

8/7906

TÖRTÉNELMI TÁR.

ÉVNEGYEDES FOLYÓIRAT.

KIADJA

A MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁRSULAT

KÖZVETÍTÉSE MELLETT

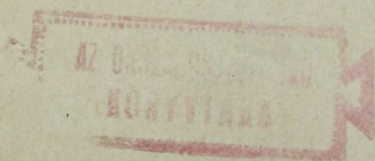
A M. TUD. AKADÉMIA TÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGA.

1897-diki ÉVFOLYAM.

BUDAPEST, 1897.

A MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁRSULAT TULAJDONA.

M. N. MUZEUM

Levéltári Osztálya

Cs. Sándor Imre

gyűjteménye

1934. év 40. szám.

Budapest, 1897. Az Athenaeum r. társ. könyvnyomdája.

TARTALOM.

	Lap
Emlékek a majthényi, kesselleőkeői és berencsi Majthényi bárók és urak családi levéltárából 1451—1728. Közli <i>Szerémi</i>	1
A kolosmonostori konvent levéltárából III. IV.. V. közl. Közli <i>Beke Antal</i>	339. 496. 733
A cs. kir. titkos tanácsban tárgyalt magyar vonatkozású ügyek 1701—1705. közti időből. Közli <i>Menčík</i> Ferencz	385
Adatok Gablman Miklós és Blotius Hugo viszonyához. Közli <i>Thallóczy Lajos</i>	422
Az Árpádkori megyei tisztviselők (Okirati kútfők nyomán.) I. II. közl. Közli dr. <i>Wertner</i> Mór	439. 653
A Dózsasaláadás történetéhez. Közli dr. <i>Komáromy</i> András	487
Oklevélkivonatok a szentmiklósi és óvári gróf Pongrácz család levéltárából. II. III. közlemény. Közli dr. <i>Karácsonyi</i> János	513. 680
Vizaknai Nagy István 1686-iki portai követségéhez. Közli <i>Domján István</i>	529
Rákóczi 1705. évi diadalkapuja Erdélyben. Közli <i>Sasinek</i> V. Ferencz	541
Ujvár, Drégely és Sághecztergomérsekségi várak zsenge korából. Közli <i>Némethy</i> Lajos	545
A Maros-Vásárhelyi trónbeiktató országgyűlés törvényezikkeit. 1707. Közli <i>Thaly</i> K.	577
Kakas István s a kolozsvári »Báthory-ház.« Közli <i>Szádeczky</i> Lajos	607
Listius Anna Rozina bűnpöréhez. Közli dr. <i>Komáromy</i> András	626
Brandenburgi Katalin és a diplomácia. IV. közl. Közli —A —A ...	709

MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI ADATOK.

Oláh Ilona végrendelete 1579. Közli dr. <i>Merényi</i> Lajos	361
A debreczeni aranyművescseh szabályai. Közli <i>Széll</i> Farkas	553
Illésházy István és Pálffy Kata végrendelete. Közli dr. <i>Merényi</i> L.	749

VEGYES KÖZLÉSEK.

Adat Vasvármegye történetéhez. Közli <i>Décsi</i> Lajos	374
Kassa város levéltárából: Közli ifj. <i>Kemény</i> Lajos	
Bezdedi Miklós levele a kassaiakhoz	378

IV

Bornemissza Benedek levele a kassaiakhoz	378
Lippay János levele Szabó Imréhez	379
Bornemissza János levele a kassaiakhoz	380
A kassai szent-Erzsébet templom történetéhez	567
A budai egyetem történetéhez	567
Fráter György kiadványa	568
Az »ukkon pohár«	570
A haltenyésztés történetéhez	571
Károlyi Gáspár leányának nyugtája	572
Alvinczy Péter életéhez	572
Az Egerben levő keresztyén foglyok folyamodása a kassai bíróhoz	573
Kassai kereskedők kiváltsága ügyében	768
Kassai harminczad 1453	769
Kassai trombitások folyamodásai	770
Hámorbéli szerszámok összeírása	771
I. Leopold rendelete az egri káptalanhoz	773
Orvosszerek	774
A magyar tanügy történetéhez: 1. A pozsonyi kamara fölterjesztése a lőcsei iskola felállítása tárgyában. 2. Abaujvármegye levele Sárosvármegyéhez a sárospataki iskola helyreállítása iránt. Közli I—y J—s	380
Kolozsvári ötvösczéhszabályok. Közli Veress Endre	384
Batthyányi Ferencz horvát bán levele I. Ferdinánd királyhoz. Közli Krejesi F.	574
Hely-, név- és tárgymutató	775

MONUMENTA,
EMLÉKEK A MAJTHÉNYI, KESSELLEŐKEŐI
ÉS
BERENCSI MAJTHÉNYI BÁRÓK ÉS URAK CSALÁDI
LEVÉLTÁRÁBÓL.
1451—1728.

Midőn ezen emlékeket közrebocsájtanám, megvallom, hogy kissé nehéz szívvel teszem azt; más volt eleve a szándékom, a czélom, s más végpontra jutottam. Tervem volt a Majthényi család levéltárának anyagából az ős Divék nemzetség ezen kiváló ágának kimerítő, lehetőleg tökéletes történetét összeállítani, valamint a család genealogiájának hézagait kipótolni. Ez egyelőre nem sikerült, oka az, hogy először már a Kesselleőkeő várára vonatkozó 1525-iki új donatióban felemlítetik azon körülmény, miszerint Kesselleőkeő várában egy alkalommal tűz támadván, ez nem kis kárt okozott az oklevelekben; továbbá a traditio még egy másik későbbi tüzesetet is említ; ezen kívül ugyancsak Kesselleőkeő vára Mansfeld és Bethlen Gábor fejedelem hadai által rendszeresen megostromoltatván és elfoglaltatván, ekkor (az 1626-ban megejtett tanuvallatás kideríti) a várban három Majthényi Bethlen rabságába került s a Majthényi család bizonyos, pörös ellenfelei azon bolti helyiséget, melyben a leveleket tartották volt, feltörvén, ott a leveleket felhányták s bizonyos, nekik szükséges leveleket ismét el is vittek; hihetőleg ez alkalommal onnét sok egyéb is elveszhetett.

Végre nem kevés reversalis, mely kivett oklevelekről szól, még ma is ott van a család levéltárában, fájdalom, az eredeti oklevelek helyett. Ezen kívül a család több tagjánál is nem csekély része van azon okleveleknek, melyeknek helye

a levéltárban volt és volna is s ezek általam ez ideig megközelíthetők nem voltak. Az utolsó csapás érte a Majthényi család legrégibb bárói ágának levéltárát, midőn az Somogy vármegyében a lepledi pusztán az egész lakóházzal együtt 1877-ben porrá égett.

Igy tehát valami, csak némileg is kielégítő genealogico-historicus munkát összeállítani most nem voltam képes; de azon körülmény, hogy ama nem csekély mennyiségű oklevél, mely ma a családtagoknál elszórva lappang, talán általam megközelíthető lesz, inkább visszatartott az illetén munkától, azon reményben, hogy akkor, ezeknek feldolgozása után, sokkal alaposabb munkát fogok végezhetni. — E közben mult az idő, sok, többé-kevésbbé érdekes levelezéseket, lajstromokat s egyéb jegyzeteket gyűjtöttem volt azon levéltárban össze, melyek ha nem is képeznek valami egyöntetű egészet, mégis nem egy érdekes bepillantást nyújtanak nekünk a régen mult idők viszonyaiba, ezeket nem akartam tovább kiadatlanul hagyni s habár vétek azon elv ellen, mely azt tartja, hogy »omne accessorium sequitur suum principale«, inkább előbb bocsájtom közre a tulajdonképpeni mellékleteket, mintsem hogy ama másik föladatomat elhamarkodva megoldván, felületes, hiányos munkát végezzek.

Minthogy ama genealogico-historicus dolgozatot még bizonytalan időre el kelle halasztanom, úgy vélekedtem, hogy nem lesz fölösleges, ha ezen gyűjteménynek egyik-másik darabjához egy kis magyarázatot mellékelek, mely az olvasót utbagazítja, s így az olvasmányt kissé érdekesebbé teszi.

A gyűjtemény első száma Hunyadi János kormányzó levele Majthényi Gergelyhez; ez ösmeretes ugyan már, a »Századok«-ban is megjelent volt, de mint ezen levéltárnak egyik gyöngyszemét, nem véltem mellőzhetőnek. A Majthényi család tagjai közül a nevezetesebbek, a kikről ezen »Emlékek« szólnak, a következők: János fiának Lászlónak fia Gergely, a ki Zsigmond király alatt hadvezér volt s nevezetes állást foglalt el mint a morvaországi vég helyek parancsnoka; a királytól több adománynyal megjutalmaztatott, jelesen ő kapta Kesselleőkeő várát és uradalmát Ilosvai Lesták nádor utódainak magvaszakadtával 1434-ben; jóformán egész életét a

harcz mezején töltötte, nagy kort ért el (ez és az adománylevél téves dátuma vezethette félre nagyérdemü tudósunkat, Nagy Ivánt), meghalt 1488-ban; születési évét, tekintvén már 1434-ben viselt magas állását, körülbelül századjának elejére kell helyeznünk. Fiai közül János, Szilágyi Erzsébetnek donáttornyai kapitánya, később péterváradi főkapitány, Zorárd turóczi prépost (ez egy helyen Gergely testvérének is mondatik, de tévesen), Ráfael Corvin János herczeg bajmóczi várnagyja és Mihály, a ki több királyi hivatalt viselt, a nevezetesebbek s mindannyian életük nagyobb részét a hadipályán töltötték volt. János péterváradi főkapitány utódai közül nevezeteseek: Bertalan, a ki Mohácsnál török fogságba esett; némelyek szerint ott egyik karját állítólag elvesztette, a mi azonban őtet nem akadályozta a hadipályán továbbra is megmaradni, egy ideig szegedi főkapitány volt; Uriel thuróczi prépost és Márton, a ki már II-ik Lajos királytól a táborba szállás alól betegsége miatt felmentetik. Ezen Mártontól származik le mai napig a Majthényi család egyik ága, a másik ága Bertalantól, a szegedi főkapitánytól. Bertalannak négy fia volt: az idősbik Gábor Eger várában volt kapitány, (ennek unokájában magva szakadt) az ifjabbik László egész életét úgy szolván a végekben töltötte; először mint Komárvár kapitányjával találkozunk vele, onnét helyettesíti a vitéz Thúri Györgyöt, ennek halála után Nagy-Kanizsán, innét promoveáltatik Pápára, utóbb Zólyom főkapitánya, sőt Zólyom vármegye főispánja is lesz. Közel egy félszázadot töltött ő is a fegyverek zaja közt. László fiai közül Imre (a proscriptus) és György szintén a hadi pályán töltötték életük nem csekély részét. László Rómában a papi pályára neveltetvén, utóbb szerémi cz. püspök, egri nagyprépost sat. volt. Imre fiai voltak: Bertalan és Mihály ifju korukban szintén katonáskodtak az érsekujvári végekben, Bertalan utóbb Nyitravármegye főjegyzője volt, Mihály consiliarius, utóbb a kamara elnöke és báró lett, de ennek magva szakadt. Bertalannak fia János (az ugynevezett Cserenyei) volt, ennek fia Gábor, s ennek fia János a XVIII. században causarum regalium director volt. A fent említett László fia György 1634-ben báró lett s ez a legrégibb (utóbbi időben somogyi ágának nevezett) bárói ágnek alapítója; elsőszülött fia Ferencz,

mint unius regiminis cataphractorum colonellus Németországban a 30 éves háború alatt elhalt; másik fia II-ik György, szintén még a hadipályán működött; legifjabbik fia János pedig Nyitra vármegye alispánja, kir. tanácsos, utóbb personalis volt; ezen János bárónak fia Pál, Mosony vármegye alispánja, arany sarkantyus vitéz, egy ideig az Eszterházy ezredben őrnagy (1704 körül), utóbb Rákóczihoz állott, később tanácsos sat. volt; ezen Pál bárónak Ádám fia cz. püspök és esztergomi nagyprépost volt. Mindezek jobbára a király kamarásai és szentelt vitézek voltak.

Ennyit véltem itt felemlítendőnek tájékozás végett; a felsorolt személyek cselekedeteit, vitéz hadi tetteit, vagy más közhasznú működését nem tartottam ezen szük keretbe valónak. Fel kell még említenem egyik-másik fontosabb családi ügyet, jelesen bizonyos pöröket, melyekkel a levelek írói sűrűen foglalkoznak. Egyik legfontosabb ügy volt azon pör a leányággal, a melyben a Majthényi családnak be kelle bizonyítani, hogy Kesselleőkő vára nem illeti a leányágot; ez kezdődött 1573-ban a zavari-nak nevezett Majthényi Kristóf halálával és közel 60 évig tartott. Ezen kívül egy jelentékeny határvillongási pör is folyt a Nemes-Kosztolányi családdal, ugyancsak a XVI. és XVII. században. Berencs váruradalom nagy számú közbirtokossága is sok jogi kérdést hozott volt a szőnyegre, valamint a M. Mihály báró kamaraelnök hagyatéka; ebben bátyjának Bertának leánya Borbála férjezett Schlossperghné nem kevés bajt és kárt hozott a Majthényiaknak, főleg a czifferi kastély miatt (ugyanaz, ahol a drága emlékű gróf Zichy Károly resideált haláláig). M. Mihály báró pium legatumának kifizetése is hosszabb huzavonára és levelezésre adott okot, valamint a Pakay örökség.

Talán nem lesz fölösleges itt a legközelebbi rokoni összeköttetéseket is felsorolni.

Bertalan főkapitánynak, úgy látszik, két Margit felesége volt: az első Péthő, a másik Dóczy születésű. Fiának Gábornak Szunyogh Erzsébet, Lászlónak pedig első felesége Pálfalvay Magdolna, előbb Mezőlaki Zambóné, második felesége pedig Thardy Magdolna előbb Lipchey Lászlóné, a proscriptus Imre első felesége Lipchey Anna, fentebb említett mostoha anyjának első férjétől való leánya volt. György bárónak neje Szunyogh

Anna Mária, a ki Liszthy révén birtokos volt a sziléziai bielskói várban (a mai Bielicz és Biala), innét a rokonság a Thurzó és Esterházy családokkal. László főkapitány korán elhalt legifjabbik fiának Gábornak neje Dóczy Anna Mária volt s ettől származik a ma élő Majthényi családnak másik nemesi ága.

II. Györgynek neje Cziráky Magdolna volt. II. Bertalan (közönségesen Bertának nevezve) neje Thátos Erzsébet, öcscsének pedig Mihály bárónak két nejét ösmerjük: Pakay Borbálát és egy német születésűt, Catharina Wolmarin de Thues-nek irták nevét. Pakay Borbálának anyja Zlakovith Ilona, férje, Pakay Benedek personalis halála után oroszvári Pervan Jánoshoz ment férjhez, ettől született leánya Éva, báró Majthényi János personalisnak felesége. (Még kétes: nem-e volt M. Mihálynak még ezek előtt egy harmadik, illetve első felesége?) — Mihálynak azonban utódjai nem maradtak. A personalis fiának Pál bárónak neje báró Pongrácz Éva volt. Csak a főbb szereplőket akartam itt bemutatni. Ama hosszas örökösödési pörben zavari Majthényi Kristóf leányai: Magdolna, Zichy Andrásné és Kata, Szentgyörgyi Gáborné, továbbá azon Zichyné leányai Kata Thury Ferenczné, és Dorottya Échy Gáspárné és ezen Échy leánya Kata, Horeczky Gáborné, a szereplők; a 3-ik generatio végre befejezte a félszázados pört. Valamint az ilyen gyűjtemény hézagos, mert a correspondentiák csak töredékekben maradtak fenn s hozzá milyen romlott állapotban, úgy az azt kísérő magyarázatom is csak a legszűkebb keretre szorítkozott; mindezt bizonyára sokkal jobban szerettem volna tökéletesebben s bővebben az olvasónak nyújtani, de ez idő szerint nem volt lehetséges s ezen munkám befejezésénél korántsem érzem azt a megnyugtató érzést, melylyet valami jól betetézett, tökéletes műnél a fáradság jutalma gyanánt várhattam volna s így a német író (August Friedrich Tott) szerint én is e munka végére »fecit« helyett a szerényebb »faciebat« szócskát illeszttem.

A szilezita dialectusú és a tót és horvát nyelvű leveleket Križko Pál Körmöcz városának tudós levéltárnoka fordította le, kinek itt e helyen szíves közreműködéséért hálás köszönetemet fejezem ki. A német szövegek tartalmát magyar kivonatban közöltem.

Szkiczó, 1896. februárius.

Szerémi.

1451. dec. 7.

Hunyadi János kormányzó levele Majthényi Gergelynek.

Egregie amice dilecte. Grata et fidelia vestra servitia per vos huic regno et nobis jugiter impensa vobis multum (r)egraciamur et petimus vos, ut in futurum ea sitis acturi. Sed taxam, quam remitti postulabatis, contra juramentum nostrum, quod prelati et baronibus superinde prestitimus, vobis relaxare non valemus, sed ad festum Nativitatis Domini nunc affuturum unum vestrum hominem mittendum, ubi protunc pecunias habere speramus, vobis per eum bonum subsidium destinabimus. Aliud ergo non facturi. Datum ex villa Been, in vigilia festi Conceptionis beate Marie virginis, anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo.

Johannes de Hwnyad ut
regni Hungarie gubernator.

Kívül: Egregio Gregorio de Maythe, amico nobis sincere dilecto.

(Vörös pecsét maradványaival.)

Ezen levél már több ízben közöltetett, mindazonáltal itt nem tartottam mellőzhetőnek. M. Gergely az egész jelenleg élő Majthényi család ős atyja volt (kivéve az előbb elszakadt Motesiczkyeket), az ő atyja László, ennek atyja pedig János volt, a ki 1350 körül élt. Ennél tovább ez idő szerint nem vihető fel a család genealogiája, tekintvén, hogy a cs. levéltára már a XVI-ik század elején Kesseleőkeő várában tűz által részben elpusztult, ami II. Lajos király nova donatiójában fontos körülményképpen fel van tüntetve. Ezen Gergely Zsigmond király alatt a morvaországi végek generalis kapitánya volt, csejthe-i várkapitány, (ez lehetett akkor a hadi positio centruma); saját pénzéből előlegezven öszvegeket hadinépek tartására, a királytól Zuk-ot, Zavart, utóbb Kesselleőkeő várat az egész hozzá tartozó nagy uradalommal s falvakkal adományképpen nyeré, a mely uradalom mai napig a család birtokában van. Ha részleteket nem is tudunk róla, annyi világos, hogy kiváló férfi, vitéz hadvezér volt. — Nagy Iván nagy munkájában a jegyzetben felemlített látszólagos tévedés onnét ered, hogy Gergelyt már 1403-ban szerepelteti (Pray nyomán); ez téves; Gergely szereplésének nyomai 1430 táján kezdődnek, és 1488-ban feria tertia post festum sancti Gregorii halt meg (sírköve töredékén ma is olvasható az évszám a nováki templomban), miután az utolsó éveiben magas kora miatt birtokainak kezelését fiára Zorárdra, a turóczi prépostra ruházta volt; így születése a XV-ik század elejére tehető.

1477?

Nos Michael de Zerdahel ... .. singulis, qui has nostras
 patentēs literas legerint aut legendo audiverint, recognoscimus
 ... .. Quia nos intravimus et vigore presentium litera-
 rum nostrarum intramus in veras xpo ... .. pacis cum
 egregio viro Gregorio de Maytheh alias de Kesselewkw ac
 cum ... .. adjutoribus, capitaneis, familiaribus, consociis
 spiritualibus et secularibus in ca(stro dic)to Kesselewkw,
 necnon in fortalicio Nowyhrad aut alias vbicunque habitan ...
 ... .. ta presencium vsque ad festum beati Jacobi
 apostoli nunc affuturum inclusive. Et (nos Michael de) Zerdahel
 promittimus pro nobismet ac pro vniuersis nostris homi-
 nibus, fam ... .. in dicto castro ac forthalicio aut
 alias habitandis et ad nos pertinentibus ... ..
 firme ac inuolabiliter vsque ad prefixum festum beati Jacobi
 ten ... .. per nostrosque homines et ad nos
 spectantes firmiter et inconcusse tenere et obseru(are no-
 strarum) patentium literarum vigore et testimonio mediante.
 In robur autem firmitus et ... .. sigillum nostrum
 est subappressum. Datum in fortalicio Zerdahel, die do ... ..
 beati Vrbani pape et martyris, anno Domini Millesimo quad-
 ringentesimo ... .. o septimo.

(Törött pecsét viaszba nyomva bent, a czímerpaizs körül világosan
 kivehető a paizst övedző sárkány.)

(Rudnay Béla ur másolata.)

Ezen Zerdahelyi Mihály a Nyitra-Zerdahelyi család tagja,
 a felvidéken szereplő egyén, nem egyszer jött ellenkezésbe a tör-
 vényekkel, előkelő, hatalmas, hadakozó és erőszakoskodó ember volt.

1479. m a j. 22.

In nomine Domini, Amen. Anno Nativitatis eiusdem
 Millesimo quadringentesimo septuagesimo nono, indictione
 duodecima, die Lune, vicesimasecunda mensis Maji, hora
 meridiei vel quasi, pontificatus sanctissimi in Christo patris
 et domini, domini Sixti diuina prouidencia pape quarti anno
 illius octavus, in domo habitationis honorabilis discretique
 viri domini Petri plebani et vicearchidiaconi Priuidiensis, in
 mei publici notarii testiumque subinfrascriptorum presencia
 constituti personaliter circumspectus prudensque vir Nicolaus
 magnus iudex et aduocatus de Nowak una cum honesta
 domina Anna, filia condam Stephani magni condam similiter
 iudicis et aduocati de eadem Nowak, coniuge sibi legitime
 in matrimonio copulata, necnon cum honorabilibus discretisque

viris Mathia plebano de iam dicta Nowak, Petro presbytero capellano protunc de eadem, Mathia presbytero de Thurocz, necnon Vanczone et Luca fabro de Lelocz, hominibus vtique idoneis et fidedignis personis sibi Nicolao magno pro testimonio adductis, qui demum testes coram me publico notario subscripto et subnotatis testibus conscienter sic protestati sunt et fassi exstiterunt, in hunc modum, quod contigit ante revolucionem quatuor annorum, quod ipsi ciues et oppidani cum tota communitate de Novak insurrexissent contra ipsum Nicolaum magnum et Abraham condam filium Stephani magni ipsorum aduocatos, uolentes eosdem in ipsorum iure et libertatibus ipsius auocacie (*sic*) opprimere, postulantes ab eisdem de curia et terris ipsius aduocacie census in forsitan in med(io eor)um dare, tamquam ab alteri vicino illorum, qui quidem Abraham et Nicolaus magnus aduocati confisi de suo iure et libertatibus, quibus ipsi et ipsorum progenitores in antea usi fuerunt, prefatos census iure ipsis dare denegassent, tandem pro eodem per ipsas partes dummodo appellatum fuisset coram ipsorum dominis naturalibus egregiis Gregorio de Moythe et Sigismundo filio eiusdem, tandem partibus coram ipsis dominis comparentibus diffinitum exstitit per ipsos dominos ipsorum, quod ipsi Nicolaus magnus et Abraham aduocati deberent sua iura ostendere, quo iure illam aduocaciam possiderent. Qui demum asseruerunt, quod Stephanus magnus pie memorie pater Abrahe ipsam aduocaciam comparauit, videlicet curiam cum suis pertinenciis pro centum et sexaginta florenis puri auri et ipsum iudicatum cum omnibus suis iuribus et unam curiam seorsum pro quadraginta florenis ab ipsis civibus et oppidanis et tota communitate de Novak ante reuolucionem decem et septem annorum. et dixerunt, quod duo illorum superuiverent, qui in persona tocius communitatis predictam auocaciam ipso condam Stephano magno vendiderunt, unus videlicet Martinus Herdel dictus, qui protunc temporis fuit iudex ipsorum electus, et alter Benedictus Chrepa nuncupatus pro illo tempore iuratus eius existens, et dixerunt, quod illis ad melius constaret, quo iure et quibus libertatibus eandem possiderent. Quibus auditis ipsi domini prefati Gregorius et Sigismundus, uti ipsi Abraham et Nicolaus magnus prelibatos Martinum Herdel et Benedictum Chrepa de suis habitacionibus ad dictum hominem electum statim sibi pro testimonio conducerent et quidquid illi duo senes et honesti homines super suas consciencias attestarent, quod in illo ambe partes debeant consistere sine omni contradiccione, et quod ipsi domini dixerunt se similiter in illo testimonio subsistere. Quo quidem termino adueniente videlicet proxima dominica

ante Septuagesimam in anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, partibusque utriusque comparentibus in domo habitationis ipsorum iudicis, ipsi vero domini loco sui constituerint Themel castellanum ipsorum, ipsi iudices prenuncupati statuerunt suos testes deputatos et electos, per ipsas partes et ipsorum dominos coram ipso castellano Themel, et coram iuratis ipsorum et coram supranominatis testibus, videlicet domino Mathia plebano de Novak cum ceteris, qui fuerunt vocati per ipsos iudices ad percipiendum et audiendum attestaciones ipsorum testium per partes electorum, quibus sic considendis ipsi iurati interrogaverunt ipsos productos testes, uti ipsi ad fidem et conscienciam ipsorum, quo ipsi vendidissent ipsam aduocaciam seu iudicatum et cum quibus libertatibus, et quo nomine et cuius potestate, necnon cum quibus pertinentiis et iuribus ad eandem, ista iam omnia constant in vestrorum testimonio; extunc communitas astans, ibidem exclamavit dicens: volumus quoque ex communitate nostra adhibere duas personas, ut vobiscum consilientur et testificentur. Quibus ipsi Martinus Herdel et Benedictus Chrepa deputati testes dixerunt: nos illa nolumus facere, quia vos estis actores et aduersarii partis adverse, ideo nolumus offendere consciencias nostras, sed si vobis placet, que nobis patent et constant, volumus testificare, si vero non, volumus abire in pace. Tunc iurati et castellanus dixerunt ad communitatem: cum semel misistis super istos probos homines et misistis pro iisdem, et quidquid ipsi duo testificati fuerint, in illo velletis utraque pars persistere et contentari. Tunc utraque parcium una cum castellano fecerunt testificare promittentes in eorum attestacione persistere et contentari. Tunc hii duo testes electi videlicet Martinus Herdel et Benedictus Chrepa consilio maturo et colloquio prehabito coram partibus et ipso castellano et ipsis testibus supranominatis et ad hoc specialiter vocatis modo quo sequitur testificati fuerunt et fassi exstiterunt, quod contigit et factum est uno tempore ad revolucionem decem et septem annorum, dum modo ipse Martinus Herdel fuisset iudex electus per communitatem in ipso oppido Novak et alter Benedictus Chrepa iuratus civis ibidem, quod sciendum, quod ipsi oppidani et incole de ipsa Novak aduocaciam seu iudicatum in ipsa Novak habitum, quorum iudicatum ipsi oppidani post decessum Jacobi condam aduocati et iudicis ipsorum impetraverant sibi pro se et pro tota communitate ipsorum cum omnibus iuribus evo perpetuo possidendum a magnifico domino Georgio Lewstachii de Ilswa domino ipsorum naturali. tandè protunc temporis consilio inito communitas et omnes incole pariter, et qui vellent ipsum aduocaciam et iudicatum vendere

eandem, ex communi consensu elegerunt sex homines de medio ipsorum, dantes illis omnem potestatem vendendi et forisandi ipsam aduocaciam, videlicet istos homines: primo me Martinum Herdel et istum Benedictum Chrepa protunc iuratum, Nicolaum Salomerus, Benedictum Chile, Balthasarem Choczki, Paulum Thurcsenin et Stephanum sartorem, qua quidem potestate accepta, nos prefati homines electi vendidimus ipsum iudicatum Stephano magno, familiari egregii domini Georgii pro centum et sexaginta florenis puri auri cum omnibus iuribus et pertinentiis ac emolumentis ad eandem ubique pertinentibus, videlicet cum uno medio laneo seu additamento ulgariter prydawetz dicto, cum uno prato penes *pedagium* Kabafalva, cum molendino, cum balneo. Item cum uno medio *laneo* terre arabilis et pratis ad id pertinentibus preter iudicatum. Item de istis, de censu provenientiibus et daciis omnibus reddimus eum quietum ac liberum. Item cum tercia parte de byrsagiis a jure pro ... .. entibus. Item cum prouentibus de condensu, quum aliquis venerit ad habitandum causa commorandi, vbi ipse iudex tenetur sibi licenciam capere et ipsum expedire. Item si alicui in molendino fuerit iniuriatum, tunc sibi iudici conquerendum est, et iudex debet illa emendare. Item si quis vellet iudicem remunerare (*sic*) de bona voluntate, de jure sibi non tenetur munera (*sic*). Item thaberne in oppido debent esse libere, venacio similiter, alias cum omnibus aliis et singulis iuribus, libertatibus et prouentibus, cum quibus ipse condam Jacobus antea iudex prelibatus usus fuisset, et prout in ipsius privilegiis et antedictis continentur, vendidimus et donavimus sibi magno Stephano et illius uxori, filiis et heredibus ipsorum et promisimus sibi ipsum in illo tenere, et ipsorum successores; post quam quidem protestacionem et fassionem prenuncupati Abraham filius magni Stephani et Nicolaus magnus sororinus Abrahe regraciantes eisdem protestati fuerunt, omnibus ibidem assistentibus, et presertim ipsis testibus presentibus ad id aduocatis. Et post ipsi testes electi recesserunt ad hospicium. Post recessum vero ipsorum testium iterum communitas incepit litigare cum ipsis iudicibus pro quadam curia, que fuerat penes curiam plebani et curiam iudicis, quam ipse magnus Stephanus *volentes comparavit* (*sic*) habere census ab eadem quinquaginta denarios. tunc iterum miserunt quatuor iuratos ad ipsos testes, ut similiter et de illo testarentur, quid eis constaret. Qui demum iurati inde reuersi responsum ipsorum testium reportaverunt, quod ipsi iudices in illo non debent impediri, nisi de superfluitate census, que excedit minori illius curie, quam prior iudex habuit Jacobus, quia in illa parte, ubi Jacobus iudex

habuit curiam, ab una quartali dantur census quinquaginta septem denarii, in ista vero parte, ubi magnus Stephanus comparavit, loco illius curie dantur ab uno quartali sexaginta, ab altero quinquaginta quinque, in illa tenentur iudices supplementum et superfluum minori adimplere et solvere, illos videlicet denarios, qui a quinquaginta septem adcomputantur usque ad sexaginta. Quibus quidem attestacionibus per ipsos quatuor juratos reportatis et pronunciatis, iudices Abraham videlicet cum suo sororio Nicolao magno similiter protestati fuerunt, antefatis testibus ipsorum aduocatis, ad id et rogatis. Post quorum quidem testium suprapositorum, videlicet domini Mathie plebani de Nowak, Petri capellani de eadem, Mathie presbyteri de Thurócz ac Wanczonis et Luce fabri de Leloch protestacionem et veredicam fassionem, et per me publicum notarium subscriptum de verbo ad verbum, consignacionem idem Nicolaus magnus iudex de Nowak gener ipsius condam Stephani magni, unacum coniuge sua, domina Anna, filia sepefati condam Stephani magni pecierunt sibi superinde confici per me publicum notarium infranotatum, unum uel plura publicorum uel publica instrumentum uel instrumenta, quod et feci, officio meo thabellionatus incumbente. Acta sunt hec anno indiccione, die, mense, hora prout et loco quibus supra, presentibus ibidem honorabilibus discretisque viris Petro plebano et vice archidiacono de Priuidia, Michaele plebano de Baymocz, Thoma plebano de Dywek, Mathia presbytero de Bors, Mathia presbytero de Arva et Stephano presbytero de Dezer, nec non Paulo cive de Priuidia et laico Strigoniensis et Nitriensis dioecesis testibus fidedignis, ad premissa vocatis pariter et rogatis.

(Közjegyzői jegy.)

Et ego Thomas natus condam Simonis de Soor seu Horowecz clericus Nitriensis dioecesis publicus auctoritate imperiali notarius qua productorum testium produccioni, et eorum attestacionibus ac veredice fassioni, ac aliis omnibus et singulis, dum sic ut premittitur fierent et agerentur, una cum prenotatis testibus presens interfui eaque sic fieri vidi et audivi, ideo presens publicum instrumentum manu mea propria conscriptum exinde confeci et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis consignavi, rogatusque et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorumque.

(Sub pergameno patenter.)

(Néhai mlgs Rakovszky István úr másolata.)

1490. máj. 15.

Beatrix királyné a Majthényiaktól igazságtalanul elvett birtokokat nekik visszaadja.

Beatrix dei gratia regina Hungariae, Bohemiae et Austriaeque dux nobilibus viris comiti vel vicecomiti et iudicibus nobilium comitatus de Thurocz fidelibus nostris dilectis salutem et gratiam. Cum nos superioribus temporibus aliquas portiones possessionarias in possessionibus Gay, Sthwbna et Chermoso omnino in comitatu de Thurócz existentibus habitas mediante aliis litteris nostris ab egregiis Michaeli, Johanne et Rafaeli de Maythe per vos matti nostrae occupari feceramus, nunc autem revisis prius iuribus ipsorum, quae super ipsis porcionibus possessionariis haberent, easdem eisdem remitti et resignari decrevimus, fidelitati igitur vestrae harum serie firmissime committimus et mandamus, quatenus visis praesentibus dictas porciones possessionarias in dictis possessionibus habitas, per vos ut dicitur occupatas praefatis Michaeli, Johanni et Rafaeli de Maythe plenarie et integre remittere et resignare ac in priorem et pacificum dominium eosdem statuere debeatis, necnon ab omnibus impetitoribus tueri et protegere debeatis auctoritate nostra vobis in hac parte attributa. Secus non facturi, praesentibus perlectis exhibentibus restitutis. Datum Budae, in festo stae Sophiae, anno Dni Millesimo quadringentesimo nonagesimo.

(Kívül újabb írással: Valamikor Maytheniaké volt Stubnya és Csermoso aliter Hay, Turóczvármegyében.)

1491. nov. 23.

Korvin János M. Rafaelnek Bajmóc vára visszaadásáért menedéklevelet ad.

Nos Joannes Corvinus Sclavonie, Lipthovie et Oppavie dux recognoscimus et tenore presentium significamus, quod quia egregius Raphael de Maythen castellanus castri nostri Baymocz de voluntate et commissione nostra speciali castrum nostrum Baymocz, quod hactenus a nobis tenuit, manibus egregii Petri de Pok dedit et consignavit satisfaciens honori et humanitati suis de restitutione dicti castri nostri Baymocz, unde nos dictum Raphaelem de Maythen super restitutionem memorati castri nostri Baymocz quittum reddimus et per omnia expeditum declaramus, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in castro nostro Komaron, in die beati Clementis pape anno D. Mill. quadringent. nonag. primo.

Johannes Corvinus etc.

dux manu propria.

(Vörös pecsét nyomai, az aláírás sajátkezű.)

M. Rafael Gergelynek, Zsigmond király és Hunyadi János kormányzó alatt szolgált hadvezérnek fia volt.

1501. jan. 29.

Majthényi Uriel levele apjához Jánoshoz, pétervárad kapitányhoz.

Egregie domine et genitor mihi piissime. Hiis me ex bonitate scmi Jovis (*így*) et ex favore medici pristinae sanitati restitutum esse scitote, quam sanitatem vobis et omnibus vestris peroptarem. Notificavi v. e. me tenere uno doctori sex fl. ab eo receptos in infirmitate gravissima, quos si quam primum v. e. non remiserit, cogar omnes res meas venundare. Habeo enim quam plurimas avisaciones ab eo, dicendo: O Uriel, ego ostendi opus misericordie tanquam in filio, vide quid agis, de die in diem promittis, non libenter faciam, sed cogor te in conspectum rectoris universitatis citare. Ob eas causas domine et pater egregie oro et peroro, si quando filius vobis voluptati fuit, ut ei subvenire velletis, si feceritis, oro, facite quamprimum, ne libris et aliis rebus priver. Vale domine et pater egregie et valetudinem tuam cura. Raptim ex edibus minoris collegii, feria quarta, ipso die Fabiani et Sebastiani, in anno Domini 1501.

Vriel Maytin studens Craccoviensis
obsediens in omnibus.

Postquam mittet v. e. paternitas, oro literis occludite, ne fl. matentur (*így*).

Külczim: Egr. domino Johanni, in castro Kemenecz vitam degenti patri suo carissimo.

(Zöld pecsét nyomai.)

Uriel később thuróczi prépost volt.

1507. mart. 21.

Komoróczi János liptai és árvai főispán Majthényi Jánoshoz.

Generose domine amice charissime et honorande, sanitatem multam dicimus. Quemadmodum nobis significavit, quia puellam filiam suam Annam domino Valentino Korom matrimonialiter collocastis nupciasque celebraturi post festum Tiburcii. ad quas nos amicabiliter invitari non dedignati estis, multas exinde habemus gratias. Nos vero cum domina et filiis suis volumus honori esse generositati vestrae et totae domui eiusdem, quare in felici et prospero successu volumus ad hoc comparari (*így*), quiatenus voluntati vestrae et amicabilitati esse poterimus. Valet. Ex Zywiecz, dominica Judica anno Domini Mill^{mo} quing^{mo} septimo.

Joannes de Comorow,
comes Liptoviensis et Arvensis in Zywiecz.

Külczim: Generoso domino Joanni de Meythe, amico nostro gracioso.

(Czímeres pecsét.)

Ezen Anna, János péterváradai kapitánynak és kamarásnak s Pongrácz Margitnak leánya. Másod izben erdődi Érsek Benedeknél volt férjnél.

1517.

Nagy-Kálnai Kálnai Anna Majthényi Márton felesége ingó bingó marhájának lajstroma.

Quatuor torques aurei, 4 násffa, 35 annuli aurei, 3 cuppae, 24 piccaria argentea (*így*), 24 coclearia argentea, 3 disci argentei, unum cantherum argenteum, 1 framea argentea deaurata 100 flor. valens, 2 vittas muliebres gemmis ornatas 250 flor. valentes, 6 tapeta, 3 subae ex athlasio aureo, una sabellinis, altera variolinis, tertia hermellinis pellibus subducta, 1 suba ex athlaseo rubeo pellibus variolinis subducta, 3 supellectilia purpurea deaurata, unum de purpure simplici, 3 sarta vulgo partha gemmisque pulcherrime ornata, 1 crinale vulgo kozoru ex gemmis contexta, 6 cingula deargentata, sertam gemmatum haynomthathó, 3 vestes muliebres, 2 deauratae, 1 simplex de purpure, 1 vestis muliebris ex kamoka, superpellicium puellare gemmatum, 2 camiseae gemmatae, 1 alcimen (*így*) deargentatum, 10 pepla, suba varioline (*így?*), suba mardurina, salcenium (*így?*) argenteum auratum, tunica muliebris pellibus variolinis subducta, vestis muliebris ex kamoka brunatica pellibus variolinis subducta, 3 strutae (*így*) cum attinentiis et paramentis, suba hermellina scarlatino subducta, 3 legibulos 15 florenos valentes, cooperimenta pulvinaria de purpure, 24 camisiae chahol dictae, tunica de athlasio brunatico vulgo zederyes etc. etc. et alias quam plures res 3500 florenos valentes.

(Az eredeti után.)

Kálnai Anna meghalt 1517-ben.

1520. febr. 26.

Wárdai Pál prépost, kir. kincstartó Nyitra vármegye adószedőihez.

Egregii amici nobis dilecti. Rogamus vos et nichilominus de voluntate et mandato regiae maiestatis domini nostri gratiosissimi vobis committimus ... .. egregio Bartholomeo de Maythen, cubiculario suae mattis, ad rationem sui servicii, de praesenti subsidio medii floreni istius comitatus Nitriensis, de bonis et possessionibus venerabilis fratris Urielis praepositi de Thurócz ac egregiorum de Maythen florenos sexaginta

regiam ad rationem modis omnibus clare et restituere velitis et debeatis, praesentes vero superinde pro vestra poteritis reservare expedicione. Datum Posonii, dominica proxima post festum sancti Mathiae apli, anno Dni 1520.

Paulus de Warda praepositus
sancti Sigismundi, thesaurarius regius etc.

Külczim: Egregiis dicatoribus et exactoribus praesentis subsidii medii floreni comitatus Nitriensis, amicis nobis dilectis.

(Pecsét nyomai.)

1521. jul. 25.

II. Lajos Majthényi Mártonnak szóló felmentése a háboruban való személyes megjelenés alól.

Ludovicus dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris comiti vel vicecomiti et iudicibus ac universitati nobilium comitatus Nitriensis salutem et gratiam. Quoniam nos intelligentes ex declaratione fidelis nostri egregii Bartholomei de Maythen dapiferi nostri egregium Martinum de eadem Maythen fratrem suum diuturna detineri egritudine et vel domo a certo iam tempore sine aliorum ope non potuisse egredi, eundem propter hanc egritudinem suam, ob quam merito videtur excusandus, a profectione personali ad presentem expeditionem, quam contra thurcos divino auspicio assumpsimus, duximus graciose eximendum et supportandum, ita tamen, quod aliquem militem idoneum ac strenuum pro persona sua mittere debeat, immo eximimus et supportamus per presentes. Quare fidelitati vestre harum serie mandamus firmissime, quatenus acceptis presentibus prefatum Martinum de Maythen, gravi ut premissum est egritudine laborantem, contra huiusmodi nostram exemptionem neque in persona, neque in rebus et bonis suis propterea, quod ipse personaliter ad presentem expeditionem venire non potest, impedire et damnificare debeatis, nec sitis ausi gracie nostre sub obtentu, presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in Thethen, in festo beati Jacobi apostoli, anno Domini Millesimo quingentesimo vigesimo primo.

(Királyi pecsét alatt.)

Ezen Majthényi Márton Jánosnak és Pongrácz Margitnak fia, Uriel turóczi prépost, Imre és Bertalan testvére volt. Mártontól származik le a M. család egyik ága, melynek birtokában van a keselleőkeői uradalom legeslegnagyobb része.

1523. a u g. 19.

Majthényi Uriel prépost testvéreinek Mártonnak és Imrénnek.

Frater dilecte pane Emrisse, vellem te valere et tibi bene esse. Hic ex gratia dei bene habemus et recte stant omnia, ut ex harum nuncio clare singula percipietis. Frater noster pan Barthos dicit chirografum domini Kanysay manibus vestris assignasse, ita ... .. pecunias excipientes chirografo sibi reddito persolvatis dno Kerwgoni (*így*), quem Selley noscit et officialis Sellensis, ut in futurum homines nobis crederent, rogo, persolvatis et in quibus potestis compatri meo officiali Sellensi adiumento sitis in causis nostris. Valet, nova, que ibi sunt nobis perscribentes. Date ex clauistro Thurocziensi, feria quarta ante octavas Assumptionis Mariae anno M. D. XX. III.

Uriel Maytheni,
praepositus eccl. de Thurocz.

Külczim : Egregiis dominis Martino et Emerico Maytheni fratribus suis sibi dilectis et honorandis.

(Zöld pecsét nyomai, sajátkezű.)

1523. aug. 28.

II. Lajos elismervénye, hogy Majthényi Bertalan átszolgáltatta Sztrecsén várát.

Nos Ludovicus dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. memorie commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod fidelis noster egregius Bartholomeus de Maythen cubicularius noster castrum nostrum Zthrechen in comitatu Trinchiniensi habitum, quod ex nostra commissione nuper de manibus egregii Michaelis Horvath castellani eiusdem castri pro nobis occupaverat, nunc ex voluntate et speciali mandato restituit et resignavit fideli nostro spectabili et magnifico Joanni de Zapolya, comiti perpetuo terre Scepu-siensis, vaywode nostro Transsilvanensi et consequenterque hominibus ... .. (*kiszakadt.*) ... .. um deputatis, quemadmodum idem Maytheny ad conservandum et restituendum ... .. castrum eidem nostro vaywode ad fidem et fidelitatem suam nobis debitam ex mandato nostro sese obligaverat, cum adhuc ad illius occupationem a nobis mitteretur, super cuiusqui ... .. castri Zthrechen fideli restitutione prefatum Bartholomeum Maytheny cubicularium nostrum quietum et modis omnibus absolutum reddidimus et commisimus, immo animo deliberato et ex certa nostra sciencia reddimus et committimus harum nostrarum propria manu nostra subscriptarum et secreto

sigillo nostro, quo ut rex Hungarie utimur, consignatarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in curia nostra Wyssegradiensi, feria sexta proxima ante festum Decollacionis beati Joannis baptiste, anno Domini Millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

Ludowicus rex, m. p.
(P. H.)

1528. febr. 22.

Commissio propria dni regis.

Ferdinandus dei gratia rex Hungarie et Bohemie, infans Hispaniarum, archidux Austrie etc. fidelibus nostris prudentibus et circumspectis iudicibus et juratis civibus civitatum nostrarum Cremniciensis, Bistriciensis, Semniciensis et Zoliensis salutem et gratiam. Commisimus fidelibus nostris egregiis Emerico magno vicepalatino, capitaneo nostro et Bartholomeo de Maythyn consiliariis nostris, ut defensionem istarum partium unacum copiis nostris provideant, vosque et alios fideles nostros ab importunitate eorum, qui istic (*így*) nomine Joannis Zapoliensis ntur,(gra)assa studeant liberare. Mandamus itaque fidelitati vestre, ut ea, que vobis nostro nomine ... .. eorum mandaverit ... .. et propulsacionem adversariorum pertin ... .. fidem ... .. eis obtemperare modis omnibus debeatis et teneamini. Secus (non facturi) ... .. indignacionis nostre ne feceritis. Presentibus perlectis exhibenti restitutis ... .. in festo cathedre beati Petri apostoli, anno Dni 1528.

(Nagy pecsét töredékeivel.)

1528. mart. 31.

Körmöcz városa levele Majthényi Bertalanhoz.

Magnifice ac gratiose domine, post nostra paratissima servitia et solitam humilemque commendationem nostram. Intelleximus ex declaratione pauperum iobagionum nostrorum in possessionibus nostris Scgleuna (Szklenó) et Stubna commorantium, qualiter magnificentia vestra ipsis unam intollerabilem, gravemque ac insolitam et antea inauditam taxam nunc nunc contra vetustissimas libertates nostras solvendam imposuisset. Supplicamus ob id magnificentiae vrae uti gratioso domino et veteri fautori nostro, quatinus eadem dictos homines nostros alioquin per varia gravamina ad ultimam inopiam redactos demum futura servitia nostra magnificentiae vrae pro loco et tempore diligenter exhibenda, maxime vero ob respectum vetustissimorum jurium et libertatum nostrarum nobis hucusque incon-

cusse et inviolabiliter ab omnibus observatarum ab illa insolita taxa liberos et quietos pronunctiare, ne propter indebitam illam exactionem, quam sacra quoque regia majestas dominus noster clementissimus nobis tanquam princeps justissimus previis rationibus gratiosissime relaxavit, suae sacrae majestati serenissimaeque domine reginae dominae nostrae gratiosissime irrecuperabilia damna cooriantur. Longe enim alia ratio est dictorum hominum nostrorum quam aliorum huius regni, prout magnificentia vestra rem totam ex familiari nostro presentium exhibitore, et litteris quoque magnifici domini Nicolai Thwroczy magistri curiae regiae m^{tis}, qui omnes positiones illarum civitatum montanarum et pertinenciarum earundem peroptime novit, liquidius cognoscet. Cui nos, dictosque pauperes subditos nostros humiliter commendamus, utinam et se dignam prefatisque pauperibus pernecessariam relationem a magnificentia vestra indubitato expectantes. Quam Deus optimus maximus cum aliis hominibus nostris vrae magnificentiae nuper ad unum mensem et propria stipendia nostra datis diutissime in omni felicitate conservare dignetur. Datum Cremniciae, feria tertia post dominicam Judica, anno Domini 1528.

Judex juratique cives
civitatis Cremniciensis.

Külezím: Magnifico domino Bartholomeo Maythiny... .. regio, et capitaneo partium istarum ... .. domino et fautori nostro gratiosissimo.

Alatta más irással: Magnifico domino Valentino Therewk.

N.B. Ez úgy magyarázható, hogy azon nagy taxát nem Majthényi, hanem Török Bálint vetette ki ama körmöczi jobbagyokra, s ezért Majthényi a panaszlevelet hozzája továbbította.

(A levél különben ép, vörös pecsét nyomaival.)

1528. m a j. 2.

. . . . in consilio.

Ferdinandus dei gracia rex etc. fidelibus nostris egregiis et nobilebus universitati nobilium comitatus (*a név kihagyva*) salutem et gratiam. Quamvis sepius vobis mandaverimus, ut non solum gentes vestras mitteretis, sed vos ipsi unacum omnibus copiis et viribus vestris ad egregios Emericum magnum vicepalatinum, capitaneum et Bartolomeum de Maythyn consiliarios nostros, si opus esset accederitis, ut cum eis rebellibus, qui sunt Thrinchinii, resistere et eosdem domare possitis; quod ad hunc usque diem vos neglexisse miramur, et magna cum displicentia accepimus ... nullam ... .. mandati, vel bonorum

vestrorum, que periculis sunt exposita, rationem habueritis ...
 ... .. videatis hostium numerum augeri. Mandamus itaque
 fidelitati vestre sub pena ... .. indignacionis nostre, ut
 non expectato alio mandato nostro, quo poteritis maiore ... ..
 ... .. numero hominum prefatis Emerico magno et Bartolomeo
 de Maytyn succurratis ... .. in personis ad eos sine mora
 accedatis. Secus nullo modo feceritis, alioquin ... .. et
 pericula, que istic fidelibus nostris imminent, vobis et aliis, qui
 itidem man(data ... nost)ra surdis auribus acceperint, imputabi-
 mus, nullo modo impunitum relinquemus. Datum Bude, sabbato
 proximo post festum beatorum Philippi et Jacobi apostolorum,
 anno Dni 1528.

(Nagy pecsét nyomai.)

1528. jul. 9.

Theörök Bálint főkapitány Majthényi Bertalanhoz Temesvárról.

Egregie domine et amice nobis honorande, post salutem.
 Expectabamus Vram D. prius ad nos, sed nunc intelligimus
 Vram D. esse in via venientem, rogamus Vram D., ut eadem
 Zeghedino nihil velit commorari, quia ad servicium regiae
 mattis dni nostri gratiosissimi nunc eadem est necessaria,
 nuncque est tempus, quo tantum servire poterit dom. Vra,
 quam fere nunquam majus. Quare pro deo vivo venire non
 procrastinetis. Hic enim omnia habundanter et pabulam et
 alia victualia habebitis. Ceterum armigeros seu gentes quoque
 rrdmi dni archiepiscopi intelligimus post eandem venire.
 Petimus, ut eciam ad illorum capitaneum destinare dignemini,
 ut eciam ipsi sine mora festine huc ad Themesvar veniant et
 non aliubi tardent. Eandem bene valere cupimus. Ex castro
 Themesiensi, in octava Visitationis Mariae, anno Domini 1528.

Valentinus Thewrek comes Themesiensis
 ac parcium regni inferioris capitaneus generalis.

Külczim: Egregio domino Bartholomeo Maytheny, amico nobis
 honorando.

(Czimeres pecsét töredék.)

1528. jul. 17.

*Nádasdy Tamás (a későbbi nádor) Majthényi Bertalan szegedi
 kapitány és tanácsosnak.*

Magnifice domine et frater honorande salutem et nostri
 commendationem. Habeo sub capitaneatu Vrae dnis duos
 possessiones Marthel et Korhan vocatas in comitatu Chongradi-
 ensi existentes, credo illas non longius quam quatuor aut

quinque miliaribus a Zegedino distare. Rogo d. vram, ut respectu amicitiae et fraternitatis nostrae ipsas nostras, hoc est et d. Vrae, amicorum enim omnia debent esse communia, protegere, fovere et contra quoslibet defendere, quod ego d. vrae rursus omni vicissitudine officiorum promereri studebo. Eandem optime valere opto. Datum ex castro Budensi, 17. die mensis Julii, anno 1528.

Vr. Nadasdy, m. p.

Nova alia impresenciarum non possum scribere Vrae D., quam quod serenissima regina Anna peperit filiam, in cuius rei letitiam nos hic cum dno Thurzone magnum triumphum fecimus, exstructis ignibus et multarum bombardarum iaculationibus etc.

Külczim: (Spectabili ac magco) domino Bartholomeo (Majtheny) capitaneo et (consiliario), domino et fratri honorando.

(Sajátkezű.)

1528. jul. 24.

Báthori István nádor Majthényi Bertalan szegedi kapitánynak.

Egregie domine amice nobis dilecte. Accepimus ex declaratione iudicis Zegediensis, qualiter vos incolas ipsius civitatis extra libertates eorum cogeretis; cum autem speciali privilegio gaudeant, rogamus vos et in persona regiae mattis rogamus, ut ab indebita molestacione ... .. supersedeatis, in illa eciam domo juxta ... .. regiae mattis pacienciam habeatis, et ... .. suomodo satisfacere debeatis. Ex Buda ... .. in vigilia Jacobi, anno Dni 1528.

Stephanus de Bathor,
palatinus et locumtenens.

Külczim: Egregio dno Bartholomeo de Maythen capitaneo Zegediensi amico nobis dilecto.

1528. jul. 25.

Sybrik Osvát tanácsos Majthényi Bertalan szegedi kapitánynak.

Magnifice domine et amice honorande, post salutem et servitiorum meorum paratam commendationem. Quomodo et qualiter in negociis V. M. D. tam apud dominos consiliarios in maiori in (*így*) consilio, quam apud dominos camerarios laboravi, V. M. D. a Johanne Zaboztho intelligere poterit; de precio equaciarum per eundem dominum Johannem Zabozthó misi V. D. M. in bonis monetis fl. LXXII, Segedini dedi eidem fl. X in auro, qui in bonis monetis faciunt fl. XII.

cum addicione viginti denariorum, igitur jam V. D. pluribus non obligor, quia cum illis aureis dedi totaliter jam V. D. fl. 100 minus fl. XVI. Si D. V. M. complevisset numerum equorum ad equos LXV, tunc et ego solutionem plenariam eidem fecissem, sed quia deficiunt equi in viginti duobus, ergo pretium eciam decrescere oportuit. Cetera omnia et singula V. M. D. per hunc dominum Johannem Zaboztho significavi, tam de precio equaciarum quam de aliis omnibus negociis. Valere eandem cupio. Dorothea jam cepit sanari, visitavi eam, dicit brevi Segedinum proficisci velle. Datum Budae, in festo Jacobi apostoli, anno 1528.

Servitor Oswaldus Sybryk, m. p.
regius consiliarius.

Külczim: Magnifico dno Bartholomeo Maythyny capitaneo regttis Zegedini et dno Tybysscii fluvii, dno mihi colend^{mo}.

1528. jul. 28.

A kir. helytartó és a tanács Majthényi Bertalan szegedi kapitánynak.

Egregie amice nobis honorande, salutem. Tam ea, quae de necessitatibus vestris, quam illa, quae ex parte civium Zegediensium scripsistis, intelleximus omnia, de quibus licet seorsum ad quemcunque nostrorum litteras dederitis, tamen quoniam eadem erat nostrum omnium sententia, unis litteris unaque simul respondere decrevimus. Erga cives quomodo vos gerere debeatis, nuper regiae mattis nomine ad vos scripsimus, et per Joannem Zabosthow latissime nunciavimus, quae ut diligenter studioseque observetis, etiam his litteris nostris vos hortamur, nam praesens rerum status et publica regni utilitas ita exigunt. De necessitatibus autem vestris egimus cum camerariis regiae mattis dni nostri gratiosissimi, commisimusque eis virtute ejus, ut vestri, necessitatumque vestrarum curam agant, qui et polliciti sunt, et iam vobis nonnihil deputasse affirmarunt, deinceps quoque daturos operam, ne in servitiis regiae mattis et regni ob necessitates deficitis; itaque hortamur vos et rogamus, ut defensione istius civitatis ac istarum partium quam diligentissime solerterque invigiletis, curetisque modis omnibus, ut vestra istic praesentia quamplurimum commodi, utilitatisque partibus istis attulisse videatur, quod vos pro vestra fide vestraque virtute facturos non dubitamus. Dedimus autem litteras ad comitatus, qui pro defensione istarum partium deputati sunt, ut si qui hactenus gentes suas non misissent, quamprimum sine ulteriori procrastinatione, occasione quavis posthabita, ad vos mittere

debeant et teneantur; aliud igitur ne faciatis, iterum atque iterum hortamur. Valete. Ex Buda, feria tertia post festum s. Annae matris... .., anno Domini 1528.

Locumtenens et consiliarii regiae mattis.

Külczim: Egr. Bartholomeo de Maythyn capitaneo regiae mattis Zegediensi, amico honorando.

(Egy XVII-ik századbeli másolat után, melyben némely helyek szakavatottabb kéz által ki vannak javítva.)

1528. jul. 28.

A helytartó és királyi tanácsosok Majthényi Bertalanhoz.

Egregie amice nobis honorande, salutem. Tam ea, quae de necessitatibus vestris, quam illa, quae ex parte civium Zegediensium scripsistis, intelleximus omnia, de quibus licet seorsum ad quemquam nostrum litteras dederitis, tamen quoniam eadem erat litterarum omnium sententia, unis litteris unaque simul respondere decrevimus.

Erga cives quomodo vos gerere debeatis, nuper regiae maiestatis nomine ad vos scripsimus, et per Joannem Zabozthow latissime nunciavimus, quae ut diligenter studioseque observetis, etiam his litteris nostris vos hortamur, nam praesens rerum status et publica regni utilitas ita exposcunt. De necessitatibus autem vestris egimus cum camerariis regie maiestatis domini nostri gratiosissimi, commisimusque eis auctoritate eiusdem m^{tis}, ut vestri necessitatumque vestrarum curam agant, qui et polliciti sunt, et iam vobis nonnihil deputasse affirmarunt, deinceps quoque daturus operam, ne in serviciis regiae maiestatis et regni ob necessitates deficiatis; itaque hortamur vos et rogamus, ut defensionem istius civitatis, ac istarum partium quamdiligentissime solerterque invigiletis, curetisque modis omnibus, ut vestra isthic presencia quamplurimum commodi utilitatisque partibus istis attulisse videatur, quod vos pro vestra fide, vestraque virtute facturos non dubitamus; dedimus autem litteras ad comitatus, qui pro defensione istarum partium deputati sunt, ut si qui hactenus gentes suas non misissent, quamplurimum sine ulteriori procrastinatione, occasione quavis posthabita ad vos mittere debeant et teneantur. Aliud igitur ne faciatis, iterum atque iterum hortamur. Valete. Ex Buda, feria tertia post festum beatae Annae matris Mariae, an. Domini 1528.

Locumtenens, et consiliarii
regiae maiestatis.

Külczim: Egregio Bartholomeo de Maythyn, capitaneo regiae maiestatis Zegediensi, amico honorando.

(Négy pecséttel pecsételve. Ezek közül három még ép, egyikén a Báthori czímer látható.)

1528. a u g. 20.

Theörök Bálint főkapitány táborba szállási parancsa Temesvárról.

Valentinus Thewrek de Ennynggh comes Themesiensis ac parcium regni inferiorum capitaneus generalis, universis et singulis egregiis et nobilibus, comitibus, vicecomitibus, judlium, item capitularibus et conventualibus necnon castellanis, provisoribus, officialibus, civitatibus, oppidis et villis earumque rectoribus ac alterius cuiusvis status et condicionis hominibus ubivis constitutis et existentibus praesentes nostras visuris salutem et amicitiam. Constat vobis omnibus evidentissime praesens periculum huius desolatae terrae, quod necessarium est, ut Dei auxilio una vobiscum ad propulsandum ipsum jam provideamus; hortamur igitur quemlibet vestrum et nihilominus auctoritate regia vobis firmissime committimus, ut mox visis praesentibus maiori meliorique quo poteritis bellico apparatu ad nos absque omni racione posita et sine ulla prorogatione venire debeatis et si qui vestrum per egregium dominum Bartholomeum Maytheny capitaneum Zegediensem vel per hominem suum, vel alium quempiam praesentes nostras exhibentem requisiti fueritis, mox juxta paemissum (nostrum) commissum et eorum dicta ad nos sine ulteriori mora festinare tene(amini.) Nunc enim singuli vestrum, qui regiae matti servire et huic oppresso regno vol ... .. qui autem vestrum venire recusaverint, manifeste sunt infideles et p ... .. prout eductores turcorum hostium naturalium huius sacrae coronae et regiae mattis, qui suo tempore ita divina concedente gratia punientur, et erunt aliis in exemplum, nam nos auxilio Dei habemus debitas gentes, transilvanenses quoque per dies expectamus, alie vero gentes versus Waradinum processerunt; secus si qui saluti propriae et fratrum gaudent, nulla racione facere praesumant. Datum in castro Themesiensi, in festo sancti Stephani regis, anno Domini 1528.

(Vörös czímeres pecsét.)

1528. a u g. 22.

A budai kir. helytartó Majthényi Bertalan szegedi kapitányhoz.

Egregie domine amice honorande, salutem. Intelleximus et quidem referentibus camerariis regiae maiestatis, vos his diebus proximis missis vigintiquinque vel circiter equitibus dicatorem et vice comitem comitatus Chongradiensis captivare voluisse, ac subsidium regie maiestatis domini nostri gratiosissimi ab illis auferre, unde eciam ipse vicecomes consensu equo vix elabi potuit. Mirari profecto satis non potuimus de

tanta vestra temeritate, ut neque authoritatis regie, neque commodi utilitatisque ... .. onem habueritis, praesertim quum ignorare non potueritis huiusmodi subs(idium) ... .. nazadistis deputatum fuisse. Quare hortamur vos et vobis eciam in p(ersona regiae mattis) domini nostri gratiosissimi committimus, ut deinceps neque dicatorem neque vicecomitem ... ..) comitatus Chongradiensis aut alicuius alterius loci quouismodo impedire praesumatis, neque eciam subsidia regie mattis aliquo pacto turbetis, ne et alii malum aliquod exemplum a vobis sumere possint, et camerarii regie maiestatis, si quid illis ad necessitates regni dandum iniungimus, huiusmodi turbacione et molestacione subsidii regie mattis se excusent, aliud igitur non faciat, nam si eius maiestas intellexerit hoc a vobis factum, non poteritis non iniquo animo ferre, praesertim quum commiserit, ut nazadistis sua stipendia d ... .. valete. Datum Bude, in octava Assumpcionis gloriosissime virginis Marie 1528.

Locumtenens et consiliarii
regiae (mattis.)

Külczim: Egregio domino Bartholomeo ... .. capitaneo Zegediensi, amico nobis ... ..

(Pecsét nyomai.)

1531. oct. 28.

Marsowsky Mihály Matjhényi Uriel turóczi préposthoz.

Reverende domine domine mihi observandissime, post serviorum meorum commendationem etc. Nuperrime vrae Reverendae dominationi scripseram, quamprimum redirem eandem accedere et visitare vellem, sed tamen accidit mihi infortunium malum, eundo ex Nitria pervertebatur mecum currus et in tantum pedem laesi, quod me movere non possum, nisi cum adiutorio aliorum et propterea ad Vram Dominationem Reverendam proficisci non possum. Nova quaeque habere potui, semper Vrae Reverendae Dominationi rescripsi, nunc etiam que audivi, eidem scribere volo. Primum venit Martinus Balyka castellanus castri Nitriensis feria quarta proxime preterita de Buda, qui retulit venisse nasadistas thurcarum Budam in quadraginta nazad; ceterum his diebus veneret ad Ilmer quidam polonus ... .. ex Germania et proficiscitur Transilvaniam post regem Johannem cum litteris, sciscitavi (*így*) ab eo, quae nova ibi essent, presertim de concordia regum et pace, et eum bene tractavi quantum potui, qui retulit iam concordiam inter reges esse factam, quae debet ad festum Conceptionis beatae Mariae virginis proclamari; interrogabam etiam, quali condicione

concordia ipsa esset facta, qui dixit regem Johannem esse Hungariae regem, quoad vixerit et bona regis Johannis, puta arces seu castra homines regis Ferdinandi possidebunt, sed erunt jurati regi Johanni, ita quod fideliter proventus ei administrabunt; ultra rex Ferdinandus habet filium et rex Poloniae habet filiam, quae erit nupta filio regis Ferdinandi, sed adhuc dicit unum articulum non esse finitum, quia rex Ferdinandus vult singulis annis habere aliquam summam pecuniariam a rege Johanne, qui etiam recusaret regi nostro dare, sed sperat, quod et in illo concordabunt; ista mihi ille polonus retulit, si credendum est, et vera sint, scio, quod et Vra Rev. Dominatio etiam iam de concordia audivit et veracius scit. Tandem V. R. Dnem felicissime valere cupio, me et servicia mea eidem commendo. Datum ex Ozlan, sabbatho in festo Simonis et Judae, anno Dni 1531.

Michael Marsowsky, m. p.

Külczim: Reverendo dno dno Urieli preposito de Thwroc et domino et fautori mihi observandissimo.

(Czímeres gyűrűpecséttel, melyen M. M. bötük láthatók.)

1532. decz. 21.

Kaczianer János tábornok Majthényi Bertalannak.

Egregie domine amice honorande, salutem. Sciatis, nos esse in via et quia ob iniquitatem itineris hodie ad Nagy megyer attingere non poterimus, itcirco pernoctaturi sumus in Zerdahell, crastino tandem mane deo dante ibidem in Megyer constituti, hoc do. Vra dicere poterit ceteris dominis ibidem existentibus, ne ob hanc absenciam nostram tedio aliquo officiantur. Dominatio eciam vestra visis presentibus mittat nobis obviam aliquem nuncium ad Zerdahell, ut sciamus, qui dominorum eo convenerint, et quo statu res existant. Valere eandem optamus. Datum in Nagy mayar (*így*), sabbatho in festo b. Thomae apli circa meridiem, anno 1532.

Joannes Kaczianer

eques auratus etc. consiliarius ac
supremus capitaneus reg. mattis etc.

Külczim: Egregio dno Bartholomeo de Maythin, aulico regiae mattis et dno et amico honorando.

(Négyelt czímerű gyűrűpecséttel.)

1533. febr. 27.

Berekszói Hagymási János gersei Pethő Margithoz.

Post serviciorum meorum commendacionem. Generosa domina sororque carissima. Sciat Vestra generositas, quod tam pater quam mater ceterique fratres et sorores vre generositatis

omnes sunt in bona sanitate, nam his diebus preteritis fui in comitatu Zaladiensi et tunc eos omnes in sanitate bona relinqui. Tandem uxorque mea adeo pregnans est, quod vix ambulat, credo in brevi parere eam, vel filiam aut filium. Ego autem non parvo affectus sum gaudio, quando audiui, quod v. g. peperisset filium, quem illico nominavi bono omine, et cum deus unacum patre et matre ad multos conservet et fortasset annos, faciatque, ut sicut vitis abundat uvis, ita v. g. abundet prolibus; si autem v. g. quidquam vult scribere patri vel matri v. g., extunc eas litteras mittat ad congregacionem et ego eas mittam ad Tadika. Ceterum v. g. felicem cum filio suo valere opto. Datum Posonii, feria quinta Carnisprivii, anno Domini 1533.

Johannes Hagymas de Beregso
frater vester.

Külezím: Generose domine Margarete Pethő de Gerse, domine et sorori carissime.

Ezen Hagymássi János nyilván az, ki 1511-ben Krakkóban tanult, később budai várnagy, felesége Dóra vagy Bora, Lévai Zsigmond barsi főispán leánya. Unokája B. Gábor Majthényi László hírneves hadvezér leányát, Borbálát birta feleségül. Pethő Margit pedig ugyanezen Majthényi Lászlónak anyja, M. Bertalan szegedi főkapitány felesége volt, nővére azon Pethő Jánosnak, ki már 1549-ben báróságra emeltetett, főpohárnok, sopronyi főispán, kamarás, tanácsos, kassai, komáromi, zólyomi kapitány, a Duna melléki hadak főkapitánya, nagy hadvezér volt. A levélíró és a czimzett közötti rokonsági fok azonban ez idő szerint meg nem határozható. Azt is látjuk, hogy Pethő Margit szülei ekkor még éltek és Tátika várában resideáltak.

1533. nov. 3.

Geszti Ferencz Majthényi Bertalanhoz, kihez némi szolgálati viszonyban állhatott.

Perpetue servitutis ac fidelitatis constanciam. Deo dante vina decimalia de possessione Barathi cum dominis meis potencialiter de portu Komaromi ad Sellyem duximus, sine omni impedimento, et in domum vestram debito modo collocavi, sed cum ipse dominus Nyari ac Anthonius Zomaj validas minas imponunt, sic quod si me poterint apprehendere, ad portam propriam illaqueare velint, et litteras regias ad os meum intrudere; igitur rogo vram E. d., quatinus litteras regias ad me mittere velitis, et quas relaciones dominus Franciscus Nyari ad illa dedit, quia dominus praepositus a me omnia perfecte exoptat. Tandem ordinavi pisces bonos et magnos et in brevi salsare

volo et per currum vestrum ad vos mittere volo quantocius, sed nunc miseri coloni plurima negocia habent. Postremum Paulum Thar coloni de Kyralfalwa detinere fecerunt, in compedibus ipsum servavi et sub fide sua, nescio quo vultu in noctis silencio se abstraxit, nescimus igitur quorsum abivit. Propterea supplicant universi cives de Sellye in persona pauperum de Kyralfalwa, quod si aliquando ad vestram veniret dominationem, ad vos accipere non velitis, quia nullus ipsorum illic perseverat, nam plurima damna inter ipsos perpetravit et multi a villiculo exierunt. Vestra videat E. d., quid inde simus acturi etc. Ex oppido Sellye, feria secunda post omnium sanctorum 1533.

Fran. Gezti.

Behajtáson: Egregie domine mihi plurimum honorande. Jam deo propiciante accepi gradum subdiaconatus et in futuris oportet ad finem proficiscere, propterea supplico V. E. D. tanquam dno optimo, ut in aliquibus subveniat pro veteri-(bus) servitutibus meis, ut Deus Vram conservet Dnem cum domina nostra, ac dno Gabriele.

Sic (*így!*) Emericus vester dudum
servitor ac rector de Sellye.

Külczim: Egregio domino Bartholomeo Majtheni, aule sacre regie mattis familiari etc. domino mihi plurimum observando.

(Pecsét.)

Dominus Gabriel alatt fiát érthette. Lászlót még nem említi; minthogy ugyan ezen évben irt leveléből Hagymási Jánosnak látjuk, hogy Pethő Margitnak fia született, a hires vitéz Majthényi László születését 1533-ra tehetnők, de ezen esetben nem vehetett részt a schmalkaldi háboruban, mint a hogy Nagy Iván más kútfő nyomán állítja; minthogy pedig Bertalannak Nagy Iván munkájában négy fia van felemlítve, ennél fogva ez csak feltevés.

1535.

Ipolthffy Miklós Majthényi Bertalanhoz.

Post salutem et mei commendationem. Egregie domine mihi honorande. Nova nulla ad Egregiam D^{nem} alia scribere possum, quam quod gentes Johannis regis mirum in modum oppugnant arcem Tokay et in omnibus locis tam hic bona omnium tam dominorum quam nobilium crudeliter taxantur; insuper cives Cassovienses iterum volebant aliam prodicionem facere, quem illi cognoverunt et ex civibus illis centum et octo sunt unacum iudice capti. Valere eandem D^{nem} V^{ram} cupio.

Utinam jam tantis temporibus elapsis haberemus auxilium aliquod domini principis regis Ferdinandi. Anno 1535.

Nicolaus Ipolthffy.

V^{ra} egr. D^{tio} si quae nova haberet, scribet ad me, cui curabo regratiari.

Külczim: Egregio dno Bartholomaeo Majtheny, dno et amico semper honorando.

(Nehezen olvasható sajátkezű levél czímeres gyűrűpecséttel, melyben két oszlop vagy sceptrum között egy csillag látható, a paizs fölött NJP betük.)

Ipolthffy Miklós 1536-ban Szepesvár kapitánya volt.

1535. jul. 14.

Majthényi Uriel prépost Majthényi Bertalanhoz.

Salve fratrum mi unice charissime. Scripta tua excipiens Deo gratias egi, quod te valetudinarium, utinam et felicem intellexi, et laetatus sum unacum domina Margareta et familia domus nostrae de tam votivo et optato nuntio ad nos delato. Hic ut stemus, Palko vobis exponit. Dolemus adversam valetudinem domini mei et fautoris singularis doctoris Jordani, de qua nobis significastis. Scripsimus excellencie suae, ut crateres argenti et alia attinencia assignet manibus vestris unacum sella prome ibidem facta, ut lacius ex litteris ipsius domini doctoris ad me manu sua descriptis intelligetis, quem precatus sum et singula inligando bono modo et sigillando proprio sigillo ad me mittat, ut integre ad me et salve deferri possint et te rogo, frater mi cordialissime effice, nollem enim, ut quisquam ex illis crateribus prius biberet aut sellam equitaret, quam ego ipse. Familia enim incomposita aut sodalicium, ut crebro plura attemptat, quam in iussu habet. Sella bene involuta potest alligari retro ad koczi, ut sine laesione et deformitate quiret deferri cum suis attinenciis et freno ad nos. Aliud non occurrit, solum te ex sententia animi tui valere una cum Domino et filio meo Sebastiano Syrimico (*így*) et nostro Dolgosone (*így*) felicesque esse exopto. Date 14-a Julii ex arce nostra avita Kamenecz, anno virginei partus MDXXXV.

tuus Vriel Maytheni
p. T. m. p^{ia}. etc.

Külczim: Fratri suo germano unice charissimo domino Bartholomeo Maytheni in aula domini Thwronis obversanti assignentur fide et citissime etc.

(Czimeres pecséttel.

NB. Majthényi Uriel turóczi prépost volt. Minthogy ismételve egyetlen fitestvérének nevezi a czimzettet, ugylátszik hogy ekkor többi fivérei már nem élek. Kamenecz alatt Kesselleőkeő vára értetődik Nyitravármegyében.

1541. a p r. 25.

Majthényi Bertalan Nagy Jánosnak, Bajmócz vára praefectusának.

Egregie domine fraterque honorande, servicium et me ipsius commendacionem. Litteras Vestrae egregiae dominacionis intellexi, quid eadem scribit ex parte Podmaniczky, quod cum omni apparatu esset et vellet ad partes istas descendere, D. V. E. de hac re habeo gracias et omni amicitia ac fraternitate recompensare volo, rogo D. V. E. tamquam dominum et amicum, si quid intellexerit die, Na(... .. signi)ficare velit, nos quoque V. E. D., si quid percipiemus, statim si ... .. si Podmaniczky huc ad nos veniret in promptos ... .. rerum nostrarum ex parte valetudinis meae V. E. D. hoc ... .. ridicana (így) detinet. In reliquo V. E. D. me commendo ... .. ssimo et eadem bene valere opto. Datum ex arce K(esselewk (?) feria secunda) in festo Marci anno Domini 1541.

Bartholomeus Maythini praefectus
arcis Bolondos, frater et amicus vester.

Külczim: Egregio domino Joanni Nagh, praefecto arcis Bajmoch. dno amico et fratri honorando.

(Czímeres gyűrűpecsét, fölötte B. M.)

NB. Ezen igen hiányos levél talán a Podmaniczkyaknak ellenségeskedésére vonatkozik. Ők megis ostromolták egy ízben a Majthényiakat várukban, de emezek őket győzedelmesen vissza verték.

1544. j u n. 7.

Báthori András Majthényi Bertalannak.

Egregie domine amice honorande, salutem. Castrum Novigrad est obsessum per thurcas, igitur requirimus vos vobisque injungimus, ut equites et pedites quo plures potestis ad Gutta post nos mittatis, ubi et dominus Leonardus a Felcz aderit profecturus una nobiscum ad ferendum obsesso castro auxilium; secus ne feceritis. Ex oppido nostro Zemcz 7. Junii, 1544.

Andreas de Bathor comitatus Zathmariensis
et de Zabolch comes, magister thavernicorum
et capitaneus generalis etc.

Külczim: Egregio domino Bartholomeo Maytheny, prefecto arcis Bolondos, domino et amico honorando.

(Vörös pecsét nyomaival.)

NB. Ezen Báthori András Bonaventura, 1-ső Ferdinánd országos főkapitánya, utóbb országbíró, Magyarország egyik leg-gazdagabb embere volt. Majthényi Bertalan kamarás szegedi főkapitány meghalt 1553-ban dominica Quasimodo. Első neje Pethő Margit, a második Dóczi Margit volt.

1551. mart. 10.

Az esztergomi káptalannál lévő és annak szine előtt tett vég-rendelete ngos bedeghi Nyáry Ferencz honti főispán és főlovászmesternek.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis Amen. Ego Franciscus Nyáry de Bedegh comes cottus Honthensis et magister agasonum regiae mattis licet corpore aeger et infirmus, mente tamen per omnia sanus hoc ultimum et voluntarium meum condo et facio testamentum seu testamentariam dispositionem super omnibus bonis meis et iuribus possessionariis, pecuniis paratis, aureis, rebus aureis, argenteriiis, lapidibus, equis, bobus, vinis (?) pecoribus, ovibus, porcis et generaliter omnibus quorum nomine censentur a Deo optimo maximo mihi datis et dispensationi meae concreditae et collatis. In primis animam meam sanctissimae Trinitati, unde mihi datam, firmiter credo, corpus vero meum terrae matri, unde sumptum est, ad sepeliendum commendo meamque sepulturam in ecclesia oppidi mei Zenycze fieri committo. Tandem quia sacratissima maiestas regia dominus meus semper clementissimus sua speciali clementia et munificentia me prosecuta est, de qua suae matti uti domino meo clementissimo gratias immortales et aeternas ago referoque et ex ... .. facultate tenui suae matti mille aureos et unam cuppam argenteam deauratam, ab illustrissimo principe domino Mauritio mihi donatam lego et comitto. Item hospitali in praedicto oppido meo Zenycze per me noviter fundato, consequenterque pauperibus in eo pro tempore degentibus in pecoribus, tritico et pecunia ultra illam summam, quam antea ad praefatum hospitale contuleram, lego et committo florenos trecentos. Item quia superioribus disturbiorum temporibus in transmigratione diversarum expeditionum regiarum nonnulla damna vel a me, vel a meis subditis nonnullis hominibus illata esse scio, de quorum numero quamplures iam contentos reddidi, sed si restarent aliqui damnificati, ut illi contententur, sub bono testimonio lego mille florenos. Item sunt apud me certi servitores antiqui et juvenes, quibus uti par est vel fuisset minus solverim, ad quorum solutionem et satisfactionem lego et committo florenos mille, ita ut unicuique secundum suum meritum solvatur. Item,

egregiis dominis Laurentio et Ludovico Nyary in rebus et pecuniis lego et committo duo millia florenorum. Item egregio Joanni Bogathy veterano meo servitori eiusdemque coniugi pro eorum servitiis in rebus mobilibus et pecuniis lego florenos mille. Praeterea tametsi castra Branch et Korlathkeő cum pertinentiis eorum, quae unacum generosa domina condam Elisabeth Korlathkeőy conjugae meae charissima nuper defuncta vigore legitimi contractus magnifici condam domini Sigismundi Korlathkewy mecum et cum domina consorte mea simul facti consensu etiam regio ad accedendum habuerim et possederim. dominiumque illorum pacifice continuaverim, nihilominus de illo amore sincero conjugali praefatae condam dominae Elisabeth conjugis meae charissimae et mutua cum ea intelligentia memoratum castrum Korlathkew cum possessionibus Swanczidorff, Jabloncza, Hluboka, Oszusky et praediis Leszko et Hropo, necnon portionibus possessionariis in Lukuchy, item Alsó Atrak et Alsó Soók possessionibus vocatis in Nitriensi, ac totali possessione Nadas in Posoniensi, nec non portionibus in Radvan et Kurthakeszi simul cum totali possessione nunc deserta Vertura (*így?*) in Comaromiensi comitatibus existentibus habita generosae dominae Annae consorti egregii Francisci Zekel sorori carnali praefatae dominae Elizabeth coniugis meae defunctae, item Casparo Pongracz de Zenthmiklos, Joanni et Stephano Apony et generosis dominabus Christinae condam Stephani Maytheny et Barbarae olim Jeroncini Zablaty relictis lego, restituendum committo, ita tamen ut quamdiu praefata domina Anna dicti Francisci Zekel supervixerit, medietatem arcis Korlathkew ac possessionum praedictarum, porcionumque supranominatarum regat et possideat, illa vero absque haerede defuncta (quod Deus avertat) totaliter in praelibatos Casparum Pongracz, Joannem et Stephanum Apony, ac dominas Christinam et Barbaram eorundemque posteritates generationes utpote Korlathkewyenses condescendant et deriventur. Vestes praeterea a matre ipsius dominae Annae consortis praefati Francisci Zekel condescendentes eidem dominae Annae restituendas committo.

Item quia egregius dominus Joannes Nyary frater meus patruelis ab initio mihi ut decuit bonum fratrem bene et summa vigilantia inservivit, de cuius merito nolo esse immemor, directam et aequalem dimidietatem totalis castrum Branch vocati in cottu Nitriensi constructi, nec non oppidi mei Zenicze ac possessionum Zobotistia, Chyaszko, Kroppo, Kovalócz, Varbocz, Kuno, Rovenzko, Ripka, Zmerdak Czyaczyo, et portionis in possessione Prytersd, item praediorum Puzthamiava et Zunovyn, praeterea portionis in possessione Buchan, nec non posses-

sionum Karkocz et Fölső Zela in praefato Nitriensi, Czyffer et praedii Pusztapác ac porcionis in possessione Bahon existentium in Psoniensi comitatibus existentibus habitatum erga praefatum castrum Branch annectendam et incorporandam, possidendam lego et committo. Alteram quidem directam et aequalem medietatem praescripti castri Branch, necnon oppidi Zenycze aliarumque possessionum portionumque et praediorum nunc superius conscriptorum et declaratorum, eamque in tres partes dividendam generosae dominae Catherinae consorti egregii Dionisii Porkoláb aliter M ... .. unam, alteram egregio Casparo Thardy fratri meo matruei, tertiam vero partes egregio Bernardo litterato de Zych veterano servitori meo ac generosae dominae Ursulae consorti suae sorori scilicet meae matruei, eorumque liberis et posteritatibus universis lego et committo perpetuo possidendam. De reliquis vero bonis meis in Moravia existentibus ut semel condidi et feci testamentum bohemicè scriptum in eodem statu relinquo. Item universas res meas mobiles (dempta summa in principio huiusmodi testamenti conscripta), puta pecunias paratas tum in auro tum in monetis, praeterea res aureas, argenterias, lapides, vestes tam muliebres quam alias cum ornamentis omnibus, equos, pecora et pecudes omnis generis, frumenta intra et extra, acervos, vina, seminata (?) omnis generis et generaliter omnia a Deo optimo maximo mihi collata, quae sub mea potestate ubicunque existunt, debita etiam mea qualiacunque et apud quoscunque existentia et haec omnia in duas partes dividenda unam praefato domino Joanni Nyary, alteram vero praedictis dominae Catherinae consorti Dionisii Porkolab, Casparo Thardy et Bernardo litterato eiusque coniugi dominae Ursulae aequaliter lego et committo, ita ut tam idem Joannes Nyary fratres et sorores meos sibi et mihi a patre condescendentes, quam praenominati Catherina, Caspar Thardy, Bernardusque litteratus et dna Ursula eius consors fratres meos de progenie materna venientes certa et bona provisione provideant juventque et aler ... .. debeant. Executores autem mei testamenti praesentis facio et ordino egregios dnos Michaellem de Mére pers. praesentiae reg. mattis etc. locumtenentem, Joannem Nyary, Casparum Thardy, Bernardum litteratum et Joannem Bogathy, ut ipsi curam omnium istarum gerant et exequantur diligenter et fideliter. Supplico igitur sacr. reg. matti uti domino meo clementissimo, dignetur sua mattas fratres, sorores, servitoresque et affines, orphanos utpote meos secundum meum testamentum et testamentariam dispositionem generose conservare, manutenere, illisque omnibus generosum suum consensum prout ante etiam nunc praebere.

Rogo rvdmos dnos Nicolaum Olahum eppum Agriensem cancellarium ac Franciscum Uylaki eppum Jauriensem locum-tenentem ac spectabilem ac magnificum dominum comitem Thomam de Nadasd iudicem curiae regiae mattis uti dominos et fautores singularissimos, ut suae dominationes in omnibus praedictis meis orphanis suo patrocínio tum apud suam matrem, tum etiam alibus (?) adesse dignentur. Acta sunt haec in Buchan in domo mea feria tertia post dominicam Laetare, anno 1551.

Ennek hiteles másolata adatott ki Thardi Magdolna Majthényi Lászlóné kérésére 1589-ben.

1551. maj. 21.

Móré András ghymesi várnagy Majthényi Bertalannak.

Egregie domine mihi semper honorande, post servitiorum meorum commendationem. Hesterna die sero veni de Comiati a domino. Deus dedit unam filiam dominae Ladislai Forgach, fui in baptizazione, et quam afflictionem seu infirmitatem deus miserat super dominam filiam Vrae e. d., hoc possum Vrae e. d. scribere, ut vidi eam, quod est in bona sanitate deo volente, et vidi eam corrizantem (*így*). Ideo Vra d. nihil curet, quia est in bona sanitate. In reliquo Vram d. felicissime valere cupio. Datum ex castro Gyimes, feria quinta post festum Penthecosten, anno Dni 1551.

Andreas More castellanus
castri Gyimes.

Külczim: Egregio dno Bartholomeo Maytheny etc. dno mihi semper honorando.

1556. jan. 25.

Szunyogh Erzsébet levele férjéhez Majthényi Gáborhoz, egri kir. kapitányhoz.

Szolgálatomat ajánlom te kgdnek mint én szerelmes uramnak. Az te kgd levelét megértettem, én te kgdnek irhatom, hogy az Uristennek kegyelmességéből jó egészségben vagyok, kívánom te kgdnek is jó egészséget mint én szerelmes uramnak. Továbbá szerelmes uram te kgdnek azt irhatom, hogy az Uristen az én szerelmes nénémnek Zela asszonynak adott vala egy fiut s az Uristen az én szerelmes nénémet Zela asszonyt elvette ez világból, ez mai napon temeték el szent Pál fordulása napján. Bizony jó hitben és jó reménségben végezé el életit: továbbá, hogy immár az én szerelmes nénémet eltemeték vala. ezután jüve asszonyomnak anyámnak keverte Móré László, kit

te kgd esmer s azt mondja, hogy uram atyám is igen beteg, hogy soha még ilyen beteg nem volt. mind eldagadozott. Továbbá én szerelmes uram te kgdet kérem örökké való szolgálatomért, hogy te kgd jüjjön hazza immár, mert bizony igen bánatos vagyok; továbbban az Uristen tartsa meg te kgdet minden jóval és hozza nagy békével meg te kgdet én szerelmes uram. Ez levél kelt Novákon, szent Pál fordulása napján.

Ersébet Zwynyog az te kgd
házas társa.

Továbbá te kgd írja, hogy az háznak gondját viselem, az mint lett (*így*) jobban tudom, úgy viselem gondját.

Külczim: Az én szerelmes uramnak, Majtyny Gabriel uramnak, király ü felsége hadnagyának adassék ez levél.

(Zöld pecsét nyomai. Az egész sajátkezűnek látszik.)

A Zela aszony alatt talán Salomeát, Majthényi Kristófnét érti. Maga Erzsébet M. Gáborné ugyan a Szunyogh család genealogiájában Nagy Ivánnál nem található, ha csak nem azonos Kéri Györgynével; lehet hogy előbb vagy utóbb ennek neje lett; ha igen, ekkor huga volt azon Salomeának, ki Majthényi Kristófné volt.

1557. júl. 10.

Ferdinandus etc. Mağco Joanni Balassa de Gyarmata comiti comitatus et capitaneo arcis Zoliensis, praecisori (*így!*) (*talán*: provisor) nostro nec non supremo capitaneo civitatum montanarum.

Nzetes Lipchey János és Orbán Balázs panaszolták, hogy Balassa a Soskew vár határait sérti, jobbágyait mindinkább Dobravina várhoz foglalja, most utóbb az országgyűlés alatt távol létökben nyájakat elhajtattott; Ferdinánd meghagyja neki, hogy ezektől tartózkodjék, az elfoglaltakat adja vissza, ha valami oka volna hozzá, a pörutra utalja ötét. — Posony 1557. 10. júl.

1560 körül.

Zolgalatomoth yrom ke. mind uramnak bátyámnak, örülöm hallani az ty kedelmeteknek egyessegyth. Tovaba yrtam voth uramnak apamnak, amyre kerth voth ke., aketh bokor tollert hogy sohol vegyre nem mehettek, de immar aký kezebe atta, az tol kotonek, megtalaltam es meg cynalta, mostys meg kültem vona kedelmednek, de nem voth hon az felesége, Nagy-Zombatba menth voth valami hazackath venny, mert az ura meghoth, de ke. kuldyen az en zolgalammal egy embert az Yauossal es ke. kuldjon keth forintoth az myvetwl, merth nem akarya kulom-

ben, talam ocobbanys yde adgya, ha a penzt latya; ysten tarca meg kedelmeteketh mynden yavaval. Ez level kelt ... .. urnap (*kiszakadt*) vasarnap anno domini 15 ... ..

Maytyny Myhal.

Külczim: Ez level adassyék Maytyny Gabryelnek, ennekem uramnak es zerelmes byzot batyamnak adassyék tulaydon kezebe Novakon. (Viaszba nyomott pecsét. Az egész levél sajátkezű.)

A genealogia szerint ezen Mihály vagy Ráfael fiának Jánosnak fia Mihály, ki másod izi unokatestvér volt a czimzett Gáborral, különben alig maradt ezen Mihályra vonatkozó adat, utódja sem maradt, 1562-iki évet soká nem élte túl; vagy a mi talán valószínűbb, a czimzett Gábor testvérének Györgynek fia Mihály (Nagy Iván szerint) volt.

1561. márcz. 28.

Nádasdi Tamás nádor Szentgyörgyi Gábornak.

Charissime domine et frater. Accepi iam tandem desideratissimas et diu expectatas litteras tuas; laudetur dnus Deus, quod inter flagellandum (*így*) inspiraverit mihi, ut facerem fieri hanc visitationem, et quod dignatus est te mihi dare, quo medio haec res in laudem dei et miserae plebis sublevamen perficeretur. Perge igitur mi frater, accipies a Deo pro his sonitis laboribus immortale premium et a me omni beneficentia et amore fraterno recompensationem; scribis me (non) (p)osse perlegere absque commise(racione) tuum regestum propter tot et (tan)tas indignitates, imo crudelitates et expilationes variis modis super miseram plebeculam factas. Scito neque tuas litteras absque lacrimis me legere potuisse cum vidissem me illorum hostem et lupum sanguinarium fuisse, pro quibus sanguinem atque adeo animam effudere et ponere debuisssem ... .., agnosco meam et contra Deum, et contra proximam culpam, gravissimam culpam, et iuxta tuam sanctissimam et fraternam admonicionem polliceor me miseram plebem, si etiam famescere deberem, alleviaturam et se etiam partem bonorum vel oppignorare, aut prorsus vendere deberem, eos contentaturum de eorum damnis et oppressionibus et per meos contentos reddi faciam. Placet, ut feria 2da vel tertia majoris ebdomadae ab isto labore supersedeatis et respiretis et post festa pascalia iterum ad proseguendum hoc sanctissimum opus redeatis, et Deo propicio et cooperante perficiatis forte et ego interim ad meam sanctam crucem redibo et tecum antequam domum redeas aliqua conferam. Hic sumus in miris disputacionibus tam cum principe quam inter nos, quarum fortassis hodie vel cras erit qualiscunque

finis. Valet, Deus vos juvet et doceat. Datum Viennae 28. Martii, 1561.

Tuus Tho. Nadasdy
comes, palatinus
regni Hungariae etc.
... .. manu propria.

Külczim: Egregio dno Gabrieli Szenthgörghy ... .. nostro fratri
charissimo.

(Sajátkezű, pecsét nyomaival.)

1562. szept. 14.

Extractum ex originali testamento manu propria scripto redmi Nicolai Olahi ar.-eppi Strigoniensis, ratione domus suae Viennensis sub dato 14. Septembris anni 1562. in eadem domo Viennensi.

Domum etiam hanc meam in civitate hac Viennensi olim mihi et meis sororibus ac consanguineis meis, sicuti tam ex litteris superinde emanatis, quam ex signatura in libro rudi patris d. abbatis apud Scotos, in cujus fundo domus ipsa existit facta, satis id constat, propriis meis pecuniis per me libere emptam, ita apud meos, pro perpetua eorum haereditate lego et relinquo, sicuti antea emi. Nisi quod hac tabula testamenti mei, ne post mortem meam rixa et contentio inter eos oriatur, sed in pace, amore et charitate fraterna perpetua vivant, volo inter eos talem limitationem seu divisionem ... .. quam etiam nunc post me domum ipsam possident ac inhabitent, perpetuo valituram facere et ordinare: Nempe quod anteriorem partem domus versus plateam, ubi soror Ursula habitat, unacum pallatio et stuba, ubi prandere soleo, ac cameram tam caminatam ibidem quam superiorem usque ad stubam cancellariae, item ex alia parte versus culinam domum caminatam, ad quam itur ex pallatio minore caminato una cum stuba intra eadem existente usque ad ... .. ubi capella est, haec omnia superne et inferne praefatae dnae Ursulae ac Helenae Olah sororibus meis, nec non Nicolao Olah Császár, et Michaeli Olah nepotibus meis, ac eorum haeredibus et posteritatibus; postremam autem partem domus, quam ego inhabito, una cum cameris et inhabitationibus omnibus supernis, mediis et infernis, simulcum capella et horto, ac domo balneatoria, ac stuba illa cum sua camera, ubi familia mea circa ambitum comedere solet, ac penum sive cella vitraria (*talán*: vivaria) subtus eam existente, item stubam cancellariae cum camera sua ac boltis sive testudinibus duabus infra eam existentibus dnae Lucretiae consorti Joannis Liszty ac

Joanni ejus filio, ipsiusque dnae Lucretiae haeredibus ac posteritatibus universis lego et comitto (culina autem magna et puteo simul et aequaliter utantur), ita tamen et hac conditione, quod sorores et nepotes mei praefati, ipsorumque haeredes praedictam anteriorem partem domus, secundum praemissam divisionem, similiter etiam dna Lucretia et haeredes sui posteriorem partem modo praescripto per me divisam, quilibet scilicet suam partem in ipsa domo, tam superne quam inferne in bona custodia, cura, aedificatione ac tectura et separatione teneat in omnibus suis partibus ac locis, et desolari non permittat, alioqui altera diligentior pars negligentior opportunis quibusvis modis et remediis cogat, ne domus ipsa desoletur, nullaque partium domum ipsam vendere unquam praesumat aut possit, sed si qua partium, sive omnes, sive particulariter (quod absit) sine haeredibus successu temporum decederet, ejus pars in ipsa domo habita ad superstites, vel superstitem eorumque haeredes perpetuo devolvatur; omnibus autem praefatis, quod Deus optimus longe avertat, sine haeredibus deficientibus, domus ipsa venditur, et una pars pretii ... .. haeredibus tunc superexistentibus Joannis condam Huszar avunculi mei, secunda pars collegio jesuitarum Tyrnaviensium, non tamen ad exportandum, quod prohibeo, sed ad reformationem et necessitates ejusdem collegii convertenda, ex tertia autem parte pauperes, virgines, orphani et puellae, tot quot possunt, emaritentur, cuilibet earum centum florenos hungaricales in monetis deputando et assignando.

Ibidem ratione Nicoleti talis exstat dispositio consequenter: Domum etiam et curiam illam aliam, quae est extra civitatem ad S. Margaritam et quae Nicoletum denominatur, ac quam ante aliquot annos unacum hortis, vineis, agris, foenetis, et aliis ad eam pertinentiis, simul etiam cum capella ibidem existente dnae Lucretiae, consorti dni Joannis Liszty, secretarii et consilarii mattis caes. et regiae, ipsiusque dnae Lucretiae haeredibus ac posteritatibus emi, ac ex propriis manibus meis, unacum litteris emptionalibus dedi, donavi ac de facto contuli, ita et in eodem statu nunc quoque relinquo, sicuti ante dedi, ordinavi, constitui et disposui.

Ad f ... .. sic concludit:

Cupio autem, ut hoc ultimum meum testamentum coram infrascriptis testibus conditum et scriptum manu mea propria senili licet ac tremula et propterea in aliquibus locis per ... .. me correctum et aliquid additum, ab omnibus inviolabiliter observetur. Qui vero timore Dei opt. max. ac salute animae

suae seposita vel in toto, vel in parte violarent, et non observarent, sic eis anathema, et ira Dei in caput eorum descendat.

(Régi, XVII-ik századbeli másolat után.)

Oláh Lucretia, Liszthi Jánosné, ezeknek leánya Ágnes báró Szunyogh Jánosnál volt férjnél, kinek leánya Anna Mária Majthényi László főkapitány fiához Györgyhöz, a későbbi báróhoz ment férjhez.

1568. júl. 28.

Zambo Ferencz anyjának Pálfalvai Magdolnának.

Zerelmes azoniom es aniam, zolgalathomath aianlom kegielmednek mynth zerelmes azoniomnak es aniamnak. Thowaba hala legien az ur istennek en jo egessegebenj vagiok mind vrammal egiethemben, meliet kivannek k. feoleol is halani mind az en zerelmes hugaimal egiethembenj es mind az en vchemel egiethembenj. azert kerem k. mjnth zerelmes azoniomat es anjamat, hog kulgien k. enekem valamj harom kezkenet es valamj keves keolchegeth is, k. megzolgalom m(inth zerelmes) azoniomnak es aniamnak; thovaba ez eleoth is jrtham vala k., hogy valamj egh phechetleő ghiurut kuldene k., azert kerem k. mjnt azonjomat, hogy kulgie meg k. ha valami ol bizot embere jüne k.-nek; thovaba ezen is kerem k. mjnth zerelmes azonjomat, hog irnaja meg k. az palfouaj dulgoth. Őzel az ur isten tharcha meg kegelmedeth mjnden iouaiual. Ez level keolt bechben zent iakap havanak huszonolchadik napian, anno Domini 1568. Az k. zolgaja

Zambo Ferench de mezeolak
manu propria.

Kerem k. mint zerelmes azoniomat es anjamat, hog thegin valast k. az en levelemre, menj levelet kulthem, meg valasth nem thet k. egiseris rea, jmar nigh levelet avagh etheöth kulthem 1568.

Uramnak k. mongia zolgalathomat athjamnak es kegelmedet kerem mjnt azoniomat, hog kerie k. en somal athiamath, hog kulgeien valami paphuchoth es bür kapchath, kegelmednek meg zolgalnam mjnt azonjomnak es anjamnak, kerje kegielmed en szomal es kegeded is szolion melethem.

Külczim: Ez level adasek az en zerelmes azoniomnak és anjamnak Palfouaj magdolna azounak thulaidon kezeben.

(Igen gondosan irt levél.)

Pálfalvai Magdolna előbb Mezölaki Zambóné később Majthényi László pápai főkapitánynak első felesége és annak első szülött fiának a zord Imrének édes anyja volt.

1570 körül.

Majthényi Miklósné Majthényi Ráfaelnek, sógorának.

Szolgálatomat irom kigyelmednek mint bizodalmas uramnak sógoromnak; kívánnám az Uristentől te kigyelmednek jó egészséget mint uram és atyámmal egyetemben és asszonyom anyámmal is.

Te kigyelmedet kérem mint bizodalmas uramot, hogy kigyelmed az te kigyelmed pecsétit vigyosra (*talán*: viaszra) és küldje te kigyelmed ide (?) Bannónába (?), mert asszonyom elmegyén Német országba, egy levelet írnék az én bátyáimnak, azért kívánom az kigyelmed pecsétjét, te kigyelmedet kérem mint uramot, hogy kigyelmed ne kislelje az embert, adja kigyelmed kezibe azt az pecsétet.

Orsula Maitiny Miklósné.

Külczim: Egregio dno Raphaeli Majtteny in Novak etc. dno et affini observandissimo.

Ezen Orsolya családját eddig nem ösmerjük, talán külföldi, vagy külföldön, talán Morvaországban birtokos magyar család tagja volt, férje M. Kristóf barsmegyei alispánnak fia volt.

1571.

En Krystyna Korlatkőy az nehay Maytheny Istvanny vallom az én levelemnek rendyben, hogy az mynemo pynzt adtam vot én Maytheny Krystoph urom közyhez, mely pynzből imar Maytheny Krystoph uram ky tellesytette énnekem imaron száz forintot apronkynt adogatván énnekem az én szüksygemre, mykoron énnekem szyüksygt vot, annak jobb igassagayrt adom quitanciat ő kygelminek és az quitancianak jobb erüsygyrt az en magam peczetemet nyomattam rea. Kyülth ez levely Novakon, wynagy (*így*) keddön esztendyőben 1571.

Idem Krystina Korlatkőy
az nehay Maytheny Istvanny.

(Ugyanezen pecsét van Terek Ferencz levelin, melyet Christina asszony confirmál.)

1573. febr. 15.

Majthényi Kristóf, Uriel és Sigmond Majthényi László pápai főkapitányhoz.

Szolgálatunkat ajánljuk kgnek mint atyánkfiának. Kgnek ezt akaránk tudtára adni, hogy mi itt Gábiel deákkal (*t. i. Szentgyörgyi, az ekkor elhalt zavari Majthényi Kristóf vejével*) nagy háboruban vagyunk; ez elmúlt napokban császár

ő felsége parancsolatját hozott volt reánk. kiben ő felsége azt parancsolta, hogy az jószágot kieresszük kezünkből és törvénnyel keressük kezünkből, hogy ha úgy vagyon az dolog az mint Gábriel deák exponálta ő felségének; annak felette ő felsége parancsolt Dobó Ferencz uramnak Barsvármegye főispánjának. Forgách Simon uramnak kapitánynak (*t. i. generális főkapitány*) és Nádasdy Ferencznek, hogy ellenünk megoltalmazták őket az jószágban, kiknek mind emberek volt nálunk ma és megirták, megis izenték tőlök, hogy ha kezünket ki nem vesszük az jószágból, hogy ellenünk megoltalmazták, mi választot ténk nekik, hogy nem jó informálták ő felségét, mert ők soha nem birták az várat, sem az vár tartományát, hanem szegény Zavary uram bátyánk halála után hatalmasul szállottak bele, az jószág pedig mi reánk néz, és méltóbb hogy ők keressék az mi kezünkből az jószágot, hogy sem mi ő kezeiből, hanem mi es meg akarjok keresni az fejedelmet. Azért mi azt végeztünk, hogy én Maythyeny Kristóf menten megyek Bécsbe, mert Gabriel deák is felmegyen mindjárást Bécsbe, és ő felségének eleibe kell adnunk dolgunkat, mert ha azt nem miveljük, semmi jót nem várunk benne. Azért kgdet írjuk, hogy ha szereti kgd gyermekidet, ezen órában siessen kgd Bécsbe, mert ha kgd ott nem leszen, semmi. Isten tartsa meg kgdet. Ex Novák, die dominico Reminiscere, anno 1573.

Kgd atyjafia

Maythyeny Kristóf, Uriel és Sigmond.

Külczim: Egregio domino Ladislao Maythyeny de Novák, capitaneo regio in Pápa, fratri observandissimo cito, citius, citissime.

Ekkor kezdődött azon hosszú pör a Majthényi család leányága részéről azon kérdés fölött: vajon a kesselleőkeői vár és uradalom utriusque sexus vagy csak a fiágot illeti-e; mintegy 60 év után eldőlt az ügy végleg, hebizonyulván, hogy csak a fiágot illeti.

1573. jun. 27.

Én Gychy Lazló adom mindeneknek tudtára, hogy adott énnekem az nagyságos Maytyny Lazló uram harminczkét forintot, kiért bocsájtom Podaron az én részemet kezébe, mind jobbágyát, mind monával, rétivel, szántóföldével, erdejével egyetembe úgy mint az én részem kiadná, az kit én most birok, de úgy, hogy az harminczkét forintba minden esztendőbe nyolcz forint szálljon le benne. kinek ideje telik négy esztendőre ki; ha az négy esztendő kitelik, minden okvetetlen tartozik megbocsátni az én jószágomat, de ha törtínnék, hogy

én az négy esztendő kitelvén ide Pápára nem jöhetnék is, senki én ellenem ne bánthassa Maytíny Lazló uramat az én jószágomba, hanem az négy esztendő mulván is én nekem fizessen róla. Ez levél költ Pápán, ezerötszázhetvenhárom esztendőben zent Lazló király napján. Továbbá, ha penig megszállítaná az én jobbágyimot, az mit reá költene vagy töröknek avagy egyib költségre, tartozom megelégténi; ha penig törtinék, hogy az négy esztendő alatt el akarnám venni, tartozzék megbocsátni az én jószágomat, de ugy, hogy az ú kegyelme tartozzam mind megadni mind az harminczkét forintot. Gychy Lazlo keze irasa.

(P. H.)

Ezen időben M. László Pápán kapitány lévén, érdekében volt ott is némi birtokot szerezni.

Ezen Ghyczy László szülei G. Péter és Deméndi Miklós leánya Anna voltak, gyermekei pedig Ferencz, Gábor és Fruzsina, de magvok szakadt.

1573. decz. 25.

Én ki vagyok Dóczy Gabriel vallom ezen levelem által, hogy az én bátyám Dóczy Miklós az ü fiának Dóczy Ferencznek váltságáért vetette volt én nekem zálagba saskeőbeli, kartoczbeli, sarluczkabeli részeit ezer forintba; az nyolczszázát ezelőtt megadta volt ez előtt én nekem, az kétszázának hagyunk volt napot ez mai Karácson napját, mely kétszáz forintot ez napon az is megadta énnekem. Annak okáért ez én mostani levelemet pecséttem kezem irását adom bátyámnak quietanciául. Datum Sernovicz, in die Nativitatis Domini, anno 1573.

Idem qui supra
manu propria

(Czimeres gyűrű pecsét.)

Ezen Dóczy Ferencz török fogságba esett volt ekkor, meg egyéb birtokot is zálogba volt kénytelen vetni, hogy kiszabaduljon.

1574. nov. 11 körül.

Accepimus litteras Vrae Magcae Dnis, quibus ea nova de expugnatione Goletae (*így*) quam saepius ex auleis novis ad nos perscripsit, quae tum ab aliis etiam ita esse cognoveramus cum magna nostra tristitia, vicissim tandem nos aliud nuncium plenum gaudio exillaravit, quod ex Transilvania accipimus. Nudius tercius dominus vaivoda Transilvaniensis miserat tres equos praestantes per quendam suum hominem, qui adhuc est apud nos, per eum frater natus maior domini

vaivodae Christophorus Batori oretenus nunciari fecit, rediisse Constantinopolo domini vaivodae cursorem, qui pro certo affirmat turcicam classem in mari ad internecionem profligatam et funditus deletam esse, hispanosque iam tum ad interiora Africae esse progressos magnaue cum felicitate et celeritate, omnes maritimas arces occupatas tenere, ita ut turcis occasio talis ad nostras partes exeundi prorsus adempta sit, idque hactenus silentii apud turcas causam fuisse, hoc me certo credere et minime dubitare iubet.

Idem dominus Christophorus Batori. cui fidem adhibeo, etiam matti caes. et hisce Vrae Mag. dni congratulaciones ergo transmisit, faxit deus, ut sit hae victoria ad gloriam sui nominis D. (*így*) et incrementum universae reipublicae christianae.

Ab eodem quoque accepimus oratorem nostrum cum Mahomet dragamano in itinere esse versus Viennam et propediem ibidem affuturus, induciasque cum nostro imperatore bene transactas esse, quae omnia tanquam laetissima atque faustissima pro tristibus Vrae Mg. Do. in praesentibus nunciare et communicare volumus (?) ut ea quoque se exhilarare possit ...
... .. Novembris ... ..

Exhibitae Papae, 11. Novembris 74.

Kétségtelenül egy jelentés, mely Majthény László pápai főkapitánynak szóllott, de melyet ő talán felsőbb helyre tovább adván, másolatban magánál tartott. A másolat azon korból való s igen gyakorlott kézre vall.

1575. okt. 12.

Liszthy János győri püspök és kancellár végrendelete.

Nos Stephanus Radetius Dei et apostolicae sedis gratia eppus ecclesiae Agriensis et perpetuus comes cottus Hevesiensis, nec non sacratissimi principis domini dni Rudolphi 2-di Dei gratia electi romanorum imperatoris semper augusti etc. consiliarius et per Hungariam locumtenens etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod magcus dnus Ioannes Listius, filius rndmi olim alterius dni Ioannis Listy, alias eppi ecclesiae Jauriensis et praefatae caesareae et regiae mattis consilliarii ac regni Hungariae cancellarii, dum in castro suo Köpchin inter eundem et fratrem suum Stephanum, ac generosas virgines Sophiam et Agnetem sorores eorum germanas res mobiles universas praefati olim dni Ioannis Listy eppi juxta ejus testamentariam dispositionem cum rndmo dno Stephano

Fejérkövy eppo Wesprimiensi ac eccellente viro dno doctore Johanne Sambuco dictae caes. reg. mattis consiliariis dividere voluissemus, a praefatis suis sororibus requisitus exhibuit et praesentavit nobis tabulam testamenti praefati olim parentis sui in forma libelli patenter confecti, per omnia manu ejusdem olim dni eppi scripti et subscripti, sigilloque suo eppali et sex testium ad id convocatorum sigillis et manuum subscriptione roborati, tenoris infrascripti, quo viso et lecto praefatae puellae Sophia et Agnes a nobis instantanter petierunt, ut idem testamentum dicti condam parentis earundem de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali, praefato patre earum dno Johanne Listio consentiente et nos quoque rogante, transcribi et transumsi, tenoremque ejusdem in transumpto litterarum nostrarum eisdem juris earundem futuro pro cautela dare et concedere vellemus. Cuius tenor sequitur et est talis:

In nomine S^{tae} Trinitatis et individuae unitatis, Amen. Ego Joannes Listius Dei gratia electus et confirmatus eppus ecclesiae Jauriensis etc. considerans animo incertitudinem vitae isti humanae et quam multis iisque insperatis illa casibus atque periculis sit obnoxia et omnibus semel in hunc mundum natis semel moriendum esse, incertus denique qua noctis vigilia vel hora Dnus venturus et pulsaturus sit, dum animo et corpore sanus sum beneque mihi consto, tale de rebus et bonis meis a Dno creatore meo mihi in hac mortali vita concessis vel concedendis facio et condo testamentum:

1. Imprimis veram et catholicam fidem atque religionem christianam professus, omnesque sectas et haereses illi adversantes ex animo abominatus in eadem etiam constanter vivere atque mori decrevi. liberisque meis omnibus committo et mando, ut in quantum salutem animae suae sibi charam habent, idem faciant, neque splendido tot novarum et discrepantium inter se opinionum et sectarum nomine vel titulo se se a verae et antiquae catholicaeque religionis tramite seduci patiantur. Quo quidem facto, Deum sibi habebunt faventem et propitium tam in isto quam in futuro seculo et cum pauci sint, familiaque nostra in solis ipsis jam consistat, Deum imprimis semper prae oculis habendo, et virtutem in omnibus suis actionibus sectando vivant unanimes et fraternam inter se charitatem vicissim exerceant. Filii vero curent, ut quemadmodum ego a prima adolescentia ad hanc usque aetatem feci, ita et ipsi non ignobili lentoque se otio dedant, verum honestis principum et magnorum virorum servitiis se se addicant et ante alios omnes serenissimos principes domus Austriae d. m. c. exemplo cum meo, tum majorum nostrorum

in quacumque rerum et temporum varietate colant et observent, eisdemque diligenter et fideliter serviant.

2. Deinde si me Viennae mori contingat, vel etiam alibi, sepeliri me volo ibidem in ecclesia sancti Michaelis parochiali in capella sancti Colomanni, si recte memini, ubi et condam uxor mea charissima et pater meus Sebastianus jacent sepulti, ipsamque sepulturam curent filii mei cum servitoribus honesto modo, citra tamen nimiam superfluamque pompam, sepulchro autem imponendum curabunt honestum et mea conditione dignum epitaphium.

3. Sacrae caes. et reg. matti, dno meo clementissimo humiliter supplico, ut intuitu fidelium et laboriosorum servitiorum meorum, quae a prima juventute imprimis serenissimo condam principi dno Ferdinando imperatori et regi d. m. c. beatæ recordationis, deinde ipsi matti suae, tam vivente quam mortuo dicto serenissimo ejus parente, ad extremum usque spiritum fideliter impendi, hoc testamentum meum et alioqui legitimum, ratum et gratum habere, liberosque meos in illo contra omnes iniquos impetitores sua autoritate tueri et defendere, eosdemque propter eadem mea servitia gratia et clementia sua prosequi dignetur, quos vicissim non dubito mea secuturos vestigia ac fidelibus et continuis servitiis se se tales exhibituros, ut gratiae suae mattis digni censeantur; cui suae matti lego de paupertate mea dua grana ramentorum aureorum, quae inter reliqua sunt majora, supplicans humiliter, dignetur aestimare non muneris exiguitatem, sed fidelem et addictissimum animum, qui his (?) hoc relinquere nolint quaecumque argumentum.

4. Bona mobilia, quae a quondam uxore mea sunt relictæ, sicuti et immobilia sint liberis meis, juxta litteras et testamentum rudmi condam dni Nicolai Olahi archieppi Strigon. etc. communia, servata tamen de immobilibus ea limitatione, quam hic inferius declaravi et quae voluntati et dispositioni ejusdem condam dni Strigon. adhuc viventis est conformis.

5. Quicquid in paratis pecuniis, tam aureis, quam argenteis a me relictum invenietur, de eo tanquam non paterno et avitico, sed per me acquisito sic dispono, ut totum illud corradatur in unum, et si quae bona reperientur venalia, emanantur pro Joanne et Stephano filiis meis et eorum haeredibus masculis superexistentibus, qui soli etiam illa possideant; utroque autem filio in semine masculino forte deficiente, succedant eis in talibus bonis pro media tantum parte haeredes eorundem filiorum etiam foeminei sexus, pro media vero altera parte filiae meae Sophia et Agnes, earumque haeredes. Quod si vero filii praedicti neque foemini sexus haeredes post se relinque-

rent, solae filiae Sophia et Agnes cum suis haeredibus in toto bonorum corpore succedant; aut si tam subito aliqua talia bona non invenirentur venalia, tradatur tota illa pecunia ad domum Austriae inferioris provincialem pro competenti interesse ad certum tempus, donec scilicet se se aliqua bona ad emendum in haereditate meorum ut jam supra declaravi offerant, neque ausit se aliquis memor iam ad talem pecuniam ingerere, sed filius meus Johannes illam habeat et ita de ea agat, ut jam dixi. Quod si ipse in eo negligere foret, vel pecuniam illam in alios, quam ipse jam ordinavi, usus convertere vellet, caeteri illum urgeant et compellant, ut meae dispositioni satisfaciat.

6. Quod si filiae me mortuo nondum essent emaritatae, fratres teneantur illarum, donec nuptiis tradantur, curam in omnibus honestam gerere, nuptias vero suis sumptibus curare, vestes honestas illis praeparare et insuper mille talleros pro dote unicuique illarum peractis nuptiis numerare.

7. In reliquis omnibus meis rebus mobilibus, tam aureis et argenteis, quam reliquis quibuscunque fiat inter fratres et sorores aequalis divisio, exceptis discis, scutellis et orbibus (!) argenteis, quos ego parari feci et quibus insignia mea sunt insculpta, quae solis duobus filiis meis relinquo; exceptis etiam illis argenteriiis, si quae forte alicui filiarum tempore nuptiarum tradidissem, quae de tota summa defalcari et in portionem ejus tempore divisionis computari volo; exceptis denique illis quoque, quae alicui meorum adhuc in vita donassem, vel in hoc testamento expresse legavi, quae quisque illorum pro se habeat.

8. Quantum ad domum Viennensem attinet, de ea disposuit rdnus condam dnus Nicolaus Olahy archieppus Strig., cujus dispositio erit in omnibus servanda, neque enim juxta illam potest fieri aliqua divisio, aut venditio, in ejus tamen possessione fratres debent esse primi.

9. Curia Sanctae Margarethae, sive Nicoletum extra civitatem Viennensem habitum neque dividatur, neque vendatur. sicuti hoc quondam dnus aeppus praedictus adhuc in vivis agens cautum esse voluit, sed filius meus Johannes illam possideat, vel forte eo decedente sine masculis haeredibus Stephanus minor natu filius, cujus utilitas cum non multo superet impensas, quae in illam fiunt, caeteri pro charitati fraterna facile condonabunt parum illud, quod inde eis cederet, vel cum fratre de eo concordabunt, salva tamen successione filiarum in casu, quo fratres sine haeredibus masculis decederent.

10. Domus quoque Posoniensis, cum vinea in promontorio Diveniensi nec dividatur, neque vendatur, sed possideatur a fratribus aequali jure, et qui vineam coluerit, is fructus

quoque ejus percipiat, salva hic quoque successione filiarum in casu praedicto. Qui tamen fratres sorores suas in praedictis domibus, quotiescunque opus fuerit, libenter hospitio excipere, omnemque amorem et benevolentiam fraternam illis demonstrare teneantur.

11. Bona mea et jura possessionaria, quae ex collatione serenissimi principis et dni dni Ferdinandi rom. imp. et regis Hung. d. m. c. beatae recordationis, in regno Hungariae, in diversis cottibus partim cum haeredibus condam Francisci Zay et Mathiae Viczmandy, partim vero cum solo Mathia Viczmandy (qualia sunt bona quondam Petri Kende) aequali jure ad me pertinent, et quorum partem, quae a turcis reliqua est, nunc quoque possideo, filii mei nequaquam vendant, sed confidentes in clementia et bonitate divina, qua regnum hoc a turcis liberatum aliquando iri sperandum est, ea diligenter una cum litteris et privilegiis superinde apud me habitis conservent, quibus liberatis non postremi et ipsi inter reliquos regni Hungariae nobiles censeri poterunt.

12. Res per praedictum condam dnum aeppum capellae Nicoletanae donatae, juxta regestum sub sigillo et chirographo ejusdem superinde conscriptum maneant, et diligenter custodiantur pro capella apud eum, qui curiam illam ex haeredibus meis pro tempore possiderit et curet sub anathemate in testamento ejusdem dni aeppi expresso, ne in prophanos usus convertantur.

13. Quinque aulaea cum historia Jacob patriarchae retineantur pro ornatu domus Viennensis, ita ut quicumque haeredum meorum juxta supradictam dispositionem domum ipsam inhabitaverit, ille et ista habeat et possideat.

14. Omnia mea numismata antiqua romana, graeca et alia tam aurea, quam argentea et aerea, quae in duabus scatulis sunt reposita, relinquo soli filio meo Joanni, ita tamen ut fratri suo, cum adoleverit, partem ex illis faciat.

15. Bibliotheca mea sit solius filii mei Joannis et si Stephanus studiis et legendis bonis authoribus se se dederit, sit illi cum fratre communis.

16. Inter res ad capellam Nicoletanam pertinentes reposui quandam casulam pretiosam, multis perlis ornata cum insigniis dnorum de Bathor, ab eisdem dono mihi datam, illam lego ecclesiae meae Jauriensi, simul cum reliquis omnibus instrumentis ecclesiasticis et praecipue infula pontificali, alioqui ad ecclesiam illam pertinente, et in eodem scrinio repositis, iis tamen, quae in regesto a praedicto condam dno Strigon. conscripto non continentur, et juxta illud ad capellam Nicoletanam non pertinent, exceptis omnibus meis servitoribus, tam

in episcopatu, quam in curia mea existentibus, qui certam conventionem a me habebunt, satisfiat de eo, quod eis juxta conventionem debetur per Wolfgangum Savoly, proventuum eppatus mei administratorem, vel quicumque alii fuerint proventum eppatus mei pro tempore perceptores, ex proventibus ejusdem eppatus a me relictis, caeteri autem, qui nullam habent conventionem, vestiantur.

Sigismundo, cubiculario meo, si forte vivens illum non contentavero, idem Savoly ex proventibus eppatus ejusdem solvat florenos centum quinquaginta.

Idem ex proventibus ejusdem eppatus solvat cubiculario meo Joanni Drinovy, si adhuc in servitio meo fuerit, florenos quinquaginta, et filius Joannes det illi unum equum.

Pro pauperibus uxoratis, multos parvulos liberos habentibus et egentibus lego ex iisdem proventibus florenos ducentos, quos filius Johannes a Volfgango Sauoly, vel qui forte illi succederet acceptos, fideliter in illos distribuat, in quantum salus sibi animae suae chara est, ita ut semper pauperiori et plures liberos habenti plus det, quam caeteris.

Item pro emaritatione quatuor puellarum virginum orphanorum et pauperum in subsidium unicuique florenos viginti quinque, facientes in toto florenos centum.

Reliquum, quod ex proventibus in eppatu a me relictis supererit, cedat meis haeredibus, cum nullo enim inventario vel minimo victualium traditus mihi fuit a camera suae mattis hungarica episcopatus.

Equos meos omnes, tam in eppatu quam mecum existentes, lego filio meo Johanni, tam sellares, quam currules, ex his tamen, praeter jam dictos, unam bonum det filius Volfgango Savoly, si in meo adhuc fuerit servitio. Si quibus ultra praedicta servitorum debita me debere probatum fuerit, solvatur omnibus ex eppatus mei proventibus residuis, et iis forte non sufficientibus, per filios ex reliqua mea substantia.

Supplico autem humillime praefatae sacrae caes. et reg. matti dno meo clementissimo, ut in perceptis et relictis post obitum in eppatu proventibus, nullum meis impedimentum fieri permittere, sed potius illos clementer, cum in praedictos pios usus, tum vero haeredibus meis gratiose relinquere dignetur, vel eo respectu, quod eppatus proventus non in dimidia parte mihi cesserint, et illos quoque, qui mihi cesserunt, majori ex parte in officiales et servitores duorum castrorum impenderim, nullaue cumulandi facultas mihi relicta fuerit, atque tot labores et expensas, quas in continua per plures annos apud suam matrem in aula residentia, cum jactura mearum facul-

tatum ante eppatum a prima adolescentia justo labore acquisitarum feci, clementi recolere memoria.

Rndmo dno Stephano Radecio, eppo Agriensi etc. amico et fratri meo singulari lego annulum unum aureum cum saphyro, quem ego inter reliquos notavi; si tamen contingat me illi supervivere, maneat apud filium Joannem. Joanni Sambuco, amico meo veterano, lego alterum annulum cum saphyro, quem similiter notavi, et ex numismatibus argenteis antiquis viginti quinque, qui liberis meis, ubi opus fuerit, pro veteri nostra amicitia libenter assistet. Tutores hujus testamenti post sacram caes. mattem constituo eosdem dnos Agriensem, dnum Stephanum Fejérvöy eppum Wesprimiensem et Joannem Sambucum, quos etiam fraterne rogo, ut in executione hujus testamenti sint filio meo Joanni auxilio.

Testes autem hujus ultimae meae voluntatis et de rebus meis dispositionis rogavi partim eundem dnum Agriensem, partim reliquos infrascriptos, quorum sigilla et chyrographa hic inferius sunt apposita. Datum et actum Posonii, in vigilia s^{ti} Martini eppi et confessoris an. 1575.

Unde nos petitionibus praefatarum puellarum Sophiae et Agnetis ac praenominati patris eorum dni Joannis Listy, tanquam justis et legitimis inclinati, praeinsertum testamentum dicti olim dni parentis earum non abrasum, non cancellatum, neque in aliqua sui parte suspectum, sed prorsus omni suspicionis vitio carens de verbo ad verbum, sine diminutione et augmento aliquali praesentibus litteris nostris patenter inseri facientes, praelibatis puellis Sophiae et Agneti, jurium earundem ulteriorem ad cautelam in transumpto litterarum nostrarum sub secreto sigillo nostro dandas duximus et concedendas. Datum in praescripto castro Köpchen, die 12. mensis Octobris, an. Dni 1577.

Stephanus Radecius eppus
Agriensis et locumtenens.

Joannes Zalwszky, m. p.
(L. S.)

1580. febr. 24.

Numerus centum equitum sub ductu egregii Benedicti Thwry constituto. Anno 1580. 24. Februarii.

Thwry Benedek 12 ló.

Mortuus est 16. Novembris anno 1580.

Martonffalway László 6 ló,

Apostall János 3 ló.

Mogor Benedek 4 ló,

Hetyey Benedek 3 ló,
 Totwes (?) Tamás 4 ló,
 Shemay (?) Ambrus 3 ló,
 Megyery Tamás 3 ló,
 Symon Péter 2 ló,
 Tompa Ferencz 2 ló,
 Nowakowyt Gergely 1 ló,
 Felpéchy Bálint 1 ló,
 Belawáry György 3 ló,
 Zántó Pribék Pál 2 ló,
 Somoghy Lőrincz 4 ló.

Interfectus 16. Junii anno 80., successit sibi tribus
 equis Garman Menyhart primo Julii.

Nagy István 4 ló,
 Kalauz Benedek 1 ló; dimissus est 16. Novembris anno 80.
 Horwat Márton 2 ló,
 Che Kelemen 1 ló,
 Horvath Márton 2 ló,
 Tharchay Bálint 3 ló, dimissus est 27. Octobris anno 80.,
 successit sibi Kowach Tamás 1. Novembris anno 80.
 Imre deák 3 ló,
 Gezty Tamás ? ló,

Rach Marko 1 ló; dimissus est 27. Martii anno 80.,
 successit sibi Feyérváry Marton 1. Maji; dimissus est 16.
 Novembris an. 80.

Horvát Máté 2 ló,
 Koloswary András 2 ló; dimissus 27. Junii an. 80.,
 successit sibi 1. Julii an. 80. Kalonda Benedek (*kitörülve*):
 Horvath (?) Matyás.

Horwath János 1 ló,
 Bakony Kristóf 2 ló,
 Zaló Antal 12 ló; condescendit ex suis 12 equis 30
 Aprilis an. 80.

Vsaly Sebestyén 5 ló,
 Czyarman Miklós 4 ló,
 Borsosgyeory János 1 ló; dimissus est 16. Novembris an. 80.
 Alapi Bertalan 2 ló.

Post lustram noviter conducti:

Beycy Baláss 4 ló, servus imperatoris factus 15. Aprilis
 an. 80.

Zelestey István 5 ló, servus imperatoris factus 1.
 Martii an. 80.

Zabó Miklós servus ... .. (*a többi olvashatlan*).

(Eredeti feljegyzés, aláírás nyomaival, de olvashatlan a papír alsó vége
 romlottsága miatt.)

Thury Benedek összeköttetését a híres vitézzel, Györggyel ez idő szerint nem tudjuk biztosan, de Majthényi György sajátkezű alább közölt jegyzékéből látjuk, hogy egy testvér a hős Györggyel és Farkassal. Ezen jegyzék is valószínűleg csak úgy kerülhetett a Majthényi-család levéltárába, hogy Thury Benedek Majthényi László pápai, később zólyomi kapitány alatt szolgált; a két család közt különben közelebbi kapocs, sőt rokonság is létezett. M. László kapitány fia György (a későbbi báró) viszont Thury Ferencz alatt végezte mintegy 10 évig hadi szolgálatait. Thury Benedeknek Pápa táján birtoka lehetett, mert 1577-diki szeptember 3-án a király neki és másoknak meghagyja, hogy az ő erdeiből is fákat adjon Pápa vára megerősítésére. (Történelmi Tár 1893. IV. füzet, 610. l.)

1581. jan. 26.

... .. *Majthényi László pápai főkapitánynak.*

Magnifice domine ac amice nobis observande, salutem ac servitiorum nostrorum commendationem.

Továbbá értettük, hogy az Ursten kegyelmednek jó szerencsét adott, kit mi szívünk szerint kívánjuk. Azért (?) emlékezhettek arrul kglđ, hogy eleitül fogván egy jó lóval tartozik ... .. kem kglđ, azért ha mostan oly jó (lova)tl nyert kglđ, kglđ küldje ... .. lovát nekünk ... .. ha oly jó lo(vat n)em nyert ... .. hát egy jó rabot küldjön kglđ ... .. helyett, ki egy jó ... .. at hozhat mi nekünk. Erre mi is választ várunk ... .. Isten tartson meg kgdet sok javaival. Kelt Kanizsán 26. napján Januarii, 1581.

... .. (olvashatlan.)

Krosus Praun, m. p.

Küldzím: Magnifico domino Ladislao Meithini, s. c. r. m. capitaneo Papaiensi etc. dno ac amico nobis observando Papae.

(Pecsét maradványaival.)

1581. máj. 5.

Paria litterarum passae Budensis ad dominum supremum Jauriensem datarum.

Mi Aly passa, az hatalmas Istennek jó akaratjából török császárnak főhelytartója Budán és gondviselője Magyarországnak etc.

Tekintetes Nagyságos Uram nekünk jó szomszéd barátunk, köszönetünk és magunk ajánlása után. Ezelőtt is találunk volt meg Ngodat levelünk által, de értettek, hogy Ngd othoun nem volt, néminemő rabok felől, mely rabokat bocsátott ki az neogradi Haszan bég hatvan napra. egyiket vitte

ki Maitheny László az ő hitlevelén, kinek neve Lengyel Lőrincz, ennek volt sarcza kétezer ötszáz forint, adtak meg benne ezerhatszáz 85 frt, az többivel még most is adósak. Az másikat vitte ki Hathalmi Miklós az ő hitlevelén, kinek neve Keczer Ferencz, volt sarcza kétezer forint, adtak meg négyszáz kilenczven frt; ez is vitte ki hatvan napra, de mindez ideig az többivel adósak. Nagy Martont vitte ki Huszár Péter az ő hitlevelén, ennek is volt hatvan napja, sarcza volt százötven frt, adtak meg benne fl. 69, az többivel még ez ideig adósak. Ezek az rabok nem Haszán (*vagy*: Huszain?) bégé, hanem az hatalmas császáré; im most parancsolat jött az hatalmas császártól, hogy vagy az rabokat, vagy pedig az sarczokat beküldjék. Azírt készerítettünk Ngd szomszéd barátunkat, hogy Ngd vagy ő magokat vagy sarczokat mentől hamarább beszolgáltassa, kiért hasonló barátságunkat ajánljok ez szomszédságban. Mert ha Ngd reá nem készeríti őket, mi es minden felé megparancsoljuk, hogy rabot addig el ne bocsássanak. Panaszolkodék az Haszan bég, hogy egynehányszor irt felőlök, de levelére ingyen sem feleltek. Azért Ngd viselje gondját, kit Ngdtól vehessünk jó néven. Im most az hatalmas császár csauszsza nálunk vagyon, azért ez csak azt várja. Hatvan napjok volt, de majd két esztendeje leszen. Isten éltesse Ngdat. Költ Budán, 5. Maji, 1581.

1581. okt. 10.

Nyáry István Majthényi Lászlónak.

Magnifice dne et affinis, salutem et servitii mei commendationem.

Istentül kívánom te kgdnek minden javát, jó szerencsáját és hosszú életit mind asszonyommal egyetömben.

Magam felől azt írhatom kgdnek, hogy egyébképpen jó egészségben volnék, csak hogy az erszént igen bántja az kolyka, mert im Prága felé kellene mennöm a fejedelöm eleiben, mert minden kétsége nélkül ennek az holnapnak az utolján az fejedelöm elindul ide alá, ha az Isten valami betegséget nem bocsát reá; csak hogy az saxoniai herczeg irta volt neki, hogy ennek az holnapnak tizedik vagy tizenkettődik napján hozzá jű, mihelyt az elmegyen, azonnal alá jű. Vélem, hogy hallotta kgd, hogy az franczia királynak az ücsce reá ment volt Nyderlanthra, foglalni akarta, de igen megpaskolták az jámbort az malecontentusok. Lengyel király¹⁾ felől nem tudok kgk mit írnia, hanem halljok bizonynyal, hogy egy gazdag

¹⁾ Báthori István.

városát vette volna meg muszkvának. Hogy az kgd fia ott fön vala Bécsben, örömet irtam volna kgdnek, akkor is vacsorára híttam volt hozzám, de ugyan hirem nélkül elmene, meglátja, hogy visszavöszök vele. Továbbá csak alig jött eszömben, hogy kgd egyszer én nekem ígért vala lovat és valami három asztalra való szőnyegöt és valami török vörös bárány b(ürt?), bátor kgd most megküldetnéje, de kgd igen elfel(ejtkö)zött rólam, csak akkor jutok kgdk eszébe, mikor (lát)jok egymást. Az bárá(nybúrre) volna most leg-(nagyob)b szükségöm, az többit megtalálnók, az gyü ... .. de félök rajta hogy vissza ne vesszek ott kgddel ... .. örömet szolgálnék kgdnek, ha kgd parancsolná. Huszár Péterrel eleget fedöttem ott fön Bécsben kgdet, váltig tagadá, hogy ü nem volt soha kgd szolgája, ha kgd valamit barátságért adott neki, azt elvette, ezután is örömet elveszi azt. Mondja, hogy kgd adott mindönnnek okot. Tartsa Isten egészben meg kgdet. Datum ex Berencs (Brancs) 10. die Octobris, 1581.

Servitor et affinis

Nyáry István Bedeghy.

Külczim: Magnifico domino Ladislao Mayteny, capitaneo etc. caesar. regiettis in Papa etc. domino et affini observando.

1581. okt. 30.

Egregie domine, amice honorande, salutem et commendationem.

Im érthyek, mit ír kgd az husz legén felől, kik az pápai várban vannak, mellyek felől mint ennek előtte most is csak ezt írhatjok kgdnek, hogy kgd azokkal is, mint szinte az több szolgáló renddel úgy vigyáztasson és mindenben az miben szikség leszen szolgáltasson, csakhogy az várban is mint szinte az várason egyaránt vigyáztasson kgd, mert ő felsége is azt parancsolja. Az mi az gyűlés dolgát illeti, arról is ezt írhatjok, hogy mi es értettek azt, hogy ím nem sok ideje, hogy az saxoniai herczeg kurfirst ott fenn volt Prágában ő felségénél, ki esmég visszament országában, de azt nem értettek, hogy azírt az gyűlés elhaladna. Ujságot mostan kgdnek egyebet nem írhatunk, hanem hogy valami egynehány szabad rácz legények mintegy ezer juhot hozának ma ide; mindazáltal az szegín ember kárát, ki felől kgd ír, mi es bánjok, de ugyan így jár az dolog. Ezt is írhatjok kgdnek, hogy az elmúlt pénteken kilencz horakor tizenkét magyart, egy németet és két zászlót hoztanak be Budára; véljük, hogy az egrieket verték meg, kit nem örömet hallunk, de ő nekik minden

szándokok az, hogy mindenütt ártsanak. Te kgd is bizott emberi által értekezék minden dolgokról és az mit érthet kgd, adja tudtunkra. Valeatque foeliciter.

... .. (kiszakadt) die 30. Octobris, 1581.

(Sajátkezű aláírás maradványai
olvashatlan, kiszakadt.)

Külczim: Egregio domino ... .. capitaneo
sac ... .. (kiszakadt.)

Semmi kétség, hogy Majthényi László pápai főkapitánynak szólott valamely feljebb valójától. Vörös viaszba nyomott gyűrű pecsét, melyben úgy látszik négyelt címerpaizs volt.

1583. febr. 8.

*Gersei Pethő Kristóf levele Majthényi László pápai
főkapitánynak.*

Nagyságos és én nekem mindenkor kegyelmes uram, és szerelmes atyámfia. Az Uristentül kívánok kgdnek minden jókat. Továbbá kgdnek csak ezt akarám tudtára adni, hogy az Zwcheny (így) Jussoff aga, a ki én velem akar bajt vinia, ez jövő keddre ide jó minden bizonynyal, mert me ... .. vagyon elvégezve, kgd megbocsássa, hogy kgdnek az előtt tudtára nem adhattam, mely órában választom jütt, azonnal én is kgdnek ím irtam, kgdet kérem az egy Istenért és az én atyafiságomért, mely atyafiságra kgd mindenkor ajánlotta magát, ... ez levél látván jüne mindjárt alá ... ..
... .. kgd lenne nálam. Istennek jó volta ... ..
(kiszakadt szó) kgddel.

Datum ex Keztely 8. die Februarii, 1583.

Servitor et frater
Christoporus Pethew de Gersse.

Külczim: Magnifico domino Ladislao Maythyny de Kessellőkü, s. c. regiaeque mattis capitaneo supremo Papensi, dno et fratri observandissimo.

(Egy kéz írása az egész; pecsét nyomai.)

NB. Pethő Kristóf a címzettet rokonának nevezi (lehet azért, hogy Majthényi László anyjának Pethő Margitot lehet tekinteni, de az még nincs eldöntve), de fegyvertársak voltak; hisz csak egy évvel ezen levél kelte előtt együtt verték meg a törököket Keszthelynél.

1583. a u g. 2.

*Cziráky Balázs és Apponyi Balázs, Nyáry Bernát és
(Szentgyörgyi?) Gábornak.*

Szolgalatonkat ajáljuk ti kgteknek mint jó bizott szomszéd urainknak és barátinknak és kívánonk kgkk minden hozzatuk tartozókkal egyetemben egészséges hosszú életet és az Urnak kegyelmes szent áldomását.

Továbbá megértettük ti kgtek irását és akaratját. de mi mostan napot nem rendelhattunk, mely napra lenne az köztünk való concordia; egyik oka ez, hogy ezten kedden leszen székünk, más pedig ez, hogy semmit nem halonk Pongrácz Friderik uram felül, harmadik ismét ez, hogy az mostani szék után ki kell hoznonk vice ispán uramot az oszuszakai határ dolgára, mert immár az megszántott földeket is elveszik szegin jobbágyinktól, kit ennek előtte egy néhány esztendőben irtottanak és szabadon éltek mint közföldön való örökségeket kezek munkájok után. kiket Grigistyahoz (*így*) akarnak applicalni. Ungnot uram ő nga szabad kinek azon rész földeket adná, csak az mi részünknek hadna békét; ha megjöne, talám kgtek által és egyéb uraink által valamit végezhetnénk az jó úrral. sőt ha az határ leveleket, miért-hogy kgtek kezében vannak, mind az privilegiomok, keresné meg kgtek és a ... .. (*kiszakadt 2 sor*) fulcimentom ... .. tartani. Az Ur Isten éltesse kgteket jó egészségben nagy sok esztendeig. Költ Jablonczián 2-da Augusti 1583.

Servitores

Zyraky Balas (? vagy Bálint)
Aponi Balas.

P. S. Mindaz által kgd ott ben leszen az székbe Nyitrán és ugyan ott végezzünk, értvén ispán uram akaratját kijövé-sének, mert vagy előtte vagy utánna az napnak kellene hagy-nunk az napot.

Külczim: Egregiis dominis Bernardo Nyáry de Bedegh, Gabrieli Sze(ntgyörgyi?) dominis et amicis (*olvashatlan*).

1583. nov. 28.

*Unghad Kristóf horvát bán Majthényi László pápai
főkapitányhoz.*

Generose ac egregie domine et amice nobis observan-dissime, salutem ac servitiorum nostrorum commendationem etc.

Quoniam dispositione divina rituque sanctae ecclesiae spectabili ac magnifico domino Thomae Erdeody de Monioro-kerek, comiti perpetuo montis Claudii et sacr^{mae} caes. reg-que mattis consiliario etc. generosam ac magnificam virgi-

nem Annam Mariam Vngnad, filiam nostram charissimam in legitimam consortem elocaverimus atque desponsaverimus, cuius quidem nuptiarum solemnitatem in civitate regia Posoniensi, ad dominicam proximam post festum Conversionis beati festi Pauli apli, hoc est 29. diem futuri mensis Januarii anni proxime sequentis 1584. iuxta novum calendarium Deo volente celebrare decrevimus atque constituimus, quare rogamus Gen. ac Egr. do. Vram amice, ut una cum domina consorte sua charissima die et loco supradictis nuptiarum praefatarum solemnitati inter coeteros dominos et amicos nostros interesse, easque sua praesentia ornatiores hilariorasque reddere, ac suam hac in parte erga nos amicitiam, benevolentiamque declarare velit, quam nos Gen. ac Egr. do. Vrae omnibus amicitiae officiis referre conabimur. Eandem felicissime valere optantes. Datum in civitate Vienna Austriae, 28. die mensis Novembris, a. Domini 1583.

Eiusdem Gen. ac Egr. Do. Vrae amicus et servitor
Christophorus Vngnad liber
baro in Sonnegh, comes et banus etc.

Külczim: Generoso ac egregio domino Ladislao Maytini, sacrae caes. regiaeque mattis supremo Papensi capitaneo etc. domino et amico nobis observandissimo.

(Pecsét nyomaival.)

1584. febr. 3.

Én ki vagyok Zodoray Sara asszony relictá quondam Melichieri Maytheny nunc consors Rafaeli Maitheny de Novák ketünk arra hitünket és tisztessiegünket Trnóczy Márton uram eliet és Trnóczy János eliet iudlium és Korossi Ferencz eliet, Turchany György eliet, aki most esküdt Nitravármegyében és Chúthy Sigmond eliet esküdt Nitravármegyében, Farkas Ferencz eliet, Zylva Jakab eliet, hogy csak addig békességgel legyen az házban szegín Majtheny Menhért házában, még szembe leszen Majtheny László uramval és minden jót akarnak végezni Majtheny László uramval, ha penik nem akarná Majthény László uram az házban szenvedni eketh, mindjárást de simplici et de plano kiveszik kezeket az házbúl az ketiések szerint. Datum in possessione Novák 3. die Februarii 1584.

Coram me Joanne Trnowsky
iudlium cottus Nitr. m. p.
Coram me Georgio Turchyany
jurato assessore cottus Nitr. m. p.
Farkas Ferencz
Sylva Jakab.

(Hat, részben cameas, részben címeres gyűrű pecséttel. Turcsányi György medvés címere s neve kezdőbetűi kivehetők.)

1585. szept. 20.

*Baranyay András urának Majthényi László pápai
főkapitánynak.*

Az én életemig való szolgálatomat irom kgdk mint én nekem mindenkoron bizodalmas uramnak, adjon az ur Isten kgk hosszú életet és jó egészséget mind asszonyommal egyetemben.

Továbbá csak ezt akarám kgk megírnom, az szék felől semmi hirt nem hallunk, hanem mihelyen megértem möly nap leszen, én kgk mindjárást tudtára adom. Továbbá az halál felől azt írhatom kgk, hogy immár ide Pöröslénybe is beszálott közinkben, az gyermekek kezdenek halni, de hogy az kelevénben halnának, nem, hanem az himlőben halnak; oda föl is az kgtek jószágában Novákon igen halnak, immár egynehány ház vagy on pusztá, az kikkől kiholtak. Továbbá az kgd parancsolatja szerint megírtam Mátyás deáknak, hogy minden dologhoz jó módon lászson, hogy kit kgd az után is jó néven vegyen tőle; de nem tudom ha kgd akaratjából-e vagy pedig Bakach uram akaratjából sört főzetett, kinek nem köllene lenni, mert itt mi köztünk igen drága az buza, egy forinton és tiz pénzen is jár szapuja. Az vetés felől azt írhatom kgk, itt az pöröslényi földön nem sok vagy on vetetlen, ez héten elvégezük; az kgd szőlejét is megszedték, jó öt hordóval lett rajta, az szegénység még mostan szed, de gondolom hogy annyi borunk nem leszen mint az tavali esztendőben. Továbbá (azt is) írhatom kgk, addig boszanta kgd, hogy P... .. eny ur vagy on, azért immár kgd mélt(ó)... .. mert immár teljességgel ... .. csak egyedül maradtam mind ba ... .. s mind Forgách uram elkötözének innen ... .. mit bizony szivem szerint bánok, főképpen Forgách uramat. mert főzetésemre semmi gondom nem vót, hanem mind ebédem, vacsorám ott fön vót, csak kész asztalhoz ültem le, de immár mind ebédemre, vacsorámra magamnak köll gondot viselnem. Kgk megszolgálóm mint bizodalmas uramnak, adatna kgd egy ártánt, lám igaz elég vagy on, mégis megenném az kgd egészségéért. Ezzel az Uristen éltesse kgdet mind asszonyommal egyetemben sok jó esztendeig jó egészségben. Datum ex Peoreozlyen 20. die Septembris, anno Dni 1585.

Keg. szegény szolgálója

Baranyay András.

Külczim: Generoso ac magnifico domino Ladislao Maythény, supremo capitaneo sacr. caes. regque mattis praesidii Papensis etc. dno meo semper confidentissimo.

(Czímeres pecséttel.)

1588. nov. 2.

Pálffy Miklós, Dobó Ferencz és Hardegg Ferdinánd gróf levele Majthény László és Samariai Ferdinánd főkapitányokhoz.

Generosi et egregii domini et amici nobis observandissimi, salutem et nostri commendationem.

Továbbá ti kgteknek ezt akaránk tudtára adni, hogy ím bizonyos emberünk jöve, aki ugyan szemével látta és mondá, hogy immár az esztergami Oszman bék ezer lóval ma ebédkor Gyarmathnál szállott volna, és hogy az passa is utánna volna, és ez elmúlt éjjel Rétságnál halt. Azért mivelhogy ez bizonyos hír, úgy tetszék hogy ti kgteknek mindjárt meg írjuk; annak okáért, ti kgték mindjárást ezt a levelet látván, mind lovaggal gyaloggal siessen ide jönni, és elegendő élést kgték onneid hozzon magával, hogy ha az török feljönne, hogy Istennek segítségével, ahol szükség kívánja, ellene állhatnánk, és ti kgték az gyalogoknak ugyan ott puskaport és elegendő ónot adassa, és te kglđ Majtheny uram úgy rendeljen ott az zólyomi jószágban, hogy kgd után mindenünnen elegendő élést hozton hozzanak, mert a mint kgték is jól tudja, itt semmit sem találhatni. Isten éltesse kgteket. Korponae 2. Novembris 1588.

Ferdinand Graff zu Hardegg, m. p. Pálffy Miklós, m. p.

Franciscus Dobo de Ruzka, m. p.

Külczim: Generosis ac egregiis dominis Ladislao Maytheny Zoliensi et Ferdinando Samaria Vywariensi et Wesprimiensi sac. caes. regieq. mattis capitaneis, dominis et amicis nobis observandissimis.

(Mind a három hadvezér címeres pecsétjével.)

1588.

Mustafa aga Széchényről Majthényi László zólyomi főkapitánynak.

... .. után mind tisztességes szomszédbeli barátságos magam ajánlását irom mint vitélő szomszéd barátomnak, az Istentől kívánom kgtk minden jó egészségét hallani mint jó szomszéd barátomnak. Igen akarom k., hogy az Isten az jó szomszédságba hozta, hiszem Istent, hogy k. az én nevemet, hiremet hallotta az mikor Fwdwárba beszli aga vótam, én is az kg. jó hirenevét hallottam és az itt való jó szomszédságba is azt várom k., k. parancsoljon, az mi tisztességünkhöz fér. hasonló barátsággal akarok k. lenni. Csak ez felül is kellett k. megtanálnom, mivel hogy ez itt való Perwona (?) spayatól az k. alattvaló Szasziba (?) Cery Miklós hitlevelével vitte vót üle ki egy rabot azért ... .. az hitlevelet es k. küldtem, lássa k. az mint vagyon, mert az rabnak saczolása száz fl. kész-

pénz és háromvég posztó, maradott még huszon nyolcz forint hátra, ki felől sem izen sem meg nem adja, azért kérem k. azon, hogy k. adassa meg vele, azt várom k. az jó szomszédságba és hogy ha kiesz megfizetni az huszonnyolcz for. jó, hagyja ott k. az ü hitlevelét, hol nem akar fizetni, k. az hitlevelét megint küldje vissza; k. parancsoljon tisztességes hasonló bar ... .. egymástól ... .. itt nem létembe. mégis az Alycyan aga vátság(át) egy fillérig megfizettettem. K. azt várom, k. elégjtesse meg vele, mert tudja k., hogy szegény foglyok járnak ki, megveszik rajtok, k. úgy higgye. Ezzel Isten tartsa meg k. Küit Szécsénbe szeredán ... .. 1588.

Az N. Mustafa bék N. jó akaró
szomszéd barátja etc.

Külczim: Az felséges római császár főkapitányjának Zólyom várába Mayteny László uramnak adassék etc.

(Török papiroson, pecsét nyomai.)

1590. okt. 3.

Én Kereztury Mihály vallom az én levelemben és veszem is minden terheköt föl az én öcsémnek ugymint Kereztury Miklósnak és nénémnek Frusinának, hugomnak Borbálának, hogy az minemő házunk volt Sárfőn, kit még az szegény Dóczy Miklós uram adott volt az szegény atyámnak Kereztury Kristófnak száz forintban, én most nagy szükségben ismég adtam el vissza ugyan azon házat örökben mind szántóföldével és réjtjével, kertjével és egyéb hozzá tartozójával egyetemben Dóczy Imre uramnak, Dóczy Lőrincz uramnak, Dóczy István uramnak és Dóczy Farkas uramnak ugymint hasonfelét pro fl. 50, kiben én fogadtam hitemre és tisztességemre, hogy megállom ezt az én válásomat avagy kezem írását és az többtől is megótalmazom. Adom nagyobb bizonyságért kezem írását és pecsétömöt. Datum Sarnovic mensis Octobris die 3. anno 1590.

Kerezthwry Myhaly manupropria.

(Czímeres gyűrűpecsét.)

A Nyitra-Sárfői birtokra vonatkozik, a mi ekkor a Dóczy család tulajdona volt.

1593. jul. 19.

Illyésházi István levele Majthényi Lászlóhoz.

Generose domine et amice mihi observandissime, post salutem et servitii mei commendationem. Az uristentől kgnek minden jó egészséget és jót kívánok mind aszszonyommal és gyermekivel egyetembe. Isthvánffy uram irt

kgnek egy levelet, melyet ím én kgnek küldöttem; én meg nem irhatom, minemő nagy bánattal mene alá; adta volna Isten hogy ingyen se ösmerte volna Lypcseit, de meglátja Lypcsei, az ő bolondságos kedvének eleget akarván tenni nem csak feleségét, de sok jóakaró barátit is azzal egyetemben elvesztette, mi nem azért adtuk neki, hogy minden nap marokvesszővel verje, megkötözzé, szidja, rongálja, hanem, hogy Isten szerint szeresse, tisztelje és böcsülje; egyéb csuda dolgát is értettük meg, ki is lehetetlen dolog, hogy az Uristen is elszenvedje neki; igyen vagy on ám, mikor gyermeknek egy-szersmind birodalmat és feleséget adnak, elfelejti Istenét, tisztességét és elhiszi magát; megítélheti kgd, minemő háboruságunk vagy on rajtunk miatta, és minemő iszonyó dolog legyen ezt csak hallani embereknek; bizony bánom, nem Lipcseyért anynyira, hanem te kgd asszonyomért és Istvánffy uramért, de meglátja Lipcsey, hogy emberekre talált és rövid nap e felől hirt fog hallani kgd. Semmi hirt nem irhatok: Carol herczeg hertelenséggel megholt, Bécsbe vigan lakott, haza ment, hogy ő az körösztinyeket kiűzze Geréczből, az jesuiták indították volt fel, és ím Isten őtet küldte ki onnan. Ernestus herczeg urunk és franczia királyné asszony oda mentek Geréczen. Isten tartsa meg kgdet. Datum in Bozyn 19. die Julii, anno 1593.

Gen. Do. Vrae

servitor et compater
S. Ilieshazi, m. p.

Külczim: Generoso domino Ladislao Maitény, comiti comitatus et capitaneo Zoliensis sac. caes. mattis etc. domino et compatri observandissimo.

(Illésházy címeres gyűrűpecsétjével. Az egész levél sajátkezű.)

1593. okt. 4.

Ujfalussy János Majthényi László zólyomi főispán és kapitánynak.

Generose ac magce dne patrone observandissime, post servitiorum meorum commendationem.

Az kgd hozzám való jó atyafiságát kgdnek meg igyekezem szolgálnom. Im az lóért, kit kgd szerzett, kgd levele szerint mindjárást elküldöttem, ő kgnek is megiszolgálom Wydffy uramnak, meg nem tartotta tőlem; kérem kgdet fíkével, nyergével, pokróczával adassa kgd, és én nekem megbocsásson, hogy evvel bántom kgdet. Körmöczi aranyat köldtem ő kgmének egy forintba és den. 65 az mint én nekem hozták, szép pénzt küldtem ő kgmének. Az ur Isten éltesse és megtartsa

kgdet minden hozzá tartozóival egyetemben minden javaiban.
Ex Ujffalu raptim 4. Octobris, anno 93.

Servitor et frater addictissimus

Joannes Wyfalussy
de Dyvek Wyfalu m. p.

Külczm.: Generoso ac magnifico dno Ladislao Mayteny de Kessel-
leőkeő, comiti cottus Zoliensis ac sac. caes. regiaeque mattis ibidem
capitaneo etc. dno et patrono observandissimo.

A levél tartalma bizonyára a hadi készülődésekre vonatkozik, melyek eredménye a pákozdi győzelem s a késő őszi győzedelmes hadjárat ezen felvidéki vármegyékben volt. Ezen Ujfalussy János nem lehetett más, mint azon Ujfalussy János, ki 1596-ban kir. táblai ülnök volt és lendvai Bánffy Katának férje.

1596. sept. 23.

Nyitravármegye kiadványa Majthényi László részére.

Nyitravármegye 1596-iki szeptember 23-ikán Nyitrán tartott közgyűlésén pecsétje alatt s akkori jegyzője Zerdahelyi Mihály, a később hiressé vált alispán, követ s nádori ítélőmester által aláírva, Majthényi László részére egy okmányt állíttat ki, melyben fel van említve, hogy Majthényi László ur, a ki ő felségének bizonyos véghelyeiben, váraiban és hadjárataiban, úgy általános mint particuláris hadakozásokban, ifjusága óta böcsülettel és híven s nem vére hullatása nélkül nagy jártassággal (dexteritate) szolgált úgy ő fölségének valamint dicsőült elődjeinek is, és jelenleg is szolgál, Nyitravármegye sok számtalan kérésére (multis et quidem quamplurimis precibus et petitionibus nostris) elszánta magát, hogy egy hónap tartamára Nyitra vármegye hadinépeinek az az összes megyebeli mágnásoknak és nemeseknek személyes felkelő seregének kapitányságát magára vállalja, olly feltétel alatt, hogy ezen vármegyének már előbb táborba szállott csapatai a jelenleg fegyver alá hívott csapatokkal egyesíttessenek, és az első seregnek kapitánya nemzetes Horváth alias Karanchythy György mint vicekapitánya neki alá legyen rendelve, s hogy ő maga Majthényi László mint Nyitravármegye egyesült mind két seregének főkapitánya senki másnak mint ő fenségének (Miksa főherczeg értetik) s Pálffy Miklósnak, az egész hadsereg főkapitányjának legyen alárendelve. A jelen személyes felkelő sereget pedig, mely a haza védelmére ő fensége mellé táborba száll, semmiféle más hadi terhekre ne kényszerítse, mert illyetén terhek viselésére az ezelőtt már táborba szállott megyei csapatok kötelesek. A seregnek egyéb szükségleteire nézve Majthényi László tet-
szése szerint rendelkezék, a vajdaságokat és más tisztségeket is kedve szerint töltsse be. Majthényi László ur fizetése lészen háromszáz forint, a trombitások, dohosok és zászlótartóké negyvennyolcz forint, a vármegye gyalogságának fővajdája havonként harminczkét forintot, az alvajda pedig tizenhatot kap.

(Az okmány hátán ezen szavak állanak »NB. Occasionaliter in comitatu producendae.«)

Éppen egy hónappal ezen congregatio után volt a híres mezőkeresztesi csata, mely győzelemből vereséggé vált; több mint valószínű, hogy ezen ütközetben Majthényi László a nyitrai vitézekkel is részt vett, s nem kevesen közülök ott veszhették életüket.

1598. m áj. 24.

Én Tarnowczki Boldisar de Alsó Lelócz vallom az én levelemnek rendiben, hogy az minemű jószágot adott volt én nekem szegény Majthiny Frusina asszony pro fidelibus servitiis meis, tudnia illik Felfalun két ház jobbágyot és egy selért, mely Barsvármegyében vagyon, kiben lakik most Bossák Mikolás jobbágy, Német Pawol jobbágy és Szukénik Mihály sellér és az malombeli rész, az ki Majthiny Frusináé volt, mely jószágot Majthiny László uram én kezemből hatalmasól kifoglalta volt, kiért én ű kegyelmét reá híttam volt az barsvármegyei székre vigore articulorum és processusban volt, mindazonáltal az sok jámbor intésére ű kglmével én conveniáltam tali modo: Hogy én azért az jószágért ű kglmével ne pöröljek, hanem ű kglme énnekem kétszáz magyar forintot fizetett integre, kit fölvettem Kostolány János uram előtt de Nemes Kostolány és Majthiny Miklós uram előtt de Kessellükü és Somodi Mihály előtt Majthiny László uram tisztartója előtt és Galóczi Tomas előtt; kire én ű kglmének nagyobb bizonyosságára kezem irását és szokott pöcsétemet rejá vetettem ez személyek előtt. Datum in Novák vigesima quarta die mensis Maji, in anno Domini 1598.

Idem qui supra
m. propria.

Jókora czímeres pecséttel, melyben B. és T. bötük ugyan, de nem a Tharnowszky, hanem a Divék nemzetség medvés czimere látható. A szöveg idegen kézzel van írva, csak az *idem qui supra* sajátkezű, s így tulajdonképen sem a neveirása nem az övé, sem pedig a pecsét őt nem illeti.

?

Majthény György báró (az első) sajátkezű jegyzete a Thury családról.

Fuit quidam Nicolaus, vir militari gloria insignis, qui tempore Mathiae regis floruit, praedecessorem vero Nicolaum habuit, qui suae fortitudinis specimen olim Andreae secundo demonstraverat, ab eadem regia maiestate bona sibi obtinuit. Ob hoc ergo ex eiusdem prosapia ille Nicolaus filios reliquit Gabrielem et Paulum, Gabriel vero genuit Georgium bellica virtute clarum, capitaneum Palotensem, et Benedictum et Wolfgangum. Dum turca praesidium anno 1566. obsideret, horrendisque machinis moenia infestaret, strenue ille Georgius arcem defendit, ac ab obsidione liberavit. Verum etiam dum interea in turcas incideret, eos profligavit, verum enim vero et ipsum begum Albensem sua industria demonstrata virtute diripuit ac in captivitatem obduxit et Maximiliano imperatori

(qui tum ... castra sua ad Jaurinum posuerat) ... honoris ergo dono obtulit. Quare caesarea maiestas aureis catenis eum condonavit et equitem auratum creavit. Anno 1571., dum Canisiensis capitaneus esset, et hostem aliquoties profligaverat ac victoriam sibi obtinuerat, contigit autem secunda Aprilis die, dum turcae circa praesidium vastarent, per insidias deceptus ac circumseptus, cum suis husaronum militibus caesus, ubi et ipse dum fortissime dimicaverit interiit. Paulus vero genuit Martinum similiter bellica virtute insignem. Is etiam capitaneus Palotensis fuit et strenue se in nonnullis locis gessit. Vice capitaneus Comaromiensis et Ujvariensis, ultimo vero partium cis Danubianarum vice generalis capitaneus fuit, obiit anno 1599. Filios reliquit Franciscum et Stephanum virtute militari insignes; Franciscus autem Jaurini ... ..

1601. máj. 10.

Majthényi György idősb testvér és már házas, kiskorú testvéreit maga házához vette volt, ezekre költött kiadásokról való jegyzék.

Anno Dni 1601. 10-ma Maji.

Hogy hozzám vettem az két árvát és az mit reájuk költettem:

Az dajkájának adtam flor. 4.

Az inasának dolmánt, nadrágot morvait.

Esmég egy sarut, esmég egy czipellőst.

Esmég egyszer adtam az dajkájának flor. 1.

Esmég adtam fejeléstül den. 50.

Esmég egy czipellőst den. 50.

Pedagogusának adtam egy esztendőre flor. 12.

Esmég adtam ruhát, czipellőst a mennyi kellett.

Az két gyermeknek csináltattam két-két uj dolmánt, két-két nadrágot, egy-egy mentét, egy-egy béllést, rőfitül adtam flor. 1 den. 75, béllésektül adtam 4 frt 50 pénzt.

Esmég csináltattam 12 pár czipellőst.

Két papucs, két kapcza, a patkolása, három-három magyar szünyeg.

Az másik esztendőre is adtam az pedagogusnak 7 flor. morvai ruhát s czipellőst, egy uj sarut, egy fejelést. Tavali esztendőben vettem volt egy hordó bort 3 for. 55 pénz. Hogy az leveleket kiváltottam adtam az két árváért, az ki ő részekre jutott volna, 50 for. és még egy levéltül 1 forintot.

Tavaly hogy Tardiné mandatumot hozott reám, költöttem 32 for.

Az káptalannál hogy bizonyoságot szedtem Vizkelety ellen költöttem 60 forintot, farsangban hogy locumtenens uramhoz jártam költöttem 12 forintot. esmég Lukas deáknak adtam 10 mécz buzát, esmég adtam 12 forint áró ajándékot. Most esmég Posonban költöttem 25 forintot. Esmég hogy mandatumot vettem volt költöttem reá 3 forintot.

Gáborra júniustul fogva ab anno 1602. ez mostani esztendőig 1603:

Levélváltsága 50 forint, esmég más levéltől 1 forint.

Esmég egy papucs kapczástul 1 firt 50 pénz.

Egy vég sidóvászony 7 forint. Egy dolman saja réfit 165 pénzen, egy czipellős den. 35, egy nadrág saja, egy nadrág czimazin, egy kés, egy süveg, esmég flor. 1.

Esmég hogy Bécsben küldtem, adtam flor. 50, esmég másszor küldtem 16 forintot, esmég Mátétul küldtem 60 flor.

NB. Majthényi László főkapitánynak legidősebb fia ugyan Imre volt első feleségétől, de ki volt tagadva és országgyűlésileg proscriptus, azért is fiai gyámság alatt voltak.

1601. júl. 17.

Ingóságok lajstroma, nem tudni melyik birtokról szól, de valószínűleg néhai Majthényi László főkapitány hagyatékához tartozott, talán a nováki kastélyban.

Anno 1601. 17. die Julii inventáltam az mit az pusztaház táján találtam, ezen nap adták kezemhez es:

Az nagy öreg szobában vagyon egy asztal és egy embernek való karos szék.

Egy küs asztal pohárszék.

Az (zenes?) színes házban egy menyezetes zöld ágylismég egy nyoszolya, abban egy öreg derekalj.

Egy nyoszolya az kamarába, egy fa mécz, egy itcze.

Az küs felső szobában egy asztal, két fazék, egy kis karszék, egy embernek való szék.

Az nagy boronaházban két átalag eczet, egy asztal, egy nyoszolya, ötszáz sindely az toronyban.

Az bótszobában két hitván kád, három hordó hitván, félhordó káposzta, egy küs tábori szék.

Az borona zenes (*így*) házban tiz hordó jó és két hitván, két öreg szuszék, két fonókerekes rokka, két hitván kád, egy seres átalag.

Az majorba egy asztal, négy óntál, tizenöt fa tányér, három fa tál, egy rosz szekrény.

Harminczegy gacha (kácsa?) fiastul, egy öreg vas fazék.

egy vas láncz, egy fejsze, két kapa, egy ásó, egy vasgereblye, egy vasrosta, egy saf, szita, teknő, lud 32.

Az konyhán két vasláb az tűzhelyen. Két réz mosár.

Két kicsen vasfazék, vágó kés kettő. Egy vas nyárs.

Egy rostélyos vaskalán, egy merető vas kalán, szítóvas.

Egy öreg vasfazék, egy öreg sáf, két kis teknő, egy láda, egy asztalocska.

Az kertben öt kas méh, öt öreg disznó, egy südő, ezidei malacz tiz, két gyékény.

Istálóban egy itató sáf.

Az serfőző házban két öreg kád, egy öreg üst.

Két páva, egyik him, másik nőtény, három ezidei fia.

Egy derekalj.

Az kapukon három öreg lakat. Ismég két küs lakat.

Egy társzekérre való ernyő.

Az kőház tornáczában egy asztal. Egy ón mosdó medenczéstül. Tizenöt öreg tik, 21 öreg tikfi, 12 kicsen.

Egy sátor, egy kazal, öt akó bor, a másokban is ... ..

1602. j u n. 7.

Szolgabíró uram előtt, az mi árvák marha ... .. fel vagyon írva, miért némely uraim mosták az nyelveket, hogy az árvák marhájában elvettem volna, ki úgy nem talál-tatott bíró uram előtt:

Egy fekete bársony nesttel béllelt kis kösücska (kožusko?)

Egy kík vont arany szoknya.

Egy fejtér vont arany ezüst szoknya.

Egy kík virágos tafota ujjas szoknya előkötővel együtt.

Egy virágos atlacz nest suba.

Egy vörös bársony szoknya.

Egy sárga atlacz szoknya.

Egy fekete bársony köntös.

Egy kis vörös bárson suba.

Egy fejtér atlacz kis suba.

Egy vörös bárson suba fejtér bélléssel.

Két bulia köntös.

(Enekulis?) harmadik köntös.

Vagyon öt ezüstös sablya.

Két pallos, az egyiknek ezüst hivelye.

Az másik pallos is ezüstös.

Egy lóra való nyakba vető.

Aranyas ezüstös szügyellő és farmatring, kit Majthény Imre elvitt. *(Ezen szavak beleszúrva és aláhúzva; a következő tárgyak aláhúzva, úgy hiszem azok, miket M. Imre elvitt.)*

Két aranyos csésze, egyiknek fedele vagyon.
Három fedeles pohár, az egyik aranyos.
Egy szerecsen dió pohár ezüstös.
Két török csésze ezüstös.
Egy öreg fejér szőnyeg.
Egy paraszt paplan.
Egy nyereg burító.
Egy skarlat mente.
Egy granat kurta mente vörös tafotával bélelt.
Két török pöcsét.
13 arany gyűrő.
Egy lófejében való gyöngyöstoll.
Vas ládába bányai pénz 26 ospora vagyon.
(Idáig a megjelölt s talán M. Imre által elvitt tárgyak.)
Egy kicsiny vörös szőnyeg.
Egy vörös csótár.
Egy vörös szattyán.
Egy szőr pokrócz.
Négy selyem paplan.
Tizenkét vászon lepedő.
Egy vég abrosz.
Két abrosz a nélkül.
Egy reczés gyolcs lepedő.
Két aranyos patyolat lepedő.
Egy derekalj héj török varrás.
Más török vánkös.
Egy derekalj héj aranyos atlacz.
Egy bársony vánkös.
Egy varrott török vánkös fel.
Egy gyöngyös fekete szederjes.
Egy tarka vánkushéj.
Egy recze abrosz.
Két aranyas vánkös.
Három előkötő.
Egy tiszta recze abrosz.
Egy kendő készkenő.
Három gyolcs lepedő.
Egy török rojtös készkenő.
Egy kézre való.
Tizenegy pohár aranyas, hata fedeles.
Egy ezüstös fazék fedeles.
Egy ezüst kanna.
Egy kis darab arany láncz.
Hat ezüst öv.
Huszonkét kalán.

Egy ezüst hanzár.
 Egy ezüst mosdó medenczéstül.
 Hat szőnyeg, 3 fejr, 3 vörös.
 Két gyölcs lepedő.
 Egy aranyas kendő kezkenő.
 Egy varrott alsó ümeg.
 Két vászon lepedő.
 Négy előkötő.
 Három vánkoshéj.
 Tíz török kezkenő is.
 Vörös bárson vánkoshéj.
 Egy vég patyolat.
 Egy gyölcs lepedő.
 Kamuka abrosz.
 Vörös rácz tafota.
 Két vég abrosz.
 Három vég lepedőre való vászon.
 Tíz lepedő.
 Egy ruhára való vont arany.
 Egy bonczok.

Az Gáboré:

Egy nagy sablya.
 Ismét más sablya.
 Egy hegyester.
 Egy pallos.
 Egy szügyellő.
 Egy lóra való nyakbavető.
 Egy mosdó medenczéstül.
 Egy aranyas ezüstös grifmadár.
 Két bökr (így) aranyas kupa.
 Egy öreg fedeles pohár.
 Két ezüst csésze.
 Két ezüst gyertyatartó.
 Hat ezüst kalán.
 Egy ezüst sőtartó.
 Három arany gyűrő.
 Egy boncsok.
 Egy vont ezüst sárga czafrag.
 Egy narancs színő szoknya.
 Egy zöld skarlat nesttel béllett suba.
 Egy selyem paplan.
 Egy nyereg burétó.
 Egy szőnyeg.
 Egy lepedő.

1602. jun. 15.

Majthényi László bátyjának Györgynek.

Generose ac egregie domine et frater charissime, post servitorum meorum debitam oblationem, salutem et utriusque fortunae felicissimum incrementum.

Mirabar equidem tantam G. ac E. D. V. taciturnitatem et quam in partem interpretari deberem, ignorabam. Sed cum causam ex litteris a Benedicto ad me datis summa cum animi perturbatione et dolore summo perceperim, mirari cessavi et suae G. ac E. D. cepi mihique congratulari, quod cum se et me uno tempore graviter decumbere, Deo placuerit eidem simul sanitatem ambobus restituere, non displicuerit, curet itaque G. ac E. D. V. suam valetudinem, me ut solita et amet et confirmata valetudine suis recret litteris, ego meo conabor non deesse officio. D. Thomas salutet G. ac E. D. V. officiosissime, doletque summopere mecum suam G. ac E. D. infirma fuisse valetudine. Si suam charissimam coniugem et in communi dominos fratres salutaverit meo nomine eisque mea detulerit obsequia, erit ita gratum, ut sua G. ac E. D. V. gratissima. Hisce felicissime valeat et me amet. Datae Romae in collegio germanico et ungarico 15. Junii, anno 1602.

G. ac E. D. V.

servitor et frater amantissimus.

Ladislauſ Maithiny, m. p.

P. S. V. G. ac E. D. salutet D. Galoci.

Trombitas et Rimu (?)

Külczim: Generoso ac egregio domino Georgio Maithini de Keselökw etc. domino et fratri amantissimo.

Ezen László idősbik László zólyomi főispán fia a későbbi szerémi püspök és nagyprépost, ki ekkor Rómában növekedett. Sógornéját köszönteti. M. György 1600-an januarius 30-án már elvette volt Szunyogh Anna Máriát Szileziában Belsko várában, kitől 11 gyermeke lett.

1603. ápr. 9.

Én Lypchey János de Nagy Lwche vallom ezen levelmek rendében, hogy tettem ilyen végezést az én Szerelmes öcsémel Maithiny Györggyel, hogy az én hűtemre, tisztességemre az anyai jószágom elvesztése alatt hogy ő hire nélkül semmit sem végezek se Vizkeletivel sem peniglen másokkal az jószág felől, mely jószág az árváké, hanem öcsém urammal egyet értek és egyet végezek, azonképpen öcsém velem együtt értsen Maithiny György hűte szerint az felől megnevezett

poena alatt, mert mi ketten az tutorságon is megalkodtunk.
Datum Ladomer 9. April. 1603.

Joannes Lipczey de Nagy Lucse, m. p.
(P. H.)

Georgius Maithiny de Kessellekeő m. p.
(P. H.)

Ezen Lipchey János Lászlónak és Tardy Magdolnának fia volt, az anyja Nyáry Ferencz végrendelete révén osztályos birtokos volt a berencsi várban és uradalmában, második férje Majthényi László zólyomi főispán és kapitány lévén, így jöttek ez utóbbtól született gyermekei is a berencsi uradalom rész birtokába; viszont Majthényi Lászlónak első feleségétől Pálfalvay Magdolnától született fia Imre (az országgyűlésileg proscriptus és apjától kitagadott) elvette Lipchey Jánosnak nőtestvérét Annát, saját mostoha testvéreinek mostoha testvérét. A fentebbi Majthényi György László főkapitánynak 2-dik feleségétől való legidősebb fia volt.

1604. okt. 8.

Thurzó Szaniszló Majthényi Györgynek.

Generose ac egregie domine et amice nobis observandissime, salutem et servitiorum commendationem. Kgdnek ezt akarám megírni: Mivelhogy a nélkül is kgdnek az vármegye végezése szerint az táborban kelletik menni, azért kérem kgdlet, hogy kgd jüjen én bozzám, én kgdnek mindenik lovára fl. 8 adok, az jüvő szerdán én elindulok. Ha lehetséges, kgd jünne ez jövendő keddre ide a mustrára. Isten tartsa meg kgdlet jó egészségben. Datum ex arce nostra Sempte 8. Octobris 1604.

G. ac E. D. V.

affinis paratus
S. Thurzo, m. p.

Külczim: Generoso ac egregio domino Georgio Maytiny nunc commoranti in Buchian etc. domino et amico nobis observandissimo.

(Thurzó Szaniszló aláírása sajátkezű.)

Thurzó Szaniszló, a későbbi nádor Liszthy Annát, Majthényi Györgynének, Szunyogh Anna Máriának unokatestvérét birta feleségül, így tehát közeli rokoni kötelék volt köztük.

1606. jan. 27.

Liszthy István nagyságos (így) Majthényi Györgynek.

Generose et magnifice due et affinis observandissime, servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Megértettem kgk kívánságát leveléből; azért minthogy

kgd Dóczy uram mellett volt ez zürzavarban, ki urunk ő fölsége pártja lévén, az jószág kgdnek megadatik. Illésházy urammal szólottam felőle; csakhogy kgd Dóczy uramtól egy commendatoriát vegyen, ki mellett itt az mandatumot ő fölségétől Morvayakra (?) megnyerheti, az jószágot mint az ... nek kgk is megeresztik. Magam itt nem késhetem, ha késésem lehetne, örömet törekedném az kgd dolgában, mind az által kgd jöjjön által hozzám Köpcsénben, kész vagyok kgddel egy jámbor szolgálmat fölbocsátanom, a ki a kgd dolgát fussa. Tartsa meg Isten kgdet jó egészségben. Viennae 27. Januarii, 1606.

Mag. Dnis Vrae

servitor et affinis paratmus
Stephanus Listhius.

Külsőm: Magnifico domino Georgio Maythini etc. dno et affini observandissimo.

A szövegben említett Dóczy alatt nyilván András, a későbbi főpohárnokmester és szathmári főkapitány s Barsvármegye főispánja értetik.

1609. jun. 23.

Mi Dóczy Imre és Révay Ilona és az mi gyermekink valljuk levelünk rendiben, hogy adtunk pénzt zálogára sárffüi, sarluskói, kartóczi jószágára, ki Dóczy Andrásé volt zálogban az nagyságos Rottaler uram és Thurzó Mária asszony-nál ki zálogban volt, úgy mint két ezer forintban nálók, én pedig adtam arra az jószágra ezer és négyszáz forintot, mely kétezer forintot ha Dóczy András letészen és én az ezer és négyszáz forintját felvévén és az maradékját az hatszázat Rottaler uram avagy Thurzó Mária asszony(tól?) felvévén, úgy eresztsem az jószágot Dóczy András uramnak, ennek kivőle az Rottaler uram és Thurzó Mária maradéki, én, ki akarják váltani, tartozom mindjára kezemből kibocsájtani, az pénz meglévén, minden perpatvar nélkül. Kiről adjuk kezünk irását és pecsétünket nagyobb bizonságért. Költ Wizowiczon 23-ik Junii, anno 1609.

Dóczy Imre.

Révay Ilona.

(Egykoru másolat után.)

Thurzó Mária Thurzó Szaniszló nádor testvére előbb Dóczy Gáborné s így Dóczy András főkapitány sógornéja volt, második férje Rottal Jakab. Imre unokatestvére volt Gábornak és Andrásnak.

1610 körül.

Majthényi László szerémi püspök sajátkezű jegyzete.

Két öcsém (*értsd*: unokaöccse) Bartos és Mihók volt nálam Vizkeleti uram rendelkezéséből hatod magokkal két esztendeig, tartásokért rendelt volt esztendőnként fl. 150, búzát szaput 40, bort urn. 25, két esztendőre facit fl. 300, búzát szaput 80, akó bort 50.

. . . -ben az dajkájoknak adtam fl. 11. den. 90.

Pedagogust tartottam, füzettem minden esztendőre 12 frt.

Ruhát és 4 pár czipelöst, az készpénz teszen két esztendőre fl. 24.

Az ruha két esztendőre fl. 16.

Az ... .. két esztendőre fl. 2 den. 63.

... .. dolmánt, három nadrágot és két mentét csináltattam mindeniknek köz. sájából, vettem réfit ... .. den. 80, volt réf 15.

Item egyszer bélésse ... .. bélést négy forinton, teszen per totum:

... .. bélésnek az ára fl. 28.

... .. a költöttem esztendeig fl. 144.

Mátyás mesternek levelekért fl. 162.

Otven akó borért teszen fl. 150 ... .. fl. 35.

Lukács deáknak adtam fl. 20.

... .. magam is voltam és mászor is küldöttem.

... .. thumokért és (keltöttem) fl. 12.

... .. omre két jobbágyot vetettem volt zálogban ... ..

... .. azt fogadták volt a tutorok, hogy ... ..

... .. nak ki, én váltottam ki száz forintban

... .. az öcsémre fl. 60

... .. ultra adtam fl. 32.

Personalissal az vármegyében hogy jártam háromszor és kétszer Turzó uramhoz fl. 6.

... .. az füleki jószágbul 100

... .. osnaibul fl. 100.

Gábor ... ..

(*Töredék.*)

Az országgyűlésileg proscibált Majthényi Imre minek utánna az 1599-iki országgyűlés 36-ik törvényczikkében elítéltetett, csak 1618-ban a 74-ik törv. czikkben mentetett fel büntetése alól. E közben, minthogy apja is kitagadta volt, egyáltalján nem volt képesítve fiainak nevelésére; ezek tehát gyámság alatt voltak s amint látjuk előbb Vizkelethy Tamás tutoruknál, utóbb György nagybátyjuknál, végre Majthényi László prépost és szerémi püspök házánál növekedtek fel.

1610 körül.

Zerdahelyi Mihály kérvénye cárának felépítésére nézve.

Szolgálatomat ajánlom nagyságtoknak kegyelmeteknek mint én nekem ... .. (*kiszakadt*) ... .. patronusimnak.

Mint hogy Nitra vármegyében Zerdahelt az minémű udvarházacska vagyok, ez elmúlt háboruban, csak tíz hús hajdu egyben adván magokat, reám jüttek és kedvek szerint való károkat cselekedtek házamnál, ez elmúlt koronázatkor való gyűlésben könyörgöttem vala az nemes országnak, hogy az minémű kastélunkat ugyanott Zerdahelt Podmaniczky insolentiaja miatt országul elrontottak volt, engednék ismég megépítenem, kit az nemes ország akkor meg is engedett volt. de mivelhogy utánna Barkóczy uram nem tudom micsoda nehéz dolgokról iratott volt, mikor fel kellett volna az scriptumot adni. azt mondák, hogy semmi privatumokat akkor nem adnak fel ő fölségének. Mostan is könyörgek azért ngtoknak és kgteknek, hogy legyen azon jóakarattal hozzám ngtok és kgtek, irassa be Ngtok és kgtek az articulusokban, hogy legyen szabad megépítenem ismég azt az zerdahelyi kastélt, az mennyire én tülem lehetni fog, hogy minden aprólékos gonosz embereknek insolentiájoktul lehessen tutus benne. Kit én teljes életemben ngtoknak és kgteknek meg igyekezem szolgálnom

Ngtoknak és kgteknek

alázatos szolgája
Zerdahely Mihály.

Külczim: Ad universos Status et Ordines regni Hungariae humillima supplicatio Michaelis Zerdahely.

A nádor sajátkezével ezen indorsatum: Aedificare poterit secundum suam voluntatem.

Comes Georgius Thurzo m. p.

(Eredeti.)

Nyitra-Zerdahelyi Zerdahelyi Mihály, nyitra vármegyei alispán, követ s nádori ítélőmester kéri ezt, miután a XVI-ik századbéli zavarok alatt a Podmaniczkyak elfoglalva tartották az ottani várat és ellenségeskedéseiket onnét is üzték s azon vár országgyűlési végzés következtében hivatalból leromboltatott volt, hogy ne szolgáljon ezen perduelleseknek menedékül. A vár azomban többé úgy fel nem épült, csak egy kisebb tornyos kastély, mely még részben ma is áll épségben.

1610. jan. 31.

Zarau-i Anna Mária özvegy Thurzó Miklósné meghívója férje temetésére.

Generose domine, amice et vicine mihi observandissime, orationum mearum devotarum suffragia, ac servitiorum meorum

paratissimam moestissimamque oblationem. Quando quidem divino decreto ad totum genus humanum edicto et sententia irrevocabili propter praevaricationem primorum parentum divinitus lata, quam nemo subterfugere potest, splis ac magcus dominus Nicolaus quondam Thurzo de Bethlenfalva, comes perpetuus terrae Scepusiensis, liber baro in Baymocz, Sempte, Galgócz, Temetvin et Richno, sacrae regiaettis cubicularius, dominus et maritus meus charissimus post longam diuturnamque aegritudinem suam viam universae carnis ingressus est, et vitam cum morte (cui humana fragilitas obviare nequit) commutavit maxima et ineffabili mei, ac charissimorum dominorum fratrum et sororum suorum, aliorumque consanguineorum et affinitati sibi junctorum cum moestitia; cujus corpus nihil aliud expetit, quam ut terrae matri suae, unde scilicet originem duxit, tradatur, quorum quidem dominorum fratrum iamfati charissimi quondam domini et mariti mei utpote spectabilium ac mageorum dominorum Stanislai et Christophori Thurzo de dicta Bethlenfalva consensu et ordinatione corpus eius constitui die 2da proxime affuturi mensis Februarii, hora 8va matutina anni praesentis in hoc oppido Galgocz, et consequenter parochiali templo sepelire et humare. Quapropter G. D. V. rogatam habeo, ut exequiis et ultimae necessitati praetacti quondam domini et mariti mei charissimi interesse et ultimum honorem exhibere atque praestare velint. Habitura G. D. V. me pro hac pia in me affectione vicissim ad omnia, magis tamen laetiora officia promptissimam. De caetero G. D. V. diutissime bene foeliciter valere desiderans. Datum ex arce Galgocz die 31. Januarii, anno 1610.

G. D. V. ad serviendum moestissima vidua

Anna Maria a Zaran, m. p.

Külczim: Generoso domino Georgio Maytheny de Kesselleőkeő, nunc in Buesan residenti, dno amico et vicino observando.

1611. jul. 6.

Giczgy György levele Majthényi László szerémi püspökhöz.

Reverendissime domine frater mihi charissime, servitii mei paratissimam commendationem.

Az mint tegnapi napon az hegyben szólván kgtekkel, ajánlottam vala kglmeteknek magamat, hogy az határ dolga felől ez takarodás után magunk között bizonyos napot praefigálván és viceispán uram, azonképpen egynelány főember kezünk jelen lévén, leveleinkkel és bizonyságinkkal készen (*így?*) lévén az határjárás meglígyen és eligazodják, hogy

ennek utána ez féle visszavonyás az szomszédságban ne következék, kgteknek az én ajánlásom nem tetsze is; azután is magamban az dologról gondolkottam, én nekem bizony az jó szomszédságnál egyéb nem köllenék, de miért hogy kgtek ezzel az én mastani ajánlásommal nem contentus, bizott uraimmal szólván ez dolog felől, ennek utána nilvábban informálok kgteket. Az szegény velkapolyai embereket, kérem kgdet édes bátyám uram, ha nem egyébképen, kezességen bocsáttassa el kgd, megszolgálom kgldnek. Isten éltesen kgldet. Datum in Oszlyán 6. die Julii anno 1611.

Rndmae dnis Vrae

servitor paratissimus et frater sincerus
Georgius Giczy m. p.

Külczim: Reverendmo dno Ladislao Maitheny de Kesseleőkeő, episcopo Sirm. etc. dno et fratri mihi charissimo atque honorandissimo.

Ezen határvillongásra vonatkozik két reambulatio metarum Oszlán, melyekben felemlítettik mons Zarvuse az egyikben, a másikban Zarwhegy, sőt »Zerawzek«-nek is íratik, lapis Mihályvár, Hollókeő, merő magyar nevek. Az Oszlány és Felfalu közti határvillongás csak imént 1887-ben lett végleg barátságos egyezés útján befejezve, miután évszázadokon át a felek a fölött pöröltek volt.

1611. aug. 3.

*Báró Pálffy Miklós a győri hős özvegye Fugger Mária
Majthény Györgynek.*

Generose ac egregie domine et amice nobis observandissime, salutem et servitii nostri commendationem.

Megadák én nekem az kgld levelét, annak minden continentiáját búséggel meg is értettem; minthogy kgld engemet kéret levelében, hogy én az én leányomat az kgld szerelmes fiának körösztolési napján úgy mint ad 10. diem Augusti oda Bucsánra elbocsájtánám egy ebédre, minthogy kgd ez dologbul ... ..nem feledkezett mi rólunk, azt igen köszönöm kgldnek, és ha Isten azt az napot elő hozza, s valami oly nagy szükséges dolgaink és utaink nem lesznek, tehát az én leányomat oda bocsájtom kgdhez, ha penig oda nem bocsájthatnám őket (?), annak előtte hirül adom kgldnek. Ezzel az Ur Isten éltesse kgdet minden javaival. Datum in arce nostra Wereskeő, 3. die Augusti an. 1611.

Kgdnek örömet szolgál

Maria Pálffyn, s. k.
wytyb,

Külsőim: Generoso ac egregio domino Georgio Majthény de Kesselleőkeő etc. domino et amico nobis observandissimo.

(Veres viaszba nyomott Fugger czímeres gyűrűpecsét.)

NB. Majthényi György közel állott volt a nagy hőshez, mert 10 évi hadipályáján nagy részben alatta hadakozott.

1611. aug. 5.

Forgách Ferencz esztergomi érsek Majthényi Györgynek.

Generose dne amice observandissime. post salutem et servitii commendationem. Megadák az kgd levelét. melyben kgd komaságra hí. Azért hogy Isten fiat adott kgdnek, öremest hallom, és ha Isten az megrendelt napot jó egészségben adja érnem, öremest el is megyek kgdhez. Isten sokáig éltesse kgdet mind aszonyommal ő kglmével és magzattal egyetemben. Tirnaviae 5. Augusti 1611.

G. D. V.

servitor et amicus
cardlis Strigon. m. p.

Külsőim: Generoso dno Georgio Maythini de Kesseleőkeő etc. dno amico observandissimo.

(A primás saját külön czímeres pecsétjével, melyben a paizs merőlegesen ketté szelve, a baloldalán a szokott Forgách czímer van, a jobbon egymás felett két sas.)

1612. aug. 15.

Gróf Erdődy Tamás Majthényi Györgynek.

Generose domine et amice nobis honorandissime, salutem et officii nostri commendationem.

Quandoquidem divina sic disponente clementia iuxta ritum et consuetudinem s. sanctae ecclesiae catholicae et apostolicae de communi utriusque partis amicorum et consanguineorum consensu filio nostro charissimo spli et magnifico comiti Christophoro Erdeődy de Moniorokerek, montis Claudii ac comitatus Varasdiensis perpetuo comiti ac sac. caes. regiaeque mattis cubiculario illustrissimam virginem comitissam Barbaram, filiam illustrissimi domini comitis Georgii Thurzo de Bethlenffalva de Arva et comitatus eiusdem Arvensis comitis perpetui, regni Hungariae palatini, iudicis comanorum ac praefatae caes. regiaeque mattis per Hungariam locumtenentis et consiliarii. in legitimam vitae sociam desponsaverimus, eiusque desponsationis et nuptiarum solemnitatis ultimum diem futuri mensis Septembris, quae erit dominica proxima post festum beati Michaelis archangeli. praefatus dominus palatinus de communi nostrum consensu

in arce sua Bichensi instituerit, idcirco Vram generosam Dominationem diligenter rogatam esse cupimus, velit feria quinta proxima ante festum b. Michaelis archangeli id est 27-a die eiusdem mensis in oppidum nostrum Vitencze simul cum domina consorte sua charissima ad prandium venire, indeque una nobiscum ad praefatam arcem domini palatini Biche proficisci, nuptiasque praedictas optata sua praesentia illustriores et festiviores reddere. Quam Vrae G. D. animi insignem benevolentiam simili officiorum genere studioque promereri omnibus viribus adnitemur. Optatum ab Vra G. Dominatione expectamus responsum. Quam in reliquo ad annos longaevos bene feliciterque valere optamus. Datum in arce nostra Chazarvára 15. die Augusti. anno Domini 1612.

Generosae Dominationis Vrae

servitor et amicus
comes Thomas Erdeody, m. p.

Külczim: Generoso ac egregio domino Georgio Maiteny etc. domino et amico observando.

(Czímeres pecsét alatt.)

1612. a u g. 16.

Gróf Erdödy Kristóf Majthényi Györgynek.

Generose domine et amice observandissime, salutem et officiorum meorum commendationem.

Ex litteris domini comitis et bani. domini et genitoris mei colendissimi. Vra Gen. Do. de statu celebrationis nuptiarum mearum solemnitate copiosius intelliget. Itaque ego quoque eandem maiori qua possum diligentia et animo enixe et magnopere peto, velit huiusmodi nuptiarum mearum solemnitati iuxta petitionem eiusdem domini genitoris mei interesse. Quod ego Vrae Gen. Do. omnibus quibus potuero officiis quamdiu vigero referre et recompensare studebo. Quam et facturam procul dubio confido et diutissimeque valere cupio. Datum ex curia nova Chazarvariensi 16. Augusti, anno 1612.

Gen. D. Vrae

servitor et amicus
comes Christophorus Erdeödy, m. p.

Külczim: Generoso domino Georgio Maithini de eadem etc. domino et amico observandissimo.

(Az aláírás sajátkezű, pecsét nyomaival.)

1612. aug. 30.

Lipthay Imre barsi alispán Majthényi Györgynek.

Szolgálatomat ajánlom kgnek mint uramnak, áldja meg Isten kgdet minden javaival.

Az néhai Giczy Györgyné asszonyom Révay Erzsébet asszony miről panaszolkodjék, ím kgdnek az mását magam pecsíti és kezem írása alatt megköldöttem ezen levelembe takarván, azírt kgd reá készüljön ennek az jövendő hónap ugymint septembernek 24. napjára, mert akkorra én reá megyek az oszlyáni határra és ott kglmetek között in facie loci törvényt és igasságot szolgáltatok ez posonyi uj articulushoz continentiája szerint, a mint ez elmúlt 1608., 1609. esztendőben végezett az ország azféle hatalmakról. Isten éltesse kgdet.

Datum in oppido Maróth 30. Augusti, anno 1612.

Kgmednek jó akarattal szolgál

Liptay Imre, s. k.

Külszím: Generoso domino Georgio Maytheny de Kesseleőkeő etc. domino mihi semper confidentissimo.

Kisfaludi és lubellei Liptay Imre Barsvármegyének hírnéves alispánja volt s egy ízben portai követ Konstantinápolyban.

1612. szept. 24.

A Majthényi család reversalisa.

Mi Majtény László szerémi püspök és budai prépost, Maitény Rafael, Maitény Miklós, Maitény György, Maitény Gábor, Maitény János, Maitény Bernard és Maitény Sónia de Kesseleőkeő, item Thury Ferenczné asszonyom Zichy Kata asszony és Échy Kata asszony képekben Giörky Menyhárt ugymint az jószágoknak gondviselőjök, felvévén magunkra minden atyámfiaiak terheket, valljuk ez mi levelünknek rendiben, hogy mi ez mai napon, ugymint az 1612. esztendőben szeptembernek 24. napjára az mint az barsvármegyei viceispán Lipthay Imre uram által certificatusok voltunk néminemő querelára, az elmúlt 1608. és 1609. esztendőbeli posonyi uj articulushoz continentiája szerint, ad instantiam generosae ac magae dñae Elizabethae Révay relictæ gen. quondam dñi Georgii Gyczy de Assakürth et filiae eiusdem, puellae Magdalenae Giczy ex praefato quondam Georgio Giczy dño et marito suo susceptæ, néminemő sindelcsinálóknak megfogások miatt. Azért mikoron viceispán uram ad loca litigiosa per actricem praetensa jött volna, ahonnan azokat az zsindelcsinálókat elvitték volt, és tisztí szerént akarván procedálhí dolgában, mjudeneknek előtte

admoneála bennünket az jó atyafiai békességre, hogy inkább atyafiuképpen proveniálnának az dolgok, hogy sem mint pörrel, avagy jövődöben többről több inconvenientiák történnének az szegény emberink között; azért mi megtekintvén az ő kglme intését, szabad akaratumkból beadván viceispán uramnak kezünket így conveniáltunk: Hogy ez jövő szent Lukács napján mind az két fél készen lévén az arbiterivel, ugymint mi az mi részünkről hat törvénytudó arbitereket, azonképpen asszonyom is hat főttörvénytudó arbitereket fogjunk. úgy, hogy ez jövő octobernek 18. napján. ki leszen szt. Lukács napján készen legyünk, és második napon ugymint 19. Octobris az megnevezett helyekre, ad loca in querela denotata compareáljunk, a mely arbiter uraim mindeneknek előtte az határt megjárván, annak utánna mind az két fél akkorra tartozzék mindennemő igasságot producalni s mind privilegiumokkal, metalisokkal és egyébféle illendő levelekkel, azonképpen eleven bizonyságokkal is igasságát fulcialni és akkor az hegyekben és egyebütt is mindenütt, mindenféle veszekedő helyekről, az kik ez Oszlány város Felfalui és Cherenyeni, avagy másutt is ha valami veszekedés volna az határookban, ebben az Barsvármegyében tartozandóknak, mindenekről végezzenek és határokat hányjanak és valamit az arbiterek judicialiter végezzenek és pronuncialnak, mind az két fél pro rato et grato acceptálják és ugyanakkor az határokat is mindjárást felhányják. Hogyha penig az megnevezett napon véghez nem vihetnék, az utánna következendő napokon is ő kglmek continuálják és véghez vivén arbiter uraim az köztünk lett végezést, avagy határjárást, végezzenek arról is, hol tartozzanak az parsok mind ezekről egymásnak fassiót adni, ista conditione interposita, hogy ha mi, avagy Giczy Györgyné asszonyom ezt a mi szabad akaratumk szerint viceispán uram előtt való kezünk beadását és végezésünket in aliqua parte megtartani avagy megállani nem akarnánk, kötöttük ezer magyar forint obligamen alatt magunkat, hogy ezen Barsvármegyének akkorbeli viceispánja ki leszen egy szolgabírójával és esküdtjével saltem vigore praesentium mindjárást megvehesse akármelyikünknek is ingó marhájából avagy jószágából is, valamely fél közülünk infringálná, citatione, contradictione, appellatione, inhibitione, repulsione, novo judicio. aut quovis alio juridico remedio non obstante in duabus parte in praemissis persistenti, in tertia vero parte judiciario, annak fölötte az mostani pör in suo statu et vigore maradjon. Azt is hozzá adván, hogy ha az idő alatt (kitől Isten oltalmazzon) országunkban valami háboruság véletlenül támadna, ki miatt az köztünk való dolog semmiképpen véghez nem mehetne, arról is így végeztünk, hogy lecsillá-

podván az háboru üdő, ha valamely fél az parsok közül requirálná ispán uramot, melyre adtunk authoritást ezen barsvármegyei vice ispánnak, hogy mindjára competens terminust praefigáljon és mi is azon feljül megirt obligamen alatt tartozzunk compareálni és törvényt recipiálni. Annak utánna ez elvégeződván, a mely pört moveált Giczyné asszonyom ellenünk, az uj articulushoz continentiája szerint cassaltassék per omnia, és egyéb pörök is utrinque motae akarmi praetensio alatt is similiter complanaltassanak és cassaltassanak. Melynek nagyobb bizonyosságára adtuk ez mi levelünket, pecsétünk és kezünk írásival megerősítvén. Datum in oppido Oszlyán 24. Septembris, anno Domini 1612.

Kívül: Reversales familiae Maythiny relictæ condan Georgii Giczynæ datae.

(Maithiny László, Ráfael. Miklós. György, Gábor, János és Bernát sajátkezü aláírása és pecsétje, valamint Györky Menyhárt saját aláírása s pecsétje alatt.)

1612. okt. 8.

*Majthényi László budai prépost és szerémi püspök bátyjának
Majthényi Györgynek.*

Generose domine et frater observandissime, salutem et servitiorum meorum commendationem.

Megértettem bátyám uram az kgd szándékát az kokolnai jószágnak kiváltása felől, melyet az szegény Tardi István birt az bucsáni házhoz; igen jól emlékezem reá, hogy úgy bocsátották vala Rakolouczki (így) István kezében, jelen lévén Vizkelethi Tamás uram is, hogy esztendeig birná és azután bocsátaná vissza, Rakolouczki pedig azt mondotta vala, hogy megbocsátja, midőn az ő pénze letétetik; én igen csudálkozom rajta, hogy ennyi ideig is halasztotta kgd az dolgot és annak az jószágnak kiváltását, nem csak javallom az kgd szándékát, sőt intem is kgdet, hogy tovább való haladékot ne tegyen az dologban kgd, hiszen jobb kgdnél lenni az jószágnak, hogy sem mint idegen kéznél legyen. Immár vagyon több tiz esztendejénél, hogy Rakolouczki kezében vagyon az az jószág, mert ezerhatszáz egy esztendőben eresztették kezében, midőn Mátyás mester uram kgd kezéhez adá az bucsáni házat, melyhez szolgáltak az szegény Tardi Istvánnak azok az jobbágyok. Ezzel Isten tartsa meg jó egészségben kgdet. Datum in arce Kesellőkü 8. Octobris, anno 1612.

Generosae D. V.

servitor et frater
Ladislaus Maithiny.

Külső: Generoso domino Georgio Maythini de Kesellőkü, duo et tri obmo.

(Czímeres pecsét püspöki jelvényekkel és M. L. D. K., sajátkezü.)

1614. ápr. 13.

Listhius István Majthényi Györgynek.

Generose domine et affinis observandissime. salutem cum servitiorum commendatione.

Istentül kívánok kgdnek minden jókat, mind asszonyommal hugommal és kgd szerelmes gyermekivel egyetemben. Minap kgdnél létemben hogy bucsuvétel nélkül eljöttem kgtektül, kgd hugom asszonnyal egyetemben valami kedvetlenségnek ne vélje, de minthogy szorgalmatos dolgaim miatt idején el kellett jönnöm, nem akartam alkalmatlanul megbántanom kgteket, mivelhogy kgtek még föl nem költ volt; az kgmetek hozzám való jó akaratját és jó gazdálkodását fölötte igen köszönöm és megszolgálom kgteknek, kgtek is énnekem parancsoljon, és minden atyafiusággal igyekezem szolgálni kgdnek. Isten sokáig éltesse kgdet minden magához tartozókkal egyetemben. Ex Prinkerhel die 13. Aprilis, anno 1614.

G. Dnis Vrae

servitor et affinis
Steph. Listhius, m. p.

Külczim: Generoso domino Georgio Maythiny de Kesselleőkeő etc. dno et affini observandissimo.

1614. máj. 11.

Gróf Erdődy Tamás Majthényi Györgynek.

Generose domine amice mihi observande, salutem et mei commendationem.

Licet quidem per litteras meas generosam Dom. Vram ad solemnitatem nuptiarum filiae meae charissimae comitissae Annae Erdeődy, quam in legitimam vitae thorique sociam magnifico dno Melchiori Alagy de Bekeny desponsavi, in castellum meum Vitenche pro prima die mensis Junii invitaveram, nihilominus tamen praefatum terminum earundem nuptiarum ob mortem generi mei splis ac magn. quondam dni comitis Christophori Thurzo de Bethlenfalva, comitis perpetui terrae Scepusiensis, certaue alia negotia in penultimam diem praenotati mensis Junii, id est ad festum beatorum Petri et Pauli apostolorum proxime futurum differre coactus sum. Idcirco rursus Gen. Dom. Vram rogatam habeo, velit ut antea invitaram horam circa octavam ante prandium, in praetacto castello meo Vitenche, pro dicta penultima die mensis Junii adesse praedictasque nuptias sua praesentia celebriores reddere. Quod ego Gen. Dom. Vrae genus officii omni benevolentia

regratificari contendam. Quam in reliquo feliciter valere exopto.
Datum in Moniorokerek 11. Maji anno 1614.

Gen. Dom. Vrae

amicus benevolus

comes Thomas Erdeody, m. p.

Külezim: Generoso domino Georgio Maythiny etc. domino amico mihi observando.

(Czímeres pecsét.)

1615 körül.

Kurt olaj bék levele Zlakovych Farkasnak.

Köszönetem után ... .. hozzám illyendő barátságomat
írom mint szomszéd barátomnak ... .. jókkal megáldja
kgdet. Továbbá ... .. kgd levelét, melyben irsz én ... ..
mikor rabságo ... .. am, mely rabokért kezes voltam, hogy most
is valami levelem vagyon (nála)d, azért én azt irhatom kgdnek,
hogy mikor az francziák ... .. at megadák, én akkor mind
kezességön kihoztam és az levelet az (in)asod sebébe hozta
ki, hanem ha vagyon valami levelem nálad, küdd be én nekem
hadd lássam, ha vagyon az én pecsétem rajta, mert én nekem
mast is ugyan azon pecsétem vagyon, aki akkor is volt, hanem
kigyed (azt) (cse)leködj, hogy egy rab által kezességön küldje
meg kgd azt az én leveletem, hadd lássam, micsoda adósság
vagyon benne írva és mivel leszek adós kgdnek; azért én
csodálkozom azon, hogy kgd én nekem annyi levelet irogat
felőle, mert én nem látom semmiben adóssá magamat, valamig
az levélből meg nem nízem, a kit kigd mondja, hogy kgdnél
vagyon levelem, hanem hadd lássam levélből, ha leszek adós.
meg(fü) ... .. hogy megfezetem, de ha nem leszek adós,
kigd se ... .. leveleiddel. Isten velünk. Költ Szigetvár-
ban ... .. an. 16 ...

Kdnek szomszédbaráti szigeti

Kurt olaj bék.

(P. H.)

Külezim: Adassék ez levél az vitézlő Zlakovych Farkasnak. Én
nekem szomszéd barátomnak.

1615. okt. 28.

Liszthy Rosina Majthényi Györgynének.

Szolgálatomat ajánlom kgdnek mint jó akaró aszonyom-
nak és atyámfának. az Úr Istentől kívánok kgdnek minden
testi és lelki jókat nagy boldogul megadatni.

Vöttem a kgd levelét az melyben panaszkodik kgd, hogy
uram ő kglme dézsmási, megadván kgd az hegyvámot, az

kgd bajniczkai szőleiben termett borát el nem akarnák bocsátani, hanem az dézsmát is meg akarnák venni. Urammal ő kglmével szöllöttam ez dolog felől és ő kglme azt mondotta, hogy az dézsmát önmön maga is az papoktól pinzen veszi meg és hogy az papoknak is mindenkor részek vagyon az dézsmában, mindazonáltal noha ő kglme is az dézsmának némiképp részét pinzen vötte meg, de ezzel sem gondolna semmit, hanem megengedné az ő kglme részét, hogy ha az papok is megengednék az ő részeket, de az papok semmiképpen senkinek sem akarják megengedni. — Kgd ezután is parancsoljon, szeretettel szolgálók kgdnek. Isten éltesse és tartsa meg kgdet. Datum ex arce Sempthe die 28. Octobris, anno 1615.

Kgdnek szeretettel szolgál

Listius Rosina.

Külczim: Az nemzetes Jeszerniczey Anna Mária Zuniogh asszonynak etc. nekem jó akaró asszonyomnak és atyámfjának adassék.

(Az egész iródiák írása.)

Listius czimerrel L. Rosina, Thurzó Szaniszló a későbbi nádor hitvese, unokatestvére Szunyogh Anna Mária Majthényi Györgyné; ez utóbbi mint bucsányi birtokos szöllőt birt a Thurzó-féle galgóczy vár uradalmában. Sokszor Anna Rozinának iratlik, de úgy látszik, hogy ő csak a Rosina nevet használta.

1616. jun. 9.

Sándor János Majthényi Györgynek.

Generose dne et affinis observandissime, salutem et servitiorum meorum commendationem.

Emlékezhetik kgd róla, miképpen engedé kgd itt házamnál kiváltanom az kgd irmeli és bábi részit, kit Gradeszinek vetett vala zálogban kgd, és arrúl nekem kgd is levelet és én is reversalist adtam kgdnek. Akarám azért kgdnek megjelenem, hogy én mind ez ideig is az jószágot kezemhez nem vehettem, az sok tutorral, kik egyik az másikra mutogat és kik között első cancellarius uram, semmit nem végezhettem mind ez ideig is, hol egy, hol más akadékot találunk és keresnek benne. Mostan pedig azt vetették bele, hogy kgd szegény Gradeszinek az jószágot olykép bocsátotta és adta kezéhez, az mikor mind földben való vetésit, mind szőlőben való termésit felszedte kgd, kívánják azért azt, hogy ők is ez esztendőben való vetéseket és szőlő hasznát is felvegyék, kire én kgd hire nélkül nem akartam mennem. Azért kérem kgdet bizodalmas sógor uram, írjon kgd én nekem, mit kell ebben az utolsó kívánságokban cselekednem; ugy vagyon, hogy nekem jobban esnék, ha ez idei szőlő hasznát felvehetném, de csak

tessék kgdnek és szabaduljon meg az jószág az sok tutor kezétől, ha tetszik kgdnek, én úgy is kiváltom az jószágot és az mint kezemhez veszem, kgdnek is úgy bocsátom ki, valamikor kgd kívánni fogja avagy az kgd maradékja. Választ várok kgdtől. Az Uristen éltesse kgdet asszonyommal, szerelmes szép gyermekivel. Datum in Stricze 9. Junii, an. 1616.

G. D. V.

servitor addictissimus et affinis

Joannes Sándor.

Külczim: Generoso dno Georgio Maytheny de Keselleőkeő et in Buchan etc. domino et affinis observandissimo.

(Kicsiny gyűrűpecséttel.)

1619. o k t. 20.

Gróf Forgách Zsigmond nádor pecsét alatt kiadott bizonyáglevele, hogy keselleőkeői Majthényi György »aulae nostrae familiaris« az utóbbi időben lefolyt zavarok és lázadások alatt nem csak hogy a császár eránti hűségben állandóan megmaradott, hanem az ellenség által Pozsony külvárosában megrohantatván »ex amissis secum habitis maximo pretiis damno accepto aegerrime vitae quoque dispendium evasis« sat.

Posony, 1619. október 20.

(Forgách Zs. Nádor aláírása s pecsétjével ellátva. de nagyon elrongyolott.)

1620. m á r c z. 2.

Lipcey Miklós Majthényi Györgynek.

Generose dne et fater observandissime, servitorum meorum paratissima commendatione praemissa.

Azt akarám kgdnek irnom, az minemő dolog felől kgddel Tornóczon (?) beszéltem vala. ugymint az gabona felől, melyet Maitény Bartos és Mihály mi töllönk elidegenítván cséptetnek, hogy méltó dolog lett volna az magunk jussát oltalmaznunk, hogy ha idején láttunk volna hozzá; de én bizony semmit sem tudtam felőle, immár pedig talám mind el is pazallották hamarébb voltaért, avagy ha nem mind is, kevés maradt eddig belőle s az kevésért szinte amnyi galibánk volna mint mind az többiért, hanem mivelhogy akaratjokat beteljesítették, jövőendőben más mediumot keressünk, találunk is felőle és mégis nem köll engednünk az magunkét, vagy sok, vagy kevés. Kgdnek ez felől is kölletik irnom, mivelhogy ez napokban az genealogiárul nagy controversiáink voltanak, de bizonyosan kérdezkedésönknek végire nem mehettünk, azt pedig kgd legjobban tudhatja; azért kérem kgdet mint szerelmes bátyám uramat, írja meg kgd én nekem bizonyosan, az eleim közül melyik Lypcheinél volt az Révay asszony, és ha az szegény atyámnak volt ősi avagy még az nagyatyámnak az

az Lypchey, az kinél az Révay asszony volt és ki volt neve annak az én eleimnek, és annak az Révay asszonynak maradékinak kik volt nevek secundum ordinem?

Jól lehet leveleimet még meg nem kerestetem, de ma-holnap megkerestetem, ha mit találtathatnék felőle. Kgd irjon én nekem az kgd Slesiában való indulatja felől is, de én úgy hallom, hogy most Slesiában nem volna csendesség. Ezekkel Istennek ajánlom kgdet. Datae ex Hladomer 2. die Martii 1620.

Generosae dnis Vrae frater charissimus

Nicolaus Lypcsey
de Nagy-Lucze.

P. S. Asszonyom ángyomnak kgd mondja szolgálatomat.

Külczim: Generoso dno Georgio Maiteny de Kesselőkö etc. dno et fratri meo observandissimo exhibeantur.

(Czímeres gyűrűpecséttel.)

1621. máj. 2.

Gróf Forgách Zsigmond Majthényi Györgynek szálló védlevele.

Forgách Zsigmond nádor saját aláírása és pecsétje alatt Majthényi Györgynek (generoso Georgio Maythiny de Kesseleőkeő aulac nostrae familiari) védlevelet állít ki, hogy ki-kí ötöt kíséretével szabadon és bántatlanul hagyja családjához az ő Berencs várába utazni. (Berencs várának csak egy kis része volt az övé.) Kelt Posonyban május hó 2-án 1621. Forgách nádor a jövő hónapban meghalt s benne Majthényi György bizonyára hatalmas támaszát veszítette el.

1622. jan. 3.

Gabriel Dei gratia electus Hungariae, Dalmatiae, Croatiae Sclavoniae etc. rex, Transilvaniae princeps ac siculorum Comes etc.

Generosi fideles nobis dilecti, salutem et gratiam nostram. Becsületes hívünket, fő hpmesterünket és kállai kapitányunkat Nyáry István uramat bocsjáltván hűségtekhez bizonyos dolgainkban, hagyjuk s parancsoljuk is serio hűségteknek, hogy szovának mindenkben teljes hitelt adván, valamit mi szónkkal eleikben ad, ahhoz is alkalmaztassa magát hűségtek. Secus non facturi. Quibus de reliquo gratia nostra regia benigne propensi manemus. Datum Zakolczae die 3. Januarii, an. Dni 1622.

Gabriel, m. p.

Külczim: Generosis Joanni Szent Györgyi, Ludovico ac Bernardo Nyary etc. fidelibus nobis dilectis.

(Nagy pecsét alatt.)

1619—1626.

Conditiones pacis turcarum cum polonis.

1. Continuum oratorem respublica polonica in porta ottomannica servabit.

2. Honoraria etiam dona annuatim turcarum imperatori praestabit, quae a memoria hominum nunquam praestitit.

3. Tartarorum etiam chamos honorarium, quod ab antiquo usu debebat, praestabit.

4. Incursiones cosaccorum per Pontum Euxinum cohibebit.

5. Quicumque contra foedus aliquid commiserint, eos statim captivos ad portam ottomannicam in manibus continui oratoris sistent, qui secundum voluntatem et libitum imperatoris turcarum ob oculos eius puniet.

6. Adversus regnum Hungariae et sermum eius electum regem, atque confoederatos eius neque pecuniam neque exercitum ullum seu occulta seu palam subministrabit, neque aliam quamvis viam egredi e regno Poloniae permittet.

7. Ut nullum ius unquam ad regna Transylvaniae et Moldaviae poloni praetendant.

8. Praeter haec etiam in omnibus pacta cum Solymano turcorum imperatore inita observabunt.

9. Ut autem imperator turcarum de hac pace melius persuasisset, quoscunque ei libuerit ex polonis proceribus pro obsidibus abducatur, quos eo usque detineat, donec continuus orator polonorum Constantinopolim advenerit, et respublica diploma hoc confirmaverit.

1622.

Majthény László szerémi püspök sajátkezű jegyzéke.

Egy fejér atlacz öreg aranyas virágu az préme, aranyas vörös atlacz az allja az prémnek, vörös világos atlacczal bélelt kaftány volt, az füleki bék küldte volt szegény atyámnak, az préme szegény anyám szoknyáján volt, az czula (*így*) környös környül aranyos kanafás!

Egy fejér sima vont ezüst arany prémes, az közepe és széli vörös dutla tafotával bélelt. Bécsben vettem minden szerszámát.

Egy fejér virágos köz vont ezüst, kék és ezüstes az préme, mindenütt vörös bagaziával bélelt. Kassán vettem szerszámostúl.

Egy sárga tűzött vont arany, vörös vont arany az közepi, zöld tafotával bélelt, Sárkány Antal mentéje volt, az közepi az szegény néném Magocz aszony subája fele.

Egy vörös vont arany, az közepin feles arany prémek,

körül gyöngébb az prém, vörös és szederies és fehér színre mutató tafotával bélelt, az vont arany a szegény nénén subája volt.

Egy fehér capa és tunicella arannyal prémes, mind az kettő vörös tafotával bélelt, Bécsben vettem szerszámát.

Egy zöld vont arany, sárga virágos arany prém három renddel az közepin, zöld dufla tafotával bélelt, Bécsben vettem minden szerszámát.

Egy szederies aranyos tabit, vörös aranyos tabit, az közepi zöld tafotával bélelt. Bécsben vettem szerszámát.

Egy vörös vont arany tunicella, aranyos prémes vörös tafotával bélelt. Bécsben vettem.

Két capa langos (?) materiából való sárgás.

Egy szederies virágos atlacz antipendium.

Kelch patinástul. sok szép keszkenők hozzá.

Az keszkenőknek egy része Palasi uramnál.

Az szent olajnak való ezüst edényen az czimérem.

Az szentelt viznek edénye és aspersoriumja.

Corporali táskák és corporalék és pallák, sub corporálék.

Alba, két roketum, infula.

Ezüst mű: Mosdó medenczéstül, tizenegy kalán és kilencz villa, két füdeles aranyos kupa, négy egyben járó ezüst pohár. két ezüst gyertyatartó, egy püspökpácza, két öreg safir aranyba foglalt gyűrű, kelch patinástul, szentölt viznek való edény ezüst aranyos aspersoriumjával. szent olajoknak ezüsből edényi, egy öreg ezüst tányér és tizenkét ezüst csésze.

Ruházatom: Két posztó palást, egy posztó dolmány. egy szederjes kamuka dolmány, egy hamuszinó atlacz dolmány. egy fekete kamuka dolmány, egy fekete kamuka hamúszinó gobonczos bársonnyal bélelt fölső ruha.

Házi eszköz: Hat öreg vörös dévány szőnyeg, négy öreg fehér divány szőnyeg. hat darabban öt réfnyi széles vörös kárpit, harmincz réf, fele nyolcz kicsiny, kocsiban való szőnyeg, két vont arany szekérben való vánkös, négy szekérbeli vánkösra való vörös virágos bársony, minden háló szerszámom és fehér ruhám magamra. ágyamra és asztalomra való, öreg vas fazék és apró tizenkettő, tál harminczhat, mozsár, nyárs, egy szóval minden konyha szerszám, szalonna nyolcz, vaj, méz, sajt, brinza, turó, aszú gyümölcs, szolgálóimnak minden ruhája, készpénz több másfélszáz forintnál, az szolgálóim ruhája többet ért négyszáz forintnál, szekereim, szekeres lovaim, háttas paripáim, tizennégy minden szerszámostul, könyveim kit ötszáz forintnál többre böcsülök, perfolta leveleim.

NB. Szegény Magocs nénye alatt nyilván az akkor már elhalt Magdolnát érti.

1622.

Majtény László püspök jegyzőkönyvecskéjéből.

Pro anno 1622.

Én kesselleőkei Maythény László szerémi püspök, fogadtam meg Márton mestert szakácsságra, kezdetik esztendeje 14. die Martii, melynek fizetek esztendő által kész pénzt flor. 25, buzát szapu 6, ruhát az magam jó akarátja ha mit adok, egy tehenet kiteleltetni tartozom, item egy süveget adni.

Fogadtam meg Nagy Gergelyt két lóval 25. die Martii, kinek fizetése esztendő által fl. 50, nihil supra. Adtam neki az ur ő nagysága parancsára fl. 30. *(Ez utóbbi jegyzet kétesse teszi, valjon saját számára fogadta fel, vagy valaki feljebb való talám az érsek részére, vagy talán egy tisztje vezette be ezen jegyzetet.)*

Pro anno 1622. die 25. Maji.

Fogadtam meg János mestert szakácsságra, kinek fizetek esztendő által kész pénzt fl. 25, nihil supra.

Pro an. 1622. die 27. Junii, fogadtam meg Gyulay Mihályt két lóval, kinek fizetek esztendő által fl. 50, nihil supra.

An. 1622. die s. Joannis baptistae, fogadtam meg Sárkeozy Györgyöt két lóval, kinek fizetek esztendő által fl. 50, nihil supra.

Pro an. 1622. die 23. Aprilis, fogadtam meg Kocsis Istvánt szekérvezetőségre, kinek fizetek esztendő által fl. 25, egy sarut, nihil supra.

Pro an. 1622. die 10. Junii, fogadtam meg Kossutth Gyurot fellajtárságra, kinek fizetek esztendő által fl. 5, minden ruháját morvait, egy sarut, és egy fejelést, nihil supra.

Anno 1622. szent-Márton napján szegődtem meg Latkóczi János uramat úgy hogy vármegyében avagy jószágomban, faluimban is, holott kívántatik az ő kglme szolgálatja, tartozzék ő kglme irásom avagy izenetemre mindjárást jelen lenni és ő kglme eleiben adatott dolgokra hiven ... .. gálni, ő kglnek jámbor és hív szolgálatjáért adok esztendeig fl. 24, buzát szaput 5, kezdetik esztendeje szent Márton napján.

Pro anno 1623. 1ma Januarii, fogadtam meg Bednar Mátyást esztendeig, úgy, hogy valahol kívántatik az én jószágomban vagy penterezése vagy hordók keről való forgolódása, tartozik hiven és jámboról gondját viselni, kinek fizetek esztendő által fl. 25, egy öltöző morvai ruha, úgy mint mente, dolomány és nadrág, egy darab söt, egy szapu buzát, ez mellett tartozik fejszével is mindenféle munkát cselekedni, valamihez ért.

Anno 1623. die 18. Julii Majtényi László püspök szerződik ugróczy kőmivesekkel (tót nyelven), hogy a három halastavat fallal körülvegyék;

ölétől 33 denárt. árpa kását, egy szalonnát, egy kősót, és kevés buzát ígér nekik.

Anno 1623. die 25. Septembris, ugyan ezen kőművesekkel következőleg megalkuszik, hogy »az vörös bástyától fogván az felső várig tartozzanak egy ölnyire az magasságát felrakni és az vörös bástyában is az mi szükség mind kemenczéjét és egyebet is, az mi kívántatik, tartozzanak jámboról megmívelni. leszen fizetések fl. 12, félzalonna, egy kő só egy méczz lencse, két szapu buza.«

Anno 1623. die 14. Octobris ugyancsak ez Ugróczi Albert és Sigmond nevű kőművesekkel megalkuszik, hogy a középső bástyát köröskörül másfél öllel feljebb falazzák fél öl vastagságban, és ezen bástyában bent egy boltot falazzanak, fizetésök leszen fl. 25, buza 5 mérő, egy zalonna, egy mérő lencse, egy kő só, köleskása 5 itcze.

Anno 1623. 1ma Octobris szegődtem meg Szopkóval kocsiságra, adok neki esztendeig fl. 20. egy szüirt, egy sarut, ismég Nadasóczon az Vaniovich nevű félhely földet, melyben két szapu megyen.

Anno 1624. 2. Augusti Nadasóczon szegődtem meg Debnar Gyurkóval, adok neki esztendeig fl. 18, buzát szaput 18, egy szapu kölest, egy szapu árpát, két kősót, fél szalonnát, magának az fiával egyetemben étele és itala mikor magam mellett lesznek. ezen kívül jószágomban valahol én akarom ott lakják cselédestül, melynek bizonyosságára adtam kezem irásával és pöcsétemmel megerősített leveletem.« (*Nem tűnik ki, milyen szolgálatra.*)

Anno 1623. 1^a Novembris a fent említett két kőművessel szerződik négy mézskemencze kiégetésére, fizetésök leszen fl. 6, egy mérő buza, három itcze köleskása, három font zalonna egy itcze só.

Anno 1623. 25^a Decembris, fogadtam Toszok Gyurkát, kinek fizetek esztendő által fl. 5, két pár uj sarut, két pár fejelést, egy süveget, morvai posztó ruhát, úgy mint egy dolománt, egy nadrágot, egy bárán böllett mentét morvait.

1624. 18. Februarii szegődtem meg lovászomnak Szebedrasy Mátyást, úgy hogy három lovammal bánják, adok neki esztendeig kész pénzt fl. 5, morvai posztót mentét, dolománt, nadrágot, egy uj csizmát, egy fejelést, két czipellőst, ingekre egy forintot, egy süveget, posztó (tel?) övet, ezeknek fölötte egy mente alá való bárány bélést.

Két helyen említi a fizetést »az ur ő nga parancsolatjára:« talán azon két esetben a szegődött nem hozzája állott szolgálatba.

1622. febr. 27.

Dóczy Anna Mária özvegy Majthényi Gáborné nyilatkozata.

Én nagy-luczai Dóczy Anna Mária, az nemzetes és vitézlő kesselleőkeői Maithiny Gábornak meghagyott özvegye, vallom az én levelemnek rendiben, hogy az minemű marháját

és egyéb aprólékját, buzával és egyéb jószágával egyetemben szegíny megholt és fölül megnevezett uram Maithiny László uramnak szerémi püspök uramnak elköltötte, eladta és zálagban vetette, (az mint ez előtt alkovásban is keztek volt menni) végeztem ő kegyelmével ily okval az atyafiak előtt, ugymint Maithiny Imre uram, György uram és Christoph uram előtt, hogy engedtem püspök uramnak az nagy lehotai portiót mindenestül (excepto, kit Kristoph uramnak szegíny megholt uram nevő *(üres hely)* jobbágyot zálagban adott volt) ezerkétszáz magyar forintban engedtem ily formán, hogy valameddig ő kegyelmének az fölül megnevezett summát le nem teszem, mindaddig birhassa. Melynek bizonyására pecsétemmel és kezem írásával megerősítettem és ennek utána is káptalanban ő kegyelmének pro testimonio levelet adok. Annak fölötté az fölül megnevezett atyafiak ... .. pecsétekvel és kezek írásával megerősítették. Actum in Keselleőkü 27. die Februarii, anno Dni 1622.

Dóczy Anna Mária, s. k.

(P. H.)

Emericus Maitiny, s. k.

(P. H.)

Geor. Maithiny, s. k.

(P. H.)

Christophorus Maitini, s. k.

A három elsőnek gyűrűpecsét lenyomata még ép. a két Majthényi G. M. és E. M. kezdőbötük láthatók. Dóczy Anna Mária aláírása aligha sajátkezű, mert egy, csak 3 évvel későbbi aláírásánál ott áll világosan »manu aliena.« Két Majthényi kezeírása szépnek mondható, Majthényi Kristófé azonban kevésbé s pecsétje kiányzik.)

Kívül: Super portione in Nagy Lehotá oppignorata in fl. 1200.

Anno 1622. die 15. Martii.

Mi Maytheny Bartos és Maytheny Márton maradéki tettünk ilyen végezést:

Az nováki malomból százötven szapu.

Az zebedrassi malomból egy forint, egy verő ártán.

Az kis-lehotai malomból egy forint két terminusban, egy verő ártán.

Az bisztricsényi malomból három forint.

Az felfalusi malomból négy forint.

Az kis-ugróczi malomból négy forint.

Az zebedrassi külükből tiz forint két terminusban ugy mint szt. Mihály napjára és szt. György napjára.

Az nagy-lehotai sörfőzőháztúl négy forint.

Az portaszám dolgát ugy rendelték az atyafiak, hogy minden porta két forintot adjon.

Erre az esztendőre penig választották az atyafiak Maythény János urat, hogy ő kglme bejárjon az gyűlésekben ugymint

Nitravármegyében és Barsvármegyében, az minemü pörök az atyafiaknak, vagyon ü kglme arra gondot viseljen. Rendeltünk penig ugyan ezen jüvedelemből ü kglmének minden bemenetire hat forintot, úgy hogy ü kglme az vármegyében valaminemü dolgok elő forgonak, az kik az mi jószáginkat illetik, azoknak szorgalmatosan gondját viselje és tartozik is számot adni az atyafiaknak; az mikor derekas pörök avagy procator fogadásra szükségek leszen az atyafiaknak, akkora az atyafiak tartozzanak közönségesen arra gondot viselni. Datum Kessellükü die 15. Martii, an. 1622.

Maitheny László, szerémi püspök.

Maytheny Imre,

Maiteny János,

Bernardus Maitiny,

Christophorus Maitini,

Wolffgangus Maitiny.

(A püspök nagy czimeres pecsétjével, a többinek szokott czimeres gyűrűpecsétjével megerősítve.)

1623. jun. 23.

Vizkelethy Mihály insurrectióra való szállítása.

Generosi domini mihi semper observandissimi, salutem et servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Nyilván vagyon kglmeteknél, hogy palatinus urunk ő nga császár urunk ő fölsége kegyelmes akaratjából megparancsolta volt, hogy az particularis insurrectiót expediálván elsőben, azután kgtek mennél jobb apparatussal lehet az generalis insurrectióhoz készöljön, hogy mihelyen kívántatik és palatinus urunk ő nga az ő fölsége kegyelmes akaratjából parancsolná, mindjárást jó apparatussal compareálna; parancsolja azért ispán uram én nekem, hogy késedelem nélkül publicáljam az generalis insurrectióra való mustrát azon napra, az melyre az generalis gyűlést hirdette ő kglme úgy mint ad 26. diem psaentis mensis Septembris, hogy akkora mind praelatus urak, bárók, nagyságosok, nemesek és egyebek az kiknek illik Nitrán jó és alkalmas apparatussal compareáljanak sub poena juxta art. 21. praescriptae dietae Soproniensis. Ezt parancsolja palatinus urunk ő nga az ő fölsége kegyelmes akaratjából; kegyelmetek azért értvén az dolgot miben legyen, bejöjjen kgtek, és végezzen minden jót kgtek megmaradásunk felől. Eltesse Isten kgteket nagy jó egészségben. Datum Galgóczii die 23. Junii, anno 1623.

G. D. V.

servitor paratissimus
Michael Vizkelethy, m. p.

Külezim : Generosis dominis Joanni Zentt-Györgyi. Georgio Mayteni. Ladislao Uyffalusi, Sigismundo et Paulo Buchány, Stephano Geeze, item relictis quondam Pauli Buchiani et Mar. Tattai dominis mihi semper observandissimis Buchian.

Sok cito-val.

(Vizkelethy saját gyűrűpecsétje alatt.)

Vizkelethy Mihály alnádor volt, neje Mária Thurzó György nádor leánya; báró volt, de ivadéka nem maradt; apja Tamás báró kamarai elnök volt.

1623. j u l. 1.

Lipcsey Miklós elismervénye.

Én nagy-luchei Lypchey Miklós Soóskeő várának szabad ura vettem ezer forintot Maythiny László uramtul szerémi püspök uramtul arra az berenchi jószágra, melyre az előtt is aszonyomnak anyámnak kétezer forintot, és én nekem ötszáz forintot adott volt ő kglme, ily okon, hogy ezután az az jószág ő kglménél negyedfélezer forintban legyen; ezen leveletem pedig az mentül hamarébb lehet egy conventben vagy káptalomban megeresütem oly módjával, az mint annak formája és szokása. Actum in Ladomer 1. Julii, 1623.

Idem qui supra.

(P. II.)

Ego recognosco, quod pie defunctus quondam m. d. Nicolaus Lipchey de Nagy Luche has obligatorias dederat pie defuncto m. d. quondam Ladislao Maiteni de Kessellőkő episcopo Sirmiensi.

Martinus Spaczay.

(P. H.)

Ezen Miklósban a ngos Lipchey családnak fiága kihalt. Szülei L. János és Istvánffy Orsolya a hires nádori helytartó leánya voltak. Nagyszülei L. László és Thardy Magdolna, a ki által a berenchi javakban örökös volt. Majthényi Berta- és Mihálylyal unokatestvér volt, mert ezeknek anyja Lipchey Anna apjának Jánosnak édes testvére volt. Ő magát mindig Saskővárának szabad urának írta s a főrendüek közé soroltatott.

1623. a u g. — 1624. á p r.

Majthény László szerémi püspök följegyzései.

Anno 1623. die 21. Augusti Dseghma Mátét fogadtani az várbeli (*kessleőkeői*) virrasztóságra esztendeig flor. 8, buza szapu 8.

Anno 1623. die 1ma Augusti, Bartha Gáspárt az várbeli

viceporkolábságra fogadtam, esztendeig való fűzetése flor. 18. buza szapu 18, egy aba nadrág, egy kü só.

Anno 1623. die 1ma Augusti, Maczko Gyuro szegődött be az várbeli darabantságra, esztendeig való fűzetése flor. 12, buza szapu 12.

Anno 1623. die prima Augusti, Locznier Gyuro szegődött be az várbeli darabantságra, esztendeig való fűzetése fl. 12, buza szapu 12. (Ugyanakkor) Homolia Gyuro szegődött be az várbeli darabantságra, esztendeig való fűzetése fl. 12, buza szapu 12.

Anno 1623. die 20. Augusti Kosztolány Mihály szegődött be az várbeli darabantságra, esztendeig való fűzetése fl. 12, buza szapu 12.

Anno 1623. die 24. Augusti Maczko Jankó szegődött be az várbeli darabantságra, esztendeig való fűzetése flor. 12, buza szapu 12.

Anno 1623. die 17. Septembris, Zabo Jakab szegődött be az várbeli darabantságra, esztendeig való fűzetése fl. 12, buza szapu 12.

Anno 1623. die 24. Sept. fogadtam meg Siman Gyurót az várbeli darabantságra, esztendeig való fűzetése fl. 12, buza szapu 12.

Anno 1623. die 21. Augusti, Jeremias deákot fogadtam az várbeli virrasztóságra, esztendeig flor. 8, buza szapu 8.

1624. 27. Martii, fogadtam meg Stienovych Paukót az várbeli virrasztóságra, fizetése esztendő által fl. 8, buza szapu 8.

Anno 1624. 24. Aprilis, szegődtem meg Franta Paukóval az várbeli drabantságra, szintén leszen esztendeig fl. 12, buza szapu 12. (*Ez már 1623-ban is beszegődött volt.*)

Ezen könyvecskében mindenik beszegődöttnek egy lapja volt, a melyben az időnként történt fizetések bevezettettek. Ugy látszik, hogy állandóan egy porkoláb, egy vice porkoláb, 8 drabant, és két virrasztó volt a vár őrsége, valamint hogy ezen időben Majthény László püspök volt a családi ügyek vezetésével megbizva.

1624. m á r c z. 22.

Majthényi László szerémi püspök bátyjának Györggynek.

Generose domine et frater charissime, salutem et servitorum meorum debitam oblationem.

Magának klmednek az uj keresztyén borbéllyal nem költött volna fáradni, de nagy szeretetnek az jele, hogy maga is eljött kgd, megszolgálom kgdnek. Én most az fürdőben kedvesen és hasznosan fürdöm, hétfőn vagy kedden haza megyek.

az alatt várjon meg Kesselőküben kgd. Az nyavalyás Gáborné asszonyom is eléggé beteges az esés (?) miatt; az míg én haza megyek, az jámbor uj keresztyén borbér használjon neki. Megvárjon az várban kgd engemet. In reliquo G. D. V. diu et foeliciter cupio valere. Ex termis dni Lipchey 22. Martii, anno 1624.

G. D. Vrae

servitor et frater charissimus

Ladislaus Maithiny eppus Sirmiensis m. p.

Külczim: Generoso domino Georgio Maithiny de Kesseleőkeő etc. domino et fratri charissimo.

(Czímeres pecsét püspöki jelvényekkel, körülötte: Ladislaus Maithiny de Keselőkü epus Sirmiensis. Sajatkezű.)

1624. ápr. 13.

Majthényi László szerémi püspök bátyjának Györgynek.

Szolgálatomat ajánlom kgdnek mint szerelmes bátyám uramnak; áldja Isten kgdet minden kívánta jovaival.

Fölötte jó neven vettem kgdtől, hogy kgd szegény embere-met ott nem tartóztatta, hanem késedelem nélkül az uj keresztn borbélylyal hozzám küldötte. Emlékezhetik kgd arra is, hogy az atyafiakkal az hévizben ugy végeztünk vala, hogy sz. György napjára gyűljünk Novákra szegény Maithiny Sophia jószága végett. De én beszélgetvén Purchrad urammal, lehetetlennek ítéli ő kglme, hogy akkorra engemet kibocsáthasson, minthogy csak ma kezdett az curáláshoz és legalább két hét kívántatik hozzá. Akarám annak okáért kgdnek értésére adnom, hogy kgd sz. György napjára ide ne fáradjon, hanem csak sz. Filep és sz. Jakab napjára mely 1ma dies Maji. Ezen dolog felől az több atyafiaknak is irtam. Éltesse Isten kgdet asszonyommal ő kglmével, szerelmes gyermekivel sok jó esztendeig boldogul és szerencsésen. Ex arce Kesselőkeő 13. Aprilis, an. 1624.

Kegyelmednek szeretettel szolgáló öcsje

Maithiny László, s. k.

Külczim: Generoso domino Georgio Maithiny de Keselleőkeő. domino et fratri observandissimo.

Az aláírás egyedül sajátkezű.

(Czímeres pecsét. fölötte infula, körülötte: Ladislaus Maithiny de Keselőkü episcopus Sirmiensis.)

16 . .

Mi Nyitrán sokára kenyérből, borból és hushól meg kezdünk szűkülni, ha kgd ugy cselekednék velünk mint szegény Dampier kegddel Lansért, esztendőre való mindenféle éléssel

megrakhatnánk Nitra várát, bár csak öt száz ember jönne segítségünkre bizonyos napra, az melyet mi is érthetnénk, könnyű volna az nitrai praesidiumot, melyet Bethlen Gábor tart, fölverní, mert háromszáznál nincs igen fölyeb, az ki itt Nitrán minket ki akarna az várból éheztetni, buza, bor és barom is annyi van Nitra táján, hogy esztendőre valót takarhatnánk egy vagy két nap alatt be és úgy Nitrát nem köllene féltetni sok ideig; de ha ellenség kezében akad Nitra vára és haddal köll megvenni Magyarországot, Nitrához sok emberhalállal, sok költséggel és sok mulatással köll ő fölségének jutni. Mi Nitra várában többen vagyunk más fél száz fegyverfogható emberek, az Bethlen praesidiumja az fölső városban vagyon, az palánkon nagy rés vagyon, ha jó ötszáz legény onnadjd kívül egy jó setét hajnalban ütné meg az városban levő gyalogot, mi is innejd az várból reájok ütnénk, közben vévén őket, igen hamar és kevés kárral birnánk Isten segítségével velek; merre köllének annak az segítségnek jönni, Komárom felől avagy erre által Csalóközre, az alkalmatosság megmutatná, félni nem köllének az uton, holott az végekben egy az, hogy kevés nép vagyon, az ki csatára való volna, másik az, hogy mast nem is tudnak ezen az földön senkitül is tartani és azonkívül nincsen itt sohut bizonyos számu semmi nép, az ki valami ellenségtül ... .. Meg is térhetne az segítség igen hamar innejed (*így*), nehezen is találkoznék ellensége, olly hertelen lehetne meg az megsegetés és az megverés, magam is elmennék velek, ha Isten hozzá segítne; ha semmi segítség onnadjd nem kezd lenni, bizony az vár nem-sokára az ellenség kezében kezd akadni és mi is csak az Uristen tudja mint járunk. Azért segítsen meg kemetek bennünket és az várát is, mert már három holnapja vagyon, mióta be vagyunk rekesztve és hogy semminemő élést az várban be nem hoztak, csak Isten tudja mint élünk. Jó, kedves és vigasztaló választot várván Istennek ajánlom.

(Egykorú másolat, aláírás nélkül.)

1624. jun. 12.

Lósy Imre püspök Máthényi Györgynek.

Generose domine, compater observandissime, salutem et servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Ez napokban ittben hallom hogy volt kgd, énnekem pedig csak hiremme sem tette kgd, mellyen én nekem nagy csudám vagyon; egyebet nem gondolhatok benne, hanem hogy igen siető dolga volt kgdnek és annak okáért nem volt ideje az izenetre; akár mint történt legyen az dolog, én nem magyará-

zom idegenségre. Ha tudhattam volna az kgd ittben létét az szokott dolgáb(an?) beszélgettem volna kgddel. Ha kgd ugyanint maga számára posoni (*így*) pénzbe elvégezhetné az szokott dolgát, én az pénznek felét megadnám mindjára, de nem kellene az dolognak kertelődni; egyébféle pénzre nem ajánlhatom magamat. Kgdtül választ várok, mi lehet az dologban. De az mint immár jelentettem, csak szinte az kgd nevének kellene, nem az enyémmek az dologban forogni, nem csak az új keresztények előtt, hanem egyebek előtt is. Az minthogy egyéb dolgokban az kgd jó akarata nagy volt mindenkor én hozzám, tudom hogy ebben is nagy leszen. Nem bánnám, ha magam beszélgethetnék kgddel az dolog felől. Isten tartsa meg kgdet. Datum Tirnaviae die 12. (*vagy 22.*) Junii, 1624.

Gen. D. Vrae

servitor et compater

E. Lossi, m. p.

Külczim: Generoso domino Georgio Majthini de Kesellőkü etc. domino et compatri observandissimo.

(Czímeres pecséttel a körirat: Emeri. Losi episcop. Chanadien.)

(Az egész levél sajátkezű.)

Losy Imre, a későbbi esztergomi érsek. — Az 1634-ben báróságot nyert M. György.

1624. szept. 25.

Majthényi György bátyjának Imrének.

Generose domine et frater mihi observandissime, salutem et servitiorum paratissimam commendationem.

Az kgd levelét elvöttem, és az előtt Maithini Mihály uramét öcsémét, az melyben értem az kgd szitkát, mind engemet és gyermekimet hogy miképen gyalázott; kgd jól tudja, hogy én mindenkoron jámbor voltam, az gyermekim, sem én nem vagyok az, minek szidott; tudja kgd, hogy feleségem anyja palatinusné asszonyom apjával egy méből jött ki, kgd azt soha meg nem bizonyíthatja, és ha Isten azt adja érnem, hogy az szegény egyetlenegy öcsémet eltakarhatom, és feleségemet Slesziában bocsáthatom, minthogy Prágából az appellatio az ő flge mandatomjával együtt alá jött és az dolog alkovásra megyen, ott kell lenni, abban kgd bizonyos legyen, hogy az én tisztességemet megkeresem; az nimek mondott kgd, nem vagyok az; én az kgd apját nem szidom, sem anyját, mert tudom, hogy jámborok voltak, de mostan ebben hagyom. Az mi az szegény öcsém kevés dibdáját illeti, és igen kevés zálogos jószágoskáját, tudja kgd, hogy én atyúl anyúl egy voltam vele és még mindeneket élteben nekem hagyott és halála óráján is András

pap uram előtt disponálván mindeneket énnekem, hiszem az szegény öcsémnel kgdtől divisusok voltunk, szabad volt vele szegény öcsénk, hiszem sem őstől sem fiától az egy szoba és két komorától elvá(lva), az mihez kgdnek semmi közi, itt az alsó várban nincsen, hanem csak az felsőben az őstől maradtban, azt is szegény öcsém esztendeig bérben megvötte kgdtől, 24 mécz buzát adott érette s felvette kgd, ahoz sem szólhat esztendőnek előtte. kgdre sem maradtott itt, kgd semmi jussa nincsen. Azért Istenemet tekintvén és az igazságot, az kgd fiainak mint szerelmes öcsémnek, tudnia illik Bartusnak és Mihálynak az ő részeket kiadtam és az Gábor öcsém árváit is, melyhez kgdnek semmi jussa nincsen, sem tutorsághoz, sem levelek tartásihoz, én nekem az leveleket és árvákat is még életében is hagyta. Kgd jól tudja, hogy szegény atyám testamentomból kihagyta kgdet, és csak az két fiait hagyta részessé, az kit ő is talált, szabad volt vele, az mi az őstől maradtat illeti, abban az mit talált, szabad volt vele, az mi az őstől maradtat illeti, abban a mit költött el kgd, hogy kgdre az őstől soha ... nem maradtott volna, soha annyit nem tenne. Hogy pedig kgd megértse, miért tagadta ki kgdet testamentomból, azért, hogy kgd szegény nénémét (akivel anyául egy voltam és egy méből jöttem) azt kgd megölte, az mely asszonyember azt látta, azt az várból alá vetteté kgd, hogy az is megholt, szegény atyámat utálatosan diffamálta kgd, azután Niari uramék anyját (akik kgdre most is neheztelnek) azt elvévén és kgdnek magzatjok lévén, megölte kgd, az pinczében eltakarítván, az eb feltalálta, Niari Pál ez csudára nemeseeket gyűjtött és protestálván, úgy temette el, és Niari uramék anyja is mint holt meg, kgd jól tudja és ez okból kihagyta kgdet testamentumából és proscibáltatta kgdet. Az szegény öcsémért cselekedtem az mit miveltem és soha el nem felelkezem szegény néném haláláról; az kgd fiainak is orrokban vagyon, és csudálkozom, hogy jó szemmel is tekinthetnek kgdre. Azért szerető bátyám uram engemet ne fenyegetsen, mert kgdnek én hozzám semmi közi nincsen, semmit nem adott sem el nem vehet tőlem, atyjáról is nem maradtott; én jó akaratból az kgd fiainak mindeneket kiadtam, ha mihez igazsága vagyon kdnek, vagyon palatinus uronk, vagyon nemes vármegyénk, mind én mind az kgd fiai suis modis megfelelőnk kgdnek; én szabadságommal, igazságommal és privilegiomommal élni akarok, kgd ne ijesszen, ne diffamáljon és ne szidjon, én nem fenyegetem kgdet, meghiggye kgd, hogy megkeressem tisztességemet, az kgd fiaival öszvő ne öljön meg kgd bennököt, az várból se hánjon alá, az mihez igazsága vagyon, keresse kgd és választja leszen kgdnek; szegény öcsémnek marháját, pénzét és ezüst mívecskéjét, míg idejöttem,

ruháival öszvő mind prédára hányták ugyanmyira, hogy alig leszen mivel is eltemetni, mert majd háromezer háromszáz forint az adóság, az kit rajta követnek, azonkívül az szolgák is kívánják, hogy megelégtsem; kgdtől bizony azt soha nem vártam volna, hogy illy gyalázattal illet kgd, meghiggye kgd, hogy megkeresem tisztességemet és kgdnek is az mihez igazsága vagyon, keresse és halállal senkit ne fenyegetessen. Ezek után Isten éltesse kgdet. Ex Kessellőkő 25. die Sept. anno 1624.

P. S. Ha penig kívántatik, az testamentomot az vármegye eleiben vetem, lássa kgd, minemű kissebbsége esik kgdnek. Az berencsi jószág most is rakva vagyon, ott ez előtt mit cselekedett kgd.

(Töredék.)

Kivül: 1624. Par quarundam litterarum scriptarum Emerico Majteni. Az értelemből kitünik, hogy M. György irta.

Itt van egyedüli adat arra, hogy M. Imre első feleségének halála után Nyáryék anyját elvette feleségül. Pálnak, az egri kapitánynak özvegye nem volt, mert ez még maga lépett volt fel M. Imre ellen; ez az eset tehát valószínűleg az 1599-iki proscriptiót megelőzte és legalább részben előidézhette; így csak Nyáry Imre özvegye lehetett. Homályos a Nyáry genealogia hiányos volta miatt.

1625 körül.

Majthényi György sajátkezű jegyzéke öcsese, a szerémi püspök hagyatékára nézve.

... .. Mihály és Berta ... .. vittek. Memor ... .. 2 palaczk, 3 gyertyatartó, 2 hanvavevő, 2 kupa, 1 pohár, 1 turibulum lánczostul. 1 navis kalánostul. 1 kelch. 1 monstrantia a nováki templomhoz való, 10 kalán, 2 villa, 1 arany gyűrű gyémánttal fl. 200, lengyel pénz 300 egyéb pénzzel öszve, kazula 3 avagy 4 nem tudom. könyv százhusz, 6 szekeres ló. 1 vasas szekér, 9 fekete marha, ón tál 7, ón tányér 6, réz mozsár ..., póka 10, 2 vasfazék, 1 vasrostély, 1 nagy vas a tűzhelyre való, 1 pegyvet suba, 2 sárga atlacz matraccz, kűsó 114. poltura mindenféle 2000 forint ára, 3 szőnyeg apró, azon kívül egyéb aprólék sok. Eczet egy átalaggal, 1 puska, fél mázsa brinza.

Szegény öcsém uram adóssága:

Uyfalusyné asszonyomnak fl. 200, Tataynak a borért fl. 100, az kűmivesnek fl. 100, Zsámbokrétre Huszár Istvánnak 108 frt, Ábrahám deáknak arany 33. az jesuitáknak pénze 1888 frt, Maithiny Mihálynak 300 arany és mindenik aranyat

1 frt 70 den., esmét az babi házra fl. 33. azonkívül egyéb adósságok, kikről most reá nem emlékezhetem, nem kevés. Esmét az mennyi szegődött szolgálai voltanak, azokat megelégtíteni is immár majd 400 fl. megfizettem csak én magam, most engemet keresnek.

Buza previgyei szapu ... .. buza báti fertály száz szapu és ... .. nadasóczi konkolos buza szapu 56 és fél, summa 400, 12. Pohánka szapu 9. Tönköly szapu 10. Zab szapu 40; azon kívül sok elveszett. Krstyenént a Lázártul fl. 42. Zab szapu 40. Bor 6 hordó. Krstyeneni 10 akó bór. O bor 2 akó; azonkívül egyéb restantia sok, a kit én nem tudok, melyetők elvitték az vár alatt, Kis és Nagy Lehotán ... .. rasy Thamás.

Pereszlént a zabot és kölest per totum elhordatta, az Litva adós levelét az 600 ezüst tallérral magánál tartja, az bajnóczi quartát is elidegenítette, holott az árát szegény öcsém-től felvette, az mint maga írása tartja, mert 45 szapu buzát is felvett az 300 frt.

Hunyady András.

2 arany perecz, 1 pohár, 2 kupa, 1 tál, 1 tányér. 3 aranyas lepedő, 1 arany lánczocska, 1 nyest suba foilongis a föli, 1 aranyas ezüstös pallas, az jezsuiták lengyel pénze és egyéb aprólik.

Maithíny Farkas a sági prépostságban Pecseniczén eladott 60 báti fertály buzát fl. 3 fertálját. Item szegény öcsém uramnak két lovát elvette és Kristóf a bátyja azután magánál tartván, most immár mind elvesztegette, hogy semmire köllök.

(Sajátkezű.)

1625 körül.

Majthényi György sajátkezű jegyzéke, mely nagyobb részben vagy egészben öcscsének Lászlónak a szerémi püspöknek temetésére vonatkozik.

Memoriale.

Adtam Szabó Györgynek buzát szaput 10, másfél akó bort pro fl. 5 den. 25.

Egy szapu pohánkát fl. 1.

Adtam az szakácsnak fl. 1, buzát szaput 2¹/₂, ez előtt is adtam.

Adtam az (kertes?) kertész Farkasnak fl. 18, buzát szaput 6.

Adtam az kümivesnek szaput 10, fl. 25 és a leányoknak, virrasztónak, majornak, juhásznak szaput 3.

Az temetésre diszuót 1 fl. 4, két vég posztóért fl. 15.

Az papoknak, deákoknak fl. 5.

Az husért mészárosoknak esmét adtam husért fl. 7. az bélért den. 50.

Az 28 czimerekért fl. 11 den. 33. az koporsóért fl. 2.

Az várban az mit elköltöttem: Az szeginy öcsém szolgálira, és a temetésre elkölt szaput 25; adtam Belovitanak fl. 6. adtam Zopko kocsisnak fl. 1. Szombatban az temetésre vásárlani adtam Paanesnek (?) fl. 35 (*vagy 85*), költségre fl. 3.

Szeginy öcsémnek adtam egy sátort, adtam két vont arany köntöst. az egyik szeginy anyám szoknyája volt.

Hogy szeginy Rómából megjött, adtam fl. 100. adtam egy superlátot. 4 divány öreg szőnyeget

1 öreg divány szőnyeget esmét, melyet Baranyayné aszonyom néném testamentomában hagyott.

Hogy Rómában szeginy öcsém ment, adtam egy paripát kölcsön. ez mai napig is oda vagyon.

Hogy az realis divisió volt közöttünk, szeginy öcsém végezett velem, hogy minden esztendőben 4 bárány fiat avagy ürüket ad. az egy esztendőben ugymint 1612. megadta, azután egyszer sem adott, az (igiret mindenkoron megvolt), és így 44 tartozott volna; csak két héttel holta előtt is emlékeztem. csak azt mondta. kevés jutott. hanem ennek utánna megadja.

Még halála előtt 2 holnappal adtam volt egy lovat. az is oda vagyon. melyet törvénnyel kell keresnem.

Hogy temetése szokás szerint elég fényes volt, jele 28 czimer sat. Nagy-Szombat volt ekkor a magyar felvidék nyugotra eső részének emporiuma, ott történtek mindég az ilyen bevásárlások. — A szerémi püspök élete végén sokat tartózkodott Kesselleőkeő várában, de nagy kort nem érhetett el, mert látjuk, hogy 1602-ben Rómában még a collegiumban volt és 1624-ben meghalt. tehát alig lehetett 50 éves.

1625. jan. 22.

Mi Maytheny György. Maytheny Berta és Mihály. item Anna Mária Dóczy condam generosi dni Gabrielis similiter Maytheni relictá vidua naturalis et legitima tutrix pueri Sigismundi ex praefato domino et marito suo suscepti et procreati onus in se assummens. valljok a mi levelünknek rendiben, az minémű controversiák vadnak köztünk, akarván azokat sopialni. rendeltünk egyenlő akarattal magunk között 22. praesentis Januarii. úgy hogy mindenikünk arra az fölölirt napra hijjon három-három főembert, mely kilencz főember eleiben tartozunk mindenikünk mindennemű injuriánkot és praetensiókat eleikben proponálni és azok megértvén minden

injuriánkat, valamit vígeznek köztünk de jure regni, tartozunk mindnyájan pro rato et grato acceptalni és megállani; valamely fél peniglen az fölől megírt terminuson készen nem volna az ő arbiterivel avagy az arbiterek eleiben az ő injuriáit proponálni nem akarná, tehát de facto convincatur in fl. 200 contra partem in praemissis persistentem, quos fl. 200 unus judex nobilium et alter juratus assessor cottus Nitriensis pro tempore constituti saltem vigore praesentium contradictione, inhibitione, repulsione, novo judicio, appellacione, citatione, aut alio aliquo judicio remedio non obstante super partem in praemissis non resistentem vel de rebus mobilibus, illis vero non existentibus etiam de juribus possessionariis in praedicto cottu Nitriensi existentibus et habentibus, statim et de facto megvehesse. Datum in domo et curia nobilitari generosi dni Georgii Maytheni in possessione Novak. anno Dni 1625.

G. Majthyen.

Maytiny Berta.

Michael Maythény.

Anna Mária manu aliena.

Aláírásaik fölött czímeres pecsétekkel. A választott bírók: Lossi Imre val. csanádi püspök, Ujfaluassy János. Maytiny Kristóf, Kosztolányi László és Dobrasovszky András nováki plebános saját kezükkel és pecsétjeikkel erősítik meg.)

1625. m á r c z. 2.

Bossányi Boldizsár nyitrai megyei alispán rendelete.

Bíró uram esküdt urammal egyetemben menjen el kglmetek Kesseleőkeőben, avagy hozzá tartozandó jószágban Novákra ezen Nitra vármegyében az néhai nemzetes és vitélő Maythyen Gábor uram meghagyott özvegyének, az az Dóczy Anna Mária instantiájára, ki naturalis tutrix fiaának Maythyen Sigmondnak és leányának Magocznak. Az elmúlt napokban az minemő vígezés lőtt Maythyen atyafiak között. úgy mint Maythyen György, Bertalan és Mihály s az felől megnevezett aszony között az szerémi püspök az az Maythyen László része jószága és ingó marhája fölött. azt az végezést és compromissumot miképpen végezték az arbiter uraim által, per vos executiónak kell lenni, et si necessum fuerit az feljől megnevezett özvegy asszonynak instantiájára ad primitus celebrandum sedem judiciarium istius nostri cottus referálja. Ez dol gban kgtek tisztí és hivatalja szerint procedáljon. Actum in Suranka die 2. Martii anno 1625.

Lecta et correcta per me

Baltazar Bossáni. m. p.

(Gzímeres pecsét alatt.)

1625. márcz. 12.

Mi Keselleőkeői Maytheni Berta és Mihály adjuk mindeneknek tudtára az kiknek illik. hogy az minemő ötszáz forinttal minekünk Maytheny György urunk bátyánk az mi fölső várbeli részünkre való épületre tartozott volna, arrul minket ilyenképen contentált, hogy az minemő része ő kglmének és gyermekeinek az 1612. esztendőbeli esztergomi káptalanban köztünk lett transactio szerént itt az alsó várban jutott, azt ő kglme (fölvévén előbb gyermekinek terhét) ... in et pro saepefatis fl. 500 per manus zálagban adta és mi is arra kötjük ... magunkat, hogy dum et quando ő kglme vagy maradéki az följül megnevezett fl. 500 körmőczi pénzül nekünk leteszik, statim azon várbeli nekünk zálogban adott portiójából cedálunk. In Keselleőkü 12. Martii, anno 1625.

Idem qui supra

Bartholomaeus et Michael Maytheny.

(P. H.)

(P. H.)

Ennek Majthényi György fiai Ferencz és György az esztergomi káptalan előtt 1626. sept. 8-án ünnepélyesen ellentmondottak.

De Majthényi György és hitvese Szunyogh Mária Anna ugyan azon 1625-ik esztendőben in festo sancti Joannis ap. et evang. ugyancsak az esztergomi káptalan előtt személyesen megjelenvén azt revocálják és annihilálják, okul adván, hogy Maithényi Bertalan és Mihály ezen egyességet legkevésbbé sem observálnák; ezen felül Majthényi György azt is felemlíti, hogy M. Bertalan »contra professionem suam ex monasterio profugisset, ac religionem dereliquisset, seque per hoc apostatam reddidisset, idecirco, licet idem dom. Georgius Maitheny ex eadem apostasi cum exemerat, eandemque exemptionem revocasset, retractasset et annihilasset, sed ut in eadem infamia permaneret, uti esset prothocolo nostro (az eszterg. káptalané) anno 1612. insertum.«

NB. Tény, hogy M. Bertalan nem maradt barát, de semmi infamia sem maradt rajta; később az esztergomi káptalan ügyigazgatója lett, utóbb Nyitra vármegye rendes jegyzője, és szép gyakorlott írása után ítélve, tehetséges és mivelt ember volt. de korán halt el.

1625. ápr. 2.

Sárkeozy György Majthényi Györgynek.

Szolgálatomat ajánlom kgdnek mint jó akaró uramnak, áldja meg Isten kgdet, minden kívánta szerént jovaival és jó szerencsékkel.

Megértettem uram ő ngától, minemű levelet irt kgd én ellenem, mivel hogy kötelest voltam volna esztendeig kgdhez. de tudja kgd, hogy csak azoknak főzetni akart kgd, az kiknek conventiós vót szegin uram halála után, de én nekem semmi.

conventióm ez mai napig is kgdtül nincsen, ehez képest, hogy úgy ne járjak mint szegin uram idét, azért cselekedtem eddig; és más dolog, hogy kgd én nekem parancsolt, minden jószágára gondot viseljek, és főképpen Kesseleőkeő jószágra, de többet parancsolt az apka (*így*) és az morvai leány, és az Manda én nálamnál, kívánom Istentül, hogy inkább halatt parancsoljon, hogy sem én nekem leányok parancsoljanak; azért mindazonáltal szeretettel és jó szívvvel vettem kgd admonitióját, amivel kgdnek tartozom és az miket praetendál kgd, szeretettel számot adok kgdnek, az én örekes uram előtt Lózy Imre előtt; ha adóssá teszen, fözetek kgdnek; kérem kgdet mint régi jóakaró uramat, azon jó akarattal legyen kgd én hozzám, az kivel az előtt és mindenkor fogadta kgd, most is ugyan úgy legyen, mert ha én most esztendőszolgád nem lehetek is, ugyan szolgálok többet is. Ezzel az Uristen éltesse kgdet sok jó egészséggel. Datum Tyrnaviae 2. Aprilis, 1625.

Kgdnek alázatos szolgálja

Sarkeözi György.

Külczim: Generoso domino Georgio Maitheni de Kesselőkü, libero dno in Berencs etc. dno fautori mei semper confidentissimo.
(Czímeres pecsét.)

1625. jun. 11.

Lóssy Imre püspök, a későbbi primás levele Majthényi Györgyhez.

Generose domine compater observandissime, salutem et servitiorum meorum paratissimam commendationem

Mikor kgtek engemet arbiterré fogott vala az több uraimékkal, igen jól emlékezem reá, hogy azt találtok egyenlő akarattal és senki nem is tartott ellent benne, hogy valakik részesülnek szeginy megholt Maythini László szerémi püspök uram marhájában, az három rész ki-ki pro rata sua portione ... .. azon szegény megholt püspök uram adósságait ... .. füzetni. Sőt minthogy némelyek mi előttünk ... .. kis az adósságot, mi azokra igazítottuk, az kik po ... .. sok szegény püspök uram marhájában. Errül én ez levelemben ez recognitiót adhatom kgdnek és az hol szükséges leszen, ezt szóval is kész leszek recognoscalni. De azt gondolom, hogy ez magam kezével irt levelemnek, az hol szükséges leszen, hitele leszen, mint hogy pöcsétem is kívül rajta leszen. Isten tartsa meg jó egészségben kgdet. Datum Tirnaviae die 11. Junii, an. 1625.

Ser. D. Vrae

servitor et compater
Emericus Lossi, m. p.
el. eppus Csanadiensis.

Külczim: Generoso domino Georgio Maythini de Kesellőkü etc. dno et compatri observandissimo.

1625. decz. 27.

Thury Ferencznek Majthényi György haditetteiről szóló vitézségi bizonyítványa.

Franciscus Thuri de Közép Thur liber dominus in Berench et antea vice generalis capitaneus partium Cis Danubianarum etc. memoriae commendo ac fateor et recognosco per praesentes litteras meas, quod generosus dnus Georgius Maitheni de Keselőkeü dum in iuventute sua floreret, in rebus militaribus circiter decem annis se exercuit ac in nonnullis locis ubique in excursionibus, praeliis, irruptionibus, aliis in pugnis praesens fuit ac strenue se gessit. Anno enim ab incarnatione Dni 1594. dum in praesidio Uivariensi in aula illustrissimi comitis Nicolai Palffy de Erdőd generalis capitanei partium Cis Danubianarum ac perpetui comitis Comaroniensis et Posoniensis olim esset, sub prima obsidione Strigoniensi, verum etiam et sub Jaurino, dum Sinannes passa praesidium fortiter oppugnaret, ibi et ubique in praeliis, quam et in praesidio cum Palffy tam in campo, dum ipse Palffy lethali vulnere laesus fuisset, interfuit, ac cum magna virtute se deffendit. Anno quoque 1595. in secunda obsidione Strigoniensi praesertim cum aquatica civitas a Palffianis expugnaretur, heroiter non sine maximo periculo ac strenue se gessit. Verum enim vero rursus sub Jaurino, Strigonio, Vaczio, in prima obsidione Budensi et sub Alba Regali, aliisve in locis fortitudinem suam in bellica virtute demonstravit cum magna animi constantia et fidelitate. Cuius rei fidem ac manu propria testimonium do. Datum ex curia mea Cifferiensi 27. die Decembris, anno 1625.

Franciscus Thury, m. p.
(L. S.)

1625.

Pakay Benedek personalis rövid biographiája.

Benedictus Pakay juvenis alias bonus et moriger. de Egyházas Paka oriundus, conditionis ruralis et ignobilis; post perfecta aliqua studia, aulico Nicolai Istvánffy servitio adstringitur, qui post aliqua tempora, tempore Rudolphi imperatoris officii palatinalis locumtenens effectus, idem Pakay ejusdem secretarius fit, tandem maturiori aetate impetratis armalibus nobilis effectus, vacante officio notariatus comitatus Mosoniensis notarius fit, tandem demortuo condam Wolfgango Slakovicz vice capitaneo Papensi ejusdem relictæ viduæ Susannæ Eördögh adamat filiam et sponsalia cum eadem init, inde ex respectu contracti matrimonii, tametsi tenuis

conditionis armalista, beneficio tamen sponsae Helenae Slakovicz, ejusque magnae nobilitatis virorum consanguineorum recommendatione, Joannis Lippay eorum personalis praesentiae fit prothonotarius, proficiscitur ad octavalia judicia Eperjesinum cum p... .. mortalitatis memor casu quo ibidem fati cederet, de tota substantia sua condit testamentum, quod (praeter vestitum corporis quotidianum) sese universum computando extendit ad centum aureos. eosdemque praefatae suae sponsae legat; tandem ex inde redux consummat matrimonium, tantae facultatis non existens, quo caput reclinaret, uxoremque quo ducat nullo habito tuguriolo, in domo matris conjugis cogitur inquilinari, tandem decursu temporis adjumento Susannae Eördögh pecuniari florenorum mille adjectis propriis etiam aliquot centenis idem Pakay cum attacta conjuge sua certam portionem in Oroszvár a familia Sibrik sibimet ipsis comparant, tum demum de materno inquilinio ad domum in eadem portione habitatum condescendunt.

Vicissim adveniente tumultu Bethlenitico, pressique penuria disturbiali eandem portionem modo praevio comparatam praefatae matri suae Susannae Eördögh ambo impignorant in summa ni fallor quatuor millium. pacatis demum utrumque temporibus, eadem mater iisdem dictam portionem remittit sine pecuniaria solutione. Interea in anno 1616. Joannes Lippay personalis praesentiae moritur. in officium ejusdem Benedictus Pakay maternis ditatus bonis assumitur. Demortua tandem dicta matre eorum Susanna Eördög, foemina opibus potenti, bonis ejusdem divisis, eisdem substantia accrescit, nullis tamen praeter portionem Sibrikianam bonis aliis hactenus conquisitis; per quandam caducitatem curiam Szent Györgyensem idem Pakay cum Stephano Szikszay aequaliter impetrant, tandem impetrata eadem medietate nullisque aliis prorsus habitis bonis, rursus alia tumultus Bethlenitici penuria pressis, tandem Ferdinandus augustae memoriae imperator ex occurrentibus et contingentibus caducitatibus et mediis gratialiter octo millia florenorum confert, quibus sic in papiro et charta habitis, in anno 1625. Sopronii desperata valetudine coram uno parcho et altero canonico sacerdotibus casualiter incidentibus, neque exmissis, neque ambobus capitularibus verbaliter testatur verbis formalibus sub littera K., ut universa bona sua mobilia et immobilia coniugi suae una cum orphanis haeredibusque suis reliquerit, casu vero quo liberos prius e vivis sua conjuge decedere contigerit, liberam de iisdem bonis disponendi facultatem attribuerit suae coniugi, et moritur.

16 . . ?

Hagymássyné ¹⁾ aszonyomnak az én lengyel süvegemet és kalapos süvegemet minden szépségével, ha megholt, adják Gábornak és Maiteny árváinak.

Két aranyas lepedőt Hagymássinak; item szederjes virágos bárson szoknya tűzett prémmel prémzett, két vontarany szoknya; egy arany paplant, török lepedő alatta, egy falra való szőnyeg.

Item három aranyas féketőt, gyöngyöst, ha megholt, adják Gábornak és Bartosnak (*Majthényi Bertalan nyilván*), egy nyakbavető függőstől.

Egy korda aranyos, másik korda ezüst a leánykájának.

Hagymássynénak adják meg az ő poharát, a Pálffy címere vagyon rajta.

Borkának vörös ganabacz kis suba arany prémmel bélelt, zöld ganabacz szoknya, egy fehér atlacz szoknya, egy aranyos apró gyöngygyel való fékető, recze fagyoka (*így*) kettő, két bogláros öreg gyöngygyel való pártka, kék kanicza aranyos boglárok rajta.

Susanna ²⁾ köreszt leánynak egy vörös kamuka kis suba béletlen.

Berreny (*Berencsi?*) szentegyházba egy sárga vontarany szoknyát papótözőnek, két bársony vánkös szentegyházba könyv alá valót.

Baranyai (*nyilván*) Istóknak ha él, vontarany mente férfinak való, fekete bársony kis suba arany prémmel, nesttel bélelt, vörös bársony virágos arany prémmel prémezett, hamu színű atlacz szoknya prémzett. Egy mosdó medenczéstől kicsin, ezüst aranyos.

Ilonkának egy kék kamuka szoknya.

Ha Maiteni Pál leszen (*így*), adják az vontarany subát neki. Vagyon két pohara nálam, adják meg neki, és mellé adjanak egy szögletes aranyas pohárt, oroszlán a fedele.

Baraniay Tamásnak egy aranyas paplan fehér, tarka a közepi, egy kézrevető, kövek vannak benne.

A szakácsnak megfizessenek és azon . . . . fl. 25.

Szakácsnénak egy vörös kamuka nagy suba nyúl mállal bélelt.

Mayteny Imrének aranyos paplan vörös kamuka, a közepi aranynyal tűzett, egy falra való szőnyeg.

Maiteni Imre fiainak egy hüvel kés ezüst aranyas.

Maiteny Györgynek egy falra való szőnyeg.

¹⁾ H. Gáborné Majthényi Bora, valószínűleg M. László leánya.

²⁾ Hagymássyék leánya talán.

Zeleméry László fiának Miklósnak, ha az meghalna, adják Péternek, egy aranyas paplan, a közepi czikkelles.

Maraz Györgynek szolgálatjában fl. 40, ajándékon fl. 20.

Belanikanak egy arany kézre való, egy huszonöt forint érő pohárt, fl. 50.

Gábornak (?) egy öt rendő arany lánczot.

Egy öreg mosdó medenczéstől Bay uramnak.

Azon kívül a kik az megnevezett poharokon kívül megmaradt ezüst marhát adja avagy tegye pénzel ő kglme, elégitse meg ő kglme jámbor szolgálmat.

János diáknak fl. 80, két kis szőnyeget.

A három inas Daniel, József, Maraz p. fl. 25. Kocsisoknak megfizessenek.

Lesskának fl. 25.

Konnának fl. 25.

Asszonnak fl. 12.

Ha a marha megmarad, fele legyen Tamás (?) uramé, a felét osszák közikben az ott való cselédeknek.

(Egy XVII-ik századbeli írású jegyzék, de aláírás nélkül.)

1626. ápr. 25.

Ujfalusy János Majthényi Mihályhoz.

Generose domine et frater mihi observandissime, salute et servitiorum meorum commendatione praemissa.

Az minapiban Bisztricsén szoltam vala kgknek az kevés jószág felől, kit nekünk Nedeczky familia adta volna s kgk adjudicatával elfoglalta tőlünk; az mindenestül sem sok, harmadfél száz forint az enyim, az öcsém uramé lehet másfél száz, mindedig sem ada választ kgd felőle. Mi az kgk jussát és igazságát nem impungáljuk, ártani sem igyekezünk avval, hanem meglévén az mi pénzünk kezében bocsátjuk kgknek. Kírem annak okáért kgdet, ebben kárunkat ne kívánja, hanem szólljon az több atyafiakkal, vígezzen ő kgkkel, vagy az obligált jószágot hagyja nálunk zálogban, még leteszik pénzünket, vagy adja meg ő kgk pénzünket, jüvendőben mi is ő kgknek meg-szolgálni igyekezünk. Kdtül bizonyos választ várván, az Uristen éltesse kgdet minden javaiban. In Ujfalu 25. Aprilis, 1626.

Gen. Dnis Vrae

servitor et frater paratissimus

Joan. Ujfalusy.

Az nemes rármegye tolvajok felül azt vigezte Bajnócz tor ... .. nováki zapis,¹⁾ divéki zapis, Vesztenicz vidéke

¹⁾ Paraszt vármegye.

együtt kergessik az tolvajokat és együtt is költsenek ha mellett fognak (*így*), én reám vetettik inspectióját, kgdet kérem, írja meg kgd, mely atyafinak kgk közül írjak, mikor szükséges, elrendelhessük modum insurrectionis.

Majthényi Mihály ama proscriptus Imrének másodszülött fia, a pozsonyi kamara praefectusa volt s báróságra emeltetett, de magva szakadt. Kiváló ember volt és sok vagyonot szerzett.

1626. máj. 28.

Gróf Eszterházy Miklós nádor a Majthényi családhoz.

Generosi domini et amici nobis observandi, salute et servitii nostri commendatione praemissa.

Thuri Ferenczné asszonyom ő klmé cum instantia jelenti mi nekünk, hogy az mikor elé vétette kgtek Posonban az elmúlt brevisen az ő kglmével való pörít, valami olly compromissumot tött volna kgtek ő kglmével, hogy kihagyná abból az pörből az Turi Ferenczné asszonyom nevét. mindazáltal ki nem hagyta kgtek, ő kglme pedig ahoz bizván megfogyzott reméllett igazságában, kére azon minket, hogy írjunk kgteknek és interponáljuk magunkat. Ha azért úgy vagyon az dolog, hogy tött valami efféle compromissumot kgtek asszonyomnak, vagy pedig egyéb atyafiúi ígéretet, noha már az dolognak vége szakadott, igen méltó, hogy tekintete legyen kgteknek asszonyomra s ha mit cselekeszik ő kglmével, nem idegennel cselekeszi kgtek, hanem maga atyafiával, mivel az jó atyafiságnak is jelét mutatja és megis tartja kgtek, s mi is kedvesen vesszük kgtektől. Isten tartsa jó egészségben kgteket. Datum in arce nostra Kis-Marton die 28. Maji, 1626.

Generosarum D.

amicus benevolus
comes N. Eszterhazi, m. p.

P. S. Ha mi afféle ígéretet tett kgtek az törvény előtt Turiné asszonyomnak, az mint ő kglme jelenti, és ahoz képest az asszony nem felel kgtek ellen, úgy látszik, hogy kötelezi kteket maga ígéreti, méltó azért, hogy miveljen kgtek valamit ő kglmével.

Külczim: Generosis dominis Georgio, Bartholomeo, Christophoro et Michaeli Mayteni de Kesseleőkeő etc. amicis nobis honorandis.

Más kézzel: Exhibitae 29. Maji in Bucsán.

(A nádor czímeres pecsétjével.)

1626. j u n. 12.

Gróf Eszterházy Miklós levele egy bisztricsényi közbirtokossági ügyben.

Generosi dni amici nobis observandi, salutem et servitii nostri benevolam commendationem.

Ez elmúlt brevis octaván néminemő jószágot, mely Barsvármegyében vagyon, az Majthényi familia nyert el Thury Ferencznétől, úgy mint Zichy Kata asszonytól és Horeczki Gábornétól Échi Kata asszonytól, kiről adjudicatájok kelvén az executorokat is kivitték volt, és azoktól elnyert jószággal együtt valami inanimadvertentiából azon Majthényi familia Nagy Jánosné és az Nedeczky familia portióját is elfoglalta volt, vélvén azt, hogy conjuncta sit causa. Mely dologban azon parsok megtalálván minket már két ízben is instáltak azon nálunk mind az két fél, hogy ez dolgot amice et fraterne componáltunk volna köztök. Kivánván annak okáért azt, hogy az atyafiak közt jó egyesség legyen inkább mint valami pörlekedéssel való gyűlölség, biztuk ugyanazon dolognak az megnevezett parsok között atyafiuságosan való eligazítást per modum fori iisdem partibus coram nobis consentientibus kgkre úgy mint Révay Márton, Zsámbokréty György, Bossányi Mihály, Vjfalusy János és Gergely, Trestyánszky Pál, Feja György, Breny Ferencz, Emődy Mátyás és Bossányi Miklós uramékra, kérvén kgket szeretettel és tisztünk szerint requirálván is, hogy ad diem vigesimum quintum praesentis mensis Junii gyűlvén öszve ... .. Bisztricsén nevő falu ... .., mely Barsvármegyében vagyon, ad locum scilicet litigiosum és az megnevezett parsok között való controversiát amicabiliter et fraterne per modum fori, az mint följlül is iránk igazítsa el s ha casu quo el nem igazíthatná kgk (kit nem reméllünk), az parsok által per litteras suas kgk minket arról voltaképpen certificáljon, hogy az lesa parsnak tehessünk tisztünk szerint igaz satisfactiót. Hol pedig szintén valamely kgk közöl jelen nem lehetne is ez amicabilis compositión, azok az kik öszve foghatnak győlni ugyan ezen följlül megirt atyafiak között való dolognak meglátására, hogy authoritása legyen az folyül megirt mód szerint, úgy rendeltük. Ebbeli fáradságát kgknek mi is kedvesen vesszük és az parsok is megszolgálják. Isten tartsa kgket jó egészségben. Datum in castello nostro Lakompak 12. Junii, anno 1626.

Gener. D. Vrarum

benevolus amicus ad serviendum
comes N. Ezterhazi de Galantha, m. p.

Külczim: Generosis dominis Martino Révay, Georgio Zsámbokréty, Michaeli Bossányi, Joanni et Gregorio Ujfalusy, Paulo Trstyánszky, Georgio Feja, Francisco Breny (*így*), Mathiae Emődy et Nicolao Bossányi, dominis amicis nobis observandissimis.

(A nádor sajátkezű aláírása és pecsétje alatt.)

1626. júl. 7.

Korossy Zsuzsánna, özvegy Lessenyey Nagy Jánosné Kosztolányi László megyei dicatorhoz és Pápes Mihály szolgabíróhoz.

Szolgalatomot ajánlom kgknek mint bizodalmas komám uraimnak; az Uristentől sok jókkal, kedves jó egészséggel és hosszú élettel kívánok kgket megáldatni. Emlékezhetik kgk róla, ez elmúlt való napokban palatinus uram ő naga parancsolatjára bizonyos deputáltatott arbiterek deliberatiójokbul következett én közöttem és Mayténiaiak között való dologbúl, hogy Bossányi Mihály és Miklós uramék, mentül hamarabb lehet, bisztricsényi és cserenyei jobbágyokat kétfelé megosztásák, mely dolgot palatinus uram ő nagysága confirmálta. Bossányi Mihály uram irt nekik levelében praefigálta hónapi napot, ő kglme jó regvel Bisztricsínre jön és az jobbágyokat fölosztja. Minthogy kívántaték az, az levélnek praesentálása főemberek által legyen, és minemő választot adnak, ember jobban accommodálhasson hozzá magát, más ratióbúl peniglen az mint hallom, hogy azt az végezést nem akarának megtartani, kgd egyik arbiter levén az dologban. eleibe adhatja kgd jó módjával, hogy ha ugy lenne, az mint az emberek beszélík, re ipsa et facto az kgd recognitiójával jobb állapottal és bizonyosb voltával directiusban informálhassuk palatinus uramot ő nagát; én rajtam semmi nem múlik, noha nagy fogyatkozásomra és káromra esett is. azt hátra vetvén, magamot alkalmaztatom az végezéshez. Kérem annak okáért kgket mint bizodalmas jóakaró uraimot, ezt az kicsin fáradságot magokra vevén, ne restelje kgk Novákra menni Majthényi uramikhöz Bossányi uram levelét praesentálván, szóval is operáljon ő kgknek, hogy hónap Bisztricsínre jó idején jöjjenek és egyszer köztönk determináltatott kglmetek által az dolgok effectuáltassék mind egyik résznek és másiknak kára nélkül. Az kgk én hozzám való jóakarátját meg igyekezem szolgálni kgknek. Datum in Nitraszegh die 7. Julii, anno 1626.

Kgknek mindenkoron szeretettel szolgál.

Korossy Susanna, az néhai nemes
és vitézlő Lessenyey Nagy János uram
meghagyott özvegye.

Külczim: Generosis dominis Ladislao Kosztolányi de eadem, dicatori cottus Barsiensis etc. et Michaeli Papes praedicti cottus judici nobilium etc. dominis compatri et vicino mihi observandissimo.

Ezen Zsuzsánna, Korossy Ferencznek Majthényi Dorottya-tól való leánya s Lessenyey Nagy Ferencznek, Wesselényi nádor-híres ítélő mesterének anyja volt.

1626. szept. 26.

Carpesa salvus conductusa.

Ego Joachimus a Carpesa sub principe Mandtsveldensi generalis alteleriae et praefectus legionarius notum facio per praesentes atque sub fide mea christiana dno Deo habenda promitto et polliceor, arcem Kessellőkü unacum omnibus inhabitantibus, possessoribus videlicet et modernis utriusque sexus hominibus eandem inhabitantibus, citra omnem hostilem offensam, tanquam fideles suae mattis serenissimi principis sacri romani imperii et Transilvaniae, juxta eorundem reversales et praestitum juramentum, unacum omnibus utriusque nationis militibus defensuros, atque omnibus viribus meis in pacifico et quieto permansu eosdem detenturos, imo tam vitae (?) quam alterius alicuius minime offensae (?) ansam praeberere faciam, sub fide superius declarata. In cuius majus testimonium subscripsi manu propria sigillo proprio usuali roboratas. Datum sub eadem arce 26. die Septembris, anno 1626.

Joachim a Carpesa, m. p.

(Eredeti.)

Kesselleőkeő várát 1626-ban szt. Mihály nap körül Mansfeld hadvezér körül zárta s megostromoltatta s Bethlen Gábor fejedelem csapatjaival azt, miután kapuját petárdával belőtték volna, el is foglaltatta volt s Majthényi Bertalant és öcscsét Mihályt fogságba vitette volt. Ezen salvus conductus összevág ezen eseménnyel; kérdés mindazon által, minthogy szt. Mihály napja előtt kiállított volt, nem-e adatott más a Majthényiaknak sub spe, hogy e mellett biztosítva látván várukat, vagyonukat, nem fognak tovább ellenkezni; a várban lévő M-ak erről azonban nem akarván tudni derekasan addig védelmezték azt, a még lehetett. s aztán kemény fogságba kerültek. Hogy ezen salvus conductusnak nem volt a vár elfoglalása után foganatja, tudjuk, mert a M-ak nováki curiáit is felprédálta az egyesült Mannsfeld-Bethlen-féle hadsereg.

1628. okt. 20.

Anno 1628. die 20. Octobris az szegény öcsém Gábor fiát, Sigmondot vettem magamhoz az anyjátul, Dóczy Anna Mária aszonytól.

Az octavakort költöttem fl. 16, d. 50.

Czipellőst vettem karácsonra d. 25.

- Farsangban vettem czipellőst d. 25.
 Bőjtben 1629. adtam czipellőst d. 25.
 Azután csináltattam 2 üngöt 26, 2 gatyát 5 réföt d. 90.
 16. die Maji vettem egy kalapos süveget fl. 1.
 30. die Junii esmét czipelősért adtam d. 25.
 15. die Septembris esmét czipellőst adtam d. 25.
 20. die Septembris mentéskeért fl. 1, d. 25.
 Anno 1630. 16. Februarii övet vettem nekie az Imrétül d. 25.
 16. die Martii vettem vásznat 2 gatyára neki d. 50.
 28. die Martii csináltattam egy dolmánt és nadrágot fl. 2, d. 40.
 29. die Martii csináltattam egy czipellőst d. 25.
 20. die Julii vettem czipellőst Szombatban d. 25.
 Ezelőtt nem sokkal ugymint 28. die Maji esmét 2 üngöt vettem d. 50.
 Esmét 2 gatyát vettem d. 50.
 Nadrágot csináltattam 1 fl. 1, d. 25.
 Esmég egy czipellőst vétettem d. 31.
 Karácson előtt egy sarut csináltattam d. 60.
 Esmét egy mentét fl. 3, d. 50.
 Anno 1631. 5. die Aprilis egy czipellőst d. 30.
 Csináltattam májusban egy dolmánt és nadrágot, füzettem érette fl. 4.
 Ugyanazon májusban 2 üngöt, 2 gatyát fl. 1.
 Dolmánra, nadrágra, süvegre, csizmára, papirosra, könyvekre és a szállás egy cantorra, akit kiadtam, mikor 27. die Junii bevitem fl. 21, d. 15.
 19. die adtam csizmára d. 90.
 Az praeceptornak ad(tam) csizmára és költségre, ki a Sigáért esnek d. 62¹/₂.
 Azon praeceptornak ümögére, gatyára ki reá esnek. d. 25, a béllésért penig fl. 1, d. 60, egy csizmaért, ki reá esik, d. 60, az szerszámaért fl. 1, d. 50.
 Nadrágot adott feleségem neki. sarut csináltatott d. ... ..
 2 ümögért és 2 gatyáért fl. 1, d. 20.
 Anno 1632. a bőjti szombathi sokadalomkor vettem neki 5 réf zöld posztót per florenos réfi 1, d. 80, teszen 8 fl. d. 20.
 Adtam czérnára. zoldse (*így*) is és kapocsra d. 1.
 Gombért és sinórért fl. 1, d. 65, béllésre adtam d. 18.
 23. die Martii az t...elesért adtam d. 2.
 8. Aprilis csizmaért adtam d. 80. adtam 2 gatyát d. 60.
 21. die Aprilis süvegért adtam d. 35.
 13. die Junii dal na nicz d. 12.
 25. die Julii adtam csizmára d. 70.

25. die Augusti adtam vörös csizmaért d. 90.

Octob. 20. két üngöt, két gatyát fl. 1, csináltattam szerjes dolmánt fl. 3, béliés, gombért, sinórért, czérnáért és kapocsért fl. 1, d. 20.

9. die Januarii anno 1634. adtam egy csizmaért neki d. 90, melyet János hozott.

12. die Februarii meg 2 gatyát d. 80.

25. die Maji egy fejeléstül d. 28.

Anno 1631. az szent Lukács octavajakort adtam az árváért Sigmondért költségre, melyet elköltöttem fl. 16, d. 66.

Adtam az prókátorokra és egyéb honoráriumért talleros 9. imperiales fl. 14.

Az anyjának lakodalmaára vettem fűszerszámot, borsot, tengeri szőlőt, riskását, szerecsendió virágot és gyömbért és nádmézet fl. 2 d. 30.

Bort vettem az korcsomára akó 20, fl. 50.

Az dossért adtam az anyjának fl. 100 és 50.

Költöttem el Novákon létemben, midőn az anyjával végeztem a jószág felől:

Bort 5 akót vitettem volt fel, abból költ el 1 akó és 20 itcze.

Adtam az madarakért d. 31, adtam husra fl. 1.

Hordattam bort rovásra d. 88 itcze.

Vettem egy hordó bort akót 10 a lakodalomra fl. 22, d. 50.

2. die Januarii anno 1632. gyertyát vettem d. 20.

3. die Januarii adtam borjuhusért és bele ... .. (?)

Ugyan az nap adtam 3 madárért és egy nyúlért d. 84.

Ugyan az nap adtam madárért d. 18.

4. die adtam borju főért lábastul d. 13.

6. die adtam borjuhusért d. 33.

Ugyan az nap adtam 3 akó serre fl. 2, d. 10.

Borra adtam d. 12.

Husért és borjufőért adtam d. 34.

A mészárosnak az felbontásért a lakodalomkor d. 15. bort itczét 3.

Madarakért adtam d. 13.

2 funt brinzáért adtam d. 16.

Az árváért lovast adtam fl. 6. Berta V. (?)

10 (?) akóst mustot küldtem fel az árva számára Sebedrázra, pro d. 7. kiárulják 16. die ... ..

Üngöt, gatyát fl. 1, d. 20. 6. die Novembris 2 ümög 2 gatyá az árvának.

28. die Octobris adtam az uj praeceptornak egy dolmánt Imrétil fl. 1.

16. Decembris 15 akó bort küldtem fel az árva számára itczéjét d. 5 Novákra. Adtam praeceptornak csizmát fl. 1, d. 20.

Az ünnepekben d. 15.

Adtam esmét fl. 2 a ruháért.

Praeceptor Miklósnak:

1631. adtam d. 50. Adtam esmét fl. 1, adtam esmét csizmára d. 75, adtam üngöt, gatyát d. 70, adtam 6 réf posztót dolmánnak és mentének fl. 8, d. 40, adtam 11 réf sinórért fl. 1, d. 10, adtam esmét sinórért d. 9. adtam az gombokért dolmánra és mentére fl. 1, d. 70, adtam csizmára fl. 1, d. 20, adtam török czérnára d. 12, vettem vásznat dolmán alá d. 25. Egy száras gombra adtam d. 12.

1632. 29. die Januarii adtam 5 réf sinórra, esmét fekete béllésre fl. 3, d. 65, adtam esmét azután sinórra 4 réfre d. 36.

4. die Februarii adtam keszert (*így*) d. 60. 2. die Aprilis adtam sárga csizmát fl. 1, d. 30. 8. die Aprilis tőmodásra (*így*) d. 7. 9. die Junii dol fl. 1.

18. die Junii dala pani gatty a gedni a kosselj d. 90 za 5 reffuw.

25. die Julii adtam csizmára fl. 1, d. 15, adtam süvegre d. 35.

Adtam esmét fl. 1, adtam die 4. Octobris egy üngöt d. 60.

Adtam nadrágra fl. 1, d. 8. 20. die Octobris adtam fl. 1.

Az egész jegyzék idősb Majthényi György sajátkezü jegyzete; kívül fiának ifjabbik Majthényi György bárónak írásával ezen szavak »Az kit Majthény Zsigmondra költött a szegény apánk diversis vicibus.«

Tehát 27 év előtt az atyját neveltete M. György mint kiskorú árvát s ekkor már annak a kiskorú árváját.

1629. m a j. 22.

A berencsi vár praefectusának szóló instructio.

Instructio dominorum, dni Georgii Maithiny, dni Leonhardi Amade, dni Stephani Hedervari, dni Francisci et Georgii junioris Maithiny, dnarum, dnae Helenae Amade relictæ quondam dni Francisci Nagymihály, dnae Catharinae Zichy relictæ quondam dni Francisci Thuri et Catherinae Echy consortis dni Gabrielis Horeczky praefecto arcis Berencs et bonorum pro parte familiae Thardianae confecta et data die 22. Maji anno 1629.

1. Az urak ... .. bizván tökéletes embersége hűségéhez és az tisztben való szolgálat ... .. voltához az nemes személynek Lászlóffy János uramnak ... .. ának felett, kit Thardy rész-

nek hivnak, minden hozzá való ... .. ával és tartományával és fő jüvedelmével az ő gondviselése ... .. olma és beszolgáltatása alá mint az várnak az urak ... .. tisztartójára bízta, reménlik ezt az urak, hogy tisztartó uram ... .. hűséggel, szorgalmatossággal és az urak tisztségére és ... .. hasznos munkával viseli ez tiszte, melyet az urak ő tőle nagy (jó néven?) vehessenek és jövendőben is meghálálhassanak.

2. Mindeneknek előtte azért az régi közönséges szokás szerint meg költeték eskünni mind az Nyáry urak mind pedig az Thardy familiabeli urak számára ezen instructio szerint az hű szolgálatra, az várnak tartományának ... .. és administratiójára.

3. Az porkolábokat és drabantokat, kik benne lesznek, egyéb szolgálakkal egyetemben tisztességes intésben, félelemben és jó rendtartásba tartsa, heába való dolgokra ne küldözze, ahova pedig köldik, hogy oda késni magok akaratja szerint ne merjenek, hanem meghagyott napra megjűjjenek, gonoszsgban hogy az várban, se pedig innen kívül jártokban ne essenek, reá vigyázzon, ki ha történnék, az uraknak tudtára agyja és informatiót vegyen felőle, hogy eképpen Istent ne bántsuk meg és az vár is jó rendtartásban és szorgalmatos vigyázásban legyen, ha lehet pedig azon legyen mindenkor, ösmerűs drabantokat tartson és száma plenarie mindenkor meglegyen.

4. Az határok oltalmazására kiváltképpen való gondot viseljen, szorgalmatosan vigyázzon és minden holnapban egyszer határokat polesnével minden okvetetlen megjárja, vagy megjárassa, az régi szokás szerint az porkolábokat gyakorta kijárassa, szergalmatosan vigyázzon, mikor pedig az szükség kívánja, maga mellé nem csak az várbeli porkolábokat és drabantokat, de az jószágból és a hol arra valókat tud lenni felvegye és oltalmaztasson, vigyáztasson és szolgáltasson vilek. Mikor pediglen köllötik az határok igazgatásáért, avagy egyéb dologért is szolgabirókat kihozni, avagy birságot szedni, az tisztartó el ne negligálja, hogy gondviseletlensége miatt, az mit kevés munkával és költséggel az urak javára az tisztartó elvigezhetne, abból az uraknak károk határookban, avagy jüvedelmekben fogyatkozások ne következék.

5. Az szeniczi csapra kiváltképpen való gondot viseljen, a hol egy csaplár fog lenni, ki hites legyen mind az kít ... .. etlien illendő áron jó borokat hű eskütt korcsmáros ... .. kon, hogy az község ne engedtesék idegen kocsmára menni ... .. urak nagy károkra és boszuságokra. Ezt pedig mint Szeniczen mind pedig az több jószágban meghirdesse, hogy az zoczinai korcsmában bor innia, avagy esmét az urak jószágában avagy földére bort hozni ne merjen, ha pedig kik vakmerűsége, avagy

az urak parancsolatja ellen engedetlenségre okot adván az ellen mernének cselekedni, azokat mind az kik boron innának, mind penig az kik házokhoz bort hozatni mernének avagy másnak engednének ... .. vagy személyekben megfogják avagy marhájakat elvegyék és minden engedelem nélkül, valahányszor ezt mernének cselekedni, négy forintot birságot vegyen rajta, mely birságról számadó registromban kölemb titulus alatt számot tartson és az urak rendeléséből vár épületére költse non solito, sed novo utiliori modo, az urak hitván borokat egy részről se adjanak reá, hanem fő vett borokat kell árultatni, nem seriesben, hanem continua educillatione, kinek az nyereségét ossza meg tisztartó uram az urak között, az csaplárokkal bizonyos rovást tartasson, mennyi hordó bort hány akost kiáról és minden számvetésből quietantiát adjon s hagyjon az csaplárnál, kivel az es elő tudjon állani számvetéskor.

6. Az dézmák beszédésére szorgalmatos gondot viseljen tisztartó uram, mellyet serfőzésre convertáljon, az Nyáry urak számára felét, mert hogy külen vagyon serfőző házok, más felét penig az Thardi familiabeli urak részére, az mennyi buza penig az dézma fölött az serfőzésre kelne, azt először az uraktól, ha eladó buzájok volna, ugymint mástul, megvehetné avagy az községtől legjobb alkalmatossággal pénzen vegyen, az mely módot penig tisztartó uram pro sua prudentia leg-hasznosbat lenni, vagy az előbbeni szokás szerint felosztassék avagy mindenestől az urak számára főzetésre hagyassék.

7. Az bárányadót peniglen solito modo osszák ki az urak számára.

8. *(Olvashatatlan, kiszakadt.)*

9. Az ... .. az hegyvámokat *(kiszakadt.)*

10. Az tilalmas erdület oltalmazza, gyakorta megjárassa — *(kiszakadt.)*

11. Az vár építése az mely közönséges fog lenni, az urakat arról edoceálja és az közönséges jövedelemből restaurálja.

12. Az urak ... ..k penig tisztántartására és építésére és hogy el ne rothadjanak, az urakat magát értvén gondot viseljen.

13. Az szegénység között való szolgáltatásban ez ideig fogyatozást esmerünk lenni, kívánjok azért az tisztartótól, hogy az szegénységnek panaszát meghallgassa és minden falukon az polgárokkal az egymás ellen panaszolkodóknak avagy ha más faluból is actor találkoznék valamely jobbágy ellen, fűszese *(így)* menjen és ott törvényt szolgáltatasson felőle, az penig költség nélkül legyen, amely falun penig elegendő rendelő személy az fűszen való törvény tételére nem volna, tisztartó hozzá tanítsa és rendelje őket és fűszerül az mely fél az

fűszen való törvényen meg nem elégednék, azt az ur székére appellálhassa, mely dolognak meglátására az tisztartó napot hagyjon, az jámbor tudós polgárokat az falukból és az városokból és assessoroknak rendeljen szomszéd nemes uraméket és az kiket lehet leöltessen, maga es az törvényben üljön és az fűszen lett törvényt két esködt polgár előtték referáljon, és úgy discuciálják és törvény sententiát pronuncialjon és executiót tétessen. Az assessoroknak, kik az tisztartóval leülnek, illendő számok legyen, hogy sok feles voltokért, kik nélkül ellehetne, héábavaló költséget mint ekkoráig viselni ne legyen szükség. Ha peniglen sententia capitalis avagy nota subsequaltatnék, az ki közenséges jó ellen, avagy az urak méltósága ellen vétkeznék, efféléknek törvényt az tisztartó nem fűszen, hanem Zeniczen avagy jobb alkalmatossággal Berencsben az várban, a mint neki tetszik, szolgáltatasson. Ha az urak szolgálainak ellene az község vétene, kiváltképen ura dolgában ... .. az tisztartó efélének szavát meghallgassa és az urak szolg ... .. az ki vétett, ezeket nem fűszen igazétsa, hanem ő maga ... .. adjon törvényt felőle. Ezekre peniglen az törvény tevő ... .. assessorokra nem tékozlásra való költséget amint az előtt ... .. hogy volt, hanem illendő kültiséget tegyen, az minémő birságok ... .. törvényből találkoznak, akár mi néven neveztet ... .. azokat az urak számára szedje és registromba beírja.

14. Az szegénységnek utra szükségében vagy Morva ... .. vagy másuva uta leszen, pöcsétet avagy vámlevelet nem az ispán ... .. hanem az tisztartó adjon, hite nélkül penig el se mehessen, hogy az ő fölsége fern ... aért (?) es az urakat panasz ne érje.

15. Falukon való korcsmákat es, az urak ugy vigezték, hogy az mint Zeniczen egy csaplár leszen, mindenüt a falukon es a szerint legyen, a mint ennek előtte es volt, és hogy csak az nyereséget ossza meg tisztartó uram, egyet értvén az Nyáry urak praefectusával, jó gondviselés alatt, ebben ő kglme mentel jobb alkalmatosságot talál, ugy procedáljon.

16. Az minémő taraczkok, szakálosok, por, golóbis és egyébféle hadakozó szerszámok az várba vannak, azokról az porkolábokat megemlékeztesse, hogy tisztán tartásák és ha valamelyiknek türise és fogyatkozása volna, azt tisztartó meglássa és megépétesse.

17. Nagy gyakorta sok helyeken, amint az berencsi jószág megfogyatkozott miatta, ártalmas tüzek és égetések támadnak, szorgalmasan meghagyja mindennek, hogy az tözet oltalmazák, minden gazda megnézze, micsoda cselédje vagyon és kik járják házát, azokat gyakorta megintse, félelemben tartsa, mert

valakinek házatul tűz támad, az ki az gazda, az urak ellen fein, jószágán maradjon, kiknek az tisztartó meg ne kegyelmezzen. Valamely faluban új emberek gyűnnek jüvevények, egy hét alatt az falu birája tartozzék praefectus uraméknak megjelenteni és ő kemek affélének minden állapotját megértvén a mi méltó leszen, ahoz alkalmaztatni magát.

18. Az várra az praefectus szorgalmatos gondot viseljen és az porkolábra is igen vigyázzon, mint, hogy tartsa az várbeli drabantokat, noha meg nem esköttették, mindazonáltal meghisszük, hogy nekünk megtartja az várat feje fenáltáig.

19. Bizonyos személyeket és ugyan hiteseket válasszon az praefectus, az kik az egyház és spitál jövedelmét mind malombul és egyébönnen való jövedelemmel számot vegyenek, mind ez ideig hova lett az jövedelme s mire költ, megláttassa és jövendő számadáskor arról es számot adjon.

20. Prokátort ... .. az urak, annak a főzetését praefectus uram meg ... .. adja, hogy annyival jobb kedvvel fáradjon az es ... ..

21. Az szabadosok amely kopaniczákot avagy réteket birnak, mely fe ... (fele?) földes urat illeti, és megvette volna valaki azok ke ... afféle földet és rétet kiválthassa az ur. Ennek utánna hogy valamely jobbágy eladhassa és szabados megvehesse, az determinate tiltatik, ha peniglen ez vigezés ellen megvenné, pénze rajta vesszen, az dézmát és hegy-(vámot?) a ország végezése szerint az szabadosokon megvehesse az praefectus. Thardi részről más részre ne legyen szabad kopaniczát, földet, rétet praefectus hire nélkül eladni, ő jelentse meg az uraknak, kinek szüksége van reá, ha azoknak nem küll. Thardi részen való válthassa magához akárki is.

22. Az kik az szeniczei borkorcsmát impediálják más jószágból sert hozván, ugyan azon utban kivágják a fenekét, arra úgy vigyázzanak az tisztartók, ha ki árolni akarna, az urak serfőző házából vegye az sert.

23. Az tilalmas hegyekben senki, se urak szolgálai kérdéslenbe ne jár hassanak, hanem udvarbíráknak hérével legyen az erdőben való bejárás és bizonyos jelt ad hassanak tisztartók.

24. Az udvarbírák az kereskedő embereket pro facultate megrójják és annak hasznát várhoz fordítsák.

25. Statuunt etiam, hogy minden szabados valaki nem docealhatja szabadságát, ez jelen való esztendőben az tisztartók dézmát megvegyék rajta.

26. Hegy-őrzőket penig praefectus uram Nyári részszel egyet értvén serényeket és jókat tartson, ha penig valaki ollyas dologba találkoznék, a mi tisztai ellen volna, megböntetés és a helett mást választhassanak, non obstante eo, hogy

mindnyájan az atyafiak mindenkor együtt nem lehetnek. A most ... .. penig az atyafiak Piszarovich M ... .. választottuk, ki szokás szerint meg ... . hogy mind két részre tisztében ... .. eljár, erdület, vizeket, tilalmasokat oltalmaztat, praefectus uram hire nélkül fábul senkinek nem kedveskedik, amikor penig kívántatik, a több őrzőkkel együtt az szokás szerint átal kísérti és kísérteti az atyafiakat.

27. Mivelhogy az szőlőhegyekben némely gazdáknak szorgalmatlanságok és restségek miatt sok pusztá szőlők vadnak, melyből az urak jövedelme fogyatkozik, azért valaki három esztendeig munka nélkül hagyja szüleit, annak szülője pénz nélkül elvételessék és vagy szomszédjának vagy másnak, ki jó gazda akar lenni és excolalni, annak adassék, az olyan penig. ki szülőit pusztára hagyja, még az gyümölcsét es ne vegye annak, hanem annak adassék, a ki fel akarja venni és excolalni.

28. Az atyafiak egyenlő akarattal Hédervári uramnak surovini majorjánál egy halastót csináltatni engedtek, melyet pro sua commoditate csináljon az atyafiak kára nélkül.

29. Miavát és egyéb halászó vizeket. a mint az előtt volt, oltalmaztassa és polesni szorgalmatos gondot viseljen és kiket ott kap a tilalmas vizekben, megbüntesse, hálójokat elvegye; mivel penig az küvi halakba sok kárt tesznek a kácsák, az előtt es nem volt szabad tartani, azért es kinek vagyon, elfogja patakról.

30. Vadat és madarat penig senki puskával ne bántsa az polesni és hajnikok kívől, azok es penig hol mit affélébe megejtnek, tartozzanak az praefectusoknak hérekkel tenni, és azok a régi rendtartás szerént megválthassák tőle, ugymint nyulért 15 denar., fogolymadárért ... den., őzért fl. 1, farkasért 66 den., rókáért 35 den.

31. Mivel az urak engedelmeből az praefectus uraim az uj keresztényeknek oly helyeken mutatnak fát, kit ők magok szükségére hordjanak, mely sem az uraknak, sem a jószágoknak, sem az szegénységnek kárára és fogyatkozására nem esik és essék, a mellett itt es olly respectusok vagyon a praefectus uraimnak, hogy afféle helyben es annyi (?) fát és fiatalat látnak megvágatják (?) velek, azért az uj keresztények efféléket megadjanak, megadván, az jószágból senki jobbágya, se szabadosa arra ne menjen és le ne vágjon és mindentül oly tilalomba legyen az meghagyatott fa, mint az tilalmas és a ki azon kapatik, úgy büntessék, mint ha tilalmasba kapatnék.

Mivel az előtt es az atyafiak végezéséből kitetszik, hogy a ripkai tó csak Tardi részre való atyafiaké volt, most es, mikor mód adatnék benne, praefectus uram a Tardi részről való jüvedelemből épétezné meg.

Közönségesen azt es végezték atyafiak, hogy Zeniczen az pázsiton Nyári Bernát uram pajtája és serfőző háza között (mivel annak előtte es Zeniczen serfőző házunk volt) egy serfőzőház felépítésék elegendő kevelésével (?) együtt ... az az egész Tardi rész atyafiakkal köz legyen, arra rendeltük azokat az jobbágyokat, a kik Pitrzsdén Zászi részről jutottanak, úgy hogy azokat egy atyafi se bántsa semmi munkára, hanem ezt végezzék el mentel hamarább lehet.

Actum in Zenicze 22. Junii, anno 1629.

Mivelhogy az zobodistyai mészárosoknak alkalmatosságokhoz képest az censusok föllebb tétessék és többet főzessenek. ha reá érkeznének egyéb munkátul, az szeniczei mészárszéket csinálnák meg.

Hogy praefectus uram Maitini György urammal, öregbik atyafiával egyetértsen mindenben, valami közenséges jóra nézendő és ha valamiben kívántatik, kütséget es adjon.

Georgius Maithiny. Leonardus Amade. Stephanus Hedervary.

(P. H.)

(P. H.)

(P. H.)

Amade Ilona.

Zichy Kata.

Amade Judith.

(P. H.)

(P. H.)

(P. H.)

A berencsi vár és uradalma Nyáry Ferencz feljebb közlött végrendelete alapján utóbb temérdek osztályos birtokos tulajdonát képezte.

. 1620—1630.

Majthényi György sajátkezű genealogiai följegyzései.

Hic jacet generosus dominus Casparus Thardy de Bozok, cum sua conjuge dulcissima Anna Baby et cum filiis ac nepotibus suis. Nam cum turcarum imperator Solimanus in Ungariam irruisset in anno dni 1541. et 43. Budam, Pestum, Strigonium, Albam Regalem, Pecium, Valponem. Soklosium, ac regiones duas (?) Baraniam et Somogium ut ferme totam partem Ungariae occupavit et devastavit. ex quibus multi ex magnatibus ac potioribus nobilibus profligati et expulsi sunt. ex iis fuit unus iste Gasparus Thardy, quis coactus est. cum nonnullis nobilibus ex suis bonis Bozokianis et aliis ex regione Somogy aufugere una cum sua sorore Ursula et in istis partibus (*így*) pervenire. Erat tum temporis in Ungaria ex pocioribus proceribus unus. Franciscus, quis ex cognomento Niary dictus, qui deinde totam familiam Nyarianam restauravit, valde strenuus et heroicissimus miles generalis capitaneus Cis Danubianarum, Ferdinando regi Ungariae

adeo sincerus ac fidissimus erat — -- (*Itt egy hosszú historiai passus János királyról sat. de kitörölve; érdekést nem tartalmaz.*) Quis cum ita se bene gerens uxorem duxit Annam filiam magci dni Antonii Korlathkeőy de Bucsán, ad quem postea pervenerunt arces Berencs et Korlathkeő pro fidelibus servitiis et alia bona recuperavit, generalis capitaneus factus est. Nam cum anno 1542. per Joachinum Brandenburgii principem Pestum obsessum fuisset. ibi magnam gloriam et famam sibi obtinuit. Item anno 1544., cum inimicus circa fluvium Ipoly, usque ad Levam arcem depopulans, omnia devastaret, cum suis et reliquis ex Suran discedens in campo Zalka inimicum profligavit, ut pauci fuga elapsi sunt.

Item cum saxonicum bellum fuisset, eo tempore etiam magnos honores sibi obtinuit. Cum autem memoratus Casparus Thardy ab inimicis expulsus fuisset ad splem ac magcum Franciscum Niary de Bedegh perveniens, nam ille ex sorore illius nepos erat, per octo annos remoratus est. Idem Nyary cum in gravi aetate esset, in morbum incidit et quoniam liberos (*így*) carebat, in testamento bona omnia ex sororibus suis nepoti Casparo Thardy et viduae Dienes Porkolabné ac ceteris consanguineis familiae Nyarianae, coram capitulo Strig. reliquit. Obdormivit anno 1551., in Szenicze sepultus est. Arx Berenchiana ad duas partes divisa est: una familiae Niary, altera vero Casparo Thardy et sorori Ursulae ac viduae Dionisii Castellani Dienes Porkolabné vocatae, qua etiam germana soror Francisci Niary erat, nupta Laurentio Hedervary, tertia vice Leonhardo Amade. Ursulam autem Casparis sororem Bernardus litteratus Zichy duxit, ex qua genuit Andream, Joannem et filiam (*kihagyva s kitörölve sok, úgy látszik téves adatok*). Casparus Thardy duxit Annam filiam Gregorii Baby ex familia Oroszlánykeőyana, ex qua genuit Stephanum et Magdalenam. Secunda vice Annam Kavassy. ex qua genuit Joannem. Magdalenam duxit Ladislaus Lypchey anno 1568. Iste genuit ex illa Joannem et Annam. postea moriens Lypchey Magdalena inivit matrimonium cum Ladislao Majtheny an. 1573.

Casparus Thardy agens annos 70 obdormivit an. 1576. Filius vero Stephanus maior natu ante aliquot annos duxit Annam filiam Balthasaris Zsembery, ex qua genuit Baldasarem et Stephanum, post obitum uxoris Annae Sembery duxit Saram Nyary, viduam Thomae Pálffy. Balthasar obiit 1599., ultimus Stephanus 1600. circa finem Decembris.

Ita defecit familia Thardyana masculini sexus, quorum corpora et ossa usque in hodiernum diem hic in Bucsaniensi templo quiescunt, quibus Deus det vitam aeternam.

Itaque nepos Geor. Maithény epitaphium curari fecit pro aeterna memoria, quoniam et filius illius Gabriel ibidem in Domino quiescunt, anno 1615.

1630. ápr. 21.

Majthényi Mihály Majthényi György nagybátyjának.

Generose domine et frater mihi observandissimi, servitiorum meorum paratissima praemissa commendatione.

Jelenti Majthény János uram bátyám,¹⁾ hogy kgd azt izente volna ő kgnek, hogy Thurné asszonyommal az köztünk való dolgot elvégezze, melyet ha megcselekednék kgd, igen dicséretes volna, mentsen meg minket is az költségtől; az bizony dolog penig, ha az jó néném veszekedik velünk, csak az Uristen békességet adjon, hogy mind Szúk, Zavar nélkül hamar elleszen. Ha kgd megalkoszik vele, mi minnyájan akarjuk, legyen az jó szeretet inkább közöttünk és őtet is inkább oltalmazzuk másoktól és hadd hányja ki inkább az zálogosokat mi erőnkől s birja maga fiával és maradékával, salva nobis successione immediata utraque penitus decedente permanente. Az alku penig talán ilyen formán lehetne: birja ő Zukot és Zavart usque ad defectum és a kinél mi vagyon zálogban, váltsa ki; csak én nálam is vagyon 6 ház jobbágyra való autenticum ... .. ítélem in flor. hetven és nem több. Vizkeletit Babolcsaival communibus nostris fatigiis hányja ki pörrel és nekünk mind az két faluban pro successione engedjen egy-egy sessiót. Az mi az prókátorát Püspöky uramat illeti, az jámbor főember ... .. Czifer dolgában is jó fautorunk s más dolgunkban is szolgálhat, nem méltó ... .. mi is háladatlanságképpen denegalnánk az két inscribált sessióra az consensust; ez alatt penig kgnek mint öreg atyánkfának (*György volt a senior a családban*) mi tetszik, lássa és adja értésünkre, erre uram mi minnyájan készek leszünk.

Azon is kérem kgdet, írja meg, mint kötötte kgd az maga biztricséni jobbágyát Wyfalusynak, mert ők a mellett mind malmon, határon kapdosnak, én valamikor kgd kívánja, kgdnek esmég kieresztem, ők uram a zálog mellett proprietást vindicalnak magoknak.

De caetero G. D. Vram foeliciter valere cupio. Ex Noak 21. Aprilis. anno 1630.

G. D. Vestrae

frater ad serviendum paratus

M. Maytheny.

Külczim: Generoso domino Georgio Maytheny de Kesselleőkeő, domino et fratri mihi observandissimo.

(Sajátkezű.)

¹⁾ Ez Ákosnak fia, vagy unokája lehetett.

1631. okt. 11.

Super emaritatione relictæ dni Gabrielis Maitiny et contentatione dotis.

Mi kesseleőkeői Maytheny György, néhai nemzetes kesseleőkeői Maytheny Gábor uram fiának Maytheny Sigmondnak tutora és curatora és Anna Mária Dóczy de Nagy Luchia, az följül megnevezett Maytheny Gábor uram özvegye, valljuk ez levelünk rendiben, mivelhogy immár Isten akaratjából én Anna Mária Dóczy a nemzetes és vitézlő Kosztolany Mihály uramnak jövendőbeli házasságra eljegyeztettem és minek előtte azon idvezült uramnak nevét megváltoztattam volna, az jószágban dotalista lévén, ilyen következendő atyafiképpen végeztünk egymással:

Elsőben, minden nemő praetensióinkat, az mi lehetnének ratione quorumcunque negotiorum et quovis nominis vocabulo vocitatorum, mind két részről leszállítván és semmiben mulatván, vettem pro dote integra, mely kétszáz forintra extendáltatott volna, in paratis másfélszáz forintot, az ötven forintját pedig deputáltam fiamnak Maytheny Sigmondnak egy pusztának itt Novákon kiváltására, az kit Maytheny Mihály uramnak vettem volt zálogban ötven forintban, kiről többre levele nincsen az ötven forintnál; annak fölötte az halastónak kiváltására is deputáltam tizenkét szapu buzát, mely halastót is tizenkét szapu buzán eresztettem volt zálagban Maytheny Mihály uramnak, kiről semmi levele nincsen; item itt Novákon az Chaczkot (*így*), kit én magam saját pénzével váltottam volt ki Maytheny János uramtúl, azt is Maytheny Mihály uramnak bocsátottam volt hatvanhat forintban zálagban; erre is hatvanhat forintig levele vagyon. Item egy rézkádat adtam volt kölcsön Maytheny Mihály uramnak, melyet ő kglme tartozik vissza adni a fiamnak avagy curatorának, mivelhogy emberségére fogadta. Item az sörfőző vasfazekat is ő kglmének Mayteny György uramnak az curatornak kezéhez assig-náltam. Annak fölötte az fiamhoz való anyai szeretetemből majorságára adtam hat borjas tehenet s hét borjut és hat disznót. Az jószágot pedig mindjárást per manus bocsátom a fiamnak és curatorának ilyen conditióval, hogy az menyegző lakodalmáig itt az nemes curián mégis residentiam legyen és Maytheny György uram tűzre való elegendő fát hordasson az szegény emberekkel és a zsellérekkel fát vágasson s fűtessen kemenczéket számomra. Az menyegző lakodalma felől pedig így végeztünk magunk között, hogy én is Maytheny György az följül megnevezett Maytheny Sigmond tutora és curatora, ha az octava elmulnék, tartozom Advent előtt való vasárnap

Dóczy Anna Mária aszonynak tisztességes ebédet szolgáltatni. hol penig az Octava el nem múlték, Vizkeresztnap után való első vasárnap mindjárást tartozom praestálni; hoc per expresse declarato, ha valamely fél ezt az végezést nem akarná megállani. maradjon az megálló fél ellen kétszáz forinton, mely kétszáz forintot az megálló fél az meg nem álló félen csak egy szolgabírája és esküdtje által Nitravármegyének saltem vigore praesentium penes commissionem dni vicecomitis megvehesse, omnibus juridicis remediis abscissis. Kinek nagyobb bizonyosságára adtunk magunk között ez kezünk írásával és pecsétinkkel megerősítettett levelünket ezek az személyek előtt. Datum in Novák die undecima mensis Octobris, anno Dni 1631..

G. Maithény s. k. Anna Maria Doczy de N. Lucza s. k.

Coram me Christoforo Maitini s. k.

Coram me Bartholomaeo Majtini de Keseleőkeő s. k.

Coram me Joanne Laszloffy de Illava s. k.

Me quoque Caspare Kosztolányi s. k.

Mindannyinak szépen lenyomott czimeres pecsétjével. Az egyik czímer G. K. bötükkal más czímert mutat.

1601—1632.

Majthény György sajátkezű jegyzete.

Az két árvát mikor Vizkelethy ... .. (kiszakadt) magával anno 1601. die Aprilis 26. készpénzt rendelt volt készpénzt fl. 150, buzát cub. 40, bort akó 25. Ebben az költségben egyebet nem adtak készpénzt fl. 35, buzát cub ... ..

Hogy először hozzám vettem az árvákat Pereszlént, az dajkának adtam fl. 4, azután esmég adtam az dajkának fl. 1. esmég fl. 6, buzával össze. Az dajkának esmég fejeléstül d. 50, czipellőst d. 40. Az paedagogusának adtam esztendeig fl. 12, esmég peadagogusának adtam dolmánt, nadrágot, mentét, 4 czipellőst. Esmég más esztendőre az paedagogusának fl. 12, esmég ruha, 4 czipelő. Az gyermekeknek csináltattam két esztendőben 3 dolmánt, 3 nadrágot, 2 mentét. két uj papucsot, 8 pár czipellőst, két béllést, adtam fl. 5. Az árváknak vettem volt tavaly egy hordó bort 10 akóst, akóját vettem 3 fl. d. 55 pénzen; adtam esmég süveget 6 magyar süveget d. per 16. Az inasnak is adtam két izben dolmánt, nadrágot, sarut, czipellőst párt 4.

Hogy az leveleket kiváltottam, adtam az árvákért fl. 50, d. 75.

Esmég más levéltül adtam ugyanazon mesternek fl. 1, d. 25.

Taval Thardiné hogy mandatumot hozott reánk az árvákra fl. 18.

Hogy káptalannal bizonságot szedtem, az árvákra költöttem fl. 120.

E farsangban költöttem az árvákra hogy Posonban mentem locumt. fl.

Az árvákért adtam Lukács deáknak 5 méczbuzát, 6 fl. érő ezüst mívet. E bőjtben gyűléskor költöttem fl. 10, d. 50.

Esmég mandatomért adtam, esmég káp. levélért fl. 6.

Két esztendeig s magokal (?) tartottam, azt immár kgl-medre hagyom, mennyi költség elkölt legyen, vessük meg ... .. (kiszakadt) ... .. juniustól fogva 1602 ... ..

... .. levél váltsága fl. 51. Karmazin papucs kapczás-tul fl. 1, d. 50. Egy saja dolmányért fl. 3, egy czipellőst d. 35, egy nadrág sája fl. 1, d. 75. esmég egy csizmazin nadrág fl. 2, hogy tavaly Bécsben küldtem 25. Novembris, adtam fl. 50, esmég 16 fl., esmég másszor küldtem fl. 60, az uton költöttem 12 frt, hogy bizonságot szedtem fl. 12, egy puskát 8 fl. adtam az királyi embernek. Hogy tavaly Tardiné mandatomot hozott reánk költöttem fl. 10, Lukács deáknak adtam Gáborét (így) 5 mécz buzát 5 fl. E farsangban Posonban locumtenens uramnál voltam. Gáborra költöttem fl. 6. Mandatomért, káptalan levélért fl. 2. Kegyelmedért is adtam tavaly fl. 51.

Annak felette harmadszor is Tardiné asszonyom reánk gyűtt, akkor is mennyi sok költségöm volt, mikor Ágoston deákot Prágában küldtük. mennyi pénzt költségre, az levelek váltságáért, Miklós uram bizonságom. Egy nehányszor Turzó uramhoz mentem, mikor Ungvárban lakott és onayd egynihányszor a székbén, mikor az császár protectionálisát mutattam hogy Tardiné ellen megoltalmazzon bennünket, mikor Bosnyák uram az ürményi szőlők ... .. száz lóval és a szőlőket ... .. seket is vagdalták akkori ... .. mikor protestáltam ... ..

Kívül: Consignatio ... .. Georgii Maiti(nyi) ... ..
... .. orphanis (így) Gabrielis et Michaelis Maitiny ... ..

NB. Úgy látszik, hogy M. László halála után fia György, öcsését Gábort és bátyjának, a proscibált Imrének ifjabb fiát Mihályt együtt neveltette.

1633. jun. 9.

Majthényi György báró Szunyogh Gáspárnak.

Spectabilis ac magnifice domine affinis observandissime, salutem et servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Mivelhogy az szt. Iván napi terminus elközelget, fiamat Ferkót meg Sleziában kellett expediálnom, kgdet kérem,

parancsoltassa meg az jobbágyainak, kik Leskón laknak, ugyanint Voyvodának és Korcsomárosnak, hadd adják meg az én pénzemet, mert e minap 3 frt többet nem adtak, még 21 frt és 25 den. tartoznak, hadd adják meg a fiamnak. Én e minap a temetésre igen vártam hogy eljön kgd, de nem jöve el, szeretettel láttam volna kgdet, szegény megholt feleségemnek egy atyafia volt ott Thurzóné asszonyom, hanem egyebek voltak ... .. mindazáltal kgd én nekem parancsoljon, szeretettel szolgállok kgdnek. Ezeknek utána az Ursten sokáig éltesse kgdet. Datum Bucsan die 9. Junii, 1633.

S. ac M. D. V.

... ..

(Báró Majthényi György ösmert aláírása.)

Külczim: Spectabili ac magnifico domino Casparo Suniogh de Jeszenicz, libero baroni in Budetin et Beczko, dno affini observandissimo.

1633. o k t. 18 körül.

Ifjabb Majthény György apjának idős Majthény György bárónak.

Magnifice dne parens et fautor confidentissime, servitiorum addictissimam commendationem.

Én Istennek az ü akaratiából jó egészségben érkeztem Kis-Martonban és az állapotom es felicibus auspiciis procedált; módomban találkozáskor az írásban, kgdnek azt írhatom, hogy jó egészségen vagyok, az ur ő nga circa ultimum praesentis mensis Octobris bizonyosan föligyekezik Bicsére és extraordinariát szolgáltat Nagy-Szombatban valami ideig, azért ha valami ollyas mostani pörünk volna, nem ártana hozzá készülni, mivel e télen bicsi jószágában akar telelni ő nga. Az Jakabnak akarnám ha megírná kgd, mikorra jühet hozzám, az másik héten bizonyosan arra felé megyünk, talám betérek ennihány jó akaró barátimmal. Kgdet kérem, egy pár kést csináltasson kgd Révay András uram számára, az nevit pedig reá irassa kgd, igen jó akaró uram ü kglme. Nádasdy Pál uram 15 praesentis mensis kirugaszkodék ez világból, pénteken reggel megbetegedett, szombaton délután két órakor meghala. Az ott-honvalókat Isten éltesse kgddel egyetemben. Raptim ex Kis-Marton. Hogy illyen szép papiroson irtam ez enihány szómat, nem másnak, hanem papirosom fogyatkozásának és hamar írásomnak tulajdonítsa kgd. Feria sancti Lucae 1633.

M. Dnis V.

servitor et filius paratissimus

G. Maithiny junior, m. p.

Külczim: Magco dno Georgio Maithiny de Kesselleőkeő etc. dno parenti confid.
Bucsán.

Az író ekkor a nádor udvarában volt alkalmazva.

1634. j a n. 27.

Ngos báró Majthényi György fiának Ferencznek.

Köszönetemnek utána jó fiam, Istentül jó egészséget kívánok. Fölötte igen csudálkozom rajtad jó fiam, hogy ily keszen (*talán későn?*) jársz, jól tudod, hogy az gyűlés előttünk, immár a szállás osztók is kin vannak, én is elküldöttem, hogy én nekem is szerezzenek. Az én nem jó akaróim a kropot (*így?*) megosztani akarják, a tisztartónak irtanak, hogy el is foglalja, én megirtam, hogy azt ne cselekedje; immár nem tudom mint leszen, én vagy akarom, vagy nem, de el kell túllök válnom, és mindeneket felosztatnom, osztán azt miveljék, az mit szintén akarnak. Gyurkónak is irtam, hogy a Marton dalibojára (*így*) siessen. Én Zuzkát Trstianskinénak adom, hadd tartsa, én nálam itthon nem lehet.

Az posztót én nekem és az süvegre való nyustot vedd meg jó fiam és paraszt paplont és egy fekete selyem övet én nekem. Imrének is egy kardot, a ki ezüstös leszen, vedd meg; osztán az gyűlésre való költséget is hozz, tudod, én nekem nincsen most, valamennyi pénzem volt, gyermekekre és szolgálaimra, ruházatjokra mind kiadtam.

Az lakodalom a Martone (*így*) 5. die Februarii leszen, akkorra nehezen jöhetsz meg. Semmi dolmányom, sem mentém nincsen, sem övem is, itt sohul feketét nem találni, ollyat vétess, aminemüt én neked adtam, olly széles és hosszú legyen, csakhogy fekete legyen. Én eleget hallottam avval a főemberrel az te dolgoz felől, azt mondja, hogy immár el is indította, és annak a grófnak szót is adott, hogy beszéljen avval az özvegy asszonynyal az te dolgoz felől.

Rövid az gyűlési nap mikor csinálják meg, hamar siess haza jöni; fekete selymet varrani valót és gombokat is vétess, ott tudom igen olcsó, mert itt szörnyű drága. Isten hozzon meg jó egészségben.

Datum Bucsán 27. die Januari, anno Dni 1634.

Az te szerelmes atyád

G. Maithiny, m. p.

P. S. Az bort a uiassal (*így*) igen iszod, azt mondja Horváth János, hogy az ő (*kiszakadt*) egfiadzott és a bor is meg ... .. assodott.

Külczim: Magnifico Francisco Maithiny de Kesselleőkeő s. c. r. maiestatis dapifero et aulae familiari, filio meo dilectissimo.

Cito.

Lehota.

Más kézzel: Exhibitae 10. Februarii, an. 1634.

(Nagy czímeres pecsét az új czímerrel, rajta körirat: Liber Baro Georgius Majthiny.)

1634.

Consignatio,

Néhai tekéntetes és nagyságos gróf Forgách Sigmond uramnak atyjától maradott és osztály szerént néki jutott res mobilisiról in anno 1634 Tavarnokon.

Ezöst mű száma:

Egy öreg mosdó medenczéstől, ezöst pogány pénzekkel rakott.

Más ezöst mosdó medenczéstől.

Egy öreg borhordó kanna födelestől.

Egy ezöst korsó merő aranyozott.

Egy czifrás fedelő aranyos kupa.

Egy öreg aranyos kupa födél nélkül.

Egy kisebb födeles aranyos kupa.

Egy körnely (*így*) formára aranyos kupa födelestől.

Három széles aranyos kupa.

Egy törött lábu aranyos kupa födeles.

Egy kis aranyos poharocska födeletlen.

Egy kis födeles kupa.

Tizenkét ezöst kalán.

Tizenkét ezöst vidla.

Egy aranyos csésze.

Egy öreg aranyos pohár födelestől.

Két ezöst nyelő kés.

Egy kis kristályos aranyos vidla.

Két merő aranyozott csésze,

Tizenkét ezöst csésze. gyömolcs alá való. Négyjének eper forma cifra ezösti (*így?*)

Egy öreg ezöst sótartó.

Másik egy spanyor sótartó, hat korsóval és födelével együtt.

Két kis ezöst tikmonytartó.

Három ezöst gyertyatartó, és egy ezöst hamvevő.

Huszonhat ezöst tányér.

Tizennégy ezöst tál egyben járó, de az ketteje öreg.

Más forma ezöst tálok. kinek az háрма kisebb, tizenhat.

Huszonnégy óntáll.

Huszonnégy óntányér.

Egy merő arany kard türkissel rakott.

Másik portai formára ezüst kard, merő aranyozott.

Egy vörös bársonyos igen sőrőn aranyozott, boglárokkal igen sőrőn, türkisekkel és egyéb kövekkel rakott pallos.

Másik pallos, az is vörös bársonyos hövelyő, portai formára csinált, türkisekkel rakott.

Egy ezüst bogláros ezüstös pallos.

Egy ezüstös hövelyő aranyozott hegyestőr vörös bársonyos.

Egy négyszegő bogláros aranyos lóra való szerszám és kivert kék atlaczra levegög (*így*) rajta fékagy, szögyellő, farmatring.

Egy aranyos gomba boncsok.

Egy pár ezüst aranyozott kengyelvas.

Más régi forma széles ezüstös aranyozott teltokos (?) fékagy és szögyellő.

Egy portai formára merő aranyozott fékagy és szögyellő.

Egy lóra való szerszám tő ... zöt portai formán, vörös bársonyon fékagy, szögyellő és farmatring kettő, fék.

Egy öreg arany gomb, hét vénket (*így*) gyémánt benne.

Egy pellikán föggő, kiben egy öreg gyémánt, egy öreg kék zafir és más apró gyémánt van benne.

Egy ezüstben foglalt työkör (tükör?)

Egy öreg termés rubint.

Egy ezüst kell patinástul, minden apparamentum egy ládában.

Egy hebanum láda. kiben ezüst porozó és kalamaris vagon.

Item:

Egy zöldbársuny scofiom aranynyal varrott czafrag.

Egy bársony scofiom aranynyal varrott czafrag.

Egy megszénő atlaczon varrott scofiom czafrag.

Egy szederjes atlaczon varrott czafrag.

Egy szederjes granáton scofiom aranynyal varrott tatár nyeregre való czafrag.

Egy vörös bársony szablya tarsoly scofiom aranynyal varrott.

Egy vörös bársony scofiomos loding.

Egy loding szíj portai formára csinált merő aranyozott.

Egy ezüstös nyereg.

Egy vörös bársony suba nyusttal bélelt.

Egy vörös skarlát fölső ruha, hejuz mállal bélelt.

Egy vörös atlacz mente, vont aranynyal bélelt, söröven (*így*) arany gombokkal.

Egy vörös skarlát mente fekete gubás bársonnyal bélelt, skofium arany gombokkal.

Tizenhat darab flandriai kárpit.

Tizennégy öreg aranyos bőr kárpit.

Kilencz nagy öreg déván szőnyeg.

Tizennégy darab bécsi kárpit.

Item:

Egy öreg fias rakott láda, kiben az jószággrúl való levelek vadnak, ugmint szent-mártoni, garami, szalánczi, aszalai jószággról való levelek.

Vannak ezeken kivől is több res mobilisek, a kiket még gróf Forgách Sigmond osztály szerént kezéhez vett, a mint a maga keze irásával irt és subscribált s pecsétjével pecsételt lajstromból ki fog tetszeni.

Lecta per prothonotarium, m. p.

Kívül: Az őstől maradott res mobilis specificatiója Forgách Sigmondné aszonyomnak, az certificatoriában includált.

(XVII-ik századbeli másolat után.)

1635. a u g. 28.

Super restaurationem superioris arcis Kesseleőkeő.

Én Maithiny György vallom az én levelemnek rendiben az kiknek illik, hogy alkudtam meg az én öcsémmel az nemzetes és vitézlő kesseleőkeői Maithiny Berta urammal, az nemes és nemzetes Nitravármegyének főnotariusával ekképen: Az minemő transactionk volt 1612. esztendőben mi közöttünk s minthogy az fölső kesselleőkeői várbeli rész az ő kglme atyjának bátyámnak, Istenben elnyugodott Imre uramnak jutott, azon megnevezett várbeli részt csak egyedül ő maga Berta uram saját maga költségével építette meg; mivelhogy én és az én öcsém Sigmond, Istenben elnyugodott Maithiny Gábor uramnak öcsémnek a fia, pro restauratione tartoztunk volna refundalni azt a részt a transactio szerint, mind az két részről hatszáz magyar forintban végeztünk el, mely summával ő kglmét contentáltam, én magamért Szebedrázson két puszta helyt adtam zálagban, hogy ő kglme háromszáz forintban birja és mikoron én vagy az maradékim leteszem az ő kglmének az háromszáz forintot, tartozik de facto megereszteni én nekem vagy az én gyermekimnek. Az én öcsém Sigmond részét, mint-hogy én tutora lévén, penig Novákon az puszta öreg halastót engedtem ő kglmének birnia háromszáz forintban, oly conditionnal, hogy vagy én, vagy az árva Sigmond öcsém letévén ő kglmének az háromszáz forintot tartozzék az tót is kézhez

ereszteni. Minek bizonyosságára pecsétemmel és kezem irásával megerősítettem. Actum in Novak 28. die Augusti, anno 1635.

G. Maithiny s. k.

Coram me Christophoro Maitini.

(Fényes, három mezőre osztott czímerrel [az új bárósággal járó.]

1637. jul. 31.

Báró idősb Majthényi György nemzetes Majthényi Mihály kamarai consiliariusnak.

Generose dne et frater observandissime, salutem et servitiorum paratissimam commendationem.

Megadák az kgd levelét, melyben azt írja kgd, hogy egy berencsi ur atyafitul értette volna kgd, hogy az berencsi közös és mindnyájunkat egyaránt illető ide hátra maradt jószágocskát fel akarnánk osztani és hogy nem ártott volna, hogy kgdet is tudósítottam volna azon osztály felől. Szerető öcsém uram, abban az jó osztályban még annyit sem tudok mint kgd, és csak szándékomban sincs, hogy én mostanság Berencs alá menjek, jól lehet nem bántam volna, ha ezelőtt két esztendővel es fölosztották volna, de most ha az atyafiak fölmennek, úgy gondolom, csak az tisztartó három esztendőről való számadására mennek, más az, hogy fölbomlott régen az berencsi atyafiak között az az régi jó atyafiui szokás, hogy egy öreg atyafi mindenkor közettek lévén, az tartozott minden aféle gondviseléssel, de mostanság senki közöttünk nem lévén, az ki aféle dologról más atyafiat certificarla, hanem csak nem quisque pro se és commune bonum gondviselés nélkül marad. Írja kgd azt es, hogy ha megleszen az az osztály (mivel kgd ő flge dolgaiban expeditus, magáét es abban hagyni kényszerítették), én vegyem ki az Lipcsey részt, és az Maitini részt es. Jó öcsém uram, csudálom, hogy kgd az Maitiny részt es közbe számlálni akarja, az ki én nekem in meam ratam portionem cedált cum omnibus suis pertinentiis, az kihez sem kgnek sem árváknak semmi közi; az mi az másik részt illeti, ha ugyan meglenne az jó osztály, az igazán megmarad és mennyi része leszen kgdnek benne, abban nem fraudáltathatik kgd sem penig az árvák, az melly osztályról hogy levelet ne vegyek sem penig az kgtek onusát, ahoz közömet (*ügy*) nem ártom, mert tudom es, hogy semmi levél nem köll közöttünk, az ki oly nagy authenticus volna, hanem limitando in sex coaequales et condignas portiones minden ember magáéhoz hozzá nyúl a mennyi közi leszen hozzá. Nagymihályné ... .. ennyihánszor irt reám, hogy kgd az cziferi jószágot ki akarja venni keziből és mivel én átalam kgd ... .. al lött akkor az dolog, most es ha egyéb nem lehet benne,

én átalam legyen; hogy es vagyon jó öcsém uram, hogy kgd ő kglmének irkál s én nekem semmit, egyszer özent volt kgd Benedek diáktúl s abban hagyta kgd, ha ugy köll lenni, az én hirem és akaratom néköl azt kgd ki nem veheti keziből, hanem ezen dolgot unanimiter köll eligazítanonk; ha én az magam és az árva (?) portiójának szerit nem tehetem (az kit hogy közöttünk elosszuk, igen-igen szükséges és nem es lehet a néköl) inkább akarom, hogy közöleb való atyafinál legyen és nem (es tiltom?) kgdtül. Kgdet kérem, egy szökött jobbágyom vagyon Galgóczon Vida nevő, kgd régi ajánlása szerint adassa ki, mert szökött emberem, kgdnek megszolgálom, és én nekem ... .. szolgálhatván, ne szörözzen költséget, mert kéntelen líszen szolgabíróval keresnem; kgdnek én es más dologban igyekezem szolgálni. Kgtül jó választ várván, Isten éltesse kgdet. Raptim Bucsán ultima Julii, 1637.

Grosae dnis Vrae

servitor et frater paratissimus
Georgius Maithiny, senior.

Külczim: Generoso domino Michaeli Maithiny de Kesselőkő, sacrae. caesareae regiaeque mattis camerae Posoniensis consiliario etc. dno fratri observandmo.

(Czímeres pecsét.)

1637. nov. 10.

Anno 1637. die 10. Novembris. Numerus pecuniae. paraphernalium et aliarum rerum utensilium, quam generosa dña Elisabeth Thatos generosi dni piaie memoriae defuncti Bartholomei Maytheny relictá in maximis constituta morbi angustiis, spontanea ducta voluntate in praesentia generosorum dñorum Bernardi, Christophori, Andreae, Nicolai Maytheny, ac Andreae Schorman plebani Novakiensis in futuram suorum haeredum cautelam consignari ac inventari curavit.

1. Négy zacskóban való tallér nro ezer ötszáz.
2. Egy zacskóban való arany nro hatszáz.
3. Apró pénz egy zacskóban nro fl. 100.
4. Egy függő.
5. Egy arany láncz, 50 arany nyomó.
6. Egy arany láncz, 10 arany nyomó.
7. Egy arany perecz.
8. Más arany perecz, mellyet Maythény Kristóf uram zálogba adott in fl. 12.
9. Egy arany gyűrő, kiben két rubint van.
10. Más fekete tafottába való függő, kiben hét cseh diémant van.
11. Harmadik türkissel héttel s egy rubinttal rakott gyűrő.

12. Negyedik türkiz gyűrű.
13. Ötödik rubint gyűrű.
14. Hatodik árva kő gyűrű.
15. Hetedik gyűrű, kiben kereskörül diemant van.
16. Nyolczadik, kiben türkiz kő van.
17. Kilenczedik, kiben az kő aranyszín módjára van.
18. Tizedik egy kis hegyes diemant gyűrű.
19. Tizenegyedik koszoru arany gyűrű.
20. Tizenkettődik Maythény Jánosnál van Nagyszombatban, sárga szaffér gyűrű.
21. Két vagiot tő (*így*) ezüstös aranyos.
22. Egy fedeles aranyos kupa.
23. Második aranyos kupa fődél nélkül.
24. Harmadik aranyos kis kupa fődél nélkül.
25. Negyedik aranyos kupa egyben járó.
26. Ötödik aranyos kis kupa födeles.
27. Hatodik aranyos kupa födeles virágos.
28. Hetedik, aranyas gálya.
29. Nyolczadik kis aranyos kupa fődél nélkül.
30. Kilenczedik, leánzó kupa aranyos.
31. Tizedik, aranyos mozsár formára pohár.
32. Tizenegyedik, aranyos kannácska.
33. Tizenkettődik egy csészés ezüst kannácska.
34. Egy csészés ezüst pohár.
35. Fél csészés ezüst pohár.
36. Második fél csészés ezüst pohár.
37. Harmadik kicsin ezüst pohár.
38. Negyedik kis ezüst pohár.
39. Két ezüstös habos pohár.
40. Nyolcz ezüst egybenjáró pohár.
41. Két aranyas sőtartó.
42. Tizenkét aranyazott nyelő kanál.
43. Tizenkét fejer ezüst kanál.
44. Tíz aranyozott kanál.
45. Kilencz fejer nyelő kanál.
46. Három törött kanál.
47. Egy aranyos pártaő merő.
48. Más aranyas párthaő hasonló.
49. Harmadik aranyas pártaő.
50. Negyedik ezüstös párthaő aranyos.
51. Ötödik ezüstös aranyos pártaő.
52. Hatodik aranyos keskeny vkony ő.
53. Hetedik fekete bársony aranyos ezüstös párthaő.
54. Nyolczadik ezüstös lánczos ő.
55. Kilenczedik ezüstös lánczos ő, hasonló hozzá.

56. Czafragra való ezüst pillogó nro 64.
57. Czaffragra való aranyos pillogó nro 20.
58. Egy ezüst késnek való hüvely.
59. Egy aranyos verő óra.
60. Más nyakra való kicsin verő óra,
61. Egy aranyos Agnus Dei.
62. Egy zöld czapahüvelyü portai módon aranyas kard.
63. Második bogláros aranyos kard.
64. Harmadik bogláros aranyos kard hasonló.
65. Negyedik portai módra fehér ezüst kard.
66. Ötödik portai módra hasonló hozzá ezüst kard.
67. Hatodik portai módra aranyos pallos.
68. Hetedik ezüstös fehér hosszú hegyes tör.
69. Nyolczadik Maytheny Jánosnál Nagy-Szombatban
ezüst pallos.
70. Két fehér skarlát szőnyeg.
71. Két veres szőnyeg.
72. Három viselt szőnyeg és egy tarka.

Második láda.

73. Nyest egész nro 7.
74. Egy veres atlacz királyszínő prémes szoknya.
75. Második fekete prémes szoknya.
76. Egy királyszínő szoknya.
77. Egy kamuka szoknya, arany galonnal prémezett.
78. Egy fekete bársony kis suba gubás bársonnyal bélelt.
79. Más fekete bársony kis suba kék gubás bársonnyal
bélelt.
80. Egy vont ezüst korczovagy.
81. Slochpelczre való prém.
82. Egy virágos fekete taffota előkötő.¹⁾
89. Egy szőtt előkötő.
90. Egy veres reczés selyem ő.
91. Egy róka mállal bélelt mente.
92. Más, róka háttal bélelt zöld mente.
93. Harmadik csonka ujjó nyári kék granát mente
atlaczczal bélelt.
94. Egy veres dolmán.
95. Más zöld pásit színő dolmán.
96. Két pár karmasin sárga csizma.
97. Egy pár papucs.
98. Egy arany koronka, kin hét boglár van.

¹⁾ Itt a szám ugrik, mi azt mutatja, hogy a másoló a 83—88-ig levő tételeket kihagyta.

99. Egy gyöngyös pártha.
 100. Egy fekete táskában atyafiak levelei.

Harmadik láda:

Abroszvég nro 8. Házi vászony nro 5. Kendő keszkenyő vég nro 4. Asztal keszkenyő vég nro 2. Egy ágy környül való sopolát. Asztalra való abrosz nro 27. Ágyra való lepedő nro 22. Kendő hosszú keszkenyő nro 21. Vánkos héj nro 5. Kézbe való keszkenyő nro 4. Tarka vánkos héj nro 2. Egy vég vászon kék papirosban. Egy uj kamuka fekete palást dupla taffotával elől béllelt.

Hosszú puska várban nro 14. Pisztol nro 4. Azonkívül muskatér. Itt az háznál egy hosszú puska.

Lectum per prothonatarium m. p.

(Egykorú másolat.)

1637. nov. 18.

Testamentum Elisabethae condam Thatos relictæ egregiæ condam Bartholomei Mayteny.

Anno 1637. die 18. Novembris generosa domina Elisabeth Thatos generosi condam domini Bartholomei Maytheny relictæ vidua, in gravi existens ægritudine, sana mentis discretione, coram certis nobilibus personis ad se convocatis, nimirum generoso domino Chistophoro, Joanne, Nicolao Maytheny et plebano Novakiensi in testamenta sigillatim legavit.

Et omnium primo animam suam divinæ commendans tutelæ, corpus vero terræ (communi universorum mortalium matri) unde sumptum est committit.

Minthogy az én szerelmes uramot az néhai nemzetes és vitézlő Maithény Berthát Isten ő szent fölsége ez árnyék világból kiszóllította, látván ő kglme életében az én hívségemet és hozzá való szeretetemet, hagyott annyit, mint egy gyermekének, mind ingó bingó marhájából testamentumjába; látván én is, hogy Istennek nagy fogságában vagyok, nem akarom szegín gyermekimet úgy hadni, úgy azt az én részecskémből hagyok:

1. Istennek ő szent felségének tisztességére és böcsületére az nováki templomra fl. 40.
2. Egyházi embernek nováki plebánusnak fl. 20.
3. Az két leánkámnak Évának és Borkának az én részemmet ingó bingó marhámbul, ne legyen semmi közü az én fiamnak hozzája.
4. Ami fehér ruhám van, szokna, suba, az két leányom-

nak hagyom, de az kisebbiknek fejér ruhából nagyobb rész jusson.

5. Az örögbik leányomat Évát Nagy Mihályné asszonyomnak ajánlom, kérem mint igaz atyámfát, tekintse az Istent, az én árvámat vegye szárnya alá, szinte úgy tanítsa mint maga gyermekét.

6. Az Borkát Pálffy Jánosné asszonyomnak ő nagának ajánlom.

7. Egy bátyám van Thátos Miklós, látván körölem való forgódását, magának fl. 50, feleségének egy zöld posztó szoknát.

8. Az örög asszonynak Dórának, az ki nálam szolgál fl. 20.

9. Az két gyermeknek Laczkónak és Marinkának fl. 35. Annak felette Marinkának egy borjus tehenet.

10. Az Dóra leánkának Ossankának egy meddő tehenet.

11. Az kocsisnak és felajtárnak fizetések kívül tritici metretas 20. Szegín ödvezült uram vette volt szegín Miklósnak pénzit, az mi ide hátra van, kitetszik testamentumbul, azt is adják meg.

12. Az ssolt (*így*) festiket tunnáczkával együtt, a mely várban vagyon, az nováki templomra hagyom.

13. Maitheny Mihály uramot az főtutornak az egész Maitheny familiában való atyafiakkal, mind a három gyermeke-met Maithini Mihál uram gondviselése alá ajánlom.

Maitheny Bernát uramot, Maithiny Kristóf uramot, Maithini Farkas uramot, Maitheni János és András uraiméket, Maithini Miklóst és az nováki plébános uramot tutoroknak hagyom.

Bernardus Maiteny, s. k. Christophorus Maitini s. k.
(P. H.) (P. H.)

Nicolaus Maitheny s. k. Andr. Schorman parochus Novak. s. k.
(P. H.) (P. H.)

Kívül: Pro parte generosi domini Michaelis Majtheny.

Thatos Erzsébet férje Majthényi Bertalan, Mihálynak a későbbi kamaraelnök és bárónak idősb testvére s ama proscriptus Imrének fia, Nyitrávármegyének rendes jegyzője volt, java korában halt meg. Bertalannak unokája volt azon Gábor (incestuosus), aki birtokait úgy látszik unokatestvérével való házassága miatt elveszítette, de életét megmentette volt; a fiágának később magva szakadt.

1638. a u g. 4.

Gróf Eszterházy Miklós nádor ngos Majthényi Györgynek.

Magnifice ac generose domine amice nobis observande.

Fiunk gróf Eszterházy István, Istennek és az anyaszentegyháznak jó rendölése szörint, az mi engedelmünkből és

javallásunkból s az atyafiak jó tetszéséből is jegyzötte el magának jövendő házastársul gróf Thurzó Örsébet kisaszonyt, néhai gróf Thurzó Imre uram hajadon leányát, kiknek eleink régi jó és dicséretös szokásából tovább való megkötelezéseknek és lakodalmaknak is napját rendöltük bizonyos okokból ez jövő szent. Mihály havának 26. napját, úgy mint szent. Mihály nap előtt való vasárnapot itt Kis-Martomban. Kérjük annak okáért szeretettel kgedet, hogy az megnevezött napon és helyen több jóakaróink és atyánkfiai között legyen jelen kgd is azon vasárnap mindjárt délután, és más nap is hétfőn együtt maradván velünk. Kit nem csak jó neven veszünk kgdül, de igyeközünk meg is szolgálni. Tartsa meg Isten kgedet. In Kis-Marton 4. Augusti, 1638.

Mgcae ac gen. D. Vrae

amicus benevolus ad serviendum

Comes N. Eszterház, m. p.

Külczim: Magnifico domino Georgio Maitini seniori de Kesseleőkeő etc. amico nobis observ.

(Czímeres pecséttel.)

1640 körül.

Dotalitium Barbarae Pakay uxoris Michaeli Majthényi.

1. Praetium curiae Nezideriensis superinscriptum pago Jarndorf Evae Pervan legatae, per Michaellem Majthény venditae mgco dno Caspari Lippay pro fl. 2500.

2. Praetium curiae Bindem fl. 1700, hujus medietas cedit Evae Pervan idest fl. 870, patet venditio et abalienatio ejusdem ex recognitionalibus emptoris.

3. Pecunia gratiae Pakayana superinscripta possessioni memoratae Jarndorff, hujus quarta pars edit Evae Pervan, patet id ex testamento personalis Benedicti Pakay.

4. Pecunia curiae Papensis fl. 333 d. 33, levata per Michaellem Majthény pro Barbara Pakay, qua deficiente media pars cedit Evae Pervan fl. 166 d. 66.

5. Pecunia pro reoccupatione portionis Teteniensis deposita per dominam Sarkanianam et interessatos medio mgci dni Joannis Törös, hujus sexcentos florenos apud se detinuit Michael Majthény, horum sexcentorum medietas cedit Evae Pervan, recognoscit dnus Joanes Horváth (?).

6. Pecunia fl. 2500 pro litteris certis negotium Német-útvár tangentibus ex litteris condam haeredum Helenae Szlakovich exceptis per saepefatum Michaellem Majthény assumpta, hujus medietas Evae Pervan.

7. Praetium duarum vinearum in promontorio Posoniensi

venditarum per Michaellem Majthenyi pro fl. 300, cedit totum Evae Pervan.

8. Novem millia florenorum per Barbaram Pakay conquisitorum, horum media pars pro Eva Pervan.

9. Pro duabus vestibus muliebribus materia una ex atlacz veres karmazin, altera ex kamuka szederjes, ex cista rata Evae Pervan excepta per Michaellem Matheny et in suos usus adhibita; similiter ex cista ejusdem rata una kis suba ex fekete barson nova pro centum talleris, et una pártá pro frontispicio virginum aptata ex rubint boglaris ornata per Michaellem Majtheny excepta, data Benedicto Pakay, dum uxorem duxisset.

10. Universae res paraphernales Barbarae Pakay et maternae ac aviticae, bona item mobilia ac immobilia et jura possessionaria prae manibus relictæ Michaelis Majtheny existentia, ac per condam Michaellem Majtheny abalienata aliisque assignata.

Paraphernalium rerum series.

Szederjes terczenel arany csipkével prémezett váll.

Veres bársony jegy szoknya vállostul.

Tödőszinő tarka kamuka szoknya vállostul. Révaynének adta ezt és mást vett neki helyében fekete bársonyt.

Tafota szoknya.

Fekete bársony szoknya.

Királyszin virágos atlacz szoknya.

Arany csipkés tubin szoknya.

Zöld aranyos terczenel szoknya.

Testszín apró virágos atlacz szoknya.

Három bársony kis suba.

Fekete bársony palást heuzzal bélelt, jegyben hozott.

Más nyári fekete bársony arany csipkével prémezett palást.

Harmadik palást nesttorokkal bélelt, az eleje nestláb.

Negyedik bélelt kamuka palást, az eleje nestláb.

Egy nyakravaló, gyémántos ruzsás.

Egy fekete bárson bomes nesttel bélelt, apró arany csipkével prémezett.

Egy gyémántos arany bogláros lengyel söveg.

Más gyöngyes lengyel söveg.

Egy negyvennégy arany nyomó láncz szalma formára.

Ezt Majthény Gáspárnak adta el pénzen.

Más szegletes ő forma aranyláncz.

Harmadik négyrendes jegy (?) aranyláncz.

Két ezüst ő.

Egy zaffir gyűrő.

Más köröskörül gyémánttal rakott gyűrő.

Harmadik rubintos rózsás gyűrő.

Negyedik szegletes rózsás gyémántos gyűrő, jegyben adatott.

Ötödik zöld smaragd gyűrő.

Két superlát, egyik zöld, másik tarka tafota.

Harmincz gyócs és reczés lepedő.

Négy aranyos lepedő.

Harmincz abrosz.

Asztal keszkenő tizennégy tuczet.

Huszonnyócz kendő.

Két pár arany perecz, egyikét Majthény Gáspárnak adta el pénzen.

Két gyöngyös fejkötő.

Más rubintos aranybogláros fejkötő.

Egy párta aran bogláros és gyöngyes.

Más rubint bogláros párta.

Ezen kivül két apró gyöngygyel tűzött párta.

Harminczhárom gira ezüst mű.

Egy gyöngyláncz tizenhét renddel.

Egy zöld jaspis kupa földölestül.

Sörtés marha nr. 125. Szarvasmarha nr. 80. Ménes nr. 25.

Perván János ezüst szablaí, pallosi, hegyes tűrei, lóra való szerszámi, levelei és más ezüst míve, ruhái, jószágárul való levelei.

Anyai hét diván szőnyeg.

Szlakovith Ilona testamentomában beirt szablaák.

Egy kupa, az mely Majthény János(nál) volt zálogban, adatott Majthény Mihálynak in fl. 25, hatvanhárom latot nyomott és kivül belől aranyos volt.

Tiz esztendeig birta Pervan Éva jószágát ab anno 1641. usque ad annum 1651., annak az haszna.

Az Pakay Benedekkel való pörömben mennyit költött az Pervan Éva, az mely pörnek Matjheny Mihály volt az oka, mivel Pakay Borbálya részét, az mely ő nála volt, magának Pakaynak adta kezében, ezt kireke ... .. a mely miatt igen injuriatának találtatik annak az költségnek refusiója.

Két hasonló tartalmú jegyzék után, melyek egyikének czíme: Dotulitium Barbarae Pakay; másikének: Liquidida debita Evae Pervan.

NB. Ezen jegyzék könnyebb értelmezésére lásd a genealogiát

1640 körül.

Majthényi György genealogiai jegyzetei.

Casparus (Suniogh: *kitörülve, talán még nem használták e nevet*) de Jeszenicze vir gloria militari insignis ex anti-

quissima familia ac nobili genere ortus, tempore primi Mathiae regis Ungariae floruit ac in rebus militaribus strenue se gessit, in praeliis, irruptionibus ubique interfuit, ita ut ab eadem regia matte summam laudabilem memoriam sibi reliquit. Cumque capitaneus Tuhnensis ad Danubium a rege eligeretur ac sua majestas exercitum colligeret per litteras a rege vocitatus: Mi Caspare, inquit, vehementer te cupio, venias et quam citissime acceleres et in praelio mecum inter sis, quaeso; postquam cum hoste sua majestas proelium iniviset, victoriamque obtinuisset, tum Casparus ille de Jeszenicze strenue se defendit ac ubique, dum necessitas postularet, illico interfuit, non aliter tanquam ... .. Suniogh ... .. interfuit. In vexillo eiusdem Suniogh ... .. depicta fuit ... .. his enim de causis, qualiter et ... .. Suniogh ubique volat ac praeest, sic et Casparus, qui cathafractorum gravis armaturae equitum capitaneus erat, sedulo adfuit, quare a regia matte nomen sibi Suniog, id est ... .. obtinuit et insignia armales denuo litteras confirmavit, id est cathafractus miles, qui vexillum in manu gerens et Suniog volitans ubique depictus erat et ab illo tempore Casparus Suniogh de Jeszenicze (sicuti et successores, ut inferius deducetur) vocitatus est.

Postquam rex Mathias anno ab orbe condito 1485. Viennam obsedisset, Casparus quoque cum suis cohortibus semper interfuit, ac praeclaram virtutem suam (praesertim cum Viennam civitatem per deditionem occupavisset) demonstravit. Dum rex anno 1490. vita excessit, ac in locum eius Vladislaus suffectus esset, ipsum Vladislaum regem secutus est, ac in bellica virtute et militari se exercuit. Dein uxorem duxit viduam Georgii Bathnarsky, quae castrum Budetin ad Vagum fluvium tenebat, antea vero Paulus Kinisi possidebat, Casparus ille anno 1514. sibi obtinuit, qui filios duos nempe Moysem et Ladislaum genuit. Post obitum patris Moyses matrimonium coniunxit ac Raphaelis Podmaniczky sororem Saram, filiam Michaelis dicti de Podmanin ex Catharina olim Nicolai Tarczay filia progenitam. Ex qua genuit filios nimirum Raphaellem, Moysem, Michaellem, Ladislaum, Joannem, Georgium et Casparum, filias vero Salomenam, Elisabetham, Polexinam, Saram et Johannam.

Salomena nupta est Christophoro Maithin, ex qua ille genuit Raphaellem et Nicolaum, Elisabetha autem Gabrieli Maithiny nupta est, ex qua ille genuit Melchiorem et Saram, dein Francisci Radvánszky vice comiti Veterisoliensis conjugem, Polexina nupta est Joanni Pongracz, Sara est nupta Francisci Palugyay, Johanna vero Francisci Pongrácz, qui

similiter filium Franciscum reliquit. Ladislaus autem Moysis frater uxorem duxit, qui genuit filias duas Esteram et Barbaram. Estera nupta est Stephano Meczkey capitaneo Agriensi, sed cum per Amhat vezirum passam de Anatholia Agria obsessa fuisset an. 1552., tandem ipse cum socio suo Stephano Dobo militibusque strenue deffendisset, conservavissetque, barbarus ille soluta obsidione arx liberata est. Ipse Mecskey ad conjugem suam Budetinium (quam apud patrem Ladislaum reliquerat) proficiscendum statuerat, in itinere a nefariis quoddam latronibus suffocatus est. Cuius uxor dein Stephano Apony nupta est, ex qua genuit filios Ladislaum, Petrum, Paulum et Stephanum; Paulus inter reliquos fratres ad honores maximos pervenit, baronatum obtinuit, Mathiae et Ferdinandi 2-di consiliarius ac conservator coronae reg. Hung. fuit; filias vero Esteram et Susannam. Estera nupta est Stephano Bossányi, ex qua genuit Esteram Nicolai Forgach comitis Barsien., ac Levensis capitanei conjugem, Susanna vero nupta est Balthasaro Sembery, Barbara autem, Ladislai altera filia, nupta est Casparo Pongrácz de Óvár capitaneo Sakmariensi, ipse genuit filios Danielelem et Heremiam, filias vero Susannam Theodori Sirmiensis conjugem, Annam et Barbaram. Moysi vero antea dicti filii (excepto Joanne et Georgio) sine haerede defecerunt. Michael virtute militari clarus Gyulae sub Maximiliano 2-do stipendia sua meruit, ac certorum militum capitaneus fuit.

Dumque praesidium Gyula an. 1566. per Bertach passam vezirem obsessa fuisset, Vladislao Kerecsényi eiusdem loci capitaneo consentiente per deditionem occupavisset, tandem ille Michael interiit. Ladislaus ad mare peregrinans apud principem quendam in aula commorans, ab italo quodam ad certamen evocatus, pugna inivit, ac victoriam obtinuit, ubi Ladislaus ille ad honores maximos pervenit. Cumque in patriam revertere nititur tandem vita excessit. Georgius uxorem duxit sororem Christophori Kubinyi, ex qua genuit filium Moysem. Joannes autem in Italiam contendit, ubi in nonnullis locis peregrinavit, ita ut linguam italicam et latinam bene calleret. Cum ex Italia reverteretur, dein nupsit filiam Joannis Listy Angaletham anno 1578. 19. Januarii die; similiter et pater eius Georgius sororem Angalethae Sophiam nupsit, sed post aliquot dies Posonii (post unam hebdomadam in itinere Tyrnaviae) interiit, quam dein Stanislaus Orlik liber baro de Laziska in matrimonium coniunxit, ex qua genuit filios Johannem, Christophorum, Petrum, Andream, Nicolaum, Samuellem et Stanislaum.

Johannes autem Listius fuit Ferdinandi I-i cancellariae

secretarius, qui uxorem duxit Lucretiam, Nicolai a.-eppi Strig. sororem, ex qua genuit Joannem, Stephanum, Sophiam et Angaletham. Post mortem conjugis caes. reg. aulae cancellarius eppus Vesprim., dein Jauriensis obiit Pragae 1577. mense Januario, cuius viscera Pragae sepulta, cadavera vero Viennam delatum ac in templo s^{ti} Michaelis arch. in capella s^{ti} Colomanni summo honore reconditum est. Johannii (*így*) filius Johannes uxorem duxit ex familia Puchameana, ex qua genuit Rosinam uxorem senioris Stanislai Thurzó palatini, et Joannem, Christophorum; ex qua comes genuit filios Georgium, Stanislaum, Adamum et Michaelem, ac filiam Mariam.

Szölljünk immár az böcsületes matronának ájtatossága és nemzetsége felől, melyet előttünk az koporsóban halva feküve látunk. Ez volt az nagyságos jeszeniczei Suniog Anna Mária; az atyja volt János, Jánosnak az esmét az atyja volt Moyses. Moysesnek viszontag volt az atyja Gáspár, ki Jeszeniczéről származott, nem messze Beszterczétül, a Vág mellett, a honnaid ez ideig irattatja magát az a nemzetség. Ez volt amaz böcsületes hires nevezetes fő vitéz ember, a ki Mátyás király idejében élt, és azután László király idejében is tolnai főkapitány volt; midőn Kinisy Pál, tömösvári főkapitány megholt volna, Budetin vára az Vág mellett feleségére maradván, ment Hatnansky Györgyhöz, az is nem sok idő múlva ez világból kimulván, meg harmadszor ment férjhez ehez a böcsületes vitéz jeszeniczei Suniogh Gáspárhoz; úgy obtineálta magának Budetin várát, noha László királytul Pongrácz Miklós megkérte volt per defectum seminis et novam donationem magának, mindazonáltal, alkovásban indulván Suniogh Gáspár Pongráczczal 1516. esztendőben, vele tractált és elvégezte vele, hogy Pongrácz meg Suniognak eresztette, és úgy azután statuálta magát Budetin várában, melyet az maradéki mind ez mai napig is birják. Ezen Suniogh Gáspár oly vitéz volt, sok dolgokat próbált, hogy sok heleben az harcra mindenkoron reá érkezett; az czimere is lovas fegyveres, és mind fegyverben irva vagyon, körülötte sok suniogh lévén. evvel azt példázta, hogy ezön Suniogh Gáspár mind egy suniogh mindenféle elérkezik, hogy ő is hasonlóképpen mindenütt az harczokra az pogány ellenség ellen reá érkezett, ezekből obtineálta a régi királyoktul ezen czimert. Ez a Suniogh Gáspár az Hatnanskiné asszony feleségétül nemzett két fiat magának, úgy mint Moysést és Lászlót, azonban igen megvénhedvén Gáspár, ez világból kimult. Az egyik fia László Budán megházasodván, két leányt nemzett, tudnia illik Hesterat és Borbálát. Hesterát kiházásítván, vette el Meczkey István, ki egri kapitány volt, ki az ő társával Dobó Istvánnal Egret, midőn

Amhat passa 1552. esztendőben megszállotta volna, vitézül megtartotta; ki az megszállás után, midőn feleségéhez és Sára leánykájához (mely azután jenőfalvai Bossany Jánoshoz, ő felsége tábla bírójához férjhez ment) Budetin várában menni akart volna, az utban szerencsétlenség rajta történvén, némely gyilkosoktól megölettetett. Ugy azután a felsége ment esmég Appony Istvánhoz, a kitől nemzett Lászlót, Pétert, Pált, a ki annak utánna Mátyás császárnak tanácsa volt és magyarországi koronának őrzője és heltartója. Leányi esmét ezen Apony Istvánnak voltanak Anna, a ki Zembery Bodisárnál férjnél volt, a másik esmét Estera, kit Bossany István elvett, attul nemzett leányt Hesterát, kit azután feleségül elvett az nagyságos gimessi Forgách Miklós, kassai generalis kapitány most és császár urunknak tanácsa és komornikja. Az második Suniogh László leánya Borbála asszony adatott az óvári Vág mellett lévő Pongrácz Gáspárnak (melynek a nemzete Hunyadi János és a fia Mátyás király idejében Magyaroszágnak sokat szolgált és a török ellen vitézkedett) házastársul adatott, a ki nemzett Danielt és Jeremiást, leányokat is. Dániel esmét az Maylát Anna asszonytul Jánost, Istvánt, Danielt, Borbálát. az tekéntetes és nagyságos Révay Ferencznek, Turócz vármegyének főispánjának feleségét és egyebeket is. Jeremiásnak Forgách Judith asszonytul egy leánya maradván, ki aztán az nagyságos Veselény Istvánhoz férjhez ment, kitől leányi maradtanak.

Suniogh Moyses esmét, Gáspárnak a második fia, vette el házas társul az nagyságos Podmaniczky Sárát, Podmaniczky Mihálynak a leányát (ki Tárcaizai Kathó asszonytul, Miklósnak leányátul való volt, mely Podmaniczky Mihálylyal össze az mohácsi harczon Lajos királyval egyetemben 1526. esztendőben elvesztenek), kinek az feleségével, ugy mint a bátyái Podmaniczky János és Raphael (mivel hogy nagy urak voltak) Beszterczétül egynehány falut elszakasztván hugokval Sára asszonyval adtak. Ez okbul Suniogh Moyses nemzett az Podmaniczky asszonytul jeles magzatokat tudnia illik Moysést, Raphaelt, Lászlót, Mihályt, Jánost, Györgyöt és egyebeket is; esmét leányokat Salomenát, Polexinát, Örzsébetet, Sárát, Joannát, és többeket is. Salomenát vette el Majthiny Christóph, Örzsébetet vette Maithiny Gabriel, Polexinát Palugyay Ferencz, Joannát Pongrácz Ferencz. Ezen megnevezett vén Suniogh Moysesnek a gyermeki magtalan holtanak meg egynihányan: László elveszett az tengeren, Mihály Gyulában el vezett 1566. esztendőben, hogy a török magának elfoglalta, János penig Olaszországban menvén, jeles jó erkölcsben és jóságos cselekedetekben viselte magát, ugy ment elő. György megházasod-

ván az Kubinyi asszonytul nemzett egy fiat Moysest, kinek a felesége nem sok üdű mulva megholt. Midőn pedig azon Györgynek a bátyja János Olaszországból megtért volna, az ő öcscsével ezen Györggyel az házasságra adta magát és öltözött, az Listius és Oláhcsászár nemzetségben, kik miképpen Erdélyből ide ki az mi földünkre szakadtanak, és egymás között való atyafiúságokat és magok viseletét rövideden elő számlálom.

Volt egy Olah alias Császár Miklós, ki született 1493. esztendőben, ennek atyja volt János és Hunyady Jánosnak magyarországi gubernatornak hugától való volt, ennek esmét az öreg atyja István volt. Ezön Istvánnak az unokája, úgy mint Miklós adta magát tanulásra és jó erkölcsben és jószágos cselekedetekben foglalta magát. Legelőször isteni szolgálatra és egyházi rendben öltöztén lett *(egy pár szónak helye üresen hagyva)* fejevári kanonokká, annak utána, midőn Lajos király elveszett volna és az felséges austriai Ferdinándus herczeg, ezen Lajosnak a sógora, az magyarországi királyságot obtinealta volna, ez Oláh pap Miklós adta magát az király mellett és körülötte forgolódván szolgált a királynak. mivel hogy egynihányféle nyelvet tudott; az király látván Bécsben hívséges szolgálatját, az huga mellé Mária királyné asszony mellé (ki Lajos királynak felesége volt) vetette, és Flandriában vele elbocsátta, egész Liczzig elkésértette a király hugát. Midőn a királyné asszony Flandriában, Belgiumnak tartományában regnált volna, Oláh pap Miklós egynihány esztendeig ott is szolgálván, nagy commendatióval a királyné a bátyjához meg vissza küldte Bécsben, és ott szolgált Ferdinánd királynak. Az király, Erdődy Simon halála után a zábrági püspökséget nekie adta az cancellariussággal öszve, és midőn Németországban nagy rebellio támadott volna Károly császár és Ferdinand király ellen, akkor ezer lovas magyar segítségre menvén egynihány főrendekkel, kikvel Miklós püspök jelen volt az saxoniai hadban, midőn az győzödelem után lett volna, az magyaroknak ott is tolmácsok volt; mikor a császártul bucsut vevén, ő köszönte meg, ott is ezen püspök jól forgolódott. Midőn 1549. esztendőben Pál érsek megholt volna, annak utánna a Ferdinand király nekie adta az esztergami érsekséget az ü jeles hiv szolgálatjáért. Annak utánna, hogy a király az ő fiát öregbiket, Maximilianust cseh királyt megházasította volna, és az ifju Mária királyné asszonytul Károly császár leányátul egy nihány gyermeki lettenek volna, az többi között midőn Mátyás született volna, ezen Oláh érsek az királynak komja volt. és ü körösztolte Mátyásnak evvel a benedictióval, hogy adja Isten. hogy magyarországi király lehessen. az mint úgy is lett. Ez Oláh érsek. mivel hogy öcscei

és huga volt, életében jószágot vett Koczianer Jánostul a bécsi házat egy faluval öszve, annak fölötté Lakompakot és Lánzsért. Az ő hugát penig Császár Lucretiát adta Listius Jánosnak, ki Erdélyből jöven ide fel, jó nemes rendből támadott, Ferdinand császár fősecretariusának házastársul, ki nemzett az Lucretia asszonytul magának négy gyermeket, úgy mint Jánost, Sophiát, Angaletát és Istvánt, kinek annak utánna, úgy mint Listiusnak felesége meghalván Bécsben, az szt. Mihály templomában, az szent Kálmán kápolnájában tisztességesen eltemettetett, Listius János penig egyházi emberré lévén, azután Oláh érsek commendatiója által győri püspökké és vice cancellariussá tétetett; ez is sok dolgokban szolgált Ferdinandnak, Maximilianusnak, a mint leveleiből is és egyéb historiákból nyilván kitetszik. Minek előtte Oláh érsek megholt volna, testamentomában hagyván az Listius püspök gyermekinek az hécsi háznak felét, esmét az váras kívült egy kastélyt egy faluval egyetemben, melyet Szt.-Margaretának hívnak. A több jószágit esmét az több atyafiainak ugymint Császároknak, de ezek meghalván egy leány maradt, kit Dersffy Ferencz elvett, attul egy leánya Orsola maradván Magócsi elvette, az ő halála után Esterház Miklóshoz a mostani palatinushoz menvén egy fiat hagyott, azután ... .. után Lánzsért birja, és egyébre is az egész kalastromokra és templomokra marhát, pénzt mindenüé testamentomában hagyott. Szombatban is jó házat épített. Ugy holt meg 1568. esztendőben januarius havának ... .. napján, kit Szombatban a sanctuariumban tisztességesen eltemetnek. Listius János penig a győri püspök midőn az ő 4 gyermeket felnevelte volna, a gyermekinek Köpcsén várat Puchamar (?) Györgytől megvévén, nekiek hagyta; ez is az Császár körül forgolódván Rudolphus idejében, midőn Prágában volt volna, ez világból kimult 1577. esztendőben, melynek a belit kivevén a prágai nagy templomban eltemették, az testét penig Bécsben hozván az fölül megnevezett szt. Mihály templomában az szt. Kálmán kápolnájában az felesége mellé tétetvén tisztességesen eltemettetett. Ezön János püspök még éltében testamentomot tévén, hagyta tutorúl Radetius István locumtenenst az egri püspököt, esmét Sambucus Jánost, Rudolphus császár historicusát. Annak okáért az mint elő hozám Suniogh Jánost, az öcscsével a Györggyel midőn főrendek által a szent házasságra adták volna magokat, vette el János megnevezett Listius János győri püspök leányát Angaleta asszonyt, György penig az öcscse Sophiát, ezen Listiusnak leányát, nénjét Angaletának, Posonyban a prépost házában 1578. esztendőben januariusnak 19. napján, az Radeczius püspök tartotta meg a lakodalmot. Hogy János az öcscsével Györggyel és feleségökkel vissza mente-

nek volna, utában úgy mind Szombatban az György megholt, ki egy fiat hagyván előbbeni feleségétül, Moysest, ez is a fia azután megházasodván, Majlát Ilona asszonytul, kinek (ios *vagy* iob) apja erdéli vajda volt. egy fiat Gáspárt nemzett, Ostrosith asszonytul azután meg többeket, János pedig Budetin várában menván házas társával és az özvegy sógora asszonyával együtt letelepedett.

Ezen Suniogh János Listius Angaleta asszonytul nemzett négy szép gyermeket, Juliannát, Istvánt, Anna Máriát, a kit most halva feküve a koporsóban látunk, és Susannát. Ez a Suniogh pedig felesége nénjét kiházasítván Orlik Stanislónak lengyel urnak adta, (ki Maximilian herczegnek szolgált) ezen Listius Sophia asszonytul nemzett hat fiat, tudnia illik Christoph Jánost, Miklóst, Andrást, Sámuel, Jánost és Stanislót. Minek utánna Suniogh János nagyra ment volna és Maximilian herczeg Lengyelországban megtartoztatott volna, akkor Suniogh nekie szolgálván eleiben ment és summa pénzt nekie adván ő felségét elkésértette vissza és szolgált nekie és megvendéglette. Mely jó akaró (?) Maximilian tüle jó neven vévén atyjává fogadta, ajánlotta magát nekie, hogy ha élhet, róla el nem felelkezik, izlül pedig egy arany lánczot függőjével öszve ajándékon adta, melyet a herczeg maga kezével csinált, hogy a Suniogh gyermekihez jó akarattal leszen. Ezen Suniogh János a Rudolphus császártul 1590-ben obtineálta magának az magnificentiát, és midőn azután Sleziában Belskoi várat jószágostul vette volna feleségével öszve az ő gyermekinek, amint nevezém, meghala a felesége 1593. esztendőben szent András nap tájban, csakhamar azután ő maga is János, ki 52 esztendőt élvén, felesége pedig 38, úgy mind a kettőt az Kisucza mellett, az budetini Ujhelyben mind a kettő egyszersmind tisztességesen eltemettetött azon templomban a sanctuariumban. Az melynek temetésén a többi között azonképpen jelen voltanak az megholt Sunyoghnénak, Angaleta asszonynak bátyja János, és István az öcscse. János vette volt el Pucham leányát, nemzett Rozinát Turzó Stanislónét magyarországi nádorispánnét, és Christoph Jánost; István pedig Choron Annátul nemzett Istvánt, Ferenczet és Jánost. Az megholt Suniogh Jánosnak halála után kik a Listius asszonytul maradtanak gyermeki, ugymint Julianna ment férhez az nagyságos Telekessy Mihályhoz, kinek az öregatyja Imre sokat szolgált ez országnak, törököt igen megvervén és megfutamtatván, utoljára kassai generalis kapitány volt, eunek is onokája nyomdokát követvén, de némelyek miatt bevádoltatván irigység miatt elveszett. Az második gyermeke ezen Suniogh Jánosnak, István, megházasodván 1596. esztendőben szent Katalin asszony

napján, Giraltowsky Jánosnak leányát Katalint az Frankenbergi aszonytul valót vette el, ki nemzett egy fiat Jánost tüle 1598. esztendőben Pütkösd tájban. Ezön Suniogh Jánosnak meg harmadik gyermeke, ki adatott házastársul Sleziában Belsko várában az nemzetes és nagyságos Maithiny Györgynek László fiának, mely lakodalom volt harminczadik napján januariusnak 1600. esztendőben és a bátyja István tartotta a lakadalmat. Azon képpen István a másik hugát is kiházásítván Zsuzsannát, Sopko (Szopek) Györgynek adatott, ki nemzett egy fiat Károlyt; másodszor ezön asszony férjhez menvén Pelgrim Lászlóhoz Tessin tartományának viceispánjához, ez is nemzett két gyermeket Vilhelmet és Susannát. Maithiny György pedig nemzett az nagyságos Suniogh Anna Máriától tizenegy gyermeket, ugymint Juliannát Trstiansky Pálnak, király urunk ő felsége táblabírájának házastársát, Ferenczet, az mostani császár urunknak étekfogóját, Gyurkót, Imrét, Gáspárt, Susannát és Jankót, azonkívül négyet, kik még kicsiny korokban megholtanak, ugymint István, Gábor, László és a második László. Ez böcsületes matrona az nagyságos Suniogh Anna Mária az ő urával Maithiny Györgyvel harminczkét esztendeig és tizenegy holnapig lakott; élt pedig vagy ötvenegy egész esztendeig, holt meg deczembernek harminczadik napján csötörtökön jó regvel majd nem sokba hét óra előtt 1632. esztendőben. Ez az böcsületes asszony minek előtte megholt volna, kétszer is igen szépen meggyónt, midőn az urat magához akarta volna venni, ágyából felkelvén felöltöztette magát és úgy vitette magát az asztalhoz, ahol a pap készen várván az Urvacsorájával, úgy vette magához az mi urunk Jésusnak testét. Azután pedig egynihány napig az míg élt, mindenkoron nagy sok imádságokkal és meditatioval élt. Midőn férjét (?) apolgtatván és körülötte lévén, az ő keserves urátul nehezen elválván és megölelgetvén, háromszor Jézust kiáltott, ilyen szóval: »Uram Jezus Christus, légy irgalmas, kegyelmes én nekem bünösnek és bocsáss meg én nekem«; az ura nagy sirással kiáltván reá: »édes szerelmem, hova hagysz engemet el az én árváimmal,« mely megölelvén férjét, legottan kibocsátá lölkét. Ahol az egész udvarbeli szolgálitúl és szolgáló leányitúl s gyermekitúl oly nagy sírás, rívás, kiáltás alkalmas ideig volt, ki nagy bánatot és keservességet hagyván az ő urának mind ez ideig is. Életében pedig ezen matrona és böcsületes asszony minemü nagy devota lett legyen, nyilván kitetszik; mert ájtatos képpen szüntelen minden nap buzgó szívvel az Istenhez folyam(ván) imádkozott; az szegényekhez irgalmas volt, sokszor őket táplálta, az kik gyakorta hozzája jöttek, azokat nemcsak alamizsnálkodással,

sőt inkább ruházattal is segítette; minden esztendőben gyakort gyónt, communicált, sőt az urát is sokszor megszólította, hogy vagy magának, vagy cselédeknek gyónására gondot nem visel, hogy így el negligálván nagy számot ad az Uristen előtt. Midőn legelőször az ő ura ez böcsületes okos asszonyt elvette volna, az Lutherana vallásban volt, de hatodik esztendőben, mikor az ő ura az római anyaszentegyháznak vallására intette volna és sok beszédekkel és exemplomokkal öszve előhozta volna nekie minden dolgokat és az hitnek ágazatjait, gyakorta megütközött rajta, és mindenekben engedett az ő férjének mondván: gondolkodik ez dolog felől és választ ad nékie. Midőn egykor üdőjártában éjjel álmadozott volna, azt látta álmában, hogy egy felől egy nagy öreg vén Luther prédikátor s mellette az ördög, ő pedig közepett lévén, más felől ismét jobb kézfelől egy catholicus pap, mellette egy angyal esmét; egy felől az ördög a prédikátort reá ingerlette, hogy az Luther-hit jobb és hozzája nyulni akart, hogy ha azt nem cselekszi, hogy elkárhozik és elviszi őtet; más felől az angyal a catholicus papval biztatni kezdvén, hogy ne féljen semmit és el ne hagyja magát csalni, hogy megoltalmazák, csak ne engedjen ennek az sectának, és így az gonoszt prédikátorostul elervén, megoltalmaztatott. Azonban felébredvén ebből az álomból, mit látott álmában az ő urának megbeszéllette: szerető uram, kedved szerint legyen, ám megcselekeszem, hogy vallani fogom az római vallást, csak hogy ez kívántatik, hogy taníts meg, mint kell a gyónással élnem és az szenteket segítségül hinnie mint köllessék, ezekről én nekem tanubizonyságot tégy, és mindenekben engedek. Ezekbul (*így*) meglévén és mindennek férjétől végére menvén egy baráthoz, ki a szent Ferencz szörzetiből való pater Leónak neveztetik, szépen meggyónt s communicált s úgy ösmerte meg osztán az igaz római anyaszentegyháznak vallását. Az időtül fogvást mind halála óráig minemő nagy ajtatosságban és imádságban viselte magát, sokaknál nyilván vagyon, melyet az atyafiai feddvén róla, hogy miért cselekedte azt, hogy pápistává lett, hogy az ő ura kedvéért pokolban akar menni, ez jó matrona nagy okosan és böcsületesen azoknak megfelelt, hogy ő egyszer megismerte az igaz vallást, és avval megelégszik s meg is akár abba az hitben halni, mert az Uristen még álmában is ő nekie megjelentette, azért őtet abban senki ne tanítsa. Sok volna felőlle beszélennie; hogy az maga fejér udvara népét is, minemü isteni félelemben és csendességben tartotta őket, mindeneknél nyilván vagyon, kiket a gyakorta való gyónásra is reá kényszerétette. Az urával pedig mind annyi sok esztendőtül fogvást is minemü szépen lakott, sőt az gyermekihez is minemü

szeretetet mutatott, minemü nyájas hozzájuk volt, midőn valamelyiket hamar nem láthatta avagy férjét midőn 1621. esztendőben Bethlen miatt elbujdosott és Bécsben volt, hogy cs. urunkhoz hűségét az ura megtartsa, ugyan akkor 8 hónapig urát nem láthatván minemő nagy sírást és óhajtatást cselekedett légyen; fölötté nagy elmével és okossággal birt, hogy mindeneket jó módjával elrendelni tudott. Az míg élt, az két falubeli szegínség sokszor hozzája járt, ki orvosságot, ki egyetmást, az terhes asszonyoknak is sokat használt, és több szegínyeket is táplált, és aki valamiben megtalálta, mindenikhez sok jóval volt. Holta után is a szegínység megemlegette sirással és ohajtással mondván: »oh Uristen, kihez fussunk ez után, ha valami nyavalyánk találkozik, ki ennyi sok jót tegyen velünk.«

1630—40.

A kesselleőkeői uradalomban Novák mezővárosban lévő plebania (hajdan prépostság) javadalmai.

Az nováki parochiához való faluk az mit füzetnek:

Novák 9 szapu buzát, zabot 9 szaput és 9 tyukot. Az zsellérek adnak készpénzt fl. 1. d. 26, azonkívül a pusztá földeket kik birják, azok is arról tartoznak füzetni.

Lelócz 7 szapu buzát, zabot 7 szaput, és 7 tyukot. Az zsellérek adnak készpénzt d. 56.

Laszkár 9 szapu buzát, zabot 4 szaput és 4 tyukot. Az zsellérek adnak készpénzt d. 35.

Apáti 50 szapu zabot adnak az ott való jobbágyok.

Nagy Lehota 9 szapu buzát, zabot 9 szaput és 9 tyukot. Az zsellérek adnak készpénzt d. 70.

Kis Lehota 6 szapu zabot adnak és 3 tyukot.

Podragya. Az zsellérek adnak tyukot 22, turót 22.

Azonkívül az papnak vagyon Paplehotán 8 ház jobbágya, azokban most csak 4 szolgálnak, mindenik ad 2 szapu buzát, 2 szapu zabot, szt. György napján 1 fl., szt. Mihály napján 1 fl., Karácson napján d. 50, azonkívül mindenik egy-egy ludat.

Az nováki plébániához föld vagyon, hogy 60 szaput elvet és egy réte vagyon; azonkívül ugyanott Novákon vagyon egy molna ugyanazon parochiához való, azon malomból 50 szapu buzája és egy hizlaló ártánja jár a papnak Karácson után és egész Vizkereszt napig koledája 8 fl. megjün, azonkívül esztendőt által offerája megjün 9 fl.

(Majthényi György báró kezeirása.)

NB. Novák Kesselleőkeő vár uradalmában ma is caput dominii, hajdan mezőváros, prépostság volt, régen scultetia némi privilegiumokkal Nagy Lajos király idejéből.

1640. j a n. 10—19.

Dóczy István korona ör és hitvese Vizkelethy Judith hagyatéka.

Anno 1640. die decima Januarii mi az nemes esztergomi káptalanbeli személy úgy mint Bordacz György és palatinus urunk ő nga képebeli ember úgy mint Zerdahely Tamás jöttünk Sarnóczára és máshova az hova kívántatik, jelen lévén Sarnócza várasának fő birája u. m. Dvorszky György, Boltiss Pál, Mészáros János és Foltán Mihály, ezek előtt mindjárt az árva kastélyát úgy mint néhai tek. és ngos Dóczy István uram fia u. m. Dóczy Ádám rész jószágát — — sat. a fő tutor-nak Dóczy Mihálynak kezébe adta sat.

Következik az inventálás:

A sarnóczai kastély, ebben az ebédlőházban 3 asztal, egy zöld egyes szék, azon házból való boltban egy öreg réz fazékat, az kiben mizet tartnak, fa tányért nro 47, óntálat nro 3, óntányért nro 9. Faolajnak való pléh palaczk nro 1, ón kis palaczk nro 2, ón kanna nro 1. Kerekded sátor nro 2, nyári legyező nro 1, egy vas rostély, kittha kender (*így*) nro 23, két pinczetok palaczk nélkül, egy mécz mák tetézve, egy bőrszéket feketét. Item, vas ládát feketét, melyben lóra való egy bársonyon levő ezüst és aranyos szerszámot, úgy mint fékagyat nyakban vetővel együtt, ezüstös és aranyozott farmatringot, egy szügyelőt hasonló hozzájuk, az mely szügyel-lőnek végében vagyon egy kis törkis.

Onnét kijöven az pitvarban találtunk két ablakra való vasrostélyt. Az leányasszonyok házában négy öreg vas fazekat, egy öreg kerekded vasrostélyt, egy öreg vas nyársat, egy öreg réz palaczkot, egy asztalt, egy rosz sellie széket.

Item azon házból nyiló kis szobácskában találtunk öt darab kárpitot, falra valót, egy rosz vasládát, két jó bőr széket, ónozottak az szegei, egy födeles ágyat, azon ágyban két derék-allyat, három kis vánkost, egy kis asztalt, item egy vörös czimazin czafrang, item három kárpit falra való, egy darab viaszt, egy puzdra nyilat kézj nélkül.

Item az birák az kastélyban megmévín az gabonát. volt tavaszi buza mécz nro 2¹ 2, pohánka mécz nro 9, szalonna uj nro 2, vörös sajt nro 11, turó nro 7.

Az alsó házból fölmenvén felső palotában találtunk egy rosz ágyat, palotából nyiló egy házban találtunk két öreg kárpitot falra valót, egy kerekded asztalt, egy kis bőrszéket, egyes széket nro 1, két fogast, egy kemenczét, az ablakok mind az felső és alsó házakban jók. Azon felső palotából nyiló házban, az mellyben az udvarbiró lakott, találtunk az falon öt darab kárpitot, egy asztalt, négy zöld föstött egyes

széket, négy kopiát, két szakállast, két darab kárpitot azon udvarbíró házából nyíló kamorában.

Az pinczében találtunk négy hordó bort, primum vas continet urnas nro 16, secundum vas continet urnas 12, tertium urnas nro 13, quartum vas urnas nro 11¹/₂, unum vas csapon az cseléd szükségére. Hordóra való vas abroncsot nro 1, rézből csinált a ... .. 1.

Egy kis pinczében találtunk tizennégy tonya (*így*) bronzát, öt vana vaj, egy kevés irós vaját. Onnét mentünk az konyhára. találtunk két kis vas fazekat, két réz mosárt közepest, egy bors töröt, két pecsenye forgató vas lábat, két kecskeláb, egy vas rostély, egy kis asztalt, egy kis vasnyárs, két uj deszka, két hosszú asztalt.

Az konyha mellett hatvan szál deszka és ezer sindely.

Az sáfárházban két kis üres hordót, egy rosz kádat, egy vas lámpást piacra valót, hat hordó káposztát, valami kevés mézet, két deszkát, két hosszú asztalt, egy rosz vasas kereket.

Az sáfárházon fölül találtunk kittha kendert nro 11.

Az eczetes házban találtunk három hordócska boreczetet, egy öreg réz mosárt vas töröstől, egy só őrlőt, két vas fazekat, hat karszéket parasztot, egy öreg karszéket, egy désát, egy ágyat (?), két hizlaló ártánt. Item egy égett borégető rézfazék.

Az folyosó ház mellett vagyon fenyő deszka nro 20.

Az sütőházban két sütő teknyőt, két rézfazekat, az mely-lyek sütőházban szükségesek, fatányért nro 9, fatállat nro 4, egy asztal. Item ezen kastélyban vagyon póka nro 13.

Onnand kimenvén mentünk az majorban, az mely az árvának itt való jószága, találtunk ott két pajtát buzával tele, item fél asztag gabonát csépöletlent és egy kis asztag zabot csépöletlent, tehenet nro 26, tavali üszőt nro 7, ökröt kettőt, harmadfű üszőt nro 3, bikát nro 3, hizlaló ártán nro 5, öreg disznó nro 30, őszi malacz nro 26, malacz ez idei nro 20, lud nro 20, kácsa nro 6, egy vasas szekér, két láncz, sütő teknyő nro 1, két turó nyomó prés, két vas fejsze. Az kastélyban találtunk köpi méhet nro 4.

Dóczy Mihály uram ő naga házánál lévén, Vizkelethy Mária asszony ő nga hiti után azt vallja: Mikor meghalt az öcsce néhai ngos Vizkelethy Judith asszony, néhai ngos Dóczy István uram özvegye, két ládácskáját ide Sernoczára hoztam. Nem akarván szegén öcsémnek és árvának kárt tenni, azért valami volt az ládában hiti után elő adta:

1. Egy gyöngy láncz apró gyönggyel füzött tizenhat sorban.
2. Öreg gyöngy nyakra való öt rendben vagyon.
3. Nyakra való gyöngy öt sorban vagyon.

4. Tiszta arany öreg boglár, és között való szép gyöngyök vadnak nro 7.

5. Egy vékony arany láncz, nyakban hordozó, nyolcz sorban vagyon.

6. Nyolcz rendben egy hatalmas vékony láncz, az mellyen vagyon arany kereszt, és az keresztben egy smaragd kő vagyon, és azon függőben három kis gyöngy vagyon.

7. Egy pár fülben való gyémántos függő vagyon.

8. Egy singoris aranyból való lehet nyolcz öl.

9. Arany függő, az mellyben vagyon huszonegy gyémánt

10. Egy gyűrűben vagyon aranyban saffér nro 7.

11. Másik gyűrűben vagyon két saffér kő apró.

12. Harmadik arany gyűrűben tizenegy rubint vagyon.

13. Negyedik arany gyűrűben vagyon öt gyémánt kicsiny.

14. Gyűrűben vagyon két gyémánt.

15. Arany gyűrűben vagyon huszonegy gyémánt apró.

16. Arany gyűrűben vagyon egy kis gyémánt.

17. Arany gyűrűben hét türkis vagyon.

Item tizes arany nro 15, az mellyet idevezült Vizkelethy Tamásné, aszonyom hagyott testamentomban onokájának ngos Dóczy Ádámnak, item egyes arany nro 97, ebből adtam cseléd fekete ruha ruházatjára tizenkét aranyat és az többit ha kívántatik az mint ugys köll lenni, az szegény aszony temetésére elköltem. Item öt aranyas kis kezkenyő. Item egy köves aranyláncz melyben vagyon arany boglár nro 27. Item azon ládában három darab két ujnyi paszomány, lehet tizenkét sing. Item egy arany öv, rajta vagyon egy féltikmony arany gomb. Item egy aranyos tolltok. Item egy ezüst kalán. Item második ládácskában találtunk egy verő órácskát. Item polak vajtot (?) találtam az sörfőző házban; ugyan Sernócza várasában találtunk az sörfőzőházban két főzésre való szaladot (*így*), egy réz öreg sörfőző fazekat, az másik kicsiny, az kibem komlót főznek, két öreg kádat és egy kicsinyt. sörös általagot nro 5.

Anno ut supra die 11. Januarii jöttünk Revistye várában együtt Dóczy Mihály uram ő ngával és az árvával, fölnyitván az árva tárházát, és az mit találtunk ezen formán inventáltuk:

Első ládában vékony abroszt nro 10, váukoshej nro 3. aranyas.

Két darab aranyas és selymes superlatnak való.

Második ládában találtunk két öreg dévány vörös szünyegget falra valót, három darab öreg kárpitot falra valót, egy török keczet.

Harmadik ládában találtunk ezüst kalánt n. 16. az vigeik aranyasok, villa ezüst n. 18. az vigei aranyosak, egy török

aranyas kupa födeles, pogány pénzzel rakott, öt öreg kupa aranyas födelestül.

Item egy aranyas kupa födele gombos, egy ezüst kanna födelestül, az széli aranyas, hat ezüst csésze aranyosak, item egy öreg mosdó ezüst merőn aranyos, medenczéstől, item két ezüst gyertyatartó.

Negyedik ládában találtunk négy ezüst kardot, aranyazottat, meglévén minden boglári az szablya szíjakon mind az négynek.

Egy porta formára való szablya, ezüst, merőn aranyazott. rakott türkisekkel, az szablya keresztjén azon szerint.

Item két hegyestőr ezüstös aranyazott, az egyik hegyestőr türkéses.

Item két ezüstös pallos, aranyozott.

Két ezüst bot, az vígei aranyasak.

Item egy lóra való homlokelő, aranyos.

Négy lóra való nyakbanvető aranyosok.

Item három lóra való szerszám, igen szép, az kettei aranyas, harmadika sima, ezüsből csinált.

Item kigyó formára csinált ezüst fékemplő

Item, két lovak orrára való ezüst aranyazott, az egyik türkisekkel rakott.

Item egy pár ezüsből csinált kengyel, merőn aranyazott.

Item egy pár karvas aranyazott.

Item egy aranyazott balta, egy merő pánczér és egy tatár sisak, egy párducz bőr.

Item vörös bársonyon skofiommal varrott igen szép két rojtos czafrang.

Ötödik ládában találtunk egy scatulában egy fehér gyöngyös süveget.

Item azon scatulában egy gyöngyös koronkát, gyémántos és rubintost. Azon ládában találtunk más scatulában egy lengyel süveget fehér gyöngygyel öreggel rakottat, kilencz rubint benne.

Item más koronkát öreg gyöngygyel rakottat, tizenegy öreg arany boglár vagyon benne.

Item egy vontarany paplant.

Item egy terczennal vontarany szoknya, virágos.

Item egy zöld virágos bársony szoknya, halháj forma prémezett.

Item egy szederjes virágos bársony szoknya, négy renddel prémezett arannyal prémmel.

Item egy vörös bársony szoknya, sima, hat renddel ezüst prémmel prémezett, az hetedik rendit lefejtették.

Item egy virágos zöld arany vont szoknya tüzett prémekkel prémezett, két renddel.

Item szederjes bársony kis suba nusttal béllett, fodorgatott aranyos prémmel prémezett, de az kis subának az eleit az moly megette.

Item egy fekete bársony kis suba skofiommal virágokra varrott testszínő gubás bársonnyal béllett.

Item egy fekete virágos bársony kis suba, királyszínő gubás bársonnyal béllett, négy renddel prémezett arany öreg prémmel.

Item egy fekete nyerett (nyírott?) bársony kis suba, fekete gubás bársonnyal béllett, fehér gyöngy prém vagyon rajta egy renddel.

Item egy testszínő tafota elékető, arany csipke vagyon rajta.

Item egy szederjes tafota varrott skofiomos elő ruha.

Item egy darab terczennella vont arany virágos szoknya.

Item egy ágyra való vörös tafota superlát.

Item egy darab ezüst prém, szoknyára való, más darab tüezett prém.

Item egy fekete bársony mente király színő gubás bársonnyal béllett, tizenkét gomb skofiomból vagyon rajta.

Item egy szederjes hosszú újjas (?) galléros bársony mente vont arannyal béllett, az gombját lefejtették, kicsoda, nem tudjuk.

Item egy kis mente vörös sima bársony, tizenöt gomb vagyon rajta, tarka terczenállal béllett.

Item egy vontarany paplan, az kerületi vörös bagazia.

Item egy zöld selyem paplan.

Item egy zöld skarlat mente hosszú ujjú nesttel béllett.

Item egy vörös bársony nyereg, ezüstös, ezüst kengyel rajta.

Item két boncsok vagyon vont ezüst és aranyozott gombjai vannak.

Hatodik ládában találtunk három öreg devan vörös szünyeget.

Item két kis scarlat szünyeget, sárgát hintóra valót.

Item egy lóra való vörös csótárt.

Item négy bőrkárpitot, falra valót, aranyosat.

Item egy kárpit falra való.

Item egy ezüst medenczét mosdóstul merőn aranyazottat, szederjes zománczczal.

Item egy ezüst kívül belől aranyazott kannácskát.

Item egy öreg virágos kupa kívül belől aranyazott.

Item egy ezüst gyertyatartó, aranyazott.

Item hat ezüst csésze, belől aranyasok.

Hetedik ládában találtunk fehér ruhát, három víg len abroszt.

Item tizenöt asztalra való lenből font abroszokat.

Item kamuka abroszt nígyet.

Item két reczés lepedő gyolcs.

Item három reczés lepedő gyolcs.

Item egy selymes lepedő arany fonállal varrott.

Item más lepedő zöld selyemmel varrott.

Item egy selymes öreg keszkenő.

Item tányér keszkenő n. 6.

Item két varrott lepedő vékony gyolcsból.

Item egy reczés lepedő, egy paraszt lepedő, ágyra való.

Item két öreg kendőkeszkenő.

Item három vánkoshéj selymes.

Elvígezvén az tárházban mentünk az ebédlő házban. találtunk ott egy ládában turót n. 36, egy pár réz dobót, egy asztalt, két karszéket, mákot mézczel n. $1\frac{1}{2}$.

Onnand mentünk más házban, találtunk tavali szalonnát négyet. Item találtunk egy pinczében nyolcz vanna vaját, az melyben vagyon icze n. 137.

Revistye várból vissza térvén jöttünk az vár alatt való majorban, találtuk ott az majornét (*így*) megesküdtetvén mindekre az Deutromnak continentiája szerint:

Vagyon ott fejős tehén n. 17, tavalyi borju 5, harmadfűtinő 10, kecske 50, lud 13, tyuk 11, kácsa 6, páva 12, sörtés marha öreg 7, südő 45. Azon majorban vagyon egy pajta buza.

Item ugyan ott vagyon gyermekded juh 97, méhköpü 32, ugyan azon majorban találtunk két hordó káposztát n. 10, komló szentkereszti szapu n. 14. Azon majorban vagyon gabona sarnóczai mérték 46, pohánka mécz $2\frac{1}{4}$, köles mécz 2.

Die 12. Januarii et annò eodem ut supra voltunk Saskeő várában — — sat. sat.

Itt a kiküldöttek megeskettetik a porkolábot s a darabantokat az árva számára s leltározzák a várban talált gabonát 25 szapuval, zabot $33\frac{1}{2}$ -tel — — sat. A vár alatti majorban találtak 260 öreg juhot, egy fél pajtával csépöletlen gabonát s nagyobb mennyiséggel bort a Mosony vidéki családi birtokokról. A falvakba ugymint Szkleno, Revistye, Prochot, Alsó-Trnavka, Mocsár, Tepla, Zsakil, továbbá a Sarnóczához tartozó Alsó- és Felső-Zsdánya, Bukovina és Felső-Hámorban és Sarnóczán kimérésre adott bor mintegy 151 akót tett ki, — — sat.

Anno ut supra die 16. Januarii jöttünk az sárfüi kastélyba és találtunk egy házban két ládát, az melly első ládában találtunk tizenkét vékony kender fonalat, item azon ládában két bőr aranyos kárpitot, falra valót, item tiz kárpitot falra valót, nagyot és kicsint.

Item egy ezüst nyelű korbácsot.

Másik öreg ládában találtunk egy ezüst mosdót és medenczét aranyazottat.

Item egy ezüst kalamarist klausuraja nélkül, porozójával együtt.

Item öt ezüst tányért.

Item egy ezüst gyergyatartó.

Item két ezüst palaczk sattustol (*így*.)

Item egy szerecsendióból csinált kanna, aranyazott kívül belől.

Item egy kis ezüst csésze.

Item egy ezüst czapa pohár, kívül belől aranyos.

Item imádságos könyv ezüst kapcsokkal és boglárokkal rakott.

Item egy ezüst só tartó fedél nélkül.

Item egy darab virágos fekete kamuka.

Item egy fekete lengyel süveg, fekete gyönggyel.

Item két ezüst tolltok aranyazott.

Item egy palást alávaló nestgerezna, nyomorult, király színő atlaczon varrott, fejez gyönggyel tűzött levelnik (*így?*) az urfi (?)

Item egy ezüst hancsár ... .. vasastól.

Item hat reczés superlatnak való, az mellyek között levelek vannak bekötve.

Item egy nyári nyomtatott bársony vagyon.

Item egy ezüst nyelő korbács.

Item egy táskában és egy skatulában levelek vannak mire valók, mi azt nem tudjuk.

Item öt víg vörösvígó keszkenyő vagyon.

Item hat öreg lepedő vagyon, hosszú temérdek.

Item találtunk az kis cancellariában egy kézre való arany pereczet láncz formára valót és egy türkis gyűrőt.

Item két zöld bőr aranyos kárpit azon cancellariában a falon.

Item egy pinczetok ón kis palaczk lévén, azokban az hata (?) Sarnóczán vagyon.

— — A majorban találtak továbbá juhot, kecskét 41-et, 16 tehenet, 6 ökröt, 5 borjut, 26 sertést, egy vasas szekeret.

Azon major kertben két pajtát teli rozsossal egy asztag rozsot, két veremben 115 szapu gabonát, zabot 76 szapuvallat. és egyéb élelmi szereket szép számmal. — —

Az aszony házában találtunk karszéket n. 9 és két ágyat, csinált kendert n. 50, két öreg ón palaczkot, borhordani valót.

Item egy kis palotában vagyon kerekded asztal 2, bőrszék 2, karszék 2. Az udvarbiró házában vagyon n. 1.

Item az palota fölött találtunk egy rossz sátort, szekér színben egy ó hintót.

Item az *aszony teste az hol vagyon*¹⁾ találtunk egy vasfazekat és egy öreg lámpást.

Ugyan Sárffőn találtunk hat szekeres lovat, az urfi tanuló házában találtunk egy bőr széket, két asztalt, egy ágyat, három fogas az házban.

Item az konyhán ön tállat n. 33, és egy kép (?), réz mozsárt töröstől középszerűt, három réz medenczét, vízégető réz fazekat födelestől n. 1, öreg réz fazék n. 5, kis rézfazék n. 4, egy visz rosta (*így*) konyhára való, pástétomnak való pléh egy, vas serpenyő n. 3, hus vágni való bárd n. 1, vasnyárs n. 2, vas rostély n. 1, két öreg vas láb, konyhára való, asztal n. 2. — — sat. sat. —

1640-iki januarius 19-én voltak Baar faluban Posony-vármegyében a kiküldöttek, a hol csak gazdasági tárgyak, marha és nagyobb számban lovak vétettek fel.

Az ifju Dóczy Adám, midőn a káptalani s a nádori kiküldöttek előtt anyja által esetleg elidegenített javakra nézve ünnepélyesen protestálna, felemlit még hat pár nusztot és egy palástnak való bársonyt, a melyet Istenben elnyugodott anyja Bécsből halálának előtte egy néhány héttel hozott volt, azt az ő szerelmes nénjének ngos Vizkelethy Mária aszonynak ajándékozta; továbbá hallotta, hogy szegény anyja Fánchy Gáspárnénak adott volt egy nyakra való, köves és gyémántost és ahoz öt szerben való fejérgyöngy lánczot, ezt recognoscálván Divéky András, édes anyjának udvarbirája valamint a szolgáló leányai is Véglessy Mária, Horváth Mária, Hodrussy Betka, Sarnóczay Mária, erre is fentartja jogát s azt meg akarja keresni. Divéki András úgy látszik hűtlen sáfár volt, a tanu vallomás ötet nagy súlyos pénzes zsákok elsikkasztásával vádolja.

A szegény bár gazdag ifju nem élvezhette a szép örökséget, 1641. szeptemberben már nem élt.

(Eredeti után.)

1640. febr. 4.

Zlakovith Ilona Pakay Benedekné végrendelete.

.Jesus, Maria.

Én Szlakovith Ilona asszony, az néhai Szlakovith Farkas leánya Eördögh Susanna asszonytul való, elsőben szegény Istenben elnyugodott Pakay Benedek personalis uram, most pedig szegény üdvözölt Pervany János uramnak meghagyott özvegye, az én fiamnak Pakay Benczének az első uramtul és Pervan Éva leányomnak utolsó uramtul való gyermekemnek édes anyja

¹⁾ Tehát még nem volt eltemetve.

és természet szerint való tutorok meggondolván ez világnak rövid voltát és halálomnak bizonytalan óráját, elítélvén (!) pedig immár ödömnnek és életemnek javát s naponként beteges állapotra jutván, hogy holtom után is azon felől megírt gyermekim és házos leányom Pakay Borbála, az nemzetes és vitézlő kesse-lőkői Maytheni Mihály uram házas társa között valami igye-netlenség és visszavonás ne legyen, mindazokról az jószágokrul, melyeket Isten én nekem az megírt és Istenben elnyugodott két urammal adott, ilyen rendelést és testamentumot teszek az mint következik:

Legelsőben az szt.-györgyi házat minden szőleivel, kerteivel az iváni portióval, erdőkkkel, földekkel, rétekkkel, minden hozzá tartozó örökségekkel az mint az donatio tartja hagyom az én szerelmes fiamnak Pakay Benczének egyedől és mind éppen, mivel hogy az fiágbul csak maga vagyon és ő viseli az atyja nevét, ki ha maradék nélkül meghalna, kitől Isten oltalmazza, szálljon azon örökség az én szerelmes leányomra Pakay Borbálára, az megírt Majthény Mihály uram feleségére és gyermekire, de ilyen conditióval, hogy szegény Pervan János uramtul való leányomnak Évának adjon azon örökségből kész pénzöl másfél ezer forintot; kész pénzt költött fizetnem az szikszai Csiba István atyafiainak azon örökségnek feléért velek való alkovásom szerint, a mig pedig pöröltem azon jószág felől, szegény megholt Alaghi Menyhárt urammal és azon szikszai atyafiaival költettem ötszáz forintot, kiben én nekem szegény Pervan uram nagy segítséggel volt, és ha ő szegény nem lett volna, Isten tudja mint lett volna vége az dolognak; ha pedig Pakay Borbála leányom gyermek nélkül meghalna (kitől Isten oltalmazza), szálljon azon örökség éppen mind Pervan Éva leányomra. Az oroszvári jószágnak némely részét vöttök volt szegény Pakay urammal együtt Sibrik nemzetségtől örökben, melyet noha pénzünk volt, de az több atyafiak meg nem engedték volna venni, ha én azon kívül is vér nem voltam hozzá, azért annak én vagyok az fő oka hogy megvehették. némely része pedig a jó emlékezetű asszonyom anyámtul Eördögh Susannátul maradt reám, némely részét szegény Pakay uram halála után szerzettem immár magamnak, abban az jószágban pedig sok alkalmatlanságom volt én nekem az magam atyafiaitul, kik ellen szegény Pervan János, második édes uram oltalmazott engemet és ő vele is vettem némely részét, azért valamit abban bírok, vagy sok, vagy kevés (az ott való udvarházomon kívül, ki egyedül Pakay Benczée legyen) a megírt három gyermekim között mind jobbágy, zsellér. ép és pusztá. egyaránt osztassék.

Item Évának adjanak egy udvarházhelyet is, ahol leg-

alkalmasabb és mivel jó két pajtát építettem szegény Pervany urammal, segítsenek Évának is a Bencze és Borbála egy pajtát építeni.

Az nözsideri udvarházat és vedenit, minden hozzá tartozó szőlő hegyeit, a mint a donatio tartja, én vettem szegény Pervan urammal együtt, hogy jobban megalkothassanak rajta, így rendeltem, hogy a nezideri ház, minden hozzá tartozandó örökségivel legyen egyedül Pervan Évái és a videnyi örökség legyen Pakay Benczéé és Borbálái, osztassék egyeránt az kettő között; ha penig egyiknek vagy másiknak magva szakadna, egyikről a másikra szálljon.

Az vedeni szőlőt hagyta volt szegény gathai Ransan (?). Éva asszony szegény Pakay uramnak testamentumban, az legyen András Benczéé, Pakay András István fiái. Az pápai és somlói jószág mind az három között egyeránt oszoljon.

Az Posony városbeli háznak megszerzése jöllehet szegény Pakay uram gratia pénzéből lött, de annak a gratia pénznek kevés hasznát vehettem volna én vagy gyermekim, ha szegény Pervan uram 12 esztendeig a camara praefectusát nem szolgálta volna, ki azon pénzből ő nagátul azon házat vette; építék meg azért közönségesen azon házat, lám még gratia pénz is vagyon hátra és a városnak jó szokása szerint osztassék három részre köztök. Három szőlő vagyon az posonyi hegyen, ezek polgári szőlők és az récsei hegyen is három szőlő vagyon, azok szabad szőlők, ezeket is mind Pervan urammal szerettem. Az posonyi szőlőket hagyom mind Évának, a posonyi háznak harmadik részéhez.

Az három récsei szőlőt hagyom Pakay Benczének és Borbálának, hogy egyeránt oszoljon köztök és a három közül ha valamelyik meghal, egyikről a másikra szálljon, ha penig mind az hárman (Isten oltalmazzon) maradék nélkül meghalnak, tehát ez a három posonyi szőlő szegény Pervan uram atyjafiaira, Pakay András Istvánra, feleségére és gyermekire szálljon. mivel az előtt is nekik hagyta volt szegény Pakay uram, de szegények lévén, nem munkálódhatnak, és úgy vettem volt szegény Pervan urammal meg tőlek.

Item, ha azon három gyermekimnek, Benczének, Borbálának és Évának (Isten kitül oltalmazzon) magvok szakadna, az az oroszvári portio, melyet az Sibrik familiátul vettünk volt szegény Pakay urammal, valamennyi summa pénzen azt vettük, az mint levelekből ki fog tetszeni, tehát azon summa pénznek éppen fele, ugy mint szegény Pakay uram része szálljon azon szegény Pakay uram atyjafiaira, ugy mint Pakay András Istvánra és gyermekire és Pakay András Máté gyermekire közönségesen. Azon summának penig fele része

szálljon az én öcsémre ugymint Szlakovith Christinára, Darabos László uram feleségére és gyermekire, item Slakovith Annára, Dvorniczicz Gábornéra és gyermekire, és in tali casu praemisso, mind a felöl megirt Pakay uram atyafiai. mind penig a megnevezett öcsém és maradékjok apprehendálhassák azon Sibrik portiót és mind addig birhassák, valámig azon Sibrik familia a levelében specificált summát le nem teszi nekik. Et haec de bonis immobilibus.

Ezöst mívem közöl hagyom a Benczének legelsőben a Mátyás király kupáját, az kinek a fődölének a teteje kék zománczos, a lóra való szerszámmal és fegyverrel együtt.

Item, az ezüst csengetyüt és gyertyatartót is neki hagyom, és az aranyas tollas botot.

Item Éva leányomnak, ha Isten szerencsét parancsol, adjanak a mátkájának egy szablát és egy pallost; item, azt a kupát, melyet szegény Pervan uram menyegzőjére köldött volt Pálffy Pál uram, adják Évának. Az gyöngyes pártám és koronkám ... .. együtt legyen Éváié, az Benczének Pakay András István ... .. Egy ládám vagyon Kitoniczné aszonyomnál. kiben én nekem ruháim vannak, legyen Éva leányomé mind ruhástul.

Az több mindenféle ezüst mű oszoljon három felé közöttük az több ingó és szarvas marhával együtt. András István leányának, Annának, Szt.-Györgyi András deáknénak adjanak két jó tehenet, az Éva dajkájának adjanak egy tehenet, az cselédnek, kinek mivel tartoznak, fizessenek meg.

Kérlek téged édes leányom Borbála, ha én nekem holtam történik, vedd magadhoz az én szegény árva (*nyilván*: leányomat Évát) és szeressed s tanítsad isteni félelemre, jó erkölcsre, lám tégedet is szeretett az ... .. nem kölemben tartott mint maga édes gyermekét. ha Isten felneveli és sze ... .. találkozik, tehát tisztességes menyegzőt szolgáltatassatok neki Oroszvárott. de ... .. embernek ne adjátok, hanem catholicusnak. az öcsését is penig ne hagyjad ... .. arattal és segítséggel legyetek egymásnak. így áld meg Isten benneteket. A ... .. (pater jesuitáknak commendálom?) a Benczét, kérem az Istenért hogy az ... .. hanem oktassák, tanítsák, és hagyok nekik a posoni collegiumra ötven forintot.

Az posoni Franciscanus barátoknak, mivel szegény Pervan uram ott fekszik, hagyok ötven forintot. Temetisem legyen Oroszvárott szegény első urammal.

Executores testamenti Kopczany Mihály posoni prépost uram. item Szombathely Márton Mosony vármegyének viceispánja és Szegledy Demeter uram azon vármegye notariusus. kérvén ő kineket, hogy minden jó akarattal legyenek szegény

árváimhoz, hogy ezen testamentomom szerint megtartassanak, lám mind a két szegény Istenben elnyugodott uramék jó akarójok és barátjok volt ő kgmeknek.

Én pedig az én lelkemet ajánlom az én teremtető Istenemnek, alázatos buzgósággal kérve ő szent fölségét, hogy midőn kedves akarátja s kiszóllít ez világból, drága szent fiának érdeméért és boldogságos szűz Máriának és az több szenteknek esedezéséért bocsássa meg minden vétkeimet és adja meg látnom az örökké való boldogságot, Amen. Actum Posonii in venerabili capitulo an. 1640. die 4. Februarii.

Coram me Thoma Bielavio,
canonico seniore Pos. capli.

Coram me Georgio Rezeny,
canonico et pro tempore decano Poson.

(Egykoru másolat.)

1640. febr. 6. — márcz. 6.

*Zlakovith Ilona özvegy Pervan Jánosné gróf Pálffy Pál
kamaraelnöknek.*

Alázatos isteni imádságomat ajánlom Ngodnak szegény árváimmal együtt és Istentől minden jót kívánok asszonyommal ő nagával és az Ngdok szerelmes gyermekeivel egyetemben.

Jól tudhatja Ngod, mely szorgalmatosan és híven 13 esztendeig szolgálta legyen Ngodat szegény Istenben elnyugodt Pervany uram, kiért Ngod ajánlotta magát mind szegény uramnak s mind pedig gyermekinek, hogy minden jó akarattal és patrociniummal leszen, kiben nincsen semmi kétségem. Mivel azért Ngodat ez ideig mind sok foglalatossági s mind betegsége miatt nem mertem bántani, most a szükség es kényszerétvén köllötik Ngodat megtalálnom, kérve hogy Ngod nehéz neven ne vegye ez kevés irásomat.

Mivel szegény Pakay uram gratia pénzéből Ngod bizonyos summát fölvött, én most gyermekimnek tutorok és gondviselőjök lévén, kérem alázatosan Ngodat, adja énnekem tudtomra, mennyi lött legyen az a summa. Item én ugy értettem volt szegény Pervany uramtól, hogy Ngod ajánlotta volt magát arra is, hogy meg is építteti azon házat, elegendő materiát adván azon summa pénzben ugy mint téglát és meszet, fát, majd az idő kinyilván ngos uram gondolkodván azon építés felől. Az mesterembere is, a kivel azon építés felől megalkodott volt szegény uram, panaszkodik, hogy matériája nem lévén és nem építhetvén ü neki káros; kérem azért Ngodat alázatosan szegény árváimmal együtt, ígéreti szerint adasson meszet, téglát és fát, hogy mikor annak ideje leszen, építhetnék a szegény árváknak

és azon is kérem Ngodat alázatosan, hogy a mi még hátra volna azon summában, arrul is méltóztatnék parancsolni kamarás uraimnak ő kgknek, hogy annak is megadásában találának módot ő kglmek, lám elég várakodással voltam ez ideig mind szegény árváimmal együtt.

Ngod előtte viselvén az Istent és szegény uramnak annyi ideig való szolgálatját, tudom bizonynyal nem térsen injuriát szegény gyermekeinek és méltó kívánságimra elhittem jó választ ad, kiért én is Ngodért, asszonyomért ü ngáért és az Ngtok szerelmes gyermekéjért még élek szegény árváimmal együtt Istenimádó akarok lenni.

Isten éltesse Ngtokat sok esztendeig nagy jó egészségben.
Datum Posonii die 6. Februarii, 1640.

Ngodnak alázatos és Istenimádó szolgálója

Szlakovith Ilona, az néhai

Pervan János uram meghagyott özvegye.

Külczim: Illmo dno comiti dno Paulo Palffy ab Erdőd etc. comiti perpetuo a Detrekő et Marhek etc. pincernarum reg. in Hurg. magistro etc. sacrae caes. reg. mattis consiliario, cubiculario, capitaneo et camerae hungaricae praefecto etc. domino patrono gratiosissimo.

Erre a válasz:

Generosa domina amica observand. Salutem et servitiorum meorum commendationem.

Az kgd levelét én nekem megadták és mit írjon kgd az néhai Pakay uram gratiaja és Pervan uram szolgálatját előszámlálván házának megépítettéséről való ajánlásom felől, megértettem. Mi az gratia dolgát illeti, könnyen végére mehet kgd az camorán, mennyit vett fel legyen Pervan uram benne, az quietantiák docealják és mennyi restal még, én sem mondhatok külömbet. Hogy az házának épületére való fát, meszet, téglát ígertem, meg is adtam, de úgy, hogy ő én nekem azon gratiabeli pénzből cedáljon, az mennyit pedig az tött. jóllehet nem emlékezem reá, de azt tudom, hogy nem szegény Pervan uram ígéreti szerint contentatus vagyok. Vessenek számot az camorán, meglátszik mennyit percipiált és én nekem cedált és mennyi legyen még hátra. Kívánnám az jó Pervan uramnak életét, kgnek pedig és gyermekinek miben szolgálhatok, el nem mulatom. Ezzel Isten éltesse kgdet. Wiennae 6. Martii, 1640.

Gen. D. V.

amicus paratissimus
Paulus Palffy, m. p.

Külczim: Generosae dnae Helenae Szlakovith, generosi quondam dni Joannis Pervan etc. relictæ viduæ, dnae mihi observand.

1640. júl. 1.

Gróf Pálffy János a Tardi család örököseihez.

Szolgálatomat ajánlom kgteknek mint én nekem jóakaró uraimnak, aszonyoméknak, sógoriméknak. Isten sok jókkal megáldja kgteket. Ma egy órakor délyest hozák Szent-Andrási uram levelét, mit írjon énnekem és kgknek, megérti kgtek; hogy ebben, is noha hat hétnél több terminusa vagyon, nem köllének késleltetni válaszsza, hanem kgknek jó tetszését nekie megírnia, hogy tartozik compareálni az praefigált terminusra. Az én vékony ítéletem szerént megírhatnák azt is nekie, ha a második esztendőbe beállván a tisztbe, az első esztendői ratióját beadta volna, annak difficultasit sollicitálhatta volna, hanem azt cselekedte, hogy két esztendőbeli számadását adta be mondván a fél esztendőről is a harmadik esztendőnek végbe vitte, de a harmadik esztendőről együtt akarja beadni, azonba a változás esett és más úr szolgálja lett, tartozik együtt az számadással és hogy immár kgk az atyafiak közt ki is adta ruminálásra és így akkoron 20. Augusti számadásának eleit megérti, azoknak difficultalásit míg az atyafiak megolvassák a harmadik esztendőbeli proventust és exitust és azokat discutiálják, ő kgme is az két esztendőbeli difficultását is megérti. Ami nemő levelet irt, én arra választ sem tettem, kgtektől tetszéseket várván, holnap Isten kegyelmességéből az isteni szolgálat után Thuri Szakállásra megyek, ha előbb nem is, pénteken haza jönnem szándékozom, hogy Czobor Ímre uram fia Ádám temetésére reá érkezhessem. Kgteknek jó akaratja mi választ ad Szent-Andrásinak, ne halassza kgtek én velem választ adásra, mert én magam sem tudom bizonyosan megírnia, esik-e haladék ott alatt való késésemnek avagy merre legyen utam a följövetelre, mert Posonba majd bátorságosb visszatérésem Sasinba (*így*), hogy sem Szakállasról ide jönnem és az hegyeken átal mennem. Ezzel az Uristen éltesse kgteket. Datum Szuha 1. Julii an. Dni 1640.

Kgteknek szeretettel szolgál sógora

Gróf Pálffy János, s. k.

Czifferre küldtem leveletem nem reménlvén, hogy vétek essék, ha ott fölnyitják és a több atyafiaknak opiniót irnak felőle.

A kik Cziferen vannak, kérem ő kgmeket, nyissák föl és tetszéseket írják meg ő kgmek a több atyafiaknak.

Külczim: A tekéntetes, ngos, nemzetes és nemes Tardi familia uramék és asszonyoméknak, nekem jó akaró és böcsületes atyámfiainak adassék.

(Sajátkezü, czimeres gyűrűpecsét alatt.)

Gróf Pálffy János, a hős Miklósnak egyik fia, sok hivatalt és méltóságot viselt vitéz katona is volt, utóbb koronaőr; ő lett gróf. 2-ik felesége Amade Judith révén ő is tartozott a Tardy successorok közé.

16 . .

Gróf Eszterházy Miklós nádor báró Majthény Györgyöt felesége temetésére meghívja.

Magce dne amice nobis observan.

Minekutánna az én szerelmes atyámfiaának Nyári Christina asszonynak az elmúlt januariusnak tizenhetedik napján Isten egy fiu magzatot adott volna itt Sempthén, azon gyermekágybeli betegségében, februarius hónap első napján, nekem holtomig való szomorúságomra s nevetlen árváinak nagy keserűségekre és siralmokra, minekutánna az halálhoz készülő sacramentumokkal megerősítötte volna magát, mondhatom hogy meghala, de inkább elalvék, de legyen mindenkben s ebben is az Istennek az ő szent akaratja, noha én utánam kívánom vala várnom ötet s nem előttem bocsátanom. Földből vétetvén az test föl, meg földé kelle lenni s ott kell a föl-támadást és utolsó ítéletet várni, ki ez is Isten rendelése lévén. így én is az én halottamat úgy intéztem, hogy ez jövődő aprilis havának huszonegyedik napján innét fölvégym és ugyan azon nap estvére Nagy Szombatba az pater jesuiták templomában bevigym, és másnap reggel nyolcz órakor ugyanott az előtt elkészétött temető helünkben szerelmes gyermeki mellé letégym. Kit hogy keresztényi jó szokásunk szerint annival (*így*) tölem érdemlett nagyobb böcsülettel vitessek végben, kgdet szeretettel ... .. nevezett napon és órá ... .. (*a vége kiszakadt.*)

Magcae d. vrae amicus benevolus ad serviendum

Comes N. Eszterhaz, m. p.

Külczim: Magnifico domino Georgio Majtheny seniori de Kesselleő-keő, dno amico observand.

Báró Majthény János personalis sajátkezüleg a borítékra ráírta : NB. Funebrales Christinae Nyáry consortis palatini Eszterhazy.

1643. márcz. 16.

Gróf Eszterházy Miklós nádor báró Majthény Györgynek.

Magnifice domine amice nobis observandissime.

Kegyelmes akaratja alá lévén Istennek mindenk vettette, az én látogatásomra tetszett ez három esztendő alatt ő szent fölségének, hogy először is kedves és szerelmes házastársomat

elvegye, s azután első és házasságfiát s ím most megint utánnok szólítsa azon fiának feleségét szegény menyemet, az ngos Turzó Ersébet asszonyt, ki úgy vagyon nekem is már életemes embernek halált hozó és közeléltő szomorúságok, de zugolódnom az ellen, akinek lelkem is életemmel együtt kezében vagyon, nem szabad, s ha elvet is előle, akaratjára hagytam magamot, ott is dicsérnem kívánom az ő szent nevét.

Több halottamit (*így*) pedig már azelőtt tisztességen eltakarítván ez mostani halottomat is, ugymint az megnevezett szegény Turzó Ersébet asszony menyemet ez jövődő aprilisnak 20-ik napján igyekezem Isten megtartván a pater jesuiták templomában Nagy Szombatban; kérem azért szeretettel kgdet, megtekéntvén ezen látogatásimat is, és minnyájunk halandóságát is, az megnevezett helyen és napon, nyolcz órakor reggel legyen jelen, az több jóakaróink és atyánkfiai közt; mellyet örvendetesb dologban k(érvánok) kgdnek megszolgálni. Tartsa Isten jó egészségben kgdet. Datum in arce Sempthe die 16. Martii. 1643.

Mgcae dnis vestrae

amicus ad serviendum paratus

Comes N. Eszterházy s. k.

Küldzím: Magnifico domino Georgio Maytheny de Keselleőkeő etc. amico observandissimo.

Bucsánra.

(Gyász pecsét nyomai.)

1647. j a n. 11.

Parapatich Farkas hitvesének Darabos Juditnak.

Az atya fiu sz. lélek Isten áldjon meg bennünket, az mi édes asszonyunk az mi patronánk, az Boldog Asszony mindenkor szeplőtlen szüz Mária el ne hagyjon bennünket. Szerelmes atyámfia, kedvem kereső szivemben kapcsolt házastársom. Kérlek az élő Istennek egyetlen egy fiának az Ur Jézusnak csufságáért, kösörű kínszenvedésiért, röttenetes haláláért végy föl ilyen csufságos üldözéseket kedvesen, csöndes lölkiösmerettel, és ne hadd magadat az nagy keserves bánatos sírásnak, hozzám való szeretetedért kérlek, légy vig lölkiösmerettel, ha másnak tálmosó szolgálója lész is, vedd föl az Isten kedves akaratjábul, ha ő szent fölségének úgy tetszik, erős állhatatos szívvél légy pedig az Ur Jézusban és az Boldog Asszonyban, hogy nagy tisztességgel kiment bennünket ezekből az csufságos gyalázatból. Menj ily állhatatos szívvél az utra az anyáddal Maitini uramhoz, ott esedezzel neki és Zichi uramnak, vagy egyik vagy másik jöjjön alá kedvedért sietséggel, császár és

palatinus hírével, az országnak is. Az bizonyoságlevelet föl- küldtem, de mivelhogy Zrinyi Péter szolgálai is vannak köztök, tudja az én szerelmes sógor uram, mit kölletik cselekedni. Ha házunkat fölpraedállották is, jószágunkat elfoglalták is, arról is ő kglme tudja mit köll cselekedni. Irtam Patachich Miklós uramnak, az én atyámfiának, az gyermeket dajkájával magához veszi, mig Isten az urtól meghoz, érte küldj kocsit Pribiszlacra, az leánykát is küldd el vele, szolgáljon Patachichné asszonyom- nak addig. Az szeplőtlen Boldog Asszonyunkért az mi patronánkért hozzá való folyamodásinkért az uton ne bánkódjál, hogy meg betegedjél, mert avval ölsz meg engemet. Minden szived titkát az szerelmes sógorunknak meggyónjad; ne félj semmit, Isten- ben bizzál, soha nem hagyta az benne bizókat; lám Sz. Péter- nek, Sz. Dávidnak, az körösztfán függő latornak és sokaknak megkegyelmezett. Légy állhatatos hitben, vigadj ilyen öldözé- sekért, mert régen szomjuhozták az kevesünket és jószágunkat, az kit megmondhatsz az sógor uramnak. Ezzel az Ur Jesus- nak dicsőséges föltámadása, az Boldog Asszonynak örvendetes- sége vigasztaljon meg bennünket. Datum Chaktornya die 11. Januarii, 1647.

Az te szerelmes házastársad Istentől várja segítségünket
Parapatich Farkas, s. k.

Külczim: Az én szerelmes házastársamnak, Darabos Juditnak adassék.

1647. febr. 14.

Nyáry Lajos Majthény Mihálynak.

Mint becsületes fiam uramnak igaz atyámfiának.

Szeretettel való szolgálatomat ajánlom kgdnek, szerencsés állapotban tartsa Isten kgdet. Értem kgd levelébül, hogy kgd magános foglalatossági miatt ide nem jühet, ottan bár Lévárdra jünne kgd, én is, ha tudnám napját, akkorra oda mennék, beszélhetnénk az itt való állapot felől bár csak két óráig egy- mással, mert így irás által sok idő kivántatik, hogy meg- egyezhetnénk, oka hogy kgd is az mint veszem eszemben, az első informatiön eped, többet azt tartván, qui prior tempore, potior jure, de nem mindenkor quadral az is, noha »priora tolluntur per posteriora.« Az mi az bor árultatásbeli akadé- kunkat nézi, akar hova gondolkodjunk, de annak conjunctis viribus kell eleit vennünk és valaki (személ válogatás nélkül) abban akadékot tenne, ellene állanánk; ez előtt az míg egyesek voltunk, ha ki csak menyegzőnek lakodalmát szolgáltatni akarta is az jobbágyink közül, az urakat az kik jelen voltak s azok itt nem lévén az tisztartókat találták meg azon instálván,

engedjék meg, hogy valami kevés bort az vendéginek adhasson ajándékon, az többit az urak korcsomájokról hogy hordatni fogja, ugy is jó, ha kinek egy akó bort engedtenek, de most (insalutate?) az ki honnét akarja onnét hordatja az urak korcsomájok kívül az bort; több absurdum is találtatik, de ez mind csak az egy irigységből származott, igyentlenségből támadott. Nagyobb és károsabb állapotok is találtatnak, ugy mint az határok abalienálása, az hegyek és tilalmasok elpusztítása, az honnét csak az makkon járó sertés marhátul megjött nyolczszáz forintunk olykor, most immár annyira jutott igyünk, hogy másutt köll supplicálnunk és fizetnünk az magunk kevesüntül is, az itt való tilalmast is éppen kivágták, jobb kétfelé osztatnunk és az urak számára kopaniczákat belőle csinálnunk; az novilazot azt is azt végeztük vala, hogy két felő osztassék elvévén az erdők pusztítóktul, mivel az urak tilalmok ellen irtattanak, de az is csak abban maradott; több ehez hasonló alkalmatlanságok hogy jó utban vetődven eligazodnának, volna szükséges az kgd jelenléte, kérem is szeretettel kgdet, vegyen egy bizonyos időt arra valót magának. Az mi az muskatérosok állapotját illeti, hallom, hogy azt költette homo inimicus reám, hogy az itten való kapun lévő muskatérosoknak is az jószág fizet; nihil hoc auditores charissimi, csodálom, hogy nem szégyenli annyi görbe mondását; sőt inkább az várbeli tíz moskatérosok fizetésében hol őt, hol hat, hol kilencz forintot adtam egy-egy hóra az jószágtul, midőn ki nem szedhetik éppen fizetéseket, ezeknek pedig az szobodistaiak(nak) magam fizettem és fizetek, s ha egyéb nem lehet benne, az várbelieknek is, mert látom, ha azok ottan nem volnának, pusztán találtatnék sokszor az vár az drabantok felől; az előtt könnyű volt, mert az ispányoknak nem volt az várbeli drabantokon semmi dispositiójuk, az urak sem akadálaskodtak, hanem az örögbik atyafi az praefectussal az mit rendelt, ahoz tartották magokat, de most hat drabantja vagyon kgteknek, azok nem az vár oltalmára tartatnak csak, hanem minden ispán ura számára kértén kéret alá az várbul és így nem hat, de tizenhat is kevés volna. Az muskatéros az két rotában vagyon. öt-öt egy rotában, melyeknek kettei nappal silwachtot az kapu előtt az egyike délig az másika estéig állják, azon rotabelieknek megint az hárma étszaka, egyike 9 órától 12 óráig, másika 12 órától 3 óráig, harmadika kapu nyitásig strázsálnak, ezek csak az egy nap nyugosznak, harmadnap megint reájok körül az szolgálat, úgy nyugosznak azért, hogy midőn kívántatik, mind az tizen készen találtatnak akár éjjel s akár nappal legyen s ez illyen jó szolgálakat ha meg kell ünni (*így*), kgd ítélete rajta, mindazonáltal szemben lévén egymással egyezzünk

meg rajta, én semmi jó és hasznos dologból nem vonszom ki magamot, csak hogy így valamely irigy értetlen sinistra informatióján ne építsen kgték és akkor tegyen nekünk hirt felőle, midőn immár az kgték jobbágyinak meg vagyon tiltva, hogy az muskatérosokra semmit ne adjanak; micsoda nagy contributio azért és eltűrhetetlen fölvetés legyen, kgd ez registromocskából megértheti.

Tartsa és éltesse Isten kgdet kedves jó egészségben sok esztendeig. Datum Szabatistye die 14. Februarii, anno 1647.

Kgdnek köteles szolgája apja, igaz atyjafia

N. Lajos, s. k.

Külczim: Generoso domino Michaeli Maythény de Kesselleőkeő etc. libero domino arcis Berench etc. dno fratri et filio observandissimo.

(Czímeres pecsét körülötte: Ludovicus Nyáry de Bedek.)

Mint a berencsi várnak compossessorai, sok bajuk volt annak kezelésével már csak azért is, mert ezen nagy uradalomnak fölötté sok ura volt; administratiója mindinkább rosszra fordult, míg végre az egész uradalom, ahogy külömben már nem egyszer egyik-másik közbirtokosa a XVII-ik században megjósolta volt, ugyszóllván szétmállott, az erős vár pedig romba dült.

1647.

Catalogus librorum G. Maithiny.

Opera omnia Sancti Bernardi.

Opus Caroli Sigonii a Romulo usque Titum.

Onuphrii Pamcini de ludis circensibus.

Pars Romanae urbis Topographiae autore Jas ... ..
Boyssardo.

Tomus 1—8 Baronii; 6^{tus} et 7^{mus} deest.

De Maiestate Dni nostri Jesu Christi contra haereticos.

Leonardi Aretini in moralem disciplinam inductio.

Alberti (Doctoris?) de laudibus b. virginis.

Logialogi (?) autore Joanne Jemicio (?).

Tractatus italicus de symbolo Dei.

Introductio de symbolo fidei.

Janus Jacobus Boissardus.

Institutio in universam Aristotelis logicam.

Unus liber germanicus.

Péter Pazmani magyarai felelet praedicatorok ellen.

Dispositio italica de litteris.

Symbolum ex re herbaria.

Quintus Horatius Flaccus.

Duae orationes funebres.

Conciones etc. ex doctrina S ... .. collectae.

Exemplaria aliquot non compacta.
 Unum officium deauratum.
 Unum antiquum Breviarium.
 Annotationes de missa.
 Summa omnium Sanctorum exemplorum.
 2 tomus Belarvini.
 Tomus 1 eiusdem authoris.
 Disputationes Belarvini
 2 tomus eiusdem autoris disputationum.
 1^{mus} tomus Belarvini de summo Pontifice.
 Disputationum Belarvini 3 tomus.
 Marci Tullii Cicer. volum. tertium.
 Euclidis Elementorum.
 Hi libri omnes in folio 4.
 Confessio Ambrosiana.
 Conciones Schoepiri in epistolas; idem italicus liber.
 Logica Iusti Veracis.
 Compendium totius theologiae veritatis.
 Joannis (G)ersonis de imitatione Christi.
 Opus homiliarum S. Gregorii 8 folio.
 Methodus de sanctis adjuvandis 8 folio.
 Evangelia germanica.
 Iosephi Flavii folio primo.
 Suetonius 4 folio.
 Historiae Joannis Clandorpii 1.
 Conclusiones philosophiae Joannis de Erdüd 1.
 Liber de sacerdotibus 1 folio.
 Liber Claudii Galeni 1.
 Canones conciliorum Joannis Sagittarii 1.
 Tractatus de omni charitate Christi 1.
 Legenda Sanctorum 1.
 Sermones Pomerii 1 folio.
 Salus generis humani Georgii Befnagnii 1.
 Missale Romanum 2 folio.
 Joannis (Wicay?) de praestitis ... .. iorum 1.
 Conciones italicæ 1 folio.
 Conciones italicæ Caroli Boromei 1.
 Benedicti Petery tomus 3 folio 1.
 Dictionarium historicum 1 folio.
 Tractatus de SS. Sacramento 1.
 Dictionarium Graecum 1.
 Iacobus de Voragine 1.
 Breviarium deauratum 1.
 Iacobus de Voragine 2.
 Typus ecclesiae catholicae 2.

- Petri Bessaei 3 tomus folio 2.
 Petri Bessaei 4 tomus folio 2.
 Historia Troiana 1 folio.
 Martinus Cromerus 1.
 Thucidides Laurentii Valla 1.
 Thesaurus historiarum de austriaca domo tomus 1.
 Novum Testamentum 1.
 Disputatio S. Bonaventurae 1.
 Interpretatio in omnes epistolas S. Pauli 1.
 Joannes Dubravius 1.
 2 liber Flavii Josephi 1.
 Missale in pargameno 1 folio.
 Nisoli 1.
 Baronii tomus 1.
 Biblia sacra 1.
 Ambrosii Calepini 1.
 Antonii Bonfinii 1.
 Omnia opera Livii cum figuris 1.
 Italicus liber in 2do folio.
 Breviarium Rom. folio 2do.
 Promptuarium morale sive conciones in folio 4to 2da pars.
 De operibus in particulari folio 4to.
 Enarrationes in Evangelia fol. 4.
 Res gestae martyrum et virginum fol. 4.
 Sermones quadragesimales.
 Fregii (?) Historiae.
 Postilla latina.
 Aldii (?) historia folio 4to.
 Hasmonis (?) episcopi in Isaia Prophetam fol. 8.
 Nasonis Ovidii Metamorphosis.
 Cirilli Patriarchae 8va folio contra ... .. tas.
 Liber italicus.
 Liber hungaricus de operibus miserecordi (*így*) autore
 Luca Pechi folio 8do.
 Liber italicus. 2 libri italici. liber italicus.
 Tabula christianae religionis.
 Plutarchus folio 8vo.
 Dialecticae (?) tractatus folio 8vo.
 Sermones quadragesimalis autore Pelbarto de Themesvar
 folio 2do.

(Több helyen az 1647 évszám fel lévén jegyezve, azon korbelinek tulajdonítható. A könyvek tulajdonosa Majthényi György báró lehetett; az olasz könyvek bizonyára László szerémi püspök hagyatékából származhattak).

1648. nov. 29.

Majthényi Mihály levele ngos bedegi Nyáry Lajoshoz.

Kgdnek mint jóakaró uramnak bátyámnak ajánlom szolgálatomat. Istentől ödvességes jókat kívánok kgdnek.

Sokszor szöböl kívántam az keztünk való rendetlenségnek fogytát, s ugyan szerencsémnek es tartom vala, ha Isten sze-meimmel adta volna látnom az sok congressusunknak effectusát. de veszett fejszének csak nyele sem tér meg, úgy látom. Mind jó ugyan addig végezésünk, a még kgddel együtt lévén végezünk, de mihent kgdtől eloszlánk, csak az telik be, az mi kgd hasznára való, az ki penig kgd jobbágyának csak gonosz szelet hozna es, ottan kgd per sic volo jubeo imperatorie ... .. ellenünk. Megizené kgd édes bátyám uram Kozar Jánostól es, hogy kgd a szabadosival dézmát meg nem adatja, az vár épületére való pénzt es kgd magára vévén hogy kiszedeti, omittálá, az kgd szeniczei bírāja es az gyilkos kurvát elletatta (*így*), az uj köröszvények es bort eleget árolnak most es, mégis édes jóakaró urambátyám kgd mindent meg akar állani. Annyiszor fárasztott kgd engem es erőtelen beteges embert az hegyen által, im látom azért, hogy nem kölemb dolgunk nekünk Tardyaknak mint ha ki comoediát csinálna s larvalis personakat szerzene benne, és akkor vonná le az álorczát róla és fölcsinálná az mikor akarná.

Csudálkozom rajta édes uram bátyám, hogy kgd minket olly bolondoknak tart. hogy mi az kgd fogásit meg ne értsök, de ez eddig csak az nagy emberség volt mi tőlünk, hogy magunk kárával es kiváltképpen az én kértemre, hogy kgdnek ennyit obsequáltunk, az melyből az következik látom, mennél többet törünk emberségünkért, annyival inkább lenyomattatunk kgd által, ugy látom ezért édes bátyám uram, hogy minden végezésünk föstté ment és megyen es; de hagyján ezek, az mellyek csak jövedelmet néznek s partibus consentientibus melioráltathatnának, nagyobb az szabadság communis libertas et privilegium, az melytől kgd minket Tardiakot meg akar fosztani; azt izené némely nap kgd Maitiny György öcsémnek, hogy mi nem vagyunk patronusi az ott való ecclesiaknak, mivel csak leányág vagyunk és kgtek fiág lévén, nem engedi, hogy mi patronusok legyünk. Ez ám (?) az édes bátyám uram, az ki kgdben mi ellenünk régtől fogvást gyöl és ollykor fakad meg, amikor kgd nem es akarná; ebben uram, mi Tardiak ugy látjuk, hogy kgd Nyáry tribunált akar nekünk csinálni, az melyre hogy az Isten kgdet ne bocsássa és igyekezetit az törvény meggátolja, mi es invigilálunk. Nem tudom, micsoda zsellért hagyott kgd én nekem elfoglalni conditionaliter, mert

az berencsi jószágban szintén oly urnak tartván magamat mint kgd, soha kgdtől magam jószága birására szabadságot nem kértem. Az melly levelet ír kgd Kopelkának böntelen sérelme felől, kezemnél vagyon, azt írja kgd, hogy kgd nemes embereket győjt és az kompónokra (*így*) törvényt szolgáltat, mintha én az kompónoknak (*így*) olyan ura nem volnék mint kgd, és evvel es despectal kgd, akarván magát az iránt es nem társomnak ezen szabadságban, hanem uramnak mutatni; megtartom az kgd levelét az országgyölésére, ha ott azt végezik, hogy kgd legyen és nem Tardiak es úgy azoknak az éjjel járó lator és gyilkos kompánoknak pápája, ottan csak kgdtől kérjünk törvényt reájok, megnyugodjék kgd édes uram bátyám rajta, hogy soha bizony ennél tovább kgd az mi nyakunkra ölni nem fog, és ez ideig való kgd dominiumját meg es fogjuk vetni, mert látjuk, hogy vasallusivá csinálna kgd bennünket, megelégedhetnék kgd édes bátyám uram az eddigvaló rajtunk tett injuriával, inkább akarjuk, hogy az berencsi jószágot az szél fújja, hogy sem mint kgd így bánják velünk, az ki mi nekünk a berencsi jószágot hagyta, az hagyta kgdeknek es, csak annyit mint szinte mi nekünk, sem kgd sem mi nem acquisitionis successione hanem csak aquisitoris beneficiarii vagyunk benne, a kgd igazsága tizenhatsz, a Tardiaké kettő héján húsz, mióta még ebben az jószágban vagyon az leányág, senki vasallusivá kgden kívül nem akarta tenni; édes bátyám uram, ilyen keserves állapotokkal ne bántson bennünket, mert bizony soha kgd véghez nem viszi, soha es penig az berencsi jószág elpusztulására ennél jobb módot kgd nem talált volna, úgy es látom, hogy megunta kgd az kevés czégért s meg akarja szaporítani s protestálok es én Isten s kgd előtt, hogy soha többé az kgd berencsi végezésére nem megyek. Hogy az Kopelkát az kompanok mezeitelen szablyákkal az házánál lesik, jól cselekszik, Szent Péter es szablyával kezdte, de tagadásra vé (*így*) a dolgot, quid faciant domini, audent cum talia servi, megböntetem én őket az én sérelmemért kgd szeme láttára és vettem eszemben az kgd jó akaratját sok iszonyu eskövése után, melly igazat teve kgd az tolvaj jobbagyiról, az kik éjjel az házomra mentek vala, soha azért édes bátyám uram mi annyit (?) kgddel nem végezhetünk, akit kgd megálljon s kgd es leszen es most mindenféle igyenetlen es rendetlenségnek, ám pöröljünk, ha kgnek úgy tetszik, én noha kénytelen de igazságunkban kgdnek csak egy körömnnyit sem engedek az még élek, mert látom, hogy kgd abban az jószágban minket csak mintegy szabadosokat olyyaknak akar tartani; ha kgdnek úgy tetszik édes bátyám uram, kezdjük el a pört, ám mérjünk erszényt, nem es kívánok Istentől csak egy óráig való birodal-

mat es az berencsi jószágban, hogy kgdet urunknak ösmerjők abban az jószágban. Ezek után Isten sokáig éltesse kgdet. Költ Cziferen 29. Novembris, 1648.

Kgk

szolgáló öcsese
Maitiny Mihály s. k.

P. S. Ha az halált érdemlett rabokban csak egy es megszabadol, az mi részönk többi az törvényekben (?) soha együtt (?) nem ért.

P. S. Azoknak az lator komponoknak egyike az iskolából kimenvén ahoz a kurva feleségő Paulushoz ment, édes uram bátyám hiszen ebből is kitetszik, hogy kgd patrocínál nekie, ezeknek uram elő kell kelni, ezt én az ország előtt is kdgnek szemében mondom, hogy így bánik velünk, micsoda jön ki belőle, kgd lássa. Örömet látom, a dézmához es mint szöll kgd ezután, holott mind az érsek s mind mi ellenök kgd animálja a szabadosit, s hogy sem mint így cselekednék kgd ezután, jobb hogy az érsek soha ki se bocsássa kezéből az dézmát.

Külczim : Tekintetes ngos bedegi Nyári Lajos uramnak bátyámnak.

Majthény Mihály kamaraelnök s utóbb báró. Ugy látszik sajátkezű másolatja levelének.

1649. febr. 1.

Gróf Eszterházy László báró Majthényi Györgynek.

Magce domine amice observande, servitii mei commendatione.

Vettem az kgd levelet, melyben mit irjon az én Posonban való menetelem felől, megértettem; minthogy azért ő fölsege ad 18. huius halasztotta Posonban való menetelét, akar-nám, hogy ha kgd akkorra Gatha tájára előmben jöhetne és velem együtt mehetne bé Posonban. Az kgmetek jó akarat-ját, hogy egészségemért iszik, jó néven vettem s Isten Posonban vivén Príni urammal gyakrabban szemben leszek. Ugy hallot-tam, hogy Majthény János uram az farsang végét menyegzői lakodalmával akarja eltánczolni; nem tudhatom bizonyos-son, ha ugy van-e avagy nincs, egyébaránt én is vártam volna ő kgme az aránt való levelét. Éltesse Isten kgdet jó egészségben. Datum in arce Kis-Martón die 1. Februarii, 1649.

Magcae d. vrae

servitor et amicus paratissimus
Comes Ladislaus Esterházy, m. p.

Külczim : Magco domino Georgio Mayténi de Keselőkő etc. domino amico observandissimo.

(Czímeres pecsét.)

1649. febr. 11.

Majthényi Mihály báró Majthényi ifjabbik Györgynek.

Szolgálok kgdnek mint jó akaró öcsém uramnak. Isten sok jókkal áldja meg kgdet.

Az mi Nyári Lajos dolgát illeti, ő ugyan nem volna Nyári, az maga természetit megváltoztatná, quia qui semel malus etc. Im az commissiót kgdnek megküldöttem, kgd mindjárt hozassa ki az szolgabirót, de kgd igen observálja, az midőn az bizonságoknak az nevét beírják, az mellyik micsoda hiten vagyon, hogy utánna írják, Augustanae confessionis vel cuiuscunque fuerit. Császár urunk pro 18. jön be; kgd ne mulasson dolgával, mert ha mit akar, az pan Lajos in gravaminibus obtrudálja, ha pedig kgd hiteztet, azt is kgd kikeresse, hogy Kopelka engedte azon sellérnek is az én fundusomon az égetést és hogy az ki földet bir is a házával, az én jobbágyom szakasztotta neki maga földéből; ha kgd pedig eljön, Kopelka és Jakubkót is hozza el magával, vallva jó a szégyen (*így?*), teljék meg az ország előtt Lajos uram füle vele. Hozzon kgd e mellett valami hat szép pálczát az uj keresztényektől, adjuk némely jó akaróinknak az alföldi követek közül, e mellett kerülje meg kgd az szolgabirót, és azon attestationának is, ha pénzzel köll is vagy ajándékkal, vegye ki mását, tudjunk ellene készölni. Hozzon kgd valamely pár késeket is férfinak valót, meghagytam én is Kopelkának hogy hozzon. azon leszek, hogy szégyent vallassak Lajossal. Ezek után Isten sokáig éltesse kgdet. Posonból 11. Februarii, 1649.

Kgk

szeretettel szolgáló bátyja
Majtheny Mihály, m. p.

P. S. Ez kgk szálló fölnyitott levelet Maitheny János adá kezemben hogy kgdnek küldjem.

Külczim: Magnifico domino Georgio Maytheny de Kesselleőkeő etc. dno et fratri mihi observandissimo.

(Czímeres gyűrűpecsét.)

1649. szept. 4.

Nádasdi Darabos Gáspár hugainak Juditnak Majthényi Imrénének és Borbálának Martonfalvay Györgynének.

Szolgálatom ajánlása után, jó hugaim, adjon Isten minden jókat. Nem tudom mi okból hatalmasul Kithonichné asszonyom házául az jószágomról való leveleimet elvittétek, holott engem fiágot és öreg atyafiát illet azoknak tartása s nem mást. Azért kgtek atyafiságosan adja kezemben fogyatkozás nélkül azon szerént az mint elvitte, mert ha pörrel és fáradt-

sággal, költséggel jutok hozzá, minden költségemet, fáradságomat és az violentiát is meg fogom kgtéken keresni. Ez elmúlt napokban is egy adóslevelét citáltanak az szegény atyámnak néhai Darabos István uramnak, mely az jövőendő vasvármegyei széken Szombathelyen adjudicataban is megyen, kgteket is az urakkal egyött concernálja, mely adóságnak vagyon ötven esztendeje, talán több is, kiról vagyon kétsétségkivöl quietantiái szegény atyámnak. Azért kgték lássa, nekem az magam részéről valamint s valahogy concordiára kell az dolgot vinnem, de bizony az kgték és az árvák jószágát foglalják el érlette, mivel nem csak én voltam fia az szegény atyámnak, hanem hárman voltunk; lehetetlen dolog, hogy csak én magam fizessem meg az adósságot, nem is fizetem. Ezen levelemre kgtektől választ várok, mihez tudhassam én is magamat tartani, hogy ha atyafiságosan akarják az leveleket kezemhez adni, avagy nem; hol semmi uttal kgték az igazságot ebben az dologban nem akarja követni, másképpen is módot keresek az dologban, egyáltalában kgték kezénél az leveleimet nem szenvedem. Isten éltesse kgteket.

Saár 4ta Septembris 1649.

Kgték

szolgáló bátyja

Darabos Gáspár Nádasdi, s. k.

Külczim: Nemzetes Darabos Judith és Borbála asszonyoknak, nemzetes vitézlő Majthényi Imre és Martonfalvay György sógor uramék ő kgték szerelmes házastársoknak, nekem jóakaró hugaimnak adassék.

Oroszvárra, avagy az hol
residentiájok vagyon.

Cito, Cito, Cito, Citissime.

(Czímeres pecsét.)

Ezen Majthényi Imre György bárónak fia volt. Neje Darabos Judith előbb Parapatics Farkas felesége volt.

1650 körül.

Én kesselőkői Maitheny Zsigmond néhai nemzetes kesselőkői Maitheny Gábornak fia, magamra vévén gyermekimnek in utroque sexu lévőknék s mindennemű atyámfiainak terheket, az melyeket ezen dolog illetve avagy ezután illethetne, adom mindeneknek tudtára az kiknek illik, hogy én az én édes atyámnak néhai Maithény Gábornak halála után árvai állapotra jutván, ősemtől maradt javaimnak alkalmas része zálogban lévén, mely jószágomnak egy részéhez ugy mint berenchi jószágban való portiómhoz nem kicsin fáradsággal köllött volna jutnom, ha az ngos kesselőkői Maithény György uram bátyám és ifjabbik Maithény János uram öcsém azon

berenchi jószágbeli portiómnak eliberatiójában nem fáradoztak volna hozzám való jóakaratjokból.

Mivel azért mostanság immár az néhai nemzetös Tardy István és Boldizsártúl én reám és több atyafiakra devolváltatott, minthogy serínyen forgolódnak az fölül megirt bátyám s öcsém uraimék az berenchi jószágnak kiváltásában, adok szabadságot ő kglmeknek, hogy ezen jószágban engem illető részt magokhoz válthassák ezen megirt conditiók alatt:

Elsőben, hogy ő kglmek én nékem kiváltásnak idején, az mikor ő kglmek kezekhez veszik, successióért azon jószágban két szegény embert mindjárt kezemhez ereszszenek.

Másodszor, hogy ő kglmek ezen jószágnak kiserzése idején feles költséggel és fáradsággal járultak az dologhoz, tartozzam pro expensis (kiakarván váltani ő kglmektől) száz magyar forintot az capitalis summán fölül assummalni, és kiváltásakor simul et semel derék summával együtt ő kglmeknek vagy maradékinak in utroque sexu valóknak in bona et currenti moneta letenni. Meglévén az ő kglmek pénze, tartoznak ő kglmek is vagy maradéki az megnevezett jószágbeli részt vissza eresztetni.

Harmadszor, hogy én ezen jószágot három egész eszten-deig sem magam, se pedig maradékim ki ne válthassák. Amikor pedig ki akarnám váltani, tartozom négy holnappal az elütt ő kglmeket praemoneálni és azon esztendőbeli vetéseket szabadon fölszedhessék ő kglmek.

Kinek nagyobb bizonyosságára adtam ezen levelemet pecsétemmel és kezem írásával megerősítve. Actum Novák.

Az aláírás és pecsét hiányzik. Egykorú másolat, ha ugyan végre lett hajtva; úgy látszik, hogy igen, mert hátul ez áll: »Cessionales Sigismundi filii Gabrielis Majtheny pro Georgio et Joanne in portione sibi cedente ex portione Lipcey sub castro Berench.

1650. a u g. 31.

Majthény Mihály báró Majthény ifjabb György bárónak.

Isten sok jókkal áldja meg kgdet.

Mi ide az sok eső miatt csak alig takarodhatunk; az hireink is igen megszűntek az németek felől, vélem az takarodást várják. Ma harmadnapja vala nálam Tiszán tulsó ember, beszéllé, hogy az fejedelem elsőben Váradnál, azután Döbröczönnél feles hadát mustrálta volna meg, itélem, az német búzt nem szereti. Csudásnak tetszik, hogy az bárány dézsma ennyire halad, által láttam az mистерiumát, de vegye hasznát az, ki az oka; ha csak ily kevesen is kapdoz a jó atyánkfia, quid non faceret in majoribus. Kérem kgdet öcsém uram, kgd

csináltasson én nekem az uj körösztenyekkel vagy 30 tubust, egy kis haltartómban akarnám az tómból az vizet vitetni, avagy ha készen találna nálok, akárkié, vetesse el kgd, és Wrógi(?) adja meg az árát. Nagyobbal szolgálók én is kgd-nek. Ezek után Isten sok jókkal áldja meg kgdet. Ex Czifer 31. Augusti, 1650.

Kgđ

szolgáló bátyja

Mayteni Mihály, s. k.

Külezim: Magnifico domino Georgio Mayteni de Kesselleőkő, haereditario arcis et bonorum Berencs, domino et fratri obsmo.

Anno 1652. 6. Februarii Viennae.

Az minemő ezüst mivet Slospergtől ... ..

(olvashatlan.)

1. Szent György	gira	5,	lat	11,	nehezék	3.
2. Gálya	»	2,	»	6,	»	3.
3. Kanna	»	4,	»	2,	»	1.
4. Palaczk	»	3,	»	12,	»	3.
5. 6 Pohár	»	4,	»	3,	»	2.
6. Ó fejér (?) kanna	»	2,	»	14,	»	3.
7. Csésze	»	2,	»	2,	»	—
8. Aranyos mosdó medenczéstől	»	7,	»	2,	»	2.
9. Fejér kisebb mosdó	»	8,	»	4,	»	2.
10. Fejér öreg mosdó	»	10,	»	10,	»	2.
11. 12 kalán	»	12,	»	7,	»	3.
12. Gyertyatartó	»	2,	»	3,	»	3.
13. F. toló (?)	»	—	»	12,	»	3.
14. Sótartó	»	—	»	9,	»	3.
Gira 57, lat 1, nehezék						2.

1652. aug. 29.

Gróf Pálffy Pál nádor báró Majthény Györgynek.

Magce dne amice nobis observand.

Esék értésünkre, hogy Morva és Silesia felől az török és tatár kijövele miatt ... .. nagy félelemben és futamodásban is volnának az emberek. Az okáért szeretettel kérjük kglmedet, mivel nálunk még ekkoráig semmi sem constál, ha valami bizonyost tud, honnéd és melly felől légyen ez a félelem, hová hamarébb tudósétson bennünket felőle, tudhassunk közönséges megmaradásunk felől providealnunk. Éltesse Isten jó egészségben kldet. Datum Stomffae die 29. Augusti, 1652.

Magcae dnis vrae

amicus ad serviendum parat.

Paulus Pálffy, m. p.

Külczim: Magco dno Georgio Maiteny de Kesselleőkeő etc. dno amico nobis observ.

(Nagy pecsét alatt.)

1652. okt. 20.

Gróf Pálffy Pál nádor Alvinczy Péter ítélőmesternek.

Generose domine, amice nobis observandissime.

Nemzetes vitézlő Bozsány Gábor uram requirálván benünket, jelenté, hogy jóllehet ez előtt való üdőkben ő kglme és bátyja Bozsány Sigmond között néminemő transactio lett volna, mindazonáltal megirt Bozsány Sigmond azon transactiójának praejudiciumjára mi túlünk neminemő divisionale mandatumot kglmedre szállót extrahálván, vigore illius néminemő Dolnya Vásárd neyő praediumot is föl akarna kgd által osztatni, mely praedium (az mint informáltatunk) Bossány Gábor uram ő kglme anyjátul mediante testamentaria dispositione hagyattatott volna. Mivel penig efféle transactiók hejába valók volnának, ha az contrahens parsok ahoz magokat nem alkalmaztatnák, és azon kivől is már ben lévén az szüret, az törvények s pörlekedések és minden rendbéli executiók országunk constitutiói szerént meg szoktanak szűnni: annakokáért akaránk kgdet requirálnunk s tisztünk szerint intenünk is, ex ratione praeallegata mostansággal supersedealván eziránt való revisiótúl, semminemő törvénytételeben ne bocsátkozzék, hanem más alkalmas s országunk törvényétül megengedettett üdőben való terminust praefigálván, akkor is, kérjük kgdet szeretettel, ugy alkalmaztassa ezen divisio dolgát, hogy megirt Bossány Gábor uram meg ne károsodjék. Kit mi is kedvesen veszünk kdtül. Éltesse Isten kgdet jó egészségben. Malaczka 20. Octobris, 1652.

Generosae dnis vrae

amicus benevolus

C. Paulus Pálffy, s. k.

Külczim: Generoso domino magistro Petro Alvinczy, sacrae caesareae regiaeque mattis personalis praesentiae et in judiciis locumtenentis consilarii prothonotario etc. amico nobis observandissimo.

(Czímeres pecsét alatt.)

1653. jan. 6.

Bossányi Farkas Alvinczy Péter ítélőmesternek.

Szolgálatomat ajánlom kgdnek mint jó akaró uramnak, Isten sok jókkal és jó egészséggel áldja meg kgdet.

Kgdet csak azért kölletik ezen írásom által megtalálom, esék értesemre, hogy kgd ez elmúlt napokban Bossány Gábor uram instantiájára valami mandatum mellett Nagy-

Ugróczon az minemő jószága volt Bossány László uramnál zálogban, ő kglmének Bossány Gábor uramnak excidalt volna egynihány szegín embert, melyek között az én saját realis osztály szerint jutott jobbágyimot is, az kik most zálogképpen Bossány László uramnál vadnak, úgy mint Sztruhar Martint és Szmekula Stephant immiscualta az ő kglme része közti, holott nem Sztruhar Martin, hanem az mellette való pusztá May-szovszki nevő maradott volt az ő kglme számára osztálykor; kgdet azért kérem, az én jobbágyimot azok közti oda ne írja, mert egy általjában bizony soha ő kglminek birnia nem engedem, sőt protestálom is kgd előtt, ha hatalmasul el akarná is foglalni ő kglme, »cum moderamine inculpatae tutelae« meg akarom oltalmazni ellene. E mellett hogy kgd tudja, melyek maradtak volt az ő kglme számára osztálykor, szegín Bossány Mihály uramnál im leiratván neveket kgdnek megküldettem, kgd azokat bízvást beirhatja, mert sem többen sem kevesebben nincsenek s az más ember jobbágyának kgd hagyjon békít. Hallom e mellett, hogy kgd valami kopaniczákot is nevezett, hogy felosztassanak, errül is informálni akartam kgdet, hogy szegín Thapolcsány familiának csak egy talpalatnyi kopaniczajok sem volt azon az helyen, nem is maradott semmi kopanicza azokrul reánk, hanem az minemő kopaniczái vadnak az erdő mellett Bossány László uramnak, azokat szegín Bossány Mihály uram jobbágyoktul yett pinzen (örögben?), azért azokban is hagyjon békít kgd. Eltesse Isten kgdet jó egészségben sokáig. In Nagy Ugrócz 6. Januarii, an. 1653.

Kgdnek

jó akaró szolgálja

Wolfgangus Bossany, s. k.

(Csak az aláírás sajátkezű; törődött öreg úrra vall.)

Külczim: Generoso domino magistro Petro Alvinczy dni personalis praesentiae prothonotario, cottus Nitriensis jurato notario etc. domino fautori mihi observandissimo.

1654.

Báró Majthényi Mihály kamaraelnök báró Majthényi Györgynek.

Isten sokáig éltesse kgldet. Isten füzesse az kgd látogatását. Majd három hete, hogy ágyban heverek, elsőben más nyavalya, azúta az gonosz köszvény nyomorétott le, még leszen rajtam, Isten tudja.

Micsoda gonosz hireink legyenek az lengyelek felől, tudom kgteknél tudva lehet; Erdély felé is, Szalonta táján az török kárt tett, népet és barmot is feleset vitt. Az moldvai

vajda is föltámadott. Kancellarius uram Szakmárnál leszen szemben az fejedelemmel.

Ezek után adjon Isten kgteknek jó egészséget. Szombatból ma szombaton 1654.

Kgdnek szolgáló atyafia bátyja
Maythéni Mihály, s. k.

Külczim: Magnifico domino Georgio Maythéni de Kesselleőkeő, haereditario arcis Berencs etc. dno et fratri mihi observandissimo.

1654. febr. 18.

Majthényi Mihály Majthényi Györgynek.

Klmdnek mint jó akaró öcsém uramnak szüvesen szolgálók. Isten sokáig éltesse kmdet, szübül kívánom.

Sok gondolkodásom után im most adok választ az kmd levelire, melyet kmd Horeczky uram jószága vétele felül irt, s még most is több időt vettem volna az gondolkodásra, de szintén markokban kapám némely atyafiak ellenünk való mesterségit. Ma harmadnapja hozzám küldé Posonból Nagy Mihályi Ferencz feleségét saját peczetes (*így*) Barta leánykájával. kérkedvín azzal, minthogy ugymond kmd kimondott az Horeczky bucsányi jószágán; mi nem gondolunk az többivel és immár megárultuk Horeczkitül az bucsányi és zúki jószágot tizezer forinton, minthogy azért még az pénzünknek háromezer forint héán (*így*) vagyon, fölöttébb igen kérjük kmdet, adjon az körtvélesi, cziferi és báhonyi jószágunkra ezer aranyat kőcsön. En ugy vagyon (?) ilyen szép házom körül való occasiót látván szeretném ... .. az commoditást, de evvel az magam hasznával micsoda gonosz jöhet az Maitheniakra, szemeimmal látom és ha legkevesebb lévén Nagy Mihály Ferencznek azon bucsányi jószágban s mit nem mivel, annyival inkább ha ez keziben akad, mennyire terjed kgmeken régen kívánt autoritása? Látom azt is (éltesse Isten kgmket), hogy nincsen az ki aztot kiválthatná és ha mostan in hos (?) devolutione successionis az p ... .. másnak bocsátja, bár ezután másutt in simili esset csak elhallgat ... .. Látom azt is, azon zúki jószágot az leányok mellett istentelenül abalienalta az fiágtúl és ha most illy könnyen hozzá juthatunk egyik darabjához, melly fundamentomot vethetünk az többire nézve is, az alkalmatosság maga megmutatja. Hogy azért se az successiótokat in praeemptione el ne veszétsétek, se penig ellenséget kmkre ne bocsássak nagyobb, jobbat sok gondolkodással reflectáltam (?) magamot és azon jószágokat megveszem és senkinek nem is bocsátom. Vajha édes öcsém Maitény György az volnál, az kinek én kívántalak lenni, megtudnám én azt gondolni, hogy én után-

nam kmd üdösebb az többinél, tudnám, mint köllenék az többinek dependeálni kmdtül és talám másképpen is jobban nyughatnék kmd az én árnyékom alatt, de jaj nem mieli azt kmd, az kire vén atyafia becsületi és maga kötelessége is kmdet természet szerint is csaknem taszigálná. Juthatna az én darab kenyerembe másnak is, mert látom, hogy csak száz gyermeket sem hagyok magam után, de ezek per transcendam; kmd azért mindjárt irjon, avagy ha alkalmas dolga félretételével lészen is maga menjen Horeczky Ferencz öcsém uramhoz szolgálatomat mondván ő kmének, látja Isten, nincs szükségem azon jószágra, de ne gaudeat inimicus super capita nostra, ő kmitül megveszem, de kettőre kérem, hogy ő kme gondolkodjék, elsőben tudván, hogy az édes öcsém uram mi nékünk immediatus successorunk és kmetek ő kmének reciproce, cselekedjék úgy ő kme in ista reciprocatione quandoque in alterutrum devolvenda, oly mértékletes számában (?) adja, az mellett az igazság is és az vérség meg ne sérődjék; másodszer, minthogy az cziferi jószága is én nálam vagyon zálogban ... .. ez is nálam lévén, vonja inkább magához jó akaratomat, tudván, hogy én öreg ember lévén sem fiam, sem leányom s talán ő kmének, úgy keresheti kedvemet, még valaha része is lehet azokban, az minthogy én még eddig is ő kméhez, jöllehet az atyja sokat vétett méltatlanul, soha idegen affectióval nem voltam. Vesse azért ő kme okossága alatt fontban, ki lehet még több regratificatióval ő kmének; kírem azért, ha ugyan másnak akarja adni, adja nékem nyócz ezer forinton, ha egyéb nem lehet benne az k ... .. igaz lelkiismereti alá vetvén az dolgot pleni-potentia-riussá hadlak. Sic fac, ut deinceps quoque vivas. Másnak semmi uttal nem bocsátom, mert egy(átalán véggel?) nem akarom, hogy az Maitheniak Szekel zászlóin alúl (?) járjanak; ezt kmd senkinek meg ne jelentse és igen hamar is bánjék véle, mert ma estvére itt lesz vagy maga Nagy Mihály vagy felesége és én az pénz felül negativat tévén nekik, tudom, hogy per mare et terras etiam cum magna jactura szerint teszik. Ezek után Isten sok jókkal áldja meg kdet. Datum in Czifer 18. Febr., 1654.

Kmdnek

szolgáló bátyja
Majthéni Mihál.

1655. Szent Háromság vasárnapján már néhainak mondatik ngos M. Mihály.

Külczim nincsen, de a tartalmából következtethetni, hogy ifj. báró M. Györgynek szól.

1654. a u g. 26.

Majthényi Mihály báró Majthényi Györgynek.

Isten sokáig éltesse kgdet.

Kgdnek hogy későbbben adok választ, megbocsásson, magam nem irhattam, emberem penig nem volt, az ki irjon.

Az mi Horeczky uram ezer forint épöletrei valót az bucsáni házot illeti, ám legyen úgy és csak maga levelével is contentus vagyok; ha mi feljebb való épület leszen rajta, hiszen magával hozza, hogy az kétezer forinton felöl nem fog tartozni fizetni. Az mi az ő kglme kívánságát de florenis 1000 dandis illeti, ha ő kglme feljebb ment volna az épületben, én is gondolkodtam volna az állapotról, de arról azután is beszélhesünk. Se tavál sem az idén se gyümölcsöt, sem szénát az vár alul nem láttam, holott az mely czifferi jobbágyi most borért voltak, beszéllek, mennyi gyümölcs és széna az vár alatt vagyon; bestyekurafiául tartja meg az hütet az iuszágot (?) porkoláb ... .. Kunora eleget lop benne, de az urakra kire van gondja, kire nem, csak Isten szemben juttasson az atyafiakkal, soha hitetlen hamis kurvafi én porkolábom nem lészen, megis üzentem az Kopelkátul az praefectusnak, hogy ugy fizessen neki, hogy az ilyen defectusokat számadásában ne tudják. Kgd penig gondját viseljen magára, mert Nyáry uram szolgabíró ki akar hozni. Ezek után Isten éltesse kgdet. Datum Tirnaviae 26. Augusti, an. 1654.

Kgdnek

szolgáló atyjafia
Maithényi Mihály, s. k.

Külczim: Spli ac magco dno Georgio Maithény de Kesellőkő, libero dno arcis Berencs etc. dno fratri mihi honorando.

1654. o k t. 3.

Majthényi Mihály kamaraelnök báró, báró Majthényi ifjabb Györgynek.

Kdnek mint jóakaró öcsém uramnak ajánlom szolgálatomat. Isten sok jókkal áldja meg kgdet.

Én az kgd kívánsága szerint az árva jobbágya adósa borát és szölleit is arestáltattam, tovább mit akarjon kgd vele, ez occasioval el ne mulassa, én az miben tudok, kgdnek örömet kedveskedem. Édes öcsém, annyira meguntam az bucsányi lakást és interessantiat, látja az Isten, ha az emberek szavát nem tekinteném, fölvévén pénzemet csak ott hagynám a jó atyafiakat, de quibus coram plura; mind bánt a minap semmiért az hitvány Gáspár az cziferi porkolábommal, csak disznóság, Imre uram is ő kglme nem fér meg a maga föl-

din; az malmunk sem lesz ez idén kész, mert az minemü pénzt mondnak Imre uramnál, az, ki tudja hol van. Nem ártana kgdnek egy kevesé által futamodni. Nyáry Imréné asszonyom panaszolt az Petras fiára, hogy megvagdalta jobbágyát. Jóllehet irtam Ribenskinék, hogy mindjárt megfogassa és vasban veretvén az várba küldje, és senki kezességére ki ne adja, de talán segnius bánik parancsolatommal; kgdet kérem, fogattassa meg mindjárt s vitesse várban, kezességen se eresztesse ki, ne kételkedjék az jó hugom asszony, hogy én bennem semmiben is megfogyatkozik. Nem tanulnak édes öcsém az mi bucsányi atyánkfiái, a míg törvény nem éri őket. Az Marczisnak (*így*) meg köll halni, ha ezer lölke lesz is, tudom bizony, egyikünket megmocskolja. Horeczky Ferencz uramnak ajánlom igaz atyafiui szolgálatomat; az midőn szándékom lesz ő kglméhez mennem, egy héttel előbb is kgdnek tudtára adom. Az kesseleőkeői jószágban nagy violentiák estek noviter is, az Istenért ébredjék föl kgd az többi között és az atyafiaitúl vegye kezihez az ott való aprólékot, szép fia van kgdnek és én is hozzá segítem ahoz kgdet a miként lehet, én öreg ember vagyok, ma holnap életem, holtom után bizony uram mind oda lesznek az kglmetek határi. Az bacskafalvai portióval Czempes (*így*) és András kereskednek, kgdet kérem, keresse fel a levelit s hozza el magával. Ezek után Isten éltesse kgdet, szüből kívánom. Datum in Cziper 3. Octobris, an. 1654.

Kgdnek

szolgáló bátyja

Maitheny Mihály, s. k.

Külczim: Magco domino Georgio Maitheny, libero dno arcium Kesseleőkeő et Berencs, domino patri observandissimo.

(Szép gyűrűpecsét az eredeti címerrel, rajta M. M.)

NB. A bent említett Gáspár és Imre a címzett Györgynek testvérei.

1655. febr. 4.

Szegődtem meg ez nagyszombati oltárcsináló, asztaljártó és képfaragó szomszédommal, hogy ő az eleibe adott mód (*így?*) szerint azon oltárt minden hozzávalóival elkészítse és feketére meg is fesse, úgy, hogy se asztaljártói, se pedig képfaragói vétek azon oltárban ne találtassék, melynek munkájától adok kész pénzt neki florenos 250, rozsot méczet 30, buzát méczet 15, egy disznót, ludat nro 10, tyukot nro 10, pókát kettőt, melynek bizonságára adom ez pecsétes leveletem neki. Posonii 4. Februarii, 1655.

Maytheny Mihály, s. k.

(Az öreg ur saját kezeirása; az egész szép egyenlő characteristicus írás.)

1655. ápr. 18.

Majthényi Mihály consiliarius és kamara-elnök végrendelete.

Atyának, fiunak és szentlélek Istennek nevében, Amen. Akarván az mindenható Uristen Ezechiás királynak ideháttra való életének befejezésére kegyesen gondot viselni, angyalát küldé hozzá, azt izenvén neki: rendeld el házad táját, mert meg köll halmnod. Ez az Uristennek szép intése hogy mindnyájunkat illessen, nyilvánvaló. Én is azért én Christusomnak egy szegény férge lévén, jóllehet iszonyú kinokban helhezttetve, hogy holtom után feleségem és atyámfiái között veszekedés ne legyen, Istentől adatott kevés javaimról ilyen rendelést teszek:

Elsőben az nováki szentegyháznak pénzől és gabonául Cserenyéről hagyok 400 frtot. Az cserenyei szentegyháznak mi voltát akaratom szerint minthogy véghez nem vihettem, vegye jó néven szándékomat az édes Christusom, ugy látom, holtom után az én veszekedő atyámfiái miatt semmi nem lehet benne, arra is hagyok 400 frtot borúl, buzául, pénzől Cserenyéről, adják Tarnóczy Mátyás uram közében, csináljon valamit Istennek tisztességére belőle.

Az czifferi szentegyházra hagyok borul, buzául 200 frtot.

Az czifferi szegényeknek 25 frtot.

Az szombati oltárt csináltassa meg feleségem és az minemő középső táblája lészen, aztot ezösttel bëllesse meg és Szent Ferencz képit irassa reá és ugyanazon oltárra csináltasson ezüstből egy bokáig való lábot s tartsák azon oltár fölött mindenkor.

Az szombati páter Franciscanusoknak 500 frtot. A posoniaknak 400 frtot, galgócziaknak 100-at, nyitraiaknak és ujbáriaknak is 100-at. Pozsonyi páter jesuitáknak 150 frtot. Szombatiaknak is annyit. Szombati spitalra 50 frtot.

Az cserenyei jószágomat hagyom Maythény Bertha három gyermekinek egyaránt. Motesiczi és petyokait Maythény Sigmondnak. melyeknek hogy leveleit is feleségem nekik kiadja, hagyom és parancsolom neki. Bucsáni, suki, vanigai és karkóczi jószágomat hagyom Maythény György fiainak, de ugy, hogy az gabonát az feleségem mind elhordassa magának.

Feleségemnek, amig nevemet viseli, hagyom mind az két czifferi és báhoni portióimat szöleivel együtt, azután osztozának véle az közelebb részről való atyafiak, a kiket illeti, Maythény László maradéki. Ehez Jarendorffot is neki hagyom tisztességes táplálására, de úgy mindezeket, hogy tisztességes hirben névben viselje magát; ha penig férhez találna menni magyarhoz, catholicushoz, emberséges emberhez, a több jószágon kívül ugyan benne maradjon Jarendorffban és ennyi jómért

az én bűnös lelkemről el ne feletkezzék. Az jarendorffi pénznek az fele feleségem defectusával szálljon Maytheny László maradékira, az felének az fele az több Maythényakra, az negyed része szentegyházakra, spítályokra. Ezekre az pénzes dispositiok legyenek abból az pénzből, az mely az posonyi apáczáknál vagyon, az pedig mindenestől 15,000 frt.

Adós nem tudom kinek volnék, ha találkozik creditor, fizessék meg. Oroszvárat bocsássa ki feleségem Perván Évának az ő portioját pénz nélkül; és ha mind Éva s mind Schlossperghné böcsülik, tisztelik, ne hagyja, hanem mindenkor a mikor lehet segítse.

Az szentgyörgyi malmot kertestől hagyom Pakay Benedeknek leveleivel együtt, ily okon, hogy ő megemlékezvén az én ketelességemről feleségemet ne hagyja, esztendejét kitöltse, azonkívül ha kitülti, adjon 2000 frtot neki feleségem.

Az czifferi, jarendorffi és holmi magam levelecskéit, a kikben senkinek közü nincs, a schraibtisben takargassa, mert ha azok elvesznek, ezen idegen nemzettől koldulásra kél; más idegen levelet csak egy scartát se tartson meg, hanem adja ki és salválja conscientiamat. Házi szegényekre, házasulandó nyomorultakra 500 frtot tegyen félre s aprónként juxta commoditatem költse reájok.

A mi kicsiny arany ezöstmivem és clenodiumom vagyon, abból feleségem mindenik atyámfia feleségének tegyen valami részt, a többit tartsa szükségére az egy öreg gyöngyön kívül, az melyet hagyok az posonyi monstrantiára, a mikor az Urat hordozzák hogy reá tegyék. Az mi az temetést illeti, Istenért könyörgök feleségemnek, én reám ne költsenek, hanem ha Isten órát elő hozza, tegyenek egy fakoporsóban, vigyenek Nagy Szombatban és a hun a gyermekem fekszik az magam sírában a szegény édes feleségemmel együtt tegyenek és misét pénzirt is egy egész hétig szolgáltatassanak. Ha valaki találkoznék hogy injuriatusnak mondaná magát miattam, vagy kárvalottnak, fizesse meg feleségem. Pakay Benedeket kérem, holtom után is viseljen böcsületimre gondot és meglássa, micsoda szolgálakat tart feleségem körül. Szegényeknek, mikor eltemetnek, bőven osztogassanak. Oszlán 3300 frtban vagyon zálogban nálom, az feleségem bocsássa ki kezéből és a pénzt tegye el. A szolgálaimnak mindnyájoknak igazán megfizessen és az érde mesénck többet. Az récsei szőlőket birja feleségem két vagy három esztendeig, azután eresze Pakainak hiv szolgálatjáért; de ezeket mind eo fine, hogy jámborul viselje mind feleségemnek s mind jószágának gondját. Az cziferi buzábúl minden esztendőben szombati pater Franciscanusoknak két-kétszáz mécz rozsot avagy árpát. A szombati házot is feleségemnek

hagyom. Az feleségem Pakainak és Évának adja meg, ami kevesek még nálunk van, ugymint egynéhány lepedő; de az kit most az én kívallott állapotomon elszaggatott, azokért az jó atyámfiaiak fizessen. A mellett a zöld bársony szablyát is adja Pakainak emlékezetre és a vörös bársony szablyát is adja neki. Az mi kicsin ruhám és egyebem vagyom, feleségemé. Minthogy penig oly csendesség nem lehet, hogy szél nélkül néha nád ne mozdoljon, testamentariusokat hagyok feleségemnek: elsőben Szelepcsény György uramat, magyarországi cancellariust, másodikat Kéry János uramat az én jóakaró uramat, kérvén az Istenért ő kglmeket és legkiváltképpen Kéry uramat. vegye oltalmazó holnai alá szegény árva idegen nemzet feleségemet; hagyom harmadikat az én édes ecsémet Maythény Györgyöt, az minthogy meg is mondtam, ha néha szükségemben megtalálja. ne hagyja; negyediket ... .. *(ki van hagyva a transsumptumban, nyilván olvashatlan volt)* Jakab uramat, kérvén ő kglmeket az Istenért, ne hagyják szegény árvát megnyomorítani. Látván az ő felsége kamarának készületlen voltát feleset költöttem és adtam, az mint az quietantiak is megmutatják, az ő felsége konyhájára, lovaira, vitézlő rendire, könyörgök az tutor uraknak, ő felsége jó ajánlata szerint méltóztassanak intercedálni nyomorult árva mellett. Az oroszvári Darabos három gyermeki részét zálogban birom, Judithét in florenis 600, Ramocsainéjét in fl. 400, az világtalanét arendában minden esztendőben fl. 20 és immár két esztendőről fizettem néki; még azokat két esztendeig köll birnia feleségemnek. Lengyel részéről is birok száz forintban egy sellért, azt mindenkor kiválthatják. Az tutor urak juxta statum et dignitatem mindeniknek tisztességes ajándékot adjanak. Az kik adósak, mind az cserenyei s mind az czifferi lajstromokból kitetszik, Isten szerint vegyék meg rajtok. Ezt az utolsó akaratomat és testamentumomat jóllehet nagy köserves kinomban irattam és csináltam, de egész elmével és ésszel, Istennek szent neve dicsértessék. Ha az Uristen megtart, szabadságot hagyok magamnak hozzá tenni avagy elvenni benne. Ez alatt minden punctumiban hic et nunc affirmalom és helyesen akarom. Kérvén alázatosan az én édes Jesusomat engtődjék korojára *(így)* és fogadja bé szent országában az én szegény bűnös lelkemet. Kérem az én drágálatos szent aszonyomat, a melyet tehetségem szerint el nem felejtettem, legyen nekem is szószóllóm és mutassa szokott szent kegyelmét én hozzám is megtérő bűnös fiához, Amen.

Posony die 18. Aprilis. anno 1655.

Maythény Mihály, s. k.

Coram me Francisco Baróthy, m. .p
et coram me Andrea Pecsy m. p.

A pozsonyi káptalannak Majthényi Pál pozsonymegyei alispán részére 1702-ben kelt átiratában.

1655. máj. 24.

Majthényi Sigmond báró Majthényi Györgyhez.

Ajánlom kgdnek mint uramnak bátyámnak szolgálatomat. Az Uristen minden jókkal és jó egészséggel áldja meg kgdet.

Az kgd levelét böcsülettel vöttem die 22. praesentis, melyben mit irjon kgd, megértettem; hogy kgd értet engemet is az közönséges állapotokról, igen nagy jó néven vöttem kgdtől, tovább is nagy szeretettel kérem kgdet mint jó akaró uramot bátyámat, mutassa hozzámvaló jó akaratját s atyafiúságát az közönséges jóban. Az mi penig Majthényi János uram dolgát illeti, én az mely levelet cancellarius uram ő nga küldött, két emberséges nemes személy által megküldöttem, kire egyéb választ nem adott, hanem hogy böcsületes választ ad az ő nga levelére, de hirtelen nem adhat, talán penig az mint értettem maga fog alá menni, azért kgd vigyázzon rá, szokása szerint másképpen ne informálja ő ngát; én az mint annak előtte irtam kgdnek az dologról, most is egyebet nem írhatok annál, héjában ha mentegetné magát s ha azt mondaná, hogy nem látott némely dolgokat, de elig (?) az, hogy a kik akkorra a kastélyban voltak, ha ő kglme nem látta is, tudják a szolgálak ki mit cselekedett akkor, azután is kitetszik, a jövedelemből mit adhatnak elő. Az mi penig az várbeli állapotot illeti, akkor maga szemilye szerint ott volt ő kglme, hogy felrontotta a lakatomat. Azért kgd lássa, mert azt mondotta ő, hogy közönséges ajtót rontott, az kit én nem tartom közönségesnek az ő kglme számára; az miről ir kgd édes bátyám uram ugymint közöttünk való állapotokról, ahol köztünk való állapot van, én semmi jóból ki nem vonzom magamat hanem közönségesen akarok egyetérteni s tartani kgkkel, mind a költség állapotjából ki nem vonzom magamot, Isten szembejuttatván bennünket magunk küzt azt elvégezhetni; az mi penig a revisiot illeti, azt én kgdre mint jó akaró uramra bátyámra és a kgd igaz lölki ismeretire hagyom, hogy azokba valamik engemet igazán illetnek, vegye kgd kezéhez; kgd arra is vigyázzon, az minemő levelet adott volt magáról Maythény János uram szegény Maythény Mihály uramnak, hogy immár mindenekről contentáltatott volna ő ngától, az halastóimra való leveleket is, és az minemő nagy földemet adtam volt Révay Gábor uramnak, arról is ottan vagyon a levél; vannak még olyan levelek is, a kik a berencsi portiomra valók, más az

édes bátyám uram, olyak is vannak, a mit Istenben elnyugodott szegény bátyám uram Maythény György uram adott volna, avagy vett is volna jószágomra is mind hozzám avagy engemet illendő leveleket kgd vegye maga kezibe, a meddig én magam szembe leszek kgddel; az mi penig az cziferi dolgot illeti, a successiónkról való dispositio ha meglészen, a kinek ugysis köllének meglenni, javallom, hiszen (?) azzal asszonyomnak ángyomnak ő ngának semmi ártására nem leszünk, a plenipotentia levelet megküldöttem kgdnek, kgdet kérem, az mint legjobban lehet, az én dolgomat se hagyja hátra, én is minden tehetséggel azon lések, hogy az kgd hozzám mutatandó igaz atyafiságát és szeretetét megszolgálhassam. Az berencsi jószágban lévő portiomról is tegyen kgd emlékezetet, ahol szükséges léssen, az motesicziakat vissza foglalta erővel; kgdet kérem, az temetésről és a jószág osztásáról írjon kgd s ne nehezteljen mindenről informálni engemet, és üdőnek előtte adja tudtomra, hogy én is alá mehessek kgk közé, hogy az kesseleőkeői jószágból a kit birt szegény bátyánk, kit pénze után s kit pénz nélkül, arról idején végeznénk magunk között, mivelhogy én nagy injuriamot látom ezekben és idején kellenék megtalálnom az tutor urakat és ő ngokat felőlők, tudom, hogy kgd is ezen emberem által mindenről tudósét kgd s kiről kérem is kgdet. Az atyámfia kgdnek és asszonyomnak ángyomnak ő kglmének vélem együtt ajánlja szolgálatját. Ezeknek utánna Isten tartsa és éltesse kgdet kedves s jó egészségben sok esztendeig. Irtam Novákon Pünkösdhavának 24-ik napján, 1655.

Kk szolgáló atyjafia

Maitini Zigmond.

P. S. Az kgd parancsolatja szerint meghagytam Pis Benyonak az karvalyok felől, én is azon leszek, hogy szerezzek az kgd számára.

Külczim: Spli ac magco dno Georgio Maytheny de Kesseleőkeő et Berencs etc. dno et fratri mihi semper plurimum observandissimo.

Év nélkül.

Resignatio rerum inventarii in Cziffer jurato dni palatini.

Palatinus urunk ő nga die 8. Aprilis nemzetes és vitézlő Draskóczy aliter Dolinay Gábor uram által exhibeáltatott kegyelmes parancsolatja után mik és minemő res mobilisek találtattanak az cziferi kastélyban, azok mindjárást azon cziferi közönséges falubirája kezében in praesentia etiam praefati dni jurati notarii a kastély possessorától assignáltattanak, melyek szám szerint ez alább megírt módon következnek:

1. Hat ló hintóstul, és ottan talált szerszámostul.
2. Egy hordó szentgyörgyi nevő óbor urnae 16.
3. Egy hordó soproni nevő óbor urnae 11.
4. Egy hordó bátonyi uj bor, ki korcsomára adatott és mást adnak érette.
5. Egy általag örvenyes (?) óbor circiter ur. 1.
6. Rósa és más condimentomokból álló megeczetessedett, üveg nro 9.
7. Egy általag eczet.
8. Két kis általagban egynehány font brinza.
9. Egy üres pinczetok.
10. Egy ágy melegető.
11. Egy száraztó vas.
12. Egy füstölő.
13. Bádog csévő öntöző fakanna nro 1.
14. Vas fazekak csévés fedele nro 2.
15. Fa csévés fa kanna nro 1.
16. Lábos vas fazék nro 1.
17. Rósaviz égető cserép fazekak nro 3.
18. Egy cserép korsó.
19. Fejér mázos uj keresztyén mosdó medencze nro 1.
20. Gyümölcsnek való fejmázos uj keresztyén tányér nro 3.
21. Fél mércz (*így*) aszuszilva egy kis átlagban.
22. Fűrezni való háló nro 1.
23. Egy safocskában egy kevés árpakása.

Coram me Joanne Vincze, m. p.
judlium cottus Poson.

Coram me Sigismundo Mindszenti, m. p.
jurato assessore eiusdem cottus.

1656. febr. 8.

Zalasky Imre báró Majthényi Györgynek.

Alázatos szolgálatomat ajánlom Ngodnak, Isten sok jókkal, kedves jó egészséggel áldja meg Ngodat.

Az Ngod Szombatból én nekem sub 4to hujus irt levelét 7mo huius elvettem és mit irjon Ngod, megértettem. Sibriknek semmi bizonyos hire nincsen, közhirrel halljuk, hogy ismég készülne az kastélra, a mint félnek is tüle az szegín emberek; itt ngos uram egyébaránt vigyázásban vagyunk, az kaput is ujonnan megcsináltattam, mivelhogy elromlott volt, csakhogy a drabantoknak nincs mivel fizetni, Ujfalusi uraimíknak is irtam azon dolog végett, onnan sem jüt még semmi választom, az itt való szegény emberekre támaszkodnak, azoknak penig némelyeknek egy darab kenyerek sincs, a drabantok

penig hó pénzeken feljül ételt is kívánják és így bizon sokra megyen a költség, a jüvedelem penig semmi sincs, ha fizetelenséget megunják, netalántán pusztán hagyják az kastélyt, és így kunarczot (*így*) vallanánk, hanem Ngod ezekről végezzen Ujfalusi uramékkal, mert gyalázat volna ha fel (t) letünk (?), hogy félben hagynánk.

En talán hónap megszabadulok gutai lakástul, mindjárt Maszlik uramot megkeresem és miképpen resolválja magát, ha szinte Szentköresztbe kell is Ngod után küldenem, de azontul tudósítom Ngdat, csak Ngod mégis protectionalisnak megszerzésében fáradjon és az Ujfalusi uraimíkkal az megírt fizetésről végezzen, és engem tudósítson felőle; ha Maszlik uram valahogy nem akarná felvinni maga az transactiót, ha én reám bizza, magam felviszem Ngod után; de coetero én Ngod szolgálatjára maradok míg élek, az több atyatiak sem fogyatkoznak az én szolgálatomban, ha üstekvonásra megyen is az dolog. Ezzel Istennek ajánlom Ngodat. Datum in Guta 8. Febr., an. 1656.

Ngod szegín szolgája

Zalasky Imre, s. k.

Külczim: Spectabili ac magnifico domino dno Georgio Maythini de Kesseleőkeő, equiti aurato etc. domino dno mihi observandissimo, Szombatba érsek uram ő nga házához.

(Czímeres gyűrűpecsét.)

1656. febr. 13.

Zalasky Imre báró Majthényi Györgynek.

Szolgálatomat ajánlom Ngodnak, Isten sok jókkal, kedves jó egészséggel áldja meg Nagodat minden Nagodhoz tartozóival egyetemben.

Irtam vala Nagodnak Gutáról egy levelet az kastélban levő legényeknek fizetelenségéről, kiről Ujfalussi uramíknak is irtam, félek rajta nagos uram, hogy elunják az inséget, pusztán hagyják az kastélt; Ordódi uram küldött volt kettőt, azokhoz bizony jobban biznám, hogysem az itt valókhöz, bár Ujffalussi uraimék is azt cselekednének, mert filek, hogy követtség által valami ároltatás ne legyen közettek mint az előtt. Ujffalussi uraimík szolgája itt vagy on velen az kastélban, csak hogy igen háborgatja az ő fölsége szolgáit és érsek uram ő nga jobbágyit akár mi kicsin dologért, félek rajta, hogy panasz éri Nagodat és Ujffalussi uraimiket is, most egy kicsin korig (?) inkább kedveket kellene keresnünk az nagy embereknek, míg valami jobb karba nem hozzuk az állapotot; ezeket az legényeket nagos uram semmiképpen nem győzzük tartani,

az fizetéseken feljül tartást is igaz úgy kívánják, bizon az kessegffalvai mostani jüvedelem arra csak közel sem elég, azért kellene protectionalist szerzeni, hiszem de jure regni ugyan az árvát illetné az protectionalis, mivelhogy törvintelenül háborgatják. Im az madariak és marczelháziak is felmennek oda Ujffalussi uramikhoz, talán Nagodat is ott érik, panaszolkodnak az mostani inségekről, hogy nem gyűzik az éléssel őket; az Nagod és Ujffalussi uraimék discretioja legyen mindazonáltal abban. Maszlik uram hol legyen, most bizonyosan nem tudom, ha Léván van-e avagy Tejfalun, oda vagyon most emberem, mihent megjün, mindjárt hozzá megyek és azonnal tudósítom Nagodat, miképen resolválja magát.

Sibriknek semmi hire nincs, közhirrel halljuk, hogy még egyszer akarná tentálni az állapotot. Ha Nagod Szentkereszt felé megyen, én csak Ujffalussi uraimíkhöz dirigálok az levelet, tudom, megszolgáltattják Nagodnak. Ezzel Istennek ajánlom Nagodat. Datum Comaronii die 13. Febr., anno 1656.

Nagod szegín szolgálja

Zalasky Imre, s. k.

Külczim: Spectabili ac magnifico domino dno Georgio Majthini de Kesseleőkeő, equiti aurato etc. domino domino mihi observandissimo.

1656. sept. 11.

Báró Majthényi János levele.

Kgdnek mint jó akaró sógor uramnak ajánlom szolgálatomat. Isten kívánságos jókkal megáldja kgdet. Nyilván vagyon kgdnél, szegény Majthény Mihálnál kgd és az feleségem szegény anyja mennyi sok rendbéli mindenféle javai maradtanak légyen, az mellyekben igen keveset osztott kgdnek és az atyámfiának, elannyira, hogy nagyobb része nála maradt holta napjáig; ehez járul szegény Istenben elnyugodott előbbeni felesége sok szép anyjátul maradt ingó s ingatlan java, portékája és marhája, kész pénze és más holmi szép verejtékes keresménye, teszen bizonságot sok böcsületes jámbor férfiú és aszony ember, az kik mellette forgottanak, nehéz háborus időben mind (olly?) morgós ödőkben is mennyi készpénzt szörzött és gyűjtött nyavalyás sok-fáradtságával és nyughatatlanságával, az mely ha nem lett volna, soha német Járendorfhoz nem juthatott volna, mert azon pénzt adta reá, az mellyet ő szegény adta volt kezéhez, midőn az *fogságból* kijött volna; és mivel az Járendorfot és pénzét mostani özvegyének hagyta sustentatiójul és az pénzet fel is vette ő kglme, az atyámfiának ott köll mind az anyja, mind peniglen említett szegény nénje javait eladott jószágainak az (árát?) ... .. más

holmi keresményit keresni, az hol szegény Maythininek jószágát találja, az mellyet post tempora viduitatis noha ... .. soknak hagyta, de ez ilyen nyilvánvaló adósságok és praetensiókra nézve nem tehetett ... .. ul szegény depositiót, az kit más ember keresményivel acquirált. Im én azért extraháltam egy praeceptoriumot mesterre, hogy abbul az feleségemnek jutandó portióját excindáljam szegény Maythini Mihálnak akármi javaibul; mivel azért ezen kereset kgdét is in medietate illeti, akarám kgdét ezen írásom által requirálnom, hogy ebben az keresetben concurrálván az feleségemmel egyet értsen, az mely által annál jobban az dolog végben menjen, jóllehet az mandatumban az kgd neve inserálva nincsen, de jó értelemmel az kgd portiója is ezen egy uttal excindáltatik, az többi az ki resultalni fog azon portióbul, én kész pénzzel szeret teszem, és vagy az asszony avagy más akarki lészen, felveheti, mert az ki (é?) a jószág, az is nékem engedi, mert nem akarja, hogy annyifelé oszoljon mint az bucsáni jószág, mind kgdnek mind az asszonynak ezen alkalmatosság hasznosb, mert in casu mutationis (votorum?) sem kgd sem az asszony semmit sem veszen benne, hanem az legatariusok nyulnak hozzá, (mert?) pedig szerencsés végbenvitelére sok nagy sövegő urak és jó akaróim praeparatusok, hozzá segítnék bennönket. Nem tudom bizonyos létét kgdnek Cziferen, ha ott vagyon és késése lészen ott, adja értésemre, és magam is átalrándulok kgdhez és ezekről s hasonlókrúl bővebben beszélhetünk egymással, az holott pedig kgd az maga praetensióit nem akarná prosequálni és ebben érteni egyet, képtelen az atyámfia maga is az maga részét keresni, de tudom, az kgd keze alá is több érték avagy pénz elfér még mind szentén az atyámfiáéban; ezen dolgot jóllehet sok impugnans atyafi legatarius fogja ellenezni, de csak jó értelemmel légyen kgd az atyámfiával, nem szakad markunkban, mert sok nagy ... .. endő ember promoteálja és ha kívántatni fog, assistentiát is adnak, jobb valamit az asszonynak is venni most, hogy sem ezután semmit; ezekre kgdtől választ várok ezen levelem megad ... .. emberem által, és ha kedve vagyon az dologhoz, én Posomban megyek, vagy ott Posomban avagy Oroszvároott Zichy uram és más emberséges emberek előtt complanáltathatnak. Bucsán 11. Septembris, anno 1656.

Az atyámfia kgdnek szolgálatját ajánlja.

Kgdnek szolgáló sógora

Maythény (János.)

Külczim hiányzik, de a genealogia megmagyarázza, kihez szólt.

1657. jan. 7.

Oroszvári ifj. Pakay Benedek báró Majthényi Imrének.

Kgdnek mint jó akaró uramnak sógoromnak Istentől kívánom minden boldogságos jókat jó szerencsét az új esztendőben megadatni asszonyom nénémmel és szerelmes gyermekivel egyetemben. Nem akarván ez alkalmatossággal elmulatnom, hogy kgdet ne tudósítottam volna levelem által, közelébb lévén a több atyafiaknál. Hogy Slospergh ujjban certifikáltatta az asszonyt Czifferre *ratione septem millium et ratione tutoratus*, noha nyilván van kgteknél, hogy az hétezerért elsőben az én szent-györgyi házomat, azt kieresztvén pedig a helyett az berencsi jószágot, az kinek most is possessiójában vagyon, eresztette vala szegény ur kezébe. Az tutor-ságért pedig annyi legatumot hagyott feleségének, az ki netalán az atyjától sem jutott volna; nem elégedvén avval is meg, hogy szegény Istenben elnyugodott néném portékájából úgy fejtér mint másféle ruhából töltözött Slosperghné asszonyom, úgy tudom a mint emlékezem, hogy kevés aranyos lepedőket, de pintes égett boros palaczkokat lepedők és párna héjak helett (*úgy*) anyja ládájában találtak. Mivel azért édes sógor uram az czifferi jószág maholnap kgteket illeti, kgteknek incumbal azért praevenialnia, mi is innend, én kiváltképpen a miből lehet úgy alkalmaztatnom magamat, hogy kgteknek tiszta szivből igyekezem szolgálnom. Értem édes sógor uram, hogy Slospergh banderiumot indét az czifferi kastély megvételére; kár volna talán az német bugyogónak megbüdösíteni az kastélyt; ha kgtnak pedig édes sógor uram úgy tetszik, nem hogy kastélyát, de még mezeit is nem fogja ganajozni.

Az agár felől irt volt kgd e napokban, noha édes sógorom igen kifogytam az agarakból, hoztak mindazáltal Esztergomból egy lovat s egy agarat, azt sem tartom meg kgdtől, és Isten egészségemet adván rövid nap alatt Bécsből megtérvén, magam megviszem kgdnek; az szent innepekben is alá fordulván vala Czifferre, az kgtek látogatására akartam menni, de az átkozott köszvény nem engedte. Édes sógor uram, nem ártana, ha kgd Maitheny György uramnak mint öreg atyámfának írna ezen terminus végett, kérem szeretettel, én szómmal is köszöntse levelében ő kglmét. De reliquo kgd köteles szolgáló atyjafia sógora míg él

Oroszvári Pakay Benedek s. k.

Én nekem derekas beszélgetésem volnának sógor Maiteni György urammal avagy kgddel, mely kgteknek hasznára, nem kárukra nézendő, papirosra nem bizhatni. Datum Posonii die 7. Januarii, anno 1657.¹⁾

¹⁾ Ez utóirat sajátkezű, a többi más kézzel.

A *felhajtáson*: Kgmed megbocsássa, egyéb spanyor viaszam nem volt lepöcsételésre (t. i. fekete a pecsét.)

Külczim: Spli ac mgco domino Emerico Maitheny de Kesselleőkeő, domino in Berencs etc. dno affini mihi obssmo Bucsán.

1657. jun. 10.

Szelepcsényi György kalocsai érsek levele Majthényi Mihály báró özvegyéhez, Wolmarin Mária Katharina asszonyhoz.

Böcsülettel való szolgálatomat ajánlom kgdnek, áldja meg Isten kgdet minden üdvösséges jókkal.

En már itt ő fölsége mellett üresedvén országos gondoktól és dolgoktól, azon vagyok, hogy e héten, hol penig nem, az másikon minden bizonnyal, Isten azt adván érnem, jó egészségben oda menjek Posonban. Minek okáért tudtára akarám adnom kgdnek, intvén kgdet, hogy én reám ugyan ott Posonban várakozzék ugy, hogy az leveles ládát is producálhassa, akkor lehessek én is ment már egyszer az engem molestáló pársoktól. Ebben kgd külömbet ne cselekedjék, ha kárt nem akar vallani.

Éltesse Isten kgdet kedves jó egészségben. Viennae die 10. Junii, 1657.

Kgdnek böcsülettel való jó akarója.

Szelepcheny György, s. k.
kalocsai érsek.

Külczim: Tekéntetes és ngos Wolmarin Maria Catharina asszony-nak, az néhai tekéntetes és ngos kesselőkői Majthény Mihály uram meghagyott özvegyének sat. nékem böcsületes asszonyomnak.

(Fekete czimeres gyűrű pecséttel.)

1657. okt. 25.

Zalasky Imre ngos Majthény György urnak.

Irja, hogy jámbor¹ szolgája Szendrey Mihály által küldött levelet megkapta. A mi Gosztony uram dolgát illeti, hisz vannak ő ngának oly jó akarói, hogy a szegény árvák dolgát promoteálják. A tejfalvi jószág riatt Győrré kell mennie (talán erre nézve megbízva volt), hogy az inventariumot meg hozza s ő ngának fel hozza; lovat ő nga számára még nem talált; egyéb apróbb comissiókat, rókamálat, leányokat, vizát sat. említ.

Kapitány uram Ngodnak ajánlja szolgálatját. Most semmi derekas hireink nincsenek, hanem tudom, hogy Ngod is hallotta, micsoda rablást, égetést, pusztitást tettek az törökök Kassa táján; sok főembert vittek, az kassai egyik kamarás urat is elvitték, ez az törökkel való keserves békeségünknek alkalmas haszna és gyümölcse; Isten Ngoddal

-szembe juttatván többet beszéllek Ngoddal, adja Isten, láthat-sam Ngodat kedves jó egészségben. Datum in castello Kessegh-falva 25. Octobris, 1657.

Ngod szegén szolgája

Zalaski Imre, s. k.

Külczim: Magnifico domino dno Georgio Majthiny de Kesseleőkeő etc. domino mihi honorandissimo.

(Az ifjabbik György bárónak szólt.)

1659. ápr. 22.

Szelepchény György érsek gróf Nádasdy Ferencz ország-bíróhoz.

Illustrissime comes dne dne fili mihi colendissime.

Majthény György és János uraimék hozzám jöven instálának azon, mivel értették ő kglmek, hogy kgd bizonyos mandátumot adott volna ki Schlospergnek ellenek, irnék ő kglmek mellett kgdnek, suspendáltatván kgd azon kiadott parancsolatját tantisper videlicet, a még ő kglk az pium legatumokat exolválhatják. Minek okáért kérem kgdet édes gróff uram fiam, ez iránt az én interpositiómra nézve is mutassa ő kglmekhez jó akarátját. Tartsa és éltesse Isten kgdet sokáig kedves jó egészségben. Viennae die 22. Aprilis, 1659.

Illustrissimae dⁿis vrae

servitor et pater addictissimus.

Georgius Szelepcheny, m. p.

archiepiscopus Colocensis.

Külczim: Illmo comiti dno dno Francisco de Nadasd, perpetuo terrae Fogaras, s. r. imperii equiti, cottus Castriferrei supremo comiti, judici curiae regiae per Hungariam, praesidiorum Alsó-Lindva, Nemethy supremo ac haereditario capitaneo, s. c. r. mattis camerario et consiliario etc.

(Csak az aláírás sajátkezű.)

1659. máj. 28.

Báró ifjabb Májthény György báró Majthény Jánosnak.

Szolgálok kgdnek öcsém uram.

Hogy kgd és az több atyafi elmene tegnap, elég tribulatióm volt az némettől, az káptalant kihozta volt Feir (*így*) és Jalkovic (*így*) uramékat és reám küldette, az kapu eleiben jött az káptalam, utánna az vén Slosperg egy hosszú ömegbe, pantofliban, bekötött fejjel, merő farsangos módon, az öcscse utánna, az káptalan bekéredzett és kívánta, hogy az Slosperg-nét és urát bebocsássuk. Másszor is eljöttek. Harmadszor az cziferi papot küldték és utoljára az ruháját kérték és pénzt,

hogy bejöhessen az káptalan és kihozhassa, de látván én, hogy nem penes mandatum jöttek ki, némává tettem az egész kastélyban levőket, senki semmit sem szóllott, az káptalan re infecta visszatért, hanem az német az ur cancellarius uram ő nga akarátja ellen fizeti az pium legatumokat, az szombati barátoknak az restált 38 tallért megadta, az oltárért képirónak mind megadta és az galgóczi barátoknak es köldött valami pénzt azt mondván, hogy az ur ő nga azt parancsolta neki; ezekről beszélgesse kgd az urral, így mi mit se tudunk tenni, ha ezek az ur hire nélkül vannak, az mint én úgy itélem, tudom, az ur ő nga megindul rajta; az szakállosokhoz való golóbis mind az német bótjában van; van egy méczre való, az köllenék, mert igen fenyegetőzik, hogy esmég erővel reánk jön; noha bolondság, de mégis praevisa tela minus feriunt; itt drabant nincs több háromnál, az negyedik csak elszökött, hanem irtam Keszinek és az ... .. apának, valamellyike eljön, porkolábnak csinálom egyikét és gyalogot ha itt nem kaphatok, hegyen túl hozatok. Az német feleségestül holnap Bécsbe megyen lamentálkodni és protectiót keresni; most erősen tagadja, hogy ő kgdhez nem fogott puskát, az felesége erősen mutatja az fekete testit káptolonnál; az mint hallom, fekete az karja, de nem tudom mitől.

Morvai ide jöve, de az kastélyt csak maga előtt hajtotta, nem mehet sehova, kiverettetett az főre (fűre), maga csak gyalog ment hegyentúl. Isten éltesse kgdet. Köt Cziferen 28. Maji, 1659.

Kgk

szolgáló bátyja

Maitiny György, s. k.

Külczim: Magco dno Joanni Maitini de Kesseleőkeő, equiti aurato etc. dno fratri observdmo.

1659. m á j. 29.

Báró Majthényi János levele Fejérpataky Raphael, ő felsége pecsétőréhez.

Generose domine frater observandissime.

Mint igaz jó akaró uramnak meghitt igaz atyámfának kgdnek ajánlom köteles szolgálatomat. Irtam volt kgdnek ennek előtte két héttel, de nem lévén levelemre semmi választom, elhittem, vagy nem adták meg leveletem, avagy nagy mindennapi dolgai miatt válasz tételre nem érkezett; ut ut sit, kötelességemnek hogy tegyek eleget el nem mulatom. Az pium legatumok dolgában én eleget, fáradtam, együtt lévén az atyafiak, de megmondván: haec est voluntas Domini, egyebet sem cselekedhettek, hanem: loquer (*így*) Domine, quoniam audit servus tuus; im azért az pénz készen vagyon itt Posonban

mind szép körmeczi aranyul, engem az atyafiak plenipotentiáltak, csak értsem, mikor jön kgd alá, írja meg kgd, én mindjárt itt leszek és resignalom. Édes kedves bizodalmas uram atyámfia Fejérpataky uram, én mégis az kgdhez való köteleességemre magamot tartván, sub umbra alarum tuarum spero, non confundar o Domine. Többi között ezt is akarám kgdnek rövideden intimálnom: az cziferi terminus midőn haladott volna az mi kegyelmes urunk s királyunk parancsolatja szerint magno cum disgustu Schlospergii, midőn Szombatbúl in sua ordinaria cholera jött volna vissza Czifferre, hogy oly hamar az kaput meg nem nyitották neki, az felesége, az ki ott benn volt, leverte az kapu lakatjait és még én alá mentem be is ment, bemenvén, hogy engemet látott az kapunál, mindjárt puskát fogván hozzám, hasamra tartotta az stuczot és ha dexteritásommal meg nem ragadtam volna az puskáját és ki nem tekertem volna kezéből, meglőtt volna; evvel nem volt contentus, fogván másik mordály bandita kis puskáját, az mikor én háttal fordultam volna hozzá, azt hátamban akarta sütni, de Isten megoltalmazván csere nyei Majthény János uram által, az ki kiütötte az puskát kezéből és derekon ragadta, nagy szerencsén megmaradtam; erre az nagy hostilis lármára az szolgálk és más holmi öszvegyölt és hivatlan is csöcselék felzendölvén az az sok ember között ötés esett rajta, kitől, soha nem meheténk végére, tudja maga is, hogy nem mi dolgunk, de gyanakodik, hogy az mi akaratunk, az kit ha megbizonyít, bár fejünk, jószágunk mindnyájunknak elessék, tudom, ezután is inquisitio leszen benne, és ki fog abból tetszeni; azonban mind maga, mind felesége kikötöztek az kastélyból Kerekes uram házában; látván mi az atyafiak, hogy senki ki nem özte, hanem maga ment, azt is látván, hogy ezután sem lesz semmi jó köztünk, ha együtt cohabitálunk az kastélyban, azt találánk magunk között, hogy még az urat ő ngát informáljuk az dolog felől és ő nga az iránt való parancsolatját vesszük, kin maradjon ad evitandum majus malum, de az jószágban ugymint az faluban in priori dominio, az mint az előtt, in nona parte benmaradjon; akarám azért ezt intimálnom kgdnek, hogy ha valaki sinistre informálná az dologról kgdet, így értse, mert post juramentum etiam kölömben nem találtatik; hogy penig malum malo ne cumulaljuk, kérem kgdet és alázatosan az urat ő ngát is, az novumot expediáltassa és adja meg... .. készen van már az pium legatum pénze. Édes kedves conservator uram, legyen jóakarónk in justis et licitis, nos etiam manebimus ii, quos nos spopondimus, az kik közül én is azon ajánlott köteles szolgálja atyafia maradok még élek. Posonii 29. Maji, 1659.

Majtheny János, m. p.

P. S. Kérem szeretettel kgdet, adja tudtomra, ha Lim-pochra érkezik vagy Posonban; az urat ő ngát, kérem, nevemmel alázatosan megkövesse, hogy se napját se datumját nem inseráltam, immár be pecsétlettem (*így*) volt, hogy eszemben jutott, az nagy bú és gond az oka, az többi immunisok (?) lévén mind reám conglotálják (*így*) az dolgokat.

Külczim: Generoso domino Raphaeli Feyrpathaky, sacr. c. reg. que mattis sigilli conservatori, dno fratri confidentissimo.

Cito, Cito. Citissime.

(Czimeres gyűrű pecsét.)

A pium legatum alatt nyilván néhai Majthényi Mihály báró kamara elnök legatumaít érti, miket, ő maga magtalanul elhalván s javaiban rokonai lévén örökösök, ezeknek kelle kifizetni, mely procedura meglehetősen soká húzódott.

Schlossperg római birodalmi család ivadéka, neje Majthényi születésű lévén, e révén volt a M-akkal közbirtokos; az említett erőszakos fellépése hosszas pörlekedést vont maga után.

1659. jun. 9.

Majthény György és János Fejérpataky Ráfael kir. pecsétörnek.

Kgk mint jó akaró urunknak és atyánkfjának ajánljuk kötölösségünk szerint való szolgálatunkat.

Minapiban is én Maytheny János irtam volt kgk az obligatiónk szerint, hogy az pénzt hova vigyük és ha hamar hozza-e az Isten alá kgdet, de még eddig semmi válasz nem jött reá; mivel azért parolánknak eleget akarunk tenni, az pénz készen vagyon, csak kgd írja meg, ha Posonban hagyjok-e és ki kezénél, avagy megvárjok kgdet és az urat ő ngát, az kiről bizonyos választ is várunk kgdtül. Ehez képest egyikünk sem mehetett Bécsben is, hogy ennek megszörszésében laboraltunk; tudjuk, megértette kgd, mint akart legyen bänni Slospergh mi velünk az cziferi kastélban, ha az mi kegyelmes urunk ő fölsége inhibitoriumja (az melynek kiadásában hogy fáradott kgd az mi bizodalmas urunknál protectorunknál, még élünk, kgdnek és maradékinak szolgálni igyekezőnk) nem érte volna. excludalni akart bennönket contra manifestum tenorem contractus, az mely ha nem lett volna, soha az német be nem ment volna az cziferi jószágban és így frangenti fidem fides frangatur eidem; más az, hogy ha az mi hirönk és akaratuink ellen csöcselék gyölevész néptől esett valami rajta, adott arra okot maga, mert minden emberhez puskát fogott, és ha az Uristen és az cserenyei Majthény János uram s maga dexteritása Majtheny Jánosnak meg nem oltalmazta volna, legelső-

ben is ötöt lőtte volna meg, ezt hatvan avagy hetven emberrel is megbizonyítjuk, kihez képest perditio ... .. el ex se ipsa; ha nem tetszett az németnek, hogy contractus mellett együtt birjuk az cziferi kastélt, birja immár penes successionem, minthogy contractus ellen ecludalni akart belőle, quid in (?) inportat, ha penes successionem maga akarójából kiesett onnét; hát in parenthesi édes kedves atyánkfia conservator urunk biztunkban kgdnek irjuk s kérjük nagy szeretettel kgdet, hogy enyhítse az urat ő ngát, ha valamit épített volna az hamis Slospergh informatiójára ő nga, hallgasson meg bennönket is, megtapasztalja, hogy mindennek maga az oka; kérjök azon is kgdet, értessen bennönket, mikor jön alá ő nga; azonban mi az kgd igaz szolgálai, atyafiai, még élünk, megmaradunk. Datae Czifer 9. Junii, an. 1659.

Maitheni György, s. k.

Maytheny János, s. k.

P. S. Iterato könyörgünk az urnak ő ngának kgd által, hogy ő nga egy parancsolat mellett ezen nímettel való dolgunkat revideálni méltóztassék tanquam summus executor testamenti, commode meglehet Posonban, vévén ödött ő nga magának, mivel mi igazságunk mellett ő ngában bizunk s protectiója alá adjok magunkat.

Külczim: Generoso domino Raphaeli Fejérpathaky, sacrae caesar. regiaeque mattis sigilli secreti conservatori et cancellariae registratori, dno fri nobis obssmo.

(Két czímeres pecsét alatt.)

1659. jun. 12.

Báró Majthényi György öcsésének Jánosnak.

Szolgállok kgdnek öcsém uram.

Nagy későn küldé meg az Slospergné ma az ur kancellarius uram levelét, az melyben mit parancsoljon, azt ex multis rationibus diferalni nem akartam, hanem ha be akar jönni az német asszony, reá szabadítottam, de nem több drabanttal, csak egy-egy részre kettővel, hogy az ... .. részéről csak kettő legyen, eleitől fogvást is nem igen járt én nekem ott az eszem, hogy olly hamar excludáltatott volna; im mit irjon az ő állapotjáról az ur és mit értsen az két holnapi állapoton, átalláthatja kgd; azért az egy Istenért kérem kgdet, ne mulassunk az legatum megadásával és jüttön jöjjen alá kgd és szerit tévén adjuk meg, tudom, hogy jobban folnak igasságinkban dolgaink, mert igen rövid az terminusunk. már is bizony sok nem jóakarónk támadott, megérti az után kgd, legfőképpen ha eltaláljuk mulatni a legatumok depositioját; ide jövén kgd, ha

az ur addig alá nem jönne, mindjárt egyiköknöknek hozzá köll menni, de az mint palatinus urunk juratusa beszéli, bizonyosan e jövő hétfőn megindul Posonban, azért kgd eligazítván dolgait jötttest jöjjön, mert félek, ha valahogy az posoni állapotban megtalálunk fogyatkozni, olly hamar másutt meg nem szerezzük, éppen megromlunk. Isten kgddel. Czifer 12. Junii, 1659.

Kdk szolgáló öcsce (bátyja helyett)
G. Maitiny, m. p.

Az német mind Posonba hever, ott gyógyítják.

Külczim: Mgco dno Joanni juniori Maitiny de Kesseleőkeő, equiti aurato etc. dno fratri obser.

Cito, Cito, Citissime.

1659. jun. 14.

Báró ifj. Majthényi György öcscsének Jánosnak.

Szolgálók kgdnek öcsém uram.

Ertem az kgd leveléből, hogy kgd még csak kedden akarna megindulni az házátul ide és hogy szerdán én elmenjek kgddel Posonba; kgd azt kérdené meg tőlem, van-e csak annyi egészségem, hogy csak szentegyházba mehessek; már másfél heténél több, csak gatyáskodom s az ágy fenekét nyomom, egy garas ára ételt azóta meg nem ettem; ide jövőn kgd megérti az dolgot; irtam ma is Skopernek (?), jöjjön el ide, nincs olly periculumja már, de egyikét sem kaphatom, alig várom, hogy valamellyike kgtekk jöjjen el, hogy én es haza mehessek; jó hír ... .. tól, hogy még egy barázda ugart nem szántottak, egy palántát nem öltettek, az épöletem kordéba, ördeg vigye el az illyen atyafiakat, az mit végeznek, nem állják, egy hétre sem mehetek haza, nem szoktam vala annyi ideig feleségestül ellenni az majorságomtul. Az Ziliné pénzt én betegségem miatt semmi uttal be nem vihetem az káptolomban. valamég jobban nem leszek, vagy valamelly atyafi ide nem jön, mert csak nadrágot sem birhatok magamon; ezt talán kgd játéknak vélné, költettem itt doktorra, patikára, Cziferről ez idén lehessen annyi hasznom; kgd békét hagyván az vasárnapi vendégeskedésnek jöttes jöjjön átal és tegye le az legatumokat. mert igen félek, hogy megsikálnak bennönket, bizony az német sem aludt eddig, kinek kétszáz, kinek száz aranyokat osztogatott, ne várjuk mi Feirpataki uramtól, hol tegyük le az legatumot, feltaláljuk Posonban az helyét. Kerekas uramat ma várják ide vagy holnap, bizonyosan tudom, meglátogat betegségemben; én bennem az új orvosság operál, valamennyire jobban érzem magamat. ha nem élek vele, rettenetes nagy constipatiókat, hasrágásokat, lép, vese fájdalmakat szenvedek.

vesztette volna Isten itt való lakásomat; elhiggye kgd öcsém uram, hogy félek rajta, evvel az legatummal majmot ne fogjunk, ha kgd csak kedden jön alá, négy napunk vagy öt lesz benne, 22. Junii várja az uram depositióját, én reám ne vessen senki, ha egészségben így meg nem romlottam volna, eddig mind az auctiót se vettem volna, mind penig Posouba mentem volna s nem várakoztam volna, de sem kartabianka nálam s ember sem volt, az kit ott hagyhattam volna, im az hornyákok es haza bocsátám (*így*) ... .. Isten kgddel. Czifer 14. Junii, 1659.

Kgdnek

szolgáló bátyja
G. Maitiny.

P. S. Bucsán ... .. oda sem láthattam, mert kevés itt az ember, negyed magammal, ötöd magammal vagyok itt. Gregor fekszik, mind az két drabant vasban, csak az átkozott kolika bennem valamennyire.

Külczeni : Magnifico duo Joanni Maitiny de Kesselőkö, equiti aurato etc. etc. fratri observandmo.

1660 körül.

Consignatio expensarum, quas erogavi in communes lites familiae Maytheny in negotio Cziffer et piorum legatorum.

Statim in interceptione castelli Cziffer propriis equis per postam Posonio spatio 3 horarum in Cziffer veni; fatigium equorum reputo ad imperiales 8 — fl. 12.

Eotum duxi mecum duos famulos, alterum dni Joannis Sandor, alterum dni Nicolai Nyary, uni dedi unam karabinam pro fl. 6, alteri par pistolarum pro fl. 10 denar 50.

Inibi in Cziffer de pecunia condam Michaelis Maytheny a Maltula Gaspar accepi fl. 364, qui postea deputati sunt mihi in rationem exolutionis praetensionis meae ex pecunia Oroszlankőiana per dnum cancellarium et reliquos deputatos, hos omnes in negotium commune tam in Czifer quam Posonii sub dieta consumpsi et hoc christiana mea fide audeo affirmare.

Item 400 florenos mutuos accepimus a dno Nagy Mihály in sumptus communes, ex his pro parte cesserunt fl. 100, quos consumpsimus similiter Sigismundus et Joannes, ex hoc nihil solverunt.

Item Joanni Pinnyey per familiam dati fl. 200, ex his ego exolvi fl. 50. Sigismundus et Joannes Cserenyeiensis nihil solverunt.

Item contra relictam cum primo inquirere cepissem, pro mandato compulsorio misi ex Bucsán ad Sanctum Georgium

Mattyas deakum, cui pro viatico dedi fl. 1 den. 20, pro mandato dedi fl. 1 den. 50, item scribae den. 50.

Penes illud mandatum eduxi capitularem et regium, capitulari dedi fl. 6, regio par cultorum pro fl. 1 den. 50.

Item penes illud mandatum alia vice reduxi capitularem cum regio in Cziffer, eotum dedi regio fl. 1 den. 50, capitulari fl. 3.

Item tertiaro eduxi capitularem Posonium ad examinandum Franciscum Bella, eotum etiam dedi capitulari Ocregh? ex cordovan pro fl. 4 den. 50, regio par cultorum pro fl. 1 den. 50.

Item dum ad relationem r. d. Gregorium Lonczary misissem cum regio Posonio Tyrnaviam, pro sumptibus itinerariis dedi iisdem fl. 6, pro redemptione literarum inquisitionum fl. 7, fatigium equorum fl. 4.

Item cum primaria revisio fuisset inter familiam Majthény et relictam in domo dni cancellarii, dedi domino Czitte (?) imperiales 12 in fl. 18.

Item tempore secundariae revisionis in domo domini archiepiscopi eotum dedi dno Czitte in imperialibus fl. 15.

Item cum tractassem negotium Czifferiense cum Francisco Bella et Benedicto Pakay seniore, cum prandio excepissem illos, consumpsi pro variis necessitatibus ... .. fl. 8.

Item cum in thermas Trinczinienses in negotio communi ad archieppum ivissem, consumpsi in itinere ibidem in thermis fl. 16.

Item ad dnum comitem palatinum Posonium et ex inde ad Vereskő consumpti in itinere fl. 9.

Item cum dno archieppo in negotio communi in Sanctam Crucem ivi, consumpsi in itinere et ibidem fl. 17.

Item dum prothonotarius contra relictam prima vice exivisset, dedi procuratori pro parte mea in imperialibus fl. 3.

Dum articularis revisio d. Kery cum Adamo Czobor Posonii fuisset, eotum primo processus cassatus fuit, Posonii existens consumpsi fl. 13.

Item dum relicta castellum Cziffer voluisset oppignorare dominae Pogramianae, capitulum Posoniense ad inhibendam eam ab oppignoratione penes mandatum s. m. misi, dedi duobus capitularibus fl. 6, pro exhibitorio fl. 1 den. 50, pro praeceptorio fl. 1 den. 50; eosdem capitulares in prandio habens domi meae exsolvi pro eo unacum fl. 7.

Item sub comitiis anno 1655. dnus Czitte unacum sua uxore fuit apud me in hospitio Posonii per triduum, consumpsi diversis vicibus pro prandio et coena fl. 12.

Más kéz és téntával:

Item Maythen György urnak késekért, az melyeket közdolog végett ajándékban adtunk, köttem Koppelkátúl Sobodistyára fl. 10.

Item Mattyassy Ferenczet hogy Bécsben köttök (küldtük), adtam egyszer fl. 14.

Item Slospergnek egy attestatióért, az melyet relicta ellen sub Viennensi academico sigillo vett, adtam fl. 21.

Item az midőn Maytheny György és Imre s Gáspár ellen ki akart viceispán Morocz uram menni, akkor köldtem Maytheny György szolgájátúl Bucsánra fl. 16. Ekkor Duna zaja miatt ki nem jött.

Item másszor az midőn Pinnyei mester parancsolat mellett Bucsánra kijött és repelláltak Nagyvögynél, adtam akkor Kóródinak in talleris fl. 12.

Item az midőn harmadszor Gáspár ellen valami terminus volt Bucsánt, akkor adtam ebédi kőtségre in aureis fl. 7, Czitte (?) és Benyovszky procatoroknak in aureis fl. 12, ekkor Maytheny György uram is jelen volt és Maythény Gáspár levele is extal róla.

Az midőn mandatum certificatoriáját exhibealtattam Czi-feren, adtam exhibitoroknak két nemes embernek pro honorario in talleris fl. 3, költettem ebédjekre Szombatban fl. 2 den. 70.

Item gyölés alatt 1659. Orbán István uramnak pro honorario adtam egy ezöst aranyos csészét, melyet vettem jubileertől pro imperialibus 12, ac grossis 16. Item azon gyölés alatt Keresztury uramnak egy aranyos fődöles kupát, az mely nyomott ötödfél lat héján három gírá, ezért mit adtam, nem jut jól eszemben, de az mint emlékezem róla, anynyi pénz nálam nem volt, hogy éppen megadhattam volna az árát, hanem Majtheny György uramtól vettem kölcsön 11 aranyat, az kit más nap megadtam.

Item azon gyölés alatt egy aranyos kis hajóforma pohárt vettem, az kit Alvinczy mesternek praesentáltam együtt cserenyei Majthény Jánossal, adtam érte tizenkét aranyat, másfél gírá nyomott és fődölin Cupido állott; ugyan az nap ebéden együtt voltunk, hozattam két csukát pro fl. 1 den. 10. Vizát hozattam hat funtot, funtját pro den. 18, facit den. 36. Borra és fűszerszámra adtam, ugymint fűszerszámra den. 25, borra fl. 3 et den. 35.

Item más nap Szombathon vettem három funt pizstrángot, funtját fl. 1 den. 25; ezt Kereszthury uramnak köldtök. Ez nap is voltunk együtt Maytheny Jánossal ebéden, költettem fl. 3 den. 15.

Ugyan az nap cancellarius urunk ő ngának vettünk Maytheny Jánossal és praesentaltuk három csukát, mindeniket pro fl. 1 den. 50 és két funt pisztrángot pro fl. 2 den. 50.

Ugyan az nap Fejérpathaky uramnak egy csukát és egy funt pisztrángot adtam, érték fl. 2 den. 25.

Ezen gyölés alatt egykor, napja eszemben nem jut, az atyafiak együtt voltak, öt patyolat eléketőt vettünk pro imperialibus 5, hármát feleségemnek adtak és ketteit Majtheny János maga (szegjnajanak?) vette.

Item egykor Amade háza alatt való olasz bótban estve spanyor bort ittunk három pintet, fizettem érte fl. 3 den. 60.

Item akkor vettem két Oveniust (?) pro fl. 2 den. 50. egyiket vette magának Majthény János, másikat adta Rajczi Andrásnak.

Item azon gyölés alatt kétszer Feirpataky uramat vendéglettem meg, költöttem két ebédre fl. 18 borral együtt, az melyet hordattam Ordódy uramtúl, iczjét pro den. 15.

Item vendéglettök meg Malakóczy uramat mindnyájan az atyafiak, mindenestől költtettem azon ebédre fl. 16 den. 74; ekkor sem akartak másféle bort innya az atyafiak, hanem három garasost.

NB. Néhai Majthényi Mihály hagyatékára vonatkozik.

1660.

Schlosspergh panasza a Majthényiak ellen.

Quaerela nobilis Joannis Henrici a Shlosbergh ut actoris contra magnif. dominum Joannem Maithény filium magnifici condam Georgii Maytheny senioris de Kesseleőkeő, veluti principalem incattum, nec non alios assumptos complices suos vagabundos numero quadraginta similiter inc. ac per praefatum principalem inc. personaliter juri statuendi erecta, et generoso dno Stephano Morocz de Beketfalva vice comiti cottus Posoniensis exhibita in anno dni 1660.

Nemzetes viceispány uram, nékem feljül megírt actor-nak azon feljül specificált incattusok ellen kgd előtt ilyen panaszom vagyon:

Hogy és miképpen az elmúlt 1659. esztendőben circa diem vigesimum tertium mensis tunc currentis Maji azon megírt principalis inc. nem tudatik honnét indittatván és micsoda vakmerőségtől viseltetvén, az midőn én Cziffer nevő faluban lévő kastélyban, az mely néhai tekintetes és nagyságos kes-selőkői Maithény Mihály kastélya volt (locum si necesse fuerit etiam oculatè demonstrando), az mely vagyon azon meg-

irt nemes Pozsonyvármegyében, békével és csendesen lettem volna nem vétvén senkinek, megirt negyven számu vagabundus assumptusival és több hasonló uttal reá keresendő complicessivel együtt fegyveres kézzel hatalmasul reám támadván és rohanván minden érdemem kívül nemes személyemben megháborgattanak, ütven, vervén és tagolván, és ha Isten nem védett volna, talán ugyan életemben is véget vetettek volna, és mindezeket cselekedték nagy gyaláztatomra, boszuságomra, nemesi szabadságomnak nyilvánvaló praejudiciumjára, testemnek sanyaruságára, az melyet salva actus potentiarii poena dijamért fel nem vettem volna, absoluta vi et potentia mediantes. Minek okáért kérem és kívánom kgdtől viceispány uram, hogy kgd ezen dolog végett, vigore articulorum novissimarum et publicarum regni constitutionum in annis 1608., 1609., 1613., 1655. et passim super quibusvis violentiis et actibus potentiariis sancitorum azon megirt incattusok ellen egy bizonyos és competens törvéynapot praefigáljon instantiámra és napot hagyván, kívánom, hogy azon megnevezett principalis inc. azon megirt negyven számu vagabundus assumptusit és incattusokat primum et ante omnia maga mellé personaliter juri statualja és törvényt téven kgd, azon principalis incattust és negyven assuptumsit is seorsim et singillatim in solita poena violentiae és testemben szenvedett sanyaruságomnak kgd által limitalandó dián convincalja, az mely törvénynek debita executióját is várom. lege regni requirente.

(Egykorú másulat.)

1660.

Báró Majthényi Gáspár (nyilván) testvéreinek.

Szolgálok kglmeteknek etc. Lám irtam kglmeteknek sietve siet (*így?*) volna kgd mi hozzánk. Az Istenért kérem, gyüttön jüjjön kgd ennyihány puskás legényekkel s lovasokkal, az magunk dolgát meliorálnunk kell, az jobbágyságot mester kezében adta, az kastélyban is bejött volna az mester, de be nem bocsátottam. Az Slosspergh hatalmaskodik, szernyen kért az kapu kulcsait, de oda nem adtam; az jobbágyság mind tüle hallgat, csak ennünk innunk sem leszen sem magunknak se lovainknak; kgd semmit se mulasson gyüttis gyüjjön mi hozzánk jó ennyihány legénynyel cum protestatione szölljunk kk. Ha nem jön kgd segítségül mi nekünk, mi okai ne legyünk jövendőben, mert arra való legényeink nincsenek, kikkel tudnák oltalmazni; Sigmond uram is sem akar maradni, mindjárust elmegyen, csak az szolgája eljön; magam mit cselekedjem harmadmagammal, kgd okosságára hagyom; azért ha mi kárt vall

az atyafiság, én ne legyek oka, idein tudtára adtam mind ma, mind tegnap kgdnek. Schlosspergh Maitini György uram czifferi négy jobbágy(át?) Alvinczy mesternél hagyta, ezt Alvinczi uram én általam üzente. Datum Czifer 1. hétfőn, anno 1660.

Kdnek szeretettel szolgál

Maithiny Gáspár.

(Czim nélkül.)

1660. márcz. 16.

Zichy István nagyságos Majthényi Imrének.

Szolgállok mint kedves sógor uramnak, Istentül minden jókat kívánván kgdnek.

Mit irjon kgd üdvezült hugomnak portiója megvételéről, megértettem. Ugy vagy, testamentumot tett ugyan, de gondolkodásra való, ha nem fogják-e a több atyafiak ellenzeni azon portiónak abalienatióját, holott őket egyaránt illeti a jószág és az immediate successio. Mindazáltal hogy a temetés meglehessen, 300 forintig adhatok kgdnek, ha kezemhez bocsátja a jószágot, most nem lévén több pénzem. Ha azért securitásom lehetne az atyafiak impetitiójátul s asszonyom ő kglme akarátja is accedalna, idő vártatva szerét tenném az egész summának s letenném a jószágért. Isten éltesse szerencsésen kgdet. Posony 16. Martii, 1660.

Kdnek

szolgája sógora

Zichy István.

Külczim: Magco domino Emerico Maytény de Kesseleőkeő etc. dno affini obsmo.

(Czímeres gyűrűpecséttel, szép gyakorlott írás.)

Elhez csatolva gyarló írásu következő másolat:

Szolgálatomat kgnek mint níkem jóakaró sógor uramnak; az Uristentül kívánok kgnek sok hosszú életet és jó egíssíget megadni.

Édes sógor uram, ma harmad napja van, hogy kgdnek szóllottam, kgdnek ... .. lítiben, az szeginy világtalan oroszári jószága felül, hogy zálogban adom kgdnek, ha kedve vagy kgdnek, mivel hogy szeginyt elgyüvött hétfűn akarjuk eltemetetni, pedig szegínynek jószágából kell lenni kőtséginek temetisire és legatumokra, a kit legalt együtt is másutt is; annak okáírt kdet kérem mint jó akaró sógor uramat, adja tudtomra kgd, ha ad-í kgd pízta arra, mivel hogy rövid terminusunk vagy temető napjához, kgknek választ várok. Pakai uramnak mutattam az testamentumot, jovalja ő is az dolgot.

(Az írás M. Gásparé v. Imréé).

1660. j u n. 21.

Gróf Forgách Ádám újvári főkapitány báró Majthényi Jánosnak.

Szolgálok kgteknek, Isten kgteket minden jóval áldja meg.

Az kgtek 18. praes. irt böcsületes levelét vöttem s mit irjon, megértöttem. Az mi azért az én baynocscai szegény emberim és az kgtek felső-zelai szegény emberi között levő controversiákat illeti az határok végett, én az kgtek kívánsága szerint kész vagyok igazításban vétetnem, csak nevezzen egy bizonyos napot az revisióra kgtek, de az aratás előtt nem igen látom módját, mivel annak több emberséges emberek jelenlétében is kell lenni s előttünk lévén az aratás és egyéb nyári munka is, az convocatus uraim nehezen fognak eljönni. Ezzel Isten tartsa kgteket jó egészségben. Datum Uyvarini 21. Junii, 1660.

Kgteknek szeretettel szolgáló barátja

G. Forgách Á. s. k.

Külczim: Spli ac magco dno Georgio Maytheny de Kesseleőkeő ac generosis dnis Stephano Morocz vicejudici curiae regiae et cottus Poson. vicecomiti et Andreae Kerekes s. c. reg. incl. cam. ung. consiliario etc. amicis observandissimis.

1660. s z e p t. 20.

Báró Majthényi György két öcscsének Imrének és Gáspárnak.

Szolgálok kgknek öcsém uraim.

Az kgtek levelét vettem, hogy Alvinczi uram nem differálja az terminust, hanem pro 25. kijön, kgtek mivel azt mondja, nem contrahalt abban az contractusban, készíttesse el azt az contractust Dersffy urammal, Majtiny János uram Szombatban megyen szerdán és kgtek vigyázzon reá és ott az prókátort informálni fogja és ad es valami költséget neki, én es azon leszek, hogy csütörtöken jelen legyek Bucsánt; mivel penig én contraháltam az némettel, én nem repellálhatom az mestert, de kgtektől meglehet, az mint ugy es kell lenni. Maitiny Gáspár uram az kgd levelét mutatta nekem Nyáry uram, az kiben azt kívánja kgd, hogy kgdet alkodtassa meg az Slosspergnével cziferi jószág végett, elég nem okosság jó öcsém uram kgdtől, meg nem convincálván kgdet senki finaliter, immár az gyermeki ... ..kat meg akarja nyerni kgd, az kit meg nem cselekedhetne kgd semmiképpen; én ugyan nem cedalom az én jusomat soha az rossz németnek, mert tudom, megfordul az a cziferi törvény, az német querelák mellett foglalta el elébb az mesternél viceispán által az cziferi jószágot, abban novum van, attól kgtek ... megmenekedik és az jószágot visszaereszsze viceispán, mester foglalta el az kastélyt, ám birja azt egy ideig. Coram de his

bővebben. Horecki uramhoz elkeldettem vala bizonyos pénzen fogadott követemet és oda küldtettem vala az város aestimatióját és confirmálta Horecki uram és subscribálta, ha itt van Seliné Czifert, ketek menjen oda és mutassa meg neki az Horecki uram confirmatióját, az kit az aestimatio levél hátára irt és kérje ketek az nyolczszázhatvankét forintot, ha megadja, az levelet adja meg neki, ha nem adja, az levelet visszavegye tőle, liquidum debitum immár ez, ha meg nem adja amicabiliter, ugy parancsolat mellett megadja az mester unacum expensis. Az mustra elhaladott ad 5. Octobris, erre nézve is ugy látom. el nem mulatja mester uram az terminust. Isten éltesse keteket. Zobotist 20. Septembris, 1660.

Ketek szolgáló bátyja

Maitény György, s. k.

Külczim: Mageis dnis Emerico et Caspari Maitiny de Kessellőkő etc. dnis fribus observandmis.

1660. szept. 27.

Majthényi Sigmond a négy Majthényi báró testvérnek.

Spectabilibus et magnificis dnis et fratribus mihi observandissimis. Salutem et servitiorum meorum paratissima commendatione praemissa. Isten sok jókkal áldja meg kgteket.

Mit irjon én nekem Alvinczi uram, annak az párját és contractusnak ... .. moknak mássát s mind penig judex curiae uram ő nga parancsolatjának mássát in specie im oda küldtettem kgteknek, mely mandatumot Slosspergh uram instantiára kihozák Alvinczi uramra s én nekem terminust praefigált azon mester uram ez következendő November havának 8-ik napját Novákra és ahoz elegendő törvényes napokkal együtt. Minthogy penig én az czifferi állapotban eleitül fogvást együtt tartottam kgkkel, az dolgot azért kgknek akartam tudtára adnom, hogy kgtek együtt conferálná e ... .. en dolgot, hogy engem nagy kárban ne hozna Slossperg, hogy annak eleit vehetném és annak ellene állhatnék, én nekem abbúl tanácsot adjon kgtek, mihez kell ezután magamot alkalmaztatnom, nekem most a nélkül is elég sok gondjaim és ... .. halatlanságim (?) vadnak, mert palatinus urunk is azt parancsolja, hogy ki ki személye szerint felüljen és olly módon hozzá készüljen mustrára ad diem 5. praesentis mensis Octobris, hogy ennét Nitrárúl mustra után oda mehessen vármegye, ahun rendelése leszen, hitem, illyenkor törvényeknek adni (terminust?) volna semmi helye ... .. immár elég kárt vallottunk az czifferi dologban, mert Slossperg maga birja jószágunkat és talánd az több jószágunkat is el akarja foglalni; kgket kérem szeretettel, ezen levelem megadó emberem által

adja kgtek én nekem értésemre egyött, mikorra lehetnék szembe és prókátort kit kellene én nekem fogadnom az én számomra; ha kijön mester executióra, kgteknek is itt kellenék lenni az törvény előtt. Jó és bizonyos választ várok kgktúl. Ezekután splēs ac magcās dnēs vras felicissime, ac diutissime valere cupio. Datum Novák 27. die Septembris, anno 1660.

Splm ac magcarum dnationum Vrarum

ad serviendum paratissimus.

Maitini Zigmund, s. k.

Külczim: Spectabilibus ac magnificis dnīs Georgio, Emerico, Casparo et Joanni Maitheni de Kesseleőkeő, dnīs et fratribus mihi observandissimis.

1660. okt. 24.

Gróf Forgách Ádám főkapitány báró Majthény Györgynek.

Szolgálok kgldnek.

Ezen órában veszem az kgd levelét s értem, hogy ... aaff uram regimentével kgd Tardoskreddre érkezék. Nekem bizony igen tetszik, hogy az mely companiák Győrré rendeltettek, hogy ide ne fáradjanak, hanem menjenek Gutára s onnan tovább; de ez még jobban tetszenék, hogy azok is, az kik Komáromban rendeltettek, menjenek Guttára és onnan igenessen Komáromban, mert könnyebb lesz ő kglmkk Komáromnál az palánkokban ott az Dunán és az Vágon átalmenni, hogy sem erre az pusztára Komáromban; oka, hogy az egész hódultság mind Esztergom felé ment az szekerekkel az török parancsolatjából, s másképen is vagyon negyed napja, hogy az ki megmaradt is, mind az török pártra ment félelmekben és így azoknak az szekereknek, az kikkel most az had vagyon, kell nekik nagy fáradsággal Komáromig menni, kit experiálni fog kgd. Mindazonáltal az kgd jó akaratja, mit cselekszik, ezt, mivel opiniómat kéri kgd, akartam kgdk választúl adni. Egyébaránt, nekem ő felsége mit parancsoljon felőlek, im kgdk pariaját oda küldtem, s ha contrarium ordinantiaja obrester uramnak nincsen, csak ugyan onnan Lévára mehetne az egyik compania, kiknek mindjárt mind uti levelet adok s mind pedig parancsolatot az lévő kapitányra, hogy ő kglmét befogadják. És mivel azt az companiát Lévára küldvén, három marad az mi dispositionkra s itt minnyájoknak szállást nem adhatok, így rendelem, hogy Saaft (*így*) uram obrestwachtmaistere companiaja még egy companiával gyöjjön be ide Ujvárbán, annak már leszen noha bizony igen szorosan szállása, az negyedik companiát szállítom Suránban, ott es jó helyütt s ide közel is lesznek, az mint hogy Suránban ... nus rendelése, és így unusquisque secundum posse accommodabitur.

Ha ezzel contentus obrester uram s az az ordinantiája, hogy azt tevő legyen ő kglme, az mit én az négy companiával disponálok, én mindjárt (ezekben?) fáradok, ha pedig más ordinantiája vagyon ő kglmk, illendő lett volna ő kglmk eddig engem mindenekről tudósítani.

Et pro meliori esse talán nem ártana, minek előtt az ide jövő companiák ki ki maga helyére menjen, egymással beszélünk, ülne fel kgd egy szekérre obrester urammal és gyönné ide, avagy ha ide nem akarna fáradni, én Megyerre kész vagyok kgtkhez kimennem és ezekről szóval többet hogyszem írással végezzünk. Ezzel Isten éltesse kgdet. Datum Ujvár 24. Octobris, 1660

Kgd (szeretettel?) szolgáló barátja

G. Forgách Ád. s. k.

Kgdet kérem, akaratjáról mindjárt tudósítson.

Külczim: Spli ac mgco dno dno Georgio Maitini etc. amico observandmo Tardoskedd

Sok Cito Citissime-vel.

(Saját kezü és gyürü pecséttel ellátva.)

1661. ápr. 6.

Szelepčény György érsek ngos Majthényi Jánoshoz.

Szolgálatunk ajánlása után áldja Isten kgdet minden jókkal.

Vettök az kgd pium legatumok exemtiója véget írott levelét, de mivel Fejérpatakiné asszonyomot mindekkoráig is ide nem kaphattuk s egyéberánt is palatinus uram ő kglme Posonyban pro quarta affuturi mensis Maji bizonyos extraordináriákat celebraltatni akarván, akkor legalkalmasabbnak ítélem lenni, hogy ottan mind az két részről compareálván kgték, azon pium legatum dolgát finaliter complanáljuk és jó módjával teljes végét szakaszthassuk, ki ha mindazáltal nem succedál, akkor leszen az mesterre való mandatumnak kiadásában módunk. Im irtunk Schlospergné asszonyomnak is ezen dologról, levelünk ... .. (egy sor kiszakadt.) Isten éltesse ... .. sokáig kedves jó egészségben. Viennae die 6. Aprilis, an. 1661.

Kgdnek

igaz jó akarója

Szelepčény György s. k.

kalocsai érsek.

Külczim: Spectabili ac magnifico domino Joanni Majthény de Kesseleőkeő etc. domino amico obssmo Szenicze.

1661. aug. 23.

Báró Majthényi György öcsésének Imrének.

Szolgálok kgdnek öcsém uram.

Im viceispán uramnak irtam egy levelet, kgdet kérem, sietséggel köldje el az korkóczi biró Szalakuzra és ha mi válasz jön reá, azt es hozzák föl utánnam. Maitini János uram (a későbbi *personalis*, *Pervan Éva férje*) iszik veszedelmesen és azt mondja, hallom, hogy ő nekie semmi jószága nincsen, hanem mind az feleségéé és az ki azt akarja foglalni, bizony megposkázza (*így*) jóllehet lengyelként lep, ha ver nema odpoved (*így?*), talán többen lévén, ha arra kél az dolog birhatunk avval. Kgdet kérem, az dinnyémet hagyja meg kgd hogy szépen szedje az kertész, érette köldek innéd szekeret, feléből ne szedje, mert össze veszönk. Isten éltesse kgdet. Zobotisty 23. Augusti, 1661.

Kgnek szolgáló bátyja

Maitiny György, s. k.

P. S. Maitiny Gáspár uramnak mondja szolgálatomat kgd; ír egy levelet én nekem, hogy az bucsáni portiómat ne adjam másnak, ő kglme megadja az pénzemet, de én nem várhatván azt, az miért ő keme álmodik vele, ha két hét alatt meg nem szerzi az tizenkétszáz forintot, én másnak adom, ketten es vannak érette, mert mivel az cziferi 4 jobbágyomat nem bánthatom, az Kerekes pénzére abból köll szakasztanom ahoz az harmadfél száz forinthez, az ki Szombatban vagyon.

Külczim: Magco dno Emerico Maitiny de Kesselleőkeő etc. dno fratri observandissimo.

1662. jul. 3.

Pakay Benedek testamentoma.

Atyának, fiúnak és szent lélek Istennek nevében, Amen.

Én oroszvári Pakay Benedek testemben noha beteg, de ép elmével lévén, gondolkodván arról, hogy minden embernek meg köllessék halni, mely halandóság alá én is vettetem, ha az nagy hatalmu Istennek úgy tetszenék, ezen nyavalyámból beteg ágyamból föl nem kelhetnék, ha meg találják halnom, teszek rendelést az alól megirt mód s rend szerint.

Legelsőben is penig ajánlom lelkemet az én teremő Istenemnek, az kitől adatott volt, kérvín ő szent felsígét nagy buzgósággal könyörögvén, hogy ne nézze az én ifjuságomtól cselekedett vétkeimet, mivel én is gyarlóság alá vettetett ember lévén megeshettem, hanem szent fia érdemiért és keserves kén-szenvedéséért, Boldogasszonyért s minden szentekért legyen

irgalmas, kegyelmes szegény bűnös fiának és vigye bé lelkemet szent angyali által dicsőséges országában; testemet pedig ajánlom a földnek gyomrának, az honnét vétetett volt, kérvén alól megirt jó akaró uraimot s atyámfiait, hogy temetessék az oroszvári templomban szokott eleim temető helyeken, szegény boldog emlékező feleségem és szüleim köziben, nem nagy pompával, melyet hagyok az ő kegyelmek discretiójára, testemet pedig hogy sokáig az földön rothadni ne hagyják, kérem.

Kevés javaim, az kik eleimtől maradtanak, mivel azok egyaránt illetik fiaimat és leányomat, ha annak ideje bejönne, hogy osztályt kívánna valamelyik közülök s látnák arra valónak lenni, annak az portiója kiadassék; de kérem ő magát s ő kegyelmeket, ha valamelyet közülök tékozlónak látnának lenni, annak idein adassék ki az ő portiója, hogy az többi portióját együtt az magáival el ne tikozzolja, az gyermekim pedig az én hagyta tutor uraimat úgy böcsüljék mint édes atyjukat, ha Istennek áldását akarják magokon látni; kérem azon is Istenírt azon jó akaró uraimat s atyámfiait, hogy arra szorgalmatos gondviseléssel és jó vigyázással legyenek ő kegyelmek, hogy jámbor istenfélő erkölcsben neveltessenek gyermekim az catholica mtben és jó tanításban. Ha valamely kezőlök szerzetessé akar lenni, abban ellent ne tartsanak. Az midőn valamely gyermekeim kezől az üdőt éri, hogy valamelly ur mellé szolgálatra kívánkoznék, olly helyre szerezzék kérem, az hol nem feslettséget, hanem jó erkölcsöket tanulhasson. Mivel pedig tudom, hogy ő kgk közől, az mely jóakaró uraim s atyámfiait tutorul hagytam, egyik sem vállalja föl jószágom continuo gondviselését. kérem bizodalmosan ő ngát s ő kgket, hogy egy jó gondviselő s irástudó szolgát szerezzen árva gyermekeimnek, az ki jó instructio alatt de perceptis et erogatis számot adjon minden esztendőben ő ngok arra rendelt embere és ő kgk, a kik jelen lehetnek, praesentiájában, s annak pedig esztendő számra fizetése, élése adassék, bizván az többit az ő ngok ő kgk discretiójokra.

Pörös keresztjek volna gyermekeimnek, kikre hogy gondot viseltessenek tutor uraimat kérem; javaimat s jószágimat distrahalni s fogyatni ne engedjék, sőt ha lehet inkább amplialtasék; az mi acquisitio lehetne, az a levelekből ki fog tetszeni.

Majthény Jánosné hugom asszonyal minímő pörös állapotim voltanak, az levelekből kitetszik, mindazáltal ha contenta akar lenni az oroszvári materna portióval, úgy hogy semmi több kereseti ne legyen gyermekeimen, adassék ki amicabiliter níkie.

Belligrand Andrásnál vagyon zálogban egy dömöczki kard és más szablya hegyes terrel és tollas bottal együtt ötven forintban. Urlics nevő köpcsényi mészárosnál, a mint

Kelemen Mihály mondja, vagyon zálogban huszonöt tallér avagy forintban circiter két lóra való szerszám. A rózsza formájú gyémántos gyűrű is zálogban vagyon, Csizmazia Bálintné tudja hol s mennyiben. Doctor Spindlernénél vagyon holmi clenodiumom zálogban, úgy mint pártá, gyűrűk, azon Csizmaziáné tudja mint s mennyiben.

Lienczer kapitánynínál vagyon zálogban egy arany lánczom, Duna aranya, circiter 72 arany nyomó, in florenis circiter 60 vagy 70, vagyon levél róla, curál (*ügy*) interesse, jól tudja azon Csizmaziáné. A szegény feleségem adta a rubintos bokrétámot zálogban doktor Silabius uramnak in florenis circiter 15, melyet azon Csizmaziáné jól tud, Szenthe Bálint uram kívánta hogy magához váltja, a mint hogy irtam is azon doctornak levelet, hogy adja kezéhez Szenthe uramnak.

Ottó Miller ötvesnél vagyon valamely pártá öv s holmi ezüst. Boldogasszony képét akart szegény feleségem csináltatni. Szegény feleségem halála után még az ládákat meg sem nézhettem mi vagyon benne, inventáltassanak és ha holmi láda vagy partéka kitudódnék, kérem a tutor urakat, ne hagyják elveszni gyermekeimtől, hanem kiszereztetvén conservaltassák a többivel együtt.

A nemes kamarárul szegény Pervan János mostoha atyám quietantiait, néhai üdvezölt Pakay Benedek uram atyám gratialis pénze végett valókat in originali kivettem, melyekről erős reversalist adtam a kamarára, még nálam vannak, hanem vissza köll adni és a reversalisomat megkérni. Az feleségem részéről való levelek Kárásznál vannak Privigyén lakozónál, amint Csuty István mondja, kérem a tutor urakat, kiváltképpen penig Egresdi uramot ő kglmét, reperialtassák és conservaltassák az többivel ő kgk. Egresdi uramnak adtam volt kezéhez a pritosdi leveleket is; Maythényi János sógor uram is elkírte volt a szegény atyám és öccsei között való divisionalis levelet, adja vissza.

Köpoösd eladása végett való contradictiót az itt való káptolomból kivétetvén és az több azonféle jószágok zálogosításáru való leveleket a nyitrai káptolomból, itt is conservaltassák, kérem a tutor urakat.

A posonyi ház alsó része mennyiben és mint lígyen zálogban, Gombkető István és Szabó András jól tudja s ők hozták el a pénzt is reá, levél is van róla

Az oroszvári templom épülésére hagyok ötven forintot, a középső oltárra egy crucifixumot csináltassanak két mellette való képpel által latott (?), a szegény atyám oltárát is megigazítottassák.

Az posonyi pater Franciskanusoknak egy muth gabonát adjanak.

Az fekete paripámat Egresdi uramnak, a derest bátyám Pakay Benedeknek adják, nyergeivel, pisztolaival.

Marcsis inasnak egyik gyermek lovat adják, a ki otthon vagyon és a kék dolmányomot. Andrisnak a mentének való granátot, a ki Szabó Mátyásnál vagyon. Csonka Jancsinak a zöld mentémet.

Hagyom pedig fő tutorul legelsőben is az én kegyelmes uramot gróf judex curiae uramot Nádasdy Ferencz uramot ő ngát, oly formán, hogy ha a több tutor uraimék miben megtalálnák ő ngát, látván injuriajokat gyermekeimnek, ő nga mutatná minden gratiaját, kiért Isten áldása hogy terjedjen ő ngára; azután az én nagy jóakaró uramot bátyámat Zichy István uramot, a ki éltemben is nem kevés jó akaratját mutatatta hozzám, kirem nagy bizodalommal, sőt az élő Istenért is kényszerítem, hogy semmiben ne hagyja gyermekeimet megkárosodni s igazságban megfogyatkozni, hanem ő nga lévén fő tutorok gyermekeimnek, egyet értvén alól irt jóakaró uraimmal atyámfiaival, kiket ő nga mellé tutorul rendeltem, úgy mint Egresdi Boldizsár uramot, aki anyjok után legközelebb való atyjafia, Kerekes Menyhárt uram, Armprusztér János uram, Perneszi János uram és Pakay Benedek bátyám uramot, legközelebb vér atyafi lévén, ő kgket Istenre s lölkök üdvességére kérvén távoztassák károkat és fogják pártjokat gyermekeimnek s ne hagyják, a mint legjobbnak fog látszani és ítélik. Mivel pedig az én jó akaró bátyám Pakay Benedek uramot tartván legközelebb vér atyjafiának, ifjabb is lévén az több tutor uraknál, ajánlom ő kegyelminek az leveleket praecise tulajdon kezéhez, melyeket Zichy uram bátyám ő nga, Egresdy Boldizsár uram és Pakay Benedek bátyám uram registrálván, az oroszvári levelek regestrumának mása maradjon az urnál Zichy uramnál ily okkal, mivel azon leveleket nem más, hanem szegény atyám uram szerzette nem kevés költséggel és fáradtsággal össze, egy részét pedig az jószágnak iure perennali acquiralta, a kiben successornak is hagyta ő kegyelmit, kire nézve nem vehettem conscientiamra, hogy az mely levelek cum tempore concernalnák elidegenednének, kérvén Istenért és lölke üdvességéért azon bátyám uramot, conserválja a leveleket, hogy el ne vesszenek gyermekeimtől. Azon leveleket registrálván pecsételjék be Zichy István uram ő nga, Egresdy Boldizsár uram és Pakay Benedek bátyám pecsétivel s úgy conserváltassanak s ha úgy tetszenék, az több tutor uraim pecsétivel is, kik közül a ki superatis superstes leszen, ha kívántatik, egyet értvén a többivel nyuljanak a levelekhez megnyitván.

Gyermekeimet kérem Istenért, legyenek egymás szeretők, istenfélők, jól tanuljanak és jó erkölcsben foglalják magokat. Ezen utolsó akaratomat és rendelkezésemet magam keze írása és pecsétemmel erősítettem, ez alatt megírt személyek előtt. Posonyban 3. die Julii, an. 1662.

Oroszvári Pakay Benedek, s. k.

Coram me Petro Káldy, vicecomite cottus Castriferrei (L. S.)
 » Joanne Otlik, vicecomite cottus Trenchin. (L. S.)
 » Stephano Zeke, notario cottus Sopron. (L. S.)
 » Nicolao Gosztony, ablegato cottus Nitriensis (L. S.)
 » Michaele Ampruszter (L. S.)
 » Stephano Egresdy (L. S.)
 » Mathia Armpruszter (L. S.)
 » Stephano Nozdroviczky (L. S.)

(Egykoru másolat.)

Ifj. Pakay Benedek a hasonnevű personalisnak fia, testvére volt Borbálának, ki Majthényi Mihály kamara elnök hitvese volt, s mostoha testvére Pervan Évának, ki Majthényi János personalis felesége volt.

Conscriptio rerum in lista orphanorum inventarum:

1. Egy aranyas kard csattostul s karikástul.
2. Két szünyeg asztalra való régi.
3. Egy paraszt nyereg szerszámostul.
4. Két pantallér karabélra való.
5. Asztalra való bőr szünyeg.
6. Egy paraszt lánczos fék.
7. Egy szer gyöplő két lóra való.
8. Egy lodinktartó paraszt, kulcs nélkül.
9. Egy darab széj.
10. Egy paraszt szívből csinált szögyellő.
11. Két csine égett boros fazékba való.
12. Opus Tripartiti.
13. Két vas védlacska konyhához való.
14. Ordo in baptisando servandus.
15. Egy magyar könyv.
16. Egy darab mozsár verő.

Coram Elia Gaborffy, Joanne Pertith et Georgio Kopelka
 haec omnia revisa et vicissim in cista reposita.

(Évszám nélkül.)

A fentebbi registromhoz egy csomagba csatolva van a következő registrom is, feltehető, hogy a Pakay és Pervan családok hagyatékát képezte, keltezve van Posonii 1662. in festo sancti?; ugyan ezen évben

kelt ifjabb Pakay Benedek posonyi kir. postamester végrendelete is, valószínű, hogy ezen lajstrom az ő halálával függ össze.

1. Arany láncz, lat 73.
2. Arany láncz, lat 22.
3. Az asszony kivette.
4. Arany láncz bors szemő 5 *(kétszer egymás után)*
lat 19 $\frac{1}{2}$.
6. Arany öv, lat 11 $\frac{1}{2}$.
7. Nyakban vető arany láncz rubintos, lat 5 $\frac{1}{2}$.
8. Gyöngyös pártát koszorustul kivették, lat 14.
9. Egy gyémántos nyakbanvető, lat 10 $\frac{1}{2}$.
10. Arany kopek *(így?)* gyémántos, 10 $\frac{1}{2}$.
11. Egy pár arany perecz, kor. 18.
12. Másik arany perecz, kor. 20 $\frac{1}{2}$.
13. Egy rubintos rózsát az asszony elvitte.
14. Egy násfa, hiacinthus kőből való, lat 5.
15. Fülbenvaló függő, arany, kor. 2 $\frac{1}{4}$.
16. Négy arany gyűrűt.

Ezüst marha:

1. Egy ezüst skatula, funt 1.
2. Egy aranyos mosdó medenczéstül, funt 5, lat 8.
3. Egy aranyas kupa födelestül, funt 2, lat 14.
4. Egy aranyas kupa födelestül, funt 1, lat 3 ... .. 3.
5. Egy aranyas pohár födelestül, lat 31 $\frac{1}{2}$.
6. Két födeles egyforma pohár, funt 2, lat 29.
7. Két szerecsendió pohár, funt 1, lat 16.
8. Két tucz kalán ezüst, funt 2, lat 4.
9. Egy tucz aranyas kalán, funt 1, lat 2.
10. Négy aranyas csésze, funt 1, lat 11.
11. Egy gyertyatartó, egy czukorporozó, egy sótartó, egy pohár, funt 2, lat 2.
12. Egy aranyos buzogány, funt 1, lat 27.
13. Egy tiszta ezüst hüvelő szablya.
14. Másik türkises szablya, funt 2, lat 26.
15. Egy ezüst aranyos pallos, funt 4, lat 5.
16. Egy ezüstös kard, funt 3, lat 3.

Más rendbeli ezüst mű:

1. Egy aranyas pártáöv, gira 2, lat 6.
2. Egy aranyos kupa födeles, gira 9, lat 3.
3. Egy ezüst pohár födeles, gira 3.
4. Egy ezüst kanna födeles, gira 2, lat 2.
5. Egy szügyellő, gira 4, lat 12.
6. Egy hegyes tör ezüst, hüvely aranyos, gira 2, lat 10.

7. Egy aranyas pohár, gira 1, lat 1.
8. Egy pohár szőlő formára, lat 15.
9. Egy ezüst pohár, lat 15.
10. Egy vörös bársony czafrag aranyas.

Egy ezüst füstölő, egy aranyas csésze, egy ló orrára való lánczostul aranyas, egy sőtartó aranyas kicsiny, fődél nélkül, egy ezüst hamvevő, egy rostélyos aranyas csésze, funt 1, lat 23, egy tiszta mosdó medencze funt 2, töltője funt 1, lat 4, egy régi öreg mosdó medencze, egy kupa fődéllel együtt funt 2, lat 9, töltője funt 3, lat 4. Kis medencze töltőjével, funt 1, lat 4. Dirib darab ezüst funt 2,

Actum Posonii, 1662. in festo sc̃ti M ... .. i.

1662.

Testamentaria dispositio Casparis Maithiny de Kesselökö.

Atyának s fiunak és szentlélek Istennek nevében, Amen. Midőn szent Jóbnak mondása szerint mely így szól: Ember szüle . . . et méh anyjából, kevis ideig élvén, megrakodtatik nyomorusággal, mely mintha virág kissal (?) s megnyomattatik elfut ... .. az árnyék és soha maga állapotjában meg nem marad, hasonlóképpen az én Istenemnek én legkissebbik férgecskéje lévén látván az én nyomorúlt életemnek végét, nem akarám az én maradékomot dispositio nélkül hagyni, minthogy az én veszekedő atyámfiái kevis feleségem javait szomjuhoznák.

1. Először bucsáni dombon Homolka nevű egy feszületre hagyok ötven forintot, aztot feleségem jószágból szedessen pénzt és abból építtessen olyan formára téglából mint az ki cziferi kastély mellett vagyon, képek legyenek benne kiírva, egyik Krisztus urunké, mikor kertbe imádkozik másfelül legyen Boldogasszony képe dolorosa, harmadik felül legyen szent Gáspár képe. szt. István magyarországi király képe, negyedik felül szt. László magyarországi király képe legyen. Ezen képek legyenek az Isten és az én patronusom tiszteletére, hogy azon nyomorúlt lelkemért az Atya uristennél, hogy maga szent hajlékába ... .. az én lelkemet.

2. Adjon feleségem nagyszombathi páter Franciscánusoknak negyven mécz gabonát, hogy az én bönes lelkemért mondjanak negyven misét és akkor jelen legyen mise mondáskor feleségem és imádkozzék az gyermekekkel együtt.

3. Hagyom az én bucsáni, berencsi jószágomat feleségemnek és az ő gyermekének, minthogy derekasképpen az ő pénzével kiváltogattam és szerzettem; azon kevis ezüst mívemet (?) vagyon és derekasképpen ő vele adtak tempore divisionis, neki és az ő gyermekének hagyom.

3. Az czifferi pörös jószágomot hagyom fiaimnak, leányomnak, de úgy (vezessék v. vegyenek) ki az contradictiót, feleségemét, Majthény Györgyét, Jánosét. Ujfalussy Ferenczét esztergomi káptalombul, mellyek lettek in anno 1660. és 1661. és egy octavára vigyenek és királyi táblán rontsanak és octava után parancsolat mellett visszavegyenek magok ettől maradt jószágot, mert én aztot nem abalienálhattam az én édes gyermekemtől.

3. Az béloskói sileziai jószágból édes anyámtól reám maradt ha kiszerezik egyenlő akarattal az atyafiakkal együtt. hagyom aztot feleségemnek és négy gyermekemnek.

4. Kesselőkői jószág minthogy leányokat nem illet, aztot három fiamnak, várbeli portióval együtt hagyom Gáspárnak. Ferkónak, Gábornak.

Egy másik töredék:

A minemő egyházi marhám megmaradt szegény atyám uramtól és az kit adott az atyámfia jegyben két, patyolatos arany selyem virágokkal kivarrrva, azokat együtt hagyom bucsáni szentegyházra, hac conditione, ha catholicusoké leszen szentegyház, ha peniglen nem volna catholicusoké szentegyház, maradjon gyermekimre ad utrumque sexum, iis deficientibus feleségemre, quo casu feleségem meghalna, maradjon fiágtól való gyermekre, ugymint Maithiny György, Imre, János gyermekére, de úgy, ha az ő ödőkben bucsáni templom catholicusoké volna, ugyan azt a marhát adjanak bucsáni szentegyházra és mindenik, az ki interessatus leszen ehez testamtomhoz, mondassanak két esztendeig minden hétben háromszor bönes lelkemért pro defunctis misét és imádkozzanak mindenik mise alatt az lelkemért, és mennyi kódos leszen, mindenik mise alatt feleségem adjon mindeniknek két-két pénzt.

2. Az szegény atyámtól megmaradt kevés jószágot hagyom feleségemnek és gyermekeimnek ad utrumque sexum; quo casu feleségem meghalna és gyermekeim, tehát maradjon az én kevés jószágom mint Kesseleőkeő alatt mint másutt, mint peniglen Berencs vár alatt várbeli portiókkal együtt in florenis decem millium patribus Franciscanis Tyrnaviensibus et Szakolczensibus et patribus Jesuitis (*így*) Tyrnaviensibus et Szakolczensibus. Ha én vérségem hozzája az jószághoz akar nyulni, tegye le ezeknek felül megnevezett egyházi rendeknek felül megirt summát, úgy aztán osztozzanak az jószágon: ő kegyelmek is egyházi rendek az én bönes lölkemért miséket szolgáltatassanak precésekkel (?) együtt tiz esztendeig.

3. Bucsáni, kesseleőkeői, berencsi (*így*) hagyom az feleségemnek olly okkal szegény atyám jószágát, hogy ne veszte-

gessen maga atyjafiaira se azért az én atyámfiaira, hanem tartson magának és az én gyermekeimnek, hogy ő tőlek ki ne válthassanak; ha ezek az én gyermekeim deficiálnának, per defectum seminis feleségemmel együtt hozzá nyulhassanak felül megirt paterek.

4. Az czifferi jószágomnak portio ... .. mellett sok hamis ajándék ... .. és hamis birák által kezemből kivette az urával együtt Majthiny Borbála (*Schlossperg János Vendel felesége*), melyről ... .. mint nagyszombathi káptolomban mint az én leveleim között contradictio; ha hozzá nyulnak az én gyermekeim, tervényesen együtt birjanak feleségemmel.

5. Az minémő legatum pénzemet (?) hagyott szegény bátyám Maithiny Mihály, mely vagyon Maithiny György és János jószágán Berencsben hatszázhatvan forintban mint körmőczy aranyul és tallerul, aztot pro dote hagyom feleségemnek.

6. Az minemő szileziai szegény anyámtól Szunyogh Mariától jószágom maradott Belsko vár alatt Lehartában (?) és Mezreczben (?), az én portiómat hagyom az én gyermekeimre ad utrumque sexum ... .. leveleit feleségemnek és gyermekeimnek hagyom, azokhoz senkit ne bocsásanak, sem atyafiak részről sem idegent, mert ... .. titkon az leveleket ő tőle ellopának, az ... .. mostanában fortélos az világ és koldulásra az én maradékim jutnának, hanem mire szüksége volna, oly hitese embert bocsátana, az ki leveleket elolvassná conscientiose.

(Idáig a két töredék, melynek hátán olvasható: NB. Indiscretum testamentum Casparis Majthényi.)

(Egykoru másolat, szörnyű rosz irással.)

1663. febr. 18.

Majthényi Imre végrendelete.

Anno 1663. die 18. Februarii. Én kesseleőkeői Majthényi Imre testemben beteges lévén, el nem akartam mulatni, teszek ilyen dispositiót:

Legelőször ajánlom az én lölkömet az én kegyelmes atyámnak Istenemnek kezében az Jézus Christus által, az én testemet pedig az földnek és ez világot hagyom az én jó uraimnak atyámfiainak és barátimnak.

Legelőször teszek ilyen vallást az nemzetes esztergami káptolon előtt az én bizodalmas uram előtt, hogy én Istenben elnyugodott atyám, örögbik Majthényi György uram atyám javaiból vagy jószágból én reám jutott portiót a mi kevés szeginy emberem jutott ennihány, ami ki is tetszik commissumunkból, nagyobb része jobbágyinkba az én részemre esett

mind inkább zálogban, a mint sok jámbor becsületes ember tudja, hogy szegény Majthény Mihály urammal legelső zálogom volt, azt kellett kiváltanom háromszáz forinton, a melly fl. 300 Pozarné hugom aszonyomnak lakodalom szolgáltatásáért kellett adnunk, mivelhogy én reám esett az az zálog, kellett kiváltanom magamnak, mivelhogy az világgal megbizonyítom azt, szegény atyám halála után egy falat kenyere nem jutott, én gondolkodván aztat, nem jó úgy maradozni, hanem ... .. tottam magamnak, hogy mégis legyen valami promotióm az gazdálkodásban, adtam hat szegény emberemet zálogban nénim (?) Bosányné aszonyomnak ötszáz forintban és ... .. ebből az pénzből szerzettem magamnak ... .. gabonát és majorságot indítottam magamnak. Azután gondolkodván aztat, nem jó így maradozni magánosan, hanem jóakaró bátyám akaratiájából vettem magamnak házastársul nemzetes Darabos László uram gyermekét ugymint nemzetes Parapatics Farkas meghagyott özvegyét ugymint Juditha Darabost és így hozott hozzám maga ... .. pinzét háromezer háromszáz forintot, abból az pinzből vettem ki ezernyolczszáz forintot, vettem rajta szegény Majthény Mihály bátyámtól Nagy-Szombati városban egy házat és adott egy jobbágyot Zulkon lakozót nevő Ukropecz Mártont 200 forintban, az több pinzet feleségemi vettem kezemhez és fordítottam egyre másra, amire szükségem volt, úgy mint kölcsen adta énnekem azon maradék pénzt, én azon ajánlván magamot jövendőben, hogy megtérítem neki és így mivel hogy Kesseleőkeő jószágom nem illet leányágot, tehát feleségemnek pénzben annyiban hagyok, a mennyit költettem az ő pinzében. Az minemő jószága Pápán volt és Oroszvárott volt, aztot én zálogban adtam nemzetes Zichy István uramnak ő nagának nyolczadfélszáz forintban, melly nyolczadfélszáz forintért váltottam ki azon az pínzen berencsi jószágban lévő zálogos obbágyim ugymint nemzetes Majthény János uramtól és nemzetes Majthény György bátyám uramtól ennihány szegény emberemet, ugymint Szeniczen lakozó Patala Jánt és Jan Rosat (?), és Sobothistyán Koneczni Jánt, Verbóczi faluban Belanszki István és Skota Jánost. azonkívül nemzetes (így) gróf Nyáry Lajos bátyám uramtól száz tallérban két darab föld, az mely két darab földben vagyon része mindenik atyámfiaának úgy mint öt része, hatodik enyim, tartoznak az öt rész letenni az feleségem pinzét; azon kívül bucsáni szántóföldek között váltottam ki nagy-szombati jezsuitáktól egyött öcsém Majthény Gáspárral száz forinton, én feleségem pinzétől adtam ötven forintot, azt is hat részre kellene bírunk, letévén az öt rész feleségem pinzét, tartozzék feleségem kibocsátani, az

hatodik rész magami, neki hagyom. Azonkívül Istenben elnyugodott Majthény Mihály hagyott legatomban mind a négyünknek az bucsáni, karkóczi, vendégi, zukival együtt tizenegyezer forintban, az én negyed részemet feleségemnek hagyom, mivel hogy azon pinzében sokat költöttem el, mint ... .. rekes (?) kellett füzetnem, kit elküldtettem; berencsi jószágban levő Keseleőkeő jószághoz való tíz ház jobbágy, nekem abból jutott másfél hely és zsellér Czaczon Blecha nevő helye egész hely Czaczon, egy zsellér Maczek nevő Smrdákon, egy fél hely Simek, Blanar és Svatty nevő kovács, azt is feleségemnek hagyom; hiszem Istent, hogy feleségem ezeket, a kiket felírtattam, másnak nem hagyja, hanem maga édes gyermekinek; az több jószágomat a mi hátra vagyon benne mind jobbágyokba, mind zsellérekben, mind szülükben, szántóföldekben, rétekben, házomban, kertemmel egyetemben, egy szóval kevesem vagy sok vagyon, feleségemnek hagyom mind addig birhassa halálom után, a míg él, az halála után a gyermekeim osztozzanak vele; tudom aztat, olly keresztény anya lészen az maga gyermekéhez, el nem pusztítja, hanem szaporítja. Azon kívül váltottam ki két pusztá helyt az feleségem pinzén Bucsánt, egyik pusztá Zacharowski nevő, másik pusztá Karkóczon, az is egész hely, azon a kettőn vagyon pinze rajta kétszáz nyolczvan frt, a mint kitetszik a levelekből; az malombeli portióban, azt is birhassa gyermekemmel. Tudom pedig, az nagy fa magátúl meg nem indul, hanem nagy szélkül, azért hagyom jó akaróimot testamentariusoknak ugmint fő tutor nemzetes és ngos Zichy István uramot ő ngát, másik főtutor nemzetes Hölgyi Gáspár uramot, harmadikat nemzetes Dersfy János uramot; hiszem Istent, ezek az urak ő ngok ő kglmek lesznek pártfogók feleségemnek és szegény gyermekeimnek Amen.

NB. Az minemű rétet vettem zálogba Bartalowszka nevő 20 talléron, a ki pinzen vettem, kinek mi köze hozzá, azt is feleségemnek, gyermekeimnek vettem. Másik rétet vettem örökben Miava vize mellett, vár alatt fl 60, azt is szintén feleségemnek és gyermekeimnek hagyom.

Maitini Imre.

Par testamenti Emerici Maytheny.
(Egykorú másolat.)

1663. m á r c z. 20.

Hidvéghy Mihály (a hires ügyvéd, conspirator) báró Majthényi Jánosnak.

Szolgálatomat ajánlom kdnek mint uramnak.

Isten minden kívánta jókat adjon kgdnek.

Tudom, kgdnek abbeli szolgálattal tartozom, kész

leszek vala szolgálnom is kgdnek, ha tempestive tudósított vala kgd. Illiesházi uram dolga végett ő Ngát (?) pro 3-ia Bársony uram előtt assentáltam. Becsületemhez nem fér abban hagynom, más az, hogy magamnak is ... .. pro 3-ia Aprilis Szombatban lévén pörem derekas, ha Illiesházi uram dolga nem volna is, nem érkezhetném; ha azért pro conceptu valahol egyezhetnék, szíből szolgáln ... .. abból, ha el nem mulik. Isten éltesse kgdet. Paczolayt 20. Martii 1663.

Kgd szolgáló atyafia szolgálja

Hidvéghy Mihály.

Külczim: Spectabili ac mgco dno Joanni Mayteni de Kesseleökö, dno amico observandissimo.

Hidvéghy Mihály a necromantiával vádolt híres és hirhedt ügyvéd és conspirator Majthényi János báróval pörben állott; ez más levelekből is kitetszik.

1663. jun. 13.

Egg névtelen relatiojának másolata.

Reverendissimi in Christo pater.

Bellum turcicum prae foribus instat. Hic ad moenia Belgradi, quo pervenimus Temesvarium 8. hujus, jacet ingens exercitus turcicus cum supremo vezirio, quem adventantem spectavimus incogniti, ex indultu ipsius Ali bassae, inter reliquam turbam, ex colliculo a via regia haud amplius 50 passibus distante. Vidimus hic totum exercitum in campo explicatum, sane non sine horrore, cum immanis illa multitudo in perniciem miserae christianitatis armata spectaretur. Clamabat(ur?) ibi elatis vocibus: Deus prosperet arma imperatoris nostri contra germanos. Dicitur numerus totius exercitus futurus 100 millium praeter tartaros, quorum 30 (mille: *nyilván kimaradt*) jam in Transylvaniam advenisse dicuntur.

Transivimus et ipsa castra turcica tentoriis meris et elegantibus instructa. Hospitati et nos sumus in tentoriis turcicis per octidi(um) in itinere Belgradiensi, cum pene semper subsequeremur castra Ali bassae. 8. hujus cum convenisset dominus legatus noster vezirium sub tentorio, statim hic exprobravit diuturnas protelationes et tergiversationes nostras in tractanda pace, nec non detentionem locorum Transylvanicorum, quae et restituta vult, et solo aequata (?) fortalitium Zrinianum et Székelhidam, antequam ad novos pacis tractatus deveniatur. Nihilominus tractatur hic iterum, sed ancipite spe, cum exercitus jam huc usque promoverit.

Dominus doctor Beris, qui tractatibus hisce ante annum n ... .. um fecit, hodie a nobis Viennam ad caesarem redit,

ipso volente vezirio, qui et ad suum caesarem expeditur cursorem. Vezirius 30 annos aetatis non excedit; est filius defuncti ante annum vezirii; habetur pro aliquo ex eruditissimis inter suos, etiam matheseos peritus. Exercitus turcicus hinc non moturus dicitur ante 10 vel 15 dies. Si movebit(ur), trahemus et nos cum illo; qua securitate, facile cuivis conjicere licebit. Si (neque?) alias, tum profecto iam indigemus aliorum precibus. Quare me St. R. Vrae sacrificiis et precibus impense commendo.

Belgradi 13. Junii, 1663.

R. V. servus

Joannes Misik (*kitörülve.*)

1663. jun. 20.

R. P. P. P.

Heri id est 19. huius circa meridiem, dominus Peris internuntius ad Portam ottomanicam transiit, hac redux Vienne relaturus hodie suae caesareae matti, quae vidit, perlustravit, audivit ac indagare potuit de bello turcico. Retulit ille domino vice generali in fide christiana, turcam non esse placabilem muneribus nec si Novum Zrin et Székelyhida disjiciantur et destruantur, sed bellum omnino his partibus intentaturum. 13. die hujus magnum vezirium ad Albam Graecam reliquit moturum inde intra 5 dies ad Eszék. Volebat quidem ille adversus Novum Zrin progredi, sed quia penes Dravum passus nimis angustus, et multas sylvas (quae loca iam perlustrari curavit) intellexit, versus Mohács et Tolnam penes Danubium iter meditatur. Inde quo? adhuc latet. Habet magnus vezirius in castris e turcico et asiatico milite 30 millia, janicerorum 16 m. Expectat ex Albania propediem ad futura peditum 6 m., e Bosnia equitum et peditum 10 m. Adjunget se ille Ali bassa, qui iam habet ad Temesvár ultra 6 m. E Valachia et Moldavia equitum 10 m. Aderit certo certius sultan Galga, dux tartarorum, qui habebit 30 m. Habet circa se iam tormenta communia 130, e quibus 16 plane magna. Citra haec munitio copiosa. Praefecti et magistri tormentorum alique adjutores 1200. Ubi adhuc plebeorum multitudo? Habet annonae magnam copiam, quae ingentibus navibus Danubio adverso promovetur. Haec ille contestatur, magnam fore christianitatis ruinam, si cito, quorum interest, remedium non adhibuerint. Futurum aiebat, ut praeter metum et opinionem hostis sit compariturus. Avertant mala omnia boni coelites optimus Deus. Jaurini 20. Junii, 1663.

R. V. servus in Christo

J. K.

(Nincsen kitéve sem a czimzett sem az író neve; de hiteles régi írás.)

1663. j u l. 6.

Gróf Wesselényi Ferencz báró Majthényi Jánosnak.

Splis ac magce domine amice nobis observandissime.

Serkengetés szükségtelenségét noha magunk is megismer-
tük, tudván, ki ki igaz magyar haza oltalmára felbuzdulván vére,
értvén az pogánynak hazánkra közölgető dőhedt szándékját,
már is készen hadi szerével ne legyen. Mindazáltal mivel már
eljött órája, ki ki fegyvert kapván édes hazánknak vére kion-
tásával is oltalmat nyujtván, hazánk sátoros táborában szálljon,
mi is tisztünk és hivatalunk szerint akaránk kegyelmednek ez
levelünk által intimalnunk serio hagyván, mentest minden
tábori eszközével úgy készüljen, mihent helyét öszvegyölendő
táborának magyar megérti, oda siessen személye szerint illendő
banderiumjával; ezt ha kgd elmulatja s az napra és helyre
nem compareál, avagy ha uri neme és értéke szerint nem jön,
hazánk sűrő írott articulussai irt s rendelt büntetését bizony-
nyal magán tapasztalja. Kivánván Isten mindnyájunk elméjét
megegyeztetvén, édes hazánk oltalmára pogányok romlásával
s szégyenvallásával segítse mindnyájunkat. In reliquo Isten
sokáig éltesse kgdet. Datum Cassoviae 6. Julii, an. 1663.

Splis ac magcae d. vrae

amicus ad serviendum parat.

Comes F. Wess. m. p.

Külczim: Spectabili et magco dno Joanni Mayteni de Kesselyükő
etc. amico nobis observandissimo.

(Nagy pecsét alatt, az aláírás saját kezű.)

1663. a u g. 25.

*Gróf Wesselényi Ferencz nádor báró Majthényi János nyitrai
alispánnak.*Magnifice dne amice nobis observandissime. Salutem
et officii nostri commendatione praemissa.

Áldja meg az Ursten sok jókkal kegyelmedet. Mivel
úgy hozván az üdő, a Fejérhegyet bé fogják mind németek
magyarok egyaránt vágni, kire commissariusok is rendeltet-
nek, kgdet annak okáért kérjük, sőt tisztünk és palatinusi
authoritásunk szerint hagyjuk is, egyetértvén az iránt gróf
Traun landmarsalk urammal ő kglmével s az morvai commis-
sariusokkal is correspondeálván, munkálkodjék igen diligenter
és vágattassa bé szorgalmatossan kgtek. De reliquo éltesse
Isten sokáig jó egészségben kgdet. Posonii die 25. Augusti, 1663.

Magcae dnis vrae

amicus ad serviendum paratus

Comes F. Wess. m. p.

P. S. Hatalmat adunk arra is kgdnek, hogy akárki jobbágyát bizvást compellálhassa kgtek azon szükséges munkára. Traun uram eleiben pedig kgd rendeljen és küldjön egy commissariust, az ki az Fejérhegyig általhozza és az míg munkál ... .. (*kiszakadt.*)

Külczim: Magnifico dno Joanni Maythény de Kesseleőkeő, equiti aurato etc. dno amico nobis observandissimo.

Sabaticz.

(Sok Cito-val.)

(Wesselényi nádor nagy pecsétje alatt.)

1663. szept. 21.

Hölgy Gáspár báró Majthényi Jánosnak.

Szolgálók kgdnek kedves komám uram. Isten sok jókkal áldja meg kgdet.

Ma ebéd után két és három óra között vettem az kgd tegnapi napon írott levelét. Bánom, hogy elmulattam az jó occasiót, hogy tegnap lantmarssalk uramnak ő ngának nem udvarolhattam, el sem mulattam volna, ha bizonyos lehettem volna az ő nga jüvetelében; kérem kgdet, alázatos szolgálatom bemutatása után recommendálja ő ngának kérésemet pro protectione.

Itt az török csatája tegnaptul fogvást megszüntek, úgy az lövések Ujvár táján. Az harmad és negyednap i lövések Ujvár alatt arra valók voltak, hogy az tatár elérkezett, két napot adott nyugovásra nekik, az mint az rabok és kímek referálják. Ma és holnap köllenék az ujbári ostromoknak lenni. melyben szígyenitse Isten az pogányságot. Nagy az éhség és az sok dögnék büzi közöttök. Az tatár circiter 15 ezer. Ma Lukát és az körül való heleket égette az török, az mint conquesturaliter mondhatták az emberek. Bizony innend nem félthetem annyira az provinciákat, mint Pöstény tájárul által Thurára, Miavára és Berencsre, mert ez az föld már rakva néppel; azért mind ezekről consolálja az gróf urat kgd és az atyafiakat. Azomban az ki commendalni fog az Fejérhegyen, legyen correspondentiával velem és küldjön be hozzám, mivel már valahány nap itt leszek, bizonyos hirekrül tudósítom. Korompára vegye (*így*) utját, onnand bátorságosan gyühet he hozzám az követ. Meghagytam Chinovay (*így?*) tisztartómnak, találja meg kgdet az salvaguardia vígett, kérem assistaljon tanácsával kgd neki. Irja uram ő nga ujobban, hogy az Dunán túl valók az töröknek sok munitióját és profontját verték föl, ki miatt is szenved (?) az pogányság.

Kérem, mind ezeknek utánna legyenek vigyázattal Berencs

táján, mert Pöstény tájárul félek leginkább. Isten sokáig éltesse
kgdet. Tyr. 21. Septembris, 1663.

Kgdnek szolgája komja

Hölgy Gáspár, s. k.

P. S. Kik legyenek rabok, az inclusából (*ma már nincs ide csatolva*) megérte kgd, tudakozom Nagy István sógoromat is.

Külczim: Mageo domino Joanni Mayteny de Kesselőkő (titulus) domino et compatri observandissimo, Biksad.

(Sok Cito, Cítissime-vel.)

(Sajátkezű.)

1664. szept. 27.

*Gróf Nádasdy Ferencz országbíró Majthényi Jánosnak szóló
salvusconductusa.*

Mi gróf Nádasdy Ferencz Fogarasföldének örökös ura, ország birája, római szentelt vitéz etc. etc. Adjuk emlékezetül, hogy az mi kegyelmes császár és koronás király urunk parancsolatjára ez mostani táborozó expeditiót magunkra vévén, nemzetes és nagyságos Majthényi János uram ő kegyelme bizonyos számú katonákkal mind az ő felségéhez való hűségére s mind pedig hazánkhoz való szeretetére nézve mind-ekkoráig is állhatatosképpen és híven fáradozott mellettünk; kinek tovább való készségét a gonosz nyavalya és betegség meggátolván, házához bocsátottuk olly okkal, hogy Isten megkönnyebbítván ő kegyelmét, viszontag, valamikor kívántatik, jűjjen mellénk s hasznos szolgájának tovább is declarálja magát hazánknek. Mindeniket azért kérjük szeretettel, mint böcsöletes uriemberhez legyenek méltó tekintettel ü kegyelméhez, várván más és nagyobb dolgokban való promtitudónkat. Ex castris ad Galgocziium positis die 27. Septembris, 1664.

Gróff N. Ferencz, s. k.

(P. H.)

1665. febr. 8.

*Keresztury László, Bossányi György, Majthényi Gábor báró
Majthényi György és Jánosnak.*

Ajánljuk szolgálatunkat kgteknek. Szerencsés jókkal Isten áldja meg kgteket.

Mai napon ide Felfaluban concurrálván a végre, hogy Istenben elnyugodt püspök részéről való portiójának továbbá való controversia fön nem maradjon, hanem inkább atyafiuságosan véghez vitettség' arra nézve napot is adtuk ugy mint 19. currentis, hogy azon az napon minden leveleit szegény

Maytheny János uramnak registrálnánk és ha emptio (*így*) nem találkozik azon levelei között, utána következő napon felmennénk a várba a végre, hogy azon püspök részét fel is osztanánk. Kérjük azért kgteket, az praefigált napra gyűien el avagy küldje oly böcsületes emberit, a ki velünk együtt fáradozhassék az osztály dolgában. Éltesse Isten szerencsés jó egészségben kgteket. In Felfalu 8. Februarii, 1665.

Kgteknek szeretettel szolgáló atyafiai

Keresztúry László.

Bossány György.

Maitheny Gábor.

Kírvül: Splibus ac magnificis dnis Georgio et Joanni Maytheny de Kesselőkő etc. dnis et fratribus nobis observandissimis.

Tehát a negyven év előtt elhalt szerémi püspök hagyatéka még nem volt véglegesen letárgyalva.

1665 körül.¹⁾

Nyitra város palánkja megerősítés.

Limitatio palorum in processu dni iudlium Melchioris Hajossy pro praesidio Nittriensi.

Illmus dnus archieppus Strig. palos nr. 200.

Ill. d. c. Adamus Forgach nr. 25.

Dni Pozs. arcium Sasin et Holics nr. 200.

Dni Pozs. arcis Cseythe nr. 200.

Dni possessores Jókeő nr. 100.

Dni possessores Berencs nr. 100.

Sp. ac. mag. Geor. Berényi nr. 16.

Haeredes cond. Blasii Apony a bonis Korlatkő et Pereszlen nr. 26.

Successores relictæ Michaelis Vizkelety nr. 16.

Familia Pongracz respectu medietatis Korlatkő nr. 16.

Possessores utriusque Belicz nr. 15.

Dom. Osztrosith a Ludan nr. 16.

D. praepositus Vet. Budae nr. 12.

Caplum Nittriense nr. 12.

Plebanus Tyrnaviensis nr. 6.

Dnus Andreas Revay nr. 4.

Haeredes Annae Czobor nr. 4.

Possessores Bucsán, Karkocz et Zuk excepto Sigismundo Bucsányi nr. 12.

Dom. Nicolaus Bercsény nr. 4.

¹⁾ V. ö. Fenessy György köv. levelével.

- Dom. Reviczky nr. 2.
 D. Fran. Pograny nr. 8.
 Haeredes D. Caspar Szunyogh nr. 8.
 Mag. Caspar Hölgyi nr. 8.
 M. d. Joan. Eszterhazy nr. 8.
 M. d. David Szopek nr. 8.
 Possessionati nobiles dnus Georgius Bako (*kisakadt*).
 Haeredes Joan. Dersffy nr. 2.
 Civitas Nitra et nobiles in ea habitantes cum Paruteza
 nr. 35.
 Nicolaus Ocskay cum defectu.
 Gabrielis Ocskay nr. 2.
 Stephanus Ocskay nr. 2.
 D. Joannes Barsony nr. 6.
 Nicolaus Preczinszky nr. 4.
 Haeredes Fran. Keoszeghy nr. 1.
 D. Joan. Suskovith nr. 6.
 D. Augustini Fabricii nr. 4.
 Andreas Barsony nr. 1.
 Haeredes Caspari Szegedy nr. 8.
 D. Joan. Sándor nr. 4.
 D. Caspar Sándor nr. 8.
 D. Christophorus Ocskay nr. 4.
 Haeredes Joan. Fitter nr. 6.
 Praepositus Ujheliensis non obstante exemptione nr. 16.
 Paulus Kovács nr. 2.
 Sigismundus Buchany nr. 4.
 Haeredes Melchioris Morsinay nr. 4.
 Petrus Lorant nr. 4.
 Georgius Beliczay nr. 2.
 Michael Bogathy nr. 4.
 Michael Greczy nr. 4.
 Magister hospitalis nr. 8.
 Relicta Joan. Ocskay nr. 4.
 Sigismundus Ocskay nr. 2.
 Rel. Franc. Ocskay nr. 6.
 Caspar Ocskay nr. 2.
 Georgius Fitter nr. 6.
 Stephanus Motozsny nr. 2.
 Georgius Kozma nr. 6.
 Adamus Onory (*kisz.*)
 Haeredes Fran. Korontaly (*kisz.*)
 Caspar Korontaly nr. 2.
 Steph. Kovachich nr. 1.
 Franciscus Zsarnóczay nr. 2.

Joan. Makkfalvay nr. 1.
 Georgius Kúszeghy nr. 1.
 Martinus Novak nr. 2.
 Civitas Zakolcza exceptis nobilibus nr. 20.
 Paulus Hanak nr. 4.
 Joan. Kűrmendy nr. 5.
 Franciscus Soos nr. 2.
 Joan. Rakolubszky nr. 2.
 Georgius Hanak nr. 4.
 Paulus Aranyassy nr. 4.
 Joan. Melegh (?) nr. 2.
 Successores relictæ Czuhotovskiánae nr. 2.
 Fran. Szepetics nr. 3.
 Sigis. Barsony nr. 2.
 Joan. Rakitay nr. 3.
 Joan. Balon nr. 2.
 Joan. Blaskovich castell. nr. 2.
 Fran. Mattyassy castell. nr. 1.
 Joan. Zongor nr. 2.
 Paulus Zongor nr. 2.
 Steph. Horváth nr. 1.
 Rel. Joannis Pap nr. 2.
 Haeres Joannis Lászlóffy nr. 1.
 Joan. Czerko nr. 1.
 Rel. Fran. Ribniansky nr. 2.
 Joan. Kovacs in Ujhely (*kisz.*)
 Georgius Nisnansky (?) nr. 1.
 Haeredes Andreae Branik nr. 1.
 Caspar Ray nr. 1.
 Steph. Szent Benedeky nr. 1.
 Joan. Fomoszeghy nr. 1.
 Michael Marsovszky nr. 1.
 Sigism. Zacskovics nr. 1.

1665. okt. 18.

Fenesy György báró Majthényi János nyitrai alispánnak.

Kötelességgel való szolgálatomat ajánlom ngodnak mint régi kedves uramnak, fautoromnak.

Irtam vala az elmúlt napokban is ngodnak Orbán Pál uram által tött üzenetire, most is ngd böcsületes levelire csak azt reponálhatom, hogy még semmi indulatját nem láttam az palánk karók hordatásának. az szerént egy fillér sem jött a végre kezemhez, noha némelyek valóban importune sollicitálják Trenchin vármegyétül, kiknek kezek között talám csak el-

olvadna, és talám kívül számadás nélkül is maradna, melyhez képest szükségesnek itéltük együtt Hancsok János urammal, irna ngod Duorniki Márton uramnak sietséggel admoneálván, hogy senki requisitiójára ne adjon pínzt, hanem az kinek ngd parancsolja és az nemes vármegye hagyta adni. Az üdö multon mulik s a veszedelmet pedig óránként várjuk fejünkre; ha arra való pinz volna kezemnél, ottan mindjárt boros szekereket támasztanék, ökröket vennék és cum mihi adjunctis maturalnám az dicsíretes szándékot, de minthogy semmi nincs kezemnél, ex nihilo nihil fit. Az censurára Podragyay uram deligaltatott, ki ndnak köteles szolgálatját ajánlván pro termino comparealni fog. Várok tovább is ngd parancsolatjátul. Azonban éltesse Isten kedves jó egészségben ngdat. Nittriae 18. Octobris, 1665.

Ngd köteles igaz szolgálja

Fenesy György, s. k.

P. S. Az ur főispán urunk ő nga részéről már sörényen hordják az karókat.

Külczim: Spli ac mgfco domino Joanni Maitheny de Kesselőkö, inclyti cottus Nittriensis vice comiti, dno et fautori colendissimo.

Cito, citissime.

(Czímeres gyűrű pecsét.)

1666. aug. 7.

Gróf Nádasdy Ferencz országbíró a berencsi compossessorokhoz.

Ajánlom szolgálatomat kglteknek. Isten minden jókkal áldja kgteket szerencsésen.

Mivel ezen berencsi jószágnak sok külömb külömbféle egyenetlenségei vigeálnak, és az urbarium, polgárok, korcsmák, sörfőzőházak, mészárszékek, nemes és inscriptionalista urak behozott abususi, égett borral kereskedők, az urak vizeiben való halászat, sindel és szekrény csinálók, erdők, hegyek és tilosok, uj keresztények jövedelme, holmi privilegiumok, indirectus compossessorok ellen való processusok törvények szolgálatában, vár osztályban és ahoz való tisztekben és földekben igazítások és consideratiók vannak, az melyeket pro hujus dominii bono publico considerando méltó volna jó és dicséretes igazításban, rendben és ususban hozni ... .. én pedig egy holnapig ezen jószág körül és legfőképpen Csejten akarok mulatnom, részszerint azért is, hogy ezen jószág jó és dicséretes rendbe vitessék. kgteket kérem, az maga jó tetszéséről tudósítson, hogy azután egy bizonyos terminust unanimi consensu az egész compossessorokkal együtt praefigálván, hoz-

zám jönni, vagy in persona, vagy plenipotentiarussi által ne nehezteljen, hogy ezen jószágoknak mindenekben consuláltassék, mert ha kgték az maga részéről nem gondolkodik is, én egyáltalánfogva ezen confusiót az jószágomban nem szenvedvén, az magam jussomnak, az kivel ezen jószágot birom, consulalni el nem mulatom; mindazáltal nem kétlem, hogy ktek pro communi bono ad votum concurraral és az mi legjobb az jó békességnek és rendnek conservatiójára lészen, én velem együtt végez. Sobbodisztian 7. Aug. 1666.

Választ várván kgtektől maradok kgteknek jó akarója

Gróff N. Ferencz.

Külczim: Nemzetes és ngos Majthényi György és János uraiméknak, néhai Majthényi Gáspár özvegyének, Majthényi Inre maradékinak, Posár Mária aszonynak Benyovszky Mihály házastársának, Majthényi Juliana aszonynak néhai Trsztyánszky János meghagyott özvegyének ő kglmeknek adassék.

(Gf. Nádasdy Ferencz országbiró nagy pecsétjével.)

(Az egész levél sajátkezű.)

1666. szept. 21.

Hancsok János báró Majthényi János nyitrai alispánnak.

Ajánlom köteles szolgálatomat ngodnak. Jó egészséget és szerencsés hosszú életet kívánok Istentől ngodnak.

Vénén az ngod levelét Paczolay és Szőlössy uraiméknak szóllókat, azonnal kiküldöttem. Ekétig (*így*) irtam volna ngodnak többször is, de hallván absentiáját s hireim is nem voltak ollyasok, mellyekről illetet volna ngodat tudósítanom. Az török miatt mi nagy békességben vagyunk, de az sok tolvaj katona és hajdu miatt majd alig mehetünk ki innen az végházból is. Bizony dolog, nékem is volna szükségem az füzetésre, méltó is igen csak arra nézve is egy gyölésnek lenni, hogy az nemes vármegye szolgálói ne panaszkodjanak füzetelenségek miatt, de ez itt való nemesség kívánata, hogy vagy előbb vagy utóbb esnék azon gyűlés, mert circa 12. Octobris szintén derék szünet lészen nálunk, bizony nem tudom, én is mint érkezhetem reá, mert esztendőben csak egyszer esik szünet. Az prothocollumoknak egy részét fölvihetem magammal lóháton. Csak kérem ngodat, az ládában meg ne fogyatkozunk. Az contradictiókat is fölviszem magammal. De reliquo kívánom Istentől, hogy ngodat lássam jó egészségben. Nitriae 21. Septembris, 1666.

Ngodnak köteles szolgálója

Hancsok János s. k.

P. S. Szennyey uram vagyon in pedicamento hogy főispánunk és nittrai püspök lenne.

NB. Jellemzi az akkori helyzetet, hogy Nyitrát ekkor már végháznak nevezi.

1666. dec. 3. — 1681. febr. 16.

Formula juramenti per generosam ac magnificam dominam Magdalenam Cziraky, magnifici condam domini Georgii Maitheny de Kesseleőkeő relictam viduam, in facto restitutionis et resignationis litterarum et litteralium instrumentorum familiam Majthény concernentium.

Én Cziráky Magdolna, néhai ngos Maitheny György uram meghagyott özvegye, esküszöm atya, fiu, szentlélek Istennek, teljes szent háromságnak, boldogságos szüz Máriának és Istennek minden szentinek, hogy én mind azokat a leveleket és írásbeli documentumokat, úgy könyveket is, Maitheny familiát illetőket, valamellyek Istenben elnyugodott uram kezihez vagy atyja halála után, vagy annak utánna Czéfferről hoztatván jutottak és ő kglme által, úgy mint öregbik atyafi által tartattanak és szegény uram halála után megmaradtak, éppen és fogyatkozás nélkül kiadom. Esküszöm azon hittel arra is, kogy se szegény uram halálakor, se attúl fogva azon levelekben és könyvekben semmit sem el nem égettem, sem el nem szaggattam, sem penig másnak kezihez azokban semmit nem adtam, sem más által nem adattam. Hogy ha penig ennek utánna is más portékáim között valamely föltaláltatnék és találtatnának, azt is ezen hit alatt előladom.

Isten engem ugy segélyen, Boldogasszony és Istennek minden szenti.

Én Hayóssy Menyhárt szolgabirája és Wisnyovszky György esküdtje nemes Nittra vármegyének, recognoscaljuk és adjuk értésére az kiknek illik, hogy mi pro die 3^{ia} mensis Decembris, anni modo currentis, tekintetes és nagyságos kesselőkői Maythény János uram, nemes Nittra vármegyének viceispánjától küldettünk volt nemzetes és nagyságos Cziriaky Magdolna aszonyhoz, néhai tekintetes és nagyságos kesselőkői Maythény György uram meghagyott özvegyéhez Szobotistya nevő várasában, mely vagyon ezen nemes Nittravármegyében, exhibeálván nevezett asszonynak palatinus urunk missilis levelét is, repetáltuk ezen nevezett tekintetes és ngos Maythény familiát illető mindennémő leveleket, és könyveket, hasonlóképpen holmi fragmentum leveleket is, ugymint néhai Pervan János uram leveleit és könyveit, melyeket nevezett

Majthény János uram, tempore castilli Cziffer interceptionis maga keresett, és benevole ad conservandum nevezett bátyjának Majthény György uramnak, mint öregbik atyafiának kezéhez adott. Kire ő nga, nevezett Cziriaky Magdolna ugy resolválta magát ultimativ, hogy az ellen nem lesz, bátor ítélőmester avagy káptalamból kihozott capitularis persona előtt is legyen, az levelek és más nevezett könyveknek kezéhez adása. ugymint Maythény János uram kezéhez, hanem csak azt kívánta nevezett Maythény Györgyné asszonyom, hogy legitime adjon quindenát ő ngának Maythény János uram, úgy hogy az nevezett asszony is tudhassa alkalmaztatni magát az dologhoz.

Kinek nagyobb erejére és bizonyosságára adtuk mi quouti supra ezen testimonialesünket nevezett instans uramnak futura pro cautela. Actum in oppido Szegotistya die 3. mensis Decembris, an. 1666.

Idem qui supra judlium.
(P. H.)

Idem qui supra jur. assor.
(P. H.)

Én dienesfalvi Cziriaky Magdolna vallom ezen írásommal mindenek előtt az kiknek illik, hogy az minemő bizonyos leveleim voltak Istenben eluyugodott néhai tekintetes és ngos kesselőkői Maitheny János personalis uram sógor uram kezénél, azokat holta után nemzetes és ngos Pervan Éva sógorasszony meghagyott özvegyétül plenarie kezemhez vettem ez szerént, kiről medio praesentium quietalom mind ő kglmét s mind az két ágon lévő maradékit, successorit és legatariu-sit; és ha mi az iránt obligatoria extálna szegény megírt personalis sógor uramtul, azt is vigore praesentium cassalom és annihilalom mint én s mint az két ágon lévő maradékim. Actum Szegotistya die 16. Februarii, 1681.

Következik 20 darab oklevélnek lajstroma, merő Cziráky családot illető tartalommal: néhai Cziráky Éva, néhai Cziráky Ádám ügyei, Cziráky Moyses personalis végrendelete, néhai Cziráky Susanna Ujfalussy Jánosné (valjon ez volt Tapolcsányi Jánosné?) transactiója Cziráky Ádámmal sat.

(Egykorú másolat.)

1667. márcz. 31.

*Gróf Nádasdy Ferencz országbiró báró Majthényi János
nyitrai alispánnak.*

Magnifice domine amice nobis observande. Salutem et officiorum paratissimam commendationem.

Ugy va ... .. értésünkre, bizonyos inquisitiót peragálván kgd, j ... .. be Ballon János ifjuságabeli excessusáról is valami oly, melynek alkalmatosságával kgd minden javait fel

akarja kérni s talán fel is kérte; mely nem kevés praejudici-
ciumjára lenne fiának is Ballon Pál uramnak s ha mi olly
vétke lett volna is, kitérvén azúta belőle, talán nem érdemelne
szintén annyit. Kgdet per praesentes akaránk jó akarattal
requirálnunk, ha mi olly gondolkodása lett volna az aránt, az
mi tekéntetünkért is tegye félre s ha fölkérte volna is, hagyja
abban. Ebbeli jó akaratját más alkalmatossággal megtérétem
kgdnek. Eltesse Isten jó egészségben kgdet. Datum ex castello
Chejtensi die 31. Martii, 1667.

Magcae dnis vrae

ad officia paratissimus
Comes F. de Nadasd, m. p.

Külczm: Magnifico dno Joanni Maytheny de Kesselőkeő, cottus
Nitriensis vicecomiti etc. amico nobis observand.

(Ösmeretes nagy czímeres pecsét ostyába nyomva.)

(Saját kezű.)

1667. aug. 16.

Majthényi János saját feljegyzése.

Aranyos kupa.

Egy öreg kupa ponderis lat 64.

Más kisebb aranyos kupa ponderis lat 29.

Harmadik egy palaczk ponderis lat 53.

Egy sipos aranyas ... .. fedeletlen pohár lat 10.

Egy ezöst aranyozatlan pohár lat 12, az kin írás vagyon:

»Diffamare cave, nam revocare grave.«

Egy más ezöst rovátkos pohár lat 12.

Két szerencsen dió pohár ezöstben foglalva, egyiknek fedele
is vagyon.

Die 16. Augusti, an. 1667.

Joannes Maythény, m. p.

Az minémő ezöstet hagytam David Czauner uram kezénél.

NB. Nagyszombati pénzes ember volt ezen Czauner, a ki zálogokra
pénzt kölcsönzött.

1668. jun. 1.

*Gróf Nádasdy Ferencz országbiró báró Majthényi Jánosnak,
a későbbi personalisnak.*

Magnifice domine amice observandissime. Salutem et
servitiorum meorum commendationem.

Bécsbül 26. praesentis irt kgld levelét vettem, melyből
látom, kgld ollyat ítél, hogy én neheztelek kgdre. Ha kgld
maga lelki ismérési vádolja, nem csudálom, ha hasonlóknak

menti magát. Egyéberánt az kire kgld czéloz levelében, ha megérte, ad maga választ kgdnek. A mi az szegény Horeczky portióját illeti, az iránt szándékomat meg nem változtatom, ~~de~~ az mostani leányunk lakodalmára való készületekben sokféle distractióim lévén, nem resolválhatom magamot, mikor tehetem le az pénzt, hanem elmulván az lakodalom kgdet tudósítani fogom. De reliquo Isten jó egészségben éltesse kgdet. Pot-tendorff 1. Junii, 1668.

Magcae dnis vrae

amicus ad serviendum parat.

Comes F. de Nadasd, m. p.

Küldzím: Spectabili ac magnifico domino Joanni Maythcny de Kesscleőkeő etc. dno amico observandissimo.

(Az aláírás sajátkezű.)

(Nagy címéres pecsét.)

1668. a u g. 19.

Lessenyey Nagy Mihály báró Majthény Jánosnak.

Ajánlom szolgálatomat kgdk mint bizodalmas uramnak bátyámnak és az nékem kívánt jókat viszon kívánok kgdk.

Jólehet, szeniczei piacztot illető terminusokkal irott kgd levelire nem kívántam választot adnom, de minthogy az Cserenyei attyafiaknak irott leveléből is értem indiscretiómrul és értetlenségemről való kgd föddését, mit tudok mivelnem, noha Istenemmel bizonyitom, nem irilem édes uram bátyám s ugy tetszik, más sem irilheti sem Salamon bölcsességit, se Darius kincsit kgdtül, ín az magam sorsával megelégettem. Ha kgd megkérddette volna, micsoda kezöm Piss Benyóhoz, megfeleltem volna kgdk, hogy az kgd Istenben elnyugodott szerelmes bátyja Maithini György uramnak, az kinek annyi része Piss Benyóban mind kgdnek, eladván portióját, azt ín magamhoz váltottam és birom mint pinzem után való sajátomat s... ..
... .. volna a discretio. Az magistratus hivatalomrul hogy argual kgk, csudálom, annyira vert gyökeret az vice-ispánságnak emlékezeti kgd elmibe, hogy talám álmába sem felejtetheti; elliszem, ha ín Piss Benyót, az kinek negyed risze enyim, böntettem szófogadatlanságirt, azt nem cselekedtem mint vice ispán, hanem mint Pits ura, és ha mit vitétem az által kgdel, törviny alá vétetem, az által kgd törviny alá vetetett. Nemes embernek tartom ín magamat, meg fog engemet is törvínnek böntetése, ha megírdemlem azért, hogy szófogadatlan jobbagyomat böntetem. Az kgd ide föl való körületivel engem hijába ejeszt, mert ha mint Rómába is megyen kgd, csak ugyan Maithini János lesz kgd; bizony Piss Benyó fél esztendeig sem

tartja el kgd konyháját, s ha kgd az maga is az árvák ríszí-
rül három tyukot ad, higgye el kgd, megkívánom ín is negye-
dikit. Nem ez a rendi ídes uram bátyám ... .. hogy kgd illy
jó akaró szolgáljával, atyjafiával így despotice bánik, el ... ..
a rígirül, ez a mi ... .. földünk szelidsíg ... .. is nem
a ... .. szokott. Ha veszi szolgálatomat kgd jóval jó,
ín bizony jó szívvel szolgálók, és mint örögbik atyámfiát böcsü-
löm, veneralom, hol nem, se ... .. nem szaggatom kgd,
se palotájának padimentumat nem koptatom, kgd túl, ín innen
ellehetünk könnyen egy más nélkül. Iltesse Isten sokáig jó
egíssíge kgdet.

Alsó-Selócz 19. Augusti, 1668.

Kgd

szolgája atyjafia
Lesseney Nagy Mihály.

P. S. Az kesseleőkeői várbili portiónkot is, kit mig
bátyám Nagy Ferencz urammal három esztendőül fogvást
pacífice birtunk, várbili tiszteknek főzettünk, most kgd erő
hatalommal elfoglalta; úgy tetszik, effíle dolgokban is kíván-
tatnék discretio.

Külczim: Spectabili ac magnifico dno Joanni Maithini etc. dno
et patri observandmo.

NB. 27. Augusti praesentatae in oppido Szenicz.

A jobbágy igazi neve Pissbenyo Jano volt. Novákon úgy
látszik bizalmasab emberük volt a M.-aknak.

1669. ápr. 6.

Dolinay Gábor báró Majthényi Jánoshoz.

Mint igaz meghitt jó akaró uramnak ajánlom kötöles
szolgálatomat ngdnak. Kivánsági szerint sok jókkal Isten áldja
meg ngdat.

Nagy becsölettel vettem nekem irt levelit ngdnak; ezen
ngdhoz való kütölességem és szolgálatom megnyugodjék ngd
rajta, nemhogy ebben az mostani elkezdett dologban valami
legkissebbik idegenséget, annyival inkább kedvetlenítő maat
(így) kövesse, sőt valamikor ngd le fogja tenni az pénzt éret-
tek, ín nomine Domini minden vonogatás nélkül letéendő
pénzemet fölveszem és ngdnak azokat kezéhez visszabocsátom,
akarván inkább itt az szomszédságában ngdnak quantum mea
carmina possunt mindenekben szolgálnom, de én sem tovább
most magamat terjeszthettem az leplemnél. Kis-Ugróciaiért,
a kik szegény Kereszturi László uramnál zálogban voltak,
most tevém le az pénzt flor. 1100, mivel annyiban vadnak.
Ngdnak is jövőendőben könnyebb volna kiváltások per partes;

az többiről megértvén ngdnak intentióját több pénzre is volna gondom, úgy hogy ezeket most kezemhez vévén, az többinek kiváltásában fáradoznám ngtok jó akaratja és tetszése által, minekelőtte ezek más ember kezében nem jutnak, nem is volna megötközés nélkül az embereknek, azomban ngtok is az több pénznek megszerzésében fáradozván úgy hiszek Istent, öszvehozzhatjuk annyi pénzt, csak kérem ngdat, ezzel ne halasszon, mivel én nekem ezen által menvén föl kellenék sietnem az fölföldre, az minthogy azon kívül is föl köll men- nem, bizony ezzel ngtoknak több jót kívánok, hogy sem magamnak is, megvallom, mások is kinálnak itt a szomszéd- ságban, mind addig resolutiót nem adhatok nekik, még ngtok becsületes resolutióját nem veszem. Hogy én felőlem ngd jó emlékezettel volt az urak előtt, meg szolgálom ngod- nak. A mi gyűlésünk pro 9-a megént elhaladott az innepek után indeterminate, azt írja főispán uram ő nga, ő flge paran- csolatját vette, a ki miatt köllött tartózkodni, magának is pro 10-a derekas dolgai vadnak. Ersek uram ő nga is intimálta ő ngának, vegye dilatióban, mivel maga is személye szerint ő nga vármegyénk gyűlésében akar jelen lenni főispán uram- mal együtt. Volnának ngddal én nekem más conferentiám is, sed de his coram plura. In reliquo Isten sokáig éltesse ngo- dat szerencsésen jó egészségben. Datum in Simony 6-a Apri- lis, 1669.

Ngdnak

igaz kötöles szomszédja s szolgálja
Dolinay Gábor.

Külczim: Spectabili, magnifico domino Joanni Maithény de Kes- selcőkeő etc. etc. dno colendissimo.

1669. nov. 19.

Lessenyey Nagy Ferencz nádori ítélőmester báró Majthényi Jánosnak.

Kglmednek mint bizodalmas jó akaró uramnak kedves bátyámnak ajánlom nagy kötelességgel való szolgálatomat.

Hogy minapi böcsületes levelére kgdnek későbbben adha- tok választ, kgdet kérem, megbocsásson, és az én kötelessé- gemben meg ne ütközzék; csakhamar azután, hogy kgd böcsü- letes levelét vettem, megtaláltam betegednem, hát egész hol- napig nyomám az ágyam fenekét, és most is még bágyadt s erőtlen állapottal vagyok, de sürűen parancsolván asszonyom ő nga, az ő nga concurrált és haladékot nem szenvedhető dolgaira nézve siessek fel Muránban s mindannyi erőtlen vol- tomban is nem tudtam mást mit cselekednem, szolgálva lévén,

meg köll kötelességemnek felelnem, magam kárával és dolgaimnak hátramaradásával is, kihez képest megindulok Murány felé 21. praesentis, noha bizony dolog elég alkalmatlanságomra esik mind beteges voltomra nézve s mind peniglen, hogy a berencsi terminusra el nem mehetek, kin felette törődöm, de nincs mit cselekednem. Im irtam Czerko uraknak s kírtem, s mind peniglen Beli Pálnak meghagytam, hogy mindenekben az atyafiakkal ő ngokkal s ő kglmekkel egyet értsenek, én sem vonván ki a közönséges jóbul magamat, hanem valamire az atyafiak avagy legalább az potior pars... ..a tevők legyenek, s ha valami compositióra megyen is a dolog, prokator levelem mellett valamire az atyafiak avagy amint irám a potior pars condescendál, az én részemről is menjenek reá, coniuncta causa leszen, nem kétlem, kgd is szívesen fog a közönséges jóban fáradni. Öcsém viceispán urammal communicáltam a kgd levelét, arra ő kglme azt mondá, semmire okot nem adott kgdnek, hogy valamiben vétett volna, hanem inkább ő kglme panaszolkodik kgd ellen, de én úgy látom, mind csak a sok mondta mondám, és némely rossz emberek okozzák ezt az alkalmatlanságot. Mindazáltal Isten fölhozáván kgdet, vagyok oly reménségben, ezt szépen componálhatja kgtek egymás között, kiváltképpen ha mind kettőük részéről tett injuriánkért (*így*) kgd illendő satisfactiót ad, kit egyébaránt mi törvénnyel is megkeresni kéntelenítettünk, noha szolgáltni inkább, hogy nem mint véteni igyekeznénk kgdnek, ha kgd is úgy akarná, a mint az igaz atyafiui obligatio kötelezi az atyafiakat. Kivánván Isten kgdet éltesse sokáig szerencsés jó egységben. In Nytraszegh die 19. Novembris, 1669.

Kglmednek

kötelesen szolgál atyafia szolgálja
Lesseney Nagy Ferencz.

Külczm: Spli ac magco domino Joanni Maytheny de Kesselükő, libero dno in Berencs, dno et fratri confidentissimo, Szenicze.

(Czímeres gyűrűpecsét.)

(A végső négy szó és az aláírás sajátkezű.)

(1669.)

Majthényi János a személynökségre ajánltatik.

... Sit fidelissimus suae mattis et perquam prudens et expertus vir, qui in omnibus suae mattis servitiis laudabilem suum zelum semper demonstravit, necque dubitet sua majestas sacra, quin ille officio personalatui quam fidelissime fungatur, gratiamque caesaream ipsa vita et sanguine usque ad mortem demereri studeat, etc.

(Egyk. más.)

1669. decz. 16.

Tanúvallatás.

Anno 1669. die 16. mensis Decembris. Mi Vyticz (?) Horváth János egyik szolgabirája, Tihany Imre esküdtje nemes Honth vármegyének, az tekintetes és nagyságos gyarmathi Balassa Sigmond ur ő nga instantiájára jöttönk Korpona szabad királyi városában Zólyom vármegyében nemes Honth vármegyének szokott székes helire, császár és koronás királyunk ő felsége kegyelmes compulsorium mandatoma mellett ez alább megírt de utrum szerint bizonságoknak kiszedésire, ki ekképen tart magában: De eo utrum?

Tudja, értette avagy szemeivel látta-e az tanu, hogy néhai Fánchy Pálné Balassa Szidonia Mária asszony feles clenodiumokat és minemőket hozott volna magával az atyjától Balassa Simon uramtól akkor, mikor elment az atyjától, sőt az előtt is feleseket ki küldött volt?

Secundo. Tudja-e s értette-e avagy hallotta-e, hogy néhai Fánchy Pálné ura, ugymint néhai Fánchy Pál, ítélőmester előtt megvallotta, hogy azért köti a jószágát feleségének, hogy midőn a fiscus elfoglalta volt a jószágát, felesége clenodiumját kellett költeni és azzal vissza szörzeni a jószágot?

3-tio. Tudja-e s értette-e, hogy néhai Fánchy Pálné Balassa Szidonia Mária asszony semmi testamentomat nem tött, és a clenodiumban osztatlan lévén, Balassa Sigmond uramat concernálná ingó bingó marhája?

4-to. Tudja-e s értette-e a tanu, szegény Fánchy Pálné halála után ki dirripiálta jószágát és micsodást, és kinek jutott jószágából, főképpen levelekből?

5-to. Tudja-e s értette-e a tanu avagy látta-e szegény Fánchy Pálné majorbeli jószágát és hány számot s micsodást, köntöseit, gyűrűit ha elvette-e Priny Ferencz és azon kívül kinek másnak jutott ruháiból s clenodiumiból és micsodás jószága kinek jutott?

Prima testis, Morgondai Margit, Patkó Tamás uram hitvесе, Korponán lakott nemes személy, annorum circiter 40, hiti után vallja azt, hogy az deutrumban megírt dolgokról egyebet nem tud mondani, hanem hallotta azt néhai Fánchy Pál uramtul, a midőn egykor aranyakat forgatott keziben, mondotta azt, hogy néhai Balassa Simon uram ő nga adta volna leányának, néhai Balassi Szidonia Mária asszonynak, ugy mint Fánchy Pálné asszonynak ő ngának. Azt is hallotta az fatens néhai Fánchy Pálné asszonytól, hogy az minémő aranyból csinált egyik forma rózsája volt ő ngának, nevezett Fánchy Pálnénak, mely drága kövekből volt kirakva, melyet

az fatens szemeivel is látta, hogy azt is az nevezett atyjátul hozta volna; hasonlóképpen megy és feketeszínő két szoknyáját látta az fatens, melyekről hallott is, hogy az apjától hozta volna nevezett Fánchyné magával. Azt is hallotta ezen fatens, hogy az minemő arany és ezüstmíve volt néhai Fánch Pálnénak, hogy mind Balassi Ádám uram kezihez kerül volna.

Secundus testis Gerhárt Pál uram, Korponán lakos nemes személy annorum circiter 58, azon hiti alatt, miként obligatus nemes Honth vármegyéhez vallja azt, hogy a midőn néhai Balassi Szidonia Mária asszony eljött az atyjától Fánch Pál urhoz, mivel nem volt ott, hozott-e magával mit avagy semmit, róla nem tud mondani. 2-do. Szemeivel látta az fatens prothonotarius Alvinczi Péter uram előtt Fánch Pál uram fassióját és nyitrai káptolonból valót, melyben minden jószágát Fánch Pál uram feleséginek Balassa Szidonia Mária asszonynak kötötte, olvasta is fatens azon fassiót, oly ratiókkal, mivel fejét, jószágát elvesztette volna s nagy költséggel kellett hozzá jutni, hogy feje s jószága megmaradjon, annyira kiköltözködött (*így*), hogy nem volt mihez nyúlni, hanem felülírt felesége pénz s clenodiumjához kellett nyúlni, az kit hozott volna atyja házából, mely extendáltatott, az fatensnek nem jut jól esziben, circiter vagy hatvanezer tallerra, avagy hatvanezer forétra, az ki fog tetszeni jobban az fassióból, aki ott volt az levelek között s abban az summában kötötte. 3. Testamentom felől tött-e Fánch Pálné asszonyom, nem-é, arról fatens nem tud mondani. Ad 4. deutri punctum: Látta az fatens Czengeli János uramnál nevezett Fánch Pálné asszony clenodiumjában ugyanint gyöngyös övet, arany lánczokat, pereczeket, gyöngyöt cordában is egy darabot, gyűrőket, más holmi apró eszközöket; mivel penig az fatens tudatlan jubilér, aféle eszközöket nem igen tudta megböcsülni, mit értek s mit nem értek volna, remínli azért fatens, hogy ezer tallért, avagy talán annál is többet ért; tudakozta az fatens Czengeli János uramtul, hol az több clenodium, arra hogy Czengeli felelt volna, egy része Győri Pálnál, más része Fábián Jankónál, harmadik kulcsárnál, negyedik Rákóczi Andrásnál, s ötödik penig magánál Czengeli Jánosnál. Több társat mondott-e Czengeli uram, avagy nem, fatensnek nem jut esziben. Vallja azt is az fatens, hogy Czengeli mondotta volna ezen fatens előtt, hogy ezen kéncs lött elsőben is Győri Pálnál volt egy ládácskában, ő is adta kezekben s úgy osztották el magok között, de az mint mondotta Czengeli uram nevezett fatens urnak, hogy mind vissza adta volna azon clenodiumot, nem tartott meg magánál semmit se, az mint maga hiti alatt meg fogja tudni mondani, miesodás

darabok voltak azok mindenestül. Ad 5. punctum: Az majorbeli marha mennyi számu volt majorban s hova lött, nem tud róla mondani, hanem hallotta fatens ur, hogy imide s amoda hajtották el, de mivel szemeivel nem látta, róla nem tud bizonyosat mondani.

Tertius testis Czingeli János nemes ember, Korponán lakos, anno circ 25, sub bona conscientia vallja azt: Ad primum deutri punctum nihil scit. Ad 2. Látta az fatens ő fölsége consensusát is arra az fassióra, aki deutruban specificaltatik. Ad 3. punctum: Hallotta az fatens, hogy Fánchy Pálné asszonyom semmi testamentumot nem tött volna; ami penig ingóbingó marháit illeti, megválasztja az tervény, kit fog illetni. Ad 4. et 5. punctum: Tudja az fatens, hogy említett Fánchyné asszonynak elég majorsága volt, és hogy sok javait is látta; jutott-é Prény Ferencznek benne, azt huga jobban tudja; tudja azt is ezen fatens, nem is tagadja, kulcsárnál Johannesnél, Győri Pálnál, Fábián Jankónál, Rákóczi Andrásnál volt clenodiumjában, de ezen fatens maga kezeivel visszavévén tőlük azon clenodiumokat, Fánchy Jánosné kezéhez adta, megadták-é minden darabját, avagy mindenestül, fatens nem tudhatja, de azután is esködtettek Bozoghban ezen dolog végett.

Quartus testis felső-szeleni Szeleni János uram, Korponán lakos nemes személy annor. cir. 66, azon hiti alatt az mint nemes vármegyéhez köteles, vallja azt: Ad primum 2. et 3. punctum nihil scit. Ad 4. Tudja az fatens uram, üdvözült Fánchy Pálné asszony halála után az több atyafiak között ő kglmét is Bozoghban kihítták volt azon clenodiumit és más eszközeit üdvözült Fánchynének inventálni, de hogy végiglen nem volt ott ő kglme, de látta arany lánczait, pártáit, gyöngyes öveit, kupáit, poharait, mosdóit, medenczéit, de mennyi számó volt. nem tud fatens róla mondani; voltanak szünyegek is (*vagy süvegek is?*) le fűtve (*így: fejtve?*), nusst (?) nélkül, szoknyák, palástok, feir ruhabeli dibdábok, de számját nem tudja mondani; látott ő kglme leveleket is, melyek mind Fánchy Jánosné asszonyomnál maradtanak. Ad 5. punctum: Vallja azt is fatens uram ő kglme, hogy látott gyűrőket is egynehányat, többi között egy igen (?) hegyes gyémántos gyűrőt; Prény Ferencz uram mennyit vett volna el benne, nem tud ő kglme róla mondani, mivel nem is mulathatott ott végig.

Quintus testis Kazali András, Korponán lakos nemes ember, anno circ. 37, azon hiti alatt, amint nemes vármegyéhez obligatus, vallja azt: Ad primum deutri punctum vallja azt ezen fatens, hogy az midőn Fánchy Pálné asszonyomat erre az földre hozták volna, egyszer Bozoghból Kékkőben néhai Balassa Ferencz uram ő nga látogatására ment volna nevezett

Fánchyné asszonyom, azonban ezen fatens is oda találván menni Kékeőben, akkor látott említett Fánchy Pálné asszonyomon nagy vastag gyöngyövet s az keze ujjain szép gyűrőket, az mellin is nagy drága eszközöket, melyeket hallotta az fatens, hogy az atyja házából hozta volna. Ad 2. punctum: Másoktól hallotta az fatens, hogy néhai Fánchy Pál uram azért kötötte volna feleséginek maga jószágát, hogy az midőn az fiskus elfoglalta volna jószágát, hogy az felesége clenodiumin kellett visszaszerzeni azon jószágot. Ad 3. punctum nihil scit. Ad 4. Hallotta ezen tanu, hogy azon Fánchy Pálné asszonyom portékáival némely maga szolgái osztozkodtak volna föl, de mivel, nem tudja fatens. 5. punctum: Vallja azt is az fatens, egykor hogy megszállott volna ezen tanu Osztrolukán más emberséges emberekkel együtt, ugyanakkor bizonyos szavahihető ember mondotta ezen fatens előtt, aki ugyan szemeivel látta, ím úgy-mond, most hajtátja el Préni Ferencz uram Fánchy Pálnénak egy csoport juhát, aki lehet két avagy háromszázig való.

Sextus testis Pathkó Tamás Korponán lakos nemes ember annor.cir. 50, hiti után vallja: Ad primum, 2-dum punctum nihil scit. Ad 3. Egyebet nem tud az fatens, hanem, hogy az oszlányi jószágok deutruban megírt Balassa Szidónia Mária és Balassa Sigmond atyafiak között megoszlott, mivel két tisztartójok volt s két korcsmájok is volt. De cetero nihil scit.

Mi felől megírt s alól subscribált bírák ez felől meg (így) attestatiókat adtuk ki felől megírt instans uramnak ő ngának kezünk írása és pecsétünk alatt per manus fideliter. Datum Paloita die 20. mensis Octobris, 1669.

Idem qui supra iudlium cottus. Idem qui supra jur. assor. cottus.

(P. H.)

(P. H.)

(Eredeti.)

1670.

A tanuvallatás kérdő pontjai.

De eo utrum?

1. Tudja-é, értette-é, avagy szemeivel látta-é az tanu, hogy néhai Fánchy Pálné Balassa Sidonia Mária asszony feles clenodiumokat és minémüeket hozott volna magával az atyjától, Balassa Simon uramtul akkor, mikor elment az atyjától, sőt az előtt is feleseket ki küldött volt?

2. Tudja-é s értette-é, avagy hallotta-é, hogy néhai Fánchy Pálné ura, ugy mint néhai Fánchy Pál, ítélőmester előtt megvallotta, hogy azért köti az jószágot feleséginek, hogy midőn az fiscus elfoglalta volt a jószágot, felesége clenodiumit kellett költeni és azzal visszaszerezni a jószágot?

3. Tudja-é s értette-é, hogy néhai Fánchy Pálné Balassa Sidonia Mária asszony semmi testamentomot nem tött, és az clenodiumban osztatlan lévén, Balassa Sigmond uramat concernálná ingó-bingó marhája?

4. Tudja-é s értette-e a tanu, szegény Fánchy Pálné halála után ki diripiálta jószágát és micsodást, és kinek jutott jószágából, főképpen levelekből?

5. Tudja-é s értette-é a tanu, avagy látta-é szegény Fánchy Pálné majorbeli jószágát és hány számút s micsodák s köntesét, győrőét ha elvette-i Peréni Ferencz és azon kívül kinek másnak jutott ruháiból s clenodionibul és micsodás jószága kinek jutott?

6. Tudja-é s értette-é a tanu, hogy néhai Fánchy Pálné Balassa Sidonia Mária asszonynak minémű és micsodás portikája maradt vala Simonfalván (?) és azon portika ki kezéhez jutott?

7. Tudja-é az tanu avagy értette-é, lovak hintóstul, az kik néhai Fánchy Pálné Sidonia Mária Balassy után maradtanak, és hova löttének?

8. Tudja-é az tanu, mennyi pénzt néhai Fánchy Pálné asszonyom Sidonia Mária Balassa hozott volt Simoni uram házához és maga Simoni uram tudja-é, hova lött azon pénz?

9. Tudja-é avagy értette-é az tanu, minemű juha, szarvas-marhája volt néhai Fánchy Pálné Balassa Sidonia Máriának, azon marhát kik ragadoztanak el és kik elvették?

10. Tudja-é az tanu s értette-é, néhai Fánchy Pálné Sidonia Mária asszony fehér ruháit kik vették volna?

11. Tudja-é az tanu és értette-é, Oszlánt néhai Fánchy Pálné Balassa Sidonia Mária asszony bora kinfl maradt és ki vette fel az árát?

12. Beszterczei és biczei jószágon tudja-é az tanu, hogy néhai Fánchy Pálné Balassa Sidonia Mária pénze volna, és pater Hanula miként foglalta volt el?

13. Tudja-é az tanu és értette-é, hogy halála után néhai Fánchy Pálné Balassa Sidonia Mária asszony Oszlánt maradt adóságot, kik tartoztanak volna ő ngának, ki szedte (*így?*) volna el?

14. Tudja-é az tanu és értette-é, azon boroknak, a kiket néhai Fánchy Pálné Sidonia Mária asszony árultatta Oszlányt, ki szedte és ki vötte fel az árát?

1670. j a n. 2.

Tanuvallomás.

Anno 1670. die 2. Januarii in possessione Simony omnino in cottu Barsiensi existente habita penes benignum suae mattis sacratissimae compulsorium mandatum ad instantiam splis ac

magci dni Sigismundi Balassa exacta sunt testimonia per me Franciscum Huniadi judlium, Michaellem Pogany jur. assorem juxta Deutra nobis assignata sub littera A.

Primus testis nobilis dominus Emericus Simony in dicta possessione Simony domoque eiusdem ibidem situata personaliter repertus sub juramento fatetur ad primum punctum: Tudja, mikor lakadalma volt Fánchy Pálné asszonyomnak, jelen is volt a lakodalomba, látta sok szép clenodiumokat az asszonyon, de minemő volt, nem tudhatja. Hallotta azt is, hogy ugyan az atyja házául sok clenodiumokat hozott, sőt még (?) elől kikötte (?) az asszony az clenodiumokat aranyokat, az mint hogy magátul Fánchy Pál uramtul hallotta fatens. hogy mondotta, szép pénzt hozott az feleségem tizes aranyokat. Ad 2. Valamint in Deutro vagyon, sokszor hallotta olyan formán Fánchy Pál uramtul. Ad 3. Nem tudja, hogy Fánchy Pálné asszony más testamentumot tett volna, hanem betegsígiben urgeálván Simonyi Imre uram, tegyen dispositiót az asszony, mondá, hogy contractussa vagyon Fánchy János gyermekivel és instans uram ő nga részivel, mondotta volna az asszony: a kit másnak nem köttem Oszlánt, az instans uramnak marad. Ad 4-tum: Hallotta, hogy kucsár és Czingel János, Győri Pál, Fábián Jankó az asszony kincses ládát (*így*) feltörték és magok között az kincset elosztották, az mint-hogy nagyjából vissza is adták Fánchy Jánosné asszonyomnak; ezeket Sztregovai János referálta; akkor is jelen volt, mikor Czingel az asszony gyöngyes övit elvette, de immár el volt metszve a gyöngyös (?) kult (?) Ad 5. Hallotta kucsár szájából, hogy Perini Ferencz uram bozóki majorságbul kétszáz birkáit elhajtott, azonkívül az arany, ezüst portikában is adott volna az asszony Perini Ferencz uramnak; azt is hallotta ugyan kulcsártul, hogy 500 juh birkivel együtt maradott, és szarvasmarha is több száznál. Ad 6. Más portikát nem tud. hanem akit instans uramnak ő ngának adott keziben és akit instans uram ő nga. cedált jó akaratjából fatens uramnak. Ad 7. Tudja, hogy mind hintó, mind lovak Fánchy Jánosné asszonyom kezihez deveníáltanak hámostul. Ad 8. Tudja, hogy ládácskában egy rendbéli pénz volt tíz tallér s fél, másik rendbéli volt harmincz lengyel garas, akit fatens uram egyremásra is a ki szükséges volt elköltötte. Ad 9. Hallotta, hogy az marha Fánchy Jánosné asszonyom keze alá deveníáltanak. Ad 10. Másképpen nem tudja, hanem úgy hiszi, hogy Fánchy Jánosné asszonyom kezihez deveníált. Hallotta azt is, hogy kucsár felesége derekasabb feirruhát diripiált. Ad. 11. Tudja, hogy semmi bora nem volt Oszlánt szegény asszonynak. Ad 12. Hallotta szegény asszony szájából, a minemő pénze kabolti

jószágért felvette, azon jesuviták szegény asszony számára biczei jószágot vásárlották, a mint pater Hanula uramtul magátul is hallotta, hogy az asszony számára vették. Tudja azt is, hogy beszterczei jószágot szegény asszony birta és pater Hanula uram elfoglalta, az minthogy, a mennyire jött esziben, irt volt az asszony fatens uramnak, hogy biliczei (?) oszláni jószágbul rendeljenek embereket, a kik azon szófogadatlan beszterczei jobbágyit, embereket hozzák el beszterczei jószágbul, azonba csak abba maradott, mivel pater Hanula megparancsolta azon embereknek, ha valaki innen parancsol, szót ne fogadjanak, sőt ellene támadjanak, a mint megis cselekedték. Ad. 13. et 14. nihil.

Secundus testis nobilis domina Catharina Pogany consors dni Emerici Simonyi, post juramentum fatetur: Hallotta, hogy Fánchy Pálné asszonyom sok szép clenodiumokat hozott az atyja házául, a többi között egy arany gyémántos gyíkot látott ű kglme Fánchy Pálné asszonyomnál; hallotta azt is szegény Fánchy Pál uramtul, a mikor jószágát elfoglalta volt fiscus, azon jószágnak acquisitiójára az szegény asszony clenodiumját költette. Hallotta item, hogy mikor nehezen volt volna már Fánchy Pálné asszonyom, Simonyi Imre uram intette, tegyen dispositiót, mást sem tett, hanem a mint Simonyi Imre uram fateálta. Tudja item, hogy kucsární holmi dibdáb portikát felköldette Bozókban Geger (*így*) nevű embertül. Hallotta item Győri Páltul, hogy odavaló summára hoztak volt negyven forintot Fánchy Pálné asszonyomnak, de azt is ellopták.

Tertius testis nobilis Christophorus Nímet ibidem in Simony commorans post juramentum fatetur: Látta sok szép gyöngyét ugyan egy sövegnyi valót Fánchy Pálné asszonyomnál, de honnan került, nem tudja. Hallotta item Révaynı asszonyomtül, hogy Fánchy Jánosnı asszonyom Prini Ferencz uramnak adott volna juhokot, de mennyit, nem tudja. Hallotta item, hogy Fánchy Jánosnı asszonyom valami drága hámokat adott volna Prini Ferencz uramnak.

Franciscus Huniadi, m. p.

Michael Pogany, m. p.

judlium cottus Barsien.

jur. assessor cottus Barsiensis.

(L. S.)

(L. S.)

1670. jan. 12.

Majthényi Sigmund báró Majthényi Jánosnak.

Mint jóakaró öcsém uramnak ajánlom szeretettel és kötelességgel való szolgálatomat kgnek.

Ez napokban admoneáltatván Maithini Miklós és Maithini Tamás uraimék által várbéli portióért pínzzel Nagy Mihály

uramot, minémő resolutiót hoztak ő kgtül, az ő kgmek recognitiójából megérti kgd, melyet én megküldöttem kgnek; eszében veheti kgd Nagy uraimíknak hamisságokat és ellenünk való csalárdságukat, egy pínzt sem adtak várbeli portióért, mégis hollagkall (*így*) iyezgetnek (*így*) bönnünket; mindazonáltal kgd ha szembe leszen mostani főispán urunkkal, vígíre menne kgd ő ngátul, kinek le köllene tenni azon pínzt, ha ő nga felveszi, igen jó volna, miért a Nagyok, amint felül irtam, egy pínzt sem adtak meg. Platini asszonyom részéért is kínáltam az pínzzel; miként resolválta magát, kitetszik recognitióból. Minemő quaerelát küldött vala Nagy Ferencz uram 2. Januarii, melyben kgdet is concernál, én compareáltam procattorral együtt, de viceispán (*így?*) visszatért (?), valóba vártam vala kgdet ujesztendő napjára, de úgy értettem, akkor Bécsbe volt kgd. Minek okáért kérem kgdet, ne engedjük magunkat Nagyoknak, vagy kgd tegye le az várbeli portióért az pínzt, ha vagyon annyira (?) sok (?) pínze, holott nem és másképen nem lehet, magam leteszem, csak kgd vígíre mehetne, kinek le köllene tenni az pínzt; most üdünk vagyon hozzá, zagban (*talán: zálogban?*) ne maradjunk; egy szóval csak ilyen hírek vannak kgd felül, hogy kgd nem mer ide jünni; csak azért is édes öcsém uram, más embereknek boszuságára mostani uttal ha eljöhetne kgd, jó volna, holott nem, tehát írja meg kgd, mikorra köllessék kgdet várnom; hozza Isten szerencsésen kgdet körünkben. Az atyámfia kgk és ángyom asszonyomnak ő kgnek (*ezen passus a contractiók miatt kétes*) velem együtt ajánlja köteles szolgálatját; ezzel Isten tartsa és óltesse kgdet jó egészségben. Die 12. Januarii, 1670.

Kgnek

igaz atyafia és szolgája
Maithéni Sigmond.

P. S. Most ideje volna feljünni asszonyom ángyomnak hévér kedviért. Az statutiót és más leveleket hozza el kgd más levelekkel együtt, mert ha kijött volna viceispán, kívántatott volna az statutio.

Külczim: Spbli ac mageo domino Joanni Maitheni de Kesseleőkeő, libero ac haereditario domino arcis Berencs etc. dno fratri mihi observandissimo, Vágújhely.

Ezen M. Sigmond Gábor fia lehetett, de ekkor már idős ember; Jánost öccsének nevezi.

Melléklet:

Mi kesseleőkeői Maythény Miklós és Tamás recognoscáljuk ez írásunk által, hogy öcsém és bátyám kesseleőkeői Maythény Sigmond uram kérésére és requisitiójára mentünk

oda Alsó-Selóczra nemzetes és vitézlő Lesseney Nagy Mihál nemes Bars vármegye viceispánjához, admoneálván modo amicali ő kglme nevével ad levandam pecuniam portionis arcensis, melyet néhai nemzetes és vitézlő vicepalatinus Keresztury László uram praecise zálogképen birta, hogy ő kglme tekintvén az igaz atyafiságát minden pantolódás (*így*) nélkül ő kglmének pinzt fölvévén remittálta volna, ő kglme ilyen replicát adott, hogy bonis modis et conditionibus fölvehetném, de ennyihány rendbéli praetensióját proponálta; egyik az, hogy néhai Keresztury László uram aranyul és tallérrul tettek volna nyolczszáz frtot, azonkívül néhai Majthény György uram portióját háromszázötven frtban apprehendálta, harmadik, hogy Kolonics urammal ő ngával akkorbéli főispán urunkkal végezett ő kglme, hogy azon pínzt ő nga kezéhez assignálják nyitrai épületre ő flge rendelése szerint, praetendálja ő kglme két esztendőbeli interessit sex per centum. Az mi Platíné asszonyom portióját illeti, melyért akart ő kglme másfélezer forintot letenni, Nagy Mihály uram ő kglme praetendálja, hogy nagyobb summában legyen, contractualiter Majthény Gábor uramtúl apprehendálta ő kglme egy részét apprehendálta (*így*), azért ő kglme simpliciter nem akarja remittálni, mivel palatinus urunk ő nga conferálta Majthény Gábor uram jószágát, ő kglme kívánja, hogy autori judicum (*így*) legyen decisiója, minthogy Majthény Gábor uram ő kglmére transferálta az maga jussit. Kinek nagyobb bizonyására ádtunk ezen recognitionalis levelünket ő kglmének kezünk írásával és pecsétünkkel megerősítvén. Datum in Novák die 10. Januarii, 1670.

Idem qui supra
Nicolaus Maitheny
(P. H.)

Idem qui supra
Thomas Majthény
(P. H.)

E két Majthényi, Márton ágából, a bárói ággal távolabb rokonságban állottak. Megjegyzendő, hogy nem szabad össze tévesztetni a Petróczi Nagymihályi család nevét Lesseney Nagy Mihálylyal: azon időben mind a kettővel folytak pörös és egyéb ügyek.

1670. jan. 22.

Pater Sennyey László báró Majthényi Jánosnak.

Alázatos szolgálatom ajánlása után Isten minden jókkal áldja meg ngodat, szivből kívánom.

Böcsülettel vettem az ngod' levelét, megértvén abból, miben légyen Nagy Mihály Adám Cherko urammal való állapotja, csodálkozván is rajta, hogy maturus embernek egy gyermekkel való veszekedése annyira kelhetett, hogy (a mint Cherko uram nekem irt levelében jelenti) mind feleségének

betegségét és talám következendő halálát is annak tulajdonítja, mind pedig szolgabíró által akar inquiraltatni Adamko ellen, nem tudom, ha jövőendőben is magára Cherko uramra nem esik-e ezen dolognak a sulyja, legfőképen si excesserit in modo. Én inkább akarnám, hogy mind a két rész nagyobb gyalázatjának eltávoztatására tovább ne terjedne ezen dolog. — Hirekkel nem igen bővelkedünk. Bécsből azt vesszük, hogy ő felsége teljességgel kigyógyult légyen nehéz betegségéből. kire nézve Te Deum laudamust és misét énekellettek az akademiában lévő bécsi congregatiók és publica devotione azon mise alatt az egész deákság communicált. A lengyel királyné megindulására huszonnyolczadik napja januariusnak rendeltetett, kit Csernakóig (?) az anyja is és öcscse el fog kísérni; leszen közel ötszáz ember vélek a lengyeleken kívül; utra való költséget ő felsége a provinciáktól hetvenezer forintot kívánt. A csatázó magyarok ellen panaszló török csausznak a minap azt adta válaszul az bellicum consilium, hogy igenis ő felsége mindenképpen azon leszen, hogy vesztegségben tartsa a magyarokat, de viszontag a töröktől is azt kívánja, hogy semmiképpen ne kényszerítse a magyarokat az adóra; evvel haza bocsátották a csauszt, és a másikat is, aki immár Győrig jött volt, ugyan onnét visszaküldötték, nem lévén szükségek reá. Morvából azt írja egy plebános, hogy oda hozzájuk minden órában várják a svecusokat és brandenburgusokat, ugy gondolnám, hogy Silesia oltalmára, avagy talám a lengyelek segítségére a török ellen, mivelhogy azok között bizonyosnak tartják a jövőendő háborut. Ezek után ajánlom magamat ngod jó akaratjában.

Nagy Szombatban 22. Januarii, 1670.

Ngodnak

alázatos káplánja

P. Sennyey László, s. k.

Külczim: Spectabili ac magnifico dno dno Joanni Maytheny etc. (titulus) dno et patrono gratiosissimo, Szeniczii.

(A jezsuita-rend pecsétje.)

1670. ápr. 30.

Lipót császár rendelete.

Lipót császár kinevezvén kesseleőkeői Majthényi Jánost a hadseregéhez biztosúl (commissarius), meghagyja a hadsereg minden rendü tisztjeinek, hogy úgy ő erányában, mint a szegény lakosság irányában tisztességesen és a fegyelemhez illően viseljék magukat s kihágásokat el ne kövessenek, sem pedig a katonaság által el ne követtenessenek.

Laxenburgban április hó utolsó napján 1670-ben.

(Sajátkezű aláírása és pecsétje alatt, német nyelven, ellenjegyezve Montecuccoli és Christoph Borsch által.)

1670. ápr. 30.

Lipót császárnak ngos Majthényi János, mint az újonnan bevonuló német katonaság császári comissariususa részére, adott instructio.

Leopoldus divina favente clementia... ..sat. Minthogy a hűtlenek és lázadók által megzavart állapotok bizonyos német hadierőnek beküldését Magyarországnkba kívánják, a végre hogy a jó hivek a lázadók bántalmazásai ellen meg legyenek védve, a hűtlen lázadók pedig legyőzve s a rend helyreállítva, ennél fogva egynehány ezredet Csehország-, Szilézia és belső Austriából gróf Spork János hadügyi tanácsos lovassági generálisunk sat. parancsnoksága alatt a Vág vizéhez rendeltünk... .. Majthényi legyen neki segítségére, az utakra, helyekre és személyekre nézve adjon neki felvilágosítást, gondoskodjék, hogy az élelmiszereket beszerezhesse részben pénzen, részben pedig jelesen a lázadók birtokaiból ingyen, mint a kiknek semmiféle fizetés nem jár sat. sat.

Keltezve Laxenburgban 1670-ben április 30-ikán.

(Lipót sajátkezű aláírása s császári pecsét alatt, ellenjegyezve Montecucoli és Christophorus Borsch által.)

1670. júl. 17.

Báró Majthényi János personalis feleségének Pervan Évának.

Áldjon Isten szerelmes atyámfia Éva minden jókkal.

Nem győzek eleget csudálkoznom, hogy hatodik levelem már ez, se leveledből se mástul nem mehetek végére, vetted-e azokat vagy sem, ím utolsó leveledet vettem. Czerko uram írása, az melyben írod, hogy Hidvéghy értvén az ő fölsége armadájával való feljöveteletem, mindjárt fogatta volna hat lovát és Petróczy uramhoz ő kglméhez ment volna, mi végre, az mint értem leveledből megértettem. Édes fiam szerelmes atyámfia Éva, hidd el, vagyon az Uristennek gondja reám és magam is vigyázok magamra, más sok jóakaróm is főképen general Spork uram ő nga, az ki kevéltképen főgondviselőm és gyámolom ő fölsége parancsolatjából, mert minden nap az én szállásomat pikás és muskatélos gyalog állja és strázsát áll s vigyáz mind reám, mind javaimra. Más az, ez az föld nemhogy ... .. én nekem, de ugy keresi kedvemet, hogy kész volna vért érettem ontani, mivel én is sokat szolgállok neki. Ma harmad napja is vettem császár urunk ő fölsége levelét, kiben ő fölsége bizonyos dolgokat én nekem parancsol specialiter és minden kegyelmességét ajánlja; hiszem Istent, non confundat. Az Hidvéghy rossz igyekezeti nem használt ellenem, az kit nekem intendált, maga fejire háritotta az Uristen, ma vévén méltóságos Montecucculi és érsek uram ő ngok levelét, hogy az árulófi kézben esett már, és Leopoldburgban tetves palotának commendantja és immár felviszik Bécsben, fatebitur és megvall mindeneket, immár is megvonták. Nyáryné asz-

szonyom és öcsém Ferencz uram fia Ine (*nyilván*: Imre (?) elég rosszúl járt, hallom, hogy most is igyekeznek bosszúállásra ellened, még megterik (?) meglehet, megadja az Uristen az köcsent ő kglmeknek Isten haza vivén. Itt én hivalkodó szolgálja királyomnak nem vagyok, megvallja ő fölsége levelében, mert éjjel-nappal fogdoztatom generalissal az calvinista és Luther áruló Isteneket (*így*.) Salutem ex inimicis. Istennek hála, én jó egészségben vagyok, kívánok az uristentől, tartson abban tégedet is szerelmes gyermekinkkel együtt. Az Jankót taníttasd Szakolczán valamely emberséges embertől, szükségedre végy fel száz forintot, akármely jobbágyot kösd Szt. Mihály napig, ha meg nem adhatnád, foglalja el, én addig vagy haza megyek, vagy megküldem, Istennek hála, vagyon kezem között, megadhatom. Magad az Istenért ne busulj, ne aggasztald magadat, senki hírének ne higyj, sok quardiam van énnekem, engem ne félts, csak az magad egészségére viselj gondot, ha mindened el vesz is, csak engemet Isten éltesen és te megmaradj, tartsd szerencsédnek, semmi bolond hireken meg ne indulj, mert én jobban tudom ott tájatok is (*így*) az dolgot mint van, hogy sem ti ott; itten velem Barkóczi István uram egy szálláson vagyon és Kászony uram, iszunk minden egészségédért, Isten éltetvén felföldi ide való jó édes borkat is vitetek én számodra és más állapotokat, tudom, kegyelmes királyom is remunerálja fáradságomat. Nagy Ferenc Muránban lappang, rövid nap közben esik, Hidvéghy mellé viszik: az Uristen még eddig ellenségeimet így ... .. dicalta. Ha Horváth querelák mellett valami certificatoriákat köld, mindjárt dirigáld postára utánnam, innen kell feleletre providealnom. Czerko uramnak mondj szolgálatomat, kérem ő kglmét. aratásra viseljen gondot és supportáljon, talán megszolgálhatom neki; száll még fecske az én házamra is. Irtam érsek uramnak ... .. iczi István uramnak is, ha kitől bántásod vagy rövidséged volna, recurrálj ő ngokhoz, megoltalmaznak, assecuráltak levelek által. Eczed (Ecsed?) várat tegnap adták fel. négyszáznegyven németet vittek be. Adja Isten, lássalak jó egészségben az mikor látlak. Szerdahelt 17. Julii, 1670.

Tied még él

Maytheny János, s. k.

P. S. Az én levágásom végett maga Barkóczy István uram mit irjon, megérted, együtt van velem ... .. son, hogy pedig saját írása oly igaz, valamint az Uristen menyben vagyon.

Külczim: Generosae ac magnificae dnae Evae Pervan de Oroszvár. consorti nostrae charissimae, Szeniczére. — Commendantur dno postarum magistro Posoniensi pro celeri transmissione Tyrnaviam vel Szenicz ... .

Lessenyey Nagy Ferencz nádori ítélőmester, a Majthényiakkal némi rokonságban volt, de a levelezésekből láthatjuk, hogy nem harmonizáltak nagyon.

1670. okt. 18.

Majthényi János tanácsosi diplomája.

Lipót császár nagyságos Majthényi Jánost tanácsosnak kinevezi s meghagyja, hogy szokott fizetését úgy mint a többi magyar tanácsosok a magyar kamarától vegye fel és teljes életén át élvezhesse.

Keltezte Ebersdorff várában október hó 18-án 1670-ben.

(Sajátkezű aláírás s császári pecsét alatt, ellenjegyezve Thomas Palfi episcopus Nitriensis és Stephanus Orbán által.)

1670. decz. 10.

Bársony György prépost, később egri püspök levele Szepesről Majthény János bárónak.

P. S. Tököli István ma egy hete kimúlt e világból. Ketczer Ambrusnak úgy hallom, hogy a vár előtt csinálnak akasztófát a németek; az András rab, Menyhárt és Petróczi s Balassa Imre Erdélyben menének.

Vere novo, nova futuri.

1670. decz. 13.

Gróf Forgách Ádám marechall, báró Majthényi János personalisnak.

Splis ac magce dne dne amice observandissime.

Im kettőt üt az óra délután, hogy veszem nagy böcsülettel 10. huius irt levelét kgdnek, s ugyanakkor gyön az curier ő felségétől s parancsolja ő felsége, hogy holnap Bécsben legyek. Rebus sic stantibus im indulok. Az kgd beteges állapotját bizony bánom, éljünk még édes personalis uram, had legyen részünk egyszer (?) az jó világban is.

Az commissiórul leszen talám ott fen az szoo (*így?*), mint végezünk, kgdnek tudtára adom; hogy a sánták pirityelnek, officium est talium, quos natura signavit (?); hadat hogy hirdet, kit fogadni kell neki, nevetségre való, de de his coram plura. Mihelyt Isten Bécsből meghoz, kgddel szembe lések.

Az mi Bársony János uram dolgát illeti, parolája vagyok nálam, hogy secretariusom leszen, ha megmásolja hírem nélkül, non est dignus, honesti hominis titulo, mert embernek egy szava vagyok. Én azért az szolgálatra (?) senkit sem erőtetek. Ezzel maradok mindenkor

Raika 13. Decembris, 1670.

Kgd

igaz szolgálja barátja
G. Forgacs Adám s. k.

Külczm.: Spli ac magco dno dno Johanni Maitini, s. c. mattis consiliario, pers. pntiae locumtenenti, duo dno mihi observandissimo Szakócza. — Dnus postarum magister officiose rogatur ad transmittendum Szakolezam.

(Gyűrűpecsét, az egész sajátkezü.)

1670. decz. 18.

Bársony János Majthényi János personalisnak.

Ajánlom köteles szolgálatomat ngdnak mint uramnak. Isten kívánatos jókkal áldja meg ngdat.

Az rettenetes rossz útban csak ez elmúlt hétfőn érkezhettem ide, kihez képest lehetetlen az innepek előtt megindulnom, mert utban köllenék rekednem, minthogy ezen a földön is szintén olyan lágy idők jártak eddig, mint ottan; az innepek alatt talán megfordúl az idő, s ahhoz képest alkalmatosabban indulhatván, könnyebben s hamarébb érkezhetem. Utamban betértem vala Likava alá Haister és Eszterházy Pál generális urainékhoz ő ngokhoz. ottan az a rossz tacsko (*igy?*) Nemessányi Bálint. prókátor kölök és Ketzerék tanétványa, zárkózott bé negyvened vagy ötvened magával s az praesidium bevételeit csak hallani sem akarják, sőt (noha az ő flge emberei csak egy pisztolyból sem lűttek volt még ez elmúlt szombatig a várhoz), ha csak egy-két ember mutatta is meg magát a vár alatt, sőrön lűttek hozzájuk apró puskákból és szakállasokból. Ahhoz képest Kassáról is ment tegnap oda száz lovas és ötven jó gyalog; úgy hiszem, Karácsony innepéig elválík Likavának is dolga. Ifju gróf Tököly kijött onnan nyolczad magával még az uraknak oda érkezések előtt; a volt a hére, Erdély felé ment, de Késmárknál tovább nem tartván nyoma, bizonyos jelekből és circumstantiákból conjicialtatik Tököly Sigmond uramnál lenni Styavnikon, kit tegnap megjelentvén Kassáról jövő németek előljárójával oberstlaintinont Lentsz-el. instruáltam, utjában kiket ijeszszen meg Tökölisták közöl, s bizonyosat értsen az urfi holléte felül.

Ketzer Ambrus Árvában arestáltatott, Andrást Kassára vitték fogva, Menyhértet, mondják. Barkóczy Ferencz uram Bodroglközben fogta el. Szemere Lászlót is Eperjest arestálták. A murányi jószágot foglalják, Késmárkot is épen most. Istenért légyen országgyölése hamar, mert addig halogattatik, hogy török s erdélyi. moldvai, havasalföldi commissariusok jönnek közinkben, kiról proxima posta magis particulariter írok ngdnak. Püspök uram ő nga cum tota compania ngdnak cum suis köteles szolgálatját ajánlja. Isten tartsa ngdat szerencsésen. Szepes 18. Decembris, 1670.

Ngod engedelmes szolgálja

Bársony János, s k.

Külczim : Spectabili ac magco dno Joanni Maythény de Kesselőkeő, libero baroni in Berench, sacrae caes. reg. mattis per. praesentiae in judiciis locumtenenti et cubiculario, domino colendissimo, Szenicz, Szakoleczae, vel Posonii.

(Sajátkezű. Czímeres gyűrűpecsét.)

1670. decz. 25.

Czerko János báró Majthény János personalis berencsi tisztje jelentése Szeniczéről.

Ostrosith uram rabsága megsúlyosodott új parancsolattal. Likavát erősen lövik, az alteleria főmesternek karját lőtték el, kinek esetire Rosenberget akarta general Haiszter fölégettetni, az parasztságot hajtják ostromnak.

(Kivonat.)

NB. Báró Ostrosith Mátyást érti a levélíró, ki a Wesselényi-féle mozgalmakban való részvétellel vádoltatván, sok üldözésnek volt kitéve, javai elkoboztattak s habár később megkegyelmeztek neki s ő megint országos hivatalt viselt, mégis tudjuk más forrásokból, hogy nagy vagyona az összeesküvésben való részessége miatt örökre elveszett. Utódjai nem maradtak.

1670. decz. 27.

Bársony János báró Maythény János personalisnak.

Kötelessen szolgálván kgdnek, kívánom, hogy Isten sok karácsonyi innepet engedje szerecsésen érni és mulatni kgdk.

Oly rosszszak az utak, hogy egy holnapig alig mehetnék haza; talán Isten megszán bennünket és két-három nap alatt hideg, jobb időt ad, én is nem mulatok semmit, sietek éjjelnappal. Cancellarius uram ő nga azt írja, hogy a táblabinái is convocáltak Posonba; ha mi parancsolat érkezik, bizom kgd jó akarátjában, én velem is közleni nem terhelhetik.

Innen egyebet nem írhatok, hanem hogy Likava várát az benlévők (pénzzel, ezüsttel arannyal, minden jóval meg rakodván) ez elmúlt hétfőn virradóra pusztán hagyták s az németek bémentek. Késmárk várát is jószágostúl elfoglalták; az urfiat Erdélybe szöktették az átkozott Keczerék, holott is minden jószága elfoglaltatott volt még ennek előtte, úgy értem. Az erdélyiek kijövetelében Bély Pál ország-generalissa ellent tart; nem is lehet kijönniek, hanem ha csak kevésnek, annak penig könnyű megfelelni. A török Erdélyben Illye várát elrontotta, parancsolván Kolosvárnak falait, kapuit levonják, Somlyót és Körös vize mellett Segesvárát is elrontsák. Így partium csak pást mengyen. Ma lészen szent János napja, püspök uram ő kglme kgd jó emlékezetivel köszönt, s én is kgd egésségéért. Isten éltesse szerencsésen kgdet, s engedjen sok sz. János nap-

ját jó egészségben érni kgk. Az atyafiak ngodnak cum tota compania szolgálatjokat ajánlják, az mint hogy én is maradtok kgd

Szepes, 27. Decembris, 1670.

engedelmes szolgája
Bársony János s. k.

Külczim: Spli ac mgco domino Joanni Maythény de Kesseleőkeő. libero baroni in Berench, s. c. r. mattis p. psentiae in judiciis locumtenenti et consiliario etc. dno colendmo, Posonii vel in Szenicze.

NB. Bársony János, Györgynek, az egri püspöknek testvére ítélőmester volt, ösmeretes vallási üldözéseiről, melyeknek áldozata lett.

1670. decz. 29.

Lipót császár Majthényi Jánoshoz.

Leopoldus dei gratia etc.

Magnifice fidelis nobis dilecte. Publica regni hujus nostri Hungariae (cui quovis tempore optime consultum et prospectum cupimus) necessitate sic exigente, nonnulla tibi, circa ea videlicet, quae salutarem ejusdem regni nostri statum ac permutationem concernunt, medio fidelis nostri nobis sincere dilecti spectabilis et magnifici Joannis sacri romani imperii comitis a Rottal, aurei velleris equitis, consiliarii nostri intimi et modernae delegationis praesidis, plenipotentiarique ac directoris etc. nomine nostro repraesentanda benigne commisimus. Quare te harum serie paterne hortamur atque monemus, quatenus dum et quando ab eodem comite a Rottal penes praesentes benignas litteras nostras requisitus ac simul etiam de tempore, quo nimirum tibi apud eundem Posonii comparandum sit, edoctus fueris, temet ibidem sine omni excusatione tergiversationeque ac renitentia sistere et iis omnibus, quae ipse comes a Rottal nostro (uti praemittitur) nomine propositurus est, accomodare, necessitatique adeo urgenti, in quantum salus patriae tibi cordi est, omnino succurrere velis ac debeas.

Id autem fidelitatem tuam tanto promptius facturam non dubitamus, quod publico bono provisum esse eam cupere nobis persuademus et necessitatem hanc tanquam commune regni interesse concernentem a matre nostra sibi repraesentari cognoscat. Cui de reliquo gratia nostra caesarea et regia clementer propensi manemus. Datum in civitate nostra Vienna die 29. mensis Decembris, anno Dni 1670.

Leopoldus, m. p.

Stephanus Orbán, m. p.

Külczim: Magnifico Joanni Majthényi de Kesseleőkeő, personalis praesentiae nostrae in judiciis locumtenenti et consiliario etc. fideli nobis dilecto.

(Nagy császári pecsét alatt.)

1670 körül.

Berencsvárbeli rendtartásra szőlő instructio.

Mind az mostani félelmes ödönnek háborus volta magával hozta, hogy a vár oltalmára és magunk megmaradására több szolgát főképen muskatérost kényszerítettünk tartani, ahoz az jószág megpusztulása miatt, az honnéd azelőtt azon közszolgák fizetése volt, ez jelenvaló szorgos ödő más honnéd tehetség szerint azoknak intertentiójára és megfizetésére kényszerített bennönket.

1. Elsőben is azért az vár előtt való mészárszéket magunk számára foglalván, annak continuatiójában ilyen rendelést tettünk: két mészáros, ha az elégtelen, három választassék. az melyek az mi pénzönkőn barmot vásárolván, az arra választott emberünk jelenlétében azt levágják, megmázsálják, megmázsálván vágják és azon emberünk kezéhez sub danda ratione az pénzt adják és per consequens egy rendbelit kivágván mást vegyenek, hogy a szék öresen és itt való szorult nép hus nélkül ne hagyassék, az hust pedig az mint szabjuk az árát, úgy vágattassék.

2. Az sósok mivel feles sót az várban felhoztak, az urak pedig nagyobb része kiföldi ugymint más jószágbeli, minthogy pedig oltalom és megmaradás kedvéért hozattatott bé, attul is noha minden hordótúl szakasztva fizetni kellenék. de mivel az hordók ki nagyobb, ki kisebb, hogy abban egy egy vagy más fél ne sérődjék, minden itczétől, mind az kit kiárult eddig, mind pedig azután kiárulna, azt pedig hit alatt arra rendelt emberünk előtt tartozzék megmondani, egy-egy pénzt fizessen, ezt pedig úgy értjük, hogy az magunk jószágbeli sós kereskedő egyaránt és az szerint fizessen, valamennyi sót pedig hoztanak ide várba avagy vár alá, akármik legyenek azok.

3. Találtatnak más jószágbeli mesteremberek és az magunk jószágbeliek is, úgy mint kovácsok, lakatosok, vargák, csizmaziák, azok is úgy mint kovácsok egy holnapra miheltől egy-egy forintot, csizmaziák hasonlóképpen egy forintot fizessenek, lakatosok hasonlóképpen öt-öt garast adjanak.

4. Mivel az sok mindenféle marha miatt majd minden határunk kiétetik elannyira, hogy az magunk marhája éhelhalásra kényszerítették, azért minden szarvasmarhátul egy garast, és borjutól és juhtul egy pénzt fizessenek kiföldiek, és magunk felei fél annyit az számunkra.

5. Ugy az várban mint az sánczban annyira coangustáltattunk, hogy magunk portékája és marhánk nem helyheztesztett úgy az mint szükségünk exigálná, akarván, hogy az sze-

génység mind az magunk jószágbeli jobbágyaink mind ki-földiek, más idegen jószágbeliek, és nemesség is portékájával és marhájával conserváltassék, azért kiföldi ember sánczban lévő mindenike az helytül, az hun resideal, adjon extraneus denarios 20, nostri medium; az bástya alatt és vár árkában lévő szekrényektül, mind az kik belső várban vagy az urak házaiban avagy folyosukon avagy az héázat alatt, egy szóval valahun az várban avagy az vár kerítésén belől vannak szekrények és ládák, azoktul az ki jószágbeli mindegyikétől den. 25 és kiföldi avagy idegen jószágbeli per den. 40 fizessen, erre penig bizonyos embert ugy mint N. választottunk, az ki hit alatt az egész szekrényeket és ládákat conscribálja és azoktúl megírt taxát exigálja. Ezeket penig stipulata manu fennírt punctumokat mindnyájan inviolabiliter végeztők, observa-
vanda stante praesenti disturbio.

Actum in castro Berench die et anno.

(Egykorú másolat évszám nélkül, valószínűleg az 1670-iki mozgalmak idejéből való.)

A szövegből látni, hogy akkor már a mint ama mozgalmak időkben szokás volt, egy egész vidék lakossága a várba menekült portékájával együtt s a fenti intézkedések nem tétettek volt meg előzőleg, de akkor váltak szükségessékké, mikor a vár menekülőkkel megtelt volt már.

A XVII-ik század 2-ik feléből való jegyzék.

Memoriale.

Egy aranyas ezüst mosdó medencze töl- tőjével együtt circiter	fl.	125
Egyben járó nyolcz aranyas czápa po- hár circiter	»	200
Egy aranyas kanna cir.	»	50
Egy kis ezüst palaczk cir.	»	30
Három kis ezüst tálacska cir.	»	25
Hat ezüst villa cir.	»	6
Egy tuczat ezüst kalán cir.	»	30
Két ezüst gyertyatartó cir.	»	60
	fl.	526

Ezen kívül volt valami aranyas fegyver is.

Egy gyöngyös köves pártá cir.	fl.	300
Egy gyöngyös arany láncz	»	150
Egy rubintos násfa	»	100
Másik sasos násfa	»	300
Három rózsa	»	100

Egy rubintos nyakravaló	fl.	300
Másik nyakravaló	»	100
Nyakravaló igaz gyöngy	»	100
Gyöngyös aranybogláros gallér	»	100
Gyöngyös öv	»	50
Rusás gallér	»	50
Gyöngyös köves bogláros főkötő	»	50
Egy pár arany perecz	»	45
	fl.	1745

Ezenkívül gyémántos és rubintos gyűrők.

Summa ... .. fl. 2271.

Ezen kívül két vont arany és egy bársony szoknya, két bársony mente, egyik hejuzzal bélelt, egy nusztoz bársony palást, fehér ruha és holmi aprólékos portékák, melyek többre extendaltatnának öt vagy hatszáz forintnál.

1671. jan. 5.

Orbán Pál báró Majthényi János personalisnak.

Spectabilis ac magce dne domine mihi colendissime.

En az nagy nehéz utaknak miatta csak tegnap érkezhettem szegény házomhoz. Akarván azért ngod parancsolatját engedelmesen végben vinnem az vásárlás dolgában, az itt lévő szöcsöket mind rendrül-rendre föl vadásztattam, de irom igazsággal, ngodnak legelső parancsolatjához szerencsétlen voltam. mert annyi számu rókamálat nem kaphattam, tizenkét párnál több nem találtatott az egész szöcsöknél most, mivel a múlt szt. ünnepekhez ki ki cifrálni akarván, igen elkölt az róka-bélés, hanem most mentek föl némely szöcsök Bécsben, az kik még megtérhetnek, kétségkívül üdő telik abba.

Azonban az minemő rókamálat találtam, ime az asszony ő nga köntöse alá vettem, párt nro 8, az többbit nem merészlettem megvenni, mivel csak fél béllés sem tölt volna ki bölüle az ngod mentéje alá. Ezen béllésnek párját különben nem vehettem meg flor. 2, semmiképen különben nem lehetett. Az arany fonálnak fél motringját vettem flor. 1 den. 10, az calendariumot pedig den. 20. Az több pénzt visszaküldöttem engedelmesen ngodnak, kérvén Istenért is ngodat, ítéletet ne incurraljak ngodnál, mert becsületemre irom ngodnak, szívvel lélekkel érte voltam és szivem szerént szolgáltam volna eziránt ngod parancsolatjára, ha többöt kaphattam volna, megis fogja tapasztalni ngod ezután in occurrentiis igaz szolgálatomat kötelességem szerint.

Az asszonynak ő ngának is ajánlom nagy böcsülettel és

engedelmességgel való szolgálatomat, azon leszek, Isten éltetvén, hogy mind ő ngához s mind ngodhoz discretióm szerént megmutassam gratitudómat. Itt most semmi ollyas hírek nem folynak, hanem tegnap jöve bé méltóságos gróf Eszterház Pál uram ő nga, az ki itt akar már ma nyugodni. Kostián István uram még sem érkezék meg, Kostián Andrásné asszonyomhoz izentem ujabban, de István hire nélkül semmiben nem akarja avatni magát, mondván, törjen már a rab addig, az még megjöhet a bátyja. Ezzel Isten ngodat éltesse szerencsésen. Tyrnaviae 5. Januarii, 1671.

Splis ac magcae d. vrae

servus obsequentissimus
Paulus Orban, m. p.

P. S. Ezen vásárlást Révay Mihály uram ő nga által küldöttem meg ngodnak, kétségkévül fideliter exhibeáltatja az restált fl. Az szócs maga mondta, hogy 8 pár rókamál szintén elég az asszony ő nga mentékéje alá, de a 12 pár között ennél szebbek nem voltak.

Külczim: Spectabili ac magco domino duo Joanni Maythény de Kesselőkeő, sac. caes. et reg. mattis ppsentiae in judiciis locumtenenti et consiliario etc. domino dno mihi colendmo, Szakolczae.

(Czímeres gyűrűpecsét.)

1671. j a n. 13.

Szelepcsényi György érsek Majthényi János personalisnak.

Spectabilis et magnifice dne affinis nobis observandissime.

Jóllehet minapiban megirtuk kgldnek, hogy mivel az actus judiciáriusok még jó idővel ezután kezdődnek el, ahöz képest mostanában ne jönné fel kgld; de minthogy az kgd nevét inseráltattuk a delegatióban, szükséges, hogy e jövő hétfőn vagy kedden itt legyen, és úgy alkalmaztassa dolgait, hogy itt mulathasson kgd. Azonban szólunk magunk is a városbeliekkel kgd szállásának alkalmaztatásáról. Hozza Isten kgdet jó egészségben. Posonii, 13. Januarii, 1671.

Splis ac mgcae dnis vrae

affinis ad officia paratmus
Georgius Szelepchény, m. p.
archppus Strig.

Külczim: Spectabili ac mgco dno Joanni Maytheny de Kesseleőkeő, libero baroni in arce Berencs, sacr. caes. regiaeque mattis personalis praesentiae in judiciis locumtenenti et consiliario etc. dno affini nobis obssmo.

(Nagy czímeres pecsét.)

1671. ápr. 1.

Lipót császár levele gróf Rottalhoz.

Irja, hogy értesülvén leveléből, mily ritka odaadással, hűséggel és szorgalommal törekszik Majthényi personalis a közbéke helyreállítását előmozdítani sat., meghagyja tehát Rottalnak, hogy őt ez irányban továbbra is serkentse s adja tudtára, mily nagy becsülésben tartja a császár a hűséges és igazságos állampolgárokat.

Keltezve Bécsben, 1671. április 1-én.

(Kivonat.)

Az eredetinek hiteles másolatát Majthényi János jónak láthatta magának kiadatni s azt Mednyánszky János, Pesthy András, Bársony János és Orbán Pál kir. ítélőmesterek által aláíratni.

1671. ápr. 3.

Dvornikovich Miklós gróf Rottalnak.

Excellentissime dne comes, dne gratiosissime, humillima servitiorum subjectione praemissa.

Kegyelmes urunk ő flge ngod által tett kegyelmes parancsolatjára az archivumokat elővevén legelsőben is Istenben elnyugodott dücsőséges emlékezetű Ferdinandus primus császár és király donatióit revolváltam, kiket igen nagy számban találok, de olyanok, hogy immár két-három ízben is üdőfolytában megváltoztanak más következő királyok adományai által. Akkor mind ingyen s leginkább per notam infidelitatis országgyűlésében convincált emberek jószági conferáltattanak. Az megjutalmazott familiák csaknem mind deficiáltak, az jószágok pedig hatod kézre is jutottak, kihez képest örömet tudnám, ha tovább is kívánja-e ngod mindenestül azon donatiók tenorát tudni avagy csak azt megérteni, az mostani possessorok mint bírják? kik újabb donatiókkal jutottak hozzá? Im négy exemplárt excerpálván ezen levelemben leküldöttem ngodnak, méltóztassék ngod tovább is parancsolni, éjjel-nappal azon lések, secundálhassam ngod méltóságos intentióit. Ez uttal, hogy az donatiókat vizsgáltam, más processusokra is akadtam, kiket maga ő flge in casu criminis laesae maiestatis pronunciált némely rebellisek ellen, és micsoda conditiókkal gratiát adott osztán nekik. Ezek után alázatosan ajánlom magamat ngod kegyelmességében, kívánván tartsa Isten ngodat számos esztendőig kedves jó egészségben. Viennae, die 3. Aprilis, 1671.

Excellentissimae dominationis vrae

servus humillimus

Nicolaus Duornikovics, m. p.

Külczim: Excellentissimo dno dno Joanni s. r. imp. comiti a Rottai, haereditario in Napaiedl, Holleschowia et Quassitio, aurei velleris equitl,

s. cac. r. mattis int. consil. ac summo in Styria argentariae camerario, nec non modernae delegationis Posoniensis praesidi et plenipotentiarario etc. dno dno gratiosissimo, Posonii.

(Czímeres gyűrűpecséttel.)

1671. jun. 4.

Gróf Forgách Éva ngos Majthényi János personalishoz.

Ajánlom kgnek böcsülettel való szolgálatomat mint jó akaró kedves öcsém uramnak, szerencsís jókkal áldja meg Isten kgdet.

Nagy kedvesen vettem az kgd levelét és böcsülettel bizonyítom az Istennel édes öcsém uram, ha níkem csak annyira való erőm volna, magam az házon által mehetnék. mindjárt elmennék és az uram érsek uramnak ő ngának magam mindent igazán eleiben adnék, de egy szóval, én nem mehetek az betegség miatt, hanem ha Isten jobban adja és ugyan Isten elhozza Erdődy György fiam uramat, én elmegyek ő ngához s mindenekről informálok ő ngát, az sánta latorsága felől is, hiszem most is csak erővel elvittem én az pínzt Nakodanival. Ő nagának ítéltek Bécsbe 2100 frt, nekem csak 1300 adtak. Az mi Nakodani ... .. lévő dolgot illeti, bizony nem tudom, miért tilalmazza Forgács Ádám uram, mert ha most nem lesz is vége, ugyan ő kglk nem írni által ez világot, s az ő kglmk adós levele fent marad, és az másnak juthat én nálon kívül kezihez.

Édes öcsém uram, kgd vitesse csak elí, hiszen az nyilvánvaló igazság, kgd elhigye, bizony nem vallja kgd kárát; ha abban marad most, talán ad az Isten jobb időket írni. Ersek urunk ő nga nem másnak, hanem magának tiszten ebben legtöbb jót és az morvai dolgot én aztán jobban vígezhetem és az ő nga intentióját secundálhatom. Az mi az szombathi házat illeti, mi azt míg édes anyánk ítében az apácza öcsénknek adtuk, kgd szóljon Illisházi urammal felőle; az kgd jó akaratjáért én kgdnek ma oda adnám, de az már nem mienk, ők talán eladnák.

Kgd elhigye, én kgdnek bizony, háládatlan nem leszek. csak kmed szolgáljon ezen dologban. Én bizony ezen leveletem nehezen írom, nemhogy utra mehetnék. Kivánom, Isten kgdet éltesse szerencsésen. Bruno, die 4. Junii, 1671.

Kgdnek

böcsülettel szolgál

Gróff Forgács Éva s. k.

Külczim: Tekintetes és nagyságos kesselőkői Majteni János uramnak, ő felsége personalisának, níkem kedves és jóakaró öcsém uramnak ő kglmének.

(Czímeres pecsét alatt, melyen ezen fölirat van: Comitissa Éva Forgacs perpetua de Gyemes.)

(Sajátkezű, eredeti.)

1671. j u n. 12.

Fegyverek és lószerszámok elzálogosítása 120 m. frtért.

Én Nagy Mihály Ádám bizonyos és elkerülhetetlen szükségemtől kényszerítettven vetettem zálogban tekintetes és nagyságos Majthény János personalis uramnak ő ngának bizonyos ezüstműl való partikámat ezen alul specificált mód szerint:

1. Egy ezüst aranyozott hüvelyő bogláros kard.
2. Egy, négy kékküvel rakott ezüstös aranyos kard, az kinek kereszte jobb kézfélől hégájával vagyon.
3. Ezüstben foglalt aranyozott szablya.
4. Három darabbal foglalt ezüstbe züld czápával kard.
5. Veres bársonyos hat darabbal foglalt ezüstös aranyos kard.
6. Három darab ezüsttel foglalt arany kard.
7. Három darab ezüstbe foglalt fekete czápával, portai kard.
8. Merő ezüstben foglalt német forma pallos.
9. Öt boglárral borított fekete czápával pallos.
10. Ezüstben foglalt német hegyes tör, az kinek hüvelye egy kis arasznnyira annak előtte elveszett, és az vasa most is kitetszik belőle.

Posonii, 12. Junii, 1671.

Petróczi Nagymihali Ádám.

1. Egy ezüst aranyos fék szügyellőstül.
2. Szivforma ezüst aranyos fék szügyellőstül, de a féknek egy függő s egy rend boglárok . . . . . ?
3. Csombok formára fék szügyellőstül, a féknek két boglára hégja, és a szügyellő csak fél.
4. Essy (?) forma fék és hód van rajta, de az hold közepin egy hold és csillag hégja, szügyellőstül, de a szügyellő éppen fele hégja.
5. Egy bozogány.
6. Egy orrozó.
7. Orrozó.

In universum teszen tizenegy darabot és van mindenes-tül 15 font.

· 1671.

Juszuf ispája a nováki előljáróknak.

Mi Érsekujvárbán lakozó Juszuf iszpaja az uratok.

(Török pecsét.)

Ezen levelet látván te nováki birók, hamis, szófogadatlan hódulatlan kuttyák, miért ennyi időte (*így*) fogvást ide hozzám be nem jöttök; ha akartok hódulni, ezen levélvivő emberrel

együtt jűjjetek be, ha penig nem akartok hódulni, én nekem bizonyos választot adjatok, hogy annak utána (én is tudjam?) mihez tartani magamat, mert ha nem jűttök, csak elhigyjétek, minden bizonyosan hamar való nap rosszul (és ebűl?) jártok, rabok lesztek, ha szót nem fogadtok, hogy azután azt ne mondjátok, hogy hírt nem adtam teneknek, meglátom ki veszen ki az kezembűl, ha faluba laktok-e avagy kővárban laktok. Datum in Érsekujvár, anno 1671.

Idem qui supra.

Külczim: Adassék ez levelem az nováki biráknak nagy hamarsággal (*kűldött?*)

16...?

Gróf Eszterházy Pál generáliskapitány jelentése a végvárak hiányairól.

Eszterházy Pál a későbbi nádor ő felségének jelentést tesz a bányavidéki végvárak rossz állapotáról, jelesen: Sempte, Selye, Farkasd, Lipótvár, Nyitra, Kis-Tapolcsány, Léva, Korpona, Kékkő, Murány, Divény, Fűlek, Hajnácskő, Somoskeő és Szádvárról.

Kis-Tapolcsánról írja, hogy nagyon gyenge; egyedűl álló kastély (cum sit unicum solummodo castellum ad normam antiquam exstructum); ez alatt nyilván azt érti, hogy csak falakkal van környezve, s nincsenek rendszeres bástyái, mint a milyenek ekkor már szűltiben épűltek. Harmincz és egynehány muskétás gyalogkatona van benne, a kik a váron kívűl a faluban laknak s a lipótvári parancsnokságtól függnek. Végbeli katona van benne lovas 23, gyalog pedig 9. Ezekről azt mondja, hogy azon oknál fogva, mivel nincsen egy parancsnokuk, a kitől mindnyájan függnének, tömérdek kellemetlenség és helytelenség adta magát elő, a mit lehetetlen bővebben leírni.

Léváról jelenti, hogy nem jelentéktelen, minthogy a bányavárosok bástyája (antemurale civitatum montanarum), de bástyái romladozók, a felső vár már lakhatatlan, nagyobb része összeomlott, ágyúi kicsinyek s kevés van, lőszere szintén kevés, alig elégséges néhány napi ostromra. Végbeli katona is kevés van benne, u. m. 139 lovas és 104 gyalog s fizetésűkben is hiányt szenvednek, úgy hogy ezen régebben erős (capacissimus) helyet ha az ellenség (a mit Isten ne adjon) megtámadná, hogyan védhetné meg a gyenge őrség, — módját nem látja. Vannak ott még német katonák, a kik tőle függnek, és ezeken kívűl egy szabad csapat (estque una frai compania), de ezek mind fizetetlenek, a miért fölőtte nagyon panaszkodnak.

1672. j a n. 2.

Szelepchény György esztergomi érsek báró Majthényi Jánosnak.

Spectabilis ac magnifice domine, affinis observandissime.

Vettem az kglđ levelét, melyben az szakolczai lutheranusok és picarditák temploma elfoglalása eránt ... ..; dicsérem az kglđ szép zelusát és azon dologban elkövetett modalitását, a többi már én gondom lészen, megfelelek én kgltekért az hol fog kívántatni, volenti non fit injuria. Nem

tudom, hol tévelyedett el levelem, kiben kgdet is az több táblabírókkal ide pro 7. praes. certificáltam. Mivel azért kívánatlik az kgd jelenléte, a praefigált terménuson compareáljon Bársony János mester urammal együtt, s azt semmi uttal el ne mulassa kgd; hozza Isten szerencsésen kgdet. Datum Posonii, die 2. Januarii, 1672.

Splis ac mgcae dnis vrae

affinis ad serviendum paratmus

Georgius Szelepchény, m. p.

archppus Strig.

Külczm: Spectabili ac magnifico domino Joanni Majtini de Kesseleőkeő, sac. caes regque mattis personalis praesentiae in judiciis locumtenenti et consiliario, domino affini observandissimo.

1672. máj. 19.

Gróf Forgách Éva Majthényi János personalishoz.

Ajánlom böcsülettel szolgálatomat kgdnek mint jóakaró öcsém uramnak. Isten minden szerencsés jókkal áldja meg kgdet.

Én szívem szerint várám kgdet, hogy elhozza Isten kgdet a hévvizben, akkorra halasztotta kgd az processus kiadását; mivel azért úgy látom, ugyan meglesz az extraordinaria, és gróf Kolonics uram dolga leszen legelső, melynek immár én minden documentumokat kezéhez küdtem, palpabiliter megbizonyíttatott az beszterczei appellatiókor, hogy Nyári Imréné hazudott abban ebül együtt Hidvégivel. hogy én nem adtam volna pénzt szegény Nyáry Lajosnak, tudom, megtalálja maga is Kolonics uram kgdet ezen dolog végett. Azonban édes öcsém uram, az minémő processus kgdnél vagyom, melyet Bársony mester uram subscribált s kgdnek meg köllött pöcsétöltni úgy mint personalisnak, kérem nagy szeretettel kgdet, méltóztassék azon processust pöcsét alatt kezében adni Deáky István uramnak, az kit én immár beküldtem Szombatba, én azon vagyok, hogy magam is bemenjek, ha az én gyarló egészségem megengedi. Mayláth uram ő kglme Naghodoné asszonyom procatora, Benyovszky Mihál uram mind Kolonics uramnak s mind az asszonymnak Naghodonénak; ha én be nem mehetnék Szombatba édes öcsém uram, assecuralom kgdet emberség hitemre, hogy bizony az pöcsét váltságát nagy böcsülettel megadom kgdnek, és ha kgd ez iránt jóakarátját mutatja, valamint reexequalni fognak, az mit elvitt Nyáry Imréné az Forgác uramnál levő kilenczezer forinton kívül, azért én kgdnek különben az pöcsét váltságán kívül 100 tallért jó pénzül adok egy paripára. Ezt is akarám kgdnek in summa confidentia megírnom, hogy Bársony mester uram még Tapolcsánhoz is hozzá nyúlt vót, a ki régen enyim vót, Tapol-

csán városatik (*igy, talán*: városát, kit) penig nekem adta Naghadáne asszonyom, én érsek urunknak ő nagának adtam,¹⁾ kgd alázatos szolgálatomat ajánlván érsek uramnak ő nagának méltóztassék kegyelmesen Naghodáne asszonyom processusát elővételni, annyival jobban birhassa Tapolcsánt, mert én ő nagát másképen se nem defendálhatom, se nem evincálhatom, itt nem Naghodánét köll ő nagának respectalni, hanem maga magát kártól oltalmazni ő naga, mert én tudom, hogy vagyon ő nagának ranchora Naghadáne ellen, az mint én kgdnek lölköm veszedelmére irom, hogy Naghadáne abban nem vétkes, hanem az törpe hazug tékozló dilapidator kurafi maga a Naghoda, kinek én magam a levelét megmutatom kgdnek, ha Isten beviszen engem Szombatba; édes öcsém uram, ugyan atyafia s vére kgdnek Naghodáné, s mindenkor többet szolgálhatunk mi kgdnek, hogy sem Nyáry Imréné; más az, a catholica religiót is tekéntse kgd benne, micsoda ellensége Nyáry Imréné az pápistaságnak, hiszen ez a rossz asszony nem engedte a szeniczei templomot elfoglalni, kgd penig én nekem parancsoljon s securus legyen kgd benne, a miben tudok, szeretettel s jó szívvél szolgálok kgdnek. Isten éltesse sok esztendeig jó egészségben. Datum Bruno (*értsd*: Brumov, Morvában), die 19. Maji, 1672.

Kgdnek böcsülettel szolgál

Gróff Forgács Éva, m. p.

Édes öcsém uram, kgdet kérem, adja tudtomra, ugyan bemenjek-e én Szombatban vagy ne.

Külczim: Spli ac magnifico domino Joanni Mayteny de Keselőkő, sacr. caesar. regiaeque mattis consiliario, personalis praesentiae regiae etc. domino fratri observandissimo.

(Az aláírás és a P. S. sajátkezű.)

NB. Ezen gróf Forgách Éva Erdődy Imréné, Máriának Illyésházy Györgynének és Frangepán Terzsáczky Györgynének testvére, s Miklós országos főkapitány leánya volt, és anyja Erdődy Ádámnak Rákóczy Erzsébet első férjének. 1673. október 9-én már nem élt gróf Forgách Éva.

1672. j u n. 21.

Lipót császár Majthényi János király személynöknek, tekintvén hivatalánál fogvást folytonosan Posonyban való tartózkodását, birtokaitól állandóan távollételét s ebből felmerült nagy anyagi veszteségeit, ezer forintot ajándékez, s ezen összeg kifizetésével a magyar kir. kamarát bízza meg.

Aláírták ezen levelet: Leopoldus, továbbá G. Ludovicus comes de Zinzendorf és Theodorus Veringer.

¹⁾ Szelepchény György értetik, zálogba adhatta neki.

(A kamarai perceptornak az öszveg kifizetését elrendelő parancsot aláírták a magyar kamara tanácsából 1672-iki augusztushó 11-én Leopoldus comes a Kollonich eppus Neostad., Mathias Senkvicz, Georgius Horváth Kissevith, Georgius Ghyllany, Georgius Laurentius Mocz.)

1672. jul. 14.

Makripodári Hiacint püspök végrendeletéhez tartozó és Majthényi János báró által történt sajátkezű feljegyzések.

Die 14. Julii 1672 (extra?) urbem Viennam in platea Neubau seu Novum (?) Aedificii in domo illmi dni comitis de Printzenstein a dextra ad Album Equum et a sinistra Krasztehiun (?) partibus.

1. Priorem dispositionem relinquit in suo esse per totum.

2. Quae habet ultra dispositionem, quae non sunt in eadem expressae ibi, totum et omne tam in Hungaria quam Austria ac ubicunque locorum quidquid habet et possidet, Sebastiano Makripodari fratruei suo nihil penitus excepto legat et relinquit ad liberam dispositionem.

3. Restitutis litteris cantionalibus seu obligatoriis, non negat debere quingentos Leoninos Joanni de Andrea Condamary, sed habet desuper litteras obligatorias vicin (*kiszakadt*) contigua praesentibus patre Leonarde austriaco sacerdote ipsius ressmi d. Hyacinthi Makripodari confessoris et fr(atr)e celso Franko clerico ven. ordinis Capucinatorum s. Francisci.

Közbe szurva: 4. Pro patribus Capucinis ad s. Ulricum extra urbem fl. 50.

Coram me Joanne Maytheny, m. p. ppsentiae.

Die et anno ut supra.

1672. jul. 14.

Makripodari Jácint püspök végrendelete.

Anno 1672., die eadem 14., hora media septima. Jam melius valens et sibi per omnia praesentissimus, loquela etiam clara et expressa ac bene et optime intelligibili omnia et singula, quae ante meridiem blesa lingua et haesitabili quoad dispositionem bonorum suorum temporalium universorum et singulorum circa horam undecimam dixit, disposuit et ordinavit, confirmavit, ratificavit in omnibus suis punctis et clausulis, addito hoc, ex quo pecunia octo millium ad (?) interesse Werderbergianis comitibus non esset elocata, quod si consanguinei ejusdem Makripodary nomine in insula Chio degentes juxta dispositionem ejusdem d. eppi expeterent et praetenderent, tunc portio Sebastiani ibidem existens cedat ipsis pro legato; item Joannis de Andrea (Condamari, uxori pro dote?) juxta assecura-

tionem obligatam pecuniam quingentos videlicet Leones (?) computando singulum pro 25 grossis quinque denarios constituentibus eo usque non dari per Sebastianum, donec in specie obligatorias d. eppi et patris quoque dni Sebastiani alteras idest utrasque non restituerit. Et si quidem cruces duas aureas et catenam similiter auream et anulum adamantinum. unam quidem crucem adamantibus hungaricis exornatam, alteram rubinis perhibetur de cista mea excepisse et in signum manifestae culpabilitatis suae statim quoque de domo discessisse, ex eo vel restituat ablata vel defalcetur eidem de summa superius declarata debiti sui. Et hoc per expressum declaravit quoad priorem suam dispositionem propria manuscriptam, ut unde pro ... .. sacro singulis annis uno celebrando per capitulum Strigoniense provenire deberent flor. 30, capitulo eidem respectu summae 30 flor. capitali proveniendae. Capitale illud simul et semel per Sebastianum tradatur capitulo et similiter eodem modo patribus Dominicanis in insula Chio degentibus . . . pro Tihan (*így?*) faciendum. Reliqua omnia sicut ante meridiem, patribus quoque Capucinis legato antemeridionali permanente confirmato, salvo jure suo addendi vel minuendi, tam de priori quam ambabus posterioribus suis dispositionibus testamentariis, si deo ita disponente et volente vires sanitatis pristinas rehabuerit et convaluerit. Exolutionem familiae suae domesticae, in quantum non esset exoluta, sicut et testamenti sui tam prioris, quam posterioris praesentem exemptionem commisit praefato suo gratiosissimo praefato d. archieppo Strigoniensi et dno p. praesentiae praesenti, quibus et sepulturam suam, si in praesenti aegritudine moriretur, ad metum (*így*) et voluntatem relinquit. Die suprascripta eadem circa vespertinam horam praescriptam septimam in ordinem et stylum redacta ac in sensu illibata priori relicta alia in charta praesens testamentaria dispositio coram eodem Macripodari eppo ostensa et de verbo ad verbum perlecta in omnibus suis punctis et clausulis per eundem confirmata, ratificata extitit, manibus tamen totaliter propter tactum apoplexiae pro subscriptione calamum apprehendere non valentibus insubscripta mansit ad fidelem d. p. praesentiae relationem relicta.

Coram me Joanne Maytheny. m. p. ppsentiae.

Kivül: NB. Originale maculator. testamenti Hyacinthi Macripodari eppi in praesentia ejusdem scripti et perlecti, unde in aliam chartam postea in stylum et ordinem conceptum et descriptum ac coram eodem relectum, approbatum et ratificatum die, anno et loco ut in inclusis emanatum.

(Majthényi personalis sajátkezű, de nagy sietséggel írott írása.)

1672. j u l. 25.

*Gróf Forgács Ádám (a tábornagy, később országbíró) báró
Majthényi János personalisnak.*

Kgdnek ajánlom mint uramnak szolgálatomat.

Tegnapelőtt estve vettem böcsülettel kgd confidens választját, bizony nem sokat hagyának gondolatim alunni. Victrix malorum patientia. Jobb volt volna mindnyájunknak meghalni, hogy sem cum infamia tiszteinkbül már most kivetődni, noha én csak administrator ... .., de ha Istennek így tetszik, quid possumus; mi magunkat emberséges embereknek tartanánk, ha más nem, s hitelünk sincs, in his casibus bizony nem csudálom, hogy ilyen változások esnek. Érsek uram ő nga magno usu roborálta az locumtenentiát, nagy casus, ha akár resignálja s akár ne ... .. lják ő ngát. Én bizony röpnél felmenné, ha miben segíhetnék ennek az szegény hazának; de mikor szóllottam is a vide mellette, még maga is mondta kgd, hogy az udvar ellen magamat ne opponáljam, consequenter most is vállat vonítok s kgd írásakint én is azt mondom, hogy Deus in adiutorium meum intende; de caetero, én az adversitásokhoz hozzá szokván nihil videtur mihi mirabile. Azonban adjon Isten szent lelket, hogy örömmel gyöjjön haza kgd az urral ő ngával együtt. Az udvar consensu nostro NB. sajátjának tartván minket, quid miramur, quod nobiscum facit quod vult? ... .. valamint locumtenens nem lehetett egy gubernator sem, et e contra. Az kgd dolgait Pakai uramíkkal, hiszem Istent, amicabilibus végben vihetjük. Ezzel Isten éltesse kgdet. Datum Rajka, 25. Julii, 1672.

Kgd jó akaró szolgálja barátja

G. Forgács Ád., s. k.

Külczim: Tekintetes és ngos Maitini János császár urunk ő fge tanácsa és personalistája, nekem jó akaró uramnak, Viennae.

(Az egész levél sajátkezű.)

1672. n o v. 26.

Gróf Csáky István, ő felségéhez.

Augustissime imperator dne dne clementissime.

Placuit illmis dnis generalibus vigiliarum praefectis Coob et Spankau, imo e re servitio vrae mattis fore visum est, ut ex castris ad oppidum Bathor non procul Echedino positus die 15. praesentis moverem, meque ad cottum meum de Beregh celeriter conferrem, ibique tumultuantes forte aliquos componerem, profugos revocarem, exortas inter celsissimam principissam Rakoczianam et comitatenses occasione praeteritae obsidionis Munkacsiensis controversias dirimerem, manifestum

vrae mattis plusquam paternum pro consolatione fidelium et titubantium revocatione publicarem, tandem armadae mattis vrae Zathmarinum appropinquanti de possibili annona providerem, quibus peractis in cottum Scepusiensem in debito fidelitatis officio ac devotione retinendum, ad fortuitam plebis insurrectionem avertendam properarem; quae omnia per Dei gratiam fideliter perfeci ac simul matti vrae humillime insinuare volui. Quamquam armis vrae mattis Deo specialiter assistente per eliberationem omnium fortalitorum a rebellibus possessorum (quae si milite praesidiario muniri deberent, mea tenui opinione magnis et inanibus expensis camerae vrae mattis involverentur, hosti relinquere non careret periculo, ergo demoliri praestaret) per divulsionem cottuum a reliquo rebellium corpore per fugam et sequestrationem hajdonum, per dissipationem confiniariorum, stragem talpasonum triumphasse et nodus Gordius solutus magis quam ferro divisus videatur. Nihilominus tamen, quamdiu haidones ad obedientiam debitam reducti (et quia semper prima hostium praeda fuerint) exarmati vel omniino exterminati non fuerint, quamdiu confiniarii in pristinum ordinem reducti ac servitiis vrae mattis solutione obligati non fuerint, quamdiu rebellibus in locis contributariis sub protectione turcarum tute permanere licuerit, fidelibus vero illos ibidem molestare ac dissipare prohibitum fuerit, quamdiu princeps Transylvaniae sub praetextu religionis suae fautor et caput rebellium esse non desierit, quamdiu praedicantes in Hungaria cum simili hominum faece tolerati fuerint, quamdiu certi nobiles in comitatibus degentes, alii capita, alii membra seditionum legaliter et exemplariter puniti non fuerint, civitates autem Nagy Bánya et Eperjes vel sufficienter praesidiatæ vel moenibus dirutis (maioribus civium plexis) exarmatae non fuerint, nunquam certe rebellio, haeresis flammam, nec haeresis ignem rebellionis extingui patietur. Repartitionis oneri ferendo, exarmati hajdones ac nobiles possessionati, iique bonorum fiscalium arendatores decimæ cottuum, et loca turcis pariter et nobis contributaria, etiam sine accisis et salva nobilitatis legali praerogativa sufficient, abunde sicque militum necessitati satisfiet, desperati animi componentur cum infallibili millium animarum conversione adeoque pridem optato catholicae religionis incremento.

Quare forte resolutione utendum, fidelium securitate ac regiae auctoritati consulendum, ne novissima fiant pejora prioribus. Servet Deus mattem vram sacram, regnorum suorum adeoque totius christianitatis solatio felicissime reg-

nantem et triumphantem. Datum Scepusii die 26. Novembris, 1672.

Sacrae matris vrae

humillimus perpetuusque fidelis subditus

Comes Stephanus Csáky.

1674. jan. 23.

Szelephény György érsek ngos Majthényi János personalishoz.

Spectabilis ac magnifice dne, amice nobis observandme.

Megvallom, nem kicsiny érzékenységgel érzem, hogy noha a minapában jelentettem kgdnek, ha mi praetensiója vagy on gróf Illyésházy uram ellen, azt az ő kglme jószágán keresse, de a nagy-szombathi házhoz magát ne avassa, mert az minékünk ezelőtt sok esztendővel hypothecáltatott. Mindazonáltal kgd nem gondolván ez ilyen praemonitiókkal, nem tudjuk, minémő praetextus alatt ingeralni akarja magát azon ház dominiumához és anint halljuk, valami deszkát is hordatott már kgd azon házhoz, kire nézve hogy az mi jussunknak ne praepjudicaljunk, contradicalunk kellött azon kgd ingressiója ellen. Kérjük azért most is kgdet, alkalmaztassa úgy a dolgot, hogy ez iránt se magát sem pedig bennünket említett gróf Illyésházy urammal meg ne károsítson, mert egyébaránt sok esztendeje lévén annak, a mint följobb is megirtuk, hogy készpénzt adtunk mind arra az házra, mind pedig gimesi jószágra, nem akarunk egyáltalán fogva igaz jussunktól recedálni, nagyobb nak tartván a gyalázatját az káránál. Mind ezekről bővebben üzentünk kgdnek Péterffy uram által, kinek nevünkkel mondandó szavainak hitelt adni ne nehezteljen. Tartsa és éltesse Isten kgdet szerencsésen.

Tyrnaviae 23-ia Januarii 1674.

Spblis ac magicae dnis vrae

amicus ad officia parat.

Georgius Szelephény, m. p.

archieppus Strig.

P. S. Mi annak az háznak egynehány esztendőktől fogva processusában is vagyunk s voltunk is, az mint hogy földjét is mi szántatjuk annyi esztendőktől fogvást.

1674. jan. 28.

Gróf Illyésházy György báró Majthényi János personalishoz.

Kgdnek mint uramnak kedves sógoromnak szolgálók, és szerencsés boldog új esztendőknék számos forgásit kívánom, érhessen.

Sub dato 26 ... .. viszem kgd levelit cum inclusis kedvesen, azonnal kalendariomba tekinték be és látom, hogy anticipaltatik az prognosticatio, mely 3. Februarii kezdüdni kellenék. Ellenem Korompai uramot apáczák plenipotentiájával praemissa inhibitione, hogy ne vegyék el tülem ghimesi portiót, az 4 ezer frt szegín apáczák felküldette érsek uram és az midőn alko által ment volna mester uram előtt vígben az dolog, ugyan Korompai és mester uram által követsíget títetett az ház vígett. hogy én tanáljak oly módot, revocálhas-sam az fassiót, vagy kgdnek disponáljam ad cedendum; ő nagyságának én resolvaltam magamat, non esse jam de tempore. sed nec de existimatione mea, mivel én kgdnek adtam, mert 1000 frtban adták nekem az vének ... .. possessori én nem adtam ingyen, de pénzben és fel is vettem az díjat érte; evvel mene el tülem; azonban egy barátom insinuálta ő nga apáczák ellen tett inhibitionának ratióit (mivel az apáczák contentusok voltak volna azon ghimesi portióval usque persolutionem capitalis); irtván én ez ilyen ellenem procederet (*így*), azonnal irtam mester uram után ezen includalt írásban és suspendaltam az alko által teendő saját falumnak assignatióját, nincsen eddig is választom. Kgd már általlátja iszonyu vastag interessentiákat, melyek miatt én úgy látom felső bírámát köll informálnom. Ha viszem mester uram választját s Pongrácz uramít, azonnal magam irok érsek uramnak és ezen ratióimot teszem fel, melyeket kgdnek irom.

Semmi közü ő ngának az házhoz, nec via alicujus debiti praetensi seu obligationis, nec via contra nos ut praetensos successores Evae Forgach condescensionis:

1. Forgách Éva azon házát Jakusith fejedelem asszony íltiben apáczáknak adta vott, azonban az földeit intra illud tempus Dersfi notarius (?) birta; nem lívín meg az hátra maradt pénz, apáczák suspendálták az apprehensiot, apáczákkal pedig az vének végezése signanter Éva és Máriáé 1648 volt, akkor míg az anyánk élt, és ubicunque et in quibuscunque comitatibus hujus regni lívő jószáginkat ez 4000 frt alc ... .. gáltak, sequitur, moniales priores fuisse creditores in bonis universis quam praetensive (?) dnus archiepiscopus; addito et hoc, az apácza mo ... .. 6-ik része az házban és jószágban volt jure successorio condivisional, aztot eladván, ergo non soluto praetio regressusa lehetett volna abban az jószágban.

2. Az mi anyánk 1660-ban megholt, az mi osztályunk 1662-ben volt, azon szombati ház osztályra ment quoad summam depositam és 1661. 16. Augusti admonealtatott Éva asszony az apáczáktól az contractualis summa felől, kitetszik.

ante divisionem domus az apáczáknak ujabban volt cedálva azon Forgách Éva juratus által tett resolútiójából, akkor azírt ő nga nem volt szombati lakos és nem bírta az ... ..
... házat, mely az mi házunk mellett volt, ha bírta ő nga, miért akkor meg nem szállalt ő nga.

3. Keztünk 1659-ben lett erős contractus anyánk íltiben, et signanter adósságok nem csinálásával, és jószágok nem oneratiójával, ha szintin volt volna is F. Évának adóssága, de in praejudicium prioritatis nostrae posteriores creditores nobis praeponi nequierent ex vi contractus per suam m. confirmati, az mely mellett Morvában most mi praeponaltatni fogunk posterioribus creditoribus.

4. Az apáczákat in termino primo kínáltuk az házzal, de azon az pínzen nem akarván elvenni, mind az előtt cedalták volt, én az házat elvettem, és az atyafiak kípiben apáczáknak adtam 1000 frt készpínzt, 6 víg posztót; akkor ő nga nem hozta elő se maga, se embere által, sőt az mi nagyobb, írtekezvín városiaktúl az földek vígett, utban igazítattam, hogy Orbán Pál uram bírta lígyen, azonnal maga házánaál ebíd fölött, becsöletes főrendek előtt megvallotta ő kglme, hogy adinterim voltak azon földek ad beneplacitum engedve ő kglmének birnia, azonban érsek uram földei között lívín határos ő nga ő kglmével, eo jure elkivánta, én azt írtvín, azonnal Dalmadi uramra bízta, ő kglme Maholáni uramot praerequirálván, azon földeket számomra apprehendálta is volt, secus res se non habet. Mi közüi hát ő ngának hozzá?

5. Ő nga postquam kgdnek adtam azon házat és ubi sub extraordinariis ő nga táblánál azon ház miatt belím kapott volna, vett túlem assecuratiót occasione debiti praetensi dnae Evae ex successione apprehensae exolvendi, ergo recessit, ha lett volna is valami obligatiója az háztúl vagy jószágtúl.

6. Midőn ő nga Listius urfinak Kovarczra adott pínzt, ha adós volt az Éva, miért sem tett szót maga adósságárúl respectu prioritatis, hiszen mikor az anyja adott 30 ezer frtot nekie Évának, tehát inhibealtatta volna Sicci (*így*) Katát; azonban Tapolcsánt 14, ezer frt jószágot ő naga mennyiben vette el, nálam van F. Éva írása felőle, filek attól, hogy igen esze kaverodott materia líszen ebből.

7. F. Évának egy talpaletnyi jószága Magyarországon nem volt, kiben mi ut successores szállottunk (?) volna, mert ghimesi jószágot jure capillari ríszint dirigálom, ríszint feles summa pínzben birjuk; igaz, volt az summában neki rísze rata portiója, de ő szegény anticipate elzálogosítván kít falut, azon summát in suam ratam portionem acceptalta per con-

tractum 1662. 31. Aug. Posonii coram Franc. Nadasdi jud. curiae initum, maradott míg neki 600 frt summához közí. de azt is feleségemnek cedálta felvívín írette az 600 frtot 1666-ban 23. Februarii, kiről saját kezeírása s pecsítés levele nálunk, tanquam natu senior (mecum: *így*) dirigalta az jószágot usque ad depositionem summae per familiam Forgách, de hasznát nem vette, quia fuit exoluta; nem lívín azért Évának se portiója ottan, mi sem birjuk semmit is utána ottan, miért kellett tehát ő nagának nekünk oda adnunk az mi nem üví, és mi nem vagyunk adósok; ha successióba belépünk, akkor ő naga praetensióját meghallgatjuk.

Más kéz írása: Megbocsásson kgd, hogy magam el nem vígeztem, többet írtam volna, de hiragra jött ujomban, egy ideig magam nem irok, addig talám meggyógyul, míg papok világi urakkal meggyógyulnak. Kgdnek ajánlom magamot; hitesse el magával, karddal is megoltalmazom azt, a ki enyim és a mit kgdnek adtam. Éltesse Isten sokáig szerencsiesen kgdet. Trenchinii, die 28. Januarii, anno 1674.

Kgdnek igen köteles szolgálja igaz sógora barátja

G. Il. m. p. (Gróf Illyésházy György.)

Ezen ház Forgách Miklós kassai főkapitányé lehetett haddan; soká húzódott ezen ügy, melyre itt is több levél vonatkozik.

1674. febr. 8 előtt.

Szelepcshény György érsek levele gróf Illésházy Györgyhez.

Illme comes etc.

Kilencz esztendeje már elmúlt, hogy készpénzem vagyon az kgltek ghimesi portióján és szombathi házán, kirül Istenben elnyugodott Forgách Éva asszonytól öcsceinek engedelmebül onusokat magára felvévén authentica fassióm is vagyon és attól fogva in signum dominii birom is azon háznak földeit, minden esztendőben bevetvén azokat, az minthogy azoknak ususában és possessusában sine ulla contradictione mindannyi ideig pacifice voltam; mind ezekről tudósétottam én kgdet tavál is, a midőn itt Szombathban processiót jártunk és nemcsak kgdet, hanem Orbán Pál mester uramot is, kiről captolombéli testimoniumot is kész vagyok megmutatnom és a legitima fassiót is in locis debitis authentice producalnom. Azonban úgy értem mind personalis uram leveléből mind pedig factoritól is, hogy kgd az én hirem nélkül akarná ő kglmének azon házat adni, az minthogy itt a bírónál az ő kglme emberi insinuálták is magokat, de sem a fassiót nem producalhatván, sem pedig conditiókat, mint s hogy cedálta légyen kgd ő kglmének, elő nem adhatván, csak abban múlt a dolog, kit én is megértvén.

azonnal contradicaltam és a contradictionnak mássát kezemhez is vettem; irt errül personalis uram levelemre, mentvén magát, hogy ő kglme nem tudta ezt a dolgot az előtt, egyébaránt semmi uttal móddal nem avatta volna magát belé; de ő kglme is az mint látom feledékenségtől viseltetik, mert Posonyban sub extraordinariis, jól jut eszemben, emlékeztem erről ő kglmének s azután osztán érkezett ő kglme insinuatíója ide Szombathban.

Igazán írom kgdnek, igen fáj, hogy így játszik kgd velem clancularie; elhigye azért, köröm szakad elébb, hogy sem engem valaki kirugjon, minek előtte az én kiadott kész pénzemet una cum suo interesse le nem olvassa; most a mint látom personalis uram levelét, a kit kezemnél is megtartottam, abban azt írja trakoviczi ispánjának, hogy valamint fejét s böcsületjét szereti, hordjon ahoz a házhoz fát, szénát és abrakot, mert ő jövő vasárnapi sokadalomra ide akar jönni, de megválík, mint viszi oda; én personalis uramnak jobb szállást adhatok más házimnál, hogy sem annál rongyos pusztá háznál, de hogy usust és possessust azzal engedjek ő kglmének, a ki kilencz esztendőktől fogvást imperturbate azon hypothecámnak ususában voltam, azt soha semmi uttal meg nem engedem, mert ezt az kissebbséget, hogy így bánik velem kgd, kit egy közönséges nemes ember sem szenvedhetne el, egyátaljában el nem szenvedem. Elvárom azért ő kglmét az vásárig, a kire ide készül. mivel egyébaránt is rossz köszvén miatt itt köll hevernem. Ha mi történik, az kit nem vélne kgd, kgd lészen annak az oka. Tartsa és éltesse Isten etc.

P. S. Mit irtam légyen ez iránt personalis uramnak, in paribus megküldöttem kgdnek; mivel azt írja én nekem, hogy irt kgdnek s úgy látom, kgdtől veszen biztatást ezeknek az dolgoknak elkövetésére.

(Másolat; aláírás nincsen, de semmi kétség, hogy Szelepchény levele.)

1674. febr. 8.

Szelepchény György érsek báró Majthényi János personalishoz.

Spectabilis ac magnifice domine, amice et vicine nobis observande.

Az szegény Istenben elnyugodott Bozsány Judith leányi nagy-szombathi ház végett a minapiban írt kglé levelét elvettem; de úgy látom, contrariumot írt esmént azután trakoviczi ispánjának, az minthogy nálam is vagyon a levele. Kgd lássa mit cselekszik; de abban bizonyos légyen, hogy kész-pénzemet kiadván s ennyi időtől fogvást cum annualibus revolutionibus penes authenticam fassionem, kit rövid nap. a

hol fog kívántatni, meg is mutatom, in pacifico dominio lévén, nem engedem magamnak semmi uttal praejudicalnom; az mint hogy érzem is valóban, hogy úgy bánik kgtek velem, mint csak egy közönséges nemes emberrel is nem köllenék úgy bánni.

Tudván azért kgtek nyilván való hypothecamot, számos esztendőktől fogva pacificus ususomat és kgd insinuatíója ellen való contradictiómat, ha mi praetensiója vagy on az iránt kgdnek, avagy Illyésházy uramnak, procedaljon kgltek via juris, et non via facti, akkor megfelelek én kgteknek és igaz jussomat docealom, de hogy ily törvénytelenül, a mint elkezdte, engemet igazságomban háborgasson, azt semmi lett uttal el nem szenvedem, mert egy szegény nemes embernél is alább való volnék nemesi szabadságomban. Mely iránt mit irtam légyen gróf Illyésházy uramnak, in paribus megküldöttem kgdnek.

Ha azért a sokadalomra bérjön kgd, jó szívvel látom kgdet akarmely házomnál is, lévén Istennek jóvoltából elég házom itten; nem is affectalom másét, a mint az kgd házostársa inconsiderate és calumniose vélekedik, kit elhigyje, hogy abba nem hagyunk. Megbizonyítom én azt is authenticce, hogy az szegény Majthény Mihály házát Montesürné (*így*) asszonyomtól készpénzen és mindazon aranyul vettem, s annak utána esztendővel Pakay Benedek uramtól impetáltatván, a kinek obligatoria mellett bizonyos praetensiója volt azon házhoz, annak is bizonyos számu pénzt mind aranyul fizettem; kihez képest nem érdemlöttem kgltektől ilyen calumniatiót, kit el sem szenvedem, nagyobb lévén a boszu azon darab semmirekellő háznál, az ingratitude pedig annál is nehezebb. Tartsa és éltesse Isten kgdet sokáig szerencsésen. Datum Tyrnaviae, 8. Februarii, 1674.

Spectabilis ac magnificae domnis vrae
amicus et vicinus ad officia paratus
Georgius Szelepcheny, s. k.
archppus Strigon.

P. S. Megvallom, annyira apprehendáltam ezt az hiában való vexatiómat, hogy magammal sem bírok.

Külczim : Spectabili ac magnifico dno Joanni Majthény pers. praesen. regiae in judiciis locumtenenti et consiliario etc. dno amico et vicino nobis observando, Posonii.

(Czímeres pecsét.)

(Saját kezüleg.)

1674. márcz. 4.

*Szapáry Julia Majthény Gergelyné, a personalisnénak
Majthény Jánosné Pervan Évának.*

Alázatos engedelmes szolgálatomat ajánlom ngodnak. Isten minden kívánsági szerént való jókkal áldja meg ngodat, szívből kívánom.

Nem akarám elmulatnom, hogy ez kevés irásom által nem udvaroltam volna ngodnak, akarván örvendetes hirt hallanom ngod egészsége felől. Mink hála Istennek urammal ő kglmével jó egészségben vagyunk az ngtok szolgálatjára, az mely egészséget ngtoknak is kívánunk. Ngodat kérem alázatosan, fogja pártomat az ur ő nga Czapári Péter uram ellen, mivel saját pénzemet. a kivel tartozik, meg nem akarja adni. Ngod kérem, ngd megbocsássa, hogy ngdnak semmivel sem kedveskedhetem, hogy ha Isten adja, hogy melegebb idők lesznek, fogok pizstráanggal kedveskedni ngtoknak. Ezek után Isten tartsa és éltesse ngtokat, szívből kívánom. Költ Novák, 4. Martii, 1674.

Ngodnak legkissebbik szolgálója

Czapári Julia.

P. S. Az kisasszonynak szolgálatomat ajánlom.

Külczim: Tekintetes és nagyságos Pervan Éva asszonynak, nekem bizodalmas jó akaró néném asszonynak ő nagyságának adassék, Oroszvár.

1674. jul. 23.

Mattyasy Ferencz relatiója Majthényi János báró personalisnak a berencsi uradalomból.

... .. a többi között az elmúlt napokban tolvajok jöttek (*így*) Szobotéstyára, kinezni akarván Zonghor Pál uram házán Pittiker nevő uj keresztént, melyet meg is kineztek, pénzét mintegy 30 aranyat elvették, azonban magam is jelen lévén akkor Szobotistyán, rájuk támasztottuk városbelieket és el is fogtak egyet benne, a ki fejek volt az tolvajoknak, a midőn oltalmazta magát, halálos seb esett rajta és így egyetértvén Nyáry urammal ő ngával, nem tarthatván sokáig az tolvajt az várba, hóhérért küldtünk és törvényösen executióba vettünk dolgát, úgy hogy a nemes törvény érdeme szerint eleven kerékbe töröttette Szobotistya feleb törvény fanan (*így*) ... ..

Dabam Kuno 23. Julii. an. 1674.

NB. Az uj keresztények alatt a catholizált anabaptisták értetnek; azon a vidéken ma is még Habaner név alatt ösmeretek; akkor telepítették le több Posony és Nyitra megyei községben s külön egyházi községet saját papjokkal képeztek s jobbára ipart űztek.

1675. febr. 26.

Renerstorffer Lőrincz végrendelete.

Néhai nemzetes Renerstorffer Lőrincz a pozsonyi káptalan kiküldöttjei előtt testamentomot csinálván a következő tárgyakat említi fel u. m.:

Annulum ad instar rosae sertim adamantes comprehensens, aureum, illum lego b. virgini Cellensi, cum vesticula rubra, auro scoffio in extremitatibus picta ex materia atlacz, nec non universis nodis argenteis in vestibus meis habitis, circa ad 40 uncias se extendentes; item unum oblongum sciffum cum uno pari stucz, alterum annulum aureum parvum cum adamantulo lego pro statua Jesuli in Czel. Annulum aureum continens türkinum lapidem octo adamantibus inclusum magco dno Georgio Lippay. Annulum seu rosulam ex rubinis Barbarae virgini penes dnam magcam Lippayanam existenti, annulum ad instar cruculae ex rubinis Joanni Ferdinando filiolo dni Joannis Czonger, cum parvo argenteo pocello, annulum seu rosam ex rubinis quodammodo vetustate attritum servitrici dni Joannis Czonger Mariae dictae. Horologium pentile argentum, illud lego dni parenti meo Joanni Czonger. Duos sciffos argenteos intus deauratos, eorundem unum lego rendo patri Czehetmár, alterum autem rendo patri Delahay societatis Jesu. Unum sciffulum minorem matri meae, filiolo dni Czonger unum par ligamentum sericeorum, cum sciffo cum particula argenti.

Item gladium germanicum meum cum argenteo manubrio, illum lego dno parenti meo Joanni Czonger cum ense carnificino, et uno pari pistoletarum, unum par stucz magco dno Georgio Lippay, vitrico meo unum stucz, unam frameam et pixidem pro pulveribus. Dno Joanni Kutik lego unam tesinkam, famulo meo lego unum par pistoletarum. Loci hujus carnifici, qui me etiam medicamentis sustentavit, lego unum par pistoletarum cum duplicatis fistulis. Certum pannum rubrum lego parvae Barbarae, servitrici dnae magcae Lippayanae. Vestem meam germanicam cum nodis ex filis aureis, cum corealeis (?) calligis sericeis, tibialiis et gladipendio fratri meo Andreae, caeruleas caligas hungaricas fratri meo Joanni, certam ephipiam meam, argenteis claviculis excussam, cum omnibus apparamentis nec non binis froenis aequae dno parenti meo Joanni Czonger cum longa chlamyde mea hungarica etc. etc. Actum Posonii, die 26. Februarii, an. 1675.

Das ist mein letzter willen, undt destament.

P. H.

Lorentz Renerstorffer

Következik egyéb érdektelen végintézkedés s a káptalan hitelesítése. Ezen német ember ngos Lippay Györgynél, néhai hasonnevű esztergomi érsek unokaöccsénél, ki Barsvármegyében Saskeő várát is bírta,

úgy látszik szolgálatban állott s ruhái, fegyverei után ítélve, afféle félig megmagyarosodott német lehetett, s a hóhér által gyógyíttatá magát!

NB. Csak a ben foglalt tárgyak miatt véltem közlendőnek.

1675. jun. 2.

Nyáry Ferencz levele ngos M. Jánosnak.

Mint kedves uram bátyámnak ajánlom holtig való engedelmet kgdnek.

Hidvégi együtt asszonyom anyámmal, bizonyosan tudom, Bécs felé mentek inhibitoriumot sollicitálni; Istenért kérem kgdet, impediálja disponálván cancellarius Orbán és Tenturics uramat s maga is azon terminusra compareáljon, obligálom ez levelemmel kgd uri személyének magamat, azon száz arany írú egész helyt cum omnibus pertinentiis oda cedalom, Isten ezen terminusomra hozván kgdet, sőt az várban is egy szobát kész vagyok azon fölül odaengednem kgdnek s ha kívánja többet is, csak már serínekdjék s el ne hagyjon, s disponálja az bécsieket, ezen istentelen haereticusoknak azután is informatiójokat nem értsék; ha kgd nem fogja pártomat s ezen terminus el tanál haladni s kgd nem compareal, ípen teljesíggel megrontnak; ezen levelemet tartsa obligatóriául kgd, s el ne hagyjon; ha secundaltatnak dolgaim mint várbíli portiómban s mint más kezemnél maradt jószágocskámban részessé tisztem kgdet; úgy tetszik, Orbán István uramhoz bizhatok, csak már cancellarius uram is legkivált Tenturicsot disponálhassa kgd, s maga pro illo termino legyen jelen, azonnal resignalom az várban való alkalmatosságot, úgy itt alatt is, csak secundaltassanak dolgaim s az átkozott Hidvégi ezekkel ide ne férkehessenek, ezekben ídes uram bátyám kgd informatus legjobban. Istenért el ne hagyjon, ha magának föl kelletnék is Bécsben menni, valamit kűt s fárad kgd, Isten megfűzetűje líszen kgdnek, in magam penig atyám helyett való atyámnak tartván kgdet, maradok holtomig engedelmes szolgáló öcsce. Actum Sobotistie 2. Junii, 1675.

Bedeghi Nyáry Ferencz, s. k.

Külczim: Az tekintetes és ngos keseleőkeői Majthéni János, holtig való kedves uramnak bátyámnak, atyám helyett való atyámnak ű kglmének adassék.

(Czímeres gyűrűpecséttel, sajátkezű.)

1675. jun. 5.

Gróf Draskovich Miklós báró Majthény János personalisnak.

... az imént megérkezett Horváthországból lékai házához. Öcscsének Draskovich Jánosnak bizonyos pöre lévén Somogy vármegyében, kéri ő ngát, a szükséges exhibitorium mandatumot expedíaltassa s ezen magá-

nyos lovasa által küldje meg neki, mert *periculum in mora*. Ebbeli mutatandó atyafiúi jó akaratját meg fogja szolgálni etc. Datum in arce Leka 5. Junii, 1675.

Splis ac mgcae dnis vrae

servitor et frater paratissimus
Comes Nicolaus Draskovith m. p.

(Majthény János personalishoz czímezve sok Cito-val.)

1675. aug. 25.

Pálffy Tamás a berencsi compossessorokhoz.

Spectabiles, magnifici et generosi domini domini mihi observandissimi. Salute et servitiorum meorum commendatione praemissis.

Kegyelmes urunk ő fölsége az morvai status instantiájára kegyelmesen parancsolván, hogy azon status és Magyarország között vilyongó határoknak eligazítása végett rendelt articularis commissio meglégyen, e végre mindkét részről való commissariusok rendeltük azon commissiót az jövőendő szent Mihály havának 30 napján legelőször is Szakolczán kezdenünk. Mint-hogy pedig az berenchi Tardy familia után való uraság határa is azokra az vilyongó határookra megyen ki, és per hoc interessata ezen commissióban, akarám szeretettel megtalálnom kgl-meteket, az megirt napra és helyre küldje bizonyos emberét. ha volnának azon vilyongó határokról való levelekkel együtt, parancsolván azon emberének commissarius uraimék tartásokra való provisio felől is. Ezek után tartsa és éltesse Isten sokáig jó egészségben kgtket. Viennae, 25. Augusti, 1675.

Splium magcarum et grosarum dnum vrarum

servus paratissimus
Thom. Pálffy.
ep. Nitriensis.

Külczim: Spectabilibus, magcis et generosis dominis N. N., arcis et bonorum Berencz de familia Tardy possessoribus simul vel divisim constitutis etc. dominis mihi observandissimis.

1676. máj. 1.

Nos sacrae caesareae regiae mattis dni dni clementissimi camerae hungaricae praefectus et consilarii. Univer-sis et singulis cujuscunque status, gradus, honoris, dignitatis, conditionis et ... eminentiae hominibus praesentes nostras visuris, lecturis aut legi audituris, notum facimus per praesentes, altenominatam suam mattem benignissime resolvisse, universa bona Wesseleniano-Nadasdiano-Zriniano-Frangepaniano-Bukovaczkiano-fiscalia pro exolutione complurium debitorum liquidorum per praenotatos condam possessores eorundem passim

apud diversos creditores contractorum in pretium, seu pecuniam convertenda, quocirca universis et singulis quibus supra idipsum eo fine praesentium vigore intimatur, quo si quispiam animum ad quaecunque ex praedictis bona pro se emenda haberet, intra quindenam apud praetitulatam hanc cameram superinde se se insinuare, cum eademque desuper convenire noverit. Datum Posonii, die 1. mensis Maji 1676.

Ex consilio camerae hungaricae die et anno quibus supra.

(Egykoru másolat, báró Majthényi János personalis hágyatékában.)

1676. máj. 17.

Jezsuita pater M. S. báró Majthényi János personalisnak.

Spectabilis ac mgce domine dne affinis observandissime. Pax Christi.

Propter celsissimum principem gubernatorem (cujus majestuosae praesentiae et principalis benevolentiae ex unico congressu oblivisci nunquam possum) latine scribo mgcae doⁿⁱ vrae.

Res hic pergunt cursu non usquequaque proficuo in ordine. Ad conservationem Hungariae pro augustissimo nostro pagi desolentur, incolae diffugiunt, tum ob executores milites caesareos, tum ob rebelles persecutores, qui quidem tanto libenter grassantur. postquam ad instantiam camerae excellentissimus generalis Strassoldo dimisit milites hinc inde ex confiniis ad regni viscera; ubi dum nostri incumbunt miserae plebi pro extorquenda repartitione, per tres annos dimidialiter saltem praestita et acceptata, rebelles irruerunt, mactatis captivatisque non tantum incolis nobilibus, sed et ex Palfiano regimine proximo die Lunae captis triginta quinque, occisis viginti tribus unacum capitaneo. Per quam ruinam deus offendunt (?) longe minus esse de tempore huiusmodi militares nunc executiones, quam non esse de tempore reformationem fidei; quod tantopere clamabatur ab omnibus politicis, cum tamen ob reformationem nec unicus rusticorum diffugerit, ob executionem autem militarem recenter ultra duo millia rusticorum diffugerunt ex terris caesareis ad partes turcicas. Si prius non dissimulassent cum dimidiata repartitione, facilius eam administrassent integre prioribus annis, nunc autem tum ob sterilitatem sementis, tum etiam ob exiguam seminaturam propter abactiones pecorum a rebellibus exortam frumenti caristiam cogere ad praestandum integre id, quod per elapsos 3 annos est neglectum, cogitet quisque prudens, an sit de tempore. Certe melius erat, minus accipere cum effectum incolarum, quam cum maximo disgustu plura extorquere, adeo, ut plurimi pagi hoc ipso tempore sint facti vacui in visceri-

bus regni, dilapsis non tantum in Turciam, sed et ad montes, miseris hominibus cum omni supellectili, dum nostrates milites incumbunt executioni. Dicunt mihi primarii incolae regni, quod suaviori modo agendi multo melius et nunc et in futurum omnia succederent; dumque hoc dico domino generali, respondet mihi sua excellentia: sibi ab aula mandari huiusmodi executiones, ad quod ego: huiusmodi mandata domino generali allata esse, quibus demandatur, ut bene attendat confiniis. per quae non bene provisa militibus facile transeunt rebelles ad vexandas terras caesareas, ideoque si camera velit executiones militares, provideat sibi de aliis militibus, ut confinia non denuidentur. Sed ubi erit panis? Utinam hoc cum profundiori consideratione interrogaremus, quod taliter agendo, ubi erit panis? quis arabit? quis seminabit? Infinita huiusmodi lamenta continue audiuntur, quibus facilius mederentur domini officiales, si subinde etiam regnicolas fideles ac expertos in talium suavem consultationem adhiberent, nam illi aequè peribunt, quam nos omnes, si periculis non obsistatur, ideoque certe libenter et illi in medium consulerent de regni huius praestantissimi penes augustissimum nostrum permansione stabili ac securo.

Sed dum has scribo, ecce adest illmus noster episcopus Barsony, qui spero temperabit asperiora hactenus consilia usurpata, dummodo audiatur. Illud est, quod clamatur, esse valde arduum et difficile, non esse securum de vita, et tamen vitae necessaria cum iis partiri, qui me tueri non sufficiunt, nilominus inquirunt: partiremur, si tam severe non adigeremur. Certe non videntur negligendi clamores huiusmodi, sed in considerationem accipiendi.

In Transylvania mactatio biennis ante Dionisii Bánfi sanguis exquisitur, suntque arestati nonnulli domini, uti Paulus Béldi, Nicolaus Bethlen calvinistae, catholici autem Casparus Kornis et Ladislaus Csáki, dicuntur se salvasse per Siciliam et Moldoviam.

Captus etiam his diebus quidam vice comes comitatus Szabolcsensis, et alius per milites Barkoczianos est liberatus, occisis nonnullis rebellibus, et captis decem. Dominus generalis hodie discedit ad confinia cum neo-militibus Pojerianis, qui recenter advenerunt, utinam et Caraffiani manerent, nam inter tot hostes in tam vasta regione, cum paucis est difficilis defensio, et cum tot praesidiis.

Quae porro sunt particularia mgcae dnis vrae, recte heri venit ad me dnus Kazinczi, qui omnino assecurat de principum oblatione effectuada, dummodo esset viarum securitas, ut Tokaino huc Cassoviam deferri secure possint oblata vascula. Dominae sorori et parvulis offero preces meas quotidianas

cum s. sacrificiis, prout et mgcae dominationi vrae, cuius maneo Cassoviae 17. Maji, 1676.

servus obligatissimus
M. S.

P. S. Sacerdos quidam ... Josa missus a generalatu legatus in Transylvaniam, fugit et rediit solus, ibi relictis et famulis et equis, intellexerat enim, quod vellent ipsum turcis tradere, sicut tradiderant eppum Szent Györgyi, tam sunt fideles transylvanienses turcis.

Külczim: Spli ac mgco dno dno Joanni Majteni, lib. bar. de Kessellekeő, Hungariae personali etc. etc. dno et affini observandmo Posonii.

(Jezsuita-pecsét ezen körirattal: Rector collegii Cass(oviensis)
Societatis Jesu.)

(Az aláírás Sambár jezsuitáé.)

1676. okt. 11.

Kazinczy Péter Majthényi János personalisnak.

Splis ac mgce dne stb.

Vélekedem, netalán itéletben leszek ngodnál, hogy az ígért két átalag főborok mindeddig is nem praestaltattak legyen. Bizonyos ez, hogy el volt rendelve pater Sambar uram kezéhez való küldések, de viszont az tavalyi borok savanyuságával nem akarát üdvezült kgls uram magát az ngod itéletében hozni. Lévén azért nekem ezen ígéretnek effectuatiójára reflexióm, ujobban méltóságos ifjabb kgls asszonyom (*értsd*: Zrinyi Ilona) rendeléséből indilate az szüret után Eperjesre küldetnek uj fő kít átalag borok, s ha harmadikkal magamnak kell is augealnom, de loco interesse kiteljesítem az harmadikat is.

Azonban akarám insinualnom magamat ez aránt is ngodnak, kgls császár és koronás király urunk ő felsége méltatlanságomat kegyelmességével superalván, az tekintetes nemes táblai assessori számában néhai Hartyáni uram helyében cooptálni méltóztatott, kirül való donatiója ő felségének kezemhez érkezvén, kívántam volna ngdk mint méltóságos personalis uramnak repraesentálni, de ez mostani confusióban annak utját continualni lehetetlen. Elég, hogy én ngdk mind azon ő felségétől adatott hivatalom szerint s mind penig ngdhoz való igaz obligatiómra nézve kívánok ngdk mindenekben engedelmes köteles szolgálja maradnom. Kévánván, Isten ngdat sok eszten-deig éltesse jó egészségben. Munkács, die 11. Octobris, anno Dni 1676.

Splis ac mgcae d. vrae

servitor obligatissimus
Petrus Kazinczy, m. p.

P. S. Az eperjesi bírónak írni nem ártana ngdk, hogy jó és hív gondviselésében vegye az borokat, mert azok meg fogják érdemelni az jó és hű gondviselést. Ez bizonyos ngos uram, hogy most már a derék táborok a rebelliseknek elszéledvén mindenfelé s kiváltképen az Hegyallja táján a bort ahol kapják praedálják.

(Báró Majthényi János personalisnak czímezve Posonyba.)

Az üdvözült kegyelmes ura alatt Rákóczi Ferencz vál. fejedelmet érti, a ki ezen évben halt meg.

1677. jun. 22.

Hunyady László levele báró Majthényi János personalishoz.

Spblis ac mgfice dne affinis ac fautor colendissime. Salutem et servitiorum meorum obligatissimam commendationem.

Tegnapi napon Majtheny Albert öcsim uram occasione betérvén hozzám, kezembe adá az ngd böcsületes levelét, némely kesselőkői atyafiaknak szóllót, kit én nagy böcsülettel vettem, és két punctumból álló continentiaját megértettem. Első punctumban az atyafiakat inti ngd, hogy a vár épületéhez fogjanak; az aránt én nem vagyok refractorius, sőt érette leszek, hogy az ngod szép intése effectualtassék; a másik punctum praecise én reám sonál; nem tudom mire nézve a jó atyafiak annyira vádoltak ngod előtt engemet, az Uristen szemtül szembe hozván ngddal, mind másképen találkozik az dolog. Hogy az idevaló alkalmatosságot az erdőben, hegyekben és a malomban magamnak vendicálnám, abban semmi sincs, én ekkedig (?) egy atyafinak is kezit nem fogtam, hogy a hegyben nem ment volna; a mi a kis tilalmast illeti, azt Istenben nyugozó Maythény Farkas uram és az édes apja nevelték, egyébaránt is szántóföldeknek végében lévén, a mely szántóföldek paraszti fundusok szerént fel vannak osztva, most Istennek jóvoltából igen kevés héjával magam bírván azokat, nem tudom ex quo respectu ezt az egynehány szál fát is engedjem elvesztegetni, a mint elvesztegették az egész kesseleőkeői jószágban lévő tőgyfa erdőcskiket, csak egy szál fájok sincs immár a jó atyafiaknak, ez az egynehány szál fa villog szemek előtt, azt akarják, a se legyen. A malomhoz legnagyobb kezem lehetne, mivel legtöbbet kell fizetnem a várban, de azt is még ekkoráig egyik atyafinak is nem tilalmaztam, a mennyi épületet tesznek ő kglmek felső molnárokkal is, könnyen véghez viszik munkájokat, ha ngd alá hajtattja a molnárokat. Nagy-Ugróczi és kosztoláni zálogos molnárímot is oda engedem ngdnak egy-két hétre, várván jó akaratját és gratiaját más

dolgaimban ngdnak. E mellett azt akarám ngdnak értésére adnom, hogy az idevaló hegyeknek romlása leginkább Fürész nevű falunak incolaitúl vagyon, a ki selmeczi camarához való, puskákkal jönnek, a mikor kivisznak szebbnél szép fenyűfákat, kiknek a mi emberink semmit sem tehetnek. In reliquo kívánom, hogy az Uristen sokáig éltesse szerencsésen ngdat. In Felfalu 22. Julii, 1677.

Splis ac magcae dnis vrae

affinis et servus obligatissimus

Ladislaus Hunyady.

Külczim: Spectabili ac magnifico dno Joanni Majthiny de Kesselőkő, pers. praesentiae regiae in judiciis locumtenenti domino affini et fautori mihi colendissimo, Posonii.

1677. a u g. 22.

Pater Sambar Mátyás báró Majthényi János personalisnak.

Splis ac mgce dne dne affinis observandissime. Pax Christum cum ... obsequiis meis.

Az török követséget meghallotta ngod, mink Öttevényen találtuk elől őket, szokatlan pompa csak a vezértül, noha Győrött azt mondták, hogy a török császár akaratjából lött, de nem hiszik itt, hanem csak az minapi Meninj (*így*) követsége után indítottatott. Itt eleget csalárdkodtak, másképen beszélvén az magyarok előtt, másképen az németek előtt azon egy dolgot, csak eszvesztést (*így*) szeretvén a kereszténységben.

Tett-e már valami jót Petting ur az ngtok részére? Ha az intimumra (?) megyen a dolog, Hoher uramat ő ngát praeveniálja ngod és emlékeztesse az én általam tött ajánlásról. Hugom asszonyinak isteni imádságimat ajánlom és maradok ngtok alázatos atyjafia káplánja, Jaurini 26. Aug. 1677.

P. Mathias Sambar.

Külczim: Spli ac mgco dno dno Joanni Majteni, lib. baroni de Kesselőkő, sac. caes. regue mattis per Hungariampraesentiae personalis etc. dno dno affini observandmo, Posonii.

(A pecsét a jezsuita rend jelvénye, a körirata: Rector Collegii Jaurinensis Societatis Jesu.)

1677. o k t. 23.

Gáborffy Elias berencsi uradalmi praefectus báró Majthény János personalisnak.

Splis ac magce dne dne mihi benignissime. Humilium servitiorum meorum commendationem.

Ngos uram, itt az emberek nagy rémülisben vannak számtalan sok hírekhez képest. Vár környülvaló sánczokat örömet meg-

csináltatnám, de az nemes kamara hire nélkül nem merek az több gondviselő uraimékkal hozzá kezdeni; ha ugy tetszenék ngdk. méltóztatnék ngodnak erről proponálni az nemes kamara előtt és minémő válasza lenne ngodnak, méltóztatnék tudtomra adni. Az várbeli németeknek az kvartélyokat igen reformáltatja Bakssay uram az nemes kamara parancsolatjából. Az több szükséges dolgokrúl irtam ngodnak Majthény¹⁾ Gábor uram ő ngátul, sokkal nem merek terhelni ngodat. De reliquo splem ac m. dnm vram felicissime valere et videre desidero. Zabadistye 23. Octobris, 1677.

Splis ac m. d. vrae

servitor obligatissimus
Elias Gáborffy, m. p.

Külczim: Spli ac magco d. dno Joanni Majthény de Kesselleőkeő, haereditario dno in Berencs et Bucsán, s. c. regiaque mattis pers. psentiae in iudiciis locumtenenti etc. consiliario etc. dno mihi gratiosissimo, Posonii.

Bécs, 1678. j a n. 5.

Lipót császár Majthényi János kir. personalis és tanácsost meghívja, hogy a Dunán inneni és Dunán túli vármegyék részére Posonyban 1678-ban Invocavit vasárnapjára egybehívott és Szelepcshény György esztergomi érsek és kancellár elnöklete alatt tartandó nyolczados táblai ülésen hivatalával járó kötelessége szerint, az ország többi bírái, ítélő mesterei és ítélőtáblai ülnökei között megjelenjen.

(Lipót sajátkezű aláírása, Stephanus Orbán ellenjegyzése és császári pecsét alatt.)

1678. j a n. 8.

Ujfalusy János báró Majthény Jánosnak.

Splis ac mgce dne et frater mihi observandme. Salutem et servitiorum meorum paratmam commendationem.

Az kgd 30. Decembris Posonból kült levelét 6. Januarii böcsülettel vettem, melyben írja kgd, hogy csak Bécsben litiben értette volna öcsém Majthény Gergely kesselleőkeői jószágának elharácsolását, jóllehet én saját pinzemet ... .. nagy nehezen is birtam reá magamat, livin azonkivül is Istennek akaratjából böcsületes residentiám, okozván hasonlóképen, közelébbvaló atyafiait meg nem kínálta ő klme az jószágnak megvételivel. ő klme jelenté, száma nélkül kgdet kénálta volna, sőt még szegény atyja ura is hasonló eladó szándékkal lévén atyafiképen megtanálta kgdet. Azonban periculum lévén in mora, periclitáltatván bizonyos adóssága végett morvai jószága, mely creditorokat in termino ha nem contentálta volna ő klme. örökösen elesett

¹⁾ M. Gábor báró, néhai Gáspár fia.

volna ő kglmétől és successoritól, igaz atyafiságtul és vérségtül vezéreltetvén bizony elég nehezen (tudván régi példában: közlónak turós szokott lenni a háta) bizonyos conditiókkal adtam pénzt ő klmének, elsőben Maythény uraimékat judicialiter admoneáltatván és megkínálván ő kglme azon jószággal, mely affectiómat úgy penetralom, nem hogy jó néven vennék, sőt megneheztelést veszek miatta és kgd is várbéli reparatióktól inhibeal, mely szobák, ajtók, pléhek, padlatok héjával voltak, melyeket már is reparáltattam, mostani gonosz hirekhez képest. ablakokat és kemenczéket is kénytelen vagyok reparáltatnom. magam s házam népe alkalmatosságát tekintvén. Egyébaránt kgd oly régi szolgájának s igaz atyafiának ösmerjen lenni. kgdnek praejudicalni nem kívánok, de a kit per manus bocsátott Maythény Gergely uram, a míg pinzem lészen rajta. birnya akarom. Az melyektől informáltatott kgd, hogy haszontalan és szükség kívül építtetek, tilalmasokat vágattatom, abban semmi sincsen, végire menvén másoktól kgd meg fogja tapasztalni. Hogy pedig pinzébül, sütőházból teljességesen excludalni intendál kgd, sőt még nováki tisztviselőjének is megparancsolta volna, boraimban ne engedje oda helyheztetni, kgd idegenséginek okát nem tudom, oly jó uramnak s atyámfának ösmérvén kgdet, ha csupán magáé volna is considerálván mostani időnek nivoltát, a vár borral, éléssel jó lévén, azt kgdnek difficultalni nem köllene, annál inkább, hogy közrehagyták az atyafia az mint ő kglmek között való osztálylevélből kitetszik, melyeknek dominiumjában és szabad ususában régtől fogvást lévén ő kglmek, azon épületet maga saját költségivel Istenben elnyugodt Maythény Sigmond uram nemine contradicente be és födetett. Így lévén azért a dolog, kérem ... .. uramot, jó akaró bátyámat kgdet nagy kötelességgel és atyafiságosan, vegye inkább szolgálatomat, hogysem mint ily úttal és móddal szabad ususban háborgatni igyekeznék, kívánván ... .. én régi kötelességem szerént szolgálni, hogysem mint véteni kgdnek, egyébaránt ha mi praetensiója vagyon kgdnek azon jókhoz, élő öcsém Maythény Gergely uram számot adhat magárúl. In reliquo Isten éltesse kgdet sokáig jó egészségben. Datum in Divék-Ujfalu die 8. Januarii, 1678.

S. ac mcae dnis vrae

servitor et frater paratissimus
Joannes Ujfalusy.

Külczim: Spli ac mgco dno Joanni Maytheny de Kesseleőkeő, sacrae c. reg. mattis in judiciis locumtenenti et consiliario etc. dno et fratri mihi confidentissimo.

1678. febr. 9.

Gróf Illyésházy György és felesége gróf ghimesi Forgách Mária báró Majthényi János personalisnak.

Spectabilis ac mgce domine frater etc. affinis obssme. Saludem et servitiorum nostrorum paratmam commendationem.

Petróczy János uram kgdhez mind oralis requisitiómra mind pediglen az pártrul irott instructiónk és plenipotentiánk szerint, végben akarván vinni kgdnél tött instantiánkot elmenvén az kgd szokott tökéletes és istenes túlünk experiált egyenetlenségek lecsendesítésében, dexteritását sub dato 7. elég bőven megírta és értésünkre adta; mivel levelében azt írja, hogy sietséggel adjunk tudtára ő kglmének, mihez tartsa magát resolúciónkra nézve, azonban Szombatban való útjárúl is tudósít, úgy étéltük, hogy kgdnek is írjunk ez iránt, ne talántán az dolog haladást szenvedne, és az úr ő nga, szántszándékkal bosszúállást hogy tenni kívánjuk ő nga ellen, fölülünk ne vélekednék, azért kgdet mint jóakaró vérünket és atyánkfiát valóságosan resolúciónkrul így akaránk szeretettel tudósítanunk.

Edes jóakaró personalis uram kedves bátyánk urunk. Tizenhatodik januariustul 1676-ban ezen átkozott órában brunói portiónak vásárlására elsőben 20 ezer, azután 6 ezerrel augeált ő ngátul költsen adott veszedelmes 26 ezer forintrul, ha eszünkben jutnak kárvallásink és aggodalmas bosszúságos mocskolodások, vallom igazán, usque ad 9. Martii és ugyan azon nap Bécsben Verbai Márton mostani egyenetlenségnek és izgágának causatora közbenjárása által jött acták jutnak eszemben, melyeket föl is kerestem, az mint hogy Labsánszky uramnak meg is mutattam, hetedik punctum expresse azt tartja, hogy Illésháziné asszonyom auctiót nem mástul, hanem érsek uramtul tartozik fölvenni, ő nga is tartozik adni; ugyan akkor midőn ő nga hat ezeret adott hozzája, hasonló kívánsága volt ő ngának, ugyanott Bécsben Thedy Sándor cancelistája kezeirásából kitetszik, tudni illik, ut jure perennali apprehendere et possit et pacifice possidere, ac pro arbitrio suo disponere; azonban 9. Martii Verbay Márton subscriptiója és az mi subscriptiónk alatt elment ő nga kívánságátul, ut punctum secundum vidimati contractus tenet, mindaddig, úgy mond, a míg fölül specificált summát le nem tenné etc., item szabad legyen ő ngának másnak elzálogosítani hasonló summában; így azért mostani auctióra tekintvén miért resuscitálja ő nga azt, a kirül akkor immár végezés volt? és jusszon ő ngának eszében, az midőn azt az bécsi végezést is ő nga meg akarta másolni, mennyi üdeig vontatódott az dolog? micsoda levelek ab utrinque interveniáltak? és ugyan nem

ment végben az az mostani formán akkor is örökösen kívánt stylisatio, hanem 15. Augusti Posonban az mostani contractus Mednyánszky János, Szenthe Bálint és Maholány János uraimék mediatioja által, jussu et mandato suae celsitudinis facta assecuratione költ cum declaratione zálogul, az melyet aztán 21. Augusti ország táblájában betették; írta egyszer, jött eszemben, ő nga, az mint hogy szemeivel látta Labsánszky uram ő nga levelét, mert úgy mond, nagy uraknál az becsület mindennél többet téssen. Istenért kérjük ő ngát, szálljon magában ő nga, mert ő nga feleségemnek irattatott szolgálja által Bécsbül 5. Decembris, a levelet kgdnek oda küldtem sub lit. A., ő nga maga 16. Decembris saját levele által iteralta azon kívánságát sub lit. B. Ország kapitánya által irattatott ő nga reám, hogy menjek ő ngához, sub duplici B. Jól adta az ur Isten, hogy Bécsben érkezvén hirtelen nem mentem ő ngához, hanem szolgálaimat praemittáltam ő ngához credentionalis levéllel, melly szolgálaim által vettem ő nga intentionját sub. lit. C. és ahoz alkalmaztatván magamat, realitásomat, sinceritásomat kívánván ő nga, megmutattam és édes feleségem nevével, a kivel nem tartoztam volna, minden fegyveremet ő ngának megmutattam és írásban adtam ut sub D. De mit experiáltam akkor is nem mást, hanem igazán megvalloim irrealitást és insinceritást. Pollicitis dives quilibet esse potest. Szegény beteges búval, gonddal emésztett feleségemet alá fárasztotta ő nga levele által ut sub lit. E., eljött Szombatban, ő nga nem ment. Azután küldtem ő ngához két char-tabiancával Labsanszky uramot, kértem ő ngátul derék szükségemre egynehány ezer forintot, assecurált ő nga, hogy megadja, csak menjek alá, és addig adósimat itten assecuráljam, hogy legyenek várakozással, mind szóval szolgálom által, mind maga saját kezeírásával ut sub lit. F., alá mentem Bécsbül, szegény feleségemnek Berembül Trenchinben, onnan Posonba köllött jönni, egész vasárnapig köllött ottan várakoznom és heában küldtem, re infecta el köllött jünnünk, csak azért, hogy mirül ő nga egyszer végezett velem, zálogban tudnia illik, nel örökben jószágomat kívánván, most ujonnan örökösen kívánta, holott nem adhattam, nem is adhatom, tribunalnál is evincáltam avval Thersaczkyné asszonyomat, hogy nem adhatta, im pro lumine oda küldtem kgdnek sub lit. G. Így lévén azért az dolog, nincs olly bíró, a ki az expensák és ily notabilis kárvallást, a kit mostani ő nga ígéretével és meg nem adásával causált, midőn gyalázatosan 1700 forintos boraimat csak 1000 forintban exequáltak és ha ki nem váltom vasárnapig, örökösen oda vész hétszáz forintom. Szálljon azért kgd magában édes bátyám uram és fizesse meg az Isten

kgdnek, hogy kgd az urat arra disponálja, a mint Petróczy uram írja, kire nézve im én mind az intabulált contractust sub lit. H., mind peniglen ő ngának tökéletesen realiter abból az contractusból concipiált projectumot obligatióra super danda auctionali summa Labsánszky uram által megküldettem és plenipotentiát adtam Labsánszky uramnak együtt feleségemmel extra perennalitatem et contra formam intabulati contractus többire az mint föltettünk volt super securitate suae cels. rehabilitationis capitalis sui et moderni etc. praeteriti et cum renuntiatione omnium iurium exceptionum nostrarum obligatiót formáltathasson, arra adtunk chartabiankát mind a ketten, irattassa reá és kgd előtt authenticálja. És mivel talán morvai stylussal köllene leiratni pro intabulatione, azért (ha az úrnak úgy tetszenék) ezen végezést küldené ő nga Berembe és ott in stylum redigalván az előbbeni contractus mellé hogy rendesen tehessék, vissza hozván ő ngának evvel együtt ujabban készek leszünk subscribalni és testesekkel megerősíttetni. Bennünket ő nga ijesztett az executio kívánsága, de kérjük ő ngát, olvastassa meg ő nga oda küldett sub lit. H. contractust, ő nga meglátja, hogy sincere agálunk ő ngával és ő nga becsületit oltalmazunk; mert valamint hogy fél esztendü előtt, esztendünek eltelése előtt missilis levél által tartozott volna ő nga bennünket admonealni, szintén tartozott volna ő nga fél esztendünek terminusa után, esztendünek eltelése meglévén executiót kívánni és nem előbb, kire nézve ha ok adásra ment volna az állapot, túlünk nem jó vége lehetne, mellyet mi eltávozni akarjuk, követni sem akarjuk azt, az mit ő nga udvarából sub dato 18. Decembris írnia ő nga fölül mertek: kgd, úgy mond, azért meg ne ejedjen jusstul, mert oly György az Szelepchény György, hogy ezekkel játszik etc. Ennek a levélnek törvény eleiben köllene úgy menni etc.

Ha az Isten bennünket éltet, azért a jó akaratért megigyekezőnk kgdnek szolgálni, és kgd gyermekinek is hálálni. Kívánván Isten sokáig szerencsésen tartsa és éltesse kgdet. Datum Viennae 9. Febr. 1678.

S. ac m. dnis vrae

soror et affinis servire semper paratmi

Comes Georgius Illeshazy, m. p.

G. G. F. Mária, m. p.

Külczm.: Spli ac mgco domino Joanni Majtheny de Kesseleőkeő, sac. caes. reg. mttis pers. praesen. reg. in judiciis locumtenenti et consiliario etc. domino fratri et affini nobis observandissimo.

(Illyésházy és Forgách czímeres pecsétekkel.)

1678. febr. 16.

Báró Balassa Ádám báró Majthény János personalisnak.

Mint kedves bátyám uramnak kgdnek ajánlom kötelességgel való szolgálatomat. Szerencsés hosszú élettel áldja meg Isten kgdet.

Örvendetesebb hirt kívántam volna kgdnek írnom. Addig perel Balassa Bálint velem, holmi okozásokat keresvén, melyek nemhogy ember fáradságát érdemlenék, sőt emberséges ember egy tapodást sem tenne érte, a mint hogy úgy mint tegnapra certificáltatván engem Korponára, oda kellett comparealnom, az hova nemcsak magamot, sőt az egész itt való tiszteket oda citáltatta méltóságos magyarországi locumtenens érsek uram ő nga méltóságos mandatumja mellett, az honnan visszajöven, a sok rossz pribékes ember híremet Szécsénbe bévívén, hogy Korponára mentem, az egész szécséni sereg híremre kijöven éjszakának idején, Isten engem mégis mintegy negyven lóval csodálatosképen megoltalmazott s megtartott, s az pogány kéztől ez egyszer megmentett, (jöllehet ugyan a mint bėjött a török Dacsolán nevő faluban, mert arra kell fel s alá men-nem, váltig keresett), azonban az böcsületes emberséges jó catholicus vitéz katona ember, ő felsége itt való hadnagyát, Keszi-tóczi Gáspárt elcsípék közülünk, fejét vévén szegénynek; ez lőn Balassa Bálint sok citatiójának az effectusa, kit ha tovább is mind el fog követni s kgd megengedi néki s oly cordély dolgokért bennünket fárasztani, rövid üdő alatt elfogyat ben-nünket, a kiről solemniter is protestálok kgd előtt mint magis-tratusom előtt, hogy én ezután soha többször az ő citatió-jára nem comparealok és életemet kockára nem vetem, vad-nak hódolt szolgabiráknak, a kik bátorságosan Kékkőben eljöhet-nek, s ha mi praetensiója lészen ellenem, ott pereljen velem in facie loci, mert manifeste periculo non teneor me exponere; kérem annakokáért kgdet, méltóztassék valami modalitást a dologban találni, vagy az, essünk egymáson egyszer által, vagy pedig zaboláztassék meg Bálint. Azonban pro celebrandis bre-vibus méltóságos esztergomi érsek uram ő nga evocatoriumja mellett Balassa Bálint és Móra Susánna instantiajára evocál-tattam pro die 27. Februarii cum subsequentibus, az kire a fizetés miatt, me ... .. még csak most érkezett Lévára, mivel nem compareálhatok, kgdet alázatosan kérem, ne engedjen meg-károsítani engem, mivel azon leszek az fizetés után, Isten egész-ségben megtartván, hogy én is Posonba compareáljak, akkor mi keresetek lészen ellenem, felelek. Ezek után Isten tartsa és éltesse kgdet kedves jó egészségben. Kékkő die 16. Februarii, 1678.

Kgd köteles szolgálja atyjafia

B. Balassa Ádám, s. k.

Külczim : Spli ac mgco dno Joanni Majtini de Kesselleőkeő, sacrae caes. regiaeque mattis personalis praesentiae in judiciis locumtenenti et consiliario etc. dno fratri observandissimo.

(Czímeres pecsét.)

16 . .

Gróf Balassa Bálint levele, valószínűleg M. János personalisnak szól.

Salutem etc.

Adamus adhuc excusatione asserit, se se in captivitate rebellium detentum extitisse, in quo veritatem offendit, ex quo certus nuncius per attactum Adamum litteris cum quibusdam expeditus contrarium allegaret, eundem nempe captivum rebellium nunquam fuisse, quin imo eosdem rebelles per dictum Adamum avide expectatos sponte ad se intromissos, ac in tribus considentes tabulis tantissimis cibis tractatos et exceptos fuisse, quibus tandem sese associando in castra profectus est. Expost abinde reversus, magna cum direptione res meas universas ibidem habitas et existentes distrahendo et damnose dispensando castra ipse comitatus est. Defacto cum simulatione redux tres currus rebus meis diversis onustos ad Vág-Besztercze direxit. denegaturus eosdem. prout id ex fienda superinde inquisitione clarius apparebit. Proinde rogo d. v. mgcam, laboret in eo, ne priori capitaneatus officio restituatur, quia expost compossessores incommodare non cessabit. Dominae quoque sponsae magno erit detrimento, prout portionem eiusdem dominae sponsae concernentem violentia mediante teneret et possideret etiam de facto.¹⁾ Verendum, ne in posterum arcem eandem ad petitionem rebellium tradat.

Frater ad serviendum partmus
comes Valentinus Balassa.

(Egykorú másolat.)

1678. okt. 9.

Gróf Illésházy György Chelko Miklós kaszavári tisztartónak.

Nicolao Chelko bonorum Kassensium provisorii 9-na Octobris 1678.

Esett értésünkre közöl egy hete immár, hogy kaszai Liptai János uramnak ő kglmének urunktól ő fölsigétül assignált és nem tudjuk quo jure minapiban Petróczi által elfoglalt kastélban és jószágban kgd tisztartósága és gond-

¹⁾ Talán Majthényi Évát, később Balassa Andrásné érti.

viselése alatt levő jobbágyság nemcsak ezen nemes vármegyét sértő tumultusokat, de ő fölsége ellen való nyilván rebelliót indítja, ő fölsége postáit kergeti és a ki nagyobb, azon jószág-
nak jövedelmiből magok között gyalogságot fogadja. Csodáljuk igazán ezen dolgot, hogy az ilyen excessusokat merte meg
kgld maga keze alatt levő parasztságnak engedni, fegyvert főispánja és ezen nemes vármegyében főkapitányi hírünk nélkül fogni, nemcsak fölszabadítani, de segíteni is, lévén vármegyénk nemese kgld, értvén is mind méltóságos gubernium-
nak atyai hivségnek megtartására commoveáló animatióját, mind pedig tisztünk és hivatásunk szerint viritim való, (mihe-
let újabb azaránt kgldmes urunk ő fölsége parancsolatja érkezik) insurrecciónnak currentalis indictionkat. Által látjuk kgld és rebelláló parasztságnak bizodalmit, de tartunk attul, minek
előtte az eljön, kgld jószága s feje és azon egész jószág is porrá s hamuvá tetődven, szenvedni fog, az mint is immár mellettünk liven urunk ő fölsége banderiumának egyik része,
más része oda Kaszához nem messze járván, többi pedig lassan erre felé nyomakodván közöl vagyunk hozzá. Minek okáért ha megirt, immár is imminealandó mind maga feje, mind az
egész jószág veszedelmét, pusztítását és égetését el akarja távoztatni kgld, ex autoritate officii nostri és vármegyénkbelieknek való atyai hajlandóságunkbul adott ezen admonitiókat, sőt
commissiionkat is meg ne vesse kgld, hanem kezéhez kerülven ez levelünk, kgld említett parasztságot semmi lött uttal föltött szándékjokban ne animalja, de absolute fegyvernek letételére nemcsak serio intse, de kényszerítse is kgld. Egyébaránt is ha tovább kgld, vagy azon parasztság persistal intentumában, mindenfelül kernyül fogattatván, a kin mi esik meg, magának és ne másnak tulajdonítsa. In reliquo etc.

Comes Georgius Illyésházy, m. p.

Kaszavár Trencsénvármegyében a kurucz hadvezér, báró Petróczi István ősi birtoka volt, természetes, hogy az elégedetlenség egyik fészke maradt. Ebbe a várba zárni tervezte volt Vitnyédy István a Wesselényi conspiratio idejében I-ső Lipótot, ha Schottwien-nél elfogják.

1678. nov. 26.

Jelentés.

Az elmúlt kedden feles helekrül gyűlt török Tapolczának Sümeghi püspök uram ő nga helséginek ütven, noha elsőben az lovása az törököknek semmit nem tehettek, hanem az gyalogja érkezvén, magok az kastélba futottak és az városát fölégették, de min ... .. kinek ... ..

... fel ... vissza m ... és az vásoni mezőbe az gyalogját megütvén az törököknek több 700 elveszett, az lovassát a Bakonyon futva szalasztván, abban is többet 800 elnyertek rabokat, jobbnál jobb lovakat ez mai napig is az Bakonságon fogják, elannyira, hogy az eleveni több 300-nál.

Jaurini die 26. Novembris 1678.

Horváth Gergely.

(Egykoru jelentés.)

1678. decz. 12.

Gróf Balassa Bálint báró Majthényi János personalisnak.

Spectabilis ac magce domine et frater mihi observandissime. Salutem servitiorumque meorum paratissimam commendationem.

Az ngod levelét nagy böcsülettel vettem, megszolgalom kgdnek, hogy szolgáló atyafiárul el nem feledkezik. Ádám most is mindazáltal menti magát, hogy kuruczok között rabságban volt, az ki nincsen ugy, bizonyos követit fölküldötte levelekkel, az ki contrariumot beszél, hogy semmi nincs abba, hogy rab lett volna, az mint ennek után az inquisitióból ki fog tetszeni, hogy avide várta az kuruczokat és sponite bocsátotta föl őket, az mint hogy az enyimből is vendéglette három táblára és elment velek táborba, azután ismét visszatérvén közikbe nagy direptióval, mindenemet ottan eltékozolván maga kísérte az táborra. Most simulate visszagyütt s Rovására (*így?*) három rakott szekeret igazétotta, az én partékámmal a kiket megrakott, hogy elröjthesse. Kérem ngdat, adlaboraljon azon, hogy ne restituáltassék kapitányságába, mert azután is incommodalni fog az compossessoroknak; menyemasszonynak is ő kglmének incommodatiójára leszen, az mint most is, az mely portio menyemasszonyt illet, hatalmasul birja azt is, és annyi-szor ennek utána is földja ellenségnek az várat, quoties kérik tüle. His splem ac magcam domnem vram diu foeliciter valere desidero. Datum Posonii die 12. Decembris, 1678.

Splis ac magcae donis vrae

frater ad serviend. paratmus

C. Valentinus Balassa, m. p.

P. S. Asszonyom anyámnak ő ngának és menyemasszonynak ajánlom sok szolgálatomat.

Külczim: Spli ac mgco dno Joanni Maytheny de Kesselőkő, s. caes. regiaeque mattis personalis praesentiae in judiciis locumtenenti et consiliario etc. dono fratri mihi observandissimo, Viennae.

NB. A menyé alatt a personálisnak leányát Évát értheti, ki ekkor már Balassa András felesége volt. Nagy Iván munkájá-

ban lévő leszármazási tábla szerint ezen András a levélírónak korántsem fia csak távoli rokona. Ezen Ádám ezredes és Kékkő kapitánya igen pörlekedő természetű volt.

1678. decz. 25.

Szelepchényi György érsek Majthényi János personalishoz.

Spectabilis ac magnifice domine amice observandissime.

Bizonyos s felettéb szükséges dolgaimnak kglmed eleiben való adása végett Maholányi János praefectusomat kglmedhez küldvén, kérem nevemmel mondandó szavainak teljes hitelt adván, kívánságának eleget tenni s az én részemre kérendő hitves recognitiómnak s arról való testimonialisnak kiadását admaturálni ne terheltelessék. In reliquo tartsa s éltesse Isten kedves jó egészségben sokáig szerencsésen kglmedet. Viennae 25. Decembris an. 1678.

Spectabilis ac magnificae dominationis vestrae

amicus addictissimus

archeppus Strig. m. p.

Külczim: Spli ac magco dno Joanni Majthényi pers. praesentiae regiae an judiciis locumtenenti etc. consiliario etc. dno amico observandissimo.

1679. jan. 27.

Passirschein 1679-ből.

Dass Fürweiser dises der Wohlgebohrne herr Johan Maitheny von Köselokő, Freyherr, königl. Gubernio-Rath und Personalis nebst seinen bedienten von hier nach Wien abreise; auch dise Stadt Pressburg (Gott Lob) von der leidigen Seuch der Pestilentz noch frey und unberührt seye. Bezeugt gegenwärtige mit des königlichen hungarischen Gubernii anvertrauten mittlern Insigel gefertigte Fede. Datum Pressburg den 27. Januarii, anno 1679.

A pecsét a kétfejű sast mutatja, mellén a magyar czímerrel, melyben szivpaizsképpen az osztrák czímer van; köröskörül a magyar korona tartományainak czimerei.

Az egész ut- vagy menedéklevél (Passirschein) nyomtatott, csak a személy s helynév s a kelet van írva. Alul e szavak állanak: »frey passirth durch Wolffsthal... .. Schloss allda den letzten Januar 1679« s egy kicsiny czímeres gyűrűpecsét.

Ez lehetett a personalis utolsó útja; Bécsből megtérvén Posonyba néhány nappal reá meghalt.

1679. febr. 3.

Hunyady László báró Majthényi János personalisnak.

Ngodnak mint bizodalmas uramnak fautoromnak ajánlom igaz kötelességgel való szolgálatomat. Az Ur Isten ez uj esztendőnek minden részeiben tegye boldog szerencséssé ngodat kedvesével együtt, igaz szivből kívánom.

Az ngod böcsületes levelét későbbben adta meg Malonyai János uram ő kglme, kit ma negyed napja vehettem csak kezemhez szolgálai kötelességgel s hogy jobban elhigye az ngd szegény embere Pits Bengo, azonnal küldtem kezéhez, mit parancsoljon ngod s megüzentem neki, ha mi madarakat sze ... e ... e ... meginditana ngod után, elébb adja tudtomra, hogy én is szerezhetvén az alkalmatossággal kedveskedhessem én is ngodnak. de minthogy semmit nem üzenvén, s ezen ... .. eli más órában küldé ide emberét, ki ngod után megyen. nem szerezhettem illy hirtelen semmi ollyas madarakot, hanem találtam történet szerint egy császármadarát s azt küldhettem ez alkalmatossággal, lészen azonnal gandom, hogy mennél hamarább többel kedveskedhessem ngodnak kötelességem szerint. Ajánlom magam az enyémeikkel együtt ngod uri gratiájában, kik ngodnak és velem együtt asszonyomnak ő ngának ajánljuk engedelmisséggel való szolgálatjokat. Kívánom, éltesse az Ur Isten szerencsés jó egészségben sokáig ngodat mindnyájunk szerencséjére. In Fölfalu 3. Februarii, 1679.

Ngodnak

köteles szolgája

Hunyady László s. k.

Saját kézzel: P. S. Malonyai János sógor uram instanciáját tovább is engedelmisséggel recommendalom ngodnak. Sigmondné aszszonyom kedvére élvén az világát minden órában készül az ngod szolgálatjára.

Külczim: Spectabili ac magnifico domino Joanni Maythény de Kesselőkeő, sacr. caes. reg.-que mattis prsentiae in judiciis locumtenenti et consiliario etc. dno affini et fautori mihi colendissimo, Posonii.

Hunyady László ekkor zálogban birta a Majthényiek egyik ősi birtokát Felfalut. A madarak alatt fenyves madarakat ért.

Néhány nappal a levél vétele után halt meg Majthényi János.

1679. febr. 7.

Szelepchény György esztergomi érsek báró Majtény János personalis özvegyének.

Hogy az Ur Isten jó egészséggel, a keseredés után boldogabb állapotokkal s vigasztalással áldja meg kgdet, szívből kívánjuk.

Tegnap posonyi kulcsárunk érkezvén hozzánk, jelentette kgd szerelmes urának, tekintetes Majthény János personalis uramnak ez árnek világból tegnapi regveli négy órakor való istenes kimulását, kit valóban nagy szívünk fájdalomával értettünk, mivel az mostani időre lett volna legnagyobb szükségünk ő kglmére. Mindazonáltal légyen úgy a mint Isten akarja, szabad lévén ő sz. fölsége velünk is. Kglđ azért mivel már föl nem támaszthatja ő kglmét, ne keseregjen s fogyassa magát, hanem inkább meghidegedett tetemét böcsessen (*így*) eltemettetvén, imádkozzon s imádkoztasson lelkiért, kit mi sem fogunk elmulatnunk. Azonban az ő felsége pecsétjét ezen meghitt emberünk, vagy kglđ maga bizonyos embere által küldje kezünkhöz, mert mi azt valamint hogy az personalisoknak az ő felsége nevével szoktuk adni s adtuk kgd Istenben elnyugodott szegény urának is, úgy resignálnunk is köll ő fölségének. Mi valamiben tudunk, mind kglđre nézve, mind peniglen szegény sógorunk personalis urunk tekinteteért is kglđhez jó akarattal és segítséggel lenni el nem mulatjuk. Éltesse Isten jó egészségben kgdet szerencsésen. In Orth die 7. Februarii, an. 1679.

Kglđk becsülettel való jó akarója

Szelepchény György, s. k.
esztergomi érsek.

Külczim: Nemzetes és nagyságos Pervan Éva asszonynak, néhai tekintetes és nagos keseleőkeői Majthény János uram meghagyott özvegyének ő kglmének Posonban.

1679. márcz. 3.

Szelepchény György érsek primás és kancellár elismervénye, hogy néhai nagyságos Majthényi János királyi személynök és tanácsos meghagyott özvegye Pervan Éva ő fölsége birói pecsétjét (sigillum judiciale) átszolgáltatta kezeihez.

1681. febr. 18.

Békási János obligatoriája.

Én Békási János nemzetes és ngos oroszári Pervan Éva, néhai tekintetes és ngos keseleőkeői Majthény János personalis uram hagyott özvegyének örökös jobbágya, vallom nagy erős hitemnek letitelével mindenek előtt az kiknek illik ezen levellem rendi szerint, hogy mivel említett asszonyom ő nga kegyelmes gratiájából mostani fogságból szabadultam ki, ennekutána mind halálom napig mind feleségemmel együtt mind ő ngát s mind szerelmes gyermekit mind igaz jámbor hív jobbághoz illik, akarminemő kötelességemben, hivatalomban szol-

gálni, szavát fogadni el nem mulatom, sőt az kit rendetlenül, igazságtalanul oroszvári jószágában asszonyomat ő ngát illendőt tudnám, igazán megmutatni és megmondani tartozom. Hogyha különbet cselekednik és az asszonyomat ő ngát elhagynám s elszöknék, más ur alá adnám magamat, adok teljes szabadságot ő ngának avagy az ő nga maradékinak és successorinak, hogy ő nga minden pörpatvar nélkül nemcsak személyemhez, hanem fejemhez is nyulhasson, velem akarhatja és tetszése szerint bánhasson és procedálhasson. Kiről adtam ezen obligáló levelemet saját kezemirásommal ezen alól nemes személyek subscriptiója s pecsétjek confirmatiója előtt. Actum in arce Berencs die 18. Februarii, 1681.

Békási János manu propria.

Coram me Petro Galgoci m. p. (p. h.)
castellano arcis Berencs.

Coram me Martino Klimaczok (p. h.)

1684. jul. 23.

Báró Majthényi Pál anyjának Pervan Évának.

Keteles szolgálatomat ajánlom ngdnak mint nékem kedves asszonyom anyámnak. Isten minden szerencsés jókkal mind maga háza népével áldja s iltesse egyetembe, kívánom.

Adatván ez jó alkalmatosságom nem akartam elmulatnom, hogy ngdat ez itt való hírekről ne tudósítsam. Istennek hála, az minemő török tábor szállott volt kít mírföldre Budához, azt megértvén miltóságos lotringiai herczeg, mindjárost azonnal izent palatinus urunknak, hogy bizonyos számu magyarságot rendelne ő felsége mellé, a mint rendelt is ő nga három ezer lovas magyart, azt az magyarságot az miltóságos herczeg maga nípíből is egy részit felemelvén rajtok ment, rajtok menvín nagy diadalmasan úgy megverte őket, hogy az huszonöt ezerből alig (minden sátorit és társzekereit hátra hagyván s öt ágyuját) tíz vagy tizenkítezer ment el közélek; ott is nagy hírt nevet kapott az magyar nemzet, adja Isten, tovább is ilyen jó szerencsít mindnyájunknak. Budát is remínyljük öt nap alatt megnyerni, mivel alsó kerit(ett) városát, a mint az előbbeni levelemben is irtam megnyertök, mezei nípít megvertönk, és így bizonyos lehet, hogy mienk lesz az Budavára. Én is erősen forgolódom az régi hazánkfile (*így*) keröl, csak Isten hamarább adná megnyernünk. Irtam volt ngodnak előbbeni levelemben is, hogy költségemből kifogytam, az sövegem mint kopott, nadrágom maholnap lábomról leszakad, ítélje meg minden ember oly messzi földre husz koszos forinttal udvarba egy urfit bocsátani, de hogy ... .. Isten níki remint ... .. hogy itt

is el nem hagy; de míg esziben jövek in ngodnak idő jártára. Köszöntse ngod az egész otthonvalókat, Korontaly uramat hasonló kípén. Ez levelemet parialtassa ngod és páriáját Majthény Ferencz uramnak köldje meg. Ezek után kívánom, hogy jó egítségben találjon ngodat. Adatott Buda alatt magyar táborból 23. Julii, 1684.

Ngodnak legkisebb fia

Majthény Pál, s. k.

Külczim: Tekintetes és ngos oroszvári Pervan Eva asszonynak, níhai tekintetes és ngos kesselőkeői Majthény János uram meghagyott özvegyinek, níkem szerelmes asszonyom anyámnak ő nagának.

(Czímeres gyűrűpecsét.)

Irhatott előbb is már ily sürgető levelet anyjához, mert fenmaradt anyjának egy levele, de dato Posonii 1. Julii 1684., (tehát nem válasz a fentebbre) a hol biztatja, hogy a megsürgett ruha készül; gombok, sinor, posztó készen van, de lehetetlen a küldése, a *németek miatt*, elvonnák az uton; jöjjön föl urabátyjával Majthényi Ferenczczel (tehát ez is a táborba volt), mindjárt elkészülne a ruha, ki se menne addig a házbul.

1685. máj. 8.

B. Majthényi János personalis hagyatékából.

Anno Domini 1685. die 8. Maji per generosam ac magnificam dominam Evam Pervan spectabilis ac magnifici condam domini Joannis Majthényi relictam viduam, sub juramento productae res:

Egy kupácska fődél nélkül.

Egy kánnácska födelestül circiter egy meszeles.

Egy régi forma pohárka.

Egy régi forma sótartó.

Négy ezüst kalán, kettő még vagyon hátra, kit in futuro termino elő fog adni ő nga.

Egy tolltokocska, a ki még szegény Imriskoé volt.

Tíz ezüst megaranyozott gomb s azon kívül négy kisebb.

Egy lóra való ezüstenes kantár szügyellőstül.

Egy ezüstenes régi forma kard szijastul.

Egy arany gyűrő, kiben amethystuskő vagyon.

Két gyűrő még hátra vagyon, kiket elő fog adni az asszony ő nga in sequenti termino.

Coram me magistro Michaelae Jeszenszky sacr. caes. reg. mattis dni pers. praesentiae regiae in judiciis locumtenente et consil. prothonot.

(Czímeres gyűrűpecsét.)

1686. júl. 28.

Thököly Imre levele Petneházy Dávid és Tunyoghly Sámuelhez.

Adjon Isten minden jót, kgtékk.

Már két vagy három emberem és Váradról szabadétott labancz rab által is, kit kezességen bocsátott volt az rabság, kerestettem kglmeteket és szívemnek nem kicsiny fájdalmára vagyon ennyi jó téteményért, kiváltképpen kgd Petneházy uram eddig föl nem ébredett s meg nem kerestetett, holott én hitemre valami ellenem való esett is az én rajtam történt szerencsétlenség alkalmatosságával, nem annyira kgtéknek, mint az halatlan esetnek tulajdonítom. Élek régi jó uratok és igaz barátok édes Petneházy uram, nem uratok, hanem apátok s társotok voltam sokszor, meg vannak Istennek hála az hadakozásra való alkalmatosságim is, most volna azért ideje, mint-hogy én majd mindennek elveszésével, házam népének elhagyásával is kglteknek az igaz ügy és vallásunk mellett adott hitemet megtartottam, kgltek nem kéntelenségből, de jó akaratból adott s tartozó liteteknek most feleljetek, az midőn a szükség is jobban kívánja és az olly cselekedetekkel engem is jobban kötelezhettek, hiszem nálom mind magam részéről a gratia s mind az török részéről való assecuratio, példa legyen kglteknek lévaiak, nyitraiak, szerediek, az kik eleitül fogvást való labanczok voltak, mégis miképpen állának ide, éljeteik édes barátim az jó alkalmatossággal és nemzetségték becstelenségéért s jó uratokért boszút állani is igyekeztek. Az erdélyi határhoz való közölésemet nem egyéb hozta, hanem hogy ide várom Petróczy, Kende Gábor, Gyulafty, Bánczy, Farkas, Fábián, Hatházy uraimékat s többöket és azokkal együtt az hova akarjátok, oda megyek, csak lehessen bizonyos hívségtekben. Istennek hála magamnak fizetésen nem feles hajdóim vannak, az török végházokbul is oda mennek, az hova parancsolom. Munkácsról 19. praesentis datált levele jött tegnap, az kiben írják, vannak legalább három ezren benn, és az levél iratása elütt egy hittel a németekre kicsapván, nagy szerencsével jártanak, az sánczból kivervén levágtak egynehány százat az németekben, az mint másoktól is kgltek megértheti. Jertek hamar és siessetek édes fiaim s kgltek mint annak-elütte ezután is kalauzi, más próbálásra menjünk hazánkban s ne féltsük s ne felejtsetek velem együtt az szegény munkácsi *kurucznét* is, én többi kgtéknek nem irtam, kgltek esmérheti az embereket, és írja izenje meg akaratját, tetszését, ezen emberemet meghiheti kgltek, ha pedig halasztja hívsigét és szavaival gondol, s Istenre én reám is nem bizza az jutalmazást, Isten vagyon még bennetek s engem ha most nem soha

bár azután jó akarótoknak, jó uratoknak ne esmerjetekek. Isten éltesse kglteket.

Deszne vára alatt, 28. Julii, 1686.

Kglteknek jó akarója

Thököly Imre, s. k.

Külczim : Nemzetes és vitézlő Petneházy Dávid és Tunyoghy Sámuel uraiméknak adassék.

(Egykorú másolat.)

1687. jul. 30.

Paulus Balassa de Gyarmath etc.

Habeo prae manibus generosae ac magnificae Evae Per-
van minora duo candelabra argentea inauratis striis inter-
mixta, unciarum circiter 40 hoc est quadraginta, in florenis
triginta quinque, quorum pars data 1680., pars autem 1685.
in Augusto. Item unam pelvim cum infusorio operis Auspur-
gici uti puto permixtam inauratione hinc inde in florenis rhe-
nensibus octaginta a die 30. Julii 1687., tempore redemptionis
si simul deponatur pecunia cum solito sex percentum interesse,
sitque pecunia in regno accepta, nec interveniente interim casu-
ali circa praedicta infortunio, omnino paratus ero restituere
praedictae dominae oppignoratrici.

Tyrn. die 30. Julii, 1687.

Idem qui supra.

1690. nov. 17.

Motesiczky Pál báró Majthényi Pálnak.

Ajánlom mint kedves öcsém uramnak kötelességgel való
szolgálatomat kgdnek. Isten szerencsés jókkal megáldja kgdet.

Nem kétlem, esett értésére kgdnek szegény Miklós fiamnak
az pogány török által Tiszántul való harczon eseti, melynek már
meghidegedett teteme egyebet nem kíván annak módja rende-
szerént való tisztességes eltakarétásánál és jóllehet, várván
kiszerezését óránként a fejének, míg ugyan bizonyos ideig nem
determinálhattam, mindazáltal időnek előtte mint bizodalmas
öcsém uramot akartam megtanálnom és kérnem kgdet, ne
neheztelje annyira való atyafiságát mutatni, extálván familiánk-
nak az egész privilegiumi és azokban specificált sok szép vise-
lései s cselekedetei üdvezölt királyok és édes hazánk mellett
régieinknek, hogy annyival is inkább pro decoro familiae
nostrae, nem csak genealogiánkat deducalhassam, de a mellett
több memorabilis actusokat is, kgdet iterato is bizodalmasan
kérem, ne neheztelje egy kis fáradsággal levelei között keresni,
talám akad, az mint nem kétlem is, az ollyakra, sőt mig ha

maga is bővebben mit excerpálhat az privilegiumokból. neheztelje kezemhez szolgáltatni, evvel kgd nemcsak magamot is kötelez szolgálatjára, de míg magának is szolgálhat, használhat, promovealván régi eleinknek héres neves viselésével jó hérét nevét familiánknak.

Extal ugyan én nálam is a genealogia nagyjából, de az csak simpliciter cum intermissione memorabilium. Vagyok oly reménységben, kgdnek atyafiságában ezen instantiám iránt meg nem fogyatkozom, melyet én is minden móddal, alkalmatossággal kgk megszolgálni el nem mulatom. Kévánván, éltesse Isten sokáig szerencsésen kgdet. Trenchin, die 17. Novembris, 1690.

Kgdnek

kötöles szolgálja atyjafia
Motesiczky Pál.

P. S. Tovább is mint kedves öcsém uramat kgdet kérem, fölkeresvén és rendbe hozván a mennyire lehet az kívánt genealogiánkat a memorabilis actusokkal együtt, ne neheztelje hova hamarább kezemhez juttatni, mivel a kiknek offeráltam a prédicatiókat, untalan kívánják, kezekhez adjam.

Külczim : Tekintetes és ngos kesselőkeői Majthény Pál uramnak, (salvo pleno titulo) jó akaró uramnak öcsémnek ő kglmének adassék. Posonban.

1691. j a n. 1.

Báró Majthényi Pál édes anyjának oroszvári Pervan Évának.

Ajánlom alázatos szolgálatomat ngodnak. Az uj esztendőnek minden részeit szerencsésen s boldogul hogy elérhesse ngod, szívből kívánom.

Ime, az lisztet elköldtettem ngdnak nyolczadfél zsákkal. két nyulat is, magam is azon leszek, hogy más héten vagy Vizkereszt-nap tájban megindulhassak együtt bátyám urammal. Azonban mit irt lígyen én nikem Sándor felől Balassa Pál uram, ime ngodnak megköldtettem az levelit; jól mondom én, hogy azokbul semmi jó nem líszen, mert az fazík is eleinten mivel felforr, míg egy daracserepe is tart, el nem hagyja az szagát, ugy az két ecsém is rosszszul szokván iffjantan, nehezen lesz valami jó belőlek. Egy mőrő árpát is köldöttem az apró baromfiaknak. Ezzel maradok ngodnak alázatos fia, Szabatisty 1. Januarii, 1691.

Kesselőkeői Maythény Pál.

Külczim : Tekintetes és ngos oroszvári Pervan Éva kedves asszonyom anyámnak ő ngának alázatosan íram.

1692. j u n. 20.

Majthényi László vicarius báró Majthényi Pálnak.

Mint bizodalmas öcsém uramnak kgdnek ajánlom szolgálatomat. Isten kívánta való jókkal áldja kgdet maga kedvesével egyetemben.

Kedves uram öcsém, kgd ha jövendőben akarja hasznomat venni és hogy kgdnek maga gyermekeinek szolgáljak, sub rosa és nagy titok alatt irom kgdnek: az minemő levél között volt egy levél, Istenben nyugodott boldog emlékezető bátyám uramtól értettem egyhányszor kgd édes atyjátul, hogy valaki familiankbúl lenne pápa (*így*), eo ipso ollyannak adatnék püspökség, ez levelet kgd fölkeresse és magánál tartsa s írja meg kgd, hogy kgd kezénél légyen, azonnal Kolonicz Isvany (*így*) nevű (mely posonyi házunknál lakott), mostanság Köpcsényben lakik maga házánál, ő kglme keziben adassa az levelet megírván ü kgnek, hogy maga is kglme hozza Pápára az levelet is magamnak keziben és nem másnak adja, valahol lesznek. Kedves öcsém uram, kgdnek porban pecsenyéje nem esik, úgy is az levelet kgd kezihez visszaadom, bizony meg nem bánja kgd, ha e tévő lesz kgd, assecurálom kgdet. Ezen levelemet megolvassván senkinek ne mutassa avagy e titkot megjelentsen, mert nagy kárban hozna kgd engem, hanem eligesse, és a tévő legyen, az mint irom. Caeterum az kgd atyafiuságában ajánlom magamat míg élek.

Kgdnek szolgáló bátyja

Fr. Maithény László, m. p.
pápai vicarius.

Jaurini 20. Junii, 1692.

Külczim: Spectabili ac magnifico domino domino Paulo Maitheny de Kesselőkeő et Berencs etc. domino domino fratri michi observandissimo, Szenczii cito, cito, cito, cito, cito, citissime.

Ezen Majthényi László 5-ödik unoka testvére volt a czimzettnek (Nagy Iván szerint), különben nem tudunk róla sokat.

1695. m á r c z. 15.

Majthényi Ferencz báró Majthényi Pálnak.

Mint kedves öcsém uramnak kgdnek kötölességemmel szolgállok. Isten szerencsés sok jókkal áldja meg kgdet.

Édes kedves öcsém uram, nagy bizodalmasan kérem kgdet, mutasson kgd annyi atyafiuságot én hozzám, és keresse föl kgd azon cambium felül való levelet, a midűn szegín ipam Maithény Sigmond uram az maga berencsi jószágban való részt, úgy mint jobbágyokat, földeket s ríteket és bizonyos

malmokban való maga részít az kgtek ide való kesseleőkeői portiójáért néhai Maithény György, Imre, Gáspár és János uraimmal ő nagokkal cambiálta vala; én níkem szegén öcsém Maithény Ferencz uram azon levelet itt Novákon házomnál lítiben mutatott, nyilván lészen menyem Maitheni Ferenczné aszonyomnál ő kglminél, ajánlván ő kglnek is böcsülettel való szolgálatomat, kétsígem nem lévén, hogy ő kglme az maga gyermekeit ne szeresse és azoknak jót ne kívánjon; azért én kgltekhez igaz atyafiságtúl viseltetvén nem ok nélkül kívánom, hogy kgtek azon levelet parialná és én níkem mennél ha a rább lehetne kezemhez küldené, akár mostani nemes várme gyénk gyűlésinek alkalmatosságával bajmóczi tisztartó uram kezihez bizonyos ember által assignáltatná kgtek, az meglévén kezinnél kglknek igen hasznos dologban lehetne szolgálnom és nemsokára ennihány százforintot fölvehetne kgtek; ha pedig szánszándékkal elmulatja kgtek, azután én reám ne vesse kgtek, mert bizony más ember hasznót fog hajtani magának az kgtek idevaló örökös jószágával, de ha én níkem pro lumine kezemnél lészen azon paria, alkalmasint megsegíthetném kgteket mellette. In reliquo bizonyos válaszát várván kgdtül s kívánván, hogy az ur Isten tartsa és íltesse kgdet kedves jó egítségben. Novák 15. Martii, 1695.

Kgnek igaz szolgáló bátyja

Majthény Ferencz.

P. S. Az atyámfia kgdnek és menyemasszonyomnak ő kgnek velem együtt ezör szolgálatját ajánlja.

Kívül: Francisci M. Iraa intuitu certi cambii pro portione bonor. Berencs., cum baronibus Emerico, Gaspere, Georgio et Joanne M. in bonis Kessőlkő sibi anaequata initi.

Melyik Ferencz volt? — ez idő szerint még bizonytalan.

1702. jun. 14.

Gróf Koháry István országbíró báró Majthény Pál Mosony vármegye alispánjához.

Salutem et servitiorum meorum commendationem.

Nem kétlem, vagyon kgldnek tudtára Hatvanhoz foglalt jószágok iránt az itt való neo-acquistica commissio azon elfoglalt jószágoknak földes urait s azok között engemet is ide cizáltatván, leveleimnek és igazságos jussomnak productiójára reá kellett lépnem; s mivel hogy néhai Báthori Miklós ország bírója includált levelinek originálisa reminlem hogy meg lígyen kgld kezínél, ahozvaló képest kérem mint jóakaró uramot kgdet, azt ne neheztelje levelei között felkeresni és hova hama-

rőbb tudtomra adni, mikor lehessen azon originalis levélért bizonyos emberemet kgdhez küldenem, assecurálván arról kgdet, mihent itten vidimaltatni fogom, azonnal cum gratiarum actione visszaküldöm kgdnek, s hozzám való jó akaratját igyekezem megszolgálni; sőt ha kgdnél Bodó, Bajonyi és Kenderessy familiakot illető divisionalis levelek, annyival inkább az divisionalisban specificalt jószágokrúl való donatiok és statutoriák tanáltatnának, arrul is ne nehezteljen engemet bizonyossá tenni, mert tudom azt, hogy néhai Ráskay Balázs jószágárul való acquisitionalis levelek Istenben elnyugodott Majthény János personalis uram ő kglménél voltanak; melyrül kgd informatióját s válaszáat elvárván, in reliquo magnificam dominationem vestram feliciter valere exopto. Viennae die 14. Junii, an. 1702.

Spectabilis ac magnificae dnis viae

servus paratissimus

C. Stephanus Koháry, m. p.

Külczim: Spectabili et magnifico domino Paulo Majthény de Kesseleőkeő, incltyti comitatus Mosoniensis ordinario vice-comiti (pleno cum titulo) domino mihi observandissimo Oroszvár.

(Czímeres gyűrűpecsét.)

1704. j a n. 1.

Gróf Eszterházy Antal báró Majthényi Pálnak.

Spectabili ac magnifico dno Paulo Maythény sacmae caes. regiae mattis neo-conducti regiminis militiae equestris ordinis capitaneo primario praesentibus intimatur.

Minthogy ezen uj hadak fogadásoknak alkalmatosságával kgd is az tekintetes regimentben kegyelmes urunk ő flge szolgálatját amplectalni nem terheltetett, hogy azért annyival is inkább mostani ő flsge szükségében hív szolgálatunknak contestatiójával az vitézlő rendeket hamarább öszvegyűjthes-sük, assignáltam kgdnek nemes Szala és Somogy vármegyéket, legelsőben is Görgey Mátyás kapitány urammal egyetértvén, s az ő kegyelme ordere és instructiójához magát alkalmaztatván, industriale megirt nemes Szala és Somogy vármegyékkel pactáljon kgtek, hogy a katonaság helyett az nemes vármegyék készpénzt az kgtek előállítására adjanak; holott pediglen ez nem effectualtathatnék, annak inhaerealjon kgd. ... .., hogy in pleno numero juxta impositionem factam az katonaságot minden tergiversatio és procrastinatio nélkül statuálják és elő-állítsák az menstrualis fizetésekkel együtt, nemkülönben tiszt uraimék számára is imponált 627 forint 2 den. erga quietantiam exigálván percipialja meg kgtek. De reliquo hogy maga kívánsági szerint való sok uj esztendő napokat kedves jó-

egességben elérhesse és el is mulathassa, szívből kívánom. Datum Papae die 1. Januarii, 1704.

S. c. r. mattis colonellus

Comes Anthonius Esterhazy, m. p.

Külczim: Spectabili ac magnifico domino Paulo Maytheny, sac. caes. reg.-que mattis neo-conducti regiminis ungaricae militiae equestri ordinis capitaneo primario, dno mihi observandissimo.

(Czimeres pecsét.)

1704. jan. 25.

Gróf Eszterházy Antal császári ezredes Pápa várában 1704-iki januarius 1-én salvus conductust állit ki saját aláírásával s czimeres pecsétjével megerősítve, tekintetes és nagyságos Majthényi Pál ur részére mint unius regiminis hungarorum et simul militiae comitatum commissarius capitaneus-nak, aki az említett katonaságot rendeltetési helyére (*hová? — nincs megmondva*) vezeti.

A hátlaapon e szavak állanak: Ebenfurth den 25. Januar 1704. vorbei passirt.

Egy másik német bizonyítványa is fenmaradt ugyanazon Majthényi Pálnak, mely így szól:

Dass der hoch und wohlgeborne Herr Paulus Josephus Maythiny cottus Szaladiensis capitaneus vermög Ordonanz mit bei sich gehabter Mannschaft alhier drei Tag das assignirte Quartir genossen und in allen zufriedentlich guetes Commando geführt, dass keinerseits ein Excess vorgegangen, attestire mit meiner Handschrift und Färtigung. Actum Kotingbrunn den 26. Martii 1704.

Joh ... .. Streim(burg?)
Pfleger alda.

(Czimeres gyűrűpecsét.)

1706. okt. 19.

Báró Majthényi Pál feleségének Pongrácz Évának.

Isten áldjon meg édes gyermekem apró csemetéiddel együtt kívánta sok jókkal.

Nem kétlem, vetted előbbeni leveleimet, kikben egy-más állapotokrul tudósítalak vala. Én míg élek Istennek jóvoltából szolgálatodra, de bizony gyakran is kornyadozok nem szokván az heveréshez. Most itten szedvén az szállóket valami kevés ílést köldhetnél, vaját, szalonát s valamely forintot is, ha bővelkedel költség dolgábul, meg ne felejtkezzél rólam, ha lehet bár csak Gaidacsi Szent-Györgyi bíró uram kezihez, ő kglme kezemhez szolgáltatná, jó barátom lévén. Egészségedre s apró gyerme-

keidre jó gondod legyen és istenfélő légy, el nem hagy az Uristen; atyafiakat, kikkel lehetsz, keszentsed. Ugy hallom, bátyád házából elmentél, akarom, megismerheted szeretetét és atyafiúságát. Sógor Lazait (?) keszentsed, hogy szállást adott házában, keszenem. Az Adamkót add seminariumban s tanuljon, mert ha kimegyek s rosszul fog tanulni, rosszul fog járni. Az Katuska csipkét kessen és szófogadó legyen, mert ha mit olyast hallok felőle, lesz korbácsnak dolga. Az Mariskát is taníttasd nyavalyást, ha másra nem, gazdálkodásra, csipkeketésre és paraszt varrásra, kis Polexinát és Evulkát helyettem csókold meg sok százszor. Az szoknyádat tarkát kiváltottam, elköldeném, csak volna alkalmatosságom. Ezzel Istennek oltalma alá ajánlván maradok holtomig, Posomban 19. Octobris, 1706.

Igazán szerető urad

Majthény Pál s. k.

P. S. Az midli idegyött meghalni; igen dagadoznak lábai, nemsokára elpatkol. Az mint feljebb írámban, el ne felejtkezzél rólam, tudod, itten senki semmit nem ad, ha magának nincsen, fát szerzettem télre valót, hét ölet polgármester uram adott, Paluska uram is ígért, szállásom is jó vagyon, csak volna mit ennem benne.

Külczim: Nemzetes ngos szent-miklósi és óvári Pongrácz Éva asszonynak, kedves házastársomnak adassék szeretettel Nagy-Szombatban.

(Sajátkezű.)

Báró Majthényi Pál, János personalisnak fia, mosonyi alispán, majd Eszterházy regementbeli őrnagy, később consiliarius stb. volt. Több M. Pál is élt ekkor s e miatt még a genealogiában némi kérdés megoldásra vár; úgy látszik, hogy ezen Pál egy ideig a Rákóczi mozgalmak végén Rákóczi híveihez tartozott.

1706 körül.

Pongrácz Éva férjének báró Majthényi Pálnak.

Az uristen áldja meg kdet.

Ides szívem, nem tudom mire vílni, ipen semmi hirt nem hallhatom kie(d)nek, il-i vagy hal kiet, talám annira való üressége vagyon kie(d)nek, ha maga restelli az írást, tehát legalább mással irasson kiet, minthogy legyen kiennek otton az kiet tisztiben megmaradása. Az Ádámot elküldtem, már nem tudja az utat haza, hogy valami hírit hallhassam kie(d)nek, az is oda csü kent, de bár akkor ment mikor hova küdém; az Istenirt gyűjjen kiet, bárcsak egy hître, az itt való kis ríszecs-kít adhassuk árendába, in tudom, hogy jó szívvel megadja nígyszáz forintot is, azírt gyűjjen kiet, hogy vigezhessek vele.

Az Ursten hozza kiedet szerencsésen közinkbe. Maradok kie(d)-nek igaz hitves társa

Pongrácz Éva.

Külczim: Az tekintetes és nagyságos kesselüküi Maitini Pál uramnak, níkem kedves uramnak adassík Oroszváratt.

(Czímeres pecsét, sajátkezű, nehezen faragott, bár egyenlő betűkkel.)

1706 körül.

Pongrácz Éva férjének báró Majthényi Pálnak.

Mint kedves édes drága kincsemnek ajánlom holtig engedelmes szolgálatomat kgdnek.

Vettem az kgd nékem írott biztató levelét, adja Isten, hogy igaz legyen az kgd szava. Az Kusitinka fogja maga részit Eszterházy Gáspárnak adni, ha valahogy szerit tehetné kgd ottan, talán az kgd fogadott atyja az czemdorfí pater uramnak volna, avagy így is ő kglme tudna oly helyet, ahol feltehetően kgd azon pinzt, hogy magunk válthatnánk, az is jó segítség volna édes szívem. Ín mind várom az terpentina olajat, ha az Isten elhozza kgdet, pilulát is hozzon kgd magával éretten, olyan vagyok, hogy ahol állok, ott hagyom az helyit is, már annyira elhatalmazott rajtam, hogy semmi erőm nincs; kérem kgdet, vagy egy forint ára lampretát hozzon kgd és kapolit, sós lemonát, friss czitromot, narancsot, riskását, darukását, borsot, sáfránt, szerecsendióvirágot, fahéjat, főt fiznek (*így*) speczit, fügit, maloza szülüt, tengeri szülüt, mandolát, czukrot és czukorkandlit, feírt és vereset. Az nagy iló Istenért az vin asszonynak az fizetésit hozza el kgd magával, az is már haza készül, hogy mán nem fog többször visszagyünni és így egészen kívánja az maga fizetésit. Az Vicza kéri kgdet, hogy czipelöst, strimflit vegyen kgd níki, a Katiczának is strimflit, czipelöst, mert meztláb van mind a kettő is, az piczin lyánkának kaftánkát, az czipelöst köszöni, strimfli is kívántatik hozzá. Azt a kít tehínkét köldje kgd ide, talán jobb gondjokat viseltetem, hogysem ott vagyon. Hozza Isten kgdet szerencsésen hozzánk friss egíssígben. Ezzel maradok kgdnek

igaz hűvestársa

Pongrácz Éva, s. k.

Külczim: Az tekintetes is nagyságos kesselüküi Majthény Pál uramnak, níkem kedves házastársomnak adassík Oroszvárara.

(Az egész sajátkezű.)

Sárospatak, 1711. ápr. 17.

De Lancken »sac. caes. regiaeque mattis generalis vigiliarum praefectus, colonellus et pronunc militiae in cottu Zempliniensi commendans generalis« ajánló levele Majthényi Pál részére, mely-

ben elmondván, hogy kesseleőkeői báró Majthényi Pál Lengyelországból Sáros-Patakra jöven, önszántából a császár ő felségének hűségére tért s ő előtte (t. i. a tábornok előtt) a hűségi esküt (juramentum homagiale) a szokott módon letette: kéri tehát a tábornok ő fge összes tábornokait és tisztjeit, a parancsnoksága alatta levőknek pedig erősen meghagyja, hogy említett bárót ezen túl nemcsak ő felsége hívének tartsák, hanem őt egyuttal minden bántástól megkíméljék.

(Czímeres pecsét alatt.)

Ebből kiviláglik, hogy báró Majthényi Pál, a hajdani mosonyi alispán, később 1704-ben az Eszterházy regimentben kapitány illetve őrnagy, utóbb kurucz kegyelmet nyert, később consiliarius lett.

17 ...

Báró Majthényi Pál, ő fölségéhez intézett folyamodványának fogalmazványából a következő történelmi adatok tűnnek ki:

Majores etenim mei uti Gregorius Majthény, qui arcem Kesselőkeő ob fidelia servitia sua a Sigismundo imperatore et rege Hungariae dono accepit, filius ejusdem Joannes quoque Maythény ob praeclara specimina sua bellica contra Solimanum gesta Petrovaradiensis praesidii officium generalis meruit obtinere, filius ejusdem Bartholomeus cum Joanne Pethő avunculo suo in imperio prima militiae suae rudimenta jaciens, dein in Hungaria contra turcas ulterius quoque bellans qua camerarius Ludovici 2-di regis Hungariae, qui penes regem et dominum suum amisso brachio captus, Bizantiumque delatus, tandem magno litro redemptus ad suos rediit; rex viso heroico actu ejus officio supremi capitaneatus Szegediensis donavit. Filius Ladislaus Majthény non minus degener a patre suo, primo Kiskomariensis, dein Papensis ac tandem per evocationem turcarum in duello fortis ac strenuus miles Georgius Thuri capitaneus Kanisiensis occumbens, ne tantum fortalicium in manus inimicorum deveniat, semet in oppositionem ponens tanti momenti fortalicium defendit ac conservavit, quo heroico actu viso Ladislai Maytheny Maximilianus 2-dus imperator eundem posuit pro capitaneo et supremo comite cottus Solien-sis ac protectore montanarum civitatum. Georgius Maytheny filius Ladislai tempore Bocskai propriis sumptibus conducto certo milite dum Cazanerus (?) Trenchinium fortiter oppugnasset, is cum Palffy forti duce suo Trenchinio auxilio adfuit ac memoratum obsessum praesidium liberavit et defendit. Cujus heroico merito augustissimus imperator Ferdinandus tertius praeponderans memoratum Georgium Maytheny e-

numero nobilium eximens in numerum baronum seu magnatum adnumeravit.

Filius ejusdem Franciscus Majthény frater uterinus et carnalis patris mei (Joannis personalis praesentiae reg. locumtenentis) aulae familiaris augustissimi condam piae recordationis Ferdinandi imperatoris dum bellum movisset gallus contra domum Lotharingam, tandem Ferdinandus imperator memoratum Franciscum Maythény qua colonellum cum regimine suo in imperium misit, qui et ibidem occubuit. Michael Maythény (Georgii fratris filius) is per multos annos inclytæ camerae hungaricae Posoniensis usque ad mortem officium praesidis administravit.

Joannes Majthény pater meus tempore funesti motus intestini senioris Francisci Rakoczi cum generale a Spork pro commissario bellico adjunctus, qui memoratum Franciscum Rakóczi ad fidelitatem reduxit ac fortalitia ejusdem Munkács (?) Ecsed cum tota superiore Hungaria manibus augustissimi imperatoris Leopoldi sanctae reminiscentiae subjugavit et dedit, quibus sic se habitis rebus augustissimus imperator uti clementissimus dominus per mortem et decessum Wolfgangi Eszterházi protunc personalis praesentiae regiae locumtenentis memorato patri meo Joanni Majthény officium illud contulit.

Alii ex Majthényanis aliis officiis in servitiis augustissimae domus Austriae desudantes semper in fidelitate perstiterunt. Ego vero penes excellentissimos condam generales primo quidem Leopoldum a Schlik ad Veterosolium, dein vero cum Sigberto ab Hajster ad Arpas ac etiam ad Tyrnaviam in conflictibus, Deo auspice ubique praesens intrepidus interfui, ea propter etc.

1713. a u g. 20.

- *Sigray János szepesi prépost, báró Majthényi Ádámnak szóló bizonyítványa.*

Sigray János tinnini választott püspök, szepesi prépost. Ő flge tanácsosa sat. bizonyítja, hogy ngos báró Majthényi Ádám egy éven át nála (qua aulae suae familiaris) tartózkodott, hogy Felső-Magyarországot megösmérje és bővebb ösmereket szerezzen, s most szüleikhez hazatér, egészséges és minden ragályos betegség gyanujától ment helyről (ezen szokott passus az akkor gyakorta uralkodott pestisre vonatkozik) indulván el, a prépost felszólít mindenkit, a ki ezen sorokat látja, ujtának folytatásban való segélynyújtásra.

Kelt a szepesi prépostságban 1713-iki augusztus hó 20-ikán.

(Sajátkezü aláírása és pecsétje alatt.)

Majthényi Ádám később prépost és cz. püspök volt.

1715. jun. 17.

Gróf Pálffy Miklós nádor, báró Majthényi Pálnak.

Spectabilis ac magce baro, amice nobis observandissime.
Salutem et officiorum nrorum commendationem.

Minthogy az kglđ öcscse Majthényi Mátyás uram ő kglme az több atyafiak nevivel is hozzánk recurrálván panaszképen repraesentalta, hogy kglđ ugmint üdösbik atyafi és per consequens leveleknek conservátora ő kglmével, ugy az több atyafiakkal is se az leveleket közleni, se pediglen in genuinis paribus kiadni nem akarja és az mint illik nem conserválja kglđ, attúl tartván, ne talántán azáltal mind magának s mind pediglen az több atyafiaknak is károk következik, kívánván azért emlétett kglđ öcscse Maythényi Mátyás uram ő kglme, ugy az több atyafiak is eo in passu magok jussának prospicialni, alázatosan instálván előttünk, méltóztatnánk kglđnek intimálnunk, hogy azon ő kglmeket is illető leveleket mindenképpen communicálni, vagy is in genuinis paribus kiadni ne terheltetnék kglđ. Méltó tekintetben vévén azért emlétett Maythényi Mátyás uram ő kglme, ugy az több atyafiak nevivel is előttünk tött alázatos instantiájokat kglđnek ez levelünk által palatinusi authoritásunk szerint serio committalnunk és intimálnunk akarnánk, hogy azon ő kglmeket is illető leveleket és minden némő levílbéli instrumentomokat is voltaképpen communicálni avagy is in paribus kiadni el ne mulassa kglđ, ezt hozván mind az közönséges igazság és országunk törvénye is magával. Kivánom, in reliquo Isten tartsa és éltesse kglđet jó egészségben sokáig szerencsésen. Datum Posonii die 17. Junii, an. 1715.

Splis ac Magcae Dnaonis Vrae

amicus ad serviendum paratus

Comes Nicolaus Pálffy, m. p.

Külczim: Spectabili ac magnifico domino Paulo Maythényi I. baroni de Kesseleőkeő etc. amico nobis observandissimo, Bucsány.

(Czímeres pecséttel az aranygyapjuval.)

1718. okt. 14.

Majthény János a királyi ügyek igazgatója, báró Majthény Pálnak.

Kedves uram bátyámnak, ajánlom igaz kötelességgel való szolgálatomat kglđk.

Hosszas ideig tartó staer commissiorul recenter térhetvén Posonban, jólehet irtam volt kglđk azon staer commissiobúl, hogy Majlát urammal való causát csak folytatni igyekezzék,

és pro casu redivisus mei, ha pinzre lesz szükség, az én parolámra vett volna kgd pro depositione summae dno Majlát competente (*így*), de nem tudhatom semmi úttal, miépen subsistált lígyen azon causa. Mivel pedig bizonytalan vagyok, meddig líszen itten Posomban késésem, mert mind tartok attúl, hogy vissza kölletik mennem Horváthországban, ottan inchoalandó és styriacusok között még continualandó commissiora, vagy ha oda nem is, tehát Austria béltre de necesse köll mennem: ezekre nézve kötelelesen kérem kgldet, azon causának, vagy más familiánkat illető dolgoknak mivoltáról engemet tudósítani s informálni ne terheltessék. In reliquo pedig magamat atyafiúi szeretetiben s jóakaratójában ajánlván maradok Posomban 14. Octobris, 1718.

Kgldk

kötelelesen szolgáló öcsce
Majthény János, s. k.

Külczim: Spectabili ac magnifico dno Paulo Majthény de Kesselőkeő, s. c. r. mattis consiliario etc. dno fratri mihi colendmo, Bucsán.

Ezen Majthényi János Gábornak, az ugynevezett incestuosusnak fia causarum regalium director volt.

A Majláthtal való causa vonatkozott volt a zavari birtokra. Zavart a Majthényi család Sigmond királytól kapta volt és a XVIII-ik században átment a Majláth család birtokába, részben másokéba.

1724. máj. 30.

Hunyady László báró Majthényi Pálnak.

Nagy jó akaró uramnak ngodnak ajánlom kötöles szolgálomat,

Van négy esztendeje legalább annak, hogy az idevaló örekes portiojára ngd bizonyos auctiot vévén, akkoriban ngd ajánlotta magát a fele portiojának kiváltására és kezemhez való adására, eddig is azonban extra dominium lévén injuriatusnak tartom magamot, hogy ín adtam meg az árát és más ember hasznát veszen az jószágnak. Ngdot azért kérem kötölesen, méltóztassék kiváltásra való cessionalissát ezen alkalmatossággal transmittálni.

E mellett minthogy értettem, hogy bizonyos jobbágyokat birja Ngd Karkóczon, ha nem volna azokra szüksége Ngdnak. nagy kötölességgel venném Ngd uri affectióját, ha azokat méltóztatnék kezemben bocsátani, sőt ha másutt is a tájan Ngd méltóztatnék módot mutatni jobbágyoknak megszerzésére, meg igyekezném nagy hálaadással megszolgálnom (*így*) Ngd favorát; hogy pediglen ez iránt merészlettem bússétani Ngdat, kötöles

bocsánatot várok. Ezek után kívánom, éltesse Isten szerencsésen sokáig Ngdot, maradtam

Ngdnak kötüles igaz szolgája

Fölfalu 30. Maji, 1724.

Hunyadi László, s. k.

Külczim: Spectabili ac magnifico dno baroni Paulo Maytheny de Kesselőkő (tit. pleno cum honore) etc., dno mihi colendissimo Bucsán.

(Fekete czímeres pecsét, mely még a régi czimert (nem hollósat) ábrázolja.)

1728. m á r c z. 1.

III-ik Károly királyi meghívója.

III. Károly, báró Majthényi Pált az 1728-iki május hó 17-én megnyitandó országgyűlésre hívja Posonyba, Bécsben 1728-ban márczius 1-én kelt levelével.

(Károly császár sajátkezű aláírása alatt, ellenjegyezve Adamus Acsády eppus Veszprimiensis és Josephus Koller által. Császári és királyi pecsét alatt, melynek közepét a magyar czímer képezi.)

(A báró Majthényi Pálnak címzett meghívó Bucsánra van címezve.)

MIKSA ÉS RUDOLF KIRÁLYOK ÉS ERNŐ
FŐHERCZEG LEVELEI MAJTHÉNYI LÁSZLÓHOZ.

1566. o k t. 13.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus divina favente clementia electus romanorum imperator semper augustus.

Egregie fidelis nobis dilecte. Quod huc misisti transfugas, qui de conatibus thurcicis nos informarent, approbavimus clementerque mandamus, si post hac aliunde quid intelliges, quod nos scire necesse est, eodem studio ad nos perscribere velis.

Quod quadraginta equites iam habes in ordine, itidem laudamus et hisce nostris tibi facultatem dedimus pro uberiori castelli Comar custodia etiam quadraginta pedites hungaros conducendi, quibus mox, ubi informati fuerimus eos esse in ordine, unius mensis stipendium deputabimus.

Ad subditos huius castelli Comar quod attinet, novisse velis in eas regni partes brevi venturos commissarios nostros, qui quid eis permittendum sit, nec ne, deliberabunt, quod tibi respondere volumus, qui in praemissis omnimodam nostri voluntatem facies. Datum in castris nostris ad Jaurinum positis, die decima tertia mensis Octobris. anno sexagesimo sexto, regnorum

nostrorum romani et Hungarici quarto, Bohemici vero decimo octavo.

Maximilianus. m. p.

Ad mandatum dni
imperatoris proprium
Tieringer (?)

Külczim: Egregio Ladislao Maytyny capitaneo nostro in Comar, fidei nobis dilecto.

(Császári pecsét.)

Ez akkor iratott, midőn a nagy sereg tétlen vesztegelt volt Győr körül, a helyett, hogy Szigetvárt felmentette volna.

1567. jul. 14,

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiaeque rex.

Egregie fidelis nobis dilecte. Committimus tibi denuo clementer et firmiter, ut inducias, quas cum moderno imperatore turcico nunc inivimus, modo usque ad ulteriorem superinde commissionem nostram inviolabiliter et bona fide observes ac per tibi subjectos milites fidelesque nostros observari facias, nec easdem palam vel occulte violes ipse, et per alios violari ullo modo permittas, quinimo summo studio caveas, ne tu, vel quispiam tuorum novis motibus causam et occasionem prae-buisse, sed potius in alios huius scilicet edicti nostri temerarios transgressores pro demerito animadvertisse reperiaris. in quantum gravissimam indignationem nostram et irremissibilem poenam evitare voles.

Milites autem nostros nihilominus pro nostrae ditionis tibi subjectos et vicinos securiori permansione in eorum officio et statione, non secus quam si nullae indiciae essent, die noctuque excubantes atque in omnem fortunae casum promptos semper retineas, ditionem nostram ita defendas, ne hostibus nostris vi aut dolo eam invadendi seu desolandi occasio prae-beatur. Posteaque autem cumprimis liberi haidones non curantes publicas inducias, indesinenter excursions ac praedationes exercere et ita tranquillitatem pacemque publicam turbare, gravioribusque motibus causam praebere soleant, edicimus tibi, ne durantibus hisce cum imperatore turcarum induciis ullos eiusmodi liberos haidones intertenere vel eis consuetam grassandi facultatem ullo modo permittere praesumas. In eo seriae voluntati nostrae satis factururus. Datum Posonii,

die decima quarta Julii, anno Domini 1567., regnorum nostrorum romani quinto, Hungariae quarto, Bohemiae decimo nono.
Maximilianus, m. p.

Ad mandatum dni
imperatoris proprium

. . iering, m. p.

Külczim: Egregio fideli nobis dilecto Ladislao Maithieny, nostro in Komar capitaneo, Presspurg.

1567. okt. 23.

Miksa király Majthényi Lászlóhoz.

Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. rex etc.

Egregie fidelis nobis dilecte. Litteras tuas quarta die praesentis mensis Octobris Comaro (*így*) emanatas accepimus, earumque contenta intellegimus; proinde scias nos gravamina illa in tuis nobis proposita fideli nostro magnifico Francisco Tahy ad longum litteris retulisse, ipsique firmiter iniunxisse, quo serio in hoc incumbat, ut eos, quos fortasse sibi subiecti milites vi coeperunt et in captivitatem abduxerunt, liberos ad sua dimitti, nec non bona et res miseris et afflictis colonis violenter ademptas citra dilationem reddi faciat, quatenus noluerit illa damna e suis et militum stipendiis defalcari et recompensari, plane existimantes fore, ut si Franciscus Therek novus capitaneus in agrum Kanisiensem introductus fuerit, eiusmodi depredationes, rapinae penitus retardentur, ipsique milites meliori disciplina regantur, et si quando id genus violentiarum praesumpserint, gravius puniantur. Id quod ita clementer tibi respondendum censuimus. Datum Viennae, die vigesima tertia mensis Octobris, anno Dni 1567., regnorum nostrorum romani et Hungariae quinto, Bohemiae autem decimo nono.

Maximilianus, m. p.

Ad mandatum dni el.
imperatoris proprium
Tiaringer (?)

Külczim: Egregio fideli nobis dilecto Ladislao Maythiny, nostro in Komar capitaneo, Komar.

(Nagy császári pecsét alatt.)

1568. j u l. 3.

Miksa király Majthényi Lászlónak szóló rendelete.

Miksa király Majthényi Lászlónak, kapitányjának tudtúl adja, hogy nagyságos ... .. (az egész név hiányzik) a Dunántuli részek főkapitánya előterjeszti, hogy (vagy három-négy szó hiányzik) nemzetes Choknay Balás somogyvármegyei birtokainak administatora török fogságba esett légyen, nemzetes palynai Magyar Bálint pedig nem tudni mi okból indítatva a fönt említett összes birtokait Fonód várához elfoglalta és azokat a tulajdonos fölötte nagy kárára elfoglalva tartja. Ennélfogva a királyhoz segítségért folyamodik, addig míg ezen tisztségre alkalmas embert talál. Mire nézve a király Majthényinek meghagyja, hogy a panaszló feljebb említett birtokait Magyar Bálinttól mint erőszakos elfoglalótól minden alkalmas móddal (opportuna remedia) vissza vegye, s a tulajdonost s embereit azon birtokokban Magyar Bálint s bármely más erőszakos támadó ellen védje meg. Kelt Bécsben július hó 3-ikán 1568.

Maximilianus m p.

Joan. Listhius,
eppus m. p. Wesprimiensis.

(Megrongált állapotban csász. kicsiny pecsét alatt.)

1568. n o v. 9.

Miksa király kiadványa Majthényi László részére.

Miksa király Majthényi Lászlónak mint Kis-Komárom kapitányának, azon vár összes, minden néven nevezendő javadalmait egy esztendőre egyezerkétszáz rénusi forintért átengedi. Keltezve Bécsben, november 9-ikén 1568.

(Sajátkezü aláírás és császári pecsét alatt, a szöveg német.)

1569. m á r c z. 16.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus etc.

Egregie fidelis nobis dilecte Quae nobis de quarta huius mensis humiliter scripsisti, benigne intelleximus. Et primo ubi aedificationem et munitionem castelli istius nostri Komar urges et certam aliquam pecuniam eo deputari petis: propediem rediturus est Kanisam consiliarius noster et supremus armamentariorum magister Franciscus a Popendorf, qui situm eius loci adhuc perspiciet, et quae illuc necessaria erunt et calcem, asseres, clavos, pecunias et alia eo mandato nostro ordinabit. Similiter etiam eidem iniungetur, ut etiam quibus

pixidibus seu bombardis locus ille indigebit videat. et quae opus erunt, eo subministrari curet, cuius adventum sic praestolaberis. De solutione ulteriori quod petis, brevi etiam altera subsequetur, quam ... .. ter expectare, tuosque milites ad eam moram leviter ... .. m hortari te volumus, benigne autem nobis pollice ... .. illud quo nobis literis tuis reversalibus teneris fide ... .. tra praestitutum, ut milites tantominus conqueren(di?) ... .. n habeant. Quod thurcae tantum numerum hominum ... .. duxisse per te perhibentur, id nobis hactenus fuit incognitum ... .. inde cum passa Budensi expos-
tulabimus, nam vero quinquaginta equites e Kanisiensi praesidio demi tibi-que attribui debeant, ad ... requitandos fines et a plagiariis defendendos subditos nostros ... .. nondum apud nos deliberatum est. Missionem ab isto capitaneatu quod petis, multaque eius incommoda recitas, benigne confidimus te, si aedificatio munitionum et pixidum administratio, certa-que et ordinaria stipendii solutio fiat, sicuti supra polliciti sumus, contentumqu(oque?) futurum, et diutius eo in servitio nostro permansurum. Veniam ad duos menses uti rogasti ... .. concedere non possumus, donec altera stipendii solu ... .. affuturam diximus deferatur, et tum iterum m ... .. porro tam longinque ab hac provincia discessuri non p ... .. possis ea, quae alicuius sunt momenti, et quae proprie ad ... .. randa pertinent, ad nos perscribere. In coeteris ad manum habes capitaneum nostrum Kanisiensem Georgium Thuri. ad quem recurrere in subita necessitate possis. Quod reliquum est, ages et facies ea omnia, quae tibi in instructione tua commissa et iniuncta sunt, et prout tua te fidelitas studiumque et amor patriae docent. Haecque in praesentiarum tibi benigne respondenda d ... .. executuro in praemissis clementem voluntatem nostram ... .. die 16. Martii, anno Dni 1569., regnor.
nror. ... .. Hungariae 6., Bohemiae 21.

Maximilianus, m. p.

Ad mandatum electi
imperatoris proprium
. ieringer (?)

?

Külczim: Egregio fidei nobis dilecto Ladislao Maithieny, nostro in Komar capitaneo.

1569. márcz. 21.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus etc.

Egregie fidelis nobis dilecte. Committimus tibi clementer,

ut in partibus capitaneatui tuo subiectis et aliis, quibus commode fieri poterit statim certo cognoscas, et nos specificè edoceas, quae oppida et possessiones antehac sub nostra tantummodo fidelitate et potestate existentes tempore modernarum induciarum, quas nunc cum imperatore turcarum inivimus, per milites ipsius imperatoris thurcici noviter tributariae factae sunt, et ut tributariae fiant adhuc sollicitantur coganturque. Si praeterea rescire posses, quot personae eam ob rem ex singulis possessionibus et quo tempore captae aut occisae sunt, nobis plane perscribas. Clementi nostrae voluntati satisfacias. Datum Viennae die 21. mensis Martii, an. Dni 1569., regnor. nostr. romani septimo, hungarici sexto, Bohemiae vigesimo primo.

Maximilianus, m. p.

Ad mandatum el.
imperatoris proprium

W . . . . ?

. ieringer, m. p.

Külczim: Egregio fidei nobis dilecto Ladislao Maithieny. nostro in Komar capitaneo, Komar.

(Császári pecsét.)

1569. m á j. 4.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus etc.

Egregii fideles nobis dilecti ... .. edivimus in medium vestri exhibitores praesentium fideles nostros Carolum Haidn lustrationum (?) magistrum et Theobaldum germanum heroldum de stipendiis vestris nonnulla nostro nomine vobiscum acturos, quae ex ipsis copiosius coram intelligetis, vobis clementer mandantes, ut verbis eorum hac in parte fidem habeatis, et ad omnia ipsorum postulata vos obsequentes exhibeatis, quod vos facturos confidimus, omnimodam in eo nostri voluntatem exequuturi. Datum Viennae die quarto Maji, an. Dni 1569., regnor. nror. romani septimo, Hungariae sexto, Bohemiae autem vigesimo primo.

Maximilianus m. p.

Ad mandatum el.
imperatoris proprium

?

. ieringer, m. p.

Külczim: Egregiis fidelibus nobis dilectis Ladislao Maithieny capitaneo, et universis militibus nostris in Komar pro praesidio constitutis.

(Császári pecsét.)

1571. máj. 24.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator, semper augustus.

Egregie fidelis nobis dilecte. Quoniam turcae de pago Almoseth, quo his proxime praeteritis diebus trans palludem Kanisiensem praedatum venerunt, salvi et incolumes redierunt, verendum est, ne hac occasione in illam ditionis nostrae partem posthac praviora moliantur; proinde considerare et dispicere velis, num ille transitus aliquo modo recludi, imperiusque reddi possit; fertur praeterea, quod turcae erecturi essent castellum in Zakan, quod quam periculosum foret iis partibus nostris ac serenissimi principis fratris nostri charissimi Caroli archiducis Austriae, nemo non ignorat, et propterea id eis minime concedendum erit. Sed miramur, quod super hac abs te nihil literarum acceperimus, cui firmiter mandamus, ut post hoc de rebus isthic emergentibus sepius nos informes, praesertim vero num ex parte Zakan quid turcae in animo habeant, tibi exploratum ut sit cures, et eos in hoc illorum proposito impediās quantum poteris, qui eo modo omnimodam nostri voluntatem facies. Datum in arce nostra regia Pragensi die vigesima quarta mensis Maji, anno Domini 1571., regnorum nostrorum romani nono, hungarici octavo, bohemici vero vigesimo tertio.

Maximilianus, m. p.

Ad mandatum el.
imperatoris proprium,
. ieringer, m. p.

Wilhelm von? m. p.

Külezim: Egregio fideli nobis dilecto Ladislao Maythieni, nostro in Komar capitaneo, Kanisa.

Cito, cito, cito, cito, cito.

(Császári pecsét.)

Ez nyomban a vitéz Thury György kanisai kapitány halála után iratott, a midőn Majthényi László a közeli Komárvárból oda sietett a meghalt kapitányt ideiglenesen helyettesíteni, a helyettesítés csak két hónapig tartott. Julius 24-én már Bánffy Bálint kanisai kapitány. — M. László ekkor már kérte volt Komár helyett a pápai kapitányságot; a helyettesítés alatt Julius 1-ig néhai Thury György stipendiumának felét kapta, augusztus 10-én pedig kineveztetett Pápára kapitánynak.

1571. máj. 31.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus etc.

Egregie fidelis nobis dilecte. Quae nobis die vigesima secunda huius mensis de turcarum munitione in Segesd, de begorum etiam turcicorum permutatione scripsisti, clementer intelleximus, et quoniam enunciatis earum rerum, quas spectabili ac magnifico consiliario et cubiculario nostro comiti Ekio a Salmis indicasse te significas, per eundem fortassis remorata aliquanto tardius ad nos pervenit, clementer tibi iniungimus, ut super consiliis et machinationibus hostium, si forte aliquid aliud tentare niterentur, diligentem habeas advertentiam, et si quid maioris momenti advenerit, id non tam comiti Echio quam nobis ipsis quam celerrime per postam significes.

Quod hactenus in Canisa mansisti, bonamque ibidem operam navasti, gratum habemus, teque hortamur, ut ulterius etiam eadem vigilantia ibidem perseveres, donec de certo et ordinario capitaneo illuc statuendo, quod quidem brevissime fiet, per nos decernatur.

De inopia militum Canisiensium antehac etiam informati sumus, ideoque camera nostra aulica mandatum accepit, ut solutionem illam ordinariam, quantum fieri poterit, maturent.

Super capitaneatu Papensi, quem tibi conferri petis, quoniam nemini adhuc concessus est, cum Viennam redierimus, quod Deo dante brevi fiet, clementer statuemus.

Mercatorem Canisiensem, qui prohibita arma illuc advexit mandamus, ut comprehendi et examinari facias, unde ea arma acceperit, quis ei dederit, an etiam prius talia deduxerit, cui nunc perferre aut vendere voluerit, cum aliis huiusmodi circumstantiis, et de hoc, quantus etiam sit armorum numerus, quodve genus, nos statim edoceas, sic clementi nostrae satisfactorius voluntati.

Datum in arce nostra regia Pragensi die ultima mensis Maji an. Dni 1571., regnor. n. romani nono, hungarici octavo, Bohemiae vero vigesimo tertio.

Maximilianus, m. p.

Ad mandatum el.
imperatoris proprium

Wilhelm von Hoff . . . (?) m. p.

Reisach (?). m. p.

P. S. Expeditis his litteris, supervenerunt alterae tuae, decima Junii abs te missae, quae cum idem fere quod superiores contineant, ad ea tamen, quae illic omissae sunt, responsum subnecti hoc iussimus. Supremo nostro victualium

commissario et consiliario Hieronimo Behh (Bekh?) iniunctum est, ut necessaria annona pro laboribus et militibus illius loci provideat, sicuti quidem intelligimus, illum bonam nunc praeparationem ei destinasse, ut messis tanto melius expectari possit.

Gladios punctorios et reliqua arma apud mercatorem illum Canisiensem inventa asservatis interim, donec Viennam pervenerimus, et ulterius responsum dederimus.

Si in administratione istius capitaneatus Canisiensis aliquid plus expenderis, id tibi aliunde resarcire gratiose recordabimus. Etenim ut in frumento et vino auxilium aliquod ex officio nostro victualium tibi detur, id ne rationes dicti officii aliquo modo conturbet, nunc benigne suspendimus, praesertim cum intelligamus sufficientes annonae pro tolerabili pretio alias isthic haberi et comparari posse.

Ad duo millia et quadraginta florenos tibi uti scribis tempore solutionis praeteritae detractos quod attinet, tibi ex camera nostra aulica respondebimus.

Ut auxilio comitatus Zaladiensis fossam in Keresztur obmunias, perplacet, benigne mandantes, ut opus id sic in effectum deducas et reliqua omnia, quae ad tuendam et conservandam ditionem nostram pertinebant, solita hactenus diligentia administres, in quo clementem nostram adimplebis voluntatem. Datum ut in litteris.

. ieringer, m. p.

Külczim: Egregio fideli nobis dilecto Ladislao Maithieny, nostro in Komar capitaneo, Kanisa.

Cito, cito, cito, cito, cito.

(Császári pecsét.)

1571. jun. 12.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus.

Egregie fidelis nobis dilecte. Armamentariorum et aedificiorum nostrorum praefectus egregius Franciscus a Popen-dorff viam illam occludi iussit, qua turcae transierunt paludem Kanisiensem, quando nuper versus Inferiorem Lindvam praedatum venerant. Hoc factum ipsius nos quoque approbantes, tibi edictum esse volumus, ne eam posthac per viam (?) reddere sinas, imo in turri ei loco contigua pedites aliquot excubare facias, ut sic omnis subditis nostris in ea ditionis nostrae parte commorantibus nocendi occasio turcis praeci-piatur omnimodam in eo nostri voluntatem exequaturus.

Datum in arce nostra regia Pragensi die 12. mensis Junii, an. Dni 1571., regnorum nostrorum romani nono, hungarici octavo, bohemici vero vigesimo tertio.

Maximilianus, m. p.

Ad mandatum el.
imperatoris proprium

Wilhelm von S.ptsich (?), m. p.

. ieringer, m. p.

Külezim: Egregio fidei nobis dilecto Ladislao Maythiny, nostro in Komar capitaneo, Canischa.

(Császári pecsét.)

1571. jun. 19.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus.

Egregie fidelis nobis dilecte. Accepimus et clementer intelleximus litteras tuas, quas de quarta huius ad ... ..
...ime misisti. Id autem perlibenter ex iis cognovimus, quod turcae sic impune non abierint, qui praedatum in nostram ditionem venerunt, uti quidem antea nobis relatum fuit. Cum itaque sic res gesta sit, quam admodum tu his litteris indicasti, opera tua hic strenue navata gratanter a nobis accipitur et probatur.

Quod turcae castellum Zakan aedificare nituntur, id certe nullo modo esset nobis admittendum aut tolerandum. Ideoque comiti Ekio a Salmis iniunximus, ut diligenter ad eorum proposita et incepta animadvertat et si quid tale compererit ab iis strui ... .. viribus contraeat, et quantum fieri potest prohibeat ... .. ruimus etiam comitatibus vicinis, ut instructi sint et ar ... .. uo cum vocati fuerint ad auxilium ferendum praesto ... .. sint. ... .. bet in mandatis consiliarius noster, et supremus in ... .. regni Slavoniae locumtenens noster Vitus ab Halleggh ... .. diligentem explorandi et indagandi huiusce turcarum propositi instituunt rationem, et si res postulet, quantum omnino potest, ad prohibendam illam aedificationem adducat auxilium.

Hortati etiam sumus serenissimum fratrem ac principem nostrum Carolum archiducem Austriae, ut insurrectionem provincialium Styriae paratam esse faciat, quo ii necessitate postulante subito quoque ad hostium illam machinationem impediendam adduci queant. Itaque tu accuratissimam super hac re expiscanda penes diligentiam et si certum aliquid eius intentionis compereris, ad loca isthaec nominata pro coadunando auxilio statim scribes. et ut hostium conatui resistatur diligenter et citissime sollicitabis.

Quod castellum Segesd ita erexerunt tucrae, id iis prohiberi haud potuit. cum in ipsorum ditione id situm sit. Si autem tam magnum numerum praesidiariorum eo imponerent, tum consultari oportebit, quo illorum multitudini tamen ad resistendum competens contrastatuatur, numeru ... .. hoc quidem articulo ampliandi praesidiariorum nu ... .. de mittenda aliqua solutione. vel mutuo brevi quan ... .. et cum supremo isthuc ordinando capitaneo condu ... .. sequetur responsum, si vero transactio cum eo per ... .. m aliquam incurreret, curabimus, ut mutui ... .. d interim militibus illis nostris mittatur.

Alias oblationem diligentiae studiiue tui tum ad custodiendum locum et ditionem nostram, tum ad munienda loca quaedam magis periculosa arcis istius Canisiensis adhibiti benigne abs te accipimus. fidelitatem et operam istam tuam clementer occasione data recognituri.

Quod ad collationem capitaneatus Papensis attinet ... .. s etiam num sententiae quod nimirum ... .. fortunante foelices Viennam redierimus. de eo qua ... .. commodissimum nobis erit statuemus. Et haec ad praedictas litteras tibi benigne respondenda censuimus. Datum in arce nostra regia Pragensi die 19. mensis Junii, anno Domini 1571.. regnorum nostrorum romani nono. hungarici octavo, hohemici vero vigesimo tertio.

Maximilianus. m. p.

Ad mandatum dni el.
imperatoris proprium

?

Hieringer (?)

Külczim: Egregio fideli nobis dilecto Ladislao Maithieni, nostro in Komar capitaneo, Canischa.

Cito, cito, cito cito.

(Nagy császári pecsét alatt.)

1571. jun. 26.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus etc.

Egregie fidelis nobis dilecte. Quemadmodum turcae Filekienses castellum Gedeo nocturno tempore aggressi occuparint, capitaneum ibidem trucidarint, reliquos captivos obdixerint, idque totum inde securum sit, quod maxima pars militum ea nocte extra castellum alia pro libidine sequentes fuerint. id procul dubio antehac intellexisti, ex quo quidem apparet. hostes si eandem et aliis in locis possint habere occasionem, eam non praetermissuros, etiamsi foedera pacis id eis non

concedant. Propterea firmiter tibi mandamus, ut omnes capitaneos praesidiorum, quae capitaneatui Canisiensi sunt submissa, statim praemoneas, quomodo die ac nocte diligentem agant custodiam et ad omnes hostium conatus accuratas instituant animadversiones et sicuti strenuos et providos decet capitaneos promptos se semper teneant et maneant, ne hosti aliquid pravi contra nostram ditionem machinandi detur occasio, quomodo nostram benignam adimplebis voluntatem. Datum in arce nostra regia Pragensi die vigesima sexta mensis Junii, anno Domini 1571., regnorum nostrorum romani nono, hungarici octavo, bohemici vero vigesimo tertio.

Maximilianus m. p.

Ad mandatum dni el.

?

Fieringer (?)

Külczim: Egregio fidei nobis dilecto Ladislao Maithieni, nostro in Komar capitaneo, Kanischa.

(Nagy császári pecsét alatt, a császár aláírása sajátkezű.)

1571. jul. 24.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus,

Egregie fidelis nobis dilecte. Quod amissione castri Gedeo nostris deinde literis admonitus tantam diligentiam et vigilantiam in custodiendis locis tibi commissis tam fideliter offers. gratum habemus, neque dubitamus quin in tuo promisso graviter sis satisfactorius.

Obstructiones vadorum in fluvio Canisa ad revisionem quidem locorum finitimorum, nunc tandem in manus sumendam subinde reiecimus, si tamen ea moram aliquam diuturniorem praeter sententiam nostram pateretur, per alia remedia subveniendum erit, quo dictae obstructiones perficiantur.

Quod ad indagandas hostium machinationes sedulam operam ponis, lubenter intelleximus, tibi que praecipimus, ut in expiscandis eorum consiliis nihil operae praetermittas, quo eorum conatibus, si quid molitentur adversi, tanto maturius quoque cotraveniri possit.

Cum capitaneo nostro Canisiensi Valentino Banffy omnino nunc conclusum est, restat solummodo, ut commissarii nostri cum stipendio ordinario illuc mittantur, quod intra paucos etiam fiet dies. Commissarii illi nostri in mandatis habebunt. qualiter pro tuo hactenus in Canisa praestito servitio debeant satisfacere.

Simili quoque modo absolutum habebis responsum super capitaneatu Papensi, quem sollicitasti hactenus, quam primum

capitaneus supradictus Canisam advenerit, in humeros suos desumpserit, quam dilationem pauxillam facile praestolari poteris, sic benignae nostrae satisfactorius voluntati.

Datum in civitate nostra Vienna die vigesima quarta mensis Julii, anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo primo, regnorum nostrorum romani nono, hungarici octavo, bohémici vero vigesimo tertio.

Maximilianus m. p.

Ad mandatum electi
imperatoris proprium

. ieringer (?)

Külczim: Egregio fideli nobis dilecto, Ladislao Maithieni, nostro in Komar capitaneo.

(Császári pecsét.)

1571. aug. 10.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus.

Egregie fidelis nobis dilecte. Accepimus literas tuas de die penultima mensis Julii et iis clementer exauditis, primo omnium tuum in avertendis hostium nostrorum excursionibus singulare studium vehementer approbavimus, te benigne admonentes, ut in eo perseverare et de rebus isthic quotidie emergentibus coeptum scribendi officium continuare velis. Ad tuam vero personam quod attinet, scias commissariis nostris futurum capitaneum nostrum Kanisiensem introducturis commissum esse, ut ab eo die, quo vices istius officii gerere coepisti, ad diem usque primam Julii proxime praeteriti medietatem illius stipendii exolvant tibi, quod olim Georgio Tury singulis mensibus datum fuit; idem etiam decrevimus illi, qui vicegerentis officium sustinuit, nimirum, ut et illi medietatem illius accipiat, quod vicegerenti defuncto per mensem cedebat. Capitaneatum oppidi atque praesidii Papa tibi iam tandem hisce nostris clementer conferimus, et super eo tibi mox, ubi a praefectura castelli Komar liberaberis, instructionem et alia mandata ad id necessaria confici faciemus, promittentes nobis, quod in eo boni ac solliciti capitanei officia quaeque praestiturus sis. Praefecturam autem castelli Komar egregio Gabrieli Kysserieny concessimus et praefatis commissariis nostris mandavimus, ut illi hoc castellum abs te recipiant, et in id eundem Kysserieny introducent, quod tibi ideo significamus, ut ad id te accommodare scias, facturum in praemissis benignam nostri voluntatem. Datum in civitate nostra Vienna die decima

mensis Augusti, anno Dni 1571., regnorum nostrorum romani nono, hungarici octavo, bohemicus vero vigesimo tertio.

Maximilianus, m. p.

Ad mandatum el.
imperatoris proprium.

?

?

Külczim: Egregio fideli nobis dilecto Ladislao Maythieni, nostro in Komar capitaneo, Kanischa.

1571. okt. 30.

Miksa király Pápa város lakóinak.

Maximilianus secundus Dei gratia etc.

Fidelibus nostris universis et singulis capitaneis, vice-capitaneis, waiwodis, vexilliferis, decemviris, caeterisque cuiuscunque conditionis et nationis militibus, equitibus et peditibus, nec non reliquis civibus et juratis in oppido et praesidio Papensi commorantibus et constitutis praesentium notitiam habituris gratiam nostram caesaream et omne bonum. Annunciamus, notum vobis facientes, quod egregium fidelem nostrum Ladislaum Maitini, ob singularem integritatem, fidelitatem et in rebus gerendis dexteritatem, ac rei militaris peritiam, qua ipsum praeditum esse ... .. in arcis et praesidii istius nostri Papensis capitaneum elegimus et creavimus, vobis omnibus et vestrum singulis firmiter committentes, ut eum a modo in posterum pro Capitaneo vestro recognoscatis, honoretis, ac in omnibus negociis nostris ac ditionis nostrae conservationem et emolumentum concernentibus obedenter audiat et eius iussa fideliter exequamini, id enim a nobis ... .. erga nos fides et militare officium requirit, ut in eo omnimodam nostri voluntatem facturi estis. Datae in urbe nostra Vienna trigesimo Octobris, anno septuagesimo primo, regnorum nostrorum romani et Hungariae nono, et Bohemiae vigesimo tertio.

Maximilianus, m. p.

Ad mandatum dni
imperatoris proprium

?

Hieringer m. p.

Kívül: Ez a levél mikor pápai kapitányságra állott volt. fejedelelem parancsolja, hogy hozzá hallgassanak.

(Császári pecsét.)

1571. nov. 28.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus etc.

Egregie fidelis nobis dilecte. E litteris tuis vigesima huius ad nos datis, ex relatione etiam capitanei nostri Ova-

riensis Erasmi Braun intelleximus, qualiter capitaneatus Papensis tibi nostro nomine traditus sit. Et quoniam castellanus relictæ Francisci Therek, quantum ad negocia bellica et defensionem loci attinet. omnem obsequentiam est pollicitus, responsum dominae ipsius, quod ipse castellanus super juramento fidei postulato ab ea se petiisse indicavit. expectandum erit, uti quidem et ipsamet a nobis peculiari mandato est requisita.

De munitionibus, tormentis et reliquis ad artoglariam pertinentibus in arce Papensi asservatis ulteriorem cupiemus informationem et quae ex usu videbuntur, dehinc statuemus. Vexilla adhuc quinque. pro equitibus tria. pro peditibus duo fieri, tibi que attribui. ut militibus tibi subjectis assignentur inferioris Austriae ordinatis commisimus.

Quod ad reparationem structurarum et sepimenti circumducti attinet. benigne concedimus. ut opera vicinorum colonorum et inhabitatorum quoque Papensium sepem circum oppidum illud resarcire et restaurare possis. insigniores autem et maioris momenti aedificationes praeter scitum nostrum laud incipies, uti quidem et instructio tibi data hoc idem exigit.

Benigne quoque erimus memores. ut futura dieta publica certi comitatum propinquorum labores ad eius oppidi et arcis fortificationem deputentur. Super remissione noningentorum florenorum rhenensium pro arenda Comariensi a camera nostra aulica responsum accipies. Et haec tibi benigne respondenda censuimus.

Datum in urbe nostra Vienna vigesima octava die Novembris, anno septuagesimo primo. regnorum nostrorum romani et hungarici nono, bohemicus vero vigesimo tertio.

Maximilianus. m. p.

Ad mandatum dni el.
imperatoris proprium
Reisach?

teuff?

Külezim: Egregio fideli nobis dilecto Ladislao Maithiny. capitaneo nostro in Papa.

(Császári pecsét.)

1572. aug. 7.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus etc.

Egregie fidelis nobis dilecte. Iniunctum quidem tibi esse sumus per rndmum syncere nobis dilectum consiliarium nostrum et regni nostri Hungariae archicancellarium archiepiscopum Strigoniensem, ut ad decretatam filii nostri charissimi

et principis Rodolphi, archiducis Austriae coronationem Hung. aliquot equitum numero compareres, et sic copias nobilitatis Hungariae in tam celebri conventu simul augeres. Quoniam vero haud mediocriter metuendum est, quod hostis si talem occasionem animadverterit, capitaneos nimirum et principales milites, totam denique alias nobilitatem ex Hungariae finibus in hunc locum aliquando a finibus remotiore convocari, destituta quodammodo nervis suis praesidia invadere, tantoque facilius occupare posset, itaque consultius duximus, ut aliquid pompae huic per se illustri decedat, quam praesidia nostra in discrimine relinquantur. Itaque benigne tibi praecipimus, ut in loco tuo concredito pro tua persona non solum maneat, sed tanto diligentius advigiles, ne hostis sub opportunitate hac denudatorum magis confiniorum aliquid contratentare audeat. Si qui vero sub tuo ductu sint nobiles, virique principales, qui ad haec comitia evocati sint, liberum quidem illis esto, ut veniant, sed ne ex equis, vel militibus nostris stipendiariis quenquam secum sumant, sed proprios suos equos et servitores, ad quae non habent stipendium, accipiant, tu curabis, serioque edices nostro nomine, quomodo clementi nostrae satisfiet voluntati. Datum in urbe nostra Vienna septima die Augusti. anno septuagesimo secundo, regnorum nostrorum romani decimo, hungarici nono, bohemici vigesimo quarto.

Maximilianus, m. p.

Ad mandatum el.
imperatoris proprium

?

?

?

Külczim : Egregio fideli nobis dilecto Ladislao Maithini, capitaneo nostro in Pápa.

(Császári pecsét.)

1573. j u n. 1.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus divina favente clementia electus romanorum imperator, ac Hungariae Bohemiaeque rex etc.

Egregie fidelis nobis dilecte. Accepimus benigne supplicem tuum libellum de ulteriori inscriptione bonorum Veteris Budae ad Comar pertinentium. Verum cum recordemur te castellum illud cum pertinentiis suis ea conditione ex benigna nostra annuentia possedis, ut de eorum proventibus rationem redderes, hoc ut facias, regestaque tua exhibeas nobis discutienda benigne tibi mandamus, quod ubi feceris, etiam de petitione tua humillima clementer statuemus. Datae in civitate nostra Vienna primo die mensis Junii, anno septuagesimo

tertio, regnorum nostrorum romani undecimo, hungarici decimo et bohemici vigesimo quinto.

Maximilianus, m. p.

Ad mandatum dni electi
imperatoris proprium

? ?

Hueber.

Külczim: Egregio Ladislao Maithieni, nostro in Comar capitaneo fideli nobis dilecto.

(Nagy császári pecsét alatt.)

1573. okt. 6.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus.

Egregie fidelis nobis dilecte. Mandata ad comitatus Castriferrei et Soproniensem pro praestandis gratuitis laboribus ex cancellaria nostra hungarica habebis. Mandamus autem, ne plus illarum operarum exigas, quam necessitas huius reparationis requirit, quo et ad ... .. necessarios labores, bona pars earum reliqua maneat. Licentiam ad octavalia Posoniensia per quatuor aut quinque hebdomadarum spacium sic concedimus, ut primum commissionem Palothensem exequaris, deinde promisso tuo post te omnia sic statuta et ordinata relinquant, ne per absentiam tuam quid incommodi loco tibi commisso accidat. Quod tibi benigne respondendum erat. Datae in urbe nostra Vienna sexta die mensis Octobris, anno Dni millesimo quingentesimo septuagesimo tercio, regnorum nostrorum romani et hungarici undecimo, Bohemiae vero vicesimo quinto.

Maximilianus, m. p.

Ad mandatum dni el.
imperatoris proprium

?

?

Külczim: Egregio fideli nobis dilecto Ladislao Maithiny, capitaneo nostro Papensi.

Alul: Exhibitae sunt 13. die Octobris Papae.

(Császári pecsét.)

1574. febr. 26.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus etc.

Egregie fidelis nobis dilecte. Quoniam hisce diebus praesidium nostrum Canisiense thurcae maxima manu aggressi, exteriorum illius partem totam ferro et igne consumpserint,

maiolemque militum nostrorum partem tum interfecerunt, tum etiam abduxerunt, verendum nobis erit, ne ob paucitatem militum ipsorum residuorum atque ob congelationis paludis et aquarum, ob quas et modo tantum nos damni accepisse intelligimus, maius aliquod periculum ei nostro praesidio ab hostibus (quod tamen absit) exoriat. Quapropter mandamus tibi firmiter, ut statim, visis praesentibus nostris litteris, ex militibus tibi subiectis quinquaginta pedites et centum equites eo destines, qui cum reliquis eo deputatis usque ad ulteriorem nostram iussionem omni fide et dexteritate nostram eam ditionem ab istiusmodi imminentibus malis atque periculis defendere nitantur, uti ex litteris Ecchii comitis a Salmis haec omnia etiam fusius percipies, cuius mandatis tanquam nostris eo casu obtemperare noveris, executurus sic clementem et omnimodam nostram voluntatem. Datum in urbe nostra Vienna, vicesima sexta mensis Februarii. anno Domini septuagesimo quarto, regnor. nror. romani duodecimo, Hungariae undecimo, Bohemiae vero vicesimo sexto.

Maximilianus, m. p.

Ad mandatum dni el.
imperatoris proprium

? ?

Breisach (?) m. p.

Külczim: Egregio fidei nobis dilecto Ladislao Maythy ny. capitaneo nostro Papensi, Papa.

Cito, cito, cito. citissime,

Más kézzel: Exhibitum ultima Februarii.

(Császári pecsét.)

1574. jun. 3.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus etc.

Egregie fidelis nobis dilecte. Quoniam gravaminibus nostris contra hostium continuas irruptiones et rapinas hactenus delatis in turcica porta integra non datur fides, necessarium factum visum nobis est, turcarum, qui sub eiusmodi excursionibus capti sunt, fassiones in eandem portam transmittere, easque illic proponi facere, quemadmodum quidem ipsi quoque thurcae oratoribus nostris Constantinopoli constitutis hoc modo os obturant, quod christianos captivos illis producant, confiterique eos coram illis faciant, secum praescitu et voluntate suorum capitaneorum exivisse, hic illicque rapinas egisse, et postea sub iis rapinis captos esse. Fit autem sic, quod opinio illorum per istiusmodi confessiones per nostrates causam irruptionibus thurcicis praeberi confirmetur, nostraeque iustissimae quaerimoniae tanto difficilior admittantur, man-

damus itaque tibi clementer, ut thurcos captivos, qui in expeditionibus ac rapinis intercepti sunt, seu sint ii tui, seu vero eorum, qui tibi submissi sunt, statim diligenter examines, cuius emissionem et mandato quilibet eorum praedatum exiverit, quis numerus praedantium fuerit, ubi damna fecerint, quoties ipse praesens huiusmodi excursionibus fuerit, seu ubi depraedaverit etc., et cuiuslibet fassionem in linguam suam propriam ac maternam, per eundem thurcam si scribere sciat, si vero nesciat, per alium thurcam et complicem suum scribendi peritum conscribi et propria sua nota seu sigillo connotari et confirmari facias, sicque eas fassiones, cum interpretaationibus earum, quamprimum nobis transmittas. Potissimum autem volumus et mandamus clementer, ut eosdem thurcas de irruptionibus in Canisam, ad Sti Benedicti castellum et modo ad Jaurinum ac Palotam factam ad unguem percuncteris et annotari facias. Postquam enim in porta imperatoris thurcarum irruptionem Canisanam eo interpretaantur, quod Canisienses imprimis sub Berzencziam exivissent, intercipere locum illum voluissent, ac per Zigethienses explorati caesi postea fuissent, ac propriis instrumentis et armis, quibus Berzencziam obtinere sibi praesumpserant, deinde Canisa intercepta atque exusta fuerit, necessarium equidem est, contrarium illis per claras confessiones eorundem et thurcarum ostendere. Et committimus tibi benigniter, ut rem quanto citius fieri poterit matures, ut etiamsi forte de omnibus irruptionibus eorum certificationem habere modo non possimus, de iis tamen habeamus, quae proximius factae sunt, ut eam cum munere nostro honorario, nunc statim in Thurciam mittere possimus, executurus sic benignam nostram voluntatem. Datum in urbe nostra Vienna, tertia die Junii, anno Dni septuagesimo quarto, regnor. nror. romani duodecimo, Hungariae undecimo, Bohemiae vero vicesimo sexto.

Maximilianus, m. p.

Wilhelm v. H. ff (?) m. p.

Ad mandatum dni el.
imperatoris proprium
Breisach (?) m. p.

Külczim: Egregio Ladislao Maithiny capitaneo nostro Papensi, fidei nobis dilecto Papa.

Cito, cito, cito, citissime.

Exhibitum 10. Junii.

(Császári pecsét.)

1575. nov. 13.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus, etc. etc.

Egregie fidelis dilecte. Licet serenissimus princeps dominus Carolus archidux Austriae etc. pater noster charissimus nuper in... .. per litteras suas tibi demandaverit, ut tu cum egregiis Jacobo Soproniensis et Thoma Ostffy Wesprimiensis... .. Szaladiensis comitatum vicecomitibus jure revidere deberes, utrum residuitas rerum mobilium fidelis... .. Francisci Banffy de Tallocz heredes eius et consanguineos legatarios vigore testamenti sui... .. relictam magnifici condam Valentini Banffy concernere dinoscuntur, postea tamen rationabilibus... .. m iuridicam revisionem elegimus fidelem nostrum rndum Stephanum Radetium episcopum... .. nostrum. Proinde fidelitati tuae harum serie firmiter praecipiendo committimus et mandamus... .. missione dicti domini archiducis fratris nostri ad te superinde data a modo imposterum... .. m nulla ratione te inmiscere, aut quoquomodo res et quaelibet bona mobilia annotat... .. ere praesumas, sed executoribus testamenti dicti quondam Francisci Banffy lib... .. se permittas, et si quid juris in eis te habere praetendis, id jure mediante coram die... .. secus non facturus. Datum Vienne 13. die mensis Novembris, aa. 1575.

Maximilianus m. p.

Jauriensis m. p.

Nicolaus Isthvanffy, m. p.

Küldetm: Egregio Ladislao Maitiny supremo capitaneo nostro Papensi etc. fidei nobis dilecto.

(Pecsét nyomaival.)

1575. decz. 19.

Miksa király Majthényi Lászlónak.

Maximilianus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus.

Egregie fidelis nobis dilecte. Mandatum quidem est per nos antea pluries, ut in edendis litteris testimonialibus, quae dari solent captivis christianis, dum se in Thurcia pactaverunt, ac easdem pactiones suas in hisce nostris regionibus quaerunt, discretio servari deberet. Experimur vero eiusmodi litteras non capitaneos solummodo nostros, sed inferioris quoque conditionis homines consuevisse personis, quae se captivos affir-

mant, etiam ad simplicem eorum petitionem conferre, penes quas illae postea non modo ipsa confinia, verum etiam nostra tam imperialia quam etiam alia regna longe lateque peragrant, ita ut suspicionibus carere tandem non possint, quin nonnullae ex iis a thurcis sint conductae, ut nostras res explorent, hostique eas per commoditatem reversae patefaciant. Quapropter necessario efficiendum erit, ut talia inconvenientia omnibûs viis ac rationibus praeveniantur, eaque debito modo emendentur, atque etiam plane eradicentur. Et tibi quidem hisce clementer committimus, ut imposterum nemini captivo ullas testimoniales litteras tradas, nisi prius tibi eiusdem persona nota, ubi item, quando, quo pacto ac an in excursionem, vel alias in aliquo praelio interceptus sit, necnon quae illius origo, qui parentes, quae vita, et quae merita sint cognitum fuerit, quibus quidem recte omnibus perscriptis ac cognitis, ea tandem in ipsas litteras distinctim inserantur. ut nimirum sic discretio et a nostra parte servari, et quisque pro merito suo tractari possit.

Caeterum, quoniam fere in omnibus istiusmodi litteris salvi passus idquoque insertum in modum petitionis est hactenus. ut tali captivo aut homini pro sui eliberatione elemosina aliqua praebeatur, volumus, ut imposterum isthaec etiam clausula omittatur, ne illius vigore in quamlibet domum divertere. illicque sub specie mendicationis alia mala iidem homines exercere possint; hac addita declaratione, quod quicumque captivus deinceps tales de se litteras secum non attulerit, is tanquam suspectus ablegetur, aut pro ratione causae comprahendatur ac puniatur; uti quidem haec eadem reliquis quoque nostris capitaneis indicata sunt, tuque ea tibi subjectis militibus ac capitaneis similiter significare debebis, adimpleturus sic benignam nostram voluntatem. Datum in urbe nostra Vienna, 19. die mensis Decembris, an. Dni 1575., regnor. nror. romani decimo quarto, Hungar. tredecimo, Bohemiae vero vicesimo septimo.

Maximilianus, m. p.

Ad mandatum el.
imperatoris proprium

Külczim: Egregio fideli nobis dilecto Ladislao Maitiny, capitaneo nostro in Papa.

(Császári pecsét.)

1577. decz. 11.

Rudolf király Majthényi Lászlónak.

Rudolphus secundus Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus.

Egregie fidelis nobis dilecte. Quanta severitate sacr.

quondam caes. maiestas dnus et pater noster observandissimus beatissimae memoriae, ac nos itidem saepenumero per specialia mandata inhibuerimus, ne vel ipse spe praedae contra pactas cum hoste inducias ac foedera irruptionem in hostium ditionem exercere vel militibus tibi subietis liberam praedae agenda facultatem permittere velis, meminisse te posse arbitramur, per te vero mandatis ac expressae voluntati nostrae minus satisfieri permoleste sane ac cum animi indignatione ferimus. Ac cum hisce proxime elapsis diebus coniunctis cum aliis copiis tuis iterum excursionem feceris ac non pauci ex nostratibus caesi, e contra aliquot turcae capti esse dicantur, volumus ac severe tibi hisce committimus, si quos ex ista praeda in manibus turcas aut quid aliud habes, ut id asserves, nec quicquam inde abalienari permittas; omnino enim statuimus in transgressores mandatorum nostrorum debita poena animadvertere, nec impunitam dimittere hanc contumaciam. Atque haec est benigna ac expressa nostra voluntas. Datae in civitate nostra Vienna 11-o die mensis Decembris, an. 1577., regnor. nror. romani tertio, hungarici sexto ac bohemici tertio.

Rudolphus, m. p.

Ad mandatum etc.

? teuff ? m. p.

H. Nithart?

Külczim: Egregio fideli nobis dilecto Ladislao Maithini, capitaneo nostro in Papa, Papa.

Cito, cito, cito, cito.

(Császári pecsét.)

1580. decz. 31.

Rudolf király Majthényi Lászlónak.

Rudolphus secundus etc. etc.

Egregie fidelis nobis dilecte. Tametsi nihil nobis hoc tempore fuisset gratius, quam ad conventum regni nostri Hungariae generalem, quem ad festum sanctorum trium regum nuper promulgaveramus, te tempestive proficisci et communibus votis ea, quae ad reipublicae salutem pertinent concludere, quia tamen plures arduae gravesque causae obstant, tum imprimis adversa nostra valetudo nequaquam ferre potest, ut nos eiusmodi itineri committamus, propterea ad praestitutum diem conventui ipsi interesse non possumus, sed illum vel inviti alterius differre cogimur. Quapropter fidelitatem tuam benigne hortamur, ut eiusmodi necessariam dilationem aequo animo feras. Dum autem ex litteris nostris intellecturus es, ad quem terminum comitia ipsa distulerimus et ad eas litteras nostras te sine cunctatione accomonodabis. Secus non fac-

turus. Datum in arce nostra regia Pragensi ultima die mensis Decembris, an. 1580.

Rudolphus, m. p.

N. Isthvanffy, m. p.

Külczim: Egregio Ladislao Maitheny, supremo praefecto et capitaneo praesidii nostri Papensis etc. fideli nobis dilecto.

(Kicsiny császári pecsét.)

1585. szept. 3.

Ernö főherczeg Majthényi Lászlónak.

Ernestus Dei gratia archidux Austriae, dux Burgundiae, comes Tyrolis etc.

Egregie sincere nobis dilecte. Cum ex vicecomitis necnon sedis iudiciariae comitatus Jauriensis informatione intelligamus, de loco illo ad Jaurinum, in quo boarii suos boves vendere et aquatum deducere solent, ab antiquo nullum vel vectigal vel terragium solutum esse, sed eundem locum dictis boariis pro armentis suis semper liberum fuisse, nosque ulli alicui novitati in diminutionem proventuum suae maiestatis cedenti locum dare minime possimus, quamobrem benigne abs te requirimus, ut hac in parte nihil plane vel per te vel eos, quibus locum illum arendasti, innovare velis, aut ipsos boarios contra antiquam consuetudinem aggravare praesumas. Satisfiet in eo suae mattis et nrae voluntati benignae. Datum in civitate Vienna tertia die mensis Septembris, anno Domini 1585.

Ernestus, m. p.

Ad mandatum serenissimi domini
archiducis proprium

Joannes Syntzendorff, m. p.

David Hag, m. p.

Niernberger, m. p.

Külczim: Egregio Ladislao Maithiny, sac. caes. mattis capitaneo in Papa sincere nobis dilecto.

Alatta: Exhibite sunt 14 die Septembris anno 85.

(A főherczeg nagy pecsétjével.)

1589. máj. 29.

Ernö főherczeg Majthényi Lászlóhoz.

Ernestus Dei gratia archidux Austriae, dux Burgundiae, comes Tyrolis etc,

Egregie nobis dilecte. Benigne tibi significandum duximus, quod sacrae caes. regiaeque mattis dñi et fratris nostri observand^{mi} nomine ac ea qua fungimur auctoritate suae mattis consiliarium, camerarium ac comitem et capitaneum

Posoniensem et Comaroniensem magnificum Nicolaum Palffi de Erdeőd, liberum baronem in supremum partium regni Hungariae ultra Danubianarum capitaneum benigne delegerimus ac constituerimus, firmiter ac benigne tibi mandantes, ut memoratum Nicolaum Palffi pro supremo dictarum partium capitaneo agnoscas, habeas ac reputes, ac eundem debito honore prosequaris, nec non in omnibus iis, quae ad suae caes. mattis et regni Hungariae commodum emolumentum atque utilitatem pertinebunt, citra omnem tergiversationem morem geras ac obedias. Quod te pro fide, qua suae caes. regiaeque matti obstrictus es, ac pro nostra hac expressa (commissione factum) esse plane confidimus. Datae in urbe Vienna die vigesima nona mensis Maji, anno octogesimo nono.

Ernestus, m. p.

Ad mandatum dni archiducis proprium

David Vngnad.

H. Nickhart m. pria

Külczim: Egregio Ladislao Maithiny sacrae caes. regiaeque mattis capitaneo et comiti comitatus Veteris Zoliensis nobis dilecto.

(Nagy vörös pecsét nyomaival.)

1620. m á j. 26.

Sigismundus III. Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae. Samogitiae Livoniaeque etc., nec non suecorum. gottorum. vandalorumque haereditarius rex.

Reverende in Christo pater devote nobis dilecte. Non sine dolore cognovimus ex prioribus litteris devotionis vestrae calamitatem, in quam non modo propter religionem catholicam tanquam antistes ecclesiae suae, verum et propter fidem erga caesaream matrem una cum venerabili capitulo incidit. eam necdum regni Hungariae statu ad tranquillitatem restituto in dies magis non sine angore animi devot. v. augeri, ex hisce quoque litteris devot. v. percepimus. Feret dev. v. uti facit fortiter et constanter adversi huius infortunii, quibus vita humana subiecta est. casus, illudque solatii habebit, quod isthaec, quae evenerunt, religionis catholicae causa et fidei caesareae matti constanter servatae, non sine spe praemii caelestis ferantur et sustineantur.

Porro huic afflictae fortunae devot. v. nos quoque libenter subvenire volumus, eaque de causa rudo episcopo Cracoviensi perscripsimus, ut dev. v. unacum capitulo Agriensi certam proventuum partem ex abbazia Sandecensi in praesenti vacante, quae abbatem concernit, assignaret. id ut sepositis quibusvis difficultatibus quamprimum faciat. diligenter

iterato litteris nostris monemus, certaue spe sumus, eum officii sui et pietatis christianae memorem, voluntati nostrae libenter obtemperaturum. Interim devot. vram valere cupimus. Datum Varsaviae die 26. mensis Maji, an. Dni 1620., regnorum nostrorum Poloniae 33., Suetiae 27. anno.

Sigismundus rex.

Külczim: Rndo in Christo patri Ladislao Maitini, episcopo Siniensi, ecclesiae Agriensis praeposito majori, devote nobis dilecto.

(Nagy királyi pecsét alatt.)

1621. decz. 20.

Nos Ferdinandus secundus etc.

Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum fidelis noster egregius Georgius Maythiny de Keseleokeo ab ineunte aetate sua in fide et fidelitate sua legitimo et coronato Hungariae regi, tamquam naturali suo domino, debita constanter hucusque praestiterit, et vestigia progenitorum suorum (qui regibus suis chari et semper fideles, patriae autem utiles cives fuisse comperiuntur) imitatus; genitor siquidem ipsius Ladislaus nempe quondam Maythiny sub felicissimis sacratissimorum quondam principum Maximiliani secundi et Rudolphi itidem secundi romanorum imperatorum ac similiter Hungariae et Bohemiae regum, antecessorum utpote nostrorum felicissimae recordationis auspiciis diversa honoris munia subiens Kis-Komaroniensis, Canisiensis, Papensisque et Zoliensis praesidiorum capitaneatus cum laude gessisse ex litteralibus documentis evincitur; huius itidem pater Bartholomaeus nempe quondam Maythiny ac dicti Georgii Maythiny avus apud Ludovicum olim regem Hungariae primum cubiculariatus officium, ac demum Zegediensis capitaneatus munus laudabiliter obiisse, et sub auspiciis dehinc Ferdinandi primi imperatoris et regis nullomodo factioni Szapolianae adhaes(isse) plerasque expeditiones contra Szapolium dextre foeliciterque gessisse perhibetur, ex quorum laudabili prosapia antelatus quoque Georgius Maythiny oriundus ... .. fidelitatis semper memor inclytae domui nostrae austriacae, tam in tumultu Bocskaiano, quam etiam in moderna factione et funesta seditione Bethleniana cum ... .. bonorum et fortunarum suarum iactura fidelem exhibuerit operam, sed et in primo impetu Bethleniano cum per rebelles et seditiosos illi adhaerentes in suburbium Posoniense repentina irruptio facta fuisset, idem Georgius Maythiny tunc in eodem suburbio repertus, amissis et desideratis suis commilitonibus et servi-

toribus, damnoque gravi perpresso, vix vitae periculum sui in arcem receptione efugerit, ex eoque toto tempore postpositis tum terriculamentis, tum etiam blandiciis adversariorum nihil eorum praetermiserit, quaecunque fidelis servitoris propriique domini et legitimi regis amantis subditi debita obsequia esse cognoverit; quae omnia cum sint laudis praeconio dignissima, hoc constantiae et fidelitatis suae nobis praestitae praeclarum testimonium ad gratam quoque posteritatem transmittendum, eidem uti optime meritis est clementer dandum duximus et concedendum, imo damus et concedimus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum. Datum in civitate nostra Vienna Austriae die vigesima mensis Decembris, anno Dni 1621., regnor. nror. romani tertio, Hungariae et reliquorum quarto, Bohemiae vero anno quinto.

Ferdinandus, m. p.

Valentinus Leepes
el. archieppus Colocensis
et administrator eppatus

Jauriensis, m. p.

Laurentius Ferenczffy, m. p.

(Bórhártyán, nagy császári pecséttel.)

Bécs, 1621. decz. 20.

II. Ferdinánd *protectionale*-ja.

II. Ferdinánd nagyságos Majthényi György kérésére védelevelet állít ki az ő személye, valamint Berencs és Kesseleőkeő várai s azokhoz tartozó személyek, birtokok, marhák s mindennemű egyéb tárgyak számára; császári és királyi pártfogása alá veszi azokat s eltilja, hogy azok bármi módon is beszállásolás, vagy élelmi szerek requirálása által terheltessenek, súlyos büntetés terhe alatt.

(A császár sajátkezű aláírása s pecsétje alatt, ellenjegyezve Gerardus Questenberg által.)

1633. decz. 1.

Királyi meghívó nagyságos Majthényi György részére:

II. Ferdinánd aláírásával, ad dominicam Sexagesimae 1634. Kelt Bécsben december 1-én 1633.

Elenjegyezve Sennyey István győri püspök és Laurentius Ferenczffy által.

NB. Ezen kir. meghívó megelőzte a bárói diplomát ugy látszik, legalább a nagyságos czimet Majthényi György csak 1634-től fogva használta.

1634. szept. 15.

II. Ferdinánd nagyságos kesseleőkeői Majthényi Györgynek szóló meghívója.

II. Ferdinánd Eberstorff várában' 1634-iki szeptember 15-én kelt levelével, novemberhó utolsó napján Soprony városában megnyitandó s az ő személyes jelenléte alatt tartandó országgyűlésre meghívja nagyságos Majthényi Györgyöt.

Ferdinánd sajátkezű aláírása, ellenjegyezve Laurentius Ferenczffy által.

(Császári pecsét alatt, melyben a magyar czímer nincsen befoglalva.)

1635. apr. 25.

II. Ferdinánd minden rendüekkel tudatja, hogy szüksége lévén bizonyos számú magyar katonákra, ezek vezetését nagyságos Majthényi Ferenczre, 600 lovasnak főkapitányára bizta ... »quo celerius in partibus regni Hungariae conscribere possit.« ajánlja, hogy eljárásában támogassák (ugy látszik ő maga toborzotta ezen katonákat.)

Viennae 1635. 25. Aprilis.

Ferdinandus, m. p.

Laurentius Ferenczffy.

Nagy pecsét alatt, (az okmány igen romlott.)

1637. júl. 16.

Ugyanaz ugyanannak.

Ferdinánd Bécsben 1637-iki július hó 16-án kelt levelével nagyságos Majthényi Györgyöt a Posony városában szeptemberhó 21-ikén megnyitandó országgyűlésre meghívja.

Ferdinánd sajátkezű aláírása alatt, ellenjegyezve Georgius Lippay eppus Agriensis és Laurentius Ferenczffy által.

(Császári pecsét magyar czimer nélkül.)

III. Ferdinánd Majthényi Györgynek szóló országgyűlési meghívói:

1642-ben ad festum Ascensionis Domini, 1646-ban ad festum ss. Philippi et Jacobi, és 1655-iki ad f. s. Martini.

TÓT, LENGYEL, ÉS SZILÉZIAI DIALECTUSBAN ÍRT LEVELEK KIVONATAI.

1526. okt. 1.

Korlátkői Antal Majthényi János özvegyének.

Szolgálatunkat ajánljuk nemzetes asszony, kedves szomszédné. Tudomására hozzuk, hogy nekünk bizonyos emberek a király ő fleg szolgálai megmondták, kik Törökországból ide lettek küldve, hogy kedves fia Bertalan ur életben van és egészséges, hanem hogy Fekete Mihály urral együtt a török császár foglya. Azért gondoljon ki kgl módot, hogy kiszabadíthassa. Szenicz mezővárosunkból 1526 évi szt. Mihály napja utáni harmadik napon.

Bucsáni Korlathkeői Antal.

Czím: Nemzetes N. asszonynak, néhai Majthényi János ur feleségének, kedves szomszédnénknak.

(Eredeti, pecsét nyomaival, a tót levél bizonyára nem sajátkezű, már csak azért is, mivel igen gyakorlott kézre vall.)

1534. febr. 8.

Szunyogh Mózsés tudatja Majthényi Bertalannal, hogy katonái tudta és parancsa nélkül betörték Novákra.

(Eredeti, úgy látszik sajátkezű, tót nyelven írt levél.)

1555. máj. 2.

Szunyogh Ráfael kéri sógorát Majthényi Gábor egri kapitányt. miszerint utasítsa Gunterher nevű alattvalóját, hogy megtérítse Szunyogh szabójának lopott pénzét, a mire a nováki előjáróság által el volt ítélve, de az ítélet foganatosítása Majthényi Gábor felesége által férje visszaérkezéséig felfüggesztetett.

(Eredeti, sajátkezű tót nyelvű levél, címeres pecséttel.)

1556. jan. 26.

Majthényi János Majthényi Gábornak.

A szokott köszöntés után, tudatja vele, hogy mindnyájan. Gábor felesége is egészségesen megvannak Novákon, hogy mai napon temették el Sele asszonyt,¹⁾ meg halt péntek éjjelén hajnalkor Pál fordulásakor; van Miklós nevű fia, kit az uristen jó egészségben megtartott.

A törököktől igen félnek, Forgách urak Csornoka nevű két faluját és másokat is kirabolták. Az országgyűlés kihirdetését várják. Pethő János volt ott t. i. Novákon Gábor házában s fele-

---

¹⁾ L. Szunyogh Erzsébet levelét. Sele asszony kiléte homályos még.

ségénél ebédelt, ő az író is jelen volt, jól tartotta, ebéd után elutazott, ő János, Kristóf urammal lóháton kísérték jó darabig.

Kelt Novákon Pálfordulása utáni vasárnapon 1556.

(Az eredeti tót nyelven van írva.)

Ezen Jánosról, a ki testvére volt Gábornak és Lászlónak, igen kevés nyom maradt hátra.

1561. máj. 10.

Szunyogh Ráfael sógorának Majthényi Gábor egri kapitánynak.

Szokott, kissé hosszadalmas köszöntés után megköszöni bizonyos libák, csirkék küldését, látogatásáról szól, melyet a címzett házánál Novákon akart tenni; oka, hogy most nem jöhet az, hogy elsőben is most Morvában lévő pénzeik dolgában kell intézkednie, továbbá hogy Draskovics urral *(talán György a győri püspök)* testvéreit Jánost és Mózeszt Olaszországba utnak indítja, Mihály urat *(nem nevezi testvérének, de az volt)* pedig az alsó vidék felé *(talán valamelyik véghelyre hadiszolgálatba.)*

Kelt Budatinban 1561., az ur mennybe menetele előtti szombaton.

Szunyogh Rafael.

(Eredeti, tót vagy inkább sziléziai szláv dialectusban, címeres gyűrűpecsét lenyomattal.)

1616. szept. 26.

Szunyogh Susanna, néhai idősb Sobek György özvegye testvérének Anna Máriának, Majthényi Györgynének; e két nőnek harmadik testvére Julianna volt, a szerencsétlen Telekessy Mihály özvegye

A levél tartalma csak gazdasszonyi ügyekre vonatkozik.

(Eredeti, szövege tót, nem látszik sajátkezűnek.)

Varsó, 1620. máj. 24.

Zsigmond lengyel király a krakói püspökhöz rendeletet küld, hogy a Magyarországból elűzött és Krakóba menekült papok ideiglenesen eltartassanak a szandeczi apátság jövedelmeiből.

(Eredeti, a király sajátkezű aláírásával és pecsétjével, szövege lengyel.)

1623. jun. 3.

Pelhrinné Szunyogh Zsuzsánna, előbb báró Sobek Györgyné, testvérének Majthényi Györgynének.

Örül kilátásba helyezett látogatásának. Sziléziában a pestis uralkodik, a sok rabló miatt nem mer most Teschenből kimenni s a sok katonaság miatt, melly az egész tartományt megszállva tartja. A lengyelek Csehországba akarnak berontani. Szunyogh Jánossal fennforgó ügyüket megsürgetni igéri *(örökösödési ügy volt a belskoi uradalomra vonatkozó).*

(Eredeti, tót nyelvű, de nem sajátkezű.)

1628. á p r. 15.

Majthényi Györgyné ifjabb Szobek Györgyhez.

Kijelenti, hogy Szunyogh Jánossal a kötött szerződést maga részéről el nem fogadja, az ügyet a rendes pörös utra kívánja terelni. (Belsoko t. i. anyai (Listhy Agnes) szerzeménye volt s a fiág a leányágot meg akarta rövidíteni). Kelt Berencs várában 1628. április 15.

(Eredeti, tót nyelvű, az aláírás sajátkezűnek látszik.)

1633. m á r c z. 6.

Idősb Majthényi György sógornőjének Szunyogh Zsuzsánnának, férjhezett Pelhrimnének.

Az ügyek megbeszélésére találkozni kíván vele.

(Eredeti, tót, sajátkezű.)

1633. o k t. 11.

Idősb Majthényi György Szobek Károly lovagnak.

Igéri Szunyogh János által a királyhoz benyújtott keresetnek megcáfolását; kéri, hogy az adóügyet lehetőleg jól intézze el; legközelebb egyik vagy másik fiát kiküldi Sziléziába.

(Eredeti, tót nyelvű, sajátkezű.)

1635.

Több rendbéli panaszos levelek báró Majthényi Györgynek szállók a Sziléziában fogamatban lévő nagymérvű hadi adók végrehajtására és katonák általi zaklatásokra nézve.

(Sziléziai tót nyelven.)

1636. m á r c z. 9.

Vocsiczky Henrik idősb báró Majthényi Györgynek.

Részvétét fejezi ki fia Ferencz halála fölött (Németországban egy nehéz lovas ezred parancsnoka volt.) Állítólag Szobek Károly az oka, hogy Frankenberg katonái elpusztították a bielskói uradalmat.

(Eredeti, lengyel nyelven.)

1640. s z e p t. 23.

Frangepán Kata férjének gróf Zrinyi Péternek.

Tudatja, hogy édes anyjával elutazott Briscsébe és kénytelen volt Károlyvárothoz maradni.

(Eredeti, horvát nyelvű, sajátkezű az egész levél.)

Krizskó Pál ur fordítása.

Közli: SZERÉMI.

A KOLOSMONOSTORI KONVENT LEVÉLTARA.

— HARMADIK KÖZLEMÉNY. —

101. 1417. jul. 10. Sigmond király Csáki Miklós erdélyi vajdának előadva azon borzadalmas és rettentő hatalmaskodásokat, miket Papfalvi László, Bácsi László és Gerőmonostori László a kolosmonostori konvent jószágain és jobbágyain Kolosmegyében Bácsban és környékén elkövettek: parancsolja, hogy ezen gonosztevőket haladék nélkül a legteljesebb elégtétel megadására kényszerítse, még jószágaiknak zár alá vétele által is, miket a zár alól a teljes elégtételig fel ne mentsen. Dat. Constantiae, sabb. prox. ante f. b. Margarete virginis, anno 1417.

Comit. Kolos. A. nro 69.

Eredeti. Papiros 31—31 cmr. Viznyomásos jegye: félszárnyas állat; pecsétje a szöveg alatt eltöredezve. Van hitelesítés nélkül maradott másolata 1839-ből, az eredeti mellett.

102. 1417. decz. 15. A váradi káptalan, Sigmond király generális parancsára hivatkozva, jelentést teszen Henrik kolosmonostori apát konventje és javai érdekében azon vizsgálatról, melyet a király hiteles emberével együtt Kolosmegyében Monostoron és Fenesen végzett, s melyből kitűnt, hogy Monostort az apátsági és Fenest a püspökségi birtokot a Gorbó patakán lévő bizonyos hid, és attól fogva maga Gorbó pataka, a Szamos folyóba ömléseig mint határjel egymástól elválasztja. Dat. sexto die inquisitionis prenotate (fer. quarta prox. post fest. b. Lucie virg.), anno 1417. 75 232

Com. Kolos. Neoregst. U. nro 3.

Eredeti. Papiros 30—11 cmr. Hátán látszik az ovális pecsét helye. Viznyomásos bélyege: egyszerű szirmok nélküli virágkehely-alak. Van egyszerű másolata 1839-ből melléje letéve.

103. 1418. márcz. 22. Henrik kolosmonostori apát privilegialis levele, melylyel Tatár Albertnek, Molnos Antalnak, Kálos Domokosnak Egeresben, Molnos Tamásnak és fiainak Bogártelkén, Bothos Lászlónak Jegenyében megengedi bizo-

nyos föltételek mellett, hogy a konvent nevezett jószágain a folyóvizeken malmokat építhessenek, és tarthassanak, azokat utódaikra is hagyhassák, el is adhassák, de a forintokban és grossusokban meghatározott censust időnként a konventnek javára és a szent Miklós-kápolnában Mária képe előtt folyvást égő lámpa fentartására állandóan fizessék. Dat. feria tertia prox. post dnicam Ramispalm. anno 1418.

Com. Kolos. Neoregest. U. nro 15.

Eredeti. Pergamen 26—20 cmr. Függő pecsétje hiányzik.

104. 1419. máj. 19. Lépes Lóránd vicevajda Tordamegye főispánjának és tisztségének tudtul adván Henrik kolosmonostori apát bebizonyított keserves panaszát afelett, hogy Járai János fia Péter és az ő társai Tordamegyében Abafájára berontván fegyveres erővel, ottan fertelmes gazságokat és nagy károkat tettek: ezek felett gyors vizsgálatot rendel, s az eredményt maga elé küldetni követeli. Dat. in Zenthemreh sexta feria prox. ante fest. Ascensionis Domini, anno 1419.

Com. Torda A. nro 7.

Eredeti. Papiros 23—12 cmr. Hátán látszik a pecsét helye. Az okmány megevődve, alsó része megszakadozva. Van hiteles másolata 1782-ből, az eredeti mellett.

105. 1420—1430 körül. A kolosmonostori apátság birtokaira vonatkozó birósági fogalmazvány arról, mi van Lajos király kiváltságlevelében adva a kolosmonostori apátnak, és tartoznak-e a kolosvári lakosok a művelés alá vett földekről terragiumot fizetni.

Com. Kolos. Neoregest. U. nro. 21. Papiros, négy darabra szakadva.

106. 1421. ápr. 13. Zsigmond király beleegyezését adja Darabos Mihálynak, hogy Kolosmegyében fekvő, békésen régóta birt, András háza nevű birtokát, magva-szakadta esetére, Dévai Tamás ozdi főesperesnek, a király főjegyzőjének, és az ő egyenként megnevezett rokonainak adományozza, és hagyja. Dat. in Broda hungaricali, die dominico proximo ante f. b. Tiburtii et Val., anno 1421.

Egykorú másolata a Com. Kolos. A. nro 26. jelű kolosmonostori konventi oklevél hátán.

107. 1421. okt. 20. Szarkadi Miklós fia László és Csáni Mihály tordamegyei bírák Csáni Mihályt a kolosmonostori apát, Balás kérésére Szent-Ivánra küldik Indali Pál apátsági ügyvéddel annak megvizsgálása végett, vajjon Szentiváni Pál Abafájáról az apát jobbágyát, annak ökreivel együtt magához hajtatta-e? Dat. Torda feria secunda proxima post f. b. Galli abbatis, anno 1421.

Com. Torda S. nro 23.

Eredeti. Papiros 22—18 cmr. Hátán a pecsét helye látszik; viznyomásos bélyege: egy római olajlámpa.

108. 1422.? jun. 13.? György erdélyi püspök a kolosi főesperességben lévő plébánosoknak írván, rosszalja, hogy Ágoston jogtudós főesperes tőlök kilencz aranyforint értékű cathedra-ticumot akar felcsikarni, mert az eddigi régi szokás szerint minden plébánus csak száz denárt tartozik fizetni és nem többet. Dat. Torda in f. sancte Trinitatis, anno M^o CCCC^o.

5238

Herepei Márk és vicevajda társai transsumtuma 1448-ból. A datum éve ugyan tisztán 1400-ra szól, de a négy C előtt valami számok ki vannak huzva (valószínűleg éppen a XXII jegy) s a négy C után nincs semmi számjegy téve, de folytatva van a szöveg. Azonban mégis bizonyos, hogy György 1400-ban nem volt erdélyi püspök.

109. 1422. jul. 5. György erdélyi püspök, János kolosvári plébánus és hivei közötti ügyben átírván István erdélyi püspöknek, a kolosvári szent Péter templomban és a Mária Magdolna nevű kápolnában a kolosvári plébánus, Keresztény, káplányaitól elmondandó misékről 1414-ben kiadott oklevelét, azt megerősíti. Albe, die dnico prox. post f. Visit. b. Marie virg., anno 1422.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Pergamen 40—28 cmr. Selyem zsinóron függő ép, mogyoró alakú pecséttel, melyben látszik egy viaszba öltözött férfialak, talán Szent György képe.

110. 1423. márcz. 15. Sigmond király Balás kolosmonostori apátnak azon panasza folytán, hogy őt sokan az erdélyi nemesek közül sanyargatják olyan birságok, és büntetéspénzek felhajtásával, melyek az előtte való apátok excessusai miatt fenforognak: rendeli Csáki Miklós vajdának és alvajdának, hogy a személy hibája nem árthatván a konventnek, az apátot és a konvent vagyonát semmi szin alatt se háborgassák azok miatt, de fordulhatnak amaz apátok jogutódai ellen. Dat. in Kesmark feria secunda prox. post dnicam Letare, anno 1423.

Miscellanea, nro 32., alias A. nro 57.

Eredeti. Papiros 30—22 cmr. Szöveg alatt lévő egy sasos pecsétel. Jobb széle az okmánynak hasadozva. Van hitelesített másolata 1781-ből az eredeti mellett.

111. 1423. ápr. 6. A kolosmonostori konvent értesíti Tamás ozdi főesperest, György erdélyi püspök helyettesét, hogy Fodor Adorjánt, János fiát Jakabot Gyaluban, Kovácsi Györgyöt és Pétert, Sárdi Istvánt Monostoron, a rendelet szerint megintették a kiküldött megbizottak, és hogy a kolosvári bíró hiteseivel együtt Fodor Adorjánt zárt ajtók mellett kihallgatta, de Margit asszonynak igazat szolgáltatni nem

akart. Dat. quinto die executionis predicte (fer. sexta prox. post dñicam Reminiscere) anno 1423.

Jel nélkül.

Eredeti. Papiros. 21—12 cmr. Pecsétjének nyoma látszik a hátán.

112. 1423. máj. 29. A kolosmonostori konvent kolosvári polgár Polkysser Jakab mester kérésére a szekszárdi, és czikadori hiteles helyek előmutatott oklevelét 1409. és 1407-ből átírja, és kiadja. Dat. septimo die festi Pentecostes, anno 1423.

Com. Kolos. A. nro 26.

Eredeti. Papiros 44—22 cmr. Pecsét nélkül. Hátán Zsigmond király egy consensus-a másolatával. Viznyomásos bélyege: szalagon függő ökörfő. Két darab transsumtummal.

113. 1423. júl. 1. A kolosmononostori konvent bizonyító levele afelett, hogy Bogáthi Imre Havasalföldön a törökök ellen harczolandó hadseregbe készülvén, saját lelke üdvességére, önkénytes jóakaratajából azon rendelkezést tette, hogy a Maros folyón, Rannolth (Radnót) nevű birtokon járó malma vámjából minden tizedik köből gabonát adják át a radnóti templom javára, mely a boldog szüz tiszteletére van építve. Dat. feria quinta proxima post f. Nativ. b. Ioannis bapt., anno 1423.

Com. de Küküllő B. nro 38.

Eredeti. Pergamen 31—13 cmr. Pecsétje hiányzik.

114. 1425. jun. 6. Mocsi Sandrin Miklós kolosmegyei alispán, a kolosmonostori apát Antal panaszára tanúsítja, hogy az erdélyi püspök Balás a kolosmonostori konventnek Zent Bendek, Sáságh, Sólyomtelke, továbbá Bács, Nádas és Bogártelke nevű birtokait elfoglalva, a püspökség Gorbó, Fenes, Darócz és Türe nevű jószágaihoz csatoltatta, mi ellen az apát tiltakozott. Dat. in Apáthida feria quarta proxima ante fest. Corporis Christi anno 1425.

Com. Kolos. A. nro 64.

Eredeti. Papiros 30—12. cmr. Vizben ázott. Viznyomásos bélyege: kettős körben álló három ágú korona-forma. Van másolata 1839-ből, és pedig kettő is, de egyik sincs kellően hitelesítve.

115. 1427. jan. 1. Sigmond király az erdélyi káptalannak parancsolja, hogy a kolosmonostori apátot Antalt, a Küküllő-megyében fekvő mindkét Teremi nevű jószágba, mely vissza van foglalva, igtassa be. Dat. Brassovie in festo Circumcisionis Dni 1427.

Az erdélyi káptalan transsumtuma ezen évből.

116. 1427. jan. 10. A váradi káptalan átírva Sigmond király levelét 1426-ból azon esemény felett, hogy az erdélyi püspök emberei a kolosmonostori apát jószágából Bácsból nyolczszáz darab juhot elhajtottak, jelentik a királynak, hogy

a püspök ártatlannak mondja magát, s ha a tiszteket az apát megnevezi, elégtételre fogja szorítani. Datum sexto die diei executionis prenotate (die dnico prox. ante f. Epiphaniarum Domini) anno 1427.

Com. Kolos. A. nro 71.

Eredeti. Papiros 30—32 cmr. Hátán ovális viaszpecsét töredékével.

117. 1427. jan. 28. Az erdélyi káptalan Csáki László vajdának jelenti, hogy a király rendelete szerint Antal kolosmonostori apátot Küküllőmegyében (feria quinta proxima a. fest. Conversionis b. Pauli) Alsó-Teremibe beigtatni akarván, Csáki László vajda nevében ellenmondásra találtak, vele tartván Nádasdi Salamon egykor a székelyek grófjának fia Mihály is, miért őket megidézte; Felső-Teremibe pedig el sem mentek, mert azokat is a megnevezettek magoknak követelték. Dat. sexto die recaptivacionis prenotate, anno supradicto (1427.)

Com. Küküllő A. nro 71. (Neoregestr. M. nro 12.)

Eredeti. Papiros 26—22 cmr. Megszakadozott; hátán sárga viaszpecsét töredékével. Van hitelesítetlen másolata 1839-ből.

118. 1427. nov. 5. Sigmond király a kolosmonostori apát Antal kérésére, Kolosmegyében Egeresben hetenként minden szombat napra heti, és évenként Gál napra országos vásár jogot enged. Datum in Alba-Nandor, feria quarta prox. post fest. Omnium Sanctorum, anno M° CCCC° XX° VII°.

Com. Kolos. A. nro 63.

Eredeti. Pergamen 36—20. cmr. Veres pecsétjének helye a szöveg alatt látszik. Van egyszerű másolata 1839-ből.

119. 1427. nov. 6. Sigmond király Antal kolosmonostori apát panaszára, mely szerint Suki Péter a konventnek Apát-hida nevű birtokából jó darab rétet és cziherest az ő jószágához Sukhoz elfoglalt, és kezén tart, azt állítva, hogy az ő határjárási levelei szerint neki azokhoz joga van, Csáki László vajdának parancsolja, hogy ezen ügyet gyorsan megvizsgálva, a kiderült igazság szerint mondjon ítéletet. Datum in castro nostro Nandor-Albensi, feria sexta prox. post fest. b. Emerici ducis, anno 1427.

Lépes Lóránd vicevajda transsumtuma 1428. évből.

120. 1427. decz. 6. Sigmond király Balás erdélyi püspöknek átírván Antal kolosmonostori apát panaszát, mely szerint az ő gazdatisztjei a konvent bácsi jószágáról nyolczszáz darab juhot elhajtottak stb. és a viceispán felhívására eleget tenni nem akarnak, sőt más méltatlan dolgokat és kihágásokat is elkövettek: megrendeli a váradi káptalan által végzendő vizsgálatot, és jelentést vár. Dat. Torde in f. b. Nicolai eppi anno 1427.

A váradi káptalan transsumtuma 1427-ből.

121. 1427. decz. 6. Sigmond király Balás erdélyi püspöknek parancsolja, hogy miután az ő gazdatisztjei hatalmaskodva Antal kolosmonostori apát ellen Bácsból 800 juhot, számos ökröt, tehenet és disznót elhajtottak, s ezekből 12 ökröt és két tehenet leüttettek, s egyéb tetemes károkat tettek, de elégtételt sehol sem kaphatott az apát: a püspök vele a váradi káptalan tanusága előtt ezen ügyet úgy rendbe hozza, hogy az apátnak panaszra oka ne legyen. Dat. Torde in festo b. Nicolai eppi, anno 1427.

Com. Kolos. A. nro 1.

Egykorú másolat. Papiros. Megevődve. Van hiteles másolata 1781-ből.

122. 1427. ? Sigmond király Antal kolosmonostori apát azon panasza folytán, hogy a kolosm. konvent javait az előbbi apátok törvénytelen módon elidegenítették, ezen elidegenítéseket, még a Henrik pécsi püspök, egyszersmind kolosmonostori apát által történeteket is, semmiseknek jelentvén ki utasítja az apátot eme elidegenített birtokok gyors visszaszerzésére.

Com. Kolos. A. nro 72.

Egykorú másolatnak látszik. Van egyszerű másolata 1839-ből.

123. 1428. jan. 24. Lépes Lóránd vicevajda írja az erdélyi káptalannak, hogy Antal kolosmonostori apátot és Suki Pétert, az apáthidi földek elfoglalása ügyében, a vajda elébe idézze meg. Dat. in Zenthemreh, duo decimo die octavarum festi Epiphan. Dni, anno 1428.

Com. Kolos. Neoregestr. U. nro 4.

Eredeti. Papiros 30—18 cmr. Hátán a pecsét helye jól látszik. Van egyszerű másolata 1839-ből.

124. 1429. nov. 10. A váradi káptalan a kolosmonostori apát Antal ellen Kolosvár birája és hitesei által a király elébe terjesztett azon jelentését, mely szerint az apát kolosvári literatus Istvánnak Monostoron lévő szőlő termését részben elvitette, részben pedig össze tiportatni rendelte volna: Kolosvártt a helyszinén megvizsgálva, és literatus Istvánt kihallgatva a király hiteles embere jelenlétében úgy találta, hogy az előadás teljesen alaptalan, mert literatus szüretjét, minden kára nélkül maga végezte, s az apátnak is a dézmát lefizette. Dat. feria quinta prox. ante fest. b. Martini eppi, anno 1429.

Com. Kolos. A. nro 47.

Eredeti. Papír 30—22 cmr. Hátán a káptalani ovalis pecsét töredékével. Van konventi másolata 1839-ből.

125. 1429. nov. 19. Sigmond király a zalai konventnek rendeli, hogy Szobapataki László fiait Szobapataki György fiai javaiba, mik Zalamegyében Szobapatakán vannak, a Zala vizén

járó ottani malom felerészével együtt igtassa be. Dat. Posonii in festo b. Elisabeth vidue, anno 1429.

A zalai konvent transsumtuma, ezen évből.

126. 1429. decz. 21. A zalai konvent (Conventus monasterii b. Adriani mart. de insula Zaladiensi.) átírva Sigmond király levelét Szobapataka új adományozása tárgyában 1429. évből, bizonyítja, hogy Szobapataki László fiát Pált, Mihályt és Gergelyt, valamint egy más Mihályt, Gergelyt és Jánost a király rendelete szerint Szobapataki György birtokába, mely van Zala megyében Szobapataka név alatt, mihez tartozik a Zala vizén járó malomnak fele része ugyan ottan, törvényes módon beigtatta, és senki ellenmondásra meg nem jelent. Dat. sedecimo die diei introductionis pred. (in festo b. Nicolai episcopi), anno Domini supradicto (1429.)

Jelzés nélkül.

Eredeti. Pergamen 32×16 cmr. Fügő pecsétjének csak kék-zöld selyem zsinórja maradt meg.

127. 1430. nov. 9. Sigmond király megbizsa az erdélyi káptalant, hogy miután Kolosvár bírása és esküdtjei Kolosvár, Kolosmonostor és Bács határszélén egy akasztófát állítottak, mely miatt több károk történtek, és a kolosmonostori konvent birtokait is a város e miatt háborgatja és foglalgatja, (pedig mint a kolosmonostori apát Antal előadta, Kolosvár határait Szécsi Miklós bán, és Demeter zágrábi püspök, az erdélyi nemesek Tordán tartott generalis gyűlése határozatából kijáratták), azért ezen ügyben tartson a helyszínén vizsgálatot, a dolog igazságát derítse fel, mert Lóránd vicevajdának meg van parancsolva, hogy az igazság kiderülése szerint a kolosmonostori apátnak adja át azt, a mi az ő konventjéhez tartozik. Dat. Posonii feria quinta prox. post fest. Omnium Sanctorum anno M° CCC° . . . . regnorum nostrorum Hung. XLIII° Romanorum XX° Bohemie decimo.

Com. Kolos. Neoregestr. U. nro 30.

Eredeti. Papiros 44×26 cmr. Koronás fő, inkább torzkép egy csilagról függő alakban van mint víznyomásos bélyeg a papirosban, mely ketté van a hajlításnál szakadva, vízben is ázott, s a szövege homályos, mely alatt látszik a királyi pecsét veres viasz töredéke.

128. 1430. nov. 15. Az erdélyi káptalan jelentése Csáki László erdélyi vajdának, Antal kolosmonostori apát számos sérelmes ügyeiben, melyekben egész sereg nemes tettes van előszámítva, kik tetemes károkat tettek Kolosmegyében. Dat. feria quarta proxima post f. b. Martini confessor. anno 1430.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Papiros 30×22 cmr. Hátán pecsét-töredékkel.

129. 1430. nap nélkül. Lépes Loránd vicevajda bizonyítja, hogy miután a két Tereminek Küküllő megyében eddig bár nem törvényes birtokosai magszakadás folytán azon birtokot üresen hagyták, s most sokan törekednek azt a királytól magoknak conferáltatni: Indali Péter, a kolosmonostori apát Balás nevében tiltakozik, nehogy ama birtokot akárki kéresse, vagy a király másnak adja. Dat. in descensu nostro campestri prope villam Váradja penes fluvium Sebes (a nap nincs megjelölve) anno Dni 1430.

Com. Küküllő Neoreg. nro 31.

Eredeti. Papiros 22×12 cmr. A szövegre nyomott kis kerek pecsétel, minek csak helye látszik.

130. 1431. márcz. 19. Eugenius pápa a kolosmonostori apátnak rendeli, hogy vizsgálatot tartson Alezna Sigmond pap ellen, ki Pettoris Simon papra lopás és másféle bűnök terhét fogván, az ő hirnevének ártott és kárt okozott, amiért őt érdeme szerint appellatione remota az apát büntesse meg, ha az igazság kiderül. Dat. Rome apud S. Petrum XIII. kal. April. pontificatus anno primo.

Com. Kolos. A. nro 79.

Eredeti. Pergamen 26×18 cmr. Pecsétje hiányzik.

131. 1431. apr. 26. Eugenius pápa a kolosmonostori apátnak rendeli, hogy Tegzes Máté pécsi egyházmegyei pap panaszt, mely szerint Radlbam János, Erdélyi János, Ősi Benedek, Zennyes András, Tompafalvi Miklós váradi és erdélyi laikusok őt adósságok kamatai miatt gyötrik, vizsgálja meg, s az uzsorát elnyomván, a mit igazságosnak talál, ítélje meg, eltiltva minden felebbezést. Dat. Rome apud S. Petrum anno 1431. nonar. Maji, pontificatus anno primo.

Com. Kolos. A. nro 54.

Eredeti. Pergamen 26×18 . Bullája hiányzik.

132. 1433. okt. 7. Lépes Loránd vicevajda Antal kolosmonostori apát ügyét, Péternek a székelyek grófjának és Pelsőczi Miklósnak kihallgatását illetőleg, miután Péter nem jelent meg, és Miklós nélküle a vajda előtt felelni nem képes, vizkereszt nyolczadáról szent György napja nyolczadára elhalasztja. Torde, nono die termini prenotati anno 1433.

Com. Kolos. A. nro 3.

Eredeti. Papiros 23×9 cmr. Pecsétje látszik töredékben. — Van egyszerű conventi másolata 1839-ből.

133. 1433. okt. 7. Lépes Lóránd vicevajda a kolosmonostori apát Antalnak ügyét Péternek, a székelyek grófjának, a palatinus fiának valamint Pelsőczi Miklósnak idézését és meghallgatását, illetőleg szent-Mihály nyolczad napjáról víz-

kereszt nyolczadára elhalasztja. Dat. Torde, nono die termini prenotati anno 1433.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Papiros 23×8 cmr. Hátán kerek viaszpecsét töredékével.

134. 1434. márcz. 12. Lépes Lóránd vicevajda az erdélyi káptalannak meghagyja, hogy Antal kolosmonostori apát panaszra szerint a két Teremi, Küküllő megyében, a Nyárad közelében, a konvent sérelmével most idegen kézen lévén, melyekbe most a konventet be kellene újra igtatni, annak beigtatása végett a káptalan küldjön hiteles embert. Dat. in Novaj in f. b. Gregorii pape anno 1434.

Az erdélyi káptalan transsumtuma ezen évből.

135. 1434. ápr. 17. Az erdélyi káptalan jelenti Lépes Lóránd vicevajdának, hogy Antal kolosmonostori apátot a két Teremi birtokába bevezetni akarván, Sükösd Péter és Rákosd Mihály a beigtatásnak ellenmondottak, s azért megidézettek. Dat. quarto die diei recaptivationis prenotate (in f. b. Tiburcii et Valer. mart.) anno supradicto (1434.)

Com. Küküllő Neoregestr. U. nro. 46.

Eredeti. Papiros 22×18 cmr. Víznyomásos bélyege: ökörfő. Pecsétje eltöredezve.

136. 1435. máj. 4. Lépes Lóránd vicevajda a kolosmonostori apát Antalnak Pelsőczy Péter elleni peres ügyét keresztelő sz. János születése nyolczadára elhalasztja, ott fogván folytatni az almási és egeresi jobbágyság feletti vizsgálatot. Dat. in Apathida, feria quarta supra dicta (feria quarta prox. post fest. b. Philippi et Jacobi) anno 1435.

Miscellanea, egyéb jelzés nélkül.

Eredeti. Papiros 30×30 cmr. szalagról függő ökörfő víznyomásos bélyeggel.

137. 1435. máj. 18. Lépes Lóránd vicevajda előadva Antal kolosmonostori apát azon panaszát, hogy Losonczi László bán fia István, két régeni emberével, Abafája nevű konventi jószág területén a Maros vizére malmot építtetett, s azt, s annak környékét hatalmason kézben tartja: ezen ügyet hitelesen megvizsgáltatni rendeli a váradi káptalannak, és jelentést vár. Dat. Torda, feria quarta prox. ante f. b. Elene regine, anno 1435.

A váradi káptalan transsumtuma, ezen évből.

138. 1435. jun. 19. A váradi káptalan bizonyoságlevele Lépes Lórándhoz arról, hogy a megbízás szerint Torda-megyében szabályos vizsgálatot tartván, mindent úgy talált, a mint a vicevajda levelében le van írva. Dat. tercio die diei inquit-

sitionis prenotate (sabbato prox. post f. b. Viti m.) anno supra dicto (1435).

Com. Torda A. 25. Neoregestr. U. nro 6.

Eredeti. Papiros 25×15 cmr. Pecsétje ovális alaku a hátán, csaknem ép állapotban. Van egyszerű másolata 1839-ből.

139. 1435. jun. 25. A váradi káptalan bizonyáglevele Antal kolosmonostori apát részére, mely szerint ő Losonczi László bán fia István ellen protestált azon okból, mert ez törvény ellen a conventnek Abafája nevű birtokán a Maros folyóra malmot épített, és a birtok környékét elfoglalva kézen tartja, s bár Andorman és Hofgréf nevű jobbágyságait onnan kitiltotta, ezek nem engedelmeskednek az apátnak. Dat. sabbato prox. post fest. Nativit. b. Joannis bapt. anno 1435.

Neoregestr. U. nro. 28. (alias: A. nro 47.)

Eredeti. Papiros 22×12 cmr. Hátán ovalis pecsétjének helye.

140. 1436. máj. 9. Lépes Lóránd vicevajda a kolosmonostori apát Antal ügyét Losonczi László bán fia István ellen, és két régeni jobbágysága Anderman és Hofgréf ellen, keresztelő sz. János nyolczadára elhalasztja. Torda, die nono termini prenotati (oct. fest. b. Georgii m.) anno 1436.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Papiros 22×6. cmr. Hátán pecséttel.

141. 1436. máj. 12. Lépes Lóránd vicevajda levele, melyben Antal kolosmonostori apát ügyében tanúsítja, hogy a kolosvári bíró és hites társai. kikre a konvent megbízottja a bíróság előtt tizenegy napig hiába várakozott, sem meg nem jelentek, sem pedig a birságot (12 márkát) be nem küldötték. miért őket pervesztéseknek jelenti, és a birság dupluma lefizetésére kötelezi. Dat. Torda, duodecimo die termini prenotati (ab octavis f. b. Georgii m.) 1436.

Com. Kolos. A. nro. 13.

Eredeti. Papiros 20×13 cmr, pecsét nélkül. Jobb fele ketté van szakadva. Van hitelesítés nélkül maradott másolata 1839-ből.

142. 1436. jun. 12. Lépes Lóránd és Floyth Gyurk vicevajdák Sigmond királynak jelentik, hogy Antal kolosmonostori apátnak megvizsgálván 3 káptalani és 3 vajdai okleveleit a két Teremi visszafoglalása ügyében Sükösd Mihály és Rákosd Péter nemesek ellen, valamint ezeknek irományait is, Antal kolosmonostori apát felebbezése folytán az ügyet a király elé felterjesztik. Torda duodecimo die octavar. festi b. Georgii mart., anno 1436.

Báthori István országbíró transsumtuma ezen évből.

143. 1436. jul. 13. Lépes Lóránd vicevajda Torda vm. fő- és alispánjának rendeli, hogy Antal kolosmonostori apát panasza

szerént Losonczy László bán fia István, Andermann és Hofgréf régeni jobbágyaival, Abafáján, a kolosmonostori konvent jószágán a Maros vizére malmot építvén, és a környéket magának hatalmason elfoglalván, ezen foglalat és építést a tisztség vizsgálja meg, és tegyen róla jelentést. Dat. in Novaj in f. b. Margarethe v., anno 1436.

Kedei János és Sylei Ilyés tordai comesek és viceispánjaik transsumtuma ezen évből.

144. 1436. szept. 8. Kedei János és Sylei Ilyés tordamegyei főispánok jelentést tesznek Lépes Lóránd vicevajdának arról, hogy Losonczy László bán fia István Abafáján a Maros folyóra igazán malmot épített és a környékét kezén tartja. Dat. tercio die diei inquis. prenotate (fer. quinta prox. ante fest. Nativitatis b. Marie virg.) anno supra dicto (1436).

Com. Torda Neoreg. U. nro. 43.

Eredeti. Papiros 22—13 cmr. két kis pecsét töredékkel, egyiken egy madár lépő helyzetben.

145. 1436. nov. 14. Báthori István iudex curiae szent Mihály napja nyolczadára a kolosmonostori apát Antalnak Küküllőmegyében fekvő két Teremi peres birtoka ügyében Sükösd Mihályt és Rákosd Pétert megidézvén, kik előtte semmiképpen sem jelentkeztek, a vajdák beigtató levelét, és az apát Teremibe való beigtatását megerősíti. Dat. Bude, quadragesimo die termini prenotati (octava s. Michaelis), anno 1436.

Comit. Küküllő G. nro 28. (más: nro 75.)

Eredeti. Papiros 43—20 cmr. hátán a országbíró pecsétjével. Viznyomásos bélyege: kettős körben levő három águ korona alak.

146. 1437. ápr. 3. Vizaknai Miklós vicevajda Antal kolosmonostori apát amiatti panaszára, mert az erdélyi püspök gazdatisztjei és jobbágjai Kolosmegyében Darócz, Makó és Türe községekből egybegyülve, a Bogártelke konventi birtok határjárása alkalmával 1437-ben (feria quarta prox. post fest. Tiburcii et Valeriani m.) Makó tő nevezetű határrésznél, a jel felnyitásakor az apátra rohantak és őt csaknem megölték, a hiteles embereket pedig felfegyverkezett kézzel verekedések és gyalázatos szavak kíséretében elkergették, hivatalos vizsgálatot rendel Kolosmegyében a főispán Gerő László közbejöttével. Dat. in Novaj feria tertia prox. ante f. b. Ambrosii eppi anno 1439.

Gerő László kolosmegyei főispán transsumtuma, ezen évből.

147. 1437. ápril 18. Gerő László kolosmegyei főispán a birákkal értesíti Vizaknai Miklós vicevajdát, hogy a kolosmonostori apát Antalnak bogártelki határjáratásakor, az erdélyi püspök tisztjei és jobbágjai részéről Makótó nevű hely-

nél az erőszakátétel éppen úgy történt, amint az a vicevajda levelében le van írva. Dat. Apathida feria quinta prox. ante fest. b. Georgii mart. anno 1437.

Com. Kolos. A. Neoregestr. nro 29.

Eredeti. Papiros 30—22 cmr. Hátán pecséttel. Az okmányon diónyi lyuk. — Van egyszerű másolata 1839-ből.

148. 1437. okt. 14. Lépes Lóránd és Páán Demeter vicevajdák a kolosmonostori apát Antal Losonczi László fia István és két régeni jobbágya Anderman és Hofgréf ügyét vizkereszt octavájára elhalasztják. Dat. in Zenthemreh, nono die termini prenotati (octava festi b. Michaelis arch.) anno 1437.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Papiros 22—6 cmr. Hátán pecséttel.

149. 1439. márcz. 15. Erzsébet királyné Antal kolosmonostori apátnak és apátsági javainak állandó hadmentességet enged. Dat. Bude, in dnica Letare, anno 1439.

Com. Kolos. A. nro 59.

Eredeti. Papiros 29—19 cmr. Pecséttel. Van hiteles másolata 1781-ből.

150. 1439. ápr. 3. Vizaknai Miklós vicevajda Antal kolosmonostori apátot és konventjét Nádasd nevű elidegenített birtokba Kolosmegyében beigtattatni rendeli az erdélyi káptalan tanuságával. Dat. in Novaj feria tertia proxima ante f. b. Ambrosii eppi, anno 1439.

Az erdélyi káptalan transsumtuma ezen évből.

151. 1439. ápr. 19. Az erdélyi káptalan Vizaknai Miklós vicevajdának jelenti, hogy midőn Antal kolosmonostori apát konventjét Nádasd nevű kolosmegyei birtokba beigtatni törekedett, a palatinus fia Péter ezelőtt székelyek grófja, László vajda fia Imre és Pelsőczi Miklós a beigtatásnak ellentmondottak, s azért megidéztettek. Dat. quinto die diei recaptivacionis prenot. (fer. quarta prox. post fest. b. Tyburcii), anno 1439.

Com. Kolos. A. nro 14. (Neoregestr. U. nro 23.)

Eredeti. Papiros 28—18. cmr. Hátán pecsét töredéke.

152. 1440. jan. 24. Vizaknai Miklós vicevajda Antal kolosmonostori apát Losonczi László fia István és két régeni jobbágya ellen az abafájai malom miatt fennforgó ügyét szent György napja nyolczadára elhalasztja. Dat. Torde duodecimo die term. prenotati (octava festi Epiphaniar. Dni), anno 1440.

Jel nélkül.

Eredeti. Papiros 22—6 cmr. Pecsét töredékével.

153. 1440. aug. 11. Ulászló király a kolosmonostori konventnek parancsolja, hogy bár egy időben Gyógyi Mihály

magszakadta után az ő vagyonát Erzsébet királyné Losonczy Dezső néhai vajdának, Hunyadi Jánosnak és Bethlen Gergelynek adta vala, pedig ezen vagyont Gyógyi Mihály végrendeletben az erdélyi káptalannak hagyományozta: András telegdi főesperes kitüntetvén a káptalan jogát *Diómál*, Tinód, Bolgár-Cserged nevű fennförgő helyekre Fejér megyében, ugyanezen birtokokba az erdélyi káptalant hitelesen igtassa be. — Dat. Bude fer. quinta prox. post f. b. Laurencii m. anno 1440.

Com. Albensis, nro 26.

Eredeti. Papiros 30—22 cmr. Hátán pecséttel. Van hiteles másolata 1781-től.

154. 1441. ápr. 13. Hunyadi János erdélyi vajda a kolosmonostori konventnek rendeli, hogy az erdélyi káptalant a király levele szerint Gyógyi Mihálynak végrendelete alapján, a Fejérmegyében fekvő Tinód nevezetű birtokba igtassa be. Scripta in Klus in die Cene Domini anno 1441.

Com. Albensis C. nro. 20.

Eredeti. Papiros 20—22 cmr. Zöld pecséttel, minek helye látszik. Víznyomásos bélyege: szalagon függő turbán. Az okmány felső széle megévődve. Van hiteles másolata 1782-ből.

155. 1441. jul. 24. Hunyadi János gubernátor tanúsítja, hogy Antal kolosmonostori apát Sükösd Mihályt és bárki mást a két Teremi nevű birtoknak Küküllőmegyében elfoglalásától és kézentartása- s használatától eltiltott. Datum in loco (Torda) et termino (vigilia f. b. Jacobi apli) prenotato, anno M° CCCC° XL° primo.

Com. Küküllő A. nro. 10.

Eredeti. Papiros 30—13 cmr. Víznyomásos bélyege: meztelen virágkehely. Veres pecsétje jóformán megmaradott. Van egyszerű másolata 1839-ből.

156. 1442. jan. 3. Hunyadi János erdélyi vajda Bolgár-Cserged, Diómál és Tinód nevű fehérmegyei jószágait az erdélyi káptalannak adományozván, a kolosmonostori conventet a káptalan beigtatása végett kiküldi. Torda, octavo die f. b. Johannis apost., anno 1442.

Hiteles másolat 1781-ből. (Az eredeti hiányzik.)

Com. Alb. C. nro 75.

157. 1442. jan. 10. Hunyadi János erdélyi vajda a Diódi Mihály hagyományából, és a királyné megerősítő levelénél fogva az erdélyi káptalant illető Diómál, Tinód és Bolgár-Cserged nevű birtokot, Fehérmegyében, mely az ő kezére került, alapítványképpen, saját lelki üdvéért, és testvére János (miles militum) lelki nyugalmaért (ki a gy.-fehérvári templomban nyugszik, a hova maga is kíván temetkezni), eme három falut a székes templomnak s ez által a káptalannak

adományozza, meghatározván, hogy minő miséket és milyen napokon végeztesen a káptalan? Datum die et loco pre-narrato (feria 4-a proxima post f. Circumcisionis Dni. Torda). anno 1442.

A kolosmon. konvent transsumtuma.

158. 1442. jan. 11. Hunyadi János erdélyi vajda sürgeti a kolosmonostori konventet, hogy az erdélyi káptalant Tinód. Bolgár-Cserged és Diómál birtokába igtassa be, nem törődve az ellenmondásokkal. Scriptum in Segesvár, feria quinta post f. Epiphan. Dni. anno M^o CCCC^o XL° secundo.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Papiros 22×14 cmr., zöld pecsét nyomával a hátán.

159. 1442. jan. 29. Dengelegi Pongrácz és Vizaknai Miklós vicevajdák András telegdi főesperes és Antal dékán erdélyi kanonokok kérelmére Lupsai János ellen, ki magának Lupsa birására álutakon királyi adománylevelet szerzett. nyilvános vizsgálatot rendelve annak kiderítése végett. kinek volt. és kinek van törvényes birtokában mindkét Lupsa, ezen vizsgálat végzését a kolosmonostori konventre bizzák. Dat. Torde, tredecimo die termini prenotati (duodecimo die f. Epiphaniarum Domini), anno 1442.

A kolosmonostori konvent transsumtuma, ezen évből.

160. 1442. ápr. 16. A kolosmonostori konvent Dengelegi Pongrácz és Vizaknai Miklós vicevajdáknak jelenti, hogy rendelet szerint megvizsgálta az erdélyi káptalannak Lupsára vonatkozó jogát, kiküldött hiteles emberei Tordán a nemesek gyűlésében a vajda jelenlétében ottlévő nagyszámu nemesek bizonyosítétele szerint úgy találták, hogy mindkét Lupsa mindig a káptalan birtoka volt és most is az. Dat. sexto die inquis. prenotate (fer. tertia prox. post dnicam Quasimodogeniti). anno supra dicto (1442.)

Com. Albensis C. nro 1.

Eredeti. Papiros 40—24 cmr. Hátán pecsét-töredékkal. Kettős diónagyságu lyuk zavarja a szöveget.

161. 1444. jul. 3. Antal kolosmonostori apát megerősíti azon egyezményt, melyet Albert plébános Egeresben, az egeresi hivek megbízottjaival Mikola Tamás bíróval, továbbá Mikola Balás, Hamar Benedek, Bocsi Dénes esküdtekkal, s más megnevezettekkel kötött olyformán, hogy a hivek neki ne az egeresi, hanem a Kolosvár városi köböllel (a mi negyed-résszel nagyobb az egeresinél) mérjék ezután a buzát és a zabot a papi bérbe, amiben a hivek, a perlekedésről lemondva, megnyugosznak azon kikötéssel, hogy a plébános tartson egy káplánt és iskolásokat s bizonyos napokon mondjon vagy mondasson miséket.

tartson vecsernyéket, reggel és estve »Ave Maria«-ra harangoztasson, mit ha nem tenne, tegye le a plébánosságot. vagy a hivek legyenek feljogosítva úgy fizetni buzát, zabot a kis köböllel, mint régen. Datum in domo habitationis nostre predictae, feria sexta proxima post fest. Visit. b. M. v. anno 1444.

Com. Kolos. A. nro 55.

Eredeti. Pergamen 50×23 cmr. Pecsétje hiányzik.

162. 1445. nov. 30. Bodó Gergely és Vizaknai Miklós vicevajdák az erdélyi káptalan vizsgálatra küldik Kolosmegyébe a végett, hogy Gyerő Mihály Gyerővásárhelyről szent Márton nap körül berontván fegyveres kézzel Makóra, az erdélyi püspök Máté birtokára, ennek jobbágyságait fogságba ejteni megkísérelte, és midőn a gazdatiszt, a pap és a jobbágyságok védelmükre keltek. Péter makói plebánusnak két ujját keményen megsebesítette, a hivatalosokat, és jobbágyságokat elverte és négyszáz arany forintnyi kárt okozott hatalmaskodván a püspök nyilvános kárára. Dat. in Vizakna feria tertia, in f. b. Andree apli 1445.

Az erdélyi káptalan transsumtuma ezen évből.

163. 1445. decz. 18. Az erdélyi káptalan Bodó Gergely és Vizaknai Miklós vajdáknak jelenti a hivatalos vizsgálat azon eredményét, hogy Gerő Mihály, Mákón a püspök Máté embereivel éppen azon módon bánt el, és oly károkat tett, mint az a vicevajdák levelében hiven le van írva. Dat. quinto die inquisit. prenotate (feria tertia prox. post f. b. Lucie virg.) anno prenotato (1445).

Com. Kolos. E. nro 9.

Eredeti. Papiros 28—14 cmr. Hátán pecséttel; körirata csaknem ép. De az okmány két darabra szakadt. Van hiteles másolata 1781-ből.

164. 1446. Máté erdélyi püspök elbeszélvén, hogy Ágoston jogtudor kolosi főesperes (már győri választott püspök) és esperesi helyettesi idejéből több panaszok merültek fel a cathedraticum lefizetése körül, s több plébános ott is hagyta amiatt hivatalát, mert az kathedraticumot igen felemelték: a püspök felszenteltetése után a felszentelő csanádi püspökkel Péterrel és másokkal tanácskozván, György püspöki előde nyomdokait követve (ki azt száz dénárban állapította meg 1400-ban) rendeli, hogy Ágoston kolosi főesperes ne szedhessen magasabb cathedraticumot, mint minden plébánostul egyszáz dénárt. Dat. Albe quarto die consecrationis nostre, anno 1446.

Herepei Márk vicevajda s társai transsumtuma 1448-ból. Nincs megjegyezve az okmányban a felszentelés napja.

TÖRT. TÁR. 1897. II. FÜZET.

224 178 23

165. 1446. jun. 17. Hunyadi János gubernátor Losonczy Sigmond özvegye részére megbizza a kolosmonostori konventet. Sajó és Sárpaták jövedelmeinek megbecsülésével. Dat. Pest. feria sexta prox. post f. sacratissimi Corporis Christi. anno domini XLVI.^{to}.

Jelzése nincs.

Eredeti. Papiros 21×11 cmr. Pecsétjének csak a helye látszik.

166. 1446. nov. 13. A kolosmonostori konvent tanúságlevele arról, hogy Nádasdi Salamon fia Mihály, a gyulafehérvári székes templomban bizonyos szent miséket alapítván birtokait, Bunt Küküllőben, Spring, Drassó, Kis-Sebes, Nagyfalú, Kákova. Negfalú és Slavendorf nevűeket Fehérmegyében a gyulafehérvári káptalannak adta, hagyta és ajándékozta, meghatározván, hogy minő rendben kell az alapítványi miséket elvégezni. Dat. die dnico. videlicet in f. b. Bricii eppi et confess. anno 1446.

Com. Albens. C. nro 23.

Eredeti. Pergamen 37×34 cmr., függő pecsétje hiányzik. S a helynevek is a szövegben correctura alá jutottak.

167. 1447. jan. 29. Balai György, Herepei Márk és Jánosi István vicevajdák Antal kolosmonostori apát keresete folytán Papfalvi Jánost Bács és Szent-Iván nevű birtok határainak reambulatiója ügyében sz. György napja nyolczadára a vajda elébe idézte. Torda decimo et septimo die prenotato. in octavis f. Epifan. Dni anno 1447.

Com. Kolos. nro 77. (Neoreg. 2.)

Egykoru fogalmazványnak látszik, mert több correctura van benne, és pecsétje sincs, tehát nem eredeti. Megvan evődve a közepén.

168. 1447. febr. 17. Az erdélyi káptalan értesíti Balai György, Herepei Márk és Jánosi István vicevajdákat, hogy a kolosmonostori apát ügyében Papfalvi László fiát Jánost Bács és Szent-Iván határjárását illetőleg Papfalváról szent György napja nyolczadára a vajda elébe megidézték. Dat. quarto die diei citacionis predicte (feria tertia. scil. festo b. Valentini mart.), anno 1447.

Ecclesiastica A. Neoregistr. U. nro 45.

Eredeti. Papiros 22×14 cmr. Pecsét-töredéke fennmaradt.

169. 1447. okt. 17. Balai György és Jánosi István vicevajdák Antal kolosmonostori apát kérelmére átírják Péter erdélyi püspök, és káptalana 1299-ben kelt két db. okleveleit, s megértvén azon panasznak igazságát, hogy azok ellenére Máté erdélyi püspök Nádasdot és Bogártelkét jogtalanul elfoglalta: megbizzák a váradi káptalant, hogy Máté püspököt vizkereszt nyolczadára a vajda elébe idézzék. Torda undecimo die termini prenotati (in octavis festi b. Michaelis archang.) anno 1447.

Com. Kolos. A. nro. 9.

Eredeti. Papiros 43—29 cmr. Pecsétje helye látszik kerek alakban; van rajta egy töredék is a váradi káptalan pecsétjéből. Három helyen az okmányon diónyi lyuk: van hitelesített másolata 1781-ből.

170. 1447. oct. 29. Hunyadi János gubernator a kolosmonostori konventnek meghagyja, hogy az erdélyi káptalant Fejéregyházi Salamon fia Mihály birtokaiba (Bun. Kis-Sebes, Drassó, Nagyfalú, Kákova), miket a király akaratából hagyományozott, igtassa be. Dat. in Enyed. secundo die festi beatorum Simonis et Jude, anno 1447.

Com. Albens. A. nro 4.

Eredeti. Papiros 30—22 cm. veres pecséttel. Van hiteles másolata 1782-ből.

171. 1447. nov. 25. Sertev Mihály fia Péter közjegyző Benedek gyalui plébánus kérésére hitelesen átírja Máté erdélyi püspök oklevelét a cathedraicum fizetésének arányáról. Gyaluban, novemb 25-én 1447.

Herepei Márk vicevajda és társai transsumtuma 1448-ból.

172. 1448. jan. 25. Herepei Márk, Sáromberki Miklós és Ballai György vicevajdák tanusítván a Tordán tartott generalis gyűlésből a mákó-i plébánus Pető és ródi plébánus György azon panaszát, hogy míg ők és plébánus társaik Kolosmegyében Lajos király idejében alig fizettek 40 dénárt a főesperesnek cathedraicum czim alatt és az erdélyi püspöknek. addig most a főesperesek és püspökök eme cathedraicumot száz-száz denárra felemelték: átírják az ő kérésökre György erdélyi püspök levelét 1400-ból, (?) és Máté püspök levelét 1446-ból, Sértő Mihályfi Péter közjegyző iratával együtt; nyilvánítják, hogy az ország nemesi lévén az említett parochialis egyházak patronusai, ők meg nem engedhetőnek nyilvánították a generalis gyűlésben Tordán eme száz denárból álló cathedraicum további felemelését, s ez ellen magasabb helyen kénytelenek lennének orvoslást keresni. Dat. Torde decimo tercio die octavarum predictarum (octava festi Epiphaniarum Dni), anno 1448.

Com. Doboka, G. nro 32.

Eredeti. Papiros 44×30 cmr. Víznyomásos bélyege: meztelen virágkehely-alak. Van egyszerű másolata 1831-ből.

173. 1449. máj. 2. Herepei Márk előadva Antal kolosm. apát azon panaszát, hogy Kolosvár birója és hitesei Kolosvár és Kolosmonostor között a határ szélén akasztó fát állítván. annak révén nagy földrészeket és erdőket a konvent jóságából elfoglaltak, ezen ügyben hiteles vizsgálatra az erdélyi káptalant kiküldi. — Dat. in Szent László, feria sexta proxima post fest. b. Philippi et Jacobi. anno 1449.

Com. Kolos. U. nro 36.

Eredeti. Papiros 22×14 cmr. Pecsétjének csak helye maradt.

174. 1450. febr. 15. Kolosvár város polgármestere és tanácsosai bizonyos meghatározott kolosvári házat (a parochiális chorusánál) eladnak 400 arany forintért Péter városi jegyzőnek. Dat. sabbato ante fest. kathedre b. Petri apl. antecedente. anno 1450.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Pergamen 37—25 cm. szépen megmaradott függő pecséttel, s hátára irt ezen szavakkal: »Super domo egregii Jacobi doctoris, plebani olim Colosvariensis die 3 augusti anno domini 1515 defuncti. Albae Juliae sepulti.«

175. 1450. márcz 25. Herepei Márk vicevajda, az erdélyi káptalan tanúsága mellett Antal kolosmonostori apátot Doboka megyében Bothos-Macskás nevű birtokba beigtattatni rendeli. Dat. in Kolosmonostra, in festo Annunc. b. M. v. anno 1450.

Az erdélyi káptalan transsumtuma ezen évből.

176. 1450. april. 5. Az erdélyi káptalan Antal kolosmonostori apátot a dobokamegyei Botos-Macskás birtokába (feria tertia prox. ante f. b. Ambrosii eppi) beigtatta, s az ellenmondókat megidézte. Dat. sexto die diei evocationis prenotate anno supradicto (1450.)

Com. Doboka A. nro. 3.

Eredeti. Papiros 31—22 cmr. Pecsétje leesett. Van egyszerű másolata 1839-ből.

177. 1450. okt. 16. Herepei Márk és Tarkői Rikolf fia György vicevajdák az erdélyi káptalant megbízzák, hogy Kolosmonostor apátját Antalt, Szent-Márton-Macskás-on, Kecset István után való négy jobbágysessióba törvényesen, zálog czímen igtassa be. Torda in die f. b. Galli, anno 1450.

Az erdélyi káptalan transsumtuma ezen évből.

178. 1450. nov. 20. Az erdélyi káptalan Herepei Márk és Rikolf György vicevajdáknak jelenti, hogy Antal kolosmonostori apát beigtatásának Szent-Márton-Macskáson, a négy jobbágysessió ügyében Bádoki János jobbágysai és mások ellentmondottak és azért megidézettek. Dat. quarto die evocationis prenotate (secundo die festi b. Elisabet vidue). anno supradicto (1450.)

Com. Doboka A. nro 5.

Eredeti. Papir 32—22 cmr. Pecsétjének csak helye látszik. Az okmány vízben ázott. Víznyomásos bélyege: hosszú kereszt rudjáról függő ökörfő. Van egyszerű másolata 1839-ből.

179. 1451. febr. 13. Tarkői Rikolff György vicevajda Bogáthi Péter és András nevében előadott súlyos vádak foly-

tán nagyszámu megnevezett tettesek fegyveres és ravasz közreműködése mellett Bogáthon, Ludason, Gerenden, Mikesen elkövetett lopások és rablások kiderítésére, a kolosmonostori konvent hiteles emberei előtt végzendő vizsgálatot rendel. Dat. in Körös sabbato prox. ante fest. b. Valentini mart. anno 1451.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Papiros 30—23 cmr. Pecsétjének csak helye látszik.

180. 1451. máj. 9. Tarkői Rikolffi György vicevajda a két Vizaknai Miklósnak, Küküllőmegyében Jövedicsbe való beigtatását a kolosmonostori konventre bizza s jelentést vár az eredményről. Torda, secundo die festi Apparitionis b. Michaelis arch. anno 1451.

Com. Küküllő V. nro 2.

Eredeti. Papiros 22—11 cmr. Hátán csak a pecsét helye.

181. 1451. máj. 11. A kolosmonostori konvent tanusítja, hogy Antal szebeni plébánus erdélyi kanonok, az erdélyi káptalan nevében, előadva, miszerint mikor Hunyadi János gubernator husvét nyolczada alatt 1451-ben Szász-Sebesben volt. s az ott lévő kanonokok nem tudták, minő véleménynyel van a gubernátor az ők fontos ügyökre nézve, mely Geréb János ellen Nádasdi Salamon fia Mihály Spring, Drassó, Kis-Sebes nevű birtokai beigtatására nézve fennforog, mit Geréb fegyveres kézzel méltatlankodva, és hatalmaskodva megakadályozott Jakab kanonokot hajánál fogva meghurczolva Springben. a gubernator kérte a kanonokokat, hogy eme méltatlankodást bocsátának meg Gerébnek, míg a közöttök folyó per lejár. amibe, nem lehet tudni félelemből-e vagy szeretetből, a kanonokok megegyeztek: ezen egyezményt a kanonokok mint az egész testületre kározt és erőtlent semmisnek jelentik, az ellen óvást tesznek, és Hunyadi Jánost a nevezett helyek adományozásától, Gerébet azok elfoglalásától letiltják. Dat. 11° die mensis Maji anno Domini supradicto (1451.)

Com. Albens. C. nro 6.

Eredeti. Papiros 30—26 cmr. Víznyomásos bélyege: szalagon függő csillag.

182. 1453. febr. 1. László király a kolosmonostori konventet megbizza, hogy Geréb Jánost néhai Nádasdi Mihály küküllőmegyei birtokaiba Nádasdba, és Kis-Szent-Lászlóba igtassa be. Dat. Posonii feria quinta proximo ante fest. Purific. M. v. gloriose, anno 1453.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

183. 1453. ápr. 10. A kolosmonostori konvent Geréb Lászlót és rokonait a Küküllő megyében fekvő Nádasd és Kis-Szent-László nevű birtokba, mi azelőtt Nádasdi Mihályé

vala. beigtatta. Dat. quintodecimo die diei introd. prenotate (fer. tercia post f. b. Ambrosii epp.) anno M^o CCCC^o L^o tercio.

Com. Küküllő G. nro 11.

Eredeti. Pergamen 43—26 cmr.

184. 1453. jul. 26. A kolosmonostori konvent bizonyítja, hogy Hunyadi János erdélyi vajda Tinód, Diómál és Bolgár-Cserged nevű fehérmegyei birtokait, a maga, valamint fiai László és Mátyás lelki üdvösségeért az erdélyi káptalannak adományozta, mibe a király is beleegyezését adta; és erről függő pecsétetes levelet ad a konvent. Dat. in festo b. Anne matris . . . Marie. anno 1453.

Com. Albens. F. nro 18.

Eredeti. Pergamen 45—19 cmr. De valaki levágta a pergamen alját pecsétjével együtt a szöveg alatt.

185. 1453. okt. 17. Tarkői Rikolf György, és Broniszláv vicevajdák Gothárd kolosmonostori apát Bádoki János, Kecsed István elleni perét Szent-Márton-Macskáson fekvő négy jobbágy-telek ügyében vizkereszt nyolczadára elhalasztja. Torda, duodecimo die termini prenotati (in octavis f. b. Michaelis arch.), anno Dni M^o CCCC^o L^o tercio.

Com. Doboka G. nro 18.

Eredeti. Papiros 22—12 cmr. Pecsétje leesett. Van egyszerű másolata 1839-ből.

186. 1454. jan. 24. Tarkői Rikolf fia György, és Broniszláv vicevajdák Gothárd kolosmonostori apátnak a Szent-Márton-Macskáson lévő négy jobbágy-sessio elfoglalása iránti ügyét. bár Bádoki János, Kecsed Péter, Bádoki Bartók és Mihály az idézésre nem jelentek meg a vajdaszéke előtt, vizkereszt nyolczadáról szent György napja nyolczadára elhalasztják. Torda, duodecimo die termini prenotati, anno M^o CCCC^o L^o quarto.

Com. Doboka A. nro 4.

Eredeti. Papiros 22—10 cmr. Pecsétjének csak helye látszik a hátán. Van egyszerű másolata 1839-ből.

187. 1455. máj. 25. István vicevajda az erdélyi káptalant kiküldi Kolosmegyébe Benye nevű birtokra, hogy abba a kolosmonostori konventet igtassa be, újra kijárván a határokat. Torda, in die f. Pentecostes, anno M^o CCCC^o L^{mo} quinto.

Az erdélyi káptalan transsumtuma ezen évből.

188. 1455. jul. 16. Az erdélyi káptalan István vicevajdának jelenti, hogy midőn a kolosmonostori apátot (B.) Kolosmegyében Bénye birtokába beigtatni törekedett, Deme és Vas emberei ellent mondtak, s azért a vajda elébe idéztettek.

Dat. quarta feria prox. post f. b. Margarethe virg. anno M^o CCCC^o L^o quinto.

Com. Kolos. Neoregestr. W. nro 7.

Eredeti. Papiros 28—15 cm. A káptalani pecsét elég jó karban megtartva a hátán.

189. 1456? máj. 31. Erdélyi István vicevajda tanúsítja, hogy Bongárti Benedek és Antal, Bongárton Dobokában, Marón és Kolosban lévő birtokait Pongrácz János erdélyi vajdának átadta, és eladta, azért a kolosmonostori konventet a beigtatásra kiküldi. Dat. in oppido Buza, feria secunda proxima post fest. Corporis Christi 1456?

Jeltelen.

Eredeti. Papiros 22—14 cmr. A dátum talán 10 évvel későbbre esik, akkor lévén Pongrácz vajda kora.

190. 1457. jun. 8. A kolosmonostori konvent Bodoki Tamás erdélyi kanonok kérelmére Hunyadi János vajda levelét 1442-ből, Bolgár-Cserged, Tinód és Diómál ajándékozásáról, privilegium alakban átírva kiadja. Dat. feria quarta proxima post fest. Pentecostes 1457.

Com. Albens. nro 52.

Eredeti. Papiros 34—30 cmr. Pecsét nélkül. Víznyomásos bélyege: körben függő mérleg.

191. 1459. máj. 28. Sartván Sigmond és Szerdahelyi Farkas János vicevajdák megbízzák a kolosmonostori konventet, hogy az erdélyi káptalant a két Lupsa birtokába, (mely Tordamegyében fekszik, Abrud-Bánya és Byztra nevű helyek szomszédságában, idegen kézben) szabályszerént igtassa be. Datum in Kápolna feria secunda proxima post fest sacratissimi Corporis Christi, anno 1459.

Com. Albens. C. nro 10.

Eredeti. Papiros 22—14 cmr. Pecsétje töredékével.

192. 1460.? május eleje. Mátyás király Bolkács és Sidve küküllőmegyei birtokait, atyai örökségét az erdélyi prépostnak, ki ezen időben Gothard vala, s általa a prépostságnak adományozza azon kikötéssel, hogy atyja, testvére és rokonai sirjánál a székestemplomban Gyulafehérvártt, azon oltáron, mely elébe testeik temetve vannak, naponként egy énekes és egy olvasó misét végeztesen. Dat. . . . . post dnicam Reminiscere, anno 146 . .

Comit. Küküllő C. nro 6.

Eredeti. Papiros 28—22 cmr. Pecséttel. De az okmány alsó jobb szeglete leszakadt a dátummal együtt. Hátán meg van jegyezve, hogy a beigtatás sabbato proximo ante f. Invent. s. Crucis megtörtént. Van hiteles másolata 1781-ből.

193. 1461. márcz. 4. Mátyás király Tynód nevű birtoknak a diódi castellánusok által elfoglalt minden részeit az erdélyi káptalannak visszaadni rendeli. Buda, fer. quarta prox. post domin. Reminiscere, anno 1461.

Com. Alb. C. nro 24.

A kolosmonostori konvent trassumtuma 1462-ből.

194. 1461. márcz. 4. Mátyás király Tinód birtoknak, mit atyja az erdélyi káptalannak adott, de a diódi vár tisztjei elfoglaltak, az erdélyi vajda által leendő visszaadását parancsolja. Buda, feria quarta proxima post dnicam Reminiscere, anno 1461.

A kolosmonostori konvent transsumtuma 1462-ből.

195. 1461. ápr. 24. Rozgonyi Sebestyén vajda, Gothárd erdélyi prépost kérelmére, Tinód határai kijárása végett kiküldi a kolosmonostori konventet. Dat. Albe feria sexta in festo b. Georgii martyris, anno 1461.

Com. Alb. T. nro 6.

A kolosmonostori konvent transsumtuma 1462-ből.

196. 1461. máj. 11. Rozgonyi Sebestyén vajda Mátyás király parancsára Tinód határait kijáratva, és Diódtól elkülönítve Gothárd prépost képében az erdélyi káptalannak átadja. Torda, feria secunda prox. post fest. Inventionis s. Crucis, anno supradicto (1461.)

Com. Alb. nro 24.

A kolosmonostori konvent transsumtuma 1462-ből.

197. 1461. máj. 11. Mátyás király Heves megye nemességének parancsolja, hogy a megyére kivetett egy-egy forint adót, a mit némelyek a dicatorok és collectorok jelentése szerint megfizetni vonakodnak, minden adókötelessel pontosan fizettesse meg. Dat. Bude fer. 2. post f. (Invent.) s. Crucis, anno 1461.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Papiros 30—22. Pecsétje elromlott. Viznyomásos bélyege: keresztről függő körben betűk.

198. 1461. máj. 25. A kolosmonostori konvent átírva Rozgonyi Sebestyén vajda levelét Tinód határai kijárásáról, jelenti, hogy a határokat a király parancsa szerint a nemesség jelenlétében kijáratva, és Tinódot a káptalannak átadta. Datum quinto decimo die restatutionis ante dicte (feria secunda prox. ante f. Invent. sancte Crucis) anno Dni supradicto 1461.

Com. Albens. T. nro 6.

A kolosmonostori konvent transsumtuma 1462-ből.

Közli: BEKE ANTAL.

MŰVELODÉSTÖRTÉNETI ADATOK.

Oláh Ilona végrendelete 1579.

Nos Stephanus Radetius Dei et apostolicae sedis gratia episcopus ecclesiae Agriensis, ac perpetuus comes comitatus Hevesiensis, necnon sacr. princ. et dni dni Rudolphi secundi dei gratia electi rom. imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae. ducis Burgundiae etc. etc. consiliarius et per Hungariam locumtenens. memoriae commendamus per praesentes, quod egregius magister Emericus Pethe de Hethees prothonotarius noster nostram personaliter veniens in praesentiam retulit eo modo, quod cum ipse sabbatho proximo post festum beati Gregorii papae proxime praeteritum in domo lapidea generosae dominae *Helenae Oláh* de Lánsér, relictæ egregii quondam Nicolai Olasz de Czibinio, sororis carnalis et uterini reverendissimi quondam domini Nicolai Olahi archiepiscopi ecclesiae metropolitanae Strigoniensis, locique eiusdem perpetui ac comitatus Hontensis comitis, necnon sacr. princ. quondam dni dni Maximiliani secundi pridem imperatoris et regis, etc. domini nostri clementissimi pia memoriae locumtenentis, in eadem civitate Soproniensi in comitatu Soproniensi existenti habitasset constitutus, tunc eadem domina Helena Oláh coram ipso personaliter constituta, inprimis dicto prothonotario nostro exhibuisset et praesentasset quoddam exemplum sive libellum seu tabulam testamenti sui, hungarico sermone conscriptum, asserens testamentariam dispositionem et legationem ac expressam voluntatem suam in eodem libello contineri, sponte et libere confessa fuisset, eidemque prothonotario nostro retulisset in hunc modum, quomodo ipsa considerata huius vitae mundanae inconstantiam, et sicut certum sit omnibus hominibus mori, ita hora mortis incerta habeatur, et non solum eos qui Deo optimo maximo permittente quapiam aegritudine tenentur, sed etiam qui sano ex omni parte corpore vitam agunt, mors ipsa superveniens inopinatos plerumque e vivis sustollat. proinde

eadem domina Helena Oláh coram ipso prothonotario nostro de et super universis rebus et bonis suis mobilibus et immobilibus infrascriptis, Deo benigno sibi collatis, talem fecisset dispositionem et testamentariam legationem, quod si Deo optimo maximo, cuius nutu cuncta reguntur et gubernantur, ita volente eandem mori et e vivis decedere contigerit, extunc ea omnia bona sua mobilia et immobilia in eo libello satis clare specificata, secundum praenotatum libellum et tabulam testamenti sui executores infradenominandi in reddem. et assignan. singulis illorum, quibus legata sunt, procedere possent atque deberent; — cuius quidem libelli seu tabulae testamenti tenor talis est:

*

Atyának és fiúnak és szentlélek Istennek nevében, Amen.
 Legelőször, miért hogy *Zluny Anna* asszony én velem pörlött, és háborgatott gyermeki árnyéki alatt, a minemü kevés jövedelmecském a két falumból jött, azzal nem értem fel költséget, ez okáért kényszerítettem négyezer talléromat Bécsben egy jámbor meghitt polgárnak adnom, és az interesséből törvénykedésre és egyéb külső szükségemnek táplálására költenem, mely summa mind napig egy summában együtt vagyon: nevezett summát hagyom az én atyámfiainak *Császár Kristóf*-nak és nénjének *Orsik*-nak illy ok alatt, hogy az a summa, énnekem emlékezetemért nekik megtartassék és el ne tékozlattassék tőlek, kinek megtartásaért az adóslevelet bízam az én két jámbor szolgálóra *Olasz Kristóf*-ra és *Bancsin György*-re így, hogy ha kívánják az én megnevezett atyámfiain minden esztendőben az interessét, tehát az én megirt két jámbor szolgálóm szolgálta kezekhez. A derék summát senki fel ne vehesse, hanem mikor a megnevezett két gyermek emberkorba jutnak, úgy vehessék fel. Ha kedig a megirt bécsi adósnak holta történék avagy nem akarnája nála tartani a summát, tehát a két *lánséri* gyermeknek tudásából hatalmok legyen az én két szolgálómnak a summa pénzt felvenni és másuvá bizonyos helyre adni a gyermekeknek hasznára. Mely négy ezer tallért minemü okkal hattam a két gyermeknek, ez után következő való rendeléséből kitetszik.

Attam volt az én szerelmes nénémnek a néhai *Oláh Orsola* asszonynak kölcsön ezer forintot, kiről több adóslevelem vagyon, mellyet *Csoron János*-nak többel együtt adott volt kölcsön. Mely summát *Zluny Anna* asszony vett fel *Csoron János*-tól asszonyom néném halála után *Császár Miklós* halálakor a *lánséri* dézmának megvételére a győri püspöktől. Asszonyom néném keremésére attam volt kölcsön kétszáz forintot kit *Balásházy István* vitt el házamtul.

E megírt tizenkétszáz forintot hagyom az én atyámfiainak *Császár Kristóf*-nak és *Orsik*-nak.

Ezelőtt való esztendőekben hivattam volt *Zluny Anna* asszonyt Vasvármegye káptalana által méltán és igazán valami summára, kit mi okkal adott volt *Lánsérba* az én szerelmes urambátyám *Oláh Miklós érsek*, a hivatalból kitetszik. Mely summa mindez ideig *Zluny Anna* asszony kezénél vagyon. Abbeli részemet hagyom *Császár Kristófnak* és *Orsiknak*, ki tőlök el ne vesszen.

A néhai nagyságos *Oláh Miklós érsek*-nek testamentoma kívül maradt volt egy pohárszék, kiben volt tíz aranyos pohár, födelek; mindeniken az ő czimere volt kimetszve; mely négy felé osztatott. Felét vette a néhai nagyságos *Lisztius János*, *Büdy Mihály* uram sógorommal együtt. A fele asszonyom nénémel ketten nekünk jutott volt. Mely fél résznek a fele engemet illetett és mind ez ideig *Lánsérban* vagyon. Abbeli részemet, ki teszen harmadfél pohárt, hagyom *Császár Kristófnak* és *Orsiknak*.

Ugyanazon urambátyám testamentoma kívül maradt volt egy *nyuszt suba*, kit becsültek négyszáz forintra. Felét vette *Lisztius János Büdy Mihálylyal* együtt; fele asszonyom nénémel ketten nekünk jutott volt, kiből engemet száz forint illetett volna. Ezt is a megnevezett két gyermeknek hagyom.

Császár Orsik asszonynak hagyok egy ezüst *pártaövecskét*, kinek a majcza fönt ezüst; tizennégy boglár rajta. Az én kisebbik vas ládácskámát is neki hagyom, kiben arany lánczait és arany gyűrűit tartja.

Egy ezüst *olvasó*, ki között egynehány kláris vagyon, és egy pénzmatartó ezüst gomb rajta, mely asszonyom nénémé volt. Azt is hagyom *Császár Orsik* asszonynak.

A minemű *asztali fejér ruhájával* engemet az én szerelmes uram bátyám testamentomában meglátogatott volt, kiből az előtt is jó akaratomból *Császár Miklósnak* részt tettem volt, — a ki még megmaradt benne, mely egy ládácskában bepöcsétölve vagyon, — azokat hagyom egyedül magának *Császár Orsik* asszonynak.

Ezüst és arany mivet nekik nem hagyhattam, mert afféle-marhám keves vagyon. Ezokáért pénzt többet hagytam nekik a több atyámfiai között. *Elég ezüst és arany mivet* adott *Lánsérba* a néhai *Oláh Miklós érsek*, csak azt tartsák meg nekik, az ő szükségeket tisztességesen beérik vele.

Az én szerelmes néném, a néhai *Oláh Orsola* asszony halála után *Szlunyi Anna* asszony, gyermeki árnyéka alatt *Lánsérból* hogy kirekeszte és szekeres lovait is titkon lopásképen *Lakompakról* felvivék a várba, és a testet pórlovakon

és szekeren kellett temető helyére vitetnem, ki miatt Lakompakon nagy felzendülés lőn, és nagy keserűségemben mindenfelől ijegettek, hogy a kastélyt reám ütik, miért hogy idegen fogadott drabantok voltak környül Lánsérban, féltem, hogy mindenben szakmányt tesznek, ez okáért féltemben nagy keserűségemben mindenektől elhagyattatván, mint egy félholt, egy nehányad magammal, miérthogy azzal is fenyegettek, hogy még utamban is reám ütnek, valami kevés számu jobbágyommal kényszerítetttem ide *Sopronyba* jönnöm, és a minemű mindennapi asztalához ezüst mive és egyéb egyet-mása asszonyom nénémnek Lakompakon, hogy ott a sok zűrzavarban el ne tékozlatassék, elhoznom velem ezeket a kik következőnek:

Egy ládácskát hoztam el velem, kiben ezüst és *aranymű* és valami egynehány summácska pénz is volt, egyéb önnönmaga öltözetivel egyetemben, kiket kicsinytől fogván nagyiglan a nemes és vitézlő *Nagyvathy Ferencz*-czel és a néhai *Raw Farkassal*, a néhai *Oláh Miklós* érseknek *fő és titkos komornyikival*, kik velem együtt Lakompakról ide jöttek Sopronyba, mindjára azon nap velök össze-felinventáltattam és pecsétök is rajta vagyon, kit azon műládában megtalálnak az én atyámfiái, hova mit adtam belőle asszonyom néném hagyományából, megtalálják azon ládában az inventáriumban.

Zluny Anna asszonyomnak adtam meg belőle két aranyos pohárt és három öreg fehér pohárt, egy kamuka subát nyesttel béllettet. -- Aminemű aprólék viselő ruhája és fehér ruhája volt, azokból három vagy négy szolgáló leányit és vénasszonyát elégítöttem meg, és szegény asszonyom nénémnek urának. *Bona Györgynek* huga két leányát.

Egy fekete kamuka nyesttel béllett subát hagyott volt *Oláh Miklós érsek* *Oláh Orsola* asszony nénémnek, kit halálakort hagyott *Oláh Anna* asszonyöcsémnek hogy agyják. és egy hosszú arany lánczot *Anna* asszony öcsém három leányának. Ezeket is megadtam és *Büdy Mihály* quietantiát adott róla.

Oláh Orsola asszony néném élteben adott volt néminemű summáról való adóslevelet kezemhez, Lánsér váráról való privilegium-levelekkel öszve, mely adósleveleket törvénynyel *Austriában* *Zluny Anna* asszony mind a bécsi házzal egyetemben keresett rajtam, kiről pör-folyta levelek vannak, mely levelekből megtetszik, mint jutott császár ő felsége eleiben az adóslevelek, kiket ő felsége mandátomokkal kívánt tőlem, végezetre osztán ugyan fenyegetéssel is kényszerétött reá, hogy az adós leveleket ki kellett kezemből adnom, mely adós levelekben foglalt summa pénzt az adósoktól ő felsége felszedetött és nagy kenyergésemre és költségemmel ő felsége két adós levelet adott: egyik a magyar cancellariáról, másik a német

cancellariáról költ. Mely két adóslevelet mind az pörfolyta levelekkel egyetemben az én két szolgámnak *Olasz Cristóph*nak és *Banchyn* Györgynek adtam tartani.

Lánsérről való donatio privilegium leveleket itt Sopronban az én házamnál találják meg.

Az fellyül megirt Lánsérből való kirekesztésért hivatam volt *Zluny* Anna asszonyt ő felsége székire, és ehez képest ő is engemet az én két szolgámmal *Olasz Cristóph*al és *Bauchyn* Györgyel egyetemben hivatattott ő felsége székire, hogy mivel én Lakonpakrul sok számtalan arany ezüst miv, summa pénzt, adós leveleket, privilégiomokat egyéb ingó marhával egyetemben (mely nyilvánban kitetszik az ő hivataljából) elhoztam volna, (mely hivatalt vallok az én Istenem előtt, kinél semmi elrőjtve nincsen és ez világ előtt is vallást teszek róla, hogy méltatlanul vagyon és hamis hivatal,) és ezek kívül a mit megirtam, semmit el nem hoztam, sem senkinek ki nem osztottam; az én jámbor két szolgámat, kiket velem együtt a hivatalba befoglalt, mentem mind Isten előtt mind ez világ előtt, hogy semmit belőle nekik nem adtam, azt kivévén, a mit asszonyom néném hagyott hogy adjak *Banchyn* Györgynek az ő neki gyakorta való hűséges szolgálatajáért. És ha az én vallásommal meg nem elégednének, hanem az én két büntelen szolgámat a méltatlan való hivatalal háborgatni akarnák: tehát a fellyül megirt bécsi négyezer tallérnak minden esztendőben interessét a megnevezett két szolgám vegye fel, és abból költsenek a pörre, mindaddig, míg az én atyámfiak a pört leteszik, és őket békeségben tartják.

A bécsi házunknál a minemű rendházakat asszonyom néném velem egyetemben birt, holta után *Zluny* Anna asszony, én hirem nélkül a land-marschalk emberi által bepöcsétöltette volt, mely házakat ismég ugyanazon land-marschalk rendelt commissariusi által felnyittatni, és a hol mi benne volt, kicsintül fogvást nagyiglan, ugyanazon commissariusok felinventálták, mely inventarium itt Sopronban a több Lánsérből való levelek között vagyon, és az inventarium szerint most is mindent azon házakban találunk, két veres szőnyeg és egy ó kárpit kivévén, kit ide Sopronba hoztam velem, hogy a moly inkább ne bánthassa őket. Mely két szőnyeget és kárpitot szegény uram bátyám nekünk, a minemű házakat birtunk, azoknak ékességére adott volt mindazokkal egyetemben. kik még ott vannak.

Vettem ki ugyanazon bécsi háznál való ezüst műből egy aranyos egybejáró öreg kupát, kit császár ő felsége *Oláh Anna* asszony menyekzőjekort ajándékon küldött volt öcsémnek. Asszonyom néném halála órájakort meghagyá, hogy megadjam

Anna asszony öcsémnek, mely kupát *Büdy Mihály* uram kezében adtam, és quietantiát is adott róla.

Büdy Mihály uram gyermekinek, Oláh Anna asszony öcsémtil kik maradtak négyen, — *Büdy János*, *Clara* asszony *Palocsai Horváth György* felesége, és két hajadon leánya *Büdy Foemia* és *Frosina* asszony, — ezeknek közönségesen egymás között hogy elosszák, hagyok kétezer forintot. *Büdy Jánosnak* azonkívül ő magának egyedül hagyok kétszáz arany forintot. *Büdy Jánosnak* ő magának egy ezüst medenczét hagyok mosdójával együtt, mely nyom négy lat heán nyolcz gírá. Hagyok neki egy födeles kupát, kiben négy pohár vagyon helyeztetve, nyom negyedfél gírá és hét latot. *Büdy Jánosnak* hagyok tizenkét ezüst kalánt és tizenkét ezüst vellát, kikben vagyon öt gíra és öt lat, mely ezüst művet még Erdélyből hoztam volt ki velem. A mellé hagyok neki egy ezüst csészét, és egy dupla ezüst sőtartót, és egy négyszegletű saphiros aranygyűrűt, és az én öregbik pecsétes gyűrűmet; egy öreg hosszú veres szőnyeget, egy asztalra való szép új szőnyeggel együtt.

Büdy Clara asszonynak, *Palocsai Horvát Györgynének* hagyom az én öregbik hintómat, két fejer szőnyeggel együtt, kit néha azon hintóban viseltem. Öregbik ezüst kannámat is neki hagyom, és öregbik vasládámat.

Leányának hagyok egy kis arany lánczot, egy arany szivecske rajta, gyöngygyel vagyon körül megrakva.

Palocsai Horváth Györgynek hagyok egy öreg hosszú fejer szőnyeget.

Büdy Foemia és *Frosina* asszonynak ketten együtt hagyok egy arany lánczot, nyom ötven és harmadfél korona aranyat, kiből mindeniknek egy-egy láncz lesz.

Büdy Foemia asszonynak emlékezetül hagyom az én kisebbik pecsétes gyűrűmet. Az én középső ezüst kannámat. kinek a födelén egy pogány pénz vagyon, azt is neki hagyom.

Büdy Foemia asszonynak hagyok egy aranyos pohárt. kinek a födelén egy ember vagyon, jobb kezében vértet tart, a balogban egy istápot. Egy ezüst párta övet, a boglári zománczos szalag szíjjal vontak a pártájához. És hat ezüst kalánt, kiknek a végök aranyosak, mind közében, mind a gombjai. Kisebbik hintómat hagyom *Büdy Foemia* és *Frosina* asszonynak; és mindeniknek ketten hagyok egy-egy veres szőnyeget. *Büdy Foemia* és *Frosina* asszonynak mindenikének hagyok egy-egy kláris olvasót, kiknek a végén mindeniknek egy-egy pénzmatartó gomb vagyon.

Büdy Frosina asszonynak hagyok egy négyszegletű gyémántos arany gyűrűt, mely gyémánt alatt körül öt rubint kő vagyon. Hagyom *Frosina* asszonynak az én kisebbik ezüst

kannámat, a födelén egy pogány pénz, — és egy ezüst aranyos pohárt, a födelén szent Cristóph képe vagyon. A mellé hagyok neki egy ezüst pártá övet, és hat egész kalánt hasonlókát Foemia asszonyéhoz.

Büdy Foemia és Frosina asszonynak hagyok ketten mindeniknek egy-egy paplant, mindeniknek a közepi veres futha, arany fonallal, egyiknek a széle publikán színű tafota, a másik sárga tafotha. Büdy Foemia és Frosina asszonynak ketten, hogy egymás között igyenessen osszák el, hagyok egy tok közép ón tálat, kiben vagyon kilencz tál, és tizenkét tál-nyért egy tokban, kiben *Oláh Miklós* érsek neve vagyon kimetszve.

Listhius Jánosnak adtam volt kölcsön hatszáz arany forintot adós levelére; a mellé hagyok száz forintot; teszen ezer forintot. Ezzel öcscsével *Listhius Istvánnal* igazán ketten osztozzanak.

Listhius Istvánnak, a kívül, miérthogy nekem feltartott fiam, hozzá való anyai szeretetemből hagyok különben magának kétszáz arany forintot.

Listhius Sóphiá asszonynak hagyok kétszáz forintot.

Listhius Angalit asszonynak hagyok száz arany forintot.

A nagyságos *Radetius István* egri püspök uramnak, császár ő felsége helytartójának Magyarországbán, és tanácsjának, nekem mindenkort bizodalmas uramnak és fő patronusomnak emlékezetül egy nyolczszegletű saphiros aranygyűrűt hagyok, és egy ezüst aranyos korsót, sőtartó a födele, kit nekem a néhai *Oláh Miklós* érsek új esztendőben küldött volt, azt is emlékezetül ő nagyságának hagyom.

A nagyságos *Fejérkewy István* veszprémi püspök uramnak, nekem bizott uramnak és patronusomnak emlékezetül egy saphiros arany gyűrűt és egy portugaliai aranyat, ki nyom tiz aranyat, hagyok.

Nagyváthy Ferencznek Kassán ő felsége kamarásának hagyom emlékezetül az én órácskámat.

Olasz Kristóphot szebenit, szegény uram atyjafiát, hoztam ki Erdélyből ez okkal, hogy őtet itt kinn deáki tudományra taníttassam. Miérthogy tőlem el nem bocsáthattam, szolgálatja nélkül szükölködtem, meggondolván azt, hogy inkább bizhattam hozzá hogy nem idegenhez: azért engemet gyermekségétől fogván mindez ideig jámborul és tisztességesen szolgált. Bizom is hozzá most is kiváltképpen vén koromban mind holtomig, avagy holtáig, azon hűséggel szolgál. Miérthogy én erőttem tanuságának idejét elmulatja és atyjától maradt marhácskáját kárával elhagyta; az ő házastársát is *Rápolthy Judith* asszonyt Erdélyből kihoztam, ki azonképpen atyjától maradtat elhagyta.

és, én kicsinségétől fogván felneveltem. kiért ő nekik én nem fizettem annyit a mennyit érdemlettek volna; miérthogy ami kevés summácskám volt, atyámfiainak akartam hagyni, de hogy szolgálatjokat jámbor hű szolgálaimnak meg nem fizettem, kik engemet nem úgy szolgáltak mint idegenek, hanem mint édes anyjokat, minden hűséges jámbor szolgálattal szolgáltak. és nem különben bizhattam minden dolgaimat reájok, mintha tulajdon fiaim lettek volna, kiknek az ő szolgálatjokat nem akarom lelkemre venni: annak okáért a megnevezett *Olasz Kristóphnak* és *Banchyn Györgynek* mint nekem szerelmes jámbor hű szolgálaimnak, és úgy mint fiaimnak, ez én soproni házamat a belső városban, kiben lakom, molnával és kertjével egyetemben ketten nekik rendeltem és hagyom. Mely házörökségemben, amint megneveztem, ha az én atyámfiainak Lánserből a megnevezett két jámbor szolgálaimat nem akarnáják az én rendelésemben hagyni: tehát a fellyül megnevezett bécsi négyezer talléromból, kit nekik hagytam, tizenkétszáz tallérral fizessék ki őket, és semmiképpen különben se hatalommal sem egyházi és az világiaknak törvényekkel ki ne vethessék őket. Egyéb atyámfiainak meg azonképpen, főképpen Büdy Mihály uram sógorom gyermeki, ha kívánáják a házat, ők is abból a summából, kit nekik hagytam, tizenkétszáz tallért tegyenek le a megnevezett két szolgálaimnak, kit hiszek hogy nem kíván egyik is az én atyámfiainak közzől, mert Isten annélkül is mindeniknek adott oly lakóhelyt, hogy polgári terhet egyik sem kíván magára venni. Ezt is hozzá tevén: ha együtt az én megnevezett két szolgálaim, *Olasz Kristóph* és *Banchyn György*, nem alkhatnának meg a házban, tehát egyik a másikat ötszáz forinttal fizesse ki az ő részéből.

A major házamat a *hodstatban* a városkívül, *Slipper utczában* ki vagyon, hagyom *Raw Vinczének*, mind azzal a szőlővel egyetemben. kit a házzal vettem volt, mely szőlő a *Kraytz-szőlőhegyben* vagyon.

Boraimat, szalonnáimat és gabonáimat minden étellel egyetemben, ki a háznál volna, hagyom a megnevezett szolgálaimnak. *Olasz Cristóphnak*, *Banchyn Györgynek* és *Raw Winczének*, kik az én utánnam megmaradt árváimat táplálják belőle addig, míg Isten helyt mutat nekik.

Házi ékességem és eszközöm minden öltözetivel egyetemben. akármi néven hivattassék, hagyom az én három szolgálaimnak, *Olasz Cristóphnak*, *Banchyn Györgynek* és *Raw Winczének*. *Olasz Cristóphnak* hagyok kész pénzt két száz forintot, egy öszve járó aranyos kupát, kinek az oldalán három emberfő, és egy síma egybejáró aranyos ó kupát, ki még szegény uramé volt, és egy szőnyeget. Feleségének *Rápolthy*

Juditnak hagyok ötven arany forintot és egy aranyos pohárt födelestől, és a kis tafotha nyesttel béllett subácskámát, kit most béllettem. *Banchyn Györgynek* hagyok kétszáz forintot és egy aranyos kupát egybejárót, kinek az oldalán három angyalfő, és egy szőnyeget. Olasz Cristóphnak és Banchyn Györgynek ketten együtt, hogy igazán megoszszák, hagyom mindennapi asztalomon a minemű tizenkét ezüst kalánt és tizenkét ezüst vellát jártattam kinn. Banchyn György feleségének *Bornemissza Foemiá-nak* hagyok ötven arany forintot, és egy kis aranyos ezüst pohárt födelestől. *Raw Winczé-nek* hagyok kétszáz forintot, két ó ezüst kalánt, egy aranyos sima ezüst pohárt födelest, kinek egy tekert gomb a hegyén, és egy egyenes pohárt, tizenöt csipke az oldalán.

Erdélybe a *Huszár* nemzetségnek, *Huszár Ágnesnek* és *Annának* hagyok kétszáz forintot.

Pathay Antal-nak Erdélyben hagyok száz forintot.

Az én majorházamat *Rorbakon*,¹⁾ kit pénzemén szerzettem és vettem volt, minden hozzá tartozó földekkel és réttel, a megnevezett Olasz Cristóphnak és Raw Winczének, mely Wincze énnekem jámbor hív szolgám és nem idegenem is, hagyom.

Ez előtt való időben váltottam meg valami réteket és szántóföldeket az én szerelmes atyámfiátul, a néhai *Császár Miklóstul* hetvenöt talléron. Azokat is hagyom Olasz Cristóphnak és Raw Winczének.

Vettem volt meg *Rorbakon* két fertál házat, kiknek a földeit a megnevezett majoromhoz birtam. Azokat is Olasz Cristóphnak és Raw Winczének hagyom. Mely fellyül megnevezett örökséget örök szabadságban és nemességben hagyok hogy birjanak.

Ültetett Olasz Cristóph egy szőlőt *Golngrundban* való nevű hegyben, a falu fölött, kit hagyok hogy *Lánsérből* szabadságban tartsanak meg. Raw Winczének is egy fertál szőlőt szabadságban hagyjanak tartani.

Ha a fellyül megnevezett rendelésemben és hagyásomban *Lánsérből* e fellyül megirt két szolgámat Olasz Cristóphot és Raw Winczét nem akarnáják megtartani, tehát a bécsi négyezer tallérből a lánséri két gyermek, *Császár Cristóph* és *Császár Orsik*, tartozzanak ötszáz forintot nekik fizetni, és különben semmiképpen ki ne vethessék a megnevezett örökségekből.

A fellyül megirt majoromban *Rorpakon* mindennemű majorságomat, ingó, ingatlant, akár minemű néven neveztetnék, semmit ki nem vévén, minden lábas marháimmal egye-

¹⁾ Rohrbach, ma *Nádas*, Sopron vármegyében.

temben, hagyom a felyül megnevezett három szolgálímnak Olasz Cristóphnak, Banchyn Györgynek és Raw Winczének, kivel ilyenessen egymás között atyafiui szeretettel osztozzanak.

Ha kedig Lásnéból a megirt majorságomat meg nem hagynák az én három szolgálímnak, tehát a felyül megirt négyezer talléromnak egy esztendőbeli interessét hárman Olasz Cristóph, Banchyn György és Raw Wincze vegyék fel a majorságért.

Mihálynak a *pulai* gyermeknek, kit kicsinységétől fogván tartok, hagyok tanuságára háromszáz forintot, és egy kis fejtörő pohárt, hét latot nyom.

Apolloniának, kit *Plandly*-nak hírnak, kit kicsinységétől fogván tartok, hagyok háromszáz forintot és egy ezüst aranyos pohárt födelest, a három poharak közzől, kiből asztalomnál isznak, az öregbiket. Ismeg hagyok neki egy ezüstös övet, kin huszonnégy boglár vagyon, és egy ezüst kalánt tekert nyelűt, a végében egy ember vértőt tart kezében. Az én mindennapi viselő nyest torokkal béllett subácskám, és egy öreg tafotha subám, róka mállal béllett, kit mindennap viselek, azt is *Plandlynak* hagyom; ha nem érném házasságát, tehát hagyom hogy adjanak *Plandlynak* nyoszolyástól egy vetött ágyat, két derekallal és három vánkossal, és egy paplant reá, a két paplan közzől egyet, kiket nem régen csináltattam; hagyok neki viszontag egy szőnyeget.

Ha Isten mag nekül venné ki *Plandlyt* ez világból, tehát a mit én ő neki hattam, az mindenestül a *pulai* gyermekre szálljon. A *pulai* gyermeknek viszontag ha magva szakadna, tehát az övé ismeg, kit neki hattam, *Plandlyra* szálljon. Ha kedig mind a kettőnek magva szakadna, tehát a mit én nekik hattam, az mindenestől az én három szolgálómra Olasz Cristóphra, Banchyn Györgyre és Raw Winczére szálljon.

Tartok egy kis árvát *Katuskát*, kinek hagyok száz forintot; ha kedig magva szakadna, tehát azt a száz forintot házi szegényekre, avagy szegény tanuló deákokra ruházzák.

Pathay Margitnak hagyok száz forintot és az én kis kamuka subácskám nyesttel béllett.

Pathay Katusnak hagyok száz forintot.

Pathay Albertnek tanuságára hagyok kétszáz forintot.

Pathay Istvánnak hagyok egy fejtörő ezüst pohárt födelest, gombon áll, — és egy kis rövid nyelű ezüst kalánt, ki a néhai *Oláh Mihály* atyámfiáé volt.

Mártonnak a *pápainak*, ki nálam oskolába jár, hagyok tanuságára száz forintot.

Wolphnak hagyok huszonöt forintot.

Jónás Péter prédicátornak hagyok husz forintot.

Jakab Rythschandlynak hagyok tiz forintot.

Nagy Jánosnének Magda asszonynak hagyok egy portugáliai aranyat, nyom tiz aranyat, és egy türkizes arany gyűrűt.

Toma Frank feleségének *Otillának*, ki nekem jó szolgáló leányom volt, hagyok ötven forintot.

Juliánának, a néhai Ronkophné leányának, bizony hogy semmivel nem tartoznám, mert én ő vele és anyjával mindenkor sok jót tettem, de megemlékezvén arról, hogy egyszer egy betegségemben mindazon iffjuságában környülem jól forgolódott, azért hagyok neki ötven forintot.

Ilonának Sipos Pál feleségének hagyok tiz forintot.

Az én két falumnak *Rorpaknak* és *Pangorthnak*,¹⁾ mindeniknek hagyok negyven-negyven forintot, ki téssen nyolczvan forintot, ily ok alatt, hogy mindenik falunak szükségére egy-egy szőlőt vegyenek, és a hasznát a falu szükségére költsék, ki legyen tőlem nekik örök emlékezetül. De jámborul és jól műveljék a szőlőket.

Temetésekre hagyok háromszáz forintot, kiből csináltassanak nekem az én két szolgálóm, *Olasz Cristóph* és *Banchyn György*, egy tisztességes szép epitaphéumot szent Mihályban, ott a hol az én prédikáció hallgató széke van.

A *soproni város* szükségére hagyok két száz forintot. Az esztendőbeli tanácsuraknak, mikor Isten kiveszen ez világból, mindeniknek hagyok tiz-tiz forintot, ez okáért, hogy engemet ők éltemben bántás nélkül tartottak közöttök; és kiváltképpen azért hagyom a megnevezett summát nekik, hogy az én tőlem elmaradott szolgálmat és árváimat abban, a kiben mindeniket hagytam testamentomomban itt a város határán, azokban mint jámbor keresztény hazájokbeli magistratusok megtartsák és minden hatalmasok ellen ótalmazzák, jó tutori legyenek és gondviselői, kiért Isten velek jól tegyen, és az én tőlem elmaradott szolgálóm is tudják meg ő kegyelmeknek szolgálni, és itt polgári terhet együtt viselhessenek velek, mint én viseltem éltemben.

A pangarti udvarhelyházamat, kinek én a földét élem, a fél házhelyhez való földeket én pénzemen negyven talléron vettem volt meg, melyet hagyok *Horváth Péter* fiának *Jancsinak* és atyjának élnie, míg felnő a gyermek. A más fél házhelyhez való földeket a néhai *Horváth János* két fiának *Mátyásnak* és *Jancsinak* hagyom.

A házhely kívül még vannak egyéb szántóföldek és egy öreg rét, kiket, a megírt örökségnek az elei kert és zálogban vetették volt, kiket én ismeg pénzemen megváltottam: azoknak

¹⁾ Baumgart, Kertes, Sopron mellett.

egyik fél részét Mátyásnak és öcscsinek Jancsinak hagyom, mely földeket Horváth Péter el ne adhasson se cserélhessen. Az öreg Jancsinak hagyok huszonöt forintot; a kisebbik Jancsinak Horváth Péter fiának hagyok huszonöt forintot.

Káldy Demeternek hagyok egy szőnyeget.

Hans Geringh-nek, a mostani városbírájának hagyok egy szőnyeget.

Hans Stranner-nek, város kamorásának, hagyok egy szőnyeget.

Az én testamentomomnak executorinak, kiket ez után megnevezek, hagyok harmadfél száz forintot. Az én hat szekeres lovaimat és két kocsis lovamat két kocsival és egy öreg szekérrel együtt, minden hozzá tartozóival egyetemben hagyom a fellyül megnevezett három szolgálimnak, Olasz Cristóphnak, Bancsyn Györgynek és Raw Winczének, hogy egymás között egyenessen megoszszák.

Ez testamentomomnak executorul hagyom a nemes és vitézlő Káldy Demetert, császár ő felsége székinék assessorát, a tiszteletes és böcsületes Hans Geringet, itt való város biráját, Hans Straynert, város kamorássát, és az én két szolgálmat Olasz Cristóphot és Bancsyn Györgyöt, kiket kérek az Istenért, és a kiknek illik hagyom is, hogy az én testamentomomnak executiójának terhét felvegyék, hiven és figyelmesen lelki ismeretek szerint eljárjanak benne ez én végső akaratomban.

Erről is vallást tészek, hogy ez után valamikor lenne, ez én megirt testamentomomhoz jámbor tisztességes személyek előtt szabad legyek rendelnem. És ha időjártára e mostani végezésemhez vagy atyámfiainak, vagy szolgálimnak különben akarnék hagynom, hogy nem mint most megírtam: annak is annyi ereje legyen mint igaz a mostani végezésemnek. És mindazáltal azért e mostani végezésem mindenben helyén maradjon meg.

A nagyságos *Radetius István* egri püspök uramat, császár ő felsége helytartóját Magyarországbán és tanácsát, és *Fejérkövy István* veszprémi püspök uramat, nekem mindenkoron bizodalmas uraimat és patronusimat hagyom és vallom ez én testamentomomnak fő tutoriul és oltalmazóul, könyörögvén ő nagyságoknak: megtekintvén az Ur Isten és az igasságot, az én szolgálmat és árváimat, kiket ez testamentomban beírtam, ő felsége előtt, minden erős hatalmasok ellen, valakik ellent akarnának tenni vagy egy punctban vagy mindenestől ez én végső akaratomnak, kegyelmesen megoltalmazták, és a hol szükség, segítséggel legyenek, kiért ő nagyságokért Isten előtt a más világon is Istenimádó leszek, ez világon is a mennyire tehetségem vagyon, a míg élek, meg szolgállok ő nagyságoknak.

Unde nos super praemissa testamentaria dispositione et legatione memoratae dominae Helenae Oláh, eidem dominae Helenae, consequenterque executoribus huiusmodi testamenti, jurium suorum futura pro cautela ad fidedignam relationem praefati magistri Emerici Pethe de Hethees prothonotarii nostri sub sigillo nostro judiciali apud ipsum prothonotarium nostrum habito, dandas duximus et concedendas. Datum Posonii, in profesto Annunciationis beatissimae virginis Mariae, anno partus eiusdem Millesimo, quingentesimo septuagesimo nono. Coram me Magistro Emerico Pethe de Hethees prothonotario reverendissimi domini locumtenentis sacrae caesareae et regiae majestatis.

(Sopron város tanácsától 1585. december 6-án ¹⁾ hitelesített másolat a kismartoni főlevéltárban, fasc. C. nr. 25. Rep. 4.)

Közli: DR. MERÉNYI LAJOS.

---

¹⁾ »Nos itaque magister civium et iudex, coeterique senatores, suprascripta paria scilicet tabulae testamenti quondam dominae Helenae Oláh de Lansér coram nobis de verbo ad verbum perlegi curavimus, fatemur quidem illa omnia suprascripta in omnibus punctis et clausulis ac articulis originali conforma et coequalia esse; pro majori igitur testimonio eadem sub sigillo minori authentico civitatis huius Soproniensis ad instantiam egregiorum dominorum Benedicti Meszleny praefecto arcis Lansér et Georgii Seghyd familiarum mag. domini Crystophori de Lansér extradari curavimus et fecimus. Actum Sopronii, die sexto Decembris juxta novum, anno 1585.« (L. S.)

VEGYES KÖZLÉSEK.

ADAT VASVÁRMEGYE TÖRTÉNETÉHEZ.

I. Károly adománylevele a Vasvármegyében fekvő Kagymáti nevű birtokról 1325. jún. 8.

Karolus Dei gratia Hungarie, Dalmatie, Croatie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque rex, princeps Sallernitanus et honor[is ac montis sancti angeli] dominus, omnibus Christi fidelibus tam presentibus, quam futuris presens scriptum cernentibus salutem in largitore salutis. Cum bene meritis fauor debitus impenditur et sinus dilectionis panditur, fideliterque obsequentibus digna merces redditur [et per eosdem homines] et subditi ad fidelitatis studia exercenda provocantur. Eapropter ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod cum Alexander, Lorandus et Egidius filii Bolfath, item Jacobus filius Stephani et Nicolaus filius Lorandi [fi]deles nostri ad nostre serenitatis accedentes presentiam, quandam possessionem Kagymathy vocatam, terram udvornicorum nostrorum fore asserentes, in comitatu Castriferrei existentem, possessioni eorum predictae Genchy nuncupate vicinam sicut [homagium pro suis fidelibus] servitiis a nobis sibi dari et conferri perpetuo postulassent, nosque qualitatem et quantitatem ipsius possessionis Kagmathy et utrum nostre collationi pertineat necne ignorantes, fidelibus nostris capitulo ecclesie Jauriensis litteris nostris [dedimus in manda]tis, ut ipsi suum mitterent hominem idoneum pro testimonio, coram quo Laurentius filius Wgh, vel Isaak de eadem, altero absente homo noster vicinis et commetaneis ipsius possessionis convocatis, reambulare eandem per veras metas [et antiquas] et statueret ipsis Alexandro et Lorando et Egidio, item Nicolao et Jacobo, si non fieret contradictum, contradictoribus, si qui fierent, contra eosdem ad nostram presentiam ad terminum competentem legittime euocatis. Ipsique fideles nostri capitulum videlicet Jauriensis ecclesie tandem nobis rescripsissent, quod, dum Laurentius homo noster predictus presente Nicolao presbytero testimonio ipsorum ad faciem ipsius possessionis Kagmathy accessissent, vicinisque et commetaneis eiusdem possessionis convocatis, ipsam reambulare voluissent, Martinus et Lachk, filii Ladislai reambulatione facienda contradictores

extitissent, ipseque Laurentius homo noster sub testimonio predicti capituli ecclesie Jauriensis ipsos Martinum et Lachk contra ipsos Alexandrum, Lorandum, Egidium, Nicolaum et Jacobum ad quindenas sabbati proximi post festum beati Mathei apostoli et ewangeliste ad nostram presentiam euocasset, ipsoque termino adveniente partibus predictis [coram magistro Alexandro iudice curie nostre comparentibus] per predictosque Alexandrum, Lorandum, Egidium, Nicolaum et Jacobum prefatis litteris citatoriis capituli ecclesie Jauriensis prohibitionem per ipsos filios Ladislai a reambulatione illicite factam continentibus exhibitis, quia ipse magister Alexander iudex curie nostre per memoratos filios Ladislai contra regni consuetudinem fore factam cognovisset, igitur ipsos filios Ladislai in iudicium remansisse decrevisset et quia nullum super ipsa possessione Kagmathy ipsi filii Ladislai potuissent exhibere instrumentum, iudicium inter partes facere nequivisset, sed ipsos fideles nostros capitulum videlicet Jauriensis ecclesie predictum litteris suis mediantibus petivisset, ut ipsi cum predicto Laurentio homine nostro suum mitterent hominem idoneum pro testimonio, coram quo idem homo noster ipsam possessionem Kagmathy, vicinis et commetaneis suis convocatis, reambularet eandem per veras metas et antiquas et statueret ipsis Lorando, Alexandro, Egidio, Nicolao et Jacobo perpetuo possidendam, si non fieret contradictum, contradictoribus, si qui fierent, ad nostram presentiam ad terminum competentem legittime contra eosdem euocatis, idemque fideles nostri capitulum Jauriensis ecclesie tandem nobis rescripserunt in hec verba:

Excellentissimo domino suo Karolo Dei gratia illustri regi Hungarie capitulum Jauriensis ecclesie orationum suffragia devotarum. Litteras magistri Alexandri iudicis curie vestre majestatis omni reverentia et honore recepimus, hunc tenorem continentes: Honorabilibus viris et discretis amicis suis reverendis [capitulo ecclesie] Jauriensis magister Alexander iudex curie domini regis amicitiam paratam cum reuerentia et honore.

Vestre discretionis amicitie presentibus declaramus, quod Alexander de Genchy suo ac Jacobi, Nicolai, Lorandi et Egidii nobilium de eadem Génch nomine ad [nostram accedens presentiam] nobis litteras vestras citatorias demonstravit, in quibus Martinum et Lochk filios Ladislai ad quindenas sabbati proximi post festum beati Mathei apostoli et ewangeliste pro eo, quia hominem domini nostri regis sub vestro testimonio a reambulatione terre Kag[mathy illicite prohibuissent] ad regiam presentiam in causam attractos extitisse, verum igitur, quia pro ipsa illicita prohibitionem iudicium facere non poteramus inter partes, quia approbata regni consuetudine prohibitio non in reambulatione, sed in statutione fieri consuevit: [amicitiam vestram requirimus] presentibus dili-

genter, quatenus receptis presentibus vestrum detis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Laurentius filius Wgh, vel Isaak si alterum abesse contingat homo domini nostri regis in faciem dicte terre Kagmathy ac[cedat et convocatis commetaneis] et vicinis eiusdem reambulet et statuatur predictis Jacobo, Nicolao, Alexandro, Lorando et Egidio, juxta regiam collationem, si non fuerit contradictum; contradictores vero si qui fuerint, ad regiam citet presentiam com[petentem et post hec] eius facte seriem in litteris vestris domino nostro regi fideliter rescribatis. Datum in Wysegrad feria sexta proxima post octavas beati Michaelis arch-angeli, anno domini M^o CCC^o XX° quarto.

Nos igitur mandatis et petitionibus eiusdem magistri Alexandri iudicis curie regis] obtemperare cupientes ut tenemur, cum eodem Laurentio filio Wgh, homine vestro discretum virum magistrum Petrum de Zemere, socium et concanonicum nostrum ad premissa exequenda pro testimonio duximus destinandum, qui demum [ad nos reversi re]citare curaverunt, quod convocatis commetaneis et vicinis eiusdem possessionis, videlicet Petro filio Iwan, item Mathe filio Kecheu, Paulo filio Symonis de Berhend et aliis universis quorum interesse debuit, eandem terram Kagmathy contra [ipsos.... contradictorib]us non obstantibus, statuissent predictis Jacobo filio Stephani, Nicolao filio Lorandi necnon Alexandro, Lorando et Egidio filiis Bolfath de eadem Gench juxta regni consuetudinem approbatam pacifice et quiete possidendam et habendam. Que quidem terra circumdatur et vallatur possessionibus nobilium inferius annotatorum videlicet Petri filii Johannis filii Martini, item Mathee filii Kecheu, item Petri filii Iwan, item Pauli filii Symonis et eorundem Jacobi et fratrum suorum a parte orientis, item possessio terrarum Zergen et Heyzgez vocatarum a parte meridiei, item possessiones Thaax et Luaz vocate a parte occidentis, item terra Papuch vocata a parte aquilonis, et sic predicta terra Kagmathy in medio earundem inclusive remanet possidenda. Reambulatio et statutio huiusmodi feria tertia proxima post festum Simonis et Jude apostolorum facta exstitit per hominem vestrum et nostrum antedictos. Datum secundo die reambulationis et stationis prenotate, anno superius annotato.

Nos siquidem ex relatione predictorum fidelium nostrorum capituli videlicet ecclesie Jauriensis de ipsa possessione Kagmathy premissis modo informati cognoscentes ipsam revera nostre collationi pertinere, reminiscentesque fidelitates et servitia meritoria ipsorum filiorum Bolfach, item Jacobi et Nicolai, fidelium nostrorum, qui universas possessiones, res et bona sua in manus infidelis nostri quondam Andree videlicet filii Gregorii relinquentes, pro constancia fidelitatis nostre adhererunt majestati, hoc etiam specialiter declarato, quod cum nos comitem Alexandrum de Kuchk prenotatum

nunc iudicem curie nostre et alios complures castellanos et nobiles regni nostri ad partes Ryni in subsidium domini Friderici tunc regis romanorum fratris nostri misissemus, iidem filii Bolfach, item Jacobus et Nicolaus cum sui proprii sanguinis effusione cedeque plurimorum proximorum et servientum suorum ac amissione rerum et bonorum eorundem, item cum castrum nostrum Machow, quod per nostros et regni nostri detinebatur inimicos expugnassimus, domino permittente, iidem filii Bolfach et Jacobus et Nicolaus similiter cum effusione sanguinis ipsorum in ceteribusque quibuslibet nostris et regni nostri expeditionibus tam prosperis quam adversis [semper placidos atque gratos nobis exhibuerunt famulatus] continuis locis et temporibus opportunis; et licet ipsi filii Bolfach, item Nicolaus et Jacobus fideles nostri respectu premissorum servitiorum ipsorum multo plura et ampliora a nobis habere mereantur, in aliqualem tamen recompensationem servitiorum ipsorum predictam possessionem Kagmathy cum omnibus utilitatibus suis et pertinentiis universis prefatis filiis Bolfach, item Jacobo et Nicolao ac eorum heredibus, heredumque suorum successoribus dedimus, donavimus et contulimus perpetuo possidendam, tenendam pariter et habendam, sine prejudicio nichilominus juris alieni. Et ut haec nostra collatio robur optineat perpetue firmitatis, presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri novi et autentici munimine roboratas. Datum per manus discreti viri magistri Endre prepositi Budensis aule nostre vicecancellarii, dilecti et fidelis nostri, anno domini M^o CCC^o XX quinto, sexto idus Januarii, regni autem nostri anno similiter XX° quinto, venerabilibus in Christo patribus Bolezlao Strigoniensi et fratre Ladislao Colocensi archiepiscopis, Johanne Nitriensi, Benedicto Chanadiensi, Iwanka Waradiensi, Nicolao Jauriensi, Georgio Syrmiensi, Ladislao Quinqueecclesiensi, fratre Petro Boznensi, Herrico Wesprimiensi et Chanadino Agriensi, Andreaque Transylvano episcopis, ecclesias dei feliciter gubernantibus, magnificis viris Philippo palatino, comite Zepesiensi et de Wywar, Demetrio magistro tavarnicorum nostrorum, comite Bachiensi et Trenchiniensi, comite Alexandro predicto iudice curie nostre, Thoma voyuoda Transilvano et comite de Zonuk, Nicolao bano tocius Slavonie, comite Soproniensi et de Kamarun, Paulo bano de Macho, comite Syrmiensi, de Wolko et de Bodrugh, Mykch magistro tavarnicorum domine regine consortis nostre karissime, Deseu iudice curie eiusdem domine regine, Dionysio magistro dapiferorum nostrorum, Blasio magistro agazonum nostrorum et magistro Nicolao comite Psoniensi, aliisque quam plurimis regni nostri comitatus tenentibus et honores.

(Eredetije pergamen, kissé rongált állapotban a m. nemz. múzeum levéltárában.)

Közli: DÉZSI LAJOS.

KASSA VÁROS LEVÉLTÁRÁBÓL.

I. *Bezdedi Miklós a kassaiakhoz.*

Salutem plurimam decenti cum honore . . . . . Egregii viri domini quoque, necnon amici multum honorandi. Scripta egregiarum vestrarum sane intelleximus, ex parte vero litium ac dissensionum inter magistrum Thomam ac Gregorium (!) olim familiarem eiusdem orti ac suscitati, nunc vero in me aut humanitate mea finis ipsorum adiudicanda per vestras egregias ac d. Propterea sciant v. d., quod ipse bonus vir magister Thomas concivis e. v. iuste, ut honori suo decuit, ab inicio processit, alter vero, famulus olim suus scilicet Georgius (!) pictor non iuridice, sed potius maliciose cum ipsum egit, ex quo ipse solus ac sine scitu magistri Thome duo florenos ac denarios 32 a me levavit. Et hec in sorte sui laboris; de reliquibus vero temporibus, sub quibus me secutus est Budam ac Zech non coactus, sed spontanea sua propria voluntate ea fecit ac secutus est. Eam ob rem supplico egr. v. tanquam dominis ac amicis, uti in hac causa partem magistri Thome tenere velitis. Et quod reliquum est, petivi (?) circumspectum magistrum *Laurentium aurifabrem* de omnibus illis cerciores reddi v. egr., cui fidem creditivam adhibere velitis. Et tandem egr. v. felicissime valere semper adopto. Ex Besdid ¹⁾ 2 feria ante festum epiphaniarum ²⁾ domini 1516 (?).

Nicolaus de Besdid

doctor ac phisicus magnifici domini

Sigismundi de Losoncz.

Kívül: Egregiis dominis iudici ac iuratis famosae civitatis Cassoviensis, dominis ac amicis multum honorandis.

(Papiroson, zárlatán piros pecsét. Lajstromozatlan.)

II. 1559. jul. 12.

Bornemissza Benedek levele a kassaiakhoz.

Prudentes et circumspecti domini et amici observandissimi. Salutem ac servitii mei commendationem.

Kérem kegyelmeteket mint urunknak ő felségének kulcsos várasában lakozó hiveit, értem s tudom azt nilván, hogy ott az kegyelmetek várasa béves taraczk és szakálos golyóbissal, ki nélkül én igen szűkes vagyok, mert ez uj basa öt mélföld hozzám, akarátja mi legyen, senki nem tudja, kit én ő felségének is hirréd adtam és ő felsége ajánlotta magát, hogy ez várat afféle golyóbisokkal hamar való napon meglátogatja, de míg azt elhozzák, hogy küldene kegyelmetek ez formákhoz képest, kit én kegyelmeteknek küldtem, húsz vagy huszonhárom ezret; én fogadok is meg

¹⁾ Szabolcsban.

²⁾ Jan. 4.

ezen levelem szerében, hogy vagy azt, akit ő felsége küld avagy az árát akarja kegyelmed, kész vagyok megadnom. Erre ugyan igen kérem kegy. annélkül ne hagyjon kegy. Isten tartsa meg kegy. Datum ex arce Gywla, 12. Julii, anno 1559.

Benedictus Bornemyzza de Hewes,
praefectus et capitaneus Gywlensis.

Kívül: Prudentibus et circumspectis dominis, magistro civium judici ac iuratis civibus civitatis Cassoviensis etc. dominis et amicis observandissimis.

(Papiros, zárlatán piros pecsét, 2150/1. sz. a.)

III. 1562. j u l. 1.

Lippai János levele Szabó Imre kassai bíróhoz.

Köszönetemet és szolgálatomat ajánlom kegyelmednek, mint bizodalmas uramnak. Ez napokban mért hogy itt kinn Jászón voltam, az minemű dolgokat látok és hallok, szükség, hogy kegy.-nek adjam tudtára, jóllehet hiszem, hogy kegy. azelőtt is értette. Mert im egy részit Gáspár uram kegy.-nek in specie (?) küldötte, de én is így irhatom kegy.-nek, ez napokba az füleki bék (*így!*) ira Gáspár uramnak ilyen módon, hogy a Szepsi tartományát és Jászójét holdoltatná be Fülekbe. Mert jól tudná azt, hogy az kinek szárnya alatt eddig repültenek, az ő kezibe vagyon. Azért, ha be nem hódoltatná, elraboltatja és ő neki hasznára leszen. Más ez, mai napon is jött egynehány felől levele, hogy az török Szombatba vagyon és igen gyűl, általán fogva rablani ez földre jó, jüt penig az egész község és az föld nagy sírva-ríva, mind elfutott, kik az embere és kikkel gyermekkel azon emberrel rakva az egész jászai vár. Gáspár uram noha beteges, de felette igen kesereg rajta és az mi népe vagyon, azokkal kész éjjel-nappal, lovok nyeregbe vagyon, és ilyen szót ejte: Uram Isten, egyem adna oly eszet az kassai kapitánynak azvagy az kassai bírónak, hogy szólna az kapitánynak, hogy mindjárást *véres nyársat hordoztatna* és valamely erősség mellé csatlanók magunkat, mégis az ellenség megtartoznék és ilyen nagy veszedelem nem következne, ő kegy. penig mind az egész birodalommal ott lenni kész volna, csak volna, ki indítani. Mert azt mondja volt az bék beske (?) fylen csak száz lóval és megyen Kassáig. Azért jó volna kegy., ha kapitány uram otthon volna, szólni, hogy ő nagysága tenne valami indulást, ha penig otthon nincsen, Balázs¹⁾ uram parancsolna minden felé, az pogány inkább megtartóznék. Mert immár azt tudja, hogy senki ember nincs ez földön. Ezt akarám kegy.-nek tudtára adnom, Isten tartsa meg kegy.-et minden jóban. Ha kegy. látná és hallaná ez rívást és sírást, bizony-bizony nem türhetné kegy. . . . . vezetlen hivatalséggel. Jászból prima Julii 1562.

Lippai János.

¹⁾ Kun Balázs.

Gáspár uramnak ha mutatná officiumja, ő kész volna ma elkezdni és indítani ezt az dolgot az többivel, kik az földön vannak és ez földnek romlását szánják (?) halálával is.

Kívül: Prudenti ac circumspecto domino Emerico Zabo iudici civitatis Cassoviensis etc. domino et compatri meo semper honorando.

(Papiroson, zárlatán zöld pecsét, 2392/97. sz. a.)

IV. 1565. s e p t. 18.

Bornemissza János levele a kassaiakhoz.

Köszönetömet, szolgálatomat irom ti kegyelmeteknek mint jó uraimnak és barátimnak. Ti kegyelmeteknél nyilván vagy az, hogy a ti kegy. szolgáját azaz drabanthadnagyát, Kövesdy Albertet, ki mind ti kegy., mind ő felségének jámborúl szolgált, az ő felsége házából, Erdődből az pogány ellenség megfogta és mind ekediglen fogságban tartották nyavalyást, hanem én ez elmúlt hétfőn vöttem ki az én hitlevelemre és kezességömre, mely Kövesdy Albertnek sacczolása kétszáznyolczvan forint. Az pénzfizetésnek is csak öt hét immár az napja. Annak okáért kéröm ti kegy. mint jó uraimat és barátimat, hogy ti kegy. meggondolván az úr Istent és az keresztyén vérnek szabadulását, annak utána azt is, hogy ti kegy. jámborul szolgált, ti kegy. ne hagyja, viselje gondját az ő sacczolásának, kit jövendőre is megiszolgál ti kegy. Én peniglen ez Kövesdy Albertet nem esmertem, hanem hogy értem, hogy kegy. szolgálja volt, ahoz képest vöm ki az én hitömre és kezességömre, mert én ti kegy. mindenkor ajánlottam magamat, hogy szolgállok ti kegy., most is szolgállok, minden barátsággal akarok lennem mint jó uraimnak és barátimnak. Isten tartsa meg ti kegy. Ex Kis-Ar 18. die Septembris, anno 1565.

Joannes Bornemizza
manu propria.

Kívül: Ez levél adassék az kassai főbirónak Eöthwös Lőrincznek és mind az egész tanácsnak etc. nekem jó uraimnak és barátimnak.

(Eredetije 2652/52. sz. a.)

Közli: IFJ. KEMÉNY LAJOS.

A MAGYAR TANÜGY TÖRTÉNETÉHEZ.

I. Pozsony, 1571. o k t. 3.

A pozsonyi kamara fölterjesztése a lőcsei iskola felállítása tárgyában

Sacratissime imperator ac domine clementissime, fidelitatis et servitutis nostrae in gratiam Mattis Vrae Sacrae humillimam commendationem.

Clemens mandatum Mattis Vrae Sacrae de schola Lewchoviae erigenda pro opinione ad nos datum, unacum opinione camerae Cassoviensis eadem de re ad Mattem Vram S. scripta humillime accepimus, opinionemque ipsam Cassoviensis camerae diligenter perlegimus. Quamquam autem de schola illa et praesertim de difficultatibus ejus erigendi nostram opinionem Matti Vrae S. sexta die mensis Junii proxime praeteriti demisse perscripseramus, attamen cum novam iterum ad eandem rem a nobis Mattas Vra S. clementer requirat, opinionem adhuc de difficultatibus illis, quae hoc pium Mattis Vrae S. institutum impedire videantur, referendis Matti Vrae S. humillime putavimus:

Primo, sterilitatem illius loci, in quem frumentum et alia alimenta aliunde et quidem via undique difficili invehuntur; secundo, propinquitatem hostium, quos non amplius 16 miliaribus abesse putamus; tertio, frequentem transitum militum Mattis Vrae S. Ita enim ea civitas exposita est itineri, ut milites Mattis Vrae S. ad partes superiores commeantes illam transire debeant. Ob quas difficultates putaremus nostro tenui judicio ad erigendam hanc scholam civitatem Bartfam locum esse aptiorem, et majori comodo provenire illius futurum, praesertim cum nunc quoque habeatur illic schola particularis satis frequens. Si tamen omnino est deliberata Mattis Vrae S. voluntas, ut Lewchoviae erigatur, de successu tam sanctae institutae rei non censemus esse desperandum.

Quod igitur attinet ad opinionem camerae Cassoviensis, videtur nobis ipsam cameram omnes rationes ejus erectionis satis considerate tractavisse et satis apposite bonoque ordine Matti Vrae S. perscripsisse, ad quam haec solum habemus, quae pro demissa nostra opinione addenda putavimus:

Primo, fundationem ejus scholae et curam structurae commitendam esse personis ejus rei peritis. Aptos autem nobis ad eam rem videri Casparum Pechy, aulae Mattis Vrae S. familiarem, hominem et doctrina et existimatione in illis regionibus spectatum, ac Petrum Feygel et unum aliquem ex civibus civitatis Lewchoviensis. Structuramque ejus scholae non magnis sumptibus effici posse.

Deinde accersendos esse professores artium ac theologiae ex Germania eos videlicet, qui puram et sinceram evangelii doctrinam sequerentur, ne juvenus a praeceptoribus pravae religionis inficeretur, impiumque dogma inbiberet. Putamus autem pro primis initiis satis esse, si theologus unus, alter dialecticus, tertius rhetor et quartus grammaticus professores ordinarentur. Possent enim his addi postea, ubi studiorum successus felicior appareret, aliarum quoque artium et scientiarum professores.

Ad horum vero annuam intertentionem putamus non adeo magnam summam necessariam fore; eamque ex proventibus bono-

rum ad abbatiam Schavnyk et Chartusianos pertinentium, quorum camera Cassoviensis meminit, et aliorum bonorum ad ecclesias desertas in illis partibus pertinentium; si haec omnia ex manibus possidentium liberarentur ac per fidelem, industrium et diligentem oeconomum administrarentur, confici posse speraremus.

Si vero ad eam sustentationem aliquid deesset, id ex aerario Mattis Vrae S. addi pium sanctumque foret, quae defectum non in magnam summam evasurum arbitramur. In redemptione bonorum illorum ecclesiasticorum putamus non defuturos et regnicolas partium illorum. Haec Matti Vrae S. pro demissa nostra opinione ad mandatum Mattis Vrae S. et opinionem camerae Cassoviensis praefatam rescribere habuimus. In reliquo conservet Deus optimus maximus Mattem Vram S. diu incolumem atque foelicem. Datae Posonii die 3. Octobris anno domini 1571. Sacrae Caesar. regiaeque Mattis Vrae fideles humillimique servitores camerae hungaricae consilarii J. liber baro à Karlingh. G. Hozutoti. Sigefridus Rybisch.

(Egykoru hiv. másolat az orsz. Ltárban a pozsonyi kamara iratai közt.)

II. Göncz, 1683. j u n. 26.

Abauj vármegye levele Sárosvármegyéhez a sárospataki iskola helyreállítása iránt.

Illustrissimi, Reverendissimi, Spectabiles, Magnifici, admodum Reverendi, Generosi et Nobiles Domini, Domini, fratres amici et vicini nobis observandissimi.

Paratissimorum servitiorum nostrorum addictissima commendatione praemissa. Isten minden üdvességes jókkal megáldván ngtokat s kegyelmeteket, dolgaiban való jó szerencsés előmenetellel boldogítsa, szívesen kívánjuk.

A sáros-pataki emlékezetes scholának hajdani professoritul tiszteletes s becsületes *Buzinkai Mihály* és *Pósa-házi János* uraméktul 2. Martii hujus labentis Fejérvárrul költ levelek által requiráltatván, hogy többekkel együtt mi is azon scholának reparatiójában s elébbeni virágzó állapotjára való reductiójában fáradoznánk és arra való mediumoknak adhibitiójában concurrálnánk; mivelhogy az elmúlt siralmas revolutiókban a fene persecutorok miatt mind a tanítók s mind a tanulók belőle kiüzettetvén bordély vendégfogadóra, kereskedőknek és istenteleneknek barlangjává fordítottatván igen elromlott s pusztult ahoz való elfoglalt szőlőkkel együtt s egyéb javaitul is megfosztatott, serkengetés kívül is keresztényi tisztünk s hivatalunk, édes hazánkhoz s nemzetünkhöz és keresztényi vallásunkhoz való szeretetünk s buzgóságunk kényszerít gondviselésére; világos nagy kárát látván s tapasztalván mind Istenünk anyaszentegyházának, mind a magyar

respublicanak, hogy pusztaságra jutott s hazánkfiái amiatt az elmúlt veszedelmes üdőkben nem taníttathattanak úgy, a mint kívántatott volna, s ma is a szép tudomány gyakorlása kívül neveltetnek sok helyeken, ki miatt mind a magok, mind Istenünk anyaszentegyháza s mind a haza dolgainak jó szerencsésen való folytatására s igazgatására alkalmasok nem lehetnek. Ez okáért ngtokat s kegyelmeteket akaránk megtalálnunk s egyszersmind bizodalmosan is kérjük a mostani táborozás alkalmatosságával jó módot adván Isten, hogy ngtok s kegyelmetek viceispánunkkal nemzetes s vitézlő Hamvai Péter urammal és ő kegyelme mellé a végre tőlünk deputáltatott főrenden levő becsületes atyámfiaival s mind a több nemes vármegyékkel való egyező értelemmel munkálódja azon scholának reparatióját s annak elvött javainak s proventusinak recuperatióját, curatorinak praefectióját, *könyveinek s typographiájához* való minden instrumentominak vissza hozatását, professorinak reductióját és minden egyéb szükséges alkalmatosságának felkeresését és meg is szerzését s helybe való állítását, a több nemes vármegyékkel és a mi említett atyánkfiáival is mindezekről consultalkodni és ha úgy tetszenék, egyező akarattal klmes urunkat ő ngát is azon alkalmatossággal alázatosan kellene kérlelni, hogy ő nga valamely emlékezetes status proventust és jószágot azon scholához kegyelmesen conferralni méltóztassék; egy szóval annak minden nemü commoditásirul s ahoz való mediumoknak megszerzésérül tractalni és providealni ne nehezteljen. Kiért Isten is megáldja ngtokat, klmeteket s azzal édes vallásunknak, hazánknek és magának is nem kevésbé consualal. El is hittük, ezek aránt semmiben ngtok s kegyelmetek remissus nem lészen; mely jónak véghezvitelére Isten segélje szent fiáért ngtokat s kegyelmeteket a több nemes vármegyékkel együtt. Caeterum praetitulatas dominationes vestras diu ad vota incolumes foelicissime supervivere valereque animitus apprecamur. Datum in generali congregatione nostra in oppido Göncz, die 26. mensis Junii, anno 1683 celebrata.

Illrmarum, reverendissimarum, splium, mgcarum admodum rndorum, grosarum, egregiarum et nobilium dominationum vrarum
fratres, amici et vicini ad servitium paratissimi
Universitas dnorum magtum et
nblium comitatus Abaujvariensis.

Kívül: Illrmis, Rndissimis, Splibus, Magcis admodum Rndis, Grosis, Egregiis et Nobilibus Dnis N. N. supremo et vicecomitibus, judlicum et juratorum assoribus, toti denique universitati dnorum Magnatum et nobilium incltyti comitatus de Sáros etc. Dominis Fratribus, amicis et vicinis nobis obssmis.

(Eredeti a vármegye vörös viaszba nyomott ostyapecsétjével. Orsz. Levéltár, lymbus.)

Közli: I—v J—s.

KOLOZSVÁRI ÖTVÖS-CZÉH SZABÁLYOK.

A kolosvári ötves czéhnek privilegiuma és articulusai mellett — ob varietatem temporum — minémű statutumok accedáltak közinkben, következnek e szerint:

1mo. Anno 1758. 18 Febr. Régi eleinktől reveniált articulusunk tartja, hogy czéhunkban két hites czéhmesterek légyenek, de a mostani időben három religiókra crealódván czéhunk, statuálnunk kellett nekünk is, a több czéhoknak praxisa szerint, czéhunkban is juxta religiones, hogy három czéhmesterek légyenek.

2do. Anno 1744. 18 Apr. A mester-remek megváltoztatott munkájára nézve, mivel az articulusban irt remek munkája ez mostani időben, hogy régi módi munkája volt, arra nézve kedvetlen lévén, az remekezést követő ifjak is debito suo pretio el nem adhatták, erre nézve statuálta czéhunk a' mostani aetáshoz az idővel a' munkáknak qualificatioját, mely szerint statuálta czéhunk:

1mo. Hogy a' verő-mívet remekezni kívánó ifjú a' maga tanúlt mestersége szerint illő remekpohárt (notandum: a' más két darabokban variatiot nem szenvedvén) ez aetáshoz képest hogy csináljon, olyat peniglen, a' melyben tanúlt mesterségének világos specimenje kitessék.

2do. Hogy az aranymívet continuáló s remekezni kívánó ifjak peniglen a' magok professiojok szerint remek-pohár helyett a' czéhtől megengedettett s kiadott oly nevezetes darab aranyműhöz illő kövesmunkát készítsenek, melyből is egész mesterségének minémúsége kitessék, mely változtatást a' T. N. Magistratus is determinative ratihabeált és approbált.

Extradata e protocollo cehae aurifabrorum Claudiopolitanorum, per substitutus cehae aurifabrorum notarium:

Franciscum Sz. Királyi ex Komjáthi.

Claudiopoli, anno 1769. 27ma Augusti.

(L. S.)

(Másolat az Országos levéltár erd. főkorm. osztálya czéhiratai közt.)

Közli: VERESS ENDRE.

A CS. KIR. TITKOS TANÁCSBAN
TÁRGYALT MAGYAR VONATKOZÁSÚ ÜGYEK
1701—1705 KÖZTI IDŐBŐL.

Harrach Ferdinánd Bonaventura grófnak, mint a cs. kir. ház udvarmesterének, gyakran volt alkalma a titkos tanácsban elnökölni. Ilyenkor jegyzeteket készített magának a tárgyalt ügyekről, hogy azokról esetleg a császárnak jelentést tehessen. E jegyzetek, melyek 1691-től 1705-ig elég számosan vannak, a gróf Harrach család levéltárában őriztetnek. Ezeknek egy részét, mely II. Rákóczi Ferencz fejedelemnek németúj-helyi fogságából való menekülésére és fölkelésére vonatkozik, van szerencsém ezennel közölni és röviden ismertetni.

A II. jegyzőkönyvből kitűnik, hogy Rákóczi herczegnének és rokonának a hessen-darmstadti herczegnek sikerült a két Lehmann testvért, kiknek idősebbike II. Rákóczi Ferencz őrizetével volt megbízva, rábírní, hogy a meneküléshez segédkezet nyujtsanak; a tanácskozásból kiderült továbbá az is, hogy nemcsak a gróf Martinicz és a herczeg Lobkovicz család, valamint a svéd követ és Miller s Wolf, császári gyón-tatók, (jezsuiták) is részt vettek a mentésben, hanem hogy maga a császár és a császárné is kedvezni látszott annak. A gyanu is, mely a német-ujhelyi jezsuitákra terjedt, elég erős volt, mert Szirmay báró (Rákóczi egyik volt fogolytársa) nemcsak hogy némi kedvezményekben részesítette, de örökbe is fogadni szándékozott őket. E tekintetben elhatározottatott, hogy Sagel atya kérdőre vonassék, a mi meg is történt. Gyanúba vétetett továbbá Bévilaqua, Rákóczi herczegné udvari káplánja és a fejedelem nővére, Aspremont grófné, Rákóczi Juliána.

is. Ezeket is kérdőre vonatni elhatároztatott.¹⁾ A tanácskozásnak eredménye volt, hogy Rákóczi üldöztetése elrendeltetett, és miután tudva volt, hogy éjszának vette útját, a boroszlói parancsnoknak e tekintetben utasítások adattak ki. Nehogy pedig a hercegnő férjét kövesse, elhatároztatott, hogy ő a bécsi himmelpfort-utczai zárdába és a gyermekek egy biztos helyre fognak vitetni. Rákóczi fejére 10.000 frt tüzetett ki ha életben, és 6000 frt, ha holtan kézhez hozzák.

Már előbb elhatároztatott, hogy Rákóczi fölött — a magyar alkotmány ellenére — külön törvényszék ítélend és hogy javai elkobzandók.

Az 1702. szept. 28-án tartott tanács (VIII. protocollum) a Rákóczi hercegné követeléseivel foglalkozott. A hercegné követelte ugyanis a császártól, hogy elkobzott javaik fejében az ő élelmezésére 15.000 frt és a gyermekek számára 4000 frt évi járadék vettessék ki, azonkívül hogy Szt.-Miklós és Bodring (Podhering) javai, melyeket 1700. április 18. óta, tehát még férje elfogatása előtti időből bir, neki szolgáltatassanak ki. A tanács a hercegné kérvényét vizsgálat czéljából az udvari kamarához küldte át és elhatározta, hogy a gyermekek nevelésre előbb egy kisebb városba, utóbb vagy egy konviktusba vagy klostromba adassanak. Az 1702. deczemberben tartott tanácsban (IX. protocoll.) főleg azon gravame-nekről volt szó, miket a magyar rendek a nagy adók és azok szigorú behajtása miatt a császárhoz intéztek. E tekintetben Harrach gróf különös meglegedésére előterjesztés hozatott létre, melyről azonban csak annyit tudunk, hogy öt főrészből állott. A felkelés ügyei csak 1703. október 5. tartott ülésben (XII. protocoll.) kerültek szőnyegre s itt elhatároztatott, hogy egyrészről repressális, azaz katonai intézkedések, másrészről csillapító eszközök, mint az adók leszállítása és azoknak kevesebb szigorral való behajtása, fognak folyamatba vétetni. Azonkívül a felkelőknek, ha engedelmességre térendnek, általános amnestiára kilátás nyujtassék.

¹⁾ A bécsi udvar arról is értesült, hogy Rákóczi kiszabadítása iránt a svéd király, a porosz, a hessen-casseli és darmstadti, a hannoveri és mainzi választófejedelmek is érdeklődtek, — de e fejedelmi személyeket az udv. titkos tanács jogkörébe nem lehetett bevonni. Szerk.

Úgy látszik, hogy a tanács a felkelők irányában minél nagyobb engedékenységet igyekezett tanúsítani, a miről meggyőző bennünket Whitworth Károly angol követ jelentése,¹⁾ melyben írja, hogy a császár hajlandó Magyarország jogait s szabadságait csorbitatlanul hagyni s Rákóczinak összes javait visszaadni. Az 1704. januárius 31. protocollumból pedig kitűnik, hogy Eszterházy Pál nádor utasított, hogy az elégületlenekkel alkudozásokba bocsátkozzék. Titkára Jeszenszky, a ki e célból Bercsényihez küldetett, visszajövetele után erre vonatkozó relációt terjesztett fel a császárnak s a nádor saját véleményét adta be. (XIII. protocoll.) Ő indítványozta, hogy mindenekelőtt fegyverszünetet kellene kötni s azon idő alatt alkudozásokat folytatni, melyekkel az ő részéről Jeszenszky és Tolvaj Gábor volnának megbizandók; az adandó garanciánál a nádor a német választó fejedelmeket hozta javaslatba.

Az alkudozásokban az angol követ mellett nagy részt vett van Hammel Bruyninx, hollandiai követ, ki az 1704. márcz. 2. tartott (XIV. prot.) titkos tanácskozásnál jelen volt s ott a Bercsényi 8 propositiójára adandó választ javasolta s értelmezte.

Az 1704. április 9. (XV. protocoll.) tartott tanácskozásnál, melynél *Svédország* mint közbenjáró jó szolgálatait ajánlotta föl, az összehívandó országgyűlésről folyt a beszéd. Elhatároztatott, hogy az rendes három havi időtartamra Pozsonyba, vagy Sopronba hivassék össze és ő felsége által nyitassék meg s be is rekesztessék. 1705. januárius 23. (XVI. protocoll.) arról értekezett a tanács, hogy mily formán kell a felkelőket az országgyűlésre meghívni. A legközelebbi tanácsban, januárius 29. (XVII. protocoll.), a magyar rendek által benyújtott memoriale képezte a tanácskozás tárgyát. Abból kitűnik, hogy Harrach véleménye többnyire helyes s mérvadó volt s a tanács határozmányaival magát földte. Elhatároztatott, hogy a császár az érsekhez²⁾ levelet intézzon, melyben örömét fejezze ki a kötendő béke fölött.

Mikor Viga és Okolicsányi, a felkelők megbizottjai,³⁾

¹⁾ Arch. Rákócz. I. 1. 83.

²⁾ Gr. Széchenyi Pál kalocsai érsek, a béke-közbenjáró értetik.

³⁾ Cs. kir. békebiztos vala mindkettő.

Szerk.

Bécsbe érkeztek. közölte velük Harrach, a mi az érsekhez iratott. Hogy milyen választ adjanak nekik. arról volt szó az utolsó 1705. febr. 19. (XVIII. protocoll.) tartott tanácskozásnál.

Több jegyzet nincs, mert Lipót császár halálával. 1705. május 5., Harrach megszűnt a császári ház udvarmestere lenni s maga is nemsokára, 1706. jun. 15. meghalt.

Ide csatoljuk továbbá Rákóczi fejedelem manifestumát. ddo 1705. ápr. 24. és Szirmay István báró Pálffy grófhoz intézett május 27-ről szóló levelét. A többi jegyzetek közül egy jegyzet a nádor, Eszterházy Pál s felesége Thököly Éva közt kitört bűnvádi perre vonatkozik, s ez 1701. szept. 26. (I. protocoll.) s 1702. junius 1. (VI. protocoll.) tartott tanácskozásnál tárgyalatott. Az utolsó határozatok a török-osztrák határigazításra Petrinia mellett (VII. és VIIa.), a Kúnságon létező királyi javak eladására (III.) és Pécs város viszonyai rendezésére vonatkoznak (V. és X.).

A többi ülések politikai, különösen Anglia, Holland és Savoya közt folytatott tárgyalásokkal vannak kitöltve.

I.

Commission Wien den 26. Septembris 1701. wegen der Strittigkeit zwischen H. Palatino und seiner Gemahlin.

H. Cardinal,¹⁾ ich, H. Hofkanzler,²⁾ Secretar Eillers.

Erstlich ist der Graf Tournon³⁾ sambt einem Advocaten Panrer genandt in Namen der Frau Palatinissin erschienen, bringen vor eine Attestation von Dr. Stokhamer, dass sie an Dampf- undt andern Mueter-Zuestandten leide undt dass Orth Tuhn es verursache, dahero sie das Sterben besorge, also verlange sie oder die vollige Liberation, oder wenigst auf ein anders Orth erledigt zu werden.

In Sachen ihrer Mitl halber pretendirt sie, dass ihr Gemahl ihr die Lebensmittel verschafe vmb so viel mehr, weillen er all ihr Hab vndt Gueter eingezogn vndt mit selben nach Belieben gehandelt habe, über welches sie sich be-

¹⁾ Kollonics Lipót.

²⁾ Buccellini gróf.

³⁾ Gr. Tournon János, bács-bodrogi főispán, gr. Thököly Mária második férje, tehát a nádornak sógora. Utóbb Rákóczi híve és követe Velenczében, Párisban. Szerk.

schwäret vndt I. K. M. befohlen, dass sie restituirt vndt die Richtigkeit durch dise Commission gemacht werde; sezet seine fernere *petita* dahin, dass Herr Palatinus die brieflichen Instrumenta zuruck gebe vndt sich so wohl von den Weinleesen vndt allen andern Eingrif zu enthalten. Sie erbietet I. K. M. 30,000 R. vmb ihre Erledigung zu geben, wann sie werde in ihre Güeter gesezt werden.

Auf dieses ist der H. Palatinus vndt Herr Landtmarschalk als dessen Assistens vorgeruefen worden, welcher auf ihr *Petitum* vndt Proposition geantwortet: ihre *bona* liegen alle in Hungarn, also müesse mann auch *secundum jura Hungarica* handlen, dise Güeter seyen nit *hereditaria*, sondern *hypothecaria et relicibilia*, also zu sehen, ob dise anjezo zertheilt können werden, vndt ob sie *avitica* oder *acquisita bona* seindt, uber welches er seine Advocaten Dr. Kessler vndt Vice-Kamerprocurator in Hungarn Meskó (Jakab) anzuhören begehret, welche man vorgelassen, so eben dise distinction wie ihr H. Principalis zwischen denen *aviticis* vndt *acquisitis* gemacht. Der Gegentheil widerspricht, dass *avitica* vorhanden sein, die *acquisita* seyen nit *relicibilia*, weillen die *conditio*, dass sie sich wohl verhalten solle, seye quasi non opposita, widerspricht auch *divisionem cum liberis*, weillen die *jura Hungarica* es nit absolute declariren et *juventutis non sit haereditas*.

H. Hofkanzler sagt: Es seyen zwey ihre *Petita*, die Erledigung, dise betrefendt seye die Entschuldigung des Orths nit zu consideriren, die Straf gegen ihres Verbrechens auf ein Jahr des Arrest seye nit gnueg, vermeindt also die Eliberirung, ausser wider in ein Kloster seye nit einzurathen. Der andere Punct ihres *petiti* seye wegen der Mitel, welche inter *avitica et acquisita* distinguirt werden: vermeindt, er solle ihr die Gueter lassen et *inalienabilia*, doch müesten vor Alles die Schrifften, so ein vndt anderer alegirt, gesehen vndt examinirt werden.

H. Cardinal: Es seye das grosse scandalum, so aus diesen facto erscheinet, zu verhüeten, das sie nit wohl auf seye, ist kein Fiction, die Nennen wolten gehrn ihrer loss sein, also ware zu sehen, wohin sie zu thuen seye, sie ist in *confessis*, dass sie ihme vergeben¹⁾ wolle, allein habe sie grosse Vrsach darzue gehabt, weillen sie ihme de *sodomia* beschuldigt; weillen sie also nit zum Dott condemnirt worden, also müeste man sie nit *crepiren* lassen, sie zu curiren, müsste sie in ein Orth sein, wo sie den Doctor undt Apodeker haben

¹⁾ Megmérgezni.

kann, in ein Kloster wurde sie münderst eingenommen werden, also schlägt er S. Pelten vor, mit disem Beysaz. das dises nur sich zu curiren zu lassen seye, undt ihr poenam confiscationis bonorum auflegen, wann sie von dannen weichete, wo sie wohnete, den Burger oder Wirth aufzulegen, das er alsogleich erindere, wan sie wek wolte. In den anderten Puncten solle er alle documenta einlegen, umb solche zu recognosciren, vber ihr Vermögen solte er ein inventarium machen, undt ihr das jährliche Einkomens einhändigen. Die reluition betreffend müsse mann die instrumenta sehen, wenn er die Güeter ihr last, so ist der H. Palatinus des Capital versübert, gibt er das Geldt, so hat sie ihr Capital, wegen der Zertheilung der Güeter undt die 2 Kerl denen Kündern geniessen zu lassen, seye juridisch undt müeste von der Kanzley daruber guetachtlich informirt worden, ehe wir was aussprechen.

H. von Eilers: Ihr Erbieten seye 30,000 Rf. zu geben annexa (!) conditione, wann sie ihr völlige Freyheit erlanget undt den posses ihrer Gueter bekomet, welche conditiones nit konnen bewilliget werden, die crimina seyen enormia undt komen beederseits abscheuliche Sachen heraus. Im Kloster seye sie zum süchersten, undt hat guete Warth, solle sie aber anderwerths wohnen dörffen, so müsste das Landtmarschalk-Gerücht vor die Süherheit sorgen. Wegen examiniren der Mitlen wären die instrumenta zu sehen, underdessen bey der Kanzley zu examiniren, was avitica oder acquisita sein. Der inhabendten Güeter solle er die Rayttung einlegen.

II.

Conferenz, Wienn den 9. Novembris 1701. wegen des entwichenen Ragozi.

Ich, (Harrach.)

Ob. Kamerherr.

Graf von Manssfeldt. (A cs. k. udv. főhaditanács elnöke.)
Hoffkantzler.

Secretär von Eillers. Der Castellische Dragoner Hauptmann Lehmann berüchtet von gestert. das der Ragozi zu Neystatt entwichen seye, habe allerley Zangen, Hacken undt Porer, Strick und zusammen gebundene Handttüecher gefunden, das eiserne Gatter des Fenster ware zerbrochen, undt er sich durch den gefüeterten Wassergraben salvirt haben müsse, glaubt, die Patres . . . oder die in der Purck sich aufhaltende Leüthe hätten ihme aussgeholfen; bittet, mann solle ihme nit mit arresten ante inquisitionem et ante tempus pros-

tituiren. Er, der Ragozi, hat an Käyser geschriben, versühert seine Unschuld undt das mann die Zeügen genöttiget wider ihn auszusagen, dass mann ihme so hart in der gefangnuss gehalten undt andere motiven mehr, welche ihme zu der Flucht persuadirt anziehendt; einen andern Brief hat er auch dem Hauptmann geschriben.

Graf von Manssfeldt zeigt auch ein Brief oder Zetl, so ihme der Kayser geschriben, in welchem er ihme befiehlt, allen Fleiss anzukehren, damit er Ragozi wider bekommen werde, er Kriegspraesident habe noch folgendte anstalt gemacht, den Grf. Sigmund von Lamberg haberer nacher Neystatt geschükt, er solle den Hauptmann sambt der Waht in Arrest nehmen, die Statthor durch die Burgerschaft zu verwachen, die Klöster zu durchsuchen undt alle inquisitiones zu machen, damit man auf den Grundt kome, wie er sich salvirt habe.

Ob. Kamerherr vermeint: mann solle an alle Orth ausschreüben undt ausschücken, auf seinen Kopf einen *taglio* zuschlagen, so viel, wer ihme lebendig, undt so viel, dotter lifern werden. Die Waht zur Rede zu stellen, die selbe Naht die Waht gehabt haben.

H. Hofkriegspraesident: Er glaube, das er hohe Protection gehabt habe, habe es I. K. M. zu Laxenburg gesagt: *Er werde den Proces verlühren!* I. M. die käyserin, die Fürstin von Lobkowicz, beede Landtgrafen von Hessen-Darmstatt, Pater Miller und P. Wolf¹⁾ hätten sich umb ihme angenommen, undt scheint, das I. K. M. selbst diese Flucht connivirt undt eingewilligt habe. Man solle ihme citiren, und durch das Judicium delegatum in contumaciam condemniren undt seine Güeter confisciren lassen. Es scheine, das er sich nacher Venedig salvirt werde haben, also wäre den Grafen Berca zu befehlen, sich seiner zu bemöchtigen, er werde das Ubrige verstehen. Denen Geistlichen, die ihme etwann durchgeholfen, undt welchen der Chirmai (*b. Szirmay István*) einen Thurm bauen lassen undt sie zum Erben einsetzen wollen, ware es schärf zu verweisen, dann dieses suspect seye.

H. Hofkanzler: Er habe Gestert von den Burgermeister undt den Hauptmann dise Nahrüht erhalten, von dem ersten habe er vergangenem Sambstag schon einen Brief empfangen, welcher berüchtet, das er argwohne, er (Ragozi) trachte auszukomen; also habe er gleich den Hauptmann erindert, wohl Acht zu geben, der geantwortet, die Waht seye schwirig, weillen sie ihre *donceurs* der 6 Kr., so sie uber

¹⁾ Jezsuita atyák. a császár gyóntatói.

die ordinari Verpflegung geniessen, nit bekommen, dass viellerley nationes als Türken, Raczen, Hungern undt dergleichen unter der Compagnie seye, sie heber in Feldt dienen, alss dise Waht verrühten wolten. Gibt dise information undt das er I. K. M. gesagt, so gehe es zue, wann preti, frati e donne sich in die Sachen mischen.

H. von Eillers: glaubt, er seye zu der Thür herausgangen; scheine nit natürlich, das er die Gatter zerbrochen, sich uber das Fenster gelassen undt uber den Graben salvirt habe; man solle uberall hinschreiben an die Comendanten, wo er durchrayssen oder gehen künnte. Das Judicium delegatum solle zusammen komen, vndt ihme judiciren, er seye genuegsam convictus undt confessus, das man ihme die Güeter confisciren möge; *fuga facit reum*, also ist das wider ein neyes factum. Das er extra regnum judicirt werde, habe kein Bedenken.

Dise Conferenz wirdt den 12. Novembris reassumirt, undt werden abgelesen: des Grafen *Sigismund von Lamberg* Berüht von 10. undt (11.) von Gestert, undt dess Hauptmann Lehmann Aussag von selben dato.

Der erste meldet, das er Hauptmann nühts bekennen, sondern Alles leugnen wollen, biss er ihme zuëgesprochen, man werde den Henker rufen, ihme die Tortur zu geben; er aber gebetten, ihme gleich archibusiren zue lassen, dass er wenigst erlich sterbe, Gf. von Lamberg ihme aber geantwortet: dieses muesse er durch freye Bekandtnuss aus I. K. M. Gnadt erwardten. Endtlich hat er angefangen alles zu offenbahren: dass sein Brueder. Cornet unter dem Montecuculischen Regimentt, ihme verfürth undt den Ragozi durchgeholfen, und er convincendo eingewilliget, nit aber gedacht, das er durch die Waht komen werde, sondern gesagt, wann sie ihme erdapen, er es selbstn püessen möge. Er Hauptmann habe auch gesagt, wann nur Ragozi nühts Übles in der Weltdt anstüftete, welches zu thuen diser geschworen undt vorgegeben: in Schweden über Danzig zu gehen; wolte zeigen, das er kein Rebel seye, die Ragozin werde wissen, wo ihr Gemahel seye, er seye erstlich auf Sumarein, gegen Tyrnau gangen, der Leütenant habe von der Ragozin einen sülbernen Degen vndt Uhr bekommen, die Sülber-trugen seye bey der Wagnerin, so in der Apromontin Diensten, abgelegt worden.

Der Ragozi hötte in seines Hundt Halssbandt die Brief geschükt undt bekommen, undt durch den Page (*Berzeviczy Ádám*) practicirt worden, von disem Hundt hatte der P. Sagel Jesuiter Wissenschaft gehabt. Bittet, das ihme nühts Schümpfliches widerfahre.

Es wirdt ein *Anderes Schreüben* von einem Kamerbedienten Heümer abgelesen, sagt: Der Hauptmann habe nit wollen, das mann rumor mache, das selben habe der Hauptmann wek practicirt.

Item, ein anderes Schreüben von Burgermeister von Neystatt an H. Hofkanzler von 10, dies sagt: Das Gatter seye so stark zerbrochen, das Ragozi es allein nit also brechen können.¹⁾ Haltet den Hauptmann vor suspect.

H. Hofkriegsrathspraesident: Informirt, dass er auf kays. Befehl die Ragozin beobachten lassen undt von der Stattquardi undt Regirungs-Rumor-Hauptmann bestellet, die beeden Fürsten von Darmstatt wären spatt bey ihr ein- undt ausgangen, in gleichen des Prinzen von Hannover livrée erkandt worden, der Schwedische Envoyé seye auch 3 Stundt bey ihr gewesen, aus Gf. Max von Martinicz Hauss seye einer in Wagen hin gefahren, undt aldorten geblieben. Den Obr. Montecuculi habe er befohlen, dem Cornet Lehmann nachzusezen, der solle ihme Erlaubniss geben haben. in Pommern zu gehen; er Montecuculi und dessen Oberstleutenant Marsichi hatten noch kein Antwort gegeben undt seye der Oberstleutenant grosser Freundt von den Landtgrafen von Darmstatt. Es seye ein gwisser Geistlicher Beuilaqua, der Ragozin Kaplan, verdächtig, der gesagt habe: Ragozi werde in 8 Tagen ausskomen. Ein Vorreütter von der Ragozin sage aus: die Ross waren so abgematet, das sie fast hin sein, der Gutschy seye mit den weissen Schimel noch nit zu Haus. Ob nit der Hauptman besser zu verwachten wäre undt Grf. von Lamberg in dass Schloss logiren; was wegen des P. Sangel zu thuen seye, was mit der Ragozin zu thun seye, undt unerwartet I. K. M. Wissen, sie in ein Kloster gesezt undt befiehlt werde: niemandt mit ihr reden noch zu ihr zulassen, denn der Hauptmann hat ausgesagt, das sie vmb alles wisse; wie mann zu Breslau Obacht haben solle, ob der taglio auf seinen Kopf zu schlagen seye?

H. Ob. Kamerherr: Der Hauptmann nachdeme er so viel bekandt, wirdt das Übrige auch bestehen: wie Alles zugegangen, vndt wer die complices sein; er Hauptmann aber were in die Eisen zu schlagen; auf Danzig zu schreüben, weillen in der Aussag gemeldt wirdt, das er den Weg nehme. Zu Bresslau wisse er Niemandt vorzuschlagen, der Landts-hauptmann habe nit in der Statt, sondern allein auf dem Landt zu schafen, Grf. Schafgotsch seye nit mehr tauglich zu solchen Sachen. Die Frau bey der Apremontin solle mann

¹⁾ Berzeviczy ráspolta s törte ki.

einsetzen, und die Trugen mit selber verwahren. Den P. Sagel betreffend meritirte I. K. M. resentment, indeme er auch den Ragozi summe protegirt, und den Capitan Longueual verfolgt. Die Ragozin in ein kloster zu sezen, solle mann I. K. M. Zuruckkunfft erwarten, dann sie ihren Mann heimlich folgen dörrfte. Mit dem Schwedischen Envoyé wäre zu reden, doch mit manier. Wer auss dem Martinizischen Hauss gegangen solle, mann beobachten.

Graf von Manssfeldt: Wegen des Obersten Montecuculi, wäre er zur Redt zu stellen, warumben er ihme Erlaubniss geben in Pomern zu raysen; wegen des Beuilaqua solle H. Hofkanzler mit H. Bischoven vndt seinem Vicario reden. Die Ragozin wäre in ein kloster zu sezen, vndt gleich zu praeveniren, das sie das kloster nit sperren, damit sie noch heüdt hinein gebracht werde; ihres Vorreütter wäre sich zu versücheren, damit er aussage, in Gleichem der Gutschy; der Kamerdiener Menegati wäre zu examiniren: wo er gewesen, süder er zu Neystatt aussgelassen worden; der Schwedische Envoyé wäre in conversation zu verstehen zu geben, was er mit ihr vorhabe? Das Weib in Apremontischen Hauss betreffend, solle der Hofkriegsrath ohne Apremont ein Decret schüken, des er sie vndt die Trugen den Gerüht einhändige. Gf. von Lamberg solle länger vndt zwar in der Purk zu Neystatt wohnen, den Hauptmann solle man schärfer examiniren, die interrogatoria besser aufsezen, solle auch aldorten mehr inquiriren vnter der Burgerschaft; die PP. Aulici sollen den P. Sagel zusprechen vndt examiniren, was er wisse? Der Taglio wäre zu sezen. Wegen des Grf. von Martiniz hatte der M. Obizi über sich genomen, mit ihme zu reden. Das Judicium delegatum solle gleich zusammen komen, vndt die Güeter vnterdessen sequestriren.

H. Hofkanzler: Der Hauptmann solle mit der Tortur vndt dem Henker betrohet werden, damit er mehrers bestehe. Graf von Lamberg solle langer bleiben vndt die Sach in seinen Handten lassen. Der Kamerdiener, so bey der Ragozin ist, solle auch angehalten vndt examinirt werden, ingleichen auch die Neystätterischen Burger, als Schneider. so den Rok gemacht, vnd den Würth vndt Wittib, wo die Pferd gestandten.

In Bresslav solle mann dem Oberamtskanzler Plenk vndt dem General Haslinger die Befehl zu geben, das sie auf den Ragozi vndt den Cornet vndt dise Leüth Acht haben. Ob vnd weme die beede H. Landtgrafen von Darmstatt zu ermahnen, stehe bey I. K. M. Befehl. Die Ragozischen Kün-der wären in Süherheit zu sezen. damit sie wek gebracht,

sie aber in ein Kloster gesetzt werden. Der Taglio ware zu publiciren, vndt auf 10,000 fl. lebendig, 6000 Rg. dott zu schlagen.

H. von Eillers: Wegen des Beuilaqua solle H. Hofkanzler oder mündtlich mit dem H. Bischof reden, oder ihme ein Decret geschükt werden. Sie, Ragozin, solle zu den Himelporten gesetzt werden. Der Ocologeani (*Okolicsányi Pál*) vndt Nicolas Chirmai (*Szirmay Miklós*, Bercsényi gróf jószágkormányzója) wären zu arrestiren, weillen der Berenceni (*Bercsényi*) ihme in den Brief an Heron (*Du Héron*, franczia követ Varsóban) nennen.

III.

Comission wegen der Einrichtung des Konigreich Hungarn die Verkaufung der Cumanen-Felder. Wien, den 13. Februar 1702.

Die Verkaufung der Cumanen-Felder, was darbey zu consideriren:

1. Utrum sint alienabiles,
2. utrum expediat illos abalienare,
3. quo pretio debeant vendi,
4. quibus modis et conditionibus.

Ad 1. utrum sint alienabiles, dicitur et demonstratur, quod sic:

Bona regia sive krongüter sunt alienabilia in Hungaria, quia redeunt, unde venerunt.

Axioma: ubi nona, ibi decima.

Das Privilegium, so sie begelhen, Güeter zu kaufen, künnte limitirt werden, bis nit ein widrigs in Königreich statuirt wirdt:

1. an alienabiles?
Vocati. Privilegien edict. Fiscal. Palatinus.
2. an expediat?
Gemeine wesen. Religio. Aerarium exponit. Militare. Jus praesidio.
3. quo pretio?
Exponit rem et pretium de praesenti parum, in futurum plus ponentur.
4. qua conditione?
In den kaufbriefentwurffen kriegsconditiones.

IV.

Commissio 2. May 1702.

Spork 40,000 fl, gratis undt 60,000 darlehenweis.

Darlehen von 2 Millionen.

Vermögensteuer.

Urbarsteuer in Schlesien.

Materia deficit.

Wegen des Vermögensteuer solle selbe mit rigor eingefordert werde.

Das Urbarsteuer solicitirt.

Das Darlehen hat difficulteten:

Weillen es nit ein praesens medium auf zu grosse Termin hinaus gesetzt, die wenigsten in Standt sein, zu anticipiren, Hungarn es nit thun werde.

H. Hof-Kamerpraesident beklagt sich, das die vorgeschlagene Mittel nit zu dem Effect kommen, zum Exemple das Vermögensteuer gehe nit ein, kein Darlehen geschehe, das Urbarsteuer in Schlesien steke undt thue die böhmische Kanzley nüchts darzue, er besorge die Materi, das Geldt werde manglen; proponirt anjezo, das weilen der jüngere Graf Spork von Gricht auss als prodigus undt furiosus erklärt undt flüchtig worden, undt einen saluum conductum gegen Erlegung gratis 40,000 begehrt, er H. Kamerpraesident aber vermeint, er solle noch 60,000 Rg. darzue leihen, mann wolle ihme guete Versüherung zu Bezahlung der Interessen undt Capital geben, dises Mittel ist in ein undt andern certo modo placidirt worden.

Defectus materiae:

Komet her von dem krieg auser Landt von Reducirung der Münz, von dem schlechten Credit, dass man nur auf leihen will:

Bischof Jani 40,000 Rg., desswegen sollen die acta auf die nechste Session gebracht werden.

F. Palatinin oferirt 30,000 Rg., das sie freygelassen undt absolvirt werde. Wirdt approbirt.

H. Cardinal: (Kollonics) proponirt vor ein ergabiges Mittel, das weillen der Bischove von Sirmia Jani gestorben, einen Contract mit I. K. M. gemaht, das er 40,000 Rg. gebe undt die Abtey von Peznavar in seinem Haus pleibe.

Andertes, das wallen der Palatinus sich mit seiner Gemahlin verglichen sie aber I. K. M. in solchen Fahl zu geben sich erbotten, also sollen diese eingefordert werden.

H. Hofkammerpraesident Stahremberg proponirt, das Stempelpapier zu introduciren.

V.

Einrichtungs Comission. Laxemburg, den 26. May 1702.

Ich, (Harrach).

Gf. von Mannsfeldt.

Gf. von Kauniz.

Gf. von Salburg.

Gf. Buccelini.

H. Card. von Kolonitsch.

Gf. Max Breüner.

Secret.: Krapf.

Der Bischof, Probst und Capitl von Fünfkirchen kommen ein undt pretendiren von den acquisticis, was ihnen von Alters hero fundirt worden, undt unter welchen die Fünfkürchner ist. Wider welches die deputation nichts hat, doch ea conditione, das sie die contributiones undt die decimas decimarum zohen, die decimas vor die Pfaren geben, vndt die Domkirchen undt Bischofliche residenz baun, sambt andern gueten Anstalten, dessen sie sich selbst erboten hat. Entgegen ist die Statt Fünfkirchen einkomen, undt pretendiren: 1. alda also freye Burger zu verbleiben die freye Wahl von dem Stattambtern; 2. die Gnadtbrief in ihrem esse bleiben; 3. die Grundt zu einem Spital, Ziegelhueten bey Hauss vndt anderes; die raduciteten.

Das Jus educile von Landtzehent nit zu lassen, den decima nur von grossen Getraidt etc.; einen weltlichen undt Geistlichen zu ihren Protectoren von I. K. M. zu benennen.

Das den Geistlichen ihre fundationes restituirt werden, ist die kayserliche resolution.

Mehrer Pfaren undt weniger Canonicaten zu stifften.

Teütsche Canonicos undt Schuelen aufzurühten.

Der Vorsteher, so begehrt wirdt, solle von Beeden nationen alterniren.

Der Statt ihrn Begehren seyen dem Bischof zu communiciren, undt mit ihme einzurichten, undt zwar also, wie mit denen anderen Bischof-Stätt in Hungarn gehalten wirdt.

Wien, den 5. Sept. 10. 1702.

Bischof begehrt krafft fundation-Brief die Statt; es ist nach I. K. M. schon gefaste Resolution:

1. das er Pfaren stiffte, teutsche canonicos gestellt werden,
2. decimae,
3. contributionen, teutsche Schüel.
4. jus praesidii,
5. Domkirchen residenz bauen.

VI.

Comission zu Erfindung der Mitlen. Laxenburg, den 1. Juny 1702.

H. Kamerpraesident exagerirt die grossen Ausgaben, so taglich wachsen, undt exagerirt den defectum pecuniae und materiae ipsae; referirt die Mitl, so unterdessen ausgearbeitet worden, nemblich:

1. die Hohbergische Pfandtschilling per 400.000 Rg.

2. die Sporkische Gelder per 100,000 Rg.
3. das ein Darlehen der locupletiorum.

Zu betauren. das Einkomens taglich wachsen undt die materia mangle.

Zu erfreyen, das beede extraordinari Mitl, von Hohberg und Spork eingegangen.

4. dises wirdt die Zeit geben, ob was einkomen werde, doch zu tentiren.

Was nit ad effectum gebracht worden:

1. die brey Urbar-steuer in Schlesien,
2. den Rest des Vermogensteuer in Böhmen,
3. Abrayttung der Contribution in Bohem, undt dessen Rest so von 1683. bis anjezo uber andert halb Millionen austragt. Schlagt weiters vor:

1. die Verkaufung ducatus Sirmiae. Don Livio (Odescalchi) erbietet sich jure hypothecario auf Hungarisch Altenburg à fond perdu auf eine halbe Million sich einlassen.

2. der Abt von S. Gallen oferirt 200,000 Rg. auf Bregenz herzuleihen.

3. Die Hofkanzley solle die auction der Pfandtschilling in Tyroll befordern.

4. die kameralbeambten in Steyer sollen anticipationen oder Ambtsdarlehen per 300,000 Rg. geben.

5. Von denen feudatariis Imperii in Italien ein Darlehen auf das, was sie in disem krieg bezahlen sollen, zu begehren.

Contribution von Crabaten.

Palatinisin 30,000 Rg.

Bischou Jani von seiner Verlassenschaft den 3. Theil ein gwis Archiv zu durchsehen, von den 100,000 Rg. zu bekommen seye.

VII.

*Conferenz vber die Transferirung der Petrinschen Granizen.
Wien, den 6. Aug. 1702.*

Ich, (*Harrach*).

Gf. von Kauniz.

Gf. von Salburg.

Gf. von Thurn.

Gf. Carl Ludwig von Sinzendorf.

Secret.: von Krapf.

Das I. K. M. eine Augenscheins-Comission angeordnet undt hinein an das Orth geschükt.

Dise haben ihre Relation abgestatt.

Die haben I. K. M. eingerathen, dass mann die Wallachen zwischen der Una vndt Culpa unter den Hofkriegsrath und Ban geben solten.

Die Relation ist dem Hofkriegsrath undt Hofkanzley communicirt worden, die auch der ubrigen Bericht abgefordert.

Kriegsrath sagt, dass dises ganz Landt keine Graniz küne genent werden, das die Banalischen die Grannzen besser als die Petrinischen defendiren werden.

Die Petrinischen Granizen ligen in Croatien, begehren die incorporation.

Kopriniz seye zuerhalten.

Erspar 100, etliche 100 Dorfer würden contribuiren undt der fiscus die Güeter verkaufen können.

Hingegen sagt die Hofkanzley undt die I. O. stellen:

1. Hatten suder 1578. so viel Millionen ausgegeben stehen in der Gefahr von der Wallachen.

2. Castanowicz undt Ney Novi zu fortificiren.

Die Unkosten wurden erspart, wann mann dise jezige Vestunge lasse.

Das Comando stehe uber 100 Jahr unter den I. O. krigsrath, das sie 160,000 Rg. zu der Unterhaltung jährlich geben, hinfuro nit mehr geben würden.

Gutachten der Deputation:

Seindt 3-ley quaestiones:

1. Ob dises Territorio in quaestione denen I. O. Landt oder den königreich Croaten zu zueignen,

2. ob die Petrinischen Granizen in statu quo zu lassen oder hinaus auf eusserste Graniz zu oberlegen,

3. Ob solches vberlegte Generalat unter den I. O. krigsrath oder den Hofkriegsrath zu untergeben.

Circa 1-mam quaestionem ist mann eines: das das territorium in camerali der Hofkamer, in spirituali undt jurisdictionali dem Königreich bleibe, vndt die Kamer dises verkaufen küne.

Ad 2. die Graniz von Warasdin solle transferirt werden, in disem aber diferent, das mann I. O. seüten die Comendantschafft Warasdin, S. Georgen, Iuanouitsch sollen aufgehoben, Copreniz, Kreuz undt Petrina sollen verbleiben. Die Comission aber vermeint, dass alle ausser Copreiniz sollen aufgehobt werden, selber posto aber in Defensionstadt zu erhalten, also zwar, das dise Granizen verändert undt ein andere Ordnung eingefurt werde, nemblich das die neye Vestung gebauet undt wohl versehen werde; 2-do ein Unterschidt von der Miliz zu machen, also die teutsche frey Compagnien in denen Plazen, undt die Reuterey in Landt seye; 3. kün-

ten den Inwohnern frey gestellt werden, ob sie hinauss wollen als Soldaten, oder heim bleiben als Bauern; 4. die Landtmiliz solle wie in Crabaten eingereiht werden.

Ad 3-am, ist dise quaestio zu decidiren. Dise bestehet in zweyen membris:

1. weme dises einzuraumen undt
2. von welcher kriegstelle es dependiren solle.

Quoad primum membrum: solle es dem Osseker Comando undt mit der Correspondenz nach Carlstatt angewisen werden.

Ad 2-dum membrum: solle es bey dem hiesigen Hofkriegsrath sein. Die beede Vestungen Castanovicz und Novi solle ein Oberst comandiren, die Vestungen vnter dem Osseker das Landt vnter dem Ban sein, welches aber der Hofkriegsraths Meinung remittirt wirdt. Die Kamer solle die territoria conscribiren, die dienstbare Gründt zu taxiren, die dominia et bona einzutheillen, proportionirte contributionen anzulegen, vndt vor das aerarium publicum plus offerenti zu verkaufen.

VIII.

Conferenz wegen der Ragoczin Anbringen vndt ihrer Kündter halber. Wien den 28. Aug. 1702.

1. praetendirt jährlich 15,000 Rg.
2. vor die kinder 4,000 Rg.
3. die zway Güeter S. Miclos vndt Bodring. (*Bereg-Szent-Miklós és Podhering*) so er ihr geschenkt.
4. a tempore sequestrationis von Mayo bis November Schulden, die sie gemacht hat 6000.
5. die Schulden, so der Ragozi bey der Rebellion von Tokay (1697.) hier gemacht vndt sie ihre Mahlring versetzt, auszulesen oder die Schuldt zu bezahlen 6400.
6. alle sequestrirte mobilien.
7. bey dem jungen Oppenheimer hat sie 2 Schnur Handtzahlperl vndt 2 Diamandt schlessen 1716.5.

Die Commissarien haben dise Begehren ad referendum genomen.

Ob er diese Guetter verschenken hat können?

Der Hungarische (Kammer-) director Meskó ist der Meinung, dass sie die 2 Güetter praetendiren könne, weilen sie probiren hat, das ante tempus reatus er ihr es geschenkt vndt eingeraumbt hat, wie auch ihren Heirathsbrief ihr zu bezahlen seye.

Ob die Ragozischen kündter der Muetter zu lassen, oder wohin zu thuen?

Der Donationsbrief ist datirt den 18. April 1700, ob es ante reatum geschehen?

Die gemachten Schulden vndt versezte Kleinodien künnte sein, das dise gemacht oder versezt worden, ihme aus der Gefangnuss zu helfen.

Das mann durch den kamerprocurator ihre praetensiones solle examiniren lassen, ob oder was mann ihr schuldig ist?

Den Process zu publiciren, wann er auch nit ausgesprochen wirdt, weillen er Ragozzi schon mit dem Proclama condemnirt ist.

Das von denen Mobilien nüchts in dem Heyrathsbrief gemeldt wirdt. Die Kündler künnten in ein kleine Statt zum Auferziehen gegeben werden, vndt wann sie grösser sein, in ein Convict oder Kloster gesetzt werden.

Dass sie aus dem kloster gelassen worden, thuet nüchts zu der Sach, dann das sie es leüchters geben hatte, kann sein, aber man muess der Justiz nachgehen.

IX.

*Comission wegen Einrichtung der Hungarischen Kamer.
Wien, den Decemb. 1702.*

Ich, (*Harrach*).

Gf. von Mannsfeldt,

Gf. von Kauniz.

H. Kamerpraesident.

H. Hoffkanzler.

H. Cardinal von Kolonitsch.

Secret. von Krapf von Albrechtsburg.

Das ich in Ablesen nit gnugsam Alles behalten kann, dann der Puncten viel seindt als die Zahl der Kamerbedienten, Besoldungen, Orth und dergleichen, welches Alles eine absonderliche Vberlegung requirirt.

Die Einrichtung halte ich vor nuzlich vndt nottwendig, aber wohl vberlegter vndt Punct von Punct zu examiniren.

Das die Einrichtungscommission von I. K. M. bestellt ist, welche unter den 5 Puncten einer das Cameral betreffend, welcher vor disen schon gehandelt undt derentwegen nach, oder zu ubersehen waren, wie ingleichen was in der kays. Bibliothek sich befindet.

Die Confusion in Hungarn ist gross, will nit sagen, wo solche herrühren, aber wohl, das solche zu remediren seye.

Die von I. K. M. benente Comission zu der Einrichtung komet selten zusammen, weillen die Materien nit darzue prae-

parirt sein, undt dasjenige, so bis dato vorkomen, zwar resolvirt, aber nit vollzogen werden.

Das eine Theil der Confusionen dahero rühren, das die Hungarische Kanzley I. K. M. ad partem viel vortragen vndt von ihnen resolvirt werden, die nit wohl oder gnueg betracht worden.

Das viel von disen Puncten gleich können remedirt werden. andere aber besser eingerührt werden, von der ersten Qualitet ist wegen der Lehen, so nit auf die Weiber zu verwilligen, die menge dreysigste abzustellen vndt den gleichen.

X.

Commission Wien 16. Martii 1703. den H. Palatinus und seiner Gemahlin Interessen betreffend.

Ich, (*Harrach.*)

H. Kamerpraesident.

H. Hoffkanzler.

H. Cardinal von Kolonitsch.

H. Landt-Marschalk von Seiten H. Palatini.

B. Kriechbaum von Seiten ihrer.

H. Palatinus begehrt, dass Sie solle in Hungarn bey Tranchin wohnen, oder er wolle ihr das geldt 12,000 vor die oferirte Dörfer erlegen, damit sie das Guet Mitterau bey S. Pelten kaufen könne, in Vbrigen bleibt er bey den Contract. Erbietet sich von denen der kamer erlegten 30.000 Rg. 15,000 zu bezahlen, die andere 15,000 aber seine Gemahlin.

B. von Kriechbaum in Namen der Frau Palatinisin sagt, der H. Palatinus seye schuldig dise 30,000 Rg. allein zu zahlen, bey er es in den Contract nit halten will, erbietet er sich die 30,000 Rg. zu bezahlen, behaltet ihr aber die vollige Libertet vor sie. Wegen ihres Arrest vermeindt er, I. K. M. sollen die District auswerfen, in welchen sie zu leben vndt zu verbleiben hat.

Die Unterhaltung a tempore contractus, so er ihr versprochen vndt krafft des Contracts zu bezahlen schuldig ist, begehrt sie gleich zu erheben wegen der Hungarischen Gueter, was er zwar nühts vermeindt. aber das sie kein Bedenken haben, wirdt selbe gegen Erleg des Werths ihme zu vberlassen.

Conclusio: Es solle in allweg bey dem Contract verbleiben. die Palatinisin solle in dem Viertl Ober Wiener Waldt verbleiben, vndt wann sie auf Baaden will, es vorhero erindern. Die 30,000 Rg. solle er bezahlen.

XI.

Conferenz vber die Translocirung der Petrinischen Granizen vndt der Wallachen, dann auch wegen des facti so bey Vbergebung Novi vorbegegangen. Wien, 6. Juni 1703.

Ich, (Harrach.)

H. Statthalter Gf. Sorger.

H. Hofkriegspraesident Gf. von Mannsfeldt.

H. Reichs-Vice-Canzler Gf. von Kaunicz.

H. Hofkammerpraesident Gf. von Salburg.

H. Hofkanzler Gf. Buccelleni.

Secretäre: H. von Krapf, H. Plekner, H. von Tiel.

I. K. M. haben ihm noch in vorigen Jahr des Referat wegen Translocirung der Petrinischen Granizen vndt aldortigen Wallachen vortragen lassen vndt allergnädigst darvber resolvirt, wegen anderer Vrsachen halber noch nit vollzogen worden, vnterdessen hat sich zuegetragen, das bey bevorstehendter Vbergebung des Placz Novi an die Turken, die Wallachen sich darwider opponirt, die Türken ataquirt, vndt sie reteriren machen. also ist die quaestio, was zu thuen seye?

Hiervber ist abgelesen worden 1. die kayserl. resolution, so schon als ein intimation an den Hofkriegsrath vndt die Hofkanzley, von selber aber an die andern Stellen aufsezt worden, 2. die Relation dieses, was zwischen disen Wallachen vndt mit denen Türken vorbegegangen, 3. das Guetachten des Hofkriegsrath an I. K. M. vndt 4. die Kayserliche resolution.

Die remedia so vorgeschlagen seindt:

1. Den Türkischen Beg die Entschuldigung dieses facti zu machen.

2. Ihme zu regaliren.

3. Den erlittenen Schaden denen Türken zu ersezzen.

4. Einen Curier alsogleich nacher Constantinople mit den specie facti vndt mit der Entschuldigung zu schüken.

5. Den destinirten envoyè De-Fin ehist abzufertigen.

6. Wann mann etliche malefiz Personen, so das Leben verwürket hat, hinschüke vndt exequiren lassen.

7. Dise Wallachen, so anderen Terreno begehren vndt annehmen wollen, also gleich ihnen zu assigniren, vndt zu einantworten.

8. Den Ban von Crawathen vndt die I. O. generales zu der Vbergebung Novi hinein zu schüken.

9. Die Truppen, so mann zusammen bringen kann, auch dahin zu beordern.

XII.

Conferenz den 5. October 1703. Wien über die Hungarischen Unruhe. Sub meo praesidio.

H. Palatinus. (*Esterházy Pál.*)

H. Graf von Mannsfeldt.

H. Hofkanzler.

H. Cardinal (*Kollonics.*)

H. Prince Eugene.

H. Kamerpraesident.

H. Hungarischer Kanzler (*Mattyasovszky.*)

H. General-Commissari.

Secret. von Albrechtsburg, Palm, Til (*Tiell*), Hack aus der Hungarischen kanzlei.

I. K. M. nehmen die Hungarische Unruhe vndt Aufstandt sehr zu Herzen, lassen ihnen also dero Abthueung vatterlich angelegen sein, haben also dise conferenz anbefohlen vmb die Sach reifflich zu vberlegen, vndt solche Mittel vorzuschlagen, damit dessen Unwesen abgeholfen werden möge, in was Standt selbes sich der Zeit befindet, wirdt H. Palatinus vndt Herr kriegspraesident, denen es zum Besten bekandt, die Information geben können.

Die Vrsach oder Vrsprung dises Aufruehr seye hauptsachlich die grosse contribution von 4 Millionen.

Die andere der Ragozi, der grossen Anhang findet, vndt keine teutsche Trupen in Hungarn.

Das remedium ware, das königreich disseits der Donau, vnter Hungarn zu salviren, wo sie noch keinen Pass haben, zu defendiren.

Zu disem Endt seyen schon vndterschidliche Comitats aufgesessen, vndt andere werden baldt folgen.

Das teutsche regulirte Truppen auch vonnöthen seindt.

Das den regnicolis auch ein consolation gegeben werde.

Das vil Genöttigte mitlaufen, so sich reteriren werden, wann sie sehen, das das Rauben nit angehet.

Dann müste die amnistia gegeben vndt gleich publicirt werden.

Das die Plaz in Hungarn zu repariren vndt mit allen Nottwendigkeiten besser zu versehen alss bishero.

Die Zeit des Winter wirdt auch zum Dempfung helfen.

Die oesterreich. geworbene Dragoner vndt Infanterie in Hungarn zu schüken.

Die Tscheücken zu restabliren.

Die Ragozin vndt Berschenin, die alhier seindt, weck zu schaffen oder besser zu observiren.

Das der Feindt nit bewehrt, keine Stuck vndt keine militärische Experienz hat.

Das der Adel vndt die Statt in diser Rebellion nit begrifen sein.

Der Vrsprung:

Die grosse Contribution.

Die Rebellion des Ragozi.

Das keine teutschen Volker in konigreich sein.

Das remedium:

Die obbenennnte Vrsachen den Rebellion aufzuheben.

Die Vestungen zu repariren, zu versehen vndt die Päss besezen.

Tscheüken zu verschafen.

Die Comitatz aufszuzulassen.

Teutsche in Hungarn zu schicken.

Auch die V. O. geworbene Dragoner vndt Fuessvolk hinvtter zu commandiren.

Die Exces vndt Betrangnuss der Execution aufzuheben an der Contribution nachzulassen.

Die amnistia zu publiciren.

Die Cravatzen auch aufszuzulassen.

Das Firemondische Regiment aus Kärndten sambt andern teutschen so viel möglich.

XIII.

Conferenz Wienn, den 31. Januar. 1704. wegen der Tractaten mit den Hungarischen Rebellen.

Ich. (*Harrach.*)

H. Palatinus (*Esterházy.*)

H. Gf. von Mannsfeldt.

H. Gf. von Kauniz.

H. Hofkanzler.

H. Cardinal von Kolonitsch.

H. Prince Eugene.

H. Gf. Niclas Palfi.

H. Gf. Georg Ardedi (*Erdödy.*)

H. Hungarischer Kanzler.

Secret.: Kampfmler.

Nachdeme I. K. M. allergnädigst approbirt vndt eingewilliget, das der Hungarische Herr Palatinus in officii sui die Hungarischen malcontenten adhortire, sich wider in den gezimenden Gehorsamb ihres könig zu ergeben, vndt er solches gethan, seinen Secretarium Jesenski zu dem Berzeni

geschickt, mit ihm geredt, vndt seine Commission abgelegt, hat er bey seiner Zuruckkunfft sein Relation schriftlich abgelegt, vndt I. K. M. vbergeben, welche dann abgelesen vndt darvber votirt worden, Herr Palatinus hat seine Meinung schriftlich vndt in 3 Puncten bestehend vbergeben: 1. nemlich wegen der garantie, so sie Hungarn verlangen, 2. wegen eines armistitii vndt 3. wegen Zuruckschückung an sie Rebellen.

Das die respublica Polona selbst unter sich nit einig ist.

Wann man anfangen solte, den Friden zu tractiren. durch die garantia gar zu lang hergehen wurde.

H. Palatinus schlägt collegium electorum pro garante. Armistitium solle gesucht werden.

H. Palatinus begerth, das neben seinem Secretario auch der Protonotar Gabriel Tolway geschickt werde.

Wie auch das der Ragozi vndt Bercheny Plenipotentiaros an H. Palatinus schicken vndt zu Presburg die Sach mit ihm abgehandlet werde.

Vndt hernach Alles in einem Landtag von I. K. M. resolvirt werde.

Dise Sach muess cum decoro vndt autoritate Caesarea beygelegt werden.

Das armistitium seye zu des konigreich Nuzen, damit es nit also ruinirt werde.

Das die 2 benendte gleich in Namen des H. Palatini solten abgeschickt werden, vndt dahero der salvus conductus vor sie Beede zu begehren, vndt auch wann sie eingeschicken wollen anzunehmen.

Der Pabst wurde denen acatholicis Hungaricis suspect sein vndt stehe an, ob ein acatholischer garant neben dem Pabsten stehen kann.

Denen Abgeschickten eine guete Instruction mitzugeben.

XIV.

Conferenz Wien, den 2. Merz 1704. wegen der Engelländischen vndt Hollandischen ministren Interposition mit denen Hungarn.

Ich, (Harrach.)

Graf von Mannsfeldt.

Gf. von Kauniz.

Gf. Buccelleni.

Prince Eugen.

Der Engelländische minister.¹⁾

---

¹⁾ Whirtworth Károly.

Hollandische minister.¹⁾

Secret.: Kampfmüller.

Propositio: Es ist zwar leztlichen geschlossen worden, das der Hollandische Secretar solte zu dem Bercheni abgeschükt werden, weillen aber der H. Envoyé selber zu gehen sich erbotten, vndt I. K. M. es allergnädigst approbire, also hat er folgendte Anfrags-Puncten vorbringen wollen:

Das er verlangt, I. K. M. wohl zu dienen, also werde er nüchts proponiren, sondern allein ad referendum alles annehmen; aber weillen der Bercheni dörrfte ihm einige Propositiones machen, auf die er nit zu antworten wüste, als 1. das sie die garantie begehren darffen, was ihnen zu antworten?

2. ob er dem Ragozi schreüben solte, vndt ihm nit den Titel eines Fürsten tractiren?

3. wegen des armistice, wann sie es vorschlageten, ob nit einzugehen ware, das sie bloquirte Vestungen von Wohen zu Wohen mit Proviant verseheten;

4. Vor das Orth des Congres, ob sie sich wurden mit dem vorgeschlagenen Presburg oder Oedenburg begnügen, oder villeicht ofene Orth haben wollen;

5. wegen des Plenipotentiarii, so der kayser benennen wirdt, verlangte er zu wissen, wer er seye, dann sie wider ein oder ander excipiren würden;

6. wegen des termini diser Tractaten;

7. wegen des Erzbischof von Colozca (Széchenyi Pál). wie er sich mit ihm zu verhalten habe;

8. an weme er zu schreüben oder zu correspondiren habe, ob an Chur Pfalz oder Prince Eugéne?

9. begehrt einen kayserl. kurier mit zu haben.

Das zu praesuponiren, das der H. Envoyé hinvtter gehet zu sehen, ob sie tractiren wollen oder nit, wann das so künnte er von ihnen vernehmen, was sie vortragen, vndt alssdann darvber handeln, wann das andere, so hatte er sich nit heraus zu lassen.

Das von ihnen zu wissen wär, was vor Remuneration sie verlangen.

Das man ihnen solle zu verstehen geben, das der kayser die Hostiliteten nit vervben wolle, aber den krieg vigurose führen werde.

---

¹⁾ Hamel-Bruyninx János Jakab.

XV.

Conferenz über die Friedenshandlung mit denen Hungarischen Rebellen. Wien, den 9. April 1704.

Ich, (*Harrach.*)

Obr. Kamerherr.

Reichskanzler.

Hofkanzler.

Kriegspraesident.

Secreter: Till.

I. K. M. befohlen Vnss zu unterreden, was weüters wegen der Fridens-Handlung mit denen Rebellen zu thun, vndt was denen Engellandischen vndt Hollandischen ministren ferners zu sagen.

Die rechte Zeit zu tractiren ist, wann mann die Oberhandt hat.

Das ein Landtag auf alle Weiss vor oder der nach ausgeschriben werde, ist nottwendig.

Wann die Engellandischen vndt Hollandischen ministri hinunter gehen sollen, müsste es sein, das sie insistiren, die Sachen zu componiren.

Das wann mann einen Landtag ausschreibete, müessen dise capi Rebellen ausgelassen werden.

Das wann der Kayser solte naher Presburg oder Edenburg gehen, muessen wenigst ein 3000 Mann zu dero Süherheit gestellt werden.

Das mit dem Berzeni dahin es verlassen, das der Hollandische ihme schreüben solle.

Was mann von dem Erzbischof von Colozia habe, weiss mann nit. Wegen des Landtag ist de loco, tempore et modo zu handeln, vndt zwar de loco vermeinte ich Edenburg, de tempore, das er gleich aussgeschriben, vndt wie ich glaube, dass der Termin ordinarie seye 3 monath.

De modo, das der kayser den Landtag anfang, alssdann nacher Neystatt oder Wien sich begeben vndt der konig zu Edenburg bleibe, von dannen mann in 3 Stundten alzeit alle Nachricht haben kan, vndt das zu Endt der kayser den Landtag mit seiner Gegenwarth schliesse.

Die Schwedische Mediation ware zu acceptiren, vndt mit denen Engellandischen vndt Hollandischen ministren darvon zu reden.

XVI.

*Conferenz, Wien, den 23. Jan. 1705. über die Tractaten mit
denn Hungarischen Rebellen.*

Ich, (*Harrach.*)

Gf. von Mannsfeldt.

Prince Eugene.

Gf. Niclas Palfi.

Baron von Seillers.

Secret.: Loher.

Der archiepiscopus Colozensis schreübt I. K. M. durch eignen Abgeschükten von 7 dises:

Ein gleichmassiges an den Grf. Niclass Palfi sich auf das mundtliche beziehendt, was er seinen Abgeschükten aufgetragen habe.

Dieser hat auch den M. Stipney vndt Hamel Brunings, Engellandischen vndt Hollandischen ministris geschrieben. Der Inhalt aller deren bestehet:

1. Das der Erzbischou bey dem Ragozi gebliben, weiln es der kayser, die mediatores vndt die capi rebelli verlangt haben.

2. Anjezo fragt er sich an, was er zu thun habe?

3. Die Rebellen verlangen den Frieden, vndt erwarten, das I. K. M. ferners tractire.

4. Dahero sie den Erzbischou aldorten zu bleiben begehrt, damit man nit ihnen die Schuldt geben könne, das sie die Tractaten abgebrochen haben.

Wie diese Capi Rebellen zu dem Landtag künen eingeladen werden, da sie condemnirt undt per consequenz degradirt worden?

5. Zu diesem Endt der Probst Visa undt der Ocolozani zu Wien erwarten, was I. K. M. resolviren werden.

6. Des Erzbischou Meinung were, das I. K. M. durch Patenten dasjenige publiciren lasse, wessen sie sich gegen sie Rebellen erklärt haben, damit es alsdann in einem Landttag confirmirt werde.

Die kayserliche Resolution gibt, dass mann die Ausschreibung des Landtag durch die kanzley an die capi Rebellen bringe, es den kayser. Ministren an den Engellandischen undt Hollandischen Hoffen comunicire, vndt denen hiesigen notificire.

Puncta praeliminaria ad pacem Hungariae:

Articulus 1. De mediatione et garantia.

» 2. De reprimendi militari licentia.

» 3. Ut Rex Romanorum resideat aliquando in Hungaria.

- Articulus 4. De libera electione et decreto regis Andreae.
- » 5. De diaeta celebranda.
  - » 6. De consilio Hungarico.
  - » 7. De educendo milite extraneo.
  - » 8. De judiciis libere exercendis.
  - » 9. De restituendis bonis ecclesiasticis et collocandis beneficiis.
  - » 10. De autoritate Palatinali.
  - » 11. De montanis regiisque liberis civitatibus.
  - » 12. De independentia Camerae aulico-hungaricae.
  - » 13. De salis pretio et quaestu.
  - » 14. De conferendis officiis Regni in nativos Hungaros.
  - » 15. De contributionibus per diaetam regulandis.
  - » 16. De acquisitis Regno incorporandis.
  - » 17. Contra modum procedendi de neo-acquisitis.
  - » 18. Ne Hungari extra Regnum coram foro extraneo trahantur.
  - » 19. De sententia contra Ragozium tollenda.
  - » 20. Ut extranei possessores bonis in Regno cedant.
  - » 21. De cancellaria Hungarica ad pristinam dignitatem et auctoritatem restauranda.
  - » 22. De Jazigum, Cumanorum et aliorum nobilium juribus.
  - » 23. De bonis regalibus ad coronam restituendis.
  - » 24. De Jesuitis e Regno eliminandis.
  - » 25. De Transylvanis.

Conclusio: Weillen mann die 25 Art., über welche bisshero gehandelt, nit waiss noch gesehen hat, die malcontenten sich auch auf 2 kays. Brief an Erzbischou von Colozia beziehen. also seyen solche ehest zu Handten zu bringen undt folgendst dankbar zu conferiren, vnterdessen aber I. K. M. gleich wohl ein Referat einzureichen.

XVII.

Conferenz Wien, 29. Janu. 1705. vndt reassumirt den 30. die Friedens Tractaten mit den Hungarischen malcontenten betreffend.¹⁾

Ich, (Harrach.)
 Ob. Kamerherr.
 Prince Eugene.
 Gf. Niclas Palfi.

---

¹⁾ Conf. Simonyi II. 28.

Baron von Seyllers.

Secr.: Loher.

Nachdeme die Engelländischen und Holländischen ministri Mr. Stepney vndt M. Hamel Bruinings die 25 Puncten, welche der Erzbischof von Calozia nomine Hungarorum malcontentium eingegeben, neben des Palatinus Meinung, vndt I. K. M. allergnädigste Erklärung undt ihre observationes uber selbe mir eingehandiget habe, seindt solche articuli abgelesen, daruber notirt, undt was I. K. M. einzurathen seye, concludirt worden, wie folgt:

Ad 1. Meine Meinung:

Ob nit ein anderer terminus als guarantia oder fidejussio zu fünden, das die königin von Engelland versprechen könnten, bey dem Kayser sich alzeit zu interponiren.

Das zwar die guarantia, so die königin vndt General Staaten thun solten, dem Kayser nühts schaden künnte, weilten sie Aliirte vndt weith von Hungarn entlegen ist.

Conclusio: I. K. M. lassen es bey der angenommenen mediation von Engelland undt Hollandt verbleiben, von der Guarantia zu abstrahiren.

Ad 2. Meine Meinung:

Die Remedirung der Excessen seye von das künfftige abzustellen undt zwar in diaeta.

Concl.: Vor das künfftige seye zu remediren, das gegenwärtige ist der kriegssaison gemass, das Vergangene aber alss schon beschehen, ist nit mehr zu berühren.

3. Meine Meinung:

I. K. M. haben es versprochen, vndt werden sich wohl vor fündten, es nit zu halten.

Concl.: Verbleibt bey dem Kayserl. Versprechen undt künnte auf ein 2 Monath seyn.

4. Meine Meinung:

Von disen Punkt der freyen Wahl kan nichts eingegangen werden, sondern muess der Schluss des Presbürgischen Landtag die Erbgerechtigkeit verbleiben. Ware ihnen zu remonstriren, dass dises zu ihren Nuzen seye, indeme alzeit der primogenitus der mahtigere ist, sie zu schützen, weillen das königreich nit so reich vndt also beschaffen ist, das sie sich von selbst defendiren können, undt der könig in solchen Standt sezen, das er es thun könne.

Concl.: Bleibt auch bey den lezten Landtagsschluss und des kayzers hierauf gegebne resolution.

Ad 5-tum:

Die Landtag alle 3 Jahr zu halten, könnten sie zwar vertröstet werden, aber der kayser nit also gebundten sein

deme nach zu komen, dass nit auss vorfallendten Ursachen verschoben künfte werden.

Conclus.: Bleybt bey der kayserlichen resolution.

Ad 6-tum: M. M.

Die Hungarischen negotien werden alzeit mit denen Hungarischen magnaten vndt Rathen abgehandlet, also haben sie nit Vrsach sich darvber zu beschwären, sie nehmen aber den Punct nur, was die politica betrifft, dann die civilia vndt dergleichen betreffend folget in dem 8. article. I. K. M. haben auch unterschiedliche magnates Hungaricos in geheimen Rath genomen, die denselben nit allein in Hungaricis, sondern auch in allen anderen beywohnen.

Conclus.: Wann sie die consilia in Landt verstehen, haben diselben ohne diss ihr exercitium, bey Hof aber ist die kanzley, welche alzeit in geheimen Rath vorkomen kan, wo-bey alzeit die Magnates, so geheime Rath sein, darbey sitzen.

7-um M. Meinung:

Da künfte mann es bey dem vorigen Gebrauch lassen, das die Husaren undt Heyduken neben denen teütschen in denen Palanchen der Vestung stehen sollen.

Concl.: Ad diaetam, alwo es solle pro securitate et defensione regni gehandelt werden, absque tamen praejudicio juris armorum.

8-um M. M.:

I. K. M. verhindern nit, das die judicia nit exercirt worden. Rathsam ware, wann I. K. M. mit Einstimmung des Königreichs dieses Werk der administrirung der Justiz in einer diaeta besser eingerüht werde.

Concl.: Das I. K. M. nichts mehrers verlangen, alss das die Justicia wohl administrirt werde, welches in der diaeta vorgenommen werden künfte.

Ad 9-um. M. Meinung:

Es ist zu allen Zeütten in der königen Willen bestandten, die geistliche beneficia sowohl Hungarn als anderen nationen zu geben. I. K. M. künften aber sich erklären, das wann taugliche subjecta in denen vacantien concuriren, si alzeit der Hungarn vor denen anderen gedenken werden. Der Religion halber künfte es bey denen diplomaten vndt Landt-tags schlus, welche die kayser beschworen, verbleiben.

Concl.: Das I. K. M. auf die nation reflectiren undt caeteris paribus in den concurrenz die Hungarn praeferiren wollen.

Die Religionssach solle in der diaeta gehandelt, undt nach denen lezteren 2 Landttagsschlüssen gehalten werden.

Ad 10-um M. Meinung:

Die *authoritas Palatini* ligt an der Person, wie sie sich ihres Ampts zu gebrauchen wissen, in vbrigen halten es I. K. M. in allen, wie es bishero gebräuchlich war.

Conclus.: Ad *diaetam*, vndt hatten I. K. M. das Amt alzeit in Werth gelassen, das er *mediator inter regem et Regnum* sein solle, haben sie *malcontenten* selber abgeschlagen vndt ihme nit *admitiren* wollen.

Ad 11-um M. Meinung:

Das sie von diesen *comissionen*, so sie also beschwären, enthebt vndt befreyet werden, ist an sich selber billich.

Conclus.: I. K. M. werden in der *diaeta* dises ihm an-gelegen sein lassen, undt sie bey ihrem Recht vndt Gerech-tigkeit erhalten.

Ad 12-um M. Meinung:

Weillen das *Camurale* ein *regale principis* ist, stehet bey I. K. M. durch weme undt auf was weiss sie selbes *exerciren* lassen wollen, die *abusus* aber, absonderlich wegen der 30-er, wären abzustellen.

Conclus.: Auch diser *article* wirdt ad *diaetam* remitirt, vndt glauben I. K. M. nichts wider die *leges Regni* gehand-let zu haben. vbrigens sollen die *abusus* abgestellt, vndt alles nach der alten gewohnheit eingerichtet werden. Unterdessen die *Malcontenten* dessen versichert werden, undt künfte gesagt werden, das viel in denen langwirigen kriegem geschehen seye, welches I. K. M. nit *approbiren* vndt *remediren* wollen, wie in der *kayserl. Resolution* auf diese *Puncten* enthalten ist.

Ad 13-um Meine Meinung:

Das *Salzwesen* ist ein *regale principis*, ware aber also einzurüchten, damit die *nation* nicht zu beschwären hat, da-hero die *abusus* einzustellen.

Conclus.: Dieser *Punct* wirdt besser können eingerührt werden, unter dessen ihm zu versprechen, dass I. K. M. dem *Preiss* moderiren wollen. Der *liber quaestus* aber ist wider die *leges Regni*.

Ad 14-um Meine Meinung:

Dergleichen *officia* besizen keine *Aussländer*, was nit *militaria* vnd *Obergespanschaft* seindt, das aber auch die *acatholici* darzue gelassen werden, seindt sie zwar nit ausge-schlossen, bestehet aber bey I. K. M. Belieben, ob sie selbe darzue nehmen wollen.

Conclus.: Die *Nativi Hungarici* sollen denen *Ausländern* vorgezogen werden, denen *acatholicis* seye der *aditus* zugelas-sen, stehet aber bey I. K. M., weme sie die *officia* geben wollen.

Ad 14-um M. Meinung:

Diser article wirdt bey der diaeta vorzunehmen sein, damit ein rehter modus contribuendi eingerichtet wirdt, so zum besten cum statibus Regni in der diaeta kan eingerichtet werden.

Conclus.: Es bleibt bey der kays. gegebne resolution.

Ad 16-um, Ad 17-um, Ad 18-um Meine Meinung:

Dise 3 Article seindt grob concepirt, vndt seindt in generalibus berührt, vndt ist billich das in den ersten den königreich wider incorporirt, die vorhero zu denselben gehört haben. Die neo-acquistica seindt alzeit dem gegeben worden, so zeigen können, das es ihm gebühre. Die non evocatio Hungarorum ad forum extraneum, ist dem könig vndt dem königreich praejudicirlich, wenigsten waren die crimina laesae Majestatis auszunehmen.

Conclusio: In der diaeta kan dieses deutlicher abgehandlet werden. Die incorporation wirdt nicht widersprochen, die neo-acquistica werden denen Geistlichen vndt Weltlichen gegeben, wann sie nur es bezügen können. Vndt wegen der evocation ist zu distinguiren den Hofkammerprocurator gebühren, die neo-acquistica zu handeln, den Hungarischen Fiscal, die Fiscaliteten in vbrigen königreichen durch die leges regni seindt, aber die crimina laesae Majestatis aussgenommen.

Ad 19-um Meine Meinung:

Wann der Ragozi vndt die ander malcontenten die Wafen ablegen, vndt sich der gebührendten gehorsame wider unterwerfen küntem, I. K. M. sie begnaden, vndt unterdessen sie in der kays. declaration nominatim benennet werden, obwollen mann nit waiss, welche von ihnen es verlangen.

Conclus.: Der kays. declaration solle beygesetzt werden, dass alle sine exception vor jezo disen pardon sollen geniesen, die die Wafen ablegen vndt sich dem schuldigen Gehorsamb vnterwerfen.

Ad 20-um Meine Meinung:

Diejenigen, so Güetter in Hungarn besizen, haben den incolatum vndt gleich wie die Hungarn in Osterreich vndt Mahren vndt vbrigen Erbländer admitirt, vndt Guetter possediren, also gebühret es auch disen.

Conclusio: Dises ware zu beantworten, das I. K. M. hierin thun werden, was de justitia et aequitate sein wirdt, vndt reciproce die nationes zu admitiren seyen.

Ad 21-um:

Weillen die mediatores vndt die malcontenten selber begehren, das in der diaeta die Sach solle vorgenommen werden, künfte eingewilliget werden.

Concl.: Ad diaetam.

Ad 22-um:

Dises künfte auch ad diaetam remittirt werden.

Conclusio: Auf dem Landtag wollen I. K. M. von denen Jaziguen, Cumanen weitters, wie in denen neo-acquisticis gemeldt worden, resolviren.

Ad 23-um:

Mann waiss von keiner alienation der königlichen Güetter, die Versezung können sie nit widersprechen, die revocierung dergleichen Güetter gebührete den Erben oder successori.

Conclusio: Man negirt, das einige Cron-Güetter alienirt worden, vndt ligt I. K. M. ob, vndt gereiht zu dero eignem Nutzen, das die versezten wider reluirte werden.

Ad 24-um:

Wollen sie selbstn die kays. resolution nur suo tempore verbringen, ware diser article auch ad alia tempora zu remittiren.

Conclusio: Gravamina, si quae sunt, audienda.

Ad 25-um:

Da seye kein Gelegenheit noch Orth von Sübenbürgen zu melden, weillen es der kayser beantwortet, solle es darbey verbleiben.

Conclus.: Ad Caesaream resolutionem remittendum.

Vber dises ist der modo weitters in der Sach forthzuführen debatirt, vndt dahin die Meinung aussgefallen, das I. K. M. den Erzbischof von Kolozia antworten vndt durch den Probstn Visa vndt Ocolozani andeuten lassen, das sie der malcontenten Verlangen zum Friden gern vernomen hätten, das ihme nichts liebers ware, als das königreich in Ruhe zu sehen, dahero er seines Orths nit allein darzue helfen, sondern auch die Mittel verschlagen solle, wie darzue zu gelangen seye, absonderlich aber dahin trachten, das er eine cathégorische Antwort von ihnen bekome, damit so viel kristenbluth vndt dero Unterthanen verschont bleibe.

Unterdessen künften I. K. M. dise Puncten mit der Erklörung, wie eingerathen; denen ministris mediatoribus wider zuestellen lassen, als durch welche von selbstn I. K. M. resolution ihnen malcontenten zukomen wurde.

So ware auch rathsam, das I. K. M. durch Patenten einen Congregationtag denen getreuen Hungarn vndt were darzue komen wolte zu Oedenburg ausschreiben liessen, vndt in dise ofendtlich getruckte Patenten alle 25 Article, die I. K. M. ihnen bewilligen, inseriren liessen, mit diesen verhoffete mann, das viel Comitaten vndt von denen regnicolis besser illuminirt, vndt die Wafen ablegen wurden, mithin die malcontenten geschwachtet, sich auch bequemen vndt die Sach zu einem General-Landttag vndt Pacification ausschlagen.

künfte. Unterdessen komete auch der Früeling herbey, die Armée wurde durch anmarschirendte Regimente aus dem Reich verstärkt vndt das Glück der Waffen probirt, vndt die Tractaten appogirt werden.

XVIII.

Conferenz Wien, den 19. Feb. 1705. vber die Vngerischen Sachen.

Ich, (*Harrach.*)

Grf. von Mannssfeldt.

Prince Eugen.

Gf. Niclas Palfi.

Bar. von Seylers.

Secretar: Loher.

Was ich dem Praeposito Visa vndt dem Ocolozani auf lateinisch gesagt:

Cum dominus archiepiscopus Colozensis S. M. C^{ae} significaverit, quod malecontenti desiderent reassumptionem tractatum, S. M. C. quia nihil magis cordi habet quam pacificationem et quietem Regno dare, annuit clementissime huic petitioni et jubet, ut dominationes Illustrissima et magnifica redeant ad dominum archiepiscopum cum expeditione, quae illis tradita fuit, et quia altera die petierint audiri, poterunt explicare dubia, quae illis occurrunt.

Es ist vberlegt worden, was denen zwey Deputaten weüters zu sagen seye, auf welches sie vernomen worden, die aber nichts anders angebracht, als das sie mehrers instruiert zu werden verlangen, damit sie in durchraysen bey den Rebellen, denen Vornemern vndt Gemeinen I. K. M. Resolution beybringen vndt sie zu dem gebührendten Gehorsamb persuadiren können. Vndt ist geschlossen worden, man solle ihnen eben das comuniciren, was dem Erzbischof geschriben worden, ingleichen auch denen ablegatis Angliae et Hollandiae, mit denen hernacher darvber zu reden ware. Dem Chirmaj aber seye ein Instruction zu geben, damit auch er zu denen capi der Rebellen gehe, vndt sie auf bessere Gedanken disponire.

Wegen der vorgeschlagenen Congregation vndt das die Magnates zuvor sollen beruefen werden, was da zu thun?

Wer das Geldt den Chirmaj, Visa vndt Ocolozani geben werde? Wegen des General-incolat aller Erblanden, das die acatholici Hungarici schon anjezo nach Engelland vndt Holland recuriren vndt officia vor die Religion machen.

XIX.

Copia litterarum Francisci Ragozii ad inclitos comitatus Hungariae.

Primum statim patentium litterarum nostrarum divulgatione et manifestatione notum feceramus regnicolis, quod per Deum inchoatae belligerationis nostrae eo unice directa sit sphaera, quo crudeli Domus Austriacae et saepe coloratae Dominio pessumdatae et pro justa causa militantium jam a longo tempore fuso sanguine, parte veteris et decore communis libertatis sincerum stabilimentum, vel usque finem duraturo bello vel legatis durabilisque pacis tractatus securitate exoperari valeamus, quem utilem ac bonum in finem inde a principio plenas meditationes et conatus nostros convertendo, siquidem adversa pars pleno gutture proclamari, et coram toto orbe Christiano divulgari fecit, suam in reductione laesae libertatis patriae hujus promptitudinem, ut nos ex parte inclyti Regni pariformiter intentionem nostram ad sinceram pacem, totius patriae libertatibus conjunctam vergentem, manifestum faciamus, quam cordiali cum propensione et remora operationum nostrarum bellicarum condescenderamus occasione nuperi concursus Schemnizensis ad tractatum armistitii, interruptioque ejus cui imputari possit, tota haec patria et inclytus hic quoque comitatus ex litteris nostris patentibus ac una typis edita actorum Schemnicensium serie luculenter aperiri ac sapienter etiam judicare potest et quia pars adversa (cujus animum circa sinceritatem solus Deus novit) et tempus etiam aperiet, denuo tractatum ad pacem tendentem expeditione ablegatorum suorum proponendum insinuavit, de futura autem pacificationis constanti perseverantia necessariam, ac prae reliquis omnibus exoptabilem guarantiam seu fidejussionem luculentius post tractatum pacis et consensu utriusque partis promanandarum conclusionum securam et inviolabilem stabilitatis modalitatem silentio praeterivit. E converso autem ex parte Regni, si ad retroacta tempora et vicissitudines plurimas sub iisdem intertentas accurate animum converterimus, palpabiliter experimur de damno quoque in praesens manifesto, quemnam fructum habuerint toties interventa pacta, et apud praememoratam Augustam aulam Viennensem, cum et missione necessariae guarantiae intercedentes pacificationes, ac inde certissimae provisionis nostrae certa limitatione metiri possumus, quod unice pro insinuatae securitatis et fidejussionis stabilimentum, omnium futurorum tractatum et commissionum suppressarium fundamentum et tam sincerum fulcrum, quod eo praetermisso, quempiam trac-

tatum aut transactiones vel inchoare non sit aliud, quam domos in arena aedificare, certam et in horas evenientem ruinam trepide et inevitabiliter praestolari, et hoc fine dulcis nationis nostrae bonum omnibus melioribus viis et mediis exoperari intendentes, quamvis Deo ita providente ad perseverantiam futurae pacificationis, pro futuri tractatus et pacis ponsoribus nonnullas Regias Majestates et potentes Respublicas secundum projectationis Aulae Viennensi extractualiter communicatas, et nunc quoque tam insigne et in permansionem totius patriae vergens bonum per nosmet ipsos, quem Confoederati inclyti comitatus hujus causae Hungaricae pro moderatione homagialiter recognoverunt agere, nemini in scandalum cedere posset, nihilominus in nonnullis penitus Regni negotiis sine praescitu et assensu Regni procedere cupientes, opinionem quoque et consensum inclytorum Comitatum de et super eo, quod praememoratam guarantiam seu sponsionem Aulae Viennensi cum solennitate proponamus, praevis experiri consultum fore judicavimus, ac proinde antequam de ulteriori securitate et in finem deducibilis pacificationis stabilitate suo tempore inclytum Regnum necessario concluderet, intimamus inclytis comitatibus, quatenus praevia generalis congregationis publicatione praemissis in considerationem sumptis, nominanter autem projectatae guarantiae tam apud aulam Viennensem fiendam propositionem, quam Excelsorum sponzorum necessariam solemnem invitationem pensitando opinionem suam et juxta consensum quo celerius litteratorie dare nitatur neque praetermittat. Caeterum praetitulatas Dominationes Vestras feliciter valere cupimus. Ex civitate Agriensi 24. Aprilis 1705.

Praet. Dom. Vest.

amici ad officia parati
Franciscus Rakozy,
Sigismundus Janoky,
Joannes Pápay.

XX.

Copia litterarum D. Baronis Scirmaj ad D. Comitem Palfi.

Excellentissime Domine. Litterae meae aliquot abhinc diebus Excellentiae Vestrae sunt redditae, expedivissem quamvis etiam quindena expressum meum, nisi decreto Augustissimae aulae impeditus fuisset, cui donec id scripto relaxabitur mihi inhaerere ratio politica svadet. Hic tam Domino archiepiscopo quam mihi declarata est, interveniente S. M. Sacratissimae morte, commissionis nostrae cessatio, si itaque

negotiorum continuatio ab Augustissima aula nobis comitetur, aut prius hinc ob profunde inchoatas hic nonnullorum cogitationes, meo videri, revocandus fuero, decretum eatenus sub subscriptione S. M. Sacratissimae est transmittendum. Possum sana conscientia insinuare, hic de benignitate novi Imperatoris potiori ex parte bene sperant, et dummodo ab Augusta aula formalitas placidetur, spero infallibiliter subsecuturam tractatus celebrationem. Nunc aequa bilance Augusta aula hoc negotium trutinat, et si quem hactenus in modo tractandi advertit defectum, de facto suppleat, quod ipsum nec morari nec praecipitare consultum est. Excellentiae Vestrae declaro, ne S. M. Sacratissima hoc rerum statu irritatur intimationi per Vestram Excellentiam, aut quemcunque ministrum fiendae, verum modalitate jam antea practicata ipsiusmet S. M. nomine subscribatur, alioquin temporis stipendium praevideo. Circa determinatam cartellam intuitu etiam miserae sortis afflictorum captivorum eliberationem anhelantium, quibus singula hora tardior nostrum die videtur, non est scrupulizandum, verum admaturandum. His me gratiae et patrocinio Excellentiae Vestrae demisse commendans maneo Excellentiae Vestrae servus humillimus

Agriae, 27. May 1705.

Stephanus Szirmai.

Ex relatione cujusdam fertur:

In negotio regni Hungariae celebrata congregatione percontabatur Rakozius, utrum ulterius guarantee inhaerendum esset, cui comitatum deputati responderunt, omnino necessarium esse, nihilominus si Sua Majestas Sacratissima ad id accedere non vellet, optata pax non est praetereunda. Quam ob causam pro ultima ejus decisione et determinatione de novo pro undecima praesentis Gyungyessinum (*Gyöngyös*) Rakozius congregationem promulgari curavit.

XXI.

Extractus litterarum Dni Szirmay ad D. comitem Nicolaum Palfi.

Dominus Jeszenski secretarius ob denegatum titulum Principi re infecta debuit redire, hoc vel maxime apprehendit, quod prouti Excel. d. archiepiscopus refert, piaeremissentiae S. C. M. ipsamet indulserat Suae Ex^{ae}, ut ipsi titulum praetendentem tribuat, et quod plus S. M. modernus Imperator regnans cum semper principem nominavit, quod autem nunc sit ipsi denegatum, varios in eo sibi formant conceptus. Denique fateri debemus, in hoc tali latet secretum

Dei, ex quo flagellum poenae Dei experimur, cum haec sancta intentio formalitatibus et his similibus retardetur, patria depopulatur, christianus sanguis effunditur, quasi de his nunquam ratio coram Deo reddi deberet. In prioribus Excellētiaē Vestrae scripseram, si S. M. mandatum accepero, redibo, si autem hic aliquid mandaverit S. M., ut fluant negotia, sub subscriptione S. M^{tis} inchoetur commissio, quia tempus perdetur, haec non scribo absque fundamento, nihilominus fiant omnia secundum placitum S. Majestatis.

Agriae, 11. Junii 1705.

XXII.

Mens et intentio Ungarorum malecontentorum, dum ad has partes venerant, haec erant:

Primo. Ab annis jam plurimis per onerosissimas portionum exactiones et salis venditiones multorum millionum facta extorsio, et ex Ungariaeductio totaliter exposit abrogetur.

Secundo. Miles extraneus semper et ubique per regnum Ungariae graviter et incorribiliter excedens educatur.

Tertio. Miles Ungaricus tam in praesidiis quam in campo stipendiarius et solutus ad conservationem Regni sufficiens justificatur.

Quarto. Dignitates et officia universa, tam ecclesiastica quam saecularia, tam bellica quam politica, sicut et oeconomica non extraneis, sed indigenis aptis et habilibus conferantur.

Quinto. Juris Ungarici celebrationes non in provinciis extraneis nec per extraneos, sed patriae filios et legum peritos lege Ungarica et in Ungaria administrentur.

Sexto. Camera Ungarica cum omnibus suis privilegiis ad statum pristinum reducatur, nec ab aliis exterarum provinciarum cameris illam penitus habeat dependentiam.

Septimo. Omnia diplomata regum, quibus libertates et leges regni regnicolarumque confirmabantur, adamussim et in omnibus punctis semper et ubique futuris quoque temporibus illibate conserventur juxta sensum etiam et formam juramenti regii.

Exposit autem ubi jam fortalitia et praesidia occupabant, ubi arma et tormenta variaque bellica necessaria conquirebant, ubi comitatus plurimos ad arma capienda compellebant, ubi montanarum, fodinarum et salis totiusque ferme regni proventus percipiebant et exinde militum quoque certum in regimina pedestria et equestria distributum stipendio ad id destinato exsolvebant, duo prima capita, altiores etiam cogitationes in cordibus suis herentes omnibus aliis expecto-

rabant, tunc enim et electionem regis et introductionem haereditatis ultima diaeta Posonii factam, tamquam non liberam et illegitimam, armisque Caesaris et Eperiensi theatro extortam oppugnabant. In quantum tamen colligere potui, haec duo puncta alii comites et barones, totaque ferme nobilitas non ita praetendebant, sicut priora septem puncta, his enim obtentis et inviolabiliter semper conservatis mallent pacem quam arma tractare. Lutherani domum et Calviniani libertatem suae religionis tamquam primam apud ipsos et summariam horum motuum causam juxta pacificationem Boczkaianam strictissime praetendebant.

De amnistia vero semper hanc habebant reflexionem, quod etsi per aliquod tempus eadem ipsis admittatur, verentur tamen, ne sub aliis et fors exquisitis expost titulis comprehendantur et plectantur. De libertatum quoque ac privilegiorum restitutione pariformiter discurrebant, multis prioribus allegatis exemplis.

Ultimo denique venit et id observandum, quod illi omnes, quoad militem Caesareum modo in Ungaria constitutum, ita sunt persuasi, quod miles Caesareus hic in Ungaria diu non possit demorari, vel enim propter necessitatis Italiae vel Imperii cogetur ad redeundum. Modo autem post conflictum ad Tyrnaviam habitum quid amplius velint et considerent? nullam adhuc habere potui informationem.

Közli: MENŽIK FERDINÁND.

ADATOK GABLMAN MIKLÓS ÉS BLOTIUS HUGO VISZONYÁHOZ.

A bécsi cs. és kir. udvari könyvtár 9737. számú kéziratában Gablman Miklósról szóló tanulmányunkhoz pótlólag hat oly levélre akadtunk, mely némely részletet megigazít s Gablmannak adatokban szűkölködő életrajzát több tekintetben kiegészíti. Sajnáljuk, hogy tanulmányunk befejezése s kinyomtatása után kerültek elő ez adatok, de így is megérdemlik közzétételüket.

I.

Blotius (Blotz, Bloots) Hugo Delftben Németalföldön született. Strassburgban, 1575. jun. 15-ig mint a közjog tanár a működött, mikor Miksa császár és király a nagy olvasottságú és europaszerte ismeretes tudóst meghívta Bécsbe s bibliothecariussá kinevezte. A bécsi könyvtár, összehalmozott kincsei daczára eladdig csak könyvgyűjtemény volt, melyet senki sem használhatott, s a kéziratokat sem aknázhatta ki a tudós világ. Blotius volt az első, a ki azt az elvet vallotta, hogy az olyan könyvtár, »mely nincs megnyitva a közhasználatnak, olyan, mint a dézsa alatt égő gyertya, melynek világát nem látja senki«. Azon kezdte, hogy megnyitatta legf. engedélyvel a könyvtárt, s kéziratokat is kölcsönzött jobb nevű tudósoknak. A mellett rendkívül ügyes könyvszerző volt, mondhatni szenvedéllyel, rendőri ösztönrel kutatott vásárolható gyűjtemények után. Az ő érdeme, hogy Zsámboki János becses könyvtára a bécsi thékába került. Eleinte nagy volt a tekintélye, de 1583 óta az ingerlékeny ember ellen megindult az áskálódás. Felhozták protestáns voltát, majd meg, hogy a kéziratok közül sok elveszett. S ebben volt is igazság, mert túlment a határon s derűre borúra adogatta kölcsön a könyveket. Nem mozdították ugyan el a hivatalától, de az 1593. máj. 30. kiküldött bizottság véleménye alapján curatort rendeltek föléje. Curátorai azonban megbecsülték s később ismét súlya lett a

szavának. 1608. jan. 29-én halt meg. Nagy humanista és a mi akkoron főkellék vala, páratlan jártassága a tudomány összes ágaiban *elő* könyvtárrá minősíti a kitünő emlékező tehetségű embert,¹⁾ ki a fiataloknak mindig pártját fogta. Így került hozzá Gablman is, kinek 1588. febr. 17. levelét a T. Tár m. é. f. 579. lapján közöltük.

Gablman Miklós most közlött I. sz. leveléből, melyben olvadozva beszél Blotiusról — a bécsi dolgokat: császári könyvtárt, az udvart, a színházakat mindenki óhajtja — kitünik, hogy 1589. jul. 16. már Paduában volt,²⁾ s ajánlja magát kegyeibe. Erre Blotius válaszolt is okt. 5-én, s úgy látszik arra kérte, hogy értesítse a politikai eseményekről (II.) 1590. márcz. 23. tudósítja jogi tanulmányairól, s az ottani egyetemi viszonyokról. Már ekkor ajánlkozik, hogy mint a görög, latin, olasz s német nyelvekben jártas egyén Bécsben hasznót tehetne; »a magyarban gyenge, de könnyen pótolhatja«. Érdekes Blotiusnak a megjegyzése erre a levélre: »Ez a Gablman, ki legjobb barátomnak látszott, később Rudolf császárnál nyilvánvaló árulkodó volt a könyvtári ügyben«, ezzel az 1593. bizottságra czéloz. Igaz-e, nem tudjuk, de még 1591. is leveleztek, tehát erre a levélre később került a megjegyzés (III). A IV. sz. 1590. jul. 10. kelt levélben megküldi neki a Monomachiának Paduában nyomtatott példányát, melyet »mint fiatal ember írt«.³⁾

Az V. levél már Gráczból 1591. szept. 25-én kelt. E levélben a Rumpf-féle könyvtárról van szó, melynek tulajdonosával Gablman — mint az egyébként Militiája előszavából is kitünik — összeköttetésben állott. Blotius megjegyzéséből sejthető csupán, hogy voltaképp miféle ok miatt haragudott a tudós könyvtárnok Gablmanra. Az egyik széljegyzetben krodilushoz hasonlítja, a ki a futó után szalad, de a bátor támadást kerüli; majd meg Mariushoz hasonlítja, a ki valamint Metellusnak a Jugurta-féle háborúban szerzett dicsőségét a magáé gyanánt tüntette fel, azonképp Gablman is őt akarja megfosztani dicsőségéről. Ezek a nagyhangú szavak a humanista könyvtárnok ideges kifakadásai. Mert aztán ekkép indokolja ítéletét: »A Rumpfféle könyvtárról, a melyben (t. i. Gablman levelében) az én munkámat a maga dicsőségére látszik elforgatni, fáradsága nem lévén abban, az én nem csekély szégyenemre, s mégis magát velem akarja ajánltatni Rumpf úrnak.«

¹⁾ Mosel J., Geschichte der k. k. Hofbibliothek zu Wien. 1835. Leveleit most gyűjtik az udv. könyvtárban.

²⁾ Hibás tehát az az állításom — Frankl i. m. 532. lapja alapján — hogy Gablman még 1590. is Csepregen volt.

³⁾ A tanulmány 581. lapjához Tört. Tár. 1896.

Ezt az immár háromszáz éves apprehensiót egyik, vagy másik félnek a javára eldöntenünk alig lehet. Gablmannak ez a levele alig szolgáltat rá okot. Alighanem az a hiba, hogy Gablman bele elegyedett a Rumpf-féle könyvtár dolgába — közvetlenül, de ismervén Blotiusnak ebbeli hiúságát, minekutánna elmondta, hogy írt maga Prágába, nagy naivul szokott classico-ruralis fordulataival Blotius pártfogását kéri Rumpfnál — *utólag*. »Hogy Jupiternek tessék, szükség a többi égi lakókat is üdvözlönnünk, a kiket jóindulatra alkalmasoknak ismersz. Ilyenek az udvarok, hol minden a kedvezéstől függ. Az erény a nélkül nem ér semmit.« Ekkép indokolja Gablman a protekció szükségét, mikor Blotiusnak ír. Valami nagy dologról nem tárgyaltak, s annyi bizonyos, hogy Gablman ekkor — 1591. végén — barátjának tartotta a tudós könyvtárnokot, a kit bántathatott a fiatal tudóskodó »akarnok«-nak a nagy iparkodása. Blotius a detailisták és könyvörzők szokása szerint a legparányibb dologra is súlyt fektetett, liberalis volt mindenivel szemben, de mindennek tőle kellett eredni, minden ügynek ő a kiinduló forrása. Így egyesült benne a jó szív a tudós hiúságával. Ebből magyarázzuk mi fölgerjedését Gablman ellen, ki Paduaban elvégezvén a jogot, sokféle összeköttetéssel, gyűjtő ösztönével esetleg vetélytársnak is látszott s immár minden lében kanálkodott. Az is lehet, hogy a tudós és író barátok rendszerint »jóindulatu« hírhordása is ingerelte Blotiuszt a nagyban érvényesülő fiatal író ellen, mert egyébként ekkor a még csak tapogatódzó licentiatust nem mondhatjuk.

II.

1591-ben megszakad az összeköttetés Blotius és Gablman között, ki pályáján dűlőre jutott. Hadi irnokságáról (T. Tár 1896. 584. l.) megemlékeztünk. Állását legjobban megismerhetjük VI. sz. a. közlött eskümintájából. Ebben hűséget fogad az uralkodónak, Mátyás főhercegnek, az udvari hadi tanácsnak s kötelezi magát, hogy a most (1594.) folyó táborozás folytán a táborban mindenről tudást szerez s arról napról napra a Prágában a Felső mellé rendelt hadi tanács útján értesíti az uralkodót, s a Mátyás főherceg tanácsa révén a főherceget, s minderről mindenivel szemben hallgatást vállal.¹⁾

Ennek a hadi tudósító szerepnek — a mint bőven kifejtettük — becsülettel megfelelt. Istvánffy idéztük rövid necrologusában azonban feltűnt az a passus, hogy történetirónak nevezi, s már maga az a körülmény is, hogy halálát külön

¹⁾ A táborozásban azonban már 1592/3 óta nem vett részt, VII. sz. emlékiratában említi.

is megemlíti, Gablmannak bizonyos nagyobb szereplésére engedett következtetést. Mit akart, mire törekedett voltaképp ez a német író Magyarországon, arról itt VII. sz. a. Pezzen titkos tanácsoshoz benyújtott emlékirata ad felvilágosítást.

Gablman 1595. márcz. 11. Prágában kelt emlékiratában jelenti Pezzennek, az ő »nagykegyelmű urának és patronusának«, hogy a császárhoz supplikációt adott be. A folyamodvány röviden összefoglalja az emlékiratban foglaltakat (VIII.) Gablman ugyanis a következőket kérte:

Nem titulus kell néki, hanem élhető állapotban akar lenni, mint a császár szolgálatában álló oly egyén, kinek eddig 30 forint havi fizetése volt, a niből eddig ugyan keveset látott, javítását pedig ígérték a titkos tanácsosok. Kéri mindezt azért, mert *meg akarja írni a magyar történeteket 1493-tól kezdve együtt a melléktartományokéval* nyolczvan könyvben; ez oly nagy s a római birodalmat, sőt az egész keresztyénséget érdeklő egy vállalat, hogy arra nagy előkészületek kellenek: szolgálakat kell tartani, könyveket, írásokat beszerezni. Brutusnak, a volt udvari történetírónak jól tudja, hogy 50 tallér volt hópénze, igaz, hogy öregebb, tapasztalt ember volt, de hát a munka dicsérje mesterét. Ő (Gablman) a háborut — részt vévén annak összes phasisaiban — gyakorlatilag tanulmányozta, s ha már áldozott, azt akarja, hogy a neve megmaradjon.

E czélból császári nyílt parancsra van szüksége, melyben meghagyják neki, hogy e munkálat czéljából kutasson. Hogy azonban mindezt megtehesse, 500 frtnak a kiutalását kéri. Utaznia kell az iratok után, el kell mennie Istvánffyhoz, Gábor diákhoz Felső-Magyarországba, Erdélybe, Krajnába, Styriába, hogy szemtanukkal, öreg emberekkel beszéljen, s kész az utiköltséget az utolsó fillérig elszámolni.

Kéri egyúttal, hogy a bécsi udvari könyvtárból elismervény mellett könyveket vehessen ki.

De nem csak elméletileg akarja ő ezt a dolgot véghez vinni. Hogy megfelelhessen feladatának, a hadi tanács nevezze ki őt hadi-biztosnak, mert neki mindenről, a mi a táborban történik, hivatalos tudomással kell birnia, egyúttal kéri, hogy részt vehessen a hadi tanácskozásban is. Csak így lehetnek alaposak az ő jelentései. Vérmes reményeitől elragadtatva, azt hiszi, »hogy ő cs. Felségének annyi hasznot tehet, hogy néhány tonna arannyal sem lehet azt megfizetni.« Ebben ugyan csalódott, mert a míg az ő conceptusai Prágába értek, addig három csata is elveszett. Aztán arra kéri a Felséget, hogy néki, mint császári kapitánynak, adjanak a keze alá egy vagy két zászlóalj legényt, úgy látszik ezeken óhajta megpróbálni azt, a mit könyvekből

tanúlt és látott. Nem is kell neki fölemelt fizetésén kívül egyéb zsold, de a maga használatára, irodájára, hét lóra való hópénzt kér hat hónapra, ezért öt háttas lovat tart (mert folyton ide amoda kellvén nyargalnia, váltja a lovat) s négy kocsi elé valót. Még arra is gondol, hogy festő is legyen vele, a ki az ő utasításai szerint illusztrációkat készít az ostromokról, csete-patékról. Mintha csak egy gondos képes-lap szerkesztőjét látnók magunk előtt! Még azt is mondja, hogy ez nem sokba kerül, s vagy hatezer forintot megtakarít vele, a mi eddig kocsira s holmi szolgálókra ment.

Továbbá arra is vállalkozik, hogy ezer német gyalogot és 200 hajdút önállóan vezényel, majd megmutatja ő, hogy a vezértől függ minden, s hogy a tudatlan, lusta, levitézlett landsknechtekből erős fegyelmezőssel mit lehet csinálni. Nem kell neki haszon, eleget áldozott ő e három évi táborozás folytán a maga erszényéből, éjjel nappal rajta lesz, hogy mint hadi biztos, mint a hadi napló gondos vezetője, s mint activ szereplő megfelelhessen a rábízott feladatnak. Kéri azért mind-ezeknek a gyors elintézését, hogy ideje korán érjen Bécsbe, a hol podgyásza nagy költségbe kerül.

Mielőtt pedig táborba szállna, szeretne Istvánffyhoz utazni Szlavóniába (Windischlandt), a kinél kiválóan fontos irományok vannak, melyeket az majd közöl vele. Siet, hogy az év folyamán mindent rendbe hozzon, akkor neki fekszik nagy vállalatának, melyet latinul ír majd meg. »A mi a latin, olasz és német nyelvet illeti, azzal mindenkit kielégít, s a magyarban sem adhatja el magát«.

Sokat kért Gablman s teljesen igaz, a mit az emlékirat végén olvashatunk:

»Gablman öt különböző dolgot kér magára bizatni, a minek öt ember is alig tud megfelelni, de a császár majdnem mindent megadott neki, *kivéve fizetésének a felemelését*«.

Miképen adta s engedélyezte a császár a Gablman kérte dolgokat, arra adatot nem találtunk. Hogy lelkes ember, s a maga nemében páratlan szorgalmu volt, láttuk, ez emlékirata bizonyítja, hogy nagyot akart, s történetírásunk kétségtelenül sokat veszített, mikor a szorgalmas kutatót vállalatái kezdetén érte el a halál.

Itt közöljük leveleit:

I. 1589. jul. 16.

Gablman Blotius Hugónak.

S. D.

Anicus meus Boltzius, nobiliss. uir, suum per literas aliquando animum mihi aperuit, non adeo a Musarum mearum incolumitate abhorrentem, quo nomine, ipso animo tuo

licet maximo, longe majores gratias humili chartulae inclusas mitto: quas si aspernatur non fueris me besti. Nescio enim qui fiat, Mag. uir, quod ita fixos animi mei oculos in te solum habeam defixos, ut salutem quotidie, ut uideam, ut loquar, ut tuas exosculer manus semper. Ad quid ago? quid nescire dico? Novi bene. Nobilitas, virtus, maxima ingenii uis me in tui admirationem pertrahunt: quae eo magis incrementa sumunt, quo illustrior per omnes cum Germaniae tum aliarum regionum angulos nobilissimos peruagari celeberrimus Jurisconsultus, orator maximus, Historicus prudentissimus uideris. Ah beata sturmii mei anima: ex cujus ore totius cum singulari illius delectatione cadebas: ut te in amore potioem uix nouerim. Si senum prudentia juvenum infirmitas est stabiliunda: nimirum ex consilio et obseruare et compellare et amare te cogor: quamuis nonnihil dubitem, quo vento mea expendam vela. Quicumque uero sit Aeolus: extra quatuor mundi plagas me amandare non poterit: ut si non in theatrum admitti, saltem in vestibulo te operiri possem, quo aliquando tui ob copiam factam gloriari queam. Si quid impetro: quis me fortunatior? Sin minus: quis infelicior? Illud opto: hoc ne fiat pro. Quid si fuerit factum? Veniam summisce peto, ne impudentem praesumas rogo; ne irascaris oro: ne hi nobilissimi Hollandi pro me luant, obsecro. Sunt enim tales, qui propter genus, propter eruditionem, propter multa virtutum genera, suum inter optimos honestum locum debeant obtinere. Alter jurisconsultus, Doctor: uir egregius, uir regius: reliqui suo ingenio doctissimo, nobilitati, Belgas se negare non possunt, propterea quod communem illius nationis laudem ab ingeniis praestantissimis, a doctorum copia, a multarum linguarum peritia non mediocriter amplificent. Quae Viennae sunt digna, ut uideantur, omnes uidere cupiunt. Bibliotheca Caesarea: aula regia, theatra illustria, Academica Contubernia utiliter uidebuntur. Plura noueris, qui Caesareus bibliothecarius, qui professor publicus, qui aulicus peritissimus, qui ciuis nobilissimus. Rogo te Mag. uir, ut hosce tuos Belgas, tui amore inflammatos, tuos esse patiaris. Quod quia ultro te pro solita erga peregrinantes humanitate facturum scio, praeter uota pro incolumitate tua nihil adjicio: quae ut rata fiant, precibus meis obnixae a Deo Opt. Max. contendam. Patauii, 16. Julii, An. (15)89.

M. V.

observantiss.
Nicolaus Gabellmannus.

Hátlapján: Magnifico atq. clarissimo viro D. Hugoni Blotio Juris-

consulto, ac s. caes. m^{ts} bibliothecario et dno suo et fautori plurimum colendo.

Nic. Gabellmannus Patavio, 16. Julii, 1589.

(Bécsi cs. és kir. udv. könyvtár 9737. IV. köt. 54. l.)

II. 1589. október 13.

Gablman Miklós Blotius Hugonak.

S. P.

Georgius Deidricius Transylvanus, uir clarissime, ad me uenit cum literis uestris 5. Non. Octobris: cui ut iure debui, quod potui, praestiti: cum nihil in me esse uelim, quod uoluntatem tuam remorari possit; Vere pereruditus et probitate excellens fuit iuuenis, qui se Dacum adeoque magis Saxum, imo Saxonem totum bonum non potuerit negare. Romam abiit pridie: cum bonis auspiciis opto. Utinam numerando recensere saltem ea possem, quae meo, quae quatuor Belgarum nomine tibi uir clarissime debeo. Nimirum animus, cor, totus laetarer. At placeat illius poetae vox: Et bene apud memores ueteris stet gratia facti. Quemcunque me fortuna, aut uerius ter Opt. Max. Deus fecerit, tuum me totum et animo et studio futurum certum est. Interim qua cepisti beneuolentia, ut Gabellmannum tuum foueas oro. Si nihil aliud: hoc saltem obnixe agere studebo: ne unquam te huius beneuoli animi poenitere queat. Quod Deus tandem huius meae felicitatis in tui amoris accessione autor fuerit, eo certe in loco a me reputatur, ut neque illi sancta, tibi autem grata unquam sim denegaturus. Et merito. Ad Italiam uenis nostram, quae sub dubia lance fatum suum librat. Res Gallicae omnium animos mirifice afficiunt. Nauarraeus idemque rex Galliarum capto Roano, rebelles Guisianos mira cum fortuna superauit, fugauit, deuicit. Misit legatum huc Venetias, qui intra paucos dies fertur admissum iri. Quod dubitant aliqui de autoritate regia, est uanus timor, quia majus est Hispani ocium, quam ut religionis causa secessum a Gallis facere uelint. De exercitu a papa mittendo, aliqui multa loquuntur: sed loquuntur saltem pro arbitrio quorundam, qui illud, quod fieri possit, pro jam facto habent. Subaudus Geneuam obsessus obsidet. Mirum bellum, quia miserum bellum. Sed iudices causae Bernenses erunt. Quod superest, uir Magnifice et me et meas musas post diuinum fauorem tibi relinquo, qui inter gloriae tuae tantique uirtutum splendoris cultores me non falsum sis habiturus. Patauii, 3. Id. VIIIb. 1589.

C. V.

observantiss.

Nicolaus Gabellmannus.

Hátlapján: Clarissimo atque nobilissimo viro d. Hugoni Blotio jurisconsulto atque s. caes. m^{tis} bibliothecario: uiro Magnifico, dno meo honorando.

Francha.

Viennae Austriae

Nic. Gabellmannus.

Wien.

Patavio, 3. Idus VIIIb. 1589. De aduentu Deidricii.

(Bécsi cs. és kir. udv. könyvtár 9737. sz. kézirat IV. köt. 70. l.)

III. 1590. márcz. 23.

Gablman Blotius Hugonak.

S. P. D.

Rarius quidem Clarissime uir, haud negligentius scribo, quod frequens est: taediosum est, quod parum: delectabile. Neque meas delectare credo: uideri saltem cupio, ne quod meum est, studio te mihi arctius deuincendi uidear defuisse. Sed alicubi perpetuos dormiam noctes: In tuo uultu semper uigilabo. De Basilicis scribo, quae nostrum Cujacium tantum fecere Jurisconsultum. Scribo inquam, clarissime Domine, num in Bibliotheca Caesaera reperiantur. Notauimus multa ex nostro jure, quae dubia, quae contraria, quae obscura. Latini uix me pro libitu iuuabunt: graecos suspicio: quorum collatione, meipsum forsitan iuuare potuero. Si spes esset saltem per aliquot horas inspiciendi: Consolarer meipsum donec ad uos Viennam delatus, magno hoc beneficio per te mihi frui liceret. Diligentior quoque in hac comportatione fuero, si spes quaedam huius futurae commoditatis mihi per te fuerit facta. Quod ne cum molestia facias, obseruanter oro. Ex Galliis haec: Nauarraeus periit; aegrotat; reuixit; nunc uictor, nunc uictus. Ita res aenigmati est similis: sed Oedipum uix ominor. Quicquid fuerit, si cognouero certum, ut scias, efficiam. Nostrum Patauium amisit Aristotelis animam: Jacobum dico Zabarellam: totum philosophum: qui uiuus ornauit, mortuus turpauit scholam nostram. Hunc subsecutus est Capiuacius Asclepiades alter. Ac quid de nostro dicam Guilandino Borusso, solertissimo plantarum indagatore? Vixit: haerede quodam patritio Veneto relicto, agnatis praeteritis. Bibliotheca (sic) Reip. Venetae cessit legatum. Supersum ego solus, quem in Turcica peregrinatione tibi commendo. Num placet? mihi lite animus titillat πολυγόρω (sic) Reductis domum meis cum legato caesareo cuperem abire, si liceret. In graeca, latina, italica, praeter germanicam, lingua non forem inutilis. Hungarus sum paruus: at reliqua addiscerem facile. Num placeat animus, doce. De reliquis post agetur. Vale decus literarum et me tui obseruantissimum fove. Patauii, 10. Calend. Aprilis, an. 1590.

Nobiliss. Claritatis tuae

totus

Nicolaus Gabellmannus.

Háttlapján: Vere nobili ac clarissimo Dno. Hugoni Blotio, J. C. Bibliothecario Caesareo: uiro inclito: Dno honorando. Viennae. Wienn. *Blotius kezeirása*: Gabelmannus petit Basilica ex Bibliotheca Caesarea, ut ex collatione edat sua. De morte Jac. Zabarelli, Guilandini, qui Mag^{tm} Venetum haeredem instituit et Bibliothecam suam Reipub. Venetae legauit.

Gabelmannus iste, qui meus summus videtur esse amicus, postea apud Rudolphum Caesarem deprehensus fuit proditor et mihi in Bibliotheca subrepore (sic).

(Bécsi cs. és kír. udv. könyvtár 9737. sz. kézirat IV. köt. 88. l.)

IV. 1590. júl. 10.

Gablman Blotius Hugonak.

S. P. D.

Non uerbosas, nobiliss. uir, at humanas mitto literas, quae nihil nisi tuam erga me et beneuolem et humanum animum venentur. Volentem monuit Georgius Ludovicus Boius, hic apud nos J. U. Doctor non sine magna laude creatus, quem nolui sine meis ad uos redire, quia mutui animorum ignis fomes est epistola, si felle caret. Adiunctum sibi habet quendam adolescentem, Lucam Waltherum, non sine optimo genio, qui Argentoratum propter studia suspicit. Consulenti suasi, alas abeunti addidi propterea, quod nonarum Athenarum prae se speciem ferat. At commendari cupit clarioribus illius Academiae viris, quo nomine uix adiuuari credo melius posse, quam sola autoritate uestra, qua potest omnia apud omnes Argentoratenses. Hac si petentem adiuueris et me et vere pium adolescentem, et te quique ipsum propter gratam beneficii memoriam beabis. Offeret carmen meum: imo sunt saltem uersus pueriles de monomachia Hungaro-Turcica, ad modum a me adolescente scripti: quales emisi, ut quia penes uiam habitare uelim a praetereuntibus uel edocear vel repraesentandis. Bellica semper accident: at genus dicendi forsitan mutauero, ne eadem iuuenis quae puer amare uidear. Nihilominus epigramma quoddam sub nomine tuo, una cum reliquis subjungere volui: at quia te ducem in maioribus elegi, hac Hungarica solis Hungaris reliqui. Animum placere credo. Noui sunt apud nos tumultus proscriptorum (bannitorum) duce Alphonso Piccolhuomini, quem omnes fere principes Italiae venantur, quia retia tendunt. Grassatur ubique cum quingentis hominibus iisdemque proscriptis: Verum origo hujus mali est ignota. Iudicia sunt uaria Sed primas do tempori. Vale decus Germaniae amplissimum: atque inclitum. D. Nicolaum Engelhart, quem honoro et amo, meis uerbis saluere jube. Patavii, 6. Iduum Iulii, an. (15)90.

Nobilitatis Tuae

deuotiss.

Nicolaus Gabellmannus.

Hátlapján: Nobiliss^o Viro D. Hugoni Blotio, J. C. Oratori, Historico caesareo clariss^o mecaenati obseruantiss^o Viennae.

Nicolaus Gabelman VI. Idus Iulii 1590, Patavii.

(Bécsi cs. és kir. udv. könyvtár 9737. sz. kézirat IV. köt. 94. lapján.)

V. 1591. szept. 25. Grác.

Gablman Miklós levele Blotius Hugonak.

S. Nobilis et Clarissime uir.

Obsecro ut parcas mihi culpam agnoscenti. Nom enim licuit ob segetem laborum alias praeter hasce tibi mittere et rogo, ut uelles omnium in praesentia dictorum beneuole meminisse, praecipue ad Rumphianam quod attinet bibliothecam, cuius auspicio me beasti, quod isti Jouiano Mercurio de nota meliore commendasti. Nuper eidem scripsi Pragam, quodque voluit, libros juris atque historiarum suas in classes digestos ex parte (qui omnes) consignauit: hoc magnis nominibus addito, quod optem sane deuoto obsequio fauorem promereri: sed metuere, ut possim, propterea quod longis passibus me antecedas, cujus adaequandi uigor in me sit nullus, quia τὸ σοῦ ἀπεσθαι ἀδύνατον καὶ ἄτοπον. — Spero etiam mihi te astipulaturum, in animi mei atque studiorum propensione commendanda, licet minime sit pro gustu tuo, quidquid apud ipsum egi. Agnosco enim quod plus opere, quam ore possim ego, sed uides rationes. Ut Jouem places, Coelicolis omnibus saluificare opus est, quos noueris benevolentiae potentes artifices. Tales etiam sunt aulae: in quibus fauor omnia: Virtus sine illo potest nihil; Hunc si apud illustrem Baronem tuum habuero confirmatum, in portu nauigo, quantiuis noti ludibriorum securis contemptor, ipso etiam Aeolo indignante. Tu ergo iuuas, quia potes: et promoues, quia tuus sum. Quod dixi de gymnasio nostro amplificando, ita se habent. Laboro jam strenuus, Dii cepta secundent. Vale Clarissime uir, et politissimo illi atque uere Germano nostro Inderhellio (cui praeter animam sic(ut) tibi omnia debeo) multam a me salutem dici jube. Gratii, 25. VIIb. An. (15)91.

Tui

ob bene merita obseruantiss.

Nicolaus Gabellmannus, JC.

Felül Blotius irásával:

Gloria, Crocodylus fugientem sequitur, feruide insequentem fugit.

Marius post Metellum illius gloriam in se conuertit, in bello Jugurthino. Sic nunc Gabellmannus tentatur mihi subrepere Tu fuge ceu pestem τὸν πολυπραγματονήν.

Hátlapján: Nic. Gabellmannus Gratio 25. VIIbr. 1591. Magnifico atquae nobiliss^o Dno Hugoni Blotio I. C. et Bibliothecario Caesareo etc. Dno meo etc. Viennae.

De bibliotheca Rumpfiana in qua meos labores in suam gloriam videtur velle conuertere, idque suo nullo labore, et mea non parua ignominia, et tamen se a me Illmo Dno Rumpfo cupit commendari.

(Bécsi cs. és kir. udv. könyvtár 9737. sz. kézirat. IV. k. 161. l.)

VI.

Gablman Miklós hivatalos esküje.

Ich Nicolaus Gablman, gelob vndt schwehre Dem allerdurchleuchtigsten, grossmechtigsten Fuersten vndt Herrn, Herrn Ruedolffen dem Andern, erwöhlten Römischen Kayser, auch zue Hungern vndt Beheimb etc. Khönig etc. Erzherzogen zue Osterreich, meinem allergenedigsten Herrn, vndt an Ihrer khay. Mtt. statthalder Für(stlichen) durch(laut) Mathiassen Erzherzogen zue Osterreich etc., dann dem khay. Hoffkriegsrats, oder wer mir disshalb von Ihren Khay. Mtt. für gestelt wirdet, gehorsamb vndt gewerthig zu sein, in sonderheit aber under vorstehenden Kriegs-Expedition, solang der jezige offene Krieg wehret, im Veldtlager mich zu befinden, Alles vndt Iedes, so beiderseits furlauffen wirdet hie vndt wider nach meglichkeit in Erkhundigung zu bringen, dasselb Alles vndt Iedes, bestes Weiss warhafft vndt vmbstendlich aufzaichnen, beschreiben vndt von einem zum Andern Tag die khay. Mtt. zuhandten derselben anwehesendten Pragerischen Kriegsexpedition sowol auch höchstgedachte Für. durch. vndt dem kayserlichen Ihrer Für. durch. zugeordneten Hoffkriegsrath so oft es von ihm begehrt wirt vnablässlichen, schriftlichen zu berichten vndt zu fertigen, sonsten aber kheinem Menschen, weder schriftlich noch mündtlich zu eröffnen, sonsten auch Alles, was mir in meiner Verrichtung vertraut wirt, im geheimb vndt Verschwiegen zu halten vndt Ihrer khay. Mtt. Ehr vndt Nutz zu fördern, Nachtheil vndt schaden nach meinem Vermögen zu warnen vndt zuwenden, vndt ein disem vndt Allem Andern, so mir von Höchstgedachter khay. Mtt. der Für. durch. vndt dem khay. Hoffkriegsrath auferleget wirdet, zu halten, wie ein Aufrichtiger vndt getreuer diener seinem Herrn zu thun schuldig vndt pflichtig ist, als war mir Gott helffe vndt das heilig Euangelium.

Hátlapján: Niclajen Gabelmans Jurament. Gabelman.

(Bécsi cs. és kir. udvari könyvtár 9737. sz. kézirat V. k. 264. lapján.)

VII. 1595. m á r c z. 11.

Gablman Miklós emlékirata Pezzen titkos tanácsoshoz személyes és irodalmi szándékai felől.

Mein gehorsame treuwillige dinst mit Wundtschung aller Glückseligkeit, Edler, gestrenger grossgünstiger Herr vnd Patron. Ich habe heute Ihr Röm. Kay. May. beide Ihre F. D. schreiben sambt einer beigelegenten Lateinischen Supplication alserunderthenigst vbergeben: nicht Zweiffer, Ihr Khay. May. werde allergnedigst mein schriftliches eifferiges, treuherziges gemuth erwegen, welches ich mehrer erleuthering halben E. G. mit nachfolgenden Puncten entdecke, damit wans die gelegenheit gebe Sie Ihr May. in einem vnd dem andern khonten berichten. Erstlich offeriere ich Höchstgedachter Ihrer Khay. May. mein vor angedeutetes Propositum oder fürhaben, in beschreibung der Hungarischen Historien, anfangendt 1493. sambt angehengten benachbarten Lendern, vnd verlauffenheit, ihren sich bis dato keiner vnder wunden vnangesehen, dass Ihrer Khay. May. vnd dem gantzen Römischen Reich, ja auch der gantzen Christenheit viel daran gelegen, zu diser tiefsinig schweren arbeit, die sich auff achtzig Bucher wird erstrecken, beger ich nicht anders, als erstlich, dass ich wie ein keiserlich diener, mit einer ersprieslich Hoffbesoltung erhalten, vnd achte mich keines grossen Tittels nicht, ist genug dass ich ein Kayserlich diener erkhent, von anfang ist mir 30 fl. monatlich vermacht, deren ich biss dato wenig genossen, aber mit gewisser Hoffnung ein besserung, wie mich dessen die H. geheimen rath vertroestet, drumb stell ichs Ihr Khay. May. allergehorsambt heim der vnderthenigsten Zuversicht, sie werde mich mit khayserlich gnaden allergenedigst bedencken, auff vnderhaltung mein, und nothwendiger diener, auff schreiberei, auf Bücher, auff erforschung alter vnd neuer, hin vnd wider verborgener schrifften gehoret viel.

Ich weiss dass dem vorrigen Bruto, so in siebenbürgen entwischet, funfftzig Daller mohnatlich geben, vnd ob er schon alt erfahre, so hab ich desto lenger mit Gottes Hilff zu arbeiten: das werck lobt den meister. Ich wolte nit gern ein vnerfahrener geleiter sein, vnd wie ein Blindt von farben, also auch vom Kriegs, vnd Politischen grossen wichtigen Sachen redhen oder schreiben, es muss hendt vnd fuess haben, wie dan ich zu diesem Intent wohlhabenten dinst auss furnember leuth anregen gelassen, vnd von anfang diesen Krieg, wie auch sunsten anderes wo beygewohnet vnangesehen, dass ich viel zugesetzt, vnd grosse mühe vnd arbeit dabey gehabt, der gewissen Hoffnung, dass ich dessen, deromich mit gross

geldt, vnd guth, dennoch mit erhaltung eines ehrlichen vnsterblichen Namens werde geniessen.

Zum andern ist mir auch zu dieser arbeit von nothen Diploma Caesareum, ein kayserliches patent, drinnen mir allergnedigst befolle, dass ich der gleichen schrifft solle hie vnd wider in Vngarn vnd anders wo zusammensuchen, welche zu diesem werck dienstlich.

Zum dritten, belangt der verlag, wil ich mich mit 500 R. contentiren, damit ich ohn die order kan reisen, wo vorgemelte schrifften zu finden, deren mir nit wenig bekant, vnd hab mit etlichen hungern herrn als Istuanty (sic), Gabriel Dijach, wie in ober Hungarn, in Siebenbürgen, in Krain, Steyr etc. geredt vnd tractirt lassen, welche mir wollen mitheilen, was sie zum theil selbst geschrieben, oder von andern vberkhomen, ich muss in diesen reisen bey Lebendigen Alten viel erkundtigen, damit den nachkohllichen ein genug geschehe, vnd erbiethe mich von diesen 500 R. auff den letzten Pfennig raithung zuthun, vnd was zusammen gebracht in die Kayserlich Bibliotheca zu legen.

Vber dieses ist mein allervnderthenigst Pitten, es wolle Ihr Kay. May. mir allergenedigst zulassen, dass ich derselbige Bibliotheca zu Wien auch besuche, vnd was für Bücher zu meinem vorhaben dinstlich gefunden, gegen Recognition herausnembe. Ist eines vleisigen vnd gelerthen mans dürfftig, vnd schade, dass die welt ihrer nicht soll besser geniessen.

Zum anderen belanget die veltexpedition, hab ich vorangeteute (sic) drey mittel, Ihr Khay. May. auch fürgeschlagen, durch welches ich verhoff den gantzen Kriegsstab in erkundigug zubringen, damit nichts, was zuwissen von nothen, durch mein vleisige von tag zu tag vnablässige verzeichnuss, Ihr Kay. May. zu derselbigen allergenedigsten satten benuegen verborgen, vnd anfanglich ist von noth, dass ich dem Hoffkriegsrath werde vleisig insinuiert, als ein legatus Belli, Kriegsgesandter oder Kriegs Commissarius (an deren stell der Hoffkriegsrath verordnet, wie zu andern Zeithen angezeigt) In das velt deputirt, der nicht allein Ihr Kay. May. von allen sachen ex fundemento bericht, sondern auch dem veltobristen zu dem endt zu geben, dass er was Kriegs ist expedirt, aus welchen erfolgt die veltcantzley, so dem ambt des Kriegsgesandten anhengig, vnd ich mir getreue, mit zweyen geschwornen schreiben zu versehen, darüber nit allein Ihr Khay. May. sondern auch der veltobrist vnd Kriegsman contentirt: Auff diese gelegenheit kan ich auch des veltobristen Peflech (sic) in den Kriegs Rath mitgehen, die obristen vnd hausleut von sachen horen reden, Ihr rationes notiren,

dem Veltobristen was begerdt repetiren, vnd aus diesen meine Tagzettel an ihr Kay. May. mit guthen grundt kürztlich dirigiren vnd diese process ist mir auch zu meiner Historie vberaus dinstlich, vnd verhoff zu Gott, dass ich Ihr Kay. May. wil viel nützes schaffen, das mit etlichen Tonnen golts nit zu betzallen, wie solches in einem Sommer zu sehen, vnd dieses schreibe ich mit guttem bedacht, geschicht es auch, dass der feindt ein vestung belagert, vnd ist Ihr May. gnedigster will, dass ich vmb gewisse erkundigung aller verlauffenheit drinnen sey, so bin ich solches gehorsambst zu voltziehen, vrbittig, wan nemlich mir als ein kayserlich bestelter Hauptman ein oder zwey Fendl knecht vndergebe, damit ich vrsag habe, desto vleissiger auff alles achtung zu geben vnd in feindts notten mit rath vnd that dem gemeinen wesen, nach eusersten vermögen beyzuspringen, vnd hat auff diese weiss ihr Kay. May. durch mich eines getreues vleissiges aug vberal, welches durch Gottes gnaden nit soll fallirn. Bedreffet die Kriegsbesoltung will ich mich mit der gebesserten Hofbesoltung auff meinen leib zuuerstehen, contentiren; allein weil ich reitte, vnd wagen, pferdt zu nachführung gezellt, vnd Cantzley haben muss, bin ich der allergehorsambisten Zuversicht, Ihr K. M. werde mir auff sieben Pferdt besoltung Jerlich, weil der offene Krieg wehret, auff sechs mohnet allergenedigst Passiren lassen, dafur will ich halten fünff reidt Pferde (dan ich stundlich zu selbstandern reitten hab) vnd vier wag Pferdt. Zu diesen wolte ich auch einen guthen Maller bey mir haben, welcher nach meinem Angeben den gantzen progress in belagerung von einer schantz zur andern, gleichfalls auch alle schlachten vnd schermützl vleissig abrei- sein, damit Ihr K. M. wie in einem spiegelkunde augenscheinlich sehen, wie alle sachen für vnd abgelauffen, vnd auss was vrsach dieses oder Jenes angeordnet. Der vnkosten kan nit gross sein, vnd bin vergewissert, dass mehr als sechs Tausent gulden mit dieser expedition im velt ersparrt, welche sunst bis dato auff die grosse menge der vag vnd diener auffgangen, vnd nicht genützt. Das Kriegswesen leidet grose schreiberey nit: wenig vnd guth gibt besser auss. Der lange ffiess vnd Copy gehent fohrnan. Vnd so viel von den andern fürsclag, der dritte gehet Absoluti, auff 1000 teutsche knecht vnd 200 Hayducken, welches obwol nit in specii angedeut, so hab ich doch in gemein mich erbothen ein Kriegsvolckh zu führen, damit ich meinen lang gewünschten begern, mit auffrichtung einer loblichen rechtmessigen Disciplin vnd Manschafft ein gering thete, den leider heutiges tags der teutsche landtsknecht sich gar nit mehr khennet. Welches khomet

entweder auss vnwissenheit oder auch zum theil auss faulheit vnd somit gar wenig, die ihren kriegsmennischen befelch treulich in acht nemen, darumb hoffe ich zu Gott, dass ich mein Kriegsheufflein also wolte regirn und führen, damit klerlich gesehen, dass nicht der gemeine Kriegsmann, sondern ihre haubter ohn dieser schendlichen vnordnung schuldig, dieses aber wirdt von nothen sein, dass ich mit ordentlicher richtiger betzalung versehen, dan mein Beudl nunmehr bey diese drey Jährige Krieg gantz vnd gar erschopfft, dass ich von meinem nichts mehr habe zu zusetzen, begehrt auch keinen gewin, viel weniger dass ich wolte mit schendlichen, vnleidlichen partiten, wie andere vmbgehen, sundern dass meine Kriegsleuth nach notturfft versehen, will aber nichtsdestoweniger das Diarium Bellicum von tag zu tag vnablässig halten vnd so wol in diesem, als vorangedeuten hoff vnd kriegsdiensten, meine treuh, fleiss, sorgfeltigkeit, aufrichtiges redliches teutsh gemuth, welches ihr Röm. Kay. May. meinem allergenedigsten Herrn, mit allem gehorsamb, allervnderthenigst vnderworffen, mit Gottes hilff antag geben, vnd stehet in Ihr K. M. allergenedigste Disretion worzu sich mich auss diesen dreyen in veldt will gebrauchen, das Kriegs-Commissarien ambt, vnd Kriegscantzley muss bei ein ander sein, vnd solte auch das dritte hinzukumben, solt in keinem etwas versaumet werden, tag vnd nacht hat 24 stundt, der fleiss vnd guthe ordnung thuert viel, die zeit bringts mit, dass ohn grose vleisige arbeit nicht gericht (*sic*); vnd so viel hab ich zu erleuterung meines Supplicium meinem grossg. Herrn vnd Padron gehorsamblich berichten, denselbigen vleissig piettentdt woll meiner bey Ihr R. K. M. mit der gulden volannemblichen gelegenheit zu befürderung, dieses gemeinen Nützlichen wercks eingedenk sein, damit ich nit sechs monnat, wie vorn Jahr, mit schweren vnkosten auffgehalten, sundern bey Zeitten nach Wien abgefertigt wurde, aldorten mein gesindt vnd Pferd mit schweren vnkosten gehalten, vnd wolte auch gern, ehe ich ins velt zöge, zuvor ein Reiss in windischlandt zum Herrn Istuanii (*sic*) thuen, bey welchem fürnembliche stattliche historische vnd andere schrifften gefunden, die er mir zu Commissarien versprochen, die vbrigen muss ich auff den wieder sparen, wolte gern dieses Jahr alles in ordnung richten, vnd darnach von tag zu tag die rechte arbeit in Lateinisch sprach für die handt nemen, vnd solte mein g. Herr nit zweiffen, ich will den sachen recht thun, was in velt in Lateinisch, Welscher vnd Teutsch sprach zu reden oder zu schreiben, soll jederman von mir contentirt werden. In Hungerischer lass ich mich auch nit verkauffen.

Mich E. G. gehorsamblich befehrendt, dieselbe vnderthenig pitten, sie wolle gegen mir dieses lang schreiben mit keinen vnwillen vermercken, vnss sambtlich in Huth das Allmechtigen befehrendt, Prag 11. Martii. Anno 96 (*sic*).

Hátlapján : Copey eines schreibens ohn H. in Pop (*sic*) priuata causa, gestellt 11. Martii, anno (15)95 aus Prag. Petit 5 diuersa munera sibi soli simul obeunda quibus via 5 personae sufficere possent, Gabelman. Sed imperator prendit ipsi fere omnia, praeter stipendii augmentum.

(Ehhez mellékelve latin nyelven a császárhoz intézett folyamodása.)

VIII. 1596.

Gablman kérvénye a császárhoz.

Gloriosissime ac Inuictiss. Imperator, Caesar Auguste etc. Domine omnium Clementissime. Me fidum reip. mancipium dicaui dudum et dico etiam num Sacratiss. Caes. M. V., apud quam deuotissime supplex insto, ut ardentem Reip. conatus meos in literarum atque armorum studio Augusta benignitate iuuisset. Cuius diuinam opem precibus meis imploro: idque flexo genu, pro stipendii augmento, pro necessario Annalium sumptis, qui octuaginta libris maturescunt, pro caes. bibliothecae in Vienna intemerato usu, pro rara quondam, et cara semper Constantinopolitana, iam Moscouitica bibliotheca in monasterio Boloozar dudum recondita, pristinae adiungenda, pro sumptibus etiam hactenus trina expeditione in castris a me factis caesarea munificentia recompensandis: ne laudabili uitae cursu ex inopia desistere cogar.

Neque expertos belli labores fastidio, ardua semper expeto et militiae artem amo. Mille pedites Germanos cum ducentis Hungaris opto, qui a me condocefacti per nobilia facinora arguent: non ducibus militem, sed militibus duces deesse. Robur enim militiae consistit in exercitatu Germano peditatu, cuius inuicti et legionarii per colonias deducti inopia, Respublica periclitatur, quae parum externis auxiliis, diurnitate belli gaudebit. Neque enim campanatoribus sed nulli militi opus: qui suo ipsius iure, non quauis opinione regendus, ducendus, puniendus. Quia ex cura Aulæ senatus nullam sibi uendicat partem: quia legatorum minus sustinet, quod damnose hactenus neglectum. Suae sunt militiae leges, a summo tutius itur, si singulari sunt universo. His addo legati bellici officium, et castrensis tablini cum diariis procuratio: quae duo, ut priora omnia, si melius expectatione utiliter administrauero, proemium in uoluptate publici emolumentum et saecus poenam ex caesarea indignatione habuero praeparatam, quo modo nullum maius esse potest, sed dignis iuste infligendis.

Esto, Dive Caesar, mihi tandem illa hoc necessario tempore facultas, Caesaream indulgentiam ingeniolo meo a tota Pallade mediocriter confirmato promerendi.

Nam sicuti optimi mortalium semper altissima cupiunt, ita mihi nemo aboriosum uirtutis iter Sacratiss. Caes. M. V. faelici auspicio iuste inuidebit. Dudum uidi fastuosos aliorum loquarium mores et dolenter sum miratus. Ego illud militum genus ad coelum tollo, qui ante discrimen taciti, in discrimine fortissimi existunt. Quemque sua facta commendant. Me ad utiles reipublicae usque bello, pace, literis armis Augustae Majestati Vestrae deuotissime dico, mancipio.

Gloriosissimae Caesareae Majestati Vestrae

deuotissime subiectus seruus

Nicolaus Gablman

U. J. licentiatius.

(Bécsi cs. és kir. udv. könyvtár 9737. sz. kézirat V. k. 6–10. l.¹⁾)

Közli: THALLÓCZY LAJOS.

---

¹⁾ Az okmányok másolataért Kluch János udv. könyvt. scriptor úrnak mondok köszönetet. Betűhíven van adva szövegök.

AZ ÁRPÁDKORI MEGYEI TISZTVISELŐK.

Okirati kutfők nyomán.

(ELSŐ KÖZLEMÉNY.)

---

1. Abaujvár.

Valamint a legtöbb más megyében, úgy itt is a legrégibb főispánoknak pusztán csak neveiket ismerjük; még csak megközelítő meghatározásukról sem lehet szó.

E megye első főispánja: *Máté* 1138-ban tűnik fel.¹⁾

Utána hosszú hézagra akadunk, míg csak III. Béla alatt 1181 és 1185 között bukkanunk ismét abaujvári főispánra. Azon országnagyok sorában t. i. kik Bélát, midőn Szela comes ²⁾ házában tölgyfa alatt biráskodott, elkísérték, *Antal* abaujvári főispán is szerepel.³⁾

Utódjának, *Dénesnek* ⁴⁾ csak nevét tudjuk; működött 1198—1199; úgy látszik, hogy 1197-ben Sopronmegye főispánja volt.

1199-ben *Bór* *nb. Bánk* a főispán.⁵⁾ — Története eléggé ismeretes; mindamellett kiemelem, hogy a későbbi nádorral és bánnal azonos, ki a Gertrud királyné elleni merénylet alkalmával főszerepet vitt. Egyetlen egy leányát ismerjük, ki bizonyos Simonhoz ment férjhez.

1201-ben *Eth* a főispán,⁶⁾ kiről nevén kívül mitsem tudunk.

Utána ráakadunk 1205-ben *Miklós* nádorra ⁷⁾, ki azelőtt (1199—1200) bán és Zalamegye főispánja volt. 1212-ben előfordul mint »Miklós bán, volt abaujvári főispán.« Meghatározása nehéz, mert kivüle még más Miklós nevű országnagyok is szerepeltek.

---

¹⁾ Knauz I, 97. — Megjegyezzük, hogy ott, hol más megjelölés nincs, mindig csak a főispánról lesz szó.

²⁾ Valószínűleg helyesebb mint az okirat »Széná«-ja.

³⁾ Wenzel I, 69.

⁴⁾ Fejér II, 326., 365.

⁵⁾ Hazai okmánytár V, 4.

⁶⁾ Fejér II, 388; Hazai okmánytár V, 5.

⁷⁾ Fejér III, 1., 22. Hazai okmánytár I, 3. Wenzel VI, 300.

Követi őt 1206-ban fennebbi *Bór nb. Bánk*¹⁾ mire 1209-ig abaújházi főispánt nem ismerünk.

1209-ben azonban kettő fordul elő:

a) *Benedek*,²⁾ kiről nem tudjuk, vajjon a volt bánnal vagy nádorral azonos-e?

b) *Márton*,³⁾ kiről szintén nem tudjuk, vajjon a Hontpázmán nb. Márton bánnal vagy a Kaplyon nb. hasonló nevű vasmegyei főispánnal azonos-e?

1213-ig megint van hézag; csak 1213—1214-ig akadunk bizonyos *Sándor* nevű főispánra,⁴⁾ a ki talán a Hontpázmán nb. Szentgyörgyi és Bazini grófok ősatyjával azonos, ki 1216-ban a pohárnokmesteri állást töltötte be.

Fejér VII. 1, 202 szerint e Sándor alispánja: *Mihály* hevesi alispán, a mi mindenestre téves adat; akkori időből hevesmegyei tisztviselőket még nem ismerünk.

1216—1219 Ompud fia *Dénes*, királyi tárnokmester a főispán;⁵⁾ később (1227—1228, 1231—1235) nádor. Nádorodása alatt garázdálkodván, kiközösített; II. András halála után megvakíttatott. — Ompud bán unokája, Meráni Gertrud sógor-rokona; két fia állítólag Aragoniába menekült, hol új családok alapítóivá lettek.⁶⁾

Követi őt 1220-ban Samod fia *Benedek*;⁷⁾ azelőtt (1219) nyitrai főispán, később (1231—1232) országbíró; 1233 aug. 20-án minden közelebbi megjelölés nélkül fordul elő II. András nagyjai sorában.

1221—1222 megint csak *Bór nb. Bánk* a főispán;⁸⁾ 1223-ban azonban teljesen eltűnik; általában véve 1222-ben azt tapasztaljuk, hogy a legfőbb országos méltóságok gyors egymásutánban különböző tulajdonosokra szállnak, mi abban leli magyarázatát, hogy ez évben a II. András és fia Béla között kitört viszályok felette heves jelleget öltöttek.

Bánkot, ki 1222-ben még Abaujvár főispánja, ugyanazon évben Mihály fia *Márton* követi;⁹⁾ azelőtt (úgy látszik) fehérvári, később (1223) mosonyi főispán; az ő működése sem tartott sokáig, mert még 1222-ben *Lőrincz*-re akadunk, ki 1223-ig

¹⁾ Hazai okmánytár VII, 3. Wenzel VI, 308.

²⁾ Fejér III, 1., 78.

³⁾ Fejér III, 2., 468; Wenzel XI, 102.

⁴⁾ Fejér III, 1., 163; VII, 1., 202. Wenzel VI, 368.

⁵⁾ Fejér III. 1., 178., 236., 272; Hazai okmánytár IV, 11; Wenzel I, 141; VI, 393., 401; XI, 134., 136., 138., 142—152.

⁶⁾ V. ö. Turul 1895, 91—93 old.

⁷⁾ Fejér III. 1., 287. Wenzel XI, 159.

⁸⁾ Hazai okmánytár VII, 9. Wenzel VI, 408.

⁹⁾ Fejér III, 1., 374.

e méltóságot viselte ¹⁾ s ki valószínűleg a Vázsony nb. Othusz bán fiával azonos.

Ismét hézagra akadunk, ²⁾ míg 1230—1231-ig Marczell fivére *Péter* személyében abaujvári főispánt találunk. ³⁾ Ez 1221-ben temesi főispán, 1229—1230 a királyné udvarbirája, 1233-ban nyitrai főispán. 1214-ben Salomo comessel együtt szerepel mint vizsgáló bíró. Nemzetségét nem ismerjük.

Utódja 1233-ban *Tivadar*, ⁴⁾ kiról azonkívül mitsem tudunk.

Utána megint nagy hézag van és csak 1246 január 10-én *Aba nb. Markvart* a főispán. ⁵⁾ 1252-ben tanuként szerepel a Miskócz nb. Mikolaiak ősei oldalán, 1255-ben királyi ember minőségében az abaújmegyei Csány nevű helységet határolja, 1257 táján résztvesz styriai hadjáratban; utoljára említi őt 1271-ben V. István az egri egyház szabadalmainak megerősítése alkalmával. Utódjai az Aszalaiak, Idaiak és Szikszaiak. ⁶⁾

Utána csak husz évvel később, 1266-ban, akadunk megint abaújvári főispánra: Tombold fia *Benedek*, az ifjabb király udvarbirájára. ⁷⁾ Ez 1262-ben V. István lovászmestere, 1265 óta országbirája, 1268-ban nádora, országbirája és szebeni főispán.

1288-tól 1300-ig *Aba nb. Somosi Péter* a főispán. ⁸⁾ Ez felmerül 1284-ben mint abaújmegyei birtokos. Tőle származnak a Somosiak, Budamériek és Kőszegiek.

Hazai okmánytár VII. 339 szerint *Pál* abaújvári alispán tanusítja, hogy Bárczai Illés, Henrik és Miklós fivérek a Beke fia Márton és ennek fia Lőrincz ellen vesztett per folyamán felmerült költségek fejében őt kielégítették. Az illető okmány azonban az évet nem nevezi meg; de mivel Beke fia Mártont és ennek fiát Lőrinczet (rojsai nemeseket) és fennebbi Bárczaiakat 1288-ban ismerjük, ⁹⁾ ennél fogva nagyon valószínű, hogy Pál alispán 1288-ban működött.

¹⁾ Fejér III, 1., 401; VII. 1., 214 (tévesen: vasvári főispán). Hazai okmánytár V. 10. Wenzel VI. 420.

²⁾ Wenzel I, 218 szerint 1226-ban Dénes tárnokmester a főispán, — csak hogy az illető okirat hamisítvány.

³⁾ Fejér III, 2., 213; V, 1., 306 (tévesen 1232), Wenzel VI, 502 (tévesen 1232,) Melczer-okmánytár 3 (tévesen 1232.)

⁴⁾ Wenzel XI, 257.

⁵⁾ Fejér IV, 1., 407.

⁶⁾ V. ö. »a magyar nemzetségek« cz. művemmel (I. 34.)

⁷⁾ Hazai okmánytár VII, 5.

⁸⁾ Hazai okmánytár VI, 373. Wenzel IX, 465; X, 396.

⁹⁾ Wenzel IX, 481.

2. Arad.

Aradmegyének első főispánja *Csanád nb. Kelemen*,¹⁾ a későbbi bán; bánágát azonban nem ismerjük. Tamás nevű unokája révén a Telegdiék őse.

1224-ben *Kán nb. Siklósi Gyula* nádor a főispán²⁾, kiről itt csak azt akarom kiemelni, hogy IV. Béla trónralépése után felségsértéssel vádoltatván, életét börtönben vesztette. Utódjai a baranyamegyei Siklósiak.

1240 márcz. 21-én *Saul* a főispán,³⁾ kit közelebbről meg nem határozhatunk.

Fejér VII, 1., 338. 1266. táján Benedek aradi főispánt említi; ez azonban téves. Az illető okirat, melyet Wenzel II. 167. is kiadott, az én számításom szerint 1265-ből (május 31) való és e Benedek nem comes, hanem praepositus Orodienensis (V. István alkanczellárja.)

Hazai okmánytár VII, 391. egy évnélküli okiratában előforduló szatmári és aradi főispánt, Bereczk fiát Jánost, az Árpádkorba helyezi; ez is tévedés. Az illető okirat 1341 táján kelt, a főispán pedig Gutkeled nb. Bátori Bereczk fia János.⁴⁾

3. Bács.

A krónika szerint *Gutkeled nb. Vid* e megyének első főispánja; elesett 1074-ben az Árpádfiak elleni csatában.

Az okiratok szerint e megyének első főispánja *Keled*, ki 1103., 1111. és 1113-ban működik.⁵⁾ Miután később itt többször Gutkeled nb. Keled nevű birtokosokra akadunk, nagyon valószínű, hogy e főispán is e nemzetségből való.

1135-ben *Pál* nádor a főispán.⁶⁾

1181., 1183. és 1186. *Dénes* a főispán, ki 1183-ban egyúttal tengeremelléki bán is;⁷⁾ valószínűleg az 1184-ben működött nádorral azonos.

Követi őt 1192—1193. *Móka (= Maty)* nádor.⁸⁾ Ez 1185—1186. országbíró, 1188. Nyitramegye főispánja. Miután a lázadó András királyfi pártját fogta, megfosztotta őt Imre király nádorságától, mire András udvarában Horvátországban mindaddig maradt, míg András trónralépésével megint előbbi méltóságait kapta. Háromszor lett nádor; utoljára 1210-ben szerepel, mint pozsony főispán.

¹⁾ Fejér III, 1., 163.

²⁾ Fejér III, 1., 466.

³⁾ Fejér IV, 3., 552. (más forrás *Pál*-nak nevezi e főispánt).

⁴⁾ V. ö. Zichy-okmánytár I. 608.

⁵⁾ Fejér II, 43., 58; VII, 4., 57; Hazai okmánytár VIII, 7.

⁶⁾ Fejér II, 86. Wenzel I, 51.

⁷⁾ Fejér II, 229. Wenzel I, 69., 76; VI, 163; XI, 48.

⁸⁾ Fejér II, 289. Wenzel VI, 184; XI, 54.

Családi viszonyairól csak annyit tudunk, hogy III. Incze pápa 1206 június 7-én őt a házasságában felmerült rokonsági akadály alól felmentette. Felesége — előkelő családból való nő — másodfoku rokona volt; a házasság akkor már huzamosb idő óta állt fenn; ő is, neje is, előrehaladt korban állt s házasságukból gyermek is eredt. Neve — Móka (Mog-Maty) — valószínűséggel arra vall, hogy a Hontpázmán nemzetség sarja.

Követi őt 1197—1198. *Esau* nádor;¹⁾ ez 1183. és 1186-ban bihari főispán, 1194—1197. országbíró.

1198—1199. azonban megint fennebbi *Móka* a főispán,²⁾ de miután 1199. hivatalait elvesztette, követi őt 1199—1200. *Mika* (Micha, Mihály) nádor.³⁾ Ez 1198-ban bihari főispán, a mellett 1199-ben országbíró; 1202-ig nádor.

Utódja 1201—1202. *Benedek*.⁴⁾ — Habár mellette Konrád fia, Benedek is szerepel, mégis majdnem biztosra vehető, hogy azon Benedek náddal azonos, ki 1202-től 1204-ig nádor volt; ennél fogva pályája következőleg alakult: 1198-ban Nyitra-megye főispánja, 1199—1200. bán és zalai főispán, 1202—1204 nádor és bihari főispán; 1230-ban már nem él. Úgy látszik, hogy az Osl nemzetség tagja; csak leányairól van tudomásunk.

Követi őt 1202—1204. *Hippolit* (=Ipót), kit közelebbről meg nem határozhatunk.⁵⁾ 1204-ben a mellett még horvát- és tótországi bán is volt. — 1216—1217-ig erdélyi vajda.

Utódja 1205—1209 *Győr nb.* István fia *Csépán*, az Óvári-Gyulaiak egyik őse.⁶⁾ — 1199—1204. Sopronmegye főispánja, 1207—1209 (bácsmegyei főispánsága mellett) nádor; 1209/10-ben már nem élt; Tomaj nb. Tiba ölte őt meg; fia Csépán 1232-ben már nem élt; ennek neje Csák nb. Demeter leánya; rokonai István és Botho 1232-ben Demeternek a Csépán érdekében tett kiadások pótlásául a mosonymegyebeli Csúny helységet adták át.

Követi őt 1209—1210. *Marczell*.⁷⁾ Ez 1206-ban Csanád- és Mosonymegye főispánja, 1207. országbíró és csanádi főispán, 1208. bihari, később soproni főispán; 1211—1212. országbíró és kevei főispán. Meg nem határozhatjuk.

¹⁾ Fejér II, 309., 346.

²⁾ Fejér II, 331; Hazai okmánytár V. 4. Knauz I, 157. Wenzel VI, 194.

³⁾ Fejér II, 348., 365. Wenzel VI, 199. XI. 73.

⁴⁾ Fejér II, 385., 387., 388., 392. Hazai okmánytár V, 5. Wenzel VI, 225.

⁵⁾ Fejér V, 1., 293; VI, 2., 362. Soproni okmánytár I, 6. Wenzel I, 92.

⁶⁾ Fejér III, 1., 22., 32., III, 2., 467., 470; VII, 5., 170. Hazai okmánytár I, 3; VII, 3. Wenzel I, 98; VI, 300., 308., 315., 325., 334; XI, 85., 106.

⁷⁾ Fejér III, 1., 78. Wenzel I, 104; VI, 335; XI, 94., 96., 102.

Utódja 1210—1212. Töre fia *Péter*.¹⁾ Ez 1194—1195. Pozsonymegye főispánja, 1197. bihari főispán, 1198-ban országbíró és Szolnokmegye főispánja; 1201-ben soproni főispán; 1207—1209. a királyné udvarbírája és Csanádmegye főispánja; midőn 1210-ben a bácsmegyei főispánságot kapta, még királynéi udvarbíró volt; 1213-ban mint Csanádmegye főispánja a Gertrud királyné elleni merényletben tevékeny részt vett; 1213. után elvész a nyoma. Krónikáink adatai szerint a királyné meggyilkoltatása után rögtön megöletett, birtokai elkoboztattak.

Követi őt 1212-ben a már ismert *Kán nb. Siklósi Gyula*, ki e méltóságot 1213-ig viselte,²⁾ mely évben Gertrud királyné fivére, *Merán-Andechsi Bertold* kalocsai érsek és bodrogi főispán az utódja;³⁾ de ez sem maradt sokáig Bácsmegye főispánja, mert még ez évben (1213-ban) *Salomo* kir. tárnokmesterrel találkozunk, ki mindkét méltóságát még 1214-ben is viselte.⁴⁾ Ez, Miska comes fia, Gertrud halála után, Béla trónörököst magához vette, hogy II. András hazaérkeztéig őrizze; 1222-ben országbíró, azután 1224-ig bán. Neje, (úgy látszik második) Alice, franczia eredetű nő, ki azelőtt Batisz nevű országnagyhoz. Salomo halála után pedig az aragón származású Nagymartoni (illetőleg Bajóti) Bertrandhoz ment férjhez. Ugy látszik, hogy Salomo fiutódok hátrahagyása nélkül halt meg.

1215-ben *Vázsony nb. Othusz* országbíró Bácsmegye főispánja.⁵⁾ Ez — öregebb Othusznak a fia — 1202-ben Fejérmegye főispánja, 1213-ban bán, 1215-ben országbíró, később újra bán, mely minőségben 1233-ig fordul elő. Utódjait 1276. előtt örökösök nélkül elhalt hasonnevű unokájáig ismerjük.

1220—1222. Ompudnak már ismert fia *Dénes* kir. tárnokmester a főispán.⁶⁾

1222-ben — mint már megjegyeztem — az András király és fia Béla közötti heveny viszálykodások következtében a legfőbb országos állások betöltésében gyors változások álltak be. Bácsmegyében Dénes után bizonyos *Miklós* lett főispán,⁷⁾ ki azonban sokáig nem működhetett, mert még 1222-ben *Zsám-*

¹⁾ Fejér III, 1., 108., 109; III, 2., 474. Hazai okmánytár VIII, 15. Knauz I, 106. Temesi okmánytár I, 2. Wenzel I, 125; VI, 343., 349; XI, 113.

²⁾ Fejér III, 1., 116., 118., 150. Wenzel I, 136. (tévesen 1214) VI, 354., 359; XI, 115., 118.

³⁾ Wenzel I, 132.

⁴⁾ Fejér III, 1., 162. Wenzel VI, 368; XI, 129.

⁵⁾ Fejér III, 1., 170.

⁶⁾ Fejér III, 1., 287., 320., 381; V, 1., 302. Hazai okmánytár VI, 15. Wenzel I, 175; VI, 408., 409; XI, 163., 173. (tévesen 1223-ra téve.)

⁷⁾ Fejér III, 1., 374.

béki Smaragd személyében utódra talált,¹⁾ ki azelőtt országbíró, bihari főispán, vajda és pozsonyi főispán volt; családi viszonyairól majd alább szólunk. Meddig kormányozta Bácsmegyét, nem tudjuk, legközelebbi utódjára csak 1225-ben akadunk.

Ezt az egyik okirat *Ponit*-nak, a másik *Poth*-nak nevezi;²⁾ azt hiszem, helyes úton járunk, ha Ponitnak vesszük, mivel ez évben úgy a Miskócz mint a Buzád-Hahót nemzetségnél egy-egy Ponit nevű családtagot ismerünk.

1228-tól 1230-ig *Borsa nb. László* országbíró a bácsmegyei főispán (1228-ban a mellett Bodrogamegye főispánja is.³⁾ Megkezdí pályáját 1217-ben mint kir. lovászmester, e mellett 1220—1221. Pozsegamegye főispánja. 1223-ban Vasmege főispánja, 1224—1235. országbíró és több megye főispánja, 1236—1237. somogyi főispán, 1242—1245. nádor, 1245. deczember 12-én tótországi herczeg és bán. Három fiát ismerjük, László erdélyi vajdát, Gyulát és Miklóst, választott esztergomi érseket; László vajda hasonnevű fia 1292-ben szintén vajda (czímzetes).

1232-ben *Miklós* Bácsmege főispánja,⁴⁾ kit közelebbről meg nem határozhatunk; hivataloskodása azonban nem tart sokáig, mert helyén már 1233. september 26-án *Csák nb. Demeter* országbíróát találjuk, ki e méltóságot 1234-ig viseli.⁵⁾ Ez 1217—1222. aztán 1224—1230. kir. tálnokmester (a mellett 1220—1222. Vasmege főispánja, 1225—1229. Pozsonyé.) 1223, 1232—1234. országbíró és Mosonymege főispánja. Nemzetségének Ugod-ágának alapítója.

Bácsmegyének nem sokáig volt főispánja, mert 1234—1235. megint csak *Borsa nb. László* országbíró a főispán.⁶⁾

IV. Béla trónraléptével kezdődik mindazoknak az előléptetése, kik társuralkodása alatt pártját fogták. Lászlót 1235-ben azon *Pózsa* követte, ki addig a társkirály, — most pedig az uralkodó király tárnokmestere lett.⁷⁾ Nem határozhatjuk meg.

Utódja 1240—1242 november 16-áig *Angelos János* császárfi, a Szerémség hercege.⁸⁾ Anyja Margit, III. Béla leánya; atyja: II. (Angelos) Izsák, Görögország császára.

¹⁾ Fejér III, 1., 370. (Fejér VII, 1., 211. szerint Salomo bán lenne a főispán, de ez téves; ő akkor zalai főispán.)

²⁾ Fejér III, 2., 482. Wenzel XI, 184.

³⁾ Fejér III, 2., 133., 188., 206. Hazai okmánytár II, 4. Wenzel I, 252., 293; VI, 476; VII, 384; XI, 212.

⁴⁾ Wenzel I, 293.

⁵⁾ Fejér III, 2., 329., 405. Hazai okmánytár IV, 19. Wenzel I, 303., 306; VI, 518., 521., 554; XI, 257., 260.

⁶⁾ Wenzel VI, 549., 568; XI, 271.

⁷⁾ Fejér IV, 1., 27.

⁸⁾ Fejér IV, 1., 264; IV, 3., 552. Wenzel VII, 116; XII, 689.

Halálozási évét és esetleges utódait nem ismerjük. Nejéről csak annyit tudunk, hogy udvarhölgye, Erzsébet, Demeter özvegye, Mária királyné közvetítésével 1259-ben a varasd-megyebeli Patona fia Cseh-hez ment nőül és hogy a királyné az új házaspárt a pozsegamegyei Dobócz nevű helységgel megajándékozta.

1256-ban két főispán szerepel.

a) *András*,¹⁾ ki a kalocsai érsekkel együtt a megye birtokviszonyait rendezi.

b) *Ákos* *nb. Ernő*,²⁾ a bácsmegyei Csereg részbirtokosa, kivel még találkozunk.

1263. (máj. 3. és okt. 17-én) az ifjabb király nádora, *Pécz* *nb. Dénes*, a bácsmegyei főispán.³⁾ Ez György fia, zalamegyei birtokos; 1256-ban országbíró és zalai főispán; 1256—1258 szolnoki és bakonyi főispán; 1259-ben István társkirály tálnokmestere, zalai főispán és pettauai kapitány; később, (1266) szerémi főispán és IV. László alatt nádor és bán; egyetlen egy leányát ismerjük, az alsólendvai Bánfiak egyik ősanyját.

1266. nov. 28-án ismét csak István nádora: *Csák* *nb. Péter* fia *Domokos* szebeni főispán, Bácsmegye főispánja.⁴⁾ Ez 1262—1263. V. István pohárnokmestere és Zemplénmegye főispánja. V. István halála után kún Erzsébet és Morosini Tomasina szolgálatában van; élete végén Pozsegamegyében él; a Dobóczyak ősatyja.

Fejér VII, 2., 24. és 74. szerint 1266. táján István országbírája: Tunold fia Roland a bácsmegyei főispán; ily nevű személyt nem ismerünk; de miután István nádorai Dénes és Domonkos egymásután a bácsmegyei főispáni méltóságot viselték, kétséget nem szenved, hogy itt csakis a már ismert *Tombold* fia *Benedek*-kel van dolgunk, ki 1268-ban István nádora és országbírája.

1271. júl. 3-tól 1272. augusztus 3-ig *Gutkeled* *nb. Málczai Pál* szerémi főispán (1272) Bácsmegye főispánja.⁵⁾ Atyja: Dragun fia István († 1260), Styria főkapitánya. Pál V. István halála után szörényi bán; él még 1291-ben. Utódjai: a Ráskaiak, Málczaiak, Butkaiak, Csatáriak és Márkiak.

Wenzel XII. 144. szerint 1275. decz. 10-én Csák *nb. Máté*

¹⁾ Wenzel VII, 436.

²⁾ Fejér IV, 2., 407.

³⁾ Fejér IV, 3., 160. Wenzel XI, 379.

⁴⁾ Hazai okmánytár VIII, 325. Sztárai okmánytár I, 10. Wenzel VIII, 147.

⁵⁾ Fejér VI, 2., 395; VII, 2., 12. Hazai okmánytár VIII, 145., 439. Wenzel III, 253., 273; VIII, 343., 346. 380—393; XII, 53., 695. Tkalčič 47. (Mon. civ. Zagrab.)

fia István kir. tálnokmester, Bácsmegye főispánja, ez azonban nem áll; nem Bács- hanem *Bars* megyének volt ő akkor főispánja.¹⁾

Az sem áll, a mit Fejér V, 2., 336. mond, hogy 1276. augusztus 9-én Héder nb. János tárnokmester »Bacha« megye főispánja volt, mert ennek »Bányá«-nak kellene hangoznia.

Bácsmegyének utolsó árpádkori főispánja 1291. október 9-én *Zsámbéki* Ajnárd fia *János*,²⁾ ki ez évben az osztrákok elleni hadjáratban érdemeket szerzett magának. 1276-ban — midőn még serdülő korban volt — IV. László a Száva és Baza közt lakó népét szabadalmakkal ajándékozta meg. 1297-ben rokonaitól, a Bánca nb. Horváti Tamás és ennek Pál nevű fiától a valkómegyei Szot nevű birtokot vásárolja. I Károly király alatt hűtlenségbe esett, a mennyiben Milutin szerb királlyal szövetségben, a szerémi és valkómegyei vidéket pusztította, míg végre Drusma nb. Garai Pál által legyőzetett és Csák nb. Ugrin, e vidék főispánjának fogságába ejtetett. — Utódait nem ismerjük.

4. *Bakony.*

Fejér I. 449. és Hazai Okmánytár IV. 1. szerint e megyében már 1082-ben bizonyos *Gug* lett volna a főispán; de miután az illető okirat csak álokmány, ennek következtében a *Gug*-ról szóló adat sem megbízható.

1232-ben *Lukács* a főispán.³⁾ Úgy látszik, hogy a hasonló nevű szörényi bánnal — a kivel még találkozunk — azonos.

IV. Béla trónraléptével *Donát* lett főispán, ki még 1240-ben is az, mely utóbbi évben *Pózsa* nevű bakonyi birtokost e megye volt alispánjának említi.⁴⁾ Úgy látszik, hogy Donát az 1228-ban királyi ember minőségében szereplő Tét nb. Donáttal azonos.

1258. márcz. 26-án a már ismert *Pécz* nb. György fia *Dénes* szolnoki főispán egyuttal Bakonymegye főispánja is. Alispánja pedig *Penkenyő* nb. *Saul*.⁵⁾

1270-ben Demeter fia *Csák* nb. *Csák bán* Bakonymegye örökös főispánja.⁶⁾ Özvegye 1309-ben még él. Vajjon az 1324. júl. 7-én előforduló Csák bán fia, Domonkos e Csáknak a fia-e, meg nem határozható, — úgy látszik, hogy a bakonyi főispán fiutód hátrahagyása nélkül halt meg.

¹⁾ Wenzel XII, 144.

²⁾ Wenzel XII, 509.

³⁾ Fejér VII, 1., 235. Wenzel I, 293.

⁴⁾ Wenzel II, 111., 112.

⁵⁾ Fejér IV, 2., 473. Wenzel II, 314.

⁶⁾ Hazai okmánytár III, 17. Wenzel VIII, 300.

1278. jan. 31-én *Gyula* »comes de Bakony«,¹⁾ de miután tudjuk, hogy Csák bán az örökös főispánságot nyerte és Gyula után csakis Csák nb. főispánokat ismerünk, ennél fogva azt hiszem, hogy Gyula csak Bakony megyének volt alispánja.

1280. aug. 19-én a már ismert Csák nb. Máté fia István közeli rokonai: *Csák nb.* Márk fia *István* bakonyi főispán és fivére Péter a sopronmegyebeli Kabold-ot kapják.²⁾

1281-ben fennebbi Csák bán unokaöccse: *Csák nb.* Ugod fia *Demeter* a főispán,³⁾ kinek fiaival (Móriczczal és Csákkal) egyenes ága kihalt.

1290-ben ráakadunk Bakonyi István és Miklós fivérekre, kik a nyilasi birtokot kapják;⁴⁾ az okiratból azonban ki nem tűnik, vajjon Bakonymegye főispánjai avagy csak bakonyi birtokosok-e?

5. Bánya.

1247. jun. 2-től 1251. november 24-ig *Bágyon* pohárnokmester bányai főispán.⁵⁾ Meghatározása nehéz. 1254-ben még mindig pohárnokmester, mely hivatalt már 1233-ban (1235-ig) is viselt; 1235-ben mosonyi főispán.

Fejér IV, 2., 98. azon adata, hogy 1251-ben Miklós tálnokmester lett volna a főispán, hamis.

1258. febr. 24-től 1265. nov. 12-ig *Hontpázmán nb.* Ivánka fia *András* a főispán.⁶⁾ Ez már 1241. a Sajónál tünette ki magát, miért is 1253-ban Ghimes várát kapta. 1248-ban királyi ember, 1255—1256. tárnokmester. — Miklós nevű fia a Forgách család ősatya.

Utódja valószínűleg azon *Kozma*, ki 1274-ben már nem él.⁷⁾ Özvegye Stefánia, Tomaj nb. Samod leánya, 1274. április 25-én (nővére, Petronella, társaságában) a Vágközben fekvő ócsai birtokait, rokonának, Cene-nek, zálogba adja.

1273. (május végén) *László* országbíró bányai főispán.⁸⁾ Miután kivüle e tájt még más László nevű országnagyok szerepelnek, közelebbi meghatározása nehéz.

1274. febr. 10-én, jul. 2-án és decz. 29-én a már ismert *Hontpázmán nb.* *András* ismét főispán,⁹⁾ miért is Fejér V, 2.,

¹⁾ Hazai oklevéltár 80.

²⁾ Wenzel XII, 689.

³⁾ Hazai okmánytár III, 34. Wenzel IX, 295.

⁴⁾ Wenzel IV. 352.

⁵⁾ Fejér IV, 1., 454. IV. 2., 108. Wenzel VII, 230; XII, 691.

⁶⁾ Fejér IV, 3., 94., 253., 257. Hazai okmánytár VIII, 73. Knauz I, 529.

⁷⁾ Wenzel IX, 90.

⁸⁾ Fejér V, 2., 99., 116. (tévesen: Oguthius) Hazai okmánytár VII, 140.

⁹⁾ Fejér V, 2., 217. Hazai okmánytár VIII, 159., 169.

190. azon adata, hogy 1274. kezdetén *János* a bányai főispán (a mit különben csak egyetlen egy okiratban állít), óvatossággal elfogadandó.

1275-ben ezek hivataloskodnak:

a) július 27. Pál fia *Miklós* czimzetes vajda.¹⁾ Atyja Pál országbíró, 1249-ben Biharmegyében sok birtokot kapott, úgy hogy fiai ottani birtokosok lettek. Miklós már V. István társuralkodása alatt kiváló szerepet vitt, a mennyiben mint erdélyi vajda magyar segélyhadat Bolgárországba vezetett. IV. Béla halála után Csehországba ment, IV. László alatt 1272—1274-ig erdélyi vajda, 1275-ig országbíró volt; aztán fellázadt László ellen. — Utódjait és nemzetségét nem ismerjük;

b) deczemberben a már ismert *Csák nb.* Máté fia *István* tálnokmester barsi főispán.²⁾

1276-ban rokona *Csák nb.* Máté fia *Máté* tárnokmester a főispán.³⁾ Felmerül 1264. április 5-én IV. Béla hiveként; később erdélyi vajda, aztán bán, országbíró, tárnokmester és nádor, mely utóbbi minőségben 1283-ban halt meg. Fiutódai nem maradtak.

Követi őt 1277-ben rokona: *Csák nb.* *Ugrin*⁴⁾ azelőtt szörényi bán és országbíró. Működése még az Anjoukorban is felette jelentékeny. Utódjai közül László nevű unokája ismeretes.

Az utolsó árpádkori főispán 1278. január 20-tól október 29-ig fennebbi *Csák nb.* *Máté* nádor, somogyi, soproni és mosonyi főispán.⁵⁾

6. Baranya.

Első főispánja: *István* 1193-ban tűnik fel.⁶⁾

Fejér III, 1., 427. szerint 1223-ban Pózsa lenne a főispán, csak hogy itt nem Baranyáról, hanem a sopronmegyei Barom nevű helységről van szó, kinek birtokosa a Szát (=Zách) nb. Botos fia Pózsa.

1231—1232. *György* a főispán,⁷⁾ a ki 1234-ben Valkó-megye kormányzatát vette át.

1245. decz. 12-én *Pók nb.* Móricz fia *Móricz* pohárnokmester a főispán.⁸⁾ Ez 1233—1234. tálnokmester és mosonyi főispán, 1247-ben tálnokmester és Nyitramegye főispánja; 1251-ben a királyné udvarbírája és nyitrai főispán, 1263—1269. tárnokmester és a mellett 1268-ban baranyai főispán.

¹⁾ Zalai okmánytár I, 78.

²⁾ Wenzel XII, 135.

³⁾ Wenzel XII, 174.

⁴⁾ Hazai okmánytár VII, 166.

⁵⁾ Hazai okmánytár VI, 238; VIII, 190. Wenzel X, 367; XII, 701.

⁶⁾ Fejér II, 290.

⁷⁾ Fejér III, 2., 238., 287.

⁸⁾ Fejér IV, 1., 388.

Kitüntette magát 1241-ben a Sajó melletti ütközetben. Neje, a Ratold nb. Domonkos tárnokmester leánya 1267. táján halt meg; Móricz meghalt 1269-ben. A megyesaljai Moróczok és a Megyesieknek ő az ősatya.

1245. után nem ismerünk baranyai főispánt egészen 1266. november 20-ig, mely napon újra fennebbi *Pok nb. Móricz* tárnokmesterre akadunk, ki mindkét méltóságát 1268-ig viseli.¹⁾

Követi őt 1269. jun. 30-án a már ismert *Csák nb. Domonkos*²⁾ (azelőtti nádor), a Dobócziak őse.

1272-ben (junius 17-én) *Sándor* kir. fegyvernökmester a főispán;³⁾ miután 1233-ban I. Moys nádor fia Sándor szintén a király fegyvernöke, feltételezhető, hogy Sándor főispán ennek fia és II. Moys nádor unokaöccse, a Daróiaknak tehát egyik őse. Ez annál inkább hihető, a mennyiben V. István egész uralkodása alatt Moys nádor félbeszakítás nélkül viselte a nádori hivatalt.

V. István halála után a legfőbb tisztviselők itt is gyorsan váltják fel egymást.

1272. december 1-én *Osl nb. Herbert* a főispán;⁴⁾ kivel még találkozunk.

1273-ban a következő főispánok működnek:

a) márcz. 30-án: *László* országbíró, szebeni főispán,⁵⁾ ki valószínűleg a Borsa nb. László nádor, bán és herczeg fia, volt erdélyi vajda.

b) május 12-től május 29-ig *Aba nb. Lőrincz* nádor és soproni főispán.⁶⁾ Ez — ki már a Sajónál kitüntette magát, 1257. óta soproni főispán s a mellett 1259. óta tárnokmester, mely mindkét tisztséget 1269-ig tartott. Tőle származnak az Athinaiaiak.

1274. január 12-től 1275. junius 4-ig ismét *Osl nb. Herbert* a főispán, s a mellett (1274. jan.—aug.) lovászmester, 1274. september havában tárnokmester, 1274-ben pedig újra lovászmester.⁷⁾ Ez 1274-ben (czimzetes) vajda; okiratilag legelőször 1230-ban bukkan fel; 1279-ben még él, 1280-ban már halottként említetik. Utódjai a Herbortyaiak.

Követi őt 1275. augusztus 4. és 11-én *Gutkeled nb. Joákim* tárnokmester és pilisi főispán.⁸⁾ Atyja: István tótországi her-

¹⁾ Fejér IV, 3., 326., 456. Hazai okmánytár VI, 149.

²⁾ Fejér IV, 3., 535; VII, 3., 64. Wenzel VIII, 243.

³⁾ Fejér V, 1., 187., 195. Tkalčič I, 163. (Mon. eccl. Zagrab.)

⁴⁾ Wenzel IX, 5.

⁵⁾ Hazai oklevéltár 65. Hazai okmánytár VI, 192.

⁶⁾ Fejér V, 2., 88. Hazai okmánytár VII, 140. Wenzel IV, 27; IX, 16., 18., 34; XII, 80.

⁷⁾ Fejér V, 2., 238., 245. Hazai okmánytár III, 23; VI, 197; VIII, 165. Wenzel IV, 41; IX, 51., 54., 55., 57., 60., 62., 66; XII, 92., 93., 100. Zichy okmánytár I, 35.

⁸⁾ Tkalčič I, 177. Wenzel XII, 150.

czeg és Styria főkapitánya. Joákim maga 1263-ban Béla herczegnek tálnokmestere. V. István halála után a szép kun Erzsébetnek főtanácsadója, tótországi bán és több megye főispánja. Meghalt 1277-ben. Neje Román halicsi herczeg leánya. Egyetlen egy leányát ismerjük, ki a Borsa nb. Roland vajdához ment férjhez és 1337-ben végrendelkezett.

Baranyamegyei főispánsága nem tartott sokáig; még 1275. szeptember 27-én felváltja őt *Gergely*,¹⁾ kit biztosan meg nem határozhatunk; annyi áll, hogy ő nem a Pécz nb. hasonnevű bán, mert ez vele együtt az országnagyok sorában, mint bán és Somogymegye főispánja szerepel.

Némely kútfő (Fejér V, 2., 340., 447. Tkalčić I, 181. Wenzel XII, 182.) azon adata, hogy Csák nb. Máté tárnokmester. 1276—1278. Baranyamegye főispánja volt, téves, mert minden kétségen kívül hiteles okiratok bizonyítják, hogy nem »Baranya«, hanem »Bana« olvasandó. Ellenben bebizonyított tény, hogy 1278. október havában *Szát nb. Jób* pécsi püspök egyuttal Baranyamegye főispánja is.²⁾

1279. január 30-tól márczius 13-ig bizonyos *Pálra* akadunk,³⁾ kit épp oly kevésbé tudunk meghatározni, mint utódját: az 1282. november 6-án szereplő *Demetert*.⁴⁾

1283. október 29-én *Tét nb. Pekri Péter* tótországi bán, gerzenczei főispánnal találkozunk.⁵⁾ Előfordul már 1281-ben mint bán; 1286-ban már nem él. A Pekriek ősatyja.

1289. vége óta 1291. okt. 9-ig Lőrincz nádor fia *Kemény* pohárnokmester a főispán.⁶⁾ Szerepel 1280-tól 1302-ig. Neje Sinister Miklós volt tálnokmester unokája. Utódai a baranyamegyei Cseményiek.

Kemény czivakodó és garázdálkodó ember volt; a Győr nb. Óvári Konráddal való pörei annyira vitték, hogy III. András pártolása daczára a főispánságot bizonyos időre elvesztette.

Alatta 1291. decz. 6-án a következő tiszviselők működnek:

a) Miklós fia <i>Miklós</i> , alispán	} szolgabírák ⁷⁾
b) János fia <i>Péter</i>	
c) <i>Bodméri András</i>	
d) Lénárd fia <i>Domonkos</i>	
e) Benedek fia <i>Dénes</i>	

¹⁾ Fejér V, 2., 271. (tévesen Regen); Hazai okmánytár VI, 207.

²⁾ Zichy okmánytár I, 40.

³⁾ Fejér V, 2., 493. Wenzel XII, 253.

⁴⁾ Wenzel XII, 372.

⁵⁾ Wenzel XII, 399.

⁶⁾ Fejér V, 3., 448; VI, 1., 130., 136. Hazai okmánytár VII, 219. Wenzel XII, 510.

⁷⁾ Wenzel X, 424.

Kemény utódja a főispánságban kétségkívül *Csák* nb. Csák fia *János*, kiről csak annyit tudunk, hogy III. András megparancsolja neki, hogy Győr nb. Óvári Konrádot Kopács nevű birtokában Kemény volt főispán fivére Bakó Miklós ellen védelmezze; az illető okirat az évet meg nem nevezi.¹⁾ E János 1296-ban — a nélkül, hogy az illető okirat méltóságát megjelölné — az országnagyok sorában szerepel; 1297-ben lovászmester; 1311-ben országbíró. Nem sokára ezután átpártolt Trencsényi Mátéhoz és a király elleni csatában el is esett, mire nagy birtokait az osztrák származású Haschendorfer Wolfing kapta.

1294. november 25-én *Kán* nb. *Siklósi Gyula* tolnai főispán egyszersmind Baranyamegye főispánja.²⁾ Baranyamegyei birtokos, az ismert Gyula bán egyenes ivadéka; neje Klára az *Aba* nb. Finta nádor leánya; 1300-ban már egyik sem élt. Utódjait nem ismerjük.

1295. márczius 6-án működnek:

- a) *Bunyn* alispán
- b) *András* }
- c) *Arnold* } szolgabírák.³⁾
- d) *Demeter* }

1296. márczius óta 1299. június 21-ig megint fennebbi *Kemény* a főispán.⁴⁾

Záradékol még kiemelendő, hogy *Németi* Lénárd fia *István* szolgabíró⁵⁾ működése III. András idejére esik.

7. Bars.

Első főispánja: *Otmár* 1124-ben szerepel;⁶⁾ valószínűleg azon *Otmár* comessel, azonos ki a krónikák szerint, Kálmán király utolsó napjaiban, a király oldalán volt.

Az 1156-ban működő *Péter*-ről⁷⁾ csak a puszta nevet ismerjük.

1165. táján *György* a főispán.⁸⁾

Wenzel I, 68. azon adata, hogy 1181-ben Dénes a főispán, helytelen; ez Bácsmegye főispánja volt.

1208-ban a már ismert *Móka* pozsonyi főispánra akadunk.⁹⁾

¹⁾ Wenzel X, 415.

²⁾ Wenzel X, 162.

³⁾ Wenzel X, 199.

⁴⁾ Fejér VII, 5., 502. (tévesen 1292.) Hazai okmánytár VII, 252. Wenzel X, 229; XII, 643.

⁵⁾ Wenzel XII, 670.

⁶⁾ Knauz I, 81.

⁷⁾ Fejér II, 144. Knauz I, 108.

⁸⁾ Knauz I, 119.

⁹⁾ Knauz I, 187.

1214-ben *Rudolf*-fal találkozunk.¹⁾

1221-ben *Simont* ismerjük.²⁾ Minden valószínűség a mellett szól, hogy azon »latin Simon comes«-sel azonos, ki később (1235-ben) a komáromvidéki Csolnokon királyi ember minőségében működött;³⁾ ez esetben pedig nem más, mint a Bajótiak (Nagymartoniak) aragón származásu ősatyja.

1226-ban *Péter* a főispán, *Pál* az alispán.⁴⁾

1229—1230. *Lukács* pohárnokmester a barsi főispán.⁵⁾ Ugy látszik, hogy Hippolit fia Lukácscsal azonos, ki 1206-ban királyi emberként a barsvidéki Gerla nevű helység átadásánál közreműködik. 1232—1233. szörényi bán és Béla társkirály bizalmi embere, 1235—1240. mosonyi (1235-ben még pozsonyi) főispán.

1232-ben *Pál* az alispán;⁶⁾ barsmegyei ember; kétségkívül az 1226-ban előfordult alispánnal azonos.

1236-ban Gyeta fia *Gyeta* a főispán,⁷⁾ mely minőségben még 1240. április 6-án is működik.⁸⁾ Utóbbi évben Béla királytól a bolondóczi várjobbágyok szomszédságában fekvő Gertva és Chama nevű birtokokat kapja. Úgy látszik, hogy a zalamegyei Túrje nemzetség sarja.

Az 1246-ban előforduló *Verner*⁹⁾ neve arra vall, hogy kétségkívül német (osztrák) ember volt.

Preussel Henrik, Verner után a legközelebb főispán, stájer nemesember, ki a IV. Béla és cseh Ottokár közötti háborúskodások alatt magyar szolgálatba lépett. Számításom szerint 1264. augusztus 11-én főispánkodott.¹⁰⁾ A kroissenbrunni csatában (1260.) Béla király oldalán találjuk, midőn a menekülőkhöz a megvert magyar seregre ráismer; Izsaszegen (1265-ben) mint budai várparancsnok részt vett a két király között folyt csatában, melyben életét is veszti. Utódait nem ismerjük.

V. István alatt *Dénes* a főispán; három okirat tesz róla említést. Az egyikben¹¹⁾ meghagyja neki István király, hogy a garambenedeki zárdának bizonyos barsi telket visszaadjon; az okirat évkelet nélkül, a barsmegyei Szent-Benedek hely-

¹⁾ Fejér III, 1., 163.

²⁾ Fejér III, 1., 347. Knauz I, 232.

³⁾ Wenzel VI, 567.

⁴⁾ Knauz I, 261.

⁵⁾ Fejér III, 2., 188., 206. Hazai okmánytár VI, 25. Wenzel VI, 477.

⁶⁾ Wenzel VI, 515.

⁷⁾ Hazai okmánytár VI, 31.

⁸⁾ Hazai okmánytár VIII, 36.

⁹⁾ Knauz I, 363.

¹⁰⁾ Zichy okmánytár I, 18. v. ö. Wenzel IX, 131.

¹¹⁾ Knauz I, 602.

ségben július 13-án van kiállítva. Tekintettel arra, hogy István király 1272. júl. 13-án Dénes barsi főispánt valamely barsi ügyben említi,¹⁾ biztosra vehetjük, hogy szentbenedeki okiratát is 1272. júl. 13-án kiállította. Utoljára 1275-ben szerepel,²⁾ midőn István király parancsa értelmében a garam-benedeki monostornak egynéhány barsi birtokot visszaad; de miután az illető okiratban V. Istvánról, mint még élő személyről szól, az okirat keletkezése igen gyanús, valószínű, hogy 1275. helyett 1272. olvasandó.

Még világosabb bizonyítéka annak különben az is, hogy 1274. december 12-én *Héder nb.* Dénes fia *Herrand*, a királyné tálnokmestere és semptei főispán, Barsmegye főispánja.³⁾ Ez már az ötvenes évek kezdetén az osztrák-morva-magyar hadjáratokban tüntette ki magát, mire 1255. febr. 26-án IV. Bélától a Vas megyében fekvő Szentkút, Menhart, Szombatfalva, Ujfalva és Pinkva nevű jószágokat kapta. Ez 1262—1269. lovászmester s a mellett (1262—1267.) trencsényi és (1268—1269.) mosonyi főispán; 1275-ben tálnokmester és Zalamegye főispánja, ugyanazon évben a királyné udvarbirája és vas megyei főispán, mely utóbbi minőségben 1276-ban is működik. Fia Miklós 1326. táján fiutód hátrahagyása nélkül halt meg Vas megyében.

1275. október 13-tól 1276-ig az ismert *Csák nb.* Máté fia, *István* tálnokmester bányai főispán szerepel.⁴⁾ 1275. okt. 13-án *Hermann nb.* *Egyed* a főispán officialisa. E főispán életéből itt még kiemelendő, hogy már 1260-ban IV. Bélának udvari embere.

1277. augusztus 23-án *Nagymartoni* (II.) *Simon* a főispán;⁵⁾ fennebbi Simon főispán fia (meghalt 1318/19.)

1280. márcz. 25-én megkapja *Hontpázmán nb.* Hont fia *Demeter* a Hont megyében fekvő Cseri-t;⁶⁾ 1275-ben Hont megye főispánja volt. A Zsaluzsányiak ősatya ő.

1281. április 21-én *János* országbíró a főispán,⁷⁾ kit közelebbről meg nem határozhatunk.

IV. László idejében (1272—1290.) élt *Péter* alispán fia Miklós, kiról egy év nélkül kiállított okirat⁸⁾ azt mondja, hogy

¹⁾ Knauz I, 602.

²⁾ Knauz II, 54.

³⁾ Wenzel XII, 112.

⁴⁾ Fejér V, 2., 235. (tévesen febr. 10.) 256., 278., 340. Wenzel IX, 118., 133; XII, 135., 174.

⁵⁾ Fejér V, 2., 38. (tévesen 1272.) Hazai okmánytár VI, 227. — Knauz II, 263. (é. n. márcz. 22.)

⁶⁾ Wenzel IX, 273.

⁷⁾ Knauz II, 145.

⁸⁾ Fejér VII, 5., 601.

többek társaságában a garam-benedeki apát birtokát pusztította. A király az ügy megvizsgálásával Mortun fia Simont bizza meg. 1290-ben e Simon fiai a hontmegyei Kér birtokosai.

1291. (nyarán) *Pécz nb. Gergely bán* Nyitra és Barsmegye főispánja,¹⁾ mely minőségben augusztus 26-án Csák nb. Domonkos volt nádorral együtt Hainburgban III. András és Habsburgi Albert között békét köt. V. István alatt a bolgárok ellen, IV. László alatt a csehek ellen harczolt. 1270—1272 Vasmegye főispánja; 1272—1273 kucsevoi és barancsi bán, 1273—1274. vasmegyei főispán; 1275. somogyi főispán. 1309. július 21-én még él. Tőle származnak a Marczaliak.

1295-től az Árpádok kihaltáig (1301. jan. 14.) *Hontpázmán nb. Tamás*, a Forgách család egyik őse, Nyitra és Barsmegye főispánja.²⁾ Ez — ki már 1273-ban Laa vára előtt cseh Ottokár ellen kitüntette magát — 1291-től 1293-ig országbíró volt; 1303-ban Venczel király bárói sorában szerepel, anélkül, hogy az illető okirat az általa elfoglalt tisztséget megjelölné.

Záradékul még a következőket fel kell említenem:

a) Knauz II, 476. egyik évnélküli okiratában *Benedek* barsi főispánt az Árpádok korszakába helyezi, de mivel Benedek barsi comest 1307. febr. 19-én ismerjük,³⁾ ennél fogva sokkal valószínűbb, hogy Knauz Benedeke az 1307-ikivel azonos.

b) Knauz II, 480. szerint 1300. febr. 2-án *András* volna nyitra- és barsmegyei főispán; de miután arról egyetlen egy más okirat nem tud, nyilvánvaló, hogy itt csak Hontpázmán nb. András fia Tamásról lehet szó, és hogy a fiu helyett az atyja neve lett tévesen belevonva.

8. Békés.

E megyének csak két árpádkori főispánját ismerjük: 1222—1224. *Batisz* országbíró a főispán.⁴⁾ Családi viszonyairól annyi ismeretes, hogy neje, a francia eredetű Alice, férje halála után előbb Salomo bánhoz, aztán Nagymartoni Bertrandhoz ment nőül. E Batyz fia Márton 1240-ben a vaskőmegyei Hedre és Lider nevű birtokok ügyében Bökény comessel egyezkedik. Batisz-t 1219-től 1221-ig mosonmegyei főispánnak ismerjük.

Követi őt 1224-ben *Borsa nb. László* országbíró és nyitrai főispán,⁵⁾ kivel már találkoztunk.

¹⁾ Fejér VI, 1., 130., 180. Hazai okmánytár VII, 219. Wenzel XII, 510.

²⁾ Fejér VI, 1., 354; VI, 2., 229., 326; VII, 5., 502. (tévesen 1292.) Wenzel V, 202; X, 380, 385.

³⁾ Anjoukori okmánytár I. 122.

⁴⁾ Fejér III, 1., 395; VII, 1., 211., 214. Hazai okmánytár V, 10. Wenzel I, 197; VI, 420.

⁵⁾ Fejér III, 1., 466. Wenzel XI, 175.

9. Bereg. (= Borsva, v. ö. a 15 számmal.)

Első főispánja: Mika fia *Mihály* 1263-ban már nem él; V. Istvántól a beregmegyei Szentmiklós, Szolyva és Vereczke nevű helységeket kapta, melyek halála után — mert fiutódok hátrahagyása nélkül halt meg — a koronára szálltak, mire István 1263-ban azokat neje tárnokmesterének: Cseta fia Aladárnak adományozta.¹⁾

1271-ben *Bertalan* főispánra akadunk.²⁾

1272-ben Veta fia Miklós fia *Demeter* a főispán, ki nevezett évben anyjától, Hontpázmán nb. Lambert leányától, bizonyos birtokot kap.³⁾ Ugyanakkor fivére Domonkos pataki és sárosi főispán.

1273. szeptember 29-én Tekes fia *István* szekerésmester pataki és beregi főispán.⁴⁾ Ez kezdetkor István társkirály hive volt, miért is az abaújmegyei Enyiczke nevű birtokot tőle kapta; hűtlenségbe esvén, elvesztette e birtokot, mire István ezt 1267-ben Tivadar fiainak Pózsa és Demeternek adományozta. István 1279-ben kucsevoi és barancsi bán, 1280-ban erdélyi vajda, 1284-ben nádor. Tőle származnak a Zsadányiak.

1274. első felében *Héder* nb. *Miklós* pohárnokmester a főispán.⁵⁾ A hirhedt Henrik bán fia: 1273-ban szanai főispán, 1275. nádor; 1276. nádor és soproni főispán, 1281. tótországi bán, 1284—1286. nádor és pozsonyi főispán; a Rohoncziai és ludbregi Kakasok őse.

1299-ben *Gergely*, Leó orosz fejedelem tisztje beregi főispán; ⁶⁾ valószínűleg még 1307-ben is az.

10. Besztercze. (Horvátországban és Erdélyben.)

1272-ben bizonyos *András* rojcsai, oklicsi, zsigrai és beszterczei (Horvátországban) főispán.⁷⁾ Még találkozunk vele.

1274. május 7-én *Aba* nb. Kompold fia *Pál* rodnai és beszterczei (Erdélyben) főispán ⁸⁾; legelőször 1271-ben, tűnik fel utoljára 1291-ben találkozunk vele. A Visontaiak ősatyja.

11. Bihar.

Első főispánja: *István* Salomon király korában 1067. táján a szászdi apátság alapítólevelében fordul elő.⁹⁾

¹⁾ Wenzel VIII, 68., 97.

²⁾ Fejér V, 1., 155.

³⁾ Fejér V, 1., 266.

⁴⁾ Fejér V, 2., 121.

⁵⁾ Fejér V, 2., 146. Wenzel IX, 54., 55.

⁶⁾ Fejér VI. 2, 216.

⁷⁾ Fejér VII, 4., 142.

⁸⁾ Wenzel IX, 56. (tévesen Péter.)

⁹⁾ Wenzel I, 26.

1103., 1111. és 1113-ban *Saul* a főispán;¹⁾ 1102-ben már országnagy.

Utódja 1135-ben *Bökény* országbíró.²⁾

Követi őt 1138-ban *Ákos*.³⁾ Ily nevű országnagy előfordul 1124-ben, 1137-ben és 1146-ban; alig szenved tehát kétséget, hogy még 1146-ban is e megyének főispánja.

1183. és 1186. az ismert *Esau* (későbbi országbíró, nádor és bácsmegyei főispán) működik.⁴⁾

1192—1193. *Both* a főispán.⁵⁾ 1198-ban már nem élt; halála előtt zárdát alapított, melyet Imre király 1198-ban a pápa engedélyével biztosabb és alkalmasabb helyre helyezett át.

1197-ben *Péter* főispánra akadunk,⁶⁾ a ki kétséggel Töre fiával, az ismert bácsi főispánnal, Gertrud királyné gyilkosával azonos.

Főispánsága nem tart sokáig, mert már 1198-ban *Mika* (Mihály) az utódja, ki a mellett 1199-ben országbíró is.⁷⁾ Az ő működése sem tartott sokáig, mert már 1199-ben a nádorságot és bácsi főispánságot kapta, miért Biharmegyében bizonyos *Miklós* lett főispán,⁸⁾ kit közelebbről meg nem határozhatunk, de a ki valószínűleg a Szát nb. Bars fia Miklóssal azonos.

Ő sem maradt sokáig állásában, mert 1201—1202. *Mika* nádor megint a főispán.⁹⁾ E gyors váltogatások mindenestre az Imre király és András herczeg közt kitört villongásokkal függenek össze.

Mikát 1202—1203-ig a már ismert *Benedek* nádor váltja fel.¹⁰⁾

II. András trónraléptével bizonyos *Gyurka* megkapja Biharmegye főispánságát, melyet 1206-ig visel;¹¹⁾ vele sem az előtt, sem az után nem találkozunk.

Felváltja őt 1206—1207. a már ismert *Móka*, ki a mellett 1206-ban nádor is volt.¹²⁾

¹⁾ Fejér II, 43; VII, 4., 57. Hazai okmánytár VIII, 7.

²⁾ Fejér II, 86. Wenzel I. 51.

³⁾ Knauz I, 97.

⁴⁾ Fejér II, 229. Wenzel VI, 163; XI, 48.

⁵⁾ Fejér II, 290. Wenzel VI, 184; XI, 54.

⁶⁾ Fejér II, 309.

⁷⁾ Fejér II, 326., 365. Hazai okmánytár V, 4. Wenzel VI, 195.

⁸⁾ Fejér II, 348. Hazai okmánytár II, 2.

⁹⁾ Fejér II, 385., 387., 388., 392. Hazai okmánytár V, 5. Wenzel VI, 225.

¹⁰⁾ Fejér V, 1., 293; VI, 2., 362. Soproni okmánytár I, 5.

¹¹⁾ Hazai okmánytár I, 3; VII, 4. Wenzel VI, 300.

¹²⁾ Fejér III, 1., 32., 47. Hazai okmánytár VII, 7. Wenzel VI, 308; XI, 85.

1207-ben rövid ideig újra *Miklós*-ra akadunk,¹⁾ ki valószínűleg a már 1199-ben működöttel azonos volt.

1208-ban a már ismert *Marczell* a főispán,²⁾ a ki egy évvel azelőtt országbíró és csanádi főispán volt; de miután még 1208-ban a soproni főispánsággal felruháztatott, ennél fogva Biharmegye kormányozásával az ismert *Zsámbéki Smaragd*ot bizták meg, ki a főispánságot 1208-tól 1209-ig tartotta.³⁾

Utódja 1209-ben rövid időig *Katisz nb. Mihály*⁴⁾ Simon bán (Gertrud királyné gyilkosának) fivére; de miután ez még ez évben az erdélyi vajdaságot kapta, a bihari főispáni méltóság újra üresedett meg.

Ezt ismét bizonyos *Miklós* kapta⁵⁾ (valószínűleg az 1207-ikivel azonos), ki szintén nem maradt sokáig hivatalában, mert 1209-től 1212-ig az ismert *Bór nb. Bánk*-kal találkozunk, ki 1211—1212. azonkívül még a királyné udvarbírája is volt.⁶⁾

Miután azonban 1212-ben a nádori hivatalt elvállalta, a bihari főispáni méltóság *Miká*-ra szállt át, ki ezt 1212-től 1221-ig viselte.⁷⁾ Alig szenved kétséget, hogy az ismert szakállos Mikával azonos, kit IV. Béla halála után Szát nb. Miklóssal és Miklós tárnokmesterrel együtt felségsértéssel vádoltak és kinek Biharmegyében feküdt jenői birtokát (1236-ban) Eth fia Pál kapta.

1222-ben két főispán működik:

1. *Illés*,⁸⁾ ki Tivadar rövid nádorsága alatt szerepelt; azelőtt Tiborczczal és Gyulával együtt II. Andrástól a biharmegyei birtokviszonyok rendezésével bízott meg.

2. *Ratold nb. Gyula*;⁹⁾ ez 1214-ben Nyitra megye főispánja; 1219—1221. országbíró és kevei főispán, 1221. mosonyi főispán: később erdélyi vajda és újra országbíró, mely minőségben még 1239-ben is szerepel.

Utódja 1223-ban *Pózsa*,¹⁰⁾ kinek meghatározása — mert mellette még más ilyenűek is fordulnak elő — felette nehéz. Legvalószínűbb, hogy Kalán nb. Nána fia Pózsával azonos, ki

¹⁾ Wenzel VI, 315.

²⁾ Fejér III, 2., 467.

³⁾ Fejér III, 1., 66; III, 2., 470. Wenzel VI, 325.

⁴⁾ Fejér III, 2., 468. Wenzel XI, 96., 102.

⁵⁾ Wenzel XI, 94.

⁶⁾ Fejér III, 1., 89., 108., 109; III, 2., 472., 474. Hazai okmánytár VIII, 12. Wenzel I, 126; VI, 335., 343., 349.

⁷⁾ Fejér III, 1., 116., 163., 170., 274., 287., 323; VII, 1., 192., 194. (tévesen Neuca) VII, 2., 210. (tévesen Nimcha) Hazai okmánytár VI, 15. Wenzel VI, 360., 368; XI, 115., 118., 129., 156., 173. (tévesen 1223.)

⁸⁾ Fejér III, 1., (353.) 374.

⁹⁾ Fejér VII, 1., 211. Hazai okmánytár V, 10.

¹⁰⁾ Wenzel VI, 420.

1222-ben Tivadar rövid nádorsága alatt az országbirói hivatalt viselte és hogy később IV. Béla tárnokmestere lett.

Követi őt 1224-ben *Tivadar*,¹⁾ ki valószínűleg Wojtech-nek azon fia, ki 1222-ben rövid időig nádor volt; 1225-ben mosonyi főispán; alig csalódunk, ha a Gyovad nb. Tivadar bánnal azonosítjuk.

1228-ban Csák nb. (Ugrin fia) *Miklós*, a Kisfaludiak őse, a főispán.²⁾ Ez már régóta az országnagyok sorában szerepelt, csakhogy — mert mellette sok más Miklós is működött — felismerése felette nehéz. Még találkozunk vele.

1229—1230. I. *Moys* nádorral találkozunk.³⁾ Ez 1209-ben Vasmegye főispánja, 1228—1231. nádor; előfordul még 1233-ban II. András bizalmi férfiai között; fia Miklós a Daróiak egyenes ősatya.

1233—1235-ig *István* a főispán, a mellett 1235-ben tárnokmester is,⁴⁾ de meg nem határozhatjuk; úgy látszik, hogy a Csák nb. Csák fia Istvánnal, a későbbi szörényi bánnal azonos, ki végre a királyné udvarbirája és Pozsonymegye főispánja.

1236. nov. 7-én *Tomaj nb.* Dénes fia *Dénes* nádor, a Losoncziak és losonci Bánfiak őse, bihari főispán,⁵⁾ kinek pályája elég ismeretes.

Még 1236-ban felváltja őt *Lőrincz*, kivel 1238. jan. 29-ig találkozunk.⁶⁾ Habár meg nem határozhatjuk, mégis a legnagyobb valószínűség a mellett szól, hogy azon Lőrinczczel azonos, ki 1242-től 1252-ig erdélyi vajda volt.

1240. márcz. 21-én és április 6-án *Ratold nb. Domonkos* tárnokmester a főispán.⁷⁾ 1238-ban Nyitramegye főispánja és kir. tárnokmester; leánya az előttünk már ismert Pok nb. Móricz tárnokmester neje. »Porch« István nevű fia által a Pásztóiak, Putnokiak, kazai Kakasok, kazai Gyulafiak és a Tariak őse.

III. András uralkodása alatt (1290—1301.) *Pál*-ra akadunk, ki egyszersmind Szatmár- és Krasznamegyének is főispánja.⁸⁾

Azon *Bencenc* (= Vincze) nevű bihari alispán, ki Hazai okmánytár VII, 319. szerint még az Árpádok alatt működött, legnagyobb valószínűséggel az Anjoukorban szerepelt.

¹⁾ Hazai okmánytár IV, 12; VI, 18. Wenzel VI, 425.

²⁾ Fejér III, 2., 133. Hazai Okmánytár VI. 23., VIII. 25.

³⁾ Fejér III, 2., 206. Hazai okmánytár VI, 25. Wenzel XI, 212.

⁴⁾ Fejér III, 2., 366., 405. Wenzel VI, 518., 521., 549., 552. 568., XI, 257., 260.

⁵⁾ Fejér IV, 1., 59. Wenzel II, 53.

⁶⁾ Fejér IV, 1., 64.

⁷⁾ Fejér IV, 3., 552. Hazai okmánytár VIII, 36.

⁸⁾ Hazai okmánytár VII, 315.

12. Bodrog.

Első főispánja: *Gatha* 1171 körül szerepel.¹⁾ Az 1135-ben felmerülő főispánról, *Lambertről*,) nevén kívül mitsem tudunk, époly keveset az 1145-ben előforduló *Dénesről*.³⁾ Dénes nevű országnagyot ismerünk 1137-ben és 1146-ban, hogy az utóbbi a bodrogi főispánnal azonos, több mint valószínű.

1156-ban *Apa* a főispán.⁴⁾ Előfordul 1148., 1150., 1152., 1157. és 1158-ban az országnagyok között, a nélkül, hogy tisztsége meg volna nevezve; 1158-ban azonban tótországi bán. Unokája, Szoboszló fia Péter a Sztáraiak anyai ágon őse.

Vajjon az 1163-ban szereplő *Henrik* nevű főispán⁵⁾ a Héder nb. Henrik országbíróval azonos-e meg nem határozható.

1188-ból *István* főispán ismeretes.⁶⁾

Utódja, az 1192—1193. szereplő *Miskócz nb. Domonkos* ⁷⁾ már ismertebb személyiség. Az Árpádok rokonuknak nevezik, csak hogy e rokonsági viszonyt közelebből nem ismerjük. 1188-ban országbíró, 1194., 1195. tótországi bán, meghalt 1207. előtt; a barsmonostori apátságnak alapítója. Bars nevű fiával a Miskócz nemzetség ez ága kihalt; leánya azonban (t. i. Domonkosé) a Szentgyörgyi és Bazini grófok ősanja.

Követi őt 1198. (máj. 2.) 1199-ig *Fulko*.⁸⁾ Ily nevű országnagy szerepel 1156. táján, 1162., 1165., 1167., 1171., 1172., 1174. a nélkül, hogy tisztségét ismernők; 1193-ban Vas megye főispánja.

1199-1200. felváltja őt *Tivadar*,⁹⁾ ezt pedig 1200—1204. *Tiborc*,¹⁰⁾ ki 1198-ban Fejérmegye-, 1190-ben Szolnokmegye főispánja; 1206-ban a királyné udvarbírája és fejérmegyei főispán, 1213-ban Mosonmegye-, 1222-ben Pozsonymegye főispánja.

II. András trónraléptével híve, a már ismert *Móka* a főispán,¹¹⁾ de már a jövő évben felváltja őt az ismert *Kán nb. Siklósi Gyula*, ki e hivatalban 1206-tól 1211-ig maradt.¹²⁾

¹⁾ Fejér IX, 7., 634.

²⁾ Fejér II, 86. Wenzel I, 51.

³⁾ Fejér II, 124. (gyanús okirat.)

⁴⁾ Fejér II, 144.

⁵⁾ Fejér II, 166.

⁶⁾ Fejér II, 245.

⁷⁾ Fejér II, 290. Wenzel VI, 184; XI, 54.

⁸⁾ Fejér II, 365. Tkalčić 2. Wenzel XI, 63.

⁹⁾ Fejér II, 348. Hazai okmánytár II, 2; V, 4. Wenzel XI, 73.

¹⁰⁾ Fejér II, 385., 387., 388., 392; V, 1., 293. Hazai okmánytár V, 5. Soproni okmánytár I, 6. Wenzel I, 92; VI, 225.

¹¹⁾ Fejér I., 22. Hazai okmánytár I, 3. Wenzel VI, 300. (Fejér VII, 5., 170. szerint 1205. augusztus 1-én *Benedek* a bodrogi főispán, de erről egyetlen egy más okirat sem tud semmit.)

¹²⁾ Fejér III, 1., 32., 78; III, 2., 470., 474. Hazai okmánytár VII, 4. Wenzel I. 98., 104., 125; VI, 308., 315., 325., 334., 335., 343., 349; XI, 85., 94., 96., 102., 113.

Miután Siklósi Gyula 1212-ben nádorsághoz jutott, Bodrogmegye főispánságát *András* nyerte meg, ki azt 1212-től 1213-ig viselte;¹⁾ különben ismeretlen személyiség.

Még 1213-ban *Andechs-Meráni Bertold*, kalocsai érsek és bácsmegyei főispán, Gertrud királyné fivére, a főispán;²⁾ Gertrud meggyilkoltatása után azonban az ismert *Szát nb.* Bars fia *Miklós* nádor vette át tőle a megye kormányzatát, melylyel 1214-ig mint nádor, 1215-ben a nélkül fel volt ruházva.³⁾ E Miklós már sokkal korábban tűnik fel az országnagyok sorában, többször nádor és soproni főispán; még találkozunk vele.

1219-ben az ismert *Vázsony nb. Othusz*-ra akadunk, ki egyuttal a királyné udvarbirája is,⁴⁾ de miután ez 1220-ban Varasdmegye főispánságát kapta, ennél fogva Bodrogmegyében 1220-tól 1222-ig az ismert *Kán nb. Siklósi Gyula* újra a főispán s a mellett 1220-ban szolnoki főispán, 1221-ben királynéi udvarbiró, 1222-ben nádor.⁵⁾

1222-ben felváltotta őt *Bór nb. Bánk* udvarbiró,⁶⁾ de már 1223-ban ismét csak *Kán nb. Gyula* nádor a főispán, ki az 1224-ben is.⁷⁾

Az e tájt II. András és fia Béla között folyt viszálykodások kifolyásának tekintendő, hogy még 1224. deczember 24-én Béla embere: *Csák nb. Csák* vette át Bodrogmegye főispánságát, mely méltósággal 1225-ben is fel volt ruházva.⁸⁾ Ez — Gug fia — első fellépésétől kezdve Bélának hű embere. 1229—1231. tárnokmestere, 1235—1240. soproni főispán, 1248—1254. újra az és a mellett tárnokmester. Dédunokája, Pál, 1330-ban fordul elő.

1228. első felében fennebbi *Vázsony nb. Othusz*, királynéi udvarbiró a főispán,⁹⁾ második felében pedig az ismert *Borsa nb. László* országbiró.¹⁰⁾

Utána következik 1234-ben *Kán nb. ifj. Siklósi Gyula*, a hasonnevű nádor és bán fia.¹¹⁾ Ez 1222. pohárnokmester,

¹⁾ Fejér III, 1., 118., 150. Wenzel I, 136. (tévesen 1214) VI, 354., 359; XI, 115.

²⁾ Wenzel I, 132.

³⁾ Fejér III, 1., 163., 170; VII, 1., 192. Wenzel VI, 368; XI, 129.

⁴⁾ Fejér III, 1., 272. Wenzel VI, 401.

⁵⁾ Fejér III, 1., 287., 320. Hazai okmánytár V, 10; VI, 15. Wenzel I, 175., 241; XI, 159., 163., 166., 173. (tévesen 1223.)

⁶⁾ Wenzel VI, 409.

⁷⁾ Wenzel I, 197; VI, 420; XI, 175.

⁸⁾ Fejér III, 1., 448; III, 2., 482. Hazai okmánytár VIII, 142. Wenzel XI, 181., 184., 185.

⁹⁾ Hazai okmánytár II, 5. Wenzel I, 252.

¹⁰⁾ Wenzel VI, 455.

¹¹⁾ Fejér III, 2., 407. Wenzel VI, 549.

1228-ban a mellett Mosonymegye főispánja, 1231—1233. Kálmán herczeg tárnokmestere.

Utódja 1235-től 1240. márcz. 21-ig *Aba nb. Demeter*, ki 1240-ben a mellett Kálmán herczeg tárnokmestere is.¹⁾ Ez Kálmán hg. nevelője volt, mely minőségben a fiatal herczeget Halicsba kísérte, hol tárnokmestere lett. Az oroszok elleni egyik ütközetben fogságba került. 1232—1234. újra Kálmán tárnokmestere. Utoljára ráakadunk 1243. nov. 26-án, de akkor csak magánember. Utódjai: a Nekcseiek és a lipóczi Keczerék.

Utána hosszú hézag van. Csak 1280-ban rábukkanunk a következő megyei tisztviselőkre:

- a) *Budy* alispánra
- b) *István* és
- c) *Iván* } szolgabírákra.²⁾

Főispánnal csak 1291. jul. 10-én találkozunk, midőn a szerecsen származásu *Misza* tolnai főispán egyuttal Bodrogmegyét is kormányozza.³⁾ E Misza IV. Lászlónak utolsó nádora, részt vett 1291-ben III. András osztrák hadjáratában; két fiát ismerjük; ezekkel és fivérének, Hayszának, fiával a szerecsen családnak nyoma vész.

Misza helyén 1291. október 9-én *Borsa nb. (*Kopasz*) Jakab* szatmármegyei főispánt találjuk;⁴⁾ ez 1284-ben lovászmester, később nádor; főtevékenységét csak Róbert Károly idejében fejtette ki; meghalt 1317-ben. Beke nevű fiát ismerjük.

Bodrogmegyének utolsó árpádkori főispánja 1300. febr. 18-án *Ratold nb. Kakas* tolnai főispán,⁵⁾ ki 1312-ben halt meg és kitől a kazai Kakas és kazai Gyulafi család származik.

13. Bolondócz.

1244. január 26-án Apa fia *Mihály* a főispán.⁶⁾ Ez 1231—1234. királyi lovászmester; 1241-ben a tatárokkal történt első összekocczanás alkalmával a Rákoson kitüntette magát. Utódjait nem ismerjük.

1255-ben *Kompold* az alispán.⁷⁾

14. Borsod.

1108. május 25. *Miskócz nb. Jakab* főispán Kálmán király egyik okiratát írja alá.⁸⁾

¹⁾ Fejér IV, 1., 27., 111; IV, 3., 55. Wenzel XI, 315.

²⁾ Wenzel XII, 313.

³⁾ Hazai okmánytár VII, 219.

⁴⁾ Wenzel XII, 510.

⁵⁾ Fejér VI, 2., 290.

⁶⁾ Hazai okmánytár I, 23. (v. ö. Wenzel VII, 278.)

⁷⁾ Fejér IV, 2., 338.

⁸⁾ Fejér II, 46. v. ö. Turul II, 101.

Több mint száz évvel később, 1214-ben, megint bizonyos *Jakab* a főispán.¹⁾ Úgy látszik, hogy ez azon Miskóczi Jakabbal azonos, kinek fiától Domonkostól a Miskóc nb. Bars neje A. (Velek herczeg leánya) 1225. előtt három borsodmegyei birtokot vásárolt.

1222-ben *Pózsá*-val találkozunk,²⁾ ki talán a Kalán nb. Pózsával azonos, mely esetben 1222-ben országbíró, 1223-ban pedig Biharmegye főispánja lett volna.

Vajjon a Turulban (II, 147.) olvasható állítás, hogy 1227—1233-ig a *Miskóc nb.* Domonkos bán fia *Bars*, Borsodmegye főispánja, okiratilag bebizonyítható-e? nem tudom.

1230-ban *András*-sal találkozunk,³⁾ ki több bírótárrsal együtt a borsodi várjobbágyok földjei felett bíraskodik.

1258. aug. 20-án *Győr nb.* *Konrád* több rokonával együtt a Daróiak őseinek néhány birtokot ad el;⁴⁾ kétséget nem szenved, hogy Csécsényi Péter fia Konráddal azonos, ki 1258-ban a zseliczi monostor kegyuraként szerepel.

1280 körül⁵⁾ *Egyed* az alispán.

1281-ben *Ákos nb.* Ernő bán fia: *Borsodi István* gömöri főispán egyuttal Borsodmegyének főispánja is.⁶⁾ Később országbíró és nádor; szerepel 1314-ig. Neje: Katalin. Fiai Károly király ellen fellázadván, nyomuk elvész. Egyik fia bajor herczegnővel kelt egybe.

1284. (deczember havában) az ismert *Borsa nb.* Kopasz *Jakab* lovászmester a főispán.⁷⁾

1297. október 31-én *Buzád-Hahót nb.* *István* működik;⁸⁾ ez felmerül 1267-ben, 1292-ben a királyi tálnokok jegyzője; 1313-ig szerepel. Neje Pécz nb. György fia Dénes nádornak a leánya Az alsó-lendvai Bánfiak őse.

1299. jul. 28-án *Ratold nb.* *Dezső* gömöri főispánnal találkozunk;⁹⁾ ez Leustách fia; felmerül 1283-ban és szerepel 1307-ig. Neje az Ákos nb. Borsodi István leánya: Anit (1303—1322); tőle származnak a Jolsvaiak és a Lorántfiak.

Ugyanazon (1299.) évben *Budai* Dénes fia *Péter* szolgabíró.¹⁰⁾

¹⁾ Fejér III, 1., 163.

²⁾ Wenzel VI, 408.

³⁾ Hazai okmánytár VII, 18.

⁴⁾ Hazai okmánytár VI, 96.

⁵⁾ Hazai okmánytár V, 65.

⁶⁾ Wenzel XII, 342.

⁷⁾ Fejér V, 3., 260.

⁸⁾ Wenzel X, 250.

⁹⁾ Wenzel X, 330.

¹⁰⁾ Wenzel XII, 636.

15. *Borsva* (= *Bereg*.)

Fejér III, 1. 163. szerint 1214-ben bizonyos *Hanno* a főispán.

16. *Csanád*.

Első, okiratilag említett főispánja: *Eusa* 1163-ban, úgy mondja Fejér II, 166; nekem úgy látszik, hogy ez írási, olvasási vagy sajtóhiba és hogy *Esaunak* kellene lennie.

1165-ben *Ompud* nádor a főispán.¹⁾ Ilyenévű országnagy előfordul már 1137-ben. Nádorunk 1162-ben tűnik fel legelőször; később bán; 1176-ig ismerjük. Utódairól később.

1197-ben *Esau* országbíróval találkozunk;²⁾ ez 1183—1186. bihari főispán, 1194. óta országbíró; miután még 1197-ben nádor lesz, követi őt 1198-ban a főispánságban *Egyed* királynéi udvarbíró,³⁾ ki 1193-ban Zalamegye főispánja lehetett. Hivataloskodása nem tartott sokáig, mert még 1199-ben *Vétye* (Vojtech) az utódja,⁴⁾ kit meg nem határozhatunk.

1202—1203. az ismert *Kán* *nb. Siklősi Gyula* a főispán és azon kívül 1203-ban még udvarbíró is.⁵⁾

1206-ban bizonyos *Miklós* az utódja,⁶⁾ kinek meghatározása a mellette működő más Miklósok miatt nehéz.

Még 1206-ban felváltja őt *Marczell* és megtartja a főispánságot 1207-ig.⁷⁾ Ez 1206-ban soproni főispán, 1209—1210. Bácsmegye főispánja, 1211—1212. országbíró és kevei főispán.

Utódja 1207—1213. az ismert Töre fia *Péter*, ki a mellett 1207—1209. még a királyné udvarbírája is volt;⁸⁾ Gertrud királynénak ő a gyilkosa.

1213-ban átveszi a főispánságot *Szát* *nb.* Bars fia *Miklós* nádor,⁹⁾ de még azon évben átadja főispánságát *Márton* országbírónak, ki azt 1214-ig megtartja.¹⁰⁾

Fejér III, 1., 197. szerint 1217-ben Rajmond lenne a csanádi főispán, erről azonban Knauz I, 212., ki ez okiratot az eredeti után újonlag kiadta, mitsem tud.

1220—1221. *Pál* a főispán;¹¹⁾ ez Péter fia, ki 1221-ben erdélyi vajda lett.

¹⁾ Wenzel I, 66. (1171).

²⁾ Fejér II. 309.

³⁾ Fejér II, 346.

⁴⁾ Hazai okmánytár V, 4.

⁵⁾ Fejér V, 1., 293; VI, 2., 362. Soproni okmánytár I, 5.

⁶⁾ Wenzel XI, 85.

⁷⁾ Fejér III, 1., 47. Wenzel, VI, 308.

⁸⁾ Fejér III, 1., 66. (tévesen Peynus) III, 2., 149., 467., 470., Wenzel I, 98., 135. (tévesen 1214.) VI, 315., 325., 334.

⁹⁾ Fejér III, 1. 148. Wenzel I, 132

¹⁰⁾ Fejér III, 1., 163; VII, 1., 192. Wenzel VI, 368; XI, 129.

¹¹⁾ Fejér III, 1., 287. Hazai okmánytár VI, 15.

Elöléptetése következtében a csanádmegyei főispánság üresedésbe jöven, ezt az ismert *Csák nb Miklós*, a Kisfaludiak őse, nyerte meg, kit a főispáni széken 1222-től 1224-ig találunk.¹⁾

Utána hézag van 1234-ig, mely évben Vetek fia *László* főispánnal találkozunk,²⁾ kit sem az előtt, sem azután nem ismerünk.

IV. Béla trónraléptével 1235-ben az ismert *Ratold nb. Gyula* országbíró Csanádmegye főispánja.³⁾

1237—1241. bizonyos *Demeterrel* találkozunk,⁴⁾ kit biztossággal meg nem határozhatunk.

Az utolsó árpádkori főispán 1257. október 18-án a szintén meg nem határozható *István*.⁵⁾

17. Csongrád.

Itt az egyetlen egy, 1238-ban előforduló *Miklós* főispánt találjuk,⁶⁾ kinek élete azonban teljesen ismeretlen. Családi viszonyait sem ismerjük.

18. Dobicza. (=Dubicza.)

1249-ben (márcz. 25.) *Sinister* (Balog) *Miklós*, István herczeg tárnokmestere a főispán.⁷⁾ Erdemdús ember; 1241-ben kitüntette magát a Sajónál; aztán elkíserte Bélát a Tenger-mellékre, honnan különféle követségek alkalmával nagy szolgálatokat tett a királynak; részt vett (1244.) a boszniaiak és (1246.) osztrák Frigyes ellen folytatott hadjáratban; 1251. nov. 24-től 1256. febr. 15-ig kir. tárnokmester; 1265-ben már nem él. Két fiának utódai már az első nemzedékben kihaltak. Unokájának — Mihálynak — leánya révén összes baranyamegyei birtokai Lőrincz nádor fiára, Cseményi Konrádra szálltak át.

1268-ban Bás fia: *Garam-Mikolai Bás* a főispán.⁸⁾ Ez 1251—1259. Trencsénmegye főispánja, utóbbi évben egyuttal V. István tárnokmestere; 1262—1264. annak udvarbírája (1263. a mellett Gömörmegye főispánja); 1264-ben átpártolt IV. Bélához; 1270-ben galgóczi főispán és V. Istvánnak követe cseh Ottokárnál; 1272. jun. 17-én szolgagyőri főispán. Utódai a barsmegyei Mikolaiak.

¹⁾ Fejér VII, 1., 211., Hazai okmánytár. V, 10., 11. Wenzel I, 197.

²⁾ Wenzel VI, 549., 552.

³⁾ Fejér IV, 1., 27.

⁴⁾ Fejér IV, 1., 111; IV, 3., 552. Hazai okmánytár IV, 20. Wenzel II, 185., 262; VII, 107., 117.

⁵⁾ Fejér IV, 2, 419. Wenzel XI, 435.

⁶⁾ Fejér IV, 1., 135. Wenzel II, 91.

⁷⁾ Fejér IV, 2., 50.

⁸⁾ Fejér IV, 3., 475. Tkalčić I, 138. Wenzel VIII, 204. (tévesen Bag.)

19. Doboka.

Első főispánja: *Eustách* 1171. táján említetik.¹⁾

1268-ban *Miskócz nb. Ponit* a főispán,²⁾ először 1256-ban felbukkan; 1263-ban megkapja mint Miskóczi Ponit a zemplénmegyei Bölcs helységet; V. Istvánnak nagy hive; követe a tatároknál; megkapja tőle 1265-ben a borsodmegyei Bala birtokot. Később szörényi bán, Zalamegye és Gačka főispánja, 1274. márcz. 5-én már nem élt. Három fia volt: Miklós, László és Pál.

1271. márcz. 23-tól 1272. jun. 14-ig Kemény fia *Lörincz* szörényi bán a főispán,³⁾ az Árpádkorszaknak egyik legmarékansabb alakja. Atyja, Kemény, úgy látszik 1234—1235. Nyitramegye főispánja. Lörincz maga 1249-ben Jaroslóvár előtt Rosztizló herczeg életét mentette; az ötvenes évek elején az osztrák-morva-magyar hadjáratok alatt Kirchschlag, Olmütz, Parduch és Grinhaus előtt nagy érdemeket szerzett; a hatvanas évek kezdetén legyőzte, mint szörényi bán a bolgárokat; 1262-ben országbíró és Zalamegye főispánja; 1264—1266 országbíró és zalamegyei főispán; 1267—1269. nádor, somogyi és kemleki főispán. Hogy miért lett 1263. után Istvánnak legelkeseredettebb ellensége, nem tudjuk. Béla halála után Istvánnal kibékülvén, 1271—1272. ismét szörényi bán; 1273-ban Sopron- és Orbásmegye főispánja. Tőle származnak a Cseményi és Matucsina családok.

Dobokamegyében követi őt 1272. augusztus 3-án *Fülöp* pohárnokmester,⁴⁾ kit meg nem határozhatunk; valószínű azonban, hogy V. István halála után előbb Győr, aztán Vasmegyének főispánja lett.

1273-ban az ismert *Gutkeled nb. Málczai Pál* szörényi bán a főispán.⁵⁾

Utódja 1274. augusztus 27-től 1275-ig (első harmadában) *Kárászi Sándor* fia *Sándor* bán és szebeni főispán.⁶⁾ Ez szintén a IV. Béla és István közt kitört villongások alatt volt utóbbinak lelkes hive. 1268-ban szörényi bán, 1272-ben országbíró. Utódai idővel a »Solmosi« nevet veszik fel.

¹⁾ Fejér IX, 7., 634.

²⁾ Hazai okmánytár VIII, 110.

³⁾ Fejér V, 1., 99., 138; VII, 2., 171. Hazai okmánytár I, 57; VIII, 145. Tkalčič 47. Wenzel III, 253., 273; VIII, 343., 346., 382., 385., 389., 390; XII, 41., 50., 695. Zichy okmánytár I, 30.

⁴⁾ Fejér V, 1., 241. Hazai okmánytár VIII, 439.

⁵⁾ Wenzel IX, 29.

⁶⁾ Fejér V, 2, 298. Wenzel IV, 36, 51.

20. Erdöd.

Egészen itt csak két főispán működött:

1264-ben *Woch* (Vat) ugocsai főispán.¹⁾

1272. aug. 3-án *Álmos* ugocsai főispán,²⁾ ki nevezett napon rokonaival: Domonkos fiaival, Domonkos, Pózsa, Chama és Jánossal együtt a szatmármegyei Hetényt (= Hodász) kapja.

21. Esztergom.

1079. kezdetén *Gyurka* a főispán,³⁾ kiről nevén kívül mitsem tudunk.

Utána nagy hézag van, míg 1156-ban *Simon* főispánra akadunk,⁴⁾ ki szintén teljesen ismeretlen.

1181. és 1185. között *Szubán*-nal találkozunk;⁵⁾ lehet, hogy az 1185-ben előforduló Szubán bánnal azonos. Már 1174-ben előfordul az országnagyok sorában (Cubán néven.)

Fejér VII, 1., 214. szerint 1223-ban Szát nb. Miklós, a királyné udvarbirája a főispán; erről azonban a többi okiratok — melyek e Miklóst akkor csak soproni főispánnak ismerik — mitsem tudnak.

1244. márcz. 21-én *Báncza* nb. *Benczencz*-czel (Vinczé-vel) találkozunk, ki e napon az apósa, (Kórogyi) Keled után, reá háramlott pozsegamegyei Orlyava birtokot megkapja.⁶⁾ Fivére István 1266-ban halt meg, mint biboros és praenestei püspök. Benczencznek fiai: István kalocsai érsek és bizonyos Keled. Benczencz 1243 október havában csak egyszerű comes-ként szerepel. 1253-ban még él.

1255-ben Márton bán unokaöccse *Hontpázmán* nb. *Jákó* a főispán;⁷⁾ alig szenvedhet kétséget, hogy nemzetségének hontmegyei Szuhai ágából való.

1264. október 10-én bizonyos *Kozma* »comes Strigonien-sis«-ként szerepel,⁸⁾ de miután *Türje* nb. *Fülöp* esztergomi érsek már 1264. óta az örökös főispán,⁹⁾ önként értetődik, hogy Kozma csak alispán lehetett. Fülöp után minden esztergomi érsek egyuttal Esztergommegyének főispánja is volt.

1295. szeptember 28-án *Beke* az alispán.¹⁰⁾

¹⁾ Fejér IV, 3., 207.

²⁾ Hazai okmánytár VIII, 438.

³⁾ Fejér IX, 7., 703. Knauz I, 61. v. ö. Pauler, a magyar nemzet története stb. I, 188.

⁴⁾ Fejér II, 143. Knauz I, 108.

⁵⁾ Wenzel I, 69.

⁶⁾ Fejér IV, 1., 340.

⁷⁾ Knauz I, 431.

⁸⁾ Wenzel VIII, 103.

⁹⁾ Wenzel III, 108.

¹⁰⁾ Fejér VI, 1., 399. Knauz II, 374. Wenzel X, 206. (tévesen Béla.)

22. Fejér.

1103., 1108., 1111. és 1113-ban *Tamás* főispán szerepel.¹⁾ Teljesen ismeretlen személy.

1138-ban *Euscidus*-sal találkozunk;²⁾ valószínűleg az 1134-ben előforduló szolnoki főispánnal: Euzidinus-sal azonos. 1156-ban bizonyos Euzidinus a bratukai egyházat megajándékozta.

1181-ben *Both* a főispán;³⁾ valószínűleg később (1192—1193.) Biharmegye főispánja.

Utódja *Tamás* csak 1183-ból ismeretes.⁴⁾

Utána csak 1198-ban *Tiborc*-ra akadunk,⁵⁾ kivel még találkozunk.

Ezt követi 1202-ben az ismert *Vázsony nb. Othusz*.⁶⁾

1206—1207. azonban megint csak fennebbi *Tiborc* a főispán,⁷⁾ és a mellett (1206.) a királyné udvarbirája. Ez 1201—1204. bodrogi főispán volt, később (Fejérmegye után) Mosony- és Pozsonymegye főispánja.

1209-ben *Farkas*-sal találkozunk,⁸⁾ kiről egyetlen egy más okirat sem tesz említést.

1213-ban bizonyos *Bágyon* működik;⁹⁾ Gertrud meggyilkoltatása után azonban Moys fivére *Miklós* veszi át a főispánságot, ki azt 1214-ig tartja.¹⁰⁾ E Miklós a Daróiak egyenes őse; előfordul még 1233-ban II. András bizalmi embereként.

Az 1219-ben működő *Jánost*¹¹⁾ meg nem határozhatjuk.

1220-ban Bera fia *Gergely* a főispán,¹²⁾ kit szintén közelebbről nem ismerünk. Működése nem tartott sokáig. mert 1221-től 1222-ig helyén az ismert *Bór nb. Bánk* országbíró találjuk,¹³⁾ kit 1222-ben bizonyos — közelebbről ismeretlen — *Márton* váltott fel;¹⁴⁾ valószínűleg Béla trónörökösnek a hive. Ezt onnan következtethetjük, hogy utána a legközelebbi fejérmegyei főispán 1227-ben *Pózsa*, Bélának a tárnokmestere.¹⁵⁾

Még jobban támogatja e feltevést, hogy Ompud fia

¹⁾ Fejér II, 43., 46; VII, 4., 57. Hazai okmánytár VIII, 7.

²⁾ Knauz I, 88.

³⁾ Wenzel XI, 46.

⁴⁾ Hazai okmánytár I, 2. Wenzel VI, 148; XI, 48.

⁵⁾ Fejér II, 331.

⁶⁾ Soproni okmánytár I, 6.

⁷⁾ Fejér III, 1., 32., 47. Wenzel XI, 85.

⁸⁾ Fejér III, 2., 468.

⁹⁾ Fejér III, 1., 149. Wenzel I, 135. (tévésen 1214.) VI, 360; XI, 119.

¹⁰⁾ Fejér III, 1., 163; VII, 1., 192. Wenzel VI, 368; XI, 129.

¹¹⁾ Fejér III, 1., 272. Wenzel VI, 402.

¹²⁾ Fejér III, 1., 287.

¹³⁾ Fejér III, 1., 322., 381. Hazai okmánytár VI, 15. Wenzel XI, 163.

¹⁴⁾ Fejér VII, 1., 211. Hazai okmánytár V, 10.

¹⁵⁾ Wenzel XI, 200.

Mihály, ki 1233—1234. e megyének főispánja,¹⁾ habár a hírhedt Dénes nádornak fivére, 1230—1231-ig Bélának tálnokmestere volt.

IV. Béla trónralépésével *Lőrincz* kapta meg a főispánságot, kit e helyen 1235-től 1238. május 3-ig találunk,²⁾ kit azonban meg nem határozhatunk.

1238-tól 1242. november 16-ig *Eth* fia *Pál* a főispán.³⁾ Ez — úgy látszik, nem igen előkelő családból való férfi — pályáját azzal kezdé, hogy 1224-ben a lázadó Domald egyik hívét, Boyzent, és rokonát ártalmatlanná tette; 1229-ben a halicsi hadjáratban tüntette ki magát, 1230-ban Vas megyében az osztrákok ellen, — midőn ezek Bernstein és Landeck várakat elfoglalták; 1241. és 1242-ben a tatárok ellen, végre 1246-ban az osztrákok ellen. — Ez érdekért nagyszerű adományozásokat (többnyire Biharmegyében) kapott 1236 és 1249-ben, 1248—1251. országbíró és zalai főispán; 1257-ben királyi ember; 1264-ben még él. Neje a Győr nb. Botho nádor leánya. Fiai közül Miklós erdélyi vajda és országbíró.

1245. április 26-án *Kázmér* működik,⁴⁾ a kiról egyetlen egy más okirat sem szól.

1247. jun. 2-től 1255-ig *Gyulazombor* nb. *Szögyéni Seyfried* a főispán.⁵⁾ Korábbi pályáját nem ismerjük. Fia Erdő 1280-ban bukkan fel.

1265. deczember 23-án *Demeter* főispán működik.⁶⁾

1270-től 1272. aug. 3-ig *Péter* a főispán,⁷⁾ kinek családi viszonyait a következő nemzedékrendi tábla rajzolja:

Gug, végre rendelkezik 1231-ben.				
Péter, 1231-ben székesfejérvári prepost és kir. alkanczellár.	Kozma, 1231, † 1262. előtt. ~ Szát nb. Péter leánya Pikud 1262.	János, 1231—1269.		
		Péter	Selka,	Gug,
		1262—1272. Fejér- megye. főispánja.	1269—1287. Győr- megye főispánja.	1262.
Simon † 1262. előtt.	Albina 1262. ~ Péter.			

V. István halála után bizonyos *Salomo* a főispán, kit e hivatalban 1273. szeptember 22-ig találunk;⁸⁾ 1274. első

¹⁾ Fejér III, 2., 405. Wenzel VI, 549., 552. (VII, 29.) XI, 257.

²⁾ Fejér IV, 1., 27. Wenzel VII, 53.

³⁾ Fejér IV, 1., 140., 255., 264; IV, 3., 552. Wenzel VII, 62., 116. Zichy okmánytár I, 27.

⁴⁾ Wenzel XI, 340.

⁵⁾ Fejér IV, 1., 454; IV, 2., 306. Wenzel VII, 385.

⁶⁾ Fejér IV, 3., 257.

⁷⁾ Fejér V, 1., 138., 195. Hazai okmánytár VI, 185; VIII, 439. Wenzel VIII, 384., 389., 394; XII, 10. Zichy okmánytár I, 10.

⁸⁾ Hazai oklevéltár 65. Hazai okmánytár VI, 193. Wenzel IX, 2., 12., 22; XII, 71., 72.

felében (jan.—sept.) azonban bizonyos *Pózsa* a főispán,¹⁾ ki nem sokáig marad ez állásban, mert 1274. december végétől 1275. január 29-ig ismét csak *Salomo*-val találkozunk.²⁾ Meghatározása felette nehéz, a legnagyobb valószínűség a mellett szól, hogy az ez időtájt működött hasonló nevű királynéi udvarbíróval azonos.

1275. június 4-én és 21-én *Péter* pohárnokmester a főispán,³⁾ ki talán *Gug* unokájával azonos; de 1275. végén (decz. 4.) már bizonyos *Ivánka* van az ő helyén.⁴⁾

1277. augusztus havában *Mihedeus* fordul elő,⁵⁾ ki különben ismeretlen személyiség. Meghatározásához talán támpontul szolgálna, hogy 1288-ban a már elhalt *Káta* nb. *Mihedeus*nak fia *Miklós* szerepel.

1291. április 10-én az ismert *Héder* nb. *Güssingi Miklós* nádor és somogyi főispán egyúttal *Ferjérmegyének* főispánja is;⁶⁾ ugyanezen év október 9-én találjuk azonban *Lázár* fiát *Benedeket*, ki e tisztséget 1292-ig tartja.⁷⁾ Családi viszonyairól tudjuk, hogy több fia — köztük *Mihály* is — volt; nemzetségbeli közeli rokona *Konrád*, ki *Ceca* nevű szolgálójával *Pétert* nemzette. 1289-ben még előfordul e *Benedek*, mint a fejérvári várhoz tartozó *Harta* birtokosa.

1295. június 6-án ismét *Güssingi Miklós* nádor, somogyi főispán-ra akadunk.⁸⁾

1298. július 29-től 1300. aug. 23-ig bizonyos *János* a főispán.⁹⁾

23. *Gácska.*

Első főispánja 1270. sept. 8-tól 1272. aug. 3-ig. *Csák* nb. *Péter* tálnokmester.¹⁰⁾ A már ismert *Máténak* fivére s a hirhedt oligarchának az atyja. Kitüntette magát 1264-ben *Feketehalomnál*, *Boronka* és *Patak vára* előtt; mindenütt *V. István* buzgó híveként, harczolt *Kemény* fia *Lőrincz* nádor, *Ernő* bán. *Güssingi Henrik* ellen, részt vett 1265-ben az izzaszegi csatában, harczolt *cseh Ottokár* ellen *Pozsony*, *Mosony* és

¹⁾ Fejér V, 2., 171. Wenzel IX, 73.

²⁾ Hazai okmánytár VIII, 170. Wenzel IV, 39; IX, 75; XII, 133.

³⁾ Fejér V, 2., 245. Hazai okmánytár VIII, 174.

⁴⁾ Fejér V, 2., 279. Wenzel IX, 117.

⁵⁾ Hazai okmánytár VI, 227.

⁶⁾ Wenzel XII, 512.

⁷⁾ Fejér VI, 1., 130., 207. Wenzel XII, 510.

⁸⁾ Wenzel X, 191.

⁹⁾ Fejér VI, 2., 264; VII, 5., 502. (tévesen 1292.)

¹⁰⁾ Fejér V, 1., 138. Hazai okmánytár I, 57; VIII, 145., 439. Tkalčić 47. I, 160. Wenzel III, 253, 273; VIII, 286., 343., 346., 382., 385., 390; XII, 50., 51., 695.

a Rábca mellett, hol Béla macsói herceget megmentette. — 1274-ben somogyi és soproni főispán, 1275—1278. nádor, 1279—1280. tálnokmester, pozsonyi és mosonyi főispán.

1272. nov. 27-én *Miskócz nb. Ponit bán* (kit már Dobokából ismerünk) a főispán; ugyan e tájt zenggi főispán is.¹⁾ 1274. márczius 5-én már nem élt; valószínűleg meghalt 1273. végén.

Halála által két főispánsága üresedésbe jöven, 1274. január 23-tól 1275. június 16-ig *Gutkeled nb. Miklós* országbíró a Gačka és Zengg főispánja.²⁾ Ez az ismert István herceg és stájer főkapitánynak fia. 1263-ban kemleki, később szerémi főispán; 1270—1272. országbíró, 1273. decz. 19-től 1274. sept. 25-ig ismét országbíró, 1275. és 1278. tengermelléki bán, 1279-ben tótországi bán. 1291-ben Valkómegye főispánja; fiai a sopronmegyei Majád birtokosai.

1274-ben *Mihály* nevű főjegyzője a zalamegyei Dabrony tulajdonosa.³⁾

1281. április 12-én *Héder nb. Güssingi Iván* a főispán s a mellett még szanai, orbászi és garicsi főispán is.⁴⁾ E hirdett oligarchának pályája annyira ismeretes, hogy e helyen mellőzhető.

1290. jul. 23-án *Frangepán János és Lénárd* fivérek, modrusi, vignodoli és vegliai ispánok a Gačka főispánjai.⁵⁾

24. Galgóc.

1257-ben *Zsámboki Ajnárd*, a királyné lovászmestere Galgóc főispánja.⁶⁾ Állítólag a Champagne-ból bevándorolt család sarja. 1244—1246. Valkómegye főispánja; 1258-ban szolgagyőri főispán. Utódai vannak.

1270-ben az ismert *Garam-Mikolai Bás V.* Istvánnak követe cseh Ottokárnál.⁷⁾

1274. augusztus 17-én *Bastech nb. Renold* tálnokmesterrel találkozunk.⁸⁾ Felmerül 1259-ben; 1270-ben László trónörökösnek lovász- és tárnokmestere, 1272—1276. királyi tálnokmester, 1277-ben a mellett szőrényi bán, 1279. Valkó-

¹⁾ Hazai okmánytár VIII, 148. Wenzel IX, 46.

²⁾ Fejér V, 2., 146., 206., 291. Hazai okmánytár I, 63; III, 23; VIII, 164. Wenzel IV, 35; IX 53., 55., 57., 60., 62., 66, 86; XII, 93., 95., 100., 111., 152. Zalai okmánytár I, 75.

³⁾ Zalamegyei okmánytár I, 75.

⁴⁾ Wenzel XII, 337.

⁵⁾ Wenzel IV, 371.

⁶⁾ Wenzel VII, 467.

⁷⁾ Pauler i. m. II. 363.

⁸⁾ Fejér V, 2., 201.

megye főispánja, 1289-ben nádor. Tőle származnak a Rozgonyiak.

1283. május 15-én *Koppán nb. Bányai Miklós* a főispán.¹⁾ Ez 1273-ban Győr előtt, 1278. a Morvamezőn, később Szaláncz előtt és 1280-ban a kúnok ellen tüntette ki magát.

25. Gara (Gorra).

1200-ban *Vlčeta* főispán pristald minőségben működik.²⁾

1209. előtt *Gutitemer*-t ismerjük.³⁾

A XIII. század huszas éveiben Kálmán tótországi herceg, volt halicsi király Ompud fiát *Lőrincz*-et garai főispánnak nevezte ki,⁴⁾ de mivel nagyban garázdálkodott, Kálmán megfosztotta őt ez állásától, mire őt fivéreinek (Dénes nádor és Mihály comes) kéréseire Podgorja főispánjává nevezte ki; de midőn most sem javult, 1228. táján ez állástól is megfosztotta.

1244. előtt bizonyos *András* működött;⁵⁾ 1244-ben — úgy látszik még élt.

1256. előtt *Moys* volt a főispán;⁶⁾ alig vonható kétségbe, hogy ez a későbbi II. Moys nádornak ez első hivatalos állása lehetett.

1256. márcz. 24-én azonban *Csák* királyi kardhordó a főispán;⁷⁾ 1257. márcz. 28-án még kir. kardhordó. — Meghatározása bajos.

26. Garics.

1281. április 12-én *Güssingi Iván* szanai, orbászi, gačkai és garicsi főispán.⁸⁾

1297. január 20-án *Bő nb. Mihály* zágrábi püspök a főispán;⁹⁾ a mellett Gerzenczemegyét is kormányozza.

27. Gerzencze,

1262. august. 3-án *Olivér* királynéi tárnokmester a főispán.¹⁰⁾ Neve arra vall, hogy valószínűleg Ratold nb. — 1268-ban még mindig a királyné tárnokmestere.

1273. junius 11-én Tiba fia *Miklós* volt gerzenczei fő-

¹⁾ Wenzel IX, 276. (tévesen 1280.)

²⁾ Tkalčić I, 8.

³⁾ Tkalčić I, 21.

⁴⁾ Wenzel I, 256.

⁵⁾ Wenzel XI, 335.

⁶⁾ Wenzel VII, 421.

⁷⁾ Wenzel VII, 421.

⁸⁾ Wenzel XII, 337.

⁹⁾ Tkalčić I, 238.

¹⁰⁾ Hazai okmánytár VII, 82.

ispán pekleni birtokát, melyet királyi adományozás útján kapott, Márton fia Benedeknek adja el;¹⁾ alig szenved kétséget, hogy e Miklós a Gutkeled nemzetség tagja.

1277-ben megkapja *Timoté* zágrábi püspök Gerzencze-megyét.²⁾ Ennek daczára 1283. október 29-én az ismert *Tét* *nb. Pekri Péter* tótországi bán mégis baranyai és gerzenczei főispán;³⁾ 1284. június 7-én azonban ismét *Timoté* zágrábi püspök e megye főispánja.⁴⁾

1297. január 20-án *Bö* *nb. Mihály* zágrábi püspök garicsi és gerzenczei főispán.⁵⁾

28. *Glaž.*

E boszniai megyében ismerjük 1285-ben (Blagaji) *Radoszló* orbászi és szanai főispánt;⁶⁾ később tótországi bán; a Blagajiaknak egyik őse.

29. *Goricza.*

1209. előtt *Budil* a főispán.⁷⁾

1210. előtt *Vodiczai István* (a Blagajiak őse;⁸⁾ 1210-ben már nem él.

Fejér III, 1., 448. 1224. december 24-én *Bonceslaus*-t nevezi, de miután 1225. Goriczai *Miroszló* Béla társkirály pristaldusa-ként működik⁹⁾, valószínűbb, hogy »Bonceslaus« helyett *Miroszló* olvasandó. *Miklós* főispán, ki 1259-ben még él, 1259. előtt működött; működési ideje azonban Gutkeled *nb. István* bán korába (1248—1260.) esik.¹⁰⁾

30. *Gömör.*

György (Gurg) fia *Miklós* 1240. aug. 12-én egyik orosz hadjáratban szerzett érdemeiért a borsodmegyebeli Tardona nevű helységet kapja.¹¹⁾

1244-ben *Fülöpp* a főispán.¹²⁾

1263. május 3-ától 1264-ig az ismert *Garam-Mikolai Bús*, István király országbirája, szerepel.¹³⁾

¹⁾ Wenzel IX, 32.

²⁾ Wenzel XII, 190.

³⁾ Wenzel XII, 399.

⁴⁾ Fejér V, 3., 242. Wenzel XII, 412.

⁵⁾ Tkalčić I, 238.

⁶⁾ Tkalčić I, 218. (ugyanazon okmány 1288-ra is téve).

⁷⁾ Tkalčić I, 21.

⁸⁾ Wenzel VII, 115; XI, 107.

⁹⁾ Wenzel XI, 183.

¹⁰⁾ Hazai okmánytár VIII, 74.

¹¹⁾ Wenzel VII, 100.

¹²⁾ Hazai okmánytár VIII, 44.

¹³⁾ Fejér IV, 3, 160; VI, 2., 388.

1265—1266. *Tombold* a főispán;¹⁾ úgy látszik, Balog nemzetségbeli ember, mert 1294-ben Balogi *Tombold* fia Balog a gömörmegyei Bátka birtokosa.

1268. november 25-én Pózsa fia *István* az alispán; ő és fivére Szilveszter az abaujvári Guta helységnek tulajdonosa.²⁾

1276. végén *Péter* főispán Kyncheyd nevű tisztje által Csongva helység egy részét visszaváltja.³⁾

1281-ben az ismert *Ákos* nb. *Borsodi István* borsodi főispánra akadunk,⁴⁾ ki később országbíró és nádor.

1289. október 31-én *János* az alispán; kétséget nem szenved, hogy a mellette működő *Lukács*, *Benedek*, *Aba* és *Fylemen*: szolgabírák.⁵⁾

Az 1293. jul. 15-én előforduló alispán: Karácson fia *Aba*⁶⁾ valószínűleg az 1289-ben említett *Aba* szolgabíróval azonos. Az alispán jegyzője: *János*.

1299. jul. 28-án az ismert *Ratold* nb. *Dezső*, Borsodi István veje, a főispán.⁷⁾

31. Győr.

1181. táján azon országnagyok sorában, kik III. Béla kíséretében Széna comes házában gyülekeztek, *Kornél* győri főispán is szerepel; e méltóságban még 1192-ben is találjuk.⁸⁾ Úgy látszik, hogy Deta, Domonkos és Gergely, győrmegyei birtokosok, az ő fiai. Deta 1225-től 1251-ig szerepel; Domonkos 1251-ben már nem él; Gergely 1244-ben Detával együttesen fordul elő; — a valószínűség a mellett szól, hogy a Pok nemzetség tagjai.

1209-ben *Buzád* a főispán;⁹⁾ kétségtelenül a Buzád-Hahold nemzetség tagja és valószínűleg a későbbi bánnal, vagy talán ennek atyjával azonos.

1212—1213. az ismert *Szát* nb. Bars fia *Miklós* királynéi udvarbíró működik.¹⁰⁾

1221-ben *Pózsa*,¹¹⁾ ki talán az 1222-ben felmerülő Kalán nb. országbíróval azonos.

¹⁾ Fejér VII, 5., 341. Wenzel VIII, 144.

²⁾ Hazai oklevéltár 53.

³⁾ Hazai okmánytár VIII, 186.

⁴⁾ Wenzel XII, 342.

⁵⁾ Hazai okmánytár VII, 208.

⁶⁾ Hazai okmánytár VII, 232., 234.

⁷⁾ Wenzel X, 330.

⁸⁾ Wenzel I, 69; VI, 184.

⁹⁾ Fejér III, 1., 89.

¹⁰⁾ Fejér III, 1., 120., 149. Wenzel I, 135. (tévesen 1214.)

¹¹⁾ Hazai okmánytár VI, 15.

Az 1223-ban előforduló *Hedrik*¹⁾ a Héder nemzetség tagja, a Héderváriak egyik őse.

1227. auguszt. 21-én és 1231. szeptember 30-án *Demeter* a főispán,²⁾ kinek a pannonthalmi apátsággal hosszantartó pöre volt. Demetert a pápa ugyan Kátanembelinek nevezi, de ha fontolóra vesszük, hogy a pápai levelek a magyar neveket elég gyakran a felnemismerhetőségig elferditették és hogy a Káta nemzetségnek Györmegyében nem voltak birtokai, akkor sokkal helyesebben járunk el, ha e főispánt a már előttünk ismert *Csák* nb. Demeterrel azonosítjuk.

1232. május 16-tól 1234-ig *Nagymartoni Simon* a főispán;³⁾ de valószínűleg 1235-ben is főispán, midőn Igmánd nb. Andrást komárommegyei csolnoki birtokába beiktatja.

1234-ben *Jakab* az alispánja.

1238-tól 1239. júl. 11-ig *Osl* nb. *Miklós*-ra akadunk;⁴⁾ 1237-ben csak egyszerű comesként fordul elő. Utódjait nem ismerjük.

1243. január 29-től 1245. április 26-ig az ismert *Pók* nb. *Móricz* fia *Móricz* pohárnokmesterrel találkozunk.⁵⁾

Az 1251. november 23-án és 24-én előforduló *Detre*⁶⁾ valószínűleg a *Katisz* nb. Balassa család egyik őse.

1254. jun. 28-án az ismert *Moys* lovászmester a főispán.⁷⁾

1258—1259. az ismert Kemény fia *Lőrincz* lovászmestert találjuk a főispáni széken.⁸⁾

1264. aug. 11-én *Szát* nb. Albős fia *Konrád* a főispán.⁹⁾ Ez 1240. a királyné pohárnokmestere ez évben; megkapja a veszprémmegyei Podárt; 1250-ben a tolnamegyei Gyalán és Varang nevű helységeket; 1269-ben megszerzi a bakonymegyei Pere-t. 1282-ben még él. Utódjai a Farnosiak és Gyalániak.

1271-től 1272. augusztus 3-ig *Selka* főispán szerepel.¹⁰⁾ Ez az ismert Gug fia Jánosnak a fia, Péter fejevári főispánnak a fivére, kinek nemzedékrendi tábláját fent rajzoltuk. 1280. és 1283-ban bizonyos Selka comes a baranyamegyei Nadojcsában birtokos. Él még 1287-ben (Fejér VII, 2., 119.)

1272-ben *Fülöpp* a főispán,¹¹⁾ ki valószínűleg 1270—1272. (aug. 3.) tálnokmester volt.

¹⁾ Fejér III, 1., 395.

²⁾ Wenzel I., 244., 288.

³⁾ Fejér III, 2., 301., 405; VII, 4., 82. Wenzel I, 331; VI, 567.

⁴⁾ Fejér IV, 1., 148. Wenzel VII, 64.

⁵⁾ Fejér IV, 1., 294., 324. Wenzel VII, 133., 157., 170; XI, 340.

⁶⁾ Fejér IV, 2., 98. Wenzel VII, 321; XII, 691.

⁷⁾ Fejér IV, 2., 218.

⁸⁾ Fejér IV, 2., 451. Wenzel VII, 503.

⁹⁾ Hazai okmánytár VII, 134. Wenzel X, 452. Zichy okmánytár I, 18.

¹⁰⁾ Fejér V, 1., 138., 195. Hazai okmánytár VIII, 440. Tkalčić I, 163.

¹¹⁾ Wenzel IX, 2.

Működése nem sokáig tartott, mert 1273. jan. 10-én bizonyos *Jakab*-ra akadunk,¹⁾ kinek meghatározása bajos.

Utána csak 1291. október 9-én akadunk *László* főispánra,²⁾ kit szintén nem ismerünk közelebbről.

1297. jan. 21-én Pál fia *Miklós* a Dudvág mentén lévő bizonyos halastót jogos birtokosainak ad vissza.³⁾

1298. jul. 21-től 1299. sept. 5-ig *Komáromi Pál* Mosony-, Komárom- és Györmegye főispánja.⁴⁾ 1301. január 15-én (III. András halála után), mint »Komáromi Pál mester« Ágnes özvegy királyné kíséretében fordul elő.

32. Hátszeg.

Itt 1276-ban csak az *Aba nb. Szalánczi Péter* lovászmestert ismerjük.⁵⁾ Ez 1274-ben lovászmester és szolgagyőri főispán; mindkét állásban 1279-ig marad s a mellett még (1279) Szebenmegye főispánja; 1280-ban országbíró; 1281—1283. tárnokmester; 1284. mint Petrus Bwrinu a király bizalmi férfiai sorában fordul elő. A Sirokaiak, Fricsiek. Hedriek, Bertótiak és Vitézieknak őse.

33. Hont.

Wenzel I, 89. szerint *Kemény* már a 12-ik században lett volna Hontmegye alispánja; az okmány alakja azonban valószínűbbé teszi, hogy ez alispán később működött.

Első főispánként *Germán* szerepel 1156-ban.⁶⁾

1237-ben (nov. 19-én) az ismert *Lukács*-csal találkozunk ki e minőségben 1239-ig (márcz. 6.) szerepel.⁷⁾ Azonos az 1233-ban előforduló szörényi bánnal, IV. Bélának hivével.

Az 1247. táján működő *Márk*⁸⁾ főispán, úgy látszik, Csák nb. Máté fiával, az ismert István barsmegyei főispán fivérével azonos.

1267-ben *Katisz nb. Mikó* fia *Péter*, a Balassák egyik őse, a főispán.⁹⁾ 1290-ben már nem él. Neje Erzsébet, Igmánd nb. András leánya. Egyik leánya, Katalin, a Hontpázmán nb. Demeternek, másika, Anna, a szintén Hontpázmán nb. Lambertnek a neje.

¹⁾ Wenzel IX, 12.

²⁾ Fejér VI, 1., 130. Wenzel XII, 510.

³⁾ Wenzel V, 168.

⁴⁾ Fejér VII, 5., 502. (tévesen 1292.) Hazai okmánytár VI, 434: VII, 281. Wenzel V, 202.

⁵⁾ Fejér V, 2., 340. Wenzel XII, 174.

⁶⁾ Fejér II, 144.

⁷⁾ Wenzel VII, 32., 66.

⁸⁾ Hazai okmánytár III, 8.

⁹⁾ Wenzel III, 156.

Az 1269-ben szereplő *Héder nb.* Dénes fia *Hedrik* ¹⁾ nemzetségének hédervári ágából való; ez évben a csallóközi Bős és Aportsuka birtokosa.

1275. szeptember 27-én *Demeter* a főispán²⁾ ki kétségkívül *Katisz nb.* Péter vejével Hontpázmán *nb.* Hont fia Demeterrel azonos; ez a kiterjedt nemzetségnek hontmegyei ágából való, 1280-ban Barsmegye főispánja; a Zsaluzsányiaknak őse.

1292. jan. 30-tól augusztus 11-ig *Ludán nb.* Gábrián fia *Bagomér* főispán működik;³⁾ nevezett évben a hontmegyei Palatnyának zálogos birtokosa. Már V. Istvántól megkapta ő is, fivére Péter is, a nyitrai megyei Megyert, mely adományozást IV. László 1274. aug. 21-én megerősített.

Utolsó árpádkori főispánként előfordul 1298. jul. 29-én bizonyos *János*.⁴⁾

34. Hunyad.

1295. április 19-én a következő tisztviselők szerepelnek:

- a) Miklós fia *László*, dévai várnagy, fő(vagy al-)ispán;
- b) *Pesthesi* Csanád fia *István* szolgabíró.
- c) Bencze fia *Mihály* szolgabíró.⁵⁾

35. Kemlek.

1263-tól 1266. aug. 25-ig. *Gutkeled nb.* *Miklós* a főispán,⁶⁾ a mellett (1263-ban) a királyi tálnokok korlátnokja és (1264. táján) szerémi főispán. Pályáját már fent rajzoltuk. A Majádiak őse.

1269. okt. 19-én, az ismert Kemény fia *Lőrincz* nádor somogyi és kemleki főispán.⁷⁾

1270. jun. 13. megkapja az ismert *Ratold nb.* *Roland* bán a kemleki várt.⁸⁾ Még lesz róla szó.

36. Keve.

E megyében majdnem kivétel nélkül a legelőkelőbb országnagyok — többnyire az országbírák — lettek a főispáni méltósággal felruházva.

Első főispánját, az 1201-ben szereplő *Achilles* udvarbíró⁹⁾ meg nem határozhatjuk.

¹⁾ Wenzel VIII, 226.

²⁾ Fejér V, 2., 269.

³⁾ Fejér VI, 1., 232. Hazai okmánytár VI, 378; VIII, 315. Wenzel XII, 516.

⁴⁾ Fejér VII, 5., 502. (tévesen 1292.)

⁵⁾ Hazai okmánytár VIII, 350.

⁶⁾ Fejér IV, 3., 378. VII, 1., 325; Tkalčić I, 129.

⁷⁾ Knauz I, 569. Wenzel XII, 41.

⁸⁾ Fejér VII, 2., 12.

⁹⁾ Fejér II, 388.

1208—1209. követi őt az ismert *Szát nb.* Bars fia *Miklós* országbiró;¹⁾ de mivel — úgy látszik — még 1209-ben Bihar-megye kormányzatát vette át, Kevemegyében bizonyos *Márton* lett az utódja.²⁾

Ez azonban szintén nem hivataloskodott sokáig, mire 1210-ben újra fennebbi *Szát nb.* *Miklós* országbiró a megye kormányzatát átvette.³⁾

Miklós nem sokára a sopronmegyei főispánságot kapta, mire az ismert *Marczell* országbiró 1211—1212. Kevében követte.⁴⁾

Ezt 1212-ben az ismert *Bór nb.* *Bánk* nádor váltja fel.⁵⁾

1213-ban bizonyos *Hugó*-ra akadunk,⁶⁾ kit azonban sem azelőtt, sem azután többé nem ismerünk, de még ugyanazon évben (mindenesetre összefüggésben a királyné meggyilkoltatásával) követi őt *Győr nb.* *Botho* volt nádor,⁷⁾ az Óváriak és Potfiak egyik őse. Ez 1199., 1201., 1206., 1208. és 1214-ben mosonyi, 1203. temesi (?), 1205. pozsonyi főispán, 1209—1212. nádor; utoljára említik 1216-ban; 1221-ben már nincs az élők között. Ismerjük *Botho* nevű fiát és két leányát, kiknek egyike *Csák nb.* *István* bán, — másika *Eth* fia *Pál* országbiróhoz ment férjhez.

1219—1221. az ismert *Ratold nb.* *Gyula* országbiró működik e megyében.⁸⁾

1221-ben Mosonymegyébe helyeztetvén át, *Vázsony nb.* *Othusz* bán fia *Lőrincz* pohárnokmester kapta meg a kevei főispánságot.⁹⁾ Ez már 1217. óta pohárnokmester, 1222-ben valószínűleg Abaujmegye főispánja.

Hosszú hézag után csak 1235-ben akadunk ismét kevei főispánra: az ismert *Angelos János herczegre*, a Szerémség urára,¹⁰⁾ ki azonban nem sokáig ült a főispáni széken. mert 1236-tól 1238-ig az ismert *Ratold nb.* *Gyula* országbirót találjuk rajta.¹¹⁾

Balázs, ki 1240. márczius 21-én a főispán¹²⁾ teljesen ismeretlen személy.

¹⁾ Fejér III, 2., 467., 470. Wenzel VI, 325., 334., 335; XI. 96.

²⁾ Knauz I, 192. Wenzel XI, 94.

³⁾ Fejér III, 2., 474. Wenzel VI, 343; XI, 108.

⁴⁾ Fejér III, 1., 108., 109. Hazai okmánytár VIII. 15. Wenzel I, 126; VI, 343., 349; XI, 108., 113.

⁵⁾ Fejér III, 1., 116., 126. Wenzel VI, 354; XI, 115.

⁶⁾ Wenzel VI, 360; XI, 118.

⁷⁾ Fejér III, 1., 148. Wenzel I, 132.

⁸⁾ Fejér III, 1., 272., 287., 320. Wenzel VI, 401.

⁹⁾ Hazai okmánytár VII, 9. Wenzel XI, 163. — (Hazai okmánytár VI, 15.. tévesen hevesmegyei főispán.)

¹⁰⁾ Fejér IV, 1., 27.

¹¹⁾ Fejér IV, 1., 111. Hazai okmánytár VI, 34.

¹²⁾ Fejér IV, 3., 552.

Itt megint nagy hézagot találunk, míg 1272. június 17-én *Anzelm* krassói főispánnal találkozunk;¹⁾ V. István halála után azonban *Lőrincz* pohárnokmester követi őt mindkét megyében 1272. nov. 26-tól 1274. jan. 12-ig.²⁾ Úgy látszik, hogy *Lőrincz* erdélyi vajdának volt a fia.

Az utolsó árpádkori főispán 1291. okt. 9-én *Lőrincz* szőrényi bán és krassói főispán,³⁾ ki valószínűleg az előbb említettel azonos.

37. Kolozs.

1181. körül *Tamás* a főispán,⁴⁾ kit 1183-ban *Gál* követ.⁵⁾

1201-ben *Pázmán*-nal találkozunk;⁶⁾ mindhárman ismeretlen személyek.

Roppant hosszú hézag után csak 1288. június 8-án akadunk,⁷⁾ *Nyiri Péter*-re ki az erdélyi alvajdával és másokkal együtt biráskodik.

38. Komárom.

1214-ben az ismert *Csák* nb. *Miklós* (a Kisfaludiak őse) e megyének főispánja.⁸⁾

Egy 1216-ban kiállított okiratból⁹⁾ tudjuk, hogy Antal fia *János Orbán* komárommegyei főispántól a Komárommegyében fekvő Ronka helységet vásárolta. Az okirat szövege Orbán működésének idejét el nem árulja.

1236-ban *Sándor* a főispán.¹⁰⁾

1244. jan. 26-tól 1245. febr. 8-ig *Tekes* főispán működik¹¹⁾ ki később sárosmegyei főispán; a Tornaiak, Szalonnaiak, jolsvafői Tekesek, Széniek és Zsadányiak őse.

Hosszu hézag után 1273. okt. 30-tól 1275. július 16-ig *Valter* főispánnal találkozunk, ki utóbbi évben a mellett a budai vár rektora és kir. kamarafőnök is;¹²⁾ mint kir. kamaragróf 1265. április 1-én megkapja a komáromi várt és Komárom helységet; fia Endre 1300. és 1331-ben budai polgár.

¹⁾ Tkalčić I, 163.

²⁾ Fejér V, 2., 179. Hazai okmánytár VI, 194; VII, 140; VIII, 152. Wenzel IV, 21., 23., 27; IX, 12., 16., 18., 20., 22., 26., 34., 51; XII, 76., 78., 80., 85. Zichy okmánytár I, 33.

³⁾ Fejér VI, 1., 130. Wenzel XII, 510.

⁴⁾ Wenzel I, 69.

⁵⁾ Hazai okmánytár I, 2. Wenzel VI, 148.

⁶⁾ Fejér II, 388.

⁷⁾ Fejér V, 3., 434.

⁸⁾ Fejér III, 1., 163.

⁹⁾ Wenzel I, 139.

¹⁰⁾ Fejér IV, 1., 67.

¹¹⁾ Fejér IV, 1., 37; VII, 3., 27. Hazai okmánytár I, 23.

¹²⁾ Knauz II, 25. Wenzel IX, 125., 551., 578. (v. ö. Anjoukori okmánytár II, 542.)

1277. (márcz. 15— . nov. 10-ig) *Hontpázmán* *nb.* Achilles fia *Tamás* bán pozsonyi, nyitrai és komáromi főispán.¹⁾ Származik a szentgyörgyi-bazini grófok szabolcsmegyei ágából; legelőször 1266-ban tűnik fel: 1273-ban a csehek ellen tünteti ki magát; 1275-ben tótországi bán, később országbiró. Fiutódok hátrahagyása nélkül halt el.

1283. november 11-én *Kozma* komáromi várnagy egyuttal a megye főispánja.²⁾

1298. jul. 29-től 1299. sept. 5-ig az ismert *Komáromi Pál* mosonyi, győri és komáromi főispán.³⁾ 1286. és 1297. csak »Komáromi Pál« néven említetik. Még 1316-ban is él.

Beke alispán (vagy főispán), ki a Hazai okmánytár VII. 325. szerint még az Árpádkorszakba való, az Anjoukorba esik.

39. Kordua.

Itt 1248. február 25-én csakis *Benedek* mosonyi főispánt ismerjük.⁴⁾

40. Körös.

1193. körül *Yzsán* »curialis comes de Kris« működik.⁵⁾

1225-ben *Petko* az ifjabb király pristaldusaként szerepel.⁶⁾

1252—1253. *György* főispán mellett augustus 16-án még *Prelsa* a »comes terrestris.«⁷⁾

1265. jun. 24-én *Krachin* a főispán.⁸⁾

1271-ben *Pózsa* főispán biráskodik.⁹⁾

1273. április 29-én bizonyos J. (valószínűleg János) a körösi főispán.¹⁰⁾

41. Krakó.

1205-ben bizonyos *Sol* a főispán,¹¹⁾ kinek meghatározására talán az szolgálhatna, hogy 1227-ben István zágrábi érseknek rokona, Sol, veszprémmegyei birtokos végrendelkezik.

1250. jun. 23-án *Türje* *nb.* *Tamás* főispán és fivére Fülöp zágrábi püspök a tótországi Szolonna (-Szlanje) helységet újra kapja.¹²⁾ Már 1248-ban megkapták vala. miután

¹⁾ Knauz II, 76. Fejér VI, 2., 401.

²⁾ Wenzel IX, 370.

³⁾ Hazai okmánytár VI, 434; VII, 281.

⁴⁾ Tkalčić I, 91.

⁵⁾ Wenzel XI, 55.

⁶⁾ Wenzel XI, 181.

⁷⁾ Fejér IV, 2., 166. Wenzel XI, 390.

⁸⁾ Hazai okmánytár VII, 95.

⁹⁾ Hazai okmánytár VIII, 143.

¹⁰⁾ Hazai okmánytár VIII, 50.

¹¹⁾ Fejér III, 1., 22.

¹²⁾ Wenzel VII. 310.

atyjuktól, Joákimtól elvétetett. 1263. aug. 3-án IV. Bélának hiveként szerepel,¹⁾ és akkor még krakói főispán. 1267. jul. 20-án mint Tamás comes megkapja a drávamelléki tótországi Prodaviz helységet. Fia Dénes 1270-ben az ifj. király pohárnokainak kancellárja; vannak még fivérei is. Tőle származnak a Szentgrótiak.

Hosszu szünet után 1300. febr. 16-án és augusztus 1-én Aba nb. *Amadé* nádor zalai és krakói főispán.²⁾ Ez az Aba nemzetség szalánczi ágából való, Dávidnak a fia, Finta nádornak és Péter országbirónak a fivére; 1311-ben végezte be életét mint nádor; fiai Róbert Károly ellen fellázadván, nyomuk vész; valószínűleg külföldre menekültek.

42. *Krapina.*

1222-ben az egyetlen *Péter* főispánt ismerjük.³⁾

43. *Krassó.* (v. ö. Somlyóval.)

Első, 1214-ben szereplő főispánja: *Sebes*,⁴⁾ úgy látszik a Hontpázmán nb. szentgyörgyi és bazini grófok ősatyjával azonos.

1241. szeptember 23-án *Vilmos*⁵⁾ a főispán; 1242-ben kir. lovászmester; meg nem határozhatjuk.

1255. okt. 21-én *Monoszló* nb. *Gergely*-re akadunk.⁶⁾

Ez — Tamás bánnak a fia — legelőször 1237-ben bukkan fel; 1244-ben megveszi a bácsmegyei Füzeg nevű birtoknak egy részét; 1247-ben a császámai káptalan előtt rokonai-val osztozkodik; 1269. jun. 26-án a kúnok főbirája. Fia, Egyed, 1313-ban végrendelkezik; vele az öregebb Athinai család halt ki.

1272 június 17-én az ismert *Anzelm* kevei és krassói főispán,⁷⁾ de még ugyanazon év november 26-án *Lőrincz* pohárnokmester és kevei főispán az utódja, kinek mindkét hivatala 1274. jan. 12-ig tart⁸⁾; úgy látszik, Lőrincz erdélyi vajdának fia volt.

Az 1291. október 9-én szereplő *Lőrincz* szörényi bán, kevei és krassói főispán⁹⁾ valószínűleg az előbbivel azonos.

A somlyói főispánokat lásd »Somlyó« alatt.

¹⁾ Wenzel III, 35.

²⁾ Hazai okmánytár VII, 288. Wenzel X, 277.

³⁾ Tkalčić I, 51.

⁴⁾ Fejér III, 1., 163.

⁵⁾ Wenzel VII, 117.

⁶⁾ Hazai okmánytár VIII, 62.

⁷⁾ Tkalčić I, 163.

⁸⁾ Fejér V, 2., 153., 179. Hazai oklevéltár 65. Hazai okmánytár I, 63. (tévesen Miklós) II. 12; VII, 140; VIII, 152. Wenzel IV, 21., 23., 27; IX, 3., 12—34; XII, 76—85. Zichy okmánytár I, 33.

⁹⁾ Fejér VI, 1., 130. Wenzel XII. 510.

44. *Kraszna.*

1165—1171. között *János* az első főispán.¹⁾

IV. Béla hívei között 1263. augusztus 3-án *Tamás* krasznai főispán is szerepel.²⁾

1272. június 23-án *Demeter* szatmári, telegdi és krasznai főispán.³⁾

III. András alatt (1290—1301.) *Pál* szatmári, bihari és krasznai főispán.⁴⁾

45. *Liptó.*

1261-ben Béla király *Pok* nb. *Tamás*-t, ajtónállóját. Liptómege első főispánjául nevezte ki és megengedte neki, hogy addig, míg Likavkán tulajdon lakóházat épít, a liptóvári királyi kastélyban lakjék.⁵⁾ E *Tamás* 1295-ig él; utódjai a Pokiak és Mérgesiek.

1298-ban *Mika* liptói várnagy megyei főispán is.⁶⁾

46. *Locsmánd.*

1171-ben *Ivánka* főispán Pesten a király előtt a Frankóiak őseinek birtokjogait kifogásolja.⁷⁾

1263. decz. 17-én Béla király *Aba* nb. Péter fia *Lőrincz*nek, tálnokmesterének és soproni főispánnak egész Locsmándmegyét adományozza.⁸⁾ 1241-ben a Sajó melletti ütközetben tüntette ki magát, 1257-től 1269-ig soproni főispán (1259—1269 a mellett tálnokmester is), 1272—1273. nádor, 1274-ben Sopronmege főispánja, mely évben Fövenynél a Güssingiek elleni csatában tünteti ki magát; utoljára 1277-ben szerepel. Utódjai: az ifjabb Athinaiak, 1425-ben halnak ki.

47. *Marócza.*

1242., 1247., 1256. (április 9-én) és 1270. szeptember 4-én *Ábrahám* főispánnal találkozunk.⁹⁾ Családi viszonyairól csak annyit tudunk, hogy 1242-ben Miklós nevű fivére is van.

1256. április 30-án *Miklós* az alispán.¹⁰⁾

1270. november óta az ismert *Pécz* nb. György fia *Dénes* a főispán; részt vett akkor a cseh Ottokár ellen indított had-

¹⁾ Fejér IX, 7., 634.

²⁾ Wenzel III, 36.

³⁾ Wenzel VIII, 395.

⁴⁾ Hazai okmánytár VII, 315.

⁵⁾ Wenzel XI, 504.

⁶⁾ Fejér VI, 2., 161.

⁷⁾ Sopronmegei okmánytár I, 3.

⁸⁾ Wenzel VIII, 50.

⁹⁾ Fejér IV, 1., 256. (v. ö. 385.) Hazai oklevéltár 123. Hazai okmánytár VIII. 66. Wenzel XI, 347; XII, 35., 36.

¹⁰⁾ Wenzel VII, 445.

járatban; 1271. jul. 3-án mint maróczai főispán az országnagyok sorában szerepel; IV. Lászlótól az örökös főispánságot kapja.¹⁾ Később nádor, bán és Sárosmegye főispánja.

48. Mosony.

Első főispánja: *Pózsa* 1135-ben egyúttal az első királyi tálnokmester is.²⁾

Több mint hatvan évvel később az ismert *Győr nb. Botho*-ra akadunk, ki e méltóságot 1199-től 1202-ig viselte.³⁾

Miután temesmegyei (?) főispán lett, Mosonymegye főispán-sága fivérére, *Győr nb. Mór*-ra szállt át, kit e hivatalban 1202-től 1203-ig találunk.⁴⁾ Úgy látszik, hogy 1206-ban halt meg; 1208-ban már nem él; egyenes őse az Óvári-Gyulaiaknak.

1206-ben újra átveszi a főispánságot fennebbi *Botho*,⁵⁾ melyet azonban már 1207-ben *Sándornak* (ez talán fivére) adott át;⁶⁾ ez sem tartotta sokáig, mert 1209-től 1212-ig megint csak *Botho* nádor a főispán.⁷⁾

1213-ban átveszi tőle a hivatalt a már ismert *Tiborc*⁸⁾ (1206-ban királynéi udvarbiró), de már 1214-ben, most azonban utoljára, megint *Győr nb. Botho*-val találkozunk.⁹⁾

1219-től 1221-ig az ismert *Batisz* a főispán,¹⁰⁾ de miután országbiróvá és békésmegyei főispánná előléptették, helyére 1221-ben az ismert *Ratold nb. Gyula* jött,¹¹⁾ ki azonban már 1222-ben Biharmegye főispánságát kapta, mire 1222-ben rövid időre az ismert *Salomo* bán és országbiró vette át Mosonymegye kormányzását.¹²⁾

1223-ban Mihály fia *Márton* (egy évvel azelőtt abaújházi főispán) a főispán.¹³⁾

1225-ben ketten szerepeltek:

¹⁾ Knauz II, 20. Wenzel III, 253; XII, 73., 139.

²⁾ Fejér II, 86. Wenzel I, 51.

³⁾ Fejér II, 348., 385. Hazai okmánytár II, 2. Knauz I, 163. Wenzel VI, 225.

⁴⁾ Fejér V, 1., 293. Soproni okmánytár I, 5. Wenzel I, 98.

⁵⁾ Fejér III, 1., 32. Knauz I, 186. Wenzel XI, 85.

⁶⁾ Fejér III, 1., 47. Wenzel VI, 315.

⁷⁾ Fejér III, 1., 78., 108., 109; III, 2., 470., 472; VII, 1., 190. Hazai okmánytár VIII, 15. Knauz I, 192., 193. Temesi okmánytár I, 2. Wenzel I, 125; VI, 334., 335., 341., 349; XI, 94., 95., 102., 108., 113.

⁸⁾ Fejér III, 1., 149. Wenzel I, 132., 135. (tévesen 1214).

⁹⁾ Fejér III, 1., 163.

¹⁰⁾ Fejér III, 1., 272., 287. Hazai okmánytár VI, 15; VII, 9. Knauz I, 223. Wenzel VI, 402; XI, 156., 159., 173. (tévesen 1223.)

¹¹⁾ Fejér III, 1., 323.

¹²⁾ Wenzel I, 189; VI, 441.

¹³⁾ Fejér III, 1., 395; VII, 1., 214.

a) Merán-Andechsi *Henrik*, volt istriai örgróf, Béla társkirálynak nagybátyja és rectora ;¹⁾ meghalt 1228. július 17-én.

b) Az ismert *Tivadar* ²⁾ (egy évvel ezelőtt bihari főispán.) 1228-ban *Kán nb. ifj. Sıklósi Gyula* pohárnokmester a főispán.³⁾ Ez — az ismert Gyula nádor és bán fia — 1222-ben pohárnokmester, 1225-ben Vas megye főispánja, 1231—1233: tárnokmester, 1234-ben bihari főispán.

1230—1231. *Miklós* működik,⁴⁾ ki valószínűleg az 1231—1235-ig hivataloskodott (Miklós fia) Miklós tárnokmesterrel azonos.

Alatta 1231-ben *Ceken* az alispán, de valószínűleg már 1230-ban is az.⁵⁾ Wenzel VII, 1. szerint (1247-kör.) Ceqen fia Bálint IV. Béla idejében mosonmegyei birtokos.

1232-től 1234-ig az ismert *Borsa nb. László* az utódja,⁶⁾ de miután 1234-ben újra átvette az országbirói hivatalt, Mosonymegyében ez évben *Pók nb. Móríc*z tárnokmester lett utódja,⁷⁾ kit azonban, rövid hivataloskodás után, 1235-ben az ismert *Bágyon* váltott fel⁸⁾; (1233—1235. pohárnokmester.)

IV. Béla trónralépésével (1235.) hiva *Lukács* (volt szörényi bán és barsi főispán) kapta meg a főispánságot, mely 1240. márcz. 31-ig kezében maradt.⁹⁾

1242. márcz. 18-tól 1245. április 26-ig az ismert *Csák nb. Demeter* a mellett 1243-ban országbiró is.¹⁰⁾

1247. június 2-től 1256. febr. 15-ig *Benedek*-re akadunk. ki 1248. febr. 2-án korduai főispán is.¹¹⁾ Meghatározása nehéz ; valószínűleg Fanch fia Benedekkel azonos, ki 1262-ben Mária királynénak az udvarbirája.

1263. október 16-tól 1264. április 13-ig az ismert Kemény fia *Lörincz* országbiró a főispán.¹²⁾ Ennek következtében meglepő, hogy IV. Béla 1264. márcz. 25-én¹³⁾ *Csák* mosonyi

¹⁾ Wenzel XI, 185.

²⁾ Wenzel XI, 181.

³⁾ Fejér III, 2., 133. Hazai okmánytár II, 5. Wenzel I, 252 ; VI, 455.

⁴⁾ Fejér III, 2., 488. Wenzel I, 269 ; VI, 495.

⁵⁾ Wenzel VI, 491., 495.

⁶⁾ Fejér III, 2., 329. Hazai okmánytár IV, 18. Wenzel I, 293., 302 ; VI, 518., 552 ; XI, 257., 260. v. ö. Sopronmegyével.

⁷⁾ Wenzel VI, 549.

⁸⁾ Wenzel VI, 568.

⁹⁾ Fejér IV, 1., 27., 111 ; IV, 3., 552.

¹⁰⁾ Fejér IV, I., 250., 293., 324. Wenzel VII, 157., 169., 191 ; XI, 340. (Fejér IV, 3., 132. tévesen teszi 1263-ra).

¹¹⁾ Fejér IV, 1., 454 ; IV, 2., 98. Tkalčić I, 91. Wenzel II, 264 ; VII, 321 ; XII, 691.

¹²⁾ Fejér IV, 3., 196. Hazai okmánytár VI, 163. Wenzel VIII, 47 ; XI, 379.

¹³⁾ Wenzel VIII, 89.

főispánról szól; ez utóbbi mindenesetre Csák nb. ember, mit abból következtethetünk, hogy kortársa, a Buzád-Hahold nb. Csák akkori időben István ifj. királynak hive volt.

1268-ban az ismert *Héder nb. Herrand* a főispán.¹⁾

V. István idejéből csak 1270. szept. 8-án *Farkast*, a királyné udvarbiráját, ismerjük;²⁾ kétségkívül az 1262-ben előforduló szatmári főispánnal azonos.

1272. június 14-től 1273. márcz. 30-ig az ismert *Szát nb. Jób* pécsi püspök Mosonymegye főispánja.³⁾

1274. deczember 2-től 1275. június 4-ig az ismert *Héder nb. Güssingi Miklós* (pohárnok és) tálnokmesterrel találkozunk.⁴⁾

1275. szept. 27-én pedig bizonyos *Jakab* a főispán,⁵⁾ ki talán a Győr nb. Óvári Konrádnak a fia.

1277-től 1278. április 15-ig az ismert *Csák nb. Máté* bán a főispán s a mellett Bánya- Sopron és Vas megyének kormányzója.⁶⁾

1278. június 19-én kinevezi IV. László *Gutkeled nb. Majádi István* bánt országbirónak és Mosonymegye főispánjának, mely két tisztséget 1279. márczius 13-ig tart.⁷⁾ Atyja, az ismert István bán, stájer főkapitány; 1272—1273 valószínűleg boszniai bán; 1284-ben címzetes bán; 1291-ben már nem él. Özvegye 1300-ban apácza; fiai nem voltak.

1279-től 1280. aug. 18-ig az ismert *Csák nb. Péter* tálnokmester pozsonyi főispán egyuttal Mosonymegyének főispánja is.⁸⁾

1285-ben az ismert *Aba nb. Amadé* nádor foglalja el e helyet.⁹⁾

1286. október 13-án *Aba nb. (Debrei) Makján* nádor soproni, somogyi és mosonyi főispán;¹⁰⁾ 1288-ban címzetes nádor. Utódjait nem ismerjük. Nagybátyjától, Bethe comestől származnak a Debreiek.

¹⁾ Fejér IV, 3., 456. Knauz I, 560. Wenzel IX, 251; XII, 279., 605.

²⁾ Wenzel VIII, 287.

³⁾ Fejér V, 1., 194; V, 2., 51., 71. Hazai oklevéltár 65. Hazai okmánytár VI, 193. Wenzel IV, 2; IX, 2., 4., 11; XII, 48., 70. Zichy okmánytár I, 32.

⁴⁾ Fejér V, 2., 215., 245. Wenzel IV, 41; X, 444; XII, 113., 116.

⁵⁾ Fejér V, 2., 270.

⁶⁾ Fejér V, 2., 405. Hazai okmánytár VI, 227; VII, 166. Knauz II, 76. Wenzel X, 367.

⁷⁾ Blagai okmánytár 33. 34. Fejér V, 2, 447. 492. Hazai okmánytár VIII, 190. Wenzel XII, 253.

⁸⁾ Knauz II, 121. Wenzel IV, 215; IX, 251.

⁹⁾ Fejér VI, 2., 43. Hazai okmánytár VIII, 246.

¹⁰⁾ Fejér V, 3., 333.

1288-ban ismét *Aba nb. Amadé* nádor következik,¹⁾ de még ugyanazon év végén felváltja őt fennebbi *Csák nb. Péter* soproni főispán.²⁾

1290 körül október 10-én *Győr nb. Óvári Jakab* a főispán;³⁾ okiratilag legelőször 1282-ben tűnik fel s 1314-ig szerepel. Neje, Kán nb. Siklósi Ilona 1336-ig fordul elő. Tőle származnak egyenesen az Óvári-Gyulaiak.

1291. október 10-én *Pál* főispánra akadunk,⁴⁾ ki kétségkívül *Komáromi Pál*-al azonos, ki 1298—1299-ig (júl. 8. és 17.) komáromi, győri és mosonyi főispán.⁵⁾

DR. WERTNER MÓR.

---

¹⁾ Hazai okmánytár VIII, 263. Wenzel IX, 481.

²⁾ Új Magyar Muzeum 185¹/₂ I, 211.

³⁾ Hazai okmánytár VI, 391.

⁴⁾ Fejér VI, 1., 130. Wenzel XII, 510.

⁵⁾ Fejér VI, 2., 230. Hazai okmánytár VI, 434. Wenzel V, 202.

A DÓZSALÁZADÁS TÖRTÉNETÉHEZ.

A keresztes pór hadak 1514. évi lázadása tudvalevőleg a felső Tisza vidékét is vérbe, lángba borította s a kisbirtokos nemesek közül sokan a parasztokkal együtt rabolták és égették a földesurak jószágait, kiváltképen pedig *Máramaros*, *Bereg* és *Ugocsa* vármegyékben, a hol azután Werbőczy István, Perényi Gábor és Pogány Zsigmond csapatai verték le a lázadást. A máramarosi oláh nemesség jobbára mind fölvette a keresztet s mialatt Perényi Gábor a főispán *Huszt* várát védelmezte, az alatt az ugocsaí pórok s a velük tartó almási gyakfalvi, bökényi és csatóházi nemesek *Nyaláb* várát ostromolták. Hozzájuk csatlakoztak *Batár* helység földesurai, a szathmármegyei előkelő, nagybirtokos *Wethéssyek*, továbbá *Gyakfalvy István* pap, és bizonyos ösmeretlen személy, a ki álruhában, *Körmös hadnagy* név alatt, a parasztoknak legfőbb tanácsadójuk és vezérük volt s a kit némelyek az ugocsavármegyei régi, törzsökös *Sásváry* család tagjának tartottak.

A Dózsálázadásról általában véve kevés tudósításunk van, az ország északkeleti részén lefolyt eseményeket pedig történetírásunk alig ösmeri. Azt hiszem tehát, hogy hasznos dolgot végzek akkor, mikor levéltári kutatásaim közben fölfedezett — bár sovány és töredékes, de a historicusra nézve mégis tanulságos — adataimat közrebocsátom.

1514. Buda. Feria tertia proxima post festum nativitatis virginis gloriosae.

Ulászló király Vethéssy Gergely, Albert és néhai Miklós javait, nevezetesen az ugocsavármegyei *Batár* falut egészen, továbbá a szathmármegyei *Vada*, *Kaplyon*, *Bobald*, *Vezend*,

Mezőpetri, Vethés és Gyülvész helységekben, valamint *Bodray, Kozár és Gelyénes* praediumokban fekvő rész birtokot *Perényi Gábor* főkamarás mesternek, Ugocsa és Máramaros főispánjának adományozta ¹⁾ az Ugocsa vármegyében fekvő *Gyakfalvával* együtt,²⁾ mely annak előtte Gyakfalvy István pap, továbbá Gyakfalvy László, Balázs, János és Mihály jószágga volt, de minthogy nevezettek és a Vethéssy család előszámlált tagjai a *Székely György* vezetése alatt támadt pór lázadásban részt vettek és a kereszt jelvénye alatt mindenféle gázságot, emberölést, rablást, gyújtogatást követtek el és *Nyaláb* várát a paraszt csapatokkal együtt sokáig ostromolták: annak okáért örökös hűtlenségben marasztaltatván, jószággaik a koronára szállottak.

(A b. Perényi család nagyszőlősi levéltárából.)

1515.

Ulászló király a paraszt lázadásban való részvétele miatt hűtlenségbe esett, de a nemesek által megölt (*tandem per reliquos nobiles interemtus*) *Halábory János* deák Beregh vármegyében fekvő összes birtokait, Werbőczy István ítélő mester érdemeire való tekintetből, vérrokonainak *Kerepeczy Illyés, Péter és Gergely* fiának adományozta.

A leleszi konvent jelentéséből, mely szerint a statutionak *Halábory János* deák özvegye, *Ilona* asszony ellentmondott).

1516. Buda. In Dominica Letare.

Ulászló király *Almásy Caesar*, almási *Szél János*, csatóházi *Cható András*, Gyakfalvy István, péterfalvi *Szöke Sebestyén*, néhai *Bekényi Fábián*, bekényi *Beke Pál* és bekényi *Bán György* ugocsavármegyei nemesek összes jószágait, mivel az elmúlt kereszties hadban sok gonoszságot követtek el, a pór lázadás elnyomása körül nagy érdemeket szerző *Perényi Gábor* főkamarás mesternek adományozta.

(A b. Perényi család nagyszőlősi levéltárából.)

¹⁾ A leleszi konventnek 1515-ben kelt jelentése szerint Vethéssy Albert elkobzott javaiba, Ulászló király adománya alapján, *Báthory György* István és András statuáltatott. (Leleszi országos levéltár).

²⁾ Ma *Neretlen falu*.

Az 1515. év folyamán Sásváry János, a vele egy nemzetségből származó *sásvári Weres Gergely* osztályos atyjafiát azzal vádolta, hogy ő volt az a *Körmös hadnagy* a ki a pórokat Nyaláb vár ostromára vezette. De az Ugocsa vármegye törvényszéke előtt kihallgatott tanuk vallomásából csak az derült ki, hogy vádlott, minekutána a parasztok elfogták és életének megkegyelmeztek, egy ideig kényszerűségből a keresztes hadban forgolódott ugyan, de se nem rabolt, se nem gyujtogatott, ámbátor a pórok később azzal dicsekedtek, hogy az ő tanácsaival éltek s a legelső kedvező alkalmat fölhasználva Perényi Gáborhoz Huszt várába menekült. Ennek alapján a törvényszék fölmentette, s az ítéletet, melyben *Sásváry János* a becsületsértés váltságában marasztaltatott, Ulászló király is helybenhagyta, sőt a hamis vádlóra szabott büntetést még föl is emelte, a mit az alább következő ítéletlevélből, mely a pórlázadás történetéhez eddigelé ösmeretlen, érdekes adatokat szolgáltat, rendre kiviláglik:

Ludovicus dei gratia Rex Hungariae et Bohemiae etc. fidelibus nostris conventui ecclesiae de Lelesz, salutem et gratiam. Noveritis, quod nobis in praesenti termino festi b. Jacobi apostoli proxime praeteriti, ad quem scilicet terminum universae causae breves nec non breves brevium, pariter et transmissionales regnicolarum de consilio dominorum praelatorum et baronum per majestatem nostram generaliter fuerant prorogatae, unacum nonnullis dominis praelatis baronibus, magistrisque prothonotariis et sedis nostrae Judiciariae juratis assessoribus pro tribunali consedentibus, nobilis *Gregorius Weres de Sásvár* personaliter praesente ibidem et personaliter adhaerente nobile Johanne de eadem Sasvar juxta continentiam litterarum vice comitis et judlium Comitatus de Ugocha adjudicatorum transmissionalium in figura judicii personali praesentiae nostrae comparente, easdem litteras dictorum vice comitis et judlium utrinque nobis praesentarunt hunc tenorem continentem: Serenissimo Principi et domino domino Wladislao dei gratia Regi Hungariae et Bohemiae etc. Domino ipsorum naturali gratiosissimo ac metuendo obsequium paratissimum perpetua cum fidelitate vestra noverit Majestas, nos causas nobilium Johannis de Sasuar ut actoris ab una, ac Gregori Weres de eadem Sasvar veluti in causam attracti ab altero partibus coram nobis . . . quae hoc modo et hac serie vertebantur, *quo modo feria tertia ante festum*

conversionis b. Pauli proxime praeteritum in possessione Sasuar loco videlicet et die sedis nostrae judicariae nobilibus ejusdem cottus de Wgocha nonnullis profatientibus moderativo causantium pro tribunali consedissemus, tunc praefatus Johannes de Saswar, ut actore medio aliorum causantium nostram exurgens praesentiam, contra praedictum Gregorium Weres de praescripta Sasuar in causam videlicet attractum et proposuit eo modo: *Domine vicecomes et Judlium*, hoc dico, quod hic nobilis Gregorius Weres de Saswár temporibus hiis praeteritis sponte et libera voluntate in medio rusticano disturbione abiisset et praeteriisset, idem ipsorum belli ductoratum *Kermes Hadnagh* communi vocabulo direxisset inter ipsos, et ipsum spoliatores, depredatores et crematores fuisse, fateor.

Hoc audito praefatus Gregorius Weres de jam dicta Saswár, et adverso sic respondit: *Domine vicecomes et tota Universitas nobilium*, hoc bene audio, quid contra et adversum me hic nobilis Johannes de Saswar dicit et exponit contra honorem et humanitatem meam, haec fore dinosco, sub tali enim colore et famae inhonestae vitaeque nolo vitam produci. sed volo me ipsum expurgare.

Praefatus vero Johannes Saswary iterato respondit contra eundem Gregorium Weres de saepe dicta Saswar, pro certo ea, quae omnia approbare volo, prout dixi sic est, fassionibus et attestationibus cum tempore approbabo.

Item fassiones Johannis Saswáry, nobiles *Mathias Zubor* et *Michael Egri* in Saswar commorantes jurati, interrogati fassi sunt in hunc modum, quomodo ipsi dum jam fuissent in castro *Nyaláb*, nunc aspiciens, vidensque multitudinem rusticorum sub castrum venientem et obsedis extunc e medio rusticorum tres equites ipsum castrum circuire nitebantur, cum jam ipsi nobiles illos tres equites vidissent, mox ipse praescriptus Mathias Zwbor pro nobili Michaeli Egry sic dixisset, prout visu ad notitiam mei apparet, pro illis equitibus tres unus esset *Gregorius Weres de Saswar*, attamen verasciter nescio, sed quicunque sint ipsos cum pixide excitabo. mox idem Mathias Zwbor illos tres equites defacto sagitasset, illique tres equites hinc illinc divisi sunt et ad partes fugissent, sed ipsum Gregorium Weres dubiose dicebant fore. sed tamen ipsi duo nobiles non asserunt fore, neque audisse belliductorem, spoliatores, depredatores et crematores, nisi a rusticis tempore pacis audiverunt, quod idem Gregorius Weres de Saswar ipsis rustictis consilio suo adhibuisset et dixisset. quomodo stramina multa producite sub castrum *Nyalab* et sic recipi potestis, rustici autem exurgentes stramina multa

sub portam ipsius castrı prodıxerunt, et postea de mane combustae sunt, sicque porta ipsius castrı combustus est.

Item *Johannes Zabo* alter *Johannes Barthws* de dicta Saswar, jurati, interrogati, fassi sunt in hunc modum, quomodo ipsi audierunt Gregorium Weres in consilio rusticorum fore, sed nesciunt, neque audierunt aliquibus belliductorem extitisse, neque bona in praedam convertisse, spoliasse aliquosque ignibus comburisse.

Item *Valentinus Nagh de Csoma* juratus, interrogatus, fassus est quomodo cum jam Gregorius Weres venisset ad castrum Hustiensem, ibique dixisset, quod ipsi rustici, qui castrum *Nyaláb* obsederant, adhuc de sero incendio exponebant, nisi ego ipsis aliter non consulebam, sed sic eis dicebam, quomodo de sero non intendant, sed de mane causa illa, ut qui in ipso castro *Nyalab* sunt collocatae, velociter semet ipsos ad defensionem promptuant et secum existant, attamen ipse nobilis nescit belliductorem fore, spoliatorem, praedatorem et crematorem.

Antonius Zok de Kissaswar, juratus interrogatus, fassus est in hunc modum, quomodo scit, quod idem Gregorius Weres in consortio rusticorum processisset et audivit a ceteris, prout ipsis rusticis consuluisse, quod stramina multa deducerent sub castrum, vel sub portam ipsius castrı *Nyaláb*, et sic se possent reaccipere idem castrum, an non tamen nescit belliductorem fore, spoliatorem, praedatorem et crematorem, nisi audivit, quod voluissent sublevari et ad belliductorem esse, tamen id nescit manifeste.

Item *Benedictus de Chama* et *Paulus Zupan de Peterfalva*, jurati, interrogati, fassi sunt equali sermone in hunc modum, quomodo dum ipsi de castro *Nyaláb* ad castrum Husztiensem, quasi orator ad dominum Gabrielem de Peren transfugissent, ibique reperiens Gregorium Weres, et Paulus Zupan eidem dixisset, quare nobiscum antehac non venisti? et sic de verbo ad verbum in tantum, quod alter alteri verba inhonesta et injuriosa dicebant et Gregorius Weres, respondit: pro certo vobis non nocuit, quod ego cum ipsis rusticis fui, quia statim desero, incendebant stramineas, quas ibi sub portam ipsi rustici portaverant, incendebant, sed ego non nisi pro defensione vestrorum, prout vosmet et ipsos in castro promptuare velitis, sed tamen iidem nobiles nesciunt belliductorem, spoliatorem, depredatorem et crematorem fore.

Item *Petrus Zabo de Farkasfalva* juratus, interrogatus, fassus est in hunc modum, quomodo audivit ab aliis, ut ipse dixisset: si castrum *Nyaláb* vultis accipere, tunc scala multa

portate et sic potestis recipere, attamen nesciunt belliductorem, spoliatorem, depredatorem et crematorem fore.

Item providi *Albertus Hagyó* et *Jacobus Salánky* in eadem possessione Saswar residentes, jurati examinati, fassi sunt in hunc modum, quomodo sciunt ipsum Gregorium Weres inter rusticos exortos ambulanti et procedenti sponte et libere, cum jam venissent ipsi rustici ad possessionem Saswar, ita et nos cum ipso procedissemus, inter ipsos obedientem, attamen nesciunt belliductorem, spoliatorem, depredatorem et crematorem fore.

Item *Mattheus Churpros* de eadem Saswar juratus, interrogatus, fassus est in hunc modum, quomodo audivit a caeteris rusticis, quod idem Gregorius Weres dixisset, quod si ipsum non occidunt, extunc per triduum ipsum Castrum Nyaláb accipiet et etiam nisi eundem non tradant morti, audacter tantum gubernat, quantum unus colonus, attamen nesciunt belliductorem, depredatorem et crematorem fore.

Interea saepefatus Gregorius Weres de dicta Saswar, ut nos eidem secundum Deum et ejus justitiam, prout debemus, dignaremur, ut et ipse approbare et attestare vult, fassiones Gregorii Weres, item Gregorius Zwbor de Saswar, Demetrius Gede de Ezetfalwa, Michael Kantor de Chama jurati interrogati, fassi sunt in hunc modum, quomodo audierunt inter ipsos fore, sed nescitur belliductorem, spoliatorem, depredatorem et crematorem fore. Item Michael Egry de Saswar, Matthias Zwbor, Anthonius Zok de eadem Saswar isti similiter fecerunt fassionem pro nobili Gregorio Weres de sepe scripta Saswar, per eundem sermonem, sicut pro nobili Johanne de dicta Saswar, ut actori.

Item providus *Gregorius Zablyás* in Saswar commorans juratus interrogatus, fassus est in hunc modum, quomodo ipse, sicuti caeteri incolae possessionis Saswar in consortium eorundem rusticorum abiisset, quando autem venissent ad campum possessionis *Tekeháza*, extunc pro aliquibus nobilibus caput eorum existi sunt (*sic!*) interea mox eundem Gregorium Weres tribus vicibus ad decolandum exportaverant, sed nos in tantum supplicavimus, ut detentus est de morte.

Item providus *Blasius Kyrál* juratus interrogatus, fassus est, in hunc modum, quomodocumque vidissent ipsi rustici praefatum Gregorium Weres statim in ipsum irruentem et captivum, qui ex eis disolare volentem, qui autem alia morte crudeli determinari festinabant, idemque Gregorius Weres supplicabat, ne tam repente occiderent, si quid etiam malificissent, cum ista possessione Saswar aprobare volo, ut si quid nocumenti ipsis contulissem, id, quod meteor, audacter per vos

perspiciar, postea qui captum adduxerunt postea audivit, quod ad castrum Huszthiensem salivit e medio rusticorum, attamen nescit belliductorem, spoliatorem, depredatorem et crematorem fore.

Item *Michael Kanthor de Csama, Johannes Gedyn de eadem Petrus Ákos de Chepe, Ambrosius Mokos de dicta Csama, Demetrius similiter Mokos de eadem Johannes Mokos de eadem Csama Ladislaus Zoltán* jurati interrogati, fassi sunt in hunc modum, quomodo audierunt, quod inter rusticos exortos praecessisset, per aliquot tempus, et ad castrum Husthiense e medio rusticorum fugam arripuisset, sed tamen nesciunt belliductorem, spoliatorem et depredatorem ac crematorem.

Item *Ladislaus Gyakfalvy* juratus, interrogatus fassus est in hunc modum, quomodo vidit eundem Gregorium Weres, quod ipsi rustici, qui captum sic adduxerunt sed tamen nescit belliductorem, spoliatorem, depredatorem et crematorem fore, quibus sic abitis . . actiones, propositiones et attestaciones ex . . auditis et intellectis judicantes commisimus isto modo, quod quo praefatus Johannes Saswary ut actor praenominato Gregorio Weres de Saswar in causam scilicet attracto facie ad faciem verba inhonesta, injuriosa dixisset et difflamaret, quomodo ipsum belliductorem *Kermes* nominasset et tandem spoliatorem, depredatorem et crematorem fore pronunciasset, quod attestare minime potuit.

Nos eundem Johannem de Saswar, ut actorem contra Gregorium Weres in causam scilicet attractum, convictum et aggravatum fore commisimus super flor. centum, id est . . . homagia, et quo talia . . . verba contra eundem Gregorium Weres idem Johannes Saswary proposuisset, quo enim iudicio nostro saepedictus Johannes de Saswar non contentus, sed eandem causam ad examinandam iudicium Majestatis vestrae appellare curavit, quam juxta appellationem ipsius praefati Johannis Saswary ut debemus litteras nostras adjudicatorias partibus superinde confectas duximus prorogandam ad tricesimum secundum diem partibus comparentem assignato. Datum in Saswar loco et die sedis nostrae judiciariae feria 3^a in festo b. Sophiae virginis *Anno domini millesimo quingentesimo decimo quinto.*

Quibus exhibitis et praesentatis continentiisque earundem intellectis partes praescriptae per nos in praemissis sibi ipsis iudicium et justitiam supplicarunt elargiri, quia vero idem vicecomes et iudex nobilium praedicti comitatus de Wgocha interdictas partes causa in praemissa bono ordine processisse, bonumque et rectum iudicium fecisse, memoratum-

que Johannem de Saswar in dictis centum flor. rite et rationabiliter condempnasse et seriebus et continentiis praescriptorum litterarum ipsorum vicecomitis et Judlium, adjudicatoriarum transmissionalium reperiiebantur et ab hoc hujusmodi iudicium seu judiciaria deliberatione ipsorum interdictas partes, causa in praenotata modo antelato facta seu celebrata, in omnibus suis punctis, clausulisque et articulis rectificari et approbari, et insuper praelibatum Johannem de Saswar ratione ex praevia contra annotatum Gregorium Weres, vigore generalis decreti nostri in aliis centum flor. auri in una directa nostris judiciarii, in alia vero consimiliter directâ medietatibus praefati Gregorii Weres partis scilicet adversae manibus devolvendis et refundandis convinci et aggravari debere nobis, ac praefatis praelatis, baronibus, magistrisque prothonotariis et sedis nostrae judiciariae juratis assessoribus nobiscum in examine praesentis causae existentibus perspicue cernebat. Pro eo nos de eorundem dominorum praelatorum, baronum, magistrorumque prothonotariorum et sedis nostrae judiciariae juratorum assessorum quaesito et assumpto superinde consilio praemature praescriptum iudicium jamfatorum vicecomitis et judlium praedicti Comitatus de Vgocha in omnibus suis punctis, clausulisque et articulisque ratificandum et approbatum ac praelibatum Johannem de Saswar contra memoratum Gregorium Weres in aliis centum flor. in toto videlicet inducentis flor, auri in una directa nostris, in alia vero consimiliter directa medietatibus praefati Gregorii Weres partis scilicet adversae manibus persolvendis convictum et aggravatum esse decernendo et committendo, fidelitatisque igitur vestrae harum serie firmiter praecipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo praesente Benedictus Zolthan de Csepe vel Georgius de Dabolecz, sin Andreas de Forgolan aliis absentibus homo noster de Curia nostra Regia per nos ad id specialiter transmissus ad facies universorum jurium possessionariorum praelibati Johannis Saswary utilibet habitorum ipsum solum proprie et praecise concernentium, vicinis et commetaneis ejusdem, ac filiis, filiabus et generationibus ejusdem convicti hominibus universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedendo, habita prius eorundem legitima reambulatione et condigna aestimatione exclusis prius portionibus aliorum, quorum libet de eisdem et primo de rebus et de bonis mobilibus et tandem, si necesse fuerit, de . . . juribus possessionariorum tot et tantum quorum videlicet et quantum se ad valorem praescriptorum trecentorum flor. auri extendere videbuntur separando et excludendo occuparet, occupataque in una directa

nostris judiciariis in alia vero consimiliter directa medieta-
tibus annotati Gregorii Weres partis scilicet adversae mani-
bus det et applicet tamdiu per nos et ipsam partem adversam,
donec eadem a nobis et ipsa parte adversa per hos quorum
redemptioni magis competunt in condigna eorundem aestima-
tione redimantur, statuatur titulo pignoris possidenda, contradi-
ctione praelibati Johannis de Saswar et aliorum quorum-
libet praevia ratione non obstante, illis autem qui si dicta
jura possessionaria occupata redimere velle asseruerint trice-
simum secundum diem diei hujusmodi executionis exhinc . . .
coram nostra personali praesentia comparendis pro termino
redemptionis eorundem deputet et assignet. Et post haec
hujusmodi possessionarie reambulationis, aestimationis occu-
pationis et titulo pignoris statutionis seriem, ut fieri ex-
pediendum ad praescriptum 32 diem diei hujusmodi executio-
nis ex hinc fiendi comput . . . dictae nostrae personali prae-
sentiae fideliter rescribatis. Datum Budae 32 die termini
praenotati anno Domini 1516. (L. S.) Praesentata, lecta et
et extradata in sede per magistrum Bolyany coram me ma-
gistro Johanne Ellgh mp. et coram me magistro Stephano
Hezlfy. *Fidelibus nostris Conventui Ecclesiae de Lelesz pro
nobili Gregorio Weres de Saswar contra nobilem Johannem
de eadem Saswar etc. etc.*

(Lelesz. Act. anni 1516. nro 28.)

Közli: DR. KOMÁROMY ANDRÁS.

A KOLOSMONOSTORI KONVENT LEVÉLTÁRA.

— NEGYEDIK KÖZLEMÉNY. —

199. 1461. jun. 23. Rozgonyi Sebestyén erdélyi vajda, Máté erdélyi püspök hatalmaskodó foglalásai ellen, a káptalan kérésére Gyulafehérvártt, az Ompoly, Maros és Váradja között fekvő birtokrészre nézve, határjárást és beigtatást rendel s a hatalmaskodókat a vajda birói széke elébe idézteti, vingárdi Geréb János és szentiváni Székely Mihály által, kiket ezen határjárásra kiküldött, hogy a teendőket a kolosmonostori konvent tanusága mellett végezzék. Dat. Tövis, feria tertia prox. ante fest. b. Joannis Baptiste, anno 1461.

Com. Albensis nro 15.

Eredeti. Papiros. 30—21 cmr. A kolosmonostori konvent jelentéséhez van varrva, mint melléklet.

200. 1461. jul. 8. A kolosmonostori konvent Rozgonyi István vajda rendeletére kijárja Gyulafehérvárt a káptalani birtok határait. Dat. octavo die restatutionis prenot. (feria quarta prox. ante fest. Visit. virginis gloriose.), anno supradicto (1461).

Viczey Antal kolosvári bíró transsumtuma 1568-ból.

201. 1461. jul. 8. A kolosmonostori konvent Rozgonyi István vajdának jelentést teszen, Gyulafehérváron a káptalan birtokainak határai kijárásáról, az Ompoly Maros és Váradja között Máté püspök foglalásai ellen. Dat. octavo die diei restatutionis et rectificationis prenotatarum (feria quarta prox. ante fest. Visitat. virg. glor.), anno supra dicto (1461).

Com. Albens. A. nro 15.

Eredeti. Papiros 30—21 cmr. Rozgonyi Sebestyén vajda leveléhez varrva. Viznyomásos bélyege körben függő csillag.

202. 1461. szept. 12. Mátyás király kiadja Tinód határjárási és különválasztási privilegiális levelét az erdélyi káptalan javára. Dat. Agrie sabbato proximo post fest. nativitatis b. Marie virg., anno 1461.

Com. Albensis, T. nro 6. 7.

A kolosmonostori konvent transsumtuma 1462-ből.

203. 1462. máj. 18. A kolosmonostori konvent László athmári főesperes és Lippai Gergely mester kérelmére az erdélyi káptalannak átírva, kiadja Mátyás király 1461. évi levelét Tinód visszaadásáról. Dat. feria tertia prox. ante fest. Urbani pape, anno 1462.

Com. Albensis C. nro 45.

Eredeti. Papiros. 30—25 cmr. Pecsét nélkül.

204. 1462. máj. 25. A kolosmonostori konvent Lippai Gergely erdélyi kanonok kérésére átírva kiadja Mátyás király 1461. évi privilegiális levelét Tinód birtokáról. Dat. in festo beati Urbani pape, anno 1462.

Com. Albensis T. nro 6.

Eredeti. Papiros. 30—28 cmr. Pecsét nélkül.

205. 1462. máj. 25. A kolosmonostori konvent László szathmári főesperes kérelmére átírja, és kiadja Tinód visszaadásáról Mátyás király 1461. évi levelét az erdélyi káptalan javára, Rozgonyi Sebestyén vajda levelével együtt. Datum in festo beati Urbani pape, anno 1462.

Com. Albensis C. nro 24.

Eredeti. Papiros 30—30 cmr. Körben függő viznyomásos bélyeggel.

206. 1463. nov. 11. Mátyás király, dengelegi Pongrácz Lászlónak halála után, ki a kolosmonostori apátság gubernátora vala, Pécsváradi Pétert, kolosmonostori apáttá kinevezi. Dat. in civitate nostra Jaycza in festo 6. Martini eppi, anno 1463.

Com. Kolos. A. nro 53.

Eredeti. Papiros. 28—18. Pecsétje letörött. Viznyomásos bélyege körben függő mérleg. Van másolata 1831-ből.

207. 1465. decz. 18. Pál pápa az erdélyi püspöknek, és a székelyek, valamint Hunyad főesperestjének parancsolja, hogy György kolosvári plébánus azon panaszát, mely szerint a Kolosvárt lévő franciscanus, dominicanus, augustinianus és minorita barátok zavarják az isteni tisztelet rendjét, lefoglalják a temetéseket és az azok után járó quartát, gyóntatnak hatóság nélkül s egyéb jogtalanságokat művelnek: a helyszinén vizsgálják meg és az igazság s törvény szerint, ítéletesen végezzék el, appellatione remota. Dat. Rome apud sanctum Marcum, anno 1465, quintodecimo kal. Januarii, pontif. anno secundo.

Jelzése nincs.

Eredeti. Pergamen. 32—26 cmr. Kenderzsinóron függő szép ónbullával.

208. 1466. ápr. 1. Pál pápa az erdélyi káptalan prépostjának és a tordai főesperesnek rendeli, hogy Gergely kolosvári plébánus panaszát, mely szerint az ottani domokos rendű

atyák a parochiában megszokott régi temetkezési rendet jogtalanul megzavarták, mely ügyben az erdélyi püspök helyettese ítéletet is mondott, vizsgálják meg, és ami a törvénynek megfelel, azt végrehajtani törekedjenek, *appellatione postposita*. Dat. Rome, apud S. Marcum anno 1466. Kal. Aprilis, pontificatus anno secundo.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Pergamen. 35—24 cmr. A bullának csak zsinórja maradt meg.

209. 1466. aug. 25. Nádasdi László és Ilyei János vicevajdák a kolosmonostori konventet megbízzák, hogy a volt vajda Pongrácz János Tinódot az erdélyi káptalantól erőszakkal elfoglalva kezén tartja, miért őt a vajda elébe idézze meg ad tertiam diem exaltationis sancte crucis. Dat. in Novaj. feria secunda prox. videlicet in festo b. Aegidii abbatis, anno M^o CCCC^o LX° VI°.

Com. Albens. C. nro 43.

Eredeti. Papiros. 22—16 cmr. Pecséttel.

210. 1467. február? Nádasdi László és Ilyei János vicevajdák Béldi Benedeket az erdélyi káptalannak Szilváson, Fehérmegyében fekvő erdője leégetése és elpusztítása miatt a kolosmonostori konvent által a vajda elébe idézi. Dat. Kápolna feria tertia proxima post festum . . . . . (in plena congregationem universorum regni nobilium), anno 1467.

Com. Albensis C. nro 31.

Eredeti. Papiros. 22—14 cmr. Kis pecséttel, minek csak helye maradt. Hátára van jegyezve, hogy az inquisitio megtörtént feria quarta proxima post f. b. Nycomedis mart. (jun. 4.)

211. 1467. febr. 17. Nádasdi László és Ilyei János vicevajdák megbízzák a kolosmonostori konventet, hogy Vizaknai Miklós panasza folytán Lőkös Imrét, ki Balázstelkét és Gálfalvát, két malommal hatalmaskodva elfoglalta, a vajda elibe idézzék meg. Dat. in civitate Klusvár fer. tertia prox. post. Dnicam Invocavit, anno 1467.

Com. Küküllő V. nro. 4.

Eredeti. Papiros. 22—22 cmr. Víznyomásos bélyege, körben függő félhold.

212. 1467. máj. 11. A kolosmonostori konvent tanúságlevele arról, hogy Csögi Dorottya Kereszturi Tamás özvegye a maga, és felszámított rokonai nevében, Közép Szolnokmegyében fekvő Csög nevű birtokát Miklós erdélyi püspöknek és az erdélyi püspökségnek adja és hagyja, miért a püspök őket kétszáz arany forinttal megjutalmazza. Dat. feria secunda prox. ante fest. b. Nerei, Ach. et Pong. anno 1467.

Com. Szolnok med. C. nro 9.

A kolosmonostori konvent transsumtuma 1513-ból.

213. 1467. okt. 19. Az erdélyi káptalan bizonyságlevele arról, hogy Péter kolosmonostori apát Mátyás király ellen tiltakozott, nehogy Tiburcz nevű konventi jószágot Tőke Lászlónak, vagy Bálintnak, vagy bárkinek másnak adományozza. Dat. feria secunda prox. post. fest. b. Luce evang. anno 1467.

Com. Kolos. nro 25. (Neoregest. U. nro. 18.)

Eredeti. Papiros. 22—14 cmr. Hátán pecséttel.

214. 1467. nov. 3. Mátyás király Ernest Jánosnak adományozza Farkastelke, Sárdorf, Salgó, Fejéregyház, Hidegviz, Mihályfalva, Vessződ, Ujfalu, Bolya, Rakovicza, Hortobágy, Ingodál, fehérmegyei birtokokat, valamint Mikest és Szelestét Tordamegyében, Monyorost, Jővedicset, Héturt, Bunt Küküllő megyében. Dat. in Segesvar feria tertia proxima post festum Omnium Sanctorum, anno 1467.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

215. 1467. decz. 9. A kolosmonostori konvent, Mátyás király parancsára beigtatja Ernesth János királyi testőrt a fehér-, torda- és küküllőmegyei, neki adott jószágokba, jelentvén, hogy Fejéregyházának fele részére és egy ottani malomra nézve a segesvári dominikanus klastrom nevében György prior a beigtatásnak ellenmondott; egyebekben ellenmondókra nem találván. Dat. quinto decimo die diei introductionis prenotate (in festo b. Katherine Virg.), anno Dni supradicto (1461.)

Com. Küküllő E. nro 10.

Eredeti. Pergamen. 43—22 cmr. Pecsétje hiányzik. Két helyen dió és tojás nagyságu lyuk van rajta.

216. 1468. márcz. 12. A kolosmonostori konvent tanúsága arról, hogy Sleyfer Melchior kolosvári polgár feleségével egy felől, Kerekes Lukács kolosvári bíró és több hites társa másfelől, előtte bizonyos per ügyében, mit Sleyfer folytatott, véglegesen kibékültek. Dat. in festo b. Gregorii pape, anno 1468.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Papiros. 30—22 cmr. Viznyomásos bélyege, körben függő mérleg.

217. 1468. márcz. 19. Mátyás király Chahol Pál felperes azon keresetére, mely szerint az erdélyi püspök emberei és vikáriusa Tasnádról Keene nevű jószágára berontottak és ottan neki nagy károkat tettek, melyeket ő ezer aranyforintnál többre becsül: a püspök és vikáriusa György s a tasnádi lelkész Mihály ártatlan voltukat állítván, azt itéli, hogy a püspök székestemplomában Gyulafehérvárt, főpapi ornatusban, ünnepélyesen esküt tegyen ártatlan voltára, a kolosmonostori konvent tanúsága mellett; valamint a vikarius is a szent jogi

konvent előtt. Dat. Bude sexagesimo sexto die octavarum festi epifan. predictar. (in octavi festi epifan. Dni.), anno 1468.

Com. Kolos. K. nro 148.

Eredeti. Papiros. 30--22. cmr Pecséttel. Van egyszerű másolata 1839-ből.

218. 1468. okt. 29. Palócz László kuriai bíró a kolosmonostori konvent által vizsgálatot rendel Miklós erdélyi püspök panaszára Bályok Szilveszter és neje s emberei ellen, kik Tasnádra és Kegyére rontván, a püspök kárára száz darab ökröt elhajtottak. Buda, sabbato prox. post fest. b. Simonis et Jude, anno 1468.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

219. 1468. okt. 29. Palócz László kuriai bíró Chahol Pál és emberei ellen, a Tasnádon végzett hatalmaskodásért és 1200 juh elhajtásáért, az erdély püspök Miklós panasz folytán vizsgálatot rendel és a tetteseket a király színe elébe idézteti. Dat. Buda, sabbato proximo post festum b. Simonis et Jude 1468.

Com. Szolnok med. E. nro 1.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

220. 1468. okt. 29. Palócz László kir. kuriai bíró Miklós erdélyi püspök panaszára Chahol Pált, feleségét és fiát, s a vele tartókat megidézeti azon excessus miatt, hogy a püspöknek Tasnádon lévő birtokára rontottak, s onnan ez előtt két évvel sok értékes tárgyat, 1200 juhot Oláh-Chaholba hurczoltak, végezvén a vizsgálatot és az idézést a kolosmonostori konvent. Buda, sabbato prox. post fest. b. Simonis ac Jude, anno 1468.

Com. Alb. E. nro. 13.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

221. 1468. okt. 29. Palócz László kuriai bíró rendeli, hogy a kolosmonostori konvent Miklós erdélyi püspököt Kereszturi Tamás és hozzá tartozó rokonai birtokába, mi Kraszna megyében van, igtassa be. Buda, sabbato prox. post fest. b. Simonis et Judae, anno 1468.

Com. Szolnok med. E. nro 13.

Eredeti. Papiros. 22—20 cmr. Pecsét nélkül. Viznyomásos bélyege szalagon függő csillag körben. Az okmány baloldalán tojás nagyságú helyen a szöveg olvashatlanná vált, és egy része leszakadt. Van hiteles másolata 1782-ből.

222. 1468. nov. 23. Ősi Bethlen Domokos vicevajda a kolosmonostori konventet kiküldi, hogy Gothárd erdélyi prépostot és testvérét Rápolthi Györgyöt bírói ítélet alapján. anyai örökségökbe egy kuriába és fél portio birtokba Kecsetben, Középszolnokmegyében, és egyenlő fél részbe Dobokamegyében Fel-

Tőkben igtassa be. Dat. Klusvár feria quarta videlicet in festo b. Clementis pape. 1468.

A kolosm. konvent transsumtuma ezen évből.

223. 1468. nov. 23. Ősi Bethlen Domonkos vicevajda, a kolosmonostori konventet Rapolti Gothard és György megosztóztatása és beigtatása végett Kecset szolnokmegyei, és Fel-Tők dobokamegyei községekbe kiküldi. Dat. Klusvár feria quarta. videl. in. f. b. Clementis pape, anno 1468.

A kolosmon. konvent transsumtuma ezen évből. Perg.

224. 1468. decz. 7. A kolosmonostori konvent privilegiális osztálylevele, mely szerint Rápolti Gothárd erdélyi prépost és testvére György Kecsetben és Felső-Tőkben, birói ítélet szerint részjóságait birtokba átvették a kolosmonostori hiteles ember jelenlétében. Dat. quintodecimo die diei divisionis et introd. prenotate (feria quarta prox. ante f. b. Katherine), anno 1468.

Com. Szolnok inter. R. nro 14.

Eredeti. Pergamen. 38—38 cmr. Függő pecsétje hiányzik.

225. 1468. decz. 10. A kolosmonostori konvent Bethlen Domokos vicevajdának jelenti, hogy Gothárd erdélyi prépostot és testvérét Rápolthi Györgyöt Fel-Tőkön, Közép-Szolnoban és Dobokában, a birói ítélet szerint megosztóztatta és a birtokba beigtatta. Dat. quindecimo die divisionis et stat. prenotate (sabbato prox. post fest. b. Katherine virg.), anno 1468.

Com. Doboka. G. nro 35.

Eredeti. Pergamen. 42—28 cmr. Pecsétje nincs.

226. 1468. decz. 24. A kolosmonostori konvent jelenti a királynak, hogy (feria quarta in f. b. Thome apl.) Bályok Silvester és társai ügyében végezvén a teendőket, Désházáról őt megidézte Tasnádon a püspök kárára tett hatalmaskodása miatt; quarto die diei inquisitionis prenotate, anno Dni supradicto (1468).

Com. Szoln. med. E. nro. 2.

Eredeti. Papiros. 28—22 cmr. Pecsét nélkül. Van hiteles másolata 1782-ből.

227. 1468. decz. 24. A kolosmonostori konvent jelenti Palócz László kuriai birónak, hogy Csahol Pál és felesége Orsolya, valamint fia Imre, Tasnádon, az erdélyi püspök kárára éppen oly hatalmaskodást vittek véghez, mint a milyen a kuriai biró levelében le van írva s azért a tetteseket a király színe elébe megidézte. Dat. quarto die diei inquis. prenotate (feria quarta videl. in. f. beati Thome), anno supradicto (1468).

Com. Szolnok med. E. nro 1.

Eredeti. Papiros. 30—22 cmr. Pecsétje elveszett az okmány alsó részével együtt. Van hiteles másolata 1782-ből.

228. 1468. decz. 24. A kolosmonostori konvent Palócz László kuriai bíró rendeletére a vizsgálatot elvégezvén, Chahol Pált és a vele tartókat megidézte Miklós erdélyi püspök Tasnád nevű birtokán elkövetett hatalmaskodásának megfenyítése végett a király színe elébe. Datum quarto die diei inquisitionis prenotate (feria 4-a, in festo S. Thomae), anno supra dicto (1468).

Com. Albens. E. nro 21.

Eredeti. Papiros. 30—20 cmr. Pecsétje hiányzik; alja az okmány-
nak leszakadt. Vizonyomásos bélyege körben függő mérleg.

229. 1469. nov. 13. Mátyás király György kolosi főesperesnek adományozza azon Kolozson lévő halastót, mely Hosszumezei János halála után a királyi koronára maradt, elrendelvén a kolosmonostori konvent által történendő beigtatását. Datum Bude, in festo b. Bricii conf., anno 1469.

Com. Kolos. G. nro 78.

Eredeti. Papiros. 28—29 cmr. Pecsétje töredékben. Van hiteles
másolata 1781-ből.

230. 1470. jul. 18. Rédei János vicevajda a kolosmonostori konventet megbizsa, hogy Koppándon az erdélyi káptalan kárára elkövetett lopás tényét vizsgálja meg, s a tetteseket idézze meg. Dat. Sárpatak, feria quarta prox. p. fest. divisionis aplor. 1470.

Com. Albens. C. nro 39.

Eredeti. Papiros. 22—22 cmr. Pecsétje lehullott.

231. 1470. sept. 21. Rédei János vicevajda. Kolosvárt létében szent Máté apostol napján, a király elébe menendő nemesektől megértvén, hogy ellene a király előtt, vagy a vajda előtt az okozott hatalmaskodó károkért panasz készül. egyezményképpen kijelenti, hogy szent Mihály nap után 20 nap alatt Apáthida községben a károsultakat mind kielégíti. Ex loco (Kolosvár) et die (sept. 21.) premissis, anno 1470.

A Kolosm. konvent transsumtuma ezen évből.

232. 1470. nov. 17. A kolosmonostori konvent udvarhelyi Fehér János kérésére átírja és kiadja Rédei János vicevajda egyezményes levelét. Dat. Sabbato prox. ante fest. b. Elisabeth vidue, anno 1470.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Papiros 29—21. Pecsétje nincsen.

233. 1472. jun. 9. Mátyás király a kolosmonostori konventet kirendeli kövendi Székely Jakabnak és rokonainak Száva, Bogács, Markháza kolosmegyei, és Szent Jakab tordamegyei birtokokba leendő beigtatására. Dat. Bude feria tertia proxima ante f. b. Barnabe apl. anno 1472.

Com. Kolos. S. nro 53.

Eredeti. Papiros. 29—30. cmr. Pecsétjének csak helye van meg. Víznyomásos bélyege körben függő libella.

234. 1473. jul. 17. Magyar Balás vicevajda megbizza a kolosmonostori konventet, hogy Fodor Antalt, a szentkirályi pálos remeték ellen (kik peröket elvesztették, bár sokféle iratokkal védelmezték), azon birtokba, mely Toldalagon előbb Donáth Andrásé vala, igtassa be, semmibe vevén a pálos remeték ellenkezését, mert a választott birák szerint nincs jogok azon birtokhoz. Torda, decimo septimo die octavarum festi nativ. b. Joannis bapt., anno 1473.

Com. Torda, T. nro 17.

Eredeti. Papiros. 42—30 cmr. Kerek pecsétje helye jól látszik. Egy 1268. évi transsumtummal, a mi becsessé teszi.

235. 1474. máj. 12. Mátyás király Péter kolosmonostori apátnak rendeli, hogy a közötte és a kolosvári bíró s hites társai között fenforgó peres ügyben, mit a király személyesen akar elintézni, semmi változtatást ne tegyen. Dat. Bude feria quinta proxima post fest. appar. b. Michaelis archangeli, anno 1474.

Jeltelen.

Eredeti. Papiros. 29—21. Pecséttel. Víznyomásos bélyege körben függő mérleg.

236. 1475. jan. 5. Magyar Balás vicevajda megkeresi a kolosmonostori konventet, hogy a Pókafalván lakó pálosremeték panaszára, Kerék László fiai György, Péter, János és hozzá tartozóik ellen, kik Kis-Kerékről a pókafalvi erdőre berontottak s ottan erőszakoskodva, ezer aranyforint értékig károkat okoztak, tegyen vizsgálatot, és a feleket idézze a vajda elé. Dat. in Clusvár feria tertia proxima post fest. circumcisionis Dni, anno 1475.

Com. Albens. E. nro 13.

Eredeti. Papiros. 21—14 cmr. Pecsétjének csak helye látszik. Van egyszerű másolata 1839-ből.

237. 1476. jan. 22. Dengelegi Pongrácz János vajda, Mátyás erdélyi kanonok és Hencz János felperesek ügyében Thuri György ellen, ki szent-mártoni házokra törvén ezelőtt tizenöt évvel. a nyílt uton, Hentz Jakabot támadta és hatalmaskodva 200 arany forintnyi kárt elkövetett, s már Magyar Balás vajda előtt is emiatt perbe volt fogva, azt itéli, hogy állított ártatlanságát 25 nemes társával együtt megesküdván szent György napja nyolczadán, bizonyítsa be. Dat. Torda, decima die octavarum f. praed. (in octavis festi epiphan. domini), anno 1476.

Com. Kolos. M. nro 72.

Eredeti. Papiros. 29—17 cmr. Hátán látszik a pecsét helye. Van egyszerű másolata 1839-ből.

238. 1476. jan. 23. Dengelegi Pongrácz János vajda Máté erdélyi káptalani kanonok panaszára Herepei Péter ellen, ki Magyar-Orbóra betörvén, ökreivel a réteket lelegeltette s a jobbágyokat elkergette, a vajda azt itéli, hogy három nemes ember társával együtt esküdjék meg ártatlan voltára a kolosmonostori konventi hiteles személyek előtt. Torda undecimo die octavarum festi epiphaniarum pred (in octavis festi Epif.), anno 1476.

Com. Albens. C. nro 17.

Eredeti. Papiros. 29—16 cmr. Pecsétje elveszett.

239. 1476. máj. 29. Dengelegi Pongrácz János vajda a kolosmonostori konventet megbizza, hogy az erdélyi káptalan Magyar-Orbó nevű jószágának határát Béd felől, hitelesen járassa ki. Dat. Albe, feria quarta proxima post. fest. b. Urbani pape, anno 1476.

Com. Albensis C. nro 11.

Eredeti. Papiros. 21—19 cmr. Pecsétje leesett.

240. 1478. jan. 6. A kolosmonostori konvent tanusító levele arról, hogy Váncsai Vajda Ilyés fia Mihály, és Toldalagi András leánya, Sophia, az ő felesége, kik sokáig perben állottak a Szentkirályon lakó pálos remeték klastromával Máté püspöki helyettes előtt, a toldalagi halastó és malom miatt, most azon béke-egyezményt kötötték, hogy, ha Mihály magtalan halna meg, akkor eme Toldalagon lévő birtokát Torda megyében, valamint a faragóit és moróczit Dobokában és az ercseit Kolosban, a nevezett pálos remeték klastromának hagyja, úgy hogy rokonai 200 aranyforinttal kiválthassák. Dat. in fest. Epifan. dni, anno 1478.

Com. Doboka T. nro 24.

Eredeti. Papiros. 22—16 cmr. Pecsét nélkül.

241. 1478. jul. 13. A kolosmonostori konvent tanusító levele arról, hogy Geréb László választott és megerősített erdélyi püspök, a tasnádi gazdatisztek Mag Demeter, Szentkirályi Benedek, Némethi Albertnek, Ákos Antal ellen Szentkirályon elkövetett hatalmaskodása ügyét, a további per elkerülése végett, egyenlő számmal mindkét fél nemesei közül választandó bíróságra bizza. Dat feria secunda videl. in f. b. Margarethe, anno 1478.

Com. Szolnok med. G. nro 3.

Eredeti. Papiros. 30—20 cmr. Viznyomásos bélyege körben függő mérleg. Van hitelesítés nélkül maradt másolata 1839-ből.

242. 1479. jan. 24. Kendi Antal vicevajda a kolosmonostori konventet megbizza, hogy az erdélyi káptalant a Küküllő megyében fekvő Bázna egész birtokába és a fehérmegyei Béd egyharmad részébe igtassa be. Torda. dnica prox. ante f. convers. b. Pauli apl., 1479.

C. Albensis C. nro. 42.

Eredeti. Papiros. 20—12 cmr. Pecsét nélkül.

243. 1479. jan. 26. Vingárdi Geréb Péter vajda a kolosmonostori konventet megbizza, hogy vizsgálja meg eczeli Thobiási György azon panaszát, hogy Magyar Balás, ezelőtt vajda az ő jószágait Küküllő megyében, Kis-Sárost, Bábahalmát, Kocsárdot, Bürköst, Almást, Somogyomot, Darlaczot, Désfalvát kifosztotta. Torda. feria tertia prox. post. fest. convers. b. Pauli apl., anno 1479.

Jelnélkül.

Eredeti. Papiros. 30—14 cmr. Pecsétje elveszett. Víznyomásos bélyege; körben függő mérleg.

244. 1479. jul. 5. A kolosmonostori konvent tanusító levele arról, hogy dengelegi Pongrácz János vajda özvegye Erzsébet, Mátyás és Kata gyermekei nevében is egy felől, János theologiai tanító és püspöki helyettes a videnpachi dominikánusok háza nevében, és a kolosvári dominik. ház nevében más felől, előtte lévén, Erzsébet asszony, Gyulatelke nevű Doboka-megyében fekvő jószágot a kolosvári predikátorok rendjének hagyományozza örök alapítványképpen férjéért, magáért és gyermekei lelki üdvéért, azon kikötéssel, hogy az általa alapított oltáron évenként szent miséket végezzenek az atyák. Dat. feria secunda prox. post. fest. visit. b. Marie Virg., anno 1479.

Com. Doboka, C. nro 39.

Eredeti. Pergamen. 40—24 cmr. Függő pecsétje hiányzik.

245. 1479. jul. 5. A kolosmonostori convent privilegialis levele dengelegi Pongrácz Erzsébet alapítványáról, Gyulatelkéről st. ugy mint az előbbi.

Com. Doboka, C. nro. 39.

Pár. Papiros. 22—22. Pecsétje leesett a hátáról.

246. 1479. szept. 5. Kendi Antal vicevajda az erdélyi káptalan panaszára, mely szerint Kézdi Sandrin Kuttyfalván egy lovat, és az Ompoly melletti Zalatnán egy más lovat a káptalan jobbágyaitól elvett és elhajtatott, és egyszáz arany forintot érő kárt tett, vizsgálatot rendel a kolosmonostori konvent által. Torda die dnico prox. ante fest. concept. b. Marie Virg. anno 1479.

Com. Alb. C. nro. 40.

Eredeti. Papiros. 20—15 cmr. Pecsét nélkül.

247. 1480. april. 7. Mátyás király néhai Pongrácz János vajda feleségének és fiainak alapítványát, melyben Gyulatelkét a kolosvári dominikanus zárdának hagyományozták, megerősíti, és a történendő beigtatást a kolosmonostori konvent tanúsága mellett elrendeli. Buda feria sexta prox. ante dnicam Quasimodo, 1480.

Com. Doboka, C. nro 31.

Eredeti. Papiros. 30—18 cmr. Pecsétje letöredezve. Víznyomásos bélyege körben függő csillag.

248. 1480. szept. 25. A kolosmonostori konvent Gerendi Miklós kérelmére átírja Magyar Balás vajda levelét, melyben a Turiak eladják Turban levő földeiket és malmokat Gerendi Miklósnak. Dat. feria secunda proxima ante fest. b. Michaelis archang., 1480.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Papiros. 21—22 cmr. Pecsét nélkül. Víznyomásos bélyege körben függő mérleg.

249. 1481. jan. 27. A kolosmonostori konvent gedei Lórándfi György leánya, Erzsébet kolozsvári apácza azon végrendeletét, hogy Heves, Pest, Pilis, Borsod megyékben lévő vagyonát a Kolosvárt lévő Szent-Egyedről nevezett apácza-klastromnak hagyományozta, hiteles alakban kiadja. Dat. quarto die diei termini prenotati (feria quarta prox. ante fest. convers. b. Pauli ap.), anno Dni 1481.

Com. Borsod. nro 33.

Eredeti. Papiros. 30—22. Függő pecsét nélkül. A közepén nagy helyen megegyődvé; van hitelesített másolata 1783-ból.

250. 1481. jan. 27. A kolosmonostori konvent gedei Lórándfi György leánya Erzsébet stb. mint elébb.

Com. Valkó. L. nro 22.

Eredeti. Papiros. 21—28 cm. Pecséttel, melynek azonban csak helye látszik. Van hiteles másolata 1783-ból.

251. 1481. máj. 26. Báthori István vajda, a kolosmonostori konventet megbizva, hogy Sükösd Miklós küküllővári castellanus panasza folytán végezzen vizsgálatot a felett. igaz-e, hogy Haranglábi Kata és Váncsa Jánosné Ilona nagy értékű dolgoktól őt megfosztották? Dat. Brasso, secundo die f. b. Urbani pape, anno 1481.

Jeltelen.

Eredeti. Papiros. 22—18 cmr. Pecsét nélkül. Felső széle elrothadva.

252. 1482. febr. 28. Báthori István vajda a kolosmonostori konventet kiküldi, hogy az erdélyi káptalan. Küküllőmegyében Bwnd (?) (talán Kund) nevű birtokba igtassa be. Alba-Gyule, feria quinta prox. post fest. b. Mathie apli., 1482.

Com. Küküllő C. nro 70.

Eredeti. Papiros. 22—18 cmr. Pecsét nélkül.

253. 1482. jul. 16. Báthori István vajda vallató levele Szentiváni György és Néma Máté részére Iklódi Márton özvegye ellen. Datum in Vásárhely feria tertia prox. post f. divisionis apostolorum, anno 1482.

Jeltelen.

Eredeti. Papiros. 22—18 cmr. Zöld pecsétje elromlott. Az írás elmosódott.

254. 1482. decz. 26. Mátyás király néhai Nagylaki Márton Nagylak nevű fehérmegyei birtokát, János váradi püspöknek adományozza, s beigtatását a kolosmonostori konvent tanusága mellett elrendeli. Dat. Sopronii in festo b. Stephani protom, anno 1482.

Com. Albensis E. nro 16. (alias nro 70.)

Eredeti. Papiros. 28—22 cmr. Pecsétje elromlott. Van hiteles másolata 1782-ből.

255. 1482. decz. 31. (Báthory István vajda) a kolosmonostori konventet megbizza, hogy az erdélyi káptalan Szengyeli Lőrincz özvegye végrendelete szerint a Kolosmegyében fekvő Novaj birtokába igtassa be. Dat. in Megyes feria secunda prox. ante fest. circumcisionis Dni, anno 1482.

Com. Kolos. K. nro 75.

Eredeti. Papiros. 20—16 cmr. Nagyon megromolva felső jobb szegletén és alól is. Van hiteles másolata 1782-ből.

256. 1483. aug. 19. Verbőczy János, a vajda nevében felszólítja a kolosmonostori konventet, hogy Indali István részére indali Császári Mihály levelét, valamely eskü letétele felett, adja ki. Dat. in oppido Z . . . . feria secunda prox. post . . . Assumptionis Virg. Marie, anno 1482.

Jeltelen.

Eredeti. Papiros. 21—11 cmr.

257. 1484. febr. 12. Mátyás király a kolosmonostori konventnek parancsolja, hogy az erdélyi káptalan panasza folytán Moga Péter dévai várnagy azon tettét, melylyel Abrudbánya birtokhoz tartozó Topánfalva nevű helyre éjjeli időben berontott, s az asszonyok nyakára kötelet tévén, azokat s gyermekeiket meghurczolta, s ezer aranyforint kárt okozott: hitelesen vizsgálja meg. Buda, feria quinta prox. ante f. b. Valentini Mart., anno 1484.

Com. Albens. C. nro 55.

Eredeti. Papiros. 31—2 cmr. Pecsétje leszakadt.

258. 1485. jul. 16. A váradi káptalan tanúságlevele arról, hogy a váradi pálos remeték klastromának vikáriusa

Demeter, és fr. Sárosi László Parithás Emrét felmentettnek nyilvánítják 80 aranyforint lefizetésétől, mert azokat Halmai Gergely Gyaran és Zakál nevű birtokokban panaszi Paznán Andrásnak adván zálogba, és ez végrendeletben azokat a pálos remetékre hagyván. az adósság megszűnt. Sabbato prox. post f. divisionis aplor, anno 1485.

Com. Bihar nro 20. (P. nro 8.)

Eredeti. Papiros. 22—14 cmr. Hátán ovális pecsét töredékével.

259. 1486. nov. 7. Szabó Ambrus kolosvári bíró, a város nevében a kolosvári Farkas utczában bizonyos helyet adományoz, klastrom építése végett a kolosvári minorita atyáknak. Kolosvár feria tertia prox. ante f. Martini eppi., 1486.

A kolosmonostori konvent transsumtuma 1750-ből.

260. 1487. sept. 5. Mátyás király Kolosvár előljáróságának rendeli, hogy ígéretök szerint adjanak helyet a Kolosvártt építendő klastrom számára, melyben a ferenczrendű minorita atyák fognak lakni. Dat. sub annulari secreto sigillo nostro, in arce Nove civitatis nostre australis; feria quarta prox. ante fest. nativ. b. Marie Virginis, anno 1487.

Civit. Kolosvár. A. nro 119.

Eredeti. Papiros. 29—22 cmr. Szépen épségben maradott pecséttel.

261. 1487. szept. 5. Mátyás király Kolosvár város előljáróságának rendeli, hogy a Kolosvártt építendő minorita klastrom munkájában a város segíteni ne vonakodjék, sőt két alkalmas embert válasszon, ki az atyáknak segítségére legyen. Datum sub annulari secreto sigillo nostro in Arce Nove civitatis nostre australis, feria quarta prox ante f. nativ. BVM., anno 1487.

A kolosmonostori konvent transsumtuma, 1750-ből.

262. 1488. márcz. 6. Mátyás király a kolosmonostori konventnek rendeli, hogy Ráthon Ferenczet és Györgyöt Adorján nevű szatmármegyei birtokba igtassa be. Dat Buda feria quinta prox. post Dnicam. Reminiscere 1488.

Com. Szatmár R. nro . . . . .

Eredeti. Papiros. 32—20 cmr. Pecsétje letöredezett. Víznyomásos bélyege csillagról lefüggő körben álló mérleg.

263. 1488. okt. 27. Báthori István kuriai bíró rendeli a kolosmonostori konventnek, hogy Kis-dobai Györgyöt, néhai kis-dobai Sándor Mihály szolnokmegyei birtokába Kis-Dobába igtassa be. Dat . . . . in vigilia festi b. Simonis et Jude apl., anno 1488.

Com. Szolnok. med. D. nro 40.

Eredeti. Papiros. 28—16 cmr. Pecsétje elveszett.

264. 1488. decz. 23. Báthori István vajda a kolosmonostori konventnek rendeli, hogy az erdélyi káptalant Szengyeli Lőrincz özvegyének végrendelete szerint a kolosmegyei Novaj nevű birtokba igtassa be. Dat in Kolosvár feria tertia prox. ante f. nativitatis Dni, anno 1488.

Com. Kolos. C. nro 30.

Eredeti. Papiros. 22—20 cmr. 1781-ből való hiteles másolattal.

265. 1489. nov. 30. Mátyás király Telegdi István vice-vajdának rendeli, hogy Geréb László püspök azon panaszát vizsgálja meg, mely szerint a Nagyfaluban lakó Bánfiak. szamosfalvi Mikolák és gyerőmonostori Kemények az erdélyi püspökség Kőrösfő nevű birtokából nagy részeket, jogellenesen Lonához elfoglaltak, s az új határjárást is elvégeztetni parancsolja. Buda in festo b. Andree apl., anno 1488.

Com. Kolos. E. nro 29.

Eredeti. Papiros. 29—19 cmr. Pecsét nélkül. Víznyomásos bélyege álló mérleg.

266. 1490. jan. 18. Mátyás király Tarczai Márton kamaraispánnak rendeli, hogy fr. Jánossal, akit jól ismer, egyetértve, a király költségére, építse fel a kolosvári minorita klastromot. Vissegrad, die dnico post octavas epifan. dni, anno 1490.

A kolosmonostori konvent transsumtuma 1750-ből.

267. 1490. ápril. 30. Thelegdi István vicevajda rendeli, hogy a kolosmonostori konvent Bonyha parochiális egyházát Báthori István vajda özvegye hagyományozott csávási és damjáni birtokaiba igtassa be. Dat. in Hodvilág feria sexta prox. ante f. b. Philippi et Jacobi, 1490.

A kolosmonostori konvent transsumtuma, ezen évből.

268. 1490. ápril. 30. Thelegdi István vicevajda a kolosmonostori konventet kiküldi, hogy a Bonyhán Küküllőmegyében lévő parochiális templomot, mely szent Mihály tiszteletére van szentelve, igtassa be Bátori István vajda özvegye végrendelete szerint az ő Csáváson és Damiánban Küküllőmegyében hátrahagyott jószágaiba. Dat. in Hodvilág feria sexta prox. ante fest. b. Philippi et Jacobi, anno 1490.

Com. Küküllő. E. nro 1. (alias nro 34.)

Eredeti. Papiros. 25—16 cmr. Pecsét nélkül. Van hiteles másolata 1783-ból.

269. 1490. máj. 19. A kolosmonostori konvent bizonyáglevele arról, hogy Báthori István vajda özvegyének végrendelete szerint a Bonyhán levő parochiális templomot beigtatta a csávási és damjáni birtokba. Dat. Sedecimo die diei introd. prenotate (fer. quarta prox. post fest. invent. sancte crucis). a. 1490.

Com. Küküllő E. nro 9.

Eredeti. Papiros. 29—22. cmr. Pecséttöredékkel. Víznyomásos bélyege függő mérleg. Van hiteles másolata 1783-ból.

270. 1491. ápril. 26. A kolosmonostori konvent tanúsítja az edélyi káptalan nevében János telegdi főesperes és István kanonok által előadott azon tiltakozó panaszát, hogy Báthori István vajda Bunt és két szék szász lakói pedig Baznát. Küküllőmegyében, jogellenesen, a káptalan nagy kárára elfoglalták. Dat. fer. tercia prox. post f. b. Marci evang., anno 1491.

Com. Küküllő C. nro 3.

Eredeti. Papiros. 22—16 cmr. Van hiteles másolata 1783-ból.

271. 1491. máj. 25. Kolosmonostori Ip Ferencz fia Briccius közjegyző tanúságot teszen arról, hogy előtte Kodori János és László, a kolosvári domokosrendű klastrom nevében Gergely és Pál testvérekkel, a Széken lévő halastó ügyében, 700 arany forint bánat-pénz mellett megegyeztek, bizonyos feltételek alatt. Acta sunt haec et facta anno die mense loco, ut supra, (1491. 25 maji, in Kolosvár.)

Comitatus Varii N. nro 86.

Eredeti. Pergamen 33—35 cmr.

272. 1492. ápril. 30. Ulászló király a kolosmonostori konventnek rendeli, hogy Thatei István bárhol az erdélyi részekben található birtokait Csesztvei Barlabási Lenárdnak beigtatással adja át. Buda fer. secunda prox. ante f. b. Philippi et Jacobi, anno 1492.

Com. Alb. E. nro 11.

A kolosmonostori konvent transsumtuma 1493-ból.

273. 1492. aug. 20. Báthori István vajda a kolosmonostori konventet kiküldi, hogy az erdélyi káptalant Syle Péter és Falhidi János birtokaiba, mik Fehérmegyében vannak (u. m. Gáld fele, cuiával, Miklóslaka negyedrésze, Táté és Beken-szeg negyedrésze, Mihálczfalva nyolczadrésze), igtassa be. Dat. Torde in festo b. Stephani regis et conf., anno 1492.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

274. 1492. aug. 20. Báthori István vajda a kolosmonostori konventnek rendeli, hogy az erdélyi káptalant néhai Mihálczfalvi Péter Mihálczfalván lévő birtokába, továbbá, a Falhidi Jánostól megvásárolt Gáldtön lévő szőlők birtokába igtassa be. Torda, in festo b. Stephani regis et conf., anno 1492.

Com. Alb. C. nro 37.

Eredeti. Papiros. 29—22 cmr. Pecsétje leesett. Van másolata 1782-ből.

275. 1492. aug. 24. Báthori István vajda levele a kolosmonostori konventhez arról, hogy a Beszterczen lévő Szentkereszt klastromot, Harinai Farkas Miklós és Tamás ado-

mánya folytán, az idai, kolosmegyében fekvő halastó, továbbá a Zob Mihály mise alapítványa folytán, az Erkeden lévő halastó birtokába igtassa be. Dat. Torda, in festo b. Bartholomei apl. 1492).

Com. Kolos. A. nro 61. (alias nro 1.)

Eredeti. Papiros. 22—20 cmr. Pecsétje nincs. Van másolata 1839-ből.

276. 1492. szept. 20. A kolosmonostori konvent az erdélyi káptalant Mihálczfalván néhai Mihálczfalvi Péter birtokába, és Gáldtőn Fahidi Jánostól megvásárlott szőlőjébe beigtatta. Dat. Sedecimo die diei introd. prenot. (sabb. prox. post fest. exaltationis s. crucis), anno supra dicto (1492).

Báthori István vajda beigtatási parancsának hátára írva (Com. Alb. num. 37. alatt, a 274. számban). Van másolata is ugyanott 1782-ből.

277. 1492. sept. 30. A kolosmonostori konvent bizonyág-levele, mely szerint az erdélyi káptalant Syle Péter és Fahidi János fehérmegyei birtokaiba (Gáld, Miklós, Luka $\frac{1}{4}$, Tate $\frac{1}{4}$, Bekenszeg $\frac{1}{4}$, Mihálczfalva $\frac{1}{8}$ rész) beigtatta. Dat. Sedecimo die diei introd. et. stat. pred. (sabb. prox. post fest. exalt. s. crucis), anno supradicto (1492).

Com. Alb. C. nro 73.

Eredeti. Pergamen. 38—22 cmr. Függő pecsétje hiányzik, a szöveg alatt ezen szó áll: Par. Talán csak párja az eredetinek.

278. 1492. ápr. 10. A kolosmonostori konvent csesztvei Barlabási Lenárdot, Tátéi István birtokaiba beigtatván, Ozdon és Tátén Geréb László erdélyi püspöknek és rokonainak ellenmondására talál, s azért őket megidézi. Dat. sedecimo die diei introd. prenot. (fer. quarta prox. post fest. Pasche Dni), anno 1493.

Com. Albensis. E. nro 11.

Eredeti. Papiros. 32—22 cmr. Pecsétje helye jól látszik. Viznyomásos bélyege, kettős ovalis felett (a Geréb czimerből) korona.

279. 1493. ápr. 19. A kolosmonostori konvent tanusítványa arról, hogy a pálos-remeték nagyfalvi klastromának főnöke Pál, bizonyos krasznamegyei helyek birtokába jut. Dat. feria sexta prox. post dnicam Quasi modo. anno LXXXX° tercio.

Com. Kraszna. K. nro 2.

Fogalmazványnak látszik. Papiros. 22—33 cmr.

280. 1493. aug. 17. Losonczi László és Drágfi Bertalan vajdák az erdélyi káptalant a küküllőmegyei Kund nevű possessio birtokába a kolosmonostori konvent tanusága mellett beigtatni rendeli. Kolosvár, sabbato prox. post fest. assumt. b. Virginis Marie, anno 1493.

Com. Küküllő C. nro 8.

Eredeti. Papiros. 28—21 cmr.

281. 1493. sept. 5. A kolosmonostori konvent, az erdélyi káptalant Küküllőmegyében Kund birtokába beigtatni törekedvén, Segesvár város biráját és a szász székeket, mint ellenmondókat a király elébe megidézi. Sedecimo die diei introd. prenotate (fer. quinta prox. post fest. decollat. b. Joannis bap.), anno supra dicto. (1493.)

Com. Küküllő, C. num 8, a vajdai levél hátán.

282. 1494. márt. 28. Oliverius sabinai. Julianus ostiai biboros püspökök gyergyói Lázár András kérelmére a Mindszenten épülőfélben lévő kápolna javára, mely gyümölcsoltó boldogasszony czimét viseli, bizonyos napokra bucsút engednek. biboros társaikkal együtt. Roma, anno 1494 mart. 28.

Sedes Háromszék. L. nro. (alias Csik-Gyergyó-Kasszon. L. nro 6.)

Eredeti. Pergamen. 50—26 cmr. Pecsétje hiányzik, és kegyetlenül körül van vágva a pergamen, minek folytán az első O betű teteje is leszakadt.

283. 1494. máj. 13. Ulászló király Bydeskuti László és testvérei panaszára, mely szerint Szilágyszegi Pál Hadaháza nevű köz-szolnokmegyei birtokát jog ellen elfoglalta, és kézen tartja, a kolosmonostori konvent által. maga elibe idézteti. Bude feria tertia prox. ante fest. Pentecostes, anno 1494.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

284. 1494. máj. 30. Losonczi László és Drágfi Bertalan vajdák bizonyítják, hogy foltszegi Varga Balás fiai Tordamegyében Foltszegen levő birtokaikat földvári Koka Mihály fiainak tíz arany forintért eladták. Dat. in possessione Zenthi-ván feria sexta prox. post f. sacratissimi corporis Xti anno 1494.

Jelnélkül.

Eredeti. Papiros. 32—32. Pecsétje lehullott.

285. 1494. aug. 24. Ulászló király Istvánti István és Kápolnai Miklós kamaraispánoknak rendeli, hogy a tordai sóaknából háromszáz arany forint értékű só adjanak a kolosvári minorita klastrom épületének befejezésére. Dat. in civitate nostra Cibiniensi, in f. b. Bartholomaei. apl, anno 1494.

A kolosmonostori konvent transsumtuma 1750-ből.

286. 1494. aug. 26. Losonczi László vicevajda, a Csáni család részére a kolosmonostori levéltárból a Torda vármegyében fekvő Csán jószágról oklevelek kiadását rendeli. Dat. in Cibinio feria tertia prox. post f. b. Bartholomei apl. anno 1494.

Com. Tordensis. Jelnélkül.

Eredeti. Papiros; 28—22 cm. Pecsétje leesett.

Közli: BEKE ANTAL.

OKLEVÉLKIVONATOK
A SZENTMIKLÓSSI ÉS ÓVÁRI GRÓF PONGRÁCZ
CSALÁD LEVÉLTÁRÁBÓL.

— MÁSODIK KÖZLEMÉNY. —

1483. nov. 18. A túróczy konvent Maythei Jánost zálogjogon beiktatja Zentmiklós város felének birtokába. Néhai Pongrácz István özvegye és fia Pongrácz zálogosították el.

(Eredeti, papír, a hátára nyomott pecsét lehullott.)

1483. nov. 23. Buda. Mátyás király megparancsolja az óvári és árvai várak vámszedőinek és másoknak, hogy azon fát, melyet Györgyi Bodó Gáspár az ő Anyavár nevű várához vitet, vám nélkül bocsássák át.

(Eredeti, papír, előlapra nyomott gyűrű pecséttel.)

1487. márcz. 28. A császári helytartó megparancsolja a csütörtökhelyi, bresztóczy, dimiczkföldi és más plébánosoknak, hogy több e vidéken lakó jobbágynak, a kik a kőallyai kápolnának javait elfoglalták, kiközösítését nyilván kihirdessék és ha eleget nem tesznek, az egész vidéket egyházi tilalom alá vessék.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1487. nov. 7. Czeger-i Máté liptai főispán néhai Pongrácz Jakab andrásfalvi, pribilina, jávori és jakabfalvi birtokrészeit, melyeket 90 frtéért zálogban birt, ugyanannyiért Szentmiklósi Páris László nejének, Zsófiának, Schebniczai István leányának, engedi át a szepesi káptalan előtt.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecsét nyomaival.)

1492. jun. 27. Buda. II. Ulászló megparancsolja Szent-andrási Páris Lászlónak, hogy Szentmiklós felét, továbbá Prybynye, Andrásfalwa és Jakabfalwa falvakat és Jawor pusztát a zálogpénz lefizetése után Szentmiklósi Pongrácznak adja vissza. A parancsolat átadásával a túróczy konventet bizza meg.

(Eredeti, papír, alján záró pecsét nyomaival.)

1492. ismeretlen napon. Maythei János Szentmiklós város felét, miután Pongrácz István fia Pongrácz azon 70 frtot, melyben el volt zálogosítva, neki visszafizette, a túróczy konvent előtt átadja Pongrácznak.

(Eredeti, papír, a hátára nyomott pecsét lehullott, hiányos.)

1493. jun. 9. Trencsén várunkban. Szapolyai István nádor megparancsolja a túróczy konventnek, hogy Szentmiklósi Pongrácz Jakab (Jacobi Pongoracz de Zenthmyklos) fiait Pongráczot és Miklóst iktassa be néhai atyjuk birtokaiba. Ezek voltak: Szentmiklós város fele, Szentandrás és Bribinye (Brybynye) falvak egészen és Jakabfalva falu egy része.

(Eredeti, papír, a gyűrűpecsét lehullott.)

1493. nov. 12. Buda. Kövendi Székely Jakab és Miklós (egregii) Ulászló király előtt ügyvivőket vallanak, köztük több tótországi plébánost, aztán Edelessi Tamást, Túróczy Bernátot és Andrást.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1494. ismeretlen napon. A trencsénmegyei szolgabírák bizonyítják, hogy Óvár harmadrésze Maythei Jánost illetve és Pongrácz őt erővel üzte ki onnan.

(Eredeti, papír, hátán 3 pecséttel.)

1494. jul. 18. Szapolyai István nádor megparancsolja a túróczy konventnek, hogy Nedeczei Miklóst és Márton nevű fiát Vadycho egész falunak és Nedecze falu felének birtokába iktassa be. A falvak Trencsén megyében feküdtek.

(A túróczy konvent ez évi átiratában.)

1494. aug. 1. Várad. Losonczy László erdélyi vajda igazolja, hogy Gorkowszky és Zayda nevű csehek azon egyességet, melyet köztük és Székely Jakab közt Budán Jakab nap táján létesítettek, megszegették. A csehek az egyházak ajtajára ragasztott gúnyiratokban sértegették Székelyt. Szolgáltak már Mátyás király idejében is.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1494. august. 21. A túróczy konvent bizonyítja, hogy a Nedeczeiek beiktatása augusztus 6-án megtörtént Majosfalvai Moys volt a nádor, Tamás pap a túróczy konvent embere.

(Eredeti, pergamen, veres fehér selyem-zsinóron függő meglehetősen ép pecséttel.)

1495. febr. 5. Verőcze. Nagyságos Székely Jakab Kanizsai László tót, horvát és dalmát bán előtt panaszt emel, hogy Kerecsénit György, továbbá a gemlechi, garyghi, dombroi várnagyok és mások Osvát zágrábi püspök megbízásából kira-

bolták azon jobbágyságot, a kik az ő ezüst poharait, finom ruháit és Krawatyna-ra meg Mekchenychere vonatkozó okleveleit Dobrakuchyavarából Ormosdra vitték 1494. Margit nap táján. A püspöknek és tiszteinek ügyvivője ellenben megbízóit e dologban ártatlannak vallotta. A bán a püspököt és tiszteit a tisztító eskü letételére ítélte, az melyet a kőrösi Szent kereszt templomban kellett letenniök.

(Eredeti, papír, Turóczi Bernát és Pekewri Lajos albánok pecsétéivel.)

1495. febr. 6. Verőcze. Kanizsai László tót, horvát, dalmát bán Osvát zágrábi püspököt és Kerecsényi György tiszttjét Erdélyi Pál, dobrakuchai várnagy, szolgáinak Szent-Lászlón történt kirablása ügyében eskütételre kötelezi.

(Eredeti, papír, Turóczi Bernát és Pekewri Lajos albánok pecsétéinek töredékeivel.)

1495. febr. 8. Verőcze. Kanizsai László tót, horvát és dalmát bán előtt Ebresi Gáspár azon panaszt emelte Osvát zágrábi püspök és tisztei ellen, hogy Koren nevű birtokát kirabolták vagy kiraboltatták, ezüst edényeit, finom ruháit elvitték, a Csázma folyón levő malmát elrontották. A püspök és tisztek ügyvivői megbízóikat ebben a dologban ártatlannak vallván, a bán tisztító eskü letételére ítéli őket.

(Eredeti, papír, Turóczi Bernát és Pekewri Lajos albánok pecsétéinek maradványaival.)

1495. febr. 8. Verőcze. Kanizsai László tót, horvát és dalmát bán előtt nagyságos Székely Jakab panaszt emel, hogy Zágrábból Dobrakuchyára menő tiszteit Darabos Lászlót és Gerghfy Istvánt Osvát, zágrábi püspök Ivanych-on kiraboltatta 1494. Kisasszony nap körül. A bán a püspököt és tiszteit a zágrábi székesegyházban leteendő tisztító esküre ítéli.

(Eredeti, papír, Turóczi Bernát és Pekewri Lajos albánok pecsétéinek maradványaival.)

1495. febr. 11. Verőcze. Ebresi Huszár Gáspár panaszt tévén, hogy Osvát zágrábi püspök az ő Koreni birtokára vonatkozó okleveleket elvétette, Kanizsai László bán a püspököt eskütételre ítéli.

(Eredeti, papír, Turóczi Bernát és Pekri Lajos albánok pecsétjének töredékeivel.)

1495. ápr. 25. A csázmai káptalan bizonyítja, hogy Rathkowloli Therek István és neje Ratkowlol nevű kőrösmegyei falujokat a bold. Szűz csütörtökhelyi templomának adományozták.

(Eredeti, pergamen, veres-selyemzsinóron függő rongált pecséttel.)

1495. jun. 10. Buda. II. Ulászló előrebecsátván, hogy »cum novissime elapsis disturbiorum temporibus kathedralis ecclesia Zagradiensis ex alemanice nationis gentium invasione occupata et munitionibus hostilibus fortificata fuisset, qui de eadem ecclesia spolia, incendia et alias enormitates, quousque ipsos almanos de eadem bombardis et aliis ingeniis manu potenti eiicere fecissemus« a zágrábi püspökség számos levele elveszett s azok közt az is, melyben a püspökség nemesei és népei a bánok bírósága alól kivétettek, meghagyja, hogy addig is, míg Osvát püspök a kiváltságlevelet előkeríti, senki a királyon kívül a püspökség nemeseit és népeit itélni ne merje.

(Corvin János 1495. aug. 19-ik átiratában.)

1495. jul. 13. Gudowcz. Corvin János tót, horvát, dalmát bán előtt Osvát zágrábi püspök panaszt tett, hogy egy évvel ezelőtt Kövendi Székely Jakab Ebres-i Gáspárral és más társaival együtt a zágrábi püspökség dombrai, zágrábi és szentlászlai tartományaira ütven, azt kegyetlenül kirabolta, a jószágokat elhajtatta, a vetést lovaival letapostatta, a jobbágyokat még ruháiktól is megfosztotta, a nőket megfertőztette, a rakyt-nyczai, márhói, heymowczi, ó-csázmai, garyghalyai, podgoryai, gradeczi, thochenyki, lemes, kápolnai, othoki templomokat föltörette, az egyházi edényeket kiszórván és lábbal taposván a legszentebb oltári szentséget, elvitette és így több mint 3000 arany-forint kárt okozott a püspökségnek. A bán a csázmai káptalan kiküldi az vád valódiságának megvizsgálására.

(A csázmai káptalan jul. 23-ik jelentésében.)

1495. jul. 23. A csázmai káptalan jelenti Corvin Jánosnak, hogy a kiküldöttek az Osvát püspöktől emelt vádakát valóknak találták és Székely Jakabot a dobrakuchyai várhoz tartozó Hewyz faluban jul. 20-án a báni szék elé idézték.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecsét nyomaival.)

1495. aug. 19. Körös. Corvin János tót, horvát és dalmát bán nagyságos Székely Jakab ügyvivőjének kérésére átirja II. Ulászló 1495. jun. 10-iki levelét.

(Eredeti, papír, Túróczi Bernát és Gyulai János albánok pecséteivel.)

1495. A Dobrakuchya-hoz közeleső Szent-Anna kolostorban. Benedek, a pálosrendűek feje, István dobrakuchyai kulcsárt a pálosrend confraterévé veszi föl.

(Az előlapra nyomott igen szép monorú pecséttel, eredeti, papír.)

1495. (Ad relationem . . . Sigismudi episcopi ecclesie (sic) Themesvary factam.) II. Ulászló, mivel előbbi parancsolatai sikertelenek voltak, újra meghagyja Corvin János bánnak, hogy

Lendvai Bánffy Miklósnak Székely Jakab ellenében igazságot szolgáltatasson.

(Egyszerű egykorú másolat.)

1495 után. Fogott bírák ítélete a két Székely (Jakab és Miklós) és a Chawlowicz család tagjai közt.

(Töredék — pecsét nélkül.)

1496. jan. 8. Bács. II. Ulászló nagyságos Dengelegi Pongrácz Mátyásnak bányanyitásra és művelésre engedélyt ad.

(Eredeti, pergamen, selyemzsinóron függő pecséttel: Ad relationem magistri Georgii de Cassovia secretarii regie maiestatis.)

1496. márcz. 10. Pozsony. II. Ulászló, miután a kőrös-megyei Ratkowdol faluban netán rejlő királyi jogot Kövendi Székely Miklósnak, udvari tisztének (aulicus) és »per eum Jacobo Zekel carnali, necnon Benedicto, Emerico et Johanni similiter Zekel de dicta Kewend fratribus suis« adta, a császári káptalan megbizza, hogy Székely Miklóst iktassa be annak birtokába és erről tegyen jelentést a tótországi bánnak. (Relatio . . . Georgii prepositi s. Nicolai de Alba secretarii regie mattis.)

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1496. apr. 29. Győr. II. Ulászló beleegyezését adván azon bevalláshoz, melylyel Ratkowdoli Therek István és neje Ilyska ratkowdoli részbirtokukat a csütörtökhelyi egyháznak adták, megbizza a császári káptalan, hogy Gál plébánost az egyházának és utódainak adott részbirtokba iktassa be.

(A császári káptalan 1496. okt. 3.-iki jelentésében.)

1496. jun. 3. Buda. II. Ulászló király Kamichaczi Mislenovich Márk királyi udvari tiszt kérésére a Márk Sztrecsény nevű várához tartozó és Bella nevű faluban lakó oláhokat (walachos) fölmenti az egy forint adó alól. A kérdéses kiváltságot már I. Mátyás király is megadta.

(Eredeti, pergamen, háromszinű selyemzsinóron függő nagy kerek pecséttel.)

1496. jul. 16. A császári káptalan jelenti Corvin János bánnak, hogy az ő embere jelenlétében Bragyassouchy Tóbiás királyi ember be akarta ugyan iktatni Székely Miklóst Ratkowdol nevű falu birtokába, de Ratkowdoli Therek István a maga és neje Ilyska, továbbá Mihály és István (*sic*) testvérei nevében ellenemondott. Megidéztek őket a bán elé.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecsét maradványaival.)

1496. jul. 29. Gál, a bold. Szűz csütörtökhelyi egyháznak plébánosa a császári káptalan előtt tiltakozik az ellen, hogy

Ratkowdoli Therek István ratkowdoli birtokát és nemesi házát Kövendi Székely Miklósnak és Jakabnak eladja, mert az a csütörtökhelyi egyházé.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecsét maradványaival.)

1496. okt. 3. A császári káptalan jelenti, hogy Thapolcza-szentgyörgyi Simonffy György királyi ember szept. 17-én Gál csütörtökhelyi plébánost beiktatta a ratkowdoli részbirtokba. Jelen voltak többek közt Nelepecz Dávid fia Ferencz és Szentléleki Castellanffy György.

(Eredeti, pergamen, függő, romlott pecséttel.)

1498. jun. 11. Fridau (Ormosd.) Székely Jakab *német* levele öcséséhez Miklóshoz.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1498. jun. 14. Nega. Kövendi Székely (Zegkl) Jakab *német* levele testvéréhez Miklóshoz.

(Eredeti, papír, a pecsét letört.)

1499. máj. 27. Buda (Commissio propria d. regis.) II. Ulászló meghagyja a zágrábi káptalannak, hogy a zágrábi egyházi nemesek szabadalom leveleit adja ki.

(Eredeti, papír, az aljára nyomott pecsét lehullott.)

1499. Érdekes följegyzése azon károknak, melyeket Székely Miklós jobbágysai 1496—98 években szenvedtek. Kárt okozók voltak a Bánffy Miklós soplonezai várához tartozó jobbágysok, a Szentléleki Castelanfy György selnyaki várához tartozó jobbágysok. Említetik a Pekrewcz-szerdahelyi (most Pakrácz) vásár. Egy helyt pedig: Michael litteratus de Domnycza, *scholasticus* de Chethertekhel *veste laicali indutus cum suis complicitibus scolaribus videlicet eiusdem.*»

(Egykorú, pecsételen lajstrom.)

1500. jun. 19. Buda. II. Ulászló megparancsolja a túróczy konventnek, hogy Horváth Andrást és Mihályt az őket zálogjogon illető Lykawa vár (Liptó m.) birtokába iktassa be.

(Eredeti, papír, a záró pecsét lehullott.)

1500. jul. 7. Szentlászló. Laskai Osvát a ferenczrendűek magyarországi feje nagyságos Kövendi Székely Miklóst a szerzet rendtársai (confrater) közé veszi.

(Eredeti, pergamen, függő, tört pecséttel, a pecséten Krisztus szenvedés eszközei e körirattal S. ordinis minorum vicarie regni Ungariae.)

1500. nov. 16. Bács. II. Ulászló a bélai apátságot a várral Oporowcz nevű kastélylyal együtt »Ladislao filio illustris Petri ducis sancti Sabbe« adta és megparancsolja a jাজczai udvarbírónak Bwssynczi Bosnyák Illésnek, hogy mindent adjon

át Péter herczegnek és fiának; a levelet Kövendi Székely Miklós az udvari apródok kapitánya vitte el.

(Eredeti, papír, a lezáró pecsét meglehetősen ép, II. Ulászló aláírásával.)

1501. febr. 5. Körös. Corvin János tót, horvát és dalmát bán előtt Wragowchi Erdewgh Bernát Székely Jakabot és Miklóst többféle erőszakoskodásokról vádolta. Székely Jakab azzal védekezett, hogy ő akkor Miksa német császár kíséretében volt és akkor elkövetett erőszakoskodásaiért az Ulászló és Miksa között kötött békekötésben kegyelmet kapott. A bán az ügyet az országbíró ítélete alá terjeszti föl.

(Eredeti, papír, Razynyai Bochkay Péter és Alapy Boldizsár al-bánok pecsétjével.)

1501. ápr. 16. Buda. II. Ulászló király megtiltja a tótországi bánnak al-bánoknak és Woykfy Miklósnak, Tótország főjegyzőjének, hogy Székely Miklóst és Jakabot a Miksa császárral kötött béke előtt elkövetett hatalmaskodásaikért perbe fogják és elítélik.

(Eredeti, papír, pecséttelen, kívül: Registrata folio LV.)

1501. máj. 31. Hőviz. Garazdinczi Garázda Mihály körösmegyei szolgabíró bizonyítja, hogy Nelepeczi Ferencz azon feltételeket, melyeket a fogott bírának ítélete szerint (közte és Székely Miklós közt tettek egyességet) teljesítenie kellett volna (egy Radovics nevű hővizi jobbágnak más telket kellett volna adnia) nem teljesítette.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1501. jun. 17. Varasd. István varasdi és Benedek jacopolczi plébános, Lukács zágrábi püspök megbizottai, megengedik, hogy Székely Miklóst és nejét Gyulai Orsolyát bármely általuk választott pap a szentszékek fentartott eseteitől föloldozza, mert a török háború költségeihez ők is hozzájárultak.

1501. jun. 30. Buda. II. Ulászló Szentmiklóssi Pongrácz kérésére az ő trencsénmegyei Varin városában tartandó évi és hetivásárookra szabadalmat ad.

(Miksa király 1575. aug. 15-iki átiratában.)

1502. márcz. 14. Gál csütörtökhelyi plébános a czázmai káptalan előtt tiltakozik Woykouczi Miklós, Tótország főjegyzője ellen, a ki az ő egyházának ratkowdoli birtokára vonatkozó leveleket elvette és vissza nem adja.

(Eredeti, papír, a pecsét letört.)

1502. márcz. 5. Vingárti Geréb Péter megparancsolja a túróczi konventnek, hogy Varin város előljáróit és lakosait Soltész Jakabnak őket vétel jogán megillető házába és soltészi

curiájába továbbá a Réka vizén levő két malom birtokába iktassa be.

(A túróczy konvent ápril 14-iki átiratában.)

1502. ápr. 14. A túróczy konvent jelenti, hogy Varin lakosainak Soltész Jakab javaiba való beiktatása márcz. 30-án megtörtént.

(Eredeti, pergamen, függő, kerek, ép pecséttel.)

1503. jan. 16. Gál csütörtökhelyi plébános Corvin János bán előtt megbizottakat vall.

(Eredeti, papír, az al-bánok pecségei lehullottak. Kijavította Woykfy Miklós sajátkezüleg.)

1503. jan. 31. Körös. Corvin János tót, horvát és dalmát bán Székely Miklóst és Jakabot Kretyn és Bresztowecz nevű körösmegyei falukra vonatkozó okleveleik haladéktalan fölmutatására kötelezi.

(Eredeti, papír, Thúróczy Bernát és Alapi Boldizsár albánok pecségeinek töredékével.)

1503. okt. 24. Buda. II. Ulászló Székely Jakab és Miklós kérésére átírja 1501. ápr. 16-án kelt levelét.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1503. okt. 24. Buda. Kövendi Székely Miklós a király előtt megbizottakat vall.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1503. decz. 29. Buda. (Commissio propria d. r.) II. Ulászló felszólítja Verőczemegye rendeit, hogy küldöttének Kövendi Székely Miklósnak mindenben hitelt adjanak.

(Eredeti, papír, a zárópecsét letört.)

1503. decz. 29. Buda. (Commissio propria d. r.) II. Ulászló fölkéri Enyingi Therek Imrét, hogy küldöttjének Székely Miklós testőr kapitánynak mindenben hitelt adjon.

(Eredeti, papír, záró pecsét nyomaival.)

1504. jun. 13. II. Ulászló felszólítja Frangepán Angelót, hogy az ellene fölhozott panaszokra Székely Miklós követe előtt feleljen meg.

(Eredeti, papír, zárópecséttel.)

1504. okt. 14. Szer (Pusztaszer.) Szántóteleki Mező Tamás és Szentlászlai Pirus Ambrus csongrádmegyei alispánok jelentik, hogy vitézlő Saary András hékédi tisztének nemes Farki Pálnak kérésére a vizsgálat megejtése végett kiküldték Ellys-i Kéry György szolgabíró, és ez úgy találta, hogy Általásás föld a „bodogazzon”-i pusztán Héked felé esik és ahhoz tartozik és mégis nagyságos Ongor János, vitézlő Dóczi Ger-

gely és Szentesi Chornay János szentesi jobbágysai elhordták onnan a szénát.

(Eredeti, papír, aljára nyomott, de elkopott 3 pecséttel.)

1505. jun. Kusewyth Benedek, zágráb egyházmegyei pap panaszt tett a pápánál, hogy Horváth Péter, Báthori György alsó-izdenczi várnagya őt rágalmazta és javadalmától megfosztotta; Chythak Benedek szintén zágráb egyházmegyei pap pedig Székely Miklóst vádolta be, hogy mikor udvari káplánja volt, 8 napig tömlöczben tartotta és kivitetvén az erdőbe ott nemzöréseit levágatta. — A pápa Ghinuci Jeromos ascoli püspököt és pápai bírót bízta meg az igazságszolgáltatással. Erre ez Horváth Pétert és Székely Miklóst megidézi Rómába.

(Közjegyző előtt hitelesített papír okirat.)

1505. aug. 13. Székely Miklós és nővérének gyermekei János esztergomi szenttamáshegyi prépost és a pozsegi káptalan előtt tiltakoznak az ellen, hogy néhai Székely Jakab özvegye, Felső-Lendvai Szécsi Margit, őket volt urának váraiból (Ormosd, Borlyn ac Fayzthryth in regno Sthirye, nec non Dobrakuchya in comitatu Crisiensi) ki akarja tudni és rekeszteni.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecséttel.)

1505. nov. 10. A császári káptalan jelenti a királynak, hogy midőn Székely Miklóst Rathkowelgye és Andraswelgye nevű falukba be akarták iktatni. Nemchewczy Thewrek István deák néhai Mihály fia, továbbá az ő anyja, Ilyska, nővére Anna és a csütörtökhelyi plébános Gál fegyveres kézzel ellen állottak.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecsét maradványaival.)

1506. nov. 6. Buda. Szentgyörgyi Péter országbíró meghagyja a császári káptalannak, hogy Székely Miklóst (nunc banum de Jaycza) ismételve iktassa be Rathkowelgye és Andraswelgye falukba és a Nemchewchi Thewrek Istvánra és társaira kirótt birságot hajtsa be.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1506. decz. 16. Buda. (Commissio propria domini regis.) II. Ulászló megparancsolja Baynai Both András és Kamychaczi Myslenowycz Márk tót, horváth és dalmáth bánoknak, hogy a jayczai vár védelmében elfoglalt Székely Miklósnak (banus castri Jaycza) minden peres ügyeit elhalaszszák.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecsét töredékeivel.)

1507. jan. 24. Dobrokocha vára. Kövendi Székely Miklós, a jayczai vár bánja, kéri Phluckh Zsigmondot, Miksa római

király titkárát, hogy járjon közbe, hogy testvérének néhai Székely Jakabnak örökségéből az őt illető részt megkapja.
(Eredeti, papír, a pecsét letört.)

1507. elején. Körös. Pekeri Lajos és Dobrakuchyai Nelepeczy Ferencz albánok Garázda Mihály körösmegyei szolgabíró jelentésére bizonyítják, hogy Ujlaki Lőrincz herczeg Konthowcz nevű kastélyának tisztei Székely Miklós jajczai bán Balthawcz nevű falujában lakó jobbágyát, Pensa Benedeket, mikor a grobossinczi vásárra akart menni, kirabolták.

(Eredeti, papír, két pecsét letört. a harmadik darabja megvan.)

1507. máj. 25. Assisi Tornielli Jeromos a ferenczrendű szerzetesek fejedelme Kövendi Székely Miklóst Orsolya nejével, Magdolna és Klára leányaival együtt a szerzet érdemeinek részeseivé teszi.

(Eredeti, pergamen, sötétbarna zsinóron függő pecsétje leszakadt.)

1507. aug. 25. Buda. Szentgyörgyi Péter országbíró a Sáry (de Saary) Andrásra kirovott birság két részét Korláthkövy (Korlathkewy) Péternek engedi át.

(Eredeti, papír, aljára nyomott gyűrűpecséttel.)

1507. aug. 25. Buda. Szentgyörgyi Péter országbíró és erdélyi vajda azon birságoknak, melyeket Sáry András köteles fizetni, két részét Korlátkövy Péternek, királyi aulicusnak, ajándékozza.

(Eredeti, papír. aljára nyomott ép pecséttel.)

1507. decz. 2. Buda. (Commissio propria.) II. Ulászló király megparancsolja a liptómegei tisztviselőknak, hogy Potturnyai Tamást, Okogychnai Bernátot, Szmrecsányi Pétert, Nádasdi Tamást, Nagy-Olaszi Tamást, Oczko Mihályt, Detrefalvi Detrét a náluk letett pénzek kiadására kényszerítsék.

(Eredeti, papír, aljára nyomot ép pecséttel.)

1507. decz. 12. Nyitra-Zsámbokréth. Fogott birák ítélete Szentmiklósi Pongrácz és Maythei János között. (Szerdahelyi Benedek nyitrai alispán, Kozárdi István a nyitrai vár udvarbirája stb.) Pongrácz köteleztetett Óvár 3-ad részét Maytheinek és nejének Margitnak átadni.

(Egykorú másolat.)

1507 körül. Perényi Imre nádor a Nelepeczyek pörét Székely Miklós ellen elhalasztja. A pert még Nelepeczy N. kezdte, de ő elhalván a pör testvére Mihályra szállott. Az alperesek Székely Jakab és testvére Miklós voltak, Jakab elhal-

ván fiára Lukácsra szállott a per. De ez még kiskorú volt, az anyja Szécsi Margit pedig az országon kívül lakott.

(Eredeti, papír, alsó része hiányzik, pecsét maradványokkal.)

1508. júl. 5. Buda. II. Ulászló meghagyja a pécsi káptalannak, hogy Dobrakocha (*sic*) várának levéltárukban őrzött határjárását másolatban Székely Miklós részére adja ki.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1508. júl. 12. Buda. Batthyáni Benedek királyi főkincstartó a maga és György, János és Orbán fiainak nevében Perényi Imre nádor előtt megigéri Székely Miklós jajczai bánnak, hogy azt 2250 frtot, a melylyel neki kivált a jajczai vár fentartásáért tartozik, a jövő évi Gyertyaszentelő-Boldogasszony ünnepén a császmái káptalan előtt lefizeti. Ha pedig azt meg nem adná, fölhatalmazza Székely Miklóst, hogy annak fejében körösmegyei Rosoncz városát tartozékaival együtt magának elfoglalhassa.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1508. okt. 19. Peker- Szerdahely. Garázda Mihály körösmegyei szolgabíró felsorolja azon károkat, melyeket Székely Miklós 28 dobrakuchyai és Castellánffy György 27 vöstechnicz-i jobbágynak okoztak. Csupa horvát nevek.

(Eredeti papír, pecsételen.)

1509. febr. 3. A császmái káptalan bizonyítja, hogy Batthyáni Benedek 2250 frt adósságát a kitűzött időben nem fizette le.

(Eredeti, papír, pecsétje nincs.)

1509. febr. 5. Ó-Buda. II. Ulászló megparancsolja a császmái káptalannak, hogy Székely Miklóst a le nem fizetett 2250 frt fejében Batthyáni Benedek kincstartónak Rosoncz nevű városába és tartozékaiba iktassa be.

(Eredeti, papír, zárópecséttel.)

1509. febr. 16. Körös. Batthyáni Boldizsár és Gywrokowczy Chaulowych Pál tótországi al-bánok Garazdynczi Garázda Mihály jelentése szerint igazolják, hogy néhai Alsó-Lendvai Bánffy Jakab özvegye Katalin és fia Ferencz az ő soploneczai várukhoz tartozó jobbágyaik által a Székely Miklós dobrakuchyai várához tartozó erdőt elpusztították, Székely Miklós embereit nyíllövésekkel megsebesítették, és szakállas puskák lövéseivel ijesztgették.

(Eredeti, papír, hátára nyomott 4 pecsét maradványaival.)

1509. febr. 18. A császmái káptalan jelenti, hogy febr. 11-én be akarták iktatni Kövendi Székely Miklóst Rosoncz

birtokába, de Batthyáni Benedek ellen mondott. Megidézték Szent-György nyolczadára a király elé.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecsét töredékeivel.)

1509. febr. 26. Bács. Barcsai György bácsi olvasó kanonok és Baczani Máté bácsi örkanonok és bácsi érseki helytartó, mint pápai megbízottak, Gergely zagorjai papot megidézik, hogy az ellene emelt vádakra feleljen.

(Egykorú pecséttelen másolat.)

1509. márcz. 25. Körös, a tótországi rendek közgyűlésén. Batthyáni Boldizsár és Chawlowych Pál al-bánok igazolják azon károkat, a melyeket Bánffi Jakab özvegye Katalin a szaploneczai várhoz tartozó embereivel Székely Miklós dobrakuchya-i várának tartozékain okozott.

(Eredeti, papír, 6 kopott és letöredezett pecséttel.)

1509. jul. 30. Szentmiklós. Fogott bírák ítélete Szentmiklós és Verbicz (Wrbicz) városok lakosai között. A végzés megtartásáért kezeskedtek Szentmiklós urai: Szentmiklósi Pongrácz (Pangracz) Pongrácz és Miklós, másrésről pedig Szapolyai János (a kié volt Verbicz) tiszteli: Horváth Mihály, Strusky János és az ujbári várnagyok.

(Eredeti, papír, aljára nyomott, nagy részt elkopott pecséttel.)

1509. meghatározhatatlan napon. Körös. Batthyáni Boldizsár és Chawlowych Pál al-bánok jelentést tesznek azon károkról, melyeket Bánffi Jakab özvegyének Katalinnak emberei (a szaploneczai várhoz tartozók) Székely Miklós jobbágynak (a dobrakuchyai várhoz tartozóknak) akkor okoztak, midőn ezek az alsó-soploneczai vásárra mentek.

(Eredeti, papír, 4 elkopott pecséttel.)

1509. meghatározhatatlan napon. Körös. Batthyáni Boldizsár és Chawlowych Pál al-bánok jelentést tesznek azon károkról, melyeket Batthyáni Benedeknek (azelőtt kincstartónak) az ő athyai várához tartozó emberei több, Székely Miklós dobrakuchyai várához tartozó jobbágnak akkor okoztak, midőn ezek Szent-Kozma és Domján egyházához búcsúra mentek.

(Eredeti, papír, 4 pecsét töredékeivel.)

1509. meghatározhatatlan napon. Batthyáni Boldizsár és Chawlowych Pál al-bánok jelentést tesznek azon károkról, melyeket Bánffi Miklós fia Jánosnak (a szaploneczai vár tartozékaiban lakó) emberei a Székely Miklós dobrakuchyai várához tartozó jobbágynak okoztak./

(Eredeti, papír, 4 pecsét töredékeivel.)

1509. ismeretlen napon. Batthyáni Boldizsár és Chawlowyth Pál tótországi al-bánok Garázda Mihály körösmegyei szolgabíró jelentésére bizonyítványt adnak ki azon károkról és sérelmekről, melyeket Ujlaki Lőrincznek konthowczyi kastélyához tartozó emberei, és Szentléleki Akachy Miklós Székely Miklós dobrakuchai várához tartozó többnyire Krayetin és Balthawch falukban lakó jobbágyainak okoztak.

(Öt darab, eredeti, papír, mindegyiken 4—4 pecsét volt, de nagyobb részt lehullottak.)

1509. Hőviz. Chawlowyth Pál albán és Bosnyák Illés ítélete Kövendi Székely Miklós és Nelepecz Ferencz közt.

(Egyszerű, egykoru másolat.)

1510. jun. 3. Marthenyancz. Túróczi Bernát, Szentléleki Castellanffy György, Kövendi Székely Miklós, Gyulai János és mások barátságot kötnek.

(Egykorú másolat.)

1510. jun. 21. Tata. A király meghagyja a tótországi rendeknek, hogy Nelepeczy Ferencznek a dobrakuthyai vár alatt épített kastélyát rontsák le.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1510. jul. 5. Nemegh. Perényi Imre nádor megparancsolja a császmái káptalannak, hogy Székely Miklóst Rosoncz város birtokába, mely őt zálogjogon illeti, iktassa be.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1510. jul. 21. Tata. II. Ulászló megparancsolja Bertalan auranai perjelnek és Grabaryai Berizló Ferencznek, hogy a Nelepeczy Ferencztől Székely Miklósnak Dobrakuthya nevű vára alatt épített kastélyt rontsák le, ha a tótországi rendek azt elhanyagolnák.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel. Alul Relacio Moysi Bwzlay mgri curie regie.)

1510. okt. 13. Kostenitz. Miksa császár megparancsolja Eybiswald Zsigmond tanácsosának, hogy Székely Miklóst a Székely Jakab vagyonából őt illető rész megszerzésében segítse.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1511. jul. 11. Buda. (Commissio propria d. r.) II. Ulászló fölkéri Miksa császárt, hogy Székely Miklóst továbbra is gyámolítsa az ő testvérének Jakabnak vagyonából illető rész megszerzésében.

(Eredeti, papír, rongált pecséttel.)

1511. szept. 17. Buda. II. Ulászló meghagyja a fehérvári káptalannak, hogy Székely Miklóst, azelőtt jajczai bánt

iktassa be Batthyáni Benedek budai várnagy battyáni és polgárdii (Fehér m.) birtokaiba, mert Batthyáni Székelynek tartozik és a kikötött Rosoncz várost nem akarta neki átadni.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1512. márcz. 10. Buda. Batthyáni Benedek levele Székely Miklóshoz. Levelét vette. Nem emlékszik, hogy valamikor kezeirását adta volna arról, hogy Székelynek tartozik. Nem emlékszik arra sem, hogy valamikor tőle egy fillért is kölcsön kért volna. Ha tartozik neki, bizonyosan a jajczai bánság fizetéséről van szó. Ezt elismeri. De ő felsége is tartozik neki és mihelyt a király neki megfizet, ő is rögtön kielégíti Székelyt.

(Eredeti, papír, gyűrű pecséttel.)

1512. márcz. 10. Buda. Perényi Imre nádor megparancsolja a császmái káptalannak, hogy Székely Miklóst Batthyáni Benedek Rossoncz nevű körösmegyei városába iktassa be.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1512. decz. 2. Buda. (Commissio propria dni regis.) II. Ulászló megparancsolja Perényi Imre nádornak, hogy Székely Miklósnak a 2250 frt tartozásért Batthyáni Benedek budai várnagygyal szemben végre valahára igazságot szolgáltatasson.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1512. — Székely Miklós, miután Batthyáni Benedektől a pénzét (2250 frtot) semmikép sem tudta megkapni, a pápához fordult. A pápa az agennesisi bibornok kérésére beleegyezett, hogy egy Magyarországon összeállítandó bíróság Székely Miklósnak igazságot szolgáltatasson. A pápai végzés végrehajtásával a zágrábi olvasó kanonokot és a főesperest bízták meg. Ezek pedig az alsó- és felső-szoplonczi, iloma-szentgyörgyi és poganoszentspéter-i lelkészeket fölszólítják, hogy Batthyáni Benedeket idézzék meg.

(Eredeti, de alja és pecsétje hiányzik.)

1513. jan. 31. Körös. A tótországi bán Székely Miklóst és néhai Székely Jakab fiát Lukácsot leveleik fölmutatására utasítja.

(Eleje és pecsétje hiányzik.)

1513. ápr. 30. Körös. Alapi Boldizsár tótországi albán bizonyítja, hogy Garázda Mihály szolgabíró Székely Miklósnak egyik jobbágját Faber Balázst az Alsó-Lendvai Bánffiak (Ferencz és Jakab) Soploncha nevű várának tartozékain való lakástól eltiltotta.

(Eredeti, papír, két gyűrű pecséttel.)

1513. jun. 20. Perényi Imre nádor, tót, horvát, dalmát bán és zengi kapitány megparancsolja a császári káptalannak, hogy Székely Miklóst zálogjogon Rosoncz város birtokába iktassa be.

(Egykorú másolat, pecséttelen.)

1513. meghatározhatatlan napon. Körös. Batthyáni Boldizsár al-bán jelentést tesz azon hatalmaskodásokról, melyeket a Bánffi Ferencz és János szaplanczai várához tartozó tisztek és jobbágyok Székely Miklós jobbágyain (a dobrakuchyai várhoz tartozókon) elkövettek.

(Eredeti, papír, 3 pecsét maradványaival.)

1514. jan. 19. Körös. Beriszló Péter veszprémi püspök, tót, horvát és dalmát bán előtt Székely Miklós egy részről, Alsó-Lendvai Bánffi János (Miklós fia), Bánffi Ferencz és Jakab (Jakab fiai) másrésztől kölcsönösen kiegyeznek.

(Eredeti, papír, Alapy Boldizsár al-bán pecsétjével.)

1514. jan. 23. Buda. II. Ulászló Dobrakuchya-várát új adománykép adja Székely Miklósnak és unoka öcsésének Székely Lukácsnak, néhai Jakab fiának. Székely Jakab már régebben birta Dobrakuchya várát.

(Eredeti, papír, aljára nyomott ép pecséttel.)

1514. jan. 26. Nelepeczy Ferencz Székely Miklóst, Székely Istvánt, az előbbi dobrakuthyai várnagyát és többi tiszteit fölmenti a leteendő eskük terhe alól, Beriszló Péter bán előtt.

(Eredeti, papír, Alapi albán pecsétjével.)

1514. jan. 26. Körös. Batthyáni Benedek Székely Miklóst és embereit fölmenti a leteendő eskük terhe alól Beriszló Péter bán előtt.

(Eredeti, papír, Alapi albán pecsétjével.)

1514. febr. vége körül. Azon kártételek jegyzéke, melyeket Nelepeczy Ferencz a csütörtökhelyi egyháznak és közvetve Székely Miklósnak okozott.

(Egykorú följegyzés.)

1514. apr. 13. Buda. Bernárd, Bakócz Tamás esztergomi érsek, ügyhallgatója a dobra-csütörtökhelyi plébános hagyatékának elrablót, Nelepeczy Ferenczet és társait megbüntettetni rendeli.

(Eredeti, pergamen, alul a közjegyző jegyével és kenderzsinóron függő pecséttel.)

1514. Szent-György nap után, Buda. Pethew János neje Osti (*sic*) Sophia írja Székely Miklósnénak Orsolyának, hogy nővérét Potentiánát Vizkeresztkor Mácsán meglátogatta és ott

maradt nála Szent-György napig. Kéri hogy ezen a nyáron látogassa meg beteg nővérét, annál is inkább, mert azt már férje, Székely Miklós, különben is megigérte és ha meg nem teszi, Potentiana még betegebb lesz.

(Eredeti, papír, a mennyire kivehető, Pethő pecsétjével.)

1514. jun. 16. Buda. (Commissio propria domini regis.) II. Ulászló megparancsolja Beryzlo Péter veszprémi püspök, kincstartó- és bánnak, hogy azt az 5000 darab sőt, a mit az ő tisztje Nelepeczy Ferencz (servitor vester) Krassó városában Székely Miklós embereitől elvett, rögtön visszaadassa és azon kívül az előtte megjelent tótországi rendeknek is megparancsolta, a dobrakuchyai vár alatt Nelepeczytől épített kastélyt lerontassa.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1514. nov. 30. Buda. II. Ulászló megtiltja a külföldi, különösen Zára, Sebenico és Nona városokban tartott törvénykezést.

(Beriszló Péter bán 1515. aug. 20-iki átiratában.)

1514. meghatározhatatlan napon. Alapi Boldizsár al-bán igazolja, hogy Nelepeczy Ferencz Székely Miklósnak hűvizi curiáját megtámadta és szolgálait bántalmazta.

(Eredeti, papír, 3 elkopott pecséttel.)

1515. jan. 25. Körös. Alapi Boldizsár al-bán Garázda Mihály körösmegyei szolgabíró jelentésére bizonyítja, hogy Nelepeczy Ferencz emberei Székely Miklós Paulyowcz nevű falujában levő malmát elrontották.

(Eredeti, papír, 3 pecsét töredékeivel.)

1515. január 27. Grác. Mair Istvánnak német levele Székely Miklóshoz. Számot ad az elköltött pénzről.

(Eredeti, papír, gyűrű pecséttel.)

Közli: DR. KARÁCSONYI JÁNOS.

VIZAKNAI NAGY ISTVÁN. 1686-IKI PORTAI KÖVETSÉGÉHEZ.

Alvinczi Péter »Okmánytár« I. kötetében megjelentek a Vizaknai Nagy István portai követnek 1686-ban adott utasítások. Ezeknek eredetieit a Székely Nemzeti Múzeum őrzi Sepsiszentgyörgyön. Minthogy az Alvinczy-Okmánytárban közlött példány nem teljes, kiegészítésül közlöm az ott hiányzó részeket.

I. 1686. j a n. 16.

*Instructio pro generoso Stephano Nagy de Vizakna, ad
fulgidam Portam ablegato.*

(Eleje megjelent Alvinczy I, 76.)

6. Holott pedig azt ítélhetjük az római császár őfelsége resolutiojiból, nem idegenek teljességgel az békeségtől (*másfél sor kitörölve*), hogy az fényes Porta is az pacificatio iránt közelebb való dolgokra condescendáljon, specificálván in particularibus akarátját és bennünket kívántató módon instruáljon s segítsen: szükséges. Egyébiránt, mint olyan nagy dologban tarthatunk, szíves fáradozásunkban meg nem fogyatkozunk. A minthogy az előtt is kérdésben tétetett, micsoda fundamentummal akarjuk azon nagy dolgot munkában venni.

7. Tovább még mondhatja azt is: Úgy értjük, most is az római Császár hadait szaporittatja, és noha, az mint levelében is írja, az sok vérontásnak megszűnésére nézve nem volna idegen az békességtől, de ha abban mód nem leszen, igen bizik, hadainak számát mindennap növelvén, győzedelmeskedéséhez. Megmondhatja azt is: az lengyel király is hadat kezdett fogadni, de mi végre nem tudatik.

8. Ha az adó dolgára szakad az beszéd, megmondhatja: Az mint hatalmas Császárunk minapi resolutiója is tartja, az fényes Portán is nyilván vadnak az mi sok bajoskodásink s különb-különb való szorongattatásink, mert az elmúlt eszten-

dőkbeli hadakozások és az szertelen drágaság, rendkívülvaló költség s egyéb rajtunk forgó alkalmatlanságok is, annyira elfogyatták az országnak lakósit, hogy sokan élhetetlenekké lettek; mégis mindazáltal éjjel-nappal azon vagyunk, minél hamarább adminisztrálhassuk. De ha Isten e fenforgó állapotokat le nem csendesíti, nem hisszük, adónknak praestálására ezután semmiképpen érkezhessünk. Ha hol pedig azon hadak beljebb jövedelekkal és feltött céljok szerint való insolentiajokkal bennünket provocálnak, kételenítettünk mi is fegyvert fogni és egyéb magunk oltalmára szolgálható remediumokhoz nyulván, nekik resistálni s továbbról is az fényes Portát tudósítani.

9. Ultimarie az fővezér ő nga mostan hozzánk küldött követ ur híve által tett izenetit megértettük és azon dolgokról meghitt belső tanács úr hiveinkel beszélgetvén, ugyan az ő nga követ ur híve által választ tettünk. A mi pedig az ő nga levelének continentiaját illeti, azt is megértettük és ő ngának resolváltunk. Meg is nyugtathatja ő nga elméjét rajta, hogy mi, a mint eleitől fogva a fényes Portához mindenekben s mindenkor tartozó igaz hűségünket s engedelmességünket is megmutattuk s meg is bizonyítottuk, ez után is hátraállók lenni semmiképen nem akarunk; sőt szeretett fiunkat is a fényes Portához való tökéletes hűségben nevelni s szoktatni munkálódunk; és noha, mint eleitől fogván, mostan s ezután is igyekeztenek s igyekeznek is gonoszakaróink bennünket az fényes portán kétségben s kedvetlenségben hozni, de a mi már sokszor s még pedig igen szoros állapotokban is megtapasztaltatott igaz hűségünk s kész engedelmességünk jó emlékezeti, mint az alábbaniakat, ugy ez után valókat is megszügyenyíthetik. A fővezér ő nga már minket alkalmasint ismer és tud, ezután is az mi a fényes Portához és magához is tartozó hűségünkben tökéletes megnyugodt elmével légyen és ha mi vádlóink találkoznak, hitelt ő nga nekik ne adjon, sőt kegyes füleit a mi alkalmas üdöbéli meghallgattatásunkra is meghajtani méltóztassék.

Közhirrel az hozzánk közellevő népekről halljuk, hogy hatalmas császárunk parancsolatjából, az német ellen való hadakozásra az hatalmas tatár hám hadaival ez mi országunkon szándékoznék átalmenni, melynek csak hire is bennünket felettébb irtóztat. Akarván azért jó idején az iránt is providalnunk, instáljon ezen hűségesen az fővezér ő nga előtt, megemlékezvén ő nga az mi és az ország eleitől fogván az fényes Portához tapasztaltatott hűségünkről és minden rendbeli fényes Porta parancsolatjához mutatott engedelmességünkről, megszámlálhatatlan költségünkről, sok ezer emberink vesze-

delméről is ez országnak is sok rendbeli romlásáról, méltóztassék azon hadak kijöveteléről más utat disponálni s az országot az iránt securussá tenni; mert azon hadaknak harmadéve ez országon való általmenetelüktől fogva az szertelen drágaság és szükség miatt az soha meg nem fizethető adósság és naponként terjedő éhség emésztí és pusztítja ez országnak nagyobb részit, mivel nem különben bánt velünk, mintha ellenségi lettünk volna hatalmas császárunknak. Ez iránt való instantiánknak promotiója reménsége alatt igirhet négyezer tallér honorariumot ő ngának, sőt ötezeret is condescendálhat, csak lehessünk az iránt securusak, ajánlván mindenkben magunk és ez ország ő nga s a fényes Portához is tartozó tökéletes hűségünk gyakorlását s tovább való kész engedelmességünket is.

Ezekén kívül ha mi oly dolgok vagy occurálnak, vagy objiciálhatnak, mivel a consultatiónak alkalmatosságával maga is jelen volt, választételit és egyébiránt is kívántató magavisetét alkalmaztathatja, és mindenkben hozzánk és hazájához is tartozó kötelessége szerint cselekedvén, ha mi resolútója lészen, és ha miket hasznunkra, sőt ellenkezőképpen is czélozható dolgokat experiálhat, hűségesen observálja s hozzánk kívánatos resolútióval s informatiókkal is megtérni Isten segítségéből igyekezzék. Melyre ő Felsége segélje is kegyelmesen. Datum in civitate Cibiniensi, die mensis Januarii an. 1686.

Apafi, m. p.

Saját kezü aláírás.

P. S. Midőn a mi fényes Portához minden alkalmatosságokkal megtapasztaltatott igaz hűségünknek és kész engedelmességünknek emlékezetit előhossa, mondja meg: avagy csak az elmúlt táborozásoknak alkalmatosságával minemű magunk és országunk népe veszedelmeztetésével tartottuk meg a győri hidat s mely nagy segítségére s oltalmazására is voltunk hatalmas császárunk hadainak, gonoszakaróink sem tagadhatják, melyhez képest bizonyára minden suspiciótól üressék és nagy jutalomra lehetnénk érdemesek, melyre most nagy remínségünk is vagyon az ő nga méltóságos jó akaratja által hatalmas császárunk császári grátiája felől.

Mondja meg azt is: éjjel nappal minden erőnk és tehetségünk szerint azon igyekezünk, miképpen vihessük jobban véghez hatalmas császárunk rajtunk levő fényes parancsolatját, azonban mégis az Váradiak és más végbelieknek is nem kevés insolentiáit szenvedjük. Méltóztassék azért ő nga parancsolni a váradiaknak és az Jenő tájékán levő főtiszteteknek is, velünk alkudjanak jól és tartsanak jó correspondentiát;

magunknak s becsületes híveinknek is illendő becsületünket adják meg és birodalmunkbeli szegénységünket is mód nélkül ne bántsák, sőt előttök viselvén a mi a fényes Portához tartozó hűségünknek homály nélkül való gyakorlását, mind velünk s birodalmunkbeliekkel való ellenkezéseket tartoztassanak el. Így mi is birodalmunkbeli becsületes híveinkkel együtt nagyobb örömmel munkálódjuk az ő nga és a fényes Portához tartozó igaz hűségünket.

(P. H.)

(Apafi pecsétje.)

Kívül: Ezen alkalommal vittem az új vezérnek ezer aranyat, az tihájának kétszázat, Maurocordatának százat ajándékba.

II. 1686. máj. 28.

Instructio pro Generoso Stephano Nagy de Vizakna ad Excellentissimum Dominum Supremum Vezarium nostro.

(Megjelent egy pont kivételével Alv. I, 197. az illető pont mely a végéhez tartozik itt következik.)

NB. Jelentse meg azt is ő ngának, minthogy erőnkben nem bizhatunk, az segítség is úgy látjuk továbbra halad, ezek pedig csakugyan nem tágítanak rajtunk, kételenítettünk holmi állást nekik adnunk s egyéb kedveskedéssel is lennünk, hogy magunkat s az szegény országot hatalmas császáruk hűségében conserválhassuk és őket innen kitudhassuk, mely expensáinkat közönséges adónkban acceptálhatni kívánnánk, s instáljon is az iránt való assecurálhatásunk felől.

* * *

Ha Sárosi János hivünket ott nem éri, minden ő kegyelmére bizott dolgainkat megírt Sárosi János hivünkel communicálja és ő kegyelmével együtt mindenekben hűségesen munkálódjék. Isten pedig ő kegyelme útját szerencséltesse. Datum in civitate nostra Cibiniensi die 28. mensis Mai. an. 1686.

Apafi m. p.

Saját kezű aláírás.

(P. H.)

Ha irántunk valami vélekedését venné fővezérnek ő ngának eszében, assecurálhatja valósággal: mi az országgal együtt communi et unanimi való erős hittel köteleztük arra magunkat, fejünk fennállásáig az fényes Portához tartozó hűségünk mellől el nem állunk.

III. 1686.

(Töredék.)

Ezek után kérdé, van-e több izenet nállam? Melyre mondok, izenetképpen több nincs, hanem ha mikről ő nagysága tudakozik tőlem, az miket tudok, azokat megmondom. Kezdte aztán kérdezősködni, ki volt oda fel Bécsben, az mit mond, van-e sok hada az német császárnak. Melyekre, az mint tudtam, feleltem. Ide alá Magyarországbán micsoda hadak vannak, azoknak generaljai kicsodák s hun vannak; mennyi számú hadak lehetnek ide alá Erdélyben; mennyi számú német, horvát s magyar hadak vannak? Számokról azt mondotta(m), hogy lehetnek mintegy tíz-tizenegyezeren, azoknak tisztei kicsodák, Csáki László dolgait declarálván, fejét csóválta (két szó olvasatlan.) szándékokat tudakozva; Szarvas, Szendrő, Arad állapotjokról mit értettünk (*betoldva*: Szolnokot fortificáltuk-e?) kérdezte. Az mint isteni igazgatásból feleltem, hát az szerdár is az szerént irta volt meg; kéczer is mondotta: igazat mondok, úgy vagyon, az szerdár is azt írja. Követek innen kik és micsoda emberek mentenek fel; mennyi ideje, hogy felérkeztek? Drágaság vagyon-e? Tökölyné hun vagyon? Ott mennyi ezer ember vagyon? Azok magukat mint viselik? Váradiak mint vannak? Magokat mint viselik? Van elegendő élések? Szándékok az németeknek micsoda? Melyre midőn instructióm szerint feleltem volna, monda: Az győzelem Isten kezében vagyon, mindazáltal Isten velem lévén, én is magam személye szerint, Isten azt engedvén érnem, megindulok, elmegyek; hiszem Istent, hogy az az mező szoros lesz akkor nekik.

Ifju úrunk mint vagyon? Engedelmeskedik-e az apjának? Melyre is midőn megfeleltem volna, mondá: hála Istennek, jól vagyon, igen örülem. Az jó embereknek jó gyermeke szokott maradni, mint az jó fának jó gyümölcse.

Micsoda generalt öltek meg az németek között, magyart? Nem tudom . . . . .

Egykoru, más kézírással: 1686. esztendőbeli expeditióm az fényes portánál.

IV. 1687. a u g. 14.

Celsissime princeps, domine colendissime!

Dum per legatum meum spectabilem ac generosum Franciscum Gyulai de Maros-Németi consiliarium intimum et Solnoch mediocris comitatus supremum comitem, fidelem sincere mihi dilectum, supplicem meam ac Regni mei Tranniae instantiam sacratissimae, caesareae et regiae majestati humil-

lime porrigo, dictat confidentia, ut nullis utar motivis cum benevolum Celsitudinis vestrae affectum ac promptitudinem rebus Christianis inserviendi studium multis jam viribus conquererim. Neque dubito, quin Vestra Celsitudo postquam meum et regni desiderium ex praelaudato meo legato metietur, animum suum tam sinzere et efficaciter sic rebus adhibitura, ut imminentium difficultatum levamen ex opera Celsitudinis Vestrae censeamus, ac debitis semper officiis et gratitudine, cum universis Regni statibus remetiamur. In reliquo Vestrae Celsitudini firmam valetudinem, et votiva quaevis appreco solatia.

Celsitudinis Vestrae

servus paratissimus

Apafi, m. p.
s. k. aláírás.

Datum in castro meo Radnóth, 14. Augusti, an. 1687.

(Czím nélkül.)

V. 1687. okt. 6.

Excellentissime domine, nobis observandissime.

Cum fideles nostros nobis sincere dilectos spectabilem et magnificum Georgium Bánfi de Losoncz consiliarium nostrum intimum, comitatuum Albensis Tranniae et Dobocensis comitem supremum, ac generosos Petrum Alvinczi de Borberek, magistrum prothonotarium, et Sigismundum Bálinthitt de Körtvélyfája, ad ardua regni nostri negotia tractanda deputatos ad serenissimum dominum Lotharingiae ducem, certis instructos negotiis expeditus, ex candido nri erga Vestram Excellentiam affectus officio per eosdem ablegatos Vestram quoque Excellentiam visitamus, atque honorifice salutamus, amanter Vestram Excellentiam requirentes, ne gravetur efficacissimam suam assistentiam rebus nostro nomine cum Vestra Excellentia communicandis adhibere, quod Vestrae Excellentiae officiosis pensaturi sumus gratitudinibus, eandemque divinae recommendamus portectioni. Datum in castro nostro Radnóth, 6. Octobris, an. 1687.

Excellentiae Vestrae

ad officia paratissimus

Apafi, m. p.
saj. k. aláírás.

(Czím nélkül.)

Közli: DOMJÁN ISTVÁN.

EGY 1634-DIK ÉVI KÖVET UTASÍTÁSA.

Köztudomásu, hogy a magyar viszonyokat gyökeresen megváltoztatott 1848-diki forradalom előtt a vármegyei nemeség által választott országgyűlési követeket a megyei gyűléseken megállapított utasítással látták el, a mihez magukat alkalmazni köteleztettek.

Érdekes ily utasítás maradt fenn a beregmegyei levéltárban, mely 1634. évben az akkor II. Ferdinánd király által a február hó 18-dik napján Pozsony városába összehívott országgyűlésre Beregmegye által követéül megválasztott *Komlóssy Tamás* táblabíró részére az azon évi február hó 1-én Beregszász -Végárdó helységben tartott megyei közgyűlésen megállapíttatott.

Az utasítás bevezetése latin nyelven iratott, a pontozatok azonban magyarul s mondhatom, hogy élénk, szabatos nyelvezetben, mi az akkori jegyző gyakorlottságára vall. A vármegye akkori jeles tollvivője pedig *Dobray János*, főjegyző volt.

Nemcsak *közügyekről* szól pedig ez az »*Instructió*«, hanem abban, még pedig külön tizenhét pontban, a megye szívére kötötte a követ ur és atyafiának, hogy a megnevezett magánosok privát ügyeit is alkalmilag támogassa.

Úgy látszik azonban, hogy a Pozsonyba hirdetett országgyűlés február hó 18-dikáról elhalasztatott későbbre, mert az *Sopron városába* azon évi Szent-András napjára vagy is November hó végére hivattatván egybe, az azon alkalommal azután nyár közepéig tevékenyen működött, hozván összesen kilenczvennégy törvénycikkelyt, melyek közül számos azon tárgyra vonatkozik, melyekre nézve Beregvármegye tüzetes utasítást adott követjének.

Ilyen a 13-dik törvénycikk, mely arra vonatkozik, hogy egyesek királyi mandátumokkal ne hiúsítsák meg a birói eljárást; s csakugyan az országgyűlés 200 frtnyi birságot szabott azok visszaélőire. A 19—20. törvénycikk a határok megállapításáról szól; a 23—24-dik a tizedek rendezéséről;

a 14-dik az *Oktavák* pontos megtartásáról; a 16-dik a violentiak korlátozásáról; a 25-dik a harminczadosok visszaéléseinek megszüntetéséről stb. S így föltehető, hogy Komlóssy erőlyesen követte utasításait s buzgón oldá meg feladatait.

Ugy látszik, hogy a felső megyék nemessége zokon vette azt, hogy azon időben *Kassa* városa sajátos kiváltságot kezd gyakorolni, midőn megtiltá, hogy jövevény kereskedők Kassán tul marhájokkal tovább menjenek, hol a városiaknak elővételi joguk levén, így az idegen marhát olcsón megvették s másoknak háromszoros áron eladták. Az *Instructio* 11-dik pontjában nagy sérelmül hozá fel ezt a vármegye s szigoruan utasítá követjét, hogy ez »artikulus aboleását« eszközölje ki. S valóban bekövetkezett, hogy az 1635. évi 45. törvénycikkben az országgyűlés e kivátság ellenére elhatározta, hogy az ökrökkel való kereskedés az egész országban szabad legyen.

Mindezeknél fogva nem lesz érdektelen az azonkor illusztrálására e követi utasítást itt egész terjedelmében közölni, mely következő:

Instructio universitatis dominorum nobilium comitatus de Beregh, ad diaetam seu conventum Posoniensem praesentis anni millesimi sexcentesimali tricesimi quarti, per regiam maiestatem, dominum nostrum clementissimum clementer indictam, promulgatam, ac in festo dominicae sexagesimae, hoc est decima nona die presentis mensis Februarii inchoandam, generoso domino Thomae Komlósy jurato assessori, fratri et nuncio nostro data.

1. Inprimis a mi követ urunk és atyánkfia a minéljobb alkalmatossággal lehet ő felségének a mi kegyelmes urunknak, hogy a mi nyomorult országunknak ilykép kegyes gondot akarván viselni, sok kiváltképen való foglalatossági között a mostani közönséges traktát országunk megmaradására és javára indikálta és promulgálta, debita humili cum gratiarum actione megköszönje, kívánván ő felségének virágzó állapotban való regnálására és sok esztendőig való hosszú életet cum sua domo tota Austriaca.

2. Követ urunknak ő kegyelmének másodszor arra legyen szorgalmatos vigyázása, hogy a szent békesség minden szomszéd országokkal megtartassék és megerősítettessék, a *bécsi pacificatio* kiváltképpen minden punktaiban megtartassék és annak semmi részében való labifactiójára ok ne adattassék.

3. A végházakból a *vitézlő* nép szomszéd országokra hazánkból ki ne vitettessék.

4. Fölöttéblvaló nagy adókkal az ország ne terheltessék, holott ennyi időtől fogva való disturbiumok miatt nem kicsiny fogyatkozásban vagyunk és a mennyi lészen az, a végházak

épitetésére és azokban való vitézlő népnek fizetésére convertáltassék.

5. A violentiákról való artikulusok megtartassanak, sőt meg is erősíttessenek és abbreviáltassanak. A prókátoroknak frivola receptiójok abscondáltassanak.

6. Az artikulusokról való executioknak turbatori ellen erős büntetés alatt való artikulus statualtassék.

7. Ennekelőtte a mely artikulus a nemes ország de bonis per principem *Bethlen* occupatis et distributis edált volt, effectualtassék és azoknak effectuálására a helyeknek állapotja szerint illendő hely rendeltessék, tudniillik in partibus superioribus regni *Löcse*, *Eperjes* avagy *Bártfa* legyen.

8. Az egyházi jószágokról a minémű artikulust azelőtt edált az ország, az feljebb ne értessék a régi országunk törvénye szerint való praescriptionál.

9. Az oktáváknak sok időktől fogva való nem szolgáltatása miatt sok atyánkfiai felette nagy kárban és fogyatkozásban vagynak, azért instáljon követ urunk ő kegyelme, hogy szolgáltatassanak az oktávák.

10. A *tiszteknek* osztásáról sine *discrimine religionis*, noha elég constitutióink vannak, mindazonáltal szemeinkkel látjuk, hogy mind uri, mind nemes renden való atyánkfiai respectu religionis Helveticae et Augustanae negligáltatván a tisztek, inkább mind a Romano katolikusoknak conferáltatnak és extraneusoknak. Azért ennekutána sine *discrimine religionis* indigenis huius regni et quidem benemeritis conferáltassanak mindenféle tisztek.

11. A szabad városok és oppidumok in praejudicium nobilitatis külön-külön artikulusokat csinálnak magoknak, a többi között azt, hogy nemes embernek ne legyen szabad házat bírni s venni; item hogy jövevény kereskedő népeknek ne legyen alább Kassánál marhájokat hozni, hanem ők olcsón megvevén nekünk két vagy háromszor való áron adhassák. Efféle artikulusok a kassaiaknak aboleáltassék és a marháknak áráról nemes emberek részéről limitatio conficiáltassék.

12. A dotalistákról való articulus ab anno millesimo quingentesimo nonagesimo secundo szolgáljon.

13. Mivel a Brevisben a successio dolga recludáltatott, sok ügyefogyott atyánkfiainak kiváltképen neveletlen árváknak reájok szállandó jószágokat hatalmasok rapialják, találjon a nemes ország abban oly utat és módot, a kivel a féle jószágok az igaz véreknek és successoroknak quam breviori processu restituáltassanak.

14. *Authoritas domini Palatini* intacte et illibate megtartassék.

15. Az ország jövedelme se a bányákról sem harminczadokról az országból ki ne vittessék, hanem az ország szükségére, végházak építésére és vitézlő nép fizetésére convertáltassék.

16. Egynehány dolgok vannak, melyekről articulusok is vannak írva, de mi haszna, ha nem effectuáltatnak, mert némelyek illegitimis mandatis diversis sub coloribus impetratis, némelyek pedig privative et authoritate turbálják azoknak executióját. Azért a nemes ország végzése ezeknek eltávoztatásáról és helyébe állatásáról új bizonyos articulust csináljon. Mely dolog felől Palatinus urunkkal ő nagyságával privativim beszélgessen követ urunk és atyánkfia.

17. A *papi status*, az országgal egyet értsen és mindenben viseljék velünk együtt az igát és mindenféle adózást; holott ők birják az országnak derekát.

18. A dézsmák dolgáról végezzen a nemes ország bizonyos artikulust, hogy azoknak, hasznából a régi rendtartás szerint a végekben tartassék meg a vitézlő nép.

19. A szökött jobbágyoknak Beregszászból, Váriból és több helyekről is noha végezett az ország kiadásáról, mindazonáltal magokat temerative opponálván publicis regni constitutionibus, ki nem adják afféle szökött jobbágyokat, végezzen erős büntetést azok ellen is, ha ki nem adnák ezután.

20. A *titularis papoknak*, a kik jószágot nem birnak, ne legyen voxa az ország között. A szegény egyházi nemes emberek kicsiny portiokat nagy uraknak közel tizannyiért eladnak, azután a legitim successorok hozzá semmiképpen nem juthatnak; supplicáljanak az országnak, hogy találjon oly utat és módot, efféle portiók a nagyuraktól miképpen a successoroknak megadassanak, mert a communis aestimatióval ne éljenek.

A minémű monetákkal élünk és a szomszéd országok is élnek, mindenütt az ő felsége ditióban is elkeljen és curráljon.

21. Mivel sokféle mandatumokkal és evocatiókkal terhelik a vármegyéket a Brevis articulus ellen, ki miatt a birák semmi dolgokban elő nem mehetnek és így van megyénk is az articulussal, azért ezt tollálni kell per omnia hogy efféle abusosok ne legyenek ennekutána. A kiról articulust csináljon a nemes ország.

22. Mivel a Várdai jószág ab antiquo Várda várához volt rendeltetve a gratuitus laborral, most is, ha szó lészen felőle, instáljon követ urunk ő kegyelme, hogy annakutána is el ne vettetődjék onnét, mivel immár Várda vára országunk egyik végháza.

23. Ezeknek felette ha mi oly közönséges országunk

javára és megmaradására szabadságunknak is épületére occurál, több vármegyék követeivel egyetértvén, törekedjék abban, hogy mindenekben hazánknak javás promoteálja.

Privata.

24. Az *erdélyi fejedelem* ő nga követei a minémű dolgokról császár urunkat, ő felségét és a nemes országot megtalálják, minden illendő és országunk törvényével, szabadságunkkal egyező dolgokban promoteálja az ő nagysága követeit a mi követ atyánkfia.

25. *Nyáry István* urunk ő nga követe is minden illendő dolgokban hasonlóképen promoteálja ő kegyelme, kiváltképen Mándokon levő törvénytelen dolgok ellen.

26. *Bethlen István* urunk ő nga is felbocsátván jámbor szolgálait, követ urunk ő kegyelme ha miben illendőképen kívánatik, promoteálja.

27. *Perényi Gábor* urunk ő nga minémű injuriáit, mivel egy expositorium mandatum mellett a szatmári praesidium akar exequálni, kívánja ő nga ha miben szüksége lészen és illendő, hogy jámbor szolgálai promoteáltassanak. S mind pedig az ifju *Perényi György* ő nga szolgálai, a nagyságos *Pálffy Pállal* való dolgainak referálásában.

28.¹⁾ *Kapy András* urunk ő nga is hasonlóképen, mivel a brachiumot csak simpliciter exturbálván jószágában *Forgách István* ő nga beszállott, kívánja, hogy a brachiumok ezután ki ne adassanak efféle Violentiakra.

29. *Lónyay Zsigmond* ő nga is a miben illendő lészen, megtalálván császár urunkat ő felségét és a nemes országot követ urunk által promoteáltassék.

30. *Forgách Zsigmondné* asszonyunk ő nga *Pálffy Kata* Aszaló városát, mivel mind a boldog emlékezetű Maximilian és Rudolphus császár bizonyos summában úgy inscribálták a jó emlékezetű *Forgách Zsigmondnak* ő ngának, hogy még a váradi káptalan meg nem épül, ki ne válthassák. Most a váradi püspök *Hosszutóty László* ő nga sollicitálja a summának felvételejét, holott nem ő ngát illeti annak kiváltása; ebbeli dolgaiban kívánja, hogy jámbor szolgálai ott fenn promoteáltassanak követ urunk és atyánkfia által.

31. *Comitatus de Zabolch* a Kállay familia mellett Kálló városának avagy megadásaért avagy aequivalenter való convertálásáért kívánja, hogy a familia promotealtassék. Most is Kállay Miklós uram kívánja.

32. Item Kállay Miklós urunk conquerálván a nemes ország előtt *Csáky István* ő ngának sok rendbéli hatalmasko-

¹⁾ E pont ki van törölve.

dásáért, melyeket cselekszik Tokaj és Tarczali udvarházain, szőlőin, szolgáin és szekerein, kíván promotealtatni.

Item a putnoki jószágá felől való contractusoknak birlalásáért és a jószágról való executiójának interturbálása felől is.

33. *Comitatus de Ugocha*, hogy Zoltán Józsa urunk mellett, a miben illik, instáljon követ urunk, kívánja. Mivel ő kegyelme Zoltán Józsa urunk manifeste liquidálta Convent által colligált s coram producált attestatiókkal a nemes vármegye előtt atyjának és vérszerint való atyafiának öcscsének véletlen esett halálának való instantiáját.

34. A *Bilkey és Lipcsey* familia is *Lonka* nevű erdőn levő határ felől, a Perényi urak jobbágyainak kapdosása ellen, mivel is birniok nem hagyják. Item a Lukova és Szárnya közötti erdőn való Dolhaiak kapdosása ellen is.

35. A kislelusiak is a *Mező László* jódi jószágáért, hogy a nemes vármegye a dominus personalis mandatumára transmittálta, ennek utána efféle transmissiók megszűnjenek, sőt itthon juridikáltassanak és a transmissió revideáltassék.

36. *Ilosvay Péter*, Karácsony Ilosvay István jószágáról való exekutiójának interturbálásáról instáljon követ urunk, mikről a nemes vármegye testimoniálist is adott ki ő kegyelmének.

37. *Komlósy Tamás* urunk Komlósy Gáspár jószágáról való exekutiójának interturbálásáról, kit Ilosvay Tamás felesége Bona Kata és Almásy Mihály interturbáltak.

38. *Váratkay András*, Kemecsey Mihály és Kemecsey János urunk is, ha miből ő felségét koronás királyunkat avagy palatinus urunkat ő ngát, avagy a nemes országot megtalálják, in justis et licitis, követ atyánkfia által promoteáltassanak.

39. *Tarnóczy András* urunk a *szőlősi harminczad* és egyéb harminczadokon, vámokon és réveken való nemeseknek tartóztatások és adóvételek ellen, mivel gyakorta a nemes rendeknek csak házok szükségére való marhájoknak eladásokban is megvámoltatnak és harminczadoltatnak, kívánja, hogy követ urunk instáljon a nemes ország előtt, hogy az efféle dolgok is tolláltassanak.

40. *Bogdány János* urunk is követ urunk által, ha miben szükséges léssen, promoteáltassék; *Pernyeszi Gáborné* asszonyunk Dessewffy Klára ellen való dolgában. Dóczy Menyhártné asszonyunk, Dessewffy Kata asszony, ha miben követ urunkkal kívánja, assistáljon ő kegyelme.

Datum ex generali congregatione nostra in possessione Ardó loco celebrationis congregationis nostrae solito, comitatus de Beregh die prima februarii anno millesimo sexcentesimo tricesimo quarto. universitas comitatus de Beregh. P. H.

Közli: LEHÓCZKY TIVADAR.

RÁKÓCZI 1705. ÉVI DIADALKAPUJA ERDÉLYBEN.¹⁾

»Concussis rebellibus in passu Transylvaniae, intrarunt prospere ipsam Transylvaniam et receperunt, occupatis quibusdam praesidiis, pro parte Suae Mattis Caesareae. Sicque Rakoczio adempta est spes Principatus Transylvaniae, cum eidem erectam portam triumphalem ibidem generalis Herbeville curasset per carnifices sub patibulo incinerari. Porta triumphalis erecta principi Rakoczio erat in hunc modum, ut sequitur:

Fuerunt novem principes Transylvaniae positi suis cum titulis hoc ordine et hac inscriptione :

Primus :

Stephanus Bathory, Rex Poloniae, Princeps Transylvaniae.

Secundus :

Christophorus Báthory, Princeps Transylvaniae.

Tertius :

Sigismundus Báthory, Princeps Transylvaniae.

Quartus :

Andreas Bathory, S. R. E. Cardinalis, Princeps Transylvaniae.

Quintus :

Gabriel Bathory, Princeps Transylvaniae.

Sextus :

Sigismundus Rakoczi, Princeps Transylvaniae.

Septimus :

Georgius Rakoczi, Senior, Princeps Transylvaniae.

Octavus :

Georgius Rakoczi, Junior Princeps Transylvaniae.

Nonus :

Franciscus Rakoczi, Senior, Princeps Transylvaniae.

---

¹⁾ Szilágyi Sándor, Erdélyország története. Pest. 1876. II. 404. lap.

Horum nulli subjecta est alia inscriptio, praeterquam Stephano Bathory, primo omnium, his verbis:

Princeps, deinde Rex, uterque Maximus.

Sub his principibus in inferiori parte erat Franciscus Rakoczy equo insidens, sub quo titulus ejusdem:

Franciscus Rakoczy Dei Gratia D. F. U.

id est: Dux Foederatorum Vngarorum; hoc enim titulo post ipsorum Conuentum Schécziensem ab ipsis insigniebatur; *Princeps Transylvaniae hujus nominis Quintus, Sanguinis huius Decimus, Dux Munkacziensis et Makoviczensis.* Hunc sibi in propria cancellaria dabat titulum.

Ex parte illius Forgacz insidens equo, hoc carmen proloquens, est repraesentatus:

*Sanguine tantorum tibi quae debentur Avorum,
Transylvane Heros Maxime, sceptrum cape.*

Sic in initio hi versus erant positi; sed dum dictum nobis fuisset, ut eum non heroem sed Ducem aut Principem vocemus, mutabatur Carmen sic:

*Sanguine tantorum etc.
Transylvane Ducum Maxime, sceptrum cape.*

Forgaczio haec erat addita inscriptio:

*Ordo rerum anima est, anima ordinis hasce peror(n)at
Forgacz, hunc igitur diciter rerum animam.*

Ex parte illius sinistra fuit Transylvania repraesentata, et hoc illi additum carmen:

*Terra licet videaris plena omnibus, isto
Non aliud, credo, Principe majus habes.*

In ipso ingressu portae erat ex parte inferiori pro inscriptione positum hoc Chronosticon:

Porta patet posita a DaCIotIbVs²⁾, Magne Rakoczi.

Ex parte posteriori posita circa cor unum insignia Transylvaniae cum his chronographis:

1. *Dono PrInCIpI CharIssIMo*
2. *Cor hoc DaMVs.*

Ex parte dextra inferioris portae partis statua cum his symbolii et inscriptionibus:

(Primo:) Moyses super montem orans erat situatus, duo Genii manus ejus tenentes; infra montem depicta Israelitarum cum Amalecitis pugna cum sententia Scripturae: *Cumque leuaret Moyses manus, vincebat Israel.*

²⁾ Bizonyosan hibásan lemásolva »DaCIotIs« helyett.

Secundo: erat mons arduus, in cuius jugo annulus aureus cum dicto: *Libertas Aurea*. Hunc multi conscendere volentes incassum laborarunt. Solus Principis Genius, pietatis Genio comite nixus, illum conscendere repraesentatus, his aditis versibus:

*Scire cupis, cur nam de tot tentantibus unus
Hic teneat montis praemia tanta, jugum?
Hunc adit et pietas movit, deduxit avita
Oppositas rupes, hic pietate domat.*

Tertio: fuit repraesentatus Genius pietatis, Principis Genium ex arduis et horridis locis, ut est carcer, exilium etc., ducens ad sedem honoris et gloriae, addito symbolo illi ex sententia Scripturae: *Pietas ad omnia utilis, promissionem habens vitae, quae nunc est, et futurae*.

Ex parte sinistra inferioris partis portae statua Prudentiae situata, cum his symbolis et insignibus:

Primo: Cuprea moneta et monetae ejus cusio expressa, hoc addito Carmine:

*Vertit in aes ferrum virtus ditissima fontis
Hungarici, sed et aes prudentia vertit in aurum.*

Secundo: Pallas, armorum et litterarum Dea, inter bellica et litteraria instrumenta repraesentata, officina illis fabrilis adjuncta, in qua gladios et enses acuebat, cum hac addita inscriptione:

*Doctrinis Bellisque simul dare jura Poetae
Pallada finxerunt, acuit Prudentia ferrum.*

Tertio: Praecedente unitate numerus ingens, ex meris Nullis expressus: 00000000.

*Hem, quantus Numerus, quam fortis! Unde fatebor:
Certe multa uni sunt, quia juncta bene.
Dicite, quidnam ordo, quidnam concordia possit?
Dux unus quantum pluribus indat opis.*

In tergo portae, sequentes erant expressae Ciuitates:

1. Claudiopolis, cum hac inscriptione:

*Muros, ecce, non qui oppugnauit, sed qui non defendit,
Expugnavit, simul, tamen iste amisit, ille obtinuit.
Hoc est Divinae Providentiae aenigma.*

2. Megyesinum, cum hac inscriptione:

Dii laboribus omnia vendunt.

3. Gyoló:

*Te moneo, miles, non qui Praefectus es arcis:
Hostis, non furti sit tibi cura bouis.*

4. Samos-Ujvár:
Esurivi, et non dedisti mihi manducare.
5. Bethlem:
Aura diu conclusa nocet, quis perferat illam?
6. Vöröstorony:
Turris rubra haec est. Sanguine parta vocor.
7. Arx Szenthal:
Durum est tibi contra stimulum calcitrare.
8. Udvarhely:
Exemplum dedi vobis, ut quem admodum ego feci, ita et vos faciatis.
9. Hust:
Qui male solutos milites hostes alit.
10. Szatmarinum:
Venient dies, non relinquent in te lapidem supra lapidem.
11. A quo nomen Bathoriana Familia accepit, cum inscriptione:
Bathorio pridem mea vota subesse Nepoti.
12. Munkaczinum:
Mater defendit me, Filius expugnavit.
13. Cassovia:
Esuriem contra sunt omnia moenia frustra.
14. Agria:
*Lilia quantum omen, res est certissima, muri
Produxere mei. Floreat Hungaria.*
15. Veterosolium:
Si non fers, quod edas, huc minus fugias.
16. Arva:
Orphano tu eris adjutor.
17. Ujvarinum:
Venisti, me vidisti, vicisti.
18. Variarum arces: Baimocz, Somolan, Holicz etc., cum hac inscriptione:
Illac me Dominus, patria huc rapit, abripit ista.
19. Variarum minores Ciuitates, ut Modra, Basinium:
Sequitur post nubila Phoebus.
20. Bistricium:
Qui cito dat, bis dat.
*(Memorabilia omnigena Conventus PP. Franciscanorum
Hungaro-Hradistensis in Moravia.)*

Közli: SASINEK V. FERENCZ.

UJVÁR, DRÉGELY ÉS SÁGH ESZTERGOMI ÉRSEKSÉGI VÁRAK ZSENGE KORÁBÓL.

A történetírónak a föladata nem csupán az, hogy az eseményeket leírja, hanem hogy azokat be is mutassa. Az olvasó az esemény lefolyását szemlélni óhajtja, látni kívánja a helyet és a személyeket, hallani szavaikat, mert csak így van kielégítve tudvágya. Azért mondja Müller János történetíró: »Caesar és Xenophon koruk nagy történetírói nem beszélnek hanem szemléltetnek.« Megvan a hivatott történetíróban a törekvés, az epeedés az után, hogy kellő világításba helyezze a lejátszódó eseményt, és kielégítetlen vágy marad benne vissza, ha azt csak félhomályban mutathatta be.

A történelmi események legördülését ép úgy bemutatni, mint azok valóban lejátszódtak, vajmi nehéz feladat. Nehéz azért, mert ennek megoldásában leginkább oly tényezők működnek közre, melyeket általán másodrangúaknak tartunk, pedig tényleg ilyenek nélkül a kidomborítás voltaképp nem is lehetséges. Ezek nélkül a tények leírása száraz adathalmaz elsorolása, elevenség és mozgás nélkül.

Hadjáratoknál nem egyedül a fővezér ügyessége, a harczosok száma biztosította a győzelmet, de leginkább az élelmezés, fegyverzet, ruházat, zsold és más, különben apróbbnak látszó körülmények, melyek azonban, csekély voltuk daczára, mint a delejtű a hajót, úgy vezéreltik az esemény lefolyását.

A történelmi események tiszta világításba helyezésére a legalkalmasabb anyagot a számadások, a leltárok stb. szolgáltatják. Mennyi közvetlenség, részletesség, de megbízhatóság is van ezekben! Azért ez alkalommal Ujvár, Drégely és Ságh esztergomi érsekségi várak zsenge korából kívánok ilyeneket bemutatni.

* * *

Esztergom 1543-ban török kézre kerülván, szükséges volt a végházak egész lánczolatát létrehozni. Midőn a török Esztergommal szemben, Csekerdény várat, a mai Párkány helyén 1546-ban építtette, égető szükség volt Ujvárnak létrejötte.

Várday Pál 1545-ben megteremtette Újvárt, és azt oly gyorsan alkotta alkalmassá, hogy 1546-ban őrséget tehetett bele. Ennek az őrségnek létszámát, szervezetét, zsoldját, felszerelését sőt tisztjeinek nevét adja a következő lajstrom, melyben a drégelyi várőrség is fel van sorolva.

Kívül: »Praesidiarii milites in arcibus Dreghel, claustro Ságh et Wy Castell collocati 1550.«

Numerus equitum et peditum in arce Dreghel ac claustro Ságh et Wy Castell vocatis archiepiscopatus Strigoniensis intertenendorum per limitationem spectabilis et magnifici domini generalis Posonii conscripta; quibus dominus Michael Muthnoky de proventibus Archiepiscopatus Strigoniensis solvere debebit.

In novo castello.

Emericus Kapuchy capitaneus equitum, equis	12
Emericus Chomory castellanus, equis	8
Marchus Wydosyth, equis	8
Antonius Baychy, equis	6
Blasius Therek, equis	4
Gregorius Chymery, equis	4
Augustinus Was, equis	4
Michael Muthnoky, equis	10

Summa equitum 56.

Bombardario uno per unum mensem dando flor. 8.

Istis equitibus in singulos menses, ad singulos equos, sicuti militibus regiae majestatis flor. 3.

Et eorum capitaneo, videlicet Emerico Kapuchy pecunias mensales in singulos menses adando flor. 32.

Castellano, videlicet Emerico Chomory ad mensam suam dando: (*Az összeg nincs kitéve.*)

Ibidem pedites.

Pedites in eodem castello viginti, quibus in singulos menses dando singulis flor 2.

Decurioni peditum et vicecastellano ejusdem castelli dando flor. 24.

In castello Ságh.

Franciscus Jakosith capitaneus equitum, equis	10
Gabriel Pekry castellanus, equis	10
Zthepan Wayda castellanus, equis	10
Joannes Ewstheleky, equis	6
Georgius Bekefalway equis	4
Laurentius Keezy, equis	4
Lazarus Izdency, equis	4

Sbardellati és Martinuzi esztergomi érsekek egy-egy évi kormányzásuk alatt vajmi keveset tettek Ujvár érdekében. De az érseki szék üresedése idejében 1552 decz. hó 9-től 1553 jun. hó 7-ikéig szintén nem történt semmi, a felszerelés mind tönkrement, sőt a víztől megrongált sánczokat ki sem javították; azért felette érdekes ama leltár, a mely Oláh Miklósnak 1553 jun. hó 7. érsekké történt felavatása után, már ugyanazon év jun. hó 10-én felvétellett. És ama leltárak is, melyeket maga Oláh készített 1553 és 1554-ben mindarról, amivel ő szerelte fel a valóban elhanyagolt állapotban átvett Ujvárt.

Adjuk itt egymás után e leltárakat.

Inventaria in Castello Novo sive Leek conscripta. tempore occupationis decima die Junii anno 1553 pro me Nicolao Oláho archiepo Strigoniensi facta.

Farinae vasa non magna	12
Pulveris bombardarum et pixidum tunellae parvae	15.
Lampades ferreae	2
Plumbi particulae	8
Colobi igniti pro sustinenda irruptione hostili	6
Circulus unus pro insultu hostili vetendo	1
Csakan	3
Serae	2
Terebra	3
Tarazk parvi	3
Quarta est fracta et nullius usus	—
Colobi ferrei pro duobus dumtaxat tharazk	182
Sulphuris tunella	1
Barbatae	80
Et una fracta nullius usus	—
Fossoria vilissima et humifacta	71
Carnes fumatae quasi pro uno bowe	—
Lardum medium	—
Hastae lignae absque ferro	26
Campanae duae una possessionis Gyorok altera vero	
Leek	—
Quinque vasa vini, quorum quatuor sunt repleta	
akonum	63
Quintum non est repletum akonum	21

Haec sequentia per me Nicolaum Olahum Strigon. postea eo missa anno Domini 1553.

21. Junii thaligáth	481
Aso lapathoth	100
Hegeos aso lapathoth	60
Szeleos aso lapathoth	22

Thekeneoth	63
Hegeos Csakanth	25
Szeleos Csakanth	28

Anno 1554.

26. Julii. Bombardas 17 centen. lb. 15 item 17 cen.	
lb. 35	2
Bombardas 5 centenar. et lb. 83 item 5 centen. et	
lb. 66 bombardas	2
Aso lapatoth	100
Hegeos aso lapatoth	32
Thaligath	100
Sulphur centenar. ... .. 13 lb.	73
22. Septembris ex arce Rmi domini Lanseor pro duo-	
bus bombardis 17 centenar. et lb. 15, item 17 centenar.	
et lb. 35 cololuli ferrei missi	192
Pro bombardis centenar. 5 et lb. 83 item 5 centenar.	
et lb. 66 cololuli ferrei	386
12. Novembris pulveres bombar. in tunellis 37 cen-	
tenar. 40 lb.	4
Plumbi nigri centenar.	25
Hastae lancigerorum ferreae	300
Bombardae parvae sex centenar.	2

Anno domini 1555.

5 die Novembris pulveres bombardarum in tunelles	
tredecim, centenar.	10
Plumbi nigri centenar.	3
Rezim zwrok, centenar.	1
Kanototh oelth	180

Külczíme: Inventarium novi Castelli, sive Érsek-Ujvár
 Archieppi Olahi, Pozsonyi káptalan magánlevéltára Capsa K. fasc. 4.
 nro 9. A. 9.

Bécsben Oláh a következő tárgyakat vásárolta 1554-ben
 új vára számára.

Anno Domini 1554.

11. Junii emi claviculos lecczagh 500 pro hung. — d. 34.	
Item unum centenarium ferri pro ... .. h. R. 2 d. —	
26. Julii emi navem ... .. h. R. 12 d. —	
Asseres majores 33 unum d. 4. minores	
faciunt 32. unum viennensem 10. ... .. h. R. 2 d. 82.	
Asso lapatoth 32. egyeth d. 16. facit ... .. h. R. 6 d. 83.	
Masfele lapatoth 100 egyeth d. 10 faciunt. h. R. 10 d. —	
Taligath 100 ... .. h. R. 24 d. 80.	

Sulphur centenar. 13 lb. 73. unum cen-	
tenar. Renens R. 4. facit	h. R. 44 d. —
Pro mensurariis	h. R. — d. 35.
Hominibus, qui bombardas in navem mi-	
serunt, solvi	1 d. 60.
Nautis Posonium usque	h. R. 3 d. 20.
12. Novembris emi navem	h. R. 4 d. —
Hominibus, qui navem per tres dies custodie-	
runt et foverunt	h. R. 1 d. 50.
Asseres	h. R. 2 d. 50.
Nautis Remens f. 5. facit	h. R. 4 d. —
12. Decembris pro timpana	h. R. 4 d. —
Summa facit h. R. 124 d. 94.	

Külczíme: Copia regesti super his, quae Viennae empta sunt et missa in arcem Olah Wywar. Anno Domini 1554. Pozsonyi káptalan magánltára Capsa K. fasc. 4. nro 9. A 10.

Oláh Miklós esztergomi érsek valóban a második alkotójává lett Ujvárnak. Most az ország vérmes reményeket kapcsolt e várhoz, azért az érseket áldozatkészségében támogatni kívánta. Minden országgyűlés foglalkozott Ujvár kérdésével és intézkedett a vár fejlesztése és fentartására szolgáló eszközökről.

1556-ban elrendelte az országgyűlés, hogy az esztergomi érseknek Nyitra, Trencsén, Bars és a Duna mellett fekvő egyéb megyékben létező jószágairól, úgy szintén az ő egyházának káptalana, a turóczi prépost és Báthory András tartoznak Ujvár erősítése munkájához a szükséges szekereket elküldeni és a fuvaros munkát teljesíteni, különben birság alá esnek.

1559-ben e határozatot ama hozzáadással újították meg, hogy az érsekség és káptalannak turóczmegyei jószágából szintén kötelesek legyenek Ujvárban dolgozni, úgyszintén az ó-budai, sághi és felhévizi prépostságok is, mint az esztergomi egyházhoz tartozók és annak fiókjai, nem különben Ország Kristófnak összes jószágai.¹⁾

A későbbi országgyűlések nyomatékosan megújították eme törvényeket. Névleg az 1567. a 17. tcz. 17 és 19. §§. Az 1569. a 19. tcz. 10 §. és az 1578 a 27. tcz. 17 és 23 §§-ban.

Azonban a hozott törvények többnyire csak a papíron maradtak és csak igen kevés valósult meg nagy szorgalmazás után.

Igy kellett magának, Miksa királynak 1565 máj. hó 21. kelt levelével megsürgetni Poklosthoy Mátyás sághi prépostot, a kinek szép fekvőségei voltak, hogy e kötelezettségének tegyen

¹⁾ A 11. és 12. tczben.

eleget, mert különben a törvény szigorát lesz kénytelen ellene alkalmazni.

Az érdekes levelet, melyben Ujvárról is több érdekes adat fordul elő, egész terjedelmében közlöm:

Maximilianus etc. fidei nostro venerabili Mattheo a Poklostho praeposito ecclesiae Ságh, necnon officialibus suis in eadem praepositura sua constitutis praesentes nostras visuris salutem et gratiam. Constat tibi quanti referat et quam sit necessaria munitio et fortificatio arcis rrsimi Dni archieppi Strigoniensis scilicet Oláhwywár vocatae, in extremis fere finibus regni versus Strigonium positaе, utpote ex ejus defensione et permansione, quies et tutela non solum tua et colonorum tuorum, sed etiam tocius regionis et ditionis nrae non minima in parte dependeat. Cognitum etiam sibi est, ex constitutionibus publicis dietarum Posoniensium annorum 1556 et 59. colonorum tuorum, quos habes, servitia et labores ad munitionem praedictae arcis Oláhwywár deputata esse. Cum igitur eadem arx munitione continua plurimum indigeat: fidelitati tuae harum serie sub indignationis nostrae et decreti poena commitimus et mandamus firmissime, ut dum et quando per fideles nostros egregios Petrum Usaly provisorem dicti dni archieppi aut egregium Gyczy capitaneum, aut Emericum Simoni vicecapitaneum ejusdem in dicta arce Oláhwywár, vel alterum eorumdem partibus requisitus fueris, statim et in continuo, uti secundum contenta articulorum in dictis dietis superinde editorum, colonos tuos cum curribus, aliisque ad munitionem et fortificationem praedictae arcis Oláhwywár necessariis, sine ulla excusatione et difficultate mittere et expedire modis omnibus scias et tenearis. Alioquin certus esto, quod poenam in decreto et articulis publicatam constitutionum superinde expressam non evades. Secus igitur poena sub praemissa non fertur. Viennae 21 Maji 1565.

Kívül: Mandatum, ut ex locis vicinioribus arcem Thurcis finitimam juxta publicas constitutiones muniat.

Az esztergom főegyházmegyei könyvtárban. Kézirattár. Acta Batthyányiana. Admin. Tit. II. a. 956.

Poklosthoy Mátyás sághi prépostnak nem csekély feladat lehetett az újvárban teljesítendő munka, mert, mint láttuk, Sághon is volt erődítmény szép számu őrséggel, a melynek jókarbantartása bizonyára a prépostot illette, mert arról a törvényekben egyébként gondoskodva nem volt. A várőrségnek aránylag nagy száma, mint a lajstromban láttuk, 76 lovas és 50 gyalog és tüzér, eléggé felszerelt kisebb várat tételeztet fel.

A drégelyi vár kapitányául 1550-ben Zolthay Lőrinczet

találjuk feljegyezve, pedig azt történetíróink 1546-tól fogva Ujvár kapitányának mondják ¹⁾, Szondy Györgyöt pedig várnagynak találjuk bejegyezve, ezt pedig történetíróink ²⁾ ottani kapitánynak állítják.

A drégelyi hajdúk ép úgy portyáztak a keresztények területén, mint akár a törökök. Megcselekedték ezt ugyan egyéb várak őrségei is. Így az 1659 okt. 16-án ő felsége elé terjesztett neheztelésekben a portyázó várkapitányok között fel van említve a palánki alkapitány is, a ki erőszakkal berontott a nemesek épületeibe és lakházaiba, őket ingó és ingatlan jószágaikban károsította. Leginkább vád alá esik a miatt, amit az esztergomi főkáptalan Nyék nevű jószágán elkövetett. Ott a káptalan kuriáját megtámadta, a pinczét feltörte és több mint 30 akó újbort, melyet oda a menekült lakosok elhelyeztek, valamint a magtárban talált összes készletet, magával elhurczolta. A vármegyei hatóság, ha őt kérdőre vonja, tőle csak fenyegetéseket hall. A nemesek holmiját elszedeti, a törvénykezésbe beleavatkozik és minden eljárást megakadályoz, a szegény népet pedig még a távolból is beparancsolja a várba, s ott kényekedve szerint dolgoztat vele, stb.³⁾

1659-ben Szondy György volt Drégely kapitánya. Ki volt az alkapitány, vagy várnagy, aki ellen e nehéz vádak emeltettek, feljegyezve nem találtuk.

E töredékek, melyeket bemutattam, tisztábban szemléltetővé teszik az esztergomi érsekség három várának zsengekorát.

Közli: NÉMETHY LAJOS.

---

¹⁾ Matunák, Századok 1896. 341. l.

²⁾ Szondy Album. 19. l.

³⁾ Az Esztergom főegyházmegye könyvtárában. Kézirattár. Acta Batthyanyiana. Tractatus Publicus. Tit. VII. l. 655.

MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI ADATOK.

A debreczeni aranymivesczéh szabályai.

Ez ezörhatszáz esztendő legyen áldott az Úr Istentül és nálunk kedves.

Kezdetnek Istennek segítségével az debreczeni nemös és böcsületös főbiráknak *Duskás István* uramnak általa és egyetömben vele az megrögzött, és istenös törvénytevő tanácsbeli uraimnak megemendáltatott, megújíttatott, sőt megöregbítettött articulások az debreczeni ötvös és céh tartó mestöröknek hasznokra, kik kiadattanak. Mellyek noha nem mindön részeiben régiek, de nem szintén újak is; mindazáltal megvisitáltatnia, megöregbítettnie, az mint megis löttének, nagy méltók voltanak. Az rendtartások és ez következő articulásokra ugyan kívántattanak jó renddel hozattatnia, az mellyeket mi is, az mi tehetségünk szerint, ide írnia magyar nyelvön úgy igyekeztünk, hogy hozzá akaratumk szerint nem tötünk, el sem hattunk benne, az mennire eszünkben vehettük, de ha esött volna valami fogyatkozás az írásban, tehát meg ne utáld, és okot háborúságodra ne végy, meg se vessed, hanem az csupa originált vedd elő, és az téged jó útra vezéről, megcsendesít.

Annakokáért valaki akarod hallani az céhlevelet, nagy szeretettel add magad az hallgatásra, mert noha láttatik valakinek kicsin dolognak, de minálunk, kik még szintén nem jutottunk ez articulásoknak derekas értelmére (ha jutottunk is) de ugyan vezéröd lehet, mert nagy és tisztösségös, sőt istenös dolgokra láttatnak tanítani minket, ha ezöket böcsületben tartod, az ötvösöknek peniglen minden törvényöket, kik forgatandók az céhöknek idején, inkább mind itt találod megh, (az nagy és az polgári székre néző törvényöket megválasztván,) mellyel minden ellenközőket lecsendesíthetni a céhben. No azért kiki mindön hallgasson jól reá:

I. ARTICULUS.

Az céhmestör
választásának
idején nem com-
parealt ötvösnek
büntetése.

Kulcsos mestör
tisztí, és kitül es-
küttessék megh.

Legelőször hogy az ötvös mestörök mindön esztendőben tudniillik Vizköröszt napján egy céhmestört válasszanak az ön közzülök, és valakire adangyák az céhmestörségöt, az mindön okvetetlen tartozzék felvenni a céhmestörségöt, mely meglevén, az választott céhmestör azon megesküdgýék, hogy az ő tehetsége szerént mind szegénnek, kazdagnak egyaránt való igazságot szolgáltat. Ha valamellik penig az mestörök köz- zül az céh mestör választásában jelen nem lenne, valami bizonyos és helyen hagyható ok nélkül, tehát az olyan mes- tör két forint büntetésön maradgyon, az új céhmestör penig- len megesküvén, válasszon maga mellé az céhnek gongya viselésére egy mestört, az mely vele egyetömben az céhnek gongyát visellje, ki mondassék kulcsos mestörnek, az mellyet az céhmester ő maga az kulcsos mestörségre megesküttessön.

II. ARTICULUS.

Valaki az más
embör művét fel-
fogadgya, annak
elkészítésében
mint forgoló-
gýék.

Az műveltető
embörnek kár-
tevő ötvösről.

Nem szabad az
művet elcserélni
és eladni hiradat-
lan, sem szála-
gosítani.

Szabad az kész
művet elszálago-
sítani.

Ha valaki az mestöröknek műveltetésre való aranyat avagy ezüstöt adand, és ha felfogadgya az mestör, hogy ő azt egy bizonyos napra elkészíti, azonban azt az szabott napot elmulattja, tehát az ki az művet csináltattja, szabad legyen az ötvös mestört az céhmestör eleiben törvény napra idézni, és ott az céhmestör az több mestörökkel egyetömben hagygon tizenöt napot, hogy az művet elkészítse, ha az tizenöt napig is azt az művet el nem végezendi, tehát az műveltető embör- nek ezüstöt, avagy aranyát az céhmestör mindön fogyatkozás nélkül vegye ki tőle, és az embörnek megadgya, ha peniglen volna rajta oly műve, az kirül fizetést kévána az mestör, tehát az céhmestör az több mestörökkel megláttatván, meg- itélljék és csak az adassék az olyan mestörnek, az czéhmestör peniglen az olyan mestört két forinttal büntesse megh; ha peniglen az ötvösmestör az ő akarattjából azt az ezüstöt elköl- tötte volna, tehát az olyan mestör hat gerával büntetessék, az város törvénye szerént, melynek két része a céhnek, har- madrésze az megbántatott embörnek jusson, avagy ha valami történetből azt elvesztötte lezend (*így*), csak anni ezüstöt avagy aranyat adgyon az műveltető embörnek, de mindön birság nélkül, az ezüstöt peniglen avagy aranyat az műveltető embör- nek akarattja és engödelme nélkül másan elcserélni szabad ne legyön, sem peniglen az kész művet eladni, hanem az művel- tető embörnek hírré adván, ha ki nem váltja, tehát anniban, az menniben az műveltető embörrel megszögödütt szabad legyön szálagban vetni oly bizonyos helyre mind addig is, míg az embör az kié az mű, kiválthattja, úgy hogy az műveltető embörnek az ő tulajdon marhája meghmaradgyon.

III. ARTICULUS.

Hogy az mestörök avagy az ő alattok valók tartoznak valakinek (adósak egymásnak), akár ha pénzt kért volna más-túl kölcsön külső embörtől, hanem ötvöstől is, tehát az az embör, a kinek adós, szabadon az céhmestör eleiben igaz-tételért híhassa hat forintiglan, ha peniglen valamellik fél azzal az törvénnel meg nem elégödnék, az bíró eleiben szabad legyen az törvént apellálni külső embörnek való adósságért az ötvös mestört, akár az ő alattok valókat; de az megnevezött hat forinton felljül valókat az város bírāja eleiben kell bocsátani törvényre, mert az féle dolog nem az céhet illeti, hanem ha az mestörök oly okot adhatnak, hogy azok az dolgok az céhöt illetnének, ha peniglen valamely fél azt az törvént az város székre akarja küldeni jobb meglátásnak okáért, tehát az apelláló fél tegyön hat pénzt le, és az czéhmestör adgyon két mestört, olyakat, az kik az meglött törvént bebeszélhessék az város bírāja előtt.

Az mely ötvös-közembörnek adós.

Hatforinton föllyül való törvén az város székit illeti, mindazáltal jó okot adván, bíró hírével nagyobb is eligazíthatnak.

IV. ARTICULUS.

Senki az ötvösök közzül peniglen tizenhárom lottos ezüst-nél alább való ezüstmestörsege elvesztése alatt ne merjön művelni, kire az czéhmestör vigyáztván, mindön tizenötöd napon próbát szeggyön, mely ezüstöknek megh próbálására, egy bizonyos napon az ötvös mestöröket öszve híja egy forint bírság alatt, kikkel egyetömben megpróbállják az mestöröknek az ő művet, és hogyha azok közzül valakinél hamis és álművet találhat, tehát az olyan mestört elsőben négy lott ezüsttel, másodszor fél gerával büntessék, harmadszor mesterségétől fosztassék megh, ezt hozzá tévén, hogy ha valakinek az álművet csinálta lezend, tartozzék azt az embört mindönökről igazán megelégiteni.

Tizenhárom lottos az próba.

Mindön tizenöt nap próbálni kell.

Hamis és roz ezüstért az ötvösöknek büntetése.

V. ARTICULUS.

Ha valaki valami műszert hozand az városra olyant, az ki az ötvösöknek illendő volna, nem sokadalomban, hanem valami közönséges napokon, tehát azféle műszert az ötvösök előtt senki meg ne vehessön, melyet ha valaki az ötvösök ellen megvenne, és ha feltalálhattják, annak fele az bíróé, fele az céhé legyen, mindön árra megfizetés nélkül. Az sokadalmakban is ha ki ez félét venne, tehát az bíró erejével elvehessék, de az árrát igazán meghadván; ha penig valaki az mestörök közzül az céhmestör híre nélkül olyan műszert megveszön, és ha abban az több mestöröknek részt nem adna, kik az olyan nélkül szükölködnek, tehát két forinttal büntetessék.

Műszernek közönséges embörtől elvétele.

Az műszerszámnak elosztásáról, ugyanott az ki nem engedne, annak büntetéséről.

VI. ARTICULUS.

Lopott és al-
műnek a városra ho-
zásáról, és
ugyanott az mely
mestőr megveszi
tudván, annak
büntetéséről.

Ha valaki az mestöröknek lopott avagy ál és csalárd művet vinne, senki az félét meg ne merjön venni tudva, se eltitkolni, hanem az céhmestörnek meghjelöntse és az céhmestör is az város bírójának hírré adgya, ha külömben cseleköszik, és ha reá érhetik, az mestörök közzülök (az társaságból) kivethessék, ha hol peniglen valaki olyan lopott avagy álművet hoz ez városban és ha el futna mellőle és elszöknék, az ilyen marhának fele az város bírójának és fele az céhnek jusson.

VII. ARTICULUS.

Legény elhivás-
ról, ugyanott
inas elcsalásról,
és annak bünte-
téséről.

Ha egyik mestör az másik mestör szolgájának alattom-
ban pénzt adna jövődő szolgálattja fejében, ha valamely inast
mástúl elcsalna, egy mestör-asztalon maradgyon.

VIII. ARTICULUS.

Az műnek
elhítogetéséről,
ugyanott az áros
elhívásról, és an-
nak büntetésé-
ről.

Ha valaki az mestörök közzül az másik mestörnek mű-
helyéből ő maga avagy más által kihítogetné az művet, avagy
egyebeknek művöket mindön ok nélkül ha gyalázná, tehát
egy mestör-asztallal tartozzék.

IX. ARTICULUS.

Legény urát az
bücsühétnek, az-
az tizenöt napnak
előtte el nem had-
hattya.

Ha valamely legény az ő urát el akarná hadni, tehát
annak előtte az ő urának tizenötöd nappal tartozzék hírré
adni, és azt az művet, az mellyet az ő ura ő reá képöst foga-
dott volna, tartozzék megkészíteni, és így az heti bérét neki
meghadván, szabadossan másuvá mehessön, ha nem akar ott
maradni.

X. ARTICULUS.

Az lopó legényök
büntetéséről.

Ha valaki az legényök közzül lopásban találtatik, és ha
reá bizonyosodik, annak ilyen büntetése legyen, hogy elsőben
ha könyörög, és ha vétke oly nagy nem leszön és ha ismét az
művet az elébbeni módgya szerint jámborúl akarná követni,
tehát adgyon hat forintot az céhnek, kinek nyolczadik része
az Ecclesiához járjon, mely ha ismegh másszor vétkezik lopás-
ban, és ha mégis az vétők nem oly nagy volna, tizenkét forin-
tot adgyon és jobbicsa életét, de ha harmad uttal lopásban
találtatik, tehát az műről elvétessék, és az céhnek rendi sze-
rént levelessé tétessék; sőt ha az ő ura akarja, az illyent tör-
vény szerint ugyan fel is akasztathassa vétkejért. Ha peniglen
inas lezend, ez felet az céh eleiben vonatván és székre kötöz-
ván, mindön inas egy marok vesszővel hármát hármát üssenek
rajta, és ha az ő ura látangya, hogy meg nem jámborodik és
nem neki való, tehát az műhelyből kiüznie szabadsága legyen.
Inast az mestörségnek tanulására senki négy esztendő alatt ne

Az lopó legényök
levelessé tétet-
hetnek.

Az inasok kik
lopásban találtat-
nak, mint bün-
tessenek az céh-
tül.

fogadhasson, és azonképpen szabadossan se vallhassa az szabad legénségre négy esztendő alatt, sem pénzért, sem barátságért, se idegönt, se mestör fiát az határozott esztendő alatt be fogadni és szegődtetni pénzért nem szabad, sem tanítani inast, és így az négy esztendő igazán eltelvén, az inasokat czéh előtt javalljuk szabadíttatni esztendejüktől. Ha mely inas urát elhadná az négy esztendő alatt, és más mestörhöz akarna menni az ő ura akarattya és engödelme ellen, ez illyent az az mestör be ne fogadhasa, hanem ujonnan négy egész esztendő számra, hat forint büntetés alatt.

Ugyanott négy esztendő alatt mennyenek ki az legénségre.

Inas az ki urát elhadgya négy esztendő alatt.

Ugyanott az mely mestör befogadgya annak büntetése.

XI. ARTICULUS.

Mégis az heti bérös ifjú ötvös legényök felől végeztük, hogy az mint Isten hatta és rendölte: tiszta és jámbor életben foglalván hordozza magát, és fölöttébb való részögösködéstől és amaz feshlött erkölcsütl magát megötalmazza, mely vétkeknek gyakorlásával és életének gonosz voltával mást is ha meg rútitand, tehát az illyen éktelen életü legénynek műve egy egész esztendeiglen feltiltassék, és azután ha életével mutatja jámborságát, és ha könyörgene az céhnek, tehát adgyon az céhnek négy forintot ott és annak az céhnek a hol feltiltatott volt műve gonosságaért, ha peniglen nagy leszön az vétök, tehát méltó, hogy az büntetés is öregbödgyék. Azoknak az legényöknek is ezön büntetésök vagyon, az kik esz vesztök (*így*) az mestörök között, kik olyak az kik műhelyről műhelyre szoktanak jární, és az mestört bosszanótóan szidalommal illetnek.

Az ötvös legényök mint hordozzák magokat.

Ugyanott feshlött élete miatt való büntetése.

Legényök, kik az mesteröket öszve vesztik, szidalmazzák és gyalázzák őket.

XII. ARTICULUS.

Végeztük ezt is állandóul az mestöröknek hasznokra, hogy heti bérös szolga legént egynél többet ne tarthasson egyszer közzülök senki, hanem az céhmestör által oda mutattassék és adattassék, az hová szükségös az szolga legény, jól reá vigyázván az ő hiti szerént; valaki peniglen az mestörök közzül felháborítaná ez rendtartást, tehát mindanniszor való nyolcz forintot vegyön az olyan mestörön az céhmestör az ő tiszti szerént; azon közben ha találkoznék az mestörök közzül valaki oly, az ki nyughatatlan bosszúságából legént kérne az céhmestörtől előgedendő műve reá nem levén, az olyan mestörön az céhmestör minden engödelöm nélkül négy forintot vegyön, mindazáltal ha oly szorgalmatos művének idején az mestört kényszerítené az város bírája az művet elkészíteni ereje fölött, kire az mestörnek ereje és egészsége ha nem volna, vagy peniglen szolgáljának, tehát az olyan mestörnek az céhmestör az céhel egyetömbe elégödendő segítségöt tartozik adnia, legént

Heti bérös szolgát egyszer egyet tarthatni, ugyanitt az ki többet tart, annak büntetése.

Az ki bosszúságából legént kérne az szolgálatra, annak büntetése.

Az szorgalmaztató műnek elkészítésére miképeu segéttetik az elégtelen mestör.

Az művön segítő
mesternek ju-
talma.

Az szolgálk heti
bérösök mikor
megsokasodnak,
avagy az mestö-
rök meg fogyat-
koznak, együtt
többet is művel-
hetnek.

Az idegen legén-
nek táplálásáról.

mind annit az mennivel feléri és elvégezheti akkori művet, ha legény nem leszön mestört adgyanak az céhből mind addiglan, valamig elvégezheti azt az művet, és az mestör köteles legyen elmenni az elkészítendő műnek véghöz vitelire nyolcz forint büntetés alatt, az legénnek igazán való heti bérét megadván, de az mestörnek hasonfelét annak az műnek jutalmának, de azért akkori költségnek felét feltudván; ha pedig valamely legénnek egyébütt műve nem lenne, hanem ott az hol több heti bérös szolgálk legényök volnának, tehát az ilyen ideiglen oda mehet szolgálkni céhmestör hirával, de azon közben ha az mestörök közzül szolgálk kelletik valakinek, tehát azt az legént, nem mást, hanem az utólszorit felkérheti az céhmestörtül, nem választván és az gazda is nem választván, bocsássa oda mennie az hova az céhmestör mongya és adgya az céhnek törvénye és articulusa szerént, és így hívön laknia, mind peniglen művelnie tartozik, hogy az ő szolgálkájának méltó jutalmát vehesse haszonnal, az céhmestör peniglen tartozik az jövevény legénnek ótalommal mindön szükségében, kiválképpen *(így)* bétégységében és igaz nyavalyájában nem hadni, étellel és itallal táplálni, és helyre szörzeni, de nem jövendő szolgálkájáért, hanem az körösztényi jó rendtartásnak okáért és az atyafui szeretetnek volta szerént.

XIII. ARTICULUS.

Az legényöknek
miképpen kell-
jön kezökben
adni az művet.

Ugyanitt az legé-
nyök tartoznak
gondot viselni az
ezüstre és arany-
ra, holott ha kárt
tészön ök is ká-
rosíttatnak céh
előtt.

Mert hogy az legényök az ő magok hasznokért úgy mint fizetésért és tanuságért szolgálknek, végeztök felölök, hogy mikor az ötvös mestörök nekiök művet adnak, az ezüstöt és aranyat nekiök megmérván és számon adgyák, melynek az legényök tartoznak ótalommal gongyát viselni, hogy kár ne essék az mestörnek műhelyében az megmondott ezüst és aranyban, mert ha az igaz apadáson kívül kára következik az mestörnek, tehát az ki leszön oka az kártételnek, az megbizonyosodván, akar legény akar inas legyen, de mindön kárát kéméllés nélkül az céh előtt törvénnyel az megkárosított mestör megveheti.

XIV. ARTICULUS.

Az mely legén-
nek ezüste és
aranya vagyon,
tartozik megmu-
tatni gazdájának
jó idején.

Ha pedig az ötvös legénnek ezüsti avagy művelni való aranya vagyon, tehát az mely mestör műhelyében akar beállani művelni, ez ilyen legény az elkezdett művének előtte tartozik megmutatni az mestörnek ezüstöt és aranyát az szerént az mint megmondottuk, azért, hogy az jövendő kétségöt eltávoztathassa magáról az legény.

XV. ARTICULUS.

Az jámbor és
hasznos szolgál-
nak fél esztendő

Ha valamely legén uránál fél esztendőt szolgálkand jámborúl, és ha kívánna az ő maga ezüstiből maga szükségére

valami művet készíteni, annit az ki egy forint érő munkájú után művet engedhet az mestör az ő magájából. volna, tehát az mestöre megengedheti céhmestöre hírével, de nem kételenségből, hanem ha látangya reá érdömét; ha peniglen egy esztendőt szolgálánd jámborúl, tehát egy giráig valót engedhet csinálni az ő maga kezével avagy csináltatni is más kézzel is céhmestör hírével. hogy az kétségöt eltávoztathassa az mestör magáról, ha felsenköli az mestöre az csinálásával vagy megveszi. az legént, szabad legyen vele, azzal is, ha az munkáját megveszi. Az mestörök penig az legényökkel feléből se harmadából nem művelhet, mert ha rajta kaphatják az mestört, tehát nyolcz forinttal büntettetik, az legény négygel; se szakvában heti bérön kivöl ne műveltessön senki. négy forint büntetés alatt.

Attul inkább egy esztendő után engedhet, és az csinálásával szabad, vagy elengedi vagy megveszi.

Szolgájával az mester társul nem művelhet, ha művel megbüntetik flo. 8. az legény flo. 4.

XVI. ARTICULUS.

Hanem ha valamely ötvös legény magának akarna művelni, és ha az remeköket követné az céhtül, ez ilyen szokásnak ilyen rendi vagyon, hogy ha nem ez városi és ismeretlen, olyan az ki a művet és mestörségöt nem ez városon tanulta volna, és másunnat való, az olyan legény tartozik egy jámbor mestört egy egész esztendeig szolgálni, ennekokáért hogy jámborsága, élete és erkölce meglássék, hogy ha az céhöt illeti élete, és magahordozása, továbbá nemzetségéről levelet hozzon. azonképpen tanúságáról bizonyos és meghihető pecsétös levelet hozzon, hogy ő jámbor nemzetség és hogy az művet mestörségöt céhös helyen tanulta legyen, és nem várban, sem valami gyanús helyön, ezeket megteljesítvén és az mestöröknek bemutatván, az remeköket jó indulatból nekie ki engedgyék, (és az szokás szerént szép három remek művet készítsenek), ezeket megkésztítvén, az czéh ládájában adgyon nyolcz forintot, melynek harmadrésze az Ecclesiáé, ez mellé egy köszönő pohárt adnia tartozik, tudniillik mindön asztalra két tál étket jót, egy pecsenyét mindönik helyre és három három pint bort; kenyeret annit az mennivel megérik az mestörök. Ezöket is megadván még is tartozik adnia az ujonnan lött mestör egy mestör asztalt, akkor mikor az czéhmentör kívánja, tudniillik kell készíteni mindön asztalra három három fű tál étket és egy pecsenyét, kenyeret elegödendőt, és négy négy pint bort, ezöket is meghadván kövesse életét isten szerént. Viszontag, ha valamely jámbor ötvös legény (idegön) az ki másunnét jött, és kívánná mingyarást jövetelinek idején az mestör remeköt az céhtül, de olyan az kinek kezénél készön volna nemzet-séges és tanuló levele, és mégis az mestörök tüle próbáló esztendőt szolgálnia kívánnának, ez ilyen nem tartozik az próbáló esztendőt szolgálnia, hanem az próbáló esztendő helyött (ha nem

Mikor az jámbor ötvös legény magának akar lenni, mivel tartozik, és mi módon engedheti ki az mestör remeköt, és micsodás az remek.

Ugyanitt mivel és menni fizetés-sel tartozik.

Az jövedelmnek egyharmada az ecclesiáé.

Az köszönő pohár micsoda, és miből álljon.

Az mestör asztalról.

Az másunnat jött jámbor ötvös legényvel jól tethetni az próbáló esztendő felől, de mint és hogy.

Azokkal is az kik immár az próbáló esztendőt szolgálni kezdték.

akarnak szolgálni) tartozik adni nyolcz forintot (de nem az beálló pénzre) az céhnek, ugyanezzel tartoznak azok is, az kik az felljül megmondott idegönök közzül valakik immár az próbáló esztendő elkezdték szolgálnia, és azonközben három avagy négy holnapot immár jámborúl szolgáltanak volna és az céhöt ha megtalálnák könyörgésekkel és ha látangyák jámborságát, hogy illendő az céh köziben, ez félektül sem tarthatják meg az remeköt, hanem kiadgyák, az nyolcz forintot ha leteszi, de az nemzetség és tanuló levelet ugyan akkor előadván lehet szabadsága az remek csinálásra.

XVII. ARTICULUS.

A remek mi-nemü és hány-féle.

Az ki meg nem tudgya csinálni az remeköt, mit kelljön az olyan-nal cselekedni.

Az mestör remek peniglen egy szép öszvejáró aranyas kupa, egy arany gyürü, kiben legyen foglalván egy szép drága színös kű, nyolcz szegű, az harmadik remök egy helymös pecsét, de nem rostélyos, és nyitott helymös, melyeket elkészítvén, az mestörök jó itélettel meghlássanak személyválogatás nélkül, hogy ha megérdömli az mestörségöt avagy nem, ha azért meg nem érdömli másszor csinálja, ha akkor sem jó, harmadszor csinálja, ha harmadszor sem jó tehát mongyanak neki valét, azután tanuljon.

XVIII. ARTICULUS.

Az idegön iffiu mestört be kell mutatni az város birájának.

Az remeköt céh-mestör házánál készítik.

Két nehezékös gyürüvel tartozik az birónak az iffiu mestör.

Az remeköt megkésztvén, az idegön iffiu legént az céh-mestör más mestör társával az ő hiti szerént tartozik az város birájának bemutatni; az remekcsinálás felől mégis mindön mestörre lejendő legénnek az remek készítésre ezüstöt és aranyat adni az céh tartozik elégödendőképén, hogy fogyatkozás nélkül véghöz vihesse az remeköt, mellyeket céhmestör házá-nál kelletik készíteni, de hetibérét elégödendőképén megh-fizetnie az céhmestör tartozik, az város birájának peniglen tartozik az ujonnan lött mestör egy pecsétös gyürüvel, az mely két nehezékből készüljön.

XIX. ARTICULUS.

Az mestöröknek fiáról, az kik mestörre lesznek mivel tartoznak, azonképpen az kik veszik az mestöröknek leányokat.

Továbbá az, kik az mestöröknek feleségöket vesznek.

Az ötvös mestöröknek fiai is mestör remeköt csinálni tartoznak de azért az beálló pénznek, tudniillik az nyolcz forintnak csak felével az céh ládájában adnia tartoznak, köszönő pohárral sem tartoznak, hanem egy mestör asztalt adnia kötelesök. Ugyan ezzel tartoznak azok is, az kiknek az ötvös mestöröknek leányok házasíttatnak. Az özvegyasszonyok peniglen az ő uruktul meghmaradván, (ollyak, az kik immár házasságban magokat nem akarják kötelezni), ha az művet akarják műveltetni, tehát legénnyel szabadosan, tisztőségössen műveltethetik az művet mind halálokig, miért hogy ő reájok

urukrul maradott az mestörségnek ilyen és enni része, de inast nem szegődtethetnek ujonnat és olyant nem is tarthatnak. Az iffiu mestör egy esztendeig lehet házasság nélkül, mind az által, hanem ha oly ok kénszöritené az meg nem házasságra, mint az kinek ereje és hatalma nem volna az házasságra, de így levén az dolog bizonyossan, de ha ereje vagyon az házasságra és elmulatangya az esztendőt, tehát táblája betételessék s ne hagyják művelni.

Az özvegy asszonyokról, kik uraiktul megmaradnak, az ötvös művet míg művelhetik.

Az iffiu mestör egy esztendeig élhet házasság nélkül.

XX. ARTICULUS.

Viszontag ha valami városból jűne olyan ötvösmestör, az ki helt akarna változtatni szabad akaratja szerint, avagy mint az országnak háborúja miatt, az kik szélyel búdoshatnak, ezeknek ilyen rendök vagyon, tudniillik, ha városát és helyét akarja változtatni, első rendben azok az kik ha czéh tartó mestörök voltanak helyökben, olyak kik helyökben bár az mestör remeköt megcsinálták légyön is, de mindazáltal az mestörségnek felváltásában szintén annival tartoznak mint az idegön iffiu legényök mindönökben, mind remek csinálás és fizetés felől, (céhitül az olyan jó bizonyossággal jühet el); de ha czéhtartó mestör volt, ki ha remeköt csinált az céhnek, ki mindön igasságát megatta ott azhol lakott, és búdosásának az mestörök ha oly okát látangyák, annak fölötte vénségét, kárát és szegénységét, de olyanok az kik immár az remek csinálásra az vénség miatt elegek nem lehetnének, ez félékkel isten szerint jót tehetni, inast szegődtetni és legént tartania méltó engednie az céhtül, kik mindazáltal egy mestör asztalt adnia tartoznak, az mellett az beálló pénzt tudni illik az nyolcz forintot megadnia kötelesök, kiknek azért holtok után mestörségök nem marad házok népére, miért hogy az ő mestörségök engödelömből volt halálokig. Továbbá vannak azért oly céhök bizonyos városokban, kikkel eggyez mindönben az debreczeni ötvös céh, és egy rendtartással is élnek elannura hogy valaki itt Debreczemben remeköt csinált, és mi közzülünk el akarna menni, tehát Váradra az ötvös céhben szabadosan mehet, bizonyos és helyen hagyható okkal azonképpen az váradi ötvös céhből ide Debreczemben az ötvös céhben szabadosan jühetnek, az kik immár az céhöt mindön részéről igazán meg elégítették volna; ez féle mestörök, akar itt, akar ott, egy mestör asztallal tartoznak, egyébbel semmivel nem.

Helt változtató ötvösmestöröl.

Azonképpen búdosott és vén jámbor ötvösröl

Az váradi ötvös céhvel való egygyezésünkröl.

XXI. ARTICULUS.

Ha valamikor az céh szükségében az mestörök között valami szolgálat kévántatik, tehát az uj mestör tartozik szolgálni mindaddig, valamig ő utánna más uj mestör következik.

Az uj mestör szolgálatja az mig tart.

XXII. ARTICULUS.

Az ki fegyvert
hordoz a gyűlés-
ben.

Az kik egymást
rutalmazták.

Az nagy dolgok
az város székit
illetik.

Az ki vért teszön,
bíró eleiben kell
annak kelni.

Ha ki az mestörök közzül gyűlésnek idején, vagy lakodalmomban fegyvert hordozand és ha nála tapasztalhatják, egy forint büntetése vagyon annak, ugyan ezön büntetésön vadnak azokis, az kik egymást rutalmazták beszédökkel, de ha az bosszúsággal illetött embör el nem akarja szenvedni, szabad legyen az céhmestör eleiben törvénnre hínnia, kit az céhmestör meghértvén tölük, ha az céhöt illetik, mind két félnek igyöket eligazíthathatják törvénnnyel is közöttük, de ha nagyobb dologra nézendő dolgok, tehát az város birája eleiben bocsátnia tartoznak; az kik peniglen az ötvös mestörök között egyik mestör az másik ellen, akar az több mestörök ellen fegyvert vonand, egy forinttal büntettessék, ha vért teszön tehát az céhmestör az város bírójának bemongya, hirrre adgya.

XXIII. ARTICULUS.

Valamely ötvös-
mester ki akar
állani a céhből,
mit cseleködje-
nek először?

Ugyanazokról,
ha elmentenek
volt ez városról
és ismeg haza
akarnak jüni.

Ugyanazokról az
kik ki nem men-
tenek ez város-
ról és ismét
helyre akarnak
állani.

Az mestörök közzül senki céhet el nem hadhatja, sem ki nem állhat búcsúvétetlen közzülök, azonképpen az városról sem mehet el az mestöröknek hirök és engedelmeök nélkül, ha azért az ollyan mestör vakmerőségre magát veti, és mindön mód nélkül kiáll, ha ismét magokat gondolván az mestörségöt követni akarnák, tehát az beálló pénz nélkül az céhben be nem állhatnak, hanem azt az nyolecz forintot megh adván, állhasson helyére; továbbá bár az mestöröknek hirökkel haggya is valaki hátra céhit, és ha az városból ugyan kimenne is, ez illen mestör ha egy esztendő elmolván jüne haza ez városra, kik ismeg az társaságot követnék és az céhben akarna állani, ez illyenök egy köszönő pohárral tartoznak az céhnek, azok is az kik hírrel állottak volt ki az céhből, de mindazáltal nem mentenek ki az városból, ezt hozzá adván, hogy tartoznak megfizetni azt az rész költséget, az mellyet az ő távolý lételökben az céh szükségére költötenek, ezöket meghadván szabadossan művelhessenek, de külömben nem.

XXIV. ARTICULUS.

Mikor valamely
ötvösmestörnek
szemére gyaláza-
zatot vetnek, az
ollyannak mine-
mü rendök le-
gyön.

Ha valaki az mestörök közzül gonosz hírnévben keverődik, avagy valaki ha olly gyalázatot vet szemére, tehát az ollyan gyalázatból tartozik magát kitisztítani, ha peniglen abban heverend, és magát ki nem akarná tisztítani, tehát az ollyan mestörnek nem engedhetnek hogy művelljön, hanem ha azt az embört az ki neki gyalázatjára szóllott beidézze, ha az céhöt illeti, tehát az céh eleiben, ha az város székre tartozandó, az céhmestör, köteles az város birája eleiben bocsátnia, de mindaddig is művelhetnek az ollyan pörben forgolódók, valamig az törvény folyásában vagyon.

XXV. ARTICULUS.

Végeztük ezt is az mestöröknek hasznokra és nevekődésükre, hogy két mestör társúl egy műhelyben egy keresetre ne művelhessenek semmiképpen, se atyafiak, se idegönök.

Két mestör egy műhelyben nem művelhet sem társúl.

XXVI. ARTICULUS.

Ha valaki az mestörök közzül megbetegöszik, és ha látan-gyák nehéz nyavalyáját, tehát az céhmestör tartozik az olyanra reávigyázni és egy mestörrel nappal mellette gondot viseltessön, éjjel kettővel szorgalmatossan környül vigyáztasson, ha peniglen halála történnék azomban, az céh tisztösséggel el temetnie tartozik, ha pénze nem volna az betegnek, tehát az céhéből táplálják és temessék.

Az betegh és megh haló ötvös-mestöről.

XXVII. ARTICULUS.

Ha valamely külső embörök az halottaknak temetésöknek idején elkésérnie kívánná az ötvös céhöt, tehát tartoznak elmennie, és tisztösségössen eltemetni az halottakat, az mely szolgálatjokért egy forinttal tartoznak nekiök.

Halottaknak elkésérésekről, de nem az ötvösök halottiról, hanem az külső embörök halottiról.

XXVIII. ARTICULUS.

Az ötvös céhmestör az több mestöröket egy forint bir-sággal híhassa az gyűlésben.

Az gyűlésben való hivatalnak rendiről.

XXIX. ARTICULUS.

Végeztük ezt is egyenlő akarattal, hogy az céhmestör büntetése két forint lehessön, az felljül megmondott okokon kivöl.

Az céhmestör büntetése flor. kettő.

XXX. ARTICULUS.

Senki az társlegényök, se inasok közzül az ő mesteröknek műhelyökben ezüstöt se aranyat ne merjenek venni magok számokra, hanem ha az ő urok nekiök engedi, mert megbánatnak tisztességökben és művök feltiltatik és lesznek az céh kegyelmében.

Legényök nem szabadosok az ő urok műhelyében venni ezüstöt sem aranyat.

XXXI. ARTICULUS.

Továbbá mikor másunnét való ötvös művet hoz ez városra, tehát az olyan másunnét hozott művet addig senki ne merjön árulni, hanem az ötvös céhmestörnek hírré adgya, kiket az céhmestör meglásson és próbáljon, (hogy ekképpen az csalárd mű eltávoztattassék); ha ki peniglen ez rendtartással nem gondolna és vakmerőképpen árulná művét és ha rajta kap-hatják, az olyan mű eltétessék, kinek fele az város birájáé, fele peniglen az céhé legyön, az ki penig megpróbáltatja és jó ezüst leszön, tehát szabadon árulhassa akárki is.

Az olyan ötvös műről, az kit másunnét hoz valamely ötvös.

Addig nem szabad árulni, hanem az céhmestörnek hírré adgya és meglátassa.

XXXII. ARTICULUS.

Az áros elhivásról.

Senki az mestörök közzül avagy szolgálók és szolgálók által az árost, vevőt, mestör, avagy szolgál elöl el ne híja semminemű színnel és beszéddel, az ki peniglen másképpen cselekszik és az árost más mestör elöl elhíja, ez ilyen az ő cselekedetitől egy mestör asztallal büntettetik. Ha valaki az céhmestörrel egyben gyűtetné az több mestöröket, azaz céhöt tétetne, tehát az céhmesternek adgyanak 12 pénzt, és az céhmestör az céh jelet egy forint birsággal bocsássa el az egyben gyűlésnek órája szerént, de azért az ötvösmestörök ez féle céhgyűlésért semmmivel sem tartoznak, hanem az céhön kívül valók, ugyanezzel tartoznak az ötvös legényök és inasok is.

Az ki céhöt gyűttet az ötvöczéhmestörrel, s mivel tartozik.

Kik tartoznak fizetni és kik nem az d. 12.

XXXIII. ARTICULUS.

Mikor böcsülni híják az ötvösöket, micsoda teendők és módgyok vagyon.

Végeztük ezt is, hogy ha valaki az ötvös mestörökkel akarna böcsültetni (ezüst avagy arany művet), tehát nem közmestör magátul, hanem céhmestör jelön levén, avagy céhmestör képebeli embör az város birája hírével böcsüljön, és mindön száz forint érő ezüst avagy az aranyból d. 25 pénzt vesznek az ötvösök.

Ugyanott jutalmokról.

XXXIV. ARTICULUS.

Az Ecclesiához való pénzről.

Továbbá mert hogy az uristen azokat szokta megáldani, az kik ő felségét tisztölik, és az ő anyaszentegyházát elősegítik, annakokáért végeztük ezt, hogy az beálló pénznek tudniillik az ide fel megmondott nyolcz forintnak harmadrésze az Ecclesiához járjon, és két része az céhnek maradgyon, annak fölötte egy forintig és az fölött levő birságok nyolcz részre osztassanak és az nyolczad rész az debreczeni scholához járjon, és az megmaradott hét rész az céhé legyön.

Ugyanazou pénznek honnét kell szerittenni, és mi módon.

XXXV. ARTICULUS.

Az Ecclesiához és Scholához rendöltött pénzt mikor kell megadni.

Végeztük, hogy ez megmondott jövedelemről, mely az scholához és az Ecclesiához rendölvén vagyon, az céhmestör igazán való számadással tartozik az ő hiti és tiszti szerént, tudniillik az beálló pénznek az nyolcz forintnak harmad részéről az esztendőnek végében az az céhmestör, az ki idejében esött ez féle jövedelöm, és igazán számot adván beszolgáltatnia köteles oda, az hova rendöltetött, de az város birájának hírével; az nyolczad részre osztatandó birságot hasonlóképpen mely az scholához rendöltetött, az város birája hírével, az céhmester az esztendőnek végében mindenkor köteles legyen.

XXXVI. ARTICULUS.

Az ötvösöknek műveknek árrát, csinálását ilyen renddel végeztük: kupa és kanna műnek girájátul három forint, Az ötvös műnek jutalma. sima műnek girájátul mint pohárok, kiknek az széle aranyas, ugyan három forint, aranyazatlan sima művektől talak tányéroktaul két forint egy-egy girátul, szablya, pallos és ehöz hasonló huszári művektől ugymint lóra való öltözetektől három forint mindön girátul, az virágos, gyöngyös, szománczos ezüst műnek girájátul tiz forint, az mellyek kapcsok, pártáövek etc. kik ez előtt való üdőkben nem el annira az mint most kezdettek és naponként az embörök gondolnak és ha ki füzes(?) (füzős?) művet csináltat, tehát annak girájátul tizenhat forint, az veritékös pohároktul négy forint mindön girátul, ezenkívöl mindön öntés műnek girájátul három forint. Ugyanaz váltóművek felöl végeztük, hogy mikor az művet megaranyazzák, tehát az előtt az művet fejrön megmérjék és azután is meg az megaranyazott művet ujonnan megmérni és így az műveltető embörnek ezüstöt és aranyát igaz mértékkal kiadni tartozzanak, és mindön készétött művekre az ötvös mestör az ő saját nevét felmesse avagy üsse fél giráig valóra, az ki ezt nem cselekedné Művet jel nélkül kiadni avagy árulni nem szabad. (és művet jel nélkül kiadna avagy árulna) és az céhmestör ezökre vigyázzván, ha valakit rajta kaphat, két forintot vegyön. Ezt is akarjuk meg jelönten, hogy ha az üdöneke forgása miatt ez jelön való és követközendő ötvösmestörök neminemüképpen vagy valamely fejedelmönek engödelméből avagy valami egyéb szin alatt Debreczen városának közönséges végezését rendölését, ez szabadságot és az felljöl megmondott articulusokat meghöregbiteni, avagy kisebbíteni, sőt megnem tartani találatnának, mingyárt mindön szabadságokat elveszessék és az elébbeni egyenetlen és szurszavar alá vettessenek. Mellyeknek bizonyására és erősségére mi is ez mi jelön való levölünket ez mi városunknak bizonyos pecsétivel megerösítvén, követközendő időkben és mindörökké megmaradandó képpen az egész ötvösmestöröknek attuk és engettük. Költ Debreczenben Szent András nap után való péntekön az Urnak enni esztendijében ezör ötszázkilenczvennyolczban.

Vége vagyön Isten segítségével az céh levélnek, mellyet az felségös *Rudolphus* római császár urunk ő felsége, az debreczeni böcsületös tanács adománya szerént, mindön részeivel egyetömben helyben hagyott és azokat az debreczeni ötvösmestöröknek mostani és jövendőbelieknek épületökre és hasznukra nagy kegyelmösségéből megconfirmált és függő pecsét alatt kiadott, az mellyet valaki megvet, megvetvén legyön az az céhtől, és maradgyon azok hasznokra és mindonkor tisztölködésökre az kik szeretvén böcsületben tartják ez szép leve-

As kik ez ellen cselekösznek, annak büntetése.

let és azoknak sok jókat adgyon Isten ezökből Isten hírével mondgyuk minnyájan Ámen.

Mi azért ez szép és hasznos levélnek kezdésében szörzésében az kik munkálkodtunk elősször Istennek hálákat adunk ezökről, annakutánna az mi kegyelmös fejedelmünknek mindönkor könyörgünk jó szeröncsés hosszú életeért.

Akarók azért az mü nevünket ez renddel ide irnunk időnknek volta szerént, nem egyébért, hanem hogy az jövendőbeliek látván az mi jó igyeközetünket és sok költségünket, nevünkről jó emléközettel vegyenek jó példát magoknak.

Az ötvösöknek nevök ekképpen vagyon:

Toth János,	Szigyártó János,
Gyulai István,	Taraczk János,
Gyulai János,	Gyulai Miklós,
Szereti ¹⁾ Mihály hitös czéhmestör,	Némöthi András,
Várad Boldizsár,	Szakács János,
Heösek Gáspár,	Szegedi Márton,
Farkas Bertalan,	Debreczeni János és
Váczi Lukács,	Gyursa János.

(Eredetije Lörincsák László debreczeni aranyműves hagyatékában.)

Közli: SZÉLL FARKAS.

---

¹⁾ Valószínűleg: Szeredi.

VEGYES KÖZLÉSEK.

KASSA VÁROS LEVÉLTÁRÁBÓL.

A kassai sz. Erzsébet templom történetéhez.

149 . .

Anno domini 1491. civitas Cascha obsessa erat per ducem Albertum, Polonie regis filium, qui graviter prostratus ante Eperies, cum omni exercitu ad patriam redivit ... .. patriam, in regem elegitur.

Obsid ... .. cives ... .. sunt, suburbia decemantur, arbores fructifere deciduntur, post apercionem civitatis hospitale ... .. etiam per cives destructu ... ..

Redemti enim erant per regem Wladislaum, Boemie regem, qui frater carnalis erat Alberti, iudex literatus extitit ... .. homo ... .. et maturus, cives Opiczor Joannes, Schvarcz Georg, Sabrancz János, Jorgius Gabriel, iste post obsidionem ... .. electus est in iudicem.

Item tanta erat paupertas in civitate post obsidionem per multos annos, quod dictu mirabile est, neque aequale ... .. quispiam sensit ... .. post pestem 1496. et 97. reedificata est turris superior ad tectum ecclesie unacum clipeis tectalibus ex omni parte ... .. aquilonis ... .. adstante Venceslaum Prag(ensem?), Joannem Czymerman de Olzna ... .. Nicolaum Crompholcz architectoneum et lapicidam de Nyssa ... .. addicti sunt horologia undique in conspectu Caschovien. Constant omnia edificia restorationis ... .. prope duo milia florenorum; hec tibi repenter scribo, ut et tu posteris seculis memoria ... .. relinquo ... .. multa scribere ... .. machina ... ..

(Rongált eredetije pergamenen; találatott 1886-ban a kassai dómban a restauráció folyamán.)

A budai egyetem történetéhez.

1508. jun. 13.

Nos frater Thomas de Quingueecclesiis prior, ceterique patres et fratres conventus sancte Marie de Angelis in Labatlan fundati recognoscimus et damus pro memoria per presentes, quod egregii prudentique et circumspecti Georgius Gabriel iudex, necnon Georgius Erdely et Oswaldus Morgner iurati cives civitatis

Cassouiensis nobis et predicto conventui in persona civium et totius communitatis effective in puro auro deposuerunt et persoluerunt duo milia florenos, qui idem superioribus elapsis temporibus a nobis mutuo receperant, prout et litere ipsorum obligatorie clare in se continent, feria tertia proxima post festum Pentecostes in conuentu Budensi in clauastro beati Nicolai confessoris ordinis predicatorum, presentibus ibidem reverendis patribus priore Budensi fratre Demetrio de Thold, fratre Thoma de Quinqueecclesiis priore Labatlanienſi, magistro Anthonio de Alba, magistro Ladislao de Quinqueecclesiis *regente studii Budensis*, necnon egregiis dominis Georgio Knoll et Petro Apotecario civibus civitatis Budensis. Quare nos antenominatos iudicem et iuratos, necnon totam communitatem civitatis Cassouiensis de persolucione dictorum duorum milia florenorum quitos reddimus et omnino absolutos reddentes ipsis literas ipsorum obligatorias. Declaramusque per presentes nostras literas, quod si que litere in posterum reperirentur aut inuenirentur, que similiter hac re emanate fuissent, quod omnes sint et debeant esse cassate pro nichiloque habeantur. In cuius rei evidenciam et testimonium nos frater Thomas ceterique patres et fratres dicti conuentus sigillum nostrum applicare fecimus. Deindeque nos dicti patres, necnon cives Budenses prefati quilibet sigillum suum pro maiori cautela civitatis Cassoviensis apponere similiter fecimus. Datum in conuentu nostro Budensi prefato, die XIII. mensis Junii, anno domini millesimo quingentesimo octavo.

Eredetije papiroson, rányomott hat pecséttel, melyek közül négy veres, a két budai polgáré zöld.

(Kassa város nyilvános levéltárában 875. sz. a.)

Frater György kiadványa.

Év nélkül.

Edictum spectabilis et magnifici domini comitis Gregorii Pesthieni, locumtenentis et reverendissimi Georgii episcopi Varadiensis thesaurarii, consiliariorum regie maiestatis.

Proditorem aut exploratorem unusquisque sub amissione capitis apud dominos consiliarios regie maiestatis deferre debeat, posteaquam enim rescitum fuerit quempiam celavisse, eadem pena mulctetur.

Nemo gladium educere sub iuridice amputacione manus audeat; si quis contrarium fecerit, ordine iuris puniatur.

Si quis sanguinem efuderit, capite plectatur.

Unusquisque domum sive hospicium ab incendio caveat, nam undecunque ortum fuerit et qui incendii causa fuerit, sive dominus, sive famulus, sive hospes sit, pro merito iuridice puniatur.¹⁾

Nemo audeat in stabulis lumen sive candelas circumferre sub

¹⁾ *Áthuzva*: capite plectetur.

amissione capitis, si cui necessitas incumberet in laterna lumen habeat, adhibito secum hospite suo et hospes laternam manu ferat.

Si vero incendium, quod tamen deus avertat, exortum fuerit, unusquisque ¹⁾ accurrat et qui ad hoc deputati sunt unacum hominibus civitatis incendium extinguant.

Ex domo incensa nemo res hospitis aut civium sub ²⁾ gravi poena diripere audeat.

Instrumenta ad extinguendum incendium idonea, ut scalas, constos, nemo comburere audeat; si quis combusserit, manu plectatur.

Hidrias civitatis ex corio, que ad extinguendum incendium educte fuerunt, aut si forte educuntur, nemo sub amissione honoris apud se retinere audeat.

Vespere post sonitum campane nemo in platea ambulet, neque vina vendat, nam si quis contra fecerit, capietur; si telo se defenderit, occidetur.

In hospicio nemo sine pecunia victualium quicque aut aliarum rerum accipere audeat; si quis aliter fecerit, merito puniatur.

Nemo virgini, aut mulieri sub amissione capitis vim inferat.

Nemo hospicium, domus aut tecta demoliatur, nemo ligna ex edificiis comburat; si quis contra fecerit, grauiter punietur.

Res argenteas sive alias quascunque nemo ex civitate clam palam ne educere audeat; si quis aliter fecerit, res amittet et capite punietur.

Molendina infringere, aut ex illis aliquid capere sub amissione capitis nemo presumat.

In foro civitatis omnia eo precio veneant, quo ante recuperacionem civitatis solita fuerant.

Triticum solito precio vendatur.

Si qui rerum vendendarum gracia in civitatem venient, ab omnibus tuti sunt, si quid attullerint, ob viam nemo ierit, nemo sibi occupet aut emat, ut in foro omnia libere vendantur.

Unus cubulus avene apud cives vel in foro quatuordecim denar. veneat, ordeï vero apud cives denariis viginti, in foro denariis decem et octo.

Nullus genus commeatum, quod in forum adducitur, quicque civium questus gracia usque ad horam solitam iuxta civitatis consuetudinem commercari presumat.

Ex allodiis civium, que in suburbiis sunt, nemo stramina aut fenum aliasve res auferre audeat.

Unusquisque ex suo hospicio finum ex civitate asportandum curet.

---

¹⁾ *Athuzva*: armatus ad forum.

²⁾ *Athuzva*: amissione capitis.

A szabályzat 1551 előtt kelt, mert az áthuzott szöveg helyett beszúrt szavak a Melczer András városi jegyző, majd bíró és tanácsstag kezétől származnak, a ki 1560-ban meghalt, maga Fráter György pedig 1551-ben öletett meg.

(Eredetije papíroson, Kassa város levéltárában, lajstromozatlan.)

Az »ukkon pohár.«

1561. febr. 6.

Nos Andreas Kulcar, iudex primarius oppidi Szanto iuratique cives eiusdem, Joannes Kerestel Andreas Bocz, Antonius Szilasi caeterique cives iurati Iosephus Tancos, Demetrius Herke, Benedictus Beder, Ambrosius Zabo, Ladislaus Szendi, Michael Bot, Mattaeus Vörös, et reliqui incolae, Emericus Tancos, Franciscus Finta, Andreas Finta, Martinus Réz, Georgius Boros, Emericus Simon, Joannes Regécz, Michael Álcz, Valentinus Laki, Petrus László, Michael Somogi, Petrus Kovacz, Paulus Perei etc. incolae Martinfalua Paulus László, Valentinus Fodor et universi cohospites oppidi Szanto etc. Memorie mandamus, quibus expedit universis et singulis praesentes has lecturis auditorisque praesentibus et futuris harum praesentium tenore, quod nos consideratis et perspectis officiis ac serviciis domini Emerici Czanadi pastoris, ecclesiae nostrae, quibus se nobis in negotiis cum corporalibus, cum res nostrae aduersae, turbataeque essent consiliis et opera tum spiritualibus, quibus quotidie doctrina et moribus praeiens nos vera christianae religionis doctrinam instruxit, semper expeditum, paratumque officium exhibuit, domum quandam sitam iuxta aedes capellanatus a plaga orientali in viciniis a septentrione aedium Andreae Kulczar, a meridie vero scholae, quam olim plebanus Osvaldus inhabitabat, quae plane fuerat deserta, ruinosae et cariosae, quae magis desertus locus poterat dici, quam domus, cum omnibus ad eam pertinentibus (dimidiam scilicet fundi partem) curia, quae temporis iniuria et maiorum incuria haerebat indubio, denuo per nos limitata et in priorem statum redacta est, agris cultis et incultis arabilibus, pratis, faenetis, sylvis, omnibus, quae eius praedii dimidiam partem iure concernunt, dedimus et vendidimus praefato domino Emerico Czanadi in filios filiorum haeredumque haeredes iure perpetuo et irrevocabili habendam et possidendam florenis sex. Et si Dei decreto eo cursu eius vita et eius posteritatis gubernaretur, ut non possint post se haeredem sibi sanguine iunctum legitimumque relinquere, habeant ius et imperium cuicunque voluerint relinquere. Hac facultate et integra libertate hanc totam domum egregius dominus Joannes Alagi, noster patronus cum omnibus ad eam pertinentibus dicto domino Emerico Czanadi et eius posteris donatam et dotatam tradidit, id quod literae donationales a domino nostro Joanne Alagi domino

Emerico traditae certo testantur. Porro non est hic contractus cuiusquam iniuria factus, nam pecuniam illam ab ipso nobis integre solutam levarimus. Et pro domo quoque emimus domum parochialem florenis quinquaginta, quae praevallet eiusmodi binis aut etiam ternis aedibus. Hunc autem contractum legitimo iure peractum idem d. Emericus Czanadi secundum aitam consuetudinem nostri oppidi conuiuium (contractus vulgo Aldomas ital et *Vrkompohar*), cuius promulgator et ostensor Valentinus Buzás extitit, coram praedictis omnibus comprobavit. Itaque rei veritate praevisa et nos in huius contractus testimonium et robur literas nostras privilegiales secundum ius legemque nostri oppidi dandas, (tali conditione, ut si quis d. Emericum Czanadi et eius haeredes ex hoc fundo dictae domus et ad eam pertinentiis turbare praesumeret, ante litis ingressum domus cum omnibus ad se pertinentibus aestimatur et dignum precium a litigatore depouatur, illud d. Emericus tollat et se in praedii dominio a litigatore adversario defendat) et exhibendas esse duximus. Szantouiae, sexto Februarii anno domini millesimo quingentesimo sexagesimo primo.

Correcta manu scriptoris B(lasii) B(ökeni).

Blasius Bőkeni pastor
ecclesiae Thalliensis.

Lucas Festő rector
scholae oppidi Zantho cum prae-
scriptis personis consensit m. p.

(Eredetije hártján, Szántó város rányomott pecsétjével; Kassa város titkos levéltárában. A hártya hátsó oldalán I. Ulászlónak 1444-ben oklevelé olvasható, melyben az *aranybullát* (1222.) stb. átírja.)

A haltenyésztés történetéhez.

1590. nov. 9.

Prudentes ac circumspecti domini, vicini nobis honorandi, salutem et nostri commendationem.

Továbbá, im egy új tót ásattam itthon zechi házamnál, melyben bécsi módra akarnám a vizet vezetni, hogy az közepin volna az csatornája, valami pisztrángot akarnék benne tartani; az okáért kérem kegyelmeteket, bocsássa ki kegyelmetek hozzám az vízvevő embert vagy két napra, hadd látná meg, hogy ha bevezeti-e a vizet avagy nem. Ismég az mibe kegyelmetek megtalál, nagyobbban igyekezem jó szomszédsággal, barátsággal lenni. Választ várok kegyelmetektől. Isten tartsa meg kegyelmeteket minden javaival. Datum et curia nostra Zech, 9. Novembris, 90.

Kegyelmetek jóakaró szomszéd barátja

Georgius Drugeth de Homona.

Kívül: Prudentibus et circumspectis dominis, iudici et caeteris iuratis civibus civitatis Cassoviensis, dominis et vicinis nobis honorandis.
(Papiroson, zárlatán piros pecsét, Kassa v. lt. 4213. sz. a.)

Károlyi Gáspár leányának nyugtája.

1601. jun. 22.

Én Gönczön lakozó Aszalós Tamás adom tudtára és emlékezetül mindenkinek, az kiknek illik, hogy én vettem kezemhez az kassai tisztelendő nemes tanácsbeli uraintól az tanácsházon az jóemlékezetű *Caroly Gáspár* uram leányának *Caroly Annának* pénzét és ezüst marháját, mely ő reá maradott az *Caroly Gáspár* nak harmadik feleségétől *Cassay Szwcz Anna* asszonytól és *Sarkeozi János* uramtól, ki második ura volt *Szwcz Anna* asszonynak, mely *Szwcz Anna* asszony *Caroly Annának* édesanyja volt, az mely kevés pénznek és ezüst marhának száma név szerint ekképen következik:

1. Vagyon egy hólyagban száz és husz arany.

Item egy tallér nyomó arany, ki nyom tiz aranyat; item egy tallér és denár 7.

Item vagyon más erszényben arany és elegyes pénz ötvennyolcz forint és ötvennyolcz pénz.

Item tallér és aprópénz egy zacskóban vagyon száz és ötvenkilencz forint és d. 15. De adtunk ebből az adószedő urainknak huszonegy forintot.

Item az mint az osztozáslevélben is irván vagyon, vagyon három párta(öv) és két ezüst hüvely.

Item három sima ezüst pohár és egy sima aranyos pohár.

Item vagyon tiz arany gyűrű és egy ezüst gyűrű, ki nyom husz aranyat.

Item vagyon tizenhat ezüst kalán és egy pecsétnyomó, ki nyom három girát és négy nehezéket.

Ezekről mind az divisióban emlékezet vagyon rend szerint és e szerint vettem hozzám.

Ez marhát vettem kezemhez anno 1601. 22. Junii.

Ez marha számlálásban voltanak jelen *Gombay György*, *István deák Vywáry*.

Ennek bizonyására és erősségére adtam kezemirását, pecsétemmel is megerősítvén leveletemet.

Datum Cassoviae anno 1601. 22. Junii.

Ego Thomas Aszalos.

Kíül: Quittung des verstorbenen *Caroli Gaspers* tochter *Anna* forlassenschaft halber, welches *Miklós* diakhin *Aiden von Geönz* emphan-gen hatt 1601. den 22. Junii.

(Eredetije papiroson, rányomott zöld pecséttel, Kassa v. nyilv. lt. 4923. sz. a.)

Alvinczy Péter életéhez.

1612--1637.

1615.—53. Mivelhogy *Alvinczy* uram ő kegyelme supplicált az nemes kösségnek, hogy megtekintvén az ő kegyelme sok kárvallását, mellyet az káptalan háza miatt vallott, ő kegyelmének refundálnák

az ötszáz forintot és az mellett ő kegyelmének szerezni is elegendő szállást; azokáért az nemes tanács viselje gondját, hogy az Kapronczaitól maradt ház kamara számára ne essék, hanem adják Alvinczy uramnak és ő kegyelme birja abban az summában, az melyben el vagyon böcsülve, mindaddig, míg az árváknak kelletik, sőt az nemes tanács azon legyen, hogy az árvákkal jó módjával végezzenek, hogy Alvinczy uram az házban békével lakhassék. Ha pedig az semmiképpen nem lehetne, tehát az Süteő Miklósné házát ő kegyelmének szerezze oda jó módjával, mert az mint az nemes község eleiben jött, az asszony el is akarja az házat adni.

1616.—1. Alvinczy Péter uram supplicált az nemes községnek, mivelhogy az mostan vött házában vagyon fl. 200 adó, anélkül is az városnak házbért köll fizetni ő kegyelmeért, kívánta azt ő kegyelme, hogy az fl. 200 megengedje az nemes község; azért végezte az n. község, hogy azt ő kegy.-nek megengedjék Alvinczi uramnak. Az mi az téglá dolgát illeti, azt az n. község hagyta az n. tanácsra, hogy limitatio szerint az mennyit ő kegy.-ének akarnak adni, ajándékon adjanak, annakutána pénzért is adjanak ő kegy.-ének, az mennyi szükség, kéreti az n. község az n. tanácsot, ebben ellent ne tartson.

1622.—1. Mivelhogy az mi lelki tanítóink igen megfogyatkoztanak egészségekben, sőt Alvinczi uram is ő kegyelme immár igen megerőtlenült, ki miá betegekhez és halottakhoz mindenkor és continue nem mehet; azért az n. községnek tetszett, hogy az n. tanács haladék nélkül még egy tudós bölcs lelki tanitót kerestessen.

1635.—1. Noha az n. község in anno 1621. articulo 3. azt végezte volt, hogy két predikátornál többet ne tartsanak, de az időre való nézve végezte most az n. község, hogy Alvinczi uram helyében egy fő tudós predikátor felől tudakozzon kegy.-tek, ki igaz augustanae confessionis volna, minden késedelem nélkül és hadja meg biró uram ő kegyelme az mostani predikátoroknak, hogy mostan interim tisztekben járjanak el, mert most is sok panasz vagyon, főképpen Gergely pap uramra, hogy gyakorta az hetedszakai predikációkat elmulatják, de még az könyörgésre sem mennek igen be. Azt is kívánja az n. község, hogy mivel elkezdtek volt, hogy minden holnapban communicáljanak, most is continuáltassék az az szép szokás.

»*Articuli inclutae communitatis annorum*« cz. negyedréti codexben.
(Kassa város levéltárában.)

Az Egerben levő keresztyén foglyok folyamodása a kassai bíróhoz.

1663. decz. 16.

Sok nyomorúságban forgó keserves rabságunkból való megszabadulásunk után életünk fogytáig való alázatos szolgálatunkat ajánljuk Uraságodnak. Isten ő szent felsége lelki-testi üdvösséges

áldásával, jó szerencsés boldog hosszú világi élettel Uraságodat minden kedvesivel és jóakaróival megáldja, szívből kívánjuk.

Nagy sok nyomorúságinknak csaknem elszenvedhetetlen mi-volta miatt, kit naponként az természet szerint való ellenségnek nehéz igája alatt kell szenvednünk, kinek csak az egy élő Isten tudója, kelleték Uraságodhoz, mint Isten után bizodalmas urunk-hoz folyamodni kényszerítetünk, mivel vég hadaink is elpusztul-tanak, az honnan az előtt való üdőkben tápláltak, rettenetes fogyatkozott állapotban vagyunk, hogy már az jártunknyi erőnk is elhagyott az nagy szükség miatt, melyért könyörgünk uraságod-nak tisztelendő biró urunk, az názáretbeli üdvözítő Christus Jézus-nak keserves kínszenvedésének érdemeért, essék meg az k. Ura-ságod szíve szegény keresztyén rabszolgáinak sok nyomorúságán, méltóztasson ezen levelünk praesentáló két posta rabtársinkat az templom eleiben bocsátani, hogy az keresztyének nyujthassák istenes alamizsnájokat, kiért az szent Isten éltesse, tartsa Uraságod minden kedvesivel és jóakaróival kívánatos jó egészségben szerencsésen sok esztendeig, melyért mi teljes életünkben hálaadó szívvvel meg-szolgálni éjjeli nappali buzgó imádságinkkal Uraságodért Istent imádni meg sem szününk. Az egri tömlöczben die 16. Decembris 1663.

Uraságodnak szegény méltatlan alázatos rabszolgái:

Az egri tömlöcz fenekén nyomorgó keresztyén magyar rab-ság mind seregül szolgálunk.

Kívül: Nemzetes kassai főbiró urunknak adassék ez alázatos leve-lünk böcsülettel kezében.

U. i. Az egri keresztyén magyar rabság levele.

(Papiroson, zárlatán piros pecsét nyoma, Kassa v. lt. 8800/43. sz. a.)

Közli: IFJ. KEMÉNY LAJOS.

BATTHYÁNYI FERENCZ HORVÁT BÁN LEVELE I. FERDINÁND KIRÁLYHOZ.

A kettős királyság korának jellemző vonása, hogy a két király I. Ferdinánd s János bizalmatlanságát folyvást növelték saját híveik egymás ellen. Átöröklött hűségről szó sem lehetett, hiszen új volt mind a két dynasta, kiknek épen az volt a leg-nagyobb bajok, hogy híveiket magoknak kellett megszerezniök s a hűségben megtartaniok. Nem csoda, hogy a különféle ígéretekkel megnyert főurak hűségökben meginogtak, ha a kikötött jutalom elmaradt s viszont egy-egy panasz elég volt, hogy hűtlenség czímén bevádolják az illetőt a királynál.

I. Ferdinánd Batthyányi Ferencznek köszönhette Szlavonia birtoklását. E nagy sikerért nagy ígéretekkel biztatta a király Batthyányit, a ki a maga költségén állott helyt a Habsburg-házért.

Nem kell bizonyíthatnunk, hogy Ferdinánd bármint akart is szavának állani, a pénzügy siralmas állapotában nem teljesíthette ígéreteit.

Az alábbi levél hangja s az író felfogása annyira jellemzi a kort, hogy így magában is megérdemli a közlést. Batthyányi Ferencz Vas-megye főispánja szárazon kijelenti, hogy míg a felséghez intézett leveleire nem kap választ, nem járhat el tovább a király dolgában.

Emlékezteti Ferdinándot arra a 16,000 frtos megegyezésre, melyről az írás kezei közt van. Úgy sejti, hogy szolgálata nem tetszik a királynak, mert barátaitól értesült, hogy jószágait másoknak adományozták.

»Ha azonban Felségeddel szemben hűtlen lennék, arra elégséges okom volna abban, a mit naponként hallok és átok. Ha tehát szolgálatom kedves Felségednek, arra kérem Felségedet, utasítsa kamaraelnökét, hogy a Felségeddel szolgálataimat illetőleg kötött egyezséget tartsa meg a végből, hogy ne kellessék Felségedet ezen immár bevégzett ügyben többé is zaklatnom s tőle annyi igaztalanságot eltűrnöm.

Azt láttam mindig, hogy a fejedelmek a hívebb és jobb szolgálakat erősebben s jobban jutalmazták. Most azonban azt látom, hogy azokat, a kik rosszabbul szolgálnak, jobban fizetik, a jobbakon pedig igazságtalanság esik s azoknak rosszabbul fizetnek.«

Kéri tehát, hogy a Felség legyen kegyes iránta. Ezután hírekkel kedveskedik.

Kristalócz, 1534. febr. 23.

Serenissime rex et domine domine clementissime. Post servitiorum meorum fidelium humillimam commendationem. Misi his proxime praeteritis diebus vestrae maiestati litteras, quae utrum vestrae maiestati praesentatae sunt, nec ne, me vestra regia maiestas cito certificet mihi que vestra regia maiestas cito faciat ad litteras meas relationem, quia quousque vestra regia maiestas mihi relationem non fecerit, tantisper in negotiis vestrae maiestatis procedere nescio, licet initium sit bonum, hicque ego tamdiu, quousque mihi a vestra regia maiestate relatio non portabitur, incassum sedebo ac laborabo.

Ceterum, domine clementissime recordetur vestra regia maiestas, quomodo vestra maiestas mecum ex parte servitiorum meorum conventionem fecit Vienne, illicque ego vestrae maiestati ex servitiis meis et debitis sedecim millia florenorum inclusi ac relaxavi, de qua tamen conventionem mea cum vestra regia maiestate facta mihi vestra maiestas litteras conventionales manu vestrae maiestatis subscriptas dedit ac etiam super litteras quoque camerariorum vestrae maiestatis, sed non quod camerararii vestrae maiestatis me in ea compositione tenere velint et eam observare, quin potius et bona mea alteri deputarunt, de qua re ego cum vestra regia maiestate dupplicem habeo compositionem.

Vestrae autem maiestati compositio mea bene constat, quod videlicet vestra maiestas mihi bona mea annaliter deputavit in sortem illorum octo millium florenorum, quos mihi vestra maiestas in hiis quatuor annis sequentibus solvere debebit, sed mihi videtur quod servitia mea vestrae maiestati non valde placent et apud vestram maiestatem non bene stant. Ex quo accepi ab amicis meis, quod vestra maiestas bona mea alteri dedit, pro qua re vestrae maiestati scripsi.

Praeterea quod mihi vestrae maiestatis compositio mecum facta non observatur, sed insuper me damnificare et in dissidium et odium inducere volunt.

Si autem infidelis essem vestrae maiestati, sufficerent mihi ea, quae quotidie audio ac etiam video. Igitur si vestrae maiestati servitia mea sunt placita, extunc peto vestram maiestatem, ut vestra maiestas committat camerario vestrae maiestatis, ut mihi compositionem cum vestra maiestate pro servitiis meis factam observent, ne vestram maiestatem cogar pro hac re iam determinata saepius impedire et tot ex parte eiusdem iniurias pati.

Semper autem vidi apud principes, quod qui fidelius et melius servierunt, eorum pars potior fuit eisque melius solutum est. Sed nunc video, quod qui peius serviunt, eis melius solvitur, qui autem melius, illae plures patiuntur injurias, eisque peius solvitur.

Si autem haec talia mihi a vestra maiestate pati oportet, haud secus se res habet atque si vestra maiestas me vi a se repelleret.

Itaque peto vestram regiam maiestatem tamquam dominum clementissimum, ut vestra maiestas de omnibus his mihi benignam faciat relationem, idque in tempore et tempestive.

De novitatibus vestrae maiestati in praesenti nihil scribere possum, nisi quod aliqui dicant Grytti brevi Budam venturum. Nonnulli autem dicunt eum tantisper non venturum, quousque negotium bassae Hybraym, quod habet cum Zophya, non finietur. Misi tamen hominem ad partem aliam sciscitatum de novitatibus, quas quando intellexero, vestrae maiestati notas factururus et significaturus, Vestram regiam maiestatem divina clementia felicissime valere faciat, ac in omni bona conservet prosperitate, cui me et servitia mea recomendo. Ex castello meo Christalocz in regno Slavoniae habito, feria quinta proxima post Cineres anno 1534.

Eidem vestrae maiestatis regiae

Franciscus de Batthyan,
comes comitatus Castriferrei
servitor humillimus.

Külczim: Serenissimo regi et domino domino Ferdinando divina favente clementia Romanorum, Bohemiae, Hungariae etc. regi semper augusto etc. domino domino clementissimo.

(Eredetije papir, záró pecséttel a cs. és kir. közös pénzügym. levéltárban.)

Közli: KREJCSI F.

A MAROS-VÁSÁRHELYI TRÓNBEIKTATÓ ORSZÁGGYŰLÉS TÖRVÉNYCZIKKEI.

— 1707. —

Az alább közlendő fontos államirat Kolozsvárott — úgy látszik, 1707. april végén (mert Rákóczi e hó 30-kán még ott időzött) — nyomtatott eddigelé *egyetlén* fönmaradott eredeti példány, melyet csak most, 1897. elején talált föl az erdélyi múzeum könyvtárnoka dr. Ferenczy Zoltán, ugyane múzeum kézirattárában, a gr. Kemény József-féle gyűjtemény D. 5. számú conglomerat-codexében: »*Codex authenticus Articulorum Dieta-
lium Transylvaniae*,« Tomus V. 1663—1707. Ez a codexben az utolsó darab. Folio formatumban van nyomva, 12 levélre. Különben teljesen ép, hanem legelső levelének az alja — melyen egykori tulajdonosának neve lehetett följegyezve, — le van metszve, mindazáltal a szövegnek minden sérelme nélkül.

Ugyane maros-vásárhelyi czikkelyeknek a gr. Bethlenek bethleni levéltárabeli, (in folio k. z. j. 27.) ú. l. csak a jelen század elején készült kézirati példányáról már korábban vett másolatunkat gondosan kijavítottuk és kiegészítettük most ezen eredeti, a fejedelem s. k. aláírásával és pecsétével hitelesített nyomtatott kolozsvári példányról. Ugyanis, a szintén kétségkívül ily eredeti nyomtatványról készült Bethlen-féle másolat csonka, a mennyiben az eredeti nyomtatványnak, melyről másolták, az utolsó levele hiányzott, tehát a másolat ott, az »*Alább*« átviteli szó jelzéssel a XXII-ik Articulus vége felé megszakad. — Most már így teljes az egész. Még a gr. Telekiek maros-vásárhelyi könyvtárában és a gr. Mikesek levéltárában volna talán remélhető hasonló eredeti nyomtatott példány fönnlétele.

*

NOS FRANCISCUS II. Dei Gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps RAKOCZY; Partium Regni Hungariae Dominus et Sicularum Comes; Pater Patriae; Pro Libertate Confoederatorum Regni Hungariae Statuum, necnon Munkácsiensis et Makovicziensis Dux; Perpetuus Comes de Sáros; Dominus Haereditarius in Sáros-Patak, Tokaj, Regécz, Ecsed, Somlyó, Lednicze, Szerents, Ónod, etc.

Memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit Universis: Quod cum post sumpta ad redintegrandas Inclytæ Gentis Hungaricae Libertates, jamque à quadriennio, faventibus Superis foeliciter continuata Arma, ad capessendum Regni Transylvaniae, Partiumque Hungariae eidem annexarum Regimen Electi et Invitati; Fidelibus nostris Dominis Statibus et Ordinibus dicti Regni nostri Trium Nationum, pro die vigesima octava Mensis Martii Anni praesentis infrascripti in Civitatem Maros-Vásárhely Generalem Diaetam pro paterna animi nostri solitudine indixissemus, ubi praedicti iidem Domini Status et Ordines, more solito magno numero congregati, conclusis tandem Tractatibus, salutem publicamque eorum tranquillitatem tangentibus et concernentibus, Nostram venientes in praesentiam, exhibuerunt et praesentaverunt Nobis certos quosdam infrascriptos Articulos, in eadem Diaeta Communibus Ipsorum votis et suffragiis parique et unanimi consensu conclusos, supplicantes Nobis humilime, quatenus Nos eosdem omnes et singulos Articulos, omniaque et singula in eisdem contenta, ratos, gratos et accepta habentes, Nostrumque benignum Principalem consensum illis praebentes, autoritate Nostra Principali clementer acceptare, approbare, ratificare et confirmare, atque tam Nos ipsi observare, quam per alios omnes quorum interest, observari facere dignemur. Quorum quidem Articulorum tenor talis est.

ARTICULI DOMINORUM MAGNATUM ET NOBILIUM Trium Nationum Regni Transylvaniae et Partium Regni Hungariae eidem annexarum, in Generalibus Eorum Comitibus ad diem vigesimum octavum Mensis Martii Anni praesentis Millesimi Septingentesimi Septimi, ex Edicto Suae Serenitatis Principalis in Civitatem Maros-Vásárhely indictis et celebratis, Conclusi.

ARTICULUS I.

A mi Kegyelmes Urunk ö Felsége Inauguratiójáról. Felséges Fejedelmünk, jó Kegyelmes Urunk! Megvalljuk, a mennyiben nagy öröme lehet annak, a ki a felháborodott tengernek szélvészai után tsendes partra jut; annyival nagyobb és tellyesebb örvendezésünket tapasztaljuk Országostól mi is, hogy mindjárt

eleintén az Austriai Háznak kegyetlen-birodalmától elszakadván, úgy az időknek sok viszontagsági között is attól Isten kegyelme által megtartatván, minekutánna végre a mostani elmúlt időknek forgási alatt régi szép szabadságunknak s törvényeinknek földig való letapodtatását keservesen szemléltük volna, reménytelen boldogulásunknak fénnjét kiderülni láthattuk akkor, a midőn Felséged a törvénytelen raboskodásból való kiszabadulása után, Istennek segedelme által az egész Magyar Nemzetnek ügyét karjára vévén, mindekkoráig úgy igyekezte e Hazának is dolgait szerencsés fegyverének előmenetelivel kormányozni, hogy mindazokban szíves atyai gondviselését, minden privatum, haszon és ditsőség-keresés nélkül bizonyítván, egész Szabadságinknak helyreállítását kimunkálódhassa; 's azért is méltán háládó hűséggel köszönhetjük, hogy jóllehet a Felséged ditsősséges Eleitől leágazott emlékezetes reflexiók, maga megbetsúlhetetlen Meritumi, a' Nemzettséges Ügynek Felséged vezérlése által való szabados folytatása és az által hitünknek önként való letételével öszveszövetkezett kötelességünk is azt hozhatták volna magokkal, melly szerint más útakon is Országunknak birodalmát maga kormánya alá vehette volna Felséged: mindazáltal Szabadságinknak főbb fundamentumát, a fejedelmi szabadválasztásnak ditsősséges jussát, az Austriai ragadomány alól kinyervén, minekutánna minden maga fáradságának megjutalmaztatása nélkül intacte bocsátotta kezünkhöz, annyira felgerjesztette vala az által is elébbeni szíves indulatunkat, hogy a fejevári, ezelőtt három esztendővel celebrált Gyűlésünk alkalmatosságával minden Votatióink egyedül tsak Felségedet óhajtaná Urának, és szabados megegyezéssel Fejedelmének választaná; aminthogy Követ Atyánkfiai által szíves hivatalunkat azonnal Felséged eleiben terjesztvén, amidőn már Isten Kegyelméből a kívánt czélt elértük, valamint nagy szívünk örvendezésével solenniter inauguráltuk Országunk Fejedelmi Méltóságára Felségedet: úgy most is Urunknak. Fejedelmünknek recognoscáljuk s tartjuk és ezen Articuláris közvégezésünket szabad akaratunk szerint declaráljuk. Sőt ennek felette, tapasztalván Felségednek hozzánk való kegyes atyai gondviselésének nagy vóltát: nem tsak a Felséges titulusi nevet, kivel régi ditsősséges Praedecessori is ditsóúl éltenek, Felségedre illendő tisztelettel visszaruházzuk, hanem egyszersmind tellyes egész indulatunknak kinyilatkoztatására nézve, hogy az által is Felségednek tapasztalt nagy Meritumit az egész Magyar Nemzet képében (amennyire lehet) megjutalmazhassuk, Felségedet jó Atyánknak, azaz *pro Patre Patriae* vállaljuk, ismérjük és manifestáljuk; s úgy nemkülömben tovább is magunkat Országostól, három Nemzetül Fejedelmi Kegyelmességében ajánljuk.

Conditiones Serenissimi FRANCISCI II. Dei Gratia Transylvaniae Principis Rákóczy etc. Dni Dni nostri Clementissimi.

I. Hogy mindeneket személyválogatás nélkül a négy recepta Religiókban és azoknak egyiránt való szabados exercitiumában ő Felsége megtart és másokkal is megtartat, és egyik Religión lévő Eklésiára is hatalmasul nem küld és el nem foglaltattya ő Felsége; a megnevezett Religióknak respectussáért is az Haza fiai között senkit meg nem vét; hanem azokban, minden személyválogatás nélkül és megkülönböztetés nélkül, magok törvényes szabadságiban éltet s enged élni mindeneket, s úgy is kiváltképen az elméknek tsendességében állván az Hazának örökös megmaradása és tsendessége.

II. Hogy az Országtól végeztetett és helybenhagyatott Uniónak conditióit, minden czikkelyeivel, fogyatozás nélkül megtartja ő Felsége; mellyre minden jelenvaló rendek mostani Gyűlésünkben megesküdjenek. A kik pedig jelen nem volnának: Vármegyékben, Székes-helyekben, Városokban effectuálják Fő-Tisztek előtt, felírván és megpetsételvén neveket, és Conservatoriumba bé-küldvén. Jövendőben is esztendőként, a kik még arra való időt nem értek volna, vagy Gyűlésekben, Vármegyékben, Székes-helyekben és Városokban hogy megesküdjenek, ő Felsége ne impediálja, sőt parancsolja.

III. Hogy az Hazának törvényes Szabadságihoz illendő békességet szerzeni, és a szomszéd Országokkal, de kiváltképen a Portával jó szomszédságot tartani igyekezik ő Felsége; sőt az ineált és az Tanáts consensussából ineálandó Confoederatiókat megtartja és az Ország javára felállítani igyekezik, munkálódik, s úgy annak felette a Tanáts és Statusok számosabb részének akarattya nélkül hadat offensive nem indít.

IV. Hogy a Haza szabadságában velünk együtt munkálódó Ország Tiszteit, a kik meg akarnak maradni, magok állapottyában megtartja; a nem akarókat nem kényszeríti ő Felsége, és semmi időben a hasznos Hazafiait más idegenekért hátra nem veti; azoknak tanátsokkal és szolgálatjokkal él; kinek-kinek alsó és felső Rendnek az ő állapottyok szerint való betsületeket illendőképen megadja, és azokat betstelenséggel illetni senkinek, alatta valói között meg nem engedi, sem maga ő Felsége méltatlanul betstelenséggel nem illeti.

V. A Tanátsokat pleno numero, azaz tizenkét számúakat, mindenik Natióból, ős-örökös jószágú Hazafiait, válaszszon ő Felsége; a melly számot, ha most nem lehetne is, annak idejében töltsön ki. Kik között ha decedálnának, első közelebbik Gyűlésen a Tanátsi renddel együtt helybe állítson, és juramentumokat deponálják az Ország és Fejedelem hűségére, ugyan az

Ország előtt; kiknek tanácsokhoz olly köteles legyen ő Felsége, hogy azoknak consensusok nélkül derekas országos dolgot ne végezzen.

VI. Az Országnek határit és végházait semmi úton és módon nem abalienálja ő Felsége, és el nem ígéri; sőt a melly részek e Hazától elszakasztatván, Magyarországhoz applicáltattak, azokat is rehabeálni és a mennyiben lehet, terjeszteni igyekezik.

VII. Hogy az Országnek libera electióját ő Felsége semmi úton módon nem impediálja tellyes életében; hanem azt az Országnek megtartja és hadgya valósággal, és senkire a Fejedelemséget nem transferálja, sem arról az Ország híre nélkül senkivel nem tractál.

VIII. Hogy a Tanács és minden egyéb Rendeknek, mind Országos Gyűlésekben, mind azon kívül is libera voxot enged ő Felsége, mindenféle panaszolkodásoknak és igazságoknak előszámlálására.

IX. Hogy minden Rendeknek és mind a három Natiónak eleitől fogva bécsúszott és Articulusokban iratott, vagy szokásban volt szabadságtalanságit és megbántódásit első közönséges Ország Gyűlésében ő Felsége megorvosolja, és a Szabadsággal ellenkező Articulusokat az Orzággal együtt tollálja. És mivel az Austriai Ház, a Töröknek Bétshez való expeditiója után, ez Hazának mellé való állásával tött szövetségét és az után adott Diplomáit meg nem tartotta; azért ő Felsége is azon Austriai Ház által az után adatott Donatiókat és akárminémű Collatiókat (amennyiben akármedly Natiónak, Statusnak, sőt privata personáknak is usuált régi Szabadságok ellen emanáltak volna, és a mellyeket tovább is ő Felsége velünk együtt helybenhagyni nem akarna), meg nem tartja, hanem in toto cassálja és annihilálja, exceptis Donationibus Titularibus. Sőt, ha ennek utánna is valamelly dolgot mind a három Natio maga hasznára ítélt, megegyez és megáll rajta, ő Felségét requirálván, tartozzék confirmálni.

X. Hogy az Urakat, Nemeseket, Kerített és Mező-Városokat, Vármegyéket, Székelységet és Szászságot minden régi és legitime emanált Privilegiomokban, Donatiókban, Immunitatiókban és ab antiquo bévett ususokban, szabadságokban, salvo jure alieno, úgy nemkülömben (mennyiben az Ország approbálni fogja) az Inscriptiókban megtart, a Sz. András Király dítséretes példájára, Decretumának continentíája szerint.

XI. Hogy a Decretum és Articulusok tartása szerint, minden személyválogatás nélkül igaz törvényt szolgáltat ő Felsége és méltó executiókat tétet; senkit sem személyében, sem jószágában, sem semminémű javaiban törvénytelenül meg

nem bánt, sem másoknak megbántatni nem enged, s úgy az Úri, Nemes és egyéb szabadsággal élő Rendek között törvény előtt senkit is nem arestáltat, semmi szín és mód alatt; hanem ha ki legitima citatione mediante, juris ordine in foro et coram Judicibus competentibus convictus et aggravatus esset; és semmi violentiákat és törvénytelenégeket akárkiktől is alatta valói között tudva exerceálni nem enged; Terminusokon és Diaetákon is semminémű törvényeknek discussiójában benn nem ül; holott ad Suae Serenitatis praesentiam appellálják a Törvént, mint summus justitiarius eleibe: melly ő Felsége eleibe appellálandó Törvényekben, a Tanátsi Rendeknek nagyobb részének voxá álljon meg. Kik is a Decretum és Articulusok szerint tartozzanak törvényt tenni ő Felségével edgyütt.

XII. Ő Felsége kinek-kinek szabadságot engedjen igazságának előmozdításában, és abban semmi szín és módok alatt senkit is meg ne akadályoztasson, és senki pörbe magát ne elegyítse, se írása, se prókátoroknak avagy más rendbélieknek való törvénytelen parancsolatok által; se pedig semmi egyéb úton ne is végezzen senkivel afféle pörben függő jószágoknak magára, feleségére, gyermekire maradása felől; lévén decretális utak és módok a jószágoknak Fiscusra, s nem Fejedelmekre való szállások felől; ide nem értvén, ha valamelly miserabilis personának segítségül lenne ő Felsége, Istent tekintvén, minden maga haszna nélkül, mellyet mint keresztyén Fejedelem méltán megtsелеkedhetik.

XIII. Hogy a Decretum Tripartitumot, Approbata és Compilata Constitutiókat és az Ország közönséges és egyenlő akarattól való Végezést s Articulusit, mellyek per contrarias ac legitimas Constitutiones nem tolláltattak s jövőendőben is ő Felsége és az Ország consensussával nem tolláltatnak, maga is megtartja, másokkal is megtartatja. Úgy a Szász Natiót is az eddig megengedett magok Municipale Jussokban.

XIV. Hogy a Vármegyéknek Fő-Ispánokat, azon Vármegyében elégedendő s legalább ezer forint érő zálagúákat adjon ő Felsége. Kiknek ha vacantiájok történik, másokat helyekben rendelni ő Felsége ne halasztja, hogy azoknak nemléte miatt a Vármegyéknek Törvényes Széki celebrálása ne interturbáltassék. Fiscalis és egyéb vég-várbéli Fő-Kapitányokat és azokban lévő Fő. derekas Tiszteket, kiváltképen a kikre Ország Házai, Fortalitiumi, Fegyvere, sőt mind Lovas, Gyalog Vitézlő Rendei szoktak bízattatni, nem másokat, hanem nativus igaz Hazafiat avagy per solemnem incorporationem recipiáltatott és az Ország közzé köteleztetett zálagos és érdemes embereket állat, úgy is a Tanáts nagyobb részének edgyező tetszéséből. Kik is az Ország Törvényére, szabadságára és hű-

ségére, Fejedelmünknek tartozó kötelességek mellett, hittel legyenek kötelesek. Mind Lovas, Gyalog fizetett Hadak és azoknak Gondviselőji hittel legyenek hasonlóképen kötelesek; kiknek számok felől ő Felsége az Országgal edgyütt végezzen. Idegen Nemzetből álló hadakat is, az országnak akarattyaából, békességnak idején is tarthasson. A Vitézlő népnek senki személyén és jószágán semmi injuriákat tselekedni ne engedjen.

XV. Hogy a Székelységnek Generálisokat, Kapitányokat, magok nemzetéből állókat és köztök lakókat adjon ő Felsége. A Fő-Király-Bíráknak pedig választások és azoknak megváltoztatások, specifice tsakugyan ő Kegyelmei szabadságában álljon.

XVI. A Szász Natio is e Hazának edgyik becsületes Tagja lévén, Király-Bírákat és minden egyéb Tiszteket választ-hasson magának; tsak szintén a Comes Universitatis Saxonicae confirmatioja állván az ő Felsége authoritásszában.

XVII. Hogy a melly jószágok per notam avagy defectum szállának avagy eddig is szállottanak a Fiscusra, azokat ő Felsége Hazafiából álló benemerita personáknak adgya, 's nem is igyekezik külömben a Fiscus jószágát szaporítani, hanem az Ország consensussából és a Decretumban megírt utakon és módokon.

XVIII. Hogy soha ő Felsége az Országnak semmi Rendit Reversalis-adásra és kételen szolgaságra ne kényszerítse, sőt emlékezetbe se hozza; contentus lévén ő Felsége a Homa-giumnak depositiójával és kinek-kinek szabad-akarattya szerint való szolgálatjával. Ide nem értetvén a Fiscális számadó Tisztek.

XIX. Hogy ő Felsége, ennek a mostani Hadakozásnak Isten végét adván, a Hazafiait extra limites Regni (hanemha az Ország javára való szükség úgy kívánja) ki nem viszi, sem küldi hadi expeditióra; sőt Isten boldogítván mostanában az ő Felsége fegyverét és az által békességre juttatván édes Nemzetünket, maga is ő Felsége personaliter az Hazában resideál; és ha ő Felsége maga jószági látogatására kimenne is Magyar-Országra, az Tanátsi Rendnek tsak harmadát vigye el magával, két részt benn hagyván az Országban; és, ha sokáig kellettnek ő Felségének oda-ki múlatni: méltóztassék, más Tanátsi Rendet maga mellé kihivatván, az elébb magával kivitteket maga mellől remittálni.

Formula Juramenti per eandem Suam Serenitatem depositi.

ÉN RÁKÓCZI FERENCZ, Erdély Országának választott Fejedelme, Magyar Ország részeinek Ura és Székelyeknek Ispánnya, etc. Esküszöm az élő Istenre, Atyára, Fiúra és Szent-Lélek-Istenre, tellyes Szent Háromságra hogy a megmondott

Birodalomban és Országban lévő Nagyságos Urakat, Nemeseket és Vitézlőket, Székelységet, kerített és mező-Városokat, és in genere minden Nemzetségeket, Rendeket, Statusokat a Recepta Religiókban, Fejedelemségre való libera Electiójokban, Suffragiumokban, Voxoknak libera pronuntiatiojokban, Szabadságokban, Törvényekben és Approbata Consuetudojokban megtartok; Szent-András király Decretumát és Magyar Országunk kiírt Decretumát és előttem való Fejedelmeknek Donatióit, Inscriptióit, Privilegiumit, Annuentiáit, Assecuratoriáit, Consensusit, salvo jure alieno Articulusit, ezelőttvalókat 's mostaniakat és ezután valókat, in quantum per contrarias constitutiones nem cassáltattak, vel in posterum nem cassálatnak, erejében megtartok és mással is megtartatok, a Decretumnak és Articulusoknak tartása szerint; mindenkinek személyválogatás nélkül az én tehetségem szerint igaz Törvényt szolgáltatok, és méltó Executiókat tések; senkit sem meg nem bántok, sem másokkal meg nem bántatok se személyében, se jószágában, se marhájában Törvény nélkül, másnak sem engedek bántani tehetségem szerint, és semmit újjítást ez Országunk régi jó szokása és szabadsága ellen bé nem hozok; sőt mindeneket, valamiket a szegény Hazának és benne való minden Rendeknek közönséges javára és hasznára és Törvény szerint való szabadságára művelhetek, az én erőm szerint azon lések, a míg az Úr-Isten ő Kegyelmei között tart. Isten engem úgy segéljen!

ARTICULUS II.

Apaffi Mihály Erdélyi Fejedelemségre való Electiójának abrogatiójáról.

Tudva lévén előttünk, hogy Néhai Apafi Mihály Fejedelmünknek ugyanazon nevet viselő Fia, az Attya tekintetiért hozzá mutatott jóakaratommal háládatlanul visszaélvén, szabad választatásunk szerint való Fejedelemségbéli Jussát más, idegen Titulussal nemcsak felcserélte, hanem Törvényünknek megrontásával az Austriai Házra transferálván, olly nyilvánvaló ellenségünknek bocsátotta birodalmában, a ki eleitől fogva irígylett Nemesi Szabadságunknak lest hányván, mind azon keserves sanyarúságokat terjesztett nyakunkban, a melyekről már most mind fájlaló szívvel emlékezünk, mind pedig nagy részről azon törvénytelen translatiónak méltán tulajdoníthatunk; jóllehet pedig, a mennyiben hittet magát Országunkhoz le nem kötelezte, és ellenben mi is homagiumunkat nem praestáltuk, minden jurisdictiójától per se felszabadultunk: mindazáltal, mivel másként is a Fejedelmi szokott Conditioók ellen másra jussát nem transferálhatta, és a mennyiben maga személyére

nézve transferálta is, azzal Országos Jussunknak nem praejudicálhatott, s úgy következésképen önként magát kirekesztvén, tovább a Fejedelmi Jusra érdemetlenné tőtte magát. Mindezekre nézve, valamint már ennekelőtte, úgy most is minden Jussát és Praetensióját abrogáljuk, cassáljuk és nullificáljuk, Fejedelemségét abrenunciáljuk, és magunkat Országostól kötelessége alól feloldozzuk. Végezvén egyszersmind azt is, hogy a mennyire avagy csak Országunkban való Nemesi Jussát és praerogativáját praetendálhatná is, első Országunk Gyűlésére evocáltatván, azt tselekedjük, a mit Törvényünknek rendi az illy állapotokban szokott hozni magával.

ARTICULUS III.

Az Austriai Ház Erdélyi Fejedelemséghez való minden Jussának s egyéb Donatióinak is abrogatiójáról.

Mi legyen olly hatalomnak birodalma alá esni, a kit már eleve Ellenségünknek lenni tapasztaltunk? példájúl mutathattya az egész világ előtt Országunk siralmas állapottya, a kit minekutánna az Austriai Ház eleitől fogva való sok leshányási után, rendes útakon magának nem tulajdoníthata: megvetette végre csalárd mesterségeit annak elragadására, a midőn tudniillik Idősbik Apafi Mihály Fejedelmünkkel kötött szövetségnek színe alatt Hazánkba Fegyverét béhozván, nemcsak Vég-Házainkat hatalmunk alól kikapá, hanem egyszersmind az által régi szabadságunkat megzabolásván, és annakutánna az Ifjabbik Apafi Mihály translatiójával dolgait hímezvén, a Fejedelmi kormánynak is egész jussát erőszakos birodalmának hálójában hajtá; a honnan mennyi törvénytelenségek, Szabadságunknak romlása, Privilegiumunknak megcsonkítása, Jóságunknak foglalása, Határainknak eladása, Kincsünknek prédáltatása, Millióknak felvetési, Nemzetünknek tsúfoltatása, Hadaknak quartélyozása, a szegénységnek kéméltetlen rongálása, az Executióknak kegyetlenségi, sok károsíttatások, verekedések, véresíttetések, kínzások, ölések és minden megszámlálhatatlan nyomorúságok származtanak legyen, szemléltük mindnyájon, tudgya a Világ és az Istennek beszsúálló karjai ma is bizonyítják! Mivel pedig ollyatén erőszakos Jussát még most is a Török Nemzettel tölt *Kárloviczi békeségnek fundamentumán építi és az által a szabad választásnak jussát elrontván*, magának rajtunk mint jobbágyin örökös uralkodást tulajdonít, és ellenben mind azok szabad Országunknak eleitől fogván fenntartott Törvényt semmiben fel nem bonthatták: *solenniter protestálunk és contradicálunk minden praetensióinak, Jussának, Fejedelemségének, Uralkodásának és akármely, directe vagy*

indirecte kigondolható reservatáinak; s úgy nemkülömben mindazokat és minden Uralkodásinak Rendit. módját és dolgait, Donatióit, Collatióit, praeter Titulares, abrogálván, tollálván, annihilálván és reprobálván. magunkat mentekké, absolutu-sokká hirdettyük és pronuncziáljuk; sőt annakfelette, hogy a Belgiumi és Helvetiai Respublicáknak példájok szerint Posteritásink is az Austriai Háznak Uralkodásától örökké eliszo-nyodván, azt soha se ne javallják, se bé ne vegyék, sub Ana-themate et perpetua perduellionis in Patriam nota, kényszeríttük és kötelezzük.

ARTICULUS IV.

Felséges Fejedelmünknek tartozó Homagiumnak praestálásáról.

Megemlékeztvén továbbá, Kegyelmes Urunk, a Felséged nekünk solenniter letött hitiről, mivel mind Felségedhez való tiszta szeretetünknek és igaz hűségünknek relatiója, mind pedig Országunknak törvényes bévött szokásának rendi azt hozzák magokkal, hogy mi is mind in communi, mind in individuo Homagiumunkat praestáljuk: végeztük Országostól, három Nemzetül, hogy ki-ki in praesenti Diaeta azt elmúl-hatatlanul letégye; úgy nemkülömben az absensek is sine discrimine magok Fő-Tisztei előtt, első közönséges Gyűlésekben, juxta Approbatam Constitutionem, Part. 2. Tit. 2. Art. 1. intra bis quindenam letenni és arról való Regestrumokat az Ország első Gyűlésén reproducálni tartozzanak.

Formula Juramenti Dominorum Regnicolarum.

Én T. T. esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiú, Szent-Lélek, tellyes Szent-Háromság egy igaz Isten! Hogy az én Kegyelmes Uramnak, a Felséges RÁKÓCZI FERENCZ-nek, Erdély-Országának Fejedelmének, Magyar-Országának hozzátar-tozó Részeinek Urának és Székelyek Ispánnjának, az én tehetsé-gem szerint tellyes életemben igaz és hű lések; ellenségének ellensége, baráttjának baráttya lések; soha, se titkon, se nyil-ván az ő Felsége Személye vagy Fejedelemsége ellen nem practi-cálok, sőt ha másokat értenék is olyanokat: vagy magam, vagy mások által ő Felségének vagy belső Hívének idején-korán érté-sére adom, és tehetségem szerint az olyanoknak ellene állani igyekezem; úgy mindazáltal, ha ő Felsége az eleiben adatott Condi-tiók szerint bír és igazgat. — Isten engem úgy segéljen s úgy adja lelkem idvességét!

ARTICULUS V.

Ezen Juramentumban megírtt utolsó Clausulának Qualificatiójáról.

Consideratióban vévén pedig a homagialis esküvés formulájának azt a czikkelyét: »Úgy mindazáltal, ha ő Felsége is az eleiben adatott Conditioók szerint bír és igazgat«: hogy ennek tenorából valaki in privato valamelly idegen vélekedést elméjében ne formálhasson, és nevezetesen tsak tulajdon maga elméjéből szabadságinak Fejedelmétől való megbántódását lenni ítélvén, az által magát letött homagiuma alól felszabadúlnak lenni ne tarthassa: végeztük Felséged Consensusából köz akarrattal, hogy, ha kinek (kit Isten távoztasson) vagy személyében, vagy jószágában s javaiban való injuriáltatása történnék a Fejedelmektől: azzal lekötöztetett hiti alól fel ne szabadúlhasson, és maga magának bírása ne lehessen, hanem tartsa és alkalmaztassa magát az Országos Unióban feltött módhoz és processushoz, in Approbat. Constit. Part. 3. Tit. 1. Art. 1. expressis, a kinek tenorára ezen Articulus által is relegáltatik.

ARTICULUS VI.

Az Árulóknak circumscriptiójokról.

Jöllehet vannak a Nemesi Szabadságnak állapattyáról elégséges és jeles Törvényeink, a mellyeket örökösön fenntartani és maga erejében meghagyni mindenkori főbb czélunk; mindazáltal tapasztalván, hogy a fennforgó hadakozásnak idejében sokan Hazájokról, Urokról és hitekről elfelejtkezvén, az ellenséggel titkoson correspondeálni, a Nemzetséges Úgy ellen practicálni, factioókát forralni, és egy szóval a Haza árúltatásában munkálódni nem iszonyodtanak, és továbbra is ha annak orvoslását halasztanók, vagy az olyanok ellen Törvényünknek szokott úttján procedáltatnánk, hasonló veszedelmes dolgok következhetnének. Tetszett azért a Felséged consensusából azon Törvényeinket úgy modificálnunk és durante hoc bello olly móddal observáltatnunk, hogy az ollyatén személyek, a kikre vagy az ellenséggel való correspondentia és practicálás, vagy akármelly rendbéli Haza-árúltatása iránt bizonyos jelek és nagy praesumptioók léznek: non obstante praeragativa Nobilitari, szokott Evocatio nélkül szabadon megfogattathassanak és az után a fogságból citáltatván, de solito Juris cursu, suo modo et ordine procedáltassék ellenek. Ide nem értvén azokat, a kik fegyvert kötvén, a Hadi Edictumoknak alája vetették magokat, melly szerint is tartozzanak sententziájokat várni.

ARTICULUS VII.

Az Austriai Házzal tartó Hazafiainak Admonitiójokról és Evocatiójokról.

Nem felejtethjük el, melly nagy okot adtanak legyen az Austriai Háznak rajtunk való kegyetlen uralkodására némelly magok Nemzetét megtagadó Hazánkfiái; a kik meg nem elégedvén, hogy azelőtt is ártalmas, hízelkedő tanátkskozásokkal sok törvényteleniséget hoztak bé Hazánkba, még most sem szűnnek meg ellenségünknek árnyéka alá futkosván, annak uralkodását Országunk veszedelmére erősíteni, és tovább is az idegen Nemzetnek örökös jobbagysága alá, szabadságban felnevekedő édes maradékinkat behajtani. Hogy azért illy ártalmas és igaz Ügyünk romlására igyekező munkájokban ezentúl megakadályoztassanak, s úgy nemkülömben tovább is ellenünk való vakmerőségekben elmenvén, magok érdemlett büntetéseket örökös példájúl viseljék: Felséged consensusából, megedgyezett akaratból végeztük, hogy Gróff Bánffi György, mint Hazánk romlásának főbb oka, közelebb való Ország Gyűlésére a Director által evocáltassék; úgy mind azok ellen is, valakik mind ez Hazában, mind pedig a külső országokban akármelly szín és praetextus alatt az Austriai Ház hűségén lévén, Nemzet-séges Ügyünkhöz Felséged hűségére intra bis quindenam nem kötelezik magokat, (kiről patentalter admoneáltassanak), hasonlóképen Evocatio által processus instituáltassék.

ARTICULUS VIII.

A Fő-Tisztségeknek fel-állításáról.

Ennekfelette köszönjük alázatosan Felségednek hozzánk Híveihez bizonyított Atyai gondviselését, hogy Országunk megromlott Rendit kegyes tekintetben vévén, azt mind a Tanáts-Úri Rendeknek nagyobb részéről való felállítással, mind a Törvényes Táblának és más egyéb szükséges Tisztségeknek helybe való hozásával felépíteni méltóztatott; kiket is edgyen-edgyen örömmel recognoscálván, háláadó hűséggel is acceptálván, tetszett ezen Articulusunkba inserálnunk, mind letött hiteknek formulájával edgyütt.

Tanáts Urak Erdélyből és a Partiumból:

Gróff Pekri Lőrincz,

Barcsai Mihály,

Praesidens Toroczkaai István,

Kemény László,

Gróff Mikes Mihály,

Vaji Ádám,

Gróff Teleki Mihály,

Barcsai Ábrahám és

Arelt János

Úri kedves Atyánkfiái.

*Itélő-Mesterek:**Bartha András és Samariai Péter.**Táblai Assessorok:*

<i>Kemény Simon,</i>	<i>Gróff Bethlen János,</i>
<i>Andrási István,</i>	<i>Gróff Petki Dávid,</i>
<i>Kemény Boldisár,</i>	<i>Rhédei Pál,</i>
<i>Jósika István,</i>	<i>Toroczkai János,</i>
<i>Henter Benedek,</i>	<i>Henter Mihály,</i>
<i>Daniel Ferencz,</i>	<i>Suki Mihály,</i>

Director *Patkós János* kedves Úri és Nemesi Atyánkfiai.

Formula Juramenti Dominorum Consiliariorum.

Én T. T. Esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiú, Szent-Lélek, tellyes Szent-Háromság egy igaz örökkévaló Isten! Hogy én a Felséges Erdélyi Fejedelem *Rákóczi Ferencz* Kegyelmes Uramtól ő Felségétől a Tanátsi Rendben és Hivatalban állíttatván, ő Felségének és a Nemes Erdély Országának tellyes életemben igaz hűséggel lések; ő Felsége személye, Fejedelemsége s édes Hazám ellen soha, sem titkon, sem nyilván nem practicálok; Haza Törvénye, Szabadsága ellen és ártalmára s romlására való ártalmas és veszedelmes tanátsot ő Felségének soha, semminémü dologban nem adok, sőt mindenekben ő Felsége személye, Fejedelemsége s Ország közönséges javára, megmaradására, szabadságára, törvényire vigyázok és intendálok; minden jó és közönséges haszonra néző tanátsokat adok; ő Felségét soha semmiben törvénytelen és ok nélkül való dolgokra nem indítom, sem tanátslom; minden Rendeknek illendő betsületeket megadom; törvénytelenül senkit meg nem bántok, nyomorítok, szabadságában s Törvényében meg nem háborítok, hanem inkább mindeneket abban megtartok; mindenféle előmbe jövő panaszokat magam is meghallgatok, az én Kegyelmes Uram ő Felsége eleibe is (ha szintén magam ellen volnának is) menni nem impediálok, abban senkit, semmi szín és módok alatt meg nem akadályoztatok, hanem mindenféle panaszoknak, igazságoknak ő Felsége, a Tanáts és Ország előtt való előszámlálásra, előmozdításra, minden személyválasztás nélkül mindeneknek szabadságot engedek, sőt magam is igazságoson assistálok; semminémü titkot, mellyet vagy az én Kegyelmes Uram ő Felsége nékem mond, vagy a Tanátsban edgyütt léssen, senkinek semmi színek és módok alatt ki nem adok, ki nem jelentek; a Tanátsba appellalandó és jövő, sőt Ország Gyűlésén, Diaetákon és egyébütt is mindenütt előttem forgó Törvényekben, Pörökben, Instan-

tiákban a Decretum és Articulusok szerint igaz Törvényt tesztek. azért senkitől semmi ajándékot nem vészek; senkinek személyére a Törvényben nem nézek, minden atyafiságot, barátságot, félelmet, haragot, gyűlölséget a Törvényben félre tesztek; igazságot hamisságra, hamisságot igazságra nem fordítok, hanem minden respectus és passió nélkül igaz ítéletet tesztek mindeneknek; mindenekben mindenkor igazán voxolok, másokat is voxokban nem turbálok és nem impediálok; senki igazságát nem prodálom. Egy szóval: mindenekben Istenemhez, Fejedelmemhez édes Hazámhoz tartozó kötelességem szerint igazán, híven, serényen, jó lelkiismérettel eljárók. Még is Isten úgy segéljen s úgy adja lelkem idvességét!

Formula Juramenti Dominorum Protonotariorum.

Én T. T. Esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiú, Szent-Lélek, tellyes Szent-Háromság egy igaz örökkévaló Isten! Hogy én a Felséges Erdélyi Fejedelem *Rákóczi Ferencz* Kegyelmes Urunktól ő Felségétől Ítéző-Mesteri hivatalban állíttatván, ő Felségének és Nemes Erdély Országának tellyes életemben igaz hűséggel lések; mindenekben ő Felsége személye, Fejedelemsége, Ország közönséges javára, megmaradására, törvényére, szabadságára tellyes tehetséggel és erőmmel vígyázok és intendálok a Táblán, Terminusokon, Ország Gyűlésén, Diaetákon, és akárholott is előttem forgó Törvényekben, Pörökben, Instantiákban, a Decretum és Articulusok szerint igaz törvényt tesztek, azért senkitől ajándékot nem vészek; a törvényben senkinek személyére nem nézek; minden atyafiságot, barátságot, félelmet, haragot, gyűlölséget félre tesztek; az igazat hamisra, a hamissat igazra nem fordítom, hanem minden respectus és passio nélkül igazán ítélek, igazán voxolok; másoknak is voxokat, passiójokat igazán recipiálok, calculálok; Törvényes expeditiókat legitime expediálok és expediáltatok; legitima executiókat tétetek; a secretumokat, voxokat idő előtt ki nem mondom, sem intéssel, sem semmi jeltétellel ki nem jelentem; senki igazságát nem prodálom. Egy szóval: mindenekben tellyes tehetségem szerint Istenemhez, Felséges Uramhoz s édes Hazámhoz tartozó kötelességem szerint igazán, híven, serényen ezen hivatalomban jó lelkiismérettel eljárók. Mellyre még is Isten engem úgy segéljen s úgy adja lelkem idvességét!

Formula Juramenti Dominorum Tabulae Assessorum.

Én T. T. Esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiú, Szent-Lélek, tellyes Szent-Háromság egy igaz örökkévaló Isten! Hogy én a Felséges Erdélyi Fejedelem *Rákóczi Ferencz* Kegyelmes

Urunktól ő Felségétől Táblai Assessori rendben és hivatalban állíttatván, ő Felségének és Nemes Erdély Országának tellyes életemben igaz hűséggel lészek, ő Felsége személye, Fejedelemsége s édes Hazánk ellen soha nem practicálok; Haza Törvénye ellen való semminémű dolgokban magamat nem elegyítem; mindenekben ő Felsége személye, Fejedelemsége, Ország közönséges javára, megmaradására, Szabadságára, Törvényére tellyes tehetségemmel és erőmmel vígyázok és intendálok; mindeneknek betsületeket illendőképen megadom; törvénytelen senkit meg nem bántok, Szabadságában, Törvényében meg nem háborítok, hanem inkább mindeneket abban megtartok; a Táblán, Terminusokon, Ország Gyűlésén, Diaetákon és akárhol is előttem forgó Törvényekben, Pörökben, Instantiákban a Decretum és Articulusok szerint igaz Törvényt tészek, azért senkitől semmi ajándékot nem vészek; a Törvényben senkinek személlýére nem nézek, minden atyafiságot, barátságot, félelmet, haragot, gyűlölséget félretészek; az igazat hamissá, a hamissat igazzá nem tészem és nem fordítom, hanem minden respectus és passio nélkül igaz ítéletet tészek mindeneknek, és mindenekben mindenkor igazán voxolok, másokat is voxokban nem turbálok, sem nem impediálok; a secretumokat, voxokat, idő előtt ki nem mondom, sem intéssel, sem semmi egyéb jellel ki nem jelentem; senki igazságát nem prodálom. Egy szóval: mindenekben Istenemhez, Felséges Uramhoz, édes Hazámhoz tartozó kötelességem szerint igazán, híven, sérenyén ezen hivatalomban jó lelkiismérettel eljárók. Mellyre még is Isten engem úgy segélljen, s úgy adja lelkem idvességét!

Formula Juramenti Domini Directoris.

Én T. T. Esküszöm az élő Istenre, ki Atya, Fiú, Szent-Lélek, tellyes Szent-Háromság egy örökkévaló Isten! Hogy én a Felséges Erdélyi Fejedelem *Rákóczi Ferencz* Kegyelmes Urunktól ő Felségétől Directori hivatalban állíttatván, ő Felségének és Nemes Erdély Országának tellyes életemben igaz hűséggel lészek; mindenekben ő Felsége személye, Fejedelemsége, Ország közönséges javára, megmaradására, Törvényére, Szabadságára tellyes tehetségemmel és erőmmel vígyázok és intendálok; a Táblán, Terminusokon, Ország Gyűlésén, Diaetákon és akárhol is előttem forgó Törvényekben, Pörökben, Instantiákban a Decretum és Articulusok szerint igaz Törvényt tészek, azért senkitől ajándékot nem vészek; a Törvényben senkinek személyére nem nézek, minden atyafiságot, barátságot, félelmet, haragot, gyűlölséget félretészek; az igazat hamisra, a hamissat igazra nem fordítom; hanem minden respectus és passio nélkül igazán ítélek, igazán voxolok;

a melly Causákban Bíró voltam, azokban Actor nem lések, sem e' contra; a Törvényben olvasásra beadott Leveleket kezembe nem vészem, meg nem olvasom; Kegyelmes Urunktól ő Felségétől reám bizattatott semminémű Fiscalis Causákat nem prodálok, azok iránt másokkal nem colludálok, sőt minden Causákat finális decisiójáig tehetségem szerint igaz és valóságos synceritással procurálok; a Fiscusnak és másoknak akárkinek is a melly Levelei rám bizatnak és kezemben forganak, azokat tellyes erőmmel, tehetségemmel conserválom, az adversa parssal Törvény úttya kívül semmi szín és praetextus alatt nem communicálom; a secretumokat, voxokat idő előtt ki nem mondom, sem intéssel, sem semmi jeltétellel ki nem jelentem; senki igazságát nem prodálok. Egy szóval: tellyes tehetségem szerint, mindenekben Istenemhez, Fejedelmemhez s édes Hazámhoz tartozó kötelességem szerint igazán, híven, serényen ezen hivatalomban jó lelkiismerettel eljárók. Melyre még is Isten engem úgy segélljen, s úgy adja lelkem idvességét!

ARTICULUS IX.

Gróff Bertsényi Miklós Úr Hazafiúságának Recognitiójáról.

Jól constálván előttünk Gróff *Bertsényi Miklós* Úrnak a mostani Nemzetséges Ügynek folytatásában gyakorlott sok dítséretes munkái és az által nyert szép meritumi; mind azért, mind pedig *Felséged recommendatiójára nézve*, úgy nemkülömben maga hozzánk tött insinuatíóját is méltó respectusban vévén, és másként is *Eleinek köztünk való Hazafiúsága is constálván: Országunk Hazafiának esmérjük és recognoscáljuk*; a mint is azoknak számok közzé aggregálván, ámbár törvényes szokásunk szerint in Diaetali Conventu kellenék Felséged hűségére és Hazánkba bévött Articulásis Uniónkra az hitletételének meglenni, mindazáltal ő Kegyelme Országos dolgait tekintvén, hogy vigore praesentis Articuli, Felséged s a *Magyar-Országgi Nemes Confoederált Statusokhoz küldendő követ Atyánkfiai előtt a szokott hitet extra Regnum letégye és letehesse, determináljuk.*

ARTICULUS X.

A Nemes Magyar-Országgi Statusokkal ineált Confoederatióinak confirmatiójáról.

Jöllehet a mostani Nemzetséges Ügynek folytatása természet szerint öszvekaptsolt bennünket a Magyar-Országgi Nemes Confoederált Statusokkal; mindazáltal, értvén az elmúlt Szétsényi Gyűlésnek alkalmatosságával hozzánk Articularis Végezés által bizonyított szereteteket, ámbár már eleve, nem

régen Huszt városában celebrált Gyűlésünkben az említett Nemes Statusoknak hozzánk küldött Követ úri Rendeivel bizonyos Conditiokból álló szövetséget kötöttünk, és annak confirmatióját a mostani Gyűlésünkre relegáltuk vala: mindazáltal újjonnan most azon Nemes Statusoknak hozzánk expedíaltatott Követségit mind kedvesen acceptálván s mind illendő tekintetben vévén, Országostól s három Nemzetül köz megedgyezett akarattal és Felséged consensussából is, azon megnevezett Huszti Gyűlésben ineált Confoederatiónak minden punctumit és Articulusit nemtsak approbáljuk, — hanem egyszersmind per omnia confirmáljuk, ratificáljuk, és olly valóságos erejében hadgyuk, mintha szórúl szóra ezen Articulusba inseráltatott volna. Mivel pedig a Magyarországi Nemes Statusoknak is ugyan abbéli hasonló confirmatiója a köz reciprocatiónak rendi szerint mind illendő s mind szükséges: rendeltük e végre Követeinknek, deputálván Felséged is a Tanátsi Rendből Gróff *Mikes Mihály* kedves Úri Atyánkfiát, a Nemes Vármegyék részéről *Kemény Simon*, Székelységről *Lázár Ferencz*, a Szász Natio részéről *Kolosvári Márton* Úri Atyánkfiát azon Nemes Statusoknak Ónadnál most legközelebb celebrálandó Ország Gyűlésére, hogy az annyiszor nevezett Huszti Szövetségnek minden czikkelyeit nemtsak Articulariter ratificáltassák, hanem egyszersmind in forma solennis Instrumenti kivévén, Országunk Archivumába béhozzák.

ARTICULUS XI.

Az Inspectorok által megkárosítottak miképen vehessenek Contentatiót.

Értvén a Felséged hűsége és a Nemzetséges Ügy mellett Hazájokból kibújdosott sok betsületes Atyánkfiainak panaszokból, hogy sokan azok között, a kik az ellenség által azoknak jószágokban gondviselőül rendeltettek, letött hiteket s atyafiúi szereteteket ejurálván, azokban sok pusztítást és tékozlást tettek, az oeconomiát negligálták és másoknak is a pusztításra okot adtanak. Mivel igazsággal megedgyező dolog, hogy minden, valaki más ember jószágát keze s gondviselése alá veszi, annak administratiójáról számot is adjon: végeztük azért közönseges megedgyezésből, hogy az ollyan Inspectorok és Gondviselők, vagy Commissáriusok, mint szintén a számadó szolgák, azon jószágok Urai által, tsak magok simplex (mindazáltal ad scitum et competentem Terminum léjendő) certificatiójokra a Nemes Vármegyék és Székek Fő- vagy Vicze-Tisztei eleibe, ugyanoda, a hol fungáltak, magokat sistálják; a hol megbizonyosodván ellenek az Inspectoratus, Commissariatus, vagy Gondviselőség: omni dilatione et exceptione praescissis, nemtsak számot adni,

hanem minden kártételről, oeconomiákban esett fogyatkozásokról contentumot tenni, comperta re, tartozzanak, s úgy nemkülömben a Fő-avagy Vicze-Tisztek is az abbéli igazán tött törvényt executióba vegyék és venni köteleztessenek, sub poena in Articulis Regni expressa. Ha pedig vakmerőségre vetvén magát, nem compareálna, vagy ott vagy más Vármegyében és Székben lakván, azon helybéli Tisztek előtt, a hol a praetendens vagyon és ő is fenn megírtt Inspectorságban fungált, verificálódván és megítéltetvén a praetensio: ha más Vármegyében vagy Székben lakik, transcribáltassék executióra a Sententia, és azon Tisztek tartozzanak egész contentumot tétetni; ha pedig magok jurisdictiója alatt lészen, magok effectuálják.

ARTICULUS XII.

A gratuitus Labornak abrogáltatásáról.

Felséged consensussából közakarattól végeztük azt is, hogy az eddig szokásban ment gratuitus Labor, mellyet a Fő- és Vicze-Tisztek aratásnak, kaszálásnak, szántásnak és a szőlőmunkának idején a szegénységtől erőszakoson exigáltak, abrogáltassék és a modo inposterum soha többé ne practicáltassék. Sőt, ha kik ezen Constitutiónk ellen azt továbbra is gyakorlanák, és a Vármegyék, Székek, vagy privata personák is panaszok által bizonyosnak lenni comprobálnák: in amissione honoris et officiorum büntettessenek.

ARTICULUS XIII.

A Vas dolgáról.

Determináltuk azt is, hogy a mostani Hadakozásnak szükségére nézve először is a Hámorokból való Vas, a melly a Fegyverek tsináltatására és az Artilleriának felállítására kívántatik, Országunk közhasznára fordítottassék és mindenekfelett annak szükséges száma adimpleáltassék, pénzért; szabad lévén azontúl akár maga szükségére, akár közkereskedésre a Vasat kivinni.

ARTICULUS XIV.

A Német idejében elhajtott marháknak restitutiójáról.

Lévén Országunk Lakossinak olly megbántódások, hogy az Ellenség marhájokat elhajtván, azokat a Haza Lakosi közül sokan oltsón megvették és most is igaz possessorinak visszaadni nem akarják: Felséged consensussából végeztük, hogy comperta rei veritate, kifizetvén folyó rézpénzül azoknak megadott árrát, sine ulteriori Juris strepitu restituálni tartozzanak.

ARTICULUS XV.

A Militia Intertentiójának dispositiójáról.

Felséges Urunk, a Militia intertentiója, ruházása és fegyverkezése iránt való Felséged propositióját alázatosan értvén, mindenikről egész dispositiót töttünk, a Naturalékat repartíáltuk; mellyeket hogy Thesaurarius Úr Atyánkfia, juxta exigentiam, a Militia számára illendőképen procuráltatván, adminisztráltassa is, végeztük közönségesen.

ARTICULUS XVI.

Exactiókról és Exactorokról.

Kegyelmes Urunk, Felséged kegyelmes propositiójából alázatosan értvén azt is, hogy mindeddig is ez Hazának proventusiból semmit maga számára nem vött, sőt mindeneket e Haza hasznára engedett és fordított: Felségednek, mint jó Kegyelmes Urunknak alázatosan megszolgáljuk! És, hogy valóságosan megtelessék: hová löttek azon Haza Fiscalis proventusai? Felséged kegyelmes consensusából végeztük, hogy minden Fiscalis Tisztek, hasonlóképen a Vármegyék, Székek és Városok minden Tisztei is, kiknek kezeken valami administratiók forgottak, Commissáriusok, Exactorok, Perceptorok vóltak mind a Német birodalma alatt, mind azután, számot adjanak. Melly Exactión való Praesességre a Tanátsi Rendből Felséged deputálván Gróff *Mikes Mihály* Úri Atyánkfiát, rendeltük ő Kegyelme mellé a Tábláról Gróff *Bethlen János*, *Rhédei Pál*, a Vármegyékről *Körösi György*, a Székelységről *Barabás György*, a Szász Natio részéről *Auner Péter* Atyánkfiait. Ha valamellyik ő Kegyelmek között casu quo jelen nem lehetne, Felséged mást surrogálván, idejéről s helyéről is disponálván, vigyék véghez ő Kegyelmek azon Exactiót.

ARTICULUS XVII.

Excessusokról, Extorsiókról, Oppressiókról, czégéres vétkekről való Investigatióról.

Mellyben is hogy annálinkább homály és difficultás nélkül procedálhassanak, mindennemű excessusoknak, extorsióknak, gravamináknak, oppressióknak s úgy Istent s embereket bosszontó czégéres vétkeknek, káromkodásoknak investigatiójára deputáltuk bizonyos Atyánkfiait minden Helyekre Vármegyékre, Székely és Szász Székekre, Városokra; kik kiadandó Instructiójok szerint hogy procedáljanak, mindeneket fideliter investigáljanak, felírjanak és mentül hamarébb reportáljanak, Felséged Kegyelmes consensusából végeztük. Lésznek pedig exmissusok e szerint:

A Vármegyékben:

Fejérben, Kükölliőben: *Barabás György s Pálffi Mihály*; Thordában, Kolosban: *Dobai Sigmond* és *Thordai István*; Belső-Szólnokban, Dobokában: *Fosztó Sigmond, Báróczi János*; Hunyadban, Zarándban: *Török Sigmond, Földvári Pál*; Máramarosban, Kővárban: *Sárközi István, Enyedi Dobai János*; Krasznában, Közép-Szólnokban: *Balog György, Váradi Sigmond*.

A Székely Székekben:

Udvarhely-Széken: *Bálintik György, Kún Sigmond*; Három-Széken: *Ditső-Szent-Mártoni Balog Ferencz, Árkosi Ádám*; Csík, Gyergyó, Kászon-Széken: *Eperjesi Ferencz, Szoboszlai Gábor*; Maros-Széken: *Széki István, Miske Imreh*; Aranyas-Széken: *Szaniszló Sigmond, Dávid István* Atyáncfiai. A Városokra, Szász Székekre is. Sőt, ha a feljebb megírtak közül valamelyik casu quo ezen Investigatió elmenni impediáltatnék: Felséged a Tanáttsal edgyütt denomináljon és másokat surrogáljon.

ARTICULUS XVIII.

A Sórúl.

A mostani Hadakozásnak folytatására nézve, Felséged Kegyelmes Resolutiója szerint, a Somlyai Sónak praeemtióját közönséges haszonra és a Szegénység sublevatiójára nézve nem tollálhatván, hogy a Had fennállásáig ne impediáltassék annak praeemtiója; mindazáltal, hogy a Török földről jövők is a régi szokás szerint, Hátszégsegnél¹⁾ feljebb ne jőjjenek, hanem ott vegyék meg a Sót, Felséged Kegyelmes consensussából végeztük.

ARTICULUS XIX.²⁾

Felséged Kegyelmes resolutiója szerint Enyed, Thorda és Dés várossa esztendeig való minden terehviseléstől immunitáltatnak.³⁾

ARTICULUS XX.

Jószágokat exemptálóknak büntetésekről.

Valakik a közterehviselésből Jószágokat exemptálják, megbizonyosodván a dolog, a Director két annyit exequáltasson érette, Felséged Kegyelmes consensussából végeztük.

¹⁾ Így nyomatva, de a »ség« egykorúlag kitöröltetett.

²⁾ Külön czíme nincs.

³⁾ A németektől való felraboltatásuk miatt.

ARTICULUS XXI.

Vármegye és Székelységen lévő két különböző Fő-Tisztségeknek edgyütt való viselésének abrogatójáról.

Ez Haza különböző Privilegiumú és rendtartású három Natiókból állván, minthogy gyakorta esnek egymás között való egyenetlenségek; bizonyos dolog lévén pedig, hogy a melly Tisztek mind Vármegyén, mind Székelységen Fő-Tisztségeket viselnek, mind két felé egyiránt eleget nem tehetnek; mellyre nézve Felséged Kegyelmes consensussából végeztük, hogy senki ezután olyan két, egymással ellenkező Tisztségeket ne visel-hessen; a kik pedig most olyanokat viselnek, hogy edgyiket önként resignálják, Hazánkhoz való nagy szeretetnek recognos-cáljuk.

ARTICULUS XXII.

A Réz Pénzről.

A mostani Nemzetséges Ügyünknek bóldog végére való menetelét, Isten segedelve után, a Fegyverkezésnek és jó rendben vött Hadakozásnak continuálásától várhatván, mivel Nervus Belli Pecunia est; az ezüst és jó pénzt pedig a Német úgy extorqueálta e' Hazában minden Rendektől, hogy az által a Hadakozásnak folytatását nem reménlhettyük, sőt tsak a Regnicoláknak és Szegénységnek is egymás között való elődhetését (*sem.*) Azért igen szükségesnek ítélvén a Réz Pénzfolyásának fellállítását és circulációját reá vertt valora szerint; minthogy már tellyességgel contemptusban ment, úgy, hogy a kiknek valami eladni való marhájok, árújok, materialéjok van is, vagy tellyességgel eltitkolják és áruba nem botsátják, vagy alattomban adják Fejér Pénzen, vagy, ha Réz Pénzre botsátják is, aestimatiójok felett négy vagy öt, sőt több annyit is kívánnak és vésznek érettek, a mennyit érnének. Mellyre nézve már a Szegénység is szintén éhelhalásra jutott. Végeztük azért pro moderno rerum statu Felséged consensussából, hogy a Réz Pénzt indifferenter minden külső s belső, ez Hazában való Rendek és Személyek, sőt a külső kereskedő emberek is, minden adásban-vevésben fellyül említett valora szerint elvenni tartozzanak, árújoknak és eladó marhájoknak elvesztések és azon helybéli Tisztek által való confiscatiójok alatt. Hogy pedig senki eladható marháját el ne titkolja, és magát azzal ne mentesse, hogy néki nem eladó és így az által a közönséges jót defraudálja: ez iránt végeztük, hogy a Nemes Vármegyék, Székely és Szász Székek s' Városok Fő- és Vicze-Tisztjei Felségedhez és Hazánkhoz való szoros hűségek és kötelelességek szerint vizsgálják meg minden személyválogatás nélkül minden Úri, Fő,

Nemesi, Papi és Paraszti Rendeknek, elkezdvén elsőben is a felsőkön: kiknek vagyon és mennyi Búzájok, Gabonájok, Borok és akármi egyéb, mindennapi élet-táplálásra való Naturaléjok superflue? és jó lelkiismerettel, sőt ha különben nem lehetne, erős hittel is a Curiáknak Tisztartóit s' Gondviselőit, Házaknak Gazdáit reákénszerítvén, és másoktól is a kik tudhatnák, kitanulván, azt a mi superflue van, tartozzék eladóvá tenni és tétetni és el is adni; mellyet ha nem cselekednék, vétessék el. És e szerint végére menvén: hol, mellyik Falukban és kiknél micsoda és mennyi eladható Naturalék és Materialék vannak? azon Tisztek ugyanazon kötelességek alatt tegyenek olyan rendes dispositiót, hogy a Vásáros Helyekre minden héten elégedendő eladni való Naturalékat és Materialékat vigyenek, a melly Helyekről eddig is azon Vásáros Helyekre szoktak volt vinni; hogy az által eltávoztassék mind a Szegénységnek éhelhalásra való jutása, mind pedig a Réz Pénznek rendes folyása helyben állíttassék. — Hogy pedig annálinkább valami fraus által e közönséges jóra való intentió ne intervertáltassék és praepediáltassék: a költsönben, Bor vagy egyéb fejében való adást és cserélést tellyességgel tolláltuk; hanem, ha ki vagy Jobbágtyát, vagy mást akar segíteni szükségében: adjon Pénzt néki, mellyel önmagának vehessen Gabonát a Limitatio szerint, maga pedig tartozzék Pénzen eladni Gabonáját és egyéb eladható Javát; a Bort is pedig egyébért ne adhassák, hanem csak Pénzért. Mellyre nézve, pro moderno statu limitáltattak is ez Országban található Naturalék és Materialék; mellyhez kiki úgy tartsa magát, hogy valaki vagy in privato maga házánál, vagy vásáros Helyeken az ellen adná: marháját amittálja és a felett Articularis poena is exequáltassék rajta azon helybéli Tisztek által, sine remissione. Mindezekben pedig a Tisztek sine omni interessatione et privato quaestu úgy járjanak el, hogy valakik igazán el nem követnék: betsületeket, tiszteket amittálják, és insuper Articularis poenát exequáltasson a Director az olyanokon. Mellyre nézve a Fejér és egyéb Jóféle Pénznek folyása Felséged továbbvaló dispositiójáig tolláltatik, úgy, hogy valaki adásban és vevésben a Réz Pénz praejudiciumjára azzal élne: azon Pénze is elvétessék, azon fellyül is Nemes emberen száz forintot, Paraszt emberen fl. 12, exclusis omnibus remediis, exequáltassanak azon Helybéli Tisztek. A Zálagos Jóságok kiváltásában, és Adósságok felvételében való adását és elvételét a régi valorok szerint ide nem értvén, úgy, a mitsoadás Pénzt adtak volt, és Obligatoriájok is vagyon. Ezen Fejér Pénznek pedig idegen Kereskedők által való kivitele sub amissione tilalomban légyen, hasonlóképen béhozása a Réz Pénznek idegen, más Országokból, Magyar Országon kívül.

Mellyre a Rationisták minden Harminczadokon, kötelességek szerint szorgalmatosan reá vigyázzanak. A Réz Pénzt pedig decem per centum Interestben elvenni mindenek tartozzanak. A fenn megírt rendbéliel ellen való poenák pedig legyenek mindenkor comperta rei veritate, és az exequálandó Bonumoknak két része Ország számára convertáltassék, harmada az Executoroknak cedáljon, a panaszló féllel edgyütt.

Limitatiója ez Hazában találtató és termő Materialéknak és Naturaléknak, pro moderno rerum statu.

Naturalium et Materialium aestimatio facit

A jó és szép Búzának Vékája	Hung. flor. 1. den. 20
Azután való Búzának	» » — » 90
Ha annál is alábbvaló lészen	» » — » 60
A szép Rozsnak, Árpának, Törökbúzá- nak, Kölesnek, Haritskának Vékája ...	» » — » 60
Zabnak, Tönkölynek, Alakornak Vékája	» » — » 30
Borsónak, Lentsének, Lenmagnak, Ken- dermagnak Vékája	» » — » 90
A Dohánynak Fonttya	» » — » 15
Az igen jó, válogatott, járomra való szép pár Ökör	» » 60 » —
Ugyan alábbvaló, jó, járomra való Ökör	» » 45 » —
Vágni való egy pár jó Ökör	» » 30 » —
Alábbvaló egy pár vágni való Ökör ...	» » 20 » —
Egy jó bornyús Tehén, Bornyával edgyütt	» » 15 » —
Alábbvaló, Bornyával edgyütt	» » 10 » —
Edgy jó kövér, meddő Tehén	» » 10 » —
Alábbvaló	» » 8 » —
Annál is alábbvaló	» » 6 » —
A jó kövér húsnak Szent-János-napig Magyar fonttya	» » — » 5
Az után	» » — » 4
Az alábbvalónak	» » — » 3
A Berbéts-húsnak fonttya	» » — » 3

Ez értetik a Czéhes Mészárosokról; a Hentesek pedig fél-pénzzel alább adgyák.

A disznó-húsnak fonttya	Hung. flor. — den. 6
A Fadgyúnak Ejtele	» » — » 30
Ó szalonnának fonttya	» » — » 18
Új szalonnának fonttya	» » — » 15
A jó Sajtnak, Túrónak újjig fonttya ...	» » — » 10

Az után	Hung. flor. — den. 6
Edgy öreg Berbéts	» » 1 » 50
Alábbvaló	» » 1 » 20
Meddő Juh, hasonlóképen	» » 1 » 20
A Bárányos Juh Bárányostól	» » 1 » 80
Bárány nélkül	» » 1 » 20
Edgy jó, metszeni való Bárány	» » — » 60
Edgy Tyúk	» » — » 15
Két tsirke, similter mint edgy Tyúk ...	» » — » 15
Edgy Lúd	» » — » 30
Edgy Récze	» » — » 15
Egy Pujka	» » — » 60
Egy öreg Ökör-bőr	» » 6 » —
Alábbvaló, és a Tehén-bőrnek is a java	» » 4 » 50
Annál is alábbvaló	» » 3 » 50
Tsizmának való szőrös Bornyú-bőr	» » — » 90
Alábbvaló	» » — » 60
Annál is alábbvaló	» » — » 30
Edgy jó pár Talp	» » — » 30
Alábbvaló	» » — » 24
Mál-Talp	» » — » 15
Egy öreg szőrös Czáp-bőr	» » 1 » 20
Alábbvaló	» » — » 90
Szattyánnak való jó Berbéts-bőr	» » — » 60
Szőrös Juh-bőr	» » — » 40
Edgy öreg Tsizmának való Kordovány, mellyből két pár, Férfiúnak való öreg Tsizma kitellik	» » 2 » 40
A kiből ki nem telik	» » 1 » 80
Annál alábbvaló	» » 1 » 50
Edgy pár fél-singes jó Kordovány-Tsizma	» » 2 » 40
Fél-singes után való jó Kordovány-Tsizma	» » 2 » —
Harmadik jó Tsizma	» » 1 » 50
Asszonyembernek való jó öreg Tsizma	» » 1 » 50
Utánna való	» » 1 » 20
Tizenkét esztendősnak való Kordovány- Tsizma	» » — » 90
Kissebbnek való	» » — » 60
Annál is kisebbnek való	» » — » 30
Edgy férfiú-Tsizmának való öreg Szatty- tján-bőr	» » 1 » —
Közrend-Szattyán	» » — » 60
Az igen vékony	» » — » 50
Öreg Szattyán, Férfiúnak való jó Tsizma	» » 1 » 50
Alábbvaló	» » 1 » 20

Asszonyembernek való jó öreg Szattyán-

Tsizma	Hung. flor. 1 den. 20
Alábbvaló	» » — » 90
Edgy 12 esztendősnak való jó Szattyán-	
Tsizma	» » — » 60
Alábbvaló	» » — » 45
Annál is alábbvaló	» » — » 30
Edgy öreg, jól készített, Férjfiúnak való	
Borjú-bőr Tsizma.	» » 1 » 80
Alábbvaló	» » 1 » 50
Annál alábbvaló	» » 1 » 20
Edgy öreg, Férjfiúnak való, két talpú,	
hosszúszárú buta sarú	» » 2 » 40
Az után való	» » 2 » —
Asszonyembernek való, hosszú szárú, két	
talpú Bornyu-bőr Sarú	» » 1 » 20
Az alábbvaló, egy talpú sarú, akár Szaty-	
tyán, akár Bornyú-bőr legyen	» » — » 90
Asszonyembernek való egy pár hosszú-	
szárú jó Kordovány-Sarú	» » 2 » 40
Alábbvaló	» » 2 » —
Paraszt-Ködmönnek való öreg, tsávált	
Bárány-bőr	» » — » 45
Mente alá való apró Bárány-bőr, a ki szép	
Paraszt-Ködmönnek való öreg Bárány-	
bőr, nyersen, a java	» » — » 30
Mente alá való tsáválatlan Bárány-bőr	
Közönséges Oláh-Ködmön	» » 5 » —
Kurta galléros paraszt-Ködmön	» » 4 » —
Asszonyembernek való paraszt-Ködmön	» » 3 » —

Az apróbbak, gyermekeknek valók, azok szerint alábbvaló árron.

Edgy öreg Gyapjú	Hung. flor. — den. 30
Alábbvaló	» » — » 24
Annál is alábbvaló	» » — » 18
A Sebesi avagy Borbándi Pokrócznak a	
java	» » 1 » 50
Alábbvaló	» » 1 » 20
Fejér Czondra-posztónak singi	» » — » 15
Fekete Czondra-posztónak singi	» » — » 18
Edgy öreg Czondra készen	» » 2 » —
Öreg szürke Czondra	» » 1 » 60

Kissebbek alábbvaló árron.

Egy öreg, bő Szűr	» » 3 » 50
Utánna való	» » 3 » —

Edgy pár hosszú, ónas Sarkantyú	Hung. flor. — den.	30
Rövidebb ónas Sarkantyú	» » — »	24
Ónoztatlan	» » — »	18
Edgy pár, Lóra való patkó, Szegestől, felütve	» » — »	30
Edgy mázsa Hunyadi Vas	» » 9 »	—
Edgy öreg, hosszú Szántó-Vas	» » 1 »	20
Edgy öreg Lapos-Vas	» » — »	90
A Thoroczkai Kasza-Vas	» » 1 »	—
Sing-Vas	» » — »	60
Öreg, hosszú Szántó-Vas	» » 2 »	—
Lapos-Vas	» » 1 »	—
Magyarországi egy sing Vas	» » — »	30
Edgy kő, kötélnek való Kender	» » — »	60
Edgy Kalongya Kender, Vászonnak való, kiben 25 hasogatatlan fő vagyon	» » — »	30
A kiben 20 fő vagyon, hasogatatlan, annak Kalongyája	» » — »	24
Edgy Kő Lennek a java	» » — »	60
Az alábbvaló, alábbvaló árron.		
A széles Kender-Vászonnak singi, ha vékony	» » — »	15
Alábbvaló	» » — »	12
Szösz-Vászonnak a java	» » — »	6
Alábbvaló	» » — »	4
Vékony, széles, Gyapottas Len-Vászonnak singi	» » — »	24
Gyapott nélkül való széles Len-Vászonnak singi	» » — »	18
Alábbvaló Len-Vászonnak singi	» » — »	15
Ökör szarvára való egy szál Istráng ...	» » — »	3
Hámban való Istráng	» » — »	6
Hosszú, öt öles Kötél ¹⁾	» » — »	30
Négy öles kötél	» » — »	24
Czövekes Kötél	» » — »	9
Egy vég Gyeplő	» » — »	12
Edgy új hálóban való Spárga	» » — »	3
Egy jó, szőrös Bocskor	» » — »	24
Alábbvaló	» » — »	18
Annál is alábbvaló	» » — »	15
Edgy jó lekötő Szíj	» » — »	60
Alábbvaló	» » — »	40

¹⁾ Sajtóhibából »Huszonöt öles« szedetett, de egykorú tentával ki van igazítva: »Hosszú öt«-re, a mint ára is mutatja.

Edgy Heveder, felrántó Szíjjal	Hung. flor. — den. 60
Közönséges Farmatring	» » — » 18
Edgy paraszt Szász Fék	» » — » 30
Edgy kígyóhátas Kantár	» » 1 » 20
Kígyóhátas Farmatring	» » — » 60
Varrott Szügyellő, a ki jó széles	» » — » 60
Paraszt Szügyellő, jó széles	» » — » 30
Közönséges kötőfék	» » — » 30
Kétszeres kötőfék	» » — » 60
Edgy jó Pating (<i>így!</i>)	» » — » 60
Alábbvaló	» » — » 30
Öreg karikás Ostor	» » — » 18
Alábbvaló	» » — » 12
Edgy negyven vedres Hordó	» » 1 » 50
Hús vedres	» » — » 60

Et per consequens az alábbvalók.

Edgy öreg, négy vedres Tseber a távol- való helyen	» » — » 15
Két vedres	» » — » 9
Edgy vedres	» » — » 6
Edgy öreg Légel	» » — » 9
Kissebb Légel	» » — » 6
Edgy öreg Kártya	» » — » 6
Kissebb	» » — » 4
Edgy ejtel Tehén szűrtt Vaj	» » — » 60
Írás Vaj	» » — » 30
Edgy ejtel Méz	» » — » 60
Edgy font Viasz	» » — » 60
Szappannak fonttya	» » — » 15

Ez Hazában készített posztó a régi valorán légyen, úgymint:

Kétszer ványolt szederjes jó Posztónak a singi	Hung. flor. 2 den. —
A kék Posztónak	» » 1 » 50
Egyszer ványolt szederjes Posztónak singi	» » 1 » —
A kéknek	» » — » 80

Az Abának és egyéb Török árúknak Limitatiója maradgyon helyben a Nemes Magyar-Ország Limitatiója szerint.

A Borsnak fonttya	Hung. flor. 1 den. 50
Sáfránynak lóttya	» » 1 » 20
A Gyömbérnek fonttya	» » — » 75
Edgy Kard, hüvelyestől	» » 4 » —

A hüvely tsinálása	Hung. flor.	1 den.	50
Edgy tisztességes jó Flinta ágya tsinálásaért	»	»	1 » —
Alábbvaló Flinta-ágy tsinálásért	»	»	— » 60
Edgy pár Pistoly tisztességes ágya tsinálásaért	»	»	1 » 20
Darabos Zabola	»	»	— » 70
Fejérvári Zabola	»	»	1 » —
Közönséges ónas Kengyel	»	»	1 » —
A tűzre való Fának, szekérének mivoltához és a Fa közelebb avagy távolabb való létele szerint a Városoknak Tisztei Istenesen limitálják el a Fát.			
A Fazekakat a régi valorok szerint adgyák.			
A jó Bornak vedre	»	»	1 » 20
Alábbvaló Bornak	»	»	1 » —
Ejtele a jó Bornak, a hol nem terem, távol való helyen	»	»	— » 45
Az hol terem, ejtele	»	»	— » 30
Alábbvalónak távol való helyen ejtele ...	»	»	— » 30
Az hol terem	»	»	— » 24
Fa-palaczknak az árra ejtelenként	»	»	— » 30
Deszkát, sendelyt, réz-edényeket az elébeni árrok szerint.			
A zabolai főre-való (<i>süveg?</i>)	»	»	— » 30
Egy segesvári főre-való, a régi valora szerint.			
Egyéb materialék is, a kik mostan nem limitáltattak, míg újjabban limitáltatnak, follyanak a régi valorok szerint.			

ARTICULUS XXIII.

A Fiscalitásokról.

A régi és valóságos Fiscalis Jószágoknak sok felé való helytelen Collatiói miatt minthogy a megmaradott Fiscalítások a Felséged Fejedelmi Udvarának sustentatiójára nem elégedendők: végeztük Felséged Kegyelmes Consensusából, hogy mind azok a régi, valóságos Fiscalis Jószágok, mellyek azoknak birodalmokban vóltak, kik most az Austriai Ház hűségében vannak, vagy abban meghóltak, reapplicáltassanak; hasonlóképpen azoknak adósságban lévő pénzeknek interesse is Felséged Fiscussa számára convertáltassanak. Az újj Fiscalítások pedig, úgymint azoknak ős és pénzen vött Jószágok, a Thesaurarius dispositiója alá adattassanak.

ARTICULUS XXIV.

*Debreczen Várossának a Szabad Királyi Városok közzé szám-
láltatásáról való Privilegiumnak Confirmáltatásáról.*

Tekintvén Debreczen Várossának a Nemzetséges Magyar Ügyhöz eleitől fogva s úgy a mostani Hadakozás idejében is mutatott igaz hűségét s Hazafiúságát és sok ízben valóságos tselekedetekkel is bizonyított meritumit: tetszett Felséged consensusából köz megegyezett akarattal, hogy mind azon legitime emanált Privilegiumi, a mellyeket a Szabad Királyi Városbéli Jus iránt magának régtől fogva szereztén confirmáltatott, mi is ratificáljuk; s azért is a több Királyi Városok közzé nemcsak aggregáljuk és annumeráljuk: hanem egyszer-smind azon Privilegiumokban, Jussokban, Immunitatiókban és praerogativákban, a mellyekkel más több Királyi Városok közönségesen élni szoktanak, meghadgyuk, ezen Constitutiónk erejével manuteneáljuk és Szabad Királyi Városnak in perpetuum pronuciáljuk.

ARTICULUS XXV.

*A Néhai Apor István Úr által jobbágyságra köteleztetett Csíkiak-
nak felszabadításokról.*

Csíki Atyánkfiainak expositiójokból értjük, hogy Néhai Apor Istvántól négyszáz aranyakat költsön leválván, úgy ellenben ő is az Ország Cassájából tizenhét ezer forintokat (mellyek is a köz szükségre adott gabonájoknak árra lévén, tulajdonúl őket illette volna) kezéhez vévén, noha azon summa pénz a végre rendeltetett vólt, hogy az akkori időben a Tatár rab-ságában esteknek kiváltására fordíttassék, mindazáltal azon szükségre kevesset expendálván és nagyobb részét magánál megtartván, a kikért mit adott is, azokat contractualiter maga jobbágysága alá kötelezte: végeztük Felséged Consensusából egy akarattal, hogy az olyan nagy igazságtalanságra nézve nemcsak az említett adósság és erőszakos jobbágyság alól felszabadúljanak, hanem egyszer-smind a mostani kirendelt publicus Inquisitorok által ezen állapotban inquiráltatván, a magok Fő-Tisztí és Thesaurarius Úr Atyánkfiái eleibe vihessék panas-zokat; a kik is szorgalmatosan investigálván és bizonyosan kitanúlván a dolgot, tegyenek és tehessenek a Felséged rati-ficatiójáig illendő satisfactiót.

ARTICULUS XXVI.

*A Máramarosiak és Beszterczeiek közt való controversiának
eligazításáról.*

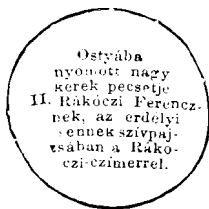
A Máramarosi és Beszterczei Atyánkfiái között az Iza vizén egynéhány faluk határi és havasok iránt való contro-

versiának investigatiójára Felséged Kegyelmes Consensussából rendeltük Commissáriusoknak, a Vármegyékről Gróff Bethlen János és Suki Mihály, a Székelységről Keresztúri Miklós, a Szász Natio részéről Apódi György Atyánkfiat; ő Kegyelmek mindenik részről egyet értvén és bizonyos Terminust praefigálván, investigálják, és a következő Ország Gyűlésére reportálják.

Conclusio.

Nos itaque praemissa supplicatione Fidelium Nostrorum Dominorum Statuum et Ordinum Regni nostri Transilvaniae et Partium Regni Hungariae eidem annexarum Trium Nationum, Clementer exaudita et admissa, praescriptos universos et singulos Articulos, Nobis modo praemisso praesentatos, praesentibusque Literis Nostris de verbo ad verbum insertos et inscriptos, ac omnia et singula in eisdem contenta, ratos, gratos et accepta habentes, eisdem Nostrum Principalem consensum praebuimus, atque illos et quaevis in eisdem contenta, autoritate Nostra Principali acceptavimus, approbavimus, ratificavimus et confirmavimus. Offerentes Nos benigne, quod praemissa omnia, in omnibus Punctis, Clausulis et Articulis tam Nosipsi observabimus, quam per alios omnes, cujuscunque status et conditionis existant, inviolabiliter observari faciemus. Imo acceptamus, approbamus, ratificamus et confirmamus, harum Nostrarum vigore et testimonio Literarum mediante. Datum in Civitate Nostra Maros-Vásárhely, Die vigesima prima currentis Mensis Aprilis, ultima videlicet dictae Generalis Nostrae Diaetae, Anno Domini Millesimo Septingentesimo Septimo.

FRANCISCUS PRINCEPS, m. p.

Paulus Ráday, m. p.

(A fejedelem aláírása sajátkezű, úgy Ráday ellenjegyzése is.)

A kolozsvári eredeti példányról közli

THALY KÁLMÁN.

KAKAS ISTVÁN S A KOLOZSVÁRI »BÁTHORY-HÁZ«.

A kolozsvári »Báthory-ház« legendája cz. a. az Erdélyi Múzeum 1897. jan. füzetében megjelent értekezésemben kimutattam, hogy a Kolozsvár főpiaczán álló az a ház, melyről a közhiedelem azt tartotta, hogy ez a Báthoryak háza volt, a XVI. sz. végén a Kakas család tulajdona volt. Az 1590-es évek második felében Kakas István birta, Báthory Zsigmondné titkára, a kitől Mihály vajda 1600. confiskálta s Ötvös Andrásnak (a Kakas András leánya, Kata férjének) adta, majd Csáky István 1600-ban titkárának Jakobinus Jánosnak (az Ötvös Anna férjének) adományozta.

Kakas István jogtalanul elkobzott kolozsvári házai, javai felett hosszasan perlekednek kapzsi rokonai, az azokat pártoló Kolozsvár városi tanács ellen s a császár-király, a bécsi udv. kamara, az erdélyi cs. és k. biztosok, Básta György Erdély katonai parancsnoka erélyesen támogatják is, de gazdag javait még sem tudja visszaszerezni.

Ezek a periratok, folyamodványok, emlékiratok, cs. és k. rendeletek, ítéletek fényes világot vetnek e kiváló államférfiú eddigelé igen kevésbé ismert élettörténetére, a kinek neve 1602—1603-iki persiai követsége s az arról írt munka által világhírűvé vált.

Ez oklevelek főbecse még abban áll, hogy eldönti a kolozsvári »Báthory-ház« rég óta vitatott kérdését, megállapítható lévén ezek alapján, hogy az a Kakas-család háza volt, melyben a fejedelmek Kolozsvárra jövet többször megszállottak s innen ragadt rá a »Báthory-ház« neve.

I. (1600 nov.)

Kakas István folyamodványa Rudolf császár királyhoz, hogy Mihály vajda által jogtalanul elfoglalt és Eötvös Andrásnak adott kolozsvári javait Básta György és a csász. és kir. biztosok által adassa vissza.

Sacra Caesarea Maiestas, domine domine clementissime.

Cum proxime praeterita hieme legatione apud S. M. Vram functus, ex conspectu benigna S^{ae} M. V. domum in

Transylvaniam tenderem, receperam me *Graecium* ad serenissimam principem dominam *Mariam Christiernam*, ubi sua Serenitas me clementer commonuerat, ut coniugem, quam in Transylvania ex suae Ser^{ti} pedissequis desponsavi, ad tempus in patriam deducerem; suae Ser^{ti} morem gessi. Accesserunt vero postea signa loculentissima minus probandae fidei, quae in Vaivoda *Michaele* cernere me putavi. Confirmatus itaque tandem salvu conductu, quem a ser^{mo} principe archiduce *Matthia* serenissima domina mihi miserat, acceptis similibus litteris etiam a Sacrae M. V. commissariis, domino *Davide Ungnadio* et *Michaele Zekely*, iter ingressus sum. Id cum Vaivoda *Michael* per Clausenburgensem senatum cognovisset, statim omnia bona mea tam mobilia quam immobilia senatori cuidam Clausenburgensi *Andreae Eotuös*, per infidelitatis notam petenti (ceu ego ob discessum eam poenam incurrissem) dono dedit, qui illis adhuc fruitur. Quam mihi sic illatam iniuriam *Viennae* ex amicorum litteris cognoscens, statim significavi ser^{mo} principi Archiduci, scripsit sua Ser^{tas} illico Vaivodae. Dimissis litteris, interim ego perrexi in Tyroli patriam coniugis, unde nunc venio. Literae vero antequam ad manus Vaivodae devenissent, successit nova in Transylvania mutatio. Sacrae C. M. V. humilime supplico, imperet S^a M. V. dominis commissariis et domino *Basta*, ut me a Vaivoda et senatu illo Clausenburgensi tam iniuste bonis et honore spoliatum in integrum restituant, qui mandante ser^{ma} domina, cum consensu sereniss. Archiducis et dominorum commissariorum fidem meam erga S. M. V. ostendere volui. Cum autem in tales bonorum alienorum avidos in decretis regni, parte I. titulo 25. hisce verbis scripta poena extet: Impetratores bonorum alienorum iniuste, nomine notae vel etiam iuris regii titulo, in aestimatione eorum convincantur, ut tales impetratores eam ignominiam et poenam ferant, quam aliis inferre satagebant. Ego etiam tam graviter laesus decerni eam cupio, dictante hoc iustitia, ut mali poenas ferant, bonis honos maneat suus.

Sacrae Caes. M. V.

Servus humilimus
Stephanus Kakas
 de Zalonkemeny.

Kivül: Copiae supplicationis *Stephani Kakas* an die Röm. kh. Mtt. darauff die deliberation oder sententz geschriben, so in baysein des Hern *Basta* von den herrn consiliariis ergangen.

(Egykorú másolata a bécsi cs. és k. közös pénzügym. ltrában »Siebenbürg. Urkunden« fasc.)

II. Prága, 1600. nov. 22.

Rudolf császár-király rendelete az erdélyi csász. és kir. biztosoknak, hogy Kakas Istvánnak Mihály vajda által jogtalanul elvett javait adassák vissza.

Rodolphus secundus, divina favente clementia electus Romanorum imperator semper augustus. Magnifice, nobiles, fideles dilecti. Ex scheda *Stephani Kakas* hic apposita, quid is de bonis suis, sibi per injuriam a *Michaele* vaivoda ereptis, vel et alteri donatis, queratur, intelligetis. Nos illi propter singulares animi dotes, et constantem, quam prae se fert, in nos fidem ac devotionem benigne cupientes, vobis committimus, ut quomodo res illa se habeat, inquiratis, ac dicto *Stephano Kakas*, quantum iustitiae ac aequitatis ratio postulet, nostro nomine concedatis, facturi eo, quod benignae voluntati nostrae consentaneum sit, coeterum gratia nostra caesarea ac regia vobis integra. Datum in arce nostra regia *Pragae* die 22. Novembris anno Domini 1600. regnorum nostrorum Romani 26. Hungarici 29. Bohemici itidem 26.

Rudolphus m. p.

Kívül: Copiae mandati Sacrae Caesareae Maiestatis, ut bona adempta *Stephano Kakas* restituantur.

(Egykoru hiteles másolata a bécsi cs. és kir. közös pénzügyminis-
terium levéltárában, »Siebenbürgische Urkunden« fasc.)

III. Kolozsvár, 1601. febr. 1.

Básta György ítélete Kakas István javai visszaadását illetőleg.

Deliberatio.

Deliberatum est in frequenti senatu Transylvaniae: Supplicantem iustum petisse, et iuxta articulos regni in Letzfalva anni proxime elapsi omnia bona sua restitui debent. Actum *Claudiopoli* 1. die Februarii anno 1601.

Georgius Basta m. ppria.

(Egykorú hiteles másolata a bécsi csász. és kir. közös pénzügyminis-
terium levéltárában, »Siebenbürgische Urkunden« fasc., a Kakas István
1600. nov. folyamodványa másolatával egyíven.)

IV. Beszterczei tábor, 1602. febr. 28.

Básta György rendelete Kolozsvár városa tanácsához, hogy Kakas Istvánt Kolozsvár felé induló táborából előre küldvén mellé adott biztosokkal, a Mihály vajda által confiskált javai, a Csáky István által Jakobinus Jánosnak adott szülei háza és szülei, az oláh vajda által Eötvös Andrásnak adatott borai

*értéke és ingóságai felett (melyeket a császár- király visszaadatni rendelt, de a városi tanács nem teljesítette) haladéktalanul törvényt lássanak s ha a felek közül valamelyik ő hozzá felebbezné az ítéletet, terjeszszék fel, hogy megérkeztével kése-
delem nélkül felülvizsgáltassa és végleges ítéletet hozhasson.*

Prudentes ac circumspecti, nobis honorandi, salutem et favorem.

Cum a Sacra Caesarea Regiaque Maiestate domino nostro clementissimo imperatum nobis esset, ut bona fidelis generosi domini *Stephani Kakasii de Zalonkemeny* cuiuscunque generis sive a *Michaële Vaivoda* adempta, sive alio quocunque modo violentiis, machinis, technisque direpta, restitui curaremus: requisiveramus vos eiusdem S^{ae} Caes. Regiaeque M^{tis} nomime, ut mox exceptionibus quibusvis *Joannis Jakobini*, qui paternam domum et vineas dominis Kakasii a Stephano Chyakio qualique titulo impetravit, reiectis, ipsum Kakasium absolute et integrum restitueretis. Praetia etiam vinorum et mobilia alia per *Andream Eotvös* concivem vestrum, qui omnia bona domini Kakasii a Valacho impie iniusteque per notam, vel pro se vel pro filia sua impetraverat, sine dilatione reddi faceretis. Nimirum informata est luculenter Sacra Caes. M. et de Valachi insolentia, et de eo, quod superiori proximo anno actum deliberatumque de his fuit; cumque sua Caes. M. domino Kakasio ob integritatem, constantemque fidem benigne cupiat, tum imprimis cavere vult clementer, ne iusti ab iniustis quacunque ratione praemantur, Nos vero denique consilarii Sacratissimae Maiestatis nobis adiuncti, recordamur plene, quid hoc in negotio proxime delapso anno statutum fuerit, quibus omnibus bene ponderatis, monueramus vos proxime delapsa septimana literis nostris benevole, ut domino Kakasio de omnibus satisfactionem impenderetis, caveretisque, ne is a vobis impeditus aut ad nos rediret, aut cum discrimine publicorum negotiorum tardius ad suam M^{tem} remearet. Quid relatum a vobis, rescriptumque quod sit, legimus et intelleximus, miramurque plurimum, Valacho iniqua imperante, dominationes V^{ras} privilegiorum iuriumque vestrorum immemores fuisse, in innocentem, fidelemque suae Caes. M. citi tela expeditisse, nunc vero Sacratissimae M. legitimo ac clementissimo principi iusta statuenti abnuere, resisti, spoliatum restituere morari, libertates ac iura allegare, quae sane sine affectu, sine personarum respectu debentur et sunt administranda unicuique. E quidem M^{tis} Caes. nec regni communia decreta, nec articulis nuper in Letzfalva facti, non supremi senatus deliberatio, nec alia, quae acta sunt, latent domino Kakasio, quemadmodum clare

coram nobis protestatus est, curae quidem erunt omnia. Nos tamen nihilominus castra nunc Claudiopolum versus promoturi, ipsum dominum Kakasium, commissariis ac familiaribus nostris sibi adiunctis, literis his nostris praemittere volumus, mandamusque vobis nomine praefatae Sacrae Caes. M. domini nostri clementissimi serio, ut omni affectu personarumve respectu deposito, damnatisque allegationibus non utilibus uno brevi termino, exceptionibus, ambagibusque omnibus posthabitis, partium autem iustis allegationibus, probationibus, productionibus bene examinatis, de omnibus his citra moram dilationemque ius dicatis. Et si qua causantium delata a vobis sententia in praesentiam nostram provocare voluerit, statim transmittatis, ut in adventu nostro, nullo praepedimento remorante revideri causa, determinarique possit. Secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datae in castris nostris ad Bistriciam positis 28. Februarii 1602.

Georgius Basta.

Kívül: Copiae literarum domini Georgii Basta ad senatum Claudiopopolitanum. Das wail sy die einmal beschehene deliberation nicht exequiren wollen, die sach mitt recht ansehen sollen, aber in uno termino determinieren.

(Egykoru hiteles másolata a bécsi csász. és kir. közös pénzügyminiszterium levéltárában »Siebenbürgische Urkunden« fasc.)

V. Kolozsvárt, 1602. márcz. 8.

Hetey János és Banga János nemesek, a Básta generalis által Kakas István mellé rendelt biztosok jelentése Bástának, a Kakas István által Jacobinus János ellen kolozsvári háza és javai felett Kolozsvár város birája és tanácsa előtt megtörtént pertárgyalás miként való lefolyásáról.

Illustrissime domine, domine et patronae benignissime. Fidelium servitiorum nostrorum in gratiam Illustrissimae D. V. commendationem humillimam.

Imperaverat nobis vigore mandati cuiusdam illustrissimae Dominationis V^{ae} proxime praeterita 1. die Martii Magnus dominus *Ladislaus Rákotzi*, Sacrae Caes. Maiestatis exercitus Ungarici in Transylvania supremus capitaneus, in Maiestatis suae caes. castris Bisticiensibus, ut nos cum generoso domino *Stephano Kakas* Claudiopolum proficiscentes, illustrissimae Dominationis V^{ae} literas, quas ad iudices et senatum Claudiopopolitanum illustrissima D^{tio} V^a in negotio quodam eiusdem domini Kakas dedit, offerremus, eas sermone etiam quodam prosequeremur, atque adessemus in senatu attenti, ut quaecunque utrinque ibidem proponerentur et agitentur, bene

concupientes, illustrissimae Dⁿⁱ V^{ae} in adventu suo Claudiopolim adamussim rescribere possemus. Nos itaque mandatis illis^{ae} Dⁿⁱ V^{ae} obtemperare volentes, iveramus recte Claudiopolim cum domino *Kakas* praeterita 6. die Martii, et in conspectum praefati senatus, praesentibus ambobus iudicibus, intrantes, audivimus primo dominum *Kakas* audienda petita huiusmodi verba proferentem: Honorandissimi domini iudices atque senatores, praeterita die 15. Februarii atque subsequentibus tribus quatuorve diebus, penes literas Sacrae Caes. Mⁱ domini nostri clementissimi atque alias literas illustrissimi domini generalis, petebam a Dominationibus V^{is} tria praecipue: Primo, ut a *Joanne Jacobino* domum meam, a parente meo in me devolutam, quam me invito contra omne ius ac aequum possidet, necnon vineam, quam potentiose in absentia mea e manibus domini iudicis anni praeteriti, cuius fidei curae commiseram, occupavit nuncque etiam possidet, Dominationes V^{rae} mihi redhiberent; postulavi saltem quae mea sunt, non desideravi aestimationem eorum, non aliam patratae violentiae poenam; Dominationes autem V^{rae} mihi respondendo, nescio quae privilegia sua in administrationem iustitiae observari solita atque iuramenta sua allegarunt, et ad processum longum iuris direxerunt me. Mi domini honorandissimi, cum *Michael Vaivoda*, qui non dominus absolutus, sed gubernator duntaxat noster erat, Dominationibus Vestris semel tantum illegitime mandasset, ut omnia mea bona occupare, et aliis consignare debeatis, tunc nulla allegavistis privilegia, quod in tam illegitima re necessarie faciendum fuerat, nulla iuramenta, quin potius contra vim privilegiorum et provinciae et civitatis, sine admonitione, sine citatione confestim omnia mea occupastis et *Andreae Aurifici*¹⁾ tradidistis. Mihi equidem ita videtur, Sacrae Caes. M^{ti} legitimo clementissimoque domino nostro plus esse obsequendum, quam Vaivodae Valacho: at isto rem illegitimam indignamque semel tantum mandante, rem contra patriae iura, contra omnia privilegia vestra imperante, Dominationes V^{rae} me statim privarunt bonis meis, Maiestati vero Caesareae, restitutionem iam secunda vice imperanti, non obsequimini, quae tamen mandata legitima sunt. Primo enim spoliatus debet in integrum restitui, id iura regni praecipiunt. Tum in proximis generalibus comitiis in Letzfalva expresse sancitum extitit, ut cuicunque Vaivoda sua ademit, simpliciter restituantur. Deinde, quod maius est, supremus senatus Transylvaniae, praesidente illustrissimo domino generali, discutiendo causam hanc meam, sententiam de ea tulit nimirum,

¹⁾ T. i. Ötvös Andrásnak.

quod iustum postulaverim a Caesarea Maiestate et bona omnia restitui mihi debeant. Quae deliberatio non tantum sufficiens erat ad causae meae determinationem, sed et superflua videri poterat, quippe cum generalium comitiorum decretum staret. Denique ipse dominus Generalis scriptis literis imperavit Dominationibus V^{ris}, ut deliberationem illam exequemini, et mea mihi restitueretis. Ipse dominus generalis etiam, tanquam benevolus Dominationum Vro^{um} amicus, mereretur a Dominationibus V. tantum honoris et obedientiae, quantum Michael Vaivoda; et tamen Dominationes V^{rae} adhuc idem recinunt, ut iure experiar. Ecce domini mei, quandoquidem hoc cupitis, ius dictum et sententia pronunciata mihi fuit a supremo Transylvaniensi senatu, a qua mihi minime recedendum est, et protestor, quod nulla ratione velim ab ea recedere, eo quod illustrissimus generalis, qui subscripsit, et senatus auctoritati derogaret, si recederem. Si enim vel etiam castra concerneret negotium, aliud plane non requireretur, quam tanti senatus decretum accedit, quod post Deum atque M. Caes. non agnoscimus nunc superiorem magistratum ipso domino generali, qui praesens fuit deliberationi et eam manu sua subscripsit, quam ecce iterum ostendo D^{nibus} V^{ris}. Ex his Dominationes V^{rae} pro certo colligere possunt, quod tanta aequitate fretus Deo auxiliante non sim damnum ullum passurus, quod Dominationes V^{rae} me ita fatigant, moleste quidem accidit, at dum ita divexor, illustro magis causae meae aequitatem, si videlicet aliquid obscuritatis et dubii haberet. Habent Dominationes V^{rae} concives extra regnum mercium causa vagantes. Ego ad primum mandatum Sacrae Caes. Mis domini mei clementissimi obtinueram discussionem in causa mea, et lata fuit mihi sententia. Habeo secundum etiam mandatum, in quo imperatur, ut latam sententiam exequemini, quod cum facere Dominationes V^{rae} nolint, nullamque habeant rationem tantarum peregrinationum, laborum et impensarum mearum, possum iure represaliorum alicubi detinere merces concivium nostrorum. Nullum enim est certe ius in universo mundo, quin detentionem mihi concedat penes latam sententiam, et penes tot mandata, cum omnia ea spernatis, et sententiam exequi nolitis. Attamen cum homo catholicus sim, non licet mihi quaerere damnum alterius, quin potius curandum a me est, ut amici manere possimus, quod ego omnibus rationibus quaero, ideo vice affectus, supprimo dolorem meum, redii per tot viarum pericula, quae hoc tempore iter facienti maximopere imminet, ad Dominationes V^{ras} cum novis literis domini Generalis. Nec nunc postulo quicquam aliud, quam quae mea propria sunt, nimirum partim a parentibus mihi relicta, partim a me empta, aut

aliis legitimis modis acquisita. Bene recordantur Dominationes V^{rae} me quoque, dum in patria tranquillitate frueremur, nullos honestos labores horuisse, aliquando noctu aequae ac interdiu ampliandae rei familiaris causa iter fecisse, angit animum summopere, quod videam bonis tanto sudore a me quaesitis sine culpa mea alio impune repleri. Hic *Andreas Eotuōs* praesens, quocum mihi generoque eius *Joanne Jacobino* res est, pro omni pecuniae summa a patre meo in me devoluta annulos aureos, clavas argenteas, ephippia inaurata, atque his similia dedit, pecunia ad suos usus conversa, facile fuit iuenculo imponere, dissimulavi pacienter omnia; quod vero iam a me quaerita etiam sibi arroget et abripiat, non puto ferendum, sed quaerenda mihi talis via est, qua meum recuperare possim. Quod tamen antequam facio, Dominationes V^{ras} tanquam iudices viros bonos iterum iterumque rogo, reddant mihi mea, et utantur amicitia mea, id si fieri nequit, ecce illustrissimus dominus generalis unacum aliis Sacrae Caes. M^{tis} consiliariis sibi adiunctis literas misit Dominationibus V^{ris} adiunxitque mihi duos commissarios, a quibus quid ii in mandatis habeant, intelligere possunt Dominationes V^{rae}.

Cum dominus *Kakas* hoc modo perorasset, subiunximus nos haec pauca verba: Honorandi domini iudices, illustrimus dominus generali *Georgius Basta* Dominationibus V^{ris} per nos salutem precatur, omnemque benevolentiam promittit, Dominationibus V^{ris} literas has misit, oretenus etiam nunciavit quaedam, cum primum literas Dominationes V^{rae} legerint referemus etiam illa alia nunciata. His ita dictis iussi fuimus a iudice egredi, post aliquantulum temporis revocati, responsum tale excepimus, iudice verba faciente: Laudetur dominus Deus, qui clementissimum dominum nostrum tanta benignitate donaverit. Legimus illustrissimae suae dominationis literas, idem omnino postulabimus nos ab illustrissimo domino, quod nobis nunc rescripsit et mandavit dabimus operam, ut remereamur obsequiis nostris, et idem plane facturi erimus, quod nobis imperavit. Dominus *Kakas* qui hic praesens est, discessit ex Transylvania in Germaniam clam sine omnium scitu, domibus et bonis suis sine omni cura derelictis, tamen nos nihil rerum suarum attigimus, si quid actum est, Vaivoda fecit omnia. His ita prolatis, nos ipsis dominis haec pauca anneximus: illustrissimus dominus generalis Dominationibus V^{estris} oretenus per nos haec nunciavit: Innotuisse hactenus Sacrae Caes. M^{ti}, in quo statu manserint nuper negotia domini *Kakas* coram vobis. quamvis sua Caes. M^{tas} aequitatem causae eius iam et antea probe noverat. Nec vult sua Caesarea Maiestas, ut qualicunque insidiosa machinatione aut praetextu ipse damnum patiatur ob discessum suum ex Trans-

sylvania, cum ad id ex fide in suam Caesaream Maiestatem fuit inductus: proinde quamvis restitutio eius in integrum neque tantisper debuisset protendi, tamen cum Dominationes V^{rae} privilegia sua allegent, mandat vobis nunc sua illustrissima dominatio, ut statim in uno termino et una die negotium hoc revideant, discutiant, et lata sententia determinant Dominationes V^{rae}, quo donec sua ill^{ma} dominatio huc Claudiopolim adveniat, negotium illud finem sorciatur. Nam sua illustrissima dominatio sine domino *Kakas* esse non potest. Haec pauca voluit ill^{sa} sua dominatio ut referremus Dominationi V^{ris}, quaecunque Dominationes V^{rae} de his decreverint, significare nobis cupimus, ut sua ill^{ma} dominatio quanto celerius cognoscere possit.

Ad haec iudex nomine senatus hoc modo respondit: Quaemadmodum et ante diximus, istud postulavimus ab illustrissima dominatione sua, et plane hoc erimus acturi, praeparet se itaque in crastinum dominus *Kakas*, vocet in iudicium adversarios suos, ius et iustitia administrabitur illi iuxta illustrissimi mandatum.

Hactenus dominus *Kakas* dialogismum summo silentio placide auscultavit, omnibus autem eo modo ultro citroque dictis, rogavit dominos iudices, ut dignarentur quaedam eius verba audire. Respondit illi dominus iudex: Quid opus Dominationem V^{ram} loqui, tamen bonum dedimus responsum.

Contra replicavit d. *Kakas*: Honorandissime domine iudex, velim venia Dominationis V^{rae} sit dictum in iis, quae Dominatio V^{ra} de discessu meo ex Transsylvania retulit, perperam est informata Dominatio V^{ra} res longe secus se habet. Primo enim dixit Dominatio V^{ra}, quod sine omnium scitu clam discesserim; secundo, quod domos et bona mea sine cura reliquerim; tertio, quod Dominationes V^{rae} nihil rerum mearum attingerint etc. Ego contra cum tota hac civitate probabo, quod immediate Dominationes V^{rae} occupaverint omnia bona mea, et Dominationes V^{rae} consignaverunt huic *Andreae Ötvös* aut filiae eius, non *Vaivoda*, quamvis *Vaiovodae* imperium accesserit, nimirum vestrum aliquibus importune illum interpellantibus. Bona autem mea ego non reliqueram sine cura, nec domos reliqueram vacuas: reliqui in domibus meis res ad aliquot millium fl. valorem, saltem vini dolia maxima 54, et constitui in domibus meis curatores duos fidos ministros meos, alterum nobilem virum *Joannem Kibedi* cancellariae minoris secretarium, *Joannem Literatum Zakmari* alterum, *Hadado* etiam misi tertium famulum meum, nobilem virum *Joannem Varadi* cum plena instructione. Denique nec sine scitu discessi. Nam Sacrae C^{ae} M^{tis}, qui princeps regni erat, salvum conductum ad me in

Transsylvaniam huc Claudiopolim missum habui in manibus; nec ante discessi, quam salvum conductum excepissem, quem ecce etiam nunc praesto habeo. Dominationes autem V^{rae} videntur delectari huiusmodi fabulosis allegationibus, parcant mihi obsecro. Nam superiori anno etiam informaverant D. V^{rae} dominum generalem, quod ego aliquod millenis florenis mansissem hic debitor, ideo discesserim, ideo fuissent bona etiam mea occupata. Quid potuit dici vanius? Nonne post eam informationem vestram fui hic inter vos praeterito anno? Quis fuit ausus debitum a me petere? Certe nemo, non enim debui nec debeo cuiquam. Proxime elapso mense etiam 4 integros dies fui hic Claudiopoli inter vos. Prima die rogavi Dominationes V^{ras}, ut statim publicari faciant praesentiam meam, veniat, si cui quid debeo, patet solutionem. Addidi hoc quoque, quod si vel unus venerit debitum petens, alterum oculum mihi euratis, si duo venerint, ambo oculi mei vestro abitrio cedant. Cumque nemo venisset, die quarta protestatus fui coram vobis de gravi iniuria et in re mihi illata. Similiter fero innocenter hoc, quod num in me cuditur, scilicet me clam discessisse etc.

Ad haec respondit iudex: Ego dico, quod hic non significaverit Dominatio V^{ra} discessum suum.

Subiunxit dominus *Kakas*: Parcat mihi Dominatio V^{ra} maxime significavi.

Judex interrogavit: Cui?

Respondit dominus *Kakas*: Illis significavi, quos Dominationes V^{rae} ad Vaivodae impium mandatum praeterito anno hic Claudiopoli detinuerant, nimirum illustrissimis dominis Caes. M^{tis} commissariis. Illi fuerunt tunc secundum sacram Caes. M^{tem} noster supremus magistratus.

Post haec verba cum impetu prosiliit iudex et totus senatus, coeperunt obloqui domino *Kakas*, quasi eos infamasset; modo unus, modo duo loquebantur, modo tres et quatuor simul, notarius non minus, quam alii, proxime accedentes ad ipsum dominum *Kakas*. Ipse vero paulatim cedebat retro eo usque donec plane ad ianuam devenisset; subsistens rogavit, illos vicissim placidissimis verbis: ne facerent talem vim, sed pro officio bonorum judicum audirent illum causam suam dicentem, quod si omnino nollent, se coactum iri, ut in alio credibili loco exponat nobis rei veritatem. Nihil effecit, noluerunt enim illum audire. Qua de re ibidem protestatus fuit coram nobis dominus *Kakas*. Postea petiit veniam et signum a iudice, et citavit ad diem sequentem *Andream Eötvös et Joannem Jacobinum*.

His hoc modo peractis, repetimus hospitium nostrum, quod erat domus iudicis praeteriti anni, coram quo, praesente

quodam alio nobili viro *Stephano Literato Geongieosi* conques-tus fuit dominus Kakas de inopinata gravi iniuria, quam nunc denuo passus fuisset in senatu, quae res ambobus illis mira visa fuit, dicentibus, contra officium iudicis esse, de tribunali eo modo surgere, occludere aures causam dicenti et ex senatu discedere; similiter senatorum officio et honori dero-gare, imprimis vero notarii, cui saltem scribere incumbit, ita contendere et expostulare, quo facto prodidisse eos animi sui sensa, et actores se fecisse contra dominum Kakas.

Sequenti mane, septima dies Martii erat, intrantes senatum, iudicibus pro tribunali sedentibus, assidente etiam notario, signi-ficavit primo dominus Kakas, quod procuratorem invenire non potuisset, petiit procuratorem sibi assignari; quod obtinuit, — et postmodum haec verba protulit:

Honorandi domini iudices, Dominationes V^{rae} heri, ex con-sensu totius senatus illustrissimi domini generalis commissariis responsum huiusmodi dederat, quod idem plane postulassent Dominationes V^{rae} in causa mea a sua ill^{ma} dominatione, quod rescripto suo mandavit, Dominationes V^{rae} conabuntur remereri et idem erunt facturae. Jam ego coram his meis adversariis, Dominationibus V^{ris} domini iudices id in memoriam revoco, et quaero, an adhuc ea stet sententia Dominationibus Vestris.

Interrogatione facta tergiversabantur, et diu nolebant directe respondere domini iudices, donec tandem dominus Kakas ulterius diceret: Si Dominationes V^{rae} secus volunt procedere, quam ill^{mi} domini generalis mandatum habet, atque Dominationes V^{rae} heri compromiserunt, tunc non puto com-mittendum, ut causae initium ponam, sed redibo simpliciter ad ill^{mu} dominum generalem.

His auditis iusserunt nos abscedere, cumque paulo post revo-cassent, dixerunt: Habet civitas certum ordinarium processum, quod ecce descriptum ibi videtis (ostenderunt pendulam in pariete tabulam), secundum illum solemus causas omnes mode-rari, nec nunc latum unguem sumus ab illo recessuri.

Ad hoc dixit dominus Kakas: Atque ill^{mi} generalis man-datum non ita habet, Dominationes V^{rae} mihi ordinarium lon-gum processum ostendant, neque vero istud promiserant heri Domn^{es} V^{rae} cum senatus assensu; sed voluntas atque manda-tum ill^{mi} domini est, ut in uno termino damnatis inutilibus, sine dilatione discutiant causam et ius dicant Dominationes V^{rae}. Jam vero Dominationes V^{rae} ad consvetum longum processum dirigunt me, cui ego advigilare nequaquam possum, non enim licet mihi hic herere, quocirca protestor coram domini gene-ralis commissariis, quod et eius ill^{mi} domini mandatum et

hesternum totius senatus responsum posthabere et immutare volunt Dominationes V^{rae}.

Post haec et multa alia utriusque prolata obiecit tandem dominus iudex haec verba: Incipiat agere Dominatio V^{ra} si in processu quid acciderit, quod ill^{mi} generalis mandato adversari videbitur, tum demum queratur Dominatio V^{ra}.

His verbis auditis, protestando coram nobis, quievit dominus *Kakas* et coepit proponere actionem suam. Cum aliquantisper per progressus fuisset in actione, tunc reus *Joannes Jacobinus* interloquens expressit haec verba: Nolumus audire domine iudex, sed cupimus, ut in scriptis offerat actionem. Respondit dominus *Kakas*: Absit, hoc facto recederemus a domini generalis praescripto, nam si actionem libello offerrem, statim iuxta civitatis usitatum processum ad diem hinc tertiam, sabbati, differretis responsum, inde eodem tenore vicissim ad sequentem quartum hoc est Martis diem proferretur, et sic nullius usui esset, potius illuderetur illustrissimi domini mandatum; non enim decideretur causa uno termino, imo nec decem vel centum terminis, ego interim regredi non possem, prosequi cogerer actionem, quod non videtur convenire; sed ecce praesto est dominus notarius, ego pronuntiabo actionem meam, excipiat et scribat ipse, relegat et ruminet postea reus quoad ipsi videbitur, postea respondeat in instanti uno hoc termino, sic currat et absolvatur causa iuxta ill^{mi} mandatum in uno termino. Noluit reus assentiri, iusserunt itaque iudices partes exire. Post intervallum revocantes, scriptam talem protulerunt sententiam, exemplum eius utrique parti dantes:

Anno domini 1602. 7. Martii. Deliberatur per dominos iudices inter dominum *Stephanum Kakas* actorem, et *Joannem Jacobinum* in causam attractum, quandoquidem in causam attractus dicat, actionem immobiles res concernere, et per hoc actionem in scriptis postulat: placet dominis iudicibus, ut secundum antiquum civitatis usum atque privilegium actor actionem in scriptis teneatur offerre, contra quam in causam attractus tenebitur ad tertiam diem respondere, et sic porro progredi, ut hoc modo postea causa absoluta per transmissionem in praesentiam domini generalis pervenire possit. Notarius mpa.

Audita hac sententia dixit dominus *Kakas*: Hoc aliud est, quam heri promissum fuerat, patientia. Sed qui fit, quod Dominationes V^{rae} in hac deliberatione meam allegationem non inseruerunt? Nimirum, quod me libenter obtuli dictare velle actionem meam, scriberet eam notarius, ut postea reus relegens et ruminans eam respondere posset. Quod Dominationes V^{rae} adversae partis allegationem inseruerint, ista vero verba mea omitterint in sententia, mihi damnosum videtur.

Respondit iudex: Dominatio V^{ra} haec antea non dixerat. At nos commissarii secundum fidem nostram Deo debitam testificamus et scribimus ill^{mae} Dominationi V^{rae}, quod antequam iudex ipsos causantes egredi iussisset, prout supra descriptum est, binis vicibus, clara voce et distincte obtulit se dominus *Kakas*, quod velit dictare actionem suam, scribat notarius et quamvis diu institisset, tamen omnino noluerunt haec ipsius verba actis inserere.

Dominus itaque *Kakas* tandem ad nos conversus dixit haec verba: Nobiles domini commissarii, coram Dominationibus V^{ris} protestor, quod domini iudices longo processu volunt causam insolvere, meque vexare, cum tamen ill^{mus} dominus hoc prohibeat mandetque sine dilatione eam expediri, quod etiam ipsi se facturos promiserant; accedit vero et hoc, quod verba a me prolata nolint inserere, inscribunt autem rei verba libenter, quae res affectus et favoris argumentum est, quod et ipsum prohibuit ill^{mus} dominus generalis, et mihi praeiudicat: proinde coram Dominationibus V^{ris} protestor de his omnibus, cogor abstinere ab agendo, ne in laqueum aliquem me trahant, et redibo ad ill^{lum} dominum generalem.

His ita peractis exiimus ex senatu, vocavitque nos dominus *Kakas* in praesentiam capitularium regni, qui Claudiopoli resident, coram illis etiam, praesentibus nobis, protestatus fuit dominus *Kakas* de his omnibus. Addidit hoc quoque significaturum se M^{ti} Caes^{ae}, quod nec suae Caes^{ae} M^{tis} praeteriti anni mandatum, quo mandato motus generalis cum supremo senatu Transsylvaniae ius dixit et adiudicavit causam, et proxime praeteritis diebus iterum mandavit, ut eam adiudicatam sententiam exequerentur, sed nolunt, neque etiam isti moderno mandato domini generalis volunt obsequi; potentes sunt et obstinati boni domini, proinde detentionem mercium alicuius Claudiopolitani civis procurabit, prout etiam in senatu dixit; nam iam secunda vice venit Claudiopolim tanto itineris intervallo ex Tyroli, nec potest impetrare iustitiam; de his postulavit sibi literas et testimonium dari ab illis capitularibus, sed illi etiam excusarunt se, quod non sit illorum consuetudinis, ut protestationem huiusmodi scribunt.

Discedentes itaque etiam ab illis, rogavit nos dominus *Kakas*, ut ill^{mi} domini generalis quoddam mandatum attestatorium perferremus ad iudicem, et iuxta eius tenorem petere-mus notarium, duosque iuratos ciues, ut pro more civitatis quaedam testimonia sibi necessaria exciperent. Ivimus libenter. Responsum iudicis fuit, ut sequenti die rediremus, et id a toto senatu peteremus. Caeterum petierat et dominus *Kakas* in senatu a iudicibus, ut literas domini generalis ipsi restituerent,

prout imperatum in literarum earum tenore ab ipso domino generali fuisset; illud etiam ad senatum reiecerunt.

Sequenti igitur die, 8. Martii, urgente domino *Kakas*, iterum requisivimus dominum judicem mane, rogantes, cogeret senatum, ut dominus *Kakas* notarium petere ab ipsis posset. Promisit quidem facturum se, sed non praestitit, existimans, illum aliis negotiis impeditum non potuisse.

Denique postulavit a nobis dominus *Kakas*, ut perquiremus in civitate, an verum esset, quod in discessu suo ex Transsylvania duos servitores reliquisset domi suae *Claudiopoli*, imo (quod in senatu dicere in mentem non venisset) duas etiam mulieres vetulas; tum hoc quoque investigaremus, an iudices et senatus *Claudiopolitanus* occupaverit bona ipsius, et statutione solenni consignaverit *Andreae Eötvös* filiae; denique an verum sit, quod senatus *Claudiopolitanus* detinuerit commissarios Sacrae Caes^{ae} M^{tis}? Nos sane petitioni eius annuendum duximus. Cum enim de his omnibus in senatu coram nobis contentio commissa fuerit, ad causae huius declarationem pertinere iudicavimus. Inquisivimus itaque a pluribus iuratis civibus, etiam talibus, qui iudicis officio perfuncti fuerunt, et invenimus, ea omnia re vera ita se habuisse.

Haec itaque omnia iuxta tenorem mandati ill^{mae} Dominationis V^{rae}, fide domino Deo et imperatori principi nostro debita rescribere ill^{mae} Dominationi V^{rae} volumus.

Claudiopoli anno 1602. 8. die Martii, hora undecima antemeridiana.

Illustrissimae D^{nis} V^{rae}

servitores humilimi
Joannes Hetey, m. p.
Joannes Banga, m. p.
nobiles viri.

Kívvül: Relatio seu rescriptum subiuramento factum nobilium virorum duorum, an den hern Basta, zwaier vom Adl die herr Basta mitt Stephano Kakasch gen Clausenburg geschikt, das sy gegenwertig sain sollen, und was gehandelt wiert, iuramento mediante auffschreiben undt referieren.

(Egykorú másolat koronás kétfejű sast ábrázoló viznyomásu papíron a bécsi cs. és k. közös pénzügyminist. levéltárban a Siebenbürg. Urkunden-csomóban.)

VI. Prága, 1602. a u g. 30.

Zalánkeményi Kakas István kolozsvári polgár, Mária Krisztina főherczegnő (Báthory Zsigmondné) és fejedelemnő egykori titkára folyamodása, persiai követségbe elutazása előtt, Rudolf császár-királyhoz, hogy Mihály vajda által konfis-

kált és eladományozott kolozsvári házait (melyek egyikébe a fejedelmek szoktak volt megszállani), ingóságait, borait és birtokait, szőlőit adassa vissza.

Aller durchleüchtigister, grossmechtigister, unüberwündlichster Römischer Kheyser, auch zu Hungern und Behemb Khünig.

Allergenedigister Herr. Ob ich wol zu Clausenburg in Sibenbürgen angesessen und durch den Segen Gottes begüttert gwest, so bin ich doch durch dass wannckhlmüetig vnglückh, sonderlichen aber dass unbeständige Regiment alda in Sibenbürgen, zwar ohne Schuld volgender massen von dem meinen entseczt worden.

Denn als ich anno 1600., des E. Kh. M. in Sibenbürgen abgeorndte Rath und commissari Herr *David Ungnad* und *Michael Zeckhel* freiherrn von dem *Mihaln Weida* zu Clausenburg arrestiert gwest, auf der F. D. Erzherzog *Matthiae* zu Österreich, meines genedigisten Herrn gegebenen Pass, und der fürstin in Sibenbürgen meines genedigisten Frauen *Begern* herausgereist, hat er Weida hiezwüschen alle meine Güeten einziehen lassen, und dieselbigen einem des Raths zu gedachtem Clausenburg *Andrea Eödwösch* auf sein Anhalten geschenckht, darüber zwar höchsternante Ire F. D. auf mein underthenigste Bitten Ime dem Weida und zugleich den ermelten Herrn Commissarien, dass sy dem Weida selbs die Anhendigung thun und von Ime bericht nemen sollen, gnedigst zuegeschriben; weil aber solche Schreiben Sy die Commissari, als Sy schon widerum zuruckh heraus raisen gwest, zu Saggmar angetroffen, ist durch Sy auch ein mehrers nit verricht worden, alss dass Sy dem Weida berürts Schreiben von dannen aus zugeschickten und ad partem für Ire Personen geschriben haben, dabei es nun verbliben.

Demnach aber auf dass Unvertrauen und den gefassten Argwon, dass der Weida nit farb halten oder getreu verbleiben wurde, die Stende E. M. Rath und jetzigen Veldoberst den *Georgio Basta* hinein gerueffen, welche dann khamen und den Weida des Landts verjagt, habe alsdann bei mehr höchstgedachter F. D. ich umb vernere Verordnung an Ine Hern Basta gehorsamist angehalten, die Ime auf vorangeregtes Ir erstes nur allein pro informatione zuegeschriben, in massen auch er Basta darüber von den Clausenbürgern bericht abgefordert und denselben Irer F. D. wider eingeschlossen hat.

Nachdem aber solches bericht, weil Sy als meisten thails Arrianer, Sabbatisten und Manicheer mich als ainen Chatholischen und sonderbar den Jesuiten patrocinirenden, lenngst lieber weit von dannen gesehen hetten, aller wahrheit

und straggs der billigkheit zuwider auch dahin gestelt gwest, als ob meine Güeter fürnemblich schulden halber eingezogen weren worden, da ich doch in contrario zu probiren, dass allein die Clausenburger mir 14^m (= 14,000) und andere in land-angesessene 7-bürger (= Siebenbürger) in 32^m (= 32,000) Taller schuldig seint:

So habe demnach an E. K. Kh. M. ich hiebei sub litera A. allerunderthenigist suplicirt, die mir darauf an bemelten *Basta* ain *Mandatum*, wie mit B. zusehen, allergenedigist erthailt haben, mit welchem ich dann selbstn hinein verraist, und obwol nach Befindung der Clausenburger ungleichen Bericht und des gebrauchten Unfuegs, darüber in damals gehaltenen Diaeta, durch ainhelligen der Stennd Sentenz, so auf berürtem Einschluss mit A. zusehen, ausgesprochen worden, dass mir meine Güeter wider zuegestelt werden sollen. So ist doch solche Erkhantnus ebenfals darumben nit in effectum khommen, weil über wenig Tag darauf das Lannd auch von Basta wider abgefallen, und er *Steffan Chiaki* zum Gubernatorn proclamirt worden ist, welcher als ich mich damals wider meinen Willen, zwar mit vorgeendem Rath und Guetdunckhen des Basta zu E. K. Kh. M. von denen Stennden herausschickhen müessen lassen, vor meinem Abreisen, seines aignen Gfalns, Beysein des Richters zu Clausenburg, underm Schein aines beschehnen Vertrags, ausgesprochen hat, dass mir meine Güetter (ausserhalb des *Hauss*, *dasselbs in welchem jederzeit die Fürsten, so sy dahin khamen, zulosirn gepflegt*, welches seinem Secretarie verbleibe) zwor restituirt, doch nit mehr dise, sondern ausserhalb der Stat von der Lanndschafft in ander Weeg sovil in Landgüettern und Underthanen eingeraubt, auch noch darzue vom Gegenthail inner 14 Tagen 1000 Taller zuegestelt werden soll, darzue ich nun in Ansehung des scharffen Regiments und weil ich gesehen, dass man sich nit gescheicht der frummen Fürstin Ire Gueter anzugreifen und dem *Chiaki Fogarasch* zuschenckhen, gleich stilschweigen, meinen Leib und Leben salviren, und dasz meinige also hinterlassen muessen.

Alldieweil dann dieses wider alle Recht und Billigkheit, auch inn Nottzwang, zu den solchs sub indirecto dominio beschehen, in ainiche Condition weder nit, wider in ander weeg erstalung (!) meiner Güetter noch auszellung der 1000 Taller nit adimplirt worden ist, derwegen ich, da ich gar sponte schrift oder mündlich, deren doch kheines beschehen, darein consentirt hette, in nichte verbunden, in massen ich auch durch Mitl des Herrn Basta und der Justiti bereit zu all dem meinen restituirt worden, wo nit das Khriegswesen

und jezt jungstlich des *Sigismundi* Abzug darzwischen khamen, were.

So gelangt demnach an E. K. Kh. M. mein allerunderthenigster Bitten, Sy wellen und werden mir als ainem der Ir nie ungetreu gwest, und all sein Zueflucht wie nach zu deroselben gehabt, sundern auch dero gedient, und deshalb in Unsicherheit gerathen, das Land verlassen, und seiner Güeter wie gehört beraubt sein müssen, hierunter nit Gwalt oder Unrecht gschehen lassen, sondern deroselben Räthen und Commissarien, so Sy an jezo nach Sibenbürgen deputirt, allergenedigist mitgeben, und bevellen, mich zu allem dem, was ich in und ausserhalb Clausenburg an Heüsern, Stuckhen, Güettern und Weingärten imgehabt, genossen und ao. 1600 hinter mir verlassen, ohne ainichen weitem process oder Jemandens Einwend und Verhinderung zu restituirn, und solches alles in meinem Abwesen (weil E. K. M. allergenedigist bewüsst ist *was* deroselben zu allergehorsamisten Ehren und gemeinern Wesen zum Besten, *ich für ain starckhe, weite und ser gefערliche Reise ob Handen habe*¹⁾, zusamبت denen Mobilibus, als 56 grosser Vass Wein, welche 6000 Taller wol werth, und der vorgedachte *Eödwösch* neben andern statlichen Sachen mehr mit meinen Heüsern unbillich eingenommen, und dann 600 Taller so meine Leüth dem Senatu selbs dargeben müessen, meinem lieben Freunt und *Nachbern Emerichen Bogner*²⁾ daselbs zu Clausenburg, welchen ich hiemit zu meinem Gwalthaber subdelegire, der auch umb alle meine Sachen guete Wissenschaft hat, auf sein Anmelden ordenlich wider einraumben zlassen, und darm zusein, damit mir auch der Raiss Uncosten, welches sich ob den 1000 Tallern erstreckht, erstatt werde.

Das will umb E. K. Khay. Mt. zu deme es an Ime selbs recht und billich beschiecht, ich die Tag meines Lebens mit Darstreckhung Leibs, Guets und Bluets allerunderthenig und getreuestes Vleisz zuverdienen nit vergessen, und thue dero mich benebens zu khayserlichen milten Genaden und allergenedigisten Verordnung underthenigist bevelhen.

Kivül: An der Röm. Khay. auch zu Hungern und Behaimb khun. Majestät.

Hátírat: *Steffan Kakasch* von *Zalonkameny* allerunderthenigstes Suplicirn umb restituirung seiner Sibenbürgischen Güetten.

¹⁾ Persiai követségbe utazását érti, melynek itt is említett »veszélyes utazás« voltát ott történt halálával igazolta.

²⁾ Bogner vagy Gellyén Imre többször bíróságot viselt előkelő kolozsvári polgár.

(Egykoru hiteles okirat, folyamodvány alakjában, melyet Unverzagt Farkas kamarai elnök készíttetett a Kakas István Boroszlóbból 1602. aug. 30. hozzá intézett, hosszabb memorandumából, a mint azt az ezen olvasható záradék bizonyítja.¹⁾ Mindkettő a bécsi cs. és k. közös pénzügyminist. levéltárban, a »Siebenbürg. Urkunden« csomóban.)

VII. Gyula-Fehérvár, 1603. febr. 22.

Az Erdélybe küldött cs. és k. biztosok véleménye a Kakas István Mihály vajda által elkobzott és másnak adományozott erdélyi birtokai visszaállítása felől, válaszként a császár-királynak az udv. kamara utasítására és a Kakas István megküldött folyamodványára. Kelt Gy.-Fehérvár, 1603. febr. 22.

Allerdurchlauchtigster, grosmechtigster, unüberwindlicher Römischer Kaiser, auch zue Hungern und Beheim König.

Allergnedigister Kaiser undt Herr. Aus Eur Key. Mayt. unsz von dero Hofe Cammer zuegestelten Instruction, sambt des *Stephani Kakas* Supplication und Schriften, umb restituierung seiner in Siebenbürgen vom Michael Weyda verschenkten Gütter, haben wir unterthenigst vernombenn, wasmaszen E. Mayt. wir hieruber unser Gutachten und Bericht zukommen sollen lassenn.

Was nun angeregtes *Stephani Kakas* Sachen anlanget: halten wir dafur, dasz sie nicht unbillich, wolten auch gerne dieselbe vor die Hand genomben habenn; dieweil aber nicht allein alle die Sachen unter einander verwirret, sondern auch vor aufgerichtem und besteltem Regiment ubel solche Sachen können restauriret, viel weniger exequiret werden: also erachten wir, weil sich auch seinetwegen Niemand angeben, dasz E. Mayt. künftigem Gubernatori diese Sache ordentlich und summariter zuverhören, und dem *Kakass*, so unter des zu Hause gelangen mochte,²⁾ die Billigkeit zuverhelffen gnedigist demandireten. Stehet aber alles bey E. Mayt. gnedigistem Willen und Gefallen, was sie hierin zutuhem gnedigist gemeinet sein.

¹⁾ Kakas István Unverzagt Farkashoz, az udvari kamara elnökéhez Boroszlóbból 1602. aug. 30. keltezett folyamodványán ez a hátsó jegyzet áll Unverzagt kezével: Herr Heeber velle aus diesen ein Memorialen Ir May. in forma supplicationis machen, mit Pitten, dass Ir May. Iren Commissarien nach 7-bürger bevelhen wolle bei so geschaffnen Sachen Ime, als einen getreuen, der nit allein zuflucht zu Ir May. ghabt, sonder dero gedient, und deshalb in unsicherheit gerathen, das land verlassen und seiner gueter beraubt sein miessen, wieder restituiren zu lassen, scharfes bevelch haben, weil er in Ir May. dienst et reipublicae pristinae abwesig.

²⁾ Többé nem jött haza: 1603. oct. 25-én persiai követségi útjában halt meg Lahidsánban, Persiában, a Kaspi tenger közelében.

Und dis also E. Key. Mayt. wir auf deroselben Bevehlich, neben wiederuberschickung der Einschlüsse, gehorsambst nicht verhalten sollenn. Eur Röm. Key. Mayt. zue keyserlichen Gnaden uns unterthenigist empfelendt.

Datum Weissenburg den 22. Februarii ao. 1603.

Eur Röm. Kay. Matt.

allerunterthenigste

gehorsambste

Hanns von Molart

Nikl. von Burckhaus m. p.

Külczim: Der Römischen Kaiserlichen, zue Hungern und Beheimb königlichen Mat. etc. Unserm allergnedigisten Kaiser und Herrn.

Bent egy papírszeleten: NB. Die überschickten Einschlüsse wieder beyzulegenenn.

Két gyűrű pecséttel lezárva, az egyik körül ez az írás: Kakasch restituirung seiner güetter in Sibenwirgen, commissario-rum relatio. (p. h.) Legatur, signatur.

(Eredetije a bécsi cs. és k. közös pénzügyminist. ltrban »Sibenbürg. Acten« csomó.)

Közli: SZÁDECZKY LAJOS.

LISTIUS ANNA ROZINA BÜNPÖREHEZ.

Bethlenfalvi *Thurzó Szaniszló*, Szepesvármegye örökös főispánja és Magyarország későbbi nádora, mint házasulandó ifju tanácsot kért tapasztaltabb unokabátyjától, hogy az ajánlott eladó leányok közül jövőendőbeli hitvestársául melyiket válassza? — *Thurzó György* 1598. február 6-án kelt levelében sem a fényűző és pompa kedvelő lengyel Lubomerski leányt, sem az elvirágzott, beteges és a mellett szegény tescheni herczeg-kisasszonyt nem javallotta, a harmadikra pedig csak azt jegyezte meg, hogy »*az Listius uram leányát nem esmerem, sohasem láttam, nemzetségéről nem szükség hogy írjak, kgd mindent jól érthet, azért azokkal jó szólni kgdnek, az kik esmerik mind egészségében s mind erkölcsében.*« De földolog — ugymond, — hogy kedve szerint való házasságot kérjen magának Istentől és azt vegye el. — föltéve, hogy az emberektől jó hirt hall róla, mert »*ne csak szemmel, de főképen füllel házasodjék kgd*« — a kit igazán szeret.¹⁾ *Szaniszló* ur megfogadta a jó tanácsot s minthogy szive köpcsényi báró *Listius Jánosnak* b. *Nauhaus Annától* született *Anna Rozina* nevű leánya felé huzta, menyegzői lakodalmát rövid időn meg is tartotta.²⁾

Huszonöt esztendőnél tovább éltek együtt, mely idő alatt a beteges képzelődésü, izgatott kedélyü, rendkívül szenvedélyes, kegyetlen és bosszuálló természetü asszony, aki cselédjeit a legkisebb hibáért vagy mulasztásért véresre verette, gyakran halálra kinoztatta, és haragjában, főkép ha nem volt a kin bosszuját töltse, sikoltozott, toporzékolt, szinte őrjöngött, fér-

---

¹⁾ Szerémi: *Thurzó Szaniszló házasodása. Századok*, 1894. évf. 74. l.

²⁾ Nagy Iván: *Magyarország családai VII. k. 145 l. és XI. k. 207. l.* *Thurzó Szaniszlónak több felesége nem volt.*

jének is sok keserőséget okozhatott, környezetének pedig rettegett zsarnoka volt. Csakhamar olyan hire támadt, mint *Báthory Erzsébetnek* s az emberek titkon, maguk között boszorkánysággal és ártatlan vér kiontásával vádolták. Valóban ugy is volt, de férje életében sokkal magasabban állott, sem hogy a büntető igazságszolgáltatás keze elérhette volna, különben is a megölt vagy egész életükre nyomorékká tett emberek ügye-fogyott szegény parasztok és többnyire örökös jobbágysai voltak, a kiknek a földesuri önkénnyel szemben a törvény oltalmát nem nyujthattott. A nádornak 1625. május 1-én történt halála után, ámbátor házas fia és felnőtt gyermekei voltak, *nemeskürti Poghrányi Györgyhöz* ment férjhez ¹⁾ s annyi búbajos és varázsló asszonyt gyűjtött udvarába, hogy messze földön, mint *a boszorkányok királyát* ismerték, jobbágyaival és cselédjeivel pedig még kegyetlenebbül bánt, mint annak előtte. Többek között egy *Magdolna* nevezetű öreg asszonyát is addig ütötte, verte, míg a szerencsétlen kezei között kiadá lelkét. Az áldozat nemes asszony volt és *Listius Anna Rozina* — a ki ebben az időben másodszor is özvegyen maradt — hogy a büntetést elkerülje, kiegyezett az örökösökkel, a kik megígérték, sőt írást is adtak magukról, hogy édes anyjuk halála miatt nem perlekednek vele, de arról nem feleltek, hogy a nádor vagy a fiscus meg nem indítja ellene a törvényes eljárást.

Minthogy pedig az urasszony már akkor jóformán egyedül állott a világon, mert fiai meghaltak és Thurzó Szaniszlónak tökéletesen magva szakadván roppant gazdagságát, a leányág tiltakozása daczára, elnyelte a kamara: a jogügyek igazgatóját semmiféle tekiutetek nem akadályozhatták abban, hogy kötelességét teljesítve az özvegyet, más gonosztevők példájára, főben járó kereset alá ne vonja. — Törvényes kívánságához képest *Eszterházy Miklós* nádor 1637. június 29-én vizsgálatot rendelt az ügyben s a kihallgatott tanuk vallomásaiból a vádlott bűnös volta tökéletesen megbizonyosodott. Erről szól az esztergomi főkáptalannak I. sz. alatt olvasható

---

¹⁾ Pográny Benedek János, István és György fiával együtt 1608. martius 5-én báróságot kapott, s nem igaz, hogy *György* a Thurzók tisztartója volt. (Orsz. lt. Liber Reg. V. 880. l.)

relatiója. A pör lefolyását körülményesen nem ismerjük, csak azt tudjuk, hogy özvegy Poghrányi Györgyné fő- és jószágvesztésre ítéltetett, de minekutánna előkelő rokonai és hatalmas pártfogói közbenjártak érte a királynál, III. Ferdinandtól a pozsonyi országgyűlés alatt, 1638. márczius 22-én kegyelmet kapott, — a mint ezt a II. sz. alatt közölt oklevél bizonyítja.

I.

Nos Capitulum ecclesiae Metropolitanae Strigoniensis memoriae commendamus per praesentes, quod nos literas Illustrissimi ac Excellentissimi domini Comitis Nicolai Eszterhasi de Galantha Palatini Regni Hungariae etc. etc. compulsorias pro parte egregii magistri *Stephani Suppanicz* directoris causarum regali ac S. R. H. Coronae fiscalis patenter confectas et emanatas etc. nobisque praeceptorie sonantes et directas honore quo par erat recepisse in haec verba: *Amicis Suis reverendis Capitulo Ecclesiae Metropolitanae Strigonien-sis* Comes Nicolaus Eszterhasi de Galantha Regni Hungariae Palatinus etc. etc. salutem et amicitiam paratam cum honore. Expositum est nobis in persona egregii magistri *Stephani Suppanicz* (tit.), qualiter ipse exponens in facto certorum quorundam negotiorum suorum coram clarius declarandorum fassionibus et attestationibus nonnullorum egregiorum et nobilium, sed et ignobilium etc. etc. Comitatum Nitriensis et Poseniensis hominum ad praesens jurium suorum futura pro tuitione plurimum indigeret essetque necessarius etc. Pro eo amicitiam vestram harum serie hortamur et requirimus diligenter etc. — (Itt következik a nádor meghagyása, hogy a főkap-talan az ő embere mellett a maga *legale testimonium*-ját kiküld-vén a törvényben előirt módon idézze meg és hallgassa ki a jogügyek igazgatója által megnevezendő tanukat és vallomásuk-ról a fiscus használatára hiteles pecsét alatt oklevelét adja etc. etc.) — Datum in libera et regia Civitate Modrensi in pro-festo beatorum Petri et Pauli apostolorum Anno domini 1637. *Nos itaque* praemissis Commissionibus ipsius domini Comitis palatini satisfacere volentes unacum praefato nobile Ladislao Kürthy . . nostrum hominem admodum reverendum videlicet dominum Wolfgangum Érsekúyvary abbatem sancti salvato-ris de Leker, Custodem ac fratrem et concanonicum nostrum ad praemissam Attestationem et testium inquisitionem per-agendam nostro pro testimonio exmiseramus fide dignum, qui tandem exinde ad nos una reversi, nobis sub juramento in generali regni decreto superinde expresso concorditer retule-runt isto modo, qualiter ipsi in anno praesenti infrascripto et

primum *die trigesima mensis Julii* et demum subsequentibus etiam diebus ad subinsertos testes honestae conditionis utriusque sexus homines, quos videlicet praefatus Director duxisset nominandos, personaliter accedendo ab eis, quibus et praedictus dominus Comes palatinus, ut se se a dicendo de interrogandis mera rei veritate abstrahere ne praesumant etc. etc. — — qualis ipsis de iis omnibus, super quibus interrogati fuissent, constitisset certitudo veritatis, scivisset, inquisivisset et expertus fuisset meram plenam atque omnimodam certitudinis veritatem.¹⁾

Első tanu Galgóczon lakó vitézlő *Kovács Boldizsár*, circiter 50 éves, hite szerint a következőket vallja:

Tudom azt, mikor szolgálja voltam Poghrány Györgyné asszonyomnak, még az szegény *Thurzó Stanisló* idejében, hogy eleget verekedett az fejér cselédgyével . . . Hallottam másoktól, hogy azon nemes személy szolgálója az asszony Poghrány Györgyné keze miatt holt meg; hanem ez elmúlt napokban Poghrány Györgyné asszonyom engemet magához hivatott és panaszolkodott az megholt öreg asszonyára, mondván: feddettem — ugymond — öttenémely vétkiért és zugolódott ellenem, melyet én el nem szenvedhettem nekie, hadtam, hogy megütö-gessék ötten, az ütögetés alatt, az kamarában beszaladott, onnand — ugymond — ki hadtam hozni egyik szolgálómnak, az mely szolgáló leányom — ugymond — valamiképen taszította volna úgy, hogy lábában-e avagy miben másban az fejét ütötte, úgy annyira, hogy hallotta az nagy csattanását az asszony, mely csattanás és esés után azon öreg asszont az *kórság* kiütötte és abból lött halála azon szolgáló nemes asszonnak . . . Hallottam, hogy ujlaki Bakó Jánosnét hivatta Poghrány Györgyné asszonyom magához *némi némü varázslásért*.

2. Vitézlő *Falussy Miklós* Galgóczon lakó, 47 éves ember, vallja: Hallottam közönségesen, hogy valami leány veretése miatt halt volna meg . . . Hogy ide Galgócra jöttem, hallottam Soldán Ferencztől, hogy ez napokban aláment volna Pusztá Kürthre, és látta, hogy Poghrány Györgyné asszonyom egy koporsót vitetett alá az szekéren, az mellett egy gyermek ült az koporsó mellett, az ki mondogta, hogy Poghrány Györgyné asszonyom megölte az öreg asszonyát. Azt is mondá azon Soldán Ferencz, hogy ott volt Pusztá Kürtön, az mikor az szegény megholt öreg asszonnak temetésére fekete és fejér vásznat hozatott Poghrány Györgyné és az galgóczi praedikátort is látta, midőn vitette az megholt asszonnak temetésére . . . Egyebet nem tudok, hanem mikor temetvényi udvarbírója voltam Poghrány György-

¹⁾ Megjegyzendő, hogy a tanuk neve, életkora, meghiteltetése etc. az eredetiben latinul van, mi azonban a rövidség okáért mindenütt magyarul közöljük.

nének, panaszkodtak az major gazdái, hogy mindenféle marhájok hal és nincs szerencséjük. Akkor az asszony megparancsolta énnekem, hogy az ispánnal hozassak egy *néző asszont*, de nem jut eszemben honnét, azt elhozattatván, az néző asszon ott Modrokán egy *circulust* csinált és bele állván, valami *tétemént* vött ki az udvarból, az ispán pedig az háta megett állott és onnét *Pöstyénbe* vitettetvén és ott mondatott magának szerencsét vele.

3. vitézlő *Fejérváry János* 46 éves vallja: Azt tudom, hogy Poghrány Györgyné megverette igen az Krisán Mihált, de azután élt... Azt is tudom, hogy megverettette az Deli Katha nevű leányát, kiből betegedett meg, és az betegségben meghalván pathai szentegyháznál temettette el. Ezt tudom mondanom, hogy Szent Iván nap estin voltak némely atyámfiai nállam Románfalván, azonban jutta Bondor Jánostul egy czédula, kiből oda hiv, hogy az asszonyhoz küldene. Örömet oda nem mentem akkor, hát ihon jön Bondor János maga is, kit látván kérdém, mi lölte volna őket? Kire azt felelé, hogy véletlenül az asszony házánál ember halál esett. Tudakozván tovább, hogy kitől? — azt mondá, hogy nem tudgya, mert ott benn az asszony házában esett, mert az asszonyt is az *kórság töri* — ugymond — és az öreg asszony halva feküdt immár, az kinek holt testit láttam szemeimmel és az fején, szeménél kék helyet is láttam, de ki keze miatt esett, azt nem tudom, hanem hogy másnap oda mentem Poghrány Györgyné asszonyomhoz, akkor észére jutván, felemelvén szemeit, reám tekintve azt mondá: *Édes komám uram, az mitől engemet féltettél, im abban az gyalázatban esém.* Ezt pedig azért mondotta, hogy annak előtte sokszor intettem, hogy ne verekedgyék az cseléddel oly kegyetlenül... Hallottam, hogy mikor németek voltak *Semptén*, akkor is egy asszonyembert megveretett volna, kiből megholt. Azt is hallottam, hogy afféle *varázsló asszony embe- reket* hordatott magához sok felől orvosoltatni magát.

4. nemes *Bessenyi Szabó Miklós* 29 éves: Azt láttam szemeimmel Pusztá-Kürthön, Poghrány Györgyné asszonyom udvarházánál, hogy az Magdolna nevű öreg asszony, midőn ottbenn verték volna őtet, kifutott az utcára, azonban az asszonyom... kiált: fogjátok — ugymond — az lélektelen kurvát, fogjátok, azonban egy drabant megragadván őtet, bevitte az házban. Én ottan Szeredben mentem, onnant megtérvén immár halva találtam az öreg asszonyt, ebéd után ki is volt nyujtóztatva és betakarva lévén, nem láthattam arczu- lattyát. Ugyan akkor beszélte az egész cselédje az asszonnak, hogy maga Poghrány Györgyné hágott volna torkára, ledön-

tetvén. Azt is hallottam az asszony szájából: Üssétek — ugymond — üssétek az lélektelen kurvát.

5. vitézlő *Brunczvik Tóbiás* 47 éves: Tudom azt nyilván, Szeredben *Bolstán* hadakort hogy Major Lőrinczné az várban megholt, az mely holt testnek látására engemet egy asszonyember oda hívott, mondván, hogy lássam a testit, az mint vagyon elverve és láttam kék helyeket az testin, az mely asszony mondá, hogy Poghrányi Györgyné asszonyom verte és verette és az cseléd azt mondá, hogy az asszony veretése miatt köllött meghalni Major Lőrincznének . . . Hallottam sok embertől közönségesen, hogy mind az Deli Kata nevű leány s mind az öreg asszony, az kik szolgálói voltanak Poghrány Györgynének, hogy az ő verése és veretése miatt holtak meg.

6. *Balogh Ferencz* galgóczi praedikátor, 35 éves: Azt tudom mondani, hogy midőn Poghrány Györgyné asszonyom Magdolna nevű öreg asszonyát temettem el volna (*sic!*) Pathán, közönségesen mondák az emberek: ez immár ugy ebben az sirban kettő fog fekünni, az melyeket Poghrány Györgyné ölt meg. Azt tudom mondani, hogy én temettem el azon öreg asszont az pathai sz. egyháznál, de hogy engemet oda hivatott Poghrány Györgyné asszonyom, nem tudtam miért hivat, hanem mondák, hogy ő maga az beteg és oda érkezvén. . . . az ágyban találtam nagy reszketéssel, jajgatással és sirással, rivással mondván: Jaj édes Ferencz uram, im én elvesztém magamat, mert -- ugymond -- im megverettettem az öreg asszonyomat és meghala beléje. Mondám neki: Lám nagyságos asszonyom, mindenkor intettem Nagyságodat effélékrül. Monda erre: ugyanis az mitől féltettenek az emberek, én abban estem. Azt is tudom, hogy midőn az temetésről visszajöttem volna, az kocsimon egy asszony-ember ült előttem, az ki mondotta: én velem is verette, — ugymond — az szegény Magdolnát edgyikével, de az mi vereségünk miatt nem holt volna meg, ha az *lapiczka* nem érte volna. Egy kajáli nemes embertül hallottam azt, ki mondotta, hogy egy asszony-embert ösmert, az ki Sempte várában Poghrány Györgyné asszonyomnak dajkája volt, hogy mikor azt megfogták volna, azt vallotta, hogy Poghrány Györgyné tanította volna őtet arra az *ördöngösségre* nagy veréssel, az ki miatt megégetnék.

7. nemes *Ivarcz másképp Hegedüs János* 45 éves: Közönségesen hallottam, hogy Poghrány Györgyné asszonyom megölte Deli Kata nevű leányát. Hallottam Poghrány István uramtul, hogy az asszony addig verette és verte az vén asszonyát Szent Iván nap tájban, hogy megholt bele.

8. nemes *Máttyássy Máténé Újhelyi Kata* 32 éves: Azt tudom mondani, az mikor az szeredi sokadalomban mentem

szent Iván nap estin, arra tértem be Poghrany Györgyné asszonyomhoz, és láttam az asszonyt ő nsgát holt számban feküdni, semmit sem szóllhatott. Az Magdolna nevű vén asszony pedig immár halva feküdt s kérdém: mitől holt meg, és az egész cseléd azt mondá, hogy az asszony ő nsga verte és verette — ugymond — attól holt meg.

9. nemes *Loboda János* 41 éves: Azt tudom mondani, hogy midőn az napokban *Sassin*ből jöttem volna haza, Poghrány Györgyné asszonyom magához hivatott, panaszkodván azon: Jaj — ugymond — édes komám uram, mely nagy szerencsétlenség esett az házamnál. Az hitván, szófogadatlan öreg asszony szolgálómat meg hadtam az másik szolgálomnak verni és midőn megverte volna, kifutott az utcára, onnan béhozatván és hadtam azt, hogy megént megverjék az kiáltásáért, az mely verés alatt ugyanazon szolgálóm valamiképpen az ládára taszította azon vén aszont, kiben megütvén az fejét, kiütötte az kórság és attul holt meg.

10. *Takács Pál* 35 éves: Tudgya, hogy fölötte igen megverette Krisán Mihált Poghrány Györgyné asszonyom, az kiből szegény mondotta, hogy meg köll halni nekie, mert azulta jó egészségben nem volt. Azt nyilván tudom, hogy Poghrány Györgyné asszonyom tavaly esztendőben Deli Kata nevű leányát megölte, mert szegény az ház héjára bujt volt el, ott megtalálta egy Péter nevű legénnye, az kiért az asszony mindgyárt három forintot adott és az szegény Deli Katát konyha eleiben hozatván az legényekkel, *elnyirette mindenestül az haját és levonyattatván az szoknyáját*, ugy verettette az testit két legénynyel, maga pedig mind az fejét verte és azt kiáltotta, hogy mind az fejét verjék azok is az lélektelen kurvának. Annyira volt az verés, hogy öt avagy hat lyuk volt az fején, hogy az feje veleje is kijött szegénnek. Ezekre én szemeimmel néztem edgyütt Bondor Jánossal egy lyukon az ajtón által és egy hét alatt abban holt meg és Patára temették. Az mely nap halála esett az Magdolna nevű öreg asszonynak, én idején reggel Pathára készültem. Még otthon voltam, az asszony Poghrány Györgyné asszonyom mind azt kiáltotta, *hogy ma — ugymond — lélektelen kurvák megölk edgyet bennetek*. És mig valami vásznat felmértem, addig tizenkétszer is elkezdette az verekedést a cseléd között. Én elmenvén és vissza is térvén Patáru, láttam az szegény Magdolna asszonynak minden testit elverte tetőtől fogvást talpig, feje is és az orcája mind véres volt. Láttam az halánkján is ütésnek kék helyit, ugy annyira, hogy én megjöttem, fertál óránál tovább nem élt. Poghrany Györgyné asszonyom pedig nagy sikoltással fölkiálta: *Jaj gyilkos kurvák, immár ez második az kit*

megöltetek, és azonban bemenvén az maga házában, az kórság ütötte ki őtet. Azt is tudom mondani, hogy midőn eltemettette volna Poghrány Györgyné asszonyom azon megöletött öreg asszont, az leányi Kajalrul oda mentek és föl akarták vétetni az annyoknak holt testit, azonban galgóczi és kürthi praedikátorok Fejérváry Jánossal edgyütt környülfogák őket és két száz frtban alkuttatták meg őket Poghrányné asszonyommal. Száz forint ára marhát adott nekik, az kit én magam olvastam is ki az szarvasmarhát és az többit pénzül adta meg. Tudom azt, hogy néha engemet oda hivattatván Poghrány Györgyné asszonyom magához, egy holnap alatt tiz afféle boszorkány asszonyokat hozatott magához. Tudom hogy néha éjféلكor bezárkódott velek az palotában, de mit miveltek nem tudom. Tudom azt is, midőn egy boszorkány asszont megégettek, és mikor meg akarták volna égetni, oda mentem hozzája és mondtam nekik: Anya, hiszen nállunk is valál te; kire felelé: Bezzeg ott voltam, de az mit az asszony én velem akart cselekedtetni, én azt nem tudtam. Tudom azt is, hogy ugyanazon asszonnak öt tallért és öt fel viget (?) adott az asszony. Azt is tudom, hogy midőn egy időben Egerszegről Poghrány Györgyné asszonyom egy azféle boszorkány asszonyt magához hozatta volna, az minémü asszony érette járt, valami ruhát felejtett volt el Egerszegben. Monda azután az asszony: Jaj édes asszonyom, egy ruhát ott felejtettünk el; kire felele egerszegi asszony: Ne félj semmit, *szarkától is haza küldöm azt én*. Azt is tudom, hogy egyszer Poghrány Györgyné asszonyom egy asszonyembert velem edgyütt Nagy Szombatban küldött volt és egy korsóval valami vizet öntete velünk az hol *Beleváry Dávid* uram szokott járni az házában. Azt is tudom, hogy annyira verette az jobbágyit, hogy most is vadnak olyanok benne, az kik teljességesen koldulásra jutottak.

11. *Pázmán Miklós*, gr. Forgách Adám udvarnoki jobbágya 55 éves: Az mikor azon Major Lőrincznének halála esett, én akkor Poghrány Györgyné asszonyom szolgája voltam és minthogy az kapuról sohova sem mehettem, azt nem láttam, miképpen verte azon asszont, de az egész udvar népe rakva volt azzal, hogy az ő keze miatt halt meg. Akkor is Poghrány Györgyné asszonyom szolgája voltam, az mikor Krisán Mihált verette ő nsga csak egy *ludért*, az verés után semmi egészsége nem volt, hanem mint egy másfél holnappal azután megholt, mert mindenkor panaszkodott azon, hogy az asszony veretése miatt köll ő neki meghalni. azt szájából hallottam sokszor. Nyilván tudom, hogy az Deli Kata nevü leány is az Poghrány Györgyné asszonyom verése és veretése miatt halt meg ...

12. nemes *Mátyássy Máté* nemes-kürthi lakos 55 éves:

Hallottam Takács Páltól, hogy mondotta: Addig veré — ugyan — Poghrányi Györgyné asszonyom az öreg asszonyát, hogy megholt bele.

13. *Thót György*, nzts Beleváry Dávid embere, 30 éves: Poghrány Györgyné asszonyom majorjától hallottam, hogy beszélte az Deli Kata nevű leánya halálát, hogy elbujt volna az ház héjára és Péter nevű szolgája találta föl. Addig verette az asszony, aláhozattatván, hogy meg(holt) az leány bele. Az asszony pedig Péter nevű szolgájának hogy alá hozta, azért adott három forintot, mondván: Ne Péter, ezt a csatán találta. . . .

14. *Gáspár György*, 40 éves pusztakürthi lakos: Tudom azt, hogy ott benn az maga házában verette Poghrány Györgyné asszonyom az Magdolna nevű öreg asszonyát, de mint s hogy verték, nem láttam, de ugyanazon verésben holt meg, mert hallottam az asszony tót leányátul, az kivel verette az vén asszont, hogy azt mondotta az megholt asszonnak: Ahá vén kurva, ha az asszony parancsolja, bizony megöllek!.. Elég sokszor láttam, hogy Poghrány Györgyné asszonyom hozatott magához afféle boszorkány asszonyokat, de mit mivelte vele, nem tudom.

15. *Szőcs Jeremiás* 36 éves: Láttam azt, a mikor szegény Magdolna nevű Poghrány Györgyné asszonyom vén asszonya az utczára nagy véresen kifutott vala az asszony házából, az kit visszavivék be és onnét, hogy be nem mentem utánna, mint esett ott ben halála, nem láttam, de az verés előtt jó egészségben volt, hanem csak azt hallám délután, hogy megholt az Magdolna asszony az verésben és Pathára temették el . . . Azt láttam sokszor, hogy a féle vén asszonyokat hordoztatott magához Poghrány Györgyné asszonyom, de mit mivelte vele, nem tudom.

16. *Kozák Mihály* 34 éves, Listius Anna Rozina szolgája, mindenkben úgy vallott mint a 15-ik tanu.

17. *Thót András* 35 éves: Minthogy akkor nem voltam otthon, a mikor az Magdolnának halála történt, mint esett a dolog, nem tudom, de az verés előtt semmi nyavalyája nem volt; hanem egyszer parancsolt énnekem, hogy az Regina nevű szolgálóját verjem, hogy nem akartam verni, az legényeknek mondta az asszony Poghrány Györgyné asszonyom, hogy engemet is által lőjjenek . .

18. nemes *Charady János* 26 éves: Minthogy akkor Poghrány Györgyné inasa voltam, láttam szemeimmal az mikor Deli Kata nevű leányát . . úgy verte és verette pálczákkal és lapáttal, elnyirettetvén konyhája előtt az haját, mind éppen lefosztatván az szoknyáját, hogy mind merő vér

volt minden teste és az fejéből halála előtt úgy jött az agya veleje mint az kovász, és az lepedők is mind véresek voltak, az mely verésből egy hét alatt megholt, mert az mikor kezdte verni, mindennap verte egy hét alatt, valamig meg nem ölte, az mikor pedig meghalt az leány, az asszony jó idején, hajnalban befogattatván az lovait, Galgóczra ment és meghadta, hogy Pathára temessék el az leánt. Láttam szemeimmel az mikor az asszony szegény Magdolna nevű öreg asszonyát veretvén, levitette az frauczimer házában, hallottam az láncznak zergését, de mint volt ott benn az verés, nem tudom, de az verés után három óráig sem élt, mert mindaddig verték, valamig meg nem ölték és mikor látta volna az asszony, hogy megholt, az szájában fujatott nekie. Azt is láttam, hogy minden testi az veréstől olyan volt mint az kék posztó . . . Láttam, hogy elegen jártak Poghrány Györgyné asszonyomhoz afféle boszorkány asszonyok, jól is fizetett nekiek, kinek kilencz aranyat, kinek ötöt és hatot adott, de mit miveltek vele, azt nem tudom.

19. *Szkorecz Györgyné*, Anna asszony 40 éves: Hallottam sokszor Krisán Mihálynak szájából: énnekem — ugymond — egy lud miatt köll meghalnom, az kiért az asszony kétszer verette meg annyira, hogy más ember emelte föl az földről. Láttam szemeimmel, hogy úgy megverette Poghrány Györgyné asszonyom Deli Kata nevű leányát, hogy minden teste olyan volt mint az fekete korom és az feje is oly sebes volt, az agya veleje is kijött, még is az gusalyt kezében tartá az asszony, valamig a lelke ki nem ment belőlle és akkor is a láncz volt az lábán; az mikor penig temettetni hadta, megparancsolta, hogy senkinek ne mutassák az testét . . . Azt tudom, hogy reggel Szent Iván nap estin P. Gy.-né asszonyom ¹⁾ fölkelvén, az Regina nevű szolgálóját verte egymásután négyszer, azután az kis leánykát az lapiczkának az élével. Én az cseléd háztájban voltam, hozzám jött az szegény Magdolna nevű öreg asszony, mondván: *Jaj lelkeim, engemet felöltöztessetek, mert megesküött az asszony erős hitire, hogy ma engemet megöl.* Azután déltájban elkezdte megint az verést és monda Török Mártonnak az asszony: Üsd — ugymond — az lélek-telen kurvát, mert te rajtađ megyek által. Osztán ott benn verték az szegény asszonyt, onnand kifutott, esméig bevitték az frauczimer házában, bezárkódott vele P. Gy. asszonyom az erős tót leánnyal is, szemeimmel láttam, reá nézvén az ajtó lyukán, hogy az asszony azon tót leánnyal ledöntette az szegény Magdolnát az földre, maga az asszony hajánál fogva az földre

¹⁾ Rövidség okáért így írjuk *Poghrányi Györgyné* nevét.

verte két kezével az fejét és az után az torkára hágott, úgy nyomta az földben, az láncz pedig rajta volt és úgy verték szegént mind lapoczkával s mind pálczával, hogy az asszony teljességgel elfáradott rajta, de az leánnyal még is verette, az ki látván, hogy oda van immár, az asszonyhoz mene és monda: Asszonyom, megholt immár az Magdolna; az kire felele az asszony: *Csak eltagadta* — ugymond — magát az lélektelen kurva. Azonban oda ment aztán hozzája és látta hogy oda van, monda: Aha gyenge kurva — ugymond — ha tudtam volna, hogy ilyen gyenge legyen, nem verettettem így. Ezután hozzá esék és *az szájában lehelte*, mondván: *Magdolna, édes Magdolnám, ne hadd magad, bizony ezután sohasem verlek*. Látván hogy oda van, nagy jajgatással, sirással, rivással monda: Jaj elvesztém magamat lélektelen kurvák, mert tavaly is egyet, most mást ölénk meg, *hová legyenek immár, mind jószágom, mind magam s' mind lölköm oda van immár*. Midőn asztán halva fekütt, láttam szegénnek az testét, hogy tetőtől fogvást talpig mind el volt verve, tagolva és az tót leány monda, hogy az asszony ütötte az halánkjá(n) az lapoczkával és attól holt meg, de az leány is annyira eldühösödött volt, hogy mondotta: Ha valaki hadná — ugymond — bizony magát is mingyárt megölném . . Azt tudom mondani, hogy valahon ez világon hallja az féle *ördögös* asszonyokat, mind magához hordattja, de mit mivel velek nem tudom, hanem azt tudom, hogy valóban nem kéméli az aranyakat töllek. Azt is tudom, hogy annyira elverette némely jobbágyit, hogy merő koldusok és sem magoknak sem asszonyoknak dolgot nem tehetnek.

20. *Nagy Miklósné, Ilona asszony* 35 éves: Tudom azt, hogy midőn házhéjára szaladott volna az Deli Kata nevű leány, előkerestette P. Gy. asszonyom és az konyhája előtt elnyiretvén az haját, mondván: *Nem érzi lélektelen kurva az verést, hanem nyirjétek el az haját*, és levonyattatván az szoknyát rólla úgy verte és verette, hogy megholt beléje. Láttam azt, hogy kifutott az Magdolna nevű asszony az kapun, és hogy bevitette az frauczimer házban, hallottam, hogy kiáltott P. Gy. asszonyom: Üssétek az lélektelen kurvát, üssétek, és így az ő veressége és veretése miatt holt meg és Páthára temettette el. Azt is tudom, hogy három jobbágyát teljességesen koldussá csinálta vereségével . . Tudom azt is, elég *ördögös* asszonyokat hordatott magához, de mit mivel velek, nem tudom.

21. *Kabathlovics Dorottya* 35 éves hajadon, az előbbi tanuk vallomását még a következőkkel toldja meg: Felemelvén az szegény megholt asszony az kezeit, könyörgött, hogy

ne verjék immár, mert majd meghal, az kire monda az asszony Poghrányi Györgyné: Nem gondolok vele, ha mingyárt meghalsz is lélektelen kurva. Az tót leány pedig mind egyaránt mondta, hogy ha az asszony hadgya, ő megöli az szegény Magdolna asszonyt. Tudja azt, hogy jártak az asszonyhoz afféle varázsló asszonyok, de mit miveltek, nem tugyja.

22. *Sztanik Mártonné* Erzsébet asszony 40 éves:¹⁾ Hallottam az szegény Krisány Miháltul, hogy panaszkodott mondván: Az asszony veretése miatt köll énnekem meghalnom, mert azolta semmi egészségem nincs, és egyszer csak földőlt s' megholt. . . . Magam felöltöztettem az szegény Deli Katának holt testit, az ki fölötte igen el volt verve, rontva és az feje is be volt fakasztva, de miként verték, nem láttam . . . Nem láttam az szegény Magdolnát, de az hol póka fiakat őrzöttem az kert mellett, szintén oda hallottam az hupogását, mintha csépöltek volna. Hogy meghala szegény, engemet is behívtak az testinek felöltöztetésére, kinek láttam fölötte igen elveretett testit és kék helyeket mind az fején s mind egyéb tagain.

23. *Nemes Szabó Gáspárné* Kosztolányi Borbála, 32 éves: Hallottam Kaczaly nevű szolgáló leányátul P. Gy.-né asszonyomnak, az ki fölötte igen el volt verve: Hivjatok — ugymond — énnekem egy praedikatort, mert láttyátok, hogy meg kell halnom az asszony verése miatt, de azután nem tudom ha abban holt-e meg avagy nem? Az szegény Krisán Mihály nevű embertől is hallottam, hogy monda: Ennekem — ugymond — az én asszonyom veretése miatt köll meghalnom, és abban holt meg. Azt is hallottam P. Gy.-né asszonyom cselédétől, hogy addig verette az asszony Deli Kata nevű leányát, hogy megholt bele, mert az agya veleje is kijött volt. Hasonlóképpen az asszony cselédétől hallottam, hogy ugy verte és verette P. Gy.-né asszonyom az Magdolna nevű öreg asszonyát, hogy szörnyű halált köllött halnia. Láttam, hogy egy török asszonnyal valami követ süttetett az asszony, de mi végre, nem tudom.

24. *Tóth Mártonné* Sónia asszony, 46 éves nzs Beleváry Dávid jobbágya: Hallottam szegény Krizsány Miháltul, hogy mondotta: Engemet — ugymond — az jó asszony megnyomoritott, mert az ő veretése miatt köll meghalnom. Azt nem láttam, miképpen verette P. Gy.-né asszonyom Deli Kata leányát, de láttam elnyirett fejét és szörnyű módon elveretett testit, oda menvén hozzája, kérdém mit akarna? és nem szólhatott, hanem vérrel okádott, az kezein és egyéb testin lát-

¹⁾ Az eredetiben hibásan »viginti tertia testis.«

tam elszáradott vérét és berontott (fejét) annyira, hogy az agya veleje is kijött. Az holt testit is magam segitettem koporsóban tenni. Láttam az szegény Magdolnának, P. Gy.-né öreg asszonyának koporsóban az testét hogy temetni vitték. Hallottam fiamtól Török Mártonytól, midőn Pusztakürthön birája volt, hogy P. Gy.-né asszonyom vele küldte el az szerdahelyi jobbágyit *az holt ember fejeért*, de mi végre hozatta, nem tudgya.

25. *Dyz Mihályné* Dorottya asszony 33 éves: Láttam az szegény Deli Kata nevű leányának annyira elverett és eltaglott testit, hogy abban köllött meghalnia. Hasonlóképen láttam az szegény Magdolna nevű öreg asszonnak elverett és eltaglott testit és hideg tetemét, de mint verték ott benn, nem láttam. Az fején is halánkjánál láttam kék helyet.

26. *Szakács Mátyásné* Kata asszony 34 éves: Láttam az Deli Katának elnyirett haját és berontott fejét P. Gy.-né asszonyomnál és tudom, hogy az P. Gy.-né asszonyom veretése miatt holt meg. Az szegény Magdolna nevű öreg asszonnak elverett testit láttam, halva is láttam, az halánkját is láttam, hogy kékes volt. Elég vén asszonyokat láttam, hogy vitetett magához P. Gy.-né asszonyom, de mi végre, nem tudom.

27. *Virghó Anna* 40 éves: Láttam, a mikor Krizán Mihály nevű jobbágyát verette P. Gy.-né asszonyom, annyira, hogy föl sem kelhetett az földről, hanem mások emelték fel őtet és mindenkor panaszkodott, hogy azon verés miatt köll meghalni nekie. Láttam szemeimmel, hogy Deli Katát alá hozatván P. Gy.-né asszonyom az ház héjárul, elnyirettette az haját, mondván: Nem érzi az lélektelen kurva az verést az nagy hajátul, és aztán úgy verette az legényekkel és maga is verte hol páczával, hol töl(gy) fából csinált lapoczkával; az fejét is annyira berontotta, hogy kijött az agyaveleje és abban holt meg. Az egész teste oly fekete volt mint az fekete korom és úgy temettette el. Hogy verte P. Gy.-né asszonyom az Magdolna nevű öreg asszonyát, az ludaknál voltam, de megjövén lepedőben segitettem kivinni az holt testit azon öreg asszonnak az frauczimer házbul és láttam minden testit fölötte igen elverve és elrontva, az halánkján is az kék helyt. Mikor pedig látta volna az asszony, hogy megholt, mind úgy jajgatott: *Jaj — ugymond — oda van az én lölköm, életem és jószágom.* Láttam elég sok asszony embert járni hozzája, az kiket *ördögösöknek* tartottak, de mit miveltek vele, nem tudom.

28. *özv. Molnár Ferenczné* Sónia asszony 32 éves: Tudom nyilván, hogy P. Gy. asszonyom úgy verte és verette Deli Kata nevű leányát, hogy kijött az agya veleje és minden teteme el volt rontva, az kiből meghalt. Láttam szemeimmel, miként verte és verette P. Gy.-né asszonyom Magdolna nevű

öreg asszonyát, szintén úgy hupogott mint ha hármában cséplők cséplettek volna, szintén úgy verték az tót leánnyal és *Török Mártonnéval*. maga is az asszony hol páczával, hol pedig lapoczkával verte, lánczra tétetett verni mind addig, valámig élt és úgy aztán magát is kiütötte az *kórság* az asszont, és úgy holt meg az keze miatt. Tudom azt is, hogy elég varázsló asszony emberek jártak hozzája, de mi végre, nem tudom.

29. *Bogma István* 40 éves: Minthogy Sempthe várában akkor drabant voltam, láttam az Major Lőrincznének holt testét *Herczeg* nevű palotában, mert én vittem az testit az Cápólnában is, és láttam elrontva és verve minden testét és nyilván tudom, hogy az asszony veresége miatt holt meg. Hallottam Krizán Mihálytól, hogy mondotta, hogy az asszony veretése miatt köll meghalni nekie, mert azultátul fogvást lélekzetet nem vehetett, azzal panaszkodott. . . Ott voltam, az mikor Dely Katát eltemették, de az verésén nem voltam . . Tudom azt is, hogy P. Gy.-né asszonyom ölte meg az Magdolna nevű öreg asszonyát . . Láttam elég varázsló asszonyokat ide jönni az asszonyhoz, és azt is láttam, hogy egy ebnek az fejét elvágattatta, de nem tudom, miért vitette az maga házában.

30. *Krizán János* 28 éves: Az szegény Krizsán Mihályt háromszor verette P. Gy.-né asszonyom, annyira, hogy más emelte föl az földről és szegény mindenkor mondotta, hogy az asszony verettése miatt köll meghalnia . . Az Deli Kata nevű leányának láttam az koporsóban holt testit. Egyebet nem láttam, hanem az szegény Magdolna nevű öreg asszonnak holt testét és az temetésén is voltam. Láttam elég öreg asszonyokat járni az asszonyhoz, de mi végre, nem tudom.

31. *Dyz Mihály* 36 éves: Hallottam magától az szegény Krisán Mihálytul, hogy panaszkodott énnekem szegény: Azultátul fogvást — ugymond — semmi egészségem nincsen, miolta az asszonyom úgy megverettete, és ugyanazon verés miatt köll meghalnom. Láttam az szegén Deli Katának verett testit és hogy verték is hallottam az huppanását, mintha csépeltek volna, az teste pedig mindenestül el volt rontva és kinezva, az feje is be volt törve, hogy az agya veleje is jött ki és engemet éjjel hivattak oda, úgy köllött éjjel csinálnom az koporsót és úgy temettette el Patára. Ott voltam, mikor eltemették. Egyebet nem tudok, hanem ott voltam az szegény Magdolna asszony temetésén.¹⁾

¹⁾ A tanuk a felvett kérdő pontokra vallanak ad *primum*, ad 2-um stb. Minthogy azonban a kérdő pontokat nem ösmerjük, a vallomásokat egyfolytában írjuk, megjegyezvén, hogy az *első* kérdésre a legtöbb tanu semmit sem tudott vallani, továbbá hogy az *ötödik* kérdés Listius Anna Rozina boszorkányságára vonatkozott.

Elég bűbajos asszony embereket láttam P. Gy.-né asszonyomhoz jární, de mi végre, nem tudom.

32. *Petheő Ádám* 35 éves: Midőn déltájban az marhával haza jöttem volna, akkor mind verekedett P. Gy.-né asszonyom a cselédével és míg haza jöttem estvére, addig megholt az szegény Magdolna asszony és úgy temették másnap Pathán.

33. *Sztanik Márton* pusztakürti bíró 40 éves: Panaszkodott szegény Krizsán Mihály, hogy az mint az asszonya P. Gy.-né asszonyom verette, azon veréstől köll szegénnek meghalnia, mert — ugymond — attul fogvást semmi egészsége nincsen. Láttam az szegény Deli Katának fölötte igen elverett testit és berontott fejét és abból való halálát is nyilván tudom és énnekem köllött az társammal edgyüt koporsót csinálnom szegénnek és úgy temettette el Pathára P. Gy.-né asszonyom. Az széna gyűjtőknél voltam akkor, az mikor az asszony verette Magdolna nevű öreg asszonyát, hanem onnan megjöven halva találtam szegént. Láttam annyira elverve minden testit, hogy olyan volt mint az kék posztó és halánkja is fekete volt az ütéstül és úgy temettette el az asszony ötet Pathán. Azt tudom, hogy valahunn hallotta P. Gy.-né asszonyom az féle ördögös asszonyokat, magához hordatta és társalkodott velek.

34. nemes *Bondor János*, özv. Poghrányi Györgyné tiszttartója 45 éves: Tudgya, hogy megverette igen P. Gy.-né asszonyom az szegény Krizsán Mihált, de miben holt meg, nem tudgya. Tudom azt nyilván, hogy igen megverte és verette az asszony Deli Kata nevű leányát, úgy annyira, hogy fel sem költ abból, hanem megholt bele. Azt tudom mondani, hogy itt künn az szénben ültemben hallottam az verésnek huppanását, midőn P. Gy.-né asszonyom Magdolna nevű öreg asszonyát verte és verette, azonban Patára fordultam vala és megtértem, addig megholt bele és halva találtam, úgy osztán másnap kísértem el az testit temetésre. Tudom azt, hogy sokszor P. Gy.-né asszonyom sok felől hozatott magához a féle varázsló asszonyokat, de mit mivelte velek, nem tudom.

Nyitramegyében fekvő Sempthe várában, július 2-án kihallgattatott:

35-ik tanu ¹⁾ *Alapi Ilona* Szeőcs Andrásné 55 éves: Azt tudom nyilván, hogy P. Gy.-né asszonyom Sempthén lak-tában Major Lőrinczné nevű öreg asszonyát addig verette es verte, hogy megholt beléje. Soporny praedikator mondotta énnekem, hogy volt az Deli Kata nevű leány temetésén, az melyet nyilván beszélte, hogy P. Gy.-né asszonyom ölette volna meg. Azt hallottam, az mikor Sempthén pusztakürtiiek beszél-

¹⁾ A jegyzőkönyvben hibásan *harminczadik*.

ték halálát az megholt öreg asszonnak leányának, Kajalrul valónak. Azt tudom, hogy Sempthe várában laktában P. Gy.-né asszonyom egy vaslapáttal addig verte egy leányát, hogy holt számban hagyván, Pozsonyba küldte és megtérven az kocsisok, azt mondták, hogy az leány mingyárt megholt Pozsonba, mihelyentén letették az kocsirul.

36. nemes *Eszterhas Margit* ns. Bernárd Tamásné, 28 éves: Egyebet semmit sem tudok, hanem az frauczimerjétől hallottam P. Gy.-nének, hogy azon P. Gy.-né egyszer egy mosónéját kergetvén, az kinek gyermekskéje az bölcsőben feküvén fölsivalkodott, melyet az asszony úgy ütött, hogy szörnyü halált holt beléje.

37. ns. *Bertalan Fruzsina*, ns. Buday Istvánné 32 éves: Tudom azt, hogy P. Gy.-né asszonyom Sempthe várában addig verte és verette Bolstán itt létekort Major Lőrinczné nevü öreg asszonyát, hogy egy hétnél tovább nem élt bele, hanem az frauczimer házában feküvén, minden teste el volt rontva és kinezva, mint az kék posztó, nehezen lévén, egy praedikatort hivatott magához, azt mondván: Im — ugymond — az asszony keze miatt köll meghalnom és úgy holt meg.

Ugyanazon a napon Pozsony megyében levő Szered városban kihallgattatott:

38-ik tanu ns. *Beke György* 65 éves: Láttam az Major Lőrincznét igen elverve Sempthe várában P. Gy.-né asszonyom ott laktában és azt is láttam, hogy temetni vitték az testit.

39. *Elek György*, pathai bíró, 66 éves: Tudom, hogy fölötte igen megverette P. Gy.-né asszonyom Krizán Mihály nevü jobbágyát, de ha attul holt-e meg, avagy más nyavalyátul, nem tudom. Tudom és jelen voltam az Deli Kata temetésén, az kit közönségesen mondtak, hogy P. Gy. asszonyom ölette meg, és Pathán temették el. Hasonlóképpen az Magdolna nevü öreg asszony temetésén is ott voltam, azt is közönségesen mondták, hogy az asszony addig verette, hogy megholt bele és azt is ugyanott az Deli Kata mellé temettük el. Nyitrán létemkor hallottam egy asszonyembertől, hogy mondotta: Egy asszonyembert égetnek meg — ugymond — az ki P. Gy.-nére vallott, *hogy ő nagysága az boszorkányoknak királyok.*

40. *Török Márton* 29 éves: Azt tudom, hogy P. Gy.-né asszonyom úgy verette az szegény Krisán Mihályt egyszer, hogy az lapoczka is mind elhasadozott rajta, másodszor is addig verette egy csomós pálczával, egy imegben lévén szegény, hogy föl sem kelhetett az földről, hanem fölemelteték őtet és elvivén onnét, ismegént az ut mellett az nyomban ledőlt. Mondotta az szegény Krisán Mihály mindenkor halála órájáig, hogy ő neki attól köll meghalnia és úgy holt meg. Odbenn

voltam akkor az udvarban P. Gy.-né asszonyommal, az mikor verte és verette az asszony Deli Kata nevű leányát odben az házában, az fejét is megnyirettette, láttam elrontott testét és sebes fejét, az kiből egy hét alatt meg köllött halni és ugy temették el Pathán. Az feleségem ott benn volt akkor, az mikor P. Gy.-né asszonyom Magdolna nevű asszonyt verte és verette, az ki szemeivel nézett reá, hogy az ő verése miatt holt meg, mert meg sem szünt addig az veréstül, valámig az lélek benne volt, ezt nekem az feleségem mondotta, az ki most is az asszonytól vagy. Tudom azt, hogy azon P. Gy.-né asszonyom sok búbajos asszonyokat hordoztatott magához, de mit mivelte velek nem tudom, hanem én velem nagy fenyegetés alatt vite-tett *egy holt ember fejét* a galgóczi házához, az galgóczi clastromtól, az melyet aztán Pusztá Kürthre vitt az asszony. Azt is tudom, hogy vadnak oly szegény emberek, az kik veretése miatt csaknem koldussá maradtak.

41. *Koltyán Pál*, Fejérváry János jobbágya 41 éves: Láttam, az mikor eltemették Deli Kata nevű leányát P. Gy.-né asszonyomnak és hallottam, hogy közönségesen az egész nép mondotta, hogy P. Gy.-né asszonyom ölette meg őtet. Hasonlóképen nem láttam, mikor P. Gy.-né asszonyom verte Magdolna nevű öreg asszonyát, de az temetésen ott voltam, az kit Deli Kata mellé temettek.

42. *Mathula Pál* 41 éves: Nem láttam, miképen verette P. Gy.-né asszonyom Deli Kata nevű leányát, hanem hogy megholt, én vittem temetni alá Pathára és azt mondták, hogy az asszony ölette meg. Sokszor láttam aféle boszorkány-asszonyokat P. Gy.-né asszonyomnál, de mit mivelte velek, nem tudom. Azt is tudom, hogy Nyitrán létemben egyszer egy asszonyember mondotta: Im — ugymond — egy asszonyembert égettek meg, a mely vallotta, hogy P. Gy.-né asszonyom *királyok az boszorkányoknak*.

43. *Pokol György* 50 éves: Száma nélkül hallottam szegény Krisán Mihálynak szájából, hogy ő neki P. Gy.-né asszony veretése miatt köll meghalnia. Azon P. Gy.-né asszonyom udvara népétől hallottam, hogy az asszony ölte meg Deli Kata nevű leányát. Azt is maga cselédétől hallottam, hogy mindaddig verte és verette Magdolna nevű öreg asszonyát, mig meg nem ölte őtet.

44. *Zajecz János* 50 éves: Ott voltam akkor, az mikor P. Gy.-né asszonyom Deli Kata nevű leányát az ház héjárul lehozatta, az mely csatlós hozta alá, mindjárt három forént adott nekie mondván: Ne Péter, ezt a csatán találtad, — ugy nyirette el az haját és ugy verte s' verette, hogy merő vér volt és az agya veleje is kijött, és abban holt meg. Az

Magdolna nevű öreg asszonynak temetésén voltam, melyen az egész nép mondotta, hogy P. Gy.-né asszonyom ölette meg. Tudom azt, hogy sok felől gyakorta hozatott P. Gy.-né asszonyom aféle varásló asszonyokat, de mi végre, nem tudom.

45. *Kalmár Mártonné* Kata asszony 40 éves: Az mikor Bolstán hada itt volt, én akkor P. Gy.-né asszonyom szolgálója voltam edgyütt az Major Lőrincznével. Azt bizonyosan tudom, hogy egy pénteken ugyanazon P. Gy.-né asszonyom Major Lőrincznét addig verte és verette Sempthe várában, hogy az házból maga emberségével ki nem jöhetett, hanem ugyan kivitték asszonyemberek, az kik akkor odafutottak volt és úgy látván ötet kinlódni, *akkorbeli püspököt Brunczvik Tóbiást* oda hittam gyóntatni szegént, de ő nem merte meggyóntatni, hanem egy *István* nevű praedikátor estve, az mikor az asszony vacsorát ött, gyóntatta meg és gyónás után három óráig sem élt, hanem megholt és ugyan osztán magam öltöztettem is föl, az kinek teste az veréstől olyan fekete volt mint az korom. Azt is tudom mondani, hogy egy Halász Bálintné nevű öreg asszonyt addig megveret P. Gy.-né asszonyom és az verés közben az asztal szegületiben taszította, hogy az czepe szája (*sic!*) megszakadván esztendeig sénlett bele és abban holt meg. Azt is tudom bizonyosan, hogy Galgóczon egyik szolgálóját igen megveretvén, onnét ide hozatta magával Sempthére és mikor látta volna, hogy az verés miatt való betegségből föl nem kél, azt is kiüzte az várából és itt kinn az is kicsiny idő alatt megholt. Azt is nyilván tudom, hogy egy Kis Kata nevű leányát száma nélkül addig verte, hogy végtére ágyban esett és még az ágyban is verte, az ki miatt föl sem költ aztán, hanem abban megholt.

46. *Halász Ambrusné* Erzsébet asszony 40 éves: Mint-hogy kevés ideig voltam P. Gy.-né asszonyomnál, egyebet nem tudok, hanem az frauczimereit vérek kiontásáig verte gyakorta.

47. *Fekethe István* 28 éves: Tudom és hallottam szegény Krisán Mihálytul, hogy ő neki az asszony keze miatt köll meghalni és abban holt meg. Ennekem is az asszony cseléde mutatott egy ruhát: Ihon — ugymond — az Deli Katának az agyaveleje és abban holt meg. Azt is láttam szemeimmel, hogy az kicsiny kölkeknek fejeket szedette P. Gy.-né asszonyom és úgy főzette vas fazékban, de mi végre, nem tudom.

48. *Érsek András* 60 éves: Azt tudom, hogy sokszor úgy verette az jobbágyit, hogy az testek szakadozott bele.

49. *Pénzes Miklós* 60 éves: Babon létemben, annak az Major Lőrincznének az leányától hallottam, hogy P. Gy.-né asszonyom ölette meg az ő annyát Major Lőrincznét.

50. *Horváth Ádám* 35 éves: Midőn az asszony Deli Kata nevű leányát Pusztá Kürtön maga házában verette, az udvarán voltam és hogy kijött az asszony, bementem és láttam az leánnak minden testét fölötte igen elverve lenni, az feje is mind be volt rontván és minden ruhája merő vér volt. Azt is tudom, hogy egy Vargha György nevű szegény embert addig elverettette P. Gy.-né asszonyom, hogy föl sem kelhetett az földről, hanem mások emelték föl és szájából hallottam szegénynek sokszor, hogy azon verés miatt köll meghalnia és abban holt meg.

51. tanu *Beczkoí András* 45 éves: Az mikor az szegény Major Lőrinczné megholt, akkor én az várban drabantul szolgáltam és minthogy odbenn verte az asszony ötet, nem láttam mint esett halála, hanem az udvara népe mind azt beszélte, hogy az asszony ölte meg.

52. *Zajecz György* 40 éves: ő maga ásta meg a sirt is az szegény Magdolna nevű asszonynak és az több társaival ő is temette el. Azt is hallottam egy Baghócz Lőrincz nevű csatlósátul P. Gy.-né asszonyomnak, hogy azon P. Gy.-né asszonyom az szeredi majorjában egy szolgáló leányát megölte volna és hogy az anyja esedezett érette, azon csatlósától pallost akart ragadni az asszony és az leánnak az annyát is meg akarta ölni. Azt is tudom mondani, hogy azon P. Gy.-né egy Vargha György nevű szegény emberét úgy elverette, hogy semmi egészsége azután nem volt és szájából hallottam, hogy az asszony verettetése miatt köll meghalnia és úgy holt meg. Azt láttam, hogy kis kutyáknak elvágatta P. Gy.-né asszonyom az fejeket az udvarán az válunál és az konyhára vitette.

53. *Sereghély György* 40 éves: Hallottam szegény Vargha György nevű szegény embertül hogy panaszkodott, hogy az asszony veretése miatt köll meghalnia.

54. *Zajecz Márton* 50 éves: Nem láttam mint verték az szegény Magdolnát, de az társammal én ástam nekie az sirt és az nép mind azt mondotta, hogy az asszony ölte meg ötet.

55. *Holiczka Benedek*, Fejérváry János jobbágya 38 éves: Mint s' hogy verték az leányt s asszony-embert, nem tudom, de az temetésén mind a kettőnek voltam és hallottam az néptől, hogy az asszony ölette meg őket.

56. *Molnár István* 55 éves,

57. *Benius János* 60 éves, Fejérváry János jobbágjai úgy vallanak mint az ötvenötödik tanu.

58. *Nagy Miklós* 40 éves: Panaszkodott szegény Krisán Mihály száma nélkül, hogy az P. Gy.-né asszonyom veretése miatt köll meghalnia és abban holt meg. Akkor ott szolgáltam P. Gy.-né asszonyomnál, mikor Deli Kata nevű leányát előra-

gattatta és az haját elnyirettette és addig verte s' verette, hogy az fejét is annyira berontotta, hogy az agyaveleje is kijött és abban holt meg. Tudom, hogy száma nélkül P. Gy.-né asszonyom hozatott magához afféle boszorkányokat, de mit miveltek, nem láttam, hanem láttam azt, hogy az kis kutyáknak fejeket szedette és vasfazékban főzöttette, de mi végre, nem tudom.

59. *Elek Péter* 32 éves: Hallottam szájából az szegény Major Lőrincznének, hogy mondotta: Énnekem az asszony keze miatt köll meghalnom. Mind az Deli Katának s' mind az Magdolna nevű öreg asszonynak ott voltam az temetéseken és az egész nép között az volt a szó, hogy az asszony P. Gy.-né ölette meg mind az kettőt. Sokszor láttam afféle boszorkány asszonyokat P. Gy.-né asszonyomnál, de mit miveltek, nem tudom, hanem láttam, hogy kis kutyáknak fejeket szedette és fazekakban főzette, de mi végre, nem tudom.

60. *Juhász Benedek* 32 éves: Száma nélkül hallottam szegény Krisán Mihálytul, hogy ő neki P. Gy.-né asszonyom keze miatt köll meghalnia. Mint s' hogy ölték meg az Deli Katát és Magdolna nevű asszont, nem láttam, de mind az kettőnek én ástam a sirt társammal. Azt is hallottam az szegény Györgytől, hogy panaszkodott, hogy az asszony keze miatt kell ő neki meghalni és abban halt meg csak ottan hamar.

61. *Theszárski Tamás* 65 éves: Én egyszer sem voltam otthon, mikor ezek történtenek, hanem csak mások beszéltek énnekem.

62. *Juhász Benedekné* 35 éves: Tudom azt, hogy anyyira megverette P. Gy.-né asszonyom szegény Krisán Mihált, hogy azolta egészsége soha nem volt, hanem azt mondotta, hogy az asszony verettése miatt köll meghalnia, az mint meg is holt. Tudom nyilván, hogy Deli Kata nevű leány P. Gy.-né asszonyom verettése miatt holt meg. Akkor is heti szeren voltam P. Gy.-né asszonyomnál és láttam, hogy egy tót leánnyal kergettette be a Magdolna nevű öreg asszonyát, és ott benn mind addig verte és verette azon leánnyal szegént, vala-mig meg nem ölték, és úgy hittak be bennünket fölöltöztetni szegénnek az testét. Láttuk az egész testét elrontva és tagolva, az halánkjánál való csont is az fején be volt rontva és úgy temették el Pathára.

63. *Érsek Andrásné* Kata asszony 50 éves: Láttam szemeimmel, hogy egy kuvasznak elvágatta P. Gy.-né asszonyom az fejét és vas fazékban főzette, de mi végre, nem tudom.

64. *Tóth Péterné* Borbála asszony 40 éves mindenenben ugy vallott, mint Holiczka Benedek.

65. *Szomorj Mária* Pattyantus Farkasné 32 éves: Tudom azt, hogy Major Lőrincznét P. Gy. ölte meg, én is akkor szolgálója voltam, annyira berontotta volt az fejét, hogy az agya veleje is kilátszott. Barbély Imre kötötte be egyszer az fejét és mindjárt megmondotta, hogy abban köll meghalni nekie és abban holt meg. Tudom azt is, hogy Kis Kata nevű leányát addig verte s taglotta, hogy ágyban esett és azon ágybul föl sem költ, hanem megholt beléje.

66. ns. *Fejér Margit* özv. Stupiczay Istvánné 40 éves: Tudom azt, hogy P. Gy.-né asszonyom annyira elverette és maga is verte Kis Kata nevű leányát, hogy az szegény leány ágyban esett és azon ágyból többé föl sem költ, hanem abban megholt.

67. ns. *Nagy András* 32 éves: Láttam azt, hogy egynehánszor sok ördöngös asszonyokat hordoztatott magához, éjjel oda vitette és éjjel megént elküldte őket, néha pedig egy avagy két hétig is mind eltartotta őket magánál. Azt is hallottam az fejér cselédétől, udvarbirája lévén, *hogy az akasztott embernek elhozatta az karját, és az kiben tortátát szoktak sütni tepsiben, abban főzte*, de mi végre, nem tudom. Arról is megemlékezem és tudom, hogy midőn az konyháján sokszor füstöltek volna, holmi babonaságot égettetvén, magát is szidtam az asszonyt, mondván nekie az többi között: Lám — ugymond — valahunn mennyi ördög vagyon, mind ide gyűjtöd őket. És egyszer éjjel afféle boszorkány asszonyok azon P. Gy.-né asszonyomat az tűzhelre hágatták és az kéményben tolták föl ő nagyságát, mondván neki: Följebb hágjon Nsgd, följebb; én akkor pedig az ajtajánál kukocsolva hallgattam.

68. *Takács Kristóf* 28 éves: Mint s' hogy ölték meg Magdolna nevű asszont Pusztá Kürthön, nem láttam, hanem megjövén az szeredi vásárból, kinyújtóztatván láttam ötöt és az halánkját is láttam, hogy kékes volt.

69. *Takács Kristófné Kata* asszony 25 éves: Egyebet nem tudok, hanem hallottam szájából P. Gy.-né asszonyomnak, hogy kiáltott Pusztá-Kürtön: Üssétek, üssétek — ugymond — az lélektelen kurvát. Én kifutottam az utcára és az asszony bevitette az házban azon Magdolna nevű öreg asszont, mint s' hogy verték ottbenn, nem láttam, hanem egy kis vártatván kijövén az cseléd azt mondák, megölte — ugymond — az asszony az Magdolnát, és láttam aztán az holt testét.

70. ns. *Dombay Éva*, ns. *Podgorelszky Jeremiásné* 32 éves: Azt jól tudom, hogy Major Lőrinczné nevű asszony jó egészséges volt, hanem P. Gy.-né asszonyom egyszer az Sempthe várában addig verte és verette Bolstán idejében, hogy meg köllött halni bele, szemeimmel láttam berontott

fejét, annyira, hogy az agya veleje is kijött. Azt is nyilván tudom, hogy Kis Kata nevű leány P. Gy.-né asszonyom veretése miatt holt meg. Tudom, hogy elég ördögös asszonyokat hordoztatott magához P. Gy.-né asszonyom magához ötösével is, de mit miveltek velek, nem tudom.

Julius 4-én Nagyszombat sz. kir. városban :

71. *Özv. Szölössi Jánosné Anna asszony* 40 éves: Hallottam egy szöcsnétől, az ki látta, hogy P. Gy.-né asszonyom Major Lőrincznét addig verette egy *pénteken*, hogy egy hét alatt megholt beléje. Tudom azt nyilván, hogy Krisán Mihált P. Gy.-né asszonyom addig verette, hogy azután mindenkor panaszkodott, hogy abból köll meghalnia. Hallottam maga udvara népétől P. Gy.-né asszonyomnak, hogy Deli Kata nevű szolgálóját addig verette, hogy egy hét alatt meg köllött halni bele. Similiter hallottam maga cselédétől, hogy ugyan ő maga P. Gy.-né ölte meg Magdolna nevű öreg asszonyát. Láttam aféle néző asszonyokat sokszor P. Gy.-né asszonyomnál, de mit miveltek velek, nem tudom. Azt is jól tudom és láttam szemeimmel, hogy midőn *Poghrányi Istvánné* megholt volna terhes lévén, gyermek szülésnek idején, az gyermek üdös lévén, az asszonnak méhében hánkódott két egész óráig, magam is rajta tartottam az kezemet. Mondották azt P. Gy.-né asszonyomnak, hogy ki köll venni Poghrányi Istvánnéból az gyermeket, az ki semmiképen nem engedte, mondván azt: *Nem akarom hogy kivegyék belőlle, hanem hadd haljon meg benne, ne maradjon hóhár kurvafiának az én véremből maradványa.*¹⁾

72. *Szakács Istvánné Zsófia asszony* 25 éves: Azt nyilván tudom, hogy P. Gy.-né asszonyom Sempthe várában egy Major Lőrinczné nevű öreg asszonyát addig verette egy *pénteken*, hogy maga föl nem jöhetett, hanem fölhozták az mi házukban ötet és ágyban tötték nagy vérezve és véresen, még is P. Gy.-né asszonyom fonyatni akart vele, maga látta, hogy halálra vált szegény. Annyira volt megverve, hogy másik péntekre meghalt, mert csak az fején is három sebe volt, az melyeket szemeimmel láttam. Azt is maga udvarabeli leányoktól hallottam, hogy P. Gy.-né asszonyom *Uyvárbán* létében kergetvén egy mosó asszonyokat, az kinek gyermeke bölcsőjében fölsivalkodván úgy csapta az gyermeket, hogy szörnyű halált halt.²⁾ Tudom azt is, hogy addig verte és verette P. Gy.-né asszonyom az cselédit, hogy soha addig el nem hadta,

¹⁾ Poghrányi Istvánné *Thurzó Éva*, Szaniszlónak Listius Annától született leánya volt. (*Nagy Iván* id. m XII. k. 307. l.)

²⁾ A dolog 1621-ben történt, mert akkor volt *Thurzó Szaniszló* érsekújvári főkapitány.

valamig vérét nem látta testéből kijönni. Azt is tudom, hogy egyszer egy rigó madarat tartván nekie, megholt és mingyárt szegény Doctor Mártontul mást vöttünk, még is addig verett mindnyájunkat, hogy holt számban hagyott bennünköt. Láttam azt is, hogy meghalván szegény *Thurzó Szaniszló*, hozatott az asszony hármassával is magához afféle varázsló asszonyokat, de mit mivelt velek, nem tudom. Én is szolgálója lévén, azért az ő kegyetlenségeiért nem szolgáltam azután ötöt és azért szöktem el, hogy sok verés után egyszer megesküött erős hitire, hogy holnapi napnál tovább nem élek, hanem meg köll keze miatt halnom, és ez előtt szöktem el.

Ugyanazon napon és helyen nemes *Ernyő Lukács* a nádor embere által megidézttetvén az esküt letenni vonakodott és vallani nem akart.¹⁾

Ujvárbán július 6-án:

73. ns. *Nagy Magdolna* ns. Százady Ferenczné 35 éves: Nyilván tudom, hogy P. Gy.-né asszonyom addig verette Major Lőrinczné nevű öreg asszonyát Bolstán idejében, hogy megholt bele. Láttam az verett testét és hogy megholt az ház héjára vitték nyujtózttatni és az leánya torok szóval kiáltotta az anyját siratván, hogy P. Gy.-né hóhéra az ő anyjának. Hallottam szegény Krisán Mihálytól, hogy panaszkodott: Jaj — ugymond — édes Századiné asszonyom, végtére is az asszony veretése miatt köll meghalnom és abban holt meg. Azt is nyilván tudom és láttam, az mikor P. Gy.-né asszonyom fölötte igen verte és verette Deli Kata nevű leányát, annyira hogy mind fejéből és minden testéből ugyan csatornázott az vére és magam is oltalmazni akarván szegént az asszony magamat is megrévasztott (*sic!*) de kicsiny héja volt, hogy meg nem verett. Azt is láttam, hogy azon leány az verésből fekete vérrel okádott, azután én ugyanaz miatt mentem el tölle házamhoz és egy hét alatt azon verésből az leány megholt. Hogy pedig onnét elmentem, ott hadtam Farkas György-nét, az ki azután beszéllette énnekem, hogy az leánnak öt lyuk volt az fején és ő is kötözte be nekie. Még akkor ott voltam, az mikor ugy verette, hogy ha egy rendbeli elfáradott, a másikat hajtotta reá. Német Marczissal és az szakácsával verette szegént. Hallottam Krisán Jánostól, hogy ugy ütötte P. Gy.-né asszonyom Magdolna nevű öreg asszonyát lapoczkával, hogy megholt bele. Azt láttam, hogy elég vén asszonyokat hordozttatott magához P. Gy.-né asszonyom és maga is járt érettek, az kik több babonásokok között füröszttették s

¹⁾ Az eredetiben latinul.

mosták egyszer az asszonyt, és midőn az fürdőben ült volna, *az asszonnak az térdén egy göbrében kását főztek, az ki szintén úgy ropogott, mintha az tűznél főzték volna.* Ez pedig galgóczi házánál volt.

Julius 7-én Pozsony vármegyei Kajal helységben:

74. nemes *Sylle Bálint* 35 éves: Ebben az dologban azt tudom mondani, hogy midőn hallották volna az meghalt Magdolna nevű asszonnak az leányi halálát, Pusztá Kürtön tudni illik az ki P. Gy.-né asszonyom veretése miatt holt meg, odamentünk Pusztá Kürthre és kértük P. Gy.-né asszonyomat, hogy az eltemetett testit szegény Magdolnának föl hadta volna vennünk, azonban kürti és galgóczi praedikátorok edgyütt Fejérváry János urammal körülfogták ezen megholt asszonnak az leányit és mingyárt maga jó akarattyából P. Gy.-né asszonyom ultro offerálván magát száz forint kész pénzt és száz forint ára szarvas marhát és száz mécz buzát adott nekik, noha ezeknek semmi szándékjuk nem volt az alkuvásra, de az két praedikátornak sok szavokra hajlottak reá és azt feleltette P. Gy.-né azon megholt asszony leányival, hogy ezután sohasem pörlenek vele az megholt asszony halála végett, de arról nem feleltek, hogy palatinus urunk ő nsga avagy az ő felsége directora nem pöröl. Az többi között azt is mondotta Fejérváry János: Az — ugymond — tagadhatatlan dolog, hogy asszonyom ő nga is meg ne ütötte volna az anyátokat, de ha attól holt-e meg avagy nem, az még nem bizonyos.

75. ns. *Kis András* 40 éves mindenekben úgy vallott, mint az előtte való tanu.

76. ns. *Szölösi Kata* Kis Andrásné 32 éves;

77. ns. *Szölösi Judit* Odor Bálintné 25 éves: Midőn hallottuk volna az szegény megholt anyánknak halálát P. Gy.-né udvarában Pusztá Kürtön, oda mentünk azon szegény megöletett anyánknak testét kérni, azonban galgóczi és kürti praedikátorok és Fejérváry János uram körülfogtak bennünket, ijesztgetvén azzal, hogy ha föl vesszük az anyánk holttestét. Császár urunk ő fölsége megbüntet bennünket, és hogy az szentegyházat is megfertőztetjük és meggyalázzuk, az kivel mink semmit sem gondoltunk, hanem mégis az testet kértük, azonban az megnevezett praedikátorok erővel többire bevették az kezünket, meg sem mondván mi végre, mink sem tudtuk mit akarnak, hanem reménlettük azt, hogy azt végezik el az asszonnyal, hogy az testet föl engedje venni, azzal bementek az asszonyhoz és egy kis vártatván megént kijöttek és azt mondák, hogy P. Gy.-né asszonyom jó akarattyából minekünk száz forintot kész pénzt, száz forint ára szarvasmarhát és

száz mécz buzát akar adni, az mely jó akarattját — ugymond — vegyétek jó néven ő nsgának, mert tik — ugymond — igye fogyott emberek vadtok és ha valamit akarnátok is kezdeni, soha végit nem éritek, mert arra bizonságtok nem lehet, hogy ha az asszony keze miatt holt meg az anyátok, avagy az asszony cseléde keze miatt. Más az, hogy az anyátoknak — ugymond — éltében annyi hasznát nem vehettétek volna. Mit irtak pedig az levélben nem is tudgyuk, ha meg köllene halnunk is, hanem azt hallottuk, hogy az kik velünk voltak, feleltek képünkben, hogy mink az végre csak egy pénzt se veszünk föl, hogy palatinus urunk ő nsga, avagy más magistratus nem pöröl az asszonyal.

78. özv. *Kocsis Mátyásné Zsófia* asszony 40 éves: Láttam, az mikor P. Gy.-né asszonyom Sempthe várában való laktában Major Lőrinczné nevü öreg asszonyát addig verette egyszer is másszor is, hogy a verés után harmad napjára megholt ugyanott az várban és az szegény asszony lelkére is holt meg, az leányi is mind ugy siratták, hogy az asszony ölte meg az anyyokat. Én akkor mosónéja voltam az asszonnak. Az Kis Kata nevü leánya felől azt tudom mondani, hogy szemeimmel nem láttam az mikor verette szegényt az asszony, de az egész cseléd mind azt mondotta, hogy az asszony veretése miatt holt meg. Egy más paraszt embert is tudom (az kinek nevét elfelejtettem) addig verette P. Gy.-né asszonyom, hogy megholt bele.

79. *Pekár Ilyésné Éva* asszony 40 éves: Azt szemeimmel nem láttam, az mikor verte P. Gy.-né asszonyom Major Lőrincznét, de verességéből való betegségét és verett testét láttam, az ki olyan volt, mint az kék posztó és azt mondotta énnekem szegény Major Lőrinczné, hogy az asszony keze miatt köll meghalnia. Az Kis Kata nevü leányát is addig elverette, hogy annak is meg köllött halni bele, és annak is láttam véres testét. Azt is tudom, hogy midőn Sempthe várában kenyér sütőnek felesége voltam, egyszer P. Gy.-né asszonyom egy nyers kigyót küldött az Pekár házban és becsináltatván egy fazekban, az kemenczébe megsüttette és fölvitette az frauczi-merben, mit cselekedett vele, azt nem láttam. Azt is tudom, hogy egyszer ugyanazon asszony egy Faitl nevü német inassával az fölakasztott embernek feje velejét hozatta azon Pekár házban és mikor az uram kenyeret süttött volna, tésztában csináltatta és az kemenczében megsüttette ugyanazon inassával, mert az uram nem akart hozzá nyulni, hanem egy kenyérre való tésztát szakasztott neki. Láttam, hogy az keze is mind véres volt az inasnak. Tudom azt is, hogy elég boszorkány asszonyokat hozatott magához, de mi végre, nem tudom.

80 ns. *Mikovics György* özvegye *Krestel Ilona* 60 éves: Minthogy én nem szolgáltam derekassan *Poghrány Györgyné* asszonyomat, egyebet semmit sem tudok, hanem azt, hogy afféle néző asszony-embereket hozatott magához és azt nézette velek, ha az fiai élnek-e sokáig és ő maga ha él-e sokáig. Azt is tudom, hogy még szegény *Turzó Szaniszló* idejében is valami török asszonyokat vitetett magához és azt nézette velek, ha lesznek-e gyermekei?

Unde nos ad relationem praefatorum palatinalis et nostri hominum fidedignam praesentes litteras nostras attestatorias praenarrato domino directori jurium fisci futuram ad cautelam sub sigillo nostro capitulari et authentico extrandandas duximus et concedendas communi svadente justitia. Datum feria sexta proxima post dominicam quintam sanctissimae et individuae trinitatis anno domini Millesimo sexcentesimo trigesimo septimo, supranotato (P. h.) Lecta et correcta.

(Eredetije az Országos Levéltárban N. R. A. fasc. 1069. nr. 18).

II.

Gratia perennalis super homicidiis, aliisque excessibus generosae et magnificae Annae Rosinae Lisztius viduae etc. facta.

Nos Ferdinandus tertius etc. Memoriae etc. Quod nos cum ad nonnullorum fidelium nostrorum humillimam supplicationem nostrae propterea factam Majestati, tum vero moti pietate et singulari clementia ac benignitate nostra regia, qua lapsis veniam et deliquentibus gratiam facere, jurisque et justitiae rigorem lenitate misericordiae temperare consuevimus, *generosam ac magnificam Annam Rosinam Listius*, magnifici quondam *Georgii Pograný* de *Nemeskürt* relictam viduam, de et super homicidiis aliisque non levibus excessibus, de quibus eadem hactenus a fisco nostro regio vigore nonnullarum litterarum attestatarum seu inquisitoriarum consequenterque processus superinde contra eam instituendi medio incusari, inquietarique ac in persona, rebusque suis damnificari potuisset, possetque quomodolibet in futurum absolventes eidem *Annae Rosinae Lisztius* capiti scilicet et bonis ac rebus suis quibusvis tam mobilibus, quam immobilibus, quocunque nomine censeantur, ubivis in regno nostro Hungariae existentibus gratiam nostram regiam dandam duximus et faciendam, ita tamen et ea conditione, ut eadem *Anna Rosina Lisztius* deinceps si ab hujusmodi excessibus et vitiis immunem praeservare studeat, nam alioquin praesentem gratiam nostram eidem minime volumus suffragari, imo absolvimus, damusque et facimus praesentium per vigorem. Quocirca vobis fidelibus nostris

spectabili ac magnifico, nec non egregiis praefecto, Caeterisque Camerae nostrae hung. Consiliario et signanter Egregio Magistro *Stephano Supanich*, directori Causarum nostrarum regalium ac Sacrae Regni Nostri Hung. fiscali praesentibus videlicet et futuris praesentes nostras visuris harum serie committimus et mandamus, quatenus a modo deinceps praefatam *Annam Rosinam Lisztius* ratione praemissae labis excessuumque suorum, contra formam praesentis gratiae nostrae sibi modo praemisso factam, nullatenus in persona rebusque et bonis suis tam mobilibus, quam immobilibus, nec aliter qualitercunque intra vel extra iudicium impedire, molestare, turbare, damificareque et inquietare praesumatis, sed hanc nostram gratiam eidem tam vos ipsi firmiter et inviolabiliter semper observare, quam etiam per alios quorum interest vel intererit observari facere modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in Civitate nostra Posoniensi, die 22. mensis martii anno 1638. regnorum nostrorum etc.

(Orsz. Levéltár. *Liber Regius* VII. k. 70. l.)

Közli: DR. KOMÁROMY ANDRÁS.

AZ ÁRPÁDKORI MEGYEI TISZTVISELŐK.

Okirati kútfők nyomán.

— MÁSODIK KÖZLEMÉNY. —

49. Nógrád.

1108-ban *Slaviz(o)* főispán Kálmán király egyik okiratának záradékán fordul elő.¹⁾

1156-ban *Ders* (Dírs) a főispán.²⁾

1272-ben (V. István alatt) *Tamás*-ra akadunk.³⁾ István halála után azonban még 1272. december 1-én *Fülöp* váci püspök a főispán, ki e méltóságot 1273. szept. 27-ig viseli.⁴⁾

1277. júl. 13-án *Cseta fia (Forrói) Aladár* királynéi tárnokmester és nógrádi főispán többekkel együtt András királyfinak Habsburgi Klementiával való eljegyeztetését tárgyalja;⁵⁾ felmerül legelőször 1255. máj. 27-én mint földbirtokos; 1262-ben az ifjabb királyné tárnokmestere s akkor V. Istvánnak a László herceg születéséről szóló hirt meghozza; akkor az Abaujmegyében fekvő Forró-t kapja. 1263-ban, 1275-ben és 1279-ben mindig kún Erzsébetnek tárnokmestere. 1288. óta magános, 1309-ben királynéi udvarbíró. Két fia van: Aladár és Jakab. E Jakab fia János 1333—1356-ig fordul elő mint Forrói János.

1299. júl. 17. *Ratold nb. Hasznosi »Lack« Domonkos* tárnokmester somogyi és nógrádi főispán.⁶⁾ I. Domonkosnak (IV. Béla tárnokmesterének) fia ő; előfordul legelőször 1283-ban; 1290-ben még nincs hivatala; 1291 óta királyi tárnokmester, mely minőségben egészen III. András haláláig találjuk; az Anjou-korban egy ideig csak egyszerű birtokos, később ismételten nádor.

¹⁾ Fejér II, 46.

²⁾ Knauz I, 108.

³⁾ Fejér VII, 4., 142.

⁴⁾ Hazai oklevéltár 65. Hazai okmánytár II, 11; VI, 193; VII, 142; VIII, 152. Wenzel IV, 21., 23., 27; IX, 2., 3., 4., 11—34; XII, 76., 80.

⁵⁾ Fejér V, 2., 388.

⁶⁾ Fejér VI, 2., 229.

Fejér VI, 2., 327. szerint *Katisz nb. Szécsényi Farkas* nógrádi főispán Szécsényben a Csalári, Varsányi és Kürti birtokosok ügyeiről biráskodik; az okirat kelte — sajnos — nincs megjelölve. E Farkas 1271-től 1301-ig fordul elő és 1298-ban a királyné pohárnokmestere. Miután 1301-ben már a Balog nb. Szécsi Péter Nógrádmegye főispánja, biztosra vehetjük, hogy Farkas főispánsága még az Árpádkorra esik.

50. Nyitra. .

Viza és Bacha főispán 1111. előtt élt.¹⁾

Mózes működése az 1103. és 1113. közötti időre esik.²⁾

1183. *Samod (in)* a főispán,³⁾ ki úgy látszik a későbbi Benedek főispánnak az atyja.

1188. május 6-án az ismert *Móka*-val találkozunk.⁴⁾

1194—1195. *Lambert*-re akadunk.⁵⁾

1198-ban *Benedek* a főispán,⁶⁾ kit — mert mellette még más ilyenévű országnagy is szerepel — meg nem határozhatunk.

Valószínű. hogy Benedek 1199-ben bánná és zalai főispánná előléptetett; azért követi őt 1199—1200. *Vétye* országbíró,⁷⁾ kit 1199-ben csanádi főispánnak ismerünk.

Ennek utódja 1204-ben *Kán nb. Siklósi Gyula* országbíró.⁸⁾

Utódja 1206—1207. *Miklós*,⁹⁾ ki — úgy látszik — Szát nb. Bars fiával azonos lehet.

Ezt követi 1208—1209. *Hontpázmán nb. Tamás*, a Szentgyörgyi és Bazini grófok ősatyja.¹⁰⁾ 1216-ban már nem élt. — Ha a Wenzel VII, 137. — féle okiratot helyesen fogom fel, akkor e Tamás már 1205-ben volt nyitrai főispán, mert Botho pozsonyi főispán, ki őt a bazini birtokba bevezette, 1205-ben működött.

1214-ben az ismert *Ratold nb. Gyulával* találkozunk.¹¹⁾

1219-ben Samod fia *Benedek*-re akadunk,¹²⁾ de miután

¹⁾ Fejér VII, 4., 57.

²⁾ Fejér VII, 4., 57. Knauz I, 78.

³⁾ Wenzel XI, 48.

⁴⁾ Fejér VII, 1., 177.

⁵⁾ Fejér II, 301; V, 1., 291. Wenzel XI, 59., 61.

⁶⁾ Knauz I, 157.

⁷⁾ Fejér II, 348. Hazai okmánytár II, 2. Wenzel XI, 73.

⁸⁾ Wenzel I, 92.

⁹⁾ Fejér III, 1, 47. Wenzel XI, 85. (Fejér VII, 5, 170 szerint 1205 augusztus 1-én *Miklós* nádor a főispán; erről azonban egyetlen egy más okirat sem tud).

¹⁰⁾ Knauz I, 193., 194. Hazai okmánytár VII, 4. Fejér III, 2, 466. (Wenzel XI, 137. 1216.)

¹¹⁾ Fejér III, 1., 163.

¹²⁾ Knauz I, 223. Wenzel VI, 402.

ez 1220-ban az országbirói és abaújházi főispáni méltóságot kapta, Nyitra megyében 1220-ban *János* lett az utóda.¹⁾

1223-ban *Mika* a főispán.²⁾

1224—1226. az ismert *Borsa* nb. *László* országbiróra akadunk.³⁾

1226-ban *Péter* az első alispán.⁴⁾

1236-ban *Hontpázmán* nb. *Sebes*, fennebbi Tamás fia működik.⁵⁾ Fejér III, 2., 263. szerint már 1231. febr. 25-én »Comes quondam Nitriensis,« de ez úgy látszik atyjára vonatkozik, kivéve azon esetet, hogy 1225. és 1231. között egyszer már főispán lett volna.

Még ugyanazon (1233.) évben (október 1-én) követi őt az ismert Marcell fivére *Péter*;⁶⁾ működése azonban nem tart sokáig, mert 1234—1235. helyén *Keményt* találjuk,⁷⁾ ki valószínűleg a későbbi Lőrincz nevű nádor atyjával azonos.

1236. június hóban ismét *Sebes* a főispán,⁸⁾ kiről talán biztossággal mondhatjuk, hogy fennebbi Sebessel azonos, habár ugyanakkor a szintén Hontpázmán nb. Csekléshi Sebes is jelentékeny szerepet viselt.

1238. jan. 29-én az ismert *Ratold* nb. *Domonkos* tárnokmesterre akadunk.⁹⁾

1240. márcz. 21-től 1242. márcz. 18-ig *Csák* nb. *Máté* tárnokmester (1242-ben tárnokmester) a főispán¹⁰⁾; felmerül 1233. nov. 27-én mint Béla társkirálynak hive és szerepel 1245-ig. Fiai: *Máté* és *Péter* nádorok lettek.

1242-ben felváltja őt Nyitra megyében *Ludány* nb. Szoboszló fia *Bagomér* trencsénmegyei főispán.¹¹⁾ Ez 1225-ben Béla társkirálynak pohárnokmestere; 1228-ban mint a székelyek parancsnoka bolgár fogságba került; 1238-ban újra pohárnokmester, 1241—1243. Trencsénmegye főispánja, 1243-ban Lengyelországban magyar segélyhadnak parancsnoka, 1245-ben zalai főispán. 1254. október 24-én már nem él; fiutódai nincsenek.

¹⁾ Fejér III, 1., 287.

²⁾ Fejér III, 1., 395.

³⁾ Fejér III, 2., 70; Hazai okmánytár IV, 12; VI, 18. Knauz II, 389. Soproni okmánytár I, 17. Wenzel I, 211; VI, 425.

⁴⁾ Knauz II, 389.

⁵⁾ Hazai okmánytár IV, 19; V, 14.

⁶⁾ Wenzel I, 304; VI, 518., 521; XI, 257., 260.

⁷⁾ Fejér III, 2., 407. Wenzel VI, 549., 568. (Ramenus.)

⁸⁾ Knauz I, 315.

⁹⁾ Fejér IV, 1., 111., 135.

¹⁰⁾ Fejér IV, 1., 250; IV, 3., 522. Hazai okmánytár VII, 26. Wenzel VII, 117.

¹¹⁾ Hazai oklevéltár 9.

Nyitramegyében követi őt 1243. jan. 29-én az ismert *Ratold nb.* Roland fia *Roland* tálnokmester,¹⁾ ki azonban csak ez év június 5-ig működik;

1244-ben két főispán szerepel e megyében:

a) jun. 15-én *Buzád-Hahót nb. Arnold.*²⁾ Felmerül 1233-ban; 1235—1239. zalai, 1240-ben somogyi főispán, 1242-ben a mellett nádor; 1243-ban Sopronmegye főispánja.

b) október 31-én *Balduin,*³⁾ azelőtt és utána Vas megye főispánja.

1245. április 26-án pedig Balduin megint Vas megye főispánja, míg helyén Nyitramegyében csak megint fennebbi *Arnoldot* találjuk.⁴⁾

Ez évben, úgy látszik, meghalt, mert 1245. végén (dec. 12-én) *Gutkeled nb.* Dragun fia *István* országbíró Nyitramegyének főispánja.⁵⁾ E felette érdemdús férfi korai ifjúságától kezdve Endre halicsi herceg szolgálatában állott; 1242-től 1245-ig lovászmester és (1243.) orbázi főispán; 1245. jun. 12-én országbíró, 1246—1247. nádor, 1248—1260. bán és (1252. óta) tótországi herceg; 1254. óta a mellett Stájerország főkapitánya; meghalt 1260-ban. Utódai a Ráskaiak, Málczaik, Majádiak, Márkiak, Butkaiak és Csatáriak.

Midőn István nádor lett, helyére 1247. aug. 12-én az ismert *Pok nb. Móricz* tálnokmester jött Nyitramegyébe, melynek főispáni székén még 1251. nov. 10-én (most azonban mint a királyné udvarbirája) is ül.⁶⁾

1255-ben az osztrák *Braunau*, királynéi udvarbíró, Nyitramegye főispánja.⁷⁾

1257. 1259. és 1261-ben azonban ismét *Pok nb. Móricz* királynéi udvarbíró a főispán.⁸⁾

1263-tól 1264. sept. 19-ig *Ákos nb. Ernő bán* (a Borso diak öse) a főispán;⁹⁾ 1263-ban *Roland* az alispánja. — Részt vett 1246-ban az osztrák Frigyes elleni csatában; 1250. nyarán Preussel Bernát himbergi parancsnokot győzte le; 1251-ben lovászmester és szolgagyőri főispán, ez év végén csak Varasd-megye — 1256-ban Bács megye főispánja, 1260. körül erdélyi

¹⁾ Fejér IV, 1., 293. Wenzel VII, 133.

²⁾ Wenzel VII, 157.

³⁾ Wenzel VII, 170.

⁴⁾ Wenzel XI, 340.

⁵⁾ Fejér IV. 1., 388. Hazai okmánytár I, 24; VII, 32. Wenzel VII, 199.

⁶⁾ Fejér IV, 2., 85. Hazai okmánytár VI, 60. Wenzel VII, 226., 230., 250.

⁷⁾ Fejér IV, 2., 319. Wenzel VII, 384.

⁸⁾ Hazai okmánytár VI, 110. Wenzel VII, 467., 503; VIII, 5.

⁹⁾ Fejér IV, 3., 164. Wenzel VIII, 47., 81., 92.

vajda; a IV. Béla és V. István közt kitört viszályok alatt Béla seregének parancsnoka volt; 1267—1269. országbíró; 1271-ben Varasdmegye főispánja; 1272-ben tárnokmester, somogyi és varasdi főispán, 1273-ban soli és uzorai bán; 1274-ben országbíró és szatmári főispán.

1267. október havában *Ernö* még mindig Nyitramegye főispánja,¹⁾ miből következtethetjük, hogy 1265. és 1266-ban is az volt; de miután 1267-ben mint országbíró Vasmegye kormányzatát átvette, Nyitramegyében már nem akadunk rá. Itt a legközelebbi főispán csak 1269-ben.²⁾ az ismert *Csák nb. Csák bán*.³⁾

1271. július 3-tól 1273. aug. 24-ig *Mihály* a főispán.⁴⁾

Alatta 1272. június 28-án *Mihály* az alispán.⁵⁾

Wenzel IX, 63. szerint 1274. július 18-án még mindig *Mihály* a főispán, de ez határozottan csak írási hiba, mert 1274. január 12-től szeptember 25-ig bizonyos *Jakab* a főispán;⁶⁾ 1275. április 3-tól azonban 1276-ig helyén ismét fennebbi *Mihályt* találjuk.⁷⁾ Családi viszonyairól csak annyit tudunk, hogy fivérével, Demeterrel együtt egy időig a borsmonostori zárdának kegyura volt.

Az ez időtájt felette gyakran előfordult kormányváltások magukkal hozták, hogy a megyékben a főispáni hatalom nem sokáig maradt egy kézben; Nyitramegyében is találjuk, hogy 1276. augusztus 9-én és 18-án az ismert *Hontpázmán nb. Achilles fia Tamás bán* a főispán,⁸⁾ hogy 1277. augusztusán *Mihály* harmadszor a főispáni széken található,⁹⁾ és hogy ugyanazon év (1277.) márcz. 15-én és november 10-én *Hontpázmán nb. Achilles fia Tamás bán* pozsonyi és komáromi főispán őt megint felváltja.¹⁰⁾

1279-ben (jan. 30-án és márcz. 13-án) bizonyos *Péter*-re akadunk,¹¹⁾ kit közelebbről meg nem határozhatunk.

¹⁾ Hazai okmánytár VI, 149.

²⁾ Fejér VII, 5., 347. szerint 1268-ban Bebek (!) Imre a nyitrai főispán; az okirat azonban felette zavaros.

³⁾ Wenzel III, 200; VIII, 128. (tévesen 1265.) 226.

⁴⁾ Fejér V, 1., 138. V. 2, 116; Hazai okmánytár I, 56; II, 14; VIII, 152., 439, Knauz I, 605. Wenzel III, 253., 273; VIII, 343., 378., 380., 382., 386., 389., 390; IX, 12. Tkalčič 47.

⁵⁾ Knauz I, 599.

⁶⁾ Hazai okmánytár VIII, 164. Knauz II, 43. Wenzel IX, 51., 54., 60; XII, 92. (itt ugyan *János* a neve, de arról egyéb okiratok mitsem tudnak.)

⁷⁾ Fejér V, 2., 235., 240., 245., 278., 340. Wenzel IX, 115., 117; XII, 174. — Fejér V, 3., 461.

⁸⁾ Fejér V, 2., 336. Wenzel IX, 147.

⁹⁾ Fejér V, 2., 405. Hazai okmánytár VI, 227.

¹⁰⁾ Fejér VI, 2., 401. Knauz II, 76.

¹¹⁾ Fejér V, 2., 493. Wenzel XII, 253.

1281. április 21-én *Ivánka* (Ioanca) a főispán,¹⁾ (kétségkívül a Hontpázmán nemzetség ghymesi ágából való ember.)

1291. jul. 10-től október 9-ig az ismert *Pécz nb. Gergely* bán barsi és nyitrai főispán.²⁾

Az utolsó főispán 1292-től 1301. január 15-ig az ismert *Hontpázmán nb.* András fia *Tamás* barsi főispán;³⁾ a mit Knauz II, 480. 1300. febr. 2-án András nyitrai főispánról mond, az — a mint már fent megjegyeztem — valószínűleg Tamás atyja nevének felcseréléséből eredő tévedés.

51. Oklics.

1272-ben az ismert *András* rojcsai, beszterczei, zsigrai és oklicsi főispán;⁴⁾ mint rojcsai főispán már 1261. jul. 3-án szerepel.

1273. december 14-től 1274. sept. 25-ig az ismert *Pécz nb.* György fia *Dénes*-re akadunk.⁵⁾

1280—1281. Jaroszló fia *Iván* a főispán.⁶⁾

Ez 1251. április 3-án Bregana vára alatt kap földtért; 1252-ben tanu; 1258-ban zagóriai nemes várjobbágy, 1259-ben a topiczai apátnak képviselője valamely peres ügyben, 1270-ben választott bíró, 1271. (aug. végén) horvát nemes; IV. László alatt a csehek ellen magát kitüntetvén, megkapja 1274-ben a tótországi Zamobor várt; 1277-ben a szávai cistercitáknak adományoz, 1292-ben még országnagy. Fia: Iván.

52. Orbász.

1243. jan. 29-től 1245. április 26-ig az ismert *Gutkeled nb. István* lovászmester (később stájer főkapitány) a főispán.⁷⁾

1256. aug. 25-től 1258-ig *Moys* tálnokmesterrel találkozzunk.⁸⁾ Atyja I. Moys nádor; ő maga (II. Moys) 1244-ben országbíró, 1250-ben hadosztályparancsnok az osztrákok elleni hadjáratban, hol Kirchschlagnál kitüntette magát; 1260—1263. Béla hg. tárnokmestere, somogyi, varasdi és soproni főispán,

¹⁾ Knauz II, 145.

²⁾ Fejér VI, 1., 118., 130., 180. Hazai okmánytár VII, 219; VIII⁴ 306. Wenzel V, 25; XII, 510.

³⁾ Fejér VI, 1., 234., 354; VI, 2., 264., 326; VII, 5., 502. (tévesen 1292.) Wenzel V, 202., 238; X, 329., 380., 385.

⁴⁾ Fejér VII, 4., 142.

⁵⁾ Fejér V, 2., 129., 136., 238. (tévesen 1275.) Hazai okmánytár I, 63; III, 23; VI, 200., 205. (tévesen 1275.) VIII, 164. Sztáray okmánytár I, 16. Wenzel IV, 34., 41; IX, 38., 50., 53., 55., 57., 60., 62., 66., 69., 72., 77; XII, 92., 100., 103., 104., 106., 109., 111., 117. Zichy-okmánytár I, 35.

⁶⁾ Tkalčić I, 206., 209. Wenzel XII 321., 341.

⁷⁾ Fejér IV, 1., 293., 324. Wenzel VII, 157., 170; XI, 340.

⁸⁾ Fejér IV, 2., 451. Hazai okmánytár VII, 52.

1267. csak somogyi és varasdi főispán; IV. Béla halála után 1270—1272. nádor és Sopronmegye főispánja, 1272-ben Tótország bánja; 1273-ban somogyi főispán; a mellett 1274—1275. a királyné tárnokmestere; 1276-ban országbíró, somogyi és vasmegyei főispán; 1279—1280. a királyné tárnokmestere, mely minőségben 1280. végén meghal. Garai főispán is volt, de mikor? nem tudjuk. — Négy leányát ismerjük. A Daróiaknak egyik őse ő.

1266. augusztus 25-től 1267. november 16-ig *Buzád-Hahót* nb. *Csányi Csák* a főispán.¹⁾ Atyja: Csák bán; ő maga előfordul 1266—1309. Utódjai: a Csányiak.

1272. november 27-től 1273. márcz. 6-ig az ismert *Kárászi Sándor* bán és országbíró működik.²⁾

Utódja 1273. márcz. 30-án az ismert Kemény fia *Lőrincz* (volt nádor) soproni főispán.³⁾

Ugyanazon (1273.) év április 30-án működnek:

a) *Kristóf* és *Vid* alispánok.

b) *Pridichna* és *Jakus* szolgabírák.⁴⁾

1275. sept. 27-én *Péter* főispánra akadunk.⁵⁾

1281. (április 12—29.) a hirhedt *Héder* nb. *Güssingi Iván* garicsi, szanai, gačkai és orbászi főispán.⁶⁾

1285-ben (Blagaji) *Radoszló* glaži, szanai és orbászi főispán.⁷⁾

53. Patak.

1233-ban és 1234-ben *Farkas* főispán a borsodmegyei Mihályi helységnek egy részét veszi meg.⁸⁾ Alig szenvedhet kétséget, hogy e Farkas a Miskóc nemzetségnek tagja volt.

1262-ben *Simon* a főispán.⁹⁾

1272-ben megkapja Veta fia Miklós fia *Domonkos* sárosi és pataki főispán a borsodmegyei Ózd nevű helységet,¹⁰⁾ fivére Demeter akkor Beregmegye főispánja.

1273. september 29-én az ismert Tekes fia *István* kir. szekerésmester beregi és pataki főispán.¹¹⁾

¹⁾ Fejér IV, 3., 405. Hazai okmánytár VIII, 107.

²⁾ Fejér V, 2., 57., 71., 85. Hazai okmánytár VIII, 148; Wenzel IV, 9; IX, 3., 5., 11. Zichy-okmánytár I, 33.

³⁾ Fejér V, 2., 82. Hazai oklevéltár 65. Hazai okmánytár VI, 94.

⁴⁾ Wenzel IX, 43.

⁵⁾ Fejér V, 2., 271.

⁶⁾ Tkalčić I, 207. Wenzel XII, 337.

⁷⁾ Tkalčić I, 218.

⁸⁾ Hazai okmánytár VIII, 30. Wenzel XI, 263.

⁹⁾ Hazai okmánytár VI, 111.

¹⁰⁾ Fejér V, 1., 266.

¹¹⁾ Fejér V, 2., 121. v. ö. Hazai okmánytár VIII, 176.

54. *Pezet és Poljana.*

Itt csak egy főispánt ismerünk, 1266-ban a *Pécz nb.* György fia *Dénest*;¹⁾

55. *Pilis.*

1225-ben Béla társkirálynak pristaldusa Horvátországban: *Péter* pilisi főispán,²⁾ — de ez a »pilisiensis« csak nagy óvatossággal veendő.

1251. május 19-től 1258. decz. 10-ig *Fülöpp* a főispán.³⁾ Leszármazását nem ismerjük. Neje Petronella az Apa bán fia Szoboszló fia Péter leánya; Petronella és férje előfordul már 1249-ben. Miután Petronella 1258. dec. 10-én atyja után reá szállt birtokait nővérének fiaira átruházza, világos, hogy fiai nem voltak.

1272. febr. 26-tól márcz. 17-ig az ismert *Olivér* a főispán.⁴⁾ 1262—1268. a királyné tárnokmestere, 1262-ben gerzenczei főispán; valószínűleg a Ratold nemzetség tagja.

Követi őt 1272. december 1-től 1273. márcz. 30-ig az ismert *Gutkeled nb. Joákim* tárnokmester.⁵⁾

1273. május végén (27—28.) azonban *Borsa nb. Miklós* (László volt nádor, bán és hercegnek fia) választott esztergomi érsek és kir. kancellár követi őt;⁶⁾ de már ugyanazon (1273) év június 7-én csak megint fennebbi *Joákim* a főispán, ki a mellett 1275. augusztus 11-ig tárnokmester, pozsonyi és baranyai főispán.⁷⁾

1284. (máj. 27. — jun. 11.) az ismert *Tamás* váci püspök királyi korlátnok a főispán.⁸⁾

1285. végén *Eyza* pilisi főispán és visegrádi várnagy, IV. Lászlónak embere, bizonyos birtokügy rendezésénél.⁹⁾ Vajjon a szerecsen származásu későbbi Haysa-val azonos-e? nem tudjuk — de nincs kizárva.

¹⁾ Tkalčič I, 135. Wenzel XI, 563.

²⁾ Wenzel XI, 183.

³⁾ Fejér IV, 2., 343. (tévesen 1255.) Hazai okmánytár VI, 95. Knauz I, 386.

⁴⁾ Fejér V, 1., 180., 209. Wenzel VIII, 390.

⁵⁾ Fejér V, 2., 57.: Hazai oklevéltár 65. Hazai okmánytár VIII, 148. Wenzel IX, 5., 11. Zichy okmánytár I, 32.

⁶⁾ Wenzel IX, 18., 34.

⁷⁾ Fejér V, 2., 238. (tévesen 1275) 241., 248., 397. (tévesen 1277.) Hazai okmánytár I, 63; II, 11; VI, 197., 201; VIII, 152., 164. Tkalčič 35. Wenzel IV, 23., 35; IX. 28., 50—82; XII, 76., 92—111., 140., 150.

⁸⁾ Hazai okmánytár IV, 66. Wenzel IX, 388; XII, 415. Zalai okmánytár I, 95.

⁹⁾ Knauz II, 192., 207.

56. *Podgorja.*

1228. táján az ismert Ompud fia *Lörincz* (azelőtt garai főispán) működik.¹⁾

1249-ben *Sándor* a főispán²⁾ ki valószínűleg az 1252. és 1256-ban előforduló albánnal azonos.

57. *Pozsega.*

1220—1221. az ismert *Borsa nb. László* lovászmester a főispán.³⁾

Utódja 1259-ben *Fülöpp*,⁴⁾ ki a pozsegamegyei Dobócz helység határjárását eszközli.

1263-ban *György* és *Illés* az alispánok.⁵⁾

1266-ban *Rh.* főispán említettik,⁶⁾ de ennél — úgy látszik — talán helyesebb: *Ph.* (Fülöpp) vagy *Th.* (Tamás).

1273. június 26-án *Pécz nb. Gergely* vasmegyei és pozsegamegyei főispán.⁷⁾ Ez 1270—1272. a királyné tárnokmestere, ki V. István halála után cseh Ottokárhoz menekült, de nem sokára visszatért Magyarországra; még találkozunk vele.

Közvetlen utódja azon *Lörincz* lehetett, kit kún Erzsébet 1275-ben volt főispánnak nevez.⁸⁾

1293. július 11-én az ismert *Csák nb. Ugrin* a főispán,⁹⁾ ki azelőtt szőrényi bán, országbíró és szerémi főispán volt.

1296. márcziusán *Balog* pozsegai várnagy és főispán.¹⁰⁾

1299-től 1300. auguszt. 28-ig *Morosini Albert*, III. Andrásnak anyai ágon nagybátyja, tótországi herczeg, Pozsegamegye főispánja.¹¹⁾

58. *Pozsony.*

Ezen, földrajzi fekvése miatt régi idők óta jelentékeny megyében csak 1135-ben akadunk főispánra: *Leuka* tálnokmesterre.¹²⁾

Utána hosszú hézag következik, míg csak 1183-ban megint *János* főispánnal találkozunk,¹³⁾ kiről nevén kívül mitsem tudunk.

¹⁾ Wenzel I, 256.

²⁾ Wenzel VII, 290.

³⁾ Fejér III, 1., 302. Hazai okmánytár VII, 9. Wenzel XI, 159.

⁴⁾ Fejér IV, 2., 501.

⁵⁾ Wenzel XI, 529.

⁶⁾ Hazai okmánytár VI, 141.

⁷⁾ Hazai okmánytár VIII, 154.

⁸⁾ Wenzel XII, 149.

⁹⁾ Hazai okmánytár VII. 232.

¹⁰⁾ Wenzel X, 233.

¹¹⁾ Blagay-oklevéltár 69. Tkalčić 77.

¹²⁾ Fejér II, 86. Wenzel I, 51.

¹³⁾ Wenzel XI, 48.

Az 1194—1195-ig ismert *Péter* nevű főispán ¹⁾ kétségkívül Gertrud királyné gyilkosával, Töre fiával, azonos.

Utódjáról, az 1198-ban szereplő *Jánosról* ²⁾ pusztán csak a nevet ismerjük.

1202—1203. *Tamás* a főispán; ³⁾ azelőtt (1201—1202.) Sopronmegye főispánja. Talán a Hontpázmán nb. Tamással, a szentgyörgyi és bazini grófok ősatyjával azonos.

II. András trónraléptével az ismert *Győr nb. Botho* főispán a Hontpázmán nb. Tamást (nyitrai főispánt) Bazin birtokba statuálja. ⁴⁾

Utódja 1206-ban *Merkur*, ⁵⁾ ki azelőtt (1205—1206.) tót-országi bán és somogyi főispán volt.

Működése nem tartott sokáig, mert már 1207-ben helyén az ismert *Vázsony nb. Othusz*-t találjuk, ⁶⁾ ki azonban szintén nem sokáig maradt.

Követi őt 1208—1210. az ismert *Móka* ⁷⁾ (azelőtt nádor stb.)

Utódja 1211—1212. *Szát nb.* Bars fia *Miklós*. ⁸⁾

1212-ben felváltja őt az ismert *Bór nb. Bánk* nádor, ki e minőségben 1213-ig működik. ⁹⁾

Gertrud királyné meggyilkoltatása után *Zsámboki Smaragd* lett Pozsonymegye főispánja, kit ez állásban 1222-ig találunk. ¹⁰⁾ Származik egy állítólag a Champagneból bevándorolt családtól; 1205—1206. országbíró és szolnoki főispán; 1206-ban erdélyi vajda; 1208—1209. bihari főispán, 1222-ben Bács-megye főispánja. 1222. után már nem tisztviselő. Azonkívül még azt tudjuk felőle, hogy a pannonthalmi apátságnak egy-néhány Galantha és Sempte mellett feküdt földeket adományozott, mely adományozásból 1235. körül a pannonthalmi apát és a semptei várjobbágyok közt pör támadt; ez azzal végződött, hogy az apát a zárdájának Smaragdtól adományozott földeket, a várjobbágyokéitól különítve, Smaragdnak vágmelléki palotája

¹⁾ Fejér II, 301; V, 1., 291. Wenzel XI, 57., 59.

²⁾ Fejér II, 331.

³⁾ Fejér V, 1., 293. Soproni okmánytár I, 6.

⁴⁾ Wenzel XI, 137.

⁵⁾ Fejér III, 2., 465. Wenzel VI, 308; XI, 85.

⁶⁾ Fejér III, 1., 47.

⁷⁾ Fejér III, 1., 82., III. 2., 467., 468., 470., 472., 474. Wenzel VI, 325., 334., 335., 343; XI, 94., 96., 102., 108.

⁸⁾ Fejér III, 1., 108., 109., 125. Wenzel I, 126. VI, 349., 354; XI, 113., 115.

⁹⁾ Fejér III, 1., 118., 148., 150. Hazai okmánytár VIII. 12. Wenzel I. 132., 136. (tévesen 1214). VI. 359; XI, 118.

¹⁰⁾ Fejér III, 1., 163., 170., 272., 287., 320., 323; VII, 1., 192. Hazai okmánytár VI, 15. Wenzel VI. 368 (tévesen 1214.) 402., 408; XI, 129., 156., 173. (tévesen 1223.) — Fejér VII, 1., 194. szerint 1216-ban Miklós nádor és országbíró a főispán; ez adat azonban téves.

közelében megkapta. Smaragd utódjai: a Zsámbokiak, Atyaiak, Kükeiek, görögmezei Vérek.

1222-ben követi őt Pozsonyban az ismert *Tiborc*,¹⁾ kit még ugyanazon évben Béla társkirálynak lelkes hive *Buzád-Hahót* *nb. Buzád* követett; ez állásában 1224-ig maradt.²⁾ Atyját nem ismerjük (talán az 1209-ben előforduló győri főispán az); vajjon ő maga, Buzád, 1209-ben Győrmegyének főispánja-e? nem bizonyos. 1224. tavaszán Béla királyt Ausztriába követte, de még ugyanazon évben visszatért; 1225-ben Vas megye főispánja; 1232-ben cz. bán és soproni főispán, 1233-ban (?) a domonkosrend tagja. Számos fiut hagyott hátra maga után.

1224-ben átvette Buzád menekülése után az ismert *Szát* *nb. Bars* fia *Miklós* királynéi udvarbíró és soproni főispán Pozsonymegye kormányzását.³⁾ Ez 1208—1210. országbíró és kevei főispán, 1212-ben soproni főispán, 1213-ban királynéi udvarbíró és győri főispán, aztán (1213.) 1215-ig nádor és több megye főispánja, 1217-ben András király kísérete Palaestinában, 1219—1222. nádor és soproni főispán, 1224—1225. királynéi udvarbíró, 1226-ban nádor, 1228—1230. lovászmester, 1233-ig soproni főispán; IV, Béla halála után nincs hivatalban; 1241-ben még él. Egyetlen egy fiát ismerjük, ki fiutód hátrahagyása nélkül halt meg.

Pozsonymegyében követte őt 1225-től 1229-ig az ismert *Csák* *nb. Demeter* tálnokmester.⁴⁾ Ez 1217—1222. és 1224—1230. tálnokmester, a mellett (1220—1222.) Vas megye főispánja; 1217-ben Palaestinában; 1223-ban országbíró, 1232—1234. ismét az, 1237—1241. Csanádmegye főispánja, 1242—1245. országbíró és Mosonymegye főispánja. — Az Ugod-ág alapítója.

Demeternek közvetlen utódja valószínűleg az ismert *Csák* *nb. Miklós*, a Kisfaludiak őse.⁵⁾

Utódja 1231-ben bizonyos *Edes*;⁶⁾ teljesen ismeretlen személy. Megjegyzendő azonban, hogy az Edus név később a Bárczai családban divó.

1233. október 1-től 1234-ig Miklós fia *Miklós* tárnokmester a főispán.⁷⁾ Előbbi pályája ismeretlen. 1231. óta királyi tárnok-

¹⁾ Fejér III, 1., 374.

²⁾ Fejér III, 1., 395., 430; VII, 1., 211., 214; Hazai okmánytár V, 10. Wenzel I, 197; VI, 420.

³⁾ Hazai okmánytár IV, 12; VI, 18. Wenzel VI, 425.

⁴⁾ Fejér III, 2., 70., 133., 188. Hazai okmánytár II, 5; VIII, 25. Wenzel I, 211., 252; VI, 455., 477; XI, 212.

⁵⁾ Fejér III, 2., 254.

⁶⁾ Fejér V, 1., 306. Melczer okmánytár 3. Wenzel VI, 502. (tévesen 1232.)

⁷⁾ Fejér III, 2., 329., 366., 407. Hazai okmánytár IV, 18. Wenzel I, 304; VI, 518., 521., 549; XI, 257., 260. Zalai okmánytár I, 17.

mester, mely állásban minden ellenségével szemben II. András haláláig tudta magát fenntartani. Miután Dénes nádorral, Samu kamaragróffal, szakállos Mikával és Szát nb. Miklóssal együttesen a legfőbb tisztviselők nyomorult gazdálkodásában részt vett és András királynak utolsó éveiben igazságtalanságokat és garázdálkodásokat elkövetett, IV. Bélának trónralépte után azonnal hazaárulással vádoltatott; úgy látszik azonban, hogy csak a jogtalanul szerzett birtokai vesztésével lett büntetve. 1246. április 12-én még életben van. Családi viszonyait nem ismerjük. Birtokviszonyaira vonatkozólag tudjuk, hogy Csák nb. Izsákkal a II. Andrástól neki adományozott sopronmegyei Petlen miatt pöre volt, mely azzal végződött, hogy mindketten a helységet maguk között felosztották; továbbá tudjuk, hogy az erőszakosan magához ragadott zalamegyei Barlabáshidát IV. Bélának visszaadta.

II. András még 1235-ben az ismert *Lukácsot* adományozta meg Pozsonymegye főispánságával,¹⁾ de ez sokáig nem maradhatott benne, mert IV. Béla azonnal trónralépése után trónörökösorszakabeli egyik legkedvesebb emberét: Seraphin fia *Andrást* Pozsonymegye főispánjává kinevezte. Ez 1225-ben azzal kezdte pályáját, hogy a trónörökös tálnokmestere lett, mely minőségben 1231-ben és 1233-ban is maradt. 1239-ben országbíró lett, mi mellett 1240. decz. 20-ig Pozsonymegye főispánja is maradt.²⁾ Atyja neve — Seraphin — arra enged következtetni, hogy csallóközi ember volt, mert e név a csallóközi Etre nemzetségnél fordul elő és egy Seraphinnek fia még később is pozsonymegyei tisztviselőként szerepel. Miután 1240. után András főispán nyomára többé nem akadunk, igen valószínű, hogy a tatárok keze alatt életét vesztette.

Utódja 1243. január 29-től 1245. december 12-ig az ismert *Csák nb.* öregebb *Máté* tárnokmester.³⁾

Követi őt 1247. június 2-től 1248. május 1-ig *Túrje nb. Zala-Szentgróti Dénes.*⁴⁾ Ez — Dénes fia — IV. Bélának ifjúkori pajtása és barátja; 1233—1234. erdélyi vajda, 1235—1241. lovászmester (1240-ben a mellett temesi főispán is), 1241—1247. tótországi bán, 1242-ben Tótország hercege; 1245—1246. és 1248-ban nádor, 1251-ben szolnoki főispán, mely minőségben még 1254. október 17-én is szerepel, 1255-ben már nem él.

¹⁾ Wenzel VI, 568.

²⁾ Fejér IV, 1., 27., 111; IV, 3., 552. Wenzel VII, 25., 34., 48., 81., 107; XI, 301., 304., 312., 316.

³⁾ Fejér IV, 1., 293., 324., 388. Wenzel VII, 133., 137., 156., 169., 174; XI, 340., 481.

⁴⁾ Fejér IV, 1., 454. Wenzel II, 206; VII, 264. — Fejér IX, 6., 139. (tévesen 1356.)

Alatta 1248-ban *Ivánka* az első alispán.¹⁾

A főispánságban követi őt 1248-tól 1260. nyaráig az ismert *Ratold* *nb. Roland* nádor.²⁾ Ez 1241-ben pohárnokmester; 1242—1246. tálnokmester (a mellett 1242—1243. nyitrai, 1244—1245. soproni főispán), 1247-ben országbíró; 1260—1267. horvát- és tótországi bán (1266—1267. Spalató főnöke), 1270—1271. czimzetes bán; 1271. macsói bán; 1272—1273. időnként újra az s a közben nádor; 1277-ben czimzetes bán és országbíró; meghal 1277-ben. Unokája Olivér 1353-ban királynéi udvarbíró, soproni és vas megyei főispán.

Kormányzása alatt 1251. és 1253-ban *Puer* az alispán.³⁾

Roland utódja a főispánságban 1260. november 30-tól 1263. december 17-ig *Héder* *nb. Güssingi Henrik* nádor⁴⁾, egy a stájer Wildonból bejött családnak tagja. Felbukkan legelőször 1228-ban; 1244—1247. vas megyei, 1247-ben és 1251-ben somogyi főispán, mely tisztséget 1254. 1256. és 1259-ben mint országbíró is megtartott; 1260—1267. nádor; 1267—1270. Tótország bánja; IV. Béla halála után cseh Ottokárhoz menekült; 1272—1273. sói és uzorai bán; 1273—1274. ismét Tótország bánja. Elesett 1274-ben a IV. László ellen Fövenynél vívott csatában.

1264. és 1267. között nem ismerünk ugyan pozsonyi főispánt,⁵⁾ — de nem szenved kétséget, hogy Henrik egészen 1267-ig e főispánsággal fel volt ruházva.

1267. sept. 15-től 1269-ig *Csák* *nb. Csák* fia *István* királynéi udvarbíró a főispán.⁶⁾ Pályájának kezdetét nehezen kimutathatni; biztossággal csak 1243., 1258. és 1262-ben lép fel mint szörényi bán; 1264. márcz. 9. óta Mária királyné udvarbírája és Vas megye főispánja; 1269. után nem találjuk őt többé a tisztviselők sorában — Neje (1258.) a Győr *nb. Botho* nádor leánya. Fia, Imre, eladja 1276-ban a baranyamegyei Koromzó helységet a Kórogyiaknak. — Megjegyzendő még, hogy István pozsonyi főispán (1269-ben) magyar sereg élén I. Uros István szerb királyt egész törzskarával fogságba ejtette.

¹⁾ Wenzel II, 206.

²⁾ Fejér IV, 2., 98., 218. Hazai oklevéltár 18. Hazai okmánytár II, 7; IV, 35; VI, 60., 84; VII, 74; VIII, 60. Soproni okmánytár I, 23. Wenzel II, 209., 216., 228., 242., 256., 258., 259. 260; VII, 260., 320., 369., 389., 436., 503., 516; XI, 427; XII, 691.

³⁾ Wenzel II, 222; VII. 358; VIII. 273.

⁴⁾ Fejér II, 382. (tévesen 1200.) Hazai oklevéltár 40. Hazai okmánytár VIII, 86. Wenzel VIII, 55; XI, 495.

⁵⁾ Fejér IV, 3., 251. és 306. alatti adatai tévesek.

⁶⁾ Fejér IV, 3., 386., 437. Hazai oklevéltár 55. Hazai okmánytár VII, 118; VIII, 96. (tévesen 1264.) Wenzel III, 157; VIII, 227., 235. Zalai okmánytár I, 51.

IV. Béla halála után V. István *Egyedet* nevezte ki Pozsonymegye főispánjának és királyi tárnokmesternek; mindkét állásban 1270. jun. 13-tól 1273. augusztus 3-ig találjuk.¹⁾ Ez 1265-ben István ifj. király tárnokmestere; V. István halála után szintén cseh Ottokárhoz szökött, honnan csak 1273-ban tért vissza; 1273. máj. 23-tól szeptember 22-ig macsói és boszniai bán, 1274—1275. kir. tárnokmester.

Követi őt 1272. nov. 26-tól 1273. január 10-ig bizonyos *László*,²⁾ de miután ezt 1273. májusában országbirónak kinevezték, 1273. június 6-tól 1274-ig helyén az ismert *Gutkeled nb. Joákim* tárnokmestert és pilisi főispánt találjuk.³⁾

Joákimnak közvetlen utódjára nézve a következő észrevételem van:

A győri prépost C. egy meg nem nevezett év szeptember 27-én Dénes nádornak, a kúnok birájának, jelenti, hogy Győr nb. Óvári Konrád és fia Jakabnak birtokait *Pál* pozsonyi főispán (vagy alispán) a Kiliti Saul fiai segítségével pusztította. Miután 1273-tól 1281-ig Carachinus (Karácsony) nevű győri prépost létezik, és 1273. végétől 1274. sept. 25-ig György fia Dénes nádort és a kúnok biráját ismerjük, kézzelfogható, hogy Joákimot e *Pál* 1274. septemb. havában (ha csak nem alispán) követte, a kit különben közelebbről nem ismerünk.

1275. márcz. 24-től június 4-ig az ismert *Hontpázmán* nb. Achilles fia *Tamás* országbíró semptei és pozsonyi főispán⁴⁾, de miután még ez évben tótországi bánnak kinevezték, helyén 1276. deczember 24-én az ismert *Csák nb. Máté* tárnokmestert és bányai főispánt találjuk;⁵⁾ midőn ez más állást nyert, 1277. márcz. 15-től november 10-ig megint csak *Hontpázmán* nb. Achilles fia *Tamás* bán, nyitrai, komáromi és pozsonyi főispán.⁶⁾

Utódja 1277-től 1279. márcz. 13-ig az ismert *Csák nb. Máté* fia *István* tárnokmester⁷⁾ (1277), kivel 1279. után többé nem találkozunk.

Követi őt 1279-től 1280. augusztus 18-ig az ismert *Csák*

¹⁾ Fejér V, 1., 138; VII, 2., 12. Hazai okmánytár I, 57; VIII, 145., 439. Tkalčič 47. Zichy okmánytár I, 30. Wenzel III, 253., 273; VIII, 279., 286., 343., 345., 346., 379., 382., 385., 389., 390; XII, 50., 53., 695.

²⁾ Fejér V, 2., 49., 72. Hazai okmánytár. VII, 138; VIII, 148. Wenzel IV, 2; IX, 2., 5., 11; XII, 71.

³⁾ Fejér V, 2., 156. Hazai okmánytár I, 63; II, 12; VI, 201; VIII, 152. Wenzel IV, 23; XII, 76.

⁴⁾ Fejér V, 2., 245. Wenzel XII, 116.

⁵⁾ Wenzel XII, 182.

⁶⁾ Fejér VI, 2., 401. Knauz II, 76.

⁷⁾ Fejér V, 2., 405., 492. Hazai okmánytár VI, 227; VII, 166; VIII, 190. Wenzel XII, 252.

nb. Péter tálnokmester és mosonyi főispán,¹⁾ a későbbi hirhedt Trencsényi Máténak atyja.

Alatt *Csukárdi Péter* fia *János* az alispán.²⁾ Ez — egy 1165-ben nemesített, pozsonyi család ivadéka — a pozsonymegyei *Csukárd* és *Nyék* helységek tulajdonosa. 1279-ben IV. László és Péter főispán ellen fellázadván, a pozsonyi várt támadta meg, mely alkalommal *Jakab* pozsonyi bíró visszaverte. 1280-ban már csak »volt« alispán. 1286-ban újra alispán; 1287-ben kitünteti magát a *Güssingiek* ellen; meghalt 1291-ben, midőn III. András hadseregében Ausztria ellen vonult. Vele egyenes ága kihalt.

1281. április 21-én *Demeter* főispán fordul elő egyetlen egy okiratban.³⁾ A legnagyobb valószínűség a mellett szól, hogy az 1280-ban szerepelt barsi főispánnal, *Hontpázmán* *nb. Hont* fiával azonos.

Követi őt (most már harmadszor) 1282. aug. 25-én az ismert *Csák* *nb. Máté* nádor, somogyi és soproni főispán, kit ez állásban 1283. április 25-ig találunk.⁴⁾ Nevezett napon végrendelkezett.

Utódja 1283. december 17-től 1284. végéig az ismert *Héder* *nb. Güssingi Miklós* nádor.⁵⁾

1286-ban fennebbi *Csukárdi János* újra alispán⁶⁾ s úgy látszik, hogy az 1287-ben előforduló főispánnal (ha a *Johannes comes posoniensis* alatt nem az alispán értendő⁷⁾) azonos.

Pozsonyvidékének 1287-ben *Albert* osztrák herczeg által történt elfoglaltatása után Pozsonymegyének közigazgatása is osztrák kézbe kerülván, ez időtájt *Tellesbrunni Eberhard* Pozsonymegye főispánja. Egyetlen egy okiratot ismerünk — sajnos, hogy év nélküli, melyben *julius* 21-én bizonyos birtokügyet rendez. Azonkívül tudjuk, hogy 1288. május 8-án még működik, holott 1291. márcz. 1-én és 1292-ben róla már mint volt főispánról van szó.⁸⁾ — A *Tellesbrunniak* a hasonlónevű alsó osztrák helységből származnak. *Eberhard* halálzási évét nem ismerjük; özvegye *Erzsébet* *Wallsee* *Henrikkel* második házasságra lépett; mindketten meghaltak 1326-ban. A *Tellesbrunniak* egyik ága *Eberhard* idejében Pozsonymegyében telepedett le, honnan *Abaujvárba* került s ott a *Somogyi* nevet felvette.

¹⁾ Wenzel IV, 215; IX, 251.

²⁾ Wenzel IV, 218; IX, 252.

³⁾ Knauz II, 145.

⁴⁾ Wenzel IV, 243; IX, 360.

⁵⁾ Fejér V, 3., 260. Hazai okmánytár IV, 98. VII, 185. Wenzel IV, 267; X, 421., 422.

⁶⁾ Wenzel IV, 288.

⁷⁾ Hazai okmánytár IV, 71. Wenzel IX, 452; XII, 451.

⁸⁾ Wenzel I, 89; IV, 348; X, 64., 89.

Eberhard utódja 1291 október 9-től 1292 márcz. 21-ig *Pécz nb.* Márk fia *Apor*,¹⁾ az ismert Gergely bánnak fivére. 1283—1284 erdélyi vajda, mely minőségben a Güssingiek társaságában IV. László ellen Pozsonyban fellázadt; 1293, 1295 és 1297-ben országbíró, 1298—1299 nádor.

Követi őt 1293 október 26-tól 1297. augusztus 6-ig a hirhedt *Csák nb.* Péter nádor fia *Máté*, ki a mellett (1293—1296) lovászmester és (1297) nádor is volt.²⁾ Pályája elég ismeretes. Meghalt 1321 márcz. 18-án.

Alatta 1294-től 1296-ig május 31-ig Majnald fia vörös *Ábrahám* az alispán, kinek 1296 május 31-én *Miklós* nevű jegyzője van.³⁾ Ez már 1290 előtt III. Andrásnak hive; 1291-ben Nagyszombat és Sasvár mellett kitüntette magát az osztrákok ellen, miért a királytól Galgóczot kapta; 1297-ben megszerzi Szobotisztet; 1324-ben megkapja a pozonymegyei Cseklészt. Fiai: Móríciz Ábrahám (1347) és Lökös 1354; az utóbbinak fia: Cseklészi Miklós 1361-ben fordul elő.

1297 jul. 8-tól 1300. január 10-ig *Katisz nb.* Mikó fia *Demeter* (a Balassák egyik őse) a főispán s a mellett Zólyom és (1298) Sárosmegyének főispánja.⁴⁾ Ez 1285-ben királynéi tárnokmester és zólyomi főispán, mely utóbbi tisztséget 1291-től 1300-ig félbeszakítás nélkül tart. A Nassaui Adolf ellen 1298-ban kivonult magyar segélyhadnak ő volt a parancsnoka.

Alatta 1299 febr. 10. és május 2-án *Divék nb.* Bán fia *Jarosló* az alispán.⁵⁾ Ez 1277-től 1316-ig szerepel. Utódai: a Bossányiak és az Ujfalusiak.

59. Rodna.

Itt 1274 május 7-én az ismert *Aba nb.* Kompold fia *Pál* beszterczei főispán működik.⁶⁾

60. Rojcsa.

Első főispánja: *Buzád-Hahót nb.* *Hahót* és alispánja *Péter* 1255 április 4-én szerepel,⁷⁾ Hahót 1226-tól 1273-ig ismeretes. 1237—1239 Vasmegye főispánja. Utódai az alsólendvai Bánfiak.

1265-ben a következő »comites de Rýuche« szerepelnek:⁸⁾

¹⁾ Fejér VI, 1., 205. 230., Wenzel X, 31., 70; XII, 510.

²⁾ Fejér VI, 2., 45. Wenzel V, 95., 96., 242; X, 150., 174; XII, 551., 555., 570., 572., 640.

³⁾ Wenzel V, 100., 144., 146., 160.

⁴⁾ Fejér VI, 2., 229. Hazai okmánytár I, 92; VI, 434. Wenzel V, 180., 183., 200., 205., 380; XII, 620.

⁵⁾ Hazai okmánytár VI, 437., 441.

⁶⁾ Wenzel IX, 56. (tévesen Péter.)

⁷⁾ Fejér IV, 2., 347.

⁸⁾ Hazai okmánytár VII, 66. Wenzel VIII, 124.

a) *Márk* jan. 14-én b) *Jurza* jan. 14-én és június 24-én,
c) *Miroszló* jan. 14-én, d) *Moys* jun. 24-én, e) *Gergely* jun. 24-én.
1270-ben *Lőrincz* főispán bizonyoságlevelet állít ki.¹⁾

1271 jul. 3-tól 1272-ig az ismert *András* beszterczei, oklicsi, rojcsai és zsigrai főispán.²⁾

1274 és 1279-ben az ismert *Héder* nb. *Güssingi Miklós* (1274-ben szanai főispán is) működik.³⁾

61. Sáros.

Első főispánja 1247 febr. 17-én *Katisz* nb. Detre fia *Mika* ⁴⁾ (a Balassák őse); 1246—1252 zólyomi főispán.

Még 1247 november 7-én követi őt az ismert *Tekes* (a Tornaiak őse), kit e tisztségben 1249 április 13-ig találunk.⁵⁾

1252-ben (?) *Cyprián*-nal ismerkedünk meg.⁶⁾ Ezt követi 1253-tól 1255. július 23-ig *Mihály*,⁷⁾ kinek 1255-ben *Balázs* nevű tiszttviselője van. Mihály főispán megveszi 1255-ben a hevesmegyei Petri birtokot.

1261-ben ismét fennebbi *Tekes*-sel találkozunk.⁸⁾

1270-ben a következők szerepelnek:

a) márcz. 5-én az ismert Veta fia Miklós fia *Domonkos*,⁹⁾

b) június 9-én fennebbi *Tekes*,¹⁰⁾

c) *András* (V. István alatt; talán az alispán.¹¹⁾

1272 márcz. 19-én újra Veta fia Miklós fia *Domonkos* a főispán;¹²⁾ de ugyanazon év december 18-án már csak »volt« sárosmegyei főispán.

Utódja 1273 szeptember 27-én fennebbi *Tekes* fia *László* (a Tornaiak egyenes őse.¹³⁾ Ez előfordul 1294-ig, meghal 1299 előtt. Neje, Cecil, még 1300-ban fordul elő.

1279 jul. 15-én *Demeter* főispán a nógrádmegyei Kürtös helységnek tulajdonosa;¹⁴⁾ ezt azon érdemekért kapta, melyeket 1273-ban Győr előtt a csehek ellen szerzett. Alig tévedünk,

¹⁾ Wenzel VIII, 327.

²⁾ Fejér VII, 4., 142. Wenzel III, 253.

³⁾ Fejér V, 2., 155. Hazai okmánytár VII, 172. Wenzel XII, 283.

⁴⁾ Hazai okmánytár VI, 46.

⁵⁾ Fejér IV, 1., 469; VI, 2., 376. Hazai okmánytár VI, 51. Wenzel VII, 281.

⁶⁾ Hazai okmánytár VI, 68. (gyanus keltezés.)

⁷⁾ Fejér VII, 1., 298. Hazai oklevéltár 28. Hazai okmánytár VI, 79. Knauz I, 412. Wenzel VII, 361., 407; XI, 394.

⁸⁾ Wenzel III, 4. VIII, 11.

⁹⁾ Knauz I, 572., 573.

¹⁰⁾ Hazai okmánytár VI, 172.

¹¹⁾ Hazai okmánytár VIII, 136.

¹²⁾ Fejér V, 1., 190., 266. — Wenzel IV, 9.

¹³⁾ Fejér V, 2., 121.

¹⁴⁾ Wenzel IV, 181.

ha e főispánt a későbbi zólyomi és pozsonyi (és sárosi) Katisz nb. Demeter főispánnal azonosítjuk.

1280-ban újra Tekes fia *László*-val találkozunk,¹⁾

1281 aug. 9-én *Márton* és *Bereczk* az alispánok,²⁾

1282-ben *Lőrincz* a főispán,³⁾

1284 jul. 28-án *Pécz* nb. György fia *Dénes* működik, ki a mellett egyszer »bán«-nak is neveztetik.⁴⁾

1285 január 8-án *András* főispán határjárást eszközöl;⁵⁾ de már 1285 június 15-én (és 28-án) *Lőrincz* tárnokmesterrel találkozunk,⁶⁾ ki a főispáni széken valószínűleg már 1282-ben ült.

1298-ban az ismert *Katisz* nb. *Demeter* pozsonyi, zólyomi és sárosi főispán.⁷⁾

62. Segesd.

Itt csak két főispánt ismerünk: 1245 jun. 12-én Jákó fia *Mihály*-t;⁸⁾ 1268 márczius 17-én, Mária királyné hivat: *Ipót*-ot (Hippolit-ot).⁹⁾

63. Semp-te.

1181 év 1185 között az ismert Széna comes házában *Szemere* semp-tei főispán is tartózkodik.¹⁰⁾

1235 táján Péter fia *Csépán* a főispán.¹¹⁾

Utódja bizonyos *Trusleph*, ki Béla királytól egész Semp-temegyét kapta. Neve arra enged következtetni, hogy német (osztrák) származásu ember volt. *Trusleph* halála után Béla e *Trusleph* és fivéreinek: *Lipótnak* és *Péternek* érdemei elismeréseül a megyét e *Lipótnak* adta, de az adományozás idejét nem ismerjük. IV. László 1279 augusztus 18-án ez adományozást ugyan *Trusleph* »fia« *Lipótnak* ujtja meg, de ez valószínűleg csak hiba.¹²⁾

1274 december 2-án az ismert *Héder* nb. *Herrand* királynéi tálnokmester barsi és semp-tei főispán.¹³⁾

¹⁾ Sztáray okmánytár I, 24.

²⁾ Fejér V, 3., 509. (é. n.)

³⁾ Hazai okmánytár VII, 451.

⁴⁾ Hazai okmánytár VI, 261., 305.

⁵⁾ Wenzel XII, 440.

⁶⁾ Fejér V, 3., 294. Hazai okmánytár VIII, 238.

⁷⁾ Wenzel X, 300.

⁸⁾ Hazai okmánytár VIII. 46.

⁹⁾ Wenzel VIII, 194.

¹⁰⁾ Wenzel I, 69.

¹¹⁾ Wenzel I, 315.

¹²⁾ Wenzel III, 1; IX, 244.

¹³⁾ Wenzel XII, 112.

1275 június 4-én helyén az ismert *Hontpázmán nb.* Achilles fia *Tamás* országbíró és pozsonyi főispánt találjuk.¹⁾

64. Somlyó (Krassó vidékén).

1210 jun. 30-án tanusítja Incze pápa, hogy *Herde* somlyói főispán bizonyos telket az egyháznak adományozott.²⁾ Alig szenved kétséget, hogy *Herde* az 1214-ben előforduló »*Hetze*« nevű temesmegyei főispánnal azonos.

1277-ben *Aba nb. Szalánczi Péter* lovászmester a főispán;³⁾ v. ö. 476-ik old.

65. Somogy.

Ottó főispán 1061-ben Zseliczen sz. Jakab tiszteletére kolostort épít.⁴⁾ *Ottó* később Salomon király nádora (1066 és 1067 között); 1091-ben előfordul a somogymegyei Egyedi apátság alapítása alkalmával *Atha comes*, ki valószínűleg fennbivel azonos.

1093 és 1094 között *Gráb* a főispán,⁵⁾

1103, 1111 és 1113-ban *Theobald*-dal, a német eredetű *Tibold* nemzetség sarjával találkozunk,⁶⁾

1134-ben Kaladin fivére *Adilbret* a főispán,⁷⁾

1203-ban *Ratold* említetik,⁸⁾

1205—1206 az ismert *Merkur* bán működik, ki 1206-ban egyuttal Pozsonymegyének főispánja is,⁹⁾

1207-ben *Ják nb. Mika* fia *Csépán* bán somogyi főispán.¹⁰⁾

Innocens pápának 1208 április 13-án kiállított leveléből kitűnik, hogy II. András királynak már elhalt nagynénje: Margit, *András* somogyi főispán özvegye, a magyarországi ispotályosoknak hozományát végrendeletileg hagyományozta és hogy a főispán fia Andronikos a hagyott vagyont kiadni vonakodik, miért is a veszprémi püspököt és a bakonybéli apátot felkéri, hogy ez ügyben közvetítsenek. Hogy az Árpádoknak e sógora, András somogyi főispán, mikor működött, nem tudjuk. Annyi ismeretes, hogy egy András 1192—1194 Sopronmegye főispánja és hogy 1198-ban (május 11-én) András herceg (a

¹⁾ Fejér V, 2., 245.

²⁾ Fejér. III. 1., 99.

³⁾ Hazai okmánytár VI. 227.

⁴⁾ Fejér I, 398.

⁵⁾ Fejér I, 482. Knauz I, 85.

⁶⁾ Fejér II, 43., 58; VII, 4., 57. Hazai okmánytár VIII, 7.

⁷⁾ Knauz I, 86. Wenzel I, 242.

⁸⁾ Fejér VI. 2, 362.

⁹⁾ Fejér III, 1., 22. Hazai okmánytár I, 3. VII, 3. Wenzel VI, 300.

¹⁰⁾ Fejér III, 1., 44., 47. Wenzel VI, 315. azt mondja ugyan, hogy 1207-ben e Csépán bán zagóriai főispán; de ez hiba; ha már nem somogyi, akkor valószínűbb, hogy zágrábi főispán lehetett (l. Zágráb alatt.)

későbbi II. András király) udvarában Horvátországban András bán szerepelt.

1209 és 1213-ban *Sándor* főispán működik,¹⁾ ki valószínűleg a Hontpázmán nb. Szentgyörgyi-Baziniaknak egyik őse.

1214-ben felváltja őt az ismert *Vázsony nb. Othusz* bán,²⁾

1219-ben működik az ismert *Kán nb. Siklósi Gyula* bán.³⁾

1225-ben *Mihály (Mika)* főispán Béla társkirály hivei sorában fordul elő⁴⁾

1231—1234 Kálmán herczeg nagyjai között *Gutkeled nb. Apaj* szerepel;⁵⁾ 1237—1239 tótországi bán; unokái Keresztúri néven szerepelnek.

1236—1237 az ismert *Borsa nb. László* (későbbi nádor) működik.⁶⁾ Alatta 1237-ben *Caban* az első alispán,⁷⁾

1240-től 1242 november 16-ig az ismert *Buzád-Hahót nb. Arnold*-ra akadunk⁸⁾

1243 január 29-én másodszor *Borsa nb. László* (most már nádor) a főispán, mely minőségben 1245 április 26-ig működik.⁹⁾

Miután 1245-ben tótországi bán és herczeg lett, megkapta 1245-ben (decz. 12-én) az ismert *Türje nb. Szentgróti Dénes* nádor a somogyi főispánsági méltóságot, mellyel 1246 április 12-ig felruházva maradt.¹⁰⁾

1246-ban az ismert *Gutkeled nb. István* nádor rövid ideig a főispán¹¹⁾, mert már 1247 június 2-től az ismert *Héder nb. Güssingi Henriket* találjuk e helyen, melyet (1254 óta mint országbíró) egészen 1256-ig tart.¹²⁾

Miután 1260-ban nádorsághoz jutott, 1260-tól 1267 októberig helyét az ismert *Moys* Béla herczegnek tárnokmestere és varasdi főispán foglalja el, kinek 1262 június 30-án *Lambert* nevű tisztje van.¹³⁾

¹⁾ Wenzel I, 133. (tévesen 1214.) VI, 360; XI, 94., 102., 118.

²⁾ Wenzel XI, 129.

³⁾ Fejér III, 1., 272. Wenzel, VI, 401.

⁴⁾ Wenzel XI, 184., 185.

⁵⁾ Fejér III, 2., 238., 287., 352., 413.

⁶⁾ Fejér IV, 1., 83; XI, 398. Hazai oklevéltár 4. Wenzel VII, 22.

⁷⁾ Wenzel II, 77.

⁸⁾ Fejér IV, 1., 250., 264. Wenzel II, 144; XI, 315; XII, 689.

⁹⁾ Fejér IV, 1., 293., 309., 313; IV, 3., 132. (tévesen 1263.) Wenzel VII, 133., 137., 156., 169; XI, 340.

¹⁰⁾ Fejér IV, 1., 388. Wenzel II, 185—262. Zalai okmánytár I, 17. — Wenzel VII, 191. (tévesen 1245.)

¹¹⁾ Fejér VII, 3., 28.

¹²⁾ Fejér IV, 1., 454; IV, 2., 98., 218; VII, 1, 360. Hazai okmánytár VII, 39., 53. Wenzel VII, 320., 370., 424., 427., 442., 503; XI, 412; XII, 691.

¹³⁾ Fejér IV, 3., 111. Hazai oklevéltár 38. Hazai okmánytár VI, 149. Wenzel III, 16., 36; VIII, 47; XI, 511., 566.

Alatta 1266-ban *Bő nb.* Ders fia *István* az alispán.¹⁾ Ez 1268—1269 előfordul még a somogymegyei nemesek sorában; 1294-ben fiai: Mihály erdélyi prépost (1287 óta), későbbi zágrábi püspök és »Fogas« Péter a székelyek főispánja, szerepelnek.

1267-től 1269-ig az ismert Kemény fia *Lőrincz* nádor a főispán, kinek 1268-ban *Sebestyén* pozsegai és székesfehérvári kanonok a főjegyzője.²⁾

V. István alig hogy trónra jutott, az ismert *Gutkeled nb.* (*Majádi*) *Miklóst*, ki IV. Béla alatt kemleki és szerémi főispán volt és mert Istvánhoz hajlott, birtokait elvesztette, országbírónak és somogyi főispánnak nevezte ki, mely két tisztséget 1270 június 13-tól 1272 június 14-ig tartott.³⁾

Még István király halála előtt 1272 augusztus 3-án az ismert *Ákos nb.* *Ernö bánt* találjuk a somogymegyei főispáni széken;⁴⁾ de István halála után 1272 november 26-tól 1273 május 29-ig bizonyos *Imre* az utódja,⁵⁾ kit közelebbről meg nem határozhatunk.

Feltűnő, hogy 1273 május 12-én, midőn Imre még tényleges főispán, IV. László Moys *somogyi* főispán végrendeletét megerősíti,⁶⁾ mert tudjuk, hogy e *Moys* csak 1273 május 27-től 1274 szept. 25-ig a főispán és a mellett (1274) királynéi tárnokmester, és (egyszer) szepesi főispán is.⁷⁾

Felváltja őt 1274 december 2-től 1275 jun. 4-ig az ismert *Csák nb.* *Péter* soproni főispán.⁸⁾

1275 június 17-től július 27-ig az ismert *Pécz nb.* *Gergely bán*-nal találkozunk,⁹⁾ kit azonban már 1275 december 4-től 1276 márczius 25-ig újra az ismert *Moys* országbíró felvált.¹⁰⁾

¹⁾ Fejér IX, 7., 675.

²⁾ Fejér IV, 3., 386; VII. 1., 149. Hazai okmánytár I, 41; VIII, 115. Wenzel III, 184., 185., 186., 188., 190; VIII, 206., 226., 233; XI, 585; XII, 41.

³⁾ Fejér V, 1., 138., 178; VII, 2., 12. Hazai okmánytár I, 56; VI, 182; VIII, 145. Tkalčić 47. Wenzel III, 273; VIII, 286., 334., 345., 346., 380., 382., 385., 389., 390; XII, 50., 53., 695.

⁴⁾ Hazai okmánytár VIII, 440. (Fejér V, 2., 59. szerint 1272-ben Moys nádor a főispán, de ez csak soproni főispán volt akkor.)

⁵⁾ Fejér V, 2, 49. Hazai oklevéltár 65. Hazai okmánytár VI, 193; VII, 138., 141; VIII, 148. Wenzel IV, 2., 27; IX, 2., 3., 5., 11., 16., 34; XII, 71., 80.

⁶⁾ Wenzel XII, 80.

⁷⁾ Fejér V, 2., 238. (tévesen 1275.) VII. 2., 75 (tévesen 1279.) Hazai okmánytár II, 12; III, 23; VII, 142; VIII, 152., 164. Wenzel IV, 21., 23., 35; IX, 18., 20., 22., 23., 51., 54., 55., 57., 60., 63., 66., 73., 81., 82., 93; XII, 76., 92., 93., 100.

⁸⁾ Fejér V, 2., 245. Hazai okmánytár VIII, 170. Wenzel IV, 37., 52; XII, 113., 116., 133.

⁹⁾ Fejér V, 2., 209. (tévesen 1274.) 248., 397. (tévesen 1277.) Hazai okmánytár VIII, 179. Wenzel IX, 115. Zalai okmánytár I, 78.

¹⁰⁾ Fejér V, 2., 235., 340. Hazai okmánytár VI, 215. Wenzel IX, 114., 117., 157; XII, 144., 174., 700. Zalai okmánytár I, 80.

1276. augusztus 9-től 1277-ig újra fennebbi *Pécz nb. Gergely* bán a főispán,¹⁾ 1277 augusztusán pedig az ismert *Pécz nb. György* fia *Dénes* nádor működik;²⁾ az év (1277) végén azonban *Csák nb. Péter* nádort találjuk, ki a főispáni széken 1278 június 19-éig ül.³⁾

Utódja 1278 június 27-től 1279 május 28-ig fivére: *Csák nb. Máté* nádor és soproni főispán.⁴⁾

Ezt követi 1280-ban *Aba nb. Dávid* fia *Szalánczi Finta* nádor és soproni főispán,⁵⁾ azelőtt (1278—1279) erdélyi vajda; a későbbi *Amadé* nevű nádornak fivére; egyetlen egy leányát ismerjük, ki *Kán nb. Siklósi Gyulához* ment férjhez.

1286 október 13-án az ismert *Aba nb. Mokján* nádor somogyi és soproni főispán.⁶⁾

1288 aug. 20-án új emberre akadunk: *Buzád-Hahót nb. Othusz-ra*.⁷⁾ Felmerül legelőször 1256 és 1259 között, 1274-ben Veszprém- és Zalamegye főispánja; 1296 Morosini Tomasinának udvarbirája; előfordul 1299-ig. A Szabariaknak ősatya.

Fejér V. 3. 481 szerint 1289 szeptember 8-án *Güssingi Miklós* nádor a főispán; de miután tudjuk, hogy 1289-ben (sept. 9-én) *Vasztej nb. Rajnald* a nádor, Fejérnek ez adata téves. Ellenben biztos, hogy *Héder nb. Güssingi Miklós* nádor és fejérmegyei főispán 1291 július 10-től decz. 6-ig Somogymegye főispánja volt.⁸⁾

1294 szeptember 25-én *Ivánka* a főispán és *Pál* az alispán,⁹⁾ 1295 június 6-án azonban megint csak *Héder nb. Güssingi Miklós* nádor és fejérmegyei főispánra akadunk.¹⁰⁾

1298 november 14-től 1299 augusztus 29-ig megint fennebbi *Ivánka* a főispán.¹¹⁾

Alatta a következő tisztviselők szerepelnek:

a) 1298 okt. 18-től 1299 aug. 29-ig *Péter* alispán,¹²⁾

¹⁾ Fejér V, 2., 337., 366. Wenzel IV, 94; IX, 185.

²⁾ Fejér V, 2., 405. Hazai okmánytár VI, 227; VII, 191.

³⁾ Fejér V, 2., 447. Hazai okmánytár VII, 166; VIII, 190. Wenzel IV, 171; IX, 222.

⁴⁾ Fejér V., 2., 477; VII, 2., 76. Hazai oklevéltár 66. Hazai okmánytár V, 63. Wenzel IX, 223; XII, 252., 701.

⁵⁾ Wenzel IX, 269. — XII. 704.

⁶⁾ Fejér V, 3., 333.

⁷⁾ Hazai okmánytár VI, 334. Wenzel X, 411; XII, 472.

⁸⁾ Hazai okmánytár VII, 219. Wenzel V, 25; X, 424; XII, 502., 510., 512., 513., 514.

⁹⁾ Wenzel V, 103.

¹⁰⁾ Wenzel X, 191.

¹¹⁾ Hazai okmánytár VII, 269; VIII, 380. Wenzel V, 233., 234.

¹²⁾ Hazai okmánytár VII, 269; VIII, 380. Wenzel V, 233., 234.

- b) 1298 október 18. *János fia János,*
 c) » » » *Márton fia Mihály,* } szolgabírák,¹⁾
 d) » » » *Leo mester*

Fejér VI. 2, 229 szerint 1299 július 17-én az ismert Ratold nb. Domonkos tárnokmester nógrádi és somogyi főispán; ha e kelet helyes, akkor csak czimzetes főispán lehetett.

66. Sopron.

Első főispánja 1135-ben *Héder nb. Héder* (a Héder-váriak őse,²⁾ a Wildonból bevándorolt Wolfernek fivére; 1150—1157 országbíró, 1162-en nádor.

Utódja *Lőrincz* egyetlenegyszer fordul elő 1165-ben mint országbíró; tudjuk azonban más okiratokból, hogy Lőrincz országbíró III. István negyedik uralkodási évében (1165) sopronmegyei főispán volt és hogy II. Géza alatt (1141—1161) bizonyos Lőrincz Sopronmegyének és Vas megyének főispánja.³⁾

Követi őt 1192—1194 *András*,⁴⁾ kit ugyan meg nem határozhatunk, de akiről föltételezhetjük, hogy az 1198 május 11-én András királyfi udvarában szereplő tótországi bánnal és az 1208 előtt meghalt somogymegyei főispánnal azonos lehet.

Utódja 1197-ben *Dénes*,⁵⁾ de miután ez 1198-ban Abauj főispánságát kapta, Sopronban *Miklós* lett az utódja.⁶⁾ Ez sem maradt sokáig hivatalában, mert 1199—1200 az ismert *Győr nb. Csépan*-ra akadunk.⁷⁾

Az ez időtájt Imre király és fivére András közt kitört viszályok következtében a legfőbb országos állások betöltésében gyakori változás állt be, úgy, hogy 1201-ben *Péter* főispánnal (valószínűleg az ismert Töre fiával) találkozunk;⁸⁾ de ez sem maradt sokáig a főispáni széken, mert 1201—1202. *Tamás* az utódja,⁹⁾ ki valószínűleg az 1202-től 1203-ig működött pozsonyi főispánnal azonos.

Utódja 1202-től 1204-ig újra az ismert *Győr nb. Csépan*,¹⁰⁾ a ki 1205-ben Bács megye főispánságát átvette.

1206-ban három főispán szerepel:

¹⁾ Hazai okmánytár VIII, 380.

²⁾ Fejér II, 86. Wenzel I, 51.

³⁾ Soproni okmánytár I, 8. Wenzel I, 22., 66.

⁴⁾ Fejér II, 289., 301; V, 1., 291. Knauz I, 146. Wenzel VI, 184 XI, 54., 59., 60.

⁵⁾ Fejér II, 309.

⁶⁾ Wenzel VI, 195.

⁷⁾ Fejér II, 348., 365. Hazai okmánytár II, 2; V, 4. Knauz I, 161. Wenzel XI, 73.

⁸⁾ Fejér II, 387., 388. Hazai okmánytár V, 5.

⁹⁾ Fejér II, 385. Knauz I, 163., 164. (Wenzel VI, 225. tévesen szepesi főispán.)

¹⁰⁾ Fejér V, 1., 293. Soproni okmánytár I, 6. Wenzel I, 92.

a) *Móka* nádor,¹⁾ ki még azon évben Bihar megyének főispánja lett,

b) az ismert *Marczell*,²⁾ ki szintén még ugyanazon évben Csanádmegyébe lett áthelyezve,

c) Konrád fia *Benedek*,³⁾ eddig erdélyi vajda. — Megtartotta a főispánságot 1207-ig,⁴⁾ mire rövid időre az ismert *Kán nb. Siklósi Gyula* vette át.⁵⁾

1208-ban azonban megint Konrád fia *Benedek* kezében találjuk,⁶⁾ de csak rövid ideig, mert még ugyanazon évben megkapta az erdélyi vajdaságot, melyet 1209-ig tartott; 1209 után elvész a nyoma. Csak későbbi korból keltezett okmány mondja, hogy herczeg lett, II. András ellen fellázadt, birtokaitól megfosztatott és száműzetésbe küldetett. Minden valószínűség a mellett szól, hogy 1210-ben azon összeesküvésnek részese volt, mely Géza királyfinak Görögországban élt fiainak trónra-emelését czélozta. Neje, az aragoniai származású Tota, ünnevelt szépség volt. Fiutódait nem ismerjük.

Erdélyi vajdává történt kineveztetése következtében 1208-ban a soproni főispáni állás üresedésbe jövén, ezt újra fennebbi *Marczell* kapta, kit ez állásban 1209-ig találunk,⁷⁾ de miután 1209-ben a bács megyei főispánságot kapta, Sopron megye megint jött üresedésbe.

Kinevezték ide az ismert *Vázsony nb. Othuszt*, ki 1209-től 1212-ig maradt a főispáni széken.⁸⁾

1212—1213 az ismert *Szát nb. Bars* fia *Miklós* a főispán.⁹⁾

1213-ban *Andrásra* akadunk,¹⁰⁾ de még ugyanazon évben felváltja őt bizonyos *János*, ki ez állásban 1214-ig marad,¹¹⁾ és — úgy látszik — az 1215-ben előforduló hasonló nevű tótországi bánnal azonos.

1215-ben *Kán nb. Siklósi Gyula* nádor a főispán.¹²⁾

1219-től 1224-ig az ismert *Szát nb. Bars* fia *Miklós* újra a főispán és a mellett (1219—1222.) nádor és (1222—1224) a királyné udvarbirája.¹³⁾ 1219-ben *Fila* a vicarius (Fejér VII, 2., 280.)

¹⁾ Hazai okmánytár VII, 3.

²⁾ Fejér III, 1., 32. Knauz I, 186. Wenzel XI, 85.

³⁾ Knauz I, 185. Wenzel VI, 308.

⁴⁾ Wenzel VI, 315.

⁵⁾ Fejér III, 1., 47.

⁶⁾ Fejér III, 2., 467.

⁷⁾ Fejér III, 1., 66; III, 2., 470. Wenzel I, 98; VI, 325., 334.

⁸⁾ Fejér III, 1., 111., 124; III, 2., 472. Hazai okmánytár VIII, 15. Knauz I, 192. Wenzel VI, 335; XI, 94., 96., 102. 113.

⁹⁾ Hazai okmánytár VI, 11. Wenzel VI, 360; XI, 113.

¹⁰⁾ Wenzel I, 132.

¹¹⁾ Fejér III, 1., 163; VII, 1., 192. Wenzel VI, 368; XI, 129.

¹²⁾ Knauz I, 208.

¹³⁾ Fejér III, 1., 272., 287., 320., 370., 381., 395; V, 1., 302. Hazai

Miután 1224-ben a pozsonyi főispánságot kapta, Sopron-megyében 1224-től 1226-ig az ismert *Kán nb. Siklósi Gyula* nádor lett az utódja.¹⁾

Fejér III. 2, 97 szerint 1226-ban *Péter* az alispán; de az illető okirat évszámot nem nevez.

1226-ban *Szát nb. Miklós* nádor újra veszi át a megye kormányzását,²⁾ de 1228-ban ismét csak az ismert *Kán nb. Siklósi Gyula* bán az utódja³⁾

1230-ban *Szát nb. Miklós* lovászmesterrel találkozunk,⁴⁾ kit 1231-ben ismét *Kán nb. Gyula* követ.⁵⁾

1232-ben *Buzád* a főispán,⁶⁾ ki kétségtől a hasonló nevű bánnal vagy ennek fiával azonos.

1233-ban (október 1-én) ismét *Szát nb. Miklós* működik.⁷⁾

1234-ben új emberrel találkozunk: *Fila*-val⁸⁾ Korábbi pályáját nem igen ismerjük; 1219-ben Miklós főispánnak vicarius; 1231—1232. királyi tálnokmester, később bán; a tatárok elvonulása után a trencsénmegyei Bicsé és Hvosnicza nevű helységeket kapta; azelőtt a vasmegyei Szelestének volt ő a birtokosa. 1249-ben egy halicsi hadjáratban orosz fogságba került, hol életét is hagyta. Utódai az ungmegyei Szeretva (melyet Fila 1241-ben vétel útján szerzett) tulajdonosai.

1235-ben *Osl nb. Osl* a főispán;⁹⁾ előfordul 1220-tól 1240-ig, mely utóbbi évben szörényi bán; az Ostfiak, Kani-zsaiak és Viczaiaknak őse ő.

IV. Bélának trónraléptével hiva, az ismert *Csák nb. Gug* fia *Csák* kapja meg Sopronmegye főispánságát, melyet 1235-től 1240 márczius 21-ig félbeszakítás nélkül tartott.¹⁰⁾

A tatárjárás alatt az országos méltóságok betöltése szintén gyakori változásoknak volt kitéve. 1242 nov. 16-án az ismert *Csák nb. Máté* tárnokmestert és nyitrai főispánt találjuk,¹¹⁾

okmánytár V, 10; VII, 9. Knauz I, 223., 237. Wenzel I, 166., 167., 168., 169., 175., 180., 197., 208., 260; VI, 401., 408., 409., 420; XI, 156., 159., 163., 173. (tévesen 1223.) 175.

¹⁾ Fejér III, 2., 70. Hazai okmánytár IV, 12; VI, 18. Soproni okmánytár I, 17. Wenzel I., 211; VI, 425., 426., 435; XI, 176.

²⁾ Wenzel I, 220., 221; II, 259; VI, 437.

³⁾ Fejér III, 2., 133., 140. Hazai okmánytár II, 5; VIII, 25. Wenzel I, 252; VI, 455.

⁴⁾ Fejér III, 2., 206.

⁵⁾ Wenzel I, 223. Hazai oklevéltár 6. (»Y.«)

⁶⁾ Wenzel I, 293.

⁷⁾ Fejér III. 2., 329., 366. Hazai okmánytár IV, 19; V, 14. Wenzel I, 303; VI, 518., 521; IX, 257., 260.

⁸⁾ Fejér III, 2., 405. Wenzel VI, 552.

⁹⁾ Wenzel VI, 568.

¹⁰⁾ Fejér IV, 1., 27., 98., 111., 149; IV, 3., 552; VII, 5., 255. Hazai okmánytár III, 2; IV, 20. Wenzel VII, 44; XI, 275., 294. — II, 91., 185.

¹¹⁾ Fejér IV, 1., 264.

kit azonban 1243 január 29-én az ismert *Buzád—Hahót nb. Arnold* váltott fel,¹⁾ ki szintén nem sokáig maradt hivatalában, mert 1244 jun. 15-től 1245 decz. 12-ig az ismert *Ratold nb.* Roland fia *Rolanda* tálnokmesterre akadunk.²⁾

Utódja 1247 június 2-től 1254. jun. 28-ig újra az ismert *Csák nb. Csák* (1247-ben lovászmester) tárnokmester.³⁾

Követi őt 1257 október 11-től 1269-ig az ismert *Aba nb.* Péter fia *Lőrincz* tálnokmester,⁴⁾ az ifjabb Athinaiak öse.

V. István egész uralkodása alatt, 1270 június 13-tól 1272 június 14-ig az ismert *Moys* nádor (a mellett szebeni főispán és tótországi bán) soproni főispán.⁵⁾

V. István halála után 1272 november 27-től december 1-ig Kemény fia *Lőrincz* nádor működik.⁶⁾

1273-ban két főispán szerepel:

a) jan. 2-től május 29-ig fennebbi Kemény fia *Lőrincz* orbászi és baranyamegyei főispán (volt nádor,⁷⁾

b) június 7-én az ismert *Héder nb. Güssingi Iván*, kit ez állásban 1274 augusztus 21-ig találunk.⁸⁾

Utódja 1274 nyarán bizonyos *Lőrincz*, (valószínűleg Kemény fia) kit csak egyetlen egy okirat említ.⁹⁾

Ezt felváltja 1274 december 2-től 1275 június 4-ig az ismert *Csák nb. Péter* somogyi főispán és nádor,¹⁰⁾ mire helyét rövid időig — 1275 június 17-től augusztus 11-ig *Héder nb.*

¹⁾ Wenzel VII. 133.

²⁾ Fejér IV, 1., 324., 388. Wenzel VII, 157., 169; XI, 340.

³⁾ Fejér IV, 1., 454., 457; IV, 2., 63., 98., 218., 343. (tévesen 1255.) VII, 1., 300. Hazai okmánytár I, 27. (tévesen 1258.) VI, 75 Knauz I, 386. Wenzel VII, 266., 305., 320., 356; XII, 691. Zalai okmánytár I, 21. — Fejér IV, 3., 306. (tévesen 1265.)

⁴⁾ Fejér IV, 3., 148., 436. Knauz I, 560. Kubinyi I, 54. Soproni okmánytár I, 25., 30. Wenzel II, 284; VII, 503; VIII, 49., 50., 55., 226.

⁵⁾ Fejér V, 1., 21., 79., 138., 178., 241; VII, 2., 12., 17. Hazai okmánytár I, 57; VI, 182; VIII, 126., 145. Soproni okmánytár I, 35. Tkalčić 47. Wenzel III, 253., 273; VIII, 286., 342., 346., 380., 382., 385., 389., 390., 392; XII, 50., 695. Zichy okmánytár I, 31.

⁶⁾ Fejér V, 2., 49., 57. Hazai okmánytár VII, 138; VIII, 148. Wenzel IV, 2; IX, 2., 5.

⁷⁾ Fejér V, 2., 71., 82. 88. Hazai oklevéltár 65. Hazai okmánytár VI, 194. VII, 140. Wenzel IV, 27. IX, 11. 16. 18. 34. (a 450-ik oldalon tehát helyreigazítandó, hogy Lőrincz nem Aba nb.)

⁸⁾ Fejér V, 2., 105., 154., 238. (tévesen 1275.) Hazai okmánytár I, 64; II, 11., 14; III, 23; VIII, 152., 164., 166. Knauz II, 43. Wenzel IV, 23., 35; IX, 22., 23., 29., 51., 54., 55., 57., 60., 63., 66., 69., 73., 74., 19., 81., 82; XII, 76., 78—84—93., 95., 97., 100., 101., 103., 105., 107., 709., 111., 670., 698. Zichy okmánytár I, 35.

⁹⁾ Wenzel XII, 118.

¹⁰⁾ Fejér V, 2., 235., 240., 245. Hazai okmánytár VIII, 170. Wenzel IV, 37; IX, 73; XII, 113., 116., 133.

Güssingi Miklós nádor foglalja el¹⁾, de midőn fennebbi *Csák nb. Péter* 1275 végén a nádori hivatalt kapta, egyuttal Sopron-megye főispánságát is át vette, melyet 1276 nyaráig tartott.²⁾

1276 augusztus 9-én felváltja őt *Héder nb. Güssingi Miklós* nádor, kit mindkét tisztségben 1277-ig találunk³⁾

1277 november 10-től 1279 augusztus 6-ig az ismert *Csák nb. Máté* bán Vas-, Mosony-, Bánya-, Somogy- és Sopron-megye főispánja⁴⁾

1280-ban az ismert *Aba nb. Szalánczi Finta* nádor somogyi és soproni főispán⁵⁾

1282 augusztus 25-én újra az ismert *Csák nb. Máté* nádor és pozsonyi főispán szerepel⁶⁾

1283 febr. 27. — jul. 25-ig *László* a főispán⁷⁾

1286 október 13-án az ismert *Aba nb. Mokján* nádor mosonyi, somogyi és soproni főispán.⁸⁾

Utána 1287 jun. 8-tól 1288 augusztus 8-ig az ismert *Héder nb. Güssingi Iván* nádor működik,⁹⁾ de még ugyanazon (1288) év végén *Csák nb. Péter* nádor és Mosonymegye főispánja az utódja.¹⁰⁾

1291 febr. 22-től 1292 augusztus 4-ig újra *Héder nb. Güssingi János* tárnokmester (1292-ben vasmegyei főispán is) működik.¹¹⁾

1295 november 25-én újra *Güssingi János* vasmegyei főispánnal találkozunk.¹²⁾

1299 (jul. 17-én és sept. 5-én) az ismert *Komáromi Pál* komáromi, mosonyi, győri és soproni főispán.¹³⁾

Közli: DR. WERTNER MÓR.

¹⁾ Fejér V, 2., 248., 258., 397. (tévesen 1277.) Hazai okmánytár VIII, 174., 179. Tkalčič 53. Wenzel IX, 115., 119., 121; XII, 138., 140. Zalai okmánytár I, 78.

²⁾ Fejér V, 2., 278., 340. Hazai oklevéltár 72, Knauz II, 53. Wenzel IV, 52; IX, 114., 117; XII, 135., 144., 174. Zalai okmánytár I, 83.

³⁾ Fejér V, 2., 336. Hazai okmánytár III, 25. Wenzel IX, 180; — X, 444.

⁴⁾ Fejér V, 2., 405., 447., 477., 492; VII, 2., 76. Hazai oklevéltár 66. Hazai okmánytár V, 63; VI, 227., 238; VII, 166; VIII, 190. Knauz II, 76. Kubinyi I, 133. Wenzel IV, 203; IX, 223., 250., 267; X, 367; XII, 251., 252.

⁵⁾ Fejér V, 3., 61. Hazai okmánytár VI, 264. Wenzel IX, 269; XII, 704.

⁶⁾ Wenzel IV, 243.

⁷⁾ Fejér VII, 2., 102. Sopronmegyei okmánytár I, 48. Wenzel IV, 380.

⁸⁾ Fejér V, 3., 333.

⁹⁾ Hazai oklevéltár 93., 97. Hazai okmánytár VI, 333; VII, 203.

¹⁰⁾ Új Magyar Múzeum 185^{1/2} I, 211.

¹¹⁾ Fejér VI, 1., 89., 130., 151. Hazai okmánytár II, 20; VII, 219. Wenzel V, 25., 26., 68., 269; XII. 502., 510., 670.

¹²⁾ Kubinyi I, 161. Wenzel X, 198., 204.

¹³⁾ Fejér VI, 2., 230. Hazai okmánytár VII, 281.

OKLEVÉLKIVONATOK
A SZENTMIKLÓSSI ÉS ÓVÁRI GRÓF PONGRÁCZ
CSALÁD LEVÉLTÁRÁBÓL.

— HARMADIK KÖZLEMÉNY. —

1515. febr. 10. Esztergom. Bizonyos István levelet ír Székely Miklósnak. Nem tud eléggé csodálkozni Székely szörnyű hanyagságán. Elhanyagolja egészen a pert. Eddig a levélíró saját pénzén védte őt, de már nem teszi. Ha meg akarja nyerni a pört Batthyányi ellen, két dolgot kell tanukkal bebizonyítani, 1. hogy Batthyányi ő felségétől 20 ezer frtot kapott, 2. fölszólította-e Batthyányit az 1500 frt fizetésére még kincstartósága idejében? Vigyázzon, mert ellenfele 40 frtot küldött vesztegetésre.

1515. febr. 24. Verőcze vár. Alsó-Lindvai Bánffy János, királyi főpinczemester azon peres ügynek fogott bírák útján való elintézését, mely a Bánffyak és Székely Miklós közt fölmerült, Beriszló Péter veszprémi püspök, kinestartó, tót, horvát, dalmát bán előtt elhalasztja.

(Eredeti, papír, Alapy Bold. és Batthyányi Bold. albánok pecsétjeinek töredékeivel.)

1515. febr. 27. Nelepeczy Mihály (László fia) öccse István terhét is magára vállalván Dobrakuthya várában és tartozékaiban való részét, továbbá Kővár kastélyban való részét 200 frtéért eladja Székely Miklósnak s az ő fiainak: Ferencznek, Mihálynak és Lászlónak, továbbá Székely Lukácsnak, az ő unokatestvérének (patrueli) a pécsi káptalan előtt.

(Eredeti, pergamen, hátára nyomott pecsét töredékeivel.)

1515. márcz. 18. Buda. II. Ulászló meghagyja Beriszló Péter veszprémi püspök, tót, horvát és dalmát bánnak, és kincstárnoknak, hogy Nelepeczy Ferencznek Dobrakuchya vára alatt épített kastélyát rontsa le, vagy legalább őt annak építésétől tiltsa el.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel. Alul: Relatio Philippi More, prepositi Agriensis, secretarii regie maiestatis.)

1515. máj. 2. Pozsony. Bakócz Tamás érsek és pápai követ megparancsolja András császári helytartónak, hogy Székely Miklós nejét Orsolyát az egyházi tilalom (interdictum) alól mentse föl, mert eleget tesz azon pap megcsonkításáért.

(Egykorú, pecsételen irat.)

1515. jun. 1. Pozsony. II. Ulászló megparancsolja Nelepeczy Ferencznek, hogy az ő Budára való megérkezésének 32-ik napjára előtte Budán személyesen megjelenjen és feleljen Székely Miklós azon vádjára, hogy őt Körösön a tótországi rendek gyűlésén becsületében megsértette.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel. Alul: Relatio Francisci, prepositi Transilvanensis, secretarii regie maiestatis.)

1515. jun. 1. Pozsony. II. Ulászló Székely Miklós panaszára és hivatkozva az 1510-ben, Ker. Szent János napkor tartott székesfehérvári és tatai országgyűlés határozatára eltiltja Nelepeczy Ferenczet a dobrakuthyai vár alatt kezdett kastély építésétől.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel, alul: relatio Francisci prepositi Transilv. secretarii regie mattis.)

1515. jul. 6. Körös. Alapy Boldizsár albán bizonyítja, hogy Nelepeczy Ferencz a kiküldött szolgabíró előtt jun. 30-án úgy nyilatkozott, hogy az 5000 darab sőt csak elvette ugyan Székely Miklóstól, de visszadja neki, csak az okozott károkért tegyen eleget.

(Eredeti, papír, hátára nyomott 3 pecséttel.)

1515. jul. 23. Gmunden. Miksa császár megparancsolja a stájer főuraknak, hogy Székely Miklóst támogassák a bátyja után őt illető örökség rész megszerzésében.

(Papir, pecsételen. Németül van írva.)

1515. aug. 20. Körös. Beriszló Péter püspök, bán, kincstartó és zenggi kapitány Alapy Boldizsár albán kérésére a tótországi rendeknek 1515. aug. 20 körül Csázmán tartott gyűlésében átírja Ulászló 1514. nov. 30-iki levelét.

(Eredeti, papír, Batthyányi Boldizs. és Alapy Bold. albánok pecsétai nyomaival.)

1515. szept. 26. Buda. (Commissio propria dni regis.) II. Ulászló megparancsolja Nelepeczy Ferencznek, hogy azt az 5000 kőst, a mit Székely Miklóstól erővel elvett, rögtön visszaadja, és egyúttal újra eltiltja őt kastélya építésétől és meghagyja, hogy azon tanukat, kikkel igazolja, hogy Tótország régi szabadalma szerint mindenki építhet erősséget a birtokán, a kitűzött időben okvetetlenül előállítsa.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1515. okt. 10. Batthyányi Bold. és Alapy Boldizsár igazolják, hogy kiküldöttjük Nelepeczy Ferencz előtt fölmutatta a király levelét, és ő azt felelte rá, hogy az 5000 darab sót nem ő, hanem Beriszló Péter bán és emberei vették el, a kastélyt pedig ő mindjárt abban hagyta, mihelyt a király rendeletéről értesült.

(Eredeti, papír, hátára nyomott 4 pecsét maradványaival.)

1515. nov. 5. Buda. II. Ulászló megparancsolja a császári káptalannak, hogy a Székely Miklós részére a tótországi bánnak és albánoknak szóló levelet egyik kiküldött embere által adassa át a czimzetteknek és tegyen jelentést arról, mit tesznek az illetők?

(Eredeti, papír, zárópecséttel.)

1515. nov. 5. Buda. (Commissio regie maiestatis in consilio.) II. Ulászló előadja, hogy Székely Miklós állítása szerint Nelepeczy Ferencz Székelyt a tótországi rendeknek 1515. Pálfordulásakor, Körösön tartott közgyűlésén becsületében megsértette, és ennél fogva ő (a király) a vádlottat Pozsonyból Budára való visszatértének 32-ik napjára megidézte. A kitűzött időben a vádlott megjelenvén ígérte, hogy a Székely Miklós ellen mondott szavait tanukkal fogja igazolni. A király a tanuk előállítására a 24-ik napot tűzte ki. E 24-ik napon azonban sem a vádlott sem tanui meg nem jelentek, s azért a király Székely Miklóst becsületébe és jó hírnevébe visszahelyezi, de Nelepeczy előtt sem zárja el az utat az ő becsületének védelmében.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1515. nov. 5. Buda. (Commissio propria.) II. Ulászló megparancsolja Beriszló Péter bánnak, hogy Nelepeczy Ferenczet kényszerítse Budán (a király előtt) tett ígéretének teljesítésére és az 5000 darab só átadására.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1515. decz. 22. Wratisyncz. Beriszló Péter veszprémi püspök, kincstartó és bán meghagyja a császári káptalannak, hogy Bánffy János királyi kamarást, továbbá Bánffy Ferenczet és Jakabot Székely Miklós jobbágynak elkövetett erőszakoskodásaikért törvényszék elé idézze. (A levélből kitűnik, hogy a »Soploncza« várhoz tartozó »Skodyncz« villa, mely 1470 előtt a Garayaké volt, akkor a Bánffyak birtokában vala.)

(Két darab, eredeti, papír, a két Boldizsár, Batthyány és Alapy albán pecséteinek töredékeivel.)

1515. decz. 23. Wratyssyncz. Beriszló Péter bán megparancsolja a császári káptalannak, vizsgálja meg, igazak-e azon

hatalmaskodások, melyekről Székely Miklós az Alsó-Lindvai Bánffyakat újból vádolja.

(Pecséttelen, de egykorú oklevél.)

1516. febr. 23. Szentmiklós. Beriszló Péter veszprémi püspök, kincstartó és bán bizonyítja, hogy Bánffy János főpinczester és Székely Miklós perüket előtte elhalasztották Kisasszony napig.

(Eredeti, papír, a Boldizsár, Alapy és Batthyány albánok pecséteivel.)

1516. máj. 28. Buda. (Commissio propria.) II. Lajos a Kövendi Székely Miklós és Nelepeczy Ferencz közt folyó peres ügy elintézését Szent-Jakab 20-ik napjára tűzi ki.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1516. jul. 28. Buda. Szentgyörgyi Péter országbíró átírja és megerősíti azon magyar nyelven irt határozatot, melyet több fogott bíró a Székely Miklós és Nelepeczy Ferencz közt folyó becsületsértési perben hozott. A fogott bírák azt ítélték, hogy egyik sem bántotta a másik jó hírnevét, mert valódi rágalmat egyik sem mondott, s azért béküljenek ki.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1516. aug. 14. Buda. Székely Miklós Szentgyörgyi Péter országbíró előtt megbizottakat vall.

(Eredeti, papír, Szentgyörgyinek megnagyobbitott czimerű pecsétjével.)

1516. aug. 19. Buda. II. Lajos átírván és megerősítvén atyjának két rendbeli, Nelepeczy Ferencz ellen hozott ítéletét megparancsolja Beriszló Péter veszprémi püspöknek és tót, horvát, dalmát bánnak, (már nem kincstartó,) hogy ne vonakodjék tovább, hanem kényszerítse Nelepeczyt a kastély lerontására és az 5000 darab só visszaadására. Az ítéletet a király Szent-Jakab nap körül hozta.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1516. szept. 7. Wratysyncz. Beriszló Péter püspök, bán és zengi kapitány előtt Nelepeczy Ferencz panaszt tett, hogy Székely Miklós őt a Bold. Szűz csütörtökhelyi, Szent-Margit dobrakuchai egyházának, továbbá a Bold. Szűz kőallyai (Kywalya, mind Körösmegyében feküdt) kápolnájának kegyuraságából kizárta és embereivel az ő udvarbíráját megverette. A bán erre meghagyja a császári káptalannak, hogy vizsgálja meg, való-e a panasz?

(A császári káptalan 1517. január 2-iki leveléből.)

1517. jan. 2. A császári káptalan jelenti, hogy Nelepeczy Ferencz vádjait valóknak találta és Székely Miklóst megidézte.

(Beriszló Péter bán 1517. január 16-iki átíratából.)

1517. jan. 15. Körös. Beriszló Péter püspök, bán és zenggi kapitány bizonyítja, hogy Nelepeczy Ferencz előtte ítéltre meg nem jelent.

(Eredeti, papír, a két Boldizsár bán pecsétei letörttek.)

1517. jan. 16. Körös. Beriszló Péter bán Székely Miklós megbizottjának kérésére átírja a császmái káptalan 1517. január 2-iki levelét.

(Eredeti, papír, a két Boldizsár albán pecséteinek töredékével.)

1517. jan. 18. Körös. Beriszló Péter bán átírja a császmái káptalan azon 1514-iki levelét, melyben tudatja a káptalan, hogy a király meghagyása szerint fölszólította Székely Miklóst néhai Nelepeczy Miklós és Domokos dobrakuchyai részeinek Nelepeczy Ferencz részére való átadására és mivel Székely Miklós azt nem tette, megidézte a király elé.

(Eredeti, papír, a két Boldizsár albán pecséteinek nyomaival.)

1517. febr. 4. Körös. Beriszló Péter püspök, bán és zenggi kapitány bizonyítja, hogy Kövendi Székely Miklós megbizottja Tapolcza-Szentgyörgyi Simonfy Péter vizkereszt nyolczadán a törvényszék előtt várta dobrakuchyai Nelepeczy Ferencz vádlottat, de az meg nem jelent.

(Eredeti, papír, a két Boldizsár albán pecsétei lehullottak.)

1517. szept. 29. Ábrahám-Szentmihály. Ábrahám-Szentmihályi Pálffy János igazolja, hogy néhai Székely Miklósnál 100 arany forintért zálogba vetett körösmegyei birtokait, miután a zálogpénzt lefizette, Székely Miklós özvegye Rátholdi Gyulaffy Orsolya és fiai Ferencz, Mihály, László és Jakab visszaadták.

(Eredeti, papír, Pálffynak gyűrűpecsétjével és Nagyvölgyi Ferencz közjegyző aláírásával.)

1517. okt. 3. Körös. Alapy Boldizsár albán néhai Kövendi Székely Miklós özvegyének Gyulaffy Orsolyának kérésére kiküldte Palichna-i Mikulosity György körösmegyei szolgabírókat és ez szorgos vizsgálat után valónak találta azt a vádat, hogy Nelepeczy Ferencz emberei Székely Miklósné jobbágyaitól 32 köből bort erővel elvettek.

(Eredeti, papír, három pecsét maradványaival.)

1518. márcz. 5. Theplycza. II. Lajos király Székely István dobrakuthyai várnagy kérésére néhai Székely Miklós legidősb fiának Ferencznek koráról bizonyítványt állít ki. A király környezete a fiút 8 esztendősnak találta.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1518. márcz. 12. Kristallóc (Tótországban.) II. Lajos megparancsolja a császmái egyház helytartójának, hogy azon

pert, a melyet a császmái javadalmasok özvegy Székely Miklósné ellen kezdettek, mivel az nem az egyházi, hanem a világi bíróság köréhez tartozik, Tótország bánjához tegye át. Különben ha a tárgyaláskor kitünnék, hogy a per mégis egyházi természetű, vissza fog küldetni.

(A császmái káptalani helytartó 1518. ápr. 13 leveléből.)

1518. ápr. 13. Csázma. Csázmay Márton, császmái helytartó, a király parancsának engedelmeskedve az özvegy Székely Miklósné és a császmái javadalmasok közt folyó pert Beriszló Péter bánhoz átteszi.

(Eredeti, papír, aljára nyomott gyűrűpecséttel, alul Veröczey András jegyző aláírásával.)

1518. ápr. 24. Kunovicz János és Kopczicz Márton, néhai nagyságos Beriszló Ferencz özvegyének Székely Margitnak szolgálói bizonyítják, hogy néhai Székely Miklós özvegye Rathold-i Orsolya azon tárgyakat, melyeket Beriszló Ferencz Székely Miklósnál zálogba vetett, a zálogpénz lefizetése után hibátlanul visszaadta.

(Eredeti, papír, aljára nyomott gyűrűpecséttel.)

1518. ápr. 26. Wratyssyncz. Beriszló Péter bán megparancsolja Mártonnak, a császmái egyház helytartójának, hogy azon pert, melyet Szent Magdolnának császmái szerzetes háza özv. Székely Miklósné, Gyulaffy Orsolya ellen kezdett, tegye át hozzá, mert az világi és nem egyházi bíróság elé tartozik.

(Eredeti, papír, Alapy Boldizsár albán pecsétének töredékeivel.)

1518. ápr. 29. Márton, a császmái egyház helytartója teljesíti Beriszló bán fentebbi parancsát.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1518. május 8. Szentmiklósi Pongrácz Miklós és Pongrácz egyik káptalan előtt eltiltják II. Lajos királyt Blatnicza várának eladományozásától.

(Eredeti, papír, a hátára nyomott pecsét hiányos.)

1518. máj. 26. Buda. (Commissio propria.) II. Lajos király meghagyja az ország biráinak, hogy néhai Kövendi Székely Miklósnak kiskorú fiait: Ferenczet, Mihályt, Lászlót és Jakabot nagykorúságukig pörbe ne vonják.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1518. jun. 23. Wratysyncz. Beriszló Péter bán előtt Zazowcz-i Fekete Péter Gyulaffy Orsolyától 66 frtot kölcsön vesz.

(Eredeti, papír, Alapy Boldizsár albán pecsétjével.)

1518. jul. 9. Szentmiklós. Liptómege rendei bizonyítják, hogy Pongrácz Miklós azon adót, a melyet nagy bőjt elején

a jobbágyoktól (80 denáronként) és az egy telkes nemesektől (50 denáronként) beszedett, hiány nélkül beszolgáltatta.

(Eredeti, papír, 4 gyűrűpecsét maradványaival.)

1519. ápr. 7. Róma. Jeromos ascoli püspök, az apostoli kamara birája igazolja, hogy Kövendi Székely Miklós özvegyét Gyulaffy Orsolyát és Magdolna s Klára leányait a kiközösítés alól föloldozta.

(Eredeti, pergamen, pergamen szalagon függő és kis bádóg szelenczébe zárt pecséttel.)

1519. aug. 22. Zenche-Szent-Demeter. Keglevich Péter jajczai bán felszólítja özv. Székely Miklósnét, Zsófiát (*sic*, helyesebben Orsolyát,) hogy azt a pénzt, a mivel neki tartozik, a csáktornyai várnagy kezébe fizesse le, mert most nagy szükségben van.

(Eredeti, papír, ép gyűrűpecséttel.)

1519. aug. 23. Iwanich. Beriszló Péter püspök, bán és zengi kapitány előadja, hogy tudomása szerint Nelepeczy Ferecz a csütörtökhelyi (Dobrakucha alatt feküdt) plébánost Márkot a császmái káptalani helytartó előtt, noha Márk a plébániát Székely Miklóstól, a valódi és jogos kegyúrtól kapta, pörbe fogta. Ámde mivel »cause iurium patronalium quarumlibet ecclesiarum non in presentiis iudicum spiritualium, sed secularium verti solent et terminari,« Székely Miklósné kérésére meghagyja Mártonnak a császmái egyház helytartójának, hogy az ügyet hozzá tegye át.

(Egyszerű, de egykorú másolat.)

1520. jan. 21. Gregoriáncz. György mester aljegyző tudósítja Székely Miklósnét, hogy Thersek László alszolgabíró kérté föl a meghatalmazottak vallásának fölvételére. Irja, hogy majd az aztán elkészíti a meghatalmazó levelet s átadja annak, a kit ennek átvételével megbiz.

(Eredeti, papír, elkopott pecséttel.)

1520. márcz. 3. Buda. II. Lajos király megparancsolja Trencsén vármegye tisztviselőinek, hogy Szentmiklóssi Pongrácz Jakab fiát Miklóst osztottassák meg unokatestvéreivel, István gyermekei Pongráczczal és Margittal a trencsénmegyei Óváron és a hozzátartozó Varin városon, Lucska, Kraszna, Lisicza, Sueznycze, Kotrosina-Lucska, Zasthranya és Zthrasa falukon.

(A trencsényi alispán és szolgabírák 1520. május 7-iki átiratában.)

1520. máj. 7. Trencsén. A trencsényi alispán és szolgabírák jelentik, hogy az ő küldötteik a Pongrácz unokatestvéreket Margit ellenmondása daczára is megosztottatták Óváron és tartózékein.

(II. Lajos király 1520. május 24-iki átiratában.)

1520. máj. 24. Buda. II. Lajos a fentirt kiegyezést és javakon való osztzkodást megerősíti.

(Ugyane király 1520. május 24-iki átiratában.)

1520. jun. 18. Buda. II. Lajos Szentmiklóssi Pongrácz Miklós kérésére az Ilméri Imrénél, a kisebbik kanczellária őrénel elhelyezett 1520. május 24-én kelt osztzkodás levelet átiratban kiadja.

(Eredeti, pergamen, nemzeti színű selyemzsinóron függő ép pecséttel.)

1522. márcz. Körös. Kányaföldi Kerecsényi Pál albán és társai bizonyítják, hogy Nelepeczy Ferencz (Kőallyán lakó) Gyulaffy Orsolya, özv. Székely Miklósné jobbágját megverette.

(Eredeti, papír, két pecsét töredékeivel.)

1522. aug. 24. Körös. Kányaföldi Kerecsényi Pál albán és társai igazolják, hogy Dobrakuchyai Nelepeczy Ferencz Gyulaffy Orsolya, özv. Székely Miklósné egyik jobbágját megverette és kiraboltatta.

(Egykorú, de pecsételen irat.)

1522. aug. 27. Körös. Kerecsényi Pál albánnak és társainak bizonyítványa Nelepeczy Ferencznek a dobrakuchai várhoz tartozó jobbágyságon elkövetett hatalmaskodásairól.

(Eredeti, papír, a pecsétek lehullottak.)

1523. febr. 5. Buda. Báthory István nádor, temesi főispán és a király távollétében annak helytartója előtt Majthényi Uriel túróczyi prépost egy részről, Gúti Ország Ferencz és Imre másrészt perüknek elintézését 8 fogott bíróra bizzák. A per oka az volt, hogy Majthényi állítása szerint a két Ország megbizásából On faluban lakó tisztjük Kürthy Pál a túróczyi prépostság Királyfalva (Nyitra m.) falujához tartozó Malomeley másképp Ludas nevű 75 holdra terjedő földrészt elfoglalt. A fogott bíróságnak Kajalon (Pozsony m.) kellett össze ülnie.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1523. jun. 16. Buda. II. Lajos király megparancsolja a pozsonyi káptalannak, vizsgálja meg, igaz-e, hogy Szentgyörgyi Ferencz és Illésházy György Majtényi Uriel túróczyi prépost peredi birtokán hatalmaskodást követtek volna el?

(Eredeti, papír, zárópecséttel.)

1523. jul. 11. Buda. II. Lajos király megparancsolja a nyitrai káptalannak, hogy Ország Ferenczet és Imrét, továbbá on-i tisztjüket Kürthy Pált azon hatalmaskodásokért, a melyeket a oni jobbágyságok rendeletükre a túróczyi prépostság Királyfalva nevű birtokán elkövettek, tizenötödnapi a király elé idézze meg, »cum iuxta constitutionem universorum dominorum

prelatorum, baronum et regni nostri nobilium in dieta pro festo beati Georgii martyris transacto Bude de mandato nostro regio celebrate factam et per maiestatem nostram ratificatam universi actus potentiarii a festo b. Margarethe virgin. anno 1521., a tempore videlicet motionis generalis expeditionis contra turcos per maiestatem nostram instaurate, illati ad instar brevis brevium evocationum pro quintodecimo die ammonitionis discuti debeant.«

(A nyitrai káptalan alábbi átiratában.)

1523. jul. 11 után. A nyitrai káptalan jelenti, hogy kiküldött embere Ország Ferenczet és Imrét az ő surányi váruk előtt, Kürthy Pált pedig a pozsonymegyei Onban megidézte.

(Eredeti, rongyolt, eleje hiányzik, a pecsét lehullott.)

1523. decz. 5. Dobowcz. Torquatus János korbáviai gróf, tót, horvát, dalmát bán megbizza a császmái káptalant, vizsgálja meg, igaz-e azon erőszakoskodás, melyet Nelepeczy Ferencz özv. Székely Miklósnénak Fáber Mihály nevű hévizi jobbágyán 16 évvel ezelőtt elkövet? S ha igaz, idézze meg Nelepeczy Ferencz fiát, Wolfgangot Székely Miklósné részére a báni törvényszék elé.

(Eredeti, papír, Kerecsényi Pál albán pecsétével.)

1524. febr. 26. Körös. Chesmichey János körösmegyei szolgabíró és társai igazolják, hogy özv. Székely Miklósnénak, született Rátholdi Gywlaffy Orsolyának és fiának Székely Ferencznek majorosnáját Annát Bánffy János emberei, a mint az alsó-soplonczai vásárról visszatérve Schodyncz faluba ért, bántalmazták és ruhájától (veste sua vulgo kethyn) megfosztották.

(Eredeti, papír, hátára nyomott 4 pecséttel.)

1524. febr. 28. Körös. A körösmegyei szolgabírák jelentése azon hatalmaskodásról, melyet Bánffy János főpinczemes-ter soploncza-i várnagya Kazkowycz Miklós és többi emberei a Székely Miklósné dobrakuchyai várához tartozó erdőben elkövettek.

(Eredeti, papír, 4 pecséttel.)

1524. ápr. 2. Felső-Lindva. Nagyságos Szécsy Tamás neje Ormosdi Székely (Zeckel) Magdolna levelet ír anyjának. Kéri anyját, hogy látogassa meg őt, mert nem sokára lebetegszik. Hivta nővérét Thuchy (így, annyi mint Túróczy) Bernát özvegyét, Ilonát, de az nem jöhet, mert beteg. Rosszúl esett hallania, hogy anyja másik leányához, nagyságos Pryni Péter nejéhez, elment, mikor az lebetegedett, ő hozzá meg oly sokáig nem jön. Tudósítja, hogy fia Mihály (Michael Zekel) jó egész-

ségben van, Szécsy Istvánnal együtt tanítja őket egy tanító, de ha az ura (Szécsy Tamás), a ki Budán volt, hazajön, a a szentgotthárdi apáttal Lászlóval elküldi a fiut Gráczba (Grech) tanulni a német nyelvet és egy kis szelidséget, mert roppant mérges, éppen az atyja. A levél czime: Generose ac magnifice domine Ursule Gyulaffy de Rathold nostre charissime. Tudósítja még arról is, hogy ő azt az ereglyét Bánffy János-nétól született Székely Margittól vissza nem kérheti.

(Eredeti, papír, a pecsét letört.)

1524. máj. 2. Körös. A körösmegyei szolgabírák jelentése azon hatalmaskodásról, a melyet Bánffy János főpinczester emberei Székely Miklósné ispánján elkövettek. Az ispánt a mézskemenczéhez közel lesből támadták meg és lapoczkáján megszuúrták.

(Eredeti, papír, 4 pecséttel.)

1525. jun. 10. Körös. A körösmegyei szolgabírák jelentése azon újabb hatalmaskodásról, melyet Kazkowycz Miklós, Bánffy János főpinczester soplonczai várnagya, Székely Miklósnénak a dobrakuchyai vár fölött eső Chremesnyak nevű erdős hegyén elkövetett.

(Eredeti, papír, 4 pecséttel.)

1525. nov. 11. II. Lajos király Szentmiklósi Pongrácz Miklós királyi testőr (cubicularius) kérésére az óvári várhoz tartozó falvakat 6 évre minden adó alól fölmenti, hogy a düledező elhagyatott óvári vár ujra felépíthető legyen és tartozékai megnépesedjenek.

(Eredeti, papír, aljára nyomott ép pecséttel és a király aláírásával.)

1526. ápr. 16. Szentmihály. (Commissio propria.) II. Lajos megparancsolja a pozsonyi káptalannak, hogy a kajali nemesek ellenállásáról szóló jelentését Uriel túróczyi prépostnak még egyszer adja ki, mert az elsőt elvesztette.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1527. máj. 22. Dobowcz. Gróff Frangepán Kristóf tót, horvát és dalmát bán, Magyarország főkapitánya és soproni főispán Székely Miklósné kérelmére meghagyja a császári káptalannak, hogy Bánffy Jánost és Szentléleki Castellánffy Jánost az előző években elkövetett hatalmaskodásaiért a tótországi rendeknek Orbán nap után Körösön tartandó gyűlésére idézze meg.

(A császári káptalan alábbi átiratából.)

1527. máj. A császári káptalan jelentést tesz Bánffy János és Castellánffy János megidézteséről.

(Eredeti, papír, pecsét töredékekkel. Az alja hiányzik.)

1527. máj. 22. Dobowcz. Gróf Frangepán Kristóf megbizza a császmái káptalant, hogy nagys. Báthory Györgyöt, Felse Izdencz várának urát, Akosházi Sárkán Mihályt az ő várnagyát és nagys. Bánffy Jánost, verőczei és zalai főispánt Székely Miklósné és Mindszenthy (prope Izdencz) László jobbágynak elkövetett erőszakoskodásaikért idézze meg.

(A császmái káptalan alábbi átiratában.)

1527. máj. A császmái káptalan jelenti, hogy Báthory Györgyöt, Sárkán Mihályt és Bánffy Jánost megidézttette.

(Eredeti, papír, pecsét nyomaival, eleje és vége hiányzik. A hátára rá van vezetve az ítélet némi részecskéje.)

1527. máj. 22. Dobowcz. Gróff Frangepán Kristóf megbizza a császmái káptalant, vizsgálja meg, való-e azon erőszakoskodások, amelyeket nagyságos Bánffy János verőczei és zalai főispán soplonczai várának emberei és Szentléleki Kastellanffy János öz. Székely Miklósné szül. Rátholdi Gyulaffy Orsolya és fia Ferencz dobrakuchyai várához tartozó jobbágynokon és birtokokon elkövettek?

(A császmái káptalan május 24-iki jelentéséből.)

1527. máj. 23. Körös. Lodomérczi Bradác Imre albán és társai jelentést tesznek az öz. Székely Miklósné és egy izdenczi polgár Deák Antal közt folyó perben kiküldött fogott bíróság működéséről. A bíróság előtt Deák Antal azon váddal lépett föl, hogy néhai Székely Miklós őt 12 évvel az előtt Rómába küldötte és ígért neki fizetésül 18 frtot, 50 darab söt, 60 köböl bort, 50 kád buzát és rozsot, 3 szalonnát és egy házat, de azt nem fizette ki. A vádlott ellenben azt állította, hogy férje Deákot még életében teljesen kielégítette és a vádlót, ha valami keresete van, a báni törvényszék elé utasítja.

(Eredeti, papír, 2 pecsét lehullott, csak egy van meg.)

1527. máj. 24. A császmái káptalan bizonyítja, hogy Bánffy János emberei 2000 darab tölgyfát a dobrakuchyai erdőben csakugyan kivágtak és a több erőszakoskodásokat is elkövették. Ennélfogva mind Bánffy Jánost, mind Kastellanffy Jánost megidézttette a bán elé.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecsét töredékeivel.)

1527. jun. 10. Gróff Frangepán Kristóf bán előtt panaszt tettek Székely Miklósné és fiai Ferencz, Mihály és László, hogy nagys. Báthory Györgynek egyik jobbágya illetőleg polgára, a ki Alsó-Izdenczen lakott (Deák Antal nevű) valami pápai levéllel minduntalan gyötri őket és pénzt követel tőlök, Báthory György pedig nem tiltja őt el. A bán Báthory Györgyöt fölmenti

ugyan, de mivel az ország törvényei a pápai törvénykező levelekkel való élést határozottan tiltják, megparancsolja a körösmegyei szolgabíráknak, hogy ha Deák Antal még egyszer pört kezd azon pápai leirattal, fogják el, adják át Székelyéknek, a kik majd Budán a csonka toronyba csukatják, a mint azt az ország törvénye kívánja.

(Eredeti, papír, Bradach Imre albán pecsétének töredékeivel.)

1527. jun. 12. Körös. Gróff Frangepán Kristóf bizonyítja, hogy Szentléleki Kastellánffy János előtt, Ratkkowdoli Székely István özvegyének Zsófiának megfelelő, meg nem jelent.

(Eredeti, papír, Bradác Imre albán pecsétjének töredékeivel.)

1527. okt. 16. Ábrahám-Szentmihály. Fogott bírák Székely Miklósnét eskütételre ítélik, melylyel igazolja, hogy a nagyságos Chulai Móré László grobossinczi jobbágyain elkövetett hatalmaskodásokban ártatlan.

(Eredeti, papír, aljára nyomott 3 pecséttel.)

1527. nov. 1 után, Körös. A körösmegyei szolgabírák előtt özvegy Székely Miklósné szül. Rátholdi Gyulaffy Orsolya panaszt tett, hogy amint ő és fia okt. 16-án Abrano-Szentmihályon az törvényszéktől kívánt esküt letették és onnan falujukba Kretynbe ebédelni mentek, Chulai Móré Lászlónak és nejének nagyságos Bakocza (de Bakocza) Magdolnának emberei, a kik a konthowczi kastélyhoz tartoztak több mint 300-an puskákkal fegyverkezve megrohanták őket és Székely Miklósnét megverték, mindenéből kifosztották, mel-lén, kezein megsebesítették, Gyulaffi Istvánnak mellette a kocsiban ülő leányát szintén megtámadták, fiát Ferenczet, ha gyors lován kerítéseket átugratva el nem menekül, bizonyára megölték volna. A szolgabírák küldötte Palychnai Zöld Pál a vádat valónak találta.

(Eredeti, papír, a 4 szolgabíró pecsétével. Alsó része hiányzik.)

1527. nov. 16. Körös. Chesmycze-i János körösmegyei szolgabíró és társai bizonyítják, hogy Székely Miklós özvegye Ratholdi Orsolya és fia okt. 30-án az ábrahám-szentmihályi egyházban megesküdtek arra, hogy a Csulai Móré László (nagyságos) grobossinczi jobbágyain elkövetett hatalmaskodásban ártatlanok. (Dobrakuchya még a Székelyéké volt.)

(Eredeti, papír, hátára nyomott 4 pecséttel.)

1527. körül. Székely Miklósné és fia Ferencz panaszt tett Gróff Frangepán Kristóf előtt, hogy Szentléleki Kastellánffy János egyik jobbágyukat, midőn az izdenczi vásárra, ment a Csütörtökhelyről másképp Hővizről Tapolcza-Szentgyörgyre vezető úton kiraboltatta. A bán a császári káptalant küldte ki vizs-

gálatra, a ki a vádat valónak találván Kastellanffy Kornyczec nevű körösmegyei birtokán megidézte a bán elé.

(A többi része elveszett, pecsét töredékével.)

1527 körül. Székely Miklósné és fia Ferencz panaszt tett Gróff Frangepán Kristóf bánnál, hogy embereit, mikor a Soploneza-folyóban halásztak, Alsó-Lindvai Bánffy János emberei megtámadták. A támadók Bánffynak soplonezai várához tartoztak. A támadás helye a dobrakuchai vár alatt a Szent-Anna tiszteletére emelt pálos kolostorhoz közel volt.

(Töredék, pecsételen.)

1528. márcz. 1. Körös. Bradach Imre, Zempchey Lajos és János albánok igazolják, hogy Dobnyczai Gener Jandorko és társai Székely Miklósné és fia Ferencz ratkowczi jobbágyát bántalmazták. (Említetik a belai vásár.)

(Eredeti, papír, hátára nyomott 4 pecsétel.)

1528. márcz. 7. Óvár. I. Ferdinándnak Árva megyéhez intézett körlevele, melyben igazolja, miért távozik el egy időre hazánkból.

(Eredeti, papír, záró pecsétel.)

1528. jul. 27. A tót és horvát rendek közgyűléséből, Körös. Torquatus János corbáviai gróf és Batthyáni Ferencz tót-horvát és dalmát bánok meghagyják nemes Bathynai Balog Mártonnak, a konthowczi kastély várnagyának, hogy 15 napra előttük megjelenjen, mert Kövendi Székely Ferencz ellene becsületsértés miatt »de modo curie militaris« pört kezdett.

(Eredeti, papír, Bradach Imre és Zempchey János albánok pecsétének töredékeivel.)

1531. jun. 6. A váradi káptalan igazolja, hogy Váraskezy Leepes Bernát özvegye, Dorottya Monyoros falu felét és talpasi részbirtokának felét az ahhoz tartozó malom (in fluvio Fekethekeres) és vám felével 200 frtéért elzálogosítja »reverendissimo domino domino Emerico Czybak de Palotha, comiti perpetuo comitatus Byhoriensis, electo huius ecclesie, domino et prelato nostro generoso.«

(Eredeti, papír, pecsét maradványaival.)

1532. jul. 15. Ferdinánd nagyságos Chulai Móré Lászlónak megkegyelmez és a hűtlenséget neki megbocsátja.

(Eredeti, papír, pecsét nélkül, »Jaurien.« aláírással. Kivül: Deliberatio maiestatis regie super castello Budetyn egregio Ladislao Zunyogh restituendo.)

1532. decz. 29. A váci káptalan bizonyítja, hogy nagyságos Csábrági Erdődy István Pápay Tamás olvasó kanonok

és Buday János szigetfői főesperes-társaik előtt a váczi várban a következő végrendeletet tette: Anna nejének, nagyságos Korlátkövy Péter leányának hagyta Zseliz várost, Leánd, Vezekény, Kerekudvar, Ago, Mindszent, Chuda, Zeek falukat Bars megyében, Baka, Pesseg, Thergenye, Kis-Sarló, Gyarmat falukat Hontmegyében, Szalk-Szentmárton, Csabony falukat Solt és Bény falut Esztergom megyében.

(Szapolyay János 1533. decz 31-iki átiratából.)

1533. decz. 31. Buda. Szapolyay János király Csábrági Erdődy Istvánnak neje javára tett végső akaratát jóváhagyja és megerősíti.

(Eredeti, pergamen, függő, nagy kerek pecséttel.)

1535. szept. Bécs. I. Ferdinánd meghagyja a nyitrai káptalannak, hogy Dobrakuchai Székely Ferenczet idézze meg Simon zágrábi püspök részére, mert Székely egy, a barsmegyei zselizi nemesi udvar ügyében szóló királyi levelet nem adott vissza.

(A nyitrai káptalan 1535. okt. 17. leveléből.)

1535. szept. 1. Bécs I. Ferdinánd Simon zágrábi püspök panaszára meghagyja az esztergomi káptalannak, hogy szólítsa föl Dobrakuchai Székely Ferenczet a zselizi curia Barsm., és tartozékai ügyében kelt királyi levél visszaadására. Ha pedig ezt nem tenné, idézzék meg őt a király elé 15-öd napra.

(Az esztergomi káptalan alábbi átiratában.)

1535. okt. 15. Az esztergomi káptalan jelenti, hogy embere Székely Ferenczet Vezekényben (Bars m.) megidézte.

(Eredeti, papír, hátára nyomott, kopott pecséttel.)

1535. okt. 17. A nyitrai káptalan jelenti, hogy Székely Ferenczet Vezekény barsmegyei faluból megidézte a zágrábi püspök részére.

(Eredeti, papír, a pecsét elkopott.)

1536. okt. 14. A nyitrai káptalan bizonyítja, hogy Korlátkövy (Korlatkewy) Anna előbb Csábrági István, utóbb Székely Ferencz neje a megítélt esküt okt. 9-én a székesegyház főoltáránál letette. Esküdnie kellett pedig arra, hogy Simon zágrábi püspök őt Csábrág várában letartóztatta és elébb nem bocsátotta szabadon, mignem vele valami egyezsége lépett. Fogott bírák voltak ez ügyben Korlátkövy Anna részéről: Várday Pál az esztergomi érsek, Révay Ferencz kir. személynök, András decretorum doctor esztergomi prépost, Pereky Albert pécsi prépost, Bethlen Elek, Gimesi Forgách Zsigmond, Rawon-i (sic) Mihály királyi ügyész, Leksei Sulyok István

és Pápóczy Imre pozsonyi kanonok és helytartó; Simon zágrábi püspök és Zelyna-i Pálffy Péter részéről pedig: Gerendy Miklós erdélyi, Pál roson-i püspökök, Wyngarth-i Horváth Gáspár királyi kamarás mester, Kerecsenyi Zalay János pozsonyi főispán, és Várday Tamás királyi kamara-tanácsos.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecséttel.)

1537. jul. 10. Kövendi Székely Ferencz előadván, hogy azon ügyben, melyet ő Zelynai Pálffy Péter ellen némely zselizi szolgálói közt fölmerült egyenetlenség miatt indított, Várday Pál érsek, mindkettőjük ura, julius 10-ét ítéletnapul tűzte ki, és Kamoryay Tamás udvarbirónak itélnie kellett volna, óvást nyujt be az esztergomi káptalan előtt amiatt, hogy őt befárasztották Esztergomba, de sem a biró sem Pálffy meg nem jelent.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecséttel.)

1542. jan. 5. A Pongrácz család (Péter, Gáspár, Máté, Miklós testvérek; Pongrácz, Ferencz és Borbála Péter gyermekei; Mihály, János és Mártha Máté gyermekei; Kristóf, Ilona, Katalin Gáspár gyermekei) Varin város lakosainak, az ő nyomorúságaikon megindulván, különféle szabadalmakat ad, a szepesi káptalan előtt.

(Eredeti, pergamen, függő, kerek ép pecséttel.)

1543. márcz. 19. Pozsony. Révay Ferencz nádori helytartó Székely Ferenczet és nejét Korlátkövy Annát Kisvárday Mihály és Ambrus részére a sági konvent által megidézteni. Kisvárday Mihály és Ambrus »filii condam Nicolai, filii alterius Nicolai, filii iterum Nicolai, filii Dominici« voltak és rokonai valának Csábrági Erdődy Istvánnak, mert Erdődy Istvánnak atyja Bálint »ex Catharina filia condam Johannis, filii Ladislai, filii Michaelis filii prefati Dominici de Kyswarda« született. Ezen Katalinnak anyja pedig »Ursula, filia magnifici condam Ladislai Thythews de Bathmonostora« lévén, a Tóttös család jószágai: »oppidum Selyz, possessiones Wezekén, Ago, Kerekudwar, Mynthzenthmalasa et predium Zeek in Barsiensi, nec non Pezek, Thergenye, Kyssarlo, Baka in Honthensi comitatibus existentes« Erdődy Bálintra, ettől fiára Istvánra szállottak. Mikor Erdődy István meghalt, e jószágokhoz a Kisvárdayaknak mint osztályos atyafiaknak lett volna joguk, de ők akkor János király uralma alatt lévén nem tudták jogukat érvényesíteni és így azok felerészben néhai Erdődy István özvegyére Korlátkövy Annára később Székely Ferencz nejére, fele részben Chábrági Pálffy Péterre szállottak és Székely Ferencz Wezekényben már egy kastélyt is épített. A Kis-

várdayak most végre jogaikat érvényesíteni s a jószágokat vissza venni akarták.

(A sági konvent 1543. ápr. 4. átiratából.)

1543. apr. 4. A sági konvent jelenti, hogy Székely Ferenczet és nejét Wezekényből, Pálffy Pétert zselizi nemesi udvarából a Kisvárdayak részére megidézte.

(Eredeti, papír, a pecsét lehullott.)

1545. jun. 23. Besztercze. Nedeczky Erasmus Pongrácz Gáspár özvegyével és a Kosztkákkal bizonyos ügyben kiegyezik. (Az egész tót nyelven van írva.)

(Eredeti, papír, Nedeczky gyűrűpecsétjével.)

1545. decz. 22. Bécs. Bela trencsénymegyei helységről Zedliczi Koszka Miklós azt állítván, hogy az Sztrecsény várához tartozik, azt elfoglalta; a Szentmiklósi Pongrácz testvérek (Gáspár, Péter, Máté, Miklós) ellenben az ő Óvár váruk tartozékának vitatták e falut. Végre Nádasdy Tamás országbíró előtt abban egyeztek meg, hogy fogott bíróság ítélete döntsön a perben.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1547. decz. 20. Révay Ferencz nádori helytartó előtt Ledlecz Koszka Miklós és Pongrácz Gáspár, meg Péter meg egyeznek. Koszka a Sztrecsény várához foglalt Béla falu jövedelmét visszabocsátja a varini plébánosnak, de ez köteles lesz az isteni tiszteletet Sztrecsény várában minden héten megtartani, továbbá Koszka visszaadja a Pongráczoknak a Varin mellett fekvő Ragyno nevű földet.

(Ferdinánd király 1548. nov. 8-iki átiratában.)

Az 1542. és 1547. országgyűlés törvényeinek egyes czikkelyei.

(XVIII. századbeli másolat.)

1548. jul. 15. A Pongrácz család két ága a szepesi káptalan előtt megosztozik; az István-ágnak jutottak a lipót-megyei birtokok, a Jakab-ágnak jutott Óvár vára tartozékai-
val. Az István-ág tagjai voltak: »Petrus, Matheus, Nicolaus filii condam Pangratii, filii olim Stephani Pongrácz de Szentmiklós, idem etiam Petrus Pangratii et Francisci filiorum ac puellae Barbarae, Matheus vero Pangratii, Joannis, Michaelis Andreae filiorum ac puellae Marthae filiae, memoratus etiam Nicolaus Stephani filii oneribus super se assumptis«; a Jakab-ág tagjai voltak: »Gaspar filius olim Nicolai filii condam Jacobi Pongrácz de eadem Szentmiklós filiorum suorum Christophori et Friderici ac filiarum Helenae et Barbarae oneribus super se assumptis.«

(Eredeti papír, a hátára nyomott pecsét lehullott. 2 darabban és egy másolatban van meg.)

1548. jul. 22. Nedeczky László elismervénye. (Tót nyelven van írva.)

(Eredeti, papír, aljára nyomott gyűrűpecséttel.)

1548. jul. 27. A Pongrácz-család tagjai minden jogról, a mit a mások kezén levő Sztrecsény és Ugrócz trencsénmegyei várakra és Szucsány túróczmegyei városra tartanának, Révay Ferencz nádori helytartó javára a pozsonyi káptalan előtt lemondanak. Révay pedig lefizeti azt a pénzt, a mit a Pongráczoknak Óvár negyedrészeért a Majtényiaknak kellene fizetniök és a királytól új adományozást eszközöl ki megmaradt birtokaikra. (A családfa ugyanaz, mint fentebb.)

(Régi másolat.)

1548. nov. 8. Pozsony. Ferdinánd király megerősíti Kozka Miklós és a Pongráczok közt kötött egyességet.

(Eredeti, pergamen, veres-sárga-kék selyem zsinóron függő kettőtört pecséttel, Ferdinánd sajátkezű aláírásával.)

1549. ápr. 11. Nedeczky Bálint elismervénye.

(Tót nyelven van írva. Két példányban.)

(Eredeti, papír, aljára nyomott gyűrűpecséttel.)

1549. decz. 26. Sclabynya. Zsófia néhai Szentmiklósi Pongrácz Miklósnak és Katalinnak, néhai Bwchyan-i »Korlathkewy« Oswald leányának leánya, akkor pedig Iwanya-i Rwseczky Menyhért neje, Révay Ferencz előtt elismeri, hogy őt testvére, Szentmiklósi Pongrácz Gáspár az atyai javakból, nevezetesen a trencsénmegyei Óvárból, a liptómegeyi Szentmiklóból és Andrásfalvából kielégítette.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1550. jan. 29. Székely II. Jakab »dominus in Ormosd« dobrakuchyai udvarbirájának Udvarnoki Istvánnak Woychosa-wecz nevű dobrakuchya-i várához tartozó falujában 2 jobbágytelket ad.

(Eredeti, papír, aljára nyomott gyűrű pecséttel.)

1552. ápr. 9. Bécs. Ferdinánd király megparancsolja Pongrácz Gáspár, Máté és Miklósnak, hogy Majtényi Eustáchnak, Urielnek, Kristófnak és Ákosnak adják vissza az Óvár várából őket illető részt.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel és a király aláírásával.)

1555. febr. 12. Pozsony. Nádasdy Tamás nádor és királyi helytartó Nedeczky Gáspárnak Nedeczen és Wadyczow-on (Trencsén m.) fekvő birtokait Szentmiklósi Pongrácz Gáspár-

nak adja. Nedeczky Gáspár az által veszítette el e birtokait, mert nagybátyját puska-lövés-sel megölte.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecsét-tel és Nádasdy aláírás-ával.)

1555. febr. 10. Nádasdy Tamás nádor megparancsolja az esztergomi káptalannak, hogy szólítsa fel Nedeczky Bálintnak, néhai Miklós fiának rokonait, hogy nyilatkozzanak: meg akarják-e venni a nevezett Bálintnak Nedeczen és Középső-Wadichowon eső birtokait, mert ha meg nem veszik, akkor Nedeczky Bálint azokat el fogja adni Szentmiklósi »Pongorách« Gáspárnak.

(Eredeti, papír, a pecsét lehullott.)

1560. okt. 22. Bécs. Ferdinánd király Nedeczky Gáspárnak, a ki unoka testvérét Nedeczky Józsefet megölte, Nedeczen és Wa(d)ychow-on (Trencsén m.) fekvő birtokait Budetini Szűnyog Ráfáelnek adja.

(Eredeti, papír, aljára nyomott ép pecsét-tel és a király aláírás-ával.)

1561. márcz. 8. Ferdinánd király Pongrácz Gáspár, Máté és Péter kérésére megengedi, hogy a félreeső és rosz helyen fekvő Óvár várát (castellum) leronthassák és Varin városa mellett egy ujat sánczokkal, bástyákkal építhessenek.

(Eredeti, pergamen, ép, nagy, függő pecsét-tel, Ferdinánd sajátke-zű aláírás-ával.)

1563. jan. 6. Kraszna. Nedeczky László és Szentmiklósi Pongrácz Gáspár birtokcserét kötnek. Nedeczky átadja középső-wadichowi két jobbágy és egy fél soltésztelekből álló rész-birtokát, Pongrácz pedig átadja Ztrázsa trencsénmegyei faluban eső kuriáját és Pongrácz Gáspár még ráfizetett 250 frtot. A cserébe beleegyezett Nedeczky Eraemus, László testvére, Nedeczky Márton, unokatestvére.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecsét-tel.)

1563. jan. 31. Besztercze vára. Nedeczky Erasmus, Tóbiás, Márton és Péter Mérey Mihály nádori helytartó előtt beleegyeznek azon cserébe, melyet Nedeczky László Pongrácz Gáspárral kötött; ugyszintén abba, hogy a stráz-sai curia Nedeczky László magva szakadtával Pongrácz Gáspárra szálljon.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecsét-tel.)

1563. aug. 25. Pozsony. Nedeczky László Báthory Endre országbiró előtt ujra kijelenti beleegyezését azon cserébe, amelyet Szentmiklósi Pongrácz Gáspárral Krasznán jan. 6-án Mérei Mihály nádori helytartó előtt kötött.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecsét-tel.)

1563. aug. 25. Pozsony. Báthori Endre országbiró előtt Nedeczky Tóbiás, László, Péter és Márton néhai Nedeczky

Bálintnak Nedeczén és Közép-Wodichowon eső részbirtokára való jogukat Pongrátz Gáspárnak adják át, Pongrátz Gáspár pedig néhai Nedeczky Gáspár Nedeczén és Közép-Wadichowon eső birtokát adja át nekik.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

Tót levél 1565.-ből, arról szól, hogy valaki Pongrácz Gáspártól 8 ökröt kölesön vett.

(Eredeti, papír, aljára nyomott 3 pecséttel.)

1566 után. Pongrácz Gáspárnak a nyitrai szentszékhez benyújtott kereset-levele Nedeczky Ráfáel ellen, a ki keresztény hitére fogadott ígéretét be nem váltotta.

(Egyszerű 16.-ik századbéli irat.)

1568. szept. 13. Trencsén. Halácsi Ráfáel alispán és a trencsénmegyei szolgabírák Nedeczky Ráfáelt, Pongrátz Gáspár nedeczei kuriájának megrohanása, ajtók és zárok feltörése és más erőszakoskodások miatt 100 frtban elmarasztalják. A kuria azelőtt Nedeczky Erasmusé volt; de Pongrácz azt törvényes uton maga számára megszerezte.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1568. szept. 28. Kaplat. Báthori Miklós országbíró megparancsolja Trencsén megye rendeinek, hogy Nedeczky Rafael és Pongrácz Gáspár ügyében új ítéletet tartsanak.

(Trencsénmegye rendeinek alábbi átiratában.)

1568. Trencsén. Halácsi Rafael és Trencsén megye rendei a fentebbi levelet átirják.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1569. márcz. 13. Nedecze. Nedeczky Erasmus tót nyelven írt kötelezvénye.

(Eredeti, papír, aljára nyomott 3 gyűrűpecséttel és a varini plébános aláírásával.)

1569. ápr. 25. Pozsony. Nedeczky Erasmus és fia Ráfáel unokatestvéreinek Nedeczky Miklósnak és Mártonnak megsebesítése miatt hűtlenségbe esvén nedeczei és középső-wodichowi birtokaikat elvesztették és azokat I. Ferdinánd királytól jeszeniczei Szunyogh Rafael kapta meg. Később Szunyogh e birtokokat szentmiklósi Pongrácz Gáspárnak adta át. Pongrácz Gáspár azonban később ebből a nedeczei részbirtokot többeknek közbenjárására — bizonyos föltételek alatt Mérei Mihály nádori helytartó előtt — visszaadta Nedeczky Ráfáelnek.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1570. máj. 8. Miksa király megparancsolja az esztergomi káptalannak, hogy Pongrácz Gáspárt (szentmiklósi Pongrácz

Jakab Miklós nevű fiának fiát), Pétert és Miklóst (Pongrácz István Pongrácz nevű fiának fiait), továbbá Mihályt, Andrást, Mátét, Pétert és Jánost (néhai Pongrácz Máténak, Pongrácz István Pongrácz nevű fiától származó unokájának gyermekeit) iktassa be Óvár várának és tartozékainak (Strasza, Lysycze, Zasthram, Lwchka, Kottsrana, Snyesznyce, altera Lwchka másképp Nezbud és Krasniany faluk, Warna másképp Waryn város, Rozbehov és Radynon puszták), továbbá a liptómegyei Andrásfalva és Pribilina egész faluk, Szentmiklós város és Jakabfalva részbirtok birtokába.

(Az esztergomi káptalan 1571. február 24-iki átiratában. Megvan eredetiben is, papíron, az aljára nyomott pecséttel.)

1570. máj. 26. Nagy-Szombat. Bornemissza Pál erdélyi püspök és királyi helytartó Nedeczky Márton, János, Ráfael és István unokatestvéreknek Nedeczen levő nemesi kuriáit, Nedeczen és Közép-Wadichowon levő részbirtokait Pongrácz Gáspárnak adja. A Nedeczkiek e birtokot azért veszítették el, mert egymást megsebesítvén hűtlenségbe estek.

(Miksa király alábbi átiratában.)

1570. nov. 27. Pozsony. Miksa király meghagyja az esztergomi káptalannak, hogy Pongrácz Gáspárt a Nedeczkiek elvesztett nedeczei és közép-wadichowi birtokaikba újra iktassa be. Nedeczky Péter, László, Gáspár és János és Nedeczky Katalin, Radvánszky Ferenczné ellenmondását tekintetbe se vegyék.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1570 körül. A Nedeczkyek (Miklós és Kristóf) kérik a királyi helytartót, hogy Nedeczky Mártont és Jánost, továbbá Pongrácz Gáspárt, a kik morva latrokat fogadtak s őket Nedeczen ostrom alá vették, Nedeczky István alól a lovat kilőtték, őt magát megsebesítették, büntesse meg, s a Nedeczky István birtokáról szóló adományozást vonja vissza.

(Egykorú pecsétlen irat.)

1571. jan. 23. Livina. Nedeczky István a király előtt panaszt tesz, hogy Pongrácz Gáspár több belai, ztrazsai, warini jobbágyokkal és fogadott morva muskétásokkal az ő nedeczei kuriáját feltörte s minden jószágát elhajtotta, később pedig, midőn Pozsonyba akart menni, a lovát agyonlőtték, őt magát az arczán megsebesítették. Megbizzá tehát a király az esztergomi káptalant, hogy Pongrácz Gáspárt idézze meg.

(Az esztergomi káptalan 1571. febr. 4-iki átiratában.)

1571. jan. 23. Livina. Miksa király megparancsolja az esztergomi káptalannak, hogy Pongrácz Gáspárt Nedeczky István ellen új ítéletre idézze meg.

(Az esztergomi káptalan alábbi átiratában.)

1571. febr. 4. Az esztergomi káptalan jelenti, hogy Pongrácz Gáspárt Nedeczky István megtámadásáért krasznai kuriájából megidézte a király elé.

(Egykorú másolat.)

1571. febr. 5. Az esztergomi káptalan jelenti hogy Pongrácz Gáspárt trencsénmegyei Kraszna faluban eső kuriájában megidézte.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1571. febr. 21. Az esztergomi káptalan jelenti, hogy Pongrácz Gáspárt Nedeczky Márton, Gáspár, és Jánosnak Nedeczen és Közép-Wadichowon levő birtokába be akarta volna igtatni, de Nedeczky Márton egyik jobbágya által kivont karddal ellene állott a beigtatásnak.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1571. febr. 21. Az esztergomi káptalan bizonyítja, hogy a Pongrácz atyafiakat 1571. február 5. és következő napjain csakugyan beiktatták Óvárnak és liptómegei jószágainak birtokába.

(Eredeti, pergamen, három színű selyem-zsinóron függő ép kerek pecséttel. A pecsét még az árpádkori pecsétnyomóval készült.)

1571. febr. 21. Az esztergomi káptalan jelenti, hogy a Pongrácz-család tagjainak Óvár várába és egyéb birtokaiiba való beigtatásukkor Nedeczky Péter Lucskára és Kotrssenára nézve, a Jeszeniczei Szunyog család pedig Zastranye és Znyesnycza határaitra nézve ellentmondott. Megidéztettek.

(Eredeti, papír, a záró pecsét maradványával.)

1571. márcz. 9. Trencsén. Nedeczky Márton Nedeczky Ráfáelt Mittyeci Roson László trencsénmegyei alispán előtt az ő megsebesítéséről vádolta. De mint utóbb kitűnt, e vád hamis volt s azért Trencsénmegye rendei Nedeczky Mártont 24 forintban elmarasztalják.

(Trencsénmegye rendei 1573. szept. 14. átiratában.)

1571. márcz. 9. Trencsén. Trencsén megye rendei Nedeczky Ráfáel kértére kiküldik Roson László alispánt vagy egyik szolgabíró, hogy a hamis vádért Nedeczky Mártonra kivetett bírságot hajtsa be.

(Trencsénmegye rendei 1573. szept. 14. átiratában.)

1571. ápr. 30. Roson László trencsénmegyei alispán és tiszt társai Nedeczky Mártont és fiát Jánost meg nem jelenés miatt 3 márkában elmarasztalják.

(Trencsénmegye rendei 1574. szept. 14. átiratában.)

1572. május 30. Naboyza. Báthory Miklós országbíró Nedeczky István, Miklós és Kristóf kérésére meghagyja Tren-

csénmegye rendeinek, hogy néhai Nedeczky Bálint azon birto-
kait, melyet egyideig özvegye Simony Krisztina hozományjogon
birt s aztán bizonyos évi fizetésért Pongrácz Gáspárnak átén-
gedett, a Nedeczkyek számára Pongrácztól követeljék vissza.

(Trencsénmegye rendeinek 1572. jun. 23-iki átiratában.)

1572. jun. 23. Trencsén. Trencsénmegye rendei Pongrácz
Gáspár trencsénmegyei alispán fölszólítására Báthory Miklós
fentebbi, Nedeczky József fia Miklóstól fölmutatott levelét
másolatban kiadják.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1572. szept. 2. Nedeczky tót nyelven irt elismervénye.

(Eredeti, papír, aljára nyomott 2 gyűrű pecséttel.)

1573. márcz. 5. Pozsony. Verancsics Antal érsek és királyi
helytartó Pongrácz Gáspárt, mert a Nedeczky István és közte
folyó pörben meg nem jelent, birságolja.

(Verancsics alábbi 1573. márcz. 7-iki átiratában.)

1573. márcz. 7. Pozsony. Verancsics Antal érsek és
királyi helytartó Pongrácz Gáspár kérésére átirja az esztergami
káptalannak 1571. febr. 4-iki jelentését és a fentebbi birság
levelet.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1573. jul. 25. Nebojsza. Báthory Miklós országbíró a
Pongrácz Gáspár és Nedeczky István közt folyt perben Pong-
rácz kérésére új ítéletet rendel.

(Báthory Miklós országbíró 1578. nov. 17-iki átiratában.)

1573. szept. 1. Az esztergami káptalan jelenti, hogy
Nedeczky Istvánt nedeczei kuriájában föltalálván, az új ítélet
meghallgatására az országbíró elé idézte.

(Báthory Miklós országbíró 1578. november 17-iki átiratában.)

1573. szept. 14. Trencsén. Trencsén megye rendei élükön
Madaczanszky Pál alispánnal Nedeczky Márton vagy fia János
alperesek kérésére átirják 1571. márcz. 9. és ápril 30. kelt 3
levelüket.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1574. jan. 11. Trencsén. Trencsénmegye rendei Nedeczky
Miklós ügyét, a ki Pongrácz Gáspárt a törvényszék előtt gyil-
kosnak és latornak szidta, a király elé terjesztik.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1574. máj. 24. Trencsén. Trencsénmegye törvényszéke
Nedeczky Miklóst a törvényszék ülése idején Pongrácz Gáspár
ellen mondott becsületsértő szavaiért 100 fítra birságolja.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1574. aug. 2. Trencsén. Trencsénmegye rendei Pongrácz Gáspár kérésére másolatban kiadják Miksa király azon 1574. márcz. 25. levelét, melyben Nedeczky Miklós javára új ítéletet enged és Madacsányi Pál alispán tót nyelvű idéző levelét.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1575. aug. 15. Prága. Miksa király Szentmiklósi Pongrácz Gáspár kérésére átírja és megerősíti II. Ulászlónak a varini vásár tartására vonatkozó szabadalom-levelét.

(Eredeti, pergamen, ép, függő, nagy kerek pecséttel.)

1576. szept. 24. Trencsén. Trencsénmegye törvényszéke Nedeczky Miklóst (a kit a Janar másképp Czigan György nedeczei korcsmáros megöletéséről vádoltak), mivel sem az idézésre, sem a kikiáltásra meg nem jelent, számúzi s bárkitől elfogathatónak s megbüntethetőnek itéli.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecséttel.)

1577. febr. 5. Trencsén. Trencsén megye rendei Nedeczky Istvánt arra ítélik, hogy 25-öd magával Tepliczen esküt tegyen arra, hogy Pongrácz Gáspár egyik alattvalójának Janar másképp Czygan Györgynek megöletésében ártatlan. A gyilkosságban állítólag Nedeczky Miklós és Kristóf is részesek voltak.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1577. márcz. 4. Pozsony. Radéczy István egri püspök és királyi helytartó fölszólítja az ország hatóságait, hogy Nedeczky Miklóst, mint a kit Trencsénmegye törvényszéke az 1576. júl. 30-án megölt Janar György halálában vétkesnek marasztalt el, megfogják és mint gyilkost büntessék.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1577. márcz. 27. Pozsony. Szerdahelyi Dersffy Ferencz (István fia) azon egyességet, melyet testvére Miklós (anyai nagyatya volt Zedliczi Kosztká Miklós) Szentmiklósi Pongrácz Gáspárral kötött, a maga részéről is elfogadja s erről Czobor Imre nádori helytartó bizonytságot tesz.

(Eredeti, papír, aljára nyomott ép pecséttel.)

1577. márcz. 31. Pozsony. Radéczy István egri püspök és királyi helytartó Pongrácz Gáspár kérésére meghagyja Zazy András királyi személynöknek, hogy Balog Gergely országbirói főjegyző előtt tegyen bizonytságot arról, igaz-e, hogy 1575-ben Nedeczky István, Miklós és Kristóf néhány fogott bíró végzése szerint megegyeztek Pongrácz Gáspárral és Szucsányba mentek az egyességet a személynök előtt írásba foglalandók, de akkor Nedeczky Miklós egyszerre megszegvén a fogott bírák végzését, nem tett vallomást az egyességről?

(Az országbirói pecsét, — mint e levélből kitűnik — a főjegyzőnél állott.)

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1577. jun. 10. Trencsén. Trencsén megye törvényszéke Pongrácz Gáspár ügyvédjének kérésére másolatban kiadja ugyancsak Pongrácz Gáspárnak Nedeczky Miklóstól fölmutatott tót nyelven írt egyességlevelét.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1578. febr. 25. Nedecze. Nedeczky Márton bizonyítja, hogy azon 200 frtot, melyet Pongrácz Gáspár mostohájának vagy atyjának volt köteles fizetni, fölvette és kötelezi magát, hogy erről 3 hónap alatt valamelyik hiteles helyen vallomást tesz. (Az oklevél tót nyelven van írva, de mellékelve van egykorú latin fordítása is.)

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1578. okt. 24. Nyitra. Mossóczy Zakariás nyitrai püspök meghagyja papjainak, hogy Nedeczky Ráfáelt Pongrácz Gáspár ellenében a szentszék elé idézzék. Az idézést teljesítette Mikus Menyhért tepliczi plébános.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1578. nov. 17. Pozsony. Nedeczky István bizonyos erőszakoskodások ürügye alatt pert kezdett Pongrácz Gáspár ellen és Verancsics királyi helytartó helyszini vizsgálatot rendelt el. De mielőtt e helyszini vizsgálat megtörtént volna Pongrácz perujtást kért. Ez meg is adatott, s miután Nedeczky semmiféle idézésre sem jelent meg, az országbiró Pongráczot fölmentette, Nedeczkyre 12 márka birságot rótt s ennek behajtására az esztergomi káptalannal együtt több királyi embert küld ki.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1578. decz. 5. Pozsony. Rudolf király azon ítéletet, melyet Trencsén megye törvényszéke Janar György korcsmáros megöletése ügyében Nedeczky Kristóf ellen Pongrácz Gáspár fölperes részére hozott, helybenhagyja és végrehajtás végett a megyéhez átteszi.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1579. január 8. Az esztergomi káptalan jelenti, hogy az országbiró parancsára Pongrácz Gáspárt a Nedeczére és Közép-Vadicsovra vonatkozó ítéletével végrehajtásától eltiltotta és őt új ítélet megkezdése végett Nedeczky Miklós, Péter és Ráfáel részére a király elé idézte.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1579. márcz. 9. Pozsony. Nedeczky István az országbíró 1578. nov. 17-ikén hozott ítéletének fölfüggesztését és a pernek megújítását kérte és nyerte meg Radéczy István királyi helytartótól. Azonban az új ítéletre sem jelent meg és ezért Báthory Miklós országbíró őt újra elítélte, 6 márkával megbírságolta s ennek behajtására több királyi embert küld ki az esztergomi káptalan emberével együtt.

(Eredeti, papír, záró pecséttel, e felett még az esztergomi káptalan pecsétjének 4-ed része látható.)

1579. ápril 4. Prága. Rudolf király Szentmiklósi Pongrácz Frigyesnek adományozza Vese és Piski békésmegyei falukat.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1579. nov. 3. Pozsony. Rudolf király Pongrácz Gáspárt, mert Nedeczky Miklós (József fia) ellenében nem jelent meg, megbírságolja s ezt hat nappal később Kókay Györgynek, Pongrácz Gáspár ügyvivőjének kérésére átiratban kiadja.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1579. nov. 12. Az esztergomi káptalan jelenti, hogy midőn Marsowsky Felix Pongrácz Gáspár részére Nedecze egy részét le akarta foglalni, a gyermek Nedeczky Gáspár jobbágya kivont karddal ellentállott.

(Eredeti, papír, záró pecséttel.)

1579. nov. 25. Pozsony. Szerdahelyi Dersffy Miklós és Pongrácz a köztük kötött egyezséget bővebben megmagyarázzák. (Bela, Varin, Lucska határait állapították meg.)

(Eredeti, papír, hátára nyomott 4 gyűrű pecséttel.)

1580. apr. 22. Dalmadi Tharrody Mihály gányi (Pozsony m.) és dalmadi (Hont m.) részbirtokait 300 frtéért elzálogosítja apósának Pongrácz Gáspárnak az esztergomi káptalan előtt. (Neje volt Pongrácz Zsófia.)

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecséttel.)

1580. jul. 5. Az esztergomi káptalan jelenti, hogy Hrabovszky János királyi ember elment Nedeczére a Nedeczky Istvánra rótt 24 frt bírságot behajtani, de mivel annyit érő ingóságot Nedeczky István házában nem talált, elfoglalta 3 darab szántóföldjét.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecséttel.)

1580. aug. 18. Krasznán. Pongrácz Gáspár és a Nedeczkyek (István, Kristóf és Miklós) Janar másképp Czigán György megöletése ügyében úgy egyeztek ki, hogy a Nedeczkyek fejök megmentése végett minden Nedeczéhez való jogukról lemondanak, Pongrácz Gáspár pedig nekik adja Közép-Vadichot.

(Eredeti, papír, aljára nyomott három gyűrű pecséttel.)

1580. okt. 22. Pongrácz Gáspár és a Nedeczkyek a fentebbi cserét az esztergomi káptalan előtt megerősítik és hiteles alakban kiállíttatják.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecséttel.)

1581. jan. 2. Trencsén. Trencsén megye törvényszéke Czobor Imre nádori helytartó parancsolatjára másolatban kiadja azon ítélőlevelét, a melyben Nedeczky Miklóst a Pongrácz Gáspár ellen mondott becsületsértő szavakért 100 frtra ítélte.

(Eredeti, papír, hátára nyomott pecséttel.)

1581. febr. 20. Trencsén. Trencsénmegye törvényszéke Czobor Imre nádori helytartó parancsolatjára másolatban kiadja azon 1574-iki levelet, a melyben a Nedeczky Miklós és Pongrácz Gáspár közt fölmerült becsületbeli ügyet a király elé terjeszti.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1582. aug. 23. Pozsony. Radecius István egri püspök és királyi helytartó az akkoriban elhalt Szentmiklósi Pongrácz Gáspár özvegyének Szúnyog (Zwnyogh) Borbálának és kiskorú gyermekeinek Dánielnek, Jeremiásnak és Borbálának pereit egy évre elhalasztja.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1587. márcz. 26 (?) Ecsed. Bátory István országbíró előtt Kydey Balázs eladja kydei (Szatmár m.) birtokát Szabó máskép Sillo Dániel károlyi lakosnak 200 frtért.

(Az esztergomi káptalan 1589. aug. 7-iki átiratában.)

1588. szept. 7. Trencsén. Marsovszky Bálint alispán bizonyítványt ad az Óvár és Sztrecsény várak közt történt határigazításról. Óvár Pongrácz Frigyesé volt, a sztrecsényi vár pedig Dersffy Miklósé; ennek udvarbirája volt Hrabovszky György.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1589. aug. 7. Az esztergomi káptalan átirja Bátory Istvánnak Kyde eladására vonatkozó levelét.

(Hitelesített másolat, papír.)

1589. szept. 17. (az ó naptár szerint.) Trencsén. Forgách Imre trencsényi főispán az új trencsényi alispán választására október hónap az új naptár szerint számítandó 16-ik napját tűzi ki.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel és F. I. sajátkezű aláírásával.)

1589. nov. 28. Pozsony. Báthory István országbíró Bolondos máskép Beczkó trencsénmegyei várnak és tartozékainak felét, továbbá Alsó-Lindva és Nempthy várak (Zala m.)

felének felét Nádasdy Ferencz vas- és sopronmegyei főispán-
nak Alsó-Lindvay Bánffy Jánossal szemben megítéli. 82 éves
pörnek vetett ezzel végett. Ez pedig így keletkezett: Alsó-
Lindvai Bánffy Pálnak volt két leánya: Dorottya, nagys.
Rozgonyi János neje és Borbála Szécsy Miklós neje. Dorottya-
nak két leánya maradt: Klára, előbb Egerváry László tárnok-
mester és tótországi bán, később Kanizsay György neje, és
Borbála gróf Frangepán Mihály neje. Szécsy Miklósnak is
maradt egy örököse: fia Miklós. Ezen 3 örökös Kanizsayné,
Frangepánné és Szécsy Miklós 1507-ben pörrel támadták meg
Bánffy Pál fiát Jánost, hogy adja ki Bolondócz, Alsó-Lindva
és Nempthy várakból, melyek a női ágat is illetik, az őket
illető részt. Bánffy János mindig húzta-halasztotta a dolgot;
ő meghalván fiaira Ferenczre és Zsigmondra, majd Ferencznek
László fiától származó János nevű unokájára maradt a per.
Kanizsayné kimultával a pört fia László folytatta, ettől pedig
leánya Orsolya, Nádasdy Tamásné, majd ennek fia Nádasdy
Ferencz örökölte, a ki meg is nyerte.

(A túróczi konvent 1675-iki átiratából.)

1590. jan. 22. Prága. II. Rudolf Szamos-Ujlakot egészen,
Angyalos, Renethezeogh és Sandor szatmármegyei, Nagy-
Báka és Anarcs szabolcsmegyei falvakat részben Szentmiklósi
Pongrácz Frigyesnek, a szatmári vár lovasai kapitányának
adja. E birtokok előbb Bachkai Wylaky Mihályé voltak, de
mivel ő rokonát Zakoly Ferenczet (fratrem suum consobrinum)
megverte és megsebesítette, a koronára szállottak.

(Eredeti, papír, az aljára nyomott pecsét töredezett.)

1590. febr. 24. Pozsony. Rudolf király meghagyja Neboj-
szai Balog Gergelynek, az országbíró főjegyzőjének, hogy a
Bolondos váráról szóló 1589. nov. 28-iki ítélő levelet adja ki
Bánffy Annának, Alsó-Lindvai Bánffy László leányának, May-
láth Gábor özvegyének.

(A túróczi konvent 1675-iki átiratából.)

1590. aug. 20. Prága. Rudolf király megparancsolja
Jeszeniczei és Budetini Szúnyog Jánosnak, hogy néhai Szent-
miklóssi Pongrácz Gáspár gyermekeit (pueros) Dánielt és Jere-
miást, továbbá néhai Pongrácz Frigyes fiát Gáspárt mindenki,
de különösen Szerdahelyi Dersfy Miklós honti főispán ellené-
ben védelmezze.

(Eredeti, papír, az aljára nyomott ép pecséttel.)

1591. febr. 26. Felső-Kubini Kubini Kristóf Pongrácz
Dániel és Jeremiás kérésére megidézeti Dersffy Miklóst, a ki

a bela-i erdőket jobbágyaival használtatta. Dersffy-é volt Sztrecsény vára.

(Eredeti, papír, hátára nyomott gyűrűpecséttel.)

1591. márcz. 30. Pozsony. Istvánffy Miklós nádori helytartó kötelezi Pongrácz Jeremiást és Dánielt, hogy 25-öd magukkal az esztergomi káptalan előtt esküt tegyenek arra, hogy ők azon ezüst tárgyakhoz, a melyeket Felső-Kubini Kubini Kristóf még atyjuknak Gáspárnak életében Óvárban elhelyezett, hozzá nem nyultak, de Kubini Kristóf fia Dániel azon ládákat, a melyekbe csukták e tárgyakat, egyszer már fölbontotta. Különben pedig Kubini Dániel az ő kincseit szabadon elviheti.

(Eredeti, papír, ép pecséttel.)

1592. márcz. 3. Nedeczky Ráfáel Trencsén megye törvényszéke előtt bepanaszolja Pongrácz Dánielt és Jeremiást, hogy 2 jobbágytelket és egy kertet tőle elfoglaltak.

(Eredeti, papír, Kubinyi Kristóf alispán gyűrűpecsétjével.)

1592. ápr. 6. Trencsén. Kubiny Kristóf trencsénmegyei alispán igazolja, hogy azon kárt, melyet Szentmiklósi Pongrácz Dániel és Jeremiás Nedeczky Ráfáelnek nedeczei kertjében és gyümölcsösében (hortus et pomerium) több tölgyfa oszlop és több mint száz gerenda erőszakos elvitele által okoztak, megvizsgáltatta. Zalusky György szolgabírónak tót nyelven irt és az alispántól átírt jelentésével.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1592. ápr. 11. Ozuzka falu. Fejérvöly István nyitrai püspök és királyi helytartó megparancsolja Nyitra, Trencsén, Liptó és Árva megyék rendesinek, hogy Pongrácz Dániel mellett bizonysgot tegyenek.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1592. máj. 4. Trencsén. Trencsénmegye törvényszéke Nedeczky Ráfáelnek két jobbágytelket és egy kertet Nedeczn odaitél, Pongrácz Dánielt és Jeremiást pedig ezek elfoglalása miatt 100 frtra birságolja.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1592. máj. 8. Eperjes. Rudolf király (illetőleg helytartója az ő nevében) bizonyítja, hogy Pongrácz Dániel és Jeremiás azon egyességet, melyet Nedeczky Ráfáellel az esztergami káptalan előtt 1591. máj. 2. kötöttek, Styawnyczén (Túróczm.) Székely Mátyás protonotárius előtt visszavonták.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1592. ápr. 6. Trencsén. Trencsénmegye tiszti kara hiva-

talos alakban kiadja azon tót nyelvű jelentést, melyet Zalusky György szolgabíró a Nedeczky Ráfáel nedeczei kertjében Pongrácz Gáspártól tett károkról benyújtott. Nedeczky állítása szerint Pongrácz több mint száz oszlopot és gerendát vitetett át Nedeczky kertjéből az ő nedeczei majorjába.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1592. szept. 7. Czygel falu. Báthory István országbíró megparancsolja Trencsénmegye törvényszékének, hogy azon pert, melyet Nedeczky Erasmus fia Ráfáel két jobbágyért és egy kertért Szentmiklósi és Óvári Pongrácz Dániel és Jeremiás ellen kezdett, s melyet a Pongráczok elvesztettek, újra vizsgálja meg.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1592. szept. 24. Zsolna. Pongrácz Dániel és Jeremiás egyrésztől, másrésztől pedig Dersffy Miklós Bela határaitra nézve fogott bíróság előtt kiegyeznek. A bíróság Zsolnán ült össze.

(Eredeti, papír, aljára nyomott gyűrűpecséttel.)

1595. okt. 14. Pozsony. Szentmiklósi Pongrácz Frigyes özvegye Sziny Klára egy résztől, Pongrácz Jeremiás és Dániel másrésztől 1591-ben úgy egyeztek meg, hogy Sziny Klára kapja a pozsonymegyei nádas birtokot és a korlátkövi vár egy részét, továbbá a talpasi birtok, Wesze és Püski falvak jövedelmeinek egy részét, a többi a Pongráczoké marad. Azonban Sziny Klára a hódoltságból kapott jövedelmet mind a maga számára foglalta le s ezért az ő megbüntetését a Pongráczok kérésére elrendeli Fejérvöly István királyi helytartó.

(Eredeti, papír, aljára nyomott pecséttel.)

1597. febr. 21. Prága. Rudolf király megparancsolja Trencsénmegye tiszteinek, hogy azt az 550 frtot, a melylyel Balassa Zsigmond mostoha anyjának özv. Balassa Andrásné szül. Mindszenty Katalinnak néhány szőnyegért tartozik, mielőbb, ha kell jószágainak lefoglalásával is, fizettesse meg Balassa Zsigmonddal.

(Eredeti, papír, aljára nyomott ép pecséttel, és a király aláírásával.)

Közli: DR. KARÁCSONYI JÁNOS.

BRANDENBURGI KATALIN ÉS A DIPLOMÁCZIA.

— NEGYEDIK KÖZLEMÉNY. —

XXIX. 1630. ápr. 6.

Ad Georgium Rákóczy.

Illustris et Magnifice Domine Comes, amice gratiosissime.

Serenissimus et potentissimus Princeps ac Dominus Dominus Georgius Guilhelmus, Marchio Brandenburgicus, Sacri Romani Imperii Archicamerarius et Elector, Prussiae, Juliaci, Cliviae, Montium Dux, Dominus noster clementissimus, cum nos in Transilvaniam ad Serenitatis Suae sororem dilectissimam, Serenissimam Sacri Romani Imperii et Transilvaniae Principem ac Dominam Dominam nostram clementissimam ablegaret, prae caeteris magnatibus Hungariae et Transilvaniae benignam pariter honorificam de Illustris Magnificentiae Vestrae candore et integritate mentionem faciens, clementissime nobis demandavit, ut Serenitatis Suae gratiam electoralem animumque erga Illustris Magnificentiam Vestram propensissimum ac benignissimum studiose offerremus; optime namque recordatur Dominus noster clementissimus, quatenus Serenitati Suae ab Illustri Magnificentia Vestra Berolini coram prolixè et benevole admodum promissa et oblata fuere, quae quidem cum hucusque Illustris Magnificentia Vestra egregiis ac dilucidis testimoniis praestiterit, non aliter sibi Serenitas Sua de Magnificentiae Vestrae generositate, constantia fideque polliceri potest, quam quod Magnificentia Vestra in eadem benevolentia, quam vivente quondam Serenissimo Transilvaniae Principe Gabriele Serenitatis Suae sorori amantissimae semper exhibuit, perpetuo sit perseveratura ac Serenissimae Principis Transilvaniae Dominae nostrae clementissimae res ita sibi commendatas habitura, ut quae ad dignitatem Serenitatis Suae conservandam regimenque stabiliendum facere videbuntur et a vicino bono atque amico proficisci poterunt, eadem Illustris Magnificentiam Vestram

sincere facturam esse, nec fiduciam Domini nostri clementissimi frustraturam. Transmittimus proinde literas Serenitatis Suae Magnificentiae Vestrae, nullatenus dubitantes electorali gratiae ac confidentiae, Illustrem Magnificentiam Vestram pro innata genti Ragozianae generositate et humanitate abunde responsuram et literis responsoriis memoriam Ragozianam apud Serenissimum Electorem domumque inclytam Brandenburgicam conservaturam, eamque arctissimae sibi familiaeque suae illustri devincturam. Nos autem Illustrem Magnificentiam Vestram divinae protectioni commendantes, officia studiaque nostra perofficiose eidem deferimus. Datum Claudiopoli Dacorum, die 6. Aprilis, anno 1630.

Illustris Magnificentiae Vestrae studiosissimi
Serenissimi Electoris Brandenburgici
in Transilvaniam legati.

(Másolata a berlíni titkos államlevéltárban.)

XXX. 1630. a p r. 12.

Illustrissimi Domini Domini mihi semper observandissimi.
Servitiorum meorum semper addictissimam commendationem.

Literas Illustrium Dominationum Vestrarum a Sigismundo Kisfaludi missas quanto cum gaudio acceperim, explicare haud possum, in quibus Illustres Dominationes Vestrae me apud Serenissimum Electorem Brandenburgensem commendaturum promittunt, pro quo officii genere Illustribus Dominationibus Vestris ingentes ago gratias, rogoque Illustres Dominationes Vestras me in omnibus agnoscant una cum Serenissimo Electore intimum servitorem esse. Quod attinet meam erga Serenissimam dominam fidelitatem, hanc a pueritia mea servavi juxta illud: omnia si perdas, famam servare memento. Cum itaque in hac fidelitate senui, in ea etiam in domino mori volo, qui me ad diem hodiernum usque protegit. Denique Illustres Dominationes Vestrae velint apud Serenissimum Dominum instare, ne tam egregium munimen Serenitas Sua absque tormentis derelinquat, quae enim remanserunt, ea vix in unius nobilis domum, non ut pro tam forti munimine sufficerent, scio enim in regno Transylvaniae Serenitatem Suam abundare, neque enim Serenitas Sua, neque regnum aliquod damnum ex decem vel duodecem tormentis capiet, dabitur modus, ut in futurum etiam a regno Transylvaniae non abalienabuntur; sed detrimentum, ut jam egregium munimen praecipue hocce turbulentissimo tempore vacuum esse, haec omnia fiant in gratia Suae Serenitatis. Illustres Dominatio-

nes Vestrae me semper sciant intimum servum esse. In reliquo eandem Illustres ac Magnificas Dominationes Vestras quam diutissime feliciterque valere exopto ad annos reflores.

Illustrium ac Magnificarum Dominationum Vestrarum
servitor semper addictissimus
Johannes Balling, m. p.

Külczim: Illustribus ac Magnificis Dominis Johanni Kospoth, Friderico Gloz et Christophoro Napsz etc. Serenissimi Domini Domini Electoris Brandenburgensis etc. in Transylvaniam legatis etc. Dominis Dominis mihi semper observandissimis.

Más irással: Responsoriae capitanei Munkazensis insinuatae 12. Aprilis 1630.

(Eredetije a berlini titkos államlevéltárban.)

XXXI. 1630. a p. 12.

Illustres ac Magnifici Domini et amici nobis observandissimi. Servitorum nostrorum paratissimam commendationem. Literas Illustrium ac Magnificarum Dominationum una cum literis Serenissimi Principis Electoris etc. ea qua par est cum observantia accepimus, ex quibus, quid scribant Illustres et Magnificae Dominationes Vestrae, intelleximus. Pergratissimus est nobis Principis Serenissimi erga nos animi propensi et benevolentiae affectus, quo nos sibi devinciens, honorificam apud sese nostri vigore memoriam medio Illustrium et Magnificarum Dominationum Vestrarum nobis insinuare dignatur, pro quo Serenissimae Celsitudini Suae dignas habentes gratias, quibus tandem argumentis vicissim nostram erga Serenissimam Celsitudinem Suam testari possumus gratitudinem et promptitudinem, nullam occasionem intermitteremus, ad Seren. Cels. Suae servitia et officia semper propensi et parati manentes. Responsum ad literas Serenissimae Celsitudinis Suae quantum attinet, illud occasioni temporis illius, quo Illustribus ac Magnificis Dominationibus Vestris ascendendum erit, reservavimus, amicissime easdem rogatas habentes, quo hoc nobis gratiae praestare atque tempore ascensus sui domum versus aedes nostras Patakienses invisere dignentur, in id siquidem tempus, uti scribimus, responsum ad literas Serenissimae Celsitudinis Suae destulimus. Facturae sunt Illustres ac Magnificae Dominationes Vestrae nobis hac in parte rem gratissimam, omnibusque amicitiae officiis recompensandam. Quas de coetero ad vota valere desideramus. Datum ex arce Sáros-Patak, die 12. Aprilis, anno 1630.

Illustrium ac Magnificarum Dominationum Vestrarum
amicus ad serviendum paratus
Georgius Rákóczy m. p.

Külczim: Illustribus ac Magnificis Dominis, Joanni a Kospoth, Friderico a Götzen et Christophoro Napsy etc. Serenissimi Principis Electoris Brandenburgensis etc. consiliariis et secretario, dominis et amicis nobis observandissimis.

Knesebeck jegyzete: Ist derjenige, der bey der Copulation der Fürstin des Hertzogstelle vortrette. Ein mechtiger herr vnd dabey ehrlich vndt fromb, Reformirter Religion.

(Eredetije a berlini titkos államlevéltárban.)

XXXII. 1630. ápr. 13.

Serenissime et potentissime Princeps Elector, Domine Domine nobis gratiosissime.

Devotissimorum servitiorum nostrorum in gratiam Serenissimae Celsitudinis Vestrae paratissimam oblationem.

Literas Celsitudinis Vestrae Serenissimae ad nos medio legatorum suorum Magnificorum et Generosorum Joannis a Kospot et Friderici a Geöczen consiliariorum ac Christophori Naps secretarii transmissas ea qua par est observantia accepi-
mus, contentaque earum et quae fusius coram in consessu nostro nomine Celsitudinis Vestrae Serenissimae iidem domini legati retulerunt, abunde intelleximus. Inprimis autem, cum agnoscamus benignam Electoralis Vestrae Celsitudinis erga nos voluntatem singularisque studii affectum, facere non possumus, quin eo nomine immortales Cels. Vestrae Serenissimae gratias agamus, Deumque optimum maximum unanimi voto precemur, ut Celsitudinem Vestram diutissime foelicem cum omni Serenissima ejus familia conservare verumque omnium secundissimos successus et tranquillum ditionum ejus regimen eidem largiri dignetur, ut Celsitudo Vestra Serenissima auspice florentissimae ejus ditiones optata tandem quiete cum aeterna laudum ejus fama perfrui possint.

Et licet illud cumprimis optassemus, ut haec a Celsitudine Vestra Serenissima adeo propenso erga nos animo destinata legatio laetiori occasione ab Electorali Celsitudine Vestra institui potuisset, neque adeo funestus luctuosusque casus morte Serenissimi gloriosae memoriae principis et Domini nostri clementissimi intervenisset, sed quoniam eo fuit fati necessitas illudque divinae voluntatis decretum, ut is vitam adeo laudabiliter actam gloriosa morte terminaret, quid aliud facere, quam jacturam adeo insignem aequo animo ferre rerumque necessitati parere debuimus, hoc praesertim solatio freti, quod is inter caetera aeternorum erga nos gentemque suam meritorum trophaea adeo paterna cura tranquillitati nostrae consulisset, ut se adhuc superstite et incolumi principem e tanta laudabilium totius orbis christiani principum

familia nobis constituendam decerneret, Serenissimamque et Celsissimam Principem et Dominam nostram clementissimam successorem sibi destinaret. Quae sapientissimorum ejus consiliorum decreta cum nos etiam rata habuerimus liberrimisque totius regni nostri trium nationum suffragiis unanimique voto Celsitudinem eius eligendam voluerimus et nunc etiam atque in futurum semper eam legitimam principem et dominam nostram agnoscamus, firmissimaque sacramenti religione obstricti fidelissima nostra obsequia ad ultimum spiritum testari cupiamus, certo speramus Celsitudinem ejus Serenissimam tot praeclaris virtutibus praeditam ita commodis nostris consulturam, ut expectationi omnium satisfacere singularisque affectus sui signa erga nos benigne testari possit.

Caeterum cum Electoralis etiam Vestrae Celsitudinis erga amantissimam sororem suam Principem et Dominam nostram clementissimam insignis pietatis, fraternaeque charitatis argumenta cernamus, nihil dubitamus eam tali benignitate adeoque insigni benevolentia et studio rebus nostris omni occasione provisuram, opeque sua, consilio et favore ita adfuturam, ut maximum praesidium in tutela benignitateque ejus nobis collocandum haud in ultimis existimemus. Quod ut Electoralis Celsitudo Vestra faciendum benigne velit, uti eam summo studio oratam volumus ita Deum immortalem, ut haec cum Electorali Celsitudine Vestra celebratissimaque domo ejus Brandenburgica gentis nostrae conjunctio ad divini nominis sui gloriam laudatissimaeque familiae electoralis ornamentum et hujus regni pacem atque tranquillitatem vergat, ex intimo cordis affectu precamur. Electoralique Celsitudini Vestrae promptissima nostra obsequia singularisque studii et affectus officia devotissime offerimus divinumque numen veneramur, ut eandem foelicem florentemque ad annos plurimos conservare rerumque omnium successus secundissimos Cels. Vestrae Serenissimae largiri dignetur. Dabantur Claudiopoli, die 13. Aprilis, anno domini 1630.

Serenissimae Celsitudinis Vestrae

devotissimi servitores

Gubernator, consiliarii, caeterique
status et ordines trium nationum
regni Transylvaniae.

Külczim: Serenissimo ac Potentissimo Principi Domino Georgio Guilielmo, Dei gratia Marchioni Brandenburgensi, Sacri Romani Imperii Archi Camerario et Electori, in Borussia, Juliae, Cliviae, Montium, Stetini, Pomeranorum, Cassubiorum, Vandalorum, nec non in Silesia, Crosnae, Carnoviaeque Duci, Burgravio Norinbergensi, Principi Rugiae, Comiti Marcae et Ravensburgi, Domino in Ravenstein etc. etc. Domino nobis gratiosissimo.
(Eredetije a berlíni titkos államlevéltárban.)

XXXIII. 1630. á pr. 14.

Durchläuchtigste Hochgeborne Fürstin, gnädigste Fürstin vndt Fraw!

Demnach mit E. F. D. abgeordneten hern Thodallagi ich (Got sey Danck) bey zimblicher gesundheit den 9. April in Constantinopel ankommen, kan vnd vermag E. F. D. ich keinesz wegesz gnugsam mit der feder nicht beschreiben, wie höchlich mich in tiefster demuth erfreuet die gegen E. F. D. verspürte grosse affection vndt respect an dieser porten, welche ich den 12. wiedere bey Vberlieferung Ihr Churfürstl. Durchleichtigkeit zu Brandenburg meinesz gnedigsten Fürstens vndt herrensz, sowol deroselben hochansehnlichen herren Abgesanten schreibensz von allen dreyen, nemblich Franckreich, Engellandt vndt Hollandt Herren Legaten wie auch nit weniger folgenden tagesz vom krancken Cachimacham in der audienz vndt dan heutt den Capitan Bassa persöhnlich mit mehrem zur verwunderung angehöret vndt in fleissige obacht genommen, massen sich dan der ausz Franckreich wegen Ihr Churfürstl. Durchleichtigkeit zu Brandenburg, alsz E. F. D. herren Brudersz mit der Chron Franckreich bisz dato mantenirter correspondenz allerley gutte servitia zu erhaltung E. F. D. fürstlichen Wolstandesz an diesem ortt zu praestiren schuldig erkanntet; der Englische aber selbst desz Hollendischen herrn Gesantensz, E. F. D. wolbekanten treuer eyffer vnd vermögen alhier zu dienen sich selbst nebenst ihme auch etwasz E. F. D. in dienst beystende vndt glücksaelig schüzende gerühret vndt solches ist bisz dato ausz mein, alsz E. F. D. vnnwürdigsten dienersz pflichtschuldigste dienstleystung albereit beschehen, zu bedencken, wasz ferner gutsz ausz E. F. D. schreiben vndt persöhnliche visitation des herrn abgesanten noch erfolgen wirdtt.

Dasz bretspiel hatt her Thodallagy vber desz Hollendischen herrn abgesanten genehmhabung (weil es mit Figuren oder bildern) desz Cachimachams gemahl, desz Keysersz schwester, idoch zu vnverhofftem guttem ende praesentirt, weil Sie E. F. D. durch dieses Zeichen der freindschaft zur schwester annehmen vnd also E. F. D. bestes an dieser Porten durch iren mahn vmb desto vilmehr promoviren helffen wirdt.

Sonst hatt her Thodallagy bisz dato noch wenig bey dieser Reyse erobertt, sondern noch etwasz mehr splendiren müssen, dessen treue dienst vndt geltsplitterung ausz so grossen Comitatz vor 30 Perschonen ohne meine maszgebung E. F. D. in gnaden zu recompensiren geruhen werden.

Herr Hasi Janosch hatt 500 floren Vngrisch jährlicher bestellung, welches E. F. D. ausz deroselben befehl vnerinnert ich nicht lasse sollen.

Einen Mohren von 10 oder 12 Jahren, welcher gutt Italianisch redett (vndt noch nicht Wallach ist) wollen E. F. D. wo nicht eher, iedoch mit dem hern Thodallagi, nebenst etwasz von Bezoar (weil diese gelegenheit vnsicher) sich versicheren.

Wegen der 12 Tappeten erwarte von E. F. D. Ich beydesz ordinanz vndt geldt, im gleichem sofern E. F. D. etwasz von Ambragrisz oder Cibet belieben möchte.

Vil hiemit in gottesz gnedigsten schuz E. F. D., mich aber zu deroselben gnaden vnterthänigst recommendiren, nichts andersz der Zeit meinesz lebens wuntschendt, alsz dasz ich sey vnd bleiben möchte E. F. Durchleichtigkeit.

Pera di Gallata auszm Hollandischem hause, den 14. Aprillis bey nachtt, anno 1630.

Dienst vndt Gnaden würdiger Knechtt
Heinrich von Dreyling, m. p.

Külczim: Serenissimae et Potentissimae Principi Dominae Dominae Catharinae, natae Marchionissae ex Electorali stirpe Brandenburgico, Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Principi, Partium Regni Hungariae Dominae, Siculorum Comiti, et in Borussia, Juliae, Cliviae, Montium Ducissae, Principi et Dominae meae clementissimae.

(Eredetije a berlini titkos államlevéltárban.)

XXXIV. 1630. ápr. 16.

Illustres et Magnifici Domini, Domini mei observandissimi.

Servitiorum paratissimam et promptissimam officiorum meorum oblationem eisdem defero.

Binas illustrium Magnificentiarum Vestrarum litteras, alteras quidem 7. Martii ad me exaratas, alteras vero per dominum Dreiling, qui cum Illustri Domino legato Serenissimae Principis Transylvaniae huc appulerat, mihi traditas recte accepi, illarumque lectione nimium quantum exhilaratus fui, Serenissimam Principem tantae auctoritatis et prudentiae viris, a Serenissimo Electore Brandenburgico esse prospectam, qui eidem in arduo hoc regiminis principio, variorumque negotiorum mole, consilio et auxilio salutari adessent atque in stabilizando ejus principatu, ad quem Sua Serenitas via legitima vocata fuit, omnem operam impenderent.

Quod Passam illam Budensem concernit, ut in vicino aliquo Transylvaniae loco propter commodum Serenissimae Principis subsisteret, post acceptas Illustrium Magificentiarum Vestrarum literas rem tentare non destiti. Verum ut alias

rationes, quibus decretum Portae rescindi nequeat, quasve ad Serenissimam Principem ante prolixius perscripsi, praeteream, Dominus Cahimacham, supremus imperii Turcici gubernator etiam illud mihi respondit: praefatum Passam ad confinia Podoliae mandato imperatoris Turcarum ablegatum coercendis Cosacorum latrociniis, quibus subinde Turcarum terras infestant, idemque hoc anno minantur invigilare, ibidemque officio generalis per terram (quod illorum locorum peritissimus sit) necessario fungi debere. In eo tamen securas Illustres Magnificentias Vestras reddere possum, novum illum Passam electum, qui non ita pridem insigni cum apparatu Budam concessit, non minori neque fide, neque animo erga Serenissimam Principem praeditum esse, mihiq[ue] ante suum discessum in amplissima forma promississe: Serenissimam Principem tanta cum observantia et officiis gratis a se cultum iri, ut brevi desiderium antecessoris sui ex animo sibi eximi passura sit. Quod eo diligentius factururus est, cum ab Illustrissimo Domino Cahimachamo accuratissime sibi injunctum habeat, ut Serenissimam Principem, uti par est, revereatur, eidemque in omnibus, quae ad dignitatem et conservationem suam spectare intellexerit, sedulo inserviat. Ego sane pro virili enitar, ne ex hac mutatione provinciae regno Transylvaniae subjectae quicquam detrimenti patiantur, omnibusque, quae in utilitatem Serenissimae Principis redundare judicavero, pari studio invigilabo. Neque dubito, quin jam Illustres Magnificentiae Vestrae probe intellexerint, quam promptissimo animo, optimoque cum successu post obitum Serenissimi Principis omnia illa procurarim, quae ad securitatem et confirmationem Serenissimae Principis nunc ad rerum gubernacula foeliciter sedentis aliquid momenti allatura esse videbantur, consiliis insuper saluberrimis adjunctis, quorum beneficio in hac dignitate sua conservari possit. Nunquam enim Serenissima Princeps periclitabitur, quamdiu favorem et gratiam hujus Portae sibi propensam habebit, hostibusque ejusdem inimica fuerit. Cujus documentum evidentissimum est gloriosissimae memoriae princeps defunctus, qui ob famam rerum gestarum, authoritatisque, qua apud imperatorem Turcarum pollebat, nomine caesari maximo terrori fuit et apud Turcas in deliciis habebatur. Et licet Serenissimae Principi non omnia media, uti sub Serenissimo marito defuncto suppetant, si tamen unice duntaxat ab hac Porta in omnibus suis negotiis dependebit, atque cum primariis Viziriis arctam et reciprocam amicitiam exluerit, adversariosve ipsorum missos fecerit, non est cur tantillum metuat, sed inconcussa contra quorumvis hostium et exterorum et domesticorum machinationes subsistet. Quamvis enim pax inter hanc Portam et impera-

torem Germanum coaluit, Turcae tamen optime praevident omnia haec fraudulenta esse, ac ubi res Germaniae compositae fuerint, arma ipsius contra hanc Portam conversum iri. Itaque omnes ponteficios maximo in odio habent, illisque, qui ab imperatoris Germani parte stant, diffidant et contra ipsius hostes venerantur et omnibus modis amicos sibi reddere satagunt. De singulari autem favore hujus Portae non est quod dubitet Serenissima Princeps, erga quam tantum affectum et amorem in animo Domini Cahimachami excitavi, ut ipsam filiae loco colat; imperatorque Turcarum paratissimus sit eandem totis viribus suis in omni necessitatis casu defendere ac tueri, de quo cum Domino Cahimachamo, ubi primum per morbum ipsius licuerit, uberius et saepius colloqui pergam ac ad Illustres Magnificentias Vestras, simul et Serenissimam Principem alia occasione perscribere non intermittam. Cui jam pridem propter strictam illam reipublicae nostrae cum Serenissimo Electore totaque domo Brandeburgica amicitiam totum me devovi, idque iterum atque iterum eo lubentius repeto, quod ex litteris cum Illustrium Magnificentiarum Vestrarum, tum etiam ipsius Serenissimi Electoris operam meam eidem gratam et acceptam videam, de quo Sua Serenitas persvasissima esse poterit. Hic finio et pro incolumitate Illustrium Magnificentiarum Vestrarum precatus, eorundem favori me quam commendatissimum esse etiam atque etiam desidero. Dabantur in Pera Constantinopolitana, 16. Aprilis, anno domini 1630.

Illustrium Magnificentiarum Vestrarum

observantissimus

Cornelius ab Haga, m. p., legatus Belgicus.

Litteras meas ad Serenissimum Principem et Electorem Brandeburgensem Illustres Magnificentiae Vestrae per proximum cursorem post paucos dies expediendum Deo volente expectabuntur.

Külön papirczédulán: Cum cursor vel tabellarius per alterum diem hic detentus fuerit, nolui intermittere, quin per eundem humillimas litteras meas ad Serenissimum Principem Electorem, Dominum meum clementissimum mitterem.

Külczim: Illustribus et Magnificis Dominis, Dominis Johanni a Kospoth, Friderico a Götzen et Christophoro Naps, Serenissimi Principis Electoris Brandeburgensis ad Serenissimam Sacri Romani Imperii ac Transilvaniae Principissam ac Dominam Catharinam, Marchionissam Brandeburgicam legatis extraordinariis dignissimis, dominis observandissimis.

(Eredetije a berlini titkos államlevéltárban.)

XXXV. 1630. á pr. 16.

Serenissime Elector.

Gratissimas Serenissimae Electoralis Celsitudinis Vestrae literas debita observantia a dominis legatis accepi hoc ipso temporis puncto, quo in legatione ad Sacram Caesaream Majestatem a Serenissima Principissa Domina mea clementissima expeditus abitum pararem. Quam de me meaque persona existimationem et confidentiam simul habeat Vestra Celsitudo Electoralis, cum summa animi voluptate intellexi, atque ut opinionem et iudicium suum de constantissimo meo affectu et devotione erga Serenissimam Principissam inclytamque domum electoralem Serenitas Vestra Electoralis benigne conservare velit, eandem qua possum reverentia et officiorum meorum paratissima oblatione rogo.

Doleo occasionem mihi defuisse propter tardiores dominorum legatorum ad nos adpulsum, qua ipsis etiam fidem animique mei candorem erga Serenissimam Principissam domumque suam inclytam (quod jam Serenissimae Vestrae Electorali Celsitudini et ex literis meis jam antea et ex aliorum relatione constare certo scio) apertius et omni scrupulo seposito demonstrare potuissem. Ut ut sit Serenissime Elector, eadem fides, eadem constantia, idem obsequium, idem candor erga Serenissimam Principissam domumque suam inclytam ex parte mea est et erit, quem semper Serenissimae Principissae et ob ejus debitum respectum et serenitatis Vestrae Electoralis benignam requisitionem hactenus exhibui, nec finem faciam servitorum, nisi me Serenissima Sua Celsitudo mandatis suis negligendum duxerit. Et quamvis domini legati nihil mecum ulterius nomine Serenissimae Suae Electoralis Celsitudinis communicarunt literasque ejusdem die 17. Januarii praesentis anni datas ex arce Regiomontana 15. Aprilis nec prius reddidissent, ego tamen in quibus potui pro temporis ratione, quo Electoralis Vestrae Celsitudinis animum erga patriam nostram et favorem erga me excitarem, dominis legatis in omnibus morem gerere conatus sum. Quam ob causam Serenissima Vestra Electoralis Celsitudo defectum, qui officiorum meorum promptitudini irrepere potuisset, non meae ingenuitati, sed temporum rationi, qua domini legati uti potuere, ascribere dignetur, me enim in iis, quae ad conservationem status Serenissimae Principissae et ad cultum observantiamque Electoralis Celsitudinis Vestrae domusque suae inclytae attinent, nemini secundum esse, Serenissima Vestra Electoralis Celsitudo ut constanter sibi persvasum habeat, cum omni devotione et sinceritate contendo. Quibus Serenissimam Vestram Celsitudinem

Electoralement diu prospere et feliciter valere ex voto cupio, simulque eidem humillima mea servitia cum omni submissione defero. Datum Claudiopoli 16. April. 1630.

Serenissimae Vestrae Electoralis Celsitudinis

Sigismundus Kornis de Ruszka, m. p.

Külczim: Serenissimo ac Potentissimo Principi, Domino Domino Georgio Guilielmo, Dei gratia Marchioni Brandenburgico, Sacri Romani Imperii Principi Electori et Archicamerario, Borussiae, Juliae, Cliviae, Montium, Stetini, Pomeraniae, Cassubiorum, Vandalorum, nec non in Silesia, Crosnae Carnoviaeque Duci, Burgravio Norinbergensi, Principi Rugiae, Comiti Marcae et Ravenspurgi, Domino in Ravenstein etc. Domino Domino mihi singulariter clementissimo.

Knesebeck irásával: Not. Es ist ein sehr feiner Mann, aber trefflich Catholisch.

(Eredetije a berlini titkos államlevéltárban.)

XXXVI. 1630. ápr. 16.

Serenissime Princeps et Elector, Domine, Domine mihi clementissime.

Ex quo tristis ille nuncius de morte Serenissimi Principis Transylvaniae ad nos pervenit, tum si unquam . . . alias in id pro virili incubui, ne casus ille reipublicae et ecclesiae christianae funestus aliquid detrimenti successioni et securitati Serenissimae Principis Transylvaniae, sororis Serenitatis Vestrae dilectissimae adferret, procuratis illico apud Illustrissimum Dominum Cahimachamum, supremum hujus imperii Turcici gubernatorem et amicum meum singularem, omnibus instrumentis et Portae Ottomannicae mandatis, quae eidem optime faverent, cunctisque insidiis et adversariorum clandestinis machinationibus mature obviam irent. Quod eo promptiori animo etiam in posterum praestiturus sum, cum ex clementissimis Vestrae Serenitatis litteris per Illustres et Magnificos ejusdem legatos e Transylvania ad me missis abunde perspiciam operam meam Serenissimae Principi navatam et navandam Seren. Vestrae gratam et acceptam fore; utque in hoc proposito pergere non desinam, arcta illa, quae praepotentibus Belgii ordinibus cum Serenitatis Vestrae domo augusta necessitudo et amicitia intercedit, vice stimuli mihi est. Portae sane hujus Ottomannicae propensionem et favorem erga dilectissimam sororem Serenitatis Vestrae adeo singularem in animo Domini Cahimachami excitavi, ut ne minima in repetitionibus ejusdem deesse, illiusque securitatem et dignitatem contra quorumvis iniquas cavillationes tueri velit. Cujus haud postrema causa fuit, quod Serenissimam Principem ex sublimi illa familia Brandenburgica prognatam, primariisque principum evangeli-

corum, quos oprimi et maximis injuriis a domo Austriaca affici non ignorat, consanguinitatis vinculo conjunctam ex informatione mea didicerit. Itaque de favore hujus Portae prorsus dubitandum non est, modo Serenissima Princeps unice in omnibus negotiis suis ab eadem dependeat et a familiari et secreta amicitia imperatoris Germani abstineat. Quamvis enim arma inter eundem et hanc Portam pace in aliquot annos facta suspensa videantur, Turcae tamen non ignari technarum pontificiorum optime odorantur, omnia haec ex fraudibus consueta esse et imperatorem Germaniae clam pessima quaeque in se machinari. Quamobrem omnes Papistas execrantur, cumque plerique ipsorum domui Austriacae addicti sint, illis diffidunt, at contra Evangelicorum principes, qui imperatoris Germaniae conatibus sese opponunt, singulari amore prosequuntur, illorumque amicitiam expetunt, ut eo facilius omnia ab hac Porta in commodum Serenissimae Principis impetraturi simus, quod Domino Cahimachamo optime constet Serenitatem Vestram in protestantium principum numero primarium locum tenere, neque sorori suae dilectissimae omni consilio et ope defuturum esse, neque abs re fore credo, si Serenitas Vestra sub praetextu legationis aliquem ex prudentioribus viris penes Serenissimam Principem perpetuo a latere habeat, quo eidem consiliis saluberrimis omni tempore praesto esse possit. Me quod concernit, nihil intermittam, quo votis et desideriis Serenitatis Vestrae ejusdemque sororis dilectissimae satisfiat, cui me jam pridem totum devovi et propter reipublicae christianae commune bonum, cujus maximopere interest, ut Transylvania contra monarchiae iniquos affectatores sarta tectaque conservetur, omnia media tentaturus sum, ut Serenissima Princeps principatu suo, ad quem voluntate constanti hujus Portae et consensu procerum Transylvaniae vocata et stabilita fuit, tranquille et pacifice fruatur. In quo voto desino et pro exaltatione et firmitate Serenitatis Vestrae totiusque domus Brandenburgicae Deum supplex oram, ejusdem clementi gratiae me quam humillissime commendo. Datae Constantinopoli, 16. Aprilis 1630.

Serenitatis et Celsitudinis Vestrae

humillimus servitor

Cornelius Haga, m. p. leg. Belg.

Külczim: Serenissimo et Celsissimo Principi ac Domino Domino Georgio Wilhelmo, Marchioni Brandenburgensi, Sacri Romani Imperii Archicamerario et Electori, Prussiae, Juliae, Cliviae et Montium Duci etc. Principi ac Domino clementissimo.

(Eredetiye a berlíni titkos államlevéltárban.)

XXXVII. 1630. ápr. 17.

Magnifice ac Nobilissime vir, Domine et amice honorande.

Ordine referam litteras Magnificentiae Vestrae diversis temporibus acceptas, iisque per praesentem cursorem paucis ea, quae maxime necessaria videntur, respondebo. Achmad Aga Capitsi bassi Illustrissimi Domini Cahimachami reddidit mihi primas datas Albae Juliae die 14. Februarii, in quibus cum de litteris germanicis paulo ante missis, sed non traditis mentionem faceret, sedulo hinc illine et maxime apud agentem Valachiae Vojvodae de iisdem inquirere curavi, donec tandem in lucem pertractae ad manus meas pervenerunt una cum illis, quas Serenissima Principissa manu propria vigesimo secundo die Januarii ad me scripsit; ultimas vero suas datas 27. Februarii et 8. Martii a Generoso Domino Dreyling paucos ante dies accepi. Inposterum fidei Valachorum nullae litterae, multo minus res aliae committantur. A Vajvoda illorum non est, quod Sua Serenitas sibi metuato, cum nihil possit et minus audeat. Consilium de repetenda Jenuo et augendo tributo non ab aliis, quam a quibusdam Turcis rerum Hungaricarum peritis Domino Cahimachamo suggestum fuit. In eo acquiescat Sua Serenitas, et me, volente Deo, dum salvus ero et in hac porta residebo, curam habiturum, ut talia et alia omnia perversa consilia evertantur, modo in tam seriis, arduis et tanti momenti negotiis *fidem mihi habeat*, cum salus publica et privata Serenissimae Principissae a benevolentia hujus Portae dependeat, qua salva *nec ab imperatore Ferdinando, nec a Palatino Hungariae, nec a papistis, nec ullo alio magnate intipsi (így) metuendum est*, quorum omnium *machinationes et insidias autoritas Imperatoris Turcici* facile discutiet et evanescere faciet, qui tanto impensius Serenitati Suae favebit, quo magis *ab amicitia Domus Austriacae* hic admodum *suspecta alienabit*. Munus imperatori Turcarum missum Domino Cahimachamo exiguum et tanto monarchae in praesenti occasione non satis dignum visum fuit. *Caveat sibi Serenissima Princeps, ne a fidelissimis consiliis is, qui expertus et peritus absque ullo privato vel publico respectu vel interesse — loquor discedens — illorum, qui perditam et ex principatu Transilvaniae ejectam illam vellent opinionem sequatur*; prudentis est in loco et tempore *liberalitatem* exercere, alios *frugalitate* uti. Magni Serenitatis Suae interest, ut *rex Sueciae amicitiam cum imperatore Turcico* ineat, quod ut Magnificentia Vestra viribus suis promoveat, adhortor. *Omnes ducatos, quos Serenissima Princeps misit, recte accepi, qui in rem et securitatem ejusdem fideliter erogabuntur*. Caetera,

quae hic nomine Suae Serenitatis tractata erunt, ex proximis literis meis Magnificentia Vestra, volente Deo, intelliget. Interea eandem diu et felicissime valere jubeo et ut me clementissima gratia Suae Serenitatis humillime commendet, obnixè rogo. Datum Constantinopoli die 17. Aprilis 1630.

Magnificentiae Vestrae

observantissimus amicus

Cornelius Haga, m. p.

Külczim: Magnifico ac Nobilissimo Domino Domino Weigardo Schultiz de Schultizau, Serenissimae Principis ac Dominae Catharinae Marchionissae ex electorali stirpe Brandenburgico natae ac Sacri Romani Imperii et Transilvaniae Principis etc. etc. aulae intimo consiliario, Domino et amico honorando.

(Az aláhuzottak titkos jelekkel vannak írva.)

(Eredetije a berlini titkos államlevéltárban.)

XXXVIII. 1630. ápr. 17.

Durchleichtigste vndt Hochgeborne Fürstin, meine gnedigste Fraw.

E. F. D. briefe, so dieselbe mit Ihrer eigen handt den 22. Januarii geschrieben vndt mir durch Valachien zugeschieckt, hab Ich den 20. Martii empfangen vndt nach dem den 2. disz monats andere in der lateinischen Sprach den 15. Martii datirt von einem diener des Mortazza Passa. Ich hab an mich nicht laszen mangeln, E. F. D. anordnung nachzukommen vndt mich bemühen, damit der gemelte Passa in der nachbarschaft der Transilvanien möchte aufgehalten werden. Wie ich aber vor diesem avisirt, er hatt selber Vrsach zu seiner revocation gegeben, vndt weil er nunmehr für einen soprintendenten der polnischen grentzen bestellt worden, vmb den Vorsatz der Cosaken, als hauptfeinden dieses Reichs zu verhindern, hatt man nicht können die einmahl geschehene vndt bestetigte ordnung verendern, sonderlich weil der neue Passa von Buda auf seiner stel residirt vndt demselben gar ernstlich E. D. person vndt deszelben land recommandirt worden. Also das die sorge, so Ihm anbefohlen, kan nicht vnter zweyen persohnen von solcher qualitet zertheilet sein vndt daraus mehr schaden, alsz was guttes entstehen möchte, indem eines dem andern die sorg auf dem hals liesze, ohne das E. F. D. können sich versichern, der herr Cahimacham wurde alles muglichste gethan haben, vmb derselben dinst zu thun.

Durch das schreiben des herren von Schultiz hab ich mit meinen grossen schmerzen vernommen von E. F. D. gefehrlichen indisposition. Gott sey aber Danck, das dieselbe von solcher gefahr errettet worden. Der herr Ambassador

Todalaky hatt mich bis dato nicht angesprochen, vndt Ich deszhalb auch keine schreiben von E. F. D. empfangen, weil er selbst zugesagt, dieselbe mir persönlich alsz morgen zu lieffern. Vnterdeszen im abreisen dieses Curiers hab Ich nicht wollen vnterlaszen kürztlich an E. F. D. zu schreiben vndt dieselbe versichern, das sie gantz vndt gar von gunst vndt favor dieser porten nicht zu zweiffen hatt, vndt das Ich, so lang Gott mir das leben verleit vndt Ich alhier verbleibe, vmb derselben geschefte nicht anders sorgen will, alsz wenn es zum besten der hochmögenden herren Staden Generaln geschen solte. Was entgegen E. F. D. person betrifft, hoffe ich dieselbe wurde nicht vnterlaszen meiner trewen anleitung vndt direction zu folgen, davon Ich itzunt kein andere meldung thun will, von wegen das Ich zweifele, ob die schreiben durch diesen Curier sicher ankommen werden vndt derohalb mich beruffe auf dasjenige, was Ich dem herren Schultitz mit Zifern schreibe. Vndt sobalt das Ich mit dem herrn Tholdolagio werde geret haben, will Ich dem herrn Cahimacham von allen denen informiren, was der gemelte herr Schultitz im namen E. F. D. mir anmuhtet vndt mit der nechsten gelegenheit derselben avisiren. Vnterdeszen bitte Ich den almechtigen Gott, er wolle E. D. in gutter vndt wehrender gesuntheit erhalten vndt derselben mit seinen heiligen Geist beystehen, damit sie alle anschlege derselben feinde möge glücklich vberwinden vndt zu ehr Gottes vndt kraft seiner Kirchen regiren; zum beschlus kusse Ich mit aller Demuht derselben hende, wie auch meine liebe Hausfraw. Gegeben in Constantinopel, den 17. Aprilis, anno 1630.

E. F. D.

Getrewste vndt demutigste Diener
Cornelius Haga, m. p.

Külczim: Serenissimae et potentissimae principi, dominae dominae Catharinae, natae Marchionissae ex Electorali stirpe Brandenburgico, Sacri Romani Imperii ac Transylvaniae principi, partium Regni Ungariae dominae, Siculorum Comitissae et in Borussia, Juliae, Cliviae et Montium Ducissae, principi ac dominae clementissimae.

Más irással: Cum authentico collatum concordat. F. V. G.

(Hitelesített másolata a berlini titkos államlevéltárban.)

XXXIX. 1630. ápr. 23.

Durchleuchtigster Hochgeborner Gnädigster Churfürst vndt Herr. Nach vnterthänigster Erbithung pflichtschuldiger, gehorsamer, trewer dienste sollen E. Churf. Durchl. vnberichtet wir hiemith nicht laszen, was maszen dero Frawen Schwester Fürstl. Durchl. in Siebenbürgen, vnsere gnädigste Fürstin

bey dem dritten punct vns gegebener Instruction, als wir etzliechen document geforschet, vns genädigst berichtet, das die verschreibungen vber Fogarasz vndt Munkatz E. Churf. Durchl. durch Ihre Gräffliche Gnaden von Schwartzenburg vberschicket, da sie dann sonder Zweiffel in originali noch verhanden sein würden.

Bey dem vierden punct instructionis vermelden höchstgedachte Ihr. Fürstl. Durchl., als Ihr nunmehr in Gottruhen-der Herr vndt Ehegemahl Christmilder gedächtnüsz zum letztenmahl aus dem Vngarischem Lager wieder zurückkommen vndt einen allgemeinen Landtag zu Ihr in die Kammer kommen vndt vermeldet, das nach seinem todte Sie Fürstin des Landes in Siebenbürgen sein solte, davon sie vor dem nichts gewust, wie dann höchstermelde Ihr. Fürstl. Durchl. darauff in generalibus Comitiiis, so in Weisenburg den 24. Maii des 1626. Jahres gehalten mit beliebung der gesambten Stände, wie die auff selbigem Reichstag geschlossene Artickel ausweisen, auff angedeuteten Tödtesfall zur künfftiegen successore designiret, erkleret vndt Fürstin in Siebenbürgen elegiret; auch Ihr. Fürstl. Durchl. vff vorhin E. Churf. Durchl. zugefertigte Conditiones von allen dreyen Nation der Vngarn, Sachsen vndt Zäcklern gehuldiet undt geschworen worden, wie woll es woll sein könnte, inmaszen wir auch von etzliechen berichtet worden, das anfänglich wie von der künfftiegen succession gehandelt, ettliche sich verlautten laszen, es wehre vngebreüchlich, dasz eine Frawenperson vndt frembder Nation in Siebenbürgen regieren solte, welche uhrsachen dann, wie wir alhir vornehmen, insonderheit das die Princessin eine Fürstin von Deütschen geblütt, weilm auch ettliche malevoli dazu städtlich geholffen, nicht geringe schwürickeit bey der Ottomannischen Port vervorsachet vndt hinderlich gewesen, das die confirmation, beschechener designation vndt Election nicht sobaldt zu Constantinopel können erhalten, sondern fast ein gantzes Jahr darumb sollicitiret werden müszten, biesz sie endtlich noch bey lebzeiten S. Herzogen erfolget vndt der Fürstin durch einen Legatum von der Porta nebenst den gewöhnlichen insignibus, einer Fahnen, Cafftan, Bustigan vndt Sebel (welche beyde letzte Ihr. Fürstl. Durchl. in actibus solennibus noch anietzo sich nachtragen lassen) im nahmen des Türckischen Keüserts naher Weissenburg zugeschicket, mitt welcher confirmation vndt Herschung Ihrer Fürstl. Durchl. die Porta nunmehr gantz woll zufrieden auch des erbietens ist, die Fürstin vff alle Fälle zu schützen vndt handt zu haben; insonderheit erbeütt sich der Visir zu Offen beedes, so hiebevör daselbst gewesen, kurtz vor diesem abgefordert vndt naher Grichisch Weissen-

burg transferiret, als auch der so anietzo nach Offen kompt, das er ie vndt allewege gutte vertrawliche correspondentz vndt Nachbarschafft mitt der Fürstin, auch deroselben schutz halten will, an welcher Nachbarschafft den Fürsten vndt dem Lande Siebenbürgen am meisten gelegen, kan auch kein anderer leichtlich dem Lande mehr fräuliechen oder schädltiechen sein als gemelter Visier, so bereit zu etlichen mahlen Legationes mitt annehmlichen er bieten an Ihr. Fürstl. Durchl. abgefertieget.

Welcher gestaltdt weiter Ihr. Fürstl. Durchl. zur Fürstin erwehlet, wohrnach dieselbe das Regiement anzustellen, was der privilegien der Landtstände halber bedungen, solches haben E. Churf. Durchl. aus hiebevorn vberschickten conditionibus gnädiegst zu ersehen.

Es berichten hiebey Ihr. Fürstl. Durchl., das Landt keine gewisse verfassungen hette, sondern ein Fürst mochte es auff diese, der ander auff eine andere Weise, wiewoll alhier im Lande nach dem Jure Quadripartito, wie man es nennet, darin so woll jura publica als privatorum endthalten, gesprochen wirdt, auch Articuli, so in den allgemeinen Comitii geschlossen observiret werden.

Was eigentllich das Landt Siebenbürgen vndt dessen Regenten vor einen respect vff die Ottomanische Porta haben, vernehmen wir so viel: Nachdem Siebenbürgen von der Cron Vngarn, dero es vor Zeiten incorporiret gewesen, sich getrennet, das ein gewiesz foedus vndt verbündtnisz zwischen dem Türkischem Keüser Solymanno vndt Johanne Scepusio Fürsten in Siebenbürgen vff gerichtet, so doch vngeachtet wir mitt allem fleisz vns deswegen bemühet nicht fähig werden können, weiln Herr Gubernator, auch andere mehr vns berichten, das solch foedus in Originali nicht mehr vorhanden, sondern injuria temporum, sonderlich der vielfältiegen Kriege, Empörungen vndt Tumult wegkommen, die contenta aber deszelben sollen diese sein, das Siebenbürgen wieder die Porta keinen Krieg führen, noch iemanden, wer der auch sey, hülff vndt beystandt leisten vndt der Fürst jährlich naher Constantinopel vff gewiessen termin 15,000 vng. Ducaten einliefern lassen soll, (welche Summa Fürst Gabriel seligstes Andenckens vff 10,000 Ducaten gebracht vndt als er auch diese Summam von etliechen Jahren nicht abgelegt, wehre ihm dieselbe von der Porta gäntzlich erlassen vndt verehret).

Die Election eines Fürsten wirdt den gesambten Ständen gelassen vndt wirdt derjehniege, so ausz ihrem geblütt unanimi consensu et suffragiis ordinum erwehlet, von der Porta confirmiret. Der Türckische Keüser ist hergegen ver-

bunden wieder den Fürsten vndt das Landt Siebenbürgen nichts feindtsehliges vorzunehmen, bey Ihrer freyen Wahl, privilegien, gerechtickeiten vndt gräntzen ruhig vndt sicher verbleiben zu lassen, wieder männiglichen dabey zu schützen, vndt da dieser confoederation vndt verbündtnüsz halber von iemanden, wer der auch wer, angefeindet werden solten, mitt aller macht sie zu vertreten vndt assistens zu thun, auch er nur 3 Soldaten oder vnterthanen vbrieg hette, zwo anhero dem Landt Siebenbürgen zu schutz schicken soll, wie solches zum theil aus der Ihr. Fürstl. Durchl. ertheilte confirmation Ottomannica zu ersehen. Herr Gubernator vermeldet, das zu erlegung des Donativi Ordinarii der 10,000 Ducaten vng., auch anderer geschenck, nohtwendiger Legationum vndt abfertigung naher Constantinopel jährlich in die 40,000 Reichsthaler vffgewendet werden müssen, vns ist hoffnung gemacht, wofern Copia desselben foederis Turcici verhanden, man vns dieselbte zukommen lassen wolte.

Was die Regierung in Siebenbürgen betrifft, wie weit Herr Gubernator vndt die Rätthe Ihr. Fürstl. Durchl. zugeordnet, werden ebenfalls E. Churf. Durchl. aus den conditionibus gnädigst vernehmen; vnser Gnädigste Fürstin berichtet hieneben, das Ihr. S. Ehegemahl vff seinem Tödtbette seinem Bruderen Herrn Gubernatori, Herrn Cantzlern vndt Miko Ferenz befohlen vff ihre Seelen, heil vndt Seligkeit die Fürstin nicht zu verlassen, sondern als getrewen leiten eignet vndt gebüret vber dieselbe zu halten vndt beyständig zu sein.

Wir haben auch bey diesem 3. punct E. Churf. Durchl. brüderliche meinung betreffend die Einickeit vnter den Ständen zu erhalten, vnser gnädigsten Frawen besten fleisses vortragen vndt befinden in der thatt, das zwischen den Inwohneren, bevorab den fürnembsten im Lande der Reformirten vndt Catholischen Römischen Religions verwanten die gröste diffidentien, aemulation, in so zu sagen fast vnversöhnliche verbitterung foviret vndt ie lenger ie mehr grösser vndt vermehret werden, weiln so woll die eine, als andere faction vermeinet Ihr. Fürstl. Durchl. favorisire vndt vertraue sich dem einem theil mehr als dem anderen vndt beede part vnter ietzieger frewliecher Regierung sich mehr licentz vndt muths anmassen, als sich woll geziemete.

So will auch die Miszhälligkeit zwischen der Fürstin vndt Gubernatorn nicht nachlassen, wie dann ob Gott will E. Churf. Durchl. von diesen beeden puncten, was sich anitzo nicht will thun lassen, ins künfftig vnterthänigste Relation eingebracht werden soll. Die Correspondentz mitt Römischen Keyserlichen Mayestet Kön. Md., den Ständen vndt Palatino

Esterhasy in Vngarn scheint an ietzo nicht so vertraulich, als sie vor diesem, da man andere hoffnung der Religion halber von Ihr. Fürstl. Durchl. gefasset, möchte gewesen sein.

Von den intelligentien etliecher Stände in Polen vndt deroselben hiebevorn gewesenen uhrsachen soll gleichsfals E. Churf. Durchl. notificiret werden. Es seindt aber Ihr. Fürstl. Durchl. zusampt den Ständen vndt vnterthanen geneigt mitt allen itz benannten benachbarten potentaten vndt Ländern gutte Einickheit, correspondentz vndt friedtliche Nachbarschafft zu vnterhalten.

Was den fünfften punct vnd die sieben Spanschafften in Vngarn betrifft, seindt dieselbe allbereit den Keyserl. commissariis vermüg hierüber ausdrücklich auffgerichteten pacten baldt nach ableiben des S. Hertzogen abgetreten vndt von denselben eingenohmmen, welche zu behalten Ihr. Fürstl. Durchl. bericht nach zwar anfangs, wie die Fürstin mitt den Catolischen in vertrauen gestanden gutte hoffnung gemacht, sich aber baldt geendert; die Porta haben imgleichen anfänglich nicht leicht in die wieder einreümung der 7 Comitatum willigen wollen, als sie aber die klare disposition pactorum gesehen, solches nachmahln geschehen lassen, ausserhalb der Vestung Tockay vndt Munkatz, auch darzu gehöriger Herrschafften, welche Ihr. Fürstl. Durchl. peculiari inscriptione vndt titulo pignoratitio, auch jure Dotalitio competiren, vndt iede Herrschafft vff 300,000 fl. vng., also beede zusammen 600,000 fl. vng. verschrieben sein. Vndt weils wegen etlichen, zu diesen beeden herrschafften gehörigen gütern der Fürstin controversia moviret werden will, seindt Ihr. Fürstl. Durchl. an itzo im werck eine Legation an Keyserl. Mayestet vndt Königl. Md. in Vngarn naher Wien, auch an die Stände vndt Palatinum in Vngern zu expediren vndt hiezuh Herrn Sigismund Cornis vndt Herrn Capi Andreas Fürstl. Durchl. Räth, so Reformirter Religion ¹⁾ abzuschicken, den Frieden zwischen Vngarn vndt Siebenbürgen zu continuiren vndt das bey obigen zwey Herrschafften vngehendert vermüg klaren pacten, Keyserlichen diplomatibus, Transactionibus vndt Concessionibus Ihr. Fürstl. Durchl. möge erhalten werden, in welchen zwey puncten vff befehlich Ihr. Fürstl. Durchl. wir vnser bedencken, wie die instruction zu fassen zu dero vndt der Rättheiffen bedencken vnterthänigst vberreichet, so vff E. Churf. Durchl. gnädigsten befehlich wir vnterthänigst einbringen wollen.

Bey dem 6. punct wegen anstellung der Hauszhaltung vndt was darbey Ihr. Churf. Durchl. zu errinieren anbevohlen,

---

¹⁾ *Knesebeck írásával a lap szélén*: Cornis ist Catholisch.

ist, gleichsfals Ihr. Fürstl. Durchl. der Instruction gemesz vorgetragen, haben aber hievon Ihr. Fürstl. Durchl. meinung nicht gäntzlich vernehmen können. Ich von Kospoth werde hievon Ihr. Churf. Durchl. mündtlich berichten.

Anlangendt den 7. punct, getrewe Medicos vndt die Leibgwardi vermercken wir, das Ihr. Fürstl. Durchl. vermeinen, sie wehre nechst Göttliecher hülff vor gifft woll gesichert, were auch wohll zufrieden, wenn E. Churf. Durchl. den Alten Johan Möller, so Ihr. Fürstl. Durchl. Natur woll bewust, einen erfahrenen Medicum deroselben anhero verschaffen könnte.

Ein Teutsche Compagni von 200 Man wirdt alhie gehalten, vber welche vff recommendation E. Churf. Durchl. Johan Gluchowsky itzo allerst nach vnser ankunfft zum Capitain verordnet, der dan müglichen fleisz zugesagt, die Soldaten, so in dem täglichem wolleben vndt vnterlassung der übung zimlich verderbt, wiederumb zur Disciplin vndt zu recht zu bringen, were nicht vnratshsam, wo nicht noch eine Compagny zu halten zulässig, das doch diese vmb mehrer sicherheit willen gesterket werden möchte.

Bey dem 8. punct ercklären sich Ihr. Fürstl. Durchl., das sie darauff wolle bedacht sein, wie ins künfftiege die posten vndt wechselung der schreiben geschwinder vndt bequemer fordtzubringen, zu welchem Ende Ihr. Durchl. 4 Curir zu Rosz zu gebrauchen in willens.

Weiln auch vnser Gnädigste Fürstin den jüngst abgewichenen Martium vber noch mitt leibes schwachheit behafftet, als haben sie sich in das warme Bad naher Jod, 3 meilen von Weissenburg, den nechst verflossenen 15. Martii begeben, daselbst den Badts täglichen bisz auff den 26. Martii gebrauchet vndt zwar mitt sonderlicher besserung vndt wiederholung dero Leibes kräfte, dafür Gott danck gesaget, derogestaldt das Ihr. Fürstl. Durchl. nach dem Bad sich woll befunden, das mitt göttlicher hülffe die vollständiege gesundheit nunmehr zu hoffen. Nechst verschichenen ersten Osterfewertag haben Ihr. Fürstl. Durchl. in der Kirchen zu Weissenburg das Heylige nachtmahl des Herren mitt dero Hoffstad vndt groszer frequentz der communicanten gehalten, dabey vff dero auszdrückliechen befehl vndt vorhin beschehenes gelübt zu Gott dem Herrn Ihre Sünde, damitt sie Ihren Gott vndt Erlöser mitt abweichung von der erkanten warheit erzürnet, auch ihre rew vndt leid darüber offendtlich von der Cantzel in Vngarischer Sprach abgekündieget worden.

An ietzo vff befehl Ihr. Fürstl. Durchl. warten wir deroselben auff alhie zu Klausenburg, daselbst die causae Judiciariae, die so wol zwischen Ihr. Durchl. vndt etliecher vnter-

sassen, als auch inter privatos strittig, sollen decidirt werden, Inhalt des nechst gehaltenen Landtages Schlusses, welchen E. Churf. sub D., so gutt wirs haben können, verdeütsch zu empfangen haben. Ob nun woll solche Artickel etliche Ihr. Fürstl. Durchl. praejudicirlich befunden, hatt doch dieser Termin, welcher Decreto Comitiali geschlossen, vmb erheblicher sachen wilten nicht gäntzlich können verhindert werden, doch haben Ihr. Durchl. etlichermassen dawieder protestiret vndt ist das beste, das die meisten in Ihrer Meinung betrogen vndt bey weiten nicht das inniege, was sie vermeinet erhalten mögen, sondern biszhero Ihr. Fürstl. Durchl. Sachen zu dero besten vndt der Wiederwertiegen Nachtheil abgelauffen.

Bey ietzieger Zusammenkunfft zu Klausenburg, daselbst Herr Gubernator, die Senatore fast alle, auch die Vornemsten aus allen ständen des Landts versamlet, haben wir E. Churf. Durchl. Creditiv schreiben an die Stände gebührlich vberreicht, auch E. Churf. Durchl. Instruction gemesz die offentliche Proposition vndt werbung an dieselbe verrichtet, was dieselbe darauff nach beschehener mündlichen Abdanckung durch Herrn Cantzlern E. Churf. Durchl. schrifttlichen geandtwordtet, wird deroselben copialiter sub E., wie imgleichen Herrn Gubernatoris schreiben, weiln er vmb schleiniege abschickung gebeten, sub F. von vns demütigst zugefertigt. Wann der Clausenburgische Termin so woll Ihr. Fürstl. Durchl. als vns nicht vffhielte, hatten wir vnserere Zurückweg bereit nehmen können, welches damitt es vffs eheste beschehe, fast die vnermeidliche Noturfft erfoderen will.

Was bey dem 9. vndt 10. Punct der Instruction zuverrichten demandiret wirdt, ist zum theil expediret; was noch vbrig, soll nach vermögen mitt gebührlichen fleisz vndt trew auch zu werck gesetzt werden, das also nach geendeter dieser Zusammenkunfft, so vielleicht noch 14 tage anstehen möchte, ohne weiter dilation mitt gottes hülffe die Zurückreis vorgennommen vndt vollkommene Relation E. Churf. Durchl. vorgebracht werden möge, die wir hiemitt zu glücklicher Regierung erwünschten Churfürstl. wollergehen zusamt allem, so E. Churf. Durchl. lieb, Göttlicher bewarung trewligst, vns aber zu den Chur- vndt Landesfürstl. Clementz vndt beharlichen Gnaden vnterthänigst empfehlen. Datum Clausenburg, den 23. Aprilis 1630.

E. Churf. Durchl.

vnterthänigst Gehorsame Diener

Johan von Koszpoth, m. p.

Friderich von Götzen, m. p.

Christoff Napsz, m. p.

Külczin: Dem Durchläuchtigsten Hochgebohrnen Fürsten vndt Herren, Herren Georg Wilhelm, Marggraffen zu Brandenburgk, des Heyligen Römischen Reichs Ertz Cemmerern vndt Churfürsten in Preußen, zu Gülich, Cleve, Bergen, Stetin, Pommern, der Caszuben vndt Wenden, auch in Schlessien, zu Croszen vndt Jagerndorff Herzogen, Burggraffen zu Nürnbergk, Fürsten zu Rügen, Graffen zu der Marekt vndt Ravenszburgk, Herren zu Ravenstein etc. etc. Vnszerm Gnedigsten Churfürsten vndt Herren.

(Eredetije a berlini titkos államlevéltárban.)

XL. 1630. ápr. 24.

Ad Dominum Comitem.

Illustris et Magnifice Comes, Domine gratiosissime.

Illustri Magnificentiae Vestrae studia officiaque nostra paratissima cum perennis felicitatis comprecatione officiose deferimus. Serenissimus ac potentissimus Elector Brandeburgicus, Princeps ac Dominus noster clementissimus e Borussia in Transylvaniam mandato Serenitatis Suae abeuntibus nobis in mandatis dedit, ut pro singulari affectu et propensione Serenitatis Suae erga Illustrem Magnificentiam Vestram eidem gratiam electoralem animumque benevolum offerremus pariterque confidentiam ac fiduciam, quam concepit Dominus noster clementissimus de Magnificentia Vestra, insignem testatam faceremus, quod quia coram pluribus exponere non licuit, e literis electoralibus ad Magnificedtiā Vestram perscriptis, quas ea qua par est reverentia transmittimus, perceptura est Magnificentia Vestra, quid sibi pollicetur, quid sentiat Serenitas Sua de ipsius generositate, candore atque bona vicinitate cum Serenissima Principe Transylvaniae Domina nostra clementissima. Nobis quidem dubitare nullatenus licet, quin electorali gratiae ac confidentiae Magnificentia Vestra rite sit responsura et quibuscunque in rebus licuerit erga potentissimam Transylvaniae Principem talem sese sit exhibitura, ut vicinum benevolum et pacificum Serenissimus Elector et Domina nostra clementissima reipsa experiantur, cujus quidem optimae voluntatis suae luculentum exhibebit testimonium Magnificentia Vestra, si studium operamque suam in tuendo Serenissimae Principis jure in bonis et fortalitiis Tokajensi et Munkaciensi Serenitati Suae e pacificationibus, transactionibus, concessionibus indubitatis et diplomatibus caesareis optime competenti exhibere et hoc pacto justitiae aequitatieque satisfacere pariterque Serenissimam Transylvaniae Principem adeoque Dominum nostrum clementissimum sibi devincire voluerit. Quae perscripta et responsa sunt a Serenitate Sua ad capita legationis a Magnificentia Vestra expeditae, uti procul dubio aequitati conformia erunt, ita aequo animo acceptatum iri a Magnifi-

centia Vestra et Serenissima Princeps sibi et nos pollicemur. Fecerit rem gratissimam Domino nostro clementissimo, si electorali benignitati literis responsoriis a nobis transmittendis animum in Serenitatem Suam proclivem attestari non gravabitur, quam divinae protectioni hisce commendamus. Datum Claudiopoli, die 24. Aprilis 1630.

Illustris Magnificentiae Vestrae

addicti

Serenissimi Electoris in Transylvaniam legati.

Knesebeck jegyzete: Ich kann mich nicht eben drin richten, an wen diesz geschrieben sein müssen. Scheint fast, alsz sey es an den General Alloghi gerichtet; doch wüste ich vor keiner Legation, die er verrichtet.

(Másolata a berlini titkos államlevéltárban.)

XLI. 1630. ápr. 24.

Serenissime et Potentissime princeps Elector et Domine Domine mihi semper gratiosissime.

Devotissimam servitiorum meorum in gratiam Serenissimae Celsitudinis Vestrae oblationem.

Quas ad me Celsitudo Vestra Serenissima benignitatis insignisque favoris sui plenas medio amplissimorum legatorum suorum dare dignata est, eas cum ea qua par est observantia receperim, mandataque ejus et benignam voluntatem abunde intellexerim, est, quod eo nomine Celsitudini Vestrae Serenissimae immortales gratias agam, cum praesertim benignissimum ejus erga me affectum, tantoque principe dignam animi excellentiam palam agnoscam.

Praeclarum sane Electoralis Vestrae Celsitudinis studium, quo erga Serenissimam Principem et Dominam nostram clementissimam ducta fraterni affectus sui voluntatem in mittendis huc legatis suis testari dignata est, cum palam ab omnibus hic praedicetur; certa etiam spe in futurum concepta omnes hujus regni status in Celsitudinis Vestrae Serenissimae tutela benignaque protectione maximum sibi praesidium esse existimant, quod etiam omni occasione praesto sibi futurum cum arbitrentur propensissima studia sua unanimi affectu erga Celsitudinem Vestram testari haud quaquam intermittent.

Quantum in me est, ego cum devotissimum et humile meum obsequium Celsit. Vestrae Serenissimae semper delatum esse cupiam, nihilque antiquius quam Electoralis ejus domus incrementa habeam, dabo equidem operam, ne quid aliud Serenissima etiam Princeps et Domina mea clementissima quam fidelissima et humillima mea obsequia agnoscat, pro cujus dignitate

tuenda, statusque conservatione cum vitam etiam ipsam profunderere semper paratus sim, me totum favori benignitatie Celsitudinis Vestrae Serenissimae committo, eamque humiliter et devote oratam cupio, ut inposterum etiam benignissimum erga me affectum suum testari haud dedignetur. Cui de coetero post delata humillimi mei obsequii studia vitam diuturnam et foelicem rerumque omnium successus secundissimos exopto. Datum Claudiopoli, die 24. Aprilis, anno domini 1630.

Serenissimae Celsitudinis Vestrae

humillimus et devotissimus servitor

Stephanus Kovachóczy, m. p.

Külczim: Serenissimo et Potentissimo Principi, Domino Domino Georgio Guilielmo, Dei gratia Marchioni Brandenburgensi, Sacri Romani Imperii Archi Camerario et Electori, in Borussia, Juliae, Cliviae, Montium, Stettini, Pomeranorum, Cassubiorum, Vandalorum, nec non in Silesia, Crosnae Carnoviaeque Duci, Burgravio Norinbergensi, Principi Rugiae, Comiti Marcae et Ravensburgi, Domino in Ravenstein etc. Domino mihi semper gratiosissimo.

Knesebeck jegyzete: Ein sehr vornehmer Mann, auch hart Catholisch.

(Eredetije a berlini titkos államlevéltárban.)

Közli: —A —A.

A KOLOSMONOSTORI KONVENT LEVÉLTÁRA.

— ÖTÖDİK KÖZLEMÉNY. —

287. 1494. okt. 3. A kolosmonostori konvent, a király parancsára megvizsgálván Szilágyszegi Pál foglalását a Bydeskuti testvérek Hadaháza nevű középszolnoki birtokán a tettéseket a király elébe megidézte. Dat. sexto die diei inquis. et evoc. prenotate (die dnico proximo ante f. b. Mathei apl. et evang. proxime praeteritum), anno supradicto (1494).

Com. Szolnok B. nro 31.

Eredeti. Papiros. 38—22 cmr.

288. 1495. ápr. 8. A kolosmonostori konvent guthi Ország Sebestyén özvegye Magdolna végrendeletét, mely szerint Hidegviz, Mihályfalva, Vessződ, Ujfalu, Alsó- és Felső-Bólya, Ingodály, Salkó, Sárdorf, Sztino, Ladamos, Farkastelke, Kis-Sebes, Dálya, Táté, Ózd, Jövedics, Balástelke, Longodár, Mikeszásza, Lodorman, Bikesd és Keszler nevű birtokait Fehér- és Küküllőmegyében az erdélyi káptalannak hagyományozta, privilegialis alakban kiadta, feria quarta prox. post dnicam Judica, anno 1495.

Com. Albens. C. nro. 44.

Eredeti. Pergamen. 38—28 cmr. Függő pecsétje hiányzik. Mellette van fogalmazványa papiroson, Com. Küküllő O. nro 1. jellel.

289. 1495. ápr. 8. A kolosmonostori konvent az erdélyi káptalan javára felveszi és hiteles alakban in forma privilegii kiadja Ország Sebestyén özvegye Vizaknai Margit asszony végrendeletét, mely szerint ő, gyermektelen levén, fehér- és küküllőmegyei jószágait (melyek Hidegviz, Mihályfalva, Vessződ, Ujfalu, Alsó-Bólya, Felső-Bólya, Ingodály, Salkó, Sárdorf, Styno, Ladamos, Farkastelke, Kis-Sebes, Dálya, Táté, Ózd, Jövedics, Balástelke, Longodár) örökös alapítványképpen, a zálog czímen általa bírt Mikeszásza nevű birtokkal együtt az erdélyi káptalannak adja és hagyja, csak Tátét, Ózdot és Dályát tartván meg életéig használatában. Dat. fer. quarta prox. post dnicam Judica, anno 1495.

Geréb Péter vajda transsumtuma 1499-ből.

290. 1495. máj. 21. Ulászló király az erdélyi káptalant Mikeszásza nevű birtokba a kolosmonostori konvent tanuságával beigtatni rendeli. Buda, feria quinta prox. ante f. b. Urbani pape, anno 1495.

Com. Küküllő C. nro 5.

Eredeti. Papiros. 28—20 cmr. Megevődve. Pecséttel.

291. 1495. jul. 11. A kolosmonostori konvent királyi rendelet szerint az erdélyi káptalant Mikeszásza nevű birtokba beigtatta. Sedecimo die diei introd. et evoc. prenotate (feria sexta prox. ante f. b. Ladislai regis), anno supradicto (1495).

A királyi rendelet hátán írva; lásd a 290. sz. alatt.

Com. Küküllő C. 5. jegy alatt. Van hiteles másolata 1783-ból.

292. 1496. jan. 28. Drágfi Bertalan vajda rendeli, hogy az erdélyi káptalant guthi Ország Sebestyén özvegye Margit asszony végrendelete szerint a kolosmonostori konvent Hidegviz, Mihálfalva, Vessződ, Ujfalu, Alsó-Bolya, Felső-Bolya, Ingodály, Salkó, Saldorf, Longodár, Sztyno, Ladamos, Farkastelke, Kis-Sebes, Táté és Ózd küküllő- és fehérmegyei birtokokba vezesse be. Dat. in Kolosvár, feria quarta prox. post fest. convers. b. Pauli apli, anno 1496.

Com. Küküllő C. nro 1.

Eredeti. Papiros. 22—22 cm. Pecsétje leromlott.

293. 1496. jan. 29. Drágfi Bertalan vajda az erdélyi káptalant Szengyeli Lőrincz kolosmegyei birtokába Novajba beigtatni rendeli a kolosmonostori konvent tanusága mellett. Dat. in Kolosvár, feria quinta prox. post f. convers. b. Pauli apl., anno 1496.

Com. Kolos. C. nro 67. (alias 78.)

Eredeti. Papiros. 22—16 cmr. Vizben ázott. Pecsétje letöredezett. Hátán a beigtatás fogalmazványa ellenmondással.

294. 1496. jul. 7. Ulászló király a kolosmonostori konventnek rendeli, hogy Geréb László erdélyi püspököt szántói Bekcs János birtokaiba Szatmármegyében igtassa be. Buda, feria quinta prox. post fest. visitat. b. Marie v., anno 1496.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

295. 1496. aug. 13. A kolosmonostori konvent Geréb László erdélyi püspököt szántói Bekcs János Hidvég, Szilvás szolnokmegyei és Nagy-Piliske, Kis-Piliske, Nagy-Géc, Tóthfalu és Komlód szatmármegyei birtokaiba beigtatja. Dat. sedecimo die diei introd. prenotate (feria sexta videl. in festo depositionis b. Ladislai regis), anno supradicto (1496).

Com. Albens. E. nro 8.

Eredeti. Papiros. 24—26 cmr. Pecsétje elromlott. Van hiteles másolata 1783-ból.

296. 1497. aug. 8. Ulászló király a kolosmonostori konvent tanusága mellett Drágfi Bertalan vajda ellen vizsgálatot rendel amiatt, mert fegyveres kézzel hatalmaskodva az erdélyi püspök jószágaira (Kis-, Nagyfalva és Czégen) Szolnokmegyében berontott és a rablott dolgokat Erdődre vitette. Buda, feria tertia proxima ante f. b. Laurentii mart., anno 1497.

Comit. Szolnok med. E. nro 9. (alias num 61.)

Eredeti. Papiros. 28—22 cmr. Pecsétje elromlott.

297. 1497. aug. 8. Ulászló király a kolosmonostori konvent tanusága mellett vizsgálatot rendel Drágfi Bertalan vajda és emberei ellen, kik a püspök szolgáját Gyurkót, midőn Fehérvárról Tasnádra a püspökhöz leveleket vitt, Szoporban, Közép-Szolnokmegyében rablók módjára elfogták, megsebesítették és kifosztották. Dat. Buda, feria tertia proxima ante fest. b. Laurentii mart. 1497.

Com. Alb. E. nro 4. (alias 3.)

Eredeti. Papiros. 29—21 cmr. Pecséttel.

298. 1497. aug. 14. Ulászló király Drágfi Bertalan vajda ellen és emberei ellen vizsgálatot rendel a kolosmonostori konvent tanusága mellett a miatt, mert Geréb László erdélyi püspök familiaris nemes embereit Szentbertalani Dávidot, Bagdi Istvánt, Ombozi Miklóst és az ezekhez csatlakozó urakat, kik a pécsi püspök szolgálatában fáradoztak, a mint ezek a Hunyadmegyében fekvő Kajántó püspöki jószágra beérkeztek, fegyveres népséggel, Déva vára körül egybegyűjtött, vele egyetértő embereivel, éjjeli időben, rablók módjára megtámadták, kifosztották. Dat. Bude, in vigilia festi assumptionis b. Marie virg. anno 1497.

Com. Kolos. E. nro 17.

Eredeti. Papiros. 28—22 cmr. Pecsétje elromlott.

299. 1497. aug. 22. Ulászló király a kolosmonostori konvent tanusága mellett Sándorházi Márton erdélyi székesegyházi főesperest és rokonait Sándorháza nevű, közép-szolnokmegyei birtokba és Dobollo prediumba, miket már szülői is birtak, új királyi adomány jogán beigtatni rendeli. Buda, feria tertia prox. post f. b. Stephani regis, anno 1497.

Com. Szolnok med. nro 62. (alias Capituli Albensis nro 69.)

Eredeti. Papiros. 32—22 cmr. Pecsétje elromlott. Hátán a beigtatás fogalmazványával.

300. 1497. aug. 22. Ulászló király a kolosmonostori konvent tanusága mellett Sándorházi Márton erdélyi székesegyházi főesperest és testvérét, Antalt a Közép-Szolnokmegyében fekvő Keresztur, Sámson és Sándorhegy nevű, eddig is békésen birt birtokaikba, királyi adomány alapján bevezettetni ren-

deli. Buda, feria tertia prox. post fest. b. Stephani regis, anno 1497.

Com. Szolnok med. S. nro. 18. (alias nro 32.)

Eredeti. Papiros. 32—22 cmr. Pecsétje leesett. Hátán a beigztatás fogalmazványa. Van egyszerű másolata 1839-ből.

301. 1498. jun. 18. Geréb Péter országbíró a kolosmonostori konventnek rendeli, hogy Geréb László erdélyi püspök azon panaszát, mely szerint Drágfi Bertalan vajda emberei Nagy Miklós püspöki tisztet, midőn az Tasnádról ura parancsára utnak indult, Csengernél, a Szamoson álló hídnál megtámadtatta, kifosztatta, és óvári birtokába fogságba hurczolta, lánczra verette, hitelesen megvizsgálva tegyen jelentést s idéztesse őt a király színe elébe. Dat. in possessione nostra Telek, feria secunda inter octavas st. corporis X^{ti}, anno 1498.

Com. Szatmár. N. nro 32.

Eredeti. Papiros. 29—22 cmr. Pecséttel. Hátán a relatio fogalmazványával. Van egyszerű másolata 1839-ből.

302. 1498. jun. 18. Ulászló a kolosmonostori konvent tanuságát sürgeti Drágfi Bertalan vajda ellen, és a vele tartó erdődi plébános ellen, kik a püspöki jövedelmeket törvénytelenül nyirbálják. Dat. Bude, feria secunda prox. post fest. st. corporis X^{ti}, anno 1498.

Miscellanea, további jegy nélkül.

Eredeti. Papiros. 29—22 cmr. Pecséttel. Viznyomásos bélyege: körben függő mérleg. Rá van varrva egy utasítás.

303. 1498. jul. 30. Geréb Péter országbíró Herepei Gergely és Mihály, valamint Béli Benedek azon hatalmaskodásáról, hogy háromszor berontottak fegyveres emberekkel az erdélyi káptalan Orbo nevű birtokára s ott nyolcz holdnyi földet magoknak foglalva felszántattak, egy jobbágyot ekéstől-ökröstől Bédre behajtottak és megsarczoltak, a gabna s egyéb termésben nagy károkat tettek, vizsgálatot rendel. Dat. Vingárd, feria secunda prox. ante fest. ad vincula Petri, anno 1498.

Com. Albensis C. nro 65.

Eredeti. Papiros. 29—22 cmr. Kis pecséttel. Hátán a relatio fogalmazványa. Van hiteles másolata 1782-ből.

304. 1499. april 11. Geréb Péter országbíró az erdélyi püspök Geréb László azon panaszát, mely szerint Forró Márton egy Oláh-Lapádon juhokat őrző pásztorát fogságba ejtette s Szent-Benedekre, udvarára bevitette és megölette, a kolosmonostori konvent tanusága mellett megvizsgáltatni rendeli. Kolosvár, feria quinta prox. post dnican. Quasimodo, anno 1499.

Com. Albensis E. nro 23.

Eredeti. Papiros. 82—22 cmr. Pecséttel. Viznyomásos bélyege: olló, félig nyitva.

305. 1499. ápr. 19. Geréb Péter vajda az erdélyi káptalant újra beigtatni rendeli Béldi Farkas és Mihály ellen azon sziget birtokába, melyet ezek a káptalantól Orbóból elfoglaltak, (melynek neve Maroskerületi) s mely az Enyeden sok tanu kihallgatása után mondott ítélet szerint a káptalan tulajdona. (Ex Enyedino, feria quarta proxima post f. resurrectionis Dni 1499). Dat. in civitate Kolosvár, tertio die prescripte (feria quarta post dictum festum b. Tiburtii mart.) anno 1499.

Com. Albensis C. nro 18.

Eredeti. Papiros. Két nagy iv egyberagasztva. Eleje hiányzik.

306. 1499. máj. 1. Geréb Péter vajda előre bocsátván, hogy az erdélyi káptalan Mikeszsásza birtokba vétele iránt hogyan folytatta keresetét Drágfi Bertalan vajda előtt a Horvát fiak ellen, minthogy ezen Horvátok a beigtatásnak már ellent mondtak ugyan, de igaz jogos okát adni nem akarták, és nem is tudták, sőt a végett előtte ismételten meg sem jelentek, Mikeszsászt zálog czímen, Vizaknai Margit végrendelete szerint, az erdélyi káptalannak oda itéli és a kolosmonostori konvent tanusága mellett leendő beigtatását elrendeli. Kolosvár, die octava f. b. Georgii mart., anno 1499.

Com. Küküllő V. nro 6.

Eredeti. Papiros. 35—50 cmr. Pecséttel. Vizben ázottság jegyeivel. Egy transsumtummal.

307. 1499. máj. 24. Geréb Péter vajda a kolosmonostori konventet utasítja, hogy az erdélyi káptalant guthi Ország Sebestyén özvegye Margit végrendelete szerint, a Fehér- és Küküllővármegyében fekvő birtokokba igtassa be. Kolosvár, feria sexta prox. post f. pentecostes, anno 1499.

Com. Albens. B. . . .

Eredeti. Papiros. Nagyon megevődve. 32—22 cmt. Pecsétjének csak helye látszik. Hátán a beigtatási relatio, mely szerint az ellenmondók idézve lettek. Van hiteles másolata 1782-ből.

308. 1499. jun. 6. Geréb Péter erdélyi vajda a kolosmonostori konventnek rendeli, hogy vizsgálja meg Háportoni Forró Márton azon hatalmaskodását, melylyel Oláh-Lapádon egy juh-pásztort megöletett, több lovakat elhajtattott, és egyéb károkat okozott, az erdélyi püspökség nagy kárára. Dat. Kolosvár, feria quinta proxima post fest. st. corporis X^{ti}, anno 1499.

Com. Albensis E. nro 22.

Eredeti. Papiros. 32—22 cmr. Viznyomásos bélyege: frigiai sapka egy keresztre téve, melyen kigyó tekeredik. Hátán a relatio fogalmazványával.

309. 1499. szept. 24. Geréb Péter erdélyi vajda, a kolosvári domokos-rendű klastrom kérelmére rendeli, hogy Po-

lyák Albert és neje Sofia, azelőtt Gyalakuti Balás özvegye, a kezökön zálog czimen tartott kolozsmegyei Keszű nevű birtokot adják át, mert az göcsi Porkoláb . . . után őket illeti s ebben az ügyben vizsgálatot rendel. Torda, feria tertia prox. post f. b. Mathei apl., 1499.

Com. Kolos. D. nro 44.

Eredeti. Papiros. 26—22 cmr. Pecséttel. Viznyomásos bélyege: körben függő mérleg. Hátán van a relatio fogalmazványa. Van hiteles másolata 1781-ből.

310. XV. század vége. Tasnád birói székének relatoriája, melyet készített kraszna- és szolnokmegyei nemesek és a kolosmonostori konvent hiteles emberei jelenlétében, bizonyos gyilkosság vizsgálatában. Dat. in Thasnád, in die et anno prenotato, loco scilicet sedis nostre judicarie, anno dni supradicto. (Tasnád, a többi datum hiányzik.)

Jeltelen.

Fogalmazvány, a XV. századból?

311. XV. század vége? Spáczai Gáspárné és gyermeke Nagy Mihályi Pál és Lászlótól zálogba veszik Ördöggúton, Posán, Nyárlón lévő javait ezerháromszáz forintban, aranyakat adván 86, tallérokat adván 221. (Datum nélkül.)

A kolosmonostori requisitorok transsumtuma 1723-ból.

312. XV. század vége körül. Határ-járási jegyzékek a kolosmonostori apátság birtokairól, ugymint: Bogár-Telkéről, Egeresről, Jegenyéről, Apáthidáról, Monostorról, Szent-Benedekről, Nádasról, Zeleche és Gorboról 1—9. lapon, felszámítja a birtokokat is, mintegy negyvennégy falut, »ex quibus quasdam idem (monasterium) possidet.«

Okmányokból kiirt jegyzék a konvent használatára. Com. Kolos. B. nro 48.

Van hiteles másolata, 1783-ból az eredeti mellett.

313. 1500. febr. 9. Geréb Péter vajda a király rendelete folytán a kolosmonostori konventet megbizza, hogy a kolosvári óvárban lévő Domokos-rendű klastrom főnökét somkerekí Erdélyi János és neje Justina suki halastavának, (minek neve Eghetto) Kolosmegyében, továbbá a Csereshaj nevű rétnek birtokába igtassa be. Dat. Bonczhida, sabbato proximo post fest. b. Dorothee v., anno 1500.

Com. Kolos. A. nro 89.

Eredeti. Papiros. 29—28 cmr. Pecséttel. Hátán a beigtatás fogalmazványa. Van egyszerű másolata 1839-ből.

314. 1500. máj. 8. Ulászló király a kolosmonostori konvent tanúsága mellett Kabos Kristóf és szentkirályi Ispán Pál hűtlensége folytán elvesztett birtokaiba, Kolosmegyében

Gyerő-Monostoron, Derittén, Gyerőfalván, Oláhfalván, Oláh-Bikalban, Oláh-Bedecen, Oláh-Berenden, Szent-Királyon, Monyorókeréken, az erdélyi püspököt Geréb Lászlót beigtattatni rendeli Buda, in profesto ascensionis dni anno 1500.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

315. 1500. máj. 31. A kolosmonostori konvent Geréb Péter vajdának jelenti, hogy midőn királyi rendeletre Geréb László erdélyi püspököt Kabos Kristóf és Ispán Benedek (?) birtokaiba, mik Kolosmegyében vannak, szabályosan beigtatni törekedett, Kabos Lőrincz és Ispán Benedek ellen mondottak, azért megidéztettek. Dat. quarto die diei introd. prenot. (fer. tertia post fest. s. Trinitatis) anno supradicto (1500).

Com. Kolos. G. nro 21.

Eredeti. Papiros. 29—40 cmr. Pecséttel. Vizben ázott. Van hiteles másolata 1781-ből.

316. 1500. máj. 31. Ulászló király a kolosmonostori konventnek rendeli, hogy Kolosvár város birójának és hiteleinek adja ki a város határait érintő azon határjárási leveleket, melyekre nézve elébb Drágfi Bertalan vajda tiltakozott vala. Buda, feria sexta intra octav. ss. corporis Xti, 1500.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Papiros. 29—22 cmr. Pecsétje leesett. Viznyomásos bélyege: körben függő mérleg.

317. 1500. jul. 15. Geréb Péter vajda az erdélyi püspök Geréb László azon panaszára, hogy midőn Járai Pál az ő tisztje Nagy-Kapusra Gyaluból szekereken bort szállított, utközben Gesztrágyi Benedek fegyveres kézzel megtámadta az embereket és Járait halálosan megsebesítve ezer arany forintnyi kárt és sok háboruságot okozott, a kolosmonostori convent tanusága mellett vizsgálatot rendel. Dat. in oppido Alvincz, feria secunda prox. post fest. b. Margar. virg., anno 1500.

Com. Kolos. E. nro 41.

Eredeti. Papiros. 29—22 cmr. Pecséttel. Hátán a vizsgálat eredményéről szóló jelentéssel. Van hiteles másolata 1781-ből.

318. 1501. ápr. 26. Geréb Péter vajda a kolosmonostori konventnek rendeli, hogy a beszterczei apácza klastromot bongárti Porkoláb Demeter Szentmihálytelke nevű birtokába, valamint az ottan lévő halastó és malom birtokába igtassa be. Kolosvár, feria secunda proxima post fest. b. Georgii mart., anno 1501.

Com. Kolos. M. nro 57.

Eredeti. Papiros. 22—24 cmr. Viznyomásos bélyege: kereszt, rajta tekerődő kigyóval. — Hátán a beigtatás elmosódott fogalmazványa. Van hiteles másolata 1782-ből.

319. 1501. aug. 11. Geréb Péter vajda a segesvári domokosrendű klastromot Héturon három jobbágy-telek bir-

tokába beigtatni rendeli. Bethlen, feria quarta proxima p. f. b. Laurentii mart., anno 1501.

Com. Küküllő G. nro 25.

Eredeti. Papiros. 22—20 cmr. Veres pecséttel. Hátán a beigtatás minutája.

320. 1501. aug. 11. Geréb Péter erdélyi vajda a segesvári domokosrendű klastromot Héturon három jobbágytelek és halastó birtokába beigtatni rendeli a kolosmonostori konvent tanuság tétele mellett. Dat. in Bethlen, feria quarta prox. post f. b. Laurentii mart. anno 1501.

Com. Küküllő G. nro 26.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

321. 1501. szept. 5. A kolosmonostori konvent a segesvári domokosrendű klastromot Héturon három jobbágytelek és halastó birtokába beigtatja. Dat. sedecimo die diei introd. prenotate (sabbato prox. ante f. b. Bartholomei apt.), anno 1501.

Com. Küküllő G. nro 26.

Eredeti, párban. Papiros, pecséttel. 22—32 cmr. Meg van szakadozva.

322. 1501. nov. 19. A kolosmonostori konvent három egybevarrott eredeti fogalmazványa arról, hogy losonczy Desőfi János és Vitalis Miklós társaival megegyeztek, hogy Bethlen Miklósnak engedik azon vagyonokat, mik Szolnok-megyében, a moldovai vajda István kezén vannak, in festo b. Elisabeth regine, anno 1501., 2. hogy nádasdi Ongor János és Bethlen Miklós társaikkal megegyeztek abban, hogy Vécs és Désvár, torda-megyei birtokokkal legyenek elcserélve (ugyanazon datum alatt), 3. hogy Bethlen Miklós és fia János, és Losonczy Mihály özvegye Julianna felperesek és Ongor János alperes minő feltételek mellett egyeztek Vécs vár felett (ugyanazon datum alatt.)

Comit. Szolnok int. B. et D. nro 39.

Három darab egybevarrva.

323. 1501. decz. 1. Ulászló király a kolosmonostori konvent tanusága mellett Thury Benedek ajándékozása folytán annak turi tordamegyei birtokába, a turi halastó és malom birtokába, a kolosvári domokosrendű klastromot beigtatni rendeli. Dat. Bude, feria quarta prox. post f. b. Andree apli, anno 1501.

Com. Torda nro 23. (alias Neoreg. B. nro 40.)

Eredeti. Papiros. 29—22 cmr. Pecséttel. Viznyomásos bélyege: körben függő mérleg. A szöveg után a beigtatás minutája. Van egyszerü másolata 1839-ből.

324. 1502. máj. 19. (Ulászló király) Bánfi János feleségét Katalint, Bethlen Miklóst s az ő fiait Bethlen Vitálist és

Bethlen Jánost Ujvár és tartozékai birtokába beigtatni rendeli. Buda, feria quinta prox. ante f. s. Trinitatis, anno 1502.

A kolosmonostori requisitorok transsumtuma 1607-ből.

325. 1503. apr. 5. A kolosmonostori konvent Bánfi János feleségét és Bethlen Miklóst, valamint Bethlen Vitalist és Jánost az ő fiait, Ujvár és az ahhoz tartozó számos birtokokba beigtatja. Dat. sedecimo die diei prenot. (feria quarta prox. post f. Ambrosii doctoris) anno 1503.

A kolosmonostori requisitorok transsumtuma 1607-ből.

326. 1503. jun. 14. (Ulászló király) Bethlen Miklóst és fiait valami tordamegyei birtokba beigtatni rendeli. Buda, feria quarta prox. ante festum b. Viti et Modesti m. 1503.

Com. Kolos. B. nro 72.

A kolosmonostori konvent transsumtuma (de csak második fele van meg) 1607-ből.

327. 1503. szept. 10. Bachkai Miklós erdélyi püspök a kolosvári polgárság és Régeni Mihály bíró kérése folytán a kolosvári plébánusnak és utódainak, tetszése szerénti időig, azon felhatalmazást adja, hogy a polgárok tíz forinton alóli peres ügyében ítélhessen, szabad lévén az érdekelteknek a püspökhöz vagy helyetteséhez felebbezni. Dat. in curia eppali Albensi, die solis proximo post fest. nativitatis ss. virginis Marie, anno 1503. Ladislaus Silaginus secretarius.

Jel nélkül.

Eredeti. Pergamen. 40—28 cmr. Szépen megtartva. Kék és sárga zsinóron függő pecséttel, mely dió alakú, benne a püspök pecsétjével, püspöki süveg mellett N. és B., alatta vízszintesen három részre osztott mezőben habos ékítmény, körülötte tíz csillag.

328. 1503. okt. 16. Geréb Péter vajda az erdélyi káptalant Cserei Mihály örkanonok Septér nevű birtokába Kolosmegyében, továbbá a Nagytó nevű halastó birtokába, mi a kolosi plébánia halastaván alól van, beigtatni rendeli a kolosm. konvent tanusága mellett. Dat. in Enyed, in. f. b. Galli confessoris, anno 1503.

Com. Kolos. nro 68. (alias nro 56.)

Eredeti. Papiros. 22—18 cmr. Pecséttel. Víznyomásos bélyege: függő mérleg. Hátán a beigtatás minutája.

329. 1504. (napja kiesett.) Töredék, egy beigtatási rendelet vége, melyben Bethlen Miklós, Vitalis és János Meszes és Bozzás birtokába bevezetvék. Dat. sedecimo die dier. statut. pren. anno 1504.

Jeltelen.

Papiros. Pecsét nélkül.

330. 1504. apr. 16. A kolosmonostori konvent az erdélyi káptalant Miske Benedekné Forgách Katalin Tátén lévő bir-

tokába beigtatja szent Ambrus püspök napján. Dat. sedecimo die diei introd. prenotate, anno 1504.

Com. Alb. C. nro 38.

Eredeti. Papiros 28—28 cmr. Pecsét töredéke sárga viaszban a háta közepén.

331. 1504. máj. 24. Ulászló király a kolosmonostori konventnek rendeli, hogy az erdélyi püspököt Bachkai Miklóst Keczel-Alszeg és Gerebse nevű kraszna-megyei birtokba, melyek azelőtt Keczei Margit asszonyéi valának, igtassa be. Buda, feria sexta prox. ante fest. b. Urbani pape, anno 1504.

Com. Kolos. E. nro 8. (alias Kraszna nro 33.)

Eredeti. Papiros. 30—22 cmr. Pecsétje letörött. Hátán a beigtatás minutája. Van hiteles másolata 1781-ből.

332. 1504. máj. 26. A kolosmonostori konvent Bethlen Miklóst, Vitálist és Jánost, Dátos, Lekencze, Ikland, Sós-patak, Szent-Miklós, Bodon, Kapus birtokába beigtatta. Dat. sedecimo die dierum statutionum prenotatarum (sabbato prox. ante fest. ascensionis dni) anno 1504.

Com. Kolos. B. nro 72.

A kolosmonostori requisitorok transsumtuma, 1607-ből.

333. 1504. jul. 7. Ulászló király helybenhagyva Mara Albertnek Kopprer Lőrincz közjegyző előtt készített végrendeletét, mely szerint Torda megyében fekvő Szent-Márton nevű birtokát a beszterczei szent keresztről nevezett domokosrendű zárdának adta, ezen klastromot abba beigtatni rendeli a kolosmonostori konvent tanuság tétele mellett. Bude, die dnico prox. post f. visit. b. virg. Mar. anno 1504.

Com. Torda, B. nro 37.

Eredeti. Papiros. 29—22 cmr. Pecsétje lehullott. Relatiojának fogalmazványa a hátán. Van egyszerű másolata 1839-ből.

334. 1504. decz. 21. Geréb Péter vajda, a kolosmonostori konvent tanusága mellett, az erdélyi káptalan azon panaszára, hogy Péter palatinus tizenkét év előtt a káptalan gáldi, mi-hálczfalvi és ujevári birtokait törvény ellen elfoglalva tartotta s most Korvin Kristóf kezén van, vizsgálatot rendel. Dat. in oppido Déva, in festo b. Thome apl. anno 1504.

Com. Albensis C. nro 14.

Eredeti. Papiros. 30—20 cmr. Pecséttel. Hátán a vizsgálat relatiója in minuta.

335. 1505. jan. 22. Péter vajda gyarmati Balassa Ferenczet maga elébe idézteti, mert az erdélyi káptalan Tinód nevű birtokát hatalmaskodva elfoglalta. Dat. in Kolosvár, decimo die octavar. festi Epif. dni anno 1505.

Com. Albens. C. nro 47.

Eredeti. Papiros. 22—28 cmr. Pecséttel. Hátán a kolosmonostori konvent relatiójának minutája.

336. 1505. febr. 6. Péter erdélyi vajda a kolosmonostori konvent által az erdélyi káptalant, Korvin János fia Korvin Kristóf peres ügyében Spring, Drassó, Kis-Sebes miatt idézteti. Dat. die et loco in prenotatis (in festo b. Dorothee virg. in possione Diod vára?), anno 1505.

Com. Albensis C. nro 61.

Eredeti. Papiros. 28—22 cmr. Pecséttel. Rajta van a konventi relatio fogalmazványa.

337. 1505. febr. 17. Péter erdélyi vajda, a kolosmonostori konvent tanusága mellett, az erdélyi káptalannak Miske Benedek felesége Katalin, berekszói Forgács Imre leánya Tátén lévő birtokába leendő beigtatását rendeli. Kolosvár, feria secunda prox. post dnicam Reminiscere, anno 1505.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből. Talán a napban tévedés van, mert a 339. szám alatti eredeti február 18-ról szól (feria tertia.)

338. 1505. febr. 18. Péter erdélyi vajda az erdélyi káptalant a kolosmonostori konvent tanuságával beigtatni rendeli Váradján Barlabási János után kapott négy jobbágy-sessióba. Kolosvár, feria tertia prox. post dnicam Reminiscere, anno 1505.

Com. Albensis C. nro 35.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

339. 1505. febr. 18. Péter erdélyi vajda rendeli, hogy az erdélyi káptalant bagói Miske Benedekné berekszói Forgács Imre leánya Katalin tátéi megvásárlott birtokába a kolosmonostori konvent igtassa be. Dat. Kolosvár, feria tertia prox. post dnicam Reminiscere, anno 1505.

Com. Albensis C. nro 34.

Eredeti. Papiros. 22—17 cmr. Pecséttel. Hátán a relatio minutája. A datumban e szó »quingentesimo« kétszer van tévedésből téve.

340. 1505. febr. 18. Péter vajda a kolosmonostori konventet kiküldi, hogy az erdélyi káptalant igtassa be Miske Benedek Csekelaka nevű, örök áron megvásárolt birtokába. Kolosvár, feria tertia prox. post dnicam Reminiscere, anno 1505.

Com. Albensis C. nro 16.

Eredeti. Papiros. 22—21 cmr. Pecséttel. Viznyomásos bélyege : függő mérleg.

341. 1505. febr. 18. Péter vajda az erdélyi káptalannak csesztvei Barlabási János négy jobbágy sessiójába, mi Váradján van, Fehérmegyében, beigtatását rendeli a kolosmonostori konvent tanusága mellett. Dat. Kolosvár, feria tertia prox. post dnicam Reminiscere, anno 1505.

Com. Alb. C. nro 15.

Eredeti. Papiros. 22—20 cmr. Hátán a beigtatás fogalmazványa

342. 1505. márcz. 27. Péter vajda az erdélyi káptalant Miske Benedekné Forgács Katalin Bekenszegen lévő birtokába a kolosmonostori konvent tanusága mellett beigtattatni rendeli. Datum in possessione Suczak, feria quinta prox. post dnicam Pasce anno 1505.

Com. Albens. C. nro 27.

Eredeti. Papiros. 22—24 cmr. Pecséttel. Viznyomásos bélyege : függő mérleg. Hátán a beigtatás minutája. Van hiteles másolata 1782-ből.

343. 1505. márcz. 27. Péter erdélyi vajda, a kolosmonostori konvent tanusága mellett, az erdélyi káptalant Miske Benedek Bekenszeg nevű birtokába beigtatni rendeli. Szucsák, f. quinta prox. post dnic. Pasce 1505.

Com. Alb. nro 56.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

344. 1505. apr. 13. A kolosmonostori konvent az erdélyi káptalant csesztvei Barlabási János váradjai négy jobbágységiójába beigtatta (in dnica quasimodo). Datum sedecimo die diei introduct. prenotate, anno 1505.

Com. Albens. C. nro 35.

Eredeti. Papiros. 39—39 cmr. Pecséttel. Viznyomásos bélyege : függő mérleg.

345. 1505. ápr. 19. A kolosmonostori konvent az erdélyi káptalant bagói Miske Benedek és neje Katalin Bekenszeg nevű birtokába, Fehérmegyében beigtatta. Dat. sedecimo die diei introd. prenotate (in festo b. Ambrosii eppi), anno 1505.

Com. Albensis C. nro 56.

Eredeti. Papiros. 28—29 cmr. Pecsétje eltöredezett. Van másolata 1782-ből.

346. 1508. jan. 24. Péter erdélyi vajda, az erdélyi káptalan Tinód nevű birtokát illető peres ügyben, mely birtokot gyarmati Balassa Ferencz és felesége, Orsolya, az előtt dengelegi Pongrácz János vajda neje, törvényellenesen kezében tart, s midőn joga kimutatására idézve volt, nem jelent meg, ezeket szent Jakab nyolczadára a kolosmonostori konvent által újból megidézteni. Kolosvár, duodecimo die octavar. festi Epifan. dni anno 1508.

Com. Albensis C. nro 8.

Eredeti. Papiros. 30—35 cmr. Pecséttel. Viznyomásos bélyege : horgony. Hátán a konvent relatiójának minutája.

347. 1508. febr. 5. Geréb Péter vajda a beszterczei domokosrendű klastromot királyi adomány folytán Szent-Márton tordamegyei birtokba beigtatni rendeli a kolosmonostori konvent tanusága mellett. Kolosvár, in f. b. Agathe virg., anno 1508.

Com. Torda B. nro 41.

Eredeti. Papiros. 29—22 cmr. Pecséttel. Víznyomásos bélyege: horgony. Hátán a beigtatási relatio minutája, mely szerint a beigtatás ellenmondókra talált. Van másolata 1839-ből.

348. 1508. máj. 22. A kolosmonostori konvent királyi rendeletre az erdélyi káptalant Bolyai Tamás birtokaiba Küküllőmegyében, Harangláb, Gálfalva, Sáros-Telek nevűekbe beigtatván, az ellenmondó Haranglábi Eleket és társait megidézte (die dnico prox. ante f. b. Sofie). Dat. nono die diei introd. premiss. anno supra dicto (1508.)

Com. Küküllő C. nro 71.
A királyi rendelet hátán.

349. 1508. jun 11. Ulászló király rendeli a kolosmonostori konventnek, hogy az erdélyi káptalant Bolyai Tamás adománya folytán Harangláb, Gálfalva, Sáros és Telek nevű küküllői birtokokba vezesse be. Bude, in festo Pentecostes anno 1508.

Com. Küküllő C. nro 71.

Eredeti. Papiros. 29—25 cm. Pecsétje leromlott. Víznyomásos bélyege: körben függő mérleg. Hátán a relatio minutája. Van hiteles másolata 1782-ből.

350. 1509. máj. 10. Rákosi Menyhért erdélyi püspöki helyettes Szabó Györgyöt, ki Kolosvárt a szent Katalinról nevezett egyesületnek végrendeletileg hagyományozott házában lakik, de utánna bért fizetni nem akar, az egylet dekánya Zeyber Jakab keresete folytán ítéletileg az egyletnek fizetendő évi hat forint censusra kötelezvé, neki örökös hallgatást rendel. Albe, fer. quinta prox. post fest. appar. b. Michaelis archang. anno 1509.

Jel nélkül.

Eredeti. Pergamen. 30—28 cmr. Függő pecsétje veres selyem zsinórral, mogyoró alakú, benne a vicarius pecsétje jól látszik.

351. 1509. jul. 13. Péter vajda tanusítja, hogy somkerekí Erdélyi Márton kötelendi halastavát, mit Erdélyi János testvére végrendeletben a beszterczei domokosrendű klastromnak hagyott, ő is ugyanannak hagyja és adja, de úgy, hogy amatóról a suki plébánusnak Kolosmegyében évenként tizedet adjanak, és malmot ne építsenek oda. Dat. in Görgény, in festo b. Margarethe virg. anno 1509.

Com. Kolos. E. nro 10.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

352. 1509. okt. 18. A kolosmonostori konvent a beszterczei domokosrendű klastromot Erdélyi Márton és János testvérek adománya és hagyománya folytán a kötelendi halastó birtokába beigtatja. Dat. in festo b. Luce evangel. 1509.

Com. Kolos. E. nro 10.

Eredeti. Papiros. 29—29 cmr. Víznyomásos bélyege: körben függő mérleg. Vízfoltozott több helyen, át lyukasztva a behajtásoknál. Van hiteles másolata 1781-ből.

353. 1512. jul. 8. Turóczi Miklós vicevajda a kolosmonostori konventet kiküldi, hogy az erdélyi káptalan képében telegdi főesperes Lazó Jánost a hédervári Barlabási Lénárd vicevajda tátéi egész birtokába, mit ez a székesegyházi minden hívő lelkek oltára javára adományozott, igtassa be. Dat. in oppido Torda, feria quinta prox. post fest. visit. b. Marie virg. anno 1512.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

354. 1512. jul. 8. Turóczi Miklós vicevajda Lazó János telegdi főesperest hédervári Barlabási Lénárd tátéi birtokába, a gyulafehérvári főtemplom minden hívő lelkek oltára képében a kolosmonostori konvent által beigtattatni rendeli. Dat. in oppido Torda, feria quinta prox. post fest. visit. b. Marie virg. anno 1512.

Com. Albensis C. nro 41.

Eredeti. Papiros. 28—22 cmr. Szépen megmaradott pecséttel. Hátán a beigtatás relatiojával. Van hiteles másolata 1782-ből.

355. 1512. aug. 29. A kolosmonostori konvent Lazó János telegdi főesperest, gy.-fehérvári kanonokot a gyulafehérvári székes templom minden hívő lelkek oltára javára beigtatta hédervári Barlabási Lénárd vicevajda tátéi birtokába. Sedecimo die diei introd. prenot. (sabbato in vigilia Assumt. b. Marie virg.) anno 1512.

Com. Albensis C. nro 76.

Eredeti. Papiros. 29—29 cmr. Pecsétje lehullott.

356. 1512. aug. 29. A kolosmonostori konvent Lazó Jánost, telegdi főesperes kanonokot hédervári Barlabási Lénárd tátéi birtokába beigtatta. Dat. sedecimo die diei introd. pred. (sabbato, in vigilia f. Assumt. b. Marie virg.) anno 1512.

Com. Albens. C. nro 41.

Turóczi Miklós vice-vajda levele hátán.

357. 1513. máj. 30. Ulászló király a kolosmonostori konventnek rendeli, hogy Désházi Istvánnak, az esztergomi érseki javak administratorának adja ki a Szolnokmegyében fekvő Csög birtok záloglevelét, mely birtok az erdélyi püspökségnél van zálog czimén. Dat. Strigonii, feria secunda prox. p. fest. st. corporis X^{ti}, anno 1513.

Com. Szolnok med. C. nro 9. (alias 12.)

A kolosmonostori konvent transsumtuma.

358. 1513. aug. 9. A kolosmonostori konvent, királyi rendeletre kiadja Csögi Dorottya 1467. évi adománylevelét Csög

közép-szolnokmegyei jószág felett. Dat. in vigilia festi b. Laurentii mart. anno 1513.

Com. Szolnok med. C. nro 9.

Eredeti. Papiros. 30—40 cmr. Pecsét nélkül. Viznyomásos bélyege : függő mérleg. A papiros a behajtás hosszában nagyon megevődve. Van hiteles másolata 1782-ből.

359. 1514. jan. 25. Szapolyai János vajda, a kolosmonostori konvent tanusága mellett, a kolosvári domokosrendű klastromnak érdekében a halastó, két kövü malom s egyéb birtokrészek ügyében, Geréb István özvegye Krisztina és Ethele Tamás felesége Klára ellen tizenkét márka és 82 arany forint erejéig végrehajtást rendel. Dat. Kolosvár, tredecimo die octav. f. Epifaniarum Dni 1514.

Com. Torda nro 17. (alias B. nro. 67.)

Eredeti. Papiros. 42—46 cmr. Pecséttel. Viznyomásos bélyege : horgony.

360. 1514. jan. 25. Szapolyai János vajda tanusító levele arról, hogy Szobi Mihály, Bethlen Miklós és somkereki Erdélyi Márton, Kolosmegyében Domb nevű birtokukat a kolosvári, szent Egyedről nevezett domokos-rendű apácák klastromának hagyják és adják. Kolosvár, in. f. convers. b. Pauli apl. anno 1514.

Com. Kolos. A. nro 79. (alias D. nro 20.)

Eredeti. Papiros. 29—29 cmr. Pecséttel. Viznyomásos bélyege : horgony.

361. 1514. márcz. 28. A kolosmonostori konvent kiadja azon ítéletet, mely szerint a kolosvári domokosrendű klastromot Etele Tamás özvegye Klára, és Geréb István özvegye Krisztina turi és turcsáni birtokába bevezette. Dat. sedecimo die diei hujusm. executionis (fer. secunda post. f. b. Gregorii pape) anno 1514.

Com. Torda D. nro 2.

A kolosmonostori konvent transsumtuma 1530-ból.

362. 1515. febr. 10. A kolosmonostori konvent tanuságlevele arról, hogy Gerendi István Szentkirályon, Egerbegyben, Eörkében és Keczen lévő birtokait Tomori Istvánnak száz arany forintért zálogba adta, in. festo b. Scolastice virg. anno 1515.

Jelzés nélkül.

Eredeti. Papiros. 20—22 cmr. Pecsét-töredékkal. Viznyomásos bélyege : körben horgony. Megszakadozott.

363. 1515. decz. 21. Az erdélyi káptalan tanuságlevele a kolosmonostori konventnek Szomordok nevű birtokát illetőleg, melyet hogy Valkay Márton használjon, az ellen a konvent megbizottja tiltakozást jelentett, in festo b. Thomae apli anno dni 1515.

Com. Kolos. C. nro 98.

Eredeti. Papiros. 22.—16 cmr. Pecsét nélkül.

364. 1517. febr. 5. Szapolyai János vajda az erdélyi káptalant kis-kendi Baládfi Mihály és neje Anna tátéi birtokába beigtattatni rendeli. Dat. Albe Gyule, feria quinta prox. post f. Purific. virginis gloriose, anno 1517.

Com. Albensis C. nro 28.

Eredeti. Papiros. 28—21 cmr. Pecséttel. Viznyomásos bélyege : körben függő mérleg. Hátán a bevezetési relatio minutája.

365. 1517. febr. 5. Szapolyai János vajda a kolosmonostori konventet utasítja, hogy az erdélyi káptalant Baládfi Mihály és neje Anna tátéi birtokába, mibe egyezmény és csere útján jutott, törvényesen igtassa be. Dat. Alba Gyula, feria quinta prox. post f. purific. virg. glor. anno 1517.

A kolosmonostori konvent transsumtuma, ezen évből.

366. 1517. febr. 22 után. A kolosmonostori konvent az erdélyi káptalant kiskendi Baládfi Mihály és neje Anna tátéi birtokába beigtatta (in festo cathedr. b. Petri apli) Dat.... (*kiszakadt*) . . . anno 1517.

Com. Albens. C. nro 63.

Eredeti. Papiros. 28—18 cm. Pecséttel. Vízfoltos, diónyi lyukkal bal felén. Van hiteles másolata 1782-ből.

367. 1517. apr. 23. Berekszői Hagymás Miklós vice-vajda, a kolosmonostori konvent tanusága mellett, az erdélyi káptalant néhai Megyericsei János kanonok váradjai birtokába beigtattatni rendeli. Dat. in Déva, in profesto b. Georgii mart. 1517.

Com. Albensis C. nro 19.

Eredeti. Papiros. 22—22 cmr. Pecséttel, igen szépen meg van tartva. Körben álló mezőn egy ágon madár, a mező felett H. M. betük.

368. 1517. máj. 30. Szapolyai János az erdélyi káptalant monyorósi Gyula László fia Ferencz septéri birtokába a kolosmonostori konvent tanusága mellett beigtatni rendeli. Dat. in oppido Déva, in vigilia f. pentecostes, anno 1517.

Com. Kolos. C. nro 95.

A kolosmonostori konvent transsumtuma ezen évből.

Közli: BEKE ANTAL.

MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI ADATOK.

Illésházy István és Pálffi Kata végrendelete.

I. 1596.

A mivel az Ur Isten engemet az én szerelmes atyámfiaival, *Pálffi Kata* asszonnyal szeretett, azokról ez az én utolsó akaratom, vallásom és rendelésem: — Atyának, Fiunak és Szentlélek Istennek nevében Amen:

Mikor az Ur Isten az én szerelmes atyámfia, *Pálffi Kata* asszonyt, feleségül nekem bizá, hoztam én ő hozzá *Nagy Tapolcsány* árát, kit tőlem *Balasa István*, együtt lévén immár feleségemmel, kiválta, 16 ezer és 500 tallért.

Ebből fizettem mindjárt szegény *Kruzit* uram adósságát *Rubigalnénak*, (a kitől kölcsönpénzt vött volt föl szegény *Bazin* és *Szentgyörgy* megvételére) tiz ezer ötszáz forintot.

Ugyanakkor az én szerelmes atyámfia, feleségem tött énnekem ilyen kötést és vallást *Balog Gergöly* mester előtt, hogy ő az ő részjóságát és azon való summákat az ő atyafiainak hagyja; énnekem hagyá és vallá fele *Likawát*, ki tött fl. 11,500. Mert minden jószágnak felét a leánya, szegény *Kruzit Ilona* birta, valami szegény *Kruzit* Jánostól maradtott vala.

E vallás noha nem alkalmasnak tetszik vala nekem, de azért én semmit ellene nem szólottam, minthogy az én szerelmes atyámfia szabad volt az övével, és miérthogy ugyan azon vallásban azt is vallotta és kötötte énnekem, hogy ha az én gondviselésem és fáradságom után, a mi házasságunknak idejében, valami jószágot vagy marhát találnék, azok enyimek lögyenek és valakinek én akarom, annak adhassam, hagyhassam testamentomomban is, ugyan ezent az után való testamentomába is és vallásában is confirmált és helyen hagyott.

Ehez képest nyilván vagyon mindenneknél, hogy semmi munkától, fáradságtól, gondviseléستől nem vontam meg magamat; mert ha én is uraságra, nyugodalomra, kényességre,

mulatságra, lakásra fordítottam volna időmet: bizonyára könnyen elkölt volna minden jövedelmünk és be sem értük volna vele, mert az egész jószágunk felét mind holtáig, öt esztendeig, birta szegény *Kruzit Ilon* asszony; kinek halála után az én szerelmes atyámfia a *Likawán* való summának is a felét nekem hatta fl. 25 ezeret mindenestől a summát, kiibe inscribálva volt.

És miért hogy szegény Ilon asszony az ő férjének, Maximilian *Deitrichstannak*, az ő része fele jószágát hagyá és köté harminczezer tallérban, így hogy ki ne vehessék a jószágot az ura kezéből, addig míg a 30 ezer tallért az én feleségem le nem teszi *Deitrichstannak*: fizettem az Maximilian Deitrichstan uramnak 30 ezer tallért, és úgy bocsáttá meg a jószágot; az után Császárnak fizettem *Bozinra, Sz.-Györgyre* tíz ezer tallért, építettem is többet két ezer tallérnál e két várra, minthogy a sz.-györgyi udvar mind el is égett vala, ki tönne egy summában mind azzal a kit *Rubigálnénak* fizettem ötvenkét ezer és 500 forintot. Ez is a summa, az én szerelmes atyámfia feleségem első és utolsó vallási szerint, mind engemet illetnének, mert én keresményem volt ez mind; mindazáltal ezeket én, mind az 52,500 forintot, hagyom és vallom a *Pálffy familiának*, — az én szerelmes atyámfia ossza és rendölje közöttök az én holtom után, a mint az ő tetszése és jó akaratja leszen.

Megáldá azért a jó ur Isten a mi kezünk munkáját, adá nekünk *Stomfa* várát és *Trincsen* várát.

Adtam Stomfáért gróf *Juliusnak* és a stomfai udvarnak épületiért, a gajári udvarért, a dévényi és stomfai pénzen vött szőlőkért, a majorokba való baromért 90 ezer 500 forintot tallérul és aranyul nagyobb részre. A szőlők árát adósságba hajtottam gróf *Juliusnak*; borokat vött volt tőlem, annak az árában hajtottam. *Pálffy* uramnak azért, hogy nekem 9 esztendeig engedte, adtam tíz ezer tallért. Teszen 100,500 forintot.

Trincsenért adtam *Forgács Imre* uramnak 87 ezer forintot. Császártól ő nála nyolczvanezer forintba volt 6 esztendőre zálogba, adtam Forgácsnak hét ezer forintot, hogy a 6 esztendő előtt nekem engedte a várat, Császárnak adtam reá 8 ezer forintot, és így áll most Trincsen énnekem 95 ezer tallérban. A majorokban való juhokért és öreg baromért adtam Forgácsnak két ezer tallért. Teszen ezzel 97 ezer tallért.

Likawát, a mint feljebb megírtam, hagyta feleségem énnekem. Adtam azután Császárnak felljebb reá tizenkét ezer tallért. Ezekről mind ölegendő levelim vagynak, kikről ilyen vallást és rendölést teszek:

Vagynak nekem atyámfiai, kikre ha mind egyaránt osztanám jószágomat, miképen hogy a víz, a ki sokfelé szakad

és oszol igen csekély: ez is úgy lönne, és így egyik sem segíthetne másiknak. És miért hogy nem örökös hanem zálogos jószág is, így akarom, hogy legyen:

E várakat és egyéb minden jószágomat az én szerelmes atyámfia, feleségem Pálffi Kata asszon, holtáig szabadon bírhasssa, és minden hasznát vehesse. De így, hogy e három várba mindjárt az én holtom után a porkolábokat ujjonnan megesküdtessék, reversálist vögyenek tőlök az isztergomi káptalanba vagy mester előtt, hogy az én feleségem halála után a várakat senkinek egyébnek kezébe nem adják, hanem azoknak, a kiknek én itt hagytam. A mostani porkolábok a hol nem elegendők, mást főembert válasszszanak rokonim közül, vagy szolgálaim közül, helyettök.

Trincsént, Likawát minden hozzá tartozó jószágával és ingó marhájával egyetemben, hagyom a szegény *Iliésházi Ferencz* két fiának *Ferencznek* és *Gáspárnak*, minthogy az *Iliésházi* familiában nincsen több fiág, és az atyjokkal egy voltam.

Item az östől maradt jószágot, *Iliésházat, Tankházat, Vatát, Serhasházat, Kis Magyarat, Sz. Mihályfalwát*, ki zálogba vagyon nálam, *Locjot, Behenicet, Merecsjét*, curiam in *Körtvéles*, és ezekhez a mit pénzen vöttem azt is mind nekik hagyom.

Item vöttem szőlőket *szentgyörgyi* és *bozini* hegyeken négy ezer forintnál többen. Ezeket is mind, a *grinai* malommal, ott való szőlőkkel. Erről a *grinai* udvarhelyről libera dispositióm vagyon locumtenens uramtól. — A *magyarbéli* szőlőket is nekik hagyom a két várhoz, mert azoknak borok nincs. És ha e szőlőknek jól gondját viselik, leszen annyi haszna, mint egyik vár jövedelme.

E jószágot *Iliésházi Ferencz* és *Gáspár* meg ne oszthassák, hanem *Ferencz* mint öregbik ő birja és gubernálja; az öcscsét *Gáspárt* taníttassa és tisztességesen gondját viselje.

Ha *Gáspár* emberkort érne és házassága lönne, tehát egyik várat, vagy *Likawát* vagy *Trincsént*, a melyiket *Ferencz* akarja, tehát *Gáspárnak* adja. A többel, ugymint a két vár jószágával és mindennel, egyaránt két felé osztozzanak. De a várakat és ahoz való jószágot el ne szaggassák se oszszák egymástól, hanem mindenik várnak az ő tartománya éppen maradjon, csak a jövedelmet intézzék egyaránt magok között.

Az ur Istent féljék és szüntelen imádkozzanak; igazságban járjanak; a magyarországi királyokat mint Istentől adatott fejedelmeket hiven és jámborul szolgálják.

Ha penig *Ferencznek*, *Gáspárnak* in utroque semine magvok szakadna, tehát mindezek az én két hugomra és azoknak gyermekire, mind fira, leányra, egyaránt szálljon.

Si vis vivere dies bonos, diverte a malo et fac bonum ;
puer fui et senui: non vidi justum derelictum.

Stomfát, ki énnálam *Pálffi Miklós* uramtól zálogban vagyon, és ki áll énnekem — a mint oda föl megírtam — mind a barommal és szőlőkvel százezer 500 forintba, ezt a jószágot és a rajta való pénzt hagyom a többi atyámfiainak, kivévén belőle *Gajárt* és *Kislewárt*. E két falut hagyom Iliésházi Ferencznek és Gáspárnak, a szőlőket, hogy inkább építhessék, a kiket nekik hagytam, az ideig, míg *Pálffi* uram kiváltja.

Stomfa várat és a több hozzá való majorságot hagyom Iliésházi *Sofiának* és Iliésházi *Katának* az ő férjekkel egyetemben, és az több atyámfiainak ilyen módon, hogy a jószág meg ne oszoljon, hanem *Eszterház Ferencz* uram birja, és minden esztendőben a jövedelméből fizessen az attyafiaknak így: A várat és a majorsághoz való szolgálakat, pöröket ő viselje minden fizetéseket, gondjokat, és adjon minden esztendőben *Bosnyák András* uramnak és Iliésházi Kata asszonynak tizenkétszáz forintot, a fiának *Bosnyák Tamásnak* 150 forintot, *Ecsy Gáspárnak* 500 frtot, *Ormányi Jánosnak* 350 frtot, *Kubinyi Lászlónak* 200 frtot, *Beici Jánosnak*, ki noha az én ő hozzá való jóakaratomat hátra veté és elhagyá háborúüdőben, neki és feleségének 300 frtot, *Beici János* gyermekinek 100 frtot, *Baranyai István* uram fiának leányának, kik *Bosnyák Annától* valók, 100 frtot.

Teszen ez két ezer forintot.

A többiből a várat tartsa, a pöreinek gondját viselje. A mi attól elmarad, magának, feleségének és gyermekinek maradjon.

Minden esztendőben meg tartozzék ezeknek az attyafiaknak a vár jövedelméből fizetni mindeniknek a följől megírt summát. Annak fölötte *Ecsi Jánosnak* és feleségének hagyok 500 frtot. Ezt is e vár jövedelméből fizesse meg *Eszterház Ferencz* uram. Hogyha pedig neki holta történnék, tehát *Bosnyák András* legyen fősuperintendens; de a vár jövedelme azokra oszoljon, a kiknek ide alább hagyom a rajta való summát, mindeniknek a portiója szerint. És egy jámbor köz udvarbirót tartsanak benne. A jószágot semmiképen meg ne osszák.

Ha üdő jártára *Pálffi Miklós* uram, vagy az ő maradéki *Stomfát* megváltanak, tehát hagyok a rajta való summából *Eszterház Ferencz* uramnak, feleségének Iliésházi *Sofia* asszonynak és fiainak harmincezer tallért, *Bosnyák Tamásnak*, feleségének, fiainak harmincezer tallért. Ezek ezen szép jószágot vehetnek, ne vesztegessék el a pénzt.

Ecsi Gáspárnak és gyermekinek hagyok ötezer magyar forintot, *Ormányi Jánosnak*, feleségének, gyermekinek három-

ezer magyar frtot, *Kubinyi László* uramnak, feleségének, gyermekének kétezer magyar frtot, *Beici Jánosnak*, feleségének, gyermekének, háromezer magyar frtot, *Baci János* árváinak az ő hugától valóknak hagyok ezer forintot. Teszen ez 74 ezer frtot. Marad még e summában 26 ezer frt. Ezt hagyom *Kánné* asszonyomnak, *Pálffi Miklós* uram gyermekének, és a több *Pálffi* familiának, valamint az én szerelmes atyámfia *Pálffi Kata* asszony akarja közikbe osztani úgy ossza. De először az én szegény atyámfiaié adassék meg. *Gajárt, Kislewárt*, mikor kiváltják *Stomfát*, minden fizetés nélkül tartozzanak a várhoz *Stomfához* megbocsátni.

A jobbágyokat az ő igasságokban megtartsák és religióokban az én atyámfiai, és ezt is az én testamentomomat inviolabiliter sub amissione legati, minden részében megtartsák.

Iliésházi Brigida ha kijőne Olaszországból, *Iliésházi Ferencz* és *Gáspár* tisztességesen eltartsák holtaig a jószágban, kit nekik hagytam.

Jó János uramnak hagyok egy aranyos födeles öreg pohárt; *Bay Mihál* uramnak egy födeles aranyos pohárt; *Stenisniáki Mihál* uramnak is egyet.

Draza Györgynek ezer forintot, *Györi Benedek* deák gyermekének, ez utolsó asszonytól, 400 forintot, *Bogadi Miklós*nak 200 frtot és egy aranyos pohárt, *Dávid János*nak 100 fortot, *Gozfálvainak* 100 frtot, *Szokolóci Boldizsárnak* 300 frtot és 6 ökröt, 6 tehént, *Szentgálinak* 200 frtot, *Baicsi János*nak 100 frtot, *Tekenei Pálnak* 100 frtot (és egy gyermeklő), *Szakács Gergő*lnak 50 frtot, (Német szakács 32 frt), *Ferenczfi Miklós*nak 50 frtot, *Susztrik Mihály*nak 50 frtot. A több szolgálmat is mindeniket megölégítsék.

Az én szerelmes atyámfiának feleségemnek és atyámfiának ótalmul kérem és vallom az igaz és hatalmas ur Istent, azután fejedelmünket, igaz atyámfiait és barátimot.

E folyúl megirt én testamentomomnak betöltését és executióját bizom és hagyom az én szerelmes atyámfiára feleségemre *Pálffi Kata* asszonyra, bizván az ő igaz és tökéletes voltában, kérem az Istenért, hogy ezeket minden rendiben megtartsa és hiven betöltse; segítségül melléje *Bay Mihál* uramot és *Eszterház Ferencz* uramot kérem.

És miérthogy sok gondviselés köll e mi jószágunkhoz, ajánlom neki, és úgy ha neki jó akaratja, segítségül *Eszterház Ferencz* uramot, *Bogadi Miklóst*, *Dávid Jánost* mint szolgálkot.

A szolgálk ha neki nem tetszenek, minthogy azok is szabadok, ha maradnak-e mellette vagy nem, de *Eszterház Ferencz* uramot kérem, hogy mellette tartsa (prefectus legyen minden jószágunkban) és dolgaiban tanácsával éljen, mert

jámbor és igaz ember. Eszterház uramot is kérem, hogy a körösztény és atyafiui szeretetért és kötelességéért ne hagyja az én szerelmes atyámfát; *legyen minden dolgaiban* mellette és *ótalma*. Prefectusságára illendő fizetése legyen; a minemű renddel én birtam, abból ki ne menjenek, mert nem találnak jobbat és a szegény jobbágyokért könnyebbet annál.

Azon is kérem az én szerelmes atyámfát Pálffy Kata asszonyt, hogy a szegény két árvát Iliésházi Ferenczet és Gáspárt taníttassa és viseltesse gondjokat, taníttassa isteni félelemre, deákságra, és nyelvekre; és holtá után is hagyja ebben őket, a miben én hagytam; és én érettem legyen jó és kegyelmes anyjok. És élteben az én holtom után mindjárást a két várban Trincsenben és Likavában a porkolábok, udvarbirák, hütösök lögyenek Iliésházi Ferencznek és Gáspárnak, hogy tőlök el ne idegenedjenek a várak; a prefectus is Eszterház Ferencz uram arról reversálist adjon, mint a több tisztartók.

Pénzemről és egyéb ingó marhámról particularis testamentomot teszek.

Ezeket irtam magam kezével és pöcsétemmel megerősítettem, kiből hogy kitessék, hogy *ez az én utolsó akaratom*.

Actum in *Rozombergh*, 6. Julii 1596.

S. Iliésházi, m. p.

(P. H.)

(Eredeti a kismartoni főlevéltárban; Originale Testamentum Stephani Illésházy, ubi specificantur bona immobilia: *Iétava, Bozin, Sz. György, Stomfa, Trincen, Devény, Iliesháza, Tankháza, Vata, Serhasháza, Kismagyar, Mihályfalva, Locsi, Behenice, Merecsje, Körtvéles* Rep. 4. fasc. A. nro 4.)

II. 1612.

Az Atyának, Fiunak és Szent Lélek Istennek nevében kezdessék az én testamentomom.

Először ajánlom az én bűnös lelkemet és testemet a hatalmas Istennek kezébe a Jézus Christusnak általa, kinek drága halálának érdemeiért minden bűnösöknek megígérte az örök életet, melyet hiszek hogy a Christusért mindeneknek megad, és énnekem is, valakik ő benne biznak, az ő szent fiának halálaért.

Mivel hogy látván és értvén az emberi állatnak az ő romlott és halandó állapotját és kiváltképpen hogy az ur Isten az én szerelmes uramot *Iliésházi István* uramot ez világból kivitte: akarék én is az Istentől nekem adatott jószágaimról és marhámról testamentomot és rendelést tenni a szerint a mint az Ur Isten és az igazság engemet vezérle.

Azért a mi a *Trincsin* és *Surány* dolgát illeti, azt

mindenestől fogván az én szerelmes uramnak az ő Trincsin várára szerzett donációja szerint hagytam és az ellen semmi-
ben nem akarok járni, hanem a szerint a mint ő maga szer-
zette és rendelte, a trincsin és surányi donációt én is abban
hagynom.

Likovát is hagynom én a szerint, a mint szegény uram
rendelte és hagyta Iliésházi Caspárnak, minthogy én is az én
régí testamentomomban az én szegény uramnak Iliésházi
uramnak hagytam volt. Ezt penig én is ilyen okkal hagynom
Iliésházi Caspárnak, hogy az Augustana confessiót semmikép-
pen meg ne bántsa és háborgassa. A szállandósága is Liko-
vának a szerint legyen a mint Trincsin várának vagyon.

Hodolin felől az előtt való testamentomomban a minemű
dispositiót és rendelést irtam volt, gondolkodván azután róla,
és néminemű okokért az előbbeni dispositiómat és rendelése-
met *Hodolin* felől megváltoztattam és ekképpen rendeltem és
disponáltam, a mint im az én második testamentomomban
megirtam: *Hodolint* ugymint a morvai jószágot, a melyet az
én szerelmes urammal Iliésházi István urammal együtt vöt-
tünk és találtunk, hagynom az én szerelmes öcsém asszonynak
Pálffi Magdolna asszonynak, a néhai nagyságos *Kaán Rudolf*
uram meghagyott özvegyének, és az ő halála után az ő gyer-
mekének; a mely jószágot mi vöttünk a szegény urammal
együtt negyedfélszázezer morvai forinton. De kivévén egy részt
belőle, ugymint nyolczvanezer forintot, a mely nyolczvanezer
forintnak hatvanezerét hagynom *Pálffi Tamás* uramnak, és tiz
ezerét hagynom *Pálffi Frusina* asszonynak, a néhai *Rátkai*
György uram meghagyott özvegyének és az ő gyermekinek.
Nyolcz ezerét hagynom *Pálffi Anna* asszonynak, a néhai
Andrássi Mátyás uram meghagyott özvegyének és az ő gyer-
mekinek, és két ezerét hagynom *Pálffi Mihálynak*. És ezt a
nyolczvanezer forintot *Kánné asszonyom*, avagy az ő gyer-
meki vagy jószágul, vagy pénzül, mennél hamarébb lehet,
megadják ezeknek.

A negyedfélszázezer forint kívül vöttünk a szegény uram-
mal együtt ugyanott a *hodolini* jószágban három nemes udvart,
minden hozzátartozóival egyetemben. Magamnak azokat meg
akarom tartani. Azonképen mindenféle ingó marhát is, vala-
hol mi vagyon, mindenütt mindent magam számára megtartok,
hogy ezekből ismét többi atyámfiainak segíthessek. Hogy ha
penig valamelliknek szüksége lenne az ingó marhára, tehát
adja meg az árát.

Bozint, Szent Györgyöt hagynom az én szerelmes öcsém
Pálffi Miklós uram fiainak ilyen okkal, hogy az öregbik bir-
hassa, és a jószágot semmiképpen meg ne osszák, hanem a

jövedelemből segítse a többbit, a mellik birni fogja. Ha pedig a fiu ágnak magva szakadna, tehát a leányág birja, de azok közül is az öregbik birja, és a többbit segítse a jövedelemből; kivéven a jövedelemből a mennyi a várakra és a mi a szolgák fizetésére megyen minden esztendőben, tehát a több jövedelmen az öcsceivel egyaránt osztozzék. De a mellik birni fogja Bozint, Szent Györgyöt, gondviseléseért és gazdaságaért magának két részt vegyen, hogy jól és hasznossan viseljen mindenre gondot. Mind a fiuág s mind a leányág e szerint birhassa.

Ha a fiuágnak magva szakadna, kitől Isten oltalmazzon, de miért hogy Bozin, Szent György nem örökös jószág, hanem csak zálogban vagyon háromszor való százezer és huszonhat-ezer forintban, és lehetséges, hogy megválthatják, és hogy ezt a summa pénzt el ne vesztegessék, hanem ismét jószágot vegyenek rajta: ezt ilyen okkal hagyom a szegény öcsém Pálffi Miklós uram gyermekinek, hogy az Augustana Religiót semmi módon és semmi uton meg ne bántsák; ha pedig azt meg nem tartanák, hanem megháborítanák és megbántanák, tehát mindennemű igazságokat elveszszék benne, és a több Pálffi nemzetségre szálljon, a kik megtartják a Religiót, úgy mint az Augustana Confessiót. És a szegény Pálffi uram gyermeki közzül csak az veszesse el az ő részét, a ki meg nem tartaná az Augustana Confessiót a jószágban.

Suránt a szegény uram *Bosnyák* Tamás uramnak adta; azért én is valamint szegény uram attá, abban hagyom. Arról bizonyosságot tehetek, ha az Ur Isten szegény uramat ki nem vötte volna ez világból, valamint Bosniák uram kívánta volna, szintén úgy adta volna neki, a mint én általam meg is izente neki.

Borít hagyom *Iliésházi Caspár*-nak, minthogy a Trincsinhez való dézmának egy részét oda szokták betakarni. Szent Györgyben azonképpen a *Zai-házat* is mind szüleivel, molnival, réteivel és kerteivel egyetemben, és valami hozzá való, mind azokkal. Ismegenten a *Zai-házhoz* való szőlőken kívül a szentgyörgyi hegyen valamennyi szőlőm vagyon, azokat is hagyom mind *Iliésházi Caspárnak*, és a bozini hegyen is a *Somperg Ispán* sz'lőt, azt is hagyom *Iliésházi Caspárnak*, a mint az én fassióm is mutatja. És ezen kívül a mely szüleim a bozini és terlinghi hegyen vagynak, azokat hagyom mind *Pálffi István* uramnak.

Iliésházi Ferencznek az őstül maradott jószágot — a szegény uram fassiója szerint — immár mind kezébe bocsátottam.

Azért én is hagyok neki öt száz forintot.

Az *eberharti* jószágra *Czobor Pálné* asszonyomnak a szegény urammal együtt adtunk két ezer és hat száz forintot.

Ismegenten *Hölgyi Gáspártul* váltottunk egy falut ki másfél ezer forinton.

Ez teszen mindenestől négyezer és száz forintot.

Ezt hagyom *Fancsi Ferencz* uramnak és az ő feleségének *Bosniák Magdolna* asszonynak, és még ehez hagyok kilencz száz forintot nekik és így leszen öt ezer forint. A jószágot immár kezébe eresztettem.

Banka nevű falut, a mely *Thurzó Stanisló* uramtul zálogban volt minálunk négy ezer és öt száz forintban, adtam volt *Ecsi Gáspár* uramnak, a mellyet a szegény uram is neki akart adni. Azért értvén a szegény uramnak akaratját, én is megmiveltem és megadtam volt neki.

Loranffi Mihály uram volt adós a szegény uramnak ezer és kilencz száz forinttal, mellyet én adtam *Trsztiánszki Caspár* uramnak és az ő feleségének *Bosniák Brigida* asszonynak.

Ismeg adtam a likavai restantiából nekik hétszáz forintot, és ez teszen kétezer és hatszáz forintot.

Ismeg engedtem a likavai restantiából hogy *Trsztiánszki* uram felvehessen ezer és nyolcz száz forintot, mellyet ha az én éltemben ki nem vehetne a restantiákból, tehát azután is megadjanak nekik. Ehez a négyezer és négyszáz forinthez hagyok ismeg nekik ezer és hatszáz forintot. És így leszen immár mindenestől hatezer forint, melyet *Trsztiánszki Caspár* uramnak és az ő feleségének *Bosniák Brigida* asszonynak hagytam.

Ha *Trsztiánszki Caspár* uram az én testamentomomnak kiszolgáltatásában hiven és igazán eljár a szerint a mint az én testamentomom mutatja, tehát a hatezer forint fölött hagyok neki ismeg kétezer forintot; és így leszen mindenestől nyolcz ezer forint, a kit nekik hagytam.

Az én arany és köves marhámrul s ruháimrul való hagyásom és végezésem.

Pálffi Kata asszonynak *Forgács Sigmond* uramnénak hagyok tiz ezer forintot. Ennek immár egyik ezer forintját *Forgács Sigmond* uramnak megadtam. — Ismeg az én *nyakba-vetőmet* is neki hagyom, ha elébb meg nem adnám neki.

A *gyémántos násfát*, a kit szegény uram Prágában vött volt énnekem, aztat hagyom *Octaviánné* asszonyomnak. Ezt immár megadtam én magam neki.

Egy *gyöngylánczomat* és egy *köveslánczomat* hagyom a *Pálffi* Miklósné asszonyom két leányának: egyiket *Modli* asszonynak, másikat *Sophi* asszonynak. Megadtam ezeket is nekik.

Ismeg vagyon egy *násfa*, a ki nálunk zálogban volt

Balassi Andrásnée, aztat hagyom Ilyésházi Caspárnak, ha megnőszik, legyen akkor neki. Ezt megadtam a mátkájának. Item adtam *Iliésházi Caspárnak* egy *nyakba vetőt* is, a ki ezer forint ára, a mellyet a mátkájának adott.

Ismeg egy termés *rubint gyűrő* folium nélkül való vagyon, mellyet *Lorantffi Mihály* uram adott volt szegény uramnak, azt is hagyom Iliésházi Caspárnak jegygyűrőnek. Megadtam ezt is neki, a mikor gyűrőt váltott.

A több arany és köves marháimat is azonképpen *Forgács Péterné* asszonyomnak és az ő két öcscsének egyaránt, a kik még leányok: *Ujfalusi Erzsébetnek* és *Annokának* az öcscsének, a kit másnak nem hagytam volna. Az én öltöző ruháimat immár megadtam Ujffalusi Erzsébetnek és Ujffalusi Annokának.

A szegény *Pálffi István* két leányának: *Daróczi Ferencz* uramnénak és *Kornis Sigmond* uramnénak hagyok mindenkének tiz-tiz ezer forintot.

Pálffi Miklósné asszonyom két leányának: *Modli* asszonyának és *Sophi* asszonynak, mindenkinek hagyok öt-öt ezer forintot. És ezen kívül ismeg a bátyja, a ki kiházásítja őket, a jószág jövedelméből adjon öt-öt ezer forintot hozzá.

Minthogy a szentgyörgyi, bazini jószág dolga bizonytalan, leszen-e avagy nem leszen, — tehát immár a mely pénzem énnekem *Kánné* asszonyomnál az én öcsém asszonyomnál vagyon, ugymint tizenhat ezer Rénes forint, a ki magyar summára teszen négy ezer forintot, hagyom azt *Pálffi Miklós* uram két leányának *Pálffi Modi* asszonynak és *Pálffi Sophi* asszonynak, mind az interessével egyetemben a kit reá adnak.

Leszenei János uramnak adott volt a szegény uram kölcsön két ezer forintot *Kukvicz*nak megvételére, mellyet én ajándékon megengedtem neki. És még ahoz hagyok neki ezer magyar forintot, mellyet megadjanak neki az okért, hogy ő az én szükségemnek idején mellettem szolgált, amikor mitőlünk elvövék *Hodolint*, és magunknak idegen országban kellett bujdosnunk. Ezt pedig az ezer forintot a morvai adósságból adják meg neki.

Pálffi Miklósné asszonyomnak adtam volt ötezer forintot kölcsön a szentgyörgyi és hozini pénzből, a mely *Vereskőben* volt *Stomfának* az utolsó fizetésére, mellyet a Camora fizetett.

Ismeg mikor szegény *Pálffi Miklós* uram *Stomfát* tőlünk kiváltotta, akkor adtunk volt szegény urammal egy néhány ezer forint ára búzát, rozst és egyebet nekik, mellyet mind ez ideig sem fizettek meg, hanem egynehány ezer forint vagyon oda benne; azért mind megengedtem nekik.

Vagyon *aranyláncz* a *Csábrágh* árában nálam, *Jó Jánosé*, két ezer forintban. Azt a két ezer forintot *Révai Márthon* uramnak hagyom.

Révai Istvánnak, a szegény néném fiának, vagyon egy leánya *Révai Eörsébet*, annak is hagytam volt ezer forintot, a melyet megadtam immár neki, mert jószágot váltottam ki nekik rajta.

Czobor Istvánnénak, *Révai Anna* asszonynak, hagyok ezer forintot.

Dersffi István uramnak hagyok ezer forintot.

Bosniák Tamás uramnak hagyok három ezer forintot.

Ormándi Jánosnénak és *Tompa Ferencznének* hagyok két száz forintot. És *Ormándi Josának* is hagyok két száz forintot.

Bakos János uram feleségének *Dersffi Borbála* asszonynak hagyok ezer forintot.

Eördögh Sophia asszonynak és az ő gyermekinek hagyok ötszáz forintot. Ennek megfizettem immár, mert a *grinavai* molnat adtam helyette és kezébe is bocsáttam.

Pogány Ferencznek annak is hagyok ötszáz forintot. Ezenkívül ha vagynak még többen a *Pogány* nemzetek, azoknak is hagyok ezer forintot, osztozzanak meg vele.

Drasa Györgynének és az ő két leányának, minthogy az én elébbeni szegény uramnak rokonsági voltak, hagyok hatszáz forintot.

Frainnak is hagyok ötszáz forintot.

Füleki Katónak hagytam volt ezer forintot, azért megfizettem immár neki az ezer forintot. Item *Hatvani Magocznak* is hagytam volt, azért ő neki is megadtam az öt száz forintot. Az *Eörsiknek* hagyok két száz forintot, minthogy kicsinségétől fogva én neveltem és tartottam fel őket.

Az udvari szolgáltnak és az inasoknak hagyok ezer forintot, osszák el közöttök a kik akkorban volnának nálam. Ismeginten a jószágombeli tisztartóknak és porkoláboknak is hagyok ötszáz forintot; ezek is magok között osszák el.

Ecsi Orsik asszonynak, *Szegedi Caspárnénak*, hagyok négyszáz forintot.

A leányasszonyoknak, a kik nálam volnának akkor, hagyok mindeniknek száz forintot, és az ő udvarló ruhájokat is megadják nekik.

Bejczy Jánosné asszonyomnak és az ő leányának hagyok ezer forintot.

Anda Anna asszonynak hagyok ötven forintot. *Pamuthi* asszonynak is hagyok ötven forintot.

Dancsiné asszonynak is hagyok száz forintot. *Ambrus deáknak* hagyok ötven forintot.

Susannának a menyecskének hagyok száz forintot. *Szabó Gáspárnak* is hagyok ötven forintot.

Bajcsi Pálnénak is ha addig fog élni hagyok ötven forintot.

Tekenyei Ferencznek is hagyok kétszáz forintot. Ismegenten *Tekeneinek* az anyjátul is száz arany forintja maradott, azt is megadják neki. Item a *bazini városnál* is öt száz forintja vagyon interesen.

Körökes Jánosnak, az inasnak a ki nálam vagyon, hagyok kétszáz forintot.

Jancsikának, a kis inasnak, hagyok ötven forintot. *Usali Mihóknak* is hagyok ötven forintot.

György deáknak, minthogy minket jámborul és hiven szolgált, hagyok száz forintot.

Baicsi Ferencznek az inasnak hagyok száz forintot.

Ha peniglen vagy az atyámfiak között, vagy a szolgálk és szolgálók között valamellyiket ide nem irtam volna, tehát azokat is megelégtsem, minthogy nem mindenik juthat eszembe.

A *pozsonyi házat* is hagyom *Iliésházi Caspárnak*. És Trincsinben a mennyi *kárpit* és *szönyeg* vagyon, azt is neki hagyom, és szegény uram *ruháit* is. Az *ezüst mivet*, a ki Trincsinben vagyon, hagyom *Iliésházi Caspárnak*, és ezen kívül a mennyi ezüst miv lesz, hagyom az én szegény néném *Pálffy Erzsébet* asszony két *unokájának*, a szegény *Uyffalusi János* uram két hajadon *leányának*, és *Forgács Péterné* asszonyomnak is.

Az *arany pohárt*, melyet szegény *Bocskai* fejedelem hagyott volt szegény uramnak, és az *arany csészét* is, melyet *Lorántffy Mihály* uram adott, *Iliésházi Caspárnak* hagyom. Az *arany vedret* lássák a testamentárius uraim ha a királynak kell-e adni, avagy *Pálffy István* uramnak.

A szegény néném *Pálffy Eörsébet* két hajadon onokájának *Uyffalusi Eörsébetnek* és *Uyffalusi Annokának* hagyok mindeniknek két-két ezer forintot. Ismeg az után hagytam *Uyffalusi Eörsébet* asszonynak és *Uyffalusi Annokának* ezer-ezer forintot, hogy így mindeniké három-három ezer legyen.

A *báni iskolához* is hagyok ezer forintot, melyet interesére adjanak és a jövedelmét minden esztendőben az iskolára költség; de olly helyre adják, el ne vesszen a pénz.

A *trincsini iskolának* is hagyok kétszáz forintot annakül, a kit immár az előtt reá hagytam.

Bodisz Andrásnak ezer aranya volt szegény uramnál, a melyet én megfizettem immár neki két ezer forintot.

A mennyi pénz peniglen mind a trincsini tárházban, s mind a számtartónál lesz, kinek lajstroma az én testamentomommal együtt vagyon, ha azt a pénzt nem akarnák kiadni Trincsinből, tehát a testamentáriusok és az én több atyámfiak,

valamit hagytam *Illésházi* Caspárnak és az *Eszterház* uraimnak, semmit kezekbe ne adjanak addig, valámig a pénzt igazán elő nem adják. És a több várakban is valami legyen, mind egybe szerezzék és az én testamentumom szerint a kinek mit hagytam azoknak adják meg.

A minemű iskolát szegény uram *Bánban* fel akart építeni és állatni, melyet sok gondjai, dolgai és betegeskedése miatt tellyességgel el nem végezhetett, jóllehet hogy a magistert szegény uram meghozatta volt *Vitembergából*, és a mellett mind a collega, mind a cantor meg volt még élteben, csakhogy az iskolához való jövedelmet, és ezeknek való fizetéseket még szintén el nem rendelhette volt, hanem annak utánna én rendeltem el: azért tartozzék ezeket *Iljésházi* Caspár is megtartani, a kiért az Isten is jót ad neki. És én is ezen kívül, a mint fellyül is megírtam, hagyok a báni iskolára ezer forintot, akit interesére adjanak bizonyos helyre, és a jövedelmét az iskolára költség.

A *báni iskolára* hagytam volt az előtt ezer forintot, de ismeg jobbítottam két ezerrel, és így *leszen immár három ezer* forint.

A trincsinai iskolához rendeltem azt a pénzt, a kivel a város tartozik minden esztendőben *Trincsin* várához fizetni kilenczvenöt forintot. És e mellé rendeltem egy malomból száz szombati mécz búzát is, *hogy itt is lehessen jobb iskola a magyar nemzetnek tanítására*. Illyen okkal, hogyha a Trincsinai város az iskolára nem költene, e fellyül megnevezett 95 forint és buza tehát ismeg a várra vissza szálljon, a kiről a városnak én levelet adtam és a város is én nekem.

Révai Márton uramnak és az ő feleségének *Eszterház Sophia* asszonynak és az ő gyermekinek hagyok nyolcz ezer forintot, és így az arany lánczczal legyen tiz ezer forint. A vas szekrényből, a ki a trincsinai tárházban vagyon, adtam *Révai Márton* uramnak négyezer forintot. És ismeg négyezer forintot adjanak neki ugyan ezen vas szekrényből. Ismeg azután ugyanazon vas szekrényből adtam *Révai Márton* uramnak kétezer forintot, és így immár teszen hat ezer forintot.

A szegény néném onokáinak pedig, *Uyffalusi* Jánosnak hagyok három ezer forintot, az öcscsének *Uyffalusi Gergelynek* hagyok két ezer forintot, és *Forgács Péterné* asszonyomnak is hagyok két ezer forintot.

A minemű *szönyegim* és *kárpitim* vagynak, a kívül a ki Trincsinben vagyon, azt is hagyom mind az *Uyffalusi Örsébet* asszonynak és *Uyffalusi Annokának*.

Aor Jánosnak, minthogy az szegény első uramnak *Krusit* János uramnak rokonsága volt, hagyok neki is ötszáz forintot, a mellyet a testamentariusok megadjanak neki.

A *Bori* körül való zálogos falukon, ugymint *Szerdahelyen*, *Korotnyán* és *Veselién* vagyon huszezer forint. Azt hagyom az *Eszterház* uraimnak, *Eszterház Magdolna* asszonynak, a néhai *Kubini László* uram meghagyott özvegyének, és az ő gyermekinek, minthogy ő szegény uramnak sok jóval és szolgálattal volt az ő Lengyelországban való létekort, hagyok belőlle öt ezer forintot, *Eszterház Gábor* uramnak hagyok belőlle négy ezret; *Eszterház Annok* asszonynak hagyok három ezer forintot; *Eszterház Tamás* uramnak hagyok ezer forintot; *Eszterház Dánielnek* hagyok belőlle négyezret; *Eszterház Pálnak* is három ezret. És ezen kívül valamennyi vetemény Boriban leszen mindenféle, azt is mind nekiek hagyom, osztozzanak véle.

Pálffy Borbála asszonynak is hagytam volt tiz ezer forintot, azért megadtam immár neki azt a tiz ezer forintot.

Forgács Sigmond uramnak adtam kölcsön ezer forintot, mellyet adjon meg ő kegyelme a feleségének *Pálffy Kata* asszonynak. Item adtam ismeg *Forgács Sigmondné* asszonyomnak *Pálffy Kata* asszonynak Trincsinből kilenczezer forintot. És így immár tiz ezer forintot teszen, a kit adtam neki, mellyet *Forgács Sigmond* uram tartozzék megadni, avagy testamentomában meghagyni, hogy el ne veszszen *Pálffy Katha* asszonytul, és a *Pálffi*aktul.

*Pálffi Miklós*né asszonyomnak adtam kölcsön két ezer forintot, a mellyet deputáltam *Pálffy Modli* asszonynak, hogy megadják neki. Ezt *Pálffi Miklós*né asszonyomnak engedtem.

Daróczi Ferencz uramnénak *Pálffi Eörsébet* asszonynak adtam ezer frtot. Azután adtam ismeg aranyul kétezer és száz forintot. Item adtam ismeg Posonban 28. Martii 1613. *Daróczi Ferencz* kezéhez *Pálffy Ersébet* asszony számára ezerkilencszáz forintot. És így immár teszen ötezer forintot a kit adtam.

Kornis Sigmond uramnénak *Pálffy Ilona* asszonynak adtam ezer forintot. Azután adtam ismeg négy ezer forintot.

A minemű testamentumot én legelőször töttem volt az én szegény uram halála után ugymint 1609. esztendőben, a ki *Pálffi Miklós*né asszonyomnál állott, azt én semmivé töttem néminemű okokért, és más testamentumot adtam oda hellette; hanem immár annak utánna a ki testamentumot irtam, ahoz tartsa kegyelmetek magát és a szerént járjon el kegyelmetek a dologban, — hanem csak a Bozinrul és Szent Györgyrül való rendelésemet hagytam helyén.

Iliésházi Caspár kérlek és intlek tégedet, hogy az Istennek igaz igéjében a Szent írásban megmaradj, az Istennek igéjén fundáljad a te hitedet és a te vallásodat az mint Sz. Pál mondja, hogy nem vethet senki más fundamentumot, mely

egyszer meg vagyon vetve, mely a Jézus Christus, a kire minden Próféta, Patriarchák, Evangelisták és Apostolok raktanak. Ezen maradj meg az erős kősziklán és ehez ragaszkodjál mind egész életedben. Az emberi főtől szerzett tudományoknak békét hagyj, mert nem tiszteltetik az Isten az emberi találmányokkal és szerzetekkel, a mint Esaiás prófétánál meg vagyon írva. Ettől azért az Isten ígétől se atyádfiáért, se barátodért, se semminemő dologért el ne hagyj magadat szakasztani és elhítni, ha azt akarod, hogy Isten tégedet is felemeljen, elővigyen és megáldjon minden dolgaidban, mint az én szegény szerelmes uramat Illiészázi István uramat, a te uradat és bátyádat, kinek soha nem volt több Istene, hanem csak az, a ki teremtetten és megváltotta. Mert ha ebben meg nem maradsz, nem hogy az Isten felemelne, de a földhöz ver és semmivé teszi, és amit az Isten adott az én szegény uram és én utánam, azt is el fogja tőled venni, nemhogy többet adna.

E mellett jámbor és istenfélő légy minden dolgaidban, ha azt akarod, hogy az Istennek áldomássa rajtad legyen.

Ha kedig énnekem, mikor ennek az én testamentomomnak ideje és helye leszen, nem volna annyi pénzem, a mennyire az én testamentomom szól: tehát mindenik váromban az ingó marhámban, borban, buzában eladjanak, pénzzé tegyék, és azután testamentomom szerint a kinek mit hagytam megadják és megelégtésék. És ezeknek pedig a megelégtetésére és az elégtételre hagyom az én szerelmes öcsém asszonyomat Pálffi Magdolna asszonyt, Octavian uramat, Kaan uramat, Pálffi István uramat, Bosniák Tamás uramat és Trsztienszki Gáspár uramat. És ha az Ur Isten e világból engemet kiveszen, tehát ezek a felyül megnevezett testamentárius uraim temessenek engem Bozinban az én szegény uram mellé.

Ha pedig a pénzben mi megmaradna azoknak megelégtetésétől a kiknek mit hagytam, tehát az Illiészázy Caspár legyen. De úgy, hogy a kinek mit hagytam, meg legyenek elégtelve.

Az én testamentomomnak megiratása után a kinek mit fizettem, azt is bele irattam, az okáért, hogy a testamentárius uraim megtudhassák kinek mit fizettem meg élttemben, és hogy inkább tudhassák ezután kinek mit kell adni. És ezután is ha mit megfizetek élttemben, a nálam való testamentomomban írva találják.

Hogy pedig spatiumokat hagytam az én testamentomomban, azt senki gonoszra ne vélje; minthogy látván e világnak nem állandóságát, tehát azért miveltem, hogy ha valami változás leszen, hogy afféle helyre ismeg beirathassak, ha mit kellenék beiratnom.

Mikor az Isten az én szerelmes uramat e világból kivőtte, ugymint 1609. esztendőben 5. die Maii, annak utánna én az én testamentomomat irattam azon esztendőben 20. die Decembris; mely testamentomomat úgy irattam és rendeltem volt, a minemű állapotban akkor a dolog volt. De minthogy immár az ur Isten némely emberek által nagy véletlenül és minden gondolatunk ellen másképpen fordítván a dolgot, Bazint és Szent-Györgyöt elvővék tőlünk, melly Bozint, Szent-Györgyöt én az én atyámfiainak Pálffi Miklós uram fiainak és leányinak hagytam volt a szerint és azon móddal a miképpen felyül az én testamentomomban meg vagyon írva, azért így esvén és így levén immár a dolog, nincs mit a *Pálffi Miklós uram fiainak* hagynom, hanem az *óvári* jószágom a kin hatvan ezer forint vagyon, azt hagyom nekik. Illyenképpen hagyom azért nekik:

Pálffi István uramnak hagyok belőle húsz ezer forintot.

Pálffi János uramnak hagyok belőle tizenhat ezer forintot.

Pálffi Pálnak tizenkét ezeret, és

Pálffi Miklósnak is tizenkét ezeret.

A mig megváltják, addig birja Pálffi István uram, és a jövedelméből osztozzanak a szerint, a kinek mennyi ezer forintot hagytam belőle.

Ha peniglen az ur Isten Bozint, Szentgyörgyöt kezönkbe adja, tehát a Pálffi uraim ugyan a szerint birják, mint az én testamentomomban felyül meg vagyon írva.

Ha peniglen az Ur Isten engemet addig kivenne ez árnyék világból, a mig a bozini, szentgyörgyi dolognak vége szakadna: tehát kérem és hagyom, hogy a kiknek hagytam Bozint, Szent-Györgyöt az én testamentomomban és a kiknek közök és részek vagyon hozzá, — a mint a testamentomban felyül megneveztem, — hogy gondját viseljék és el ne hallgassák valahogy s valamint lehet, de az ő igazságokat megkeressék az én holtom után, mert mind Isten s mind az emberek látják, hogy igasságunk vagyon hozzá.

A *hodolini* és mindenütt a *hodolini* jószágban levő *ingó* marhámot hagyom a Pálffi Miklós uram négy fiának, kivéven belőle a mi pénzem, ezüst és arany marhám vagyon a *hodolini* várban, mert azt immár mind elhagytam az én testamentomomban, hanem aztot a testamentomosok adják azoknak a kiknek hagytam.

A Morvai Ország adóslevelét is, a ki teszen tizenkilencz ezer forintot, azt is a szegény Pálffi Miklós uram négy fiának hagyom. — *Leszenei Jánosnak* hagytam belőlle ezer forintot. És hogy ha kapitány uram *Sirotniczki Károly* uram megadja

azt a summa pénzt, tehát az ő hajadon leányának ígértem belőlle adni három ezer forintot, a melyet megadjanak neki.

A mely nemes udvarházakat is a hodolini jószágban a szegény urammal együtt vöttünk volt, azokat is a szegény Pálffi Miklós uram négy fiának hagyom, a ki az is egynehány ezer forintot teszen; a kiről levelek is vagynak, mint vöttük őket. — Kivévén a *Paulovicsi* nemes házat belőlle, a melyet immár *Pálffi Tamásnak* adtam.

A Hodolinhoz való ingó marhám, ha az atyafiak meg akarják venni, adják meg az árát azoknak, a kiknek hagytam. Pálffi István uramnak, minthogy ő az öregbik és a többi között ő szolgált énnekem többet is, tehát az ingó marhából is négy ezer forinttal hagyok többet neki.

A hodolini ingó marhául a mit ide fellyebb irtam, abból immár az én mostani testamentomomhoz tartsák magokat, minthogy az előtt nem volt énnekem a Császártul plenipotentia levelem disponálni, de minthogy immár vagyon, hát a szerint töttem testamentomot és ahhoz tartsák magokat.

A vasszekrényben, a ki a trincsini tárházban vagyon, vagyon énnekem huszonegyezer forintom a bozini, szentgyörgyi jószágnak megváltásábul, melyből adtam Révai Márton uramnak immár négy ezer forintot. És vagyon még benne tizenhét ezer forint. És ugyanezen pénzből is megadjon Trsztiánszki Gáspár uram négy ezer forintot Révai Márton uramnak. És a többit osztán ossza el Trsztiánszki Gáspár uram magának és Uyffalusi Jánosnak és Uyffalusi Gergelynek, a szegény Pálffi Örzsébet onokáinak, az én testamentomom szerint, a mellyiknek mit hagytam.

A szegény Dersffi Miklós uram két onokáinak, *Vesseléni* István uram két fiának, hagyok mindeniknek ezer-ezer forintot tanításokra.

Minthogy mind ez ideig reméllettem a bozini, szentgyörgyi dolog jó véghez való menetelit, hogy még ismeg kezünkbe adja Isten; de minthogy immár a császár magának akarja venni és az én igasságomat teljességgel hátravetni mind a bécsi végezés szerint mind penig a donátio szerint valót: tehát gondolom, hogy immár az én éltemben ahhoz nem juthatok, hanem a szegény Pálffi Miklós uram négy fiának is a Hodolinon levő summából kellett egy részt szakasztanom. És az ingómarha helyett, a melyet nekik hagytam volt, tehát a helyébe hagyok a négy Pálffiaknak: István uramnak, János uramnak, Pálnak és Miklósnak a summából, a ki a hodolini jószágon vagyon. Az ingó marha penig a várral és a jószággal együtt maradjon.

Ha az Isten engemet kiveszen e világból, tehát *Hodolin*

várát minden jószágával és ingó marhájával egyetemben (kivéven a mi pénzem, ezüst- és arany-marhám volna a várban) hagyom a nagyságos Lenart *Megkau* uramnak, és az ő feleségének *Kaán Anna* asszonynak, hogy birhassák Hodolin várát minden jószágával egyetemben, és hogy jó gondot viseljenek rá, minthogy ők be vannak Morvába vétetve, ilyen okkal hagyom azért Hodolint nekik birnia, hogy ha Hodolint nem akarnák megtartani, hanem a több atyámfiak akarójából és kívánságából el akarnák adni, azért minekünk vagyon Hodolinon, — mindenféle ingó marha nélkül, csak a jószágon, — háromszázötvenezer forintunk, ebből a summa pénzből hagyok az én öcsém asszonynak a nagyságos Pálffi Magdolna asszonynak, a nagyságos Kán Rudolf uram özvegyének, kétszázezer forintot, és az ő holtá után az négy gyermekének: ugymint a nagyságos Kán János *Eusebius* uramnak, *Kaán Erzsébet* asszonynak, a nagyságos *Octavian* uram feleségének, *Kaán Anna* asszonynak, a nagyságos *Megkau Lénárt* uram feleségének és *Kaán Kata* asszonynak, a nagyságos *Hermstainer Ádám* uram feleségének.

Hatvanezer forintját hagyom a néhai Pálffi Miklós uram Magyarországon levő fő Generális-Capitán uram négy fiának: ugymint Pálffi István uramnak, Pálffi János uramnak, Pálffi Pálnak és Pálffi Miklósnak.

Ismeg ötvenezer forintját és a *Paulovicsi* nemes udvarházat hagyom Pálffi Tamás uramnak, a szegény Pálffi János fiának.

Ismeg tizezer forintját hagyom Pálffi *Frusin* asszonynak, a néhai nagyságos *Rátkai György* uramnénak és ő utánna az ő gyermekének.

Ismeg nyolcezer forintot hagyok Pálffi *Anna* asszonynak, a néhai *Andrássi Mátyás* uramnénak és ő utánna az ő gyermekének.

Ismeg Pálffi *Mihálynak* hagyok kétezer forintot.

Ismeg magam számára megtartok benne húsezer forintot és a *Mutemicsen* levő *Zlach* nemes házat, minden hozzátartozóival egyetemben, a kit vöttünk négyezer forinton.

A mig pedig *Hodolint* eladnák, és a pénzét megosztanák, tehát addiglan a jövedelmét tartozzék *Megkau* uram és az ő felesége beszédni, és abból mindeniknek az ő része pénzére a mennyi esik, megadják igazán a jövedelemből.

Ha pedig én a felyül magam számára megtartott húsezer forintot és a nemes házat el nem hagynám életemben valakinek, tehát az is az atyafiakra szálljon.

Eszterház Gábor uramnak, minthogy énnekem kétképpen való atyámfia, — mind a szegény uramról s mind pediglen

magamrul, — hagyok hat ezer forintot készpénzül, melyet megadjanak neki.

Uyffalusi Annok asszonynak Eszterház Gábornénak, és *Uyffalusi Ersik* asszonynak Petróczi Dávidnénak, mind a kettőnek megadtam a három-három ezer forintot, (minthogy megholt az, a kivel az előtt irattam, azért immár mással kellett iratnom.)

A *grinavai* molnat hagyom *Eördög Sophia* asszonynak, a ki énnekem közel való atyámfia, és ő utánna az ő fiának *Marthonffalvai Ferencznek*, és az ő maradékinak.

Grinaván vagyon egy szőlőm, a melyet *Guzffalvai János* adott volt adósságért, melly szőlőnek neve Lanszenpasli, azt is adtam *Eördög Sophia* asszonynak és az ő fiának *Martonffalvai Ferencznek* és az ő maradékinak.

Ismeg ugyanazon *Eördög Sophia* asszonynak és az ő maradékinak hagyok háromszáz forintot.

Minthogy a mostani trincsinii tisztartó *Posgai György* mind szegény uram idejében, mind az én özvegységemben, ez ideig hiven és jámborul szolgált, a mellett tudván a régi jó módot és szertartást, a több szolgálkat és tisztviselőnket oktattván, énnekem nagy könnyebbségemre volt, vagyon is: azért akarom s hagyom is, hogy se az én szegény uram atyafiai sem az én atyámfiak holtom után ötöt, avagy feleségét és gyermeket semmi számadással meg ne bántsák, hanem csak azt tartozik eligazítani, a mit ő felszedett és kezéhez vött, hova tőtte. Azért ezt a hagyásomat úgy megbecsüljék és megtartsák, mint a több részét az én testamentomomnak.

Datum in Civitate Poson. die 15. Augusti anno 1612.

Iliésházi Istvánné asszonyom testamentumának páriája. Fasc. A. nro. 5. Repositorio 4. A *kismartoni* főlevéltárban.

Közli: DR. MERÉNYI LAJOS.

VEGYES KÖZLÉSEK.

KASSA VÁROSA LEVÉLTÁRÁBÓL.

Kassai kereskedők kiváltságai.

I. 1378. sept. 15.

Elizabeth dei gracia regina Hungarie, Polonie, Dalmacie etc. fidelibus suis teloniatoribus de Alba ecclesia sive Chyhon salutem et gratiam. Intelleximus, quod dominus rex filius noster karissimus suis fidelibus civibus de Cassa, de Leuchē et in aliis civitatibus in terra Scepusiensi existentibus et commorantibus huiusmodi gracie prerogativam duxisset concedendam, quod mercatoribus inter eos existentibus et uersus regnum Polonie in Cracovia vel ultra eandem cum eorum rebus et mercibus cuiuscumque generis vel maneriei existant iugiter transeuntibus et victus eorum acquirentibus mediam partem veri telonii sive tributū rerum eorum quarumlibet in loco dicti telonii dare et persolvere consuetis relaxasset et indulgisset, unde nos desideriis ipsius domini regis semper complacere volentes, supplicationibus eciam dictorum civium humillimis reginali cum favore inclinate, mediam partem dicti telonii infrascripto (?) loco exigere consueti sicut et ipse dominus rex, sic et nos dictis civibus iuxta continenciam literarum eiusdem domini regis dare et persolvere debentis de universis ipsorum rebus mercimonialibus duximus relaxandam et indulgendam. Datum Bude, octavo die festi nativitatis virginis gloriose anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} octavo.

(Hártyán, rányomott piros pecséttel. Kassa v. titkos lvt. F. nro. 9. sz. a.)

II. 1395. decz. 8.

Stiborius de Stiboricz woyvoda Transilvan., qua comes Posonien-
sis significamus quibus expedit universis, quomodo coram nobis
constituti honesti viri, iudex et iurati civitatis Cassa benivoli nostri
dilecti tales regias exhibuerunt litteras, ut omnis civis et mercator
de eadem, qui cum rebus suis mercimonialibus universis ac eciam

cum aliis bonis suis, que causa mercandi non secum deferret, versus Austriam seu Wigennam (*sic!* = Viennam) transierit et ab eodem et quolibet ipsorum non magis exigere debent et extorquere in theloneis et tributis, quam de iure et ex consuetudine antiqua exigent et extorquere ut prefertur habeant ab honorabilibus viris et mercatoribus saxonibus certe Scipusiensibus, quoniam simul onera et lucra subeunt et supportent. Quae universis et singulis capitaneis, castellanis, nobilibus, officialibus, iudicibus civitatum, oppidorum et villarum ac cuiuslibet tributi, tricesime seu thelonei exactoribus, ceteris cuiusvis status hominibus bonorum nostrorum fidelibus nostris dilectis his requisitis s... .. quam strictissime his precipientes mandamus, quatenus predictos cives et mercatores antedictae civitatis Cassoviensis in eisdem libertatibus, iuribus et consuetudinibus conservare debeatis, quos et nos in eisdem presentibus conservamus iuxta continenciam literarum regaliū desuper ipsis confectarum, ita ut receptis a predictis tantum ut ipsi saxones terre Scepusiensis dare de iure et consuetudine habent et debent de mercibus ipsorum, deinceps ipsos absque ulteriori exactione ac cuiuslibet tributi et impedimenti aggrauacione seu solucione libere et quiete sinatis pertransire secus sub gracia (?) et favore nostro ne ausuri, presentes eciam post lecturam semper reddi iubemus presentanti. In quorum evidens testimonium literarum sigillum nostrum presentibus duximus imprimendum. Datum Cassovie, in festo conceptionis sancte Marie virginis gloriose, anno domini M^o CCC^{mo} XC quinto.

(Hártyán, rányomott zöld pecséttel, Kassa v. titkos lvt., F. nro 17. alatt.)

Harminczad.

1453. febr. 9.

Commissio domini regis.

Nos Ladislaus dei gracia Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. rex, necnon Austrie Stirieque dux et marchio Moravie memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod nos de fide, fidelitate fideique constantia fidelium nostrorum iudicis, iuratorum et ceterorum universorum civium civitatis nostre Cassoviensis ad plenum confisi et ad ea debitum respectum habentes sumptaque fiducia a certo tenentes, quod ea, que eorum civium nostrorum Cassoviensium expeditioni et dispositioni commiserimus, diligenter facient, expedient ac fideliter et utiliter exercebunt, eisdem hoc respectu officium nostrum tricesimarum et earundem exaccionem et recollectionem in civitate nostra Cassoviensi exigi solitarum cum ipsarum pertinentiis universis utputa in Leucha, Bartffa et earundem filiabus videlicet Lublow, Ofalw, Strópka et Homónna exigi et recipi

consuetarum tanquam ad fideles manus durante nostro regio beneplacito duximus committendum, imo committimus presencium per vigorem, ita videlicet, quod ipsi cives Cassovienses de illis proventibus tricesimarum, qui a mercatoribus, civibus et incolis civitatis nostre Cassoviensis debent et possent nobis hoc anno provenire, nullam nobis rationem dare teneantur, quam illos proventus pro eorum variis . . . et obsequiis et etiam necessitatibus eorum et civitatis sublevandis duximus deputandum. de aliis autem locis supradictis et filiabus eorundem quicquid provenire poterit, id nobis fideliter administrari et rationem de his reddere nobis teneantur. Quocirca vobis fidelibus nostris iudicibus, rectoribus, civibus et officialibus predictarum civitatum et locorum, in quibus tricesime nostre regales exigi solite sunt, firmissime committimus et mandamus, quatenus homines prefatorum nostrorum civium Cassoviensium, quos illic iuxta antiquam consuetudinem pro ipsis tricesimis exigendis deputaverint, versi et reversi (?) nec eos aliquid impedimentum vel molestiam inferre presumatis, quin potius eis in cunctis opportunitatibus eorum contra quosvis eos turbare volentes, tamquam hominibus nostris regiis assistere specialiter (?) debeatis et aliud non facturi, presentibus perlectis exhibenti semper restitutis. Datum Posonii, octavo die festi Purificacionis beate Marie virginis anno dni M^o CCCC^o quinquagesimo tercio, regni autem nostri anno tredecimo. Commissio domini regis ex deliberatione consiliariorum.

Correcta superius per me Jo(hannem?) Cap. (?)

Kívül: Commissio tricesime ad fideles manus Cassovienses.

(Kassa v. titkos levéltára E. nr. 6. papirosra rányomott piros pecsét.)

Kassai trombitások folyamodásai.

XVII. század.

Generosi, prudentissimi item ac consultissimi domini domine iudex caeterique iurati cives et senatores liberae ac regiae civitatis Cassoviensis, domini domini et patroni mihi plurimum colendissimi.

Humillimorum servitiorum meorum in gratiam generosarum prudentissimarum et consultissimarum dominationum vestrarum addictissimam semper oblationem. Nem kétlem, Uraságtoknál és kegyelmeteknél nyilván vagyon, minemű fáradsággal szaporodott meg legyen az én csekély szolgálatomnak hivatalja, minthogy a nemes városnak közönséges akarattjából mind magyar, mind német és tót nációnak minden áldott vasárnap az én trombitási mester-ségemmel, legényeimmel együtt az organum mellett kelletik szolgálnom. Hogy azért abbéli kötelességem tovább is Uraságtok és kegyelmetek contentumával végben mehessen, bizván Uraságtok és Kegy. atyáskodó grátiájához, könyörgök alázatosan, méltóztassék

szokott atyai kegyelméből az én fizetésemet egynehány köből buzával avagy gabonával megjobbitani, mivel több kilencz köből gabonám-nál sem jár, hivatalomhoz képest pediglen felyes cselédet kellett-vén tartanom, esztendő által alkalmas kenyerem kél legényeimre. Quam generosarum prudentiss. ac consultiss. D. V. gratiam et paternam affectionem humill. servitiis meis demereri contendam optatam ... .. resolutionem.

Generosarum prudentiss. ac consultiss.

D. V.

servus humillimus

Georgius Fajka tubicen.

Petitam beneficentiam ex liberalitate amice et paterne suadet

M. Adamus Kys ecclesiae ung. pastor, m. p.

Item Georgius Fischer pastor sclavorum, m. p.

Kírvül: Ad inclytum liberae ac regiae civitatis Cassoviensis senatum, dnos dnos et patronos colendissimos humilis supplicatio introscripti.

(Papiroson, Kassa v. lt., lajstromozatlan.)

Hámorbeli szerszámok összeírása.

1637.

Az *hámorban*, és az *vókházban* levő mindenféle szerszámoknak rövid consignációja, mellyeket az nemes tanács inventarium szerint árendában Antoni Piperrel uram kezéhez resignálta volt in anno 1637.

Elsőben is következik az *handelházban* való szerszámok inventálása.

Egy uj szekér.

Egy szénynek (=szén) való kas.

Nro 3 régi ló.

» 4 lóra való régi hámok nyergestől.

Az *sernevelő házban* találatnak ezek:

Egy üst.

Nro 2 öreg kád.

» 6 hüvesíteni való kádacsákák.

Egy vas rostély üst alá való.

Nro 2 meringelő.

» 2 cassai hordó.

Mégis az öreg hámor alatt találatnak ilyen szerszámok:

Egy öreg vasas hámor.

Egy ülő vas.

Egy sobak vas.

Egy vas gyűrű, kiben az hámornak nyeleje.

Nro 3 hevíteni való fogó.

» 3 kovácsolni való fogó.

Nro 3 sing vasnak való fogó.

» 3 srotoni való fogó.

Egy szurkáló vas.

Egy öreg villa vas.

Nro 3 pöröl.

Egy vas rúd.

Egy tűznek való lapát.

Nro 10 szorítani való gyűrű.

Egy mérni való fából wók.

Nro 1 réz mázsa.

» 1 kis ülő vas.

» 2 fuó (=fúvó).

Az kemenczéknél mégis találtatott ilyen szerszám:

Egy rúd vas.

Nro 2 szurkálni való vas.

» 2 szurkálni való vessző.

» 1 fogó kivonni való vasat.

» 2 vasgereble.

» 2 választani való hámor.

» 2 taliga.

» 4 fuó.

Az kis kovácsnak való műhelyben találatnak ezek:

Nro 2 ülő vas.

» 1 szarvas ülő vas.

» 1 kerek szegnek való vas.

» 1 pöröly.

» 2 elő ütővas.

» 1 werck verő.

» 6 apró verő.

» 1 bányászvashoz való verő.

» 13 általvető vasak és stempelek.

» 5 öreg és apró fogók.

» 5 szegnek csinálására való vasak.

» 1 ó ráspoly.

» 1 szény oltani való vas.

» 1 tűz tisztítani való vas.

» 1 vas kalán.

» 1 büx vájó vas.

» 1 fuó.

Következik a *vókházban* való szerszámoknak inventálása:

Nro 6 öreg mázsa mérésével együtt és lánczostól.

» 1 félmázsa.

» 1 fertály mázsa.

» 15 fontos két darabban.

» 10 fontos.

- Nro 1 nyolez fontos.
 » 1 hét fontos.
 » 1 három fontos egy darabban.
 » 2 fontos.
 » 1 fontos.
 » 2 darab fertály.
 » 1 nyolezad rész.
 » 1 kis mérő lánczostól.
 » 2 puskapornak való serpenyű mérni való.
 » 1 egy öreg lakat zárni való boltot.
 » 1 ólomvágó fejsze.
 » 1 kalapács, vóg ólomvágó.

(Eredetije papiroson, Kassa város levéltárában 6674. sz. a.)

Leopold rendelete az egri káptalanhoz.

1699. sept. 28.

Leopoldus dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae Bohemiaeque etc. rex.

Reverendi et honorabiles fideles nobis dilecti. Quandoquidem conscriptionem Cumanorum et Jazigum per certos tam administrationis nostras cameralis Budensis, quam et comitatus Pestiensis deputatos praesente etiam certa capitulari persona e medio vestri exmittenda fideliter peragendam clementer resolverimus et ordinarimus:

Idcirco fidelitatibus vestris serio ac firmiter praecipiendo committimus et mandamus, quatenus acceptis praesentibus dum et quando per memoratam administrationem nostram cameralem Budensem requisiti fueritis, actutum certam capitularem personam e medio sui pro eadem conscriptione fideliter, ut praemissum est, peragenda, Nobisque referenda exmittere velint ac debeant fidelitates vestrae, neque secus facturi, gratia in reliquo caesarea et regia nostra vobis jugiter ac benigne propensi manentes. Datum in castro nostro Ebersdorff, die vigesima octava mensis Septembris anno domini millesimo sexcentesimo nonagesimo nono.

Leopoldus.

Ladislaus Mátyássovsky
 episcopus Nitriensis, m. p.
 Franciscus Somogy, m. p.

Kívül: Reverendis et honorabilibus, praeposito maiori, lectori, cantori, custodi caeterisque honorabilis capituli ecclesiae Agriensis canonicis etc. fidelibus nobis dilectis, Cassoviae.

Alatta más kézzel: praesentata 20. Octobris 1699.

(Papíron; zárlatán piros nagy pecséttel, Kassa városa levéltárában, lajstromozatlan.)

Orvos szerek.

VII. 1699. okt. 6.

Illustrissimo et reverendissimo domino, domino Georgio Fenesy episcopo condam Agriensi etc. data sunt sequentia medicamenta:

Anno 1699. 18. Januarii Suffitus optimus cephalicus fl. 2 d. 24.

21. Jan. Pulvis quidam pro pede fl. 1.

26. Jan. Pulvis radicum gentianae fl. 2. Gummi laccae et sandarahacae d. 48.

28. Jan. Balsamum vulnerarium Mindrery d. 15.

1. Februarii. Theriaca optima in uno fictili fl. 4. Unguentum rosarum in uno fictili fl. 1 d. 45.

3. Febr. Lignum sassafras electum fl. 1 d. 36. Oleum ruthae destilatum verum fl. 4.

10. Febr. Confectio Alkermes cum moscho et ambra fortiter completa fl. 6.

Oleum scorpionum Magni Mathioli fl. 2 d. 45.

Morsuli regiî stomachales et capitales cum moscho et ambra fl. 6 d. 51.

12. Febr. Suffitus cephalicus optimus fl. 1 d. 12.

15. Febr. Mastix electa d. 36.

Folia sena electa fl. 1 d. 30.

Coriandrum praeparatum et semen feniculi d. 25.

Summa florenorum Rhenensium 37. d. 7.

Anno 1699. 6. Octobris.

Hic extractus est solutus per venerabile capitulum Agriense totum.

Michael Wanczek apothecae

Coll. Cassoviensis Soc. Jesu provisor.

Kivül: Extractus illustrissimi ac reverendissimi condam episcopi Agriensis Georgii Fenesy etc. pro fl. 37. d. 7. ex apotheca collegii Cassov. soc. Jesu.

(Eredetije papiroson, Kassa város levéltárában, lajstromozatlan.)

Közli: I.F.J. KEMÉNY LAJOS.

HELY-, NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ.

- Abafája 349.
Abaujvár 439.
Abaujvármegye 382.
Abrudbánya 359.
Acsádi Ádám 309.
Akachy Miklós 525.
Ákis Péter, Chepei 493.
Alagi János 570.
Alapy Bertalan 49.
Alapi Boldizsár 519. 526. 528.
681. 682.
Albert osztrák herceg 667.
Almásy Caesar 488.
Almásy Mihály 540.
Alvinczy Péter 176. 177. 266.
529. 534. 572. 573.
Amade Lénárt 112. 118. 119.
Amhat pasa 139. 141.
András (II.) m. kir. 440. 444.
457. 458. 460. 461. 468. 664.
671. 672. 676.
András (II.) m. kir. 451. 452.
455. 459. 462. 653. 661. 668.
Andrási István 589.
Angelos (II.) Izsák 445.
Angelos János 445. 478.
Andrássy Mátyás 766.
Apafi Mihály (I.) 532. 534. 589.
585.
Apáti 147.
Apony István 31. 139. 141.
Apony János 31.
Apony László 139.
Apony Pál 139.
Apony Péter 139.
Apponyi Balázs 54.
Apor István 605.
Apostol János 48.
Aradmegye 442.
Aranyossy Pál 227.
Árkosi Adám 596.
Armpruszter János 212.
Armpruszter Mátyás 213.
Armpruszter Mihály 213.
Árva 11. 544.
Aspremont grófné 385.
Aszalós Tamás 572.
Bachka Miklós 741. 742. 747.
Bácsmegye 442.
Bácsi László 339.
Babi György 119.
Bagdi István 735.
Baicsi Ferencz 760.
Bajcsi Pál 760.
Bajmócz 11. 29. 72. 544.
Bakó György 226.
Bakó Jánosné 629.
Bakócz Tamás 527. 681.
Bakonymegye 447.
Balassa Ádám br. 287. 288.
Balassa András 290.
Balassa Bálint gr. 287. 288. 290.
Balassa Ferencz 239. 742. 744.
Balassa Imre 249.
Balassa István 749.

- Balassa János 34.
 Balassa Pál 297. 298.
 Balassa Simon 237.
 Balassa Zsigmond 237. 240. 242. 708.
 Balásházy István 362.
 Bálint György 596.
 Bálint Zsigmond 534.
 Ballai György 254. 355.
 Balling János 711.
 Ballon János 227. 231.
 Balog Gergely 706. 749.
 Bályok Szilveszter 500. 501.
 Bán György, bekényi 488.
 Bancsin György 362. 364. 368. 369. 370. 371. 372.
 Bánfi család 446.
 Bánffy Bálint 315.
 Bánfi Dénes 278.
 Bánffy Ferencz 328. 526. 527. 682. 706.
 Bánffy György 534. 588.
 Bánfi Jakab 524. 526. 527. 682.
 Bánfi János 527. 680. 682. 683. 688. 689. 691. 692. 706. 740. 741.
 Bánffy László 706.
 Bánfi Miklós 517. 518.
 Bánffy Pál 706.
 Bánffy Zsigmond 706.
 Banga János 611. 620.
 Bánk bán 439. 440. 458. 461. 468. 478. 662.
 Bánya megye 448.
 Bányai Miklós 472.
 Baranya megye 449.
 Baranyai András 56.
 Baranyai Istók 104.
 Baranyai István 752.
 Baranyai Tamás 104.
 Barabás György 595. 596.
 Bárczai Henrik 441.
 Bárczai Illyés 441.
 Bárczai Miklós 441.
 Baresa Ábrahám 588.
 Baresai György 524.
 Baresai Mihály 588.
 Barkóczy István 248.
 Barlabási János 743. 744.
 Barlabási Lénárd, csesztvei 510. 511. 746.
 Báróczi János 596.
 Baróthy Ferencz 184.
 Bársony András 226.
 Bársony György 249. 252.
 Bársony János 226. 249. 250. 251. 252. 257. 261.
 Bársony Zsigmond 227.
 Barsvármegye 76. 452.
 Bártfa 381. 537. 769.
 Bartha András 589.
 Bartha Gáspár 90.
 Barthos János 16. 491.
 Básta György 607. 608. 609. 611. 614. 620. 621.
 Báthori András 29. 30. 488. 541. 697.
 Báthori Erzsébet 627.
 Báthory Gábor 541.
 Báthori György 488. 508. 521. 690. 691.
 Báthori István 20. 51. 349. 488. 506. 507. 508. 509. 510. 541. 542. 705.
 Báthori Kristóf 42. 541.
 Báthori Miklós 301. 698. 700.
 Báthory Zsigmond 541. 607. 620.
 Batthyányi Benedek 523. 526.
 Batthyányi Boldizsár 523. 524. 682.
 Batthyányi Ferencz 574—576. 692.
 Batthyányi György 523.
 Batthyányi János 523.
 Batthyányi Orbán 523.
 Bay Mihály 753.
 Bazin 544. 751. 756. 764.
 Beatrix királyné 12.
 Bécs 52. 84. 138.
 Beczkó vár 705.

- Beczközi András 644.
 Behenice 751. 754.
 Beici János 752. 753. 759.
 Békási János 293. 294.
 Beke György 641.
 Beke Pál, bekényi 488.
 Bekefalvay György 546.
 Bekényi Fábian 488.
 Békés megye 455.
 Béla III. m. kir. 439. 445.
 Béla IV. m. kir. 442. 449. 454.
 458. 461. 465. 466. 469. 473.
 481. 484. 653. 657. 659. 664.
 670. 673.
 Béla, macsói herczeg 471. 672.
 Bélawary György 49.
 Beldi Benedek 498. 736.
 Beldi Farkas 737.
 Beldi Mihály 737.
 Beldy Pál 251. 278.
 Belevári Dávid 633. 634.
 Beliczay György 226.
 Belligrand András 210.
 Belskó vár 144. 145. 217.
 Benius János 644.
 Bénye 358.
 Benyovszky Mihály 229. 261.
 Beriszló Ferencz 525.
 Beriszló Péter 227. 528. 680.
 682. 684. 685. 686.
 Bercsenyi Miklós gr. 225. 387.
 406. 592.
 Bereg megye 456. 487. 488.
 536.
 Berencs (Brancs) 4. 52. 83. 102.
 112. 119. 166. 216. 223.
 225. 253. 254. 256. 276. 334.
 Berzeviczy Ádám 392.
 Bessenyei Szabó Miklós 630.
 Besztercze 510. 544.
 Besztercze megye 456.
 Bethlen Domokos 500. 501.
 Bethlen Elek 693.
 Bethlen Gábor 1. 83. 93. 109.
 147. 333. 537. 709.
 Bethlen Gergely 351.
 Bethlen István 539.
 Bethlen János gr. 589. 595.
 606. 740. 741.
 Bethlen Vitalis 740. 742.
 Bethlen Miklós 278. 740. 741.
 742.
 Bévilaqua 385. 393.
 Bezdidi Miklós 378.
 Bicsé vár 75.
 Bielavius Tamás 159.
 Bielskói (mai Bielecz és Biala)
 vár 5.
 Bihar megye 456.
 Bilkey család 540.
 Bisztricsény 107. 108.
 Blagaji Radoszló 473.
 Blaskovich János 227.
 Blotius (Blotz, Bloots) Hugó 421.
 438.
 Bochkay Péter 519.
 Bocsi Dénes 352.
 Boeskey István 305. 333. 760.
 Bodó Gáspár 513.
 Bodó Gergely 353.
 Bodrog megye 460.
 Bogádi Miklós 753.
 Bogártelke 349. 354. 738.
 Bogáthi Imre 342.
 Bogáthy János 32.
 Bogáthi Mihály 226.
 Bogdány János 540.
 Bolfach 374. 375. 376. 377.
 Bolondócz megye 462.
 Bolondos vár 29.
 Bolya 499. 733. 734.
 Bolyai Tamás 745.
 Bondor János 630. 632. 640.
 Bonfini Antal 168.
 Bongárti Antal 359.
 Bongárti Benedek 359.
 Bori 756. 762.
 Bornemissza Benedek 378. 379.
 Bornemissza János 380.
 Bornemissza Pál 699.

- Boros György 570.
 Borsch Kristóf 246. 247.
 Borsodi István 463. 474.
 Bosnyák András 752.
 Bosnyák Brigida 757.
 Bosnyák Illyés 518. 525.
 Bosnyák Magdolna 757.
 Bosnyák Tamás 752. 757. 763.
 Bossányi Boldizsár 99.
 Bossáni Farkas 177.
 Bossáni Gábor 176. 177.
 Bossáni György 225.
 Bossányi István 139. 141.
 Bossáni János 141.
 Bossáni Judit 271.
 Bossáni László 177.
 Bossányi Mihály 107. 108.
 Bossányi Miklós 107. 108.
 Bossáni Zsigmond 176.
 Both András 521.
 Bradác Imre, ladomérczi 690.
 691. 692.
 Brandenburgi Joachim 119.
 Brandenburgi Katalin 709—732.
 Breuner Miksa gr. 397.
 Brunczvik Tóbiás 631. 643.
 Buccellini gr. 388. 396. 406.
 Buchany Zsigmond 90. 225. 226.
 Bucsán 31. 33. 106. 130. 190.
 199. 201.
 Buda 19. 20. 22. 24. 52. 118.
 294. 295. 313. 324.
 Budai Dénes 463.
 Budai Istvánné 641.
 Buday János 693.
 Budetin 138. 139. 140. 141.
 144. 337.
 Buzás Bálint 570.
 Buzinkai Mihály 382.
 Büdy Klára 366.
 Büdy Foemia 366. 367.
 Büdy Frosina 366.
 Büdi János 366.
 Büdy Mihály 363. 364. 366.
 Bydeskuti László 512.
 Calepinus Ambrus 168.
 Castelánffy György, szentléleki
 518. 523. 525.
 Castellánffy János 689. 690. 691.
 Chahol Pál 499. 500. 501. 502.
 Cható András, csalóházi 488.
 Chezmycei János 690.
 Choknay Balázs 312.
 Chomory Imre 546.
 Chornay János 521.
 Chymery Gergely 546.
 Chytak Benedek 521.
 Chwpros Máté, sásvári 492.
 Cisterciták 658.
 Corvin János 3. 12. 516. 517.
 519. 520. 743.
 Crompholcz Miklós 567.
 Csábrág 693.
 Csák Demeter 445.
 Csáky István 265. 267. 539.
 607. 609. 610. 622.
 Csáky László 278. 343. 345.
 Csáki Miklós 339. 341.
 Csanád megye 464.
 Csanádi Imre 570.
 Csáni Mihály 340.
 Csány 441.
 Császár János 142.
 Császár Kristóf 362. 363.
 Csáki László 343. 533.
 Császár Lukréczia 143.
 Császár Miklós 362. 363. 369. 370.
 Császár Orsik 362. 363. 369.
 Császári Mihály 507.
 Csécsényi Péter 463.
 Csenger 736.
 Cserei Mihály 741.
 Cserenyei János 3. 199.
 Cseythe 225. 228.
 Csiba István 156.
 Csomai Nagy Bálint 491.
 Csongrád v. m. 19. 23. 24. 465.
 Csúthy Zsigmond 55.
 Csuty István 211.
 Czapári Péter 273.

- Czengeli János 238. 239.
 Czerkó János 227. 247. 248. 251.
 Czibak Imre 692.
 Cziffer 32. 102. 161. 179. 186. 190. 193. 194. 195. 197. 198. 199. 200. 202. 204. 216.
 Czimerman János 567.
 Czingeli János 238. 239.
 Cziráky Ádám 231.
 Cziráky Balázs 54.
 Czobor Ádám 161. 200.
 Czobor Imre 161. 702.
 Czygan György 702.
- D**abolezi György 494.
 Dampier 92.
 Dániel Ferencz 589.
 Darabos Gáspár, Nádasdi 172. 173.
 Darabos Judit 163. 164. 172. 218.
 Darabos László 158. 218. 515.
 Darabos Mihály 340.
 Daróczi Ferencz 758. 762.
 Debreczen 174. 553. 605.
 Debreczeni János 566.
 Deli Kata 631. 632. 633. 634. 635. 637. 639. 640. 641—652.
 Dénes, nádor 440.
 Dengelegi Pongrácz 352.
 Dersffy Ferencz 702.
 Dersffy István 759.
 Dersffy János 226.
 Dersffy Lőrincz 143. 205.
 Dersffy Miklós 704. 706. 708.
 Desewffy Jakab 547.
 Desewffy Kata 540.
 Desewffy Klára 540.
 Désfalva 505.
 Désháza 501.
 Désházi István 746.
 Désvár 740.
 Detrefalvi Detre 522.
 Dévai Tamás 340.
 Dézs 596.
- Ditrichstein Miksa 750.
 Divék nemzetség 1.
 Divéky András 155.
 Divék-Ujfalu 283.
 Divény 260.
 Dobai János 596.
 Dobai Zsigmond 596.
 Dobicza (Dubicza) megye 465.
 Dobó István 139. 140.
 Dobó Ferencz 40. 57.
 Doboka megye 466.
 Dobray János 535.
 Dobrakacha 522. 523. 527. 680. 690.
 Dobrasovszky András 99.
 Dóczy Ádám 150. 155.
 Dóczy András 69.
 Dóczy Anna Mária 5. 87. 88. 98. 99. 109. 121. 122.
 Dóczy Farkas 58.
 Dóczy Ferencz 41.
 Dóczy Gábor 41.
 Dóczy Imre 58. 69.
 Dóczy István 58. 148. 149.
 Dóczy Kristóf 58.
 Dóczy Lőrincz 58.
 Dóczy Margit 4. 30.
 Dóczy Menyhártné 540.
 Dóczy Mihály 148. 149. 150.
 Dóczy Miklós 41. 58.
 Dolinay Gábor 186. 234. 235.
 Dombay Mihály 547.
 Donáth András 503.
 Dózsa György 487. 495.
 Drágfi Bertalan 511. 512. 734. 735. 736. 737. 739.
 Draskovics György 337.
 Draskovich Miklós gr. 275. 276.
 Drégely 545—552.
 Drugeth György, homonai 571.
 Duskás István 553.
 Duorniki Márton 228.
 Dvornikovich Miklós gr. 257.
 Dvorszky György 148.
 Dyz Mihály 638. 639.

- Elbresi Gáspár 515. 516.
 Échy Gáspár 752. 757.
 Échy Gáspárné 5.
 Échy Kata 5. 107. 112.
 Échy János 752.
 Écsi Örsik 759.
 Eger 140. 544. 573. 774.
 Egerváry László 706.
 Egresdi Boldizsár 212.
 Egresdi István 211. 213.
 Egri Mihály 490. 492.
 Emödy Mátyás 107.
 Eördögh Zsuzsanna 102. 103.
 155. 156. 157.
 Eperjes 266. 537.
 Eperjesi Ferencz 596.
 Erdély György 567.
 Erdélyi István 359.
 Erdélyi János, somkerekéi 346. 738.
 Erdélyi Márton, somkerekéi 745.
 747.
 Erdélyi Pál 515.
 Erdőd megye 467.
 Erdődy Anna 79.
 Erdődy Bálint 694.
 Erdődy György gr. 258. 405.
 Erdődy Imréné 262.
 Erdődy István 693. 694. 692.
 Erdődi János 167.
 Erdődy Kristóf 74. 75.
 Erdődy Miklós 262.
 Erdődy Simon 142.
 Erdődy Tamás gróf 54. 74. 75.
 79. 80.
 Ernő főherczeg 309. 331.
 Érsek András 643.
 Erzsébet m. királyné 350. 351.
 446. 447. 768.
 Esztergom 102. 118. 545.
 Esztergom megye 467.
 Eszterházy család 5.
 Eszterházy Antal gr. 301. 302.
 Eszterházy Farkas 306.
 Eszterház Ferencz 752.
 Eszterházy István gr. 134.
 Eszterházy János 226.
 Eszterházy László gr. 171.
 Eszterházy Miklós 106. 107. 134.
 135. 142. 162. 627. 628.
 Eszterházy Pál 250. 256. 260.
 387. 404. 405. 762.
 Eszterházy Tamás 762.
 Ethele Tamás 747.
 Ewstheleký János 546.
 Fábíán János 238.
 Fabricius Ágoston 226.
 Fahidi János 510. 511.
 Falussy Miklós 629.
 Fáncsy Pál 237. 238. 239. 240.
 241. 242.
 Farkas Bertalan 566.
 Farkas Ferencz 55.
 Farkas Miklós, harinai 510.
 Farkasd 260.
 Fehér János 502.
 Fejér Margit 646.
 Fejéregyház 499.
 Fejéregyházi Mihály 355.
 Fejéregyházi Salamon 355.
 Fejérhegy 223.
 Fejérmegye 468.
 Fejérkewy István 367.
 Fejérköwy István, veszprémi püspök 43. 48. 372. 707. 708.
 Fejérpataky Ráfáel 194. 195.
 196. 197. 198. 202. 208.
 Fejérvári János 630. 642. 649.
 Fejérváry Márton 49.
 Fekete István 643.
 Felfalu 61. 77.
 Fenessy György 225. 227. 228.
 774.
 Ferdinánd I. m. kir. 6. 17. 18.
 25. 28. 30. 46. 118. 139. 142.
 143. 333. 574. 692. 693. 696.
 697. 698.
 Ferdinánd (II.) m. kir. 139. 333.
 334. 335.

- Ferdinánd (III.) m. kir. 335. 627. 628.
 Ferenczffy Lőrincz 334. 335.
 Ferenczfi Miklós 753.
 Finta András 570.
 Finta Ferencz 570.
 Fischer György 771.
 Fodor Adorján 341.
 Fodor Antal 503.
 Fodor Bálint 570.
 Fomoszeghy János 227.
 Forgách Ádám gr. 205. 207. 208. 225. 249. 258. 265. 633.
 Forgách Éva 258. 261. 262. 268. 269.
 Forgách Imre 743. 750.
 Forgách Judith 141.
 Forgách Katalin 741. 744.
 Forgách László 33.
 Forgách Mária 284.
 Forgách Miklós 139. 141. 270.
 Forgách Simon 40.
 Forgách Zsigmond gr. 82. 83. 126. 128. 539. 693. 757.
 Forgaláni András 494.
 Forró Márton, hápotoni 737.
 Földváry Pál 596.
 Frangepán Angeló 520.
 Frangepán Kata 338.
 Frangepán Kristóf 690. 691. 692.
 Frangepán Mihály 706.
 Fráter György 567. 570.
 Frigyes, oszt. hg. 656.
 Fugger Mária 73.
 Fülek 260.
 Gablman Miklós 422—38.
 Gáborffy Illyés 213. 281. 282.
 Gačka megye 470.
 Gálfalva 498. 745.
 Galga szultán 221.
 Galgócz 72. 668.
 Galgócz megye 471.
 Galgóci Péter 294.
 Gara (Gorra) megye 472.
 Garam-Mikolai Bás 465. 471. 473.
 Garázda Mihály 519. 522. 523. 526. 528.
 Garics megye 472.
 Gáspár György 634.
 Gede Demeter, Ezzetfalvai 492.
 Gellyén Imre 623.
 Genchi Sándor 375.
 Geréb István 747.
 Geréb János 357. 496.
 Geréb László 357. 504. 509. 511. 734. 735. 736. 739.
 Geréb Péter 505. 519. 736. 737. 738. 739. 740—45.
 Gerendi István 747.
 Gerendi Miklós 506. 694.
 Geringh Hans 372.
 Gerő László 349.
 Gerőmonostori László 339.
 Gerencze megye 472.
 Geszti Ferencz 26. 27.
 Geszti Tamás 49.
 Gertrud királyné 440. 444. 457. 464. 468.
 Géza (II.) m. kir. 675.
 Ghychy László 40. 41.
 Ghyczy Péter 41.
 Ghyllany György 263.
 Giczy György 72. 73. 76. 77.
 Giraltowsky János 145.
 Glaž boszniai megye 473.
 Gombay György 572.
 Gombkető Isván 211.
 Goricza megye 473.
 Göncz 383.
 Gömör megye 473.
 Görgey Mátyás 301.
 Götzen Frigyes 711. 712. 717. 729.
 Grác 59. 423. 608.
 Gréczy Mihály 226.
 Gutkeledi Vid 442.
 Güssingi Henrik 470. 665. 672.
 Güssingi Iván 471. 472. 678. 679.
 Güssingi János 679.

- Güssingi Miklós 470. 485. 669. 674. 679.
 Gyalakuti Balázs 738.
 Gyakfalvy Balázs 488.
 Gyakfalvy István 488.
 Gyakfalvy János 488.
 Gyakfalvy László 488. 493.
 Gyakfalvy Mihály 488.
 Gyerő Mihály 353.
 Gyerőfalva 739.
 Gyerő-Monostor 739.
 Gyöngyös 419.
 Gyöngyösi István, deák 617.
 Győr 102. 221. 281. 331. 669.
 Győr megye 473.
 Győri Benedek 753.
 Győri Pál 238. 239. 240.
 Gyulai Ferencz 533. 748.
 Gyulai István 566.
 Gyulai János 566.
 Gyulay Mihály 86.
 Gyulai Miklós 566.
 Gyulafehérvár 496.
 Gyulaffi István 691.
 Gyulafi Orsolya 687. 688. 690.
 Gyula vár 139. 141. 379.
 Habsburgi Albert 455.
 Hadaháza 512. 733.
 Haga Kornél 717. 720. 722. 723.
 Hagymási János 25. 26. 27.
 Hagymás Miklós, berekszői 748.
 Haidu Károly 314.
 Hainburg 455.
 Haister Sigbert 250. 251. 306.
 Hajnácskő 260.
 Hajóssy Menyhért 225. 230.
 Halábory János, deák 488.
 Halmai Gergely 508.
 Hamar Benedek 352.
 Hammel Bruyninx János Jakab 387. 407. 409. 411.
 Hanák György 227.
 Hanák Pál 227.
 Hardegg Ferdinánd gr. 57.
 Harrach Ferdinánd, bonaventuri 385. 388. 390. 396. 398. 401. 402. 403. 405. 406. 408. 409. 410. 416.
 Hartyáni 279.
 Haszán bég 51.
 Hatnansky György 140.
 Hátszeg megye 476.
 Házi János 715.
 Hédervári István 112. 118.
 Henrik, kolosmonostori apát 339.
 Henter Mihály 589.
 Herdel Márton 8. 9. 10.
 Herepei Márk 341. 353—356.
 Herepei Péter 504.
 Herepii Gergely 736.
 Herepii Mihály 736.
 Herke Demeter 570.
 Hetey János 611. 620.
 Hétur 499. 739. 740.
 Hetyei Benedek 49.
 Heves megye 360.
 Hidvéghy Mihály 219. 220.
 Hippolit bán 443.
 Holiczka Benedek 644. 645.
 Homonna 769.
 Hont megye 476.
 Hontpázmán 440. 448. 454. 467. 477. 480. 654. 657. 671.
 Horeczky Ferencz 178. 179. 180.
 Horeczky Gábor 112.
 Hortobágy 499.
 Horváth Ádám 644.
 Horváth András 518.
 Horváth Gáspár 694.
 Horváth Gergely 290.
 Horváth György, palocsai 263. 366. 367.
 Horváth István 227.
 Horváth János 125. 135. 237. 371. 372.
 Horváth Márton 49.
 Horváth Máté 49.
 Horváth Mihály 16. 518.
 Horváth Péter 371. 372. 521.

- Horváti Tamás 447.
 Hosszumezei János 502.
 Hosszutóty László 539.
 Hölgy Gáspár 223. 224. 226. 757.
 Hunyad megye 477.
 Hunyadi András 97.
 Hunyadi Ferencz 242. 243.
 Hunyady János 2. 6. 13. 141.
 142. 351. 352. 357. 358. 359.
 Hunyady László 280. 281. 292.
 308.
 Huszár István 96.
 Huszár János 37. **A**.
 Huszt 489. 493. 544.
 Hrabovszky János 704.

I
 Ibrahim pasa 576.
 Iklódi Márton 507.
 Illyei János 498.
 Illyésházy Ferencz 751. 752. 756.
 Illyésházy Gáspár 751. 752. 755.
 756. 760. 761.
 Illyésházi György 267. 270. 284.
 286. 288. 687-né 262. 289.
 Illyésházy István 58. 59. 749—
 767.
 Illyésházi Kata 752.
 Illyésházy Zsófia 752.
 Ilosvay István 540.
 Ilosvai Lesták, nádor 2.
 Ilosvay Péter 540.
 Ilosvay Tamás 540.
 Imre, m. király 457.
 Incze (III.), pápa 443.
 Indali Pál 340.
 Ip Briccius 510.
 Ip Ferencz 510.
 Ipolthffy Miklós 27. 28.
 Ispán Benedek 739.
 István (III.) m. kir. 675.
 István (V.) m. kir. 441. 446. 449.
 450. 453. 454. 456. 465. 466.
 469. 471. 475. 477. 653. 657.
 673.
 Istvánfi István 512.
 Istvánffy Miklós 58. 331. 425.
 426. 707.
 Istvánffy Orsolya 90.
 Izdenczy Lázár 546.

J
 Jakobinus János 607. 609. 610.
 614. 616. 618.
 Jakosythy Ferencz 546. 547.
 János mester szakács 86.
 Jánosi István 354.
 Jászó 379.
 Jenő főherczeg 404. 405. 406.
 410. 416.
 Jeszenczky Mihály 295. 387. 406.
 Jó János 753. 757.
 Jósika István 589.
 Juhász Benedek 645.

K
 Kaán Rudolf 755.
 Kaán János 766.
 Kabos Kristóf 738. 739.
 Kaczianer János 25. 143.
 Kacmathy birtok 374. 375. 376.
 377.
 Kajal 633. 641. 687.
 Kakas András 607.
 Kakas István 607—625.
 Kakas Kata 607.
 Kalauz Benedek 49.
 Káldy Demeter 372.
 Káldi Péter 213.
 Kállay Miklós 539.
 Kálló 539.
 Kálmán herczeg 462. 472.
 Kálmán m. kir. 462. 653.
 Kalmár Mártonné 643.
 Kanizsa 3. 50. 62. 311. 312.
 313. 314. 317. 320. 321. 321.
 327. 333.
 Kanizsay György 706.
 Kanizsai László 514. 515.
 Kántor Mihály, chamai 492. 493.
 Kápolnai Miklós 512.
 Kapy András 539. 727.
 Karlingk J., báró 382.

- Karlovicz béke 585.
 Károly (III.) m. kir. 309.
 Károlyi Anna 572.
 Károlyi Gáspár 572.
 Kassa 378. 379. 380. 381. 536.
 544. 567. 572. 573. 574.
 768—774.
 Kaunitz gr. 396. 398. 401. 403.
 405. 406.
 Kazinczy Péter 278. 279.
 Keczer család 462.
 Keczer Ambrus 249. 250.
 Kecsed István 358.
 Kedei János 349.
 Keezy Lőrincz 546.
 Kékkő 260. 287. 291.
 Kelemen Mihály 211.
 Kemecsey János 540.
 Kemecsey Mihály 540.
 Kemenecz vár 13. 28. 29.
 Kemény Boldizsár 589.
 Kemény László 588.
 Kemény Simon 589. 593.
 Kemlek megye 477.
 Kende Péter 46.
 Kendi Antal 505.
 Kerék György 503.
 Kerék János 503.
 Kerék László 503.
 Kerék Péter 503.
 Kerecsényi György 514. 515.
 Kerecsényi László 139.
 Kerecsényi Pál, kányaföldi 687.
 Kerekes Lukács 499.
 Kerekudvar 693. 694.
 Kerepeczy Gergely 488.
 Kerepeczy Illyés 488.
 Kerepeczy Péter 488.
 Keresztury Fruzina 58.
 Keresztury László 225. 234. 235.
 Keresztury Mihály 58.
 Keresztury Miklós 58. 606.
 Keresztury Tamás 498. 500.
 Kéry János 184.
 Kesselleőkeő vára 1. 2. 4. 6. 7.
15. 29. 78. 92. 101. 109. 144.
 216. 334.
 Keve megye 477.
 Kinizsi Pál 138. 140.
 Király Balázs 492.
 Kis Ádám 771.
 Kis András 649.
 Kisdobai György 508.
 Kisvárday Ambrus 694.
 Kisvárday Mihály 694.
 Kisvárday Miklós 694.
 Knesebeck 727. 732.
 Kocsárd 505.
 Kocsis István 86.
 Kodori János 510.
 Koháry István gr. 300. 301.
 Kollonics Lipót 263. 388. 396.
 401. 402. 403. 404. 405.
 Kolonicz István 299.
 Kolosmonostori konvent 339—
 360. 733—748.
 Kolosvári Domokos 737.
 Kolosvári Márton 593.
 Koltyán Pál 642.
 Kolozs megye 479.
 Kolozsvár 384. 508. 543. 579.
 607. 739.
 Komárom 62.
 Komárom megye 479.
 Komáromi Pál 476. 480. 679.
 Komárvár 3. 12. 311. 312. 315.
 321. 324.
 Komlóssy Gáspár 540.
 Komlóssy Tamás 535—540.
 Komorowi János 13.
 Kopcsány Mihály 158.
 Kordua megye 480.
 Korlátkövy Anna 693. 694.
 Korláthkeőy Antal 119. 336.
 Korlátkövy Péter 43. 522.
 Korláthkewy Zsigmond 31.
 Kornis Zsigmond, ruszkai 719.
 727.
 Korossi Ferencz 55.
 Korpona 237. 238. 239. 260. 287.

- Korvin János 3. 12. 516. 517. 519.
520. 743.
Korvin Kristóf 743.
Kospoth János 711. 712. 717. 729.
Kossuth Gyuró 86.
Kosztolányi család 4.
Kosztolányi Gáspár 122.
Kostolányi János 61.
Kosztolányi László 99. 108. 109.
Kosztolányi Mihály 91. 121.
Kovachich István 226.
Kovács Boldizsár 629.
Kovács János 227.
Kovács Pál 226.
Kovács Péter 570.
Kovácsi György 341.
Kovacsóczy István 732.
Kozák Mihály 634.
Kozár János 169. 488.
Kozárdi István 522.
Kozma György 226.
Köpesén 42. 48. 69. 143.
Körmöcz város 17.
Körmös. hadnagy 487. 493.
Körös megye 480.
Körösi György 595.
Kőszeghy György 227.
Kövesdy Albert 380.
Krakkó megye 480.
Krapf 397. 398. 401. 404.
Krapina megye 481.
Krassó 528.
Krassó megye 481.
Kraszna megye 482.
Krisán Mihály 630. 632. 633.
635. 637. 638. 639. 640. 641—
652.
Krisztalóc 575—6.
Kruzit Ilona 749. 750.
Kruzit János 749. 761.
Kubinyi Kristóf 139. 706. 707.
Kubinyi László 752. 753.
Kulcsár András 570.
Kun Balázs 379.
Kun Zsigmond 596.
Kurt Olay bég 80.
Küküllőmegye 342. 343. 346. 505.
Kürthy Pál 687. 688.
Kydey Balázs 705.
Lajos (II.) m. király 3. 6. 15. 16.
17. 141. 142. 143. 489. 687.
Lakompak 107. 143. 363.
364. 365.
Lamberg Zsigmond 392. 393.
Lánsér 143. 361. 363. 365. 369.
370. 373.
Lanséri Kristóf 373.
Laskai Osvát 518.
László (IV.) m. kir. 462. 471.
477. 479. 485. 658. 660. 665.
673.
László (V.) m. kir. 769.
László Pál 570.
László Péter 570.
Lázár András 512.
Lázár Ferencz 593.
Lászlóffy János 122. 227.
Latkóczy János 86.
Lelócz 8. 147.
Lengyel Lőrincz 51.
Leó, orosz fejedelem 456.
Leopold (I.) m. kir. 246. 247.
249. 252. 257. 282. 289. 773.
Lépes Bálint 334.
Lépes Bernát 692.
Lépes Lóránt 340. 344. 346.
347. 348. 350.
Lessenyei Nagy Ferencz 234.
235. 236. 248. 249.
Lessenyei Nagy Mihály 233. 234.
245.
Leszenői János 758. 764.
Léva 119. 260. 287.
Lévai Zsigmond 26.
Likava 749. 750. 751. 755.
Lipchey János 34. 67. 68. 90.
Lipchey László 68. 90.
Lipcey család 59. 540.
Lipcey Miklós 82. 83. 90.

- Lipótvár 260.
 Lippay Gáspár 135.
 Lippai Gergely 497.
 Lippay György 274.
 Lippai János 103. 379. 380.
 Liphay Imre 76.
 Liptay János 288.
 Liptó megye 482.
 Listhius András 144.
 Listhius Angalit 367.
 Listhius Anna Rozina 68. 80. 81.
 626. 652.
 Listhius István 68. 69. 79. 367.
 Listhius János 36. 37. 38. 42.
 43—48. 139. 143. 312. 363.
 367. 626.
 Listhius Kristóf János 144.
 Listhius Miklós 144.
 Listhius Sámuel 144.
 Listhy Ágnes 338.
 Lobkovicz hg. család 385.
 Locsmánd megye 482.
 Lónyai Zsigmond 539.
 Longueval 394.
 Lorándfi Erzsébet 505.
 Lorándfi György 506.
 Lorántffy Mihály 757. 758. 760.
 Loránt Péter 226.
 Losonczi Dezső 351.
 Losonczi István 347. 348. 349.
 350.
 Losonczi László 347. 348. 349.
 350. 511. 512. 514.
 Losonczi Mihály 740.
 Losonczi Zsigmond 378.
 Lósy Imre 93. 99. 99. 100.
 Lőcse 381. 537. 768. 769.
 Lőkös Imre 498.
 Lőrincz erdélyi vajda 481.
 Magyar Balás 503. 506.
 Magyar Bálint 312.
 Major Lőrinczné 631. 633. 643.
 646. 647. 648.
 Majthényi család 1—338.
 Makkfalvay János 227.
 Makripodari Jácint 263. 264.
 Malonyai János 292.
 Mansfeld gr. 1. 391. 397. 401.
 403. 404. 405. 406. 409. 416.
 Máramaros vármegye 487.
 Maraz György 105.
 Mária királyné 142. 446. 485.
 670.
 Mária Krisztina 608. 620.
 Marócza megye 482.
 Maros-Vásárhely 577. 578. 606.
 Marsowsky Mihály 24. 227.
 Martinecz gr. család 385. 392.
 Martinuzi György 548.
 Márton mester szakács 86.
 Mártonfalva 570.
 Mártonfalvay György 173.
 Mártonfalvay László 48.
 Máté, erdélyi püspök 496.
 Mathnoky Mihály 546. 547.
 Mátyás főherceg 424. 608.
 Mátyás (I.) m. kir. 138. 140. 141.
 158. 360. 496. 497. 499. 507.
 508. 509. 514.
 Mátyás (II.) m. kir. 139.
 Mátyási Ferencz 227.
 Mátyásy Máté 631. 633.
 Mátyásovszky László 773.
 Mayláth Gábor 706.
 Meczkey István 139.
 Mednyánszky János 257.
 Megyeri Tamás 49.
 Melczer András 570.
 Melegh János 227.
 Mérey Mihály 32. 697. 698.
 Mészáros János 148.
 Meszlény Benedek 373.
 Mező László 540.
 Mező Tamás, szántóteleki 520.
 Mihálczi Péter 510. 511.
 Mihály vajda 607. 608. 609. 610.
 620. 624.
 Mihályfalva 499. 733. 734.
 Mike-Szásza 733. 734. 737.

Mikes Mihály gr. 499. 588. 593.
595.
Mikola Balázs 352.
Mikola Tamás 352.
Miksa m. kir. 139. 142. 144.
309. 310. 311—328. 422. 519.
525. 539. 698.
Miller Ottó 211. 385.
Milutin, szerb király 447.
Mindszenty Katalin 708.
Mindszenty László 690.
Mindszenti Zsigmond 187.
Miske Benedek 741. 743. 744.
Miske Imre 596.
Miskóczi Jakab 463.
Miskóczi Pónit 466.
Mislenovich Márk. kamichaczi
517. 521.
Moga Péter 507.
Mohács 3. 221.
Móka (Maty) nádor 442. 443.
Mokos Ambrus, Csamai 493.
Mokos Demeter 493.
Mokos János 493.
Molnár Ferenczné 638.
Molnár István 644.
Molnos Antal 339.
Montecucculi gr. 246. 393.
Monyorókerék 80. 739.
Móré András 33.
Móré Fülöp 680.
Móré László 33. chalai 690. 691.
Morocz István 202.
Morosini Albert 661.
Morosini Tomasina 446.
Morsinay Menyhért 226.
Morvamezei ütközet 472.
Mosóczy Zakariás 703.
Mosony 470.
Mosony vármegye 4. 102. 483.
Motesiczky család 6.
Motesiczky Pál 297. 298.
Moys (I.) nádor 459. 658. 672.
Moys (II.) 472. 658.
Munkács 306. 544.

Murány 260.
Mustafa bég 57. 58.
Nádasdy Ferencz 40. 193. 212.
224. 228. 229. 231. 232. 233.
270. 706.
Nádasdy László 498.
Nádasdy Mihály 343. 354. 357.
Nádasdy Pál 124.
Nádasdy Salamon 343. 354.
Nádasdy Tamás 19. 20. 33. 35.
36. 522. 696. 697.
Nagy Bálint, csomai 491.
Nagy Ferencz 109. 248.
Nagy Gergely 86.
Nagy István, vizaknai 529. 534.
Nagy Jánosné, lessenyei 107.
108. 371.
Nagy Miklós 636. 644. 736.
Nagy-Bánya 266.
Nagy-Enyed 596.
Nagylaki Márton 507.
Nagymartoni Bertrand 455.
Nagymihályi Ádám 259.
Nagymihályi Ferencz 117. 118.
178.
Nagymihályi Mihály 738.
Nagyolaszi Tamás 522.
Nagy-Szombat 94. 98. 101. 162.
306. 647.
Nagyváthy Ferencz 364. 367.
Napsz Kristóf 711. 712. 717 729.
Nassaui Adolf 668.
Nedeczei Márton 514.
Nedeczky család 107. 154. 695—
708.
Nelepecz Dávid 518.
Nelepecz Ferencz 518. 519. 522.
525. 527. 528. 681. 682. 683.
684. 687.
Nelepecz Mihály 680.
Nemessányi Bálint 250.
Némethi Albert 504.
Némethi András 566.
Németi István 452.

Németi Lénárt 452.
 Nógrád megye 653.
 Novák helynév. 7—9. 34. 61. 92.
 112. 120—122. 128. 147. 174.
 186. 207. 245. 336.
 Novák Márton 227.
 Nyaláb vár 487. 488. 490.
 Nyári Bernát 54. 83. 118.
 Nyári Ferencz 27. 30. 68. 118.
 119. 275.
 Nyári Imre 181.
 Nyári István 51. 52. 83. 539.
 Nyári János 32.
 Nyári Krisztina 162.
 Nyári Lajos 31. 83. 164. 166.
 169. 171. 172. 261.
 Nyári Lőrincz 31.
 Nyári Miklós 199.
 Nyári Pál 95.
 Nyitra 89. 92. 93. 206. 225 226.
 260.
 Nyitra vármegye 3. 4. 14. 60. 71.
 230. 654.
 Ocskay Ferencz 226.
 Ocskay Gábor 226.
 Ocskay Gáspár 226.
 Ocskay István 226.
 Ocskay János 226.
 Ocskay Kristóf 226.
 Ocskay Miklós 226.
 Ocskay Zsigmond 226.
 Odescalchi Livio 398.
 Ófalu 769.
 Oklics megye 658.
 Okolicsányi Pál 387. 415. 416.
 Oláh, alias Császár Miklós 142.
 Oláh Ilona 36. 361. 362. 363. 373.
 Oláh Lucrétia 36. 37. 38.
 Oláh Mihály 36.
 Oláh Miklós. egri püspök 33. 36.
 44. 45. 142. 361. 362. 363.
 364. 367. 548. 549.
 Oláh Orsolya 36. 39. 362. 364.

Olasz Kristóf 362. 364. 367.
 368. 369. 370. 371. 372.
 Oliverius püspök 512.
 Olmütz 466.
 On falu 688. 688.
 Onory Ádám 226.
 Opiczér János 567.
 Orbán Balázs 34.
 Orbán István 201. 249. 252. 275.
 Orbán Pál 227. 255. 256. 257.
 Orbáshalmegye 466. 658.
 Orbik Szaniszló 139. 144.
 Ormányi János 752. 757.
 Oroszvár 103. 158.
 Ország Ferencz, gúti 687. 688.
 Ország Imre 687. 688.
 Ország Sebestyén. gúthi 733.
 734. 737.
 Oszmán bég 57.
 Ostffy Tamás 328.
 Ostrosith Mátyás 251.
 Osvát, zágrábi püspök 514. 515.
 516.
 Otlik János 213.
 Ottokár, cseh kir. 465. 470. 471.
 Óvári Jakab 486.
 Ózd 733. 734.
 Ördög Zsófia 767.
 Ősi Benedek 346.
 Ötvös András 608. 609. 610.
 612. 614. 615. 616. 620. 621.
 Ötveny 281.
 Ötvös Anna 607.
 Pakay András 156. 157. 158.
 Pakay Benedek 5. 102. 103. 137.
 155. 158. 183. 191. 200. 209.
 211. 212. 213. 214.
 Pakay Borbála 5. 135. 136. 137.
 156. 157. 158.
 Pakay István 157. 158.
 Pakay Máté 157.
 Pál, (II.) pápa 497.
 Pálfalvay Magdolna 4. 38. 68.

- Pálffy Anna 755. 766.
 Pálffy Borbála 762.
 Pálffy Erzsébet 762.
 Pálffy Fruzina 755.
 Pálffy Ilona 762.
 Pálfi István 763. 764.
 Pálffy János gr. 161. 162. 764.
     765. 766.
 Pálffy Kata 539. 749—767.
 Pálffi Mihály 596. 755. 766.
 Pálffy Miklós 57. 102. 307. 405.
     409. 410. 416. 752. 753. 755.
     758. 765. 768.
 Pálffy Miklósné báróné 73.
 Pálffy Pál gr. 159. 160. 175.
     176. 539. 764. 765. 766.
 Pálffy Tamás 249. 276. 755. 764.
     765.
 Palócz László 500. 502.
 Palota 61. 62. 327.
 Palugyai Ferencz 138. 141.
 Pápa 3. 39. 41. 50. 56. 102.
     302. 316. 321. 322. 327. 333.
 Pápay János 418.
 Pápay Tamás 692.
 Papfalvi János 354.
 Papfalvi László 354.
 Papfalvi Máté 339.
 Pápóczy Imre 694.
 Papy Ferencz 547.
 Parapatich Farkas 163. 164. 173.
     218.
 Páris László, szentmiklósi 513.
 Párkány 545.
 Patachich Miklós 164.
 Patak megye 659.
 Pathay Albert 370.
 Pathay István 370.
 Patkó Tamás 237. 240.
 Patkós János 589.
 Pázmán András 508.
 Pázmán Miklós 633.
 Pázmány Péter 166.
 Péchi Lukács 168.
 Pécs 118.
 Pécsi András 184.
 Pécsi László 568.
 Pécsi Tamás 567.
 Pécsváradi Péter 497.
 Pekry Gábor 546. 547.
 Pekri Lőrincz gr. 588.
 Pekri Péter 473.
 Pelgrim László 145.
 Pelsőczy Miklós 346. 350.
 Pelsőczy Péter 347.
 Pénzes Miklós 643.
 Perei Pál 570.
 Pereki Albert 693.
 Perényi Gábor 487. 488. 539.
 Perényi György 539.
 Perényi Imre 523. 525. 526. 527.
 Perneszi János 212.
 Perván Éva 5. 135. 136. 155.
     156. 157. 158. 183. 213. 231.
     247. 273. 293. 294. 295. 297.
     298.
 Perván János 5. 137. 155. 156.
     157. 159. 160. 211. 230.
 Pest 118.
 Pesti Gergely 568.
 Pethe Imre 361. 373.
 Petheő Ádám 640.
 Pethő János 26. 305. 336.
 Pethő Kristóf, gersei 53.
 Pethő Margit 4. 25. 26. 30. 53.
 Petki Dániel gr. 589.
 Petneházy Dávid 296. 297.
 Petrőczy János 284.
 Petrőczy Dávid 767.
 Pettoris Simon 346.
 Pezet és Poljána megye 660.
 Pilis megye 660.
 Pimneyi János 199. 201.
 Pirus Ambrus, szentlászlai 520.
 Podgorjar megye 661.
 Podmaniczky család 71.
 Podmaniczky János 141.
 Podmaniczky Mihály 138. 141.
 Podmaniczky Ráfáel 137. 141.
 Podmaniczky Sára 141.

- Pogány Ferencz 759.
 Pogány Kata 243.
 Pogány Mihály 243.
 Poghrányi György 627. 651.
 Poghrányi Istvánné 647.
 Pográny Ferencz 226.
 Pográny Györgyné 628—652.
 Poklosthoy Mátyás 551.
 Pokol György 642.
 Pongác, szentmiklósi és óvári gr. család 513—528.
 Pependorf Ferencz 312.
 Porch István 459.
 Porkoláb Demeter 739.
 Porkoláb Dénes 32. 119.
 Pósházi János 382.
 Posgay György 767.
 Pöstény 224. 630.
 Pózsa, tárnokmester 458.
 Pozsega megye 661.
 Pozsony 15. 26. 157. 160. 171. 190. 196. 197. 200. 291. 295. 380. 382. 470.
 Pozsony megye 661.
 Potturnyai Tamás 522.
 Prága 51. 140. 143.
 Prinyi Ferencz 237. 239. 240. 242.
 Priny Péter 688.
 Puchamar György 143.
 Puszta-Kürt 629. 630. 634. 638. 646. 649.

Ráday Pál 606.
 Radecius István, egri pk. 48. 143. 361. 367. 372. 702. 703.
 Radlbam János 346.
 Radnót 342.
 Radván 31.
 Radvánszky Ferencz 138.
 Radvánszky Ferenczné 699.
 Rajczi András 202.
 Rakitay János 227.
 Rákóczi András 238.
 Rákóczy Erzsébet 262.
 Rákóczy Ferencz (I.) 280. 541.
 Rákóczi Ferencz (II.) 4. 385. 405. 417. 418. 541—4. 577. 578. 580. 583. 586. 589. 590. 591. 606.
 Rákóczi György (I.) 541. 709. 711.
 Rákóczy György (II.) 541.
 Rákóczi Juliánna 385.
 Rákóczy László 611.
 Rákóczi Zsigmond 541.
 Rákosd Mihály 347.
 Rákosd Péter 348. 349.
 Rákosi Menyhért 745.
 Rápolthi Gothárd 561.
 Rápolthi György 500. 501.
 Rápolthy Judith 367. 369.
 Ráskai Balázs 301.
 Rátkai György 766.
 Raw Farkas 364.
 Raw Vinceze 368. 369. 370.
 Rawoni Mihály 693.
 Ray Gáspár 227.
 Rédei János 502.
 Redneky János 547.
 Regécz János 570.
 Révai András 124. 225.
 Révay Erzsébet 76.
 Révay Ferencz 141. 693. 645. 695. 696.
 Révay Ilona 69.
 Révai István 759.
 Révay Márton 107. 760. 764.
 Révay Mihály 256.
 Revistye 150. 153.
 Réz Márton 570.
 Rhédei Pál 589. 595.
 Róbert Károly 447. 462. 463. 481.
 Róma 3. 98. 690.
 Római collegium Germanico-Ungaricum 67.
 Rohrbach 369.
 Rottal Jakab 69.
 Rottal János 257.
 Rozgonyi István 496.

Rozgonyi János 706.
 Rozgonyi Sebestyén 360. 496.
 497.
 Rudolf császár és m. kir. 143.
 144. 324. 329. 330. 333. 432.
 539. 607. 609. 620. 706. 707.
 708.
 Saary András 520.
 Ság 545—552.
 Sajómelletti ütközet 450. 465.
 Salánky Jakab 492.
 Salamon m. király 671.
 Salburg gr. 396. 398. 403.
 Sárdorf 499. 733. 734.
 Salgó 499. 733. 734.
 Salomerus Miklós 10.
 Salomo, tárnokmester 444.
 Samariai Ferdinánd 57.
 Samarjai Péter 589.
 Sámbar Máttyás 281.
 Sándor Gáspár 226.
 Sándor János 81. 82. 199. 226.
 Sándor Mihály, kisdobai 508.
 Sándorházi Márton 735.
 Sárkán Mihály, ákosközi 690.
 Sárközy György 86. 100. 101.
 Sárközy István 596.
 Sárosi János 532.
 Sárosi László 508.
 Sáromberki Miklós 355.
 Sárosvármegye 382. 383. 669.
 Sárospatak 382.
 Sartori György 745.
 Sárty András 522.
 Sásvár 493.
 Sásváry család 487.
 Sásváry János 489. 490. 492.
 493. 494. 495.
 Sbardellati Ágoston 547. 548.
 Schlick Lipót 306.
 Schlosspergh János Henrik 183.
 191. 193. 195. 196. 197. 202.
 204. 205. 206. 208. 217.
 Schvarcz György 567.

Segesdmegye 670.
 Seiler br. 409. 411. 416.
 Sellye 26. 27. 260.
 Senkvicz Máttyás 263.
 Semnye István 334.
 Semnye László br. 245. 246.
 Sereghely György 644.
 Sértő Mihályfi Péter 355.
 Sibrik család 103. 157. 158.
 Siklós 118.
 Siklósi Gyula 444. 460. 461.
 464. — ifj. 484. 654. 672.
 674. 676. 677.
 Simonffy György 518.
 Simony Imre 242. 570.
 Simon Péter 49.
 Sipos Pál 371.
 Skota János 218.
 Slakovicz Farkas 102.
 Slakovicz Heléna 103.
 Sobotist l. Szobotiszt.
 Soldán Ferencz 629.
 Solimán császár 118.
 Soltész Jakab 519. 520.
 Somodi Mihály 61.
 Somoghy Lőrincz 49.
 Somogy vármegye 2. 505. 671.
 Somogy Ferencz 773.
 Somogyi Mihály 570.
 Somosi Péter 441.
 Somlyó megye 671.
 Soós Ferencz 227.
 Soori Simon 11. — Tamás 11.
 Soóskeő vára 90.
 Soploneza 682. 688. 692.
 Soporni, praedikátor 640.
 Sopron 364. 535.
 Sopron megye 371. 675.
 Sorger gr. 403.
 Spáczai Gáspárné 738.
 Spork János 247.
 Stibor, vajda 768.
 Stormfa 175. 750. 752.
 Suki Mihály 589. 606.
 Suki Péter 343.

- Suppanicz István 628. 652.
 Surány 119. 754. 756.
 Suskovith János 226.
 Sükösd Mihály 348. 349. 351.
 Sükösd Miklós 506.
 Sükösd Péter 347.
 Süteő Miklós 573.
 Svédország 387.
 Sybrik Osvát 20. 21.
 Syle Péter 510. 511.
 Sylle Bálint 649.
 Sylva Jakab 55.
 Sulyok István 693.
 Szablyás Gergely 492.
 Szabó Ambrus 508. 570.
 Szabó András 211.
 Szabó György 97.
 Szabó Imre 379. 380.
 Szabó Jakab 91.
 Szabó János 490.
 Szabó Miklós 49.
 Szabó Mátyás 212.
 Szabó Péter. farkasfalvai 491.
 Szabó Sillo Dániel 705.
 Szabolcsmegye 539.
 Szádvár 260.
 Szakács Gergely 753.
 Szakács János 566.
 Szakállas 161.
 Szakolcza 83. 227. 248.
 Szaláncz 272.
 Szalánczi Finta 674. 679.
 Szalánczi Péter 476. 671.
 Szamos-Ujlak 706.
 Szamosujvár 543.
 Szaniszló Zsigmond 596.
 Szántó 570.
 Szapáry Julia 273.
 Szapolyai János 16. 17. 25. 333.
 524. 574. 575. 576. 693. 747.
 748.
 Szarkadi Miklós 340.
 Szarvas 533.
 Szatmár 544.
 Szárady Ferenczné 648.
 Szebedrásy Mátyás 87.
 Széchény 57.
 Széchenyi Pál 407.
 Szécs 571.
 Szécsényi gyűlés 592.
 Szécsy István 689.
 Szécsy Margit. alsólendvai 521.
 523.
 Szécsy Miklós 345. 706.
 Szécsy Péter 654.
 Szécsy Tamás 688. 689.
 Szeged 20. 21. 23.
 Szegedy Gáspár 226. 759.
 Szegedy Márton 566.
 Székely Benedek. kövendi 517.
 Székely Ferencz 680. 685. 688.
 691. 692. 693. 694. 695.
 Székely György 488.
 Székely Imre 517.
 Székely Jakab 502. 514. 515.
 516. 517. 518. 520. 521. 685.
 Székely László 680. 685. 691.
 692.
 Székely Lukács 680.
 Székely Magdolna 688.
 Székely Mihály 496. 608. 680.
 685. 688. 691.
 Székely Miklós. kövendi 517.
 518. 519. 520. 521. 522. 524.
 525. 526. 527. 528. 680. 682.
 683. 684. 685. 686—692.
 Székesfejérvár 118.
 Széki István 596.
 Szél János. almási 488.
 Szelepcsényi György 184. 192.
 193. 208. 256. 260. 261. 267.
 270. 282. 291. 292. 393.
 Szemerei Péter 376.
 Szempte 68. 72. 81. 162. 163.
 260. 639. 640. 643. 647. 670.
 Szendi László 570.
 Szendrei Mihály 192.
 Szendrő 533.
 Szengyeli Lőrincz 507. 509. 734.
 Szenicze 113. 115. 118.

Szentbenedeky István 227.
 Szentbertalan Dávid 735.
 Szentgróti Dénes 672.
 Szentgyörgy 750. 755. 756. 765.
 Szentgyörgyi Ferencz 687.
 Szentgyörgyi Gábor, deák 36. 54.
 39. 40.
 Szentgyörgyi Gáborné 5.
 Szentgyörgyi István 158.
 Szentgyörgyi János 83. 90.
 Szentgyörgyi Péter 522. 683.
 Szenthe Bálint 211. 285.
 Szentiváni György 507.
 Szentiváni Pál. 340.
 Szentkirályi Benedék 504.
 Szentkirályi Ferencz 384.
 Szentkirályi Ispán Pál 738.
 Szent-Mihályfalva 751.
 Szent-Miklós 513. 514. 524. 699.
 Szentmiklósi Pongrácz 513. 519.
 522. 524.
 Szepesvár 28.
 Szerdahelyi Farkas János 359.
 Szerémség 445.
 Szereti Mihály 566.
 Sziget 327.
 Szigyártó János 566.
 Szilasi Antal 570.
 Szilágyi Erzsébet 3.
 Szilágyszegi Pál 512. 733.
 Szinán pasa 102.
 Szirmay István br. 385. 391. 419.
 Szirmay Miklós 395.
 Szklenó 17.
 Szkorecz Györgyné 635.
 Szlakovith Anna 137.
 Szlakovith Farkas 155.
 Szlakovith Ilona 135. 137. 155.
 156. 157. 158. 159. 160.
 Szlakovith Krisztina 158.
 Szlunyi I. Zlunyi.
 Szmrecsányi Péter 522.
 Szmekula István 177.
 Szob Mihály 747.
 Szobapataki Gergely 345.

Szobapataki György 344. 345.
 Szobapataki László 344. 345.
 Szobapataki Mihály 345.
 Szobapataki Pál 345.
 Szobek György 338.
 Szoboszlai Gábor 596.
 Szobotiszt 31. 206. 668.
 Szokoloczi Boldizsár 753.
 Szombathely Márton 158.
 Szomory Mária 646.
 Szondy György 547. 552.
 Szócs Jeremiás 634.
 Szőke Sebestyén, péterfalvi 488.
 Sztrecsény vár 16. 695. 696. 707.
 Szunyogh család 4. 33. 34. 38.
 67. 68. 81. 100. 123. 124. 137.
 138. 140—146. 336. 337. 706.
 707.
 Szücs Anna 572.

Takács Kristóf 646.
 Takács Pál 632. 634.
 Tapoleza 289.
 Táncos Imre 570.
 Táncos József 570.
 Tankháza 751. 754.
 Tapolcsány 260. 261. 749.
 Tapolcsányi Jánosné 231.
 Taraczk János 566.
 Tarczay Katalin 138. 141.
 Tarczai Márton 509.
 Tarczay Miklós 138. 141.
 Tardoskedd 207. 208.
 Tardy család 161.
 Tardy Gáspár 32. 118. 119.
 Tardy István 78.
 Tardy Magdolna 4. 33. 68. 90.
 Tarkői Rikolff György 356. 357.
 358.
 Tarkői Rikolf 356.
 Tarnóczy András 540.
 Tarnóczy Tamás 182.
 Tasnád 499. 500. 501. 502. 735.
 Tata 741.

- Tatár Albert 339.
 Tekenei Pál 753.
 Tekenyei Ferencz 760.
 Telegdi István 509.
 Teleki Mihály gr. 588.
 Telekessy Imre 144.
 Telekessy Mihály 144. 337.
 Tellesbrunni Eberhard 667.
 Temesvár 19. 23.
 Temesvári Pelbárt 168.
 Tharchay Bálint 49.
 Tharrody Mihály, dalmadi 704.
 Thatei István 510. 511.
 Thátos Erzsébet 5. 130. 133. 134.
 Thedi Sándor 284.
 Therek Balázs 546.
 Therek Ferencz 323.
 Therek István, rathikowdoli 515. 517. 518. 521.
 Therewk Bálint 18.
 Thersek László 686.
 Tholdi Demeter 568.
 Thordai István 596.
 Thót András 634.
 Thót György 634.
 Thököly Imre 296. 297.
 Thury család 61.
 Thury Benedek 48. 50. 61. 740.
 Thury Farkas 61. 102—112.
 Thury Ferencz 50. 62.
 Thury Ferenczné 5. 76. 106. 107.
 Thury Gábor 61.
 Thury György 3. 61. 62. 313. 314. 503.
 Thury István 62.
 Thury Márton 62.
 Thury Miklós 61.
 Thury Pál 61.
 Thuri-Szakállas 161.
 Thurn gr. 398.
 Thurócz vm. 8. 12.
 Thuróczy Miklós 18.
 Thurzó család 5.
 Thurzó Borbála 74.
 Thurzó Erzsébet 135. 163.
 Thurzó Éva 647.
 Thurzó György 7. 74. 90. 626.
 Thurzó Imre gr. 135.
 Thurzó Kristóf 79.
 Thurzó Mária 69.
 Thurzó Miklósné 71. 72.
 Thurzó Szaniszló 68. 69. 81. 140. 144. 626. 627. 629. 647. 648. 651. 757.
 Thythews László 694.
 Tiell 404. 408.
 Tihanyi Imre 237.
 Tinód 360. 496. 497. 742.
 Tokaj 27.
 Toldalagi András 504.
 Tolvaj Gábor 406.
 Tompa Ferencz 49.
 Tompafalvi Miklós 346.
 Tomori István 747.
 Torda megye 347. 596.
 Tornielli Jeromos 522.
 Toroczkai István 588.
 Toroczkai János 589.
 Torquatus János 688.
 Tóth János 566.
 Tournon János gr. 388.
 Tőke Bálint 499.
 Tőke László 499.
 Török Bálint 19. 23.
 Török Márton 639. 641.
 Török Zsignrond 596.
 Tököly István 249.
 Tököly Mária grófnő 388.
 Tököly Zsigmond 250.
 Törös János 135.
 Trencsényi Máté 452.
 Trencsén vármegye 16.
 Tresztyánszky Pál 107.
 Trnóczy Márton 55.
 Trnowsky János 55.
 Trsztyánszky Gáspár 757.
 Trsztyánszky János 229.
 Trsztyánszky Pál 145.
 Turchányi György 55.

Turóczi Bernát 514. 515. 525.
688.

Turóczi Miklós 746.

Turóczi konvent 513. 514.

Tunyoghy Sámuel 296. 297.

Turinger 310. 311. 312—5.
317—22.

Udvarhely 544.

Ugoosa vármegye 487. 494. 540.

Ugróczi Zsigmond 87.

Ugróczi Albert 87.

Ujfalú 60. 105. 499. 733.

Ujfalussy Ferencz 216.

Ujfalussy Gergely 107. 761.

Ujfalussy János 59. 60. 99. 105.
107. 231. 760. 776.

Ujfalussy László 90.

Ujhelyi Kata 631.

Ujlaki Ferencz 33.

Ujlaki Lőrincz 522. 525.

Ujlaki Mihály, bachkai 706.

Ujvár 102. 544. 545. 546. 647.

Ulászló (II.) m. kir. 138. 350.
487. 488. 510. 512. 513. 516.
517. 518. 520. 522. 525. 527.
528. 567. 680. 681. 682. 734
—736. 738. 740. 742. 745.

Ungnad Mária Anna 55.

Ungnád Dávid 608.

Ungnad Kristóf, horvát bán 54.
55.

Unverzagt Farkas 624.

Uros István (I.), szerb király 665.

Vác 102.

Váczy Lukács 566.

Vág-Besztercze 140.

Vaji Ádám 588.

Valkai Márton 747.

Valkómegye 471.

Valpó 118.

Várad 23.

Várad Boldizsár 566.

Várad János 615.

Várad Zsigmond 596.

Varasd megye 74.

Várda 538.

Várdai Pál 546. 547. 693.

Várdai Tamás 694.

Varga Balázs 512.

Vargha György 644.

Vas vármegye 374.

Vata 751.

Véglessy Mária 155.

Verancsics Antal 701. 703.

Verbai Márton 284.

Verbőczy János 507.

Vereskő 200. 758.

Veringer Tódor 262.

Veselény István 141.

Vessződ 499. 733. 734.

Vetés 488.

Vethéssy Albert 487. 488.

Vethéssy Gergely 487.

Vethéssy Miklós 487.

Vezekény 692. 693. 695.

Vezend 487.

Viczmándy Mátyás 46.

Viga 387. 415. 416.

Vincze János 187.

Vitnyédi István 289.

Vizaknai Margit 733. 737.

Vizaknai Miklós 349. 350. 352.
353. 498.

Vizkelethy Judith 148.

Vizkelethy Mária 149. 155.

Vizkelethy Mihály 89. 90.

Vizkelethy Tamás 70. 78. 90.
150.

Vöröstorony 543.

Wallsee Henrik 667.

Wárdai Pál, prépost 14. 15.

Was Ágoston 546.

Wayda István 546. 547.

Werbőczy István 487. 488.

- Weres Gergely 489. 490. 492.
 493. 494. 495.
 Wesselényi Ferencz gr. 222.
 Whirtworth Károly 387. 406.
 Wisnyovszky György 230.

 Zabarella Jakab 429. 430.
 Zaeskovics Zsigmond 227.
 Zajecz György 644.
 Zajecz János 642.
 Zajecz Márton 644.
 Zakmári János, deák 615.
 Zakoly Ferencz 706.
 Zalasky Imre báró 187. 188. 189.
 192.
 Zalay János 694.
 Zalkamező 119.
 Zaló Antal 49.
 Zalusky György 707. 708.
 Zambó Ferencz 38.
 Zántó Pribék Pál 49.
 Zápolyai János l. *Szapolyai*.
 Zay Ferencz 46.
 Zazy András 702.
 Zeke István 213.
 Zekel Ferencz 31.
 Zeleméri László 105.
 Zelestey István 49.
 Zengg 471.
 Zennyes András 346.
 Zerdahelyi Mihály 7. 60. 71.
 Zerdahely Tamás 148.
 Zeyber Jakab 745.
 Zichy Andrásné 5.
 Zichy Bernát, deák 32—119.
 Zichy István 204. 212. 218. 219.
 Zichy Károly gr. 4.

 Zichy Kata 76. 107. 112.
 Zinzendorf Lajos 262. 398.
 Zlakovych Farkas 80.
 Zluny Anna 362. 363. 364. 365.
 Zmerdák birt. 31.
 Zob Mihály 511.
 Zobotist l. *Szobotist*.
 Zok Antal, kissásvári 491. 492.
 Zólyom vm. 3.
 Zoltán Benedek, csepei 494.
 Zoltán Józsa 540.
 Zoltán László 493.
 Zolthay Lőrincz 547. 551.
 Zomaj Antal 26.
 Zongor Pál 227. 273.
 Zongor János 227.
 Zöld Pál, palychnai 691.
 Zrinyi Ilona 279. 533.
 Zrinyi Péter 164. 338.
 Zubor Mátyás 490.
 Zupán Pál, péterfalvai 491.
 Zwbor Gergely, sásvári 492.
 Zsámboki Ajnárd 471.
 Zsámbéki János 447.
 Zsámbéki Smaragd 444. 458. 662.
 Zsámboki János 48. 143. 422.
 Zsámbokrét 96.
 Zsámbokrét György 107.
 Zsarnóczay Ferencz 226.
 Zselicz 671. 693.
 Zsembery Anna 119.
 Zsembery Baltazár 119. 139. 141.
 Zsigmond m. király 2. 6. 13.
 308. 339. 340. 342. 343. 344.
 345.
 Zsigmond (III.) lengyel király
 332. 333. 337.